

306

1986

3-
41986

CAX. 2801.

Reglas. Duenas. irregulares. Juris.

1° D. Simon & Merodio

3^a
419.86

S

En la Ciudad de Orenas es muy buen libro para las reglas geometricas de D. Simon & Merodio

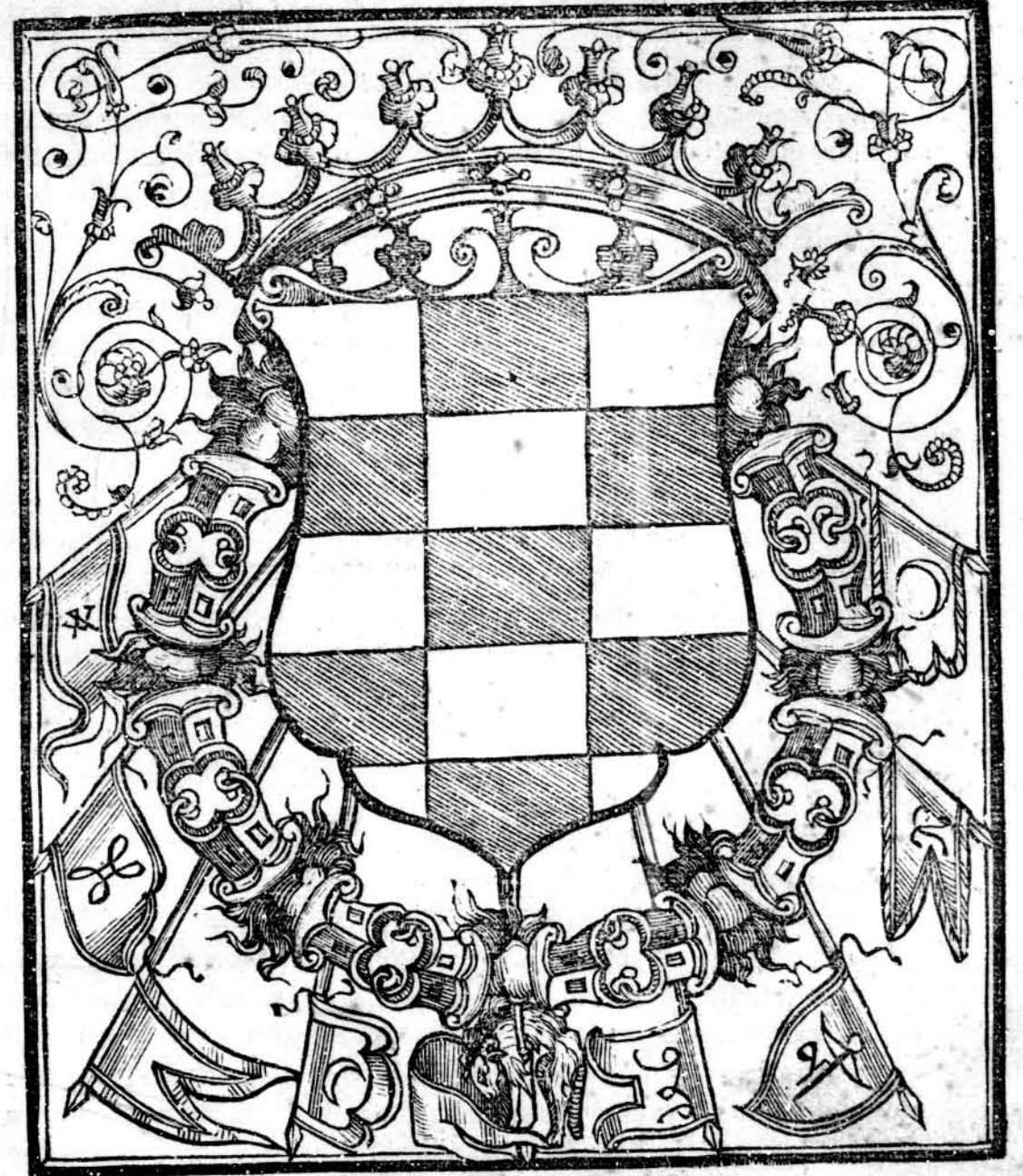
20

Num. 30. caso. 5. num. 12.
~~17 6 14~~

REGVLARVM VTRIVSQUE
Juris cū Ampliationibus ac Limitationi-
bus Liber Primus. Petro à Dueñas, Salmantice-
fis Academiae Doctore, Authore.

AD ILLVSTRISSIMVM ATQVE
Magnanimum Herôa, Ducem Albensem, Marchionem Cau-
riensem, Comitem Saluaterranum, &c.

SALMANTICAE,
Apud Andream à Portonariis. M. D. LIIII.

Isidoro Dueña
UNIVERSIDAD
DE SALAMANCA
GREDOS SALES

✠ Illustrissimo atque amplissimo Herôi,

Domino Fernando Alvarez à Toledo, Duci Albenfi,

Marchioni Cauriensi, Comiti Saluaterrano, &c.

Petrus à Dueñas, Juris Pontificii

Doct. S. P.

V V M veteri eaq̄ celebri inoleuerit consuetudine, Dux Illustrissime, apud eos omnes qui vbi iam diutinam ac se dulã grauioribus studijs operã nauãrunt, atq̄ in animũ induxerint laborum in literis exantlatorum tum referrationem tum specimen ædere, deligere sibi magni nominis virum cui suum opus consecrent: quò illius sub præsidio & maiorem assequatur existimationem & doctorem hominum animos deuinctius demereatur, in publicumq̄ tutius ceu sub Aiacis clypeo prodire auit: id ipsum faciendum mihi sum arbitratus. Quam ob rem tot tantisq̄ beneficiis à tua amplitudine susceptis vlla ex parte quippiã, vt par erat, rependere laborans, primam hanc literariam fœturã, pro mea ingenij tenuitate iam recens accuratè in lucem æditã: (quippe cui nil aliud in modica sit supellectile, qui doctorũ plerorunq̄ atq̄ ad eò studiosorũ omniũ mos est, quod afferã) in clyto tuo nomini exhibeo dedicoq̄. Neq̄ verò, quẽadmodum inter cætera philosophatus est Socrates, afficiuntur magni principes munusculis vel aureis vel argẽteis, quũ eiusmodi abũdent ipsi. Id quod ego imitatus, elegi Illustrissimã Amplitudinẽ tuã cui mea hæc qualiacunq̄ inscriberem. Nã supra illud quòd tibi in omnem deuinctus sum vitam, tua tutela fultũ opus citra formidinem prodibit in publicũ: quũ vsq̄ ad eò cõpluribus ab hinc annis orbi innotuerit magnanimitas ac heroica innata tibi fortitudo, non modò in Castellano regnis, vbi tua pro sapia genus ducit à clarissima Teletano cognominis familia, verũ etiã apud exterarum nationes. Quãdoquidẽ in omne genus præclare gestis rebus in animo fuit maiorũ vbiq̄ inhærere vestigijs (quibus præluxisti etiã) qui tam strenuos fortesq̄ se dederũt in regnis obeũdis muniis vt nihil de prædicari possit amplius. Illud nepe est quod cecinit Flaccus in Odis: Fortes creantur fortibus & bonis: Est in iumẽtis, est in equis patrũ Virtus: Neq̄ imbellẽ feroces Progenerant aquilã colũbam. Porro latet neminem quã bellicoso animo Illustris Dux Fredericus tuus Nauariẽse regnũ tãto cũ capitis discrimine ac fortunarũ tum expugnãrit, tũ Castellana ditioni subiugãrit: idq̄ quò iussis pareret, cõcreditaq̄ sibi ardua prouicia ab Catholico Rege Fernãdo parem cõmonstraret, qui eũ belli summũ imperatorẽ in ea expeditione creauerat. Nec sanẽ minus animosi principis perhibuit exẽplum D. Garcias Illustrissimæ tuæ Amplitudinis pater, quũ ex iniũcto sibi munere ab eodẽ rege apud Aphros oppugnaret quos Gelbes dicimus: idq̄ belligerãdo cũ Mauris qui in Christi nomen, omniũq̄ qui

a 2 in illius

in illius verba iurauere internecionē, coniuarunt. In quibustandem con-
 fictibus, proh dolor in ipso ætatis flore, Christi dogmatis antesignan⁹ &
 propugnator, dictoq; sui regis audiēs, fortiter occubuit: id quod nulli nō
 tam ex ijs qui Christo nomen dederūt quā fidelissimis belli ducibus qui
 busq; qui suo Principi sacramēto tenētur, pro viribus incūbit subeundū.
 Profectō si verē dixit Hector Homericus in Iliade, vbi auguria reliqua ne-
 gligēs loquitur in hūc modū: Εἰς αἰωνὸς αἰεὶς ὁ ἀμύνησθαι ποδὶ πότμος: itēq;. **Q.**
 Fabius Maxim⁹ apud M. Tulliū, dicere ausus, cū augur esset, optimis auspi-
 ciis ea geri q̄ pro reipublice salute fierēt: quę cōtra ferrētur, cōtra auspicia
 ferri: iōgē sanē meli⁹ prophanorū autorū augurio captauit pater, cū nō mo-
 dō pro patria, verū & pro aris ac focus, libertate, & gloria Chri, cū barbaris
 dimicās animosē cecidit. Ceterū haud in mea positū est facultate, de tua
 Amplitudine referre velle animositatē fidelitatēq; qua tot annis oē officiū
 exhibuisti Inuictissimo Cæsari Carolo, regi nro, in expugnatione regni Tu-
 netēsis: in qua tametsi in itinere fratrem vnicū vnicē charū D. Bernardinū à
 Toletō amiseris, eiusq; mortē vt exoptatissimi fratris tātiq; viri senseris: nō
 interim tamē ob hoc omisitisti cōficere cœptū iter, fortēq; animū quē nun-
 quā nō in oibus arduis præstitisti, ostēdere. Id quod vbi rescuisset Cæsa-
 rea Maiestas, summū belli imperatorē numerosissimi sui exercitus creare
 te nō dubitauit. Vnū quiddā rapit potissimū in admirationē oēs (in recē-
 sendis etenim singulis tuis clarissimis facinorib⁹, eloquētia illi⁹ fuerit op⁹
 quā requirit Liui⁹ in prosequēdis Ciceronis laudib⁹) nimirū quod cū Pin-
 cię esses, iterq; adornaret Sereniss. Princeps Hispaniarū Philippus per Ita-
 liā ac Germaniā ad Belgas, tibiq; incūberet illū cō comitari, etsi tuę Excel-
 lētīę maior natu filius, generosē indolis maximēq; spei adolescēs, periculo-
 sissimē laboraret morbo, imō in supremis vitæ cōstitutus, illū sine cōuale-
 scēdi spe deseruisti, vt in id omni conatu desudares, quod tāto Principi cui
 summē charus es præstare debebas: nēpe oē officiū, cōsiliū, ducātū & præ-
 fidiū in longa illa insuetāq; profectōne. Res erat mehercle multis admira-
 tioni: tantāq; vt de nemine altero belli duce legas quid excellētius: in qua
 tanq̄ in speculo cōspiciendū proposuisti cōstantissimi tui animi illabefa-
 ctatū robur. Demū, literis hūc mādare quid quantūq; in bello Germanico
 præstiteris, omitto: eō quod mearū viriū nō sit, id pro dignitate in scripta re
 digere: neq; verō illius quēpiā reperias ignarū: tum cum primis eā ob rem
 quod de rebus tā arduis atq; supra hoīm fidē insigniter actis p̄stiterit pror-
 sus filere quā pauca dicere: nē eas offuscare potius quā illustrare cēseamur.
 Tātū, Homericū hoc de te meritō circūferēdū coronidis vice ascripsero:
 Ἀμφοτέρων, ἡγεμῶν τ' ἀρχῶν, καὶ Τερός τ' αἰχμητής. Id vnū excellētissimā tuā Am-
 plitudinē etiā atq; etiā rogatū habeo, quō & me clientē tibi addictissimū,
 & librū hūc sub tuatutela emissum, suscipias in tuū patrociniū. Viue
 fœlix Dux magnanime: o & præfidiū, & dulce decus meum.
 Salmanticæ è musæo meo: Postidie Iduum Ianuariarum.

✠ Petrus à Dueñas, Canonici Iuris

Doctor, beneuolō Lectori.

S. P. D.

DIV multumq; cogitanti mihi, Lector optime, scriptis in publicum dare quip-
 piam quo temporis in studio literario à me in sumpti ratio reddi possit: ambigen-
 tiq; vehementer à quo scribendi genere consultius foret exordiundum quod ma-
 gis in rem studioforū cederet: tādē in mētem venit operæpretium me facturū,
 magisq; studiosos demeriturū, si Iuris vtriusq; Regulas pro meo modulo, quāta integrū mihi es-
 set diligētia, dedolarem. Rem fateor arduā aggredior, multiq; negotij. Verū non parum multis
 magno cōmodo futurā: nempe in qua vniuersæ Iurisprudētiæ delitescat intellectus & cognitio:
 operā dantes vt assequeremur quō forte poeti cū illud de nobis decantaretur: Omne tulit punctū
 qui miscuit vtile dulci. Quāquā autē Bartholomæus Socinus Italus, simul & Ioānes Bernardus
 Diaz à Luco, nostrās, Calaguritanus ac Calciatēsis Episcopus, de Iure eiusq; professoribus opti-
 mē meritis, in illas scripserunt: præter eas quas congeserunt in vnū potius quā digesserūt ipsi,
 animus fuit auctariū adijcere, atq; in illis desideratas scriptoribus, omni qua possem copia absol-
 uere. Partitus sum librū in volumina quatuor, quorū hoc est ordine primū: quod si hilari fron-
 te, vti spero fore, amplectamini, bonis auib⁹ tria reliqua propediem edentur in lucē. Porro pars
 hæc si vtile quid, quodq; cū fructū legas continere videbitur, Deo Optimo Maximo, quo bene
 fortunante prouinciam suscepi, acceptum referes. Ea verō quæ hic tibi fortassis min⁹ proba-
 bantur, qualia non pauca vereor sunt futura, candidē iudicare fueris memor, mihiq; condones
 oro. Πάρον μὲν γὰρ μωμὴν ἔχοντα ἢ μὴ μὴ ἔχοντα. Animum ac conatum spectato quō hæc adūbra-
 uimus: diligētia & sollicitudinem quibus in his congerēdis desudauimus: quādoquidem ante
 vnde viginti annū prælo sunt tradita. Rationem, cur præmaturē huic me muneri addi-
 xerim, si poposceris, hæc habe: vt his ad finem deductis si oblectēris, meaq; ex semēte messē ali-
 quam feceris, accinctior reddar animatioq; ad alia memoriæ prodenda vnde non min⁹ cōmo-
 di emergat: prosequitur quem cœpi laborem: quāq; nactus sum Spartam, dum vita supererit,
 pro virili ornaturus. potissimū inquam hac lege, si modō primū hunc fetum, qui maiore otio
 diutius fortassis lambendus erat, probari sensero. Quæ sanē res plurimum animis ad literas in-
 flāmandis valet, si Nasoni creditur vbi cecinit: Excitat auditor studiū, laudatq; virtus Crescit,
 & immensum gloria calcas habet. Iam verō nē cuiquā videri possim haud ita multum tempo-
 ris iuridicæ scientiæ impendisse cū mea typis excudenda darentur, studiorum meorum progres-
 sum recensere ac seriem animus est. Auspicatus illa ab iure Pontificio anno sexto & trigésimo
 supra mille quingentos, nondum duodecimum ætatis annum egressus, partim audiendo, partim
 audita ruminādo iterandōue annos vndecim confeci: sub quorū finem profiteri publicē in cla-
 rissima hac Academia exorsus, annū agēs vigesimūtertium: ex quo post bienniū, Doctoratus Ca-
 nonici Iuris galero donatus. Itaq; qui calculum subducere volet, professum sexenniū, studuisse
 annos duodeuiginti offender: idq; summa quoad eius fieri potuit sedulitate, tantaq; librorū copia
 (est etenim bene instructa mihi bibliotheca, quæ admodum paucis collegarum meorū cedat) vt
 ferē nemo è scriptoribus omnibus tum veteribus tum Iunioribus, quotquot vel in ius ciuile vel
 Pontificium ingenij monumēta & lucubrations adiderunt, in Musæo meo desideretur: atqui
 de ijs loquor qui aut apud nos prostare visi sunt, aut certē in manus meas peruenere. Reliquum
 proinde est candidē Lector vt conatum nostrum boni consulas, studiūq; faueas ac bene preceris.
 Quod intelligi nolim quasi min⁹ id agere te existimē, verū ita, vti Poëta inquit: Acer & ad
 palmæ per se cursurus honores, Si tamē horteris, fortius ibit, equus. Et, Qui monet vt facias quod
 iam facis, ille monēdo laudat, & hortatu cōprobat acta suo. Ego demum ex animo repre-
 cor, tibi sit mens sana in corpore sano. Vale: duodeuigésimo Calēdas Februarias.

LEGES HVIVS REGNI

quæ principaliter in hoc libro
declarantur.

Ac primò quidem ex Partitis.

- L. 32. titulo. 2. & l. 4. titulo. 3. parti. 3. in regu-
la. 21.
L. 39. titulo. 2. part. 3. in regula. 22.
L. 19. titulo. 26. part. 7. in regula. 27.
L. 4. titu. 1. part. 7. in regu. 29.
L. 4. titulo. 5. part. 5. in regu. 31.
L. 25. titulo. 32. part. 3. in regu. 33.
L. 52. in fine, titulo. 18. parti. 3. in regu. 41.
L. 26. in fine, titu. 23. par. 3. in regula. 42.
L. 7. titu. 26. par. 4. in regula. 62.
L. 10. titu. 4. part. 3. in regu. 67.
L. 9. in fine, titu. 15. part. 4. in regu. 70.
L. 3. titu. 16. parti. 1. in regu. 71.
L. 3. titulo. 9. part. 1. in regu. 99.
L. 51. titu. 6. part. 1. in regu. 100.
L. 77. titu. 6. part. 1. in regu. 102.
L. 6. titu. 26. part. 4. in regu. 103.
L. 9. titu. 16. part. 6. in regula. 105.
L. 4. titu. 13. part. 3. in regu. 117.
L. 7. titu. 13. part. 3. in regu. 118.
L. 7. in medio, titulo. 13. parti. 3. in regu. 118.
L. 9. titulo. 5. part. 5. in regu. 121.
L. 10. titu. 5. part. 3. in regu. 123.
L. 2. titu. 9. part. 1. in regu. 143.
L. 3. titu. 18. part. 7. in regu. 150.
L. 10. n. & l. 2. titu. 9. par. 1. in regula. 153.
L. 43. titulo. 13. part. 5. in regu. 160.
L. 41. & l. 42. titulo. 13. part. 5. in regu. 165. & 166.
L. 22. titu. 13. part. 5. in regu. 157.
L. 27. & l. 29. titu. 13. part. 5. in regu. 168.
L. 23. & l. 4. titulo. 11. part. 4. in regu. 172.
L. 28. titu. 23. part. 3. in regu. 173.
L. 7. & l. 8. titulo. 1. part. 7. in regu. 173.
L. 7. titulo. 13. part. 3. in regu. 120.
L. 8. titu. 14. part. 5. in regu. 158.
L. 18. titulo. 11. part. 5. in regula. 179. & 180.
L. 15. titulo. 16. part. 6. in regula. 187. in. 15. casu.
L. 3. titu. 8. part. 7. in regu. 191.
L. 34. titu. 9. part. 7. in regu. 210.
L. 10. titulo. 15. part. 5. in regu. 175.
L. 60. titulo. 6. part. 1. in regu. 290. in. 1. limita. & l. 7. titulo. 7. part. 7.
L. 2. cum alijs, titulo. 12. part. 1. in regula. 175. in fi-
nali limitatione.
- L. 2. titu. 30. part. 7. in regu. 190.
L. 23. cum quatuor alijs, titulo. 5. part. 5. in regula
203.
L. 14. & l. 19. titu. 5. part. 5. in regula. 204.
L. 4. titulo. 14. part. 1. in regula. 220.
L. 4. 5. & l. 6. titulo. 15. part. 4. in regu. 221.
L. 4. titu. 4. part. 5. in regu. 222. in. 3. limita.
L. 5. titulo. 15. part. 6. in regu. 222. in. 3. limit.
L. 3. titu. 4. par. 5. in regu. 223.
L. 4. titulo. 15. part. 6. in regu. 223.
L. 9. in fine, titulo. 4. part. 5. in regu. 224.
L. 2. titu. 4. part. 5. in regu. 226.
L. 2. titulo. 11. part. 5. in regu. 228.
L. 24. titulo. 11. part. 5. in regu. 235.
L. 53. titulo. 5. part. 5. in regu. 238.
L. 19. titulo. 18. part. 5. in regu. 240.
L. 32. titulo. 5. part. 5. in regula. 241. & 242.
L. 9. & l. 28. titulo. 9. part. 6. in regu. 256.
L. 4. titulo. 14. part. 3. in regu. 258.
L. 9. titulo. 1. & l. 17. titulo. 14. parti. 7. in regula
259.
L. 15. titulo. 1. part. 1. & l. 14. titu. 19. part. 6. in regu
la. 259.
L. 9. titu. 1. par. 5. in regu. 261.
L. 13. titu. 1. par. 6. in regu. 400.
L. 7. titulo. 6. part. 6. & in. l. 13. titulo. 9. part. 7.
in regu. 267.
L. 5. titu. 27. part. 3. in regu. 273.
L. 13. titu. 9. part. 7. in regu. 277.
L. 3. titulo. 7. part. 6. in regu. 268.
L. 14. titulo. 29. part. 7. in regu. 281.
L. 6. titulo. 31. part. 7. in regu. 290.
L. 16. titulo. fina. part. 7. in regu. 292.
L. 5. titu. 15. part. 5. in regu. 294.
L. 1. in fine, titulo. 17. par. 7. in regula. 298.
L. 3. titulo. 30. part. 7. in regula. 301.
L. 4. titu. 28. part. 7. in regu. 290. in. 2. limita.
L. 16. titulo. 17. part. 7. in regu. 290. in. 3. limita.
L. 17. titulo. 16. part. 3. in regu. 315. in. 5. limit.
L. 6. titulo. 26. part. 4. in regu. 309.
L. 5. & l. 12. titulo. 5. part. 3. in regu. 311.
L. 17. titu. 16. part. 6. in regu. 314.
L. 10. titulo. 16. part. 4. & l. 68. titu. 18. part. 3. in re-
gula. 310.

L. vltima

- L. vltima, titu. 26. part. 4. in regu. 321.
L. 11. titu. 26. par. 4. in regu. 324.
L. 3. titu. 3. & l. 40. titu. 2. par. 3. in regu. 325.
L. 25. titulo. 4. parti. 3. & l. 4. titulo. 12. part. 5. in re-
gu. 330.
L. 1. titu. 17. part. 5. in regu. 332.
L. 10. titulo. 12. part. 5. in regu. 334.
L. 9. titulo. 12. part. 5. in regu. 335.
L. 14. titu. 12. part. 5. in regu. 336.
L. 11. & l. 12. titulo. 12. part. 5. in regu. 337.
L. 9. titulo. 14. par. 3. l. 7. in fine, titulo. 2. par. 4. in
regula. 344.
L. 9. titu. 31. part. 7. in regu. 345.
L. 7. titu. 7. part. 6. & l. 6. titu. 24. & l. 2. & l. 3. tit.
26. part. 7. in regula. 345. in. 2. limit.
L. fina. titulo. 6. part. 6. in regu. 247.
L. 6. titulo. 8. part. 6. in regula. 349.
L. 12. titulo. 6. & l. 1. titulo. 13. & l. 2. titulo. 15. par. 4.
in regula. 350.
L. 3. titulo. 2. par. 3. in regu. 351.
L. 3. titulo. 4. part. 5. in regu. 354.
L. 8. titulo. 13. part. 6. in regu. 365.
L. 10. titulo. 13. part. 6. in regu. 366.
L. 4. titulo. 1. part. 5. in regu. 369.
L. 6. titulo. 1. part. 5. in regu. 370.
L. 32. titu. 2. part. 3. l. 15. titulo. 1. par. 7. in regu. 378.
L. 15. titulo. 16. par. 3. in regu. 382.
L. 11. titulo. 16. parti. 3. & l. fina. titu. 30. part. 7. in
regu. 384.
L. 7. titu. 16. part. 4. in regu. 385.
L. 6. titulo. 8. & l. 38. 40. & l. 43. titu. 28. par. 3. & l. 11.
titu. 15. part. 5. in regu. 387.
L. 2. & l. 21. titulo. 13. part. 5. in regu. 388.
L. 13. titu. 29. part. 3. in regu. 392.
L. 18. titulo. 14. part. 7. in regu. 399.
L. 13. titulo. 7. part. 7. in regu. 88.
L. 3. in fine, titu. 23. part. 1. in regu. 91.
L. 1. titulo. 11. part. 7. in regu. 69. in fine.
L. 4. titulo. 13. part. 6. in regu. 364.
L. 4. titulo. 4. part. 5. in fine. & l. 5. titu. 15. parti. 6.
in regu. 376.

Ex legibus Fori.

- L. 1. titulo. 3. lib. 3. fori. in regula. 2.
L. 1. titulo. 6. lib. 1. fori. in regu. 22.
L. 5. & l. 7. titulo. 20. lib. 4. fori. in regu. 27.
L. 4. titulo. 15. lib. 2. fori. in regu. 42.
L. 10. titulo. 6. lib. 3. fori. in regu. 61.
L. 7. in fine, titu. 22. lib. 4. fori. in regu. 69. in fine.
L. 2. titu. 7. lib. 2. fori. in regu. 118.
L. fina. in fine, titulo. 11. lib. 1. fori. in regu. 151.
L. 9. titulo. 20. lib. 3. fori. in regu. 158.
L. 5. & l. 17. titulo. 20. lib. 3. fori. in regu. 168.

- L. 9. titulo. 6. lib. 3. fori. in regu. 172.
L. 9. titulo. 20. lib. 4. fori. in regu. 173.
L. 2. titulo. 20. lib. 3. fori. in regu. 175.
L. 10. titu. 15. lib. 3. fori. in regula. 179.
L. 2. titu. 7. lib. 3. fori. in regu. 187. in. 15. casu.
L. 1. titu. 17. lib. 3. fori. in regu. 191. & 192.
L. 17. titu. 10. lib. 3. fori. in regu. 203.
L. 7. titu. 12. lib. 3. fori. in regu. 219.
L. 5. titu. 12. lib. 3. fori. in regu. 220.
L. 3. titulo. 12. lib. 3. fori. in regu. 220.
L. 3. titulo. 12. lib. 3. fori. in regu. 221.
L. 5. titulo. 12. lib. 3. fori. in regu. 226.
L. 7. titu. 10. lib. 3. fori. in regu. 241. & 242.
L. 7. titu. 10. lib. 2. fori. in regu. 264.
L. 4. titulo. 10. lib. 2. fori. in regu. 268.
L. 7. titulo. 15. lib. 2. fori. in regula. 273.
L. 11. titulo. 13. lib. 4. fori. in regu. 281.
L. 6. titulo. 12. lib. 4. fori. in regu. 290. in. 1. limit.
L. 4. titu. 4. lib. 1. fori. in regu. 311.
L. 8. titulo. 8. lib. 2. fori. in regu. 315. in. 5. limita.
L. 4. titu. 18. lib. 3. fori. in regu. 334.
L. 3. titulo. 18. lib. 3. fori. in regu. 334. in. 18. limita.
L. 8. titu. 18. lib. 3. fori. in regu. 336. & 337.
L. 9. titulo. 5. lib. 4. fori. in regu. 345.
L. 2. titulo. 6. lib. 3. fori. in regu. 350.
L. 10. titulo. 5. lib. 3. fori. in regula. 366.

Ex libris Ordinamenti.

- CL. 1. titulo. 4. libro. 5. ordi. in regu. 2.
CL. 3. titu. 13. lib. 3. ordina. in regu. 6. & 306.
CL. 1. titulo. 5. libro. 5. ordina. & l. 14. titu. fina.
lib. 8. ordina. in regu. 31.
CL. 4. titu. 16. libro. 3. ordi. in regu. 52.
CL. 2. titu. 14. libro. 3. ordi. in regu. 67.
CL. 1. titulo. 3. libro. 1. ordi. in regu. 100.
CL. 2. titulo. 3. libro. 1. ordina. in regu. 143.
CL. 4. titu. 7. lib. 5. ordina. in reg. 187. in. 10. casu.
CL. 4. titu. 2. libro. 4. ordina. in regu. 190.
CL. 34. titulo. 18. libro. 8. ordi. in regu. 392.
CL. 8. titu. 13. libro. 8. ordina. in regu. 191. & 192.
CL. 1. titulo. 16. libro. 3. ordi. in regu. 197.
CL. 4. titulo. 8. libro. 3. ordina. in regu. 260. in. 7.
amplia. & in regu. 262.
CL. 3. titulo. 6. libro. 8. ordina. in regu. 290.
CL. 1. & l. 2. titulo. 8. lib. 8. ordina. in regu. 290. in. 2.
limitatione
CL. 3. titu. 1. libro. 5. ordina. & l. 6. titulo. 15. lib. 8.
ordina. & l. 6. titu. 7.
CL. 3. titu. 1. lib. 5. & l. titu. 15. lib. 8. ordina. in reg.
290. in. 3. limita.
CL. 5. titu. 2. libro. 8. ordina. in regu. 281.
CL. 2. titu. 11. & l. 3. titulo. 13. libro. 5. ordi. in reg. 312.

a 4 CL. 6.

CL. 6. titulo. 1. lib. 3. ordi. in regu. 35. in. 20. fallen. versi. cit tamen notandum.

Ex alijs diuersis legibus & pragmaticis.

CL. 9. in. legibus de Madrid. in regu. 5. & 197.
CL. 63. Tauri: & Pragmat. 157. de Madrid, anni Domini. 1528. in regu. 6. & regu. 306.
CL. 55. Tauri. in regu. 31. in. 9. limita.
CL. 161. styli. in regu. 41.
CL. 12. Tauri. in fine. in regu. 69.
CL. Pragmat. 25. in antiquis. in regu. 87.
CL. 3. in quaterno Gabellarum. in regu. 100.
CL. 84. styli. in regula. 121.
CL. 6. & 7. Tauri. in regu. 61.
CL. 244. styli: & l. 55. Tauri. in regu. 151.
CL. 2. in. ll. de la hermandad. in regu. 172.
CL. 69. Tauri. in regu. 219.
CL. 29. Tauri. in regu. 222.
CL. 130. styli. in regu. 390. & 391.
CL. 199. styli. in regu. 158.
CL. 220. styli. in regu. 187. in. 10. casu.
CL. 64. & 70. Tauri. in regu. 197.
CL. Pragma. 72. de Toledo, anni Domini. 1525. & Pragma. 69. de Madrid, Anni. 1528. in reg. 290. in. 2. limitatione.
CL. 176. styli. in regu. 268.
CL. 8. de Madrid. in regu. 263.
CL. Pragm. 79. de Segouia, Anni Domini. 1532. in regu. 290. in. 1. limita.
CL. 96. styli. in regu. 315. in. 5. limita.
CL. 83. Tauri. in regu. 298. in. 5. limita.
CL. 62. Tauri. in regu. 32.
CL. 229. styli. in regu. 335.
CL. 12. Tauri. in regu. 350.
CL. Pragma. 6. de Valladolid, Anni Domini. 1542. in regu. 170. in. 5. limit.
CL. 9. Tauri. in reg. 366. in. 8. fallen. versi. q tamē.
CL. 49. Tauri. in regu. 373.
CL. 92. styli. in regu. 27.

Canones qui principaliter in hoc libro declarantur.

Ex Decretis.

C. 1. & 2. secunda. q. 3. & c. 1. 2. & 3. quinta. q. 6. & c. qui crimen. 2. q. 8. in reg. 27.
C. qui scit. 2. q. 6. in regu. 43.
C. ei qui appellat. §. sunt etiam quorum. 2. q. 6. in regula. 156.
C. fina. 18. distinctio. in regu. 271.
C. quia quorundam. 23. d. in regu. 173.

C. pia mentis. & cap. Frigētius. cum similibus. 16. q. 7. in regu. 174.
C. hortatur. 71. dist. in regu. 202.
C. sine exceptioe. in vers. donare. 12. q. 2. i reg. 220.
C. si quos. 12. q. 2. in reg. 220. in. 1. limita.
C. placuit. 1. q. 2. in regu. 225.
C. nemo. de consecratio. dist. 1. in regu. 225.
C. definiuit. cum aliis. 17. q. 4. in regu. 228.
C. fina. §. si de possessione. 2. q. 6. in regu. 44.
C. omnes. & c. ad Romanā. 2. q. 6. in regu. 45.
C. quid culpatur. 23. q. 1. in regu. 55.
C. in lectum. 34. q. 2. in regu. 129.
C. rcos. 23. q. 5. in regu. 228.
C. si quis ratus. 2. q. 3. in regu. 293.
C. si testis. §. saepe etiam. 4. q. 3. in regu. 299.
C. muliere. 23. q. 5. in regu. 35.
C. si testes. §. item lex Iulia. 4. q. 3. in reg. 383.
C. si quis suadete. 17. q. 4. in regu. 99.
C. institutionis. 25. q. 2. in regu. 250.
C. monasterium. & c. sequēs. 16. q. 7. in reg. 254.
C. licet ergo. cum similibus. 8. q. 1. in reg. 236.
C. Maximianus. & ibi glos. 81. dist. in regu. 101.

Ex volumine Decretaliū.

C. cum sit generale cum similibus, de foro competent. in regu. 21.
C. interposita. §. illi deniq. de appell. in reg. 49.
C. clerici. de vita & honesta. cleri. in reg. 55.
C. 2. de homicidio. in regu. 68. in. 2. limita.
C. ad nostrā. & c. cum dilecti. de emptio. & ved. in regu. 68. in. 2. limitatione.
C. de multa. de prae bendis. in regu. 71.
C. dudum. de praesumptio. in reg. 75.
C. cum cessante. de appella. in regu. 81.
C. vt praeterita. de electione. in reg. 89.
C. querelam. de procurato. in reg. 95.
C. nō min⁹. & c. aduers⁹. de immu. eccle. i reg. 100.
C. vestra. & c. fin. de cohabita. clerico. & mulie. in regu. 117.
C. si cautio. de fide instrum. in regu. 118.
C. nonnulli. de rescriptis. in regu. 123.
C. quanto. & c. quosdā. de praesump. in regu. 125.
C. 2. & c. dilecti. in fine. de transactio. in reg. 127.
C. si. de arbitris. in regu. 128.
C. si verò. el. 2. de sent. excommunicat. in reg. 129.
C. parochiano. de sepulturis. in regu. 13. limit. 12.
C. tua nos. de vfuris. in regu. 13. in. 2. limita.
C. q. traslationem. de officio delegati. in reg. 136.
C. fina. de consuetudine. in regu. 137.
C. 1. de consuetudine. in regu. 143.
C. nouerit. & c. grauem. de senten. excommuni. in regu. 143.
C. cum causam. de re iudi. in reg. 143.

C. sicut

C. sicut dignum. §. qui verò. & c. de cetero. de homicid. in regu. 149.
C. 1. de iudiciis. in regula. 153.
C. constitutus. de procurato. in reg. 153.
C. quod super his. de maiori. & obedi. i reg. 245.
C. ex ore. §. porro. de priuilegi. in reg. 245.
C. vestra. de locato. in regula. 249.
C. licet. de officio iudi. ordinarij. in regu. 251.
C. innotuit. de electio. in regu. 251.
C. nuper. de senten. excommunicat. in reg. 252.
C. significantibus. de offi. delegat. in regu. 257.
C. 2. de delictis puerorum. in reg. 259. in. 3. limit.
C. cum olim. el. 2. de priuilegiis. in reg. 262.
C. cum inter. de re iudica. in regu. 263.
C. in nostra. de procurat. in regu. 264.
C. ex parte. de rescriptis. in regula. 264.
C. intelleximus. de iudiciis. in reg. 268.
C. post cessionem. de probatio. in regu. 268.
C. quod super his. de maio. & obedi. in reg. 271.
C. peruenit. & c. causam quā. el. 2. qui filij sunt legitimi. in regul. 173.
C. nobis. de iure patronatus. in regu. 174. & 231.
C. ad decorem. de institutionibus. in regu. 202.
C. 1. de clericis non residentibus. in regu. 206.
C. 2. de donationibus. in regu. 220.
C. inter alia. de immunitate ecclesia. in reg. 228.
C. si. de emptio. & venditione. in regu. 242.
C. 1. de fide instrumento. in regu. 280.
C. consultationibus. in. 1. part. de iure patrona. in regula. 282.
C. cognoscitur. de his quae fiunt à praelato. in regula. 283.
C. 1. de his quae fiunt à maiore parte capituli. in regula. 296.
C. cum oporteat. & c. qualiter & quando. el. 2. & c. inquisitionis. de accusationib. i reg. 298.
C. cum dilecta. de confirmatione vtili vel inutili. in regula. 311.
C. quoniam. & c. tam literis. de testib. in reg. 333.
C. forus. de verborum significatione. in reg. 335.
C. ceterum. de iudi. in regu. 321.
C. ex trasmissa. & c. verū. de foro cope. i reg. 321.
C. si. de fideiussoribus. in reg. 336.
C. ex trasmissa. qui filij sunt legitimi. in reg. 342.
C. per tuas. de probat. in reg. 342. & in reg. 344.
C. tanta. qui filij sunt legitimi. in regu. 350.
C. cum haberet. de eo q duxit i matri. i reg. 367.
C. 1. de sponsal. in regula. 377.
C. postulasti. & c. si. de foro compe. in reg. 378.
C. super specula. de magistris. in reg. 386.
C. cum contra. de pignoribus. in regu. 388.
C. peruenit. & c. non minus. de immunitate ecclesiarum. in regu. 100. limita. 12.

Ex libro sexto Decretaliū.

C. non solum. de appellat. lib. 6. in. reg. 42.
C. beneficiū. de regu. iur. lib. 6. in reg. 77.
C. statutum. de rescriptis. lib. 6. in reg. 83.
C. quanquam. de censibus. lib. 6. in reg. 100.
C. quantis pactum. de pactis. lib. 6. in reg. 130.
C. vt animarum. §. 1. de consti. lib. 6. in reg. 146.
C. commissa. de electio. lib. 6. in reg. 157.
C. 2. §. statutum. de consti. lib. 6. in reg. 151.
C. decernimus. de sent. excōic. lib. 6. in reg. 268.
C. qui prior. de regulis iur. lib. 6. in reg. 168.
C. dolo. de regulis iuris. lib. 6. in reg. 209.
C. quod semel. de regulis iuris. lib. 6. in reg. 233.
C. in alternatiuis. de reg. iuris. lib. 6. in reg. 235.
C. in poenis. & c. odia. de reg. iur. lib. 6. i reg. 287.
C. 1. de accusat. lib. 6. in regula. 298.
C. vnicū. de religiosis domibus. lib. 6. in reg. 381.
C. 2. de priuilegiis. in. 6. in regu. 386.
C. exiit. de verb. signi. lib. 6. & c. vnico. de excessibus praelat. in regu. 381.
C. cum secundum leges. de haereticis. libro. 6. in regula. 150.

Ex Clementinis.

C. Lement. appellanti. de appellationibus. in regula. 47.
C. Clementina. Gratia. de rescriptis. in reg. 71.
C. Clem. si furicus. de homicidi. in reg. 259. & 192.
C. Clem. Exiui de Paradiso. §. proinde. in reg. 381.
C. Clementina. Pastoralis. §. ceterum. de re iudic. in regu. 43. in. 5. limita.
C. Clem. si de praebendis. in reg. 71. in. 5. amplia.
C. Lement. cum ex eo. de senten. excommunicationis. in regu. 100. limita. 18.
C. Clem. 1. & ibi glo. de cōsang. & affini. in reg. 150.

Ex Extrauagantibus.

EXtrauagans, Vas electionis. in. §. praemissis quoq. in titulo de Censibus. in reg. 9.
EXtrauagans Martini Quinti, incipiens, Insuper ad euitanda. in reg. 99. in. 1. amplia.
EXtrauagans Ioannis Vigefimifecundi, incipiens, Sancta Romana & vniuersalis ecclesia. sub titulo de religiosis domibus. in regu. la. 100. limitatione. 18.

Leges Iuris Ciuilis quae in hoc Opere declarantur.

Ex Digesto Veteri.

L. diem proferre. in. §. stari. ff. de arbit. in reg. 57.
a 5 l. sed &

l. sed & si. ff. de iudiciis. in regula. 51.
 l. sicut. in. §. si debitori. ff. quibus mo. pignus vel hypothec. soluitur. in regula. 39.
 l. nam & si parentibus. ff. de inofficio. testamē. in regula. 6.
 l. i. ff. de procurato. in regula. 95.
 l. si pecuniam. ff. de conditio. causa data. in regula. 100.
 l. cum de indebito. in. §. fina. ff. de probatio. in regula. 118. & 119.
 l. Publia Mæria. in sine. ff. depositi. in regu. 119.
 l. sed & hæc. & l. Pomponius. in. §. fina. ff. de procurato. in regula. 123.
 l. de tutela. ff. de in integrum restit. mino. in regula. 125.
 l. diem proferre. in. §. i. ff. de arbitris. in regu. 128.
 l. si interpellauerit. ff. de arbitris. in regula. 128.
 l. si ignorans. ff. locati. in regula. 129.
 l. quod non ratione. ff. de legibus. in regula. 136.
 l. finali. ff. de iurisdictione omnium iudicum. in regula. 146.
 l. in cause. la. 2. in. §. idem Pomponius. ff. de minor. in regu. 148.
 l. item si pretio. in. §. fina. ff. locati. in regu. 148.
 l. non licet. ff. de contrahend. emptio. in regu. 31.
 l. si seruum. ff. ad. l. Aquiliam. in regula. 34.
 l. 2. ff. de iudi. in regu. 257.
 l. si per errorem. ff. de iurisdictione omnium iudi. in regu. 257.
 l. cum. de atate. ff. de probatio. in regu. 258.
 l. iuris gentium. in. §. sed cum nulla. ff. de pactis. in regula. 265.
 l. is a quo. & l. sequens. ff. de rei vendica. in regula. 274.
 l. cum idem. ff. de petitio. hæredi. in regula. 274.
 l. quidam existimauerunt. ff. si certū petatur. in regula. 158.
 l. tutor. in. §. Lucius. ff. de vsuris. in regula. 158.
 l. promissor. in. §. fina. ff. de constituta pecunia. in regula. 159.
 l. si hominē. in. §. quoties. ff. depositi. in regu. 162.
 l. si conuenerit. la. 1. ff. de pigno. in regu. 166.
 l. si in emptione. in. §. fina. ff. de contrahen. emptio. cum similibus. in regu. 31.
 l. eleganter. in. §. si vendiderit. ff. de pignoratitia actio. in regula. 165.
 l. qui balneum. & l. porjor. ff. qui pctio. in pigno. habean. in regu. 168.
 l. periculum. ff. de pignori. in regu. 169.
 l. si debitor. in. §. i. ff. quibus modis pignus vel hypothec. solui. in regu. 170.
 l. fina. ff. de vsu & habita. in regu. 171.
 l. quod te mihi. ff. si certum peta. in regu. 176.
 l. si Titius. verfi. sed neque ipsius. ff. de præscrip. verbis. in regu. 176. in limitatione. §.
 l. si pactum. ff. de probatio. in regu. 178.
 l. mora. ff. de vsuris. in regul. 181.
 l. cum ij. in. §. si prætor. ff. de tractatio. in reg. 186.
 l. i. in. §. cum arietes. ff. si quadrupes paupe. fecit. dica. in regula. 192.
 l. vt vim. ff. de iusti. & iure. cum similibus. in reg. 192.
 l. i. ff. de his qui deiecerunt vel effude. in reg. 193.
 l. merito. ff. pro socio. in regula. 194.
 l. i. ff. si quis cautio. in regu. 196.
 l. id quod. ff. de emptio. & vendi. in regu. 203.
 l. Lucius. ff. de euictio. in regu. 203.
 l. domum. ff. de cōtrahen. emptio. in regu. 204.
 l. Iulianus. in. §. si venditor. verfi. per cōtrarium. ff. de actio. empti. in regu. 204.
 l. 1. 2. & 3. ff. de donat. inter virum & vxorem. in regula. 221.
 l. vsuras. ff. de donat. inter virum & vxorem. in regu. 221. in. 7. limita.
 l. plerunq;. §. pen. ff. de iure dotium. in regu. 235.
 l. sicut. §. venditionis. & §. si promiserit. cum similibus. ff. quibus modis pignus vel hypothec. soluitur. in regula. 239.
 l. si in venditione. ff. de euictio. ribus. in reg. 224.
 l. pleriq;. ff. de in ius vocand. in reg. 288.
 l. 3. ff. de diuortii. in regu. 292.
 l. & suum hæredē. §. hodie tamen. cum. l. sequenti. ff. de pactis. in regula. 294.
 l. per fundum. ff. de seruitutibus rusticorū prædio. in regula. 295.
 l. quod maior. ff. ad Macedonianū. in regu. 296.
 l. nulli. ff. quod cuiusq; vniuersitatis a nomine. in regula. 296.
 l. 3. §. eia. ff. de testibus. in regu. 299.
 l. i. ff. ad Velleianum. in regu. 308.
 l. 2. & l. sciendum. ff. qui fatisdare cogantur. in regula. 328.
 l. Lucius Titius. ff. mandati. in regu. 336.
 l. filium definimus. ff. de his qui sunt sui vel alie niuris. in regu. 344.
 l. si proponas. §. si hæreditatem. ff. de inofficio. testa. in regu. 349.
 l. parentes. ff. de in ius vocand. in reg. 351.
 l. contra iuris. §. filius. ff. de pactis. in regu. 353.
 l. qui de inofficio. ff. de inofficio. testamen. to. in regula. 365.
 l. i. ff. ad Macedonianum. in regula. 369.
 l. sed Iulianus. §. proinde. ff. ad Macedonianū. in regula. 370.
 l. quæ pater. ff. familiae herciscundę. in regu. 371.
 l. domo pignorata. ff. de pignorat. actione. in regula. 376.
 l. Paulus. §. domus. ff. de pignorib. in regu. 376.
 l. cum quædam puella. ff. de iurisdic. omnium iudicum.

iudicum. in regula. 377.
 l. exigere dotem. ff. de iudiciis. in reg. 377.
 l. non erit. §. dato. ff. de iureiurand. in reg. 379.
 l. si de iussor. §. prætor ait. ff. qui fatisdare cogantur. in regula. 379.
 l. i. §. i. ff. de testibus. in regu. 380.
 l. lege Iulia. ff. de testibus. in regu. 383.
 l. si familia. ff. de iurisdictione omnium iudic. in regula. 398.
 l. si fratres. ff. pro socio. in regula. 3.

Ex Infortiato.

L in lege Falcidia. ff. ad. l. Falcid. in reg. 34.
 l. turpia. in. §. si Titia legatum. ff. de lega. 1. in regula. 112.
 l. cum tale legatum. in. §. rescriptum. ff. de condi. & demonstra. in regula. 112.
 l. si Titius. ff. de conditio. institu. in regula. 114.
 l. non solum. ff. solut. matrimo. in regu. 124.
 l. octau. ff. vnde cognati. in regu. 125.
 l. si hæres. la. 1. ff. ad. l. Falcidiam. in regu. 148.
 l. Mutianæ. ff. de condition. & demonstration. in regula. 18.
 l. si quis in fundi vocabulo. ff. de legat. primo. in regula. 256.
 l. quoties. in prin. ff. de hæredi. insti. in regu. 256.
 l. i. in. §. id quod natura. ff. ad. l. Falcid. in reg. 265.
 l. si pupillus alteri. ff. de administra. tuto. in regula. 164.
 l. Scio amico. in prin. ff. de annuis lega. i reg. 177.
 l. penult. ff. de conditio. & demonstra. in reg. 177.
 l. magis puto. in. §. si æs alienum. ff. de rebus eorum. in regu. 185.
 l. Sciz. ff. de tuto. & curato. in regu. 185.
 l. magis puto. in. §. non passim. ff. de rebus eorum. in regu. 186.
 l. fina. ff. de curato. furio. in regu. 186.
 l. si ex toto. in prin. & l. si grege. cum sequenti. & l. quod in rerum. ff. de lega. 1. in regu. 195.
 l. si libertus. in. §. si quis plures. verfi. magis. ff. de iure patrona. in regu. 219.
 l. si ita scriptum. ff. de lega. 1. in reg. 227.
 l. serui electione. in prin. ff. de lega. 1. in reg. 233.
 l. apud Aufidium. ff. de optione lega. in reg. 233.
 l. Publius. ff. de cōditio. & demōstra. in reg. 234.
 l. ex eo tempore. cum similibus. ff. de testamen. militis. in regula. 234.
 l. si ita relictum. ff. de lega. 2. in regu. 235.
 l. filio familiās. in. §. si vir in quinquenniū. ff. solu. matri. in reg. 240. in. §. limit. verfi. cōtrariā tñ.

l. & si pepererit. in. §. purē. ff. de libe. & posthum. in regula. 278.
 l. si quis Sempronium. in sine. & l. iam dubitari. ff. de hæredi. insti. in reg. 278.
 l. sub conditione. ff. de bonorum posses. contra tabu. in reg. 278.
 l. hæc verba. ff. de lega. 1. in regu. 285.
 l. cum quidam. ff. de libe. & posthu. in reg. 287.
 l. operæ in rerum. in sine. ff. de operis liberti. in regula. 304.
 l. homines. & l. vxori. in. §. Serapium. ff. de vsu fructu lega. in regu. 304.
 l. qui testamento. in. §. mulier. ff. de testamen. in regula. 314.
 l. si ita scriptum. in. §. si sub conditione. ff. de lega. 2. in regu. 338.
 l. ex facto. in. §. si quis rogatus. ff. ad Trebellia. in regu. 352.
 l. i. §. si impuberi. ff. de collatio. bono. i reg. 356.
 l. 2. in. §. interdum. ff. de vulga. in regu. 356.
 l. i. ff. de iniusto rupto. in regu. 368.
 l. Lucius. ff. de conditio. & demonstratio. in regula. 368.
 l. de bonis. in. §. non solum. ff. de Carbonia. edito. in regu. 372.
 l. lege Cornelia. ff. ad Syllania. in regu. 389.
 l. fructus. ff. solut. matrimo. in regu. 387.
 l. si iussu familiās. in. §. Marcellus. ff. de testament. in regu. 400.

Ex Digesto Nouo.

L Boues. in. §. hoc sermone. ff. de verborum sergni. in regu. 24.
 l. continuus. ff. de verborum obligationibus. in regula. 25.
 l. i. & totus titulus. ff. ad Turpilia. in regu. 27.
 l. denuntiasse. in. §. quod tamen. ff. de adulte. in regula. 28.
 l. fina. in. §. fina. ff. quod vi aut clam. in reg. 33.
 l. i. in. §. diuus. ff. de licariis. in regu. 35.
 l. 2. §. exequptore. ff. de appellatio. in regu. 41.
 l. i. ff. nihil nouari appella. penden. in regu. 42.
 l. 3. in. §. falsus. ff. rem ratam haberi. in regu. 51.
 l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verborum obliga. in regu. 155. & 291.
 l. diui fratres. in. §. primo. ff. de liberali causa. in regula. 152.
 l. non solum. in. §. mandato. ff. de iniuriis. in regula. 149.
 l. qui hominem. in. §. gener. ff. de solutio. in regula. 124.
 l. si se non obtulit. in. §. ait prætor. ff. de re iudi. in regu. 116. & 159.

Limpos

Impossibilis. ff. de verborum obligatio. in regula. 15. & 179.
I de vnoquoq; ff. de re iudi. cum similibus. in regula. 92.
Lance sententiam. ff. de appellatio. recipien. in regula. 52.
In unquam in vfucapionibus. in prin. & l. si fur. in §. ff. de vfucapio. in regu. 255.
L.2. ff. de termino moto. in regu. 259.
Lferax. ff. de regu. iur. in reg. 259.
L si maritus. in §. præscriptiones. ff. de adu. in regula. 262.
L privilegia. ff. de privilegiis credito. in reg. 162.
L Stichum. in §. si creditor. c. 1. in regula. 164.
L creditor. ff. de regu. iur. in regu. 170.
L ait prætor. in §. si debitorem. ff. quæ in fraud. credito. in regu. 175.
L homo mortuus. & l. impossibilis. ff. de verborum obliga. in regu. 179.
L qui in diem. ff. de solutio. & l. eum qui. in §. fina. ff. de verbo. obliga. in regu. 183.
L cum verò. in §. subuentum. cum similibus. ff. de fideicommissariis libertatib. in regu. 185.
L in condemnatione. in §. dolo. ff. de regu. iuris. in regula. 209.
L à Titio. ff. de furtis. in regu. 210.
L vbi ita donatu. ff. de donatio. causa mortis. in regula. 217.
L Scia. in §. fina. ff. de donati. causa mortis. in regula. 218.
L omnes. in §. Lucius. ff. quæ in fraud. credito. in regula. 219.
L 2. in §. si filium. ff. de donatio. in regu. 223.
L in §. si pater filio. & l. pater filiz. ff. de vfucapio. pro donato. in regu. 223.
L post contractum. ff. de donatio. in regu. 226.
L statu liberi à cæteris. in §. Quintus. ff. de statu libe. in regu. 229.
L cuiusq; ff. ad l. Iuli. maicsta. in reg. 282.
L nemo de domo. ff. de regu. iur. in reg. 288.
L quicquid calore. ff. de regu. iur. in reg. 292.
L foeminæ. ff. de regu. iur. in regu. 308. & 311.
L sed hoc ita. in §. ff. de re iudi. in regu. 329.
L Græcè. in §. & post litem. ff. de fideiussor. in regula. 333.
L inter fideiussores. & l. si plures. ff. de fideiussor. in regu. 334.
L miles. in §. defuncto. ff. de adu. in regu. 344.
L 2. in §. nulli. n. patris. ff. de decurio. in reg. 345.
L crimen. ff. de pœnis. in regu. 345.
L in cos. ff. de custodia reorum. in reg. 392.
L milites agrum. in §. penult. ff. de re milita. in regula. 392.
L in princ. ff. de effractoribus. in regu. 392.

L possideri. ff. de acquiren. possessio. in regu. 395.
L vulgaris quaestio. ff. de furtis. in regu. 395.
L 1. ff. si familia furtum fecisse dicatur. in reg. 398.
L fina. ff. de furtis. in regu. 399.

Ex Codice Iustiniani.

L Debitori. C. de pactis. in regu. 18. & 178.
L in quis argentum. in §. fin. autem. C. de donatio. in regu. 19.
L præsentis. in §. sanè enim. C. de his qui ad eccle. confugi. in regu. 175. in 3. limitatione.
L non est nouum. & l. iustum. C. de ædendo. in regula. 20.
L iuris ordinem. C. de iurisdic. omnium iudi. in regula. 21.
L in criminali. C. eod. titu. in regu. 21.
L qui accusare. C. de ædendo. cum similibus. in regula. 22.
L fina. C. de accusatio. in regu. 27.
L 1. & per totum titu. C. ad Turpilia. in regu. 27.
L 1. & per totum titu. C. de calumniatorib. in regula. 27.
L negada. C. qui accusa. non possunt. in reg. 29.
L cum ipse tutor. C. de contrahen. emptio. in regula. 31.
L 1. C. de contractibus iudicum. in regu. 31.
L per provincias. C. de edificiis triuatis. in reg. 32.
L alius. & l. si in ædibus. C. de feruitu. & aqua. in regu. 33.
L vnica. C. de sententiis. in regu. 34.
L is qui cum telo. C. de sicariis. in regu. 35.
L si quis. non dicam rapere. cum similibus. C. de episco. & cleri. in regu. 35.
L maritus. C. vnde vir & vxor. in regu. 37.
L ab executione. C. quorum appella. non recipi. in regula. 41.
L appellatione. C. de appellatio. in regu. 42.
L 1. C. si de momentanea possessio. fue. appella. in regula. 44.
L per hanc. C. de tempo. appella. & l. eos. in §. si quid autem. C. de appellatio. in regu. 48.
L vnica. C. nē liceat tertio prouocare. in reg. 50.
L ante sententiam. C. quorum appellat. non recipian. in regu. 52.
L si quis in tantam. C. vnde vi. in regu. 67.
L 1. & 2. C. quando liceat vnicuiq; sine iudice se vindicare. in regu. 68. in 2. limita.
L & per totu. C. nē liceat potentiores. in reg. 88.
L neminem. C. de exhibend. reis. in reg. 97.
L placet. C. de sacrosanct. ecclesiis. in regu. 100.
L si fratres. C. communia vtriusque iudicij. in regula. 105.
L generaliter. in fi. C. de non numerat. pecunia. in regu.

in regula. 119.
L in contractibus. C. de non numerata pecunia. in regula. 121.
L exigendi. C. de procuratoribus. in reg. 123.
L si vicinis. C. de nuptiis. in regu. 125.
L pactum quod dotale. C. de pact. in regu. 130.
L 2. C. de confortibus eiusdem litis. in regu. 132.
L properandū. §. fin. autē. C. de iudiciis. in reg. 152.
L obseruare curabis. & l. abstinendum. C. quorum appella. non recipian. in regu. 156.
L irritam. C. de vfucapionib. pro donato. in regula. 255.
L si Fortidianum. C. de legatis. in regu. 256.
L cum te. C. de probatio. in regu. 258.
L si minorem. C. de in integrum restitution. in regula. 258.
L 1. & 2. C. si aduersus delictum. in regu. 259.
L 1. C. de falsa moneta. in regu. 259.
L is apud quem. C. de ædendo. in regu. 4.
L 2. C. de ædendo. in regu. 5.
L in contractibus. C. de non numerata pecuni. in regula. 261.
L secunda. C. sententiam rescindi non posse. in regula. 262.
L fin. C. de exceptio. cum similibus. in regu. 263.
L ita demum. C. de procurato. in regu. 263.
L licet. C. de procurato. in regu. 264.
L fina. in §. donec. C. de iure deliberandi. in regula. 267.
L vnica. C. vt actio. ab hære. & contra hæredem. in regula. 277.
L acceptam. C. de vsuris. in regula. 158.
L planè. C. familiae herciscun. in regu. 158.
L 1. C. qui potiores in pigno. habe. in reg. 160.
L creditori. C. de fideiussor. in regu. 167.
L vnica. C. ob chirographariam pecu. in regula. 167.
L manifesta. C. de solutio. in regu. 159.
L 1. & 2. C. credito. euictio. pigno. non debe. in regula. 169.
L fina. C. que res pigno. obliga. poss. in regu. 76.
L qualem. C. de arbitris. in regu. 57.
L licet. in §. si voluntate. & l. si probaueris. C. de remisio. pigno. in regu. 170.
L nec creditoris. C. de nouatio. in regu. 171.
L 1. & per totum. C. si reus vel accusa. mortuus fue. in regu. 173.
L incendium. C. si cert. petat. in regu. 176.
L si. C. de iure dominij impetrado. in regu. 166.
L veteris. C. de contrahen. & comitten. stipula. in regula. 178.
L si debitori. C. de pactis. in regu. 178.
L pro hæreditariis. C. de hæredita. actio. in regula. 178.

L milites. & l. decuriones. C. de qstio. in reg. 190.
L 1. C. de dilatio. in regu. 200.
L 1. & l. cum inter. C. de pericu. & commodo rei vendi. in regu. 203.
L vnica in §. no aissimè. C. de caducis tollend. in regula. 210.
L in rebus. C. de iure dotium. in regu. 212.
L dotis actio. C. soluto matrimo. in regu. 212.
L i. C. vt actio. ab hæredi. & contra hære. in regula. 219.
L 1. & per totum. C. de donatio. inter virum & vxorem. in regu. 221.
L si pater. C. de in officio. donatio. in regu. 223.
L donationes quas parètes. C. de donatio. inter virum & vxor. in regu. 223.
L si quis pro redemptione. in §. cæteris. C. de donatio. in reg. 224.
L sancimus. C. de donatio. in regu. 224.
L fina. C. de reuocan. donatio. in regula. 224. in 4. limitatione.
L penult. C. de condic. indebi. in regu. 235.
L 2. & l. bene à Zenone. C. de quadriem. præscriptio. in regula. 238.
L emptorem. C. locati. in regu. 240.
L emptor fundi. & l. non dubitat. C. de euictio. in regula. 242.
L curauit. & l. fructus. C. de actioni. empti. in regula. 244.
L addictos. C. de episco. & cleri. in regu. 281.
L si quis in metallum. C. de pœnis. in regu. 290.
L fina. C. qui bonis cedere possunt. in regu. 294.
L fina. C. communia prædiorum. in regu. 295.
L 1. & 2. C. de episco. & cleri. in regu. 305.
L fina. C. arbitrium tutelæ. in regu. 308.
L qui absente. & l. alienam. C. de procurato. in regula. 311.
L 1. C. de officio diuerforum iudi. in regu. 312.
L 1. & 2. C. de fideiussor. minorum. in regu. 330.
L blanditus. C. de fideiussor. in regu. 332.
L si pro ea. C. mandati. in regu. 336.
L si fideiussor. C. mandati. in regu. 337.
L 1. C. de pactis. in regu. 339.
L non nudis. & l. non epistolis. C. de probatio. in regu. 341. & 342.
L si vicinis. C. de nuptiis. in regu. 344.
L sancimus. C. de pœnis. in regu. 345.
L si quis suos. C. de repudian. hære. in reg. 347.
L parentibus. C. de in officio. testam. in reg. 349.
L fina. C. de in ius vocan. in regu. 351.
L cum apud veteres. C. qui & aduersus quos. in regula. 357.
L in successione. C. ad Tertullia. in regu. 364.
L si pater. C. de institutio. & substitu. in reg. 368.
L filia cuius. C. familiae herciscundæ. in reg. 371.
L multum

l. multum interest. C. de communi. rerum alie-
natio. in regula. 375.
l. i. C. vbi de crimi. agi oportet. in regu. 378.
l. parentes. C. de testibus. in regu. 383.
l. si domini. C. de pignoribus. in regu. 388.
l. creditor. l. i. & l. si. C. de pign. actio. in reg. 388.
l. i. in §. si autem post commissum. C. de raptu
virgi. in regu. 389.
l. raptores. C. de episco. & cleri. in reg. 389.
l. furiosum. C. qui testamen. face. possunt. in re-
gula. 400.
AVthen. sed nouo iure. C. de adult. in reg. 27.
Auth. hoc ius porrectum. C. de sacrosan.
eccle. in reg. 187. in 19. casu.
Authen. item nulla comunitas. C. de episco. &
cleri. in reg. 100.
Authen. incestas. C. de incestis nup. in regu. 150.
Authen. sed hodie. C. de adulteriis. in regu. 172.
Authen. hoc si debitum. C. de pigno. in reg. 159.
Auth. si quis in aliquo. C. de xdedo. in reg. 280.
Authen. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. in
regula. 286.
Auth. habita. C. ne filius pro patre. in reg. 305.
Authen. sed hodie nouo iure. C. de custo. reorū.
in regula. 312.
Authen. presente. C. de fideiussor. in regu. 335.
Authen. hoc si debitor. C. de pignori. in reg. 335.
Authen. si quis liberos habens. C. de natura. li-
be. in regula. 348.
Authen. defuncto. C. ad Tertullia. in regu. 364.
Authen. licet. C. de natura. libe. in reg. 366.
Auth. ex complexu. C. de incestis nup. in reg. 366.
Authen. qua in prouincia. C. vbi de crimin. agi
opor. in regu. 378.
Auth. sed nouo iure. C. de seruis fugi. in reg. 399.

Ex Institutionibus.

§. i. Insti. de literarum obliga. in regu. 121. & in
regula. 261.
§. æque si agat. Insti. de actio. in regu. 122.
§. ope. Insti. de obligatio. quæ ex delicto. in re-
gula. 149.
§. si quis in nomine. Insti. de legatis. in reg. 156.
§. prætereà. Insti. de actio. in regu. 171.
§. item his. Insti. quibus mod. re contrahitur ob-
liga. in regula. 176.
§. quod verò. Insti. de iure naturali. in regu. 192.
§. cum autem. Insti. de emptio. & venditio. in
regu. 203.
§. fina. Insti. de vsucapio. in regu. 238.
§. testes. Insti. de testamen. in reg. 314.
§. si plures. Insti. de fideiussor. in reg. 334.
§. si quid autem. Insti. de fideiussor. in regu. 337.

§. quibus. versi. necnon. Insti. de hæredita. quæ
ab intesta. deferun. in regu. 350.
§. item furiosi. Insti. quibus non est permittum
facere testamen. in regu. 400.

Ex Authenticis.

AVthen. de iudicibus. in §. sedebunt. colla. 6.
in regula. 58.
Auth. de hæredibus ab intesta. venien. in §. con-
sequens. & in §. sequenti. coll. 9. in regu. 364.
Authen. quibus modis natura. efficiant. sui. in §.
fina. colla. 7. in reg. 366.
Authen. de exhibendis reis. colla. 5. in regu. 389.
Authen. de armis. colla. 6. in regu. 55.
Authen. vt non luxurientur homines cõtra na-
tu. in §. præcipimus. colla. 6. in regu. 113.
Auth. de incestis nuptiis. in §. i. coll. 2. in reg. 150.

Ex tribus libris Codicis.

L. i. C. de fide instrum. libro. 10. in regu. 187.
in 10. casu.
l. quicumque. C. de apochis publicis. lib. 10. in re-
gula. 54.
l. i. & per totū. C. vt armorū vsus. lib. 11. in reg. 55.
l. generali. C. de decurio. lib. 10. in regu. 175.
l. vnica. C. de venditio. rerum fisca. lib. 10. in re-
gula. 365.
l. cum ex sola. & totus titu. C. de primipilo. libr.
12. in regula. 345. in 6. limita.

Ex Feudorum Libris.

CAp. imperialem. de prohibita aliena. feudi
per Fredericum. in regu. 40.
C. i. de natura successioneis feudi. in regu. 62.
C. qui clericus. si de feudo fuerit controuersia.
in regula. 103.
C. l. in §. quia vidimus. qui feudū dare possunt.
in regula. 106.
C. l. in §. filij nati. si de feudo defuncti contentio
fit inter dominū & agna. vafalli. in reg. 172.
C. l. in §. si facta. eod. titu. in regu. 214.
C. l. in §. fin. de noua forma fideiit. in regu. 114.
C. l. in §. ex eadem. de lege Corradi. in reg. 215.
C. Imperialem. in §. prætereà dutatus. de prohi-
bita alienatione feudi per Frederi. in reg. 215.
C. si quis inuestitus. qui successores teneantur.
in regula. 293.
C. l. in §. & hoc autem. qui feudum dare poss. in
regula. 309.
C. i. de successione feudi. in regu. 309.
C. Imperialem. in §. prætereà. de prohibita alie-
na. feu-

na. feud. per Frederi. in regu. 316.
C. l. in §. item si quis. quibus mod. feu. amitta. in
regula. 320.
C. i. de cõtrouersia feudi apud pares terminan.
in regula. 321.
C. l. in §. omnes. si de feudo fue. contro. inter do-
mi. & agna. vafal. in regu. 322.
C. i. de vafallo decrepitæ ætatis. in regu. 323.
C. Imperialem. in §. prætereà si inter duos. de pro-
hibita feudi aliena. per Frederi. in regu. 324.
C. i. quid sit inuestitura. in regu. 326.
C. vnico. si vafallus feudo priuetur. in regu. 346.
C. l. in §. naturales. si de feudo fue. contro. inter
domi. & agna. vafall. in regu. 360.
C. l. in §. adoptiuus. si de feudo defun. contentio
fit inter domi. & agna. vafal. in reg. 361.
C. l. in fin. an agnatus vel filius possit retine. feu-
dum. in regula. 362.
C. l. in §. filia verò. in fine. de feudo Marchiæ. in
regula. 385.
C. l. & c. de duobus fratribus à capitaneo inue-
stitis. in regu. 385.

Additiones.

ADditio ad regulam. 69. in fine. Est tamen
notandum quòd. §. d. prima ampliatio Ti-
raquelli, quæ vt. §. dixi, est correctæ per text.
in l. 9. in fine, titu. 5. part. 4. & per tex. in. d. l.
12. Tauri, approbatur hodie & procedit non
obstantibus. §. d. legibus, per Pragma. 9. An-
ni. 1544. in qua dispositum fuit quòd quan-
docunq; aliquis filius natus fuerit ex damna-
to coitu tam ex parte patris quàm ex parte
matris, etiam si sint legitimated, nõ gaudeant
nobilitate parentum: sed tenentur contribuere
sicut si legitimated non essent.
¶ In regula. 273. in 2. ampliatio. quæ ampliatio
non procedit, vt dixi in reg. 345. in 2. limita.

Errata & diuersæ lectio- nes Primæ partis Operis.

Pagina. i. in titulo libri, linea. 7. legito, Nunc
primū æditus.
In regula. 15. in 2. limita. ibi. l. si cum dotem. in §.
si iudex. aliàs. §. eo autem tempore.
In regula. 40. in 6. ampliati. ibi, dicit procedere
Romanus. debet legi, non procedere.
In regu. 55. in princ. ibi, & in. c. de armis. aliàs,
in Authen.
In regu. 58. in princ. ibi, in §. sed eum. aliàs, in §.

sedebunt.
In regu. 92. in fine principij: ibi, facit quod dixi
in regula, adde. 43.
In regu. 92. in finalibus verbis: ibi, in. c. 2. de pro-
bationi. aliàs, de testibus.
In regu. 100. in princ. ibi, 17. 3. alleg. debet dici. 17.
§. alleg.
In regul. 103. in princ. ibi, in. c. qui clericus. aliàs,
in. c. i. in §. qui clericus.
In eadem regu. in princ. ibi, verbum religionis,
aliàs, votum religionis.
In ead. regu. in princ. ibi, in. c. i. de beneficio foe-
minæ. aliàs, de feudo foeminæ.
In regu. 105. ibi. l. 9. titu. 16. aliàs, titu. 15.
In regu. 127. in princ. ibi, in. c. dilecti. in fine, eod.
titu. aliàs, de decimis.
In regu. 141. in 4. limita. in fina. verbis. ibi. l. mi-
nus. aliàs, l. munus.
In re. 149. i. princ. ibi. l. q. occiderit. aliàs, q. occidit.
In regu. 161. in princ. ibi. l. cum ij. in §. in causa. ali-
às, causæ huiusmodi.
In regu. 173. in fina. verbis: ibi, hoc crimen læsæ
maiestatis. deest, quæ sint regalia. in vsibus
feudorum.

In regu. 175. in 1. amplia. ibi, potest capi à debito
re. aliàs à creditore.
In regu. 181. in princ. ibi. l. Titia. deest, la. 2.
In ead. regu. ibi, in §. cohæres. aliàs cohæredes.
In reg. 185. in 2. limita. ibi, decreti depositionem.
aliàs, interpositionem.
In regu. 186. in princ. in versi. Hanc regulam. ibi,
l. probatam. aliàs, l. prolatam.
In regu. 193. in 4. limitat. ibi. l. si plures. aliàs, l. si
verò plures.
In regu. 213. in 6. amplia. in fina. verbis. ibi, regu-
la, inuitus. de reg. iur. lib. 6. aliàs, ff. de reg. iur.
In regu. 240. in 11. limitat. ibi, nam non tenetur,
aliàs, nam tenetur.
In regu. 242. in princ. ibi, lib. 2. fori. aliàs, libr. 3.
In regu. 277. in 3. limita. ibi, nec fundi possessio-
nem, aliàs possessorem.
In regu. 294. ibi, in 5. deficit. l.
In regu. 297. in 4. limita. in fine: ibi, de pactis. ali-
às de constitutionibus.
In regu. 298. in princ. ibi, libro. 7. aliàs, libro. 6.
In eadem regula. in 13. limita. ibi, ita onus. aliàs,
ita vt onus.
In regu. 300. ibi, Haymon Crauetta in conf. 541.
alias. 41.
In regu. 301. in 3. limita. ibi, vix & fama. aliàs,
vox & fama.
In regu. 307. in princ. ibi, collatio. deficit. 6.
In ead. regula. in 3. limita. ibi, seueritatem. aliàs
seueritatem.

In ead.

In ead. regula & limita. ibi, Ludou. Roma. aliàs,
Ioan. Igneus.
In regula. 309. in. 5. limita. ibi, in nume. 417. aliàs,
nume. 4. 17. q. 4.
In reg. 311. ibi Doc. in. d. l. 69. Tauri. aliàs, in. l. 62.
In ead. reg. in. 4. ampli. ibi, iniquo. aliàs, in quo.
In regu. 31. in. 2. limita. ibi, Franci. Oforius. aliàs,
Ozerius.
In regu. 320. ibi. l. 68. deficit, titu. 18.
In regula. 322. ibi, feuda in inferiorem. aliàs in fe-
riora.
In regu. 325. ibi. l. 3. deficit, titu. 3.
In regu. 329. ibi. §. item si quis in fraudem. defi-
cit, Insti. de actio.
In regula. 331. in. 3. fallen. in fine. ibi, in dict. cap.
deficit. 2.
In regu. 335. in prin. ibi. l. 229. deficit, styli.
In ead. regu. in. 3. ampliatio. ibi, per illum tex. de
ficit, in. l. fina.
In ead. regu. in. 20. limita. ibi, denuntiatio. aliàs,

renantiatio.
In regu. 337. in. 9. limita. ibi, & ita per illum tex.
deficit, in. l. tribus hæredibus. ff. de usufructu
earum rerum quæ usu consumuntur.
In regu. 345. in fine principij. ibi, ampliatio. 1.
aliàs. nume. 70.
In ead. regu. in. n. limita. ibi, argu. 1. aliàs, artic. 1.
In regu. 348. in prin. ibi, Maturinum Montal-
uum. aliàs, Montanum.
In regu. 349. in. 3. limita. ibi, post successorium.
aliàs, per successorium.
In regula. 350. in. 5. limita. ibi, in filio furioso. ali-
às, furiosi.
In regu. 366. in. n. limita. versi. contra quam opi-
nionem. ibi, in. c. cum in officiis. deficit, de te-
stament.
In regu. 371. ibi, Ioan. Samson. aliàs, sanxon. idq;
alibi sæpius.
Postremo in Epistola ad Lectorem, legendum,
§. 709. & c.

REGVLARVM VTRIVSQUE
Iuris selectarum Liber, cum suis Ampliacioni-
bus & Limitationibus vltra Bartholomæum Socinum
& Clarissimum atq; Reuerendissimum Præsu-
lem, Dominū D. Ioan. Bern. Diaz de Lu-
co, Episcopum Calaguritanum.
Nunc primū æditæ.

Authore Petro à Dueñas Iuris Pontificij Doctore, ac Iuris Ci-
uilis Baccalaureo: in Gymnasio Salmantino publicè
Iura Canonica interpretante.

Regula prima.

ABSENTES IN actibus Collegij, vel Vniuersitatis, regulariter nõ sunt vocandi. Hanc Regulã ponit glos. in cap. 2. in verb. ipsorum. de test. lib. 6. nisi in tribus casibus ibi positis: quam glos. dicit comunem Fran. de Ripa, in lib. 2. Respon. cap. 21. Catellianus Cotta in Memorialibus iuris: in verbo, absentes. Hanc Regulam ponit D. Ber. de Luco, in regula. 3. vbi eam dupliciter limitat.
¶ Limita tamen nouem modis, vt per Andream ab Exea in cap. cum omnes. numero. 206. vsq; ad numerum. 218. de constitu.

Regula. ij.

ACQVISITA seu empta constante matrimonio inter virum & vxorem, sunt cõmunia: vt in. l. 1. titulo. 3. libro. 3. fori. & in. l. 1. titulo. 4. libro. 5. ordinamenti. quæ. II. declarantur & intelliguntur per. l. 207. styli: & vltra Montaluuum in dicta. l. 1. fori. ita tenet Palat. Ruui. in repetitione rub. de dona. inter virum & vxorem. §. 62. per totum. Bartholomæ. de Chassa. in cõsuetu. Burgun. in titu. des droyz. §. 14. in fine. fol. 136. col. 2. numero. 1.
¶ Limita hanc Regulã octo modis, vt per Rodericum Xuarez in dicta. l. 1. titu. de las ganancias. lib. 3. fori, fol. 11. vsq; ad fol. 21.

Regula. iij.

ACQVISITA per vnū ex fratribus, simul post mortē patris habitantibus, præsumuntur acquisita de cõmuni: argumento tex. in. l. si fratres. ff. pro socio. ita tenet Specu. in tit. de iudi. §. sequitur videre de cõmunibus iudicijs. Hanc Regulã ponit Bar. in. l. Titium. §. altero. ff. de adm. tuto. nu. 5. Bald. in. l. si patruus. C. cõmunia vtriusq; iudicij. Ias. in. l. 1. C. qui testa. fa. pos. vbi cõmuniter cõcludunt, qd si simul cum hæreditate indiuisa post mortē patris vixerint, lucra communicauerint, de se perlucratis inuicem alter alteri rationem nõ reddiderint, præsumi societatem.
¶ Quam regulã & opinionē limita quatuor modis, vt per Andream Alciatum in tractat. præsump. in. l. 1. regula. præsumptione. 25.
¶ Limitatur quinto vltra Alciatum, quando cunq; vnus ex fratribus emerit aliquem fundum palam & scientibus alijs fratribus, & receperit chartam pro se tantum, vt in. l. itaq; ff. pro socio. & in. l. 1. in. §. magistratu. ff. de executoria. Ita determinat Bald. in. l. si socius. ff. si certū petatur. & in. l. 1. C. si quis alteri vel sibi. & in. l. si vt proponis. ad finem. C. de rei vèdi. Iason in dicta. l. si socius. nu. 2. vbi dicit quod secundum prædicta debet intelligi & limitari illud dictum Bar. in dicto. §. altero. secus tamē est quando vnus ex fratribus emerit fundum alijs ignorantibus: quia tunc iura societatis cõmunicare tenetur secundum Iasonem, ibi. Alias limitationes ad hanc Regulã ponit Bartholomæus de Chassanæo, vbi notabiliter tra-

b etat

Etiam materiam, in rubrica. 7. titulo des successions. §. 5. nu. 17. cum sequentibus, fol. 143. col. 4. & notabiliter, ubi per quatuor regulas declarat supradictam regulam cum aliquibus limitationibus & ampliationibus, Aymon Publicus, in gloss. ad consuetudines Aluernia, in tit. 15. articulo. 1. per totum.

Regula. iiii.

ACTA criminalia vel instrumenta in causa criminali non debent produci fisco ab eo de cuius crimine agitur. Hanc Regulam ponit Bar. per illum tex. in l. is apud quem. nu. 8. C. de adendo. intelligendo glossam ibi, in verbo, exhibere. quem sequitur ibi Iaf. & alij Doctores: probatur etiam per tex. in l. nimis graue. C. de testibus.

1. Limita primò secundum Bar. ibi, in casibus in quibus serui torquentur contra dominos, vt in l. 1. & in l. interrogari. ff. de quaestio. quia in illis casibus compelluntur adere instrumenta contra seipsos. Idem videtur dicendum quando accusatus vel inquisitus est convictus per indicia sufficiencia ad torturam: quia ex quo tunc probationes extrahuntur de domo ipsius rei per cruciatum corporis sui, multo fortius per sua instrumenta: ita est de mente Bart. in l. 2. §. diuus. ff. de iure fisci.
2. Secundò fallit quando aliunde non possunt haberi probationes: ita concludit Alexan. in dicta. l. is apud quem. nu. 10. quod dictum putò procedere solum quando agitur de delicto ex quo delinquens illicitè lucrum consequeretur: per tex. in cap. ex poenitentibus. 50. distin. per doctrinam Bar. in l. Marcellus. ff. rerum amotarum. Innocen. & Cano. in cap. inquisitionis. de accusa. Panor. in cap. innovuit. in 2. col. de electione.

Regula. v.

ACTA omnia iudicialia, siue Civilia siue Criminalia, debent adiri in litigantibus: vt probatur in l. 2. C. de adendo. in tantum quod si non adantur, poterit pars appellare, vt in l. 2. C. vt lite pendente. in cap. G. perpetuus. de fide instrumentorum. Probatur etiam ista regula per tex. in l. 1. §. adenda. ff. de adendo. & in l. 9. in ll. de Madrid. ea ratione attendenda, quia actus iudicialis eo ipso quod est factus, censetur comunis alteri parti: & ideo potest pete-

re copiam. Item etiam is qui iudice mandante non vult acta adere, presumitur in dolo, secundum Alexand. in l. vbi. ff. de adendo. pro quo est tex. in l. non potest dolo. ff. de regul. iur. Potest etiam ad hanc Regulam assignari alia ratio: quia aditio actorum est species defensionis: quod patet, quia hoc fit ad effectum vt petes possit deliberare an velit cedere, an contendere, vt in l. 1. in prin. ff. de adendo. & in Authent. offeratur. C. de liti contestatione. Item etiam fit ad effectum veritatis inuestigandae: vt in dicta. l. is apud quem. nam habita copia facilius potest quis respondere, confitendo vel obijciendo: & sic merita causarum, partium assertionem panduntur, vt in l. finali. C. si per vim, vel alio modo. unde iudex poterit de veritate causae facilius iudicare, & ipsam veritatem inquirere visis allegationibus vtriusque partis. & circa hanc regulam vide Marcum de Mantua in lib. 3. Observationum, obseruatione. 28. & Paulum Parisium in cap. quoniam contra. nu. 29. & 79. de proba.

1. Limita primò hanc Regulam, dummodò talis aditio fiat iudice mandante: alias sine mandato iudicis non tenetur notarius actorum adere acta: illud tenet Bald. per illum tex. in versi. iubebit. in dicta. l. is apud quem. col. 1. & ibi Paulus de Castro.
2. Secundò limita non procedere in attestacionibus testium quae ante publicationem adiri debent parti, sed debent esse secretae penes iudicem & notarium actorum timore subornationis, vt est gloss. in dicta. l. is apud quem. per illum tex. secundum quintam lectionem: & ibi Bald. hoc expresse tenet in nu. 9. vbi allegat ad hoc tex. in §. quia verò. in Authent. de testibus. colla. 7.
3. Tertio limita procedere dum modò offeratur salarium tabellioni: alias autè sine salario non tenet adere acta, vt est tex. in l. argentarius. in principio, & ibi communi docto. ff. de adendo. Quod tamen non habet locum in copia libelli quae debet dari sumptibus actoris, vt est gloss. in Clemen. saepe. in §. verum. quem ibi sequitur Cardinalis, nu. 17. & Bar. in l. 1. ff. de adendo. nu. 3. est etiam gloss. in Clementina. 2. in verbo, oblatos. de appella. & idè est in causa pauperum, quod de iur. notarij nihil ab eis recipere debet: ita tenet Ludo. Roma. in l. si vero. in §. de viro. in fallentia, propter paupertatem. nu. 48. ff. solu. matri. pro quo facit tex. in l. tam demeritis. C. de episcopal. audien. quod dictum tantum pium & notabile sequitur Iaf. in §. tripli. nu. 55. Insti. de actio. & in l. nec quicquam. §. vbi decretum. nu. 2. ff. de offi. pro consul. & legati.

Quartò

4. Quartò limita in nominibus testium in iudicio productorum & examinandorum: quia ante eorum publicationem non tenetur pars adere nomina eorum alteri parti, nè subducantur vel subornentur, sed soli iudici nominare tenetur: ita tenet Speculator in titulo de teste. §. qualiter. nu. 3. Alexand. in l. 1. in §. aditione. in penul. col. ff. de adendo.
5. Quintò fallit in interrogatorijs testium: quae licet sint de actis, non tamen debent adiri alteri parti, ad evitandam subornationem testium: ita tenet Abb. & doctores in cap. per tuas. de testibus. Alexan. in dicta. l. is apud quem.
6. Sextò fallit in allegationibus iuris: quae licet sint in actis productae, tamen non debent adiri alteri parti, ex quo fiunt ad meram instructionem iudicis: ita tenet Innocen. in cap. per tuas. de testibus. quem sequitur Alexand. in Authent. iubemus. C. de iudi. Matthæus de Afflictis in libro. 1. constitut. Neapolita. rub. 27. numero. 29. in finalibus verbis. Quod tamen intelligo verum, quando pars non praesentat illas in modum actorum in processu, sed dat illas iudici in manu propria: & ita debet intelligi dictum Iasonis reprobatum à Matthæo de Afflictis, vbi supra: qui contrarium tenet in dicta. l. is apud quem. nume. 6. & in dicta. l. 1. §. adenda. numero. 6. ff. eodem titulo. & illud dictum Iasonis reprobauit etiam Philippus Detius, in dicta. l. is apud quem. numero. 20. & ibi Franciscus Purpura. num. 94. & hanc opinionem Innocen. tenet etiam Roma. in singu. 262.

Regula. vj.

ACTIO personalis extinguitur si debitor per decennium non petierit debitum, stante supra dicto statuto quod in iure nostro validum est: ita tenet Barto. in l. sequitur. in §. si viam. numero. 4. ff. de vfucapionibus. & in l. cum notissimi. in principio. C. de praescriptione. 30. vel. 40. anno. & in l. si is cui. §. Flavius. numero. 3. ff. de solut. & in l. legauit. ff. de liberatione legata. & in l. 1. nume. 3. ff. de vfucapionibus. & in l. ait praetor. in §. hi planè. ff. ex quibus causis maiores. & in l. cum mulier. ff. soluto matrimonio. & in l. ambitiosa. numero. 14. ff. de decretis ab ordine faciendis. & in l. nemo potest. ff. de legatis. 1. numero. 22. vbi in fortioribus terminis tenet quòd in tantum est verum de validitate istius statuti, quòd non potest pacto renun-

tiari: quia est introductum in fauorem publicum & odium negligentis. & istam opinionem Barto. sequitur Iaso. in principio Insti. de actio. numero. 100. vbi allegat pro ista opinione gloss. in cap. 1. in §. porro. in verbo, per restitutionem. & ibi Bald. qualiter olim poterat feudum alienari. in Vrbibus Feudorum.

Contrarium, imò quòd tale statutum non valeat in vtroque foro tanquam nutritium peccati, tenet idem Barto. contra morem suum sibi met contrarius, in repetitione. l. omnes populi. numero. 24. ff. de iustitia & iure. istam quaestionem latissimè examinat Ioan. de Imola, in dicto. §. si viam. vbi concludit veriore esse opinionem Bartoli in dicta. l. omnes populi. idem Ioan. de Imola dicit eam esse communem in consilio. 16. numero. 1. & in consilio. 46. numero. 2. Franciscus Balbus in tractat. praescrip. in secunda parte tertiae partis principalis, quaestione. 13. & 14. Philippus Probus in Addi. ad Ioannem Monach. in cap. 1. numero. 17. de praescrip. libro. 6. & quòd ista sit communis opinio tale statutum non valere, firmat Ioan. Crottus de Monte Ferrato in dicta. l. omnes populi. columna. 16. & in dicta. l. nemo potest. columna. 30. versiculo, quaerit etiam Barto. & ibi hoc etiam tenet Franciscus de Ripa, numero. 116. Ludouicus Gomezius in dicto principio Insti. de actio. numero. 67. Matthæus de Afflictis in constitutionibus Neapolitanis, libro. 3. rub. 31. numero. 4. Andreas Alciatus in l. quinque pedum. col. 6. C. finium regund. Ludouicus Gozadinus in consilio. 56. numero. 13. Stephanus Bertradius in consilio. 184. numero. 5. in secundo volumine secundae impressionis. Felinus in cap. finali, numero. 5. de praescriptio. quibus est addendus Adrianus in quolibeto. 6. articulo. 3. Ex quibus omnibus supradictis apparet praedictum statutum non valere, tanquam nutritium peccati: pro qua opinione est text. in cap. si virgo. in versiculo, si autem scierit, nec ab aliena possessione recesserit. 34. quaestione secunda. & in cap. fina. cum similibus, de praescriptionibus.

Sed posito pro constanti quòd praedictum statutum valeat, & sic regula nostra procedat vt hodie est dispositum de iure nostro Regio, vt in l. 3. titulo. 13. libro. 3. ordina. & in l. 63. Tauri: & in Pragmatica. 157. de Madrid, anni Domini. 1528. vbi dicit quòd seruitia famulorum praescribuntur per triennium.

b 2

Et

1 Et quia supradicta iura tantummodo loquuntur in actione personali, pro Prima limitatione est notandum, quod in actionibus realibus locum non habent: ita notabiliter concludit dominus Iafon in principio dicto Insti. de actio. numero. 101. post Bald. & Aretinū ibi: motus, quia cum istud statutum sit odiosum, debet strictè intelligi, vt in. l. 3. §. hæc verba. ff. de negotijs gestis. ita etiam determinat Petrus de Rauenna in Alphabeto suo, in verbo, statutum. in versicul. in statutis verba propria, pro qua opinione Iafon allegat glos. in. l. Aurelius. in. §. Maxima. in verbo, pupillæ. ff. de liberatione legata. per quam glos. ita tenet Ludouicus Roman. in consi. 201. nu. 3. Franciscus Curtius senior in consilio. 66. numero. 8. licet contrarium velit tenere Gomezius in dicto principio, Insti. de actio. numero. 66.

2 Secundò limita supradictas leges Regni non procedere in foro conscientie: ita notabiliter determinat. R. P. Frater Alphonsus à Castro, in casu dictæ Pragmaticæ de Madrid: eam de clarando in libro. 2. de potestate Legis pœnalis, cap. 10. fol. 188. pag. 2. cum folio sequenti.

¶ Plures alias limitationes ponunt ad supradictam regulam & leges Regni Doctores in varijs locis, quas congerit Franciscus Balbus in dicta quaestione. 13. & 14. Gomezius in dicto principio, Insti. de actio. numero. 68. Feli. in dicto cap. si. numero. 5. notabiliter Rodericus Xuares in. l. post rem iudicatam. fol. 144. in. 3. col. in. 6. limitatiõe. ff. de re iudicata. Vnum tamen non est præmittendum circa supradictam regulam, & in casu dictarum legum, quod si præscriptio interrumpatur per litis contestationem, actio quæ erat decennalis perpetuabitur in quadraginta annos: ita notabiliter concludit Ioannes de Imol. in. l. feruum. in. §. sequitur. ff. de verborum obligationibus. Angelus de Perusio in. l. si cut. C. de præscriptione triginta vel quadraginta annorum. quos sequitur Iafon in. §. pœnalis. nu. 13. Insti. de actio. & in. l. actione. §. si is qui temporali. nu. 3. ff. de iureiu. & in. l. ex hoc edicto. nume. 3. ff. de eo per quem factum erit. & ita expressè determinat Rodericus Xuares in. l. post rem iudicatam. ff. de re iudicata: fol. 17. col. 1. num. 4. per glos. quam dicit singularem in. l. fina. in verbo, finiendæ. C. de dolo. quæ glos. dicit q̄ generaliter ois actio perpetuabit per litis contestationē, nisi duæ actiones quas ibi glos. excipit: quæ glos. vltra Rodericū Xuares sequitur Pyrrhus Englebermaus, vbi excipit quatuor actiones, & notabiliter tractat

materiam in. l. non solet. ff. de regu. iu. & sic supradicta glos. generaliter intelligit quod lex fina. super parte, extendimus. C. de præscriptio. ne. 30. vel. 40. anno. habeat locū tam in actione reali quàm in alijs quæ minore tēpore durant, quod perpetuabuntur in. 40. annos per litis contestationem. Quod tamē intelligo habere locum inter creditorē & debitorem, non tamen extenditur ad personam fideiussoris: quia interruptio facta per citationem, vel litis contestationem cum reo principali, nō interrumpit nec perpetuat quo ad fideiussorem: ista est glos. notabilis secundum Bar. ibi, nu. 5. in. l. cum quis. §. si quis pro reo. in verbo, annus. ff. de solutionibus. ita tenet idem Bar. etiā per illā glos. in. l. si fideiussor. in. §. fina. ff. man dati. & illam glos. sequitur Alexan. in. l. mora rei. ff. de verborum obligationibus.

Regula. vij.

ACTIO pœnalis non tollit rei persequutoriam, nec e contra. text. est in. l. ancillæ. C. de furtis. & in. l. si pro fure. in. §. 1. ff. de cōdi. furti. & in. l. si pigno. in. §. cū furti. ff. de furtis.

1 Fallit primò in pœna conuentionali, vt in l. rescriptum. §. si pacto. ff. de pactis.

2 Secundò fallit quando pœna esset extraordinaria, vt in. l. 4. aliās tertia. in. §. finali. ff. nauæ, caupones, & stabularij.

3 Tertio fallit quando actio non esset pœnalis à sua origine: sed ex post facto efficeretur pœnalis propter contumaciam rei, vt in actione, quod metus causa. nam si reus cōstituat rem, non condemnabitur ad quadruplum: vt in. l. si cum exceptione. in. §. si quis. & in. §. hæc autem actio. ff. de eo quod metus causa.

4 Quarto fallit quando intentaretur contra diuersas personas, vt in. l. manifestissimi. in. §. tales. C. de furtis.

5 Quintò fallit quando resultaret cōtrarietas, vt in. l. 1. & ibi Doctores. C. de furtis.

6 Sextò fallit qñ in pœna inesset persecutio, vt in. l. hoc edicto. ff. de publicanis & vectigalib.

Regula. viij.

ACTIO personalis nō datur contra singularem rei successorem, vt in. l. 1. in. §. si hæres. ff. ad Trebellia. & in. l. finali. §. finali. in. §. Lucius Titius. ff. de contrahend. emptio. & in. l. non aduersus. C. si certum petatur.

¶ Hanc

¶ Hæc Regulā limitat Socinus in regula. 276. quem refert, licet corruptè, vbi ponit alias duas limitationes ad hanc regulam Paulus Parisius in consi. 32. numero. 117. in. l. volumine suorum consiliorum. Ocho limitationes, vbi notabiliter tractat materiam, ponit Franciscus de Ripa in dicto. §. si hæres. à nu. 2. vsq; ad numerum decimuntocatum.

Regula. ix.

ACTIO pignoratitia directa non nascitur nisi prius soluto debito, vt in. l. si rem. la. 1. in. §. omnis. ff. de pignorati. actio.

¶ Hanc Regulā limita quatuor modis, vt per Antonium Gusantium de Fano, in tractatu de pignoribus, in secundo membro septimæ partis principalis, nu. 8.

Regula. x.

ACTIO pignoratitia directa, soluto debito creditori, cōpetit debitori ad repetendum pignus. Hanc Regulam probat text. in. l. si rem. §. omnis. & in. l. solutum. in. §. si in fortem. & in. §. solutam. & in. l. debitor. in. §. soluta. ff. de pignora. actio.

¶ Hanc Regulam ampliat. 15. modis, & limitat. 8. modis Antonius Negusantius de Fano, in tractat. de pignor. in secundo membro septimæ partis principalis, numero. 9. vsque ad finem.

Regula. xj.

ACTIO ex pacto nudo non oritur: vt in iuris gentiū. §. sed cum nulla. & §. quin imò. & §. Marcellus. ff. de pactis. & in. l. legem. C. eodem titulo. text. cum glos. in. §. in personam. Insti. de actio. glos. in. l. petens. C. de pactis. & in. l. lecta. ff. si certum petatur. & in. l. si vnus. in. §. pactus. ff. de pactis. Circa quam Regulam vltra Socinum in regula. 9. qui eam ampliat duobus modis, & limitat quatuordecim, vide Iafonem qui ponit supradictam regulam cum duabus ampliationibus, & decem & sex limitationibus, in dicto. §. sed cum nulla. à numero. 4. vsque ad numerum vigesimumseptimum. eandem Regulam ponit idē Iafon in. l. lecta. numero. 2. ff. si certum petatur. Franciscus Purpuratus in dicta. l. legem. nu.

mero. 48. cum sequen. Felinus in cap. 1. numero. 3. de pactis.

¶ Amplia hanc Regulam quindecim modis, & limita. 67. modis. notabiliter per Andream ab Exea in libro pactorum, in tertia parte rubricæ: à numero. 273. vsque ad finem. Sed hæc regula hodie de iure nostro regio locum non habet, vt probat tex. in. l. 3. titulo. 8. libro. 3. ordina. quæ lex corrigit omnes. ll. probantes hanc regulæ opinionem: & concordat cum tex. in cap. 1. de pactis.

Regula. xij.

ACTIO non datur soluto matrimonio hæredi mariti ex pacto facto per mulierem in contractu dotis, quod satisfaciatur creditoribus habetibus hypothecata prædia data in dotem. Hanc Regulam probat text. & ibi Doctores in. l. ex conuentione. C. de pactis.

1 Ampliatur primò, etiam si prædia dotalia ab hærede mariti possideantur soluto matrimonio: ita Bal. in. l. si cum tibi. C. qui potiores in pignore habeantur. Philippus Decius in. l. dotis. C. de collationibus. Socinus in consi. 78. in tertio volumine.

2 Secundò ampliatur etiam si iuramentum in pacto interuenisset: quia & si maius robur adijciat vt equidem stipulatio facit, tamen intelligitur secundum naturam actus: vt in. l. finali. C. de non numerata pecunia. ita tenet Alexander in. l. 2. in. §. voluntatem. in penul. col. ff. soluto matri. Philippus Decius in cōsi. 180. nu. 3. & 4.

3 Tertio ampliatur secundum Paulum de Castro in dicta. l. ex conuentione. quod non solum procedat quādo matrimonium est solutum morte mariti, verum etiam si sit solutum per diuortium. pro quo facit: nam etiam isto casu militat ratio cessantis interesse, ergo militat legis dispositio, vt in. l. illud cum vulgaribus. ff. ad legem Aquiliam.

4 Quarto ampliatur supradicta regula quæ loquitur de pacto, vt habeat locum etiam si stipulatio interuenisset: vt expressè dicit tex. in dicta. l. ex conuentione.

5 Quintò ampliatur vt hæres agens ex tali pacto repellatur, non tantum exceptione quod sua non interfit, sed tanquam agens de facto & sine actione, ita vt à iudice repelli debeat, etiam muliere quæ conuenitur non opponente: iuxta glos. in. l. vbi pactum. C. de trāsa.

b 3 quia

quia cum text. in dicta. lex conuentione. dicat actionem competere non posse, denotat quod ipso iure hæres actionem non habeat, vt patet ex his quæ dicit ibi Barto. columna penultima. bene facit gloss. in capitul. in verbo, non potest. de regulis iuris, libro. 6. text. & quod ibi notat Ias. in. l. i. in principio. ff. de verborum obligationibus.

1. Limita primo supradictam regulam, vt licet hæres non possit agere post matrimonium solum ad obseruantiam pacti pro futuro tempore, potest tamen agere pro preterito si quid est solum: vt tenet gloss. in dicta. l. ex conuentione. in fine: in verbo, non potest. cum qua transeunt Doctores communiter ibi.

2. Secundo limita quando dos vel pars eius ex dispositione legis, statuti, vel pacti, deberet remanere penes hæredes mariti, etiam præmorientis: quia tum certum est semper quod interest mariti & hæredum quod soluantur creditoribus: & quando valeat tale pactum vel statutum colligitur ex lege, Bebius Marcellus. ff. de pactis. dotal. & ex dictis per Bal. Nouellum in tractat. de dote, in septima parte, privilegio. 21.

3. Tertio limita, quando mulier adulterium viuente marito, vel eo mortuo stuprum viduitatis tempore commisset: quia interest hæredis solui creditoribus habentibus hypothecam in fundo: & ita videtur cessare ratio dictæ. l. ex conuentione. ex quo hæres potest dotem retinere propter adulterium quod maritus viuens ignorauit, vel morte præuentus non potuit accusare: ita prosequitur Alexander in. l. rei iudicatæ. 2. notabili. ff. soluto matrimonio.

Circa quam limitationem, an sit vera, vel non, est notandum quod Paulus de Castro in. l. forem. C. de his quibus vt indignis. mouit prædictam questionem, & determinat quod sicut mulier propter adulterium constante matrimonio perdit dotem: ita propter stuprum viduitate durante. idem tenet idem Paulus in. l. fideicommissum. C. de fideicommissis. & in consilio. 147. incipiente, Reuocatur in dubium. per totum, volumine secundo. quam opinionem sequitur Augustinus Ariminensis in Additionibus ad Angelum, in tracta. maleficiorum: in parte, chemeai adulterato. numero. 303. Gerardus de Petra Sancta in singu. 48. Hippolytus in singu. 234. & in singu. 416. & in. l. i. in. §. item diuus. nu. 4. ff. de fidei. & in consi. 13. numero

16. eandem opinionem sequitur Pala. Ruui. in repetitione rub. de dona. §. 67. numero. 6. & in §. 81. numero. 6. Fran. de Ripa in rub. de iudi. numero. 21. Ias. in. l. 2. numero. 6. ff. soluto matrimonio. Ioannes de Neuzanis in sua Sylua nuptiali lib. 2. numero. 44. Cifuentes in. l. 14. Tauri, numero. 4. vbi pro hac opinione Pauli de Castro allēgat gloss. in Authentic. sacramentum. in verbo, contractis. C. quando mulier officio tutelæ fungi potest. & tex. de iure nostro regio in. l. 4. in fine, titulo. 4. lib. 5. ordinamenti. & pro ista opinione Pauli de Castro, allegatur communiter tex. & ibi gloss. & Bart. in. l. penultima. ff. de adulte. vbi probatur quod qui ostenditur ex adulterio constante matrimonio, offenditur ex stupro viduitate durante.

Contrariam tamen opinionem tenet Alexander de Imola in. l. forem. C. de his quibus vt indignis. quem sequitur Iason sibi met contrarius, in. l. fideicommissum. numero. 3. C. de fideicommissis. Detrus in cap. pastoralis. numero. 8. de iudi. & in. l. cum quædam puella. numero. 12. ff. de iurisd. omni. iudi. Guilelmus Maynerius in. l. in ambiguis, pro dote. numero. 208. ff. de regul. iur. Carolus Molinæus in consuetudinibus Parisien. in titu. 1. §. 30. q. 28. nu. 142. Barthol. de Chassa. in consue. Burgun. in titu. des droyz. rub. 4. §. 6. fol. 156. col. i. vers. fed quæro. pro qua opinione est text. in. l. si vxor. in. §. 1. ff. de adulte. & in. l. rei iudicatæ. §. hæredi. vers. morum. ff. solu. matri. & hæc opinionem Alexā. sequitur Crotus in. l. 4. §. 2. Cato. col. 4. vers. pro quo etiā adhuc. & in eod. §. lectu. 2. vers. 7. quærit Bart. col. penult. ff. de verb. oblig. vbi pro hac opinione Alexand. dicit: quod leuius est crimen stupri q̄ adulterij: quia leuius punitur, vt in. §. item lex Iulia. Insti. de pub. iudi. iuncto tex. in cap. non offeramus. 24. q. 1. & quia minor est iniuria quæ fit defuncto quam illa quæ fit viuenti, vt notat Bar. in dicta. l. fideicommissum. Item pro hac opinione Alexand. facit: nam vidua luxuriose viuens patitur easdem pœnas quas mulier secundo nubens infra annū luctus de iure Ciuili, vt in. §. si. in Authent. de restitutionibus. colla. 4. & ita tenet supradicta gloss. in Authē. sacramentum. in verbo, contractis. quæ glossam sequitur Philippus Detius in. l. i. col. 2. C. de secūd. nup. Hippoly. in singu. 688. quæ pœnæ enumerantur in dicta. l. i. C. de secūd. nup. sed inter illas non enumeratur amissio dotis: ergo dicendum est dotem amissam non esse. & hoc modo arguendi vt iurifconsultus

consultus in. l. patre furioso. ff. de his quæ sunt sui vel alieni iuris. mulier enim infra annum luctus secundo nubens solum amittit ea quæ habuit à marito, titulo lucratiuo: sed dotem à marito non habet, ergo. &c. pro qua opinione est tex. expressus in dicta. l. 4. titu. 4. lib. 5. ordina. quæ sic debet intelligi, licet allegetur à Cifuentes pro opinione Pauli de Castro. vbi probat lex illa quod mulier quæ commisit stuprum post mortem viri, tantummodò debet amittere acquisita constante matrimonio, quæ applicantur hæredibus mariti: sed lex illa de dote nihil dicit, & sic cum sit pœnalis potius est restringenda quam amplianda, vt tantummodò loquatur in casu in quo loquitur: & hæc opinio Alexand. videtur mihi magis vera & æqua per supra dicta. Bene tamen verum est quod Andreas Alcuius in tracta. præsump. in. 2. regula, præsumptione. 9. nu. 5. ponit concordiam inter has duas opiniones, scilicet, si mulier commisit stuprum infra annū luctus, tunc procedat opinio Pauli de Castro aliās post annum opi. Alexā. quam opinionem sequitur egregius D. Didacus de Couarruias in sua Epitome quarti libri Decretalium, in secunda parte, cap. 7. §. 6. nu. 10. eandem concordiam inter easdem opiniones posuit Ioan. Garronis in Authentica, eisdem pœnis. num. 18. C. de secūd. nup. quæ concordia non videtur necessaria, cum vt supra dixi, opinio Alexandri sit magis vera, nisi tantummodò ad limitationem dictæ. l. quartæ, scilicet, an mulier quæ commisit stuprum post annum luctus, dicta. l. 4. in ea locum habeat.

Regula. xiiij.

ACTIO ex delicto pœnalis non transit in hæredem: ita probat tex. in. l. pupillum §. in hæredem. ff. de regu. iur. & in. l. i. ff. de priuatis delictis. & in. l. i. C. ne ex delictis defunctorum.

1. Limita primo vt isti hæredes teneantur quantum locupletiores facti sunt, vel in quantum ad eos peruenit, vt in dicta. l. vnica: quia iniquissimum est ex delicto alterius alterum locupletari. facit etiā tex. in. l. si ipsa res. ff. quod metus causa.
2. Secundo fallit quando à lege pœna imponitur: tunc enim transit in hæredem, vt in. l. 3. in. §. quod autem. ff. quod quisq; iuris in primo intellectu glossæ magnæ.

3. Tertio fallit vbi pro pœna delinquentis causatur exceptio: tunc transit in hæredem etiā lite non contestata, vt in dicto. §. quod autem. ex altero intellectu glossæ: & ita tenet Xuarez in allega. 26. in secundo dubio, in fine, vbi ponit exemplum.

4. Quarto fallit in quasi delictis, in id quod peruenit ad hæredem: quia quauis pœna iudicis qui litem suam fecit non transeat in hæredem, transit in id quod peruenit: vt in. l. in hæredem. ff. de calumniatoribus. in. l. seruo. in. §. cum prætor. ff. ad Trebellia.

5. Quinto fallit quando actio pœnalis descendit ex contractu, & commissum est delictum extra contractum: vt in. l. finali. ff. de nautico fœnore. vbi hæres debitoris pœnæ ob traiectionem tenetur: aliud est si delictum circa contractum fieret, vt in. l. ex contractibus. ff. de actionibus & obligationibus.

6. Sexto fallit quando cumq; res esset consumpta per hæredem vt in dicta. l. si ipsa. ff. quod metus causa.

7. Septimo fallit etiam lite non contestata: sed vbi processum est contra cõtumacem ex primo decreto quod habet vim litis contestationis, vt faciat actionem transitoriam, argumento tex. in. l. vt perfectius. C. de annali exceptione. & in. l. si eum. §. qui iniuriarum. ff. si quis cautionibus. & in. l. i. ff. ex quibus causis maior res. gloss. singu. in. §. pœnales. Instit. de perpet. & tempo. actionibus. vbi dicit solam libelli oblationem absque litis contestatione facere transmissionem actionis pœnalis. nec obstat tex. in. l. i. ff. de requirend. reis. quia ibi loquitur in delictis publicis.

8. Octauo fallit in prælato cuius prædecessor deliquit, non suo nomine priuato, sed prælati vel dignitatis: vt in capitu. cum delictis. & ibi Innocen. de ordine cognitionum. & in capitu. l. & ibi Doctores, de solutionibus. Bald. in dicta. l. i. C. ne ex delictis defunctorum. Antonius de Butrio in cap. i. §. quibus. de priuilegijs. Ioan. Andre. in cap. i. vt lite nõ contestata cum similibus.

9. Nono fallit in conditione furtiua, quæ ex varijs figuris causarum oritur: nam datur in id quod non peruenit, vt in. l. si pro fure. ff. de conditione furtiua. & ibi gloss. quæ reprobat per Bart. in dicta. l. i. ff. de priua. delictis. numero. 2. dicentem illic esse speciale propter frequentiam delicti, sicut in simili dicitur in adulterio, vt in. l. transigere. C. de transact.

10. Decimo fallit in casu legis, Caius. ff. ad Syllanum. vbi secundum Bart. in dicta. l. i. ff. de priua.

prua. delict. fuit ibi inflicta poena ipso iure, ob non vindicatam mortem defuncti: quod apparet, quia possessor illic conuenitur petitione hereditatis à fisco: vt in l. i. C. de his qui bus vt indignis. & in l. in cognitione. ff. ad Syllanianum. & sic agitur illic non ad poenam imponendam, sed ad impositam ipso iure exigendam: vt in l. commissi. ff. de publi. & vecti. & in dicto. §. quod autem.

11 Undecimò fallit in heredibus vsurarij qui non solum de iure Canonico, vt in cap. tua nos. & in cap. Michael. de vsuris. verum etiam de iure ciuili ex communi omnium sententia tenentur restituere in solidum: quia de iure ciuili non repetuntur per actionem ex delicto, sed per conditionem indebiti, vel sine causa: ita tenet Innocen. cap. Michael. de vsuris. Ioã. Andre. in addition. ad Specu. titulo de confessis. §. postremò. versic. sed nunquid confessus. Federicus de Senis in consi. n. Bal. in dicta l. i. C. ne ex delictis defunctorum. & ibi Salice. num. 8. idem in Authent. ad hæc. C. de vsuris. Bar. in dicta. l. i. num. 8. ff. de priuatis delictis. Anania in cap. tua nos. de vsuris.

12 Duodecimò fallit de iure canonico, vt in cap. parochiano. de sepulturis. & in cap. i. in fine: ibi. omnia plenè emendat rectores. & in cap. in literis. de raptoribus. & in cap. episcopum. 16. quaestione. 6. Quod tamen est verum si lis fuerit contestata cum defuncto, vel quatenus ad hæredes peruenit. ex quo Abb. in cap. parochiano. de sepultu. tenuit quod vbi testator decessit sine confessione, hæredes eius non tenentur nisi prout de iure ciuili statutum est: allègat pro sua opinione glof. in cap. a nobis. el. 2. in finalibus verbis, in versic. hæredes quoque. & ibi glof. de sentent. excommuni. hoc etiam voluit Innocen. in dicto cap. parochiano. Sed in hoc contra Abbatem est communis opinio Canonistarum & Legistarum: imò quod indistinctè de iure Canonico hæredes teneantur ad satisfaciendum pro delicto defuncti, dato quod lis cum eo non fuerit contestata, nec aliquid ad hæredes peruenisset: & hanc opinionem tenet Bart. inter Legistas, in l. ff. de priuatis delictis. hanc conclusionem indistinctè tenet glof. in cap. fin. de sepultu. in glof. fin. & in cap. in literis. de raptoribus. in glof. hæredes. & glof. in trepidè. hoc affirmat in cap. episcopus qui filios. in glof. hæredes. in fine. 12. q. 2. & est casus ad literam in dicto cap. si episcopum. ibi. ab hærede eius quæ iniuste ab illo ablata sunt, sine excusatione reddantur. & ibi glossa final. affirmat dicta opin-

nionem. idem tenet glof. in summa. 24. q. 2. & in cap. Ecclesia. §. item peccato. in glof. conquisita. 1. q. 4. & ibi Archidiaconus hoc tenet, dicens omnes doctores suos hoc tenuisse. hoc etiam tenet Federicus de Senis in consi. 21. Antonius de Butrio in cap. quod clericis. de foro competenti. hanc opinionem sequitur dominus Iason in l. si eum. in. §. qui iniuriarum. num. 5. ff. si quis cautionibus. Rodericus Xuarez in allega. 26. in secundo dubio. pro qua opinione facit tex. in dicto. §. item peccato. el. 4. 1. q. 4. vbi dicit tex. quod neminem excusat ignorantia criminis, maxime quando ex eo utilitas defertur ignorantibus: veluti si quispiam de latrocinio & rapina filio suo ignoranti diuitias congregat, non excusat eum ignorantia quin post mortem patris teneatur restituere male acquisita: & cum hæc opinio sit in fauorem animæ & conscientie, absq; dubio tenenda est: vt in l. sunt personæ. ff. de religiosis & sumptibus funerum. notant Doctores in cap. in nostra. de testibus. & in cap. si. de re iudi. tex. & ibi Doctores in cap. si. de præf. & sic manet igitur vera conclusio, quod de iure Canonico hæredes tenentur ex delicto defuncti: dato quod lis non esset contestata cum defuncto, nec aliquid ad eos peruenisset, non seruata distinctione Abb. Et ratio huius limitationis est vt anima defuncti à peccato valeat liberari, vt dicit tex. in dicto cap. in literis. in fine: ibi, condignè satisfaciant vt sic à peccato valeat liberari: & sic solum in hoc attenditur vt anima defuncti à peccato liberetur, secundum Ancharranum in consi. 41. incipienti, Et prima facie videtur. Quam limitationem intelligo veram quo ad interesse, damnum passio: non quo ad poenam: ita tenet Floria. in l. inde Neratius. ff. ad legem Aquiliam. & sic vsq; ad vires hereditarias, & non vltra, secundum Barr. in l. furti. C. de furtis. facto inuenta rio vel non facto: per tex. in cap. quantquam. de vsuris. libr. 6. quia oia bona defuncti sunt obligata pro satisfactione, vt in dicto cap. parochiano. cum alijs. hanc opinionem sequitur Bertachinus in tracta. de Gabellis, in. 4. parte principa. nu. 31. Philip. Probus in additionibus ad Ioannē Monachū, in dicto cap. quantquam. nu. 15. Ex qua limitatione notabiliter inferitur vñ satisfactio quotidiana, qd si pater qui ex vsuraria prauitate multa acquisiuit, assignauit dotem filie suæ de bonis suis cum bona ista transeat cum onere suo, vt in cap. pastoralis. de decimis. quod legitur & notatur in l. si tamen. & in l. si me & Titium. ff. si ceram petatur. poterunt

poterunt hi à quibus fuerunt exorta, à filia per hypothecariam auocare, secundum Bal. in l. penult. C. de seruo pignori dato, manumisso. quam opinionem tenet notabiliter Pala. Ru. in repe. rub. de dona. §. 65. nu. 23.

Regula. xiiij.

Actiones contrariæ quæ electione tolluntur, nec in eodē nec in diuersis libellis admittuntur. probatur hæc Regula in l. i. & ibi glof. C. de furtis. & in l. quod in heredē. §. eligere. ff. de tributaria. in l. cum filius. §. varijs. ff. de lega. 2. & in c. sollicitudinē. el. 1. de appel. & in c. 1. de postulatione prælatorum. libr. 6. & in c. gesta. 74. distinct. & in c. quemadmodum. 23. q. 7. cum alijs iuribus similibus adductis per glo. in dict. l. i.

1 Limita hæc Regulā vndecim modis, vt per Marianum Socinum in c. dilecti. nu. 35. vsq; ad numerum. 45. de libelli oblatione.

Regula. xv.

Actio personalis ex testamento regulariter competit pro legatis, etiā de iure ff. Hanc regulam probat tex. in l. si res. ff. de legat. 3. & in l. si tibi homo. in principi. ff. de legat. 1. cum alijs. quæ actio personalis causatur ab aditione hæredis per quam quasi contrahitur cum legatarijs & creditorib; vt in l. apud Iulianū. §. ff. ex quibus causis in possessionem çatur. & in §. hæres. Insti. de obli. quæ ex quasi contractu. glof. in l. vnica. in §. cum igitur. C. de cadu. tollen. in verbo, cedere.

1 Amplia primò, vt procedat etiā pro legatis relictis in codicillis: nam si fiunt codicilli condito testamento, competit actio ex testamento directa: ita tenet Sali. in l. 2. in fin. post glo. ibi. C. communia, de lega. Iaso. in l. fina. colū. fi. C. de codicil. pro quo videtur tex. in l. libertates directa. ff. de manumiss. testamen. vbi libertas directa dari non potest in codicillis testamento confirmatis, licet secus ab intestato: quod est verum, licet aliter teneat Niger in l. i. nume. 50. ff. de lega. 1. si autem codicilli fiunt sine testamento, pro legatis relictis in eis competit actio utilis ex testamento, non directa. glof. fina. & ibi Bar. in l. i. ff. de testamen. & in l. 2. in verbo, personalis. C. communia de lega.

2 Secundo amplia vt procedat in legatis quæ

cōseruantur per text. in Auth. ex causa. C. de libe. præteritis. ita tenet Iason in l. i. nume. 101. & ibi Francisc. de Rip. nume. 41. ff. de legat. 1. per text. in l. i. ff. de hæred. institui. nec ad hoc obstat fundamentum Ioannis Ignei relatum per Nigrum in dicta. l. i. post numerum quin quagelimum, quod tunc debeat competere conditio ex lege, non actio ex testamento irritato: quia respondeo quod respectu legatorum non censetur irritatum, imò respectu legatorum perinde est ac si hæres legitimus scriptus esset in testamento: vt in dicta. l. fin. in fi. ff. de hæred. instituen.

3 Tertiò ampliatur vt procedat etiam in legatis quæ conseruantur de iure speciali coniunctis personis, iuxta titulum. ff. de lega. præf. ita tenent Bald. & Ange. in l. i. in fin. C. de bonorum possessione cōtra tabulas. Iason in dicta. l. i. nu. 5. C. communia, de legatis. licet contrariam teneat idem Iason in l. i. nume. 102. ff. de lega. 1. quem sequitur ibi Niger in nume. 52. colū. 29. versic. 3. procedit. & in colū. 32. in fine. per dictum Barto. in l. in testamento. in vltima. q. ff. de conditio. & demonstra. vbi quando conditio habetur pro impleta de iure speciali fauore libertatis, iuxta text. in l. si peculium. §. is cui seruus. ff. de statu liberis. nõ competit actio ex testamento, sed actio in factum, vel officium iudicis. Sed prædictum argumentum Iasonis contra Bald. & Ange. nõ obstat: quia arguit ex diuersis habentibus rationem diuersam & separatam: nam quando conditio habetur pro impleta de iure speciali quod tunc legatum conseruetur, illud est contra verba & mentem testatoris, nimirum si non competit actio ex testamento: secus in legatis quæ conseruantur per titulum de legatis præstandis, & sic illa conseruatio fit secundum voluntatem ipsius testatoris qui voluit legata præstare: hinc videmus quod vbi habetur conditio pro impieta de iure communi, quia stat per hæredem quo minus impleatur, tunc actio competit ex testamento: quia habetur pro impleta, secundum voluntatem testatoris: ita tenet Barto. in l. in testamento. in vltima. q. quæ sequitur Iason in dicta. l. i. nu. 107. ff. de lega. 1.

4 Limita primò vt non procedat quādo conseruantur legata per titulum, si quis omissa causa testamenti. & hærede repudiante ex testamento in fraudem legatariorum, & aduentē ab intestato: nam cessat actio ex testamento & competit actio in factum prætoris: ita Bar. in l. si pecunia. n. ff. si quis omissa cau-

sa testamenti. per illum text. quem sequitur Iason in dicta. l. i. nu. 108. & in. l. si hæredis seruus. in. 2. notabili. ff. de lega. 1.

- 2 Secundo limita & intellige hanc Reg. vt hodie competat via executiua pro legato relicto in testamento: ista est gloss. notab. quam ibi sequitur Ange. nume. 57. in Authen. de hæredibus & falc. in. §. illud. in verbo. decreto. colla. 1. quam opinionem sequitur Alexand. in. l. si. nu. 3. & ibi Iaso. nu. 6. C. de edict. diui Adriani tollend. idem Iason in. l. pactum inter hæredes. nu. 7. ff. de pactis. Segura in. l. si ex legati causa. nu. 66. ff. de verborum obligationibus. & hanc opinionem tenet etiam Rodericus Xarez in. l. post rem iudicatam. fo. 23. col. 2. in fine. verfic. 6. casus. nume. 1. cum sequentibus. ff. de re iudicata. licet Alexander sibi nec contrarius teneat contrariam opinionem in. l. si cū dotem. in. §. si iudex. numero. 6. ff. soluto matrimonio. & in. l. ait prætor. in. §. 1. nume. 5. ff. de re iudicata. quem sequitur Philippus Decius in dicta. l. si. nu. 16. C. de edict. diui Adriani tollend. Alias limitationes ad hanc Regulam ponit Iaso. in dicta. l. i. nu. 4. C. communia. de lega. & in dicta. l. i. nume. 110. ff. de lega. 1. & ibi Fran. de Rip. nu. 47. cum sequentibus. Niger nu. 49. quas referre nō laboro cū facile inueniri possint. Effectus autem vtrum actio competat ex testamento vel in factum, ponit Iaso. in locis supra allegatis.

Regula. xvj.

ACTIO ex pacto nudo in ligis & treugis bene oritur: & ideo omnis poena in tali pacto appositæ est efficax ad agendum cum sit inducta ad non delinquendum, vt in. l. nō impossibile. ff. de pact. & quia pacta publica non egent fomento verborum, vt in. l. conuentionum. ff. de pactis. ita tenet Bal. in. c. 1. nu. 11. de pactis. quem sequitur Iason in. l. iuris gentium. in. §. sed cum nulla. num. 23. ff. de pactis. & in. l. lecta. nu. 2. ff. si certum petat. facit text. in. c. noli existimare. 23. q. 2. & in. l. fidem rumpens. C. de infamis.

- 1 Amplia primò vt etiam talia pacta per successorem reuocari nō possint: ita tenet Alber. in. l. conuentionum. ff. de pactis. & in. l. digna vox. C. de legibus.
- 2 Amplia secundo vt etiam Papa possit compellere principes ad seruandam pacem inter eos contracta, vt in. c. nouit. de iudicijs. ita concludit Martinus Lauden. in tractatu de con-

foederatione principum. notabili. 29. incipienti, Papa potest.

- 3 Tertio amplia vt non solum procedat in pacis pacis, sed etiam in pactis treugæ: ita notabiliter tenet Philippus Corneus post alios docto. per eum allegatos. in. l. parte consiliorum, consil. 175. incipienti, præfens consultatio. Philippus Decius in consil. 531. incipienti, accurate diligenter.
- 4 Quarto amplia si durante tempore treugæ aduersarius frangeret mihi fidem: quia tibi propter hoc non debeo frangere: ita tenet Antonius de Butrio in. c. peruenit. el. 2. de iureiur. nu. 4. Martinus Lauden. in tracta. de confederatione principum. notab. 16. incipienti. in treugis.
- 1 Limita primò vt non procedat quando alter ex contrahentibus efficeretur banaitus: quia tunc nō esset sibi seruanda fides: ita tenet Paris de Puteo in tractatu de re militari. libr. 9. c. 19. & hoc intelligo quādo efficeretur banaitus post datam fidem: secus si tempore pacti erat iam banaitus: ita tenet Alber. in dicta. l. conuentionum. ff. de pactis. vbi se remittit ad ad ea quæ dixit in. l. præfenti. C. de his qui ad eccle. confug.
- 2 Secundo limita vt nō procedat quādo fides rumpetur ex noua causa: ita tenet Barto. & Angel. per text. ibi in. l. aut facta. in. §. causas. ff. de poenis. cura similibus: quos sequitur Corneus in. 1. volumine consiliorum, consil. 151. & 4. volumi. consil. 248.
- 3 Tertio limita vt nō procedat quādo pactum esset resolutiuum pacis vel treugæ: & ideo vt si in contractu pacis apponatur pactum quod liceat alteri foedera pacis rumpere, tale pactum nō valet: ita tenet Bald. in Authen. sacramenta puberum. nume. 2. C. si aduersus vditionem. quem sequitur Corsetus in dicto tractat. de privilegio pacis. priuileg. 97.
- 4 Quarto limita vt non procedat in fide data hosti per priuatum: quia illa non est seruanda: secus in fide data per Capitaneos & Duces bellis: ita tenet Corneus in dicto consil. 175. pro quo facit id quod tenet Martinus Lauden. in tracta. de confederatione principum, notabili. 49. vbi dicit qd hosti publica fides seruanda est, licet priuata fides seruanda non sit: allēgat Bal. in. l. pacisci. ff. de pact.

Regula. xvij.

ACTIO poenalis sublata durat hypothecaria. hanc Regulam ponit text. in. l. intelligere.

ligere. C. de luitione pignoris.

- 1 Ampliatur primò vt etiam procedat in prescriptione: quia sublata personali per prescriptionem triginta annorum, iuxta. l. sicut. C. de prescri. 30. vel. 40. annorum. hypothecaria quæ aliquando durat longiori tempore, durabit adhuc donec durat eius vita: iste est text. & ibi glo. in. 3. exēplo, quā ibi sequuntur Bal. & Salic. in dicta. l. intelligere. Pau. de Castr. in. l. eos qui. nu. 2. C. de vsu.
- 2 Secundo amplia vt procedat si personalis esset sublata confusione, scilicet si creditor successisset debitori, & esset grauatus per fideicommissum de restituenda hereditate alteri: quocasu actio personalis esset confusa per aditionem, vt in. l. debitori. C. de pact. tamen tunc hypothecaria remanet, vt in. l. debitor. ff. ad Trebellia. & notat Alexad. in dic. l. debitori. & est text. & ibi gloss. in. l. lex sextante. §. latentes. ff. de exceptione rei iudicata. glo. & Bald. & Salic. in dic. l. intelligere.
- 3 Tertio amplia vt procedat etiā sublata obligatione fideiussoria: quia durat etiam hypothecaria, vt fideiussor qui pro me intercessit, & dedit etiā pignora meo creditori, instituit me herede: nā dū ego succedo meo fideiussori, extinguit dicta obligatio fideiussoria: ita qd creditor me nō poterit me herede fideiussoris mei conuenire obligatione fideiussoria, eū illa sit sublata per confusionem: sed obligatio hypothecaria qua res data est pignori a meo fideiussore adhuc durat, & creditor poterit agere contra me hypothecaria ad dictam rem: vt est text. in. l. cum quis. §. si. & ibi hoc declarat Bart. ff. de solu. Ratio est, quia obligatio fideiussoria nec a principio nec ex post facto stare nō potest sine principali: ita notatur in. l. si heres pecuniam. ff. ad Trebellia. sed hypothecaria potest stare sine principali ex post facto, licet non a principio, vt in. l. non intelligere. C. de luitione pignoris. & ita tenet Paul. de Cast. in. l. si. C. de fide instr.
- 1 Fallit primò quā sententia absolutoria lata est in fauore debitoris contra creditore: quia per eā tollitur obligatio principalis & hypothecaria, vt in. l. deferente. 2. responso. ff. quibus modis pignus vel hypotheca soluitur.
- 2 Secundo fallit si creditor deferat iuramentū, & debitor iurat se non esse debitore: quia tūc non solum tollitur obligatio principalis, sed etiam hypothecaria: vt in dicta. l. deferente. & in. l. soluitur. §. final. ff. quibus modis pignus vel hypotheca soluitur.
- 3 Tertio fallit quā principalis actio seu obligatio tollitur per pactum seu conuentionem: quia tunc intelligitur etiam sublata hypothecaria vnā cum ea, vt in. l. soluitur. in princip. & in. §. 1. ff. quibus modis pignus vel hypotheca soluitur. & in. l. cum soluenda. ff. de distractione pignorum.
- 4 Quarto fallit si debitum solutum fuit creditori, vel etiam creditori creditoris, vel alio modo satisfactum de voluntate creditoris: vel si ad tempus fuit obligatum certū pignus, vel sub aliqua conditione quæ postea nō fuit verificata, nec euenit: istis em casibus sicut tollitur obligatio principalis, ita hypothecaria: vt est text. iuncta glo. in. l. item liberatur. in princip. ff. quibus modis pignus vel hypotheca soluitur. habetur per gloss. & Salic. in dicta. l. intelligere.

Regula. xvij.

ACTIO extinguitur si creditor succedat debitori: ita probat text. in. l. debitori. & ibi gloss. 2. allēgat concordantes. C. de pactis. & in. l. Mutiana. in fi. ff. de condi. & demonstr. Ratio huius Regule secundū Bar. in dict. l. debitori. in. 2. oppositione, sumitur a contrarietate: quia in eadē persona actiua & passiuæ obligatio esse nō potest: quod claris explicat in. l. si vxor. C. de bonis autoritate iudi. possidē.

- 1 Amplia primò nō solum habere locum in herede, verū etiā in fideicommissario vniuersali: ita Bal. in dict. l. debitori. nu. 4. & facit, nam fideicommissarius talis ad actiones passiuas tenetur, vt in. l. in princip. ff. ad Trebellianum. ergo in eo militat ratio supradicta, & sic idē ius, vt in. c. translatio. de constituto.
- 2 Secundo amplia in fisco herede, vt in. l. Vranus. ff. de fideiussoribus.
- 3 Tertio ampliatur vt nedum actio sed & obligatio, non tantum civilis sed & naturalis extinguitur aditione hereditatis: ita concludunt docto. in dicta. l. debitori. & probatur in. l. debitor. ff. ad Trebellia. quia cum ibi sit speciale, ergo in contrarium est ius commune, vt in. l. ius singulare. ff. de. ll.
- 4 Quarto ampliatur vt nedum ope exceptionis sed etiam ipso iure sit actio extincta: ita Bar. in dict. l. debitori. versi. ad primum. quod est vtile propter ea quæ habentur in. l. eum qui ita. in. §. q. ita. ff. de verborū obligatiōibus.
- 5 Quinto ampliatur vt contra procedat si debitor succedit creditori: ita tenet glo. in dicta. l. debitori. probatur etiam in. l. sicut. §. a ditio. ff. solutionibus. facit, quia creditor & debitor

debitor sunt correlatiua: ergo dispositum in vno, in alio dispositum videtur, vt in l. fin. ff. de acceptationibus. & ita tenet Bald. in rub. C. de rebus creditis.

- 1 **L**imita primò non procedere quãdo creditor fuit hæres pro parte: quia tunc pro ea parte tantum cõfunditur actio, vt in l. licet. C. ad l. fal. & in l. si ab eo. C. de nego. gest. facit, quia hæres non tenetur seruare factum defuncti, nisi pro ea parte pro qua est hæres, vt in l. cū à matre. C. de rei vendicatione. Ratio horum est, quia licet hæres & defunctus dicatur vna & eadem persona, vt in Authenti. de iureiurã. à moriẽte præstito. in §. i. colla. 5. istud est verum pro ea parte pro qua est hæres, & nõ vltra: vt est glo. fi. in l. 2. C. de hæreditarijs actionib.
- 2 Secundò fallit quando hæres fecisset inuentariũ, vt tenet gloss. 2. in dict. l. debitori. quam Bald. ibi sequitur nume. 2. & in alijs locis adductis per Alexand. ibi, col. 3. vult enim gloss. illa quod factò inuentario per creditorem hæredem debitoris effectum, durat actio & non confunditur: & illam gloss. sequitur Paul. de Cast. ibi, col. 1. mouetur glo. per tex. in l. si. §. & ipse. C. de iure deliberã. & ita gloss. intelligit ibi Bart. quanuis cum ea non teneat.
- 3 Tertiò fallit quãdo essemus in actione reali, quæ non cõfunditur: ita Bald. vbi adducit rationẽ prædictæ limitationis in dict. l. si vxor. quem sequuntur Alexan. & Soci. in dicta. l. debitori. nu. 3.
- 4 Quarto prædicta Regula habet locum in creditore succedente effectualiter, qui adit: ita probat text. cum concordãtib. in dicta. l. debitori. quæ aditionem cõsiderant & actiones tunc competentes extinguuntur: secus in eis quæ postea nascuntur, & si ex causa hæreditaria: quia qualitas adiecta verbo, intelligitur secundum tempus verbi: vt in l. in delictis. in §. extraneus. ff. de noxalibus. & ita declarat Aretinus in consil. 148. nu. 4.

Regula. xix.

ACTIO oritur ex pacto nudo donationis: vt in l. si quis argentum. in §. fin. autẽ. C. de donationibus. Fortunius Garcia latissime in l. legitima. nu. nu. 6. ff. de pactis. Socin. in consil. 53. volumi. 4. colum. 3. incipienti, viso instrumento donationis.

- 1 **A**mplia primò vt procedat in donatione remuneratoria: ita Ioã. de Imol. & Rom. in l. in ædibus. §. 1. ff. de dona. in l. iuris gẽtiũ. §. quin

imò. nu. 19. ff. de pactis. vbi post alios per eum allegatos tenet cõtrariũ. mouetur, quia text. in dicta. l. si quis argentum. est correctorius, & ideo strictè interpretandus: sed opinio Imol. & Roma. videtur mihi verior: nam ille qui habet rem ex donatione propter benemerita, non dicitur illam habere ex titulo lucratiuo, sed potius ex oneroso: vt in l. sed si. l. in §. confuluit. ff. de petitione hæreditatis. ita tenet Parnonit. in c. cum ecclesia. nu. 4. de Simonia. Sed absurdum est melioris conditionis esse illum qui habet rem ex titulo lucratiuo, quam qui habet titulum onerosum: iuxta gloss. in §. item si quis. in verbo, in fraudem. Insti. de actio. cogita tamen circa hoc: sed verior & tutior videtur mihi opinio Imo. & Roma. quã ante eos tenuit Albericus in l. ambitiosa. in prin. ff. de decretis ab ordine faciendis.

- 2 Secundò amplia vt procedat in donatione causa mortis, secundum gloss. in l. cum pater. in §. Mæuio. in verbo, donabat. ff. de lega. 2. quia ab omnibus approbatur, secundum Corneũ, in consil. 237. 1. colum. versicul. donatio causa mortis. volumine. 4. Roman. in singu. 522. Tiraquel. in ll. connubialibus, in gloss. 3. nume. 75. Iason. in §. in personam. nume. 71. Institu. de actionib.
- 3 Amplia tertiò in pacto nudo donationis ob causam: ita Ioannes Faber in §. alix. Institu. de actionib.
- 4 Amplia quartò quòd non solum procedat in fauorem donatarij, sed etiam in fauorem donatoris: ita concludit Rip. in l. fin. q. 30. C. de reuocandis donatio.
- 5 Amplia quintò, vt procedat in pacto nudo donationis propter nuptias: ita Cin. & Bald. in Authen. eò decursum. C. de donationibus ante nuptias. quos sequitur Ioãnes Baptista Caccialupus in tracta. de pactis. q. 13.
- 6 Amplia sextò quòd in tantum procedat quæ etiam donatio hodie est contractus nominatus, secundum gloss. in l. in ædibus. in §. è rebus. ff. de donati. ita concludit Ripa in dicta l. fin. q. 35.
- 7 Septimò amplia vt nõ solum procedat quando datio vel traditio interueniret in pacto, sed etiam si in illo pacto nudo donationis factum promittatur: ita tenet Alexan. in l. iuris gentium. §. sed cum nulla. ff. de pactis. reprobata opinione Bar. quæ contrarium tenet in l. si vnus. in §. pactus nõ pereret. nume. 12. ff. de pac. de quo vide Fortunium Garciam in c. 1. nu. 38. de pactis.
- 8 Octauò amplia etiam si donatio sit mixta cum

Regula. xxj.

cum constituto: exemplũ potest poni quãdo debens centũ sciẽter constitueret ducẽta: nõ respectu centum prius debitorum erit constitutum, & respectu aliorum centum erit donatio, quæ etiam nudo pacto producit actionem: glo. & Bar. in l. hætenus. §. si quis cẽtũ. ff. de constituta pecunia.

- 1 **L**imita primò vt non procedat in pacto de donãdo: quia tale pactũ nõ produceret actionem, cum aliud sit donatio aliud pactũ de donãdo: ita tenet Salic. in l. 2. ff. de cõditione ob causam. Imol. in l. in ædibus. in §. 1. col. 1. ff. de dona. Alexã. in l. iuris gen. col. penul. ff. de pactis. Galiaula in rub. ff. de verbo. obliga. in. 4. q. Aretinus in cõsil. 28. Mathesellanus in notabi. 46. Purpuratus in l. nu. 65. ff. de iurisdictione omnium iudi. quæ limitatio est tenenda, quãuis Fortunius Garcia in l. legitima. in 2. col. & in l. iuris gentium. nu. 31. ff. de pactis. tenuerit contrarium.
- 2 Secundò limita vt non procedat in pacto nudo donationis præsumptæ: ita tenet Bar. in l. iuris gen. in §. quin imò. ff. de pactis. Alexan. in l. si aliquam rem. vbi Claudius de Seyfello nu. 5. dicit istam esse cõmuncem opinionẽ. ff. de acquirend. possessio. Socinus in cõsil. 44. circa finem, volumi. 4. Iacob. de Nigris videtur etiam tenere hanc opinionẽ in l. in. 3. fundamento quartæ limitationis, ad Regulam, quòd dominium rei legatæ transit recta via in legatarium. ff. de legatis. 1. Paul. de Monte Pico in repetitio. l. in quartam. col. 3. ff. ad l. falcidiam. quam limitationẽ declarat vt procedat de iure ciuili, non autem de iure Canonico: ita Lanceiotus Galiaula, licet sub dubio firmat, in dicta rub. ff. de verborum obligati. quod audaciũs ante eum tenuit Corneus in consil. 228. volu. 3. nu. 15.
- 3 Tertiò limita vt non procedat in casu posito à Mathesellano, vt in singula. 27. incipienti, Nota quòd si promitto.

Regula. xx.

ACTOR tenetur edere reo instrumenta ad exceptionem fundãdam. hãc Regulã ponit Bar. in l. & quia diuo. nu. 1. in l. lectura. C. de edẽdo. per text. in l. nõ est nouũ. & in l. iustum. eo. titu. quem sequitur Alexand. ibi. Hanc Regulam dicit esse cõmuncem & latissime eam examinat Franciscus Purpu. in dicta. l. & quia diuo. vbi eam quadrupliciter limitat, à nu. 8. vsq; ad numerum. 16.

ACTOR tenetur sequi forum rei: ita probat tex. in l. iuris ordinẽ. C. de iurisd. oim iudi. in l. in criminali. eo. tit. in l. fi. vbi in rem actio. de iure Canonico text. in c. cum sit generale. de foro cõpe. & in c. si clericus laicum. eod. tit. facit etiam tex. in l. 3. in prin. ff. de alienatione iudi. mutã. cau. fact. ibi, quia si cū eo qui alteri? prouinciẽ est experiar. an illius prouincia experiri debeo. hanc Regulã limitat octo modis Bartho. Soci. in regu. 10. vndecim modis limitat Maria. Soci. in dicto. c. cum sit generale. à nu. 8. vsq; ad nu. 18. de iure nostro Regio limitatur hęc Regula quatuordecim modis, vt in l. 3. tit. 2. par. 3. & in l. 4. tit. 3. ea. par. & in fi. Bar. Soc. ponit mirabilem cautelam per quã ferè nunquam actor sequeretur forũ rei. **A**mplia hanc Regulã vltra eos duobus modis, vt per Alexand. Lofẽm in dicta. Iuris ordinem. in nume. 8. vbi etiam ponit alias tres limitationes. **L**imita etiam quinquaginta & duobus modis, vt per Specul. in titu. de compe. iudic. adito. in §. generaliter. nu. 1. cum sequen.

Regula. xxij.

ACTORE non probante reus debet absolui: ita probat tex. in l. qui accusare. C. de edẽdo. de iure regio tex. in l. 39. tit. 2. par. 3. & in l. 1. tit. 6. lib. 1. fori. etiam si reus nihil præstet probationis vel defensionis. **H**ãc Regulã ampliat duobus modis & limitat quindecim modis Hyppo. de Marfi. in l. de minore. in §. tormẽta. ff. de quæstio. vltra quas limitationes vide alias per Fran. Purpu. in dicta. l. qui accusare. à nu. 8. vsq; ad finem, vbi notabiliter declarat materiam huius Regulæ.

Regula. xxij.

Atestationes testium licet sint inualidæ, de consensu tamen partiũ cõualidari possunt. hanc Regulã ponit Bal. per text. ibi in l. si. nu. 1. C. de testi. glo. in c. cum causam quæ inter Archiepiscopum. eod. titu. de testibus. **L**imita primò nisi testes fuissent recepti ante litem contetastã, & sic in casu non permisso: quia regulariter non possunt recipi testes lite nõ cõtestata, vt per totum, vt lite non cõtestata.

testata. nam tunc tales attestaciones inualidæ non possunt conualidari de consensu partiũ: ita concludit Bal. in. l. i. ff. de ferijs. & in Auth. si quis in aliquo. C. de edõdo. Ratio supradic. limitationis est, quia litis cõtestatio & similes actus qui sunt de substantialibus iudicij, non possunt tolli cõsensu partium: ita notabiliter concludit glo. in. c. de causis. de officio deleg. & sic iste defectus non potest suppleri cõsensu partium: aliàs autem secus, scilicet si testes non iurati deposuissent: nam tunc licet eorũ dicta sint inualida, possunt tamen conualidari partium consensu: & ita debet intelligi glo. in dicto. c. cum causa.

2. Secundo limita, in dictis testiũ qui corrupti deposuissent, nõ possunt conualidari consensu partium: ita concludit Bar. in Auth. atqui semel. C. de proba. vbi etiam dicit quod illud quod solemus dicere quod publicatis attestacionibus non sunt alij testes recipiendi super eisdem articulis, debet intelligi & limitari nisi interueniat consensus partium: ita tenet Abb. in. c. fraternitatis. de testibus. quod dicit cõmuniter teneri Paul. Pari. in dicto. c. fraternitatis. nu. 53. de testibus.

3. Tertiõ limita si attestaciones essent nullæ eõ quia receptæ per iudicem incompetentẽ non possunt conualidari cõsensu partium, per id quod habetur in toto titu. C. si a non compe tẽti iudice. & in. c. at si clerici. de iudicij. quod verum puto nisi sua iurisdicção possit prerogari consensu partium, per id quod habetur in. l. 2. ff. de iudi. & in. l. si qui ex consensu. C. de episcopali audien. tractat notabiliter Iaso. in. l. i. §. & post operis. nu. 11. cum alijs. ff. de noui operis nuntia.

Regula. xxiiij.

ACTVS & dispositio verificatur in prima vice: ita probat text. in. l. boues. in. §. hoc sermone. ff. de verbo. signi. hanc Regulã ponit Bart. in. l. i. ff. ad. l. Iuliam maiest. & in. l. dotis. la. 2. ff. de iur. do. hanc Regulam limitat quatuor modis Socinus in regu. 3. in posterioribus duobus modis per D. Bernardum de Luc. in regula. 614.

Amplia pluribus modis & limita septẽ modis, vt per Felinum in. c. innouamus. de treuga & pace. num. 3. cum sequen. alias limitationes ad hanc Regulam vide per Paulum Pari. in confi. 14. nu. 14. in. 4. volumi. per Carolum Ruinum in confi. 62. nu. 7. volu. 3. & per Iaso.

in. l. duobus. in. §. ei qui. nume. 2. & 19. & 20. ff. de iureiurand. & in. l. diuortio. in. §. quod in anno. nu. 2. ff. solu. matri.

Regula. xxv.

ACTVS intermedius vitiat stipulationẽ. hanc Regulã probat text. in. l. cõtinuus. ff. de verborum obligationibus.

Limita hanc regulã quatuor modis vt per Franciscum de Rip. in. l. stipulatio ista. §. qui præsens. nu. 17. ff. de verborum obliga.

Regula. xxvj.

ACTVS nullus executioni mandatur, licet nullus remaneat. hanc Regulam ponit Præpositus, vbi eam quadrupliciter limitat, in. c. dilecto. nu. 85. de appella.

Regula. xxvij.

Accusans aliquem tenetur se inscribere ad pœnam talionis. probatur hæc Regula in. l. fin. C. de accusati. & in Auth. sed nouo iure. C. de adulter. per totum. C. & ff. ad Turpilia. & de calumniato. de iure Canonico probat in. c. 1. & 2. q. 3. & in. c. 1. 2. & 3. & 4. 5. q. 6. in. c. qui crimen. 2. q. 8. De iure Regio probatur in. l. 5. & 7. titulo. 20. lib. 4. fori. & in. l. 19. & 26. titulo. 1. Par. 7. & in. l. 92. styli. & ita concludit Iason in. l. transigere. nume. 3. C. de transa. & in confi. 2. nume. 11. volu. 1. Alex. in confi. 11. nu. 7. volu. 1. hanc dicit communem opinionem Matthæus de Afflictis in cõsti. Neapoli. lib. 1. rub. 14. nu. 49. & in eod. lib. rub. 21. nu. 5. Et dicitur ille calumniator qui falsa crimina sciẽter proponit, vt probat text. in. c. si quem. in. §. notandum. 2. q. 3. & in. l. i. in. §. calumniari. ff. ad Turpilia. ita concludit Felinus & Ioa. de Imo. nu. 1. rubri. de calumniato. & ibi doc. Barto. in dicta. l. i. ff. ad Turpilia. D. Bernar. de Lucio in practica. c. 59. & sic proprie dicitur quis calumniari quando ex certa scientia iniuste agit vel resistit: ita tenet Iacobus Spiegel in suo Lexico iuris, in verbo, calumnia. Andreas Alciatus in. l. si calumniatur. ff. de verbo. signifi. & ista pœna talionis fuit in. l. veteri constituta, vt apparet Exod. 21. cap. Deuterono. 19. postea fuit translata ad. l. 2. tabularum, vt patet in titulo. n. de iniurijs. teste ibi Spiegel

Regula. xxviij.

Spiegel & Ioan. Oldendorpio nume. 4. & sic constat legiflatores diligenter legisse tabulas Hebræorum: postea tamen fuit reuocata prætorij iuris clemẽtia, vt testatur Aulus Gellius libr. 19. Noctium Atticarũ: vbi assignat duas rationes, scilicet incommoditatẽ legis, & rependendæ pœnæ, id est, retaliandæ difficultatẽ: de qua pœna meminit Diuus Augustin. in. c. penulti. 14. q. 1. sed de iure Canonico & Ciuili vt supra patet, fuit introducta.

Quam Regulam limita quatuor modis, vt per glo. in. l. 3. C. qui accusare non possunt. in verbo, pagina. quas ampliori stylo sequutus est Hosti. in. c. super his. de accus. Lucas de Pœna ponit alias limitationes ad hæc Regulã in rub. C. de dela. lib. 10. & melius q̄ alibi limitat hæc Regulã. 18. modis, vbi latissime prosequutus est hanc materiam Ioa. Igneus in. l. fideicõmissum. nume. 119. vsq; ad nume. 163. ff. ad sena tusconsultum Syllanianum.

Est tamen notandum quod de consuetudine prædicta Regula nõ seruatur, & sic valet consuetudo per quam pœna talionis est sublata: ita tenet Bar. in. l. si cui. ff. de accu. quẽ sequuntur Ang. & Salic. in Auth. sed nouo iure. C. de adulteris. Hippoly. de Mar. in practica. c. 1. §. se quẽs. nu. 21. Lanccl. Decius in. l. transigere. C. de transa. Philip. Decius eius frater in. l. si fugitiui. qu. 22. C. de seruis fugi. Nicolaus Belon in confi. 43. nu. 2. Felin. in. c. super his. nu. 5. de accus. Andreas Alciat. in lib. 9. parergõn. c. 8. Ratio est, nõ propter antiquum rigorem accusatores retrahantur ab accusando, & sic delicta remanent impunita, contra text. in. l. ita vulneratus. §. pen. ff. ad. l. Aquiliam. in. c. vt famẽ de sentẽtia excõ. & hanc opinionẽ firmat esse veram Matthæus de Affl. in cõsti. Neapoli. lib. 1. rub. 5. nu. 1. & in lib. 2. rub. 3. nu. 5.

Quod tamen in testibus non habet locum, sed procedit nostra Regula: ita probat text. in. l. i. in. §. præterea. ff. de licarijs. vbi probatur quod falsus testis in causa homicidij punitur tanquam homicida, si dolo malo deponat: & ita per illũ text. tenet Bal. in. c. 1. in. §. iniuria. de pace iura. fir. in V. fi. feu. & in. l. 2. C. de reb. creditis. Corset. in sing. incip. testis. el. 12. Iaso. in. l. 1. & si. ll. nu. 5. C. si contra ius vel vtilitatem publicam. & in. l. si duo patroni. §. fin. nu. 5. ff. de iure iuran. in. §. item si quis postulante. nu. 64. Insti. de actio. Bartho. Chass. in cõsue. Burgund. rub. 1. in titu. des iustices. fol. 14. col. 3. nu. 15. pro quo est glo. in. c. rex debet furtu. 23. q. 5. probatur de iure nostro regio in. l. 26. titu. 11. par. 3. & in. l. 83. Tauri.

Accusatio facta de crimine, vel inquisitio, atq; cõmissio certo tẽpore vel loco, si probetur de alio tẽpore vel loco, debet sequi absolutio. hæc Regula probatur in. l. denutiaste. in. §. qd. tr. ff. de adul. ponit per doc. in. l. si per aliũ. in. §. docere. ff. nõ quis eũ qui in ius vocatus est vi eximat. Iason in. l. interpositas. C. de trãla. Florianus in. l. si cui. ff. quẽadmodũ seruitutes amittantur. Angelus in. l. quid ergõ. §. pœna grauior. ff. de infamibus. Canonica in. c. licet causam. de probationibus.

1. Limita primõ quã locus vel tẽpus nõ esset variabile: quia esset impossibile q̄ sit nisi vnũ: quia tũc licet nõ probetur locus vel tẽpus in accusacione deductũ, debet sequi cõdemnatio ex quo locus vel tẽpus non alterat ipsũ factum vel pœnam ita tenet Angel. de Perus. in dicto. §. quid tamen. nu. 4.

2. Secundo fallit quando inquisitus esset cõfessus delictum: ita tenet Angelus in. l. si vacantia. col. 3. vers. quarto si inquisitus. C. de bonis vacãtib. lib. 10. de quo vide Bal. qui videtur aliter dicere, in. l. qm. in. si. ff. de his q. nõ infam.

3. Tertiõ limita quã in inquisitione esset clausula quẽ cõmunicet solet opponi, videlicet super quibus oibus & singulis procedere intẽdit simul & diuisim, & oĩ meliori modo quo potest ita tenet Bal. in. l. & si feuerior. C. de his q. nõ infam. Flor. in. l. in delictis. in. §. si detracta. in. si. ff. de noxa. Ange. Arc. in tract. maleficiorũ, in parte, super quib. omnib. & singulis. nu. 4.

Regula. xxix.

Accusatus non potest recusare accusatorẽ suũ post nomẽ rei receptũ inter reos. probat hæc Regula in. l. is qui reus. ff. de pub. iud. in. l. negãda. C. qui accusare nõ poss. in. c. negãda. 3. q. 3. de iure Regio text. in. l. 4. tit. 1. part. 7. Limita hanc Regulam decem modis, vt per Marianum Socinum in. c. ex literis. à nume. 69. vsque ad numerum. 79. de mutuis petitionibus. vbi in nu. 65. ponit quando dicatur nomen rei receptum inter reos.

Regula. xxx.

Ad compromissum faciendum iudex partes litigãtes cogere nõ potest. ita probat glo.

glos. & ibi Bartol. in l. furti. in §. qui ius. ff. de his qui notantur infamia. tex. in §. fina. & ibi Angel. in Authen. vt litigantes iurent. colla. 9. in c. fina. & ibi Bal. in 3. col. de rescrip. Bart. in l. congruit. ff. de offici. Præfidi. Bald. in proce- mio Decretalium, nu. 28. glos. & ibi. docto. in l. in §. & post operis. ff. de noui operis nūtia- tione. quod etiam hodie est decifum, quod etiam inter confanguineos non habeat locū, in pragma. 25. de Segouia, anni. 1534.
 ¶ Hanc Regulam limita tribus modis, vt per Iaso. in l. quidā existimauerūt. nu. 4. ff. si cer. peta. quas limitationes posuit Iacobinus de sancto Georgio in l. si verò. nume. 2. C. de iudicijs. Septem limitationes ad hanc Regu- lam posuit Felinus in rubri. de treuga & pæ- ce. vbi notabiliter tractat materiam: quam re- gulam latius explicabimus infra, in Regu. in- cipienti, Affines.

Regula. xxxj.

Administratores seu officiales, vt sunt tu- tores, curatores, & similes, non possunt emere res illorum seu bona, cuius vel quo- rū administrant: facit pro hoc text. in l. si in emptione. §. fina. ff. de contrahen. emptio. vbi dicit text. quod tutor non potest emere rem pupilli. glo. in l. cum ipse. C. eod. titul. ibi, dū dicit, habet locum hæc in omni officio publi- co vel priuato. & si isti contrahunt puniuntur, vt in l. non licet. ff. eod. titul. vbi text. dicit quod amittunt rem, & condēnantur in qua- druplum. facit etiam tex. in l. qui officij. ff. de contrahen. emptio. & in l. i. & ibi docto. C. de contractibus iudicum. in l. plebiscito. ff. de officio præfidi. notatur in l. aufertur. in §. i. ff. de iure fisci. Hęc Regula probatur in tuto- ribus & curatoribus in l. i. titu. 5. lib. 5. ordina. & in l. 14. titu. vltimo, libr. 8. ordina. & in l. 4. titu. 5. Par. 5. hanc Regulam ponit Socinus in Regu. 278. vbi eam limitat septem modis.
 Et quia Socinus tantummodò ponit regulā in officialibus administrantibus iustitiam, di- uidam eam in duas partes. In prima parte po- nam vltra eum Fallencias alias in istis officia- libus qui iustitiam administrant. In secunda parte quid in curatoribus & tutoribus: quæ est magis necessaria.

1. Primo fallit vltra Socinum supradicta Re- gula, nisi officialis emit rem quæ fuit patris vel antecessoris sui. ita probatur in dict. l. qui officij. & in l. milites. ff. de re milita. & nota-

tur in dict. l. principalibus. maximè per Rom. Ratio est, quia nihil proprium est filio quàm patris successio: vt in Authen. quibus mod. na- tu. efficiant. legit. in §. igitur. colla. 6.
 2. Secundo fallit nisi contractus cōfirmetur si- lentio. 30. annorum: ita cōcludit Azo in Sum- ma. C. de contracti. iudi. quam sequitur Mat- thæus de Afflic. in c. 1. §. si verò. nu. 18. de feud: Guar. atq; Castaldię. in Vlib. feud.
 3. Tertio fallit nisi officialis emit finito officio, & sic tempore syndicatus. vt in dict. l. i. C. de contract. iudi. & notat glo. in dic. l. qui officij. & ita tenet Ias. in dict. l. principalibus. nu. 4.
 4. Quarto fallit vt nō procedat dicta regula in vltima volūtate: & ideo officialis durāte offi- cio potest heres institui, & sibi fieri legatum: vt in l. non dubiū. in princ. vers. potestate. C. de testam. & ibi Bar. & doct. quam opinionē sequitur Ias. in l. principalibus. nu. 2. in. si. ff. si cert. petatur.
 5. Quinto fallit in officiali qui caperet donatio- nem remunerationis causa, durante officio: vt in l. Aquilius Regulus. vbi Bar. in 3. opposi- tione. nu. 1. ff. de donatio.
 6. Sexto fallit in officiali recipienti pignus: ita tenet Bart. in l. in quorum. ff. de pigno. cōtra glo. ibi. quam doctrinam Bar. sequitur Berta- chinus in tract. de Gabellis. in 3. parte princi- pali, nu. 10. Ias. in dict. l. principalibus. nume. 3. Fran. Aret. in l. Gallus. in §. & quid si tātum. nu. 19. ff. de libe. & posthu.
 ¶ Secunda conclusio huius regulæ, scilicet qd tutores non possunt emere rem pupilli: & sic in consequentiam quod non valeat donatio vel alia dispositio à minore facta ad vtilitatē tutoris, vel curatoris, seu alterius administra- toris: vt probant iura suprà allegata.
 Cuius Regulæ ratio est: quia tutores in hoc casu authoritatem pupillis præbere debent, & tanquàm in re sua non possunt: vt in l. i. ff. de autho. tuto. quia tutor datus est pupillo vt eum tueatur, non vt eū spoliaret, vt in l. i. ff. de tutelis. & in §. tutores. Inst. de tutelis.
 Secunda ratio est propter metum & reueren- tiam quam pupilli habent tempore tutelæ, ob ius tutelæ ipsius vel administrationis: & iste metus & reuerentia sufficit ad rescissionē cōtractus: tex. est iuncta glo. in l. i. §. quæ one- randæ. in verbo, metu. ff. quarum rerū actio non datur.
 Tertia ratio est, quia aliās tutores & alij admi- nistratores suos pupillos & hos quos regerēt spoliarent: ita dicit Alberi. in l. i. ff. de tutel. fa- cit tex. in l. i. ff. de dona. inter virum & vxor.

Quarta

Quarta ratio est vt sit supradicta regula intro- ducta in fauorem minorum, ne decipiantur: vt in l. i. ff. de minor.

1. Quam Regulā amplia Primò vt procedat etiā si pupill. sit heres institutus & grauatus restituere hereditatē tutori, nō potest ipse tu- tori restituere prædictam hereditatem sine iu- dicis authoritate: quia non potest esse auctor in re sua, vt in l. i. in §. fuit quæsitum. ff. ad Trebellian. cum prædicta restitutio sit ad vti- litatem tutoris cum in eum transeat actio: es: vt in d. l. i. & per totum, Insti. de fideicomissa. hære. ita tenet docto. in l. singularia. ff. si cer. peta. ita cōcludit Nico. Bello. in lib. 3. suppu- tationum. cap. 14. & 15.
2. Secundo amplia vt in tātū procedat quod etiā non valet acceptilatio facta tutori vel curato- ri per pupillū, seu alteri administratori durā- te tutela, neq; etiam quidem statim finita tu- tela: sed ex longo interuallo secus, quia tunc cessat ratio huius regulæ, arg. l. si ventri. in. fi- ne. ff. de privileg. credito. & in l. i. in §. quæ onerandæ. ibi, in summa si incontinenti im- positum sit quid liberto, quod oneret eius libertatem, dicendum est exceptioni locum fore. ff. quarum rerum actio non datur. Sed ex interuallo post redditas rationes & reliqua, cum nemo videatur eū cogere vt promittat, tum bene potest: quia quauis iuncta verbo, debet intelligi secundū tempus verbi, vt in l. in delictis. in §. i. ff. de noxali. & ne officium sit alicui damnosum, vt in l. si quis. ff. si quis omilla cau. testamen. posset tamen minor læ- sus postea restitui per l. i. ff. de mino.
3. Tertio amplia vt etiā habeat locū in cōtractu donationis, quæ donatio tutori per pupillū fieri non potest: quod non solum est verum in donatione immobilium, verum etiam mo- bilium, vt in l. si ita. ff. de fideiussio. & in l. be- norum. ff. de verborum signi. quod etiam in- telligo nō solum habere locum in tutoribus vel curatoribus, sed etiā in alijs: etiam si ipsos tutores vel curatores nihil tangat, nō valet su- pradicta donatio: vt in l. tutor ad vtilitatē. ff. de admini. tuto. & in l. fina. C. si maior factus. imò etiam si tutor in hoc casu pupillo præsti- terit authoritatem, tenetur: vt in l. i. in princi- ff. de tutelis & rationi. distra. quia donare est perdere, vt in l. filius familiās. ff. de donatio.
4. Quarto amplia vt etiā procedat in cessione: quia cessio facta per pupillū tutori, nō valet: quia donationis vicē plerunq; habet, vt in l. penul. & fina. C. manda.
5. Quinto amplia vt non solum habeat locum

in persona tutoris & curatoris, verum etiam habet locum in persona consanguinei ipsius tutoris. Ratio est, quia fieret fraus de persona ad personam, vt in l. pupillus. in §. sed et si per interpositā. ff. de admini. tuto. notatur in l. fraus. ff. de legibus. & in regula, quæ in frau- dem. de regu. iur. libr. 6.

6. Sexto amplia vt etiam procedat in testamen- to facto ab adolefcere in fauorem tutoris vel curatoris: quia etiam nō valet, quia non libe- rē videtur factum vt decet: vt in l. i. C. de sacro sancto ecclesi. & in l. i. & per totum. C. si quis aliquem testa. prohibuerit. quāuis si alius p- hibitus fuisset institutus, valeret: vt in l. qua- xrate. ff. de testamen.

7. Septimò amplia vt supradicta regula habeat locum in custode: de quo potest poni exem- plum in cap. cum locū. de spōsa. vbi dicitur quod quando agitur de fœdere matrimonij, debet custodiri mulier in loco tuto: quod si ista mulier esset minor, non posset contrahe- re cum custode. Ratio est, quia ratione metus videtur facere, vt in d. §. quæ onerandæ. idem est dicendum in minore qui est in carcere, quod non possit contrahere cum Coramenta- rijs, vt notatur in l. qui in carcerem. ff. quod metus cau.

8. Octauò amplia vt non procedat etiā si con- tractus fieret in præsentia amicorum: quia li- cet præsentia amicorū tollat suspitionem, vt in l. transactionem. C. de transactio. tamē nō tollit prohibitionem huius regulæ, licet con- trariū teneat Bar. in repe. l. frater à fratre. nu- mero. 51. ff. de condictio. indebi. vbi expressè loquitur in casu huius regulæ: quem sequitur ibi Iason in repetitione, nume. 42. Alexan. in dict. l. transactionem. numer. 4. Sed cōtra Bart. & pro supradicta ampliatione facit tex. in l. 14. titu. 18. libr. 8. ord. in parte, concegeramen- te. quæ debet intelligi, id est publice, sicut est quando fit in præsentia amicorum, quod di- citur publice fieri.

9. Nonò amplia vt etiam hæc Regula habeat lo- cum si contractus inter tutorem & pupillum fieret in præsentia iudicis, cum iudex non possit legibus probantibus hanc Regulam derogare: quia inferior non tollit legem supe- rioris, maximè prohibitiuam: vt in l. i. C. ne si deiuisto. dotium dentur. in Clemen. ne Roma- ni. de electio. aliās nunquam haberent locum constitutiones vel ordinationes prohibentes aliquid fieri, contra l. nemo. vbi docto. ff. de lega. i. nisi iudex ex magna causa approbaret supradictum cōtractum, vt si nimis vtile esset pupillo

pupillo. vel aliis, vt in l. si hominem. ff. manda. ita probat tex. maxima causa interueniente in l. 4. titu. 5. parte. 5.

- 1 Fallit primò supradicta Regula, scilicet si tutor vel curator emat rem pupilli altero tutore autorizante: vt in l. 4. & 5. ff. de author. tuto. & in l. non existimo. ff. de adminif. tuto. Ratio est, quia isti tutores habent authoritatem diuiduam: quod tamen intelligo verum, vt supra dixi, quòdo fieret etiam cum magna causa, vt probat tex. in l. 4. titu. 5. parte. 5.
- 2 Secundo fallit quando tutor accepisset possessionem alicuius rei ubi debita, antequam fuisset tutor: vt in l. fistulas. in. 6. ff. de contrahen. emptio. Ratio est, quia agitur de executione alterius contractus & vacua possessionis, in quibus non requiritur authoritas praefidis: vt in l. 1. C. quando decreto opus non est.
- 3 Tertio fallit quando pupillus esset debitor tutoris: quia tunc poterit sibi soluere, si debitum esset pecuniarium: vt in l. quoties. in. 6. ff. de adminif. tuto. sed si res essent immobiles, requirentur solennitates posita in l. magis puto. ff. de rebus eorum. & in l. si praedium. cum aliis. C. de praed. mino. notant docto. in l. singularia. ff. si cert. petat. & idem quod dictum est de tutore, quod potest sibi soluere, habet etiam locum in executoris dato in testamento: ita tenet Io. And. in additionibus ad Specu. in titu. de instrum. editio. in. 6. nunc aliqua. versu. 29. num. 30. quem sequitur Baldus, licet de Ioan. And. nullam mentionem faciat, in l. non est debitum. num. 4. C. de lega. allegat tex. in dicta. l. fistulas. in. 6. fundum. eandem opinionem tenet ibi Paulus de Cast. & Iason nu. 4. in. 2. limitatione. neq; talis executor propter hoc incidit in poenam. d. l. non est dubium. quia opinionem sequitur Philippus Deti. in conf. 247. numero. 3.
- 4 Quarto fallit quando pupillus factus maior approbauerit contractum: vt in l. fina. C. si maior factus. in l. pupillus. in. 6. item ipse. ff. de adminif. tuto. Quod tamen intelligo verum quod valebit supradictus contractus a tempore approbationis, & non ante: cum a principio nullus fuit, ob id non potest conualescere: vt in l. quod in initio. ff. de regu. iur.
- 5 Quinto fallit quando cunq; ex contractu resuaret comodum pupillo. Ratio est, quia cum haec regula fuit introducta favore pupillorum, ne decipiantur & bonis suis priuentur: igitur in fauorem ipsorum valebit: vt in l. 6. in. 1. de autho. tuto. in l. non eò minus. C. de procura. glo. in l. 1. ff. de acc. ptilatiq. tex. est in l. 3. titu.

7. lib. 3. fori. & in d. l. 4. titu. 5. parte. 5.

- 6 Sexto fallit in substitutionibus pupillaribus: quia non fiunt à pupillis tutoribus, & sic requiritur quod sint factae ab ipsis pupillis: quia vbi verba non conueniunt, neq; dispositio, vt in l. 4. in. 6. toties. ff. de damno infecto. & quia substitutio pupillaris potius est dispositio testatoris quàm filij pupilli: vt in l. Papinianus. in. 6. sed neq; impuberis. ff. de inoff. testamen. & est pronisio patris magis quàm filij, vt in l. p̄is & filij. ff. de vulga. & pupilla. & sic substitutio valet, vt in c. si pater. & ibi doc. de testa. lib. 6.
- 7 Septimo fallit quando cunq; fieret contractus cum authoritate iudicis. Quod tamen intelligo verum, vt supra dixi in. 9. ampliatione, scilicet quod causa debet esse maxima & iure conueniente: nam aliis non potest minor etiam cum decreto facere talem contractum, vt in l. 1. & ibi Bar. C. si maior factus. què sequitur Barba. loquendo in donatione, in consi. 60. colu. 17. versu. capio aliud dubium in. 3. vol. vbi dicit quod in tantum hoc procedit, etiã si minorauerit talem donationem. idè tenet in consi. 41. in. 4. volu.
- 8 Octauo fallit quando pupillus esset illitissimus, & contractus factus vel donatio esset modice quantitatis: quia de modicis non curat pretor, vt in l. scio. ff. de restitu. in integram. & in l. cum plures. in fine. ff. de adminif. tuto.
- 9 Nono fallit in minore qui alienauerit aliquam rem pro loco, dum ibi custodiebatur professionis voluntariae faciendae causa, probat glo. 1. in l. si quis Titio. ff. de lega. 2. ita tenet Bal. in l. generali. nu. 3. C. de sacrosanc. eccles. quia opinioae sequitur Paul. Parisi. in. c. in praesentia. nu. 37. de proba. contra Abba. ibi, nu. 10. Circa quã questione, vbi eã latissime examinat, vide And. Tiraq. in legib. conubia. i. glo. 6. nu. 159. cum sequit. & sic licet, vt. 5. dixi. in. 7. ampliati. quod haec regula habet locum in custode, tñ qñ aliq; custodit professionis voluntariae faciendae causa, non habet locum. est tñ verum quod ibi Tiraquel. loquendo in muliere quae phibet contrahere sine licetia mariti, vt in l. 55. Tauri, an possit facere contractum favore eccles. vel p̄is causa: & conclu dit quod non, ibi in nu. 176. Ratio in qua se fundat est, quia talis prohibitio est in fauore mariti introducta. Sed supradicta rō cessat in casu nrae regule: quia talis prohibitio vt minor non possit contrahere cum tutore tantummodo, vt. 5. dixi in prin. huius regule, est introducta in fauore ipsius minoris: & ideo procedit & est vera nostra limitatio: & ibi Tiraquel. pro vtraq; parte refert plures doct. quos propter prolixitatem non refero, cum ibi in proprio videri possint.

Regula.

Regula. xxxij.

Aedificare potest quis aut reficere fortalitium, vel castra, & ciuitates in suo. Hanc regulam probat tex. in l. per prouincias. C. de aedificiis priuatis. eadem regulam ponit Bart. in l. ex hoc iure. ff. de iustitia & iure. nu. 7. & ibi Bald. & Ange. Ratio est, quia constructio aedificiorum est de iure gentium, vt in dicta. l. ex hoc iure.

- 1 Limita primò nisi talia aedificia fierent ad emulationem vel iniuriam alterius. ita probat tex. in l. opus nouum. ff. de operibus publicis. & ibi Bart. & in l. fluminum. in. 6. ff. ibi, nisi animo nocendi. ff. de damno infecto. glo. in l. per prouincias. in verbo, sui dominij. C. de aedificiis priuatis. & in l. quicumq; castellorum. C. de fundis limitrophis. libro. 11. in verbo, antiquitas. Bart. in l. 1. in prin. ff. de cuiusq; vniuersitatis nomine. & in l. si. ff. de Colleg. illicitis. nu. 3. Inno. in cap. Pisanis. de restitu. spoliato. Ange. in l. cum eo. ff. de seruitu. vrb. praedio. Iason in dicta. l. ex hoc iure. num. 8. ibi Claudius de Seyfello, numero. 16.
- 2 Secundò limita quando quis aedificaret in limitibus Imperij, castrum vel fortalitium. vt in dicta. l. quicumq; castellorum. iuncta glo. ibi. Innocen. in dicto cap. Pisanis. Bart. in dicta. l. fina. ff. de colleg. illiciti. in dict. nurae. 5. Angel. in l. 1. 2. tabularum. nu. 3. ff. ad legem Iul. maiest. Iason in dicta. l. ex hoc iure. ff. de iusti. & iur. numero. 12.
- 3 Tertio limita quando aedificia praebent materiam seditionis & scandali. vt tenet glo. in dicta. l. per prouincias. Quia tunc publica utilitas praefertur priuata: vt in l. Lucius. ff. de euictionibus. & in l. item si verberatum. cum similibus. ff. de rei vendica. Quod tamè intelligo esse verum, etiam si iste haberet licetiam Regis ad aedificandum fortalitium: quia si talis aedificatio praebet seditionis materiam, tunc illud privilegium si ex postfacto incipit nocium esse, debet reuocari: ita probat tex. in cap. suggestum. de decimis. & in l. 41. titu. 18. parte. 3. & ita tenet Mattheus de Afflictis in constitu. Neapo. lib. 3. Rub. 29. nu. 5.
- 4 Quarto limita vt procedat quod quis possit aedificare ad hoc quod officium sit licitum: sed ad hoc vt castrum vel locus habeat iurisdictionem, vel ius ciuitatis aut municipij, hoc non licet sine authoritate Regis. ita tenet Bart. in dicta. l. fina. ff. de Colleg. illiciti. nu. 5. & in l. si. ff. quod cuiusq; vniuersitatis nomine. quem sequitur Claudius de Seyfello in dicta. l. Ex

hoc iure. nume. 14. & ita debet intelligi dictum Innocen. in cap. cum ab ecclesiarum. nume. 1. de officio ordinarij.

- 5 Quintò limita nisi per sententiam essent muri destructi: quia tunc non possunt refici vel de nouo aedificari sine licetia regis. ita tenet Io. Faber in l. seruus. C. de poenis. quem sequitur Chassanæus in consuetudinibus Burgund. in tit. des forestz. §. 9. nu. 4. Matth. Affli. in di. rub. 29. num. 6. pro qua opinione est tex. in l. sacra loca. in. 6. muros. ff. de rerum diuisione.
- 6 Sextò limita nisi esset consuetudo vt quis non posset aedificare castrum vel fortalitium: quia tunc illa consuetudo valet. ita tenet Chassanæus in dicto. titu. des forestz. §. 9. nume. 4.
- 7 Septimò limita vt ista regula non procedat de iure nostro regio: vt in l. 7. tit. 7. lib. 4. ordina. & in l. 46. Tauri, in fine: & in Pragmatica. 70. in antiquis, fo. 57. vbi habetur nemine posse sine licetia principis aedificare aut reficere Castella.

Regula. xxxiij.

Aedificare & eleuare potest quis vsq; ad caelum domum suam. Hanc regulam ponit tex. in l. altius. & in l. si in aedibus. C. de seruitutibus & aqua. in l. fina. in. 6. finali. ff. quod vi aut clam. cum aliis iuribus allegatis in glo. in di. l. altius. De iure nostro regio tex. in l. 25. tit. 32. part. 3. Hanc regulam ponit Socinus in regula. 101. vbi eam quadrupliciter limitat.

- 1 Amplia primò vltra eum, quod in tantum procedat regula nostra, quod etiã si domus mea steterit per mille annos iuxta domum tuam non aedificata, probè potero eam aedificare. ita probat glo. in l. qui luminibus. in verbo, forma. in fine. ff. de seruitutibus vrb. praediorum. & glo. in cap. Abbate. in verbo, Alciatensem monachum. de verborum significatione. ita tenet Iason in. §. aequè si agat. nu. 41. Insti. de actio.
- 2 Secundò amplia, etiam si eleuando quis domum suam officiat luminibus vicini: quia tunc potest praedictam domum eleuare, nisi ei debeat seruitus altius non tollendi. ita probat tex. in di. l. altius. & in dicta. l. si in aedibus. & in l. cum eo. ff. de seruitu. vrb. praediorum. etiã si vicinus esset minor vel pupillus: vt in l. altius. ff. si seruitus vendicetur. iuncta glo. ibi. Deti. in l. nullus videtur. nu. 1. & ibi Cagnolus, nu. 4. ff. de reg. iuris. Coraf. in lib. 3. Miscel laneorum. c. 24. num. 3. Aymon, conf. 84. nu. 2. vol. 1. Bertrād. in conf. 29. nu. 2. & in conf. 234. num. 1. vol. 3. & in conf. 67. nume. 1. volu. 2. prima impressionis.

c 2 Tertiò

- 3 Tertiò amplia procedere etiam si in totum obscurarentur lumina seu ædes vicini: vt in dicta. l. cū eo. & ibi hoc tenet Baldus, & Paul. in. l. binas ædes. nume. 2. in lectura Auionēsi. ff. de seruitu. vrba. Ange. nume. 1. in dicta. l. cū eo. & Cepo. in tracta. serui. vrba. præd. cap. 39. nume. 1. in si licet Bartholomæus Socinus in dicta regula. 101. in. 4. fallē. teneat expressē cōtra hanc Ampliationem: quæ opinio falsissima mihi videtur, maximē cūm tex. in quo se fundat in iure non reperiatur.
- 1 Limita primò hanc regulam vltra Socinum quando seruitus esset imposta per pactum: vt in. l. inter seruitutes. cum sequenti. ff. de seruitu. vrbano. prædiorū. & ita tenet Corasius in. l. 1. nume. 27. cū aliis. ff. de seruitutibus.
- 2 Secundò fallit quando ædes vicini haberent lumen ex publico: quia tum vicinus ædificādo nocere non potest talibus luminibus: nā nō licet vicino aliquid in publico facere quin liceat alteri prohibere: vt. ff. nē quis in loco publico. per totum. ita tenet glos. in. l. fluminum. in. §. finali. in verbo, non teneri. ff. de dāno infecto. & ita tenet Bartho. Cepola, vbi de clarat istā limitationem, in tract. seruit. vrba. prædio. cap. 39. nume. 2.
- 3 Tertiò limita quando quis habet plures domus & legat vsum fructum vnus alicui: nam tunc heres non potest obscurare domum vsu fructuariam in totum: sed debet modicum lumen quod habitantibus sufficiat relinquere: ita probat tex. l. si is qui binas. ff. de vsufructu. & in. l. binas ædes. & ibi. glos. ff. de seruit. vrba. prædio. ita tenet Iason in dicta. l. ex hoc iure. nume. 15. ff. de iusticia & iure. Hippoly. in singulari. 154. Corasius in libr. 3. Miscellaneorum. cap. 24. numer. 6.
- 4 Quarto fallit quando esset statutum vel consuetudo ædificandi vsq; ad certam mensuram: vt est glos. in. l. 1. C. de ædificijs priuatis. & in. l. qui luminibus. ff. de seruitutibus vrbanorum prædiorum. quas sequitur Cepola in tracta. seruitu. vrba. prædio. cap. 27. numer. 5. Ioannes Corasius in. l. 1. nume. 12. ff. de seruitu. & in libr. 3. Miscellaneorum. cap. 24. num. 8.
- 5 Quintò fallit quando quis ædificaret super re cōmuni ipsius laborantis, & eius cuius luminibus officio: quia tunc non potest obscurare lumina alterius domus quæ est propria dicti sui cōsortii: & iste talis ædificando tenetur formam antiquam seruare secundum quæ erat edificatum. & si nunquā fuit ædificatum super ipso pariete, melior est cōditio prohibētis: vt in. l. Sabinus. ff. communi diuidūdo. &
- in. c. in re cōmuni. & ibi Ioā. And. & Dinus de regu. iur. lib. 6. & ita tenet Alber. in di. l. altiūs. quem sequitur Cepola in tracta. de seruitu. vrba. præ. c. 36. num. 10. & cap. 39. num. 3.
- 6 Sextò fallit quādo area in qua fructustriturantur & palæx à fructibus discernuntur, nō possit habere ventum nisi ab vna parte: quia tunc ipso iure prædio vicini seruitus imposita esse videtur, nē possit altiūs tollere, & ventū impedire: ita probat tex. & ibi doct. per eū in. l. fin. in. §. 1. C. de seruitu. & aqua. tex. & ibi glo. 1. & Angel. in. l. Imperatores. ff. de seruitu. vrbano. prædiorū. & ita tenet Ioan. de Imo. in. l. si prius. nu. 9. ff. de noui operis nūtia. Ias. in. l. ex hoc iure. nu. 14. ff. de iusti. & iur. Ioan. Coras. in libr. 3. Miscellaneorū. c. 24. nume. 4.
- 7 Septimò fallit quādo quis ædificaret animo nocēdi vicino, & sibi non prodest: vt est tex. iuncta glos. in. l. 1. in. §. deniq; e. 2. ff. de aqua plu. arcen. & in. l. fluminū. in. §. si iuncta glos. ibi, in verbo, non teneri. ff. de damno infecto. & ita tenent Cynus, Bald. & docto. in dicta. l. altiūs. per tex. in. l. opus. ff. de operibus publicis. facit etiā tex. in. l. qui data opera. in princ. ibi, sine lucro hoc affectauit. ff. ex quibus causis maiores. & hāc opinionē tenet Paulus de Cast. in dict. l. cum eo. Philippus Detius in. l. nullus. nume. 1. ff. de regu. iur. & ibi Hieronymus Cagno. nume. 4. Hippoly. in singu. 154. Fran. de Ripa, in. l. de pupillo. in. §. meminisse. nu. 34. per glo. ibi. ff. de damno infecto. Alex. in cōsi. 174. nu. 4. volu. 2. Stephanus Bertrād. cōsi. 39. nume. 2. vol. 2. primæ impressionis. Aymon cōsi. 94. nu. 1. volu. 1. Marianus Socinus Iunior in cōsi. 76. volu. 2. Corasius in libr. 3. Miscellaneorum. cap. 24. nume. 5. Alcianus in tracta. præsump. 3. regula. præsump. 23. nume. 1. Iason in. l. ex hoc iure. nume. 8. ff. de iusti. & iure. Francif. de Ripa in. l. quo minus. nume. 26. ff. de fluminibus. De iure Regio est tex. pro ista opinioe in. l. 19. tit. 32. part. 3. & ibi glos. & ista opinio est vera & cōis vt ex supradictis docto. patet: licet Alberi. teneat contrarium in dicta. l. altiūs. & Angelus in dicta leg. cum eo. numer. 2. Florianus in. l. Sabinus. numero. 2. ff. communi diuidūdo. quæ opinio vt supra diximus communiter à docto. reprobat.
- 8 Octauò fallit in scalis: nam quis iuxta scallas ædificare non potest, ita quod luminibus earum officiat, licet seruitus constituta nō sit: ita tenet Bartholomæus Cepola in tracta. seruitutum vrbano. prædiorum. cap. 39. nume. 4.

Regula.

Regula. xxxiiij.

Affectio non petitur, nec eius ratione contentio augetur. Hanc regulam ponit tex. in. l. si seruum. ff. ad. l. Aquil. & in. l. pretia rerum. & in. l. in lege Falcidia hoc esse. ff. ad legem Fal. & in. l. vnica, in versu. q̄ re vera. C. de senten.

- 1 Fallit primò quando vtilitas est iuncta affectioni: vt in lib. in quo diu studui & multū scripsi. & sic habet vtilitatē iunctā cū affectio ne: vt in. l. videamus. ff. de in litem iurando. & ita tenet Alber. in. l. 1. eod. titu. secus si affectio sit sola.
- 2 Secundò limita vt non procedat in casibus à iure expressis: ita videtur tex. in. l. non tantū. ff. de appel. & ibi est vtile, quia vita prorogata.
- 3 Tertiò limita nō habere locum in minore: vt in. l. si in emptionē. ff. de minoribus. & ita cōmuniter tenent doctores secundū Pyrrhū in. l. quatenus. in. 2. regula. ff. de regulis iuris.
- 4 Quarto fallit in casu Legis, competit. in. §. 1. & ibi Albericus. ff. quod vi aut clam. & in casu glosse in. l. finali, in verbo, non habebitur. ff. de operis seruorum.
- 5 Quintò limita quo ad inducendā actionem quara affectionis ratio inducit in cōtractibus bonæ fidei: vt in. l. cū seruus. ff. mandati. quod intelligo si affectio fuerit honesta: secus si inhonesta: quia tunc non præbet actionem, nec auget condēnationem. ita tenet Albericus in dicta. l. 1. col. 2. ff. de in litem iurando. secus tamen est in actionibus stricti iuris: in quibus affectio nō inducit actionē, etiā si fuerit causa honesta: ista est glos. in. l. fidei iutores. ff. de pactis. in verbo, nec enim. quam vltra doct. ibi, præcipue Iacobinū de sancto Geor. sequitur Iason in. l. quidā cū filiū. nu. 7. ff. de verbo rū obligatiōibus. & in. l. 1. nu. 7. ff. de in litem iurando. & in cōsi. 41. volu. 3. colu. penul.

Regula. xxxv.

Affectus, licet non sequatur effectus, punitur. Hanc regulā probat tex. in. l. 1. §. diuus. ff. de sicariis. & in. l. is qui cum telo. C. eo dem titu. & in. l. si quis, non dicā rapere. C. de episcopis & clericis. canonizata in. c. si quis, non dicā rapere. de poeniten. dist. 1. & in. l. 1. in fine. ff. quod quisq; iuris. & in cap. finali. de spōsa. cum aliis glosis allegatis per Hippolytum in dicto. §. diuus. nu. 3. & circa hanc regulam vide Felinum, cap. 1. de præsump. &

meliūs quā alibi Thom. grāmaticus, decisio. 2. numero. 2. cum aliis.

Hāc regulam ponit Socinus, vbi eam octo modis limitat, in regula. 3. Latius ponit hanc regulam, vbi eam limitat octo modis, Felinus in tracta. de cognatu. col. 2. cum sequentibus. quas limitationes ponit etiā Hippolytus in dicta. l. is qui cum telo. nu. 24. & in. l. qui falsam monetā. ff. de sicariis. nu. 1. cum sequentibus. Decem limitationes ad hanc regulā ponit Matth. de Afflic. in constitutionibus Neapolitanis, libr. 1. rubr. tanu. 1. Circa quam regulā vide de iure regio legem. 2. titu. 31. parti. 7. Hodie tamen ad hoc vt incidat in poenam, requiritur vulneratio: vt in. l. 2. titu. 3. lib. 8. ordinamenti.

Regula. xxxvj.

Affines ad cōpromittendū de litibus cogi possunt, quando cūq; cauetur per statutum quod statutū in iure nostro validū est: vt tenet Bald. in. l. constitutionē. C. §. quibus. quem sequitur Iason in. l. 1. nu. 6. ff. de. l. & ita etiam quod prædictū statutum valeat firmare Matthæus de Afflicis in decisionibus Neapolitanis, decisione. 46. Curt. Iunior in. l. fratris. nu. 2. C. de transa. Iacobi. de sancto Georgio in. l. 1. nu. 7. in. 1. lect. ff. de transa. & in. 2. lect. nu. 9. vbi dicit, q̄ istud statutū est favorabile: quia est inductū in odiū litū, q̄d ante eum tenet Bal. in. l. qui se patris. num. 16. C. vnde liberi. Tiraquellus not. in tract. de causa cessante. in prima parte, in prin. nume. 34.

- 1 Amplia primò procedere etiam inter maritum & uxorem: qui licet nō sunt affines, sunt tamen principium & causa affinitatis. ita Bal. in. l. affinitatis. C. cōmunia de successiōibus. numero. 1.
- 2 Amplia secundò procedere inter spōsum & sponsam: secundum Iasonem in. l. quod Seruius. ff. de conditione ob causam. nu. 2.
- 3 Tertiò amplia procedere inter cōsanguineos spurios, quando agitur inter cōiunctos ex parte matris: secundū Alexand. in. l. ex facto. in. §. si quis rogatus. ff. ad Trebellianū. nu. 5.
- 4 Quarto amplia etiam inter minores: secundū Paulum de Cast. in leg. nam & postea. in. §. si minor. ff. de iure iurand.
- 5 Quintò amplia in tutore & procuratore: nā licet aliās istæ personæ non possint compromittere sine speciali inādato, vt in. l. trāfactiōnis. & ibi doc. C. de trāsa. tamen quando eorū principales sunt cōiuncti, bene possunt cō-

c 3 promit-

- promittere: ex quo non faciunt hoc voluntariè, sed ex necessitate statuti: ita tenet Ange. in l. nō solum. §. inter dū. ff. de procurato. Bal. Paulus de Cast. & Alexan. in l. si plures. ff. de pactis. Iason in dict. l. transactionis.
- 6 Sexto amplia procedere etiam si partes sint discordes in eligendis arbitris: quia tunc iudex solus eligit, & fit compromissum: ut in l. finali. §. electioni. C. de iudi. ita tenet Bar. in l. in venditione. in §. fina. ff. de bonis authoritate iudicis possidendis. & in l. i. in §. ex hoc rescripto. ff. de ventre inspiciendo. Alexan. in l. de die. in princi. in 2. notabili. ff. qui satisfare cogantur.
- 7 Septimo amplia, non solum quando principalis litigator est coniunctus, sed etiam quando author est coniunctus, licet principalis sit extraneus: ita tenet Bart. in sua. 2. disputatione, incipienti, Pisanæ ciuitatis. & in l. procurator. la. 2. ff. rem ratam haberi.
- 1 Primo limita dum tamen compromissum petatur ab vna ex partibus: aliàs si non petatur, iudex non debet compellere partes de se ad compromittendū: ut in l. 4. in §. hoc autem iudicium. ff. de damno infecto. & quando petitur ab vna parte debet alia pars citari: ita tenet Alexand. in consi. 82. volu. 1.
- 2 Secundo limita non procedere quando staret aliqua scriptura iurata: quia propter iuramentum non fit compromissum: ita tenet Paulus de Cast. in consi. 13. volu. 2. nu. 2. & 2. Alexan. in consi. 17. volu. 2. nu. 16. Iason, vbi plures allégar, in l. fratris. C. de transa.
- 3 Tercio limita procedere inter affines durante affinitate: secus autem si affinitas sit dissoluta per mortem: quia licet remaneat vinculum quo ad impedimentū matrimonij, tamen nō remanet quo ad compromissum: ita tenet Bart. in l. cui eorum. in §. affinitates. & ibi Bald. & doct. ff. de postul. glof. & ibi Alexan. & doct. in l. sed hoc ita. ff. de re iudica. Pau. de Cast. in leg. rei iudicata. §. si. in fi. ff. sol. ma. Tiraquelus in tract. de causa cessante, in prima parte, in prin. nume. 31. Et ex hoc infero cessare dictum statutum inter priuignum & nouercā mortuo patre, ex quo est dissoluta affinitas, secundū Bald. in l. affinitates. C. cōmunia de successione. Paul. in consi. 80. volu. 2.
- 4 Quarto limita in causa feudali: quia illa compromitti non pōt, non obstante prædicto statuto: ita determinat Andreas de Ifernina in c. 1. in §. si inter. de lege Corradi. in V. lib. feud.
- 5 Quinto limita in causa in qua agitur de vita & militia, in qua non cōpromittitur: nā æqui

- paratur feudali: ita Matthæus de Afflictis in decisione. 47. per totā. & in consi. lib. 3. Regu. 18. Anto. Capitius in decisione. 211.
- 6 Sexto limita quando altera pars haberet aliquam exceptionem litis finitæ, seu impediens tem litis ingressum: quia non potest ea inuita fieri compromissum: ita Bal. Alexan. & doct. in l. fratris. C. de transa. Bal. in l. si iudex. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Iacobi. de sanct. Georg. in dicta. l. fratris. nu. 6. Iason. num. 4.
- 7 Septimo limita quando altera pars haberet scripturam publicam liquidam, puta instrumentum, sententiam, vel obligationem. ita cōcludit Socinus in consi. 4. nu. 1. vol. cōsiliorū: & in consi. 300. nu. 5. in 2. volumi. cōsiliorum. Corneus in consi. 62. in 4. volu. Bart. in l. eleganter. in principio. ff. de cōdi. indeb. Iacobi. de sanct. Georg. in l. i. in 1. lectura, numero. 7. de transa. & ibi Iason nume. 13.
- 8 Octauo limita non procedere in spurio, qui litigans cum consanguineo suo nō potest petere compromissum, ex quo non dicitur coniunctus. ita Bald. in lid. qd' pauperibus. num. 36. C. de episco. & cleri. & in l. cū acutissimi. num. 8. C. de fideicomis. glof. in Clementina vnica, in verbo, liberi. de baptismo. quā sequitur Guilerm' Benedictus in cap. Rainutius. in verbo, Rainutius de Clera. nume. 13. Paul. Pari. in cap. in presentia. nu. 76. de probationibus. Quod tamen intelligo ut supra dixi in 3. ampliatione quando ageretur inter cōiunctos ex parte patris: secus si ex parte matris: quia tūc etiā spurius dicitur cōiunctus, & petit cōpromissum: ita cōcludit Alexā. post doc. in l. ex facto. in §. si quis rogatus. nu. 50. ff. ad Trebellia. Alexā. in cōsi. 60. nu. 8. in 2. volu. consi.
- 9 Nono limita nō procedere in causis criminalibus: quia in eis non fit cōpromissum: ut est glof. in l. transigere. C. de transa. quam sequitur ibi Bald. & Salice. Felinus in rub. nume. 2. de treuga & pace.
- 10 Decimo limita non procedere in articulo iuris: quia vbiq; vertitur dubium quod in mero iure consistit, non debet compromitti, ex quo in iure omnia sunt certa & liquida. ita tenet Bald. & Salicetus. in l. Ancillæ. in principio. C. de furtis. Felinus. in cap. cū venissem. in princi. de iudi. Alexan. in consi. 62. num. 6. volu. 2. Iason in consi. 26. & in consi. 35. vol. 1. Iacobi. de sanct. Georg. in l. i. in 2. lectura, nu. 8. ff. de transact. quod tamen declara, ut per Iasonem in dicta. l. i. nume. 19.
- 11 Vndecimo limita nō procedere quando altera tm ex partib' laderet: ut notabilr determinat Pau.

- Pau. de Cast. in consi. 320. nume. 3. & 4. vol. 1.
- 12 Duodecimo limita pcedere inter affines cōiunctos per legitimum matrimonium: secus per simplicem fornicationem: ita tenet Ioan. Andr. in cap. non debet. de consanguinitate & affinitate.
- 13 Decimotercio limita in causis mixti imperij: quia de iure nō cōpromittuntur, nō obstante prædicto statuto. ita tenet Bart. in l. nō distinguemus. in §. de liberali. ff. de arbitris. & in l. prætor. ff. de tutoribus & curarorib' datis eis. quem sequitur Frācisus Curtius Iunior in l. fratris. nume. 4. C. de transa. Iacobi. de sanct. Georgio in dicta. l. i. in 1. lectura, nu. 8. & in 2. lectura nu. 8. ff. de transa.
- 14 Decimoquarto limita in causa appellatiōis: quia in ea nō pōt peti cōpromissum nō peti tū in causa principali: ita tenet Pau. de Cast. in dicto cōsi. 320. nu. 1. Vol. 1. Iacobinus de sanct. Geor. in dict. l. i. nu. 8. in 2. lectura. ff. de trāsa.
- 15 Decimoquinto limita nō procedere in causa dādi tutelam: quia nō potest cōpromitti, secundū Bart. & Bald. in leg. prætor. ff. de tuto. & curato. datis ab his.
- 16 Decimosexto limita quando cōiunctus cederet suā actionem nō coniuncto: quia licet cōpromissum fieret cū concedēte, nō tamē fiat cū cessionario. ita tenet Imola & Alexā. in l. si post diuortium. in fine. ff. solu. matri. Matthæus de Affli. in deci. Neapoli. decisione. 74. facit textus in l. Paulus respōdit per procuratorē. ff. de acquirend. hæred.
- 17 Decimoseptimo limita non procedere inter cōsanguineos legitimatos. ita tenet Alexā. in consi. 60. nu. 7. vol. 1.
- 18 Decimo octauo limita non procedere cōtra clericū cōiunctū: quia cū sit statutū principis secularis, non potest ligare clericos. ita tenet Bald. in c. cū venissem. nu. 6. de eo qui mittitur in possessionem causa rei seruādæ. quem sequitur Socinus in cōsi. 71. num. 12. in 4. vol. consi. sed ipse clericus actiue posset petere cōpromissum contra laicum cōiunctum: quia clericus gaudet statutis laicorum pro se, non autem contra se: ut habetur per Abbatem & modernos in cap. ecclesia sanctæ Mariæ. de cōstitu. vbi Felin. nu. 81. Bart. & doct. in l. cū cōtos populos. C. de summa trinita. & fi. cath.

Regula. xxxvij.

AGNATIS vel cognatis deficientibus, cōiuges succedunt inter se, excluso fisco.

Hęc regula probatur in l. maritus. C. vnde vir & vxor. circa quem tex. vide Maturinū Mōtanum in Authen. de hæredibus ab intestato venientibus. colla. 9. in regula. 30. pag. 61. Ang. de Gambellionibus, in tract. de testa. in glo. 4. nu. 19.

Hanc regulam amplia duobus modis, & limita sex modis, vt per Philippum Decium in dicta. l. maritus. nu. 3. vsq; ad numerum. 14. hanc etiam Reg. cum sex ampliationibus diuersis ab aliis duabus, ponit Guiller. Benedictus in cap. Rainutius. in verbo, & vxorem nomine Adelaßiam. nu. 231. vsq; ad numerum 240. vbi etiā ponit quinq; limitationes ex limitationibus Detij, licet de cōmētione nō faciat.

Regula. xxxviij.

Allégans pro se aliquam legem fori, incubitus probandi illam esse vtitatam & obseruatam. Hanc regulam ponit Rodericus Xuarez, vbi eam dupliciter limitat, in procepio fori, fol. 3. pagina. 2. in medio, cum folio sequenti.

Regula. xxxix.

Alienationis prohibitio facta hæredi, inteligitur facta hæredi hæredis. Hanc regulā ponit Bart. in l. filii. familias. in §. diui. ff. de lega. 1. nu. 21. per tex. in l. sicut. in §. si debitori. ff. quib' modis pignus vel hypotheca soluit. qui licet loquatur in permissione, dicit idem esse in prohibitione: argumēto legis, pater si lic. in §. fundū. ff. de lega. 3. & licet doct. maxime Imola, dicat in illo tex. opinionem Bart. probari non posse, cōmuniter tamen approbatur opinio Bartoli, eō quia hæres hæredis & testatoris esse censetur: ut in l. finali & ibi doct. C. de hæredib. instituend. & est tex. clarus in l. hæredis appellatione. & ibi glo. ff. de verbo. sig. & istam opinionem Bart. sequitur Alex. in cōsi. 56. vol. 1. Andre. Alcia. in dict. §. diui. num. 43. Iason in l. lec. nu. no. & in 2. lectura nu. 148.

Limita primò si prohibitio in personā hæredis nominatim facta fuerit, puta Titij hæredē prohibeo: quia tunc nō cēsetur facta hæredi hæredis, vt in l. Lucius. in §. 1. & ibi Bart. & do. ff. de lega. 3. quā opinionē sequit Alciatus in dicto. §. diui. nu. 41. & ibi Iason in l. lectura, nu. 12. & in 2. lectura nu. 159. Ioannes Gualdenfis de arte testandi. fo. 8. Cautela. 2. nu. 3.

Quam limitationem intelligo veram nisi testator prius nomen appellatum quam proprium apposuisset: ut si dicat, prohibeo heredem Titium alienare: quo casu prohibitio de non alienando comprehendit heredem haredis, ut in l. si seruus communis. ff. de stipula. seruorum. faciunt notata per Bart. in l. cum ita. in §. finali. ff. de condi. & demonstra. per doc. in l. quoties. ff. ad Trebellianum. & in l. i. C. de impuberum & aliis. per Canonistas in c. quoniam. Abba. de offi. delegati.

2. Secundò limitatur hæc. i. limitatio quado testator adiecit quod volebat talem rem in familia remanere, vel de nomine vel de genere suo non exire: quia tunc cum ratio sit generalior quæ ampliatur & declarat ipsum dictum, ut in l. cum pater. in §. dulcis. ff. de legatis. 2. tunc quauis prohibitio nominatim sit facta, nihilominus ad heredem haredis est extendenda: ita cõsuluit Roma. in cõsi. 457. nu. 1. Iason in dict. §. diui. in. 2. lect. nu. 152. vbi dicit se ita in facti cõtingentia cõsuluisse, & ita iudicatum fuisse.

3. Tertiò limitatur ista. i. limitatio, ut nõ procedat quando testator prohibuit heredem nominatum & sic nomine proprio expresso. s. domum quæ erat maiorum suorum alienare nõ possit: quia ex tali prohibitione apparet testator ad dictam rem affectionem habuisse: ut in l. si in emptione. ff. de minoribus. & in lege, lex quæ tutores. C. de administratione tutorum. Hæc opinionem tenet Roma. quæ refert & sequitur Ioã. Crottus in dicto. §. diui. colu. 35. in principi. Ferdinandus Loazes in dicto. §. diui. num. 501. licet contrariũ tenent. Alexan. ibi nu. 26. quia contra eũ est cõmunis opinio relata in proxima limitatione, quæ quasi eadẽ videt cõ ista.

4. Secundò limita supra dictã cõmunem regulã, quando testator prohibuit bona extra familiam alienari sub poena priuationis hereditatis: quia tã cum sit appõsita poena, prohibitio appõsita in personã haredis nõ afficit heredem haredis: ita tenet Ioã. Crottus, in dicto. §. diui. colu. 35. vers. 3. sit cõclu. argumento tex. in l. multa. in prin. ff. de condi. & demonstra. per quem tex. ita ante eum tenuit Bal. in l. si. nu. 42. C. de haredi. instituen.

5. Tertiò fallit quado testator prohibuerit heredes suos alienare: dicẽdo. j. scriptos seu. s. scriptos heredes meos: quo casu talis prohibitio nõ cõprehendit heredem haredis: quia illud dicitur scriptum in testamẽto quod oculis corporis legi potest, ut in l. i. in si. ff. de his quæ testamẽto del. facit etiã tex. in l. cõ filio impuberi. i. cõta. l. qui liberis. in §. hæc vba. ff. de vulgar. & pu-

pil. vbi per ista verba, quisquis mihi heres erit filio meo impuberi hæres est. nõ admittit hæres heredis: quia nõ est scriptus in testamẽto: quod requirit per dicta vba, quisquis. ut in d. l. cõ filio. & lex illa parte. ff. de vborũ sig. Hæc limitationem ponit Crottus in d. col. 35. quã declarã & intellige ut per Loazẽ in d. §. diui. nu. 504.

4. Quartò limita & intellige hanc regulã quæ licet cõprehendat heredem haredis, nõ tã extenditur vltra quartã gñationem post testatorem. iste est tex. singu. secundũ Iacobũ de Beilouiso, & Angelũ in Authẽ. de restitu. & ea quæ parit in. 12. mense. in §. 1. colla. 4. & ita per illũ tex. tenet Alexã. nu. 27. Iason. i. lect. nu. 113. Felinus in cõsi. 27. nu. 12. quod tamen est verũ nisi testator in prohibitione adiecit quod vult rẽ illã perpetuò trãsire ad oēs deicẽdẽs: tunc talis prohibitio extenditur vltra quartã gñationem, & deinceps in infinitũ. ita tenet Iacobus de Bellouio. in d. §. 1. quæ refert & sequitur Alexã. in cõsi. 56. nu. 2. in. 1. vol. Ias. in dict. nu. 113. & in l. si. C. de haredib. institue. Decius in cõ. 616. nu. 16. Pau. Paris. in cõsi. 52. nu. 17. in. 3. vol. Ioã. Gualdẽsis in tracta. de arte testã. tit. 8. Cautela. 2. nume. 3.

Regula. xl.

Alienatio feudi nõ valet sine cõsensu dñi. Hæc regulã probat tex. in c. imperialẽ. de phibitione per Federicũ. & ita per illũ tex. vltra Bal. & doc. ibi ita tenet Zasius in cõsi. 15. nu. 11. & 16. vol. 2. Marcus de Matua in cõsi. 233. Car. Moli. i. cõsue. Paris. §. 13. gl. 5. nu. 1. cõ aliis.

1. Primò amplia ut procedat etiam inter conuassallos, secundum Bald. in dicto cap. imperialem. nume. 9. quem sequitur Socinus in cõsili. 19. volu. 1. Curt. Iunior in tract. feud. in. 4. parte, numero. 82.

2. Secundò amplia quod in tantum procedat nostra conclusio, ut talis alienatio non possit prescribi etiã longissimo tẽpore. ita tenet Andreas de Isernia in dict. c. imperialem. per illũ tex. in verb. nulli tẽporis prescriptione. quæ sequitur doct. ibi. Bart. Soci. in cõsi. 86. nu. 2. volu. 1. Marianus Socinus Iunior, ei nepos, in cõsi. 15. num. 4. volu. 2. Chassançus in cõsi. 11. nu. 91. Cardi. Parisius in cõsi. 22. volu. 1. nu. 196. vbi hoc not. declarat.

3. Tertiò amplia ut etiã procedat in pignoribus & hypothecis quæ pignorari nec hypothecari possunt sine cõsensu dñi: ut probat tex. in dicto cap. imperialem. ibi, pignorare: & in cap. 1. §. item si quis. quibus modis feudũ amittit. per illum tex. tenet Socinus in cõsi. 19. nu.

12.

12. volumi. August. Berous decisi. 94. num. 11. Chassançus in consuetu. Burgun. in titu. des fiefz. Regula. 3. §. 8. nu. 11. fo. 118. col. 4. vbi hæc ampliationem quadrupliciter limitat vsq; ad numerum. 21. & quinque; limitationes ad hanc ampliationem ponit Matthæus de Afflictis in dicto cap. imperialem. numero. 4.

4. Quartò amplia quod nõ solum alienatio nõ valeat, sed feudatarius alienans amittit feudũ ipso iure. ut in c. 1. in §. si Vasallus. quæ fuit causa beneficiũ amittendi in vsibus feudorũ. & ita per illum tex. tenet Hieronymus Gratus in consilio. 9. numero. 134. volu. 1. & sic talis alienatio cõ sit de facto facta, de facto per dominum debet reuocari, secundum Albertũ Brunum in consi. 8. nu. 6. Quod tamen intellige ut per Paridẽ de Puteo in tractatu de integratione feudi. in cap. an ipso iure perdat feudum. fo. 20. nume. 1. per totum. & Mat. de Affli. in dicto cap. imperialem. §. 13. nota. nu. 5. & nume. 59. Iaso. in l. si. nu. 103. C. de iure emphyteo. Feli. in cap. Rodolphus. nu. 36. de rescript.

5. Quintò amplia non solum procedere in toto feudo: sed etiã in parte feudi: nõ si pars feudi alienatur, pro illa parte perditur feudũ & reuertitur ad dñm: ita probat tex. in dicto cap. imperialẽ. & ita tenet Bald. in cap. 1. in §. hoc quoq; de successiõne feudi. nu. 13. Matthæus de Afflictis. in dicto. c. imperialẽ. nu. 28. Thomas Gramaticus in decisione. 49. nu. 2. Paulus Parisius in consi. 14. nume. 11. volu. 1. & in consi. 6. nu. 19. volu. 4. & Andr. Tiraquell. in l. si vnquam. in verb. omnia vel parte aliqua. num. 14.

6. Sextò amplia quod etiã pro aia feudũ sine cõsensu dñi nõ potest relinqui. ut in dicto cap. imperialem. & ita tenet Curt. in tract. feud. in. 4. part. numero. 125. Lud. Gozad. consi. 8. nu. 21. quod de iure canonico dicit procedere Romanus in singula. 527.

7. Septimò amplia procedere etiã in donatiõne: nõ Vasallus nõ potest feudũ donare sine cõsensu domini: ita probat tex. in dicto cap. imperialem. vers. dilatare. vel alienare, quod comprehendit donationem, ut in leg. finali. C. de rebus alienis non alienandis.

8. Octauò amplia procedere etiam in dote: nõ Vasallus filia suæ nõ potest feudũ in dote dare sine cõsensu domini: ut in cap. 1. §. donare. & ibi Bald. Qualiter olim feudum poterat alienari. & in cap. 1. de eo qui sibi & haredibus suis. & in cap. 1. an maritus succedat vxori: in vsibus feudorum. & in cap. nuper. de donationibus inter virum & vxorem. ita concludit Socinus in dict. consi. 19. nume. 13. volu. 1.

Chassançus in dict. rub. 3. nume. 29. Iason in l. fina. nu. 109. C. de iure emphyteu. & in consi. 89. vol. 1. & 221. vol. 2. Maria. Soci. Iunior consi. 72. nu. 74. vol. 1. Paul. Parisius cõsi. 16. nu. 34. & consi. 4. nu. 47. volu. 1. & dicit cõmunem opinionem Iacobus de Leonardis in consi. 114. nume. 86. inter consilia Brunii. Sigismundus Goffredus cõsili. 52. nume. 60.

9. Nonò Amplia procedere etiam in emphyteu si perpetua: quia feudatarius non potest dare feudum in emphyteosim perpetuã, vel in eo constitui vsus fructus: ita tenet Andreas de Isern. in dict. cap. imperialem. & ibi Bal. nu. 7. facit tex. in l. arboribus. in §. 1. ff. de vsufructu. & in l. fina. C. de rebus alienis non alienandis. & istam opi. tenet glos. in dict. c. imperialẽ. in prin. quã opi. tenet Frã. Curt. Iunior in tracta. feud. 4. parte. nume. 91.

10. Decimò amplia non solum procedere in feudatorio, verum etiam in emphyteota: cõ validum sit argumentum de vno ad alium, maxime quando dispositio feudalis nõ est contra regulas iuris cõmunis, ut probat glos. in cap. 1. in verbo, vtrũq; an agnatus vel filius. in vsibus feudorum. quam sequitur Alexander in consi. 5. nume. 2. volu. 5. Carolus Molinæus in cõsuetu. Parisiẽ. in §. 1. glo. 5. nu. 71. Tiraquellus in tract. mort. in. 4. part. declar. 6. nume. 2. Euerardus in loco. 12. & sic emphyteota nõ potest ius suum emphyteoticũ alienare, vel suas meliorationes: sed tenetur domino denuntiare, & expectare voluntatem ipsius per duos menses: aliã amittit rem ipso iure, ut in l. fina. & ibi doct. C. de iure emphyteoti: & contractus factus ab emphyteota non tenet, cõ factus sit contra formam illius. l. ita tenet Salicẽ. ibi, quem sequitur Iason nume. 105.

11. Vndecimò amplia procedere in omnibus casibus in quibus dominium transfertur: quia in illis est prohibita alienatio feudi, argu. tex. in l. 1. C. de fudo dotali. & in l. ex hoc edicto. in §. 2. ff. de alienatione iudic. ut in l. alienationis. ff. de verborũ signifi. notatur in dict. l. fina. C. de reb. alie. & ita tenet Matthæus de Affli. in dict. cap. imperialem. nume. 6.

12. Duodecimò amplia procedere etiam in locatione ad longum tempus: nam feudatarius nõ potest rem feudalem locare ad longum tempus: ita tenet Mat. de Affli. in d. c. imperialẽ. nu. 61. Ias. in l. fina. nume. 8. C. de iure emphyteotico. Paris de Puteo in libr. de Reintegratione feudi. cap. an possit reuocari locatio. fo. 140. columna. 1. pro quo facit, an locatio ad longum tẽpus parum distet ab alienatione: &

c 5 ideo

- ideo prohibet. alienatioe ceterum etiam locatio ad longum tempus prohibita. Ratio est, quia talis conductor dicitur naturaliter possidere: ut est glo. in l. si ut certo. §. si duobus vehiculū. in glo. magna. ff. de commodati. & in l. si quis ante. in glo. 3. ff. de acqui. possel. & in l. sciendum. §. 1. in glo. 1. ff. qui satisfare cogan. & in l. 1. C. de patria potestate. & in l. 1. in verbo, conduxerit. ff. de loco publico fruendo. & in l. 1. in verbo, superficiē. ff. de superficiebus. & in l. quero. §. inter locatorē. in verbo, bien-nij. ff. locati. & quia talis conductor habet uti le dominium in re cōducta: ut in dial. 1. in §. 1. ff. de superficiebus. & in l. 1. in §. fina. cum. l. se quēti. ff. si ager vectigalis vel emphyteoticalis petatur. & dicitur longum tempus secundū supradictas. gg. spatio decem annorum: quas gg. sequitur Bart. in l. 1. in §. 1. ff. de superficie. Ang. & Imola in l. si domus. in §. fina. ff. de le ga. 1. lafon in l. manumisiones. nu. 7. ff. de iur-titia & iure. & in l. 3. in §. ex contrario. num. 48. ff. de acquirend. possel. Felinus in c. qui in ecclesiarum. nu. 87. de constitu. Matthæus de Afflictis in tracta. de iure protomiseos. in. 8. notab. nu. 25. Nicola. Boeri. in decisione. 234. Zasius in sua Epitome feudorum. in. 9. parte nu. 13. licet contrarium teneat glof. quæ cōmu-niter reprobat secundum supradictos doc. & secundum Bart. ibi. in l. codicillis. §. in situ ta. in glof. fina. ff. de lega. 2.
- 13 Decimotertio amplia pcedere etiā si Vasallus post alienationē recuperaverit feudū, nihilo min⁹ nō evitat poenā: ut in c. 1. quid iuris sit, si Vasallus post alienationem factā recupera-verit. vbi tex. & cōmuniter doct. tenent istam opinionē. Quā tamē intelligo veram quādo recuperavit feudum post quā fuit traditū: secus si recuperasset feudum antequā tradi-disset possessionem ipsius feudi: quia tūc excusatur, & non procederet prædicta regula: ita cōcludit Albarotus in dicto cap. 1. in. 2. col. vbi sic intelligit illū tex. quem sequitur Cur-tius Iunior in tractatu feudorum in. 4. parte, nume. 13. Tiraquellus in tract. de iure consti-tuti. in. 2. part. ampliā. 26. nu. 1.
- 14 Decimoquarto amplia procedere etiā si Va-sallus alienat feudū ppter aliquā necessitatē. ita tenet Bal. in c. 1. in prin. per illū tex. quali-ter olim feudū poterat alienari. & ibi cōmu-niter doct. eādem opinionē tenuit idem Bal. in cap. 1. in §. aut si libellario, quibus modis feudum amittatur. quā opinionem sequitur Curtius, vbi notabiliter eam examinat, in tra-ctatu feudorum, in. 4. parte. num. 107.
- 1 Limita primò ut non procedat quādo vas Vasallus infeudat aliū Vasallū de feudo qd' ipse habet & recognoscit à dño. ista est glof. cōmuniter approbata in cap. 1. in §. præterea. de. cc. Corradi. & in c. 1. in §. 1. Qualiter olim feudum poterat alienari. & in c. 1. §. similiter. & in §. sequēti de l. Corradi. tex. & ibi glo. & omnes doct. in c. imperialem. in §. 1. de prohi-bita feudi alienatione per Federicum. glof. in cap. cum ecclesiarum. in verbo, alienandi. de constitu. bonus tex. in cap. ex transmissa. & ibi Panor. & alius de foro competen. quā opi-nionem tenet Ioan. Bartho. de Scarampis in consilio. 111. nu. 1. inter consilia Alberti Bruni. & Ludoui. Gozad. consi. 62. nu. 5. & dicit esse cōmunem Franciscus Curtius Iunior in tract. feudor. in. 4. parte, nume. 83. quā limitatio-nem sublimitat idem Curtius ibi, vsq; ad nu-merum. 91.
- 2 Secundò limita supradictā conclusionem non procedere in trāfactionibus: nā Vasallus po-terit super feuda transigere sine consensu do-mini, quādo est mota sibi quæstio: ut in cap. 1. §. si Vasallus de bñficio suo. si defendo fuerit controuersa. & in cap. 1. de controuersia feu-di inter Vasallum & aliū. in V sibus feudorū.
- 3 Tertio limita quādoq; Vasallus vēditū feudū, sed nō tradidit: quia non priuatur feudo. ita tenet Bal. in cap. 1. in §. aut si libellario. quibus modis feudum amittatur. & in cap. 1. in §. calidis. de prohibita feudi alienatioe per Federicum. in vers. vendunt & in alios trans-ferunt. Hanc opinionem tenet Matthæus de Afflictis in dict. cap. imperialē. numero. 46. Carolus Molinæus in cōsuetudi. Parisien. §. 13. in glof. 5. nume. 2. Hanc opinionem no-tabiliter examinat Andreas Tiraquellus in tracta. de iure constituti. in. 3. parte. ampli-a-tione. 26. nu. 1. & 2.
- 4 Quarto limita in renuntiatione: nā Vasallus potest renuntiare feudo inuite domino: ut in cap. 1. de Vasallo qui contra constitutionem Lotharij. vbi hoc expressē determinat. Ratio est, quia cū feudum principaliter conceda-tur in fauorem Vasalli, potest ipsi fauore suo renuntiare: ut in cap. ad apostolicam. de regu-lariibus. itz tenet Matthæus de Afflictis in di-ctocap. imperialem. vers. 16. quæro. num. 35.
- 5 Quintò limita nisi esset statutū ut feudū pos-sit alienari sine consensu dñi: ita determinat Iacobus Albarotus in cap. 1. Qualiter olim feu-dum poterat alienari. quem sequitur Franci-scus Curtius, vbi hoc notabiliter declarat, in tracta. feudorum, in quarta parte, nume. 109.

Laurentius

- Laurentius Syllanus in cō. 15. nu. 41. & 43.
- 6 Sextò limita non procedere in pignore iudi-ciali. nam sine consensu domini potest cōtra-hi de feudo, vel in causam iudicati capi. ita te-ner Aluarotus post Iacobum de Arzidone, in dicto cap. imperialem. vbi cōcludit quòd licet voluntariē vel ex consensu prædicta fie-ri non possint, tamen ex necessitate si Vasal-lus aliud nō habet ex quo satisfieri possit cre-ditoribus, prædicta fieri possunt: argu. tex. in l. alienationis. & in l. cum putarē. ff. fami. her-cif. & in l. cum postulasset. in fin. ff. de dam. infec. & ille ad quem ex dicta causa peruene-rit feudum, poterit illud retinere donec viuat Vasallus: argum. peto. in §. prædium. ff. de lega. 2. & in l. fundus. ff. de actio. empti. quā opinionem sequitur Curtius in dic. 4. parte, nu. 102. Albertus Bru. in consi. 37. num. 1.
- 7 Septimò limita in iuramento: nam Vasallus litigans potest deferre iuramentum aduersa-rio super re feudali sine consensu domini: ita tenet Romanus in l. ius iurandum ex conuer-sione. §. 1. ff. de iureiurando. reprobando ibi Guillerum de Cuno. Ratio est: nam iura-mentū & transactio æquiparantur: ut in l. 2. ff. de iureiurando. sed Vasallus potest transi-gere, ut supra dixi: ergo deferre iuramentum. quod tamen intellige per Curtium in dicta quarta part. num. 100.
- 8 Octauo limita quando feudum alienatur in augmentum ipsius feudi, & ad vtilitatem do-mini, tunc potest alienare sine consensu dñi: ut si feudatarius habes filios vendat feudum non habenti filios, & sic citò recasurum est feudum domino, tunc valet venditio: vel iu-uenis vendidit feudum seni, cū senes præ-sumatur citius mori quā iuuenes: ut in l. hz reditū. ff. ad legem Falci. & sic in similibus casibus: ita tenet Andreas de Isernia in. cap. 1. §. e contrario. de inuestitura de re aliena fa-cta. & in cap. primo, an ille qui interfecit fra-trem domini sui. & in dicto. c. imperialem. in prin. quā opinionem sequitur Matthæus de Afflictis in d. c. imperialem. in. 16. notabi. num. 55. & in §. præterea ducatus. num. 69. & in decisionibus Neapolitanis. 232. nu. 6. Paul. Parisius in consi. 2. nu. 10. volu. 1. Thom. Gram-maticus in cōf. 10. nu. 6. 8. & 9. & in consi. 149. nu. 4. in consilijs Ciuili. Pro qua opinione fa-cit tex. in l. 3. ff. de nouationib⁹. vbi in augmē-tum & vtilitatē suam iile cui bonis est interdi-ctum potest alienari. Bon⁹ tex. in l. si quis in graui. §. cū hi. ff. ad Syllania. vbi si seruus pro-betur distrahi, talis prohibitio non extendi-tur ad alienationem quæ expediens est com-muni vtilitati. Facit etiam pro hoc, quia pro-hibitio alienationis feudi fuit inducta nē feu-da diminuant: ergo vbi augmentant non est prohibita talis alienatio, per regulā legis, quod fauore. C. de legibus. Quod tamen intelligo verum dummodò sit euidēs augmentum do-mini directi: ita tenet Matthæus de Afflictis in dicto notabili. 16. num. 57.
- 9 Nonò limita non procedere in arbitro: Nam Vasallus potest compromittere in arbitrum de re feudali sine licentia domini: ut in. c. 1. & si inter. de lege Corradi. & in. c. an apud iudi-cem vel dominum quæstio feudalis termina-ri debeat. & in. c. 1. de inuestitura in maritum facta. & ita per illa iura tenet Curtius in dicta quarta part. nume. 98.
- 10 Decimò limita non procedere in seruitute reali: nam Vasallus sine consensu domini po-terit constituere in feudo seruitutem realem: ut in. c. 1. §. quid ergo. de inuestitura de re alie-na facta. Quod tñ intelligo verum in præiudi-cium ipsius Vasalli: nam resolutio iure ipsius & reuerso feudo ad dominum, nullum præ-iudiciū affert dño talis cōstitutio. facit etiam glo. in c. 1. in §. præterea. de capitu. Corrad. & quia in supradicta regula tractat quòd Va-sallus alienans feudum sine consensu domini priuatur feudo, alias quadraginta causas in quibus Vasallus potest priuari feudo ponit Franciscus Curtius Iunior in tract. feudorū, in quarta part. à nume. 4. vsq; ad numerum 82. septuaginta & duas causas ponit Matthe-us de Afflict. in. c. 1. §. item si quis feudum. à nu. 22. vsq; ad finem.

Regula. xli.

Appellare ab exequutore permissum non est: ut i. l. ab exequutioe. C. quorū appel-lationes non recipiatur. & in l. ab exequuto-re. ff. de appellatio. De iure regio est tex. in l. 52. in fi. tit. 8. parti. 3. & in l. 161. Styli. Circa hāc regulam vide Speculatorem in tit. de appella-tionibus. §. in quibus. num. 5. Hieron. Gratū in consi. 16. vol. 2. Aug. Berou. q. 131. Alex. in cō-si. 13. volu. 5. nume. 10. Carol. Ruinum in con-sil. 80. volumine. 5. Hanc regulam ponit So-cinus in regula. 26. vbi eam limitat quinque modis.

1 Limita primò vltra eum, nisi exequutor ex-cederet modū: ut in c. nouit. de appell. vbi po-nitur eadē regula cū supradicta limitatione. idem

- idem probat tex. in d. l. 5. in fine. glo. in c. ad nostram. de appella. & in c. super quaestione. in §. 1. de offi. delega. in verbo, exequutorem. & glo. in d. l. ab exequutione. & qñ dicatur excedere ponit glo. & ibi Docto. in c. quod ad consultationem. in glo. fina. de re iudica.
- 2 Secundò limita quando exequutor quicquã dolo egit, vel si pars dolo obtinuerit sententiam. vt in l. 3. in §. si exequutor. ff. de negot. gestis. & ita tenet Speculator in dicto nume. 5. & quamuis in d. §. si exequutor. dicatur agi posse de dolo, tamen tutius est appellare.
- 3 Tertio limita quando pars allegaret transactiõnem factam post sententiã, & illam statim probaret, tunc exquutor non potest exequi: alioquin is ipse grauat, ideò ab eo appellari poterit: argumento tex. in l. neq. §. fina. ff. de in ius vocando. & in l. 2. ff. si quis cautionibus. vel si quis probet sententiã nouatam, vt in l. 4. in §. ex conuentione. ff. de re iudica. glo. in d. c. quod ad consultationem. quæ nouatio hodie non fit nisi hoc expresse agatur, vt in l. fin. C. de noua. vel quando pars, in cuius utilitatem est prolata, illi sententiã renuntiaffet: quod non potest facere si in causa matrimoniali lata sit, secundũ Romanũ in conf. 367. num. 1. quia de periculo animæ agitur, vt in c. lator. & ibi glo. fin. de re iudicata.
- 4 Quarto fallit quãdo exequutor mixtus sententiam malè interpretatus esset: vt in dict. l. ab exequutore. ita tenet Petrus de Ferraria in practica, in forma exequutionis sententię definitiue. in verbo, publico nuntio. nume. 10. vbi declarat qualem interpretationẽ possit exequutor facere.
- 5 Quinto fallit quãdo sententia lata fuerit contra absentem ex iusta causa: quia non potest ei imputari cur non antea appellauerit, & ob id ab exequutore iuste appellat: vt in l. si prætor. in §. finali. ff. de iudi. c. cum Bertoldus. de re iudi. Speculator in d. num. 5.
- 6 Sexto fallit quando pendet restitutio in integrum post sententiam, vel literis super supplicatione ciuili impetratis durante earum comprobatione, si vellet exequutor exequi, tunc ab eo licitè appellatur: vt in l. 1. C. de in integ. resti. postu.
- 7 Septimo fallit quãdo exequutor aliquid iniuriosè egerit: vt si lectos captos vel dolia capta causa exequutionis, malitiosè fregerit: vt in l. si quis prouocatione. C. de appellationi. & in l. lectos. ff. de periculo & commodo rei venditæ. & in c. quia suspecti. 3. q. 5.
- 8 Octauo limita quando cunq; sententia lata

est contra aliquem famosum artificem: nam propter artificium ipsius poterit populus suspendere exequutionem, & tunc potestas tenetur suspendere exequutionẽ donec principem vel dominos vel superiorem cõsulant. iste est mirabilis casus in l. ad bestias. ff. de poenis. & ita tenet Roman. in singu. 717. quẽ sequitur Bartholomæus Capola in l. mercis appellatione. num. 15. ff. de verborum signifi. ca. & in Caut. 1. nu. 1. facit tex. in l. qui cædẽ. in versu. facilius. ff. de sicariis. & idem Capola in l. si contra. numero. 18. C. de vsucapione pro emptore.

Regula. xlii.

Appellatione pendente suspenditur iurisdictionio iudicis à quo, & sic interim nihil est innouandum: vt in l. appellatione. C. de appella. & in l. 1. in prin. ff. nihil nouari appellatione pendente. & in c. non solum. de appellat. lib. 6. & in c. post appellationẽ. §. ante appellationem. 2. q. 6. & in l. 26. in fine. titu. 23. part. 3. & in l. 4. tit. 15. lib. 2. fori. Hanc regulã ponit Socinus cum. 7. limitationibus in regula. 21. Ultra eum vide circa istam regulã Antonium Corsetum in singulari incipienti, appellatio. vbi ponit alias septem limitationes, ex quib; quinque sunt diuersę à limitationib; Socini: quas limitationes Corsetti ad literam ponit Ioannes Constantinus, licet de Corsetto mentionem non faciat, in glo. 2d. constitutiones regias Galliar. arti. 29. pagin. 66. Aliam limitationem ad hanc regulam ponit Ludouicus Romanus in singulari. 162. quas limitationes Corsetti & Romani refert Catellianus Cotta in memorialibus iuris, in verbo, appellatione. & circa materiam huius regulę vide, vbi notabiliter eam prosequitur, Octavianus in practica Romanæ Curie, fol. 199. pagina. 2. cum aliis. Fraciscus Niconicus in repetitione. c. quoniam contra. in glo. fin. nume. 12. cum aliis. Matth. de Afflict. in c. fin. num. 35. quo tempore miles. in V sibus feudorum. Paris. in conf. 28. volu. 4. nume. 22. & 23.

- 1 Limita decimoquarto, & 1. ultra eos, quando maritus in matrimonio quod iure non valebat possessionem copulæ carnalis habebat pendente lite p̄hiberi nõ ad inuicem rem agat post litem cõtestatam & testium publicationẽ seu probationẽ. iste est casus singularis secundum Antonium ibi num. 5. in c. laudabilera. vt lite pendente. quem sequitur Romanus

- manus in singula. 411.
- 2 Secundò limita cum hæres conuictus super legato appellat: quia non obstante appellatione debet cauere de eo restituendo: vt in l. postquam. in §. Imperator. ff. vt legatorum nomine caueatur.
- 3 Tertio limita si agatur actione personali, puta ex empto: nam si res petita alienetur, tenet alienatio. Nec obstat supradicta nostra regula, vbi status causæ non debet mutari: quia respondeo quod non mutatur nec alienatio nisi præiudicatur: quia perinde condemnabitur reus si res petita alienetur, ac si non esset alienata: ita tenet Speculator in titu. de interrogationibus. in §. nunc de interrogatione. nume. 8. nec etiam obstat text. in Authen. vt nulli iudicium. in §. & hoc. colla. 9. vbi prohibetur iudex transferre possessionem rei petite ab vtro litigantiũ in alterum: quia ibi non prohibetur quod pars possit trãsserre in extraneũ, licet iudex sic. & sic regula nostra debet intelligi in iudice, non in parte in hoc casu, licet in aliis secus, secundũ Parisi. in c. dilectæ. nu. 11. de exceptio. Nã pars non obstante appellatione potest vt iure suo quando agitur personali actione: sed si agere reali, tunc fateor quod non possit alienari: non per generalitatem nostræ regulæ, sed quia res erat litigiosa: & ita tenet Parisius in c. dilectæ. nume. 13. de exceptionibus.
- 4 Quarto limita vbi ordinarius ignorat fuisse appellatum ad superiorem: vt in c. si duob; de appellationibus.
- 5 Quinto limita, nam iudex post appellationẽ potest tempus legis moderari: vt in c. cum sit Romana. in l. responso. de appellationibus.
- 6 Sexto limita nõ habere locum in casu. c. consuluit. el. 1. & c. reprehensibilis. de appell. vbi iudex post appellationem p̄t cogere appellantem ad prosequendam appellationẽ propriam intra certum terminum.
- 7 Septimo fallit in patrono presentante duos in beneficio: nam si prius presentauit vnum & ille appellauit nõ presentetur alius, potest nihilominus patronus alium presentare appellatione pendente: & iudex à quo, admittit talẽ presentatiõnem. Ratio est, quia ante appellationem permittebat sibi huiusmodi presentatio, & non debet hac facultate priuari per dictam appellationem: ita tenet Abb. in c. pastoralis. nu. 3. de iure patronatus.
- 8 Octauo fallit in sententia excõmunicatiõis: quia ea non stante p̄t iudex à quo, denũtiare & publicare excõmunicatũ vt ab omnibus

euitetur: ita probat tex. in c. pastoralis. in §. verum. & ibi Abb. & Philipp. Frac. in l. notabi. de appell. Io. And. in c. venerabilibus. in §. at tñ. de sententiã excõm. lib. 6. Ang. in l. p̄ hanc. C. de tẽpo. appell. & i. d. l. ff. nihil nouari appell. penden. Item etiã iudex p̄t interim priuare excõmunicatum fructibus sui beneficii & distributionibus quotidianis. ita tenet Abb. in d. §. verũ. nu. 17. quẽ sequunt̄ ibi Io. de Imol. & Philip. Franc. Quod tñ est verũ qñ appellat ab ipsa snã excõmunicatiõis: secus si appellet à declaratoria iudicis, p̄ quã declarat aliquẽ incidisse in snãm excõmunicatiõis: quia tñ appellatio suspendit & iudex nihil poterit interim innouare. ita concludit Felin. in c. cum nõ ab homine. nu. 12. de iudiciis. vbi allègat aliquos Doct. idẽ tenentes. Item p̄t innouare iudex absoluẽdo ab excõmunicatiõne, nõ obstante appellatione, secundũ Abb. in c. qua fronte. nu. 5. & in c. quaestioni. nu. 6. eod. tit. etiã si appellans non renuntiet appellationi, vt ibi habet. Quæ oĩa supradicta intelligo qñ quis appellat ab excõmunicatiõne iam lata: secus qñ appellat à futuro grauamine, & sic à cõsura futura: quia tunc excõmunicatiõ postea lata est ipso iure nulla: vt est tex. & ibi Domin. Abb. & Philip. Franc. in l. notab. in c. dilecti. el. 2. de appella. & in c. solet. de sententiã excõmunicatiõis. lib. 6. & ita cõcludit Angel. in cõf. 188. & Paul. Parisius in cõf. 28. nu. 26. vol. 4. & i. c. Apostolicæ. nu. 30. de exceptionibus. quod procedit etiã in appellatione extraiudiciali: vt in d. c. dilecti.

9 Nonò limita qñ debitor qui appellauit fuit ex noua causa factus suspectus de fuga: quia etiã appellatione pendente p̄t capi per creditore sicut antea poterat. ita tenet Angel. in pet. l. nemo carcerẽ. versu. itẽ quero quid si lite pendente. C. de exactoribus tributorũ. lib. 10. quem sequitur la. in l. si ab arbitro. nu. 6. ff. qui satisfacere cogant. Alex. in cõf. 105. nu. 3. in 3. vol. pro qua opinione allègant glo. in l. si in verb. fideiusiõis. C. de feriis. rectè intellecta: vbi sedm eos lis p̄debat, & ita dicunt qd debet obseruari: quã opinionẽ tenet etiã Philip. Frac. in c. cũ teneamur. nu. 13. de appella.

10 Decimo fallit in omnibus casibus in quibus de iure appellare non licet: quia tñ appellatio nõ suspendit effectũ sententię, & p̄t iudex à quo, innouare, secundũ Inno. in c. pastoralis. nu. 3. de offi. delega. glo. in c. nõ solum. in verbo, casibus. de appella. lib. 6. & per totum. C. quorum appellationes non recipiantur. Bal. in cap. Sancimus. prima col. quo tempore miles. in V sibus feudorum. Quod tamen intelligo

- ligo nisi in talibus casibus prohibitis appellans allegasset aliquā iustam causam ex qua deberet admitti eius appellatio: quia tunc iudex tenetur eius appellatione deferre & non debet interim innouare: glof. est in. c. Romana. in. §. si autem. & ibi Dominicus in fine, de appell. lib. 6. Abb. in. c. consuluit. el. 3. in. 1. notabili. de appella.
- 11 Undecimò fallit in eo qui detinetur in carcere pro crimine in quo fuit condēnatus: quia licet appellet à sententia, tamen adhuc potest detineri. ita tenet Bald. in. l. si clericus. nume. 6. C. de episcopali audientia. Speculator in tit. de appellatione. in. §. nouissimè. nume. 1. Alexand. in additio. ad Bart. in. l. ff. de custodia reorum. Barto. in. l. ab exequutione. C. quorum appella. non recipiantur. nume. 3. & iste carceratus est renittendus ad iudicem appellationis, & debet mitti cum custodiibus & expensis ipsius carcerati: ita tenet Bald. in. l. generaliter. in. §. is de presentibus. nume. 4. C. de rebis creditis & iureiurand. & licet pendente appellatione exequutio corporalis nō debet fieri, vt tenet Bart. in. l. qui vltimò. nu. 5. ff. de pœnis. hodie tamen de iure regio bene potest, vt in. l. 101. & in. l. 163. in legib. Styl.
- 12 Duodecimò limita in factis notoriis: nam in talibus appellatio non suspendit exequutionem sententię secundum Doct. in. c. cum sit Romana. in. §. præterea. de appella. glof. in. c. Romana. in. §. si autem. in verbo, notorio. de appella. lib. 6. & hinc dicimus q̄ notoriè criminofus non auditur appellās, & eius appellatio non suspendit, vt habetur in. c. proposuit. de appellationibus. Decius post Abbatem in. c. consuluit. nume. 5. eod. tit. Antonius de But. in tracta. de notorio. artic. 4. nume. 53. Bald. in. l. 1. nu. 10. C. nē ex delictis defuncto.
- 13 Decimotertio fallit, nam iudex in fauorē appellantis potest innouare, secundū Innocent. in. c. quia propter. de electione. nume. 13. quem sequitur Socinus confi. 45. nume. 6. in. 1. volu.
- 14 Decimoquarto fallit quo ad impediendam absolutionem ab excommunicatione: vt in. c. qua fronte. & ibi Abb. & Docto. de appella.
- 15 Decimoquinto, quando sentētia fuit lata contra possessore beneficij in Curia Romana: quia tunc interim si fuerit appellatum, interim beneficium sequestratur pur ordinarium loci: iuxta tex. in Clem. 1. de sequestratione possessionum & fructuum: nam tunc interim si ab ordinario appelletur, potest procedere ad sequestrum non obstante appellatione, secundum Cardinalem in dict. Clem. 1. nume. 17. Abb.
- 16 Decimosexto fallit quādo appellatus attentaret aliquid in præiudicium appellationis: nam potest iudex à quo, se introuere, non obstante appellatione: puta si appellans turbaret aduersario possessionē: nam potest iudex à quo, reformare sibi possessionem: vt in cap. cum teneamur. de appellationibus. & ibi Abb. nume. 5.
- 17 Decimoséptimo fallit, nam iudex à quo, generaliter potest intentare omnia illa quę tendunt in faciliorem exitum causę appellationis: non tamen cognoscendo de viribus appellationis: vt tenet Abb. per illum text. in. c. ex literis. nume. 4. de matrimonio contracto contra interdictum ecclesię. & in cap. cum teneamur. in. 1. notabili, de appellat. Fel. in confi. 13. nume. 3.
- 18 Decimooctauo fallit quo ad taxationem expensarum: quia iudex à quo, potest pendente appellatione taxare expēsas in quibus condēnauit: quia tunc non dicitur innouare, sed potiùs declarare pronuntiatum. ita tenet Lopus in allega. 72. incipienti, in causa matrimoniali. Fel. in confi. 13. nume. 2.
- 19 Decimonono fallit in eo cui factum est mandatum vt veniat ad residendum in loco beneficij: quia si interim appellat, potest iudex à quo, pendente appellatione ponere substitutum in dicto beneficio, qui interim nutriat de fructibus illius beneficij: vt est tex. in. cap. peruenit. el. 2. de appellationibus.
- 20 Vigesimo limita in sententia lata contra officialem in syndicatu: quia nō suspenditur per appellationem, vt est lex nostra regia in Pragmatica. 57. versi. 66. in volu. Pragmaticarū. idem habetur in petitione. 15. Toletana, Anni. 1539. quod tamen intellige dummodo sententia non excedat quantitātē ibi positam.
- 21 Vigesimo primo fallit contra administrato rem alicuius loci pij: quia si fuit condēnatus ad reddendum rationes & appellauit, potest interim iudex à quo, ipsum constringere, non obstante appellatione: ita notabiliter tenet Angelus in Authen. de sanctissimis episcopis. in. §. ceconomos. nu. 28. colla. 9.
- 22 Vigesimo secundo fallit quando fuit à iudice terminus præfixus ad persequendam appellationem, vel ad se presentandum coram iudice ad quem: nam licet pendente appellatione censeantur ligatę manus iudicis, non tamen censentur ligatę quo ad hoc vt post illud tempus, cum appellatio remaneat deferata, possit ipse iudex sententiam exequi, vel in causa ipsa procedere: in. c. personas. & ibi Abb.

Abb. & Prepositus in. c. oblat. & in. c. reprehensibilis. & in. cap. sepe. & in. c. cum sit Romana. versi. quod si is. de appellatione. & ita tenet Spectator in tit. de appellatione. in. §. nouissimè. nume. 1. versi. 15. & 16. Cardinalis in Clementina prima, numer. 19. questione 22. de appellationibus. Barto. in. l. præses. C. de appellationibus. Paulus Parisius in confi. 108. nume. 2. volu. 4.

23 Vigesimo tertio fallit, nam pendente appellatione potest iudex à quo, examinare testes senes vel valetudinarios, ad perpetuū rei memoriam: & non dicitur innouare: ita per plura fundamenta concludit Mattheus de Afflictis in confi. Neapolitana, lib. 2. Rub. 2. nume. 1. cum aliis.

Regula. xliii.

Appellatio iusta & iucita non tollitur à Principe sine causa: ita probat text. in. c. qui scit. 2. q. 6. ubi colligitur quod appellatio est pmissa de iure diuino: de cuius intellectu vide sanctum Thom. 2. 2. q. 69. arti. 3.

1 Secundo probatur hæc Regula: nam iusta appellatio est defensio innocētis: vt in. c. cum special. de appellationibus. cum sit de iure naturali, vt habet in. l. vt vim. cum similibus. ff. de iustitia & iure. & in Clem. pastoralis. de re iudicata. & Princeps sine causa non potest tollere defensionem, vt notatur in dicta Clem. pastoralis. ita eodem modo non potest tollere appellationem.

2 Tertio probatur hæc Regula: quia per appellationem reparatur illius qui habet sententiam contra se: quia si apparebit in se appellasse, extinguit pronuntiatum: vt in. l. in fine. ff. ad Turpilia. sed Princeps sine causa nō tollit ius alterius, vt in. l. quoties. C. de precibus Imperatori offerendis. & in. l. finali. C. si contra ius vel utilitatem publicam. & ideo dixi quod sine causa non potest Princeps ius alterius præiudicare, cum ipse fateatur secundum leges viuere: vt in. l. digna vox. C. de ll.

3 Fallit primo nisi iusta causa subsistente. si quando aliās tumultum sedare non possit: quia tunc princeps possit tollere appellationem: argumento tex. in. l. qui credem. ff. de si caris. Pro quo facit, quia Princeps cum causa potest dominium rei alienę tollere & dispensare contra ius gentium naturale & diuinum: vt copiosè congerit Felinus in. c. qui in ecclesiarum. nu. 2. cum aliis, de confi. Fel.

dinandus Loazes in tract. de matrimonio Regis Anglię, in. 2. dubicatione, in solut. ad fundamentum. 2. partis negatiuę, nume. 4. latissimè Nicolaus Belonius in cōf. 2. per totum.

2 Secundo limita quando sumus in casibus in quibus nō admittitur appellatio: de quibus per Azonem, in tit. quorum appella. non recipiant. Est tamen notandum, quod in casibus in quibus non admittitur appellatio ab aliqua sententia, poterit pars querulari: vt est glof. in. c. querelam. in glof. de procu. quam vltra Doct. ibi sequitur Ioannes Constantinus in glof. ad constitutiones regias Gallię, articu. 35. col. 2. & in. l. 1. tit. 16. lib. 3. ordinamenti.

3 Tertio limita quando appellatur à sententia Regis vel eius magni cōsiliij, tunc non admittitur appellatio: vt in. l. in princ. ff. de quibus appellari non licet. & in. l. ff. de senten. præfect. præto. in quo est notandum q̄ solum de gracia admittitur supplicatio, vt in Authen. quę supplicatio. C. de precibus Imperatori offerendis. & in Authen. vt ipsa iustitia largitas. in. §. ad hæc. collat. 9. & ita notabiliter tenet Hippolytus de Marfilis in. l. vni. nume. 26. C. de raptu virg. Paul. Parisius in. 1. volu. consiliorum, confi. 118. nu. 4. & in. 3. volu. consiliorum, confi. 52. nu. 39. De iure Regis est tex. in. l. 2. titu. 24. parti. 3. & in. l. 173. Styl. & in. l. 2. de Madrid.

4 Quarto limita quādo Princeps scribit rescriptum committendo causam appellatione remota: quia tunc solum videtur tollere friuolam appellationem, secundum Bar. in. l. 1. in. §. interdum. ff. de quibus appellare non licet. nume. 3. habetur in. c. pastoralis. & in. c. vt debitus. de appellatione. & in. cap. licet in corrigendis. de officio ordinarij, per Ioannem Andream in. cap. fina. de appella. lib. 6.

5 Quinto fallit de plenitudine potestatis: ita tenet Bald. in proemio Gregoriano, nu. 4. ubi dicit quod in Principe est plenitudo potestatis, quod quando aliquid vult ex certa scientia, non potest ei dici, cur ita facis: idem tenet idem Bald. in præludijs feudorum, nume. 34. & in. l. finali, colum. 1. C. sententiam rescindi nō posse. sed ante Bald. istud fuit notabile verbum Speculi, in tit. de locato. in. §. nunc ostendendum. versi. 89. pro qua opinione est tex. in. c. memoria. 20. dist. facit quod notat idem Bald. in cap. cum super. nume. 1. de causa possessionis & proprietatis. quod Princeps ex certa scientia super ius, & contra ius, & extra ius omnia potest: quem sequitur Ias. in. l. 1. nu. 2. ff. de cōsu. principū. pro qua opinio est tex. in. l.

in. l. qui in p[ro]uincia. in. 6. diuus. ff. de ritu nu-
ptiarum. Ex quo apparet verum esse dictum
Angel. in. l. item si verberatum. in. 3. ff. de rei
vendicatione. vbi dicit q[ue]d Princeps potest mi-
hi auferre dominium rei meae, etiam nulla cau-
sa subsistente: & qui contrarium dicunt, veni-
untur. idem tenet idem Angelus in. l. 3. in. 6.
si is pro quo. ff. quod quisq[ue] iuris. & in. l. 2. C.
de quadrienni[um] p[re]scriptione. Bal. in. l. referi-
pta. colum. fin. C. de precibus Imperatori of-
ferendis. & in. l. secunda. col. 7. C. de seruici-
bus & aqua: quae opinionem sequitur lasus
comprobando Philippus Decius in. c. 1. ff. 191.
num. 4. & in. c. 1. ff. 198. num. 2. & in. c. 1. ff. 198.
num. 2. & in. c. 1. ff. 209. num. 7. Barbata in. c.
quae in ecclesiarum: penulti. col. de consuetu-
di. & in. 4. volu. consiliorum, consil. 64. Curtius
Junior in. c. 1. num. 19. Nicolaus Belonius
in. d. c. 1. num. 7. & Iacobus de Leonardiis
in. c. 1. num. 43. inter conuicia Alberti Bru-
ni, vbi not. in materia.

¶ Et facit etiam in fauorem huius limitatio-
nis: n[on] Princeps si vult potest legitimare post
mortem patris filium naturalem, non requisitis
his de quorum p[re]iudicio agitur: ita pro-
bat tex. in. l. 2. in. fin. ff. de natalibus restitu-
en. inquantu[m] probat tex. ille q[ue]d Imperatores non
facile solent quenquam natalibus restituere, ni-
si consentiente patrono: innuit ergo tex. ille
q[ue]d si Imperator vult, potest licet cum difficul-
tate hoc faciat. & cita per illum tex. notabi-
ter Bart. in. l. Gallus. in. 5. & quid si tantu[m]
ff. de libe. & posth. num. 14. quem sequamur
i[us] Docto. p[re]cipue Iason in. l. lectura. num.
140. eandem opinionem tenet Bald. in. l. nara-
ita diuus. in. l. col. ff. de adoptioni. & in. l. 2. nu-
me. 39. C. de seruici. & aqua. & in. l. fin. C. qui
bus res iudic. non nocet. Abb. vbi refert se ita
consultasse, in. c. cum olim. num. 16. de re iud.
& ita consuluit in. l. 1. vel. suorum consilioru[m];
consil. 83. num. 6. Alex. de Imol. in. l. vol. con-
siliozum, consil. 2. num. 14. Socinus consil. no.
num. 8. in. 2. volu. & alij Docto. relati per Fe-
li. in. d. c. cum olim. num. 16. pro qua opi-
nionem est text. in. l. 2. in. 5. si quis a Principe.
ff. ne quid in loco publi. vbi probatur q[ue]d li-
cet Princeps non possit aliquid concedere in
p[re]iudicium iuris alterius, tamen si concesserit,
valet. Facit etiam text. in. c. quauis. de re-
script. lib. 6. vbi probatur q[ue]d restitutio Princi-
pis, vbi aliud non exprimitur, intelligitur fie-
ri sine p[re]iudicio iuris alieni: ergo si aliud ex-
primitur potest fieri cum p[re]iudicio iuris a-
lien. Pro qua opinione est glo. notab. in. l. re-

legati. in. glo. fin. ff. de poenis. vbi probatur q[ue]d
sola voluntas Principis dicitur iusta causa.
quam glo. sequitur ibi Bart. Iason in. l. testa-
mentum. num. 2. C. de testam. & in. l. quo mi-
nus. num. 6. ff. de flumini. Alex. de Imol. in. l.
quidam consuebant. ff. de re iudi. num. 11. &
est simi. glo. de iure Canonico in. c. si gratio-
se. in. verbo, a Romano Pontifice, de rescrip-
tib. 6. & in. c. si eo tempore in verbo, & quam-
uis de electio. eo. lib. Facit etiam vltra omnia
supradicta tex. expressus in. d. l. quo minus.
ff. de flumi. vbi probatur q[ue]d cuiuslibet est licitum
aqua[m] ducere de fluminis publico: Ratio est,
quia licet hoc facere autoritate iuris g[er]itum,
quo iure flumina & eorum vsus & iura sunt
publica & vsui publico cuiuslibet vt in. d. flumi-
na. & in. 5. riparum. Inst. de rerum diuisi. & in
l. fluminum. in. principi. ff. de dano in re. Sed
tex. in. dicta. l. quominus. dicit hoc esse verum
nisi imperator vel Senatus veteret: & sic expres-
se probat hanc limitationem. Et idem q[ue]d di-
ctum est de appellatione, extendo etiam ha-
bere locum in citatione: nam licet citatio sit
de iure diuino, vt patet in Gene. c. 3. & etiam
de iure naturali, vt in Clement. pastoralis. in
5. ceterum. de re iudi. tamen Princeps potest
tollere citationem, & sic Actus vel processus
factus a Principe sine citatione valet. ita te-
net Bald. in. l. cum cessante. in. principi. C. quo-
modo, & quando iudex. quem sequitur Ale-
xan. in. c. 1. num. 9. vol. 1. Petrus Belluga
in suo Specul. Principum. in Rubrica. 1. 5. re-
stat. num. 4. facit glo. in. c. apostolica. 31. q. 9.
ex quo apparet male dixisse Feli. in. d. c. cum
olim. num. 13. de re iudi. vbi tenet q[ue]d Princeps
de plenitudine potestatis non potest proce-
dere parte no[n] citata. Et ratio quare Princeps
potest procedere sine citatione est, quia in
principio semper p[re]sumitur causa: vt supra
dixi. & hoc etiam tenet Cinus & Bald. in. l.
rescripta. in. 3. col. C. de precibus Impera. offe-
ren. & in. l. fina. C. si contra ius vel v[er]u[m] public.
Anto. & Imol. in. c. cum inter. de renuntiatione.
Floria. in. l. si inruptione. 5. ad officium. num.
6. ff. si fundum regundo. & alij Docto. relati per
Iaso. in. l. si testamentum. num. 3. C. de testa-
men. & per Hippol. in. sing. 6. Ex quo Cinus
in dicta. l. rescripta. dicit q[ue]d si Princeps sine
causa cognitione mandat alicui vt aliquem
suspendat, potest ille sine peccato exequi: quia
p[re]sumitur pro Principe q[ue]d iuste procedat:
facit tex. in. l. si vendicari. C. de poenis. & in. c.
cum apud Theisaloniam. 11. q. 3. & illud di-
ctum Cini dicit esse notandum Abb. in. c. cum
olim.

olim. num. 23. de re iudi.

¶ Secunda ratio est, quia quando Princeps facit
actum sine citatione partis simpliciter, debet
valere & tenere omnino. Ratio Rationis est,
quia si Princeps facit actum qui non possit valere
nisi fiat de plenitudine potestatis, semper intel-
ligit fieri de plenitudine potestatis, vt actus
magis valeat q[uam] pereat. ita notab. reperio consu-
lisse Paul. de Ca. in. c. 1. ff. 283. nu. 2. vol. 1. & in. l.
ex imperfecto. C. de testam. quem sequitur
Alex. in. l. quanquam. nu. 1. C. de testam. militis. Fe-
li. in. c. 1. nu. 27. de costi. & in. c. cum inter. nu. 7.
de exceptio. & in. c. in causis. nu. 2. in. fin. de re
iudi. Hippo. in. l. de vnoquoq[ue]. nu. 20. ff. de re
iudi. & in. sing. 84. Et hanc limitationem secundo
extendo vt habeat locum etiam in recusatione: nam
licet recusatio iudicis sit de iure naturali, vt
in. c. q[uod] suspecti. 3. q. 9. Princeps tamen de plenu-
tine potestatis potest tollere recusationem. hoc fuit
notab. verbu[m] inno. in. c. transmissa. de fo. comp.
quem sequitur Specula. in. tit. de recusatio. in. 5.
7. Lapis in cap. iudex ab Apostolica. de offi.
delega. lib. 6. Bald. in. l. si. C. de sententiis & in-
terloq. om. iud. Ang. & Imol. in. l. 1. in. 5. inter-
du. ff. a quibus appel. non licet. Hipp. in. sing. 292.

Regula. xliiii.

¶ Appellare a sententia lata super possessorio
non permittit. vt in. l. 1. C. si de momenta-
nea possessione fuerit appellatum. & in. e. vlt. 6.
de possessione. 2. q. 6. Quae reg. habet locum
in omni possessorio, siue adipiscenda, siue re-
tinenda, siue recuperanda, secundum Bar-
to. ibi. notatur in. l. quisquis. C. quorum ap-
pellationes non recipiantur. plene per eu-
dem Bar. in. l. 2. nume. 3. ff. de appellationibus
recipiendis. text. in. c. ex conuentione. & ibi
Bald. de restitutione spoliatoru[m]. & in. c. super
eo. el. 2. eod. tit. glo. in. c. cum ad sedem. in. ver-
bo, interdictum. in. versi. & nota per hanc De-
cretalem. eod. tit. Et haec est vera regula & co-
munis opinio cum ea secundum Augustinum
Beroum in. q. 52. nu. 8. & ex adductis per Ti-
raquellum in tracta. de morte. in. 6. parte, de
claratione. 6. numero. 5. Catellianus Cotta in
memoralibus iuris, in. verb. appellari. el. 1. Se-
bastianus Vantius in tracta. de nullitate sen-
tentiar. rubr. 4. quis possit dicere de nullita-
te. num. 34. Ioan. Costan. in. glo. ad constitutio-
nes Regias Galliar. art. 62. licet contra eam te-
neat Ioannes Corasius in Paraphrasi ad tex.
in. l. naturaliter. in. 5. nihil commune. num. 8.
ff. de acquirenda possessione. Hanc regulam

cum quinq[ue] limitationibus posuit Socinus
in regul. 8. eandemmet regulam cum tribus
aliis limitationibus ponit Bernard. de Luco
in regul. 36. & ibi refert Antonium Nicellum
in concordantiis glossarum, in concordantia
6. nume. 26. vbi limitat hanc regulam vno &
viginti modis.

1 ¶ Primò limita vltra eos, nisi sententia ferat
per verba negatiua, in casu. l. finalis. C. de edi-
cto diui Adria. tollen. nam licet a sententia lata
in casu illius. l. in iudicio possessorio adipiscen-
da, vt est gloss. ibi in verbo, missus est. post
principium, non possit appellari per. l. quis-
quis. C. quorum appellationes non recipiantur.
tamen, vt. 5. dixi, quando sententia lata est per
verba negatiua in isto possessorio, vt quia iudex
pronuntiauit actorem non esse mittendum in
possessionem: ab hac sententia bene poterit ap-
pellari. istud fuit notabile verbu[m] Angeli, vbi
dicit se ita multoties practicasse in. d. l. quis-
quis. nu. 3. quod dictum tanquam notabile &
stupendum, vbi etiam dicit se ita practicasse,
refert & sequitur Iacobinus de sancto Geor-
in dicta. l. fina. nu. 56. C. de edicto diui Adria.
tollen. illud dictum Angeli etiam tanquam
notabile & mente tenendum, refert Andreas
Tiraquellus in tracta. de morte. in. 6. parte, de
claratione. 6. num. 3.

2 Secundò limita in sententia sequestri facien-
di: quia licet sit super possessione, potest ta-
men ab ea appellari. ita notabiliter conclu-
dit Angelus in. c. 107. num. 3.

3 Tertiò limita in sententia definitiua: secus in
interloquutoria. quia ab omni interloquuto-
ria lata in possessorio ante sententiam potest
appellari, secundum Angelum in. c. 46. nu. 4.
& in. c. 188. Ioan. Maria Riminaldum in. l. 1.
num. 2. C. de bonorum poss. sed in tabulas.

4 Quarto fallit quoniam possessoriu[m] tractaretur per
viam contractus, & non per momentaneum
iudicium: quia tunc potest appellari. ita nota-
biliter concludit Bald. in. c. 210. num. 5. in
5. volu. suorum consil.

5 Quintò fallit quando iniuste & sine causa au-
fertur alicui possessio: quia tunc potest ap-
pellari. ita concludit Abb. in. c. 55. in prin-
cip. in. 2. volu. consiliorum.

Regula. xlv.

¶ Appellari ab omnibus iudicibus, tam ordi-
nariis q[uam] delegatis, regulariter potest. Hanc
reg. probat tex. in. c. oēs. & in. c. ad Romanam.

d 296.

2. q. 6. ita tenet Specu. in tit. de appella. in §. vi. d. in prin. Non em iudici in iuriam facit is qui ab eius sententia appellat. vt in l. & in maioribus. C. de appel. cu em appellatio sit quedam defensio que dat oppressis contra iniuriam iudicis. vt in l. i. ff. de appel. & in d. c. ad Romanam. & sic debet regulariter oibus ceteri permissa. & qd sit defensio probat text. in c. cu speciali. in §. porro. de appel. Circa qua reg. vide Soci. in col. 195. nu. 1. cum sequentibus. in 2. vol. col. fil. Ias. in l. i. num. 17. ff. si quis cautio. Octavianus in practica Romanæ Curie. li. 7. fo. 152. Tiraq. in tract. de morte. in 6. parte. declaratione. 6. nu. 9. Paul. Parisi. in col. 28. nu. 11. vol. 4.

¶ Hanc regulam limita. 121. modis. vt per An. 20. Nicellu in tracta. de concordatiis glossaru. in concordatia. 6. a num. 15. v. q. ad fin. Quam regulam cum supradictis limitationib. ponit Bernar. de Luco in regu. 35. & circa istam reg. vltra cum vide Mattha. de Afflict. in constitutio. Neapo. in preliudis. in q. 25. per totam. & circa hac regulam vide notabiliter Robertu Marranta in tracta. de ordine iudiciorum. in 6. parte. in actu. 2. nu. 255. cum sequentibus. fo. 278. col. 3. vbi etiam eam limitat plurib. modis.

Regula. xlii.

Appellari ab statuto facto in odium vel pre iudiciu particularis personæ pot. Hanc reg. ponit Bar. in repeti. l. oēs populi. nu. 53. ff. de iust. & iur. Deci. in c. cum oēs. in l. lectura. nu. 15. de constitutionib. Ias. in l. i. nu. 3. cum sequentibus. ff. de legibus. Frac. de Ripa in iib. 1. respōsorū. c. 22. nu. 4. facit qd notant Abb. & Doct. in c. vestra. de locato. Bar. & Doct. in l. i. ff. quando appellan. sit.

1. **A**mpliat primò. etiam si statutum sit conditum per verba generalia. ita tenet Bar. i. d. l. oēs populi. nu. 53. & in l. si res. nu. 3. ff. de appel. recipi. Feli. in d. c. cō oēs. nu. 5. de cōstit. Ias. & Claudi. de Seyfello in d. l. i. ff. de legib. Io. Crott. in repet. d. l. oēs populi. col. 15. vers. decima cōclū. Ias. in col. 161. col. 4. vers. cōfirmant prædicta. vol. 2. & in col. 20. in fi. vol. 4. Ang. Areti. in §. ius civile. nu. 15. Inst. de iure natur. gen. & ciui. Pro quo facit. nā gen. qd in vna tm specie verificari pot. habet pro specie & non pro genere. vt in l. 1. & 2. vbi Doc. ff. de libe. & post.
2. **A**mplia secūdò procedere si statutum fiat in odium vel grauamen vnus quarterij ciuitatis. ita tenet Iason in d. l. i. ff. de legib. Steph. Bertrand. notabi. in cons. 1. incipienti. Viso consultationis themate. in responsione ad. 7. du-

bium. nu. 25. in 3. vol. primæ impressiois.

3. **A**mpliat tertio vt nō solū à tali statuto possit appellari. sed etiā per viā qrelæ habeat recursum ad superiorē. ita Panor. in c. cum oēs. & ibi Phil. Deci. in d. nu. 15. & hoc est qd voluit dicere Bal. in l. i. §. similiq. modo. nu. 2. C. de la tina libert. tollē. dū dicit qd fortior est sententia iudicis qd statutū: qd sententia iudicis. si ab ea nō appellat. trāsit in rem iudicatā. Est tñ notandū qd talis facultas reclamādi non est perpetua. sed tm durat per annū: vt in l. qui grauatos. C. de cōsibus. lib. 1. tenet Bar. in l. ambitiosa. nu. 31. ff. de decre. ab ordi. faci. Phil. Deci. in d. c. cū oēs. & in c. cōsultuit. el. 3. nu. 30. de appell.
4. **A**mplia quartò vt etiā tale statutū possit dici nullū. scd m Abb. in d. c. cū oēs. nu. 2. & in c. cōsultuit. el. 3. nu. 4. de appel. facit text. i. l. si cōstat. ff. de appel. idē sentit Bar. in i. fi. C. si contra ius vel vtili. publi. Contrariū tñ tenet Philip. De. i. d. c. cū oēs. & in d. c. cōsultuit. nu. 32. vbi dicit qd contra Abb. est cōs opinio. Eandē opini. cōtra Abb. dicit esse cōem Frā. Cur. Iunior in l. si. nu. 25. C. de edicto diui Adria. tol. len. & in l. 2. nu. 7. ff. quod quisq. iuris. Sed hę opiniones possunt cōcordari ex mēte Areti. in rub. nu. 7. de cōstitū. qd opinio Panor. procedat qn statutū esset factū in odiū alicuius de Collegio qui tēpore cōditi statuti cōtradi xisset: tūc em statutū est nullū. qd cū cōtradi cēs sit sanior pars capituli. in eo videtur referre capituli vt nota in c. scriptū. de electio. & hac ratioe idē videt dicendū si statutū fiat in odiū alicui. qui nō sit de collegio. sed tantū vnus de collegio contradicit: quia semper contradicens est sanior pars capituli.
5. **A**mplia quintò vt non solum à tali statuto possit appellari. sed etiam à sententia lata secundum tale statutum: ita tenet Bal. in l. quis quis. nu. 2. C. quorū appella. non recipi.
6. **A**mplia. 6. vt etiam grauatus ex tali statuto possit cōtra agentē opponere exceptionem doli. vt in l. i. in fi. ff. de doli exceptio. Franci. de Ripa in d. c. 22. & hoc verum si actor participauerit dolum. aliās secūs: vt in l. 2. in §. 1. ff. de dolo. quod tamen declara vt per Areti. in §. 1. nu. 9. Inst. de exceptio.
1. **F**allit primò qn statutū re & nomine esset generale: qd tunc à tali statuto nō poterit appellari. vt in l. 2. in §. exactis. ibi. neq. prouocatio ex eis. ff. de orig. iur. & i. l. si qua poena. ff. de verb. sig. & in l. si. ff. de app. recipi. & i. c. qd nos. de appel. & ita fuit de mēte Bar. i. d. l. oēs populi. & in d. l. si res. Decius in d. c. cōsultuit. el. 3. de appel. Feli. in d. c. cum omnes.

Fallit

2. **F**allit secūdò quando statuentibus datū esset arbitriū procedēdi appellatione remota. ita Bal. in d. 2. in §. postea nē diutius. ff. de orig. iuris. que sequit ibi Hiero. Cagnol. nu. 69. de quo vide Ias. in l. quo minus. nu. 155. ff. de flumi. plenē Bartan. l. si. ff. de appella. recipiē.
3. **F**allit tertio qn illi. in cuius præiudiciū statutum tendit. cōsensissent: secundū Inn. in c. vestrā. de locat. que sequit Feli. in c. qn in ecclesia rum. de cōsti. nu. 54. vbi plura ad hoc allēgat.
4. **F**allit quartò qn persona que ex tali statuto laedere esset notoriē delinquēs: qd valet statutū factū in odiū delinquentis. si delictū erat notoriū. ita Bal. in l. amissione. in §. 1. ff. de capit. diminu. & i. Auth. habita. nu. 18. C. nē filius pro patre. Sic etiā fuit factum cap. vnicū de schismaticis. libr. 6. in consensionē domus postea ob eius emendationē fuit solēniter annullatū per Benedictū. in Extrauag. incipi. dudum bonę memorię. in tit. de schismaticis. de quo vide Feli. in c. si qn. nu. 7. de rescrip.
5. **F**allit quintò si non fuerit appellatū intra decem dies: nā lapsis decē diebus nō est amplius recipiēda appellatio. vt in l. qui grauatos. C. de cōsibus lib. 1. ita Bar. in d. l. ambitiosa. nu. 31. facit text. in c. cōcertationi. de appell. libr. 6.
6. **F**allit sextò vbi cūq; subsisteret aliqua ista causa taliter statuendi contra priuatā personam. ita Feli. in d. c. cum omnes. Iason in l. omnes populi. in 2. lectura. nu. 13. ff. de iustit. & iure. Hieron. Cagnolus in proemio sforum. nu. 36. plenē Claudi. de Seyfello in l. 1. nu. 3. cū sequent. vbi enumerat aliquas causas ex quibus tale statutum sustineri pot. ff. de legibus. & hanc limitationem ponit Bernar. de Luco. vbi eam tripliciter sublimitat. in regu. 692.

Regula. xlvii.

Appellatio ab interlocutoria nō pot iustificari ex nouis actis. nisi ex primis. Hanc regulam pbat text. in Clem. appellati. de appel. Bar. in l. eius qui. nu. 8. ff. de appel. recipi. idē tenet idē Bar. i. l. ait prætor. nu. 4. vbi assignat rationē huius regulę. ff. de minori. idē Bar. in leos. in §. si qd aut. C. de appell. & in l. p hac. nu. 2. C. de tēpori. appel. Mat. de Affli. i. decisio. Neapo. deci. 79. Roma. in sing. 399. & 278. Hanc regulam ponit Soci. in regu. 22. vbi eam quatuor modis limitat. ¶ Limita primò vltra eum. vt nō procedat qn quis vellet producere nouas pbatōnes super causa antiqua ex-

pressa in appellatione. qn illa causa requirit pbatōnes i facto. vnde dispositio. l. per hac. C. de tēpori. appella. habet locū etiā in appellatione ab interlocutoria quo ad probandū causas deductas. ita tenet Cinus in d. l. per hanc. in 1. & 2. q. Philip. Deci. in c. cū ecclesia. de appel. gi. in d. Clem. appellati. de appel. in verbo. probandis.

1. **F**allit secūdò nisi causa noua superueniat de nouo. i qua nulla pot imputari culpa appellanti quare ipsam nō de iurē i appellatione. nam pot tunc interlocutoria iustificari ex ista noua causa scd m Oldra. in col. 130. nu. 13. Bal. in l. inuit. C. de pcura. nu. 6. & i. l. p hac. C. de temp. appell. nu. 29. Roma. in sing. 278.
3. **T**ertio fallit si esset interlocutoria qd habeat vim definitiuę: quia pot iustificari ex nouis actis: ita Card. in d. Clem. appellati. nu. 9. in 9. q. vbi ponit exemplū i interlocutoria lata sup attētatis. idē tenet Bal. in l. minorib. nu. 8. C. de his quib. vt indig. facit qd notat idē Bal. i. l. 1. nu. 25. C. qn prouoca. nō est neces.
4. **Q**uartò fallit qn appellat à definitiua: nam in ea pot reparari grauamen. etiā illatum per interlocutoria ex nouis causis & pbatōnib. ex quo non directò appellat ab interlocutoria. ita Bal. in l. generaliter. in §. sed iuramento. nu. 5. C. de rebus credi. & iure iur. Innoc. in c. quo ad consultationē. nu. 4. de re iudi. facit text. in c. fin. de appella. lib. 6.
5. **F**allit quintò quando iniuritas interlocutorie sententię delegat per allegationē iuris & nō facti: tunc enim non est necesse declarare causas in appellatione. ita Bald. in l. minoris. num. 7. C. de his quibus vt indig.
6. **F**allit sextò scd m Bal. i. l. hi q ad ciuilia. nu. 2. C. de appel. i. qn præcedit causę cognitio. & tunc habet locū: secūs vbi nō præcedit. sed sequitur. Exemplū: si aliquis esset nominatus ad officia publica & appellasset. vel nūtiatio ne noui operis que fit per prætorē. que venit iustificāda ex nouis actis postea probandis: vt in l. de pupillo. in §. meminisse. ff. de noui ope. nūtia. idē dicit in præcepto facto à iudice cū causę cognitione: qd pot iustificari ex iam dictis postea probandis. scd m eum. qd magis accidit definitiuę quā interlocutorie.
7. **F**allit septimò quando iudex à quo appellatur non fuisset passus acta facta coram se scribi. vel appellanti copiā dari. poterit pars appellans per testes coram iudice appellationis hoc probare: argument. l. 2. C. vt lite pendens. & ita expressē tenet Bart. in l. eius qui. num. 8. in fin. ff. de appella. recipien.

d 2 Regula.

Regula. xlviii.

Appellatio à definitiua pōt iustificari ex nouis causis & ex nouis probationibus. Hanc regulā probat tex. in l. per hanc. & ibi Doct. C. de tempo. appella. & in l. eos. in §. si qd autē. C. de appell. Bart. in l. eius q. ff. de ap pel. nu. 7. habet in c. fraternitatis. de testibus.

1. **Primò** fallit dummodò nouæ probationes quæ producunt per testes nō sint super eisdē articulis vel directō cōtrariis propter timorē subornationis, sed sup nouis articulis de pen dentibus à veteribus facientibus ad causam. vt est tex. in Clem. 2. de testibus. ita Bart. in d. l. per hanc C. de tempore. appella. nu. 4. idem Bart. & Doct. in Auth. qui semel. C. de proba tio. Abb. & Felin. in d. c. fraternitatis.

2. **Secundò** limita dummodò nouæ probationes recipiāt & producant super re petita & de ducta in causa principali, & non sup noua re & nouo libello: nam si in causa principali pe tij bouē, non possum in causa appellationis petere equum, & pducere pbationes super equo. Philip. Frā. in c. cū ecclesia. nu. 13. de ap pel. Nam iudex causę appellatiōis nō cogno scit nisi de eo de quo cognouit iudex causę pncipalis: vt tenet Bar. in l. 1. c. si aduersus li ber. Quod tñ intellige nisi aliq; egisset ex tes tamēto, vt hāret. Quod testamentū fuit pro auntiātū inualidū, quia pōt in causa appella tionis agere & idem ab intestato: qā iuri qd ignorat sibi cōpetere non videtur renuntia se. vt in l. mater. ff. de inofficio. testa. ita Mat thz. de Affli. in decisio. Neapo. decisio. 53.

3. **Tertiò** fallit in exceptione dilatoria: q si non fuit appōsa in tēpore in causa principali, nō potest postea apponi in causa appellationis. vt in l. ita demū. & ibi Bal. & Alex. C. de pro curat. vbi dicūt q illa. l. nō est alibi in iure ad limitationē huius regulæ. & sic per illū tex. te net Ia. in l. si arrogator. nu. 59. ff. de adoptiōi. Felin. in c. ad audientiā. el. 2. nu. 12. de rescript.

4. **Quartò** limita qñ scienter & per negligentia fuit aliquid omīssum in prima instātia. vt tenet Anto. de Butr. in c. ad audientiā. el. 2. nu. 12. de rescript. & ibi Felin. nu. 14. & idem in simi li dixit Bart. in Auth. at qui semel. nu. 12. C. de probat. Hippo. in sing. 360.

Regula. xlix.

Appellans potest renuntiare appellationi & reuerti ad iudicem à quo. vt in c. inter

posita. in §. ille deniq; & ibi glo. in verb. con traditione partis. de appella.

¶ Hanc reg. limita decē modis, vt per Prepo situm in d. §. ille deniq; nu. 7. vsq; ad finē.

Regula. i.

Appellare tertiò non licet iuxta text. in l. vna. C. nē liceat in vna eadēq; causa. circa quā reg. vide Hipp. in l. extra territoriu. nu. 49. ff. de iurisd. om. iud. & in l. vni. nu. 160. C. de rap. virg. Paul. Paris. in cō. 109. nu. 15. vol. 4.

¶ Hāc reg. amplia dupl. & limita quinq; mo dis vt p Phil. Deci. i. c. sua nobis. nu. 13. de app. 6. **Limita** 6. vltra eum vt nō procedat in suppli catione: nam poterit q; supplicare, vt supra dixi in regula. 43. & Bernar. de Luco in regu. 719. ponit hanc limitationem.

Regula. ii.

Appellationi renuntiare videtur qui post appellationē corā iudice à quo, aliqd agi tauerit. vt in l. sed & si. ff. de iudi. & in l. 3. in §. falsus. ff. rem ra. hab. & i. c. gratū. de offi. del. Hanc regulam cum quinq; fallen. ponit So ci. in regu. 25.

¶ Limita eam quindecim modis, vt per Prae poi. in c. solitudinem. num. 18. de appellat.

Regula. lii.

Appellari à sentētia interlocutoria de iure ciuili non pōt. Hanc regu. probat tex. in l. ante sniam. ff. de appel. reci. & in l. añ sniam. C. quorū appel. reci. Regia. l. 4. tit. 16. li. 3. ord.

¶ Limita primò qñ appellat super carcere vel tortura, tūc admittit appella. Ratio est, qā grauamē in definitiua reparari non pōt: vt in l. 2. ff. de appel. recipiē. gl. in Clem. 1. verb. ipso iure. de hæreti. tex. de iure Regio. i. l. 13. tit. 24. in. 3. parti. & dicitur grauamen irreparabile qñ continet factum: quia cum factum infe ctum esse nō possit, vt in l. in bello. in §. facta. ff. de capti. idēo grauamen illud irreparabile censet. ita tenet Doct. i. l. qd' iussit. ff. de re iu.

¶ **Secundò** fallit in sententia excomunicationis: quia etiam dicitur cōtinere irreparabile gra uamen cū habeat exequutionē. vt in c. pas toralis. de appell. Bernar. de Luco in reg. 39.

3. **Tertiò** fallit qñ sentētia interlocutoria tagit factum

factum principale vel substantiam negotij: vt in l. intra vtilē. ff. de minori. vtpote si pro nuntiet quis minor, vel maior, prodigus, vel aliās inhabilis: qā ex hoc torus annullat actū, vt tradunt Doct. in l. is qui. ff. de verb. oblig.

4. **Quartò** fallit quando iudex per sententiam denegat copiā actorū, vt in l. 2. C. vt lite pen den. & dixi in Regu. 5.

5. **Quintò** fallit quando iudex iustam excusa tionem tutoris repellit, vt in l. 1. in §. si quis tu tor. ff. quando appellan. sit.

6. **Sextò** fallit qñ sentētia lata est super legitima tione personę. ita Bal. in sua Margarita. q. 8.

7. **Septimò** fallit qñ iudex pronūciat fideiussō rem esse idoneū: qā tunc poterit à tali senten tia appellari. vt in l. si ab arbitro. ff. q. fatif. cog.

8. **Octauò** fallit quando iudex mandat solui pe cuniā minori sine curatoribus. vt in l. ait præ tor. in §. permittitur. ff. de minori.

9. **Nonò** fallit quando iudex pronūciat testes admittendos esse, vel non: vel probationes admittendas, vel non. vt notab. cōcludit Cor ne. in conf. 35. num. 1. vol. 1.

10. **Decimò** fallit quādo interlocutoria mere tur exequutionē: vt si partes per eam cogantur facere compromissum. ita consuluat Bar ba. in consil. 35. incipienti, Illud in medio. col. penult. vol. 3. vel quādo generat præiudicium circa exequutionē: vt i. d. lab arbitro. & ita te net Sali. in d. l. ante sniam. C. quorū appel. re.

11. **Vndecimò** fallit quando alia non spectat sen tentia: vtpote si quis pronuntiet se iudicem competentem vel incompetentē. vt in c. signi ficantibus. de off. delega. & in l. ait prætor. in §. permittit. ff. de minori. glo. in Auth. habita. in fine. C. nē filius pro patre. tenet Abb. in c. super eo. el. 2. notabi. 1. de appella. Salice. in l. pen. C. quorum appella. recipi. circa quam limita. vide Bernar. de Luco in regu. 354.

12. **Duodecimò** fallit quādo perfectē grauamen reparari non possit in definitiua quin aliqd faciat præiudicium: tunc enim benē poterit appellari. vt in l. 1. in §. quæ situm. ff. de appel la. vbi permittitur appellare à mendaci rela tione. notat Barto. in dict. l. ante sententiam. ff. de appella. recipien.

13. **Decimotertiò** fallit quādo cūq; grauamen possit reparari, sed cum maxima difficultate: tunc poterit appellari, & iudex non poterit postea procedere. ita Bart. in d. l. 1. in §. quasi tum. ff. de appella. & in l. 2. C. de appella. reci pi. quem sequitur Felin. in c. accepimus. nu. 5. de fide instrum.

14. **Decimoquartò** fallit in sententia lata in cau

sa momentaneæ possessionis, quādo per istā sententiā pateretur præiudicium cui non sit alio modo consultum quā per appellatio nem. ita Bart. in d. l. ante sententiam. n. ume. 3. ff. de appella. recipien.

Regula. liii.

Appellanti propter exceptionem non ad missam, cuius pbationē in continēti obtulerat, non est necesse ad iustificandum appellationem probare veritatem exceptionis: sed sufficit q probet se opposuisse exceptio nē, & obtulisse pbationē in cōtinēti. ita pbat i. c. interposita. ibi, nisi exceptionē de appell. ¶ Hanc regulam, vbi ponit rationem eius, ponit Preposi. cum. 16. limitationibus in d. c. interposita. num. 4. de appella.

Regula. liiii.

APocha in qua quis ostendit se tribus an nis proximis soluisse, retrò soluisse præ sumit, nisi cōtrariū probet. Hanc regulā pro bat tex. in l. quicūq; C. de apōchis publi. li. 10. & ibi Bart. per illum tex. & Doct. in glo. in l. 2. in verbo, repellere. C. de iure emphy. & in c. cū ecclesia Sutrina. de causa poss. & pprie. Phil. Dec. i. l. si certis annis. nu. 6. C. de pactis.

1. **Amplia** primò procedere tam in censu em phyteotario quā tributario. ita tenet Do mi. de Rota in decisio. 304. in tit. de locato. in nouis. quos sequitur Alexan. in Additio. ad Bart. in d. l. quicūq; Jacobi. de S. Geor. in l. non est necesse. num. 3. ff. de probatio.

2. **Secundò** amplia habere locum in simplici co lono vel conductore: qā probādo se soluisse tribus proximis annis, præsumat semper retrò soluisse, secundū Ange. i. Auth. de nō alie nandis. in §. scire. nu. 25. colla. 2. vbi dicit se nescire legē de hoc. Hanc etiam opinionē tenet Bal. post Ioan. And. in c. litera. nu. 7. de dila tio. vbi dicit q conclusio huius regulæ proce dit in emphyteota, siue in simplici colono, si ue in censualio, siue in illo qui soluit collectas in cōi per trienniū, quare etiam opinionem sequit Ia. in d. l. 2. nu. 137. C. de iure emphyt.

¶ **Limita** primò vt procedat supradicta regu. qñ illa solutio triū annorū esset facta quālibet de per se, vnaqueq; singulo anno: secūs si simul & semel soluisset vno anno pro tribus annis: quia tunc regula non procedit. Hanc

d 3 limita-

D. Petri Duenas.

limitationem ponit Cinus in. l. 2. C. de dotis promissio. quem sequit Bald. ibi. nu. 2. Ange. in. d. l. quicumq; num. 3. & ibi Pyrrhus Englebermus in principio. quam limitationem dicit semper mente tenendam, Iacobi. de. S. Geor. in. d. l. non est necesse. nu. 3. ff. de prob. Fallit secundò hæc reg. singulariter, vt per Hostien. in Sūma, in tit. de locato. nu. 13. vbi tenet qd hæc regula procedat tantūmodo in causis secularibus: sed in ecclesiasticis dicit sufficere qd emphyteota pbet per duos annos proxime præteritos soluisse. Quæ limitatio non est vera & eam expresse reprobat Io. And. in Additio. ad Specul. in tit. de locato. in. §. nunc aliqua. vers. 27. nu. 38. & istam opinionem Io. And. reprobando dictum Hostien. sequitur Iason in. l. 1. nu. 116. C. de iure emphyteutico.

Regula. iiii.

Arma portare regulariter prohibitū est. vt per totū in rubro & nigro. C. vt armorum vsus in scio Principe interdictus sit. lib. 11. & in. c. quid culpaf. 23. q. 1. in. c. clerici. de vita & honest. cleri. & in. c. de armis. colla. 6. Circa quam regulā vltra Capolā in verbo, armorū appellatione. ff. de verb. sig. vide Catell. Cott. in Memorabilibus iuris, in verbo, armorum vsus. Roma. in sing. 263. Paul. Pari. in conf. 171. vol. 4. nu. 17. Ang. Aret. in tract. malefactorū, in part. vno sticho ferreo. per totū. Petr. Beluz. in suo Speculo Principū: rubr. 27. §. milites. nu. 3. cum sequentibus. Hanc regulā cū se prem limitationibus ponit Socin. in reg. 30. **H**anc regulā vltra eum amplia primò, non solū habere locū in armis offensibilibus, verū etiā defensibilibus: cū de iure Codicis dicatur regulariter non licere arma portare, nisi de Principis licentia. vt in. d. l. vnica. sed appellatione armorū etiā defensibilia veniūt. vt in. l. armorū. ff. de verb. sig. licet de iure. s. forum, arma defensibilia non erāt prohibita portari, vt tenet Barto. in. d. l. ff. ad legē Iuliam, de vi. & pro ista opinione est tex. de iure Authentico. rura in. §. penul. i. d. Auth. de armis. & ita per illum tex. tenet Barba. in tracta. de Cardinal. legatis à latere. in. §. q. nu. 23. Felian. o. ita quorundam. nu. 2. de ludæis. Marcus à Mantua in lib. 6. obseruationū, obserua. 54. per totā, maximē in fin. Ioan. Igneus in. l. 1. in. §. occisorum. num. 42. ff. ad Syllania. **A**mplia secundò vt non solū liceat arma portare, verū etiam est prohibitū magistris ar-

morū vendere arma priuatis personis: & nulus potest esse faber ad arma facienda, nisi deputati à publico. ita probat tex. in dicta Auren. de armis. in princip.

3 Tertiò amplia etiam si quis habeat arma in domo. vt in. l. 1. & ibi glo. ff. ad. l. Iuliam, de vi. & in dicta Auth. de armis.

1 **L**imita primò vltra Socinum, vt hæc regula non habeat locū qñ quis portat arma causa venationis. ita probat text. in. d. l. 1. ff. ad legem Iul. de vi publi. vbi tex. dicit qd licet tenere arma causa venationis in domo: ergo licet ea portare. & miror qd textus in. l. 1. & 2. C. de venatione ferarū. lib. 11. de armis nihil dicant.

2 Secundò limita non procedere in nauigatione: quia tunc licet portare arma. vt in dicta. l. 1. ff. ad. l. Iul. de vi.

3 Tertiò limita in familiaribus & seruatoribus inquisitorū hereticę prauitatis: quia possunt portare arma. & si prohibeant à iudicibus secularibus, puniūtur tanquam turbatores inquisitionis hereticę prauitatis: vt est text. & ibi Doct. in Clemen. 2. §. fina. de here.

4 Quartò limita non habere locum in fratribus Hierosolymitanis: quia bene possunt portare arma: vt sunt hodie Commendatarij sancti Ioannis, vt est glof. in. c. duo sunt. in glof. 1. in fine. 2. q. 1.

5 Quintò limita non habere locū in militibus. vt est tex. secundū vnum intellectū, in. l. iube mus. la. 1. C. de praposis sacri cubiculi. lib. 12. Quod tamen intelligo verum in veris militibus qui sunt in expeditione belli, vel fuerūt veri milites. ita Tiraquellus de nobilitate. c. 20. num. 68. & 72. Et ratio supradictæ limitationis est: quia miles arma portando non facit rem illicitam, ex quo portat id de quo est investitus, vt miles. ita tenet Bald. in cap. 1. quid sit investitura. nume. 50. in V sibus feudorum. Porro ad hoc vt quis dicatur miles, sunt sex necessaria. Primo quod non sit negotiator. vt in. l. 1. C. negotiatores nē militent. lib. 12. Secundò quod examinetur si sit aptus ad militiam. vt in. l. 1. C. qui militare non possunt. lib. 12. Tertiò requiritur quod præstet sacramentum quod mortem pro republica non evitabit. vt in. l. milites. ff. ex quibus causis maiores. Quartò requiritur quod in brachiis signetur. vt in. l. 3. C. de fabricensibus. libro. 11. Quintò requiritur quod ei ensis accingatur: argumento textus in. l. filius familiaris. ff. de testamēto militis. Sextò requiritur quod scribatur in libro, in quo sunt scripti alij milites. vt in. l. ex eo. ff. de testamento militis.

militis. & ita tenet glo. in dict. l. milites. & de istis militibus, vt. §. dixi, loquitur ista quinta fallētia: quia isti sunt proprie qui habent priuilegia militum, secundum glo. in dicta. l. milites. & est simiis glo. in Auth. de mandatis principum. in. §. fina. in verbo, siquidem. colla. 3. & ita Lancelot. Galiaula in rep. l. Centurio. nu. 16. cum aliis. ff. de vulgari & pupillari. Et circa hanc limitationem vide quinquaginta priuilegia militū, per Marcum à Mantua post repetitionē legis, precib. C. de impuberū & auiis. in nu. 130. vbi per modū tractatus posuit supradicta priuilegia, quæ etiā ponuntur in. 2. vol. tractatū, in tractatu de priuilegiis militaribus, eiusdem Marci de Mantua.

6 Limita sextò in Curialibus comorantibus in Curia Regis, & eorū seruatoribus: vt in. d. l. fina. C. de praposis sacri cubiculi. lib. 12. Porro Curiales dicuntur qui aliquo modo sunt Curiz obligati: vt milites, siue aduocati, siue iudices, siue officiales, siue histrones, vt dicit glof. in. c. 1. §. distinct.

7 Septimò limita non procedere in Doctoribus. ita notabiliter tenet Bart. in. l. Medicos. C. de professio. & medi. lib. 10. vbi tenet qd Doctores non debent à familia potestatis scrutari de armis. Pro qua opinione, quia nihil allēgat, facit: nam Doctores dicuntur milites, & milites excusantur, vt. §. dixi. & illud dictū Bar. sequitur Ioan. Lesnauderius in tracta. de Doctoribus, in. 2. parte. §. 8. Ludouicus Bologninus in repetitione Authentice, habitz. col. 1. fol. 6. C. nē filius pro patre. Andreas Barba. in proce. Clemen. in. 10. priuilegio Doctorum. Lancelotus Galiaula. in Rep. l. Centurio. nu. 24. ff. de vulgari. quā limitationem veram intelligo in Doctoribus qui sunt re ipsa professores: cū isti proprie militare dicantur, per ea quæ dixi. §. de militibus, in quinta limitatione. idē videtur dicendū in aduocatis cū militare dicantur: vt in. l. aduocati. C. de aduoc. diuers. iudicum. de quo vide Galiaulā in. d. l. Centurio. nu. 43. ibi not. Ludouic. Canettus, pag. 39. Iaf. in. l. ad egregias. nu. 10. ff. de iure iu.

8 Octauò limita quando quis portat arma ad sui defensionem: nam tunc videtur portare causa suæ salutis: vt in. l. 1. & penul. ff. ad legem Iuliam de vi.

9 Nonò limita quando officialis dat licentiam ferendi arma: quia tunc non punitur ferens poena portationis armorū: quā licentiam non potest expresse concedere, sed sub dissimulatione tantū: vt in. l. fina. C. de fabricensibus. lib. 10.

10 Decimò limita non procedere in Curialibus filij Regis primogeniti, vt in. l. bene à Zenone. C. de quadrienniali prapscriptione. ibi, siue ab his qui postea digni fuerunt nomine Imperiali. & sic priuilegium quod habent Curiales Regis, attribuitur etiam Curialibus filij primogeniti Regis: quia filius primogenitus dicitur Rex in vita patris. vt in. c. cœpit. 24. q. 1. & ita tenet Andreas de Isernia in. c. 2. de feudo Marchiz. in V sibus feudis.

11 Vndecimò limita nō pcedere de iure Regio: quia de iure regio, nisi cōuersi nouiter i Regno Granatēsi, omnes alij possunt ensem secū ferre: vt est Pragmatica. 55. edita in Curia de Valladolid, Anno Domini. 1523. postea autē fuit statutū in Pragmatica. 72. Toleti, Anno Domini. 1525. vt etiam pugionem vel ficam cum ense possit quis portare per totum diem & noctem vsque ad certam horam ibi positam. postea autem fuit promulgata alia Pragmatica. 72. de Madrid, Anno Domini. 1534. in qua fuit statutum quod omnes illi qui portauerint ensem cum pugione de nocte post horam prohibitam, si lumen secum portauerint, non possit familia eis arma auferre. idē etiam fuit statutū in omnibus illis qui de manevadunt ad laborandum.

Regula. lvi.

Arbitrari ad pronuntiandum secundum iura, potest & debet pronuntiare secundum statuta & consuetudines. pro quo est tex. in cap. 1. vt lite pendente. vbi archiepiscopo ex priuilegio competebat deferre crucem ante se per totam Angliam: vnde cū super illo priuilegio esset contētio, committitur per Pontificem & mandat vt deferat crucem donec de iure fuerit cognitum. & sic verbum de iure refertur ad priuilegia, & per consequens debet posse referri ad statuta & consuetudines. Facit etiam text. in cap. licet causam. in princi. de probationibus. inducto eo modo quo supradictō cap. 1. Facit etiam glof. in proemio Clemētarum in principio: nam dum dicit text. nulla iuris sanctio. glof. in verbo, iuris, dicit, humani positiui: sicut canonicum vel ciuile, synodale vel municipale, naturale vel diuinum. & sic glof. sub nomine iuris comprhendit quodcunq; tam statutarium quā alterius speciei. Præterea facit, nam iura mandant iudicari secundum statuta & consuetudines locorum: vt in cap. 3. d. 4. de co

de eo qui mittitur in possessionem. & in c. illa. 12. distincti. & in cap. citatus. de rescriptis. cum statuta & consuetudines sint iura, vt patet in definitione consuetudinis: vt per Barto. in l. de quibus. in principio. ff. de legibus. & de statutis in l. omnes populi. in principio. ff. de iustitia & iure. ergo veniunt appellatione iuris. hanc opinionem tenet Antonius de Butr. in cap. Quintauallis. nume. 49. de iure iurando. Paul. de Cast. in l. ius pluribus. numero. 3. de iustitia & iure. & in l. prescriptio ne. numero. 11. C. si contra ius vel utilitatem publicam. Ludouic. Roma. in l. post dotem. nume. 43. ff. soluto matrimonio. & in consil. 251. numero. 5. ita tenet Abbas in proemio Clementinarum, in principio. & in cap. Camana. numero. 11. de electione. & in cap. cum venissent. nume. 4. de eo qui mittitur in possessionem. & in cap. licet causam. numero. 2. de probationibus. Præpositus in cap. ius generale. 1. distinctio. numero. 8. Alexander in dicta. l. post dotem. numero. 26. Felinus in dicto cap. ius generale. 1. distinctio. in. 1. & 2. colu. & in dicto. cap. licet causa. numer. 3. & in cap. 1. numero. 1. de sponsalibus. Iason in l. omnes populi. in l. lectura. numero. 3. & in l. lectura. nume. 19. ff. de iustitia & iure. & in l. prescriptio. numero. 14. C. si contra ius vel utilitatem publicam. & in numero. 18. vbi in nume. 20. dicit istam esse communem opinionem. Philippus Decius in dicto. c. licet causam. nume. 20. hanc etiam dicit communem opinionem Crotus in dict. l. omnes populi. in. 1. notabili. & ibi Baptista de sancto Severino, in 1. colum. eandem opinionem dicit communem Claudius de Seyfello in dicta. l. ius pluribus. numer. 4. eandem opinionem tenet Rochus de Curte in rub. de consuetudine. in. 6. quæ. nume. 50. licet aliqui Doct. quos ipsi referunt, teneant contrariam opinionem. Hanc regulam ampliat vno modo, & limitat quinq; modis Rochus de Curte in dicto. num. 50.

Regula. lvii.

Arbitri sententia, etiam si sit iniqua, standum est: vt in l. diem pferre. in. 6. stare. ff. de arbitris. & in l. qualem. eod. tit. **L**imita primo quando sententia arbitri fuit lata secundum voluntatem, & contra compromissum: nam tunc esset nulla, per notata in c. dilecta. de rescriptis. & in c. Pisanis. de restitutione spoliatorum. & in l. non distinguemus.

in. 6. de officio. ff. de arbitris. quia omnis potestas arbitri dependet e compromisso, in tantum, quod si esset compromissum de iure & processum de facto, non teneret sententia: vt ibi facit lex, diligenter. ff. mandati. cum aliis. **S**ecundo fallit si arbiter ferat sententiam pretio vel dolo aduersarij: nam tunc non valet nec est standum est, sed ope exceptiois infringitur. ita notabiliter tenet Speculator in titu. de arbitro & arbitratore. in. 6. excipitur. numero. 4. versicu. item quod corruptus. per tex. in l. 3. in. 6. 1. & leg. ita demum. ff. de arbitris. & in l. sed & si seruum. in. 6. sunt & alij. eodem tit. & in cap. 2. de arbitris. & in c. cum aternæ. de re iudicata. libr. 6. & in cap. accusatores. 3. q. 5. facit tex. in l. non distinguemus. in. 6. cu quidam. eod. titu. **T**ertio fallit quando ius est clarum, & sententia arbitri continet errorem expressum, per notata in l. 2. C. quando prouocare non est necesse. in. c. per tuas. de sententia excomunicatiois. per Bar. & Alex. & Iasonem in l. cum prolatis. ff. de re iudicata. Felin. in. c. 1. num. 6. de re iudicata. Moderni in l. qui Romæ. 5. duo fratres. ff. de verborum obliga. Anto. de Butr. in c. Quintauallis. nu. 42. de iure iurand. & intelligitur expressum. si in ipsa sententia: vt si pronuntiauit quod minor non potuit testari contra text. in l. qua ætate. ff. de testamentis. nam si non est expressus error, non dicitur arbiter iudicasse contra ius commune, sed contra ius partis. vt in. c. cum inter. de re iudicata. fasit text. & quod ibi notatur in l. si expressum. ff. de appella. quod notat Bart. in l. is cui honoris. ff. de verborum obligationib. ita tenet Felinus in dicto. c. 1. de re iudicata. num. 9. **Q**uam limitationem amplio procedere quando arbiter fert sententiam contra consuetudinem: nam sicut non valet contra ius, ita neq; contra consuetudinem: cum a pari procedant. ita notatur in dicto cap. 1. de re iudicata. per Bald. in l. 2. C. quando prouocare non est necesse. faciunt notata per eundem Bald. in rubri. de concessione reu. feudi. & ita tenet Angel. Aretinus in. 6. 1. Instit. de officio iudicis. de quo vltra eum ibi, & Felinum in dicto c. 1. de re iudicata. vide Doct. in dicta. l. cu prolatis. & in dicto. 6. duo fratres. **Q**uam supradditam regulam intelligo habere locum in arbitro voluntario: secus est in arbitro statuario: nam ab eius sententia appellatur ex dispositione iuris. ita tenet Bart. in l. final. C. de iudiciis. pro qua opinione est gloss. in cap. a iudicibus. 2. quæstio. 6. & in cap. ab arbitris. de officio

de officio delega. libr. 6. quarum opinionem vltra Bart. ibi sequuntur Salice. & Iaso. & Jacobus de sancto Georg. in dicta leg. fina. C. de iudi. & ibi Aretinus, qui dicit quod ista est verior & communis opinio. Hanc opinionem tenet idem Bart. in l. 1. in fine. ff. a quibus appellare non licet. Iason in. 6. omnium. numer. 11. Institur. de actionibus. & ista est verissima opinio, licet contrarium teneat idem Bar. in prima constitutione. C. numero. 4. quem sequitur Antonius de Butrio in dicto cap. Quintauallis. nu. 33. & in cap. cum dilectus. de arbitris. Dominicus in dicto cap. ab arbitris.

Regula. lviii.

Arbitrari sententiam non potest ferre de nocte. Hanc regulam probat text. in Authentica de iudicibus. in. 6. sed eum. colla. 6. dum dicit quod vsq; ad vesperras potest iudicium reddi. ita tenet Bald. in l. in eos. in fine. C. de appella. gloss. in. 6. 2. Institur. de verborum obliga. ita concludit Romanus, & Iason in l. more Romano. nume. 12. in fine. ff. de feriis. dicentes quod arbiter nisi ex causa necessitatis non potest dicere sententiam de nocte: per legem, si de meis. in fine. & legem, si feriat. secundum vnum intellectum. ff. de arbitris. idem tenet Alexander & Riminaldus Maria in l. non minorem. C. de transactio. reprobato Paulo de Cast. ibi, qui facit differentiam inter ordinarium, & delegatum, & arbitrum. Sed quantum ad arbitros, sic distinguendum puto: aut loquimur in arbitro compromissario, & tunc dico sententiam per eum latam de nocte, valere: per tex. in leg. diem proferre. in. 6. stari. & in leg. qualem. ff. de arbitris. nam sicut eidem standum est quando est iniqua ratione rei, vel alterius causa, vt in iuribus supra allegatis: & posui supra in precedenti regula: ita & ratione temporis, argumeto tex. in cap. primo de plus petitionibus. & in. 6. plus autem. Institutio. de actionibus. cum aliis notatis in leg. 1. C. de plus petitionibus. Si vero loquimur in arbitro electo secundum formam statuti, cum multum assimilatur iudici siue ordinario siue delegato, vt tenent doct. in l. final. C. de iudi. & dixi supra in precedenti regula: crederem quod sicut iudex non potest sententiam de nocte dicere, vt in dicto. 6. sedebunt. & notatur in cap. consuluit. de officio delegati. & in dicta leg. non minorem. & tenet Socinus in regula. 359. ita nec arbiter: & sic nostram regulam secundum supra dicta

dico debere intelligi in arbitro statuario. & Socinus ibi ponit quinq; fallentias quæ possint huic regulæ conuenire. idco vltra eum, **L**imita primo, non habere locum quando: **1** arbiter dedit interlocutoriam sententiam: nam tunc, licet sit lata de nocte, tenet: per notata per Bald. in dicta. l. non minorem. Imo lam in leg. quod iussit. ff. de re iudicata. notatur in cap. auditis. de procuratoribus. **2** Secundo limita quando arbitri assumuntur de iure, & de facto: nam tunc cum talis sententia habeat vim transactionis, vt dicit Paulus de Castro in dicta leg. more. in fine: dicendum est quod sicut transactio potest fieri de nocte, vt in dicta leg. non minorem. ita & sententia debeat valere. facit quod notat Iason in dicta leg. more. numero. 12. in septima Fallen. **3** Limita tertio quando lata est sententia de nocte ex consensu partium: per notata per Ioan. Andr. in Additio. ad Specula. in titu. de arbitro & arbitratore. in. 6. differt. Iason & alij in dicta. l. more. & in dicta. l. non minorem. Felinus in dicto cap. consuluit. notatur in leg. penul. C. de pactis. quod procedit siue expresse siue tacite esset consensus: vt tenet Iason in dicta. l. non minorem. in. 2. limitatione.

Regula. lix.

Arbitrari postquam tulit sententiam, non potest amplius eam retractare. Hanc regulam ponit Speculator in titu. de arbitro & arbitratore. in. 6. sequitur. numer. 62. Cynus in l. si diuersa. C. de transa. Bal. & Alberi. in l. dicere. in. 6. Vnde videndum. & in l. quid tamen. ff. de arbitris. Angelus in consil. 152. **L**imita primo, non habere locum in sententia interlocutoria: per notata in lege, quod iussit. ff. de re iudicata. & in l. post sententiam C. de sententiis & interlocutio. omni iudic. & in leg. 1. C. sententiam rescindi non posse. & in l. si opus nouum. ff. noui ope. nuntia. & in leg. fina. in fine. ff. de præt. stipu. Innocen. in cap. in literis. de officio delega. & in cap. auditis. numero. 2. de procurato. & in cap. quod ad consultationem. nume. 1. de re iudicata. Bald. in dicto. 6. vnde videndum. nume. 1. Abbas & Cagno. in cap. qualiter & quando. el. nu. 6. de accusa. & in cap. cum cessante. num. 3. & ibi Additionator, de appella. **2** Secundo limita quando: **1** arbitri iuratur sententiam in conuenienti: nam tunc valet illa iterata pronuntiatio, per l. si ita. l. 2. ff. de hæd. d. 5. redi.

redi in sti. in cap. præterea. de testib. cogen. ita tenet Speculator in dicto. §. sequitur. nu. 64. Quod tamen intelligo verum quandocumq; non interuenerit in mutatione sententiæ ali- quod spatium, ex quo decerni possit esse quæ situm parti: & ita intelligo dictum Bald. qui contra hanc limitationem tenet in. l. quia arbiter. in. 2. lectura, numer. 1. ff. de arbitris. dum querit, an definitiua possit statim corri- gi? pro qua opinione est tex. in. l. 2. C. de senten- tijs ex breuicula recitadis. vbi probat quod statim lata sententia ius quæ situm est parti, & sic mutari non potest: & quia post latam sententiam functus est officio suo: vt in. l. iudex. ff. de re iudi.

3 Limita tertio quando arbiter pronuntiaffet contra formam compromissi. ita probat tex. in dicta. l. quid tamen. in. §. 1. vbi hoc expressè tenet Ludo. Roma. in nu. 1. notatur in dicta. l. dicere. ff. de arbitris.

Regula. lx.

Arbiter debet arbitrium suum ferre parti bus citatis. Hanc regulam probat tex. in. l. nam ita diuus. ff. de adoptioni. & in. l. de vno quoq; ff. de re iudi. & in. l. si enim tres. cum. l. sequenti. ff. de arbitris. in cap. ex ratione. de appellatio. tex. & ibi Bart. & docto. in. l. si arbitratu. ff. de verbo. obliga.

Hanc regulam limita. 7. modis, vt per Vdali- ri. Zafium, in dicta. l. si arbitratu. nume. 33.

Regula. lxi.

Ascendentes succedunt descendentibus. Hanc regulam probat tex. in. l. nam & si parentibus. ff. de inofficioso testamen. text. de iure regio in. l. 6. & 7. in. ll. Tauri: per quas est correctæ. l. 4. titu. 13. part. 6. & lex. 10. tit. 6. lib. 3. fori. Circa quã regulam vide notabiliter Arnoldũ Ferroniũ in glos. ad cõsuetudines Burdigalenses, in. 2. parte, in titu. de testamen- tis. §. 4. & §. 5. Hanc regulam ponit Nicolaus de Vbaldis in tracta. de successio. ab intesta. in. 2. parte, in. 4. quæstio. nume. 7. cum sequen- tibus: vbi eam limitat quinque modis. Eadem regulam cum sex limitationibus ponit Bar- tholomæus de Challanzo in consuetudini- bus Burgundi. in titu. des successions. rubr. 17. §. 6. nu. 1. cum alijs. fo. 148. col. 4.

Secundã verò limitationem qua n. ponit ibi Challanzus. f. in matre quæ intra annũ non

petit tutorẽ, sublimitat sex modis Nicolaus de Vbaldis vbi supra, nume. 14. Eandẽ ipsam limitationẽ ampliat vndecim modis, & subli- mitat quatuordecim, Ioannes de Neuizanis in Sylua nuptiali, lib. 2. nu. 53. quam refert & ponit eadẽ Ampliationes & limitationes Bernar. de Luco in regula. 458.

7 Limita septimò, & primò vltra Challanzum, quando pater fecit substitutionem pupilla- rem filio suo: nam tunc mater priuatur eius successione. ita probat text. in leg. Papinia- nus. in. §. sed nec impuberis. ff. de inoffi- cioso testamento. & in cap. si pater. de testa- mentis. libr. 6. & vltra docto. vbiq; hæc est ve- ra limitatio secundum Tiraquellum, vbi refert alios docto. in. ll. Cõnubialibus, in glos. 5. nu. 60. Arnoldus Ferronius in dict. §. 11. Iacobin^o de sancto Georg. in. l. si. nume. 37. C. de dicto diui Adriani tollendo. licet contrarium, & male, teneat Ioannes Corasius in. l. precibus. nume. 19. C. de impuberum & alijs substitu- tionibus.

8 Octauò limita in feudalibus: vt in cap. 1. de na- tura successions feudi. in vsibus feudorum. & quæ dicam in sequenti regula.

Regula. lxij.

Ascendentes in feudalibus non succedunt descendentibus. Hanc regulam probat tex. in. cap. 1. in princi. de natura successions feudi. De iure regio tex. in. l. 7. titu. 26. part. 4. Circa quam regulam vide notabiliter Matu- rinum Montanum in Authen. de hæredibus ab intestato venientibus. colla. 9. pagina. 64. cum duabus sequentibus. Hanc regulam, vbi eam quadrupliciter limi- tat, ponit Bartholomæus de Challanzo in ti- tulo des successions, rubr. 7. §. 6. fo. 151. col. 2. nume. 3. cum alijs. quas limitationes ad literã ante eũ posuit Franciscus Curcius Junior in tracta. feudorũ, in. 2. parte. 3. partis principalis. q. 17. nu. 42. cum sequentibus, pagina. 178.

Regula. lxijj.

Assessori ante finem officij salarium non debet solui. Hanc regulam ponunt Bal- Paul. de Cast. Alexan. in. 2. notabili, in. l. diem functo. per tex. ibi. ff. de officio assessorũ. facit etiam text. in. l. si seruus communis meus & castrensis. ff. de stipulatione seruorũ. vbi pro- batur quod vbi salarium debetur pro merce- de laboris, tunc in fine tantũ debet solui.

Amplia

1 **A**mplia primò, idem esse in medico. ita pro- bat glos. in leg. vnica, in verbo, cõsequantur. C. de suffragio. & ibi Bal. in. 8. quæst. vbi pro- batur quod medicus non debet habere sala- rium ab infirmo, nisi cum sanus fuerit. idem tenet Bar. in leg. 1. in. §. diuus. numero. 16. ff. de varijs & extraordinarijs cognitionibus. pro- quæ opinione est tex. expressus & ibi Bart. expressè eum ad hoc notat, in leg. archiatri. C. de professoribus & medicis. libro decimo. ita tenet Iason in. §. tripli. num. 56. Institut. de actionibus. & vide Felinum in cap. presbyte- rum. numero. 4. de ho micidio.

2 **A**mplia secundò idem esse in aduocato. ita po- nunt doctores in locis supra dictis, in prima ampliatione. facit tex. in leg. quisquis. C. de postulando. quod etiam tenet Iason in dicta leg. diem functo. numero. 11.

Hanc regulam limita quatuor modis, vt per Franciscum Purpuratum in rubrica. ff. de officio assessorum. numero. 189. Et circa quar- tam Fallentiam ibi positam per eum, scilicet quod si ante terminum potestas decessit, & per assessorem non stetit, illo casu integrum salarium assessori debetur. ita probat tex. & ibi Paulus de Castro. & Iason in tertio. nota- bili, in dicta leg. diem functo. & quia ista est quæstio necessaria & difficilis, omisis funda- mentis quæ in hac opinione solent pro vtrã- que parte adduci, dico ei salarium deberi si est promissum: & si datum est, non compe- tere repetitionem. ita probat textus in leg. qui operas. ff. locati. vbi dicit tex. qui ope- ras locauit, totius temporis mercedem de- bet habere, si per ipsum nõ stetit quo minus operas præstet. idem probat text. in lege pri- ma. §. diuus. ff. de varijs & extraordinarijs cognitionibus. & in lege penultima, & fina- li. ff. de conditione ob causam. & in leg. 4. & in leg. si quis. C. de principibus agentium in rebus. libro. 2. & in leg. finali. C. de dome- sticis & propratoribus. libr. 2. & vltra Bart. in dicto. §. diuus. numero. 13. ita tenet Innoen- tius in capi. propter sterilitatem, & ibi Ioann. de Imola, numero. 13. vbi dicit communiter Legistas ita tenere. Eandem opinionem dicit esse communem Iason in dicta leg. diem fun- cto. numero. 36. Philippus Detius in consilio 70. numero. 2. Guido Papa in decisione. 11. Ludouicus Bologninus notabiliter in consi- lio. 71. Eandem opinionem dicit etiam esse communem Franciscus de Ripa in tracta. de peste: in parte, de priuilegijs contractis in cau- sa pestis. numero. 114. Eadem opinionem di-

cit etiam communem, vbi latissimè eam exa- minat, Laurentius Syluanus in consilio. 28. numero. 17. & 18. & 20. quæ opinio appro- batur hodie de iure regio per textum, in leg. 4. tit. 3. partita secunda. & est etiam pro ista opinione glossa expressa & communiter ap- probata in dicto. §. diuus. in verbo, repeti. in medio.

Regula. lxiiij.

Audiendus non est qui sine actione expe- ritur, reo repugnante & inuito. Hanc regulam probat tex. in leg. si pupilli. in. §. vi- deamus. ff. de negotijs gestis. & in leg. si quis possessor. in. §. penultimo. ff. de petitione hæ- reditatis. & in leg. quoties. in. §. 1. ff. de admini- stratio. tuto.

Hanc regulam per supra dicta iura, vbi eam limitat quinque modis, ponit Zafius in leg. si Titius. numero. 7. cum sequentibus. ff. de verborum obligatio.

Regula. lxx.

Authoritas quando requiritur non suffi- cit simpliciter consentire: sed sicut verbũ sonat, debet expressè autoritas præstari. Hanc regulam probat tex. in leg. 1. in. §. mu- tus. ff. de tutelis. vbi mutus tutor dari non po- test. Rationem reddit ibi tex. quia authorita- tem præbere non potest. idem probat glossa in leg. 3. & ibi Barto. & alij. ff. de autoritate tutorum. Hanc opinionem regulæ dicit esse communem Franciscus Aretinus in leg. ge- rit. numero. 7. ff. de acquirenda hæreditate. & circa eandem regulam vide notabiliter Sylue- strum, in. §. tutor autem. per totum: Institut. de autoritate tutorum.

Hanc regulam, vbi eam notabiliter exami- nat, ponit Tiraquellus in. ll. connubialibus, in glossa. 3. in principio, vsq; ad numerum. 16. & a numero. 16. vsq; ad numerum. 39. eam li- mitat. 8. modis.

Regula. lxxj.

Authoritas doctoris solũ est probabilis, & non necessaria. Hanc regulam ponit Bartolus in. l. 1. numer. 2. ff. si cer. peta. per tex. in. l. 1. C. de professor. & medicis qui in vrbe Constantinopolitana. libro. 11. & per notata in. l. 1.

in. l. i. C. de ll. & in leg. si de interpretatione. ff. eodem titu. quam opinionem Bart. dicit esse comunem Franciscus Curtius Iunior, in cor. fili. 176. nume. 8. & in consi. 160. nume. 4.
Hanc regulam amplia tripliciter, & limita duobus modis, vt per Franciscum Purpuratum in dicta leg. i. a nume. 134. vsq; ad numerum. 140. ff. si certum peta.

Regula. lxxvij.

Authoritate propria nulli subdito Regis competitus sibi dicere. Hanc regulam probat tex. in. l. si quis in tantam. C. vnde vi. in. l. extat. ff. quod metus causa. in leg. nullus. & ibi glos. C. de iudicis. in. l. vnica. C. ne quis in sua causa ius sibi dicat. & in. l. Iulianus. ff. de iudicis. De iure regio est tex. in. l. 10. titu. 4. parti. 3. & in. l. 2. titu. 14. libr. 3. ordinamenti. Circa quam regulam vide Franciscum de Ripa in cap. sape. numero. 68. de restit. spoliatorum. Hippolytum de Marfilijis in sing. 167. Hieronymu Cagnolum in. l. non est singulis. numer. 2. cum sequentibus. ff. de regulis iuris. Detium in cap. cum venissent. numero. 45. de iudicis.

Hac regulam, vbi eam limitat septem modis, ponit Socinus in regula. 34. Limita viginti modis, vt per Antoniũ de Tremoliis in additionibus ad practicam Huberti de Bonaccorso in rubrica. 5. quibus modis examen ordinarij iudicis declinatur. fol. 54. col. 1. in fine, in additione ad numerum. 3. cum sequentibus. Eadem regulam ponit, vbi eam limitat vno & viginti modis, Matthæus de Afflictis in constitutionibus Neapolitanis, libr. 1. rub. 8. nume. 14. vsq; ad numerum. 47. Eandem regulam ponit idem Matthæus de Afflictis, vbi eã limitat octo & triginta modis, in cap. 1. numero. 43. vsq; ad numerum. 93. de pace iuramento firmada. in Vlibus feudo rum.

Sequitur litera. B.

Regula. lxxviii.

Bannitus ex forma statuti potest impunè occidi. Hanc regulam ponit Bar. Bald. Iason, & Philippus Det. in. l. vt vim. ff. de iust. & iur. Ratio est, quia bannitus est transfuga

& hostis ciuitatis: vt in. l. amissione. in. §. 1. ff. de capitis diminutione. Hostis autẽ ciuitatis potest impunè occidi: vt in. l. 1. ff. de ficiariis. & in. l. minimè. ff. de religio. & sumptibus fune- rum. Hanc opinionem tenet Bar. in. l. vbi pa- ctum. C. de transac. & in. l. 1. C. quando liceat vnicuiq; sine iudice se vindicare. Abbas, in. c. fina. de consuetudine. Felinus in cap. quæ in ecclesiarum. numero. 5. de constitutionibus. Iaso. in. l. oēs populi. in repetitione, num. 46. ff. de iustitia & iure. Hippolytus in. l. 1. ff. de ficiariis. & in singulari. 150. Marcus de Mátua in consilio. 206. num. 1. Matthæus de Afflictis in constitu. Neapoli. libr. 2. rubr. 3. pertocum. Castellianus Cotta in Memorialibus iuris: in verbo, statuta quod Bannitus. circa quam regulam vide etiam notabiliter Ioann. Igneum in. l. 3. in. §. si ex stipulato. numero. 70. ff. ad senatusconsultum Syllanianum.

Hanc regulam ponit Bernardus de Luco in regula. 58. vbi refert Iaso. qui eã limitat quin- q; modis, vbi supra in dicta. l. omnes populi. & Felinum qui eam limitat nouem modis, in dicto. c. quæ in ecclesiarum.

1. Quam regulam vltra eos amplia primò, pro- cedere in occidente Bannitũ ignorat: quia ignorabat eum bannitum esse. ita tenet Bar. in. l. inter omnes. in. §. rectè. nume. 4. ff. de fari- tis. & in. l. genero. per illum tex. ff. de infami- bus. Alexander in. 1. volumine suorum consi- liorũ, cõsi. 114. nu. 4. Hippolytus in practica criminali, nume. 3. & in. l. 1. nume. 69. ff. de fici- riis. & in consi. 55. nume. 6. Nellus in. 2. parte. 2. temporis. q. 35. numero. 25. in tracta. bannitorũ.
2. Amplia secundò in occidente bannitum qui erat rebannitus, non tamen adhuc erat can- cellatus de banno: nam occidendo eum non punitur. ita tenet Paulus de Castro in. l. si de eo. ff. de acquirenda possessione. Bald. in. l. La beo. in fine. ff. de pactis. Alexand. in dicto cõ- silio. 114. nu. 5. Hippolytus de Marfilijis in. l. 1. num. 70. ff. de ficiariis. & in practica criminali in. §. aggredior. nume. 4. & in consi. 55. nu. 7.
3. Tertio amplia si bannitus fuisset indebitè cã- cellatus à banno, occidens eum non punitur sicut si non fuisset cancellatus: ita tenet Bald. in cap. in princi. hinc finitur lex Corradi. in Vlibus feodorum. Bart. post Rayne. in. l. si eũ seruum. ff. de dona. inter vi. & vxor. Cœpola notabiliter in consi. 7. nume. 1. cum sequenti- bus, in cõsiliis criminalibus. Nellus in tracta. bannitorum, in. 1. parte tertij temporis. q. 3. nume. 3. Hippolytus in. l. 1. nume. 71. ff. de fici- riis. & in singulari. 340. & in practica crimi- nali

4. Quarto amplia vt etiam procedat si statutũ dicat simpliciter Bannitum offendi posse, licet non dicat occidi: nam occidi potest. ita tenet Ioan. Andr. in additionibus ad Speculum: in titu. de cõstitu. in additiõe finali, in fine. Ray- nerius & Bart. in. l. 3. in. §. finali. ff. de aliment- tis & ciba. lega. Albe. in prima parte statuto- rum. q. 5. & 8. Nellus de sancto Geminiano in tracta. bannitorum, in. 2. parte. 2. temporis. quæst. 7. vbi examinatis quæstionibus. Pau- lus de Castro. & ibi Florianus in. l. binas & dzs. numero. 4. ff. de seruitu. vrba. prædio. Paulus, Alexand. & Iaso. in. l. in suis. ff. de liberis & posthumis. Hippolytus in. l. 1. numero. 37. C. de raptu virgi.
5. Quintò amplia etiam si bannit⁹ notificasset occisori cancellationem factam ab anno: nã non teneretur credere ipsi bannito, nisi osten- deret publicum instrumentum cancellationis & gratiæ. ita Bar. quem sequitur Iason ibi in. l. non solum. §. morte. ff. de noui operis. & ibi Anto. Rubeus nume. 64. Marianus Socinus Iunior in consilio. 58. numero. 12. volumine. 1. Hippolytus in. l. 1. numero. 72. ff. de ficiariis.
6. Sextò amplia in bannito occidente alium bã- nitum: nam potest impunè occidi. ita Bald. in. l. cum mulier. numero. 4. versic. statuto ca- uetur. ff. soluto matrimonio. & ibi Alexander. Hippolytus in practica criminali in. §. aggre- dior. numero. 53. Felinus in cap. cum duobus. de sententia excommunicationis.
7. Septimò amplia in occidente bannitum qui iniuste bannitus erat: nam propter bannum, etiam si esset iniustum, excusatur. ita tenet Di- nus in. l. penulti. ff. de adulterijs. Bart. in lege, ex hoc rescripto. ff. de ventre inspiciendo. & in lege, siue vxor. ff. de donationibus inter vi- rum & vxorem. & in leg. 3. §. si seruus. ff. de ac- quir. posses. C. in Authentica, si vxor. C. de repudijs. Bald. in leg. 1. C. de pœnis. & in. l. 1. ff. solu. matri. Angel. in. l. quis sit fugitiuus. in. §. item apud Labeonem. ff. de edili. edict. Barto. in leg. 2. in. §. hæc actio. ff. vi bonorum raptorum. idem Barto. Alexand. & Ias. in. l. 4. in. §. condemnatum. numero. 34. ff. de re iudi- cata. & in leg. 3. in. §. si seruus. numero. 8. ff. de acquirenda possessione. Cœpola in consilio

7. numero. 7. in consiliis criminalibus. Seba- stianus Vantius in tracta. de nullit. sententia- rum. rubrica. 8. quoties & intra quod tempus de nullita. agi possit. pagin. 90. numero. 44.
8. Octauò amplia etiam si quis occidat filium, aut patrem, aut dominum bannitum, vel fra- trem, non punitur. ita Barto. & Alexander ibi, in additionibus, in lege, si adulteriã cum incestu. §. liberto. ff. de adalte. Felinus in cap. qui in ecclesiarum. numero. 5. de constitutio. Hippolytus in lege vaica, nu. 20. C. de raptu virgi. idem Hippolytus in consilio. 119. nume- ro. 18. Iason in dicta. l. omnes populi. numero 47. Hippolytus in lege prima, in. §. præterea. ff. de quæstio. Eandem opinionem sequitur Gerardus de Petra Sãcta in singu. 2. pro qua opinione facit qd' notat Marcus de Manua in lege, veluti. ff. de iusti. & iure. Contrariam tamen opinionem tenet Angelus in dicto. §. liberto. & in Authentica. de incestis nuptis. in principio, numer. 1. colla. secũda. Eandem opi- nionem notabiliter examinat & tenet contra Barto. Ludouicus Gome. in dicto. §. rursus. numero. 22. quam opinionem sequitur & alle- gat plures docto. eam tenentes tanquam hu- maniorẽ & tutiorẽ Bartholomæus Cœpo- la in consilio. 5. numero. 26. in consili. crimina- libus. Nellus in tracta. banni. in. 2. parte secũ- di temporis. quæstio. 10. numero. 10. quam in- tellige & declara, vt in finali limitatione hui⁹ Regulæ.
9. Amplia nonò non occidendo bannitum, sed etiam non bannitum, verum de proximo bã- niendum. ita Iason in. l. quamuis. numero. 7. C. de inoffi. testa. & in Authentica. si qua mu- lier. C. de sacrosanctis ecclesijs. nume. 23. Hip- polytus in. l. 1. numero. 74. C. de raptu virgi. & in consi. 97. Hanc regulam sic ampliata vltra Iasonem in dicta. l. omnes populi. numero. 45. vbi limi- tat eã quinq; modis: & Felinum in dicto cap. qui in ecclesiarum. vbi limitat eam nouera modis:
  1. Limita primò secũdum Iasonem in dicta. l. omnes populi. nume. 46. quòd tale statutum non valet de iure Canonico, nec procedit, da- to quòd de iure ciuili valeat. ita tenet Hostie- sis & ceteri Canonistæ in cap. finali de con- suetudine. quem refert & sequitur Bald. in. l. 1. numero. 9. C. si à non competente iudice iu- dicatum esse dicatur.
  2. Limita secundò non procedere in foro con- scientiæ: quia iste occidens bannitum, etiam si faciat ex forma statuti, peccat: & in foro poli

poli non est excusatus, maximè si hoc non facit respectu reipublice & animo exequendi statutum, sed animo fundendi sanguinem humanum. ita tenet Ioannes Andreas in rubrica de constitutionibus. Sanctus Thomas. 2. 2. quæst. 64. Bal. in. l. vt vim. ff. de iustitia & iure. Albericus in. 4. parte statutorum. quæst. 19. Felinus in cap. qui in ecclesiarum. num. 14. de constitu. Pro qua opinione est glos. in cap. in ter hæc. 33. q. 2. vbi probatur quod licet maritus defendatur à pœna homicidij ppter adulterium vxoris: vt in l. Gracchus. C. de adulteriis. non tamen defenditur à pœna aeterna: vt in dicto cap. inter hæc. & ita per illum tex. tenet Abbas in repeti. cap. cum esses. numer. 16. de testa. Felinus in. c. l. nume. 2. de præscriptio nibus. Fortunius Garcia in tracta. de ultimo sine iuris canonici & ciuilib. illatione. n. Iaso. in. l. vbi pactum. nume. 16. C. de transac. copio sissimè Io. de Neuizanis in sua Sylua nuptia li. lib. 1. numero. 83. Ludo. Gomezus in. 6. fuerat. nume. 52. Instit. de actio. Andreas Tiracquellus in. 9. lege connubiali. numero. 4. & ex Theologis idem voluit diuus Thomas in. 4. sententiarum. distinctione. 37. q. 2. articulo. 1. & ibi Richardus & omnes doct. Astensis in lib. 8. summe. titu. 2. arti. 4. Robertus Hoicot in cõmentariis in Sapientia Salomonis. lectio. 42. Angelus in Summa, in verbo, homicidij. el. r. §. 6. & in verbo, vxor. in. §. 4. & ante eos hoc tenuit diuus Augustin⁹ in lib. 2. de adulterini conjugibus. c. 14. & sequenti. Imò forti⁹ etiam in foro fori non excusatur secundum Felinum in cap. ecclesie sancte Mariæ. numero. 42. de constitu. Gomezus in dicto nu. 62. & sic supra dictū statutū & leges quæ permittunt vindictam cum agatur de peccato in eis non valent nec tenent, sed attenditur dispositio Canonum: vt in cap. fina. de consuetu. in cap. nouit. de iudicijs. in cap. per venerabilē. qui filij sint legitimi. & ita notabiliter concludit Rochus de Curte in tracta. de consuetudine. nume. 149. vbi vult quod dispositio tex. in leg. 1. & 2. C. quando liceat vnicuiq; sine iudice se vindicare. nō procedat in foro ecclesie nec Cæsar, tanquam nutritiua peccati: nec ad hoc obstat tex. in cap. 2. de homicidio. vbi est dispositio iuris canonici, & permittitur fur nocturnus occidi: quia dico quod nō est verū, dato qd sit dispositio Canonica ac procedat in foro conscientie: imò non procedit. ita probatum in cap. cum dilecti. & in cap. ad nostram. de emptione & venditione. vbi sunt iura canonica & per illorum dispositionem

permittitur contrahentibus se inuicem decipere, vsq; ad dimidiam: tamen illa dispositio canonica non procedit in foro conscientie. ita tenet Antonius de Butrio ibi, allegando diuū Thomā: & Ioannes Crotus, vbi plura refert, in repetitione. c. 2. in. 1. notabi. de constitu. lib. 6. Gomezus in dicto. §. superest. nume. 54. Gerardus de Petra sancta in singu. 22. Iason in. §. sed iste quidem. nu. 104. Instit. de actio. Gomezus, vbi dicit istam esse communem opinionem & eā latissimè examinat, in cap. 2. nu. 7. de constitu. lib. 6. & in dubio præiudiciali bānitus potius occisus causa odij particularis quàm reipublice: vt in cap. omnes. 6. q. 1. & ita tenet Antonius Rubeus in repe. §. morte. legis, non solum. nu. 647. ff. de noui operis.

3 Limita tertio quādocunq; bannitus esset de proximo rebanniendus: nam tūc impune occidi non potest. ita Bal. in. l. in. §. ferui. ff. ad Syllaniam. Cœpola in consilijs. 39. in crimina libus. Hippolytus in singu. 106. & in practica criminali in. §. aggredior. nume. 27. & 30. & in consilijs. 10. & 66. & 94. Quod tamen intelligo si sciebat rebanniendū esse de proximo: aliā mitiori pœna puni: vt ex supra dictis patet.

4 Quarto limita in occidente bannitum qui cõmuni existimatione reputabatur pro non bānito. ita Angelus de Perusio in. l. si duo. ff. de acquirenda hæreditate. Hippolytus in. l. 1. nu. 11. ff. de ficiariis. & in practica criminali in. §. aggredior. nume. 34.

5 Quinto limita in bannito cõdemnato qui dicitur ad supplicium: nam non potest occidi ab aliquo priuato, nec à familia potestatis. ita tenet Bald. in. l. ad dictos. nu. 3. C. de episcopa li audientia. & in. l. fideicommissa. in. §. si quis. ff. de lega. 3. & in. l. fina. C. de maleficis & mathematicis. Bar. i. l. cuiusq; nu. 4. ff. ad. l. Iuliam maiest. Hippoly. in dict. §. aggredior. nu. 40. & in leg. 1. nume. 13. ff. de ficiariis.

6 Sexto limita quādo bānitus est captus & carceratus: quia talis bānitus incarceratus nō potest impune offendi: quia carcerati sunt sub ptectione Curie. vt in. l. finali. C. de custodia reorum. ita notabiliter dixit Barto. in. l. in laqueum. ff. de acquirendo rerum dominio. & in. l. eiusdem. in. §. transfugas. §. de ficiariis. & in. l. legis Iulie. ff. ad legem Iuliam de vipriua ta. Bal. in. l. libertus. ff. de statu hominū. Ioan. de Ana. in cap. cum iuramento. de homicidio. nume. 6. & ibi etiam Felinus. Hippolytus in singu. 150. & in practica in. §. aggredior. nume. 24. & in. l. 1. nume. 3. ff. de ficiariis.

7 Septimo limita in foemina prægnante: nam licet

licet foemina bannita possit occidi, tamen si est prægnans non potest. ita tenet Nellus in tracta. Bannitorum, in. 1. parte secundi temporis. q. 56. & 45. Ioan. de Anania in cap. intelleximus. nu. 7. de his qui filium occiderunt. Angelus in tracta. maleficiorum, in parte, fama publica. nume. 102. Ioan. de Neuizanis in Sylua nuptiali, lib. 1. nu. 92. pro qua opinione est tex. in. l. Imperator. ff. de statu homi. & in. l. prægnatis. ff. de pœnis. l. 2. titu. 30. par. 7. & ibi Ioan. de Anania extendit hoc etiam si partus esset adulterinus, vel in carcere conceptus: & etiam si esset prægnans decem vel viginti die rum. quod etiam tenet Alexāder in Additionibus ad Bart. in dicta. l. prægnans. Hippolytus in practica criminali, in. §. nūc videndū. numero. 50. & in. l. 2. in principio. nume. 13. ff. de quæstio.

8 Octauo limita nisi proditorie occidat, vel veneno, cum tunc etiā proditorie occidere dicitur. ita tenet Angel⁹ in Additione ad Bar. in. l. si per illū tex. C. de delatorib⁹. lib. 10. quæ sequit Hippolytus in rub. nu. 14. ff. de ficiariis. & in singulari. 16. idē Hippoly. in cõsilio. 1. in prin. & in cõsilijs. 12. nu. 16. & in consilijs. 13. Cœpola in cõsilio. 34. in consilijs criminalibus, nume. 6.

9 Limita nono, quādocunq; aliquis occidit bānntum cū quo habebat capitales inimicitias: nam tunc non iuuatur prædicto statuto, cum potius præsumatur offendisse propter vindictam priuatā quàm publicam. tenet Bar. in. l. nulla. C. de delatori. lib. 10. quem sequuntur Ludo. Roma. in. l. si quis in graui. §. vtrum. ff. ad Syllania. nu. 3. & ibi Alexā. in Additione. ad Bar. quæ per plura concludit. Paul. Parisiē. in cap. dilecti. nume. 25. de exceptio.

10 Decimo pro limitatione facit: nam licet denegare alimenta alicui sit eum necare, vt in. l. necare. ff. de liberis agnos. tamen bānitus etiam stante supra dicto statuto potest petere alimentā ab eis qui ante bānum eū alere debebant. probat tex. in. l. mutus. in. §. manente. ff. de iure dotiū. Et ita in vxore quæ teneatur alere virum bannitum, tenet Barto. in. l. si constante. numero. 22. ff. solu. matri. facit etiam text. in Authentic. de incestis nupt. in. §. si verò contigerit. colla. 2. Idem etiam est in filio qui debet alere patrem bannitum: vt tenet Barto. in. l. si quis à liberis. in. §. sed vtrum. ff. de libe. agnos. allēgat ad hoc supra dicta iura: & in Authentic. vt cum de appellatio. cognos. in §. nunc de prædictis. colla. 8. glossa in dict. §. si verò contigerit. in verbo, alia necessaria. Idem est in patre qui tenetur alere filium banni-

tum: vt tenet Rayneri. de Forli. in dicto. §. sed vtrum. Pro quo facit: nā bannitis interdicitur ea quæ sunt de iure ciuili: vt in. l. quidam. in fine. ff. de pœnis. non autem ea quæ sunt de iure naturali vel gentium. ita tenet Gome. in. §. superest. numero. 32. Instit. de actio.

¶ In contrarium tamen facit: quia cum iste bannitus sit hostis ciuitatis, licitum est cuique, etiam filio, eum occidere. vt in leg. minimè. ff. de religio. & sumpti. funerum. de quo vide supra in. 8. ampliacione. ergo possunt ei alimenta denegari, vt in dicta. l. necare. ff. de liberis agnos. & in. l. nihil. ff. de ficiariis. Pro qua opinione est casus expressus in. 10. colla. in cap. 1. de pace tenenda & eius violato. vbi Baldus ibi nume. 7. per illum tex. dicit quod filius non tenetur alere patrem bannitum: & ibi hoc est introductum de nouo. & hoc etiā tenet Matthæus de Afflictis, in dicto cap. 1. per illum tex. in. 11. notabili. numero. 22.

¶ Sed nihilominus dico Primam opinionem esse veram & tenendam: imò quod filius tenetur alere patrem bannitum: quia licet bannitus sit, nihilominus pater est. vt in dicto. §. si verò contigerit. & in. l. eas. & in. l. legatum. ff. de capitis diminu. & in. l. si adulterium cum incestu. in. §. liberto. ff. de adulte.

Hanc opinionem tenet Angelus in dicta Authentica, de incestis nuptiis. numero. 1. Nellus in tracta. bannitorum, in prima parte secundi temporis, numero. 48. Quam opinionem probat tex. in. l. si in metallum. ff. de his quæ pro non scrip. habentur. vbi probatur quod licet aliquis sit incapax, ita quod de iure nihil possit habere: tamen legatum alimentorum, & sic alimenta habere potest. ita per illum tex. tenet Ioan. de Imola, in. l. si victum. numero. 3. ff. de re iudicata. Iason in. l. 1. nume. 1. C. de hæred. instit. & in. l. ex hoc iure. numero. 49. ff. de iustitia & iure. Alcuius in. l. nihil aliud. colū. fina. ff. de verbo. signi. Pro hac opinione etiam facit: nam filius tenetur alere patrem excommunicatum, etiam si iuste excommunicatus sit. vt in cap. inter alia. de senten. excommunica. facit glos. fina. in cap. Pastoralis. in. §. verum. & ibi docto. præcipue Philippus Detius. Imò etiam hæreticum patrem filius alere tenetur: vt in capitu. non satis. & ibi expressè Archidiaconus. 86. distin. facit etiam textus in leg. qui cum vno. in. §. finali. ff. de re militari. vbi per illum tex. ibi Raynerius de Forlimio, allegado sanctū Thomam tenet, quod frater existens in religione potest illam exire pro alēdo fratre: ergo a fortiori

tiori dicendum est posse exire pro alendo patre. Et non obstat tex. in l. minimè. ff. de religio. & Cump. fune. quia ille tex. loquitur in patre contrapatriam veniente. Quo casu proccedit alia opinio secundum Ange. in dicto. §. si verò. facit etiam tex. in l. veluti. ff. de iusti. & iure. vbi probatur nos primùm patriæ nasci, & potius patriæ quàm parentibus tenemur obedire: ergo si pater aliàs deliquerit, licet patria eum hostem iudicauerit, si non venerit contra patriam, nō licet filio eum interficere. ita Fortu. Garcia in di. l. veluti. nu. 17. & 18. ff. de iusti. & iu. Gome. in §. rursus. numero. 22. Insti. de actio. & ita debent concordari opiniones adducte in §. 8. ampliatione huius regulæ. Nec obstat tex. in cap. 1. de pace tenēda, supra allega. quia ibi ponitur ius speciale, & sic ad consequentiam trahi non debet: vt in l. ius singulare. ff. de legibus. Ex quo apparet verā non esse opinionem Ioan. Crotti in l. si constante. colu. 22. ff. solu. matri. vbi dicit quod licet aliàs vxor marito absenti teneatur mittere alimenta, non tamen tenetur si sit bannitus: allēgat tex. in l. amissione. in §. qui deficient. ff. de capitis diminut. Quem sequitur Marcus de Mantua in dict. l. veluti. in 1. colu. cum contrarium, vt supra dixi, teneat expresse Bart. in dict. l. si constante. & sic ex supradictis omnibus concludūt, quod licet aliquis sit bannitus, nihilominus alimenta petere potest ab his qui de iure, maximè naturali, eum alimentare tenentur. & vltra supra dicta hanc opinionem tenet Ioā. Iacobus de Leonardis, in confi. 14. nume. 417. inter consilia Alberti Bruni. Pala. Ru. in l. 4. Tauri, numero. 14. Hodie autē de iure nostro regio quis dicatur bannitus & qua pœna debeat puniri, vide. l. 1. tit. 17. lib. 4. fori. & l. 4. titu. 13. libro. 8. ordi. & in l. 48. styli. quod tamē intellige seruata forma. l. 76. Tauri.

Regula. lxxix.

Bastardi non dicuntur nobiles, nec nobilitas patris in eos descendit. Hanc regulam ponit Bart. in l. 1. num. 50. C. de dignitatibus. lib. 2. Eandem regulam ponit Bal. in l. cum legitime. ff. de statu hominum. vbi dicit quod bastardi nobilitatem, etiā ex persona matrum nō sunt nobiles. idem tenet Item Baldus in cap. innotuit. nume. 15. de electione. & in l. cum antiquioribus. nume. 8. in §. q. C. de iure deliberandi. Antonius de Butrio, & ibi Prepositus in 3. notabili. in c. per venerabile. qui filij sint legi

timi. Eandem opinionem tenet Bar. in l. pronūtiatio. in §. familiæ. ff. de verborū sig. idē Bart. in l. tutelæ. ff. de capitis diminutione. Florianus in l. qui testamentum. nu. 11. ff. de probationibus. Frānciscus Aretinus in c. super eo. el. 2. nume. 11. de testibus. & ibi Felinus nume. 5. idem Felinus in cap. in præsentia. nume. 23. de proba. Guido Papa in decisione. 580. Carolus Ruinus in confi. 77. nume. 7. volu. 3. tex. & ibi glos. in cap. vnico, & ibi glos. in verbo, liberi. in fine, de baptismo. Circa quam regulam vide notabiliter Guiler. Benedi. in repetitioe. c. Raynutius. in verbo, Raynutius de Clera. nu. 30. cum sequentibus. Idem disponitur de iure nostro regio in l. 3. titu. 15. part. 4. Hanc regulam ponit Andreas Tiraquellus in tracta. de nobilitate. c. 15. nu. 10. vbi notabiliter tractat materiam: & ibi in numero. 17. vsq; ad numerum. 31. ampliat eam dupliciter, & limitat etiam dupliciter: in quo est notandum, quod in 1. ampliatione quam ibi ponit dicit supra dictā regulam procedere etiam si filius sit legitimatus: quia nihilominus non dicuntur nobiles, quod de iure nostro regio hodie est correctum: imò si filius fuerit legitimatus gaudet nobilitate parentum. ita probatur in l. 9. in fine, tit. 15. part. 4. & in l. 2. Tauri, in fine. Quod tamē intelligo verum in filiis spuris vel adulterinis: quia filij naturales tantum, etiam sine legitimatione, hodie gaudent nobilitate parentum. ita probatur in l. 1. titu. 11. par. 7. & in l. 7. in fine, titu. 22. libro. 4. fori.

Regula. lxxx.

Beneficium ecclesiasticū pacificè per triennium possidens, non potest molestari in possessorio neq; in petitorio: tex. est qui hoc probat in Clem. 1. de sequestra. possess. & fructuum. & ibi glos. in verbo, triennio. & in regula Cancellariæ, de triennali possessore. Circa quam regulam vltra Gome. ibi vide Boerius in decisio. 24. Ioā. Igne. in repetitio. l. necessarias. in §. non aliàs. nume. 286. cum sequentibus. ff. ad senatus consul. Syllania.

Quā regulā amplia. 23. modis, & limita. 20. modis, vt per Petrum Rebutsum in tract. de pacificis possessoribus: à nu. 3. vsq; ad finem.

Regula. lxxxj.

Beneficia plura quis non potest habere. & per ademptionem secūdi vacat primum, Hanc regulā probat tex. in Clementina, gratiz. de

tiq; de rescriptis. in c. de multa. de præbendis. & in c. 1. & 2. 21. q. 1. & in c. sanctorū. 70. dist. & in c. q. in tātū. & in c. ad hæc. & in c. prætereā. de præbendis. & in c. vnio. 1. §. sed & hoc. 10. q. 3. Probatur de iure regio in l. 3. ti. 16. par. 1. Circa quā regulā vide Ioan. de Ligniano in tracta. de pluralitate beneficiorū. nu. 1. Curiel in tracta. de pluralitate beneficiorū, per totū. notabiliter Bernard. de Luco in practica sua ciminali. c. 42. Lambertinus in tract. iuris patronatus, in 1. part. 2. libri, in 7. q. principali, arti. 15. Augustinus Berōus in quæstionibus suis in q. 80. nu. 1. cū aliis. Aluarus Pelagius in libi suo de planctu ecclesie, artic. 9. in fine. Paulus Parisius in c. cum ecclesiasticis. nu. 5. de exceptionibus. cū sequentibus. & notabiliter Ioā. Nicolaus Gimonteus in tracta. de pluralitate beneficiorū. à nume. 1. vsq; ad numerū. 22.

1. **A**mplia primò nō solum vacare beneficium, sed etiam ipso iure vacat per additionem secūdi: ita probat tex. in Extrauaganti Ioānis. 22. que incipit, execrabilis. in §. quia verò. & ibi glos. in verbo, ipso iure. in Extrauagantibus cōmunibus in titu. de præbendis.
2. **A**mplia secundò procedere etiam in dignitatibus supremis, vt in episcopatibus. vt in c. cū in cunctis. in §. cū verò. de electione. & in c. sicut. de excessibus prælatorum. & per totum de transactione episcopi. ita tenet Ioānes Nicolaus Gimonteus in dicto tracta. nu. 2. & notabiliter Lambertinus in tractatu iuris patronatus, in 1. parte secūdi libri, in 6. q. principali, arti. 15. numero. 5. cum aliis.
3. **A**mplia tertio, vt procedat hæc regula in Cardinalibus. ita tenet Abb. in c. ecclesia. el. 2. numero. 3. de electione. quā opinionem sequitur Felinus in c. ad aures. nu. 11. de rescriptis. & in cap. q. super his. de fide instrumētōrū. quam opinionem per plura tenet Gome. in proemio regularum Cancellariæ. q. 4. vers. ex quo inferitur. & in regula de impetrando beneficia vacantia per obitum Cardinalis. q. 12.
4. **A**mplia quarto procedere etiam in aliis inferioribus dignitatibus, vt in diaconatu & archidiaconatu, & similibus: vt in cap. sicut. de excessu. præla. & in dict. c. de multa. de præb. & in d. extrauagan. Ioan. 22. in §. quibus. & in Clem. quia regulares. de supplen. negligē. prælato. & ita tenet docto. in c. cum siugula. de præben. Domini. in c. gratia quam. de rescript. lib. 6. Ioan. de Imola in dict. Clem. gratiaz. numer. 12. de rescriptis. Abbas in 1. epe. cap. extirpandę. §. quia vero. n. 30. de præben. Lapus in allegatio. 16. nu. 2. Federi. de Senis,

cōsi. 120. & 135. & 155. Bernard. de Luco in dict. cap. 42. pagi. 73. Ioan. Corasius in tract. de sacerdotibus in 1. parte. c. 10. nume. 5.

5. **A**mplia quinto procedere in beneficiis simplicibus vniformibus sub vno eodemq; texto: nam & in his est prohibita pluralitas. tex. in cap. literas. de concessio. præben. & in Clem. fina. de præb. vt si quis velit habere duos canonicatus vel duas præbēdas in vna ecclesia, nō potest per dicta iura: etiam si vna illarum sit connexa dignitati: per tex. cum glos. in d. Clem. fina. neq; episcopus in hoc casu potest dispensare, secundū eandem glos. cōmuniter approbatam, iunctis quæ ponit Abb. in c. literas. de concessio. præben. nu. 2. & 3. & in c. cum iam dudum. nu. 9. de præben. etiam si de hoc sit consuetudo: vt tenet Cardina. in confi. 53. incipienti, casus talis est. in principi. & nu. 4. & in Clem. vt hic. in §. illi verò. nu. 18. de ætate & quali. & ibi Ioan. de Imola, nu. 33. Quod tamē intelligo verum in duobus canonicatibus vel dignitatibus quæ in vna ecclesia quis nō potest habere, nec valet consuetudo: sed hodie de cōsuetudine quæ valet potest quis habere in vna ecclesia duo beneficia simplicia, scilicet, dignitatem & canonicatū: quæ quidē consuetudo valet. tex. & ibi glos. in c. 1. in verbo, nisi vnū. de consuetu. lib. 6. & in c. super eo. in glos. fina. de præben. lib. 6. facit tex. in c. eā te. de rescriptis. & ita tenet Paulus Parisius in 4. volu. suorū cōsiliōrū, in cōsi. 4. nu. 15. notabiliter Lambertinus in tract. iuris patronatus, in 1. parte. 2. libri. arti. 15. 7. q. principali, nume. 5. In quo tamē est notandū quod licet tex. in d. Extrauagan. execrabilis. dicat quod quando quis obtinet plura beneficia est ipso iure priuatus ab ambobus, hoc debet intelligi in beneficiis curatis: sed quādo quis habet beneficium simplex & obtinet aliud beneficium simplex, tantummodò est priuatus secundo beneficio, & potest habere primū: & sic in beneficiis simplicibus prædicta Extrauagā nō habet locū. ita notabiliter determinat Casiadōr. vbi dicit quod ita in Curia Romana seruatur, in decisio. 1. in titu. de constitu. numero. 1.

6. **A**mplia sexto habere locū etiā in beneficiis simplicibus, si tñ requirūt cōtinuā residētia de iure, vel de cōsuetudine, vel ex aliquo alio iure speciali: nā tūc est prohibita pluralitas beneficiorū propter possibilitatē residēdi, secūdū Innocē. in c. eū iā dudū. & in c. eū super ordinata. de præb. ita Dñi. in c. gratia quā. nu. 8. de rescript. lib. 6. Imola in d. Clem. grę. nu. 2. Abb. in d. §. quia verò. nu. 34. Ioan. Corasius in tracta.

tracta. sacerdo. in. i. parte. cap. 5. numero. 2.
 ¶ Hęc regulam sic ampliata limita. 6. modis,
 vt per glo. in Summa. 41. q. 1. quā glo. sequitur
 Abb. in. d. 6. quia verò. nu. 27. quas limitatio-
 nes refert Ioan. Lignia. in tract. de pluralitate
 bñfi. nu. 1. Specul. in ti. de legato. in. 6. dicēdū.
 nu. 7. eadē limitatiōes ponit. l. 4. tit. 16. part. 1.
 ¶ Ultra quas limitatiōes fallit primò quando
 vnū beneficiū non sufficit habēti: quia tūc li-
 cet ei habere plura beneficia: arg. tex. in. c. po-
 stulasti. & in. c. cum ad eod. de rescriptis. & in. c.
 fici. de praben. lib. 6. & in hoc attendenda est
 qualitas personæ: nā nobiles literati & virtute
 magna præditi pluribus egent quā alij
 inferioris conditionis: vt in. d. c. de multa. &
 in. d. c. Sanctorū. 70. dist. vel quia fortē habēt
 parentes aut consanguineos suis expensis ali-
 mentandos: quia isti pluribus egent quā alij.
 Caieta. in. 2. 2. q. 130. arti. 4. pro quo videt tex.
 in. c. studcat. 50. dist. glo. in. c. cum ad eod. in ver-
 bo, sufficientem. de rescriptis. dicens quōd be-
 neficiū dicitur sufficiens quando sufficit sibi
 & suis, id est omnibus quos secū habere
 debet necessariō, secundū Abb. ibi: vel quib⁹
 iure naturæ prouidere tenetur: vel quādo re-
 quiritur ad suam decētiā vel honorem tot
 habere, arg. tex. & ibi notatorū in. d. c. de mul-
 ta. & ita notabi. tenet Ludo. Gome. in tracta.
 de gratiis expectatiuis. nu. 107. Chassan⁹ in
 Catalo. gloriæ mūdi, cōsideratione. 39. Andr.
 Tiraquel. in tract. de notabilitate. c. 30. nu. 10.
 cum aliis. Ioan. de Selua in tract. de beneficio.
 in. 1. parte. q. 5. nu. 21. cum aliis. Ioan. Nicolaus
 Gimont⁹ notabiliter in supradictō Erchi-
 ridio sacerdotiorū, in. d. titu. 3. de pluralitate
 beneficiorum. numero. 46. cum aliis.
 ¶ Secundo fallit quādo ex dispensatione quis
 habet: nam tunc potest habere plura benefi-
 cia. tenet glo. in. c. quia tantum. de prabē. per
 tex. in. c. dudum. el. 2. de electio. & ibi glo. in
 ver. 6. retinere. & in. d. c. de multa in fi. ita etiā
 tenet Lamberti. vbi notabiliter hoc declarat
 in dicta. 1. parte. 2. libri. arti. 15. q. 7. principali.
 Albertus Frolius in tract. de vero & perfecto
 clerico, in. 2. part. c. 45. requisito. 6. Villadiego
 in tracta. de lega. q. 14. nume. 117.
 ¶ Tertio limita quando non reperiuntur alij ido-
 nei in tota diocesi: quia tunc potest quis ha-
 bere beneficiū illius diocesis quæ aliis erant
 conferenda. ita tenet Hostien. quem sequuntur
 ibi docti. in. c. graue. de praben.
 ¶ Quarto fallit quando vnū beneficiū est
 curatum in habitu & potentia, & aliud est cu-
 ratum in actu: quia tunc ex quo nō sunt am-

bo in actu curata, potest quis retinere duo be-
 neficia donec alterū reducat ad actū. ita te-
 net Abb. vbi allēgat alios doct. in. c. de multa.
 nu. 24. de praben. Pro qua opinione est glo.
 in. c. licet Canon. in verbo, parochialis. de ele-
 ctio. lib. 6. volens quōd dispositio loquens in
 ecclesia curata, non habeat locum in illa quæ
 aliquando habuit parochianos, nunc autem
 definit habere. idem vult glo. in verbo, colle-
 giatas. in cap. statutum. de electio. lib. 6. pro
 qua opinione est tex. in. c. pastoralis. 7. q. 1. li-
 cet Innocen. in. d. c. de multa. quem sequitur
 ibi Cardina. in principio, numero. 2. versicu. 3.
 quæro. contrarium teneat.

¶ Quinto limita nō habere locum in beneficio
 simul cum præstimonio vel pensione non cō-
 cessa in titulum quæ potest simul retineri, se-
 cundum Imolā in. d. Clemen. gratiæ. de rescri-
 ptis. numero. 20. Curiel in tracta. de pluralita-
 te beneficiorum. in fine, in. 5. cōclusionē. arg.
 tex. in cap. postulasti. de rescriptis.

Et circa hanc regulam vltra supradictum ca-
 sum, alios in quib⁹ beneficiū in iure nostro
 vacare dicit, vltra Ioā. Corasi. in allega. tracta.
 sacerdotiorū in. 3. parte. c. 6. & Ioan. Francisc.
 de Pauinis in tracta. de officio & potestate ca-
 pituli sede vacante. in. 7. præludij. vide. 3. ca-
 sus per Petrū Rebuffum in glo. ad concordā.
 in Rubrica de Regia ad prælaturas noiatione
 faciēda. in. 5. monasterijs. pagina. 106. col. 2. in
 glo. in verbo, vacantibus. cū tribus sequētib.

Regula. lxxij.

Beneficia sunt instituta & ordinata à iure
 positiuo, & non à iure diuino. Probatum
 in. c. iuncta glo. 1. 13. q. 1. vbi Dionysius Papa
 fuit inuentor & diuisor ecclesiarum parochia-
 lium. facit tex. in. c. pastoralis. de his quæ fiūt
 à præla. & probatur in. c. 2. de praben. lib. 6. &
 in. c. 1. vt lite pēden. vbi dicitur qd Papa habet
 plenariam potestatem in beneficiis: per tex.
 in cap. proposuit. de concessio. praben. secūs
 esset si essent ordinata de iure diuino: quia
 tunc non haberēt ordinariā potestatem: vt in. c.
 sunt quidam. 35. quæst. 1. Hanc opinionem te-
 net Abbas in cap. cum olim. per illum tex. de
 constitu. idem Abbas in repeti. cap. extirpan-
 dz. in. 6. quia verò. de praben. numero. 2. & in
 cap. constitutus. nume. 13. de religio. domi. &
 in disputatione incipienti, episcopus. colu. 2.
 per tex. in cap. 1. 22. distin. vbi Papa instituit
 archiepiscopos & alios in dignitate constitu-
 tos. facit etiam tex. in. c. in illis. 80. distin.

Hanc

Hanc opinionem tenet Ioā. de Selua, in tract.
 de beneficio, in. 1. parte. q. 4. nu. 22. Petrus Re-
 buffus in glo. ad concordata, in Rubri. de cō-
 stitutionibus, pag. 34. col. 2. in glo. in verbo,
 parochias. & ita cōmuniter teneri dicit Chri-
 stophorus Iacobatus, in suo lib. 4. de cōcilio.
 art. 4. pag. 229. col. 2.

¶ Amplia primò habere locū in beneficiis re-
 gularibus: quia beneficia regularia habuerūt
 ortum & originem à iure positiuo: per tex.
 in. c. cum de beneficio. de prabend. lib. 6. facit
 etiam tex. in. c. cum ad monasterium. de stat.
 monachorum. vers. nec alicui. & in Clemen. nē
 in agro. 6. cæterū. eod. titu. tex. in. c. inter qua-
 tuor. de religio. domi. inductis vt per Seluā
 in. d. 4. par. nu. 28. qui tenet hęc opinionem.

¶ Fallit in dignitate episcopali, quæ dicitur in-
 stituta & ordinata de iure diuino: quia Epi-
 scopi successerūt in locū Apostolorū: vt in. c.
 in nouo. vers. ipsis quoq; 21. dist. & in Clemen.
 si quis suadēte. 6. nec super. vers. episcopi em-
 dicuntur sanctissimi Christi legati. de pœnis.
 & episcopatus ante Christi aduētum erat or-
 dinatus: vt in psalmo. 118. Fiant ei⁹ dies pauci,
 & episcopatus. &c. & hanc opi. per plura tenet
 Barb. in tract. de præstantiis Cardinaliū: in. 1.
 part. q. 1. nu. 8. Selua in tracta. de beneficio: in
 dict. 4. part. nu. 29. facit glo. in proœmio Sex-
 ti. in verb. episcop⁹. vbi dicit qd in ecclesia Dei
 nullus est maior ordo. quā sequitur Chassan-
 ne⁹ in Catalogo Gloriæ mundi: in. 4. parte,
 considerat. 25.

¶ Secundo limita non habere locū in archiepi-
 scopatibus & aliis superioribus dignitatibus
 quæ sunt institutæ de iure diuino, non autem
 de iure positiuo. vt in. c. 1. 80. dist. & in. c. 1. 99.
 dist. Facit, quia archiepiscopatus est maior
 dignitas quā episcopatus: vt in. c. placuit. 18.
 distin. & sic dicitur archiepiscopus ab archos
 quod est princeps, quasi princeps Apostolo-
 rū, vt concludit Iacobatus in suo libro. 1. de
 cōcilio: articu. 22. pag. 31. col. 2. facit tex. in cap.
 clericos. 21. distin. 10.

¶ Tertio limita non habere locū in Cardinala-
 tu: quia est de iure diuino, non autem positiuo.
 vt in. c. per venerabilem. in. 6. rationibus.
 qui filij sunt legitimi. & ita concludit Barba. vbi
 supra, in prin. & in nu. 35. & notabi. Iacobati⁹
 in suo libro de concilio, libro. 1. art. 12. pag. 32.
 cum sequētib: vbi in pag. 39. enumerat pri-
 uilegia Cardinalium.

¶ Quarto limita nō habere locum in Papatu:
 quia est de iure diuino, nō autē de iure positi-
 uo. Patet, quia cū Redēptor noster à nobis sua

corporali præsentia decedere decreuisset, suū
 vicariū & ecclesiæ pastorē Beatū Petrū summū
 Pontificem, & post eū quēcunq; successore
 dimisit, vt gregis periculis occurrere posset:
 quia Christus ante mortem suā dixit Petro,
 Tu es Petrus & super hęc Petram ædificabo
 ecclesiam meā: & tibi dabo clauēs regni celo-
 rum: & quodcunq; ligaueris. &c. vt habetur
 Matthæi. 16. c. & in. c. in nouo. 21. dist. & in. c.
 quodcunq; 24. q. 1. & in. c. solitæ. de maio. &
 obediē. & ipse est qui tenet vices Christi: vt
 in. c. ad apostolicę. de re iudi. in. c. pro huma-
 ni. de homici. lib. 6. & sic nō puri hominis sed
 veri Dei vices in terris gerit vt in. c. licet. & ibi
 doct. de trāssa. episco. & in. c. cœlicior. 50. dist.
 glo. in. c. ita Dñs. 19. dist. Circa quā limitatio-
 nem vide notabiliter Iacobatiū in libro suo
 7. de concilio: art. 5. pag. 463. Ferdinan. Loazē
 in tract. de matrimonio Regis Anglię: in. 2. du-
 bio, in. 1. fundamento pro parte affirmatiua:
 nu. 9. Chassan⁹. in Catalogo Glorię mundi:
 in. 4. parte, consideratione. 2.

Regula. lxxiij.

Beneficiū cōcessum principali, trahitur ad
 augmentū: vt in decimis ecclesię cōcessis,
 & in aliis multis. Hęc regula probatur in. c.
 quia circa. de priuilegijs. vbi priuilegiū con-
 cessum ecclesiæ super decimis episcopalibus
 retinēdis, extenditur ad prædia post cōcessio-
 nem priuilegij quæ sita & superaddita.

Hanc regulā, vbi tractat eius materiā, ponit
 Albertus Brunus in tract. de augmēt o. in cō-
 clusione. 9. nu. 1. cū aliis. & in nu. 8. cū sequenti-
 bus limitat eā tripliciter. & in conclusione. 3.
 possunt colligi aliæ limitationes ad hanc re-
 gulam, & alia circa eius materiā.

Regula. lxxiiii.

Bona possidēs in alieno territorio, & non
 sub eadē iurisdictione sub qua cōuenitur,
 nō releuatur à satisfatione. Hęc regulā ponit
 glo. in. l. multis. in verbo, at iuratorū cautioe.
 in fine. C. de principibus agentium in rebus.
 lib. 2. Quā glo. sequitur Bal. in. l. sciēdū. nu. 2.
 in fi. ff. qui satisfda. cogan. & ibi Iason in nu. 2.
 in. 8. Fallētia idem Iason in. d. l. sciēdū. in. 9. 1.
 nu. 1. & in. l. filius familiās. nu. 7. eod. titu. pro
 qua opinione est tex. in. dict. l. sciēdū. in. 9.
 possessor. el. iuncta glo. ibi: vbi tex. dicit, qui
 in agro, vel in ciuitate rem soli possidet. &
 ibi glo. dicit, in agro, scilicet in villa.

c 2 Hanc

Hanc regulam, vbi notabiliter eā declarat, ponit Roderi. Xarez in l. 2. titu. de los emplazamientos. libr. 2. fori. fo. 176. col. 3. vers. vlt. terius querit. nu. 1. vbi in. nu. 6. cū sequē. limitat eā. 5. modis.

Regula. lxxv.

Bonus quilibet præsuntur. Hanc regulam probat tex. in. c. dudū. de præsumptio. glos. in. c. 1. in verb. existimare. de scrutinio. & in. l. cū pater. in. §. rogo. ff. de lega. 2. & hanc est præsumptio naturę quia naturaliter quilibet est bonus, secūdu glo. in. l. fi. C. qd' metus causa. ita tenet Iaco. de Bellou. per illū tex. in. l. omni modo. C. de inoffi. testamē. Ang. in. l. sciēdū. in. ff. de verb. obliga. Hippo. in. l. 1. nu. 67. C. de sicariis. Hanc regulā ponit Socinus cū vni ca ampliacione in regu. 39. Eandēmet regulā ponit Bernard. de Luco in regu. 64. cum. 4. limita. referens se ad Felin. in. d. c. dudum. à numero. 11. vsq; ad nu. 16.

- 1. Limita primò hanc regulā vltra eū quando agitur de aliquo promouēdo: quia tunc integritas nō præsuntur, sed debet adhiberi aliquis informatio. ita tenet Card. in Clemē. 1. in. 2. notabi. de cōcessio. prāber. quem sequit Felin. in. c. cūm in iure. nu. 3. de officio delega. circa quā limitationem vide Andre. Alciat. in tract. de præsumptio. in. 3. regu. præsump. 2.
- 2. Secundò limita non habere locum quo ad facultates: secūdu glo. cōiter approbatā in. l. si verò. in. §. qui p. rei qualitate. in verbo, dubi tetur. ff. qui latitda. cogant. & ibi Iason nu. 15.
- 3. Tertio fallit quando contra eum esset aliqua infamia vel præsumptio: quia tunc oportet illam purgare. vt per totūm. 2. q. 5. & per totū, de purga canon. Facit ad hoc qd notatur in. l. qui iurasse. in. §. quid tamen. ff. de iure iuran. quod notat Bernar. de Luco in regu. 140.
- 4. Quarto limita: nā licet sit verum qd quis præsuntur bonus, non tamen præsuntur optimus: & propterea si statutū requirat ad probationem aliquis negotij testes optimos seu optimę opinionis, debet illa qualitas articulari & probari: secūdu Ang. in. l. 2. in. §. di. si quēdamo. testa. aperiam. quā opinionem sequitur Hippo. in. sing. 187. & hanc dicit verā & cōmunem Alciatus in. d. præsump. 2. nu. 9.

Regula lxxvj.

Bona præsentia & futura, in generali obligatione & hypotheca bonorū cōtinētur.

Hanc regulam probat tex. in. l. fin. C. quz res pigno. obliga. possunt.

Amplia hanc regulam. 7. modis, & limita. 9. modis, vt per Anto. de Fano in tracta. de pignori. in. 2. parte principali, in. 2. mēbro: à numero. 1. vsq; ad numerum fina.

Incipit litera. C.

Regula. lxxvij.

Canoniam institutionem in beneficialibus vnusquisq; probare tenetur. Hanc regulam probat glo. in. c. ex insinuatiōe. in glo. si. de pcurato. Ratio est, quia beneficium nō est tenendū sine canonica institutione: vt in. c. vni. vt ecclesiastica beneficia. & in regu. beneficium. de regu. iur. lib. 6. & licet quis non teneatur docere titulum suę possessionis, vt in. l. cogi. C. de petitiō. hzredi. tamen in beneficialibus hoc locum non habet: vt in cap. ordinarij. de offi. ordi. lib. 6. per quē tex. ita tenet Abb. in. c. licet Heli. de Simo. nu. 22. quem sequitur Iacobi. de. S. Geor. in. l. quidā quasi. nu. 6. ff. de probatio. & quia sola possessio in beneficialibus non sufficit nisi ad sit canonica institutio: vt in cap. ex frequentibus. de institutioni. & debet habere literas suę institutionis: vt in. c. legum. 2. q. 1. Et circa istam regulam vide Gome. in regula de triēnali possessore. q. 42. Lāberti. in tracta. iuris patro. in. 3. parte. 2. libri. articulo. 2. q. 3. Hanc regulam limita quinq; modis, vt per Ioan. de Selua in tracta. de beneficio. in. 3. parte. quzst. 15. per totam.

Regula. lxxviij.

Canicus regularis non potest esse delegatus Papę. Hanc regulā ponit Archidia. co. & Ioā. And. in. c. statutū. de rescrip. lib. 6. & ibi Dñi. in. 1. q. Rō est, qd talis canonicus de iure antiquo phibetur esse iudex: vt in. c. de præsentiū. & ibi glo. 16. q. 1. Facit ratio. c. 1. de syn. dico. & c. 2. de postulando. quam opinionem dicit esse cōmunem Gome. in. d. c. statutū. nu. 32. licet Abb. in. c. causam quz. el. 1. de iudiciis. teneat cōtrariū, cū quo ipse Gome. ibi tenet. Hanc regulam amplia vno modo: vt per Gome. in. d. c. statutū. nu. 32. & limita. 6. modis, vt per eundem ibi. à nu. 48. vsq; ad nu. 57.

Regula. lxxix.

Canones

Canones abrogati obseruandi non sunt. Hanc regulā ponit glo. in. c. 1. in verbo, statuta. de cōstitu. & ibi glo. allēgat iura hanc regulam probantia.

- 1. Amplia primò vt etiam procedat in statuto correcto. tenet Bal. in. 1. constitutione. C. in. §. quibus. nu. 2. Bart. in. l. omnes populi. nu. 68. ff. de iusti. & iure. quos sequitur Gome. in. §. in personam. nu. 17. Insti. de actioni.
- 2. Amplia secūdo, quod tales leges vel canones correcti non debēt inferi in corpore Iuris. ita tenet Christopho. Porcus, per illum tex. in. §. sed neq;. nu. 1. Insti. de testa. Qd' tñ intellige & declara vt per Marc. Anto. Baueri. ibi nu. 5.
- 3. Tertio amplia, etiā si quis iurauerit seruare illud statutū: qd si postea abrogetur nō tenebit illud obseruare. tenet Bal. in. prelu. feudo. nu. 15. cū statutū correctū nō sit ampliū statutū.
- 4. Quarto amplia, vt nō solum non debeat obseruari talis lex correctā, sed nec etiam reformationes circa eas factę obseruari debent. vt tenet Barba. in. di. c. 1. de constitu. per tex. in. l. vni. in princ. C. de latina liber. tollen.
- 5. Quinto amplia, etiā si Canon vel lex nō esset correctā: sed si non esset recepta à subditis. ita tenet Areti. in. consi. 54. quem sequitur Anto. Baueria, in Rubri. Insti. de testamen. nu. 11.
- 6. Amplia sexto, vt non solum procedat in Canone vel in Lege correctā: sed etiā in Canone vel in Lege antiqua per desuetudinē antiquata. ita per plura fundamēta cōcludit Io. Igne. in. Repe. l. necessarius. in. §. non aliās. nu. 22. ff. ad Syllania. & intra quantū tēpus pręscribatur cōtra legē per cōtrariū vsū, vide docto. in. c. 1. de treuga & pace. cum aliis allegatis per Balbū in tract. pręscriptio. in. 5. parte. 5. partis principalis. q. 10. Anto. Baueriā in. in. d. Rubri. de testamen. nu. 11. Et qñ lex tollatur per nō vsū, vide vltra loca ordinaria Matthæū de Afflictis, in tracta. de iure protomisicos. cap. 1. §. scriptum. in. 1. notabili, ad finem.
- 7. Amplia septimo, vt non solū non debeāt obseruari, verū etiā quod allegari non debeant, nec ex eis arguendū sit: vt in. l. fina. & ibi Bar. ff. de furtis. Archidia. in. c. frequens. de resti. spo. in. 6. glo. in. c. nouit. in verbo, quicunq;. de iudi. & ibi doct. Quā ampliacionē limita. 7. modis, vt per Soci. in regu. 20. Alias. 7. limitationes ponit Marcus Anto. Baueria in allegata rubri. Insti. de testamen. nu. 8. Alias ponit Felin. in. c. 1. de constitu. & in. c. fraternitatis. de hzreti. nu. 2. vbi ponit. 4. limitationes ad hanc ampliacionem. Iason etiā in. §. in personam. nu. 18. Insti. de actio. & ibi Gome. nu. 17.

8. Amplia octauo vt procedat in tantum quod ille qui vtitur cōstitutione abrogata vel lege, incidat in pœnā falsi. Probat tex. in. l. fina. iun sta glo. l. ibi: & ibi Bart. ff. de falsis.

- 1. Quam octauā ampliacionem limita primò, quādo ex tali allegatione legis nemini fieret pręiudiciū. ita declarat Gome. in. d. §. in perso nā. nu. 17. Insti. de actio. facit tex. in. l. dam. C. de falsis. qui probat qd falsum nemini nocens non est punibile. Circa quam. l. vide eundem Gome. in. §. ex maleficiis. nu. 18. Insti. de actio.
- 2. Secūdo fallit supra dicta ampliatio vt nō procedat quando talis allegatio fieret sine dolo: quia ex ea quis non punif crimine falsi. tenet Gome. in. d. §. ex maleficiis. nu. 19. facit tex. in. l. neq;. exēplū. C. de falsis. vbi probatur qd falsum qd cōmittitur sine dolo nō est punibile. & ita tenet Bar. in. l. quid sit falsū. ff. de falsis. Io. de Imo. in. cōsi. 31. nu. 2. & in cōsi. 104. nu. 1.
- 3. Porro supradictā principalē Regulā limita primò, quādo cūq; lex vel Canon correctus, esset correctus in parte & non in totū: quia in parte nō correctā seruari debet. ita concludit Deti. in. c. 1. in. l. lectura. nu. 37. de constitu.

Regula. lxxx.

Canonicis ecclesiarum Cathedraliū ad Synodū episcopi non tenentur venire: quia Canonicatus dicitur simplex beneficium, & Canonicus dicitur simpliciter beneficiatus. vt notat Panor. in. c. nouum genus. nu. 8. de decimis. Hanc regulam ponit Henri. Botheus, in tracta. de Synodo episcopi: in. 2. parte, nu. 22. Pro qua regula facit quod notat glo. & ibi Cardina. in. 3. notabi. nu. 2. & Abba. notabi. 1. Felin. nu. 1. in. c. qd super his. de maio. & obedi.

Amplia primo, nō solū procedere in Canonicis ecclesiarū cathedraliū, verū etiā in canonicis ecclesiarū collegialiū: cū nō solum ista canonicis ecclesiarū collegialiū dicantur habere simplicia beneficia, sed etiā dicuntur clerici secundū gradus, secūdu Dñi. de sancto Gemiano, & Cardina. Alexā. in. c. episcopus. 17. dist. nu. 3. cūm valeat argumentum de maiori ad minus negatiue: vt in glo. in verbo, forti. in. c. cūm in cunctis. & ibi docto. de electione. & in Authen. multo magis. C. de sacrosanct. eccle. Facit, quia canonicis ecclesiarū collegialium nō vocantur ad Concilium prouinciale, vt notat Cardina. in. c. fina. in. 1. notabi. de his quę fiunt à pręla. Canonici verò ecclesiarū cathedralium vocantur, vt ibi.

Hanc regulā limita. 7. modis: vt per Henri. Botheū

Botheū in d. tracta. de Synodo Episcoporum in 2. parte, à nume. 23. vsq; ad nume. 30.

Regulá . lxxxj.

Cardinales ex cōsuetudine habent priuilegium vt possint liberare dānatum ad mortem, dū ducitur ad suppliciu. Hanc regulá ponit Bal. in l. addictos. in fi. C. de appella. quem sequuntur ibi Paul. & Salice. eandē opinionem Bal. sequitur Cœpola in cautela. 1. in prin. Chassanæus in cōsuetu. Burgū. in tit. des iustices. rubri. 1. §. 5. nu. 101. col. 3. fol. 53. Castellia. Corta in memorali. iuris. in verbo, Cardinales. Corfettus in singu. incipiēti, Cardinalis. Hippo. in singu. 273. Ludo. Gom. in §. pœnales. nu. 50. Inst. de actio. Iason in l. 1. nu. 2. C. nē liceat potentio. Feli. in cap. querenti. nu. 6. de officio delega.

¶ Hāc regulá limitat. 6. modis Andre. Barba. in tract. de præstantiis Cardinalium, in 1. parte. q. 9. numero. 1. cum aliis.

Regula. lxxxij.

Causa cessante cessat effectus. vt in. c. cum cessante. de appella. in. c. magnæ. in prin. de voto. in l. gñaliter. C. de episco. & cleri. in l. adigere. in §. quāuis. ff. de iure patrona. Circa quā regulá vide Alciatū in lib. 1. ff. de verb. sig. fo. 7. in fi. Deci. in cōsi. 24. nu. 2. Iaso. in l. quod dictum. nu. 2. ff. de pactis. & notabiliter in l. 1. numero. 61. ff. de officio eius.

¶ Hāc regulá ponit cū. 5. limitationib⁹ Deci. in d. c. cū cessante. nu. 1. eadēmet regulá ponit Andre. Tiraquell. in tracta. de causa cessante: vbi in 1. part. tractat notabiliter materiā. & in 2. par. à prin. vsq; ad finē limitat eā. 40. modis.

Regula. lxxxij.

Causæ à sede Apostolica debēt committi personis existentibus in dignitate. Hanc regulá probat tex. in c. statutū. in prin. de rescrip. lib. 6. & ibi glos. & in Cie. 2. de rescriptis. & ita tenet Abb. in c. suspitionis. nu. 9. de offi. delegat. Alexād. in consi. 77. nu. 5. vol. 2. idem Alexā. in rub. ff. de officio eius. nu. 3. & ibi Ias. nu. 5. Sebastia. Vātius in tract. de nullitatibus sentētiarū in rub. 10. de nullitate ex defectu iurisdictionis delegat. pag. 177. nu. 66. cū sequē. Hanc regulá ponit Ludou. Gomet. in dict. c. statutū. in nu. 60. in fi. vbi vsq; ad nume. 78. eā ampliat nouem modis. & à nu. 78. vsq; ad nu.

merū. 85. limitat eam. 4. modis. postea ponit alias. 99. in proposito, vsq; ad numerū. 89.

Regula. lxxxiiij.

Causa quæ terminatur per testimonium vni⁹ est nulla, quāuis testimoniu sit legitimū. Hanc regulá ponit tex. in c. licet vniuersis. & in c. licet ex quadam. de testibus. & tex. in l. iurisiuradi. C. eodem titu. de iure regio. l. 32. titu. 16. part. 3.

Circa hāc regulá vide glo. in c. tāta. in verb. fili⁹. 86. dist. Abb. & doct. in c. proposuisti. nu. 1. de probat. Ant. & Canonistę in c. venies. cl. 1. de testibus. Ias. in l. 1. §. si absens. nume. 9. ff. si ex noxali causa agatur. Hippol. in singula. 112. Ludou. Gometius in §. in personam. nu. 23. & 24. Inst. de actionib⁹. Bartholomæ⁹ de Chassanæo in cōsuetudinibus Burgūdię, in tit. des iustices. reg. 1. §. 6. fo. 69. col. 1. nu. 1. cū aliis.

Hanc regulá vbi eam dupliciter limitat, ponit Socinus in reg. 423. & circa primā limitationē per eum ibi positam vi. Bernard. de Luco, qui cum ea dicit esse cōmunem opinionē: & sublimitat vno modo in regu. 747.

Hanc regulá limita sex modis, vt per Ioan. de platea in l. semel. nu. 3. C. de re militari. lib. 12. Vigintiduas Fallētiās ad hāc regulam ponit Bonifaci⁹ de Vitallinis, in tracta. maleficiorū, in tit. de probatione. & quot sunt genera probationū, nu. 18. Et triginta Fallētiās ad hāc Regulá ponit Speculator in tit. de teste. §. restat. num. 7. vsq; ad nu. 12. & in prin. vsq; ad numerum. 7. ponit viginti casus in quibus requiruntur plures quā duo testes. Alios quā plures casus in quibus vni testi creditur circa hanc regulá. vi. per Ias. in rep. l. admonendi. nu. 187. cum aliis. ff. de iureiurando.

Regula. lxxxv.

Causę de partibus in quibus extitit appellatū ad Papā, non dicuntur ad Curia deuolutæ, nec in ea necessariō tractandæ: sed in partibus remittēdæ sunt. Hanc regulá probatur in c. interposita. & in c. cordi. §. post hęc. de appellat. Hanc eandem regulam per tex. ibi, ponit Francus in c. sæpe. nu. 25. de appellat. & in c. Nicolao. nu. 5. eod. tit. Præpositus in d. c. sæpe. nu. 1. & 15. & Dñi de Rota in decisio. 1. in nu. 2. ti. de electione: in nouis, secundū nouā impressionē: & secundū antiquā in decisione. 38. ¶ Limita primò hāc regulá. vt nō pcedat in causis maioribus, de quibus in c. q. trāslationē. de offic.

de offi. legati. & in causis beneficialibus ac spiritalibus, quæ de sui natura in Romana Curia tractandæ sunt: in quibus siue appelletur in partibus, siue à principio causæ huiusmodi inchoetur, in Curia dicuntur bene deuolutę, & ad partes nō sunt vllō modo remittēdę. probatur in c. quāuis. & in c. 1. & in c. cupiētes. de elect. lib. 6. & in Clem. causam. eo. ti. & in c. vt debet. de appella. in fi. glos. in c. 1. in verb. deuoluta. de supplēda negligētia prælat. lib. 6. Hāc limitationē ponit Dñi de Rota, in di. decisio ne. 1. in d. ti. de electioe. in nu. 2. Philippus Frācus. d. c. sæpe. nu. 25. & ibi Præpositus. nu. 16.

2. Limita secundò in causis clericorū & aliarum personarū ecclesiasticarū: quia tales per viam appellationis ad Papam cum negotio principali & accessorio de facili & quasi naturaliter deuoluuntur. vt est tex. in cap. dilectis filiis. circa finem. ibi, ex parte decani cui etiam officialis duxerat deferendum &c. de appellatio. & non loquitur in causa beneficiali.

3. Tertiò limita non procedere quā appellatum fuit à grauamine, & à causa cōmissa in Curia constitit legitimè appellatū: quia tunc cognitio totius principalis negotij cēsetur deuoluta, & in Curia est tractanda. vt in cap. vt debet. de appellatio. imo etiam q̄ pronuntiaretur male appellatū, nihilominus causa huiusmodi quo ad principale negotium in Curia remanet: quia propter appositionē manus Papæ & ex antiquo stylo ipsius Curie causa semel in ea cōmissa nō exiit, nec vltius ad partes remittitur: vt inquit Rota in decisione. 3. & in decisione. 43. in tit. de appellatio. in nouis, secundū nouā impressionem: & secundū antiquam in decisio. 11. & in decisione. 321. & in dicta decisione. 1. in titu. de electio. Bal. in l. si vt proponis. nume. 16. C. quomodo & quādo iudex. Feli. in c. quoniā Abbas. nume. fina. in fine, de officio delega. Abb. in c. Nicolao. nu. 6. de appellatio. Deti. in consi. 699. nume. 13. & propterea licet appellatio defereretur, nihilominus negotiū semel deuolutū non tollitur nec reuocatur per desertionē. ita Rota in decisione. 17. in titu. de appella. in nouis, secundū nouam impressionem: & secundū antiquā in decisione. 114. Egidius de Bellamera in decisione. 520. quāuis ad effectū, vt Auditor appellatione deserta in negotio principali cognoscere possit, foret necessaria specialis cōmissio, secundū Dominos de Rota in dicta decisione. 17. & in decisione. 2. & in decisione. 61. in titu. de appellatio. in antiquis secundū nouam impressionem: & secundū antiquam in

decisio. 5. & decisio. 604. Gome. in regula de triennali possessore. q. 54. Quod intellige nisi ex aliqua rationabili causa ipsi Papæ aliter visam fuerit, scilicet si causa modici momenti fuerit, seu Pauperum vel miserabilium personarum quæ expensas quæ fiunt in Curia pati nō possent: Nam is natura mouetur ad miserandum, vt inquit Ioan. And. in cap. significandis. de officio delega. facit tex. in cap. 1. in fine, de postulan. quæ in proposito notabiliter adducit Ioā. Staphylæus in tracta. de gratiis expectatiuarū. in cap. de rescriptis in forma breuiū: incipiēti, Post cōmissiones. nu. 55.

4. Quartò limita si litigatores fuerint in Romana Curia præsentis: quia tunc altero ex ipsis litem mouente dubitandum nō est quin causa sit in Romana Curia tractanda. Ratio est, quia Roma est communis patria: vt in l. Romana. ff. ad municipa. ita tenent Domini de Rota in decisione. 19. & in decisio. 21. in decisionibus de Bisigneto. sub. titu. de appellatio. facit glos. in cap. 1. de appella. in 6.

5. Quintò limita in causis in Romana Curia ex speciali mandato Papæ cōmissis: cum isto casu de deuolutione minus sit dubitandum. & nunquid causa sit in Curia tractanda postquā de speciali mandato Papæ constat: quia huiusmodi specialis cōmissio satis deuoluit: vt est decisio Dominorū de Rota. 6. in titu. de dolo & contumacia. in nouis secundum nouam impressionem: & secundū antiquā. 169. Aegidi⁹ de Bellamera in decisione. 676. de quo vide Casiadōrum in decisio. 2. in fi. ti. de procura.

6. Sextò limita si à sentētia definitiua fuerit ad Papam appellatum, cum isto casu, si iudex non defert, deferant iura. vt in l. quoniam iudices. C. de appellatio. & in l. si cuius. C. de appellatio. recipien. & in Authen. de iudicibus. in §. nostros. colla. 6. nam ob eius reuerētiā deferenda erat: vt in cap. veniens. de iure iur. etiam si interponeretur à laicis Papæ temporaliter non subiectis: vt in c. si duobus. de appellatio. in fine. imò iudex non deferens puniri debet, vt in cap. de priore. eod. titu. ita tenent Domini de Rota in decisione. 50. in titu. de appella. in nouis, secundum nouā impressionem: & secundum antiquā in decisio. 366. & in decisio. 61. in titu. de appellatio. in antiquis, secundum nouam impressionem: & secundum antiquam in decisio. 605. Casiadōrus in decisione. 8. in titu. de appella.

7. Septimò fallit si appellatio à grauamine vel aliis quomodocunq; ad Papam interposita fuisset à iudice acceptata: quia tunc per delationem

tionē seu acceptationē huiusmodi oīs cogni-
tio rāfunditur in Papā, & iudici taliter defe-
renti non est ulterius remittenda: vt in dicto
cap. cum appellationibus. de appellatione. in. 6.
licet Specula. in tit. de appellatione. in. 6. quali-
ter. nu. 25. super hoc variauerit. Istam opinio-
nem tenent Domini de Rota in decisio. 49. in
titu. de appellatione. in antiquis, secundū nouā
impresionem: & secundū antiquam in deci-
sio. 537. iudem de Rota in decisio. 16. & 21. in ti.
de appellatione. in decisionibus de Bisigneto. &
sufficit q̄ vnus ex pluribus iudicibus deferat
ad effectum illum deuoluendi: vt tenent Do-
mini de Rota in decisione. 9. in titu. de appel-
latione. in illis de Bisigneto. & in decisione. 55. in titu.
de appella. in antiquis, secundū nouā impres-
sionem: & secundū antiquā in decisione. 569.

Regula. lxxxvj.

CAutio prolata à lege, intelligitur de nu-
da. Hac regulam probat tex. & ibi doct.
per eum, præcipue Iason in princ. in. l. fanci-
mus. C. de verb. signi. Paul. & Alexand. & idē
Ias. in nu. 8. in. l. diuortio. in. 6. interdū. nume-
ro. 8. ff. solu. matrimo. Hierony. Cagnolus in
l. plus cautionis. nu. 6. ff. de regu. iuris. Anto.
Corset. in singu. incipienti, cautio.

1. **A**mplia primò hanc regulam, vt habeat lo-
cum etiam si à testatore proferatur: vt in di-
cta. l. fancimus. & ibi docto.
2. **A**mplia secundò etiam inter contrahētes ha-
bere locum, secundum Salice. in dicta. l. fanci-
mus. notatur in. l. C. de procura.
3. **L**imita primò vbi persona esset suspecta: vt
in. l. diuus. & in. l. cū idē. ff. de petitiō. hered. &
in. l. fideiussor. & in. l. sciendū. ff. qui satisfā.
cogatur. ita tenet Guiller. Mayneri. in dicta. l.
plus cautionis. numero. 1.
4. **S**ecundo fallit qñ lex dicit q̄ idoneè caueatur
vel sufficienter: nā talia verba importāt q̄ cū
fideiussore vel pignore caueat. vt in. l. si man-
dato Titij. in. 6. ff. mādā. & in. l. 4. in. 6. si sub
cōditione. in versi. aduici. ff. de fideiussor. li-
berta. & in. l. si debitori. ff. de iudiciis. ita nota-
biliter tenet Iason in. d. l. fancimus. num. 3. vbi
sublimitat hanc limitationē. 6. modis: quem
refert Bernard. de Luco in regu. 73.
5. **T**ertio limita quādo lex hoc onus iniungēs
esset prætorie: quia tūc intelligitur cū fideiuf-
soribus vel pignoribus. vt in. l. 1. in. 6. iubet. ff.
de collatio. honorū. & i. l. prætorie. & ibi Bar.
ff. de præto. stipula. & ita tenet Paul. de Cast.

in. d. 6. interdū. Salice. in. d. l. fancimus.
4. **Q**uartò fallit in quadrimestri quod datur cō-
denatis miseratiōis causa: quia intelligitur datis
pignoribus vel fideiussoribus. Ratio est, quia
talis dilatio non debet esse nociua creditori,
quin debeat esse cautus & securus q̄ adueniē-
te tēpore sibi satisfiat. ita notabiliter tenet Ang.
de Perusio in. l. debitori. nu. 2. ff. de iudi. vbi
dicit ita se vidisse praticari. Eandē opinionē,
licet de eo mentionē non faciat, tenet ibi Iaco-
bi. de. S. Georg. nu. 8. Istam opinionem tenet
idem Angel. in. l. in omnibus. nu. 2. eodem titu.
de iudi. quem sequitur Guiller. Mayneri. in
dicta. l. plus cautionis. numero. 2.

5. **Q**uintò fallit in Principe datē rescriptum. vt
in. l. vniuersa. C. de precib⁹ Impera. offerē. Nā
si princeps dat alicui priuilegiū nē possit mo-
lestari intra annum à suis creditoribus, debet
intelligi dūmodò ille cui est cōcessum satisfiet
de soluēdo post terminū. tenet Bal. in. d. 6. in-
terdū. Paul. de Cast. in. d. l. in omnibus. Abb.
in. c. quod ad cōsultationem. nu. 22. de re iud.
Hanc opinionem tenet Iacobi. de san. Geor.
vbi dicit se ita in quēstione facti praticari fe-
cisse. in. d. l. debitori. nu. 17. Quod tñ intelligo
verū quādo cūq; talis satisfactio petitur à par-
te: aliās ipse non tenetur. ista est glof. notabi-
quā ibi sequitur Paul. de Cast. vbi dicit ita se-
cundum eam praticasse in ciuitate Padua. in
dicta. l. vniuersa. Eandē glof. sequitur ibi Iason,
& Aeneas Falco in additionibus ad Abb. in
d. c. quod ad cōsultationem. nu. 22.

Regula. lxxxvij.

Cessio debiti potest à patre in filio schola-
stico fieri. Hanc reg. ponit Ang. in. l. 1. nu-
me. 2. in fine. ff. soluto matrimonio. eandem
opinionem sequitur ibi Bald. nu. 8. in. 5. col.
& ibi Raphael Cuma. nu. 14. Ludo. Rom. in. l.
donationis. in. 6. pater. num. 4. ff. de donat. &
& in. l. si donatione. nu. 8. C. de collat. Ioānes
de Grassis in tract. de cessione iu. & action. 6.
3. nume. 3. Iacobinus de sancto Geor. in repeti-
tione legis, frater à fratre. nu. 33. ff. de cōdictio-
ne indebiti. idem Iacobinus in. l. 1. nu. 62. C. nē
liceat potentiores. Soci. in regula. 103. Fallētia
& Ioānes Crotus in repetitione legis, frater à
fratre. col. 24. Fallētia. 9. ff. de cōditione
indebiti. eandem opinionem dicit esse cōmu-
nem Ias. in. l. 1. nu. 52. ff. soluto matrimonio. eā-
dem opinionē dicit etiā esse cōmunē Petrus
Rebuffus in tracta. de priuilegiis scholarium, in
priuilegio. 60. nume. 2. & in priuilegio. 61. dicit

q̄ in

q̄ intantum valet q̄ à patre reuocari non po-
test. Eadē opinio approbatur hodie de iure
nostro regio in Pragmati. 25. in Pragmaticis
aniquis, in vo. Pragmaticarū fo. 18. col. 2. licet
contrariam opinionem teneat Ioan. de Imo-
la in dicta. l. 1. nu. 15. ff. soluto matrimonio. &
ibi Alex. num. 55. Bartolus in. l. 1. in. 6. neq; ca-
stres. nu. 3. ff. de collatione honorū. Bar. Bal.
& Salic. in. l. filie cuius. C. familie heriscun.
Aretinus in consil. 17. nu. 6. Ias. in. l. filie licet.
in principio. C. de collationibus. eandem opi-
nionem tenet Guiller. Ponta. in. l. 1. nu. 88.
& ibi Francis. de Ripa nu. 140. vbi dicit istam
esse magis cōm opinionē. ff. de solut. matri.
eandem dicit etiā magis cōm Alex. in. l. in
quartam. nu. 22. ff. ad legem falcidiam.

1. **A**mplia primò procedere siue pater fuerit
naturalis & legitim⁹, siue naturalis tantū: quia
filius & pater sunt nomina naturalia. vt in. l.
tutelas. ff. de capitis diminitur. in. l. parētes. ff.
de in ius vocando. Bart. in. l. pronuntiatio. in
6. familia. ff. de verb. signif. nam sicut natura-
lis filius admittitur ad acculandum & vindi-
candum mortem patris naturalis occisi, vt re-
net Barto. per illum tex. in. l. certis. nu. 3. & in
l. hos accusari. 6. omnibus. nu. 8. ff. de accusat.
Bal. in. c. de cetero. nu. 2. de testibus. ita cessio
naturali filio fieri pot. facit text. in. l. Lucius.
6. ff. de legatis. 2. & ita tenet Alex. in. l. ex fa-
cto. 6. si quis rogatus. nu. 16. ff. ad Trebellia.
quod tamen intelligo verū, dum tamen præ-
dicta cessio non excedat quintam partē bo-
norum patris, si habet alios filios legitimos.
vt in. l. 9. & 10. Tauri.

2. **A**mplia secundò procedere in filiis spuris,
ideò sacerdos pater poterit filiis suis cedere:
quia naturali vocabulo sunt pater & filius:
& in vocabulis naturalibus non debet atten-
di rigor iuris ciuili: nam hos etiam ius Cano-
nicum recipit & alere disponit, postq̄ in lucē
emissi sunt. vt in. c. cum haberet. de hoc qui
duxit in matrimonium quam polluit per adul-
terium. Et de iure regio est hodie dispositum
in. l. 8. tit. 13. Parti. 3. & in. d. l. 9. & 10. Tauri. &
quia filiorū appellatiōe veniunt à nobis pro-
geniti etiā sine nuptiis, vt in. l. 1. in. 6. ius natu-
rale. ff. de iustitia & iure. & in. 6. Insti. de iure
naturali. licet de iure ciuili aliter sit dispositū:
vt in Authen. ex complexu. C. de incestis &
inutilibus nuptiis. & in Authē. licet. C. de na-
turalibus liberis. qui tam de iure Canonico
q̄ Regio rigor earū non seruat. Et quia fa-
uor studij hoc adiuuat, qui pot. etiā esse in na-
turali & spurio: & publicè vtile est vt ipsi stu-

deant, nē vitia parentū secent, vt in. c. vnde-
eunq; & in. c. nasci. 56. dist. quod tñ etiam in-
telligo, vt dixi suprā in prima Ampliatione.

3. **T**ertio amplia non solum in patre & filio in
potestate, sed etiam in emancipato: quia vter-
que filius & pater est: & naturalia iura immu-
tari nō possunt, vt in. 6. sed naturalia. Insti. de
iure naturali. & donatio facta filio studente,
valet, siue sit in potestate, siue emancipatus:
vt tenet Angelus & Iason in dicta lege. 2. ff. so-
luto matrimonio. ergo cū donatio valeat,
cessio etiā illi facta valebit.

4. **Q**uartò amplia habere locum in auo: nam
patris appellatione auus continetur. vt in. l.
iuxta. ff. de verborum significacione. maxi-
mè in fauorabilibus, vt hic secundum Barto-
lum in. l. liberorum. nume. 21. ff. de verborum
significacione. & hoc est fauorabile respectu
nepotum: ergo valebit.

5. **Q**uintò amplia idem habere locum in auia,
cū idem sit iudiciū: & auī nomine auia con-
tinetur. vt in. l. 1. ff. de verb. signif. ita tenet Bal-
dus in. l. Nefennius. col. 1. prima. ff. de nego-
tiis gestis. Bart. in. l. 2. in. 6. videndū. ff. ad Ter-
tullianum. Alex. in consil. 198. nume. 4. volu-
mine. 6. Philippus Deci. notabiliter in consi-
l. 656. per totum.

6. **S**extò Amplia procedere etiam in matre, vt
filio studente cedere possit: cū sit eadem ra-
tio in matre quē in patre: & dispositio loquēs
in matre, eadem in patre procedit. vt in. l. 1. C.
de rescindenda vendi. & in. l. si pater. C. de cu-
ratore furiosi. Et sicut fratris noie venit soror
vt in. l. tres fratres. ff. de pactis. sic & patris no-
mine mater: de quo vi. Bal. post gl. ibi, in ver-
bo, minus. in. l. q̄s. nu. 2. C. ad. l. Iuliam maie-
statis. Ang. in. 6. interdū. nu. 15. Insti. de heredi-
tatibus q̄ ab intestato deferunt. Albert. Bru-
in tractatu Statutorum, in. 5. articulo princi-
pali. q. 13. nu. 17. Iason in. l. si quis id quod. in
nu. 2. ff. de iurisdic. omniū iudic.

7. **S**eptimò amplia procedere regulā hanc ecō-
trariò. si q̄ filius possit cedere filio scholastico
debitū. Ratio est, quia bonū est argumētū à cor-
relatiuis: vt in. l. si. C. de indict. vid. toll. & qd'
est statutū in vno correlatiuorū, etiam in alio
locū habet: vt in. l. 1. & 2. C. de cupressis. lib. n.

8. **O**ctauò amplia habere locū in monacho: nā
Abb. & Conuētus possunt cedere debitū reli-
gioso si est scholaris illius Conuētus vel mo-
nasterij, & tūc pater dicitur cedere filio: nam
monachus in iure nostro æquiparatur filio fa-
miliās, ita tenet Bart. in. l. 1. ff. de vulgari & pu-
pillari. & licet Innocentius in. c. cum olim. in
e 5 num. 4.

numc. 4. de privilegiis. dicat æquiparari seruo, dico debere intelligi q̄ debeat æquiparari filio vel seruo prout fauorabili fuerit monasterio. ita notabiliter tenet Bald. in l. i. numc. 42. C. qui admitti. quem sequit Iason in l. i. nu. 42. ff. de vulgari & pupillari. idem Iaf. in l. cum fundus. §. 1. numc. 17. ff. si certum petatur. Ludouicus Romanus in l. is qui hæres. in §. neq; filius. numc. 11. ff. de acquirenda hæreditate. facit quod notat Cardinalis Parisi⁹ in c. in præsentia. numc. 206. in fin. de probationibus.

1 **¶** Primò limita non procedere in patre spiritali quem patrinū vulgus vocat: is enim nõ cedit filio studentem quem de sacro fonte leuauit: quia verbū hoc, pater, intelligitur de naturali: non autē de spiritali: vt in l. i. patre furioso. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Doctores in rubri. de collatione spiritali, facit quod notat Guillelmus Benedictus in repetitione capituli, Rainutius. in verbo, & vxorem nomine Adelaſiam. numc. 761.

2 **¶** Secundò limita in patre adoptiuo: filij enim adoptiuū non sunt sui nec inter suos computantur: vt in §. eum autē. & in §. adij. & sequenti. Institut. de hereditariis quæ ab intestato deferuntur. & in l. adoptiuum. vbi Doctores: ff. de in ius vocando. & iura loquentia in patribus & filiis, non extendunt ad adoptiuos.

3 **¶** Tertiò fallit in vitrico, id est, in marito matris: nec in nouerca: tum quia nec vnus est pater, nec altera mater, de quibus loquitur hæc Regula: nec patris nomine venit vitricus, per textum in l. i. in fine. ff. de depositi. vbi sub generali parentum nomine non cõprehenduntur.

4 **¶** Quartò fallit in patre scientiz, scilicet, præptore: quia non potest cedere suo discipulo, licet pater & filius inuicem vocentur. vt in l. i. C. de excusationibus artificum. lib. 10. quia hæc regula intelligitur in patre naturali, tunc quia est quasi dominus bonorum paternorum: vt in l. in suis. ff. de liberis & posthumis. in l. fin. C. de impubesum & aliis substitutionibus. Marcus Antonius Bauerus in §. pater. numc. 3. & 11. Institut. de testamentis.

5 **¶** Quintò limita in patre non habere locū qui vult filio suo privilegiari, non tamen studentem: cum hæc Regula loquatur in scholasticis: ergo secus est in alio, argumento textus in l. cum prætor. ff. de iudiciis.

Regula. lxxxviii.

Celsio regulæ in potentiorē facta est nul

la. vt in Rub. ff. de alienat: one iudicij mutandi causa facta. & per totū. C. ne liceat potentiores. & cedens actionē punitur pœna contenta ibi, scilicet, pœna arbitraria, & iactura cause: vt in dictis iuribus. Et vi. circa hæc Regula. Marc. de Man. in lib. 20. obseruationum, obseruatione. 98. & Soci. in reg. 48. Lud. Gozadinum in consilio. 3. numero. 24. & de iure regio in l. 13. cum sequentibus. titulo. 7. partita. 3.

1 **¶** Amplia primò habere locū hæc Regulam tam in actore quàm in reo. ita tenet Albericus & alij in l. i. C. ne liceat potētoribus. Decius in c. 1. nu. 25. de officio delegati. Iaf. in dicta. l. i. numc. 1. reprobata glo. in l. penult. in fine. ff. de alienat: one iudicij. & in rubr. C. de his qui potentiorum nomine. & pro opi. Doct. contra glossas est glo. in l. non solum. in verbo, in eos. ff. de alienatione iudicij.

2 **¶** Amplia secundò procedere post sententiam durante appellatione vel exequutione, cum ibi celsio generaliter prohibeatur: & quia in teger debet esse status appellationis: vt in l. i. ff. nihil nouari appel. pend. ita tenet Albericus in l. i. numc. 4. C. ne liceat potentioribus. licet contrarium teneat Ludouicus Gomeci. in gloss. ad regulas Cancellarię, in regula de subrogandis colligatibus. q. 1. in vers. & ista quæ dicta sūt. vbi allēgat dictū Abbatis post Speculum. in c. 2. numc. 4. de alienatione iudicij. quæ opinio Abbatis magis facit pro opinione Alberici quàm ipsius.

3 **¶** Amplia tertiò procedere tam ante litem contestatam quàm post. vt in l. ex hoc dicto. in §. ait prætor. & ibi glo. ff. de alienatione iudicij mutandi causa. ita concludit Paulus Parisius, vbi hoc notabiliter declarat in c. aduersario. numc. 5. & 6. de exceptioni.

4 **¶** Amplia quartò, procedere quādoq; celsio facta est in clericum: nam tunc dicitur facta in potentiorē: vt est glo. in c. fina. de alienatione iudicij. in glo. 1. quam sequitur ibi Collectarius nu. 1. Sed illa glof. cõmuniter reprobat secundum Docto. ibi, præcipue Abb. numc. 2. eandem glof. reprobat Ludouicus Gomecius in d. regula de subrogandis colligantibus. q. 1. in versiculo, dicitur etiam eandem glo. dicit cõmuniter reprobari Iacobi nus de sancto Georgio in d. l. i. numc. 3. quæ glo. potest saluari secundum Abb. & Iacobinum & Gomecium ibi, vt procedat in episcopis, vel in clericis habentibus iurisdictionem super laicos: nam tunc dicitur potētor. quod ante eos tenuit Inno. ibi, numc. 5. & vi.

Xuarez

Xuarez in allegat. 19. in princ.

5 **¶** Amplia quintò procedere in minore: nam q̄s noni potest facere celsionem minori de re immobili. Ratio est, quia non potest minor alienare rem immobilem sine iudicis decreto: vt in toto tit. C. de prædijs minorum. vt est glof. in l. pot. ff. de autho. tuto. & ibi Barto. Istam ampliati. ponit Iacobin. de sancto Geor. per supradictam rationē in d. l. i. C. ne liceat potent. nu. 18. Facit vltra eum: nã minori in iure nostro competunt multa priuilegia, & ideò dicitur potētor. Quam ampliatiōnem etiam in vidua habere locum, in vidua tanquam priuilegiata, concludit Aegid. de Bellamera in dict. c. 2. de alienat. iudicij. numc. 19.

6 **¶** Amplia sextò quādoq; celsio est facta in personam tutoris contra personam pupilli: nam tunc hæc talis celsio facta in tutorem dicitur in potentiorē facta: quia iste tutor potest se ostendere minacem vel terribilem pupillo: vt notabiliter concludit Innocentius in dicto cap. ex parte. numc. 5. de aliena. iudi. mutan. causa facta. pro qua opinione est text. expressus in Authentic. minoris debitor. C. qui dare tutores vel curatores possunt. & in Authentic. vt hi qui obligatas se habere prohibent res minorum. in §. quod si quis. colla. 6. quam opinionem tenet notabili. Maria. Socin. Iunior in consilio. 148. numc. 13. & 14. volu. 1.

7 **¶** Limita primò non habere locū quādo quis solueret quod debet. vt in l. nam & si obligatus solueret qd' à me potere velles, huic edicto locus nõ erit. ff. de alien. iud. mutā. cau. facta.

2 **¶** Secundò fallit quando quis rehabuisset rem alienatam. vt in l. ex hoc edicto. in fine, cum l. sequenti. ff. de aliena. iudicij.

3 **¶** Tertiò limita quando quis in situ edo vel legando rem alienauerit. vt in l. ex hoc edicto. in §. alienare. ff. de aliena. iudicij. Ratio est, quia alienatio est necessaria, & non prohibetur. & l. fit. tit. 7. Parti. 3.

4 **¶** Quartò fallit quando res aliena periret sine culpa. vt in l. non solum. ff. de aliena. iudicij.

5 **¶** Quintò limita quando quis rem suam non possit recuperare: tunc enim permittitur in potentiorē cedere. ita tenet Barba. in Rub. de rescriptis. colum. 19. & 20. vers. si idem dicens erit. quia tunc licet rem alienam furari æquiualentem, quando rem meam aliter habere non possum propter opulētiam vel potentiam aduersarij, detinentis eandem rem: vt est glof. in cap. ius gentium. 1. distinct. ita tenet Innocent. in c. olim. el. 1. numc. 8. de resti-

tu. spolia. facit tex. in c. Dominus noster. 23. q. 2. ita notabi. tenet Alexand. in consi. 135. numc. 1. volu. 1. Felin. in c. quoniam. numc. 13. de Simoni. & in cap. 2. numc. 36. de sponsalib. in fine. Bartholomæ. de Chassana. Rub. prima. §. 5. folio. 48. colum. 2. numer. 32. Hippoly. de Marli. in singul. 177. Matthæus de Afflictis in constitu. Neapo. lib. 1. Rubric. 8. numc. 36. Et in tantum hoc est verum & procedit, vt etiam ille qui huiusmodi rem furatus est sit tutus in foro conscientiz: id tenet Archidiacono. in c. non sanē. numc. 4. 14. q. 5. quam opinionem ante eum tenuit Innocent. vbi supra. & in c. quia pleriq; de immunita. ecclesiarū. quem sequuntur omnes supradicti Docto. Florianus in l. itaq; numc. 6. ff. ad l. Aquiliā. Hippoly. in consi. 53. numc. 19. Abbas in cap. 1. numc. 10. de dolo & contuma. Iason in l. 1. numc. 7. C. de testamen. Pala. Ruui. in repet. Rubri. de donatio. §. 65. numc. 5.

6 **¶** Sextò fallit quando quis rem quæ à me petere volebat pro derelicto habuit: nam factū eius non improbat prætor. vt in l. item. in §. potest. in fine. ff. de aliena. iudicij.

7 **¶** Septimò limita quando celsio fuit inutilis. vt in l. non putauit. in §. non quauis. ff. de bonorum possessio. contra tabulas. & in l. continuus. in §. cum quis. ff. de verbo. obligat. tenet Bal. in l. quid ergo. in §. eum autem. in fine. ff. de his qui notantur infamia. quem sequitur Iason in l. cum dubitabatur. nu. 140. C. de iure emphyteu.

8 **¶** Octauò limita quando alienans paratus est se defendere ac si possideret. vt in l. q̄a etiam. in §. quid ergo. ff. de aliena. iudicij. & ita tenet Specula. in titu. de celsione. in §. 1. vers. cessat autem. numc. 17.

9 **¶** Nonò fallit quando talis celsio fieret bona fide, & non malitiosè ad opprimendū aduersariū, tunc enim bene valet. vt in l. qui stipendia. C. de procurato. tenet Specula. in titu. de celsione actionis. in §. 1. nu. 4. quem sequitur Iacobi. de sancto Georg. in l. prima. numc. 13. C. ne liceat potētio. Abb. in c. ex parte. numc. 4. de aliena. iudicij. vbi declarat quando dicitur celsio bona fide fieri.

10 **¶** Decimò & vltimò limita & declara supradictam regulam vt prædicta actio cõpetat tantummodò contra alienantem: sed contra hæredem vel bonorum possessorem nõ datur. vt in l. non solum. in §. fina. cum l. sequenti. ff. de aliena. iudicij. nec post annum datur, vt in l. vel post annum. ff. eod. titu.

Regula.

Regula. lxxxix.

Charitativum subsidium episcopus non potest exigere à subditis pro expeditione Bullarum suarum promotionis. Hanc regulam probat tex. in c. vt prateritz. de electione. secundum verum intellectum: nam tex. ibi dicit qd expensæ factæ pro negotio electionis, de bonis patriarchatus fiant totaliter. & verbum patriarchatus exponitur, id est, de bonis spectantibus ad cameram Patriarchæ futuri: secundum Goffredum ibi. & est vera expositio secundum Cardina. nu. 2. q. 9. contra Hostien. Pro qua opinione facit tex. in c. cupientes. in §. ad hæc. & in §. fina. iuncta glo. ibi in verbo, iudicavit. de electione. libr. 6. Hanc etiam regulam ponit Nicola. Boëri. in decisione. 134. nu. 6.

1 **F**allit primò quãdo fructus prælaturæ non sufficerent pro dictis expensis & immineret necessitas pro eis soluendis: quia tunc posset episcopus petere charitativum subsidium, iuxta tex. in c. cum Apostolus. de censibus. & ita debet intelligi dictum Chassanæi in consuetu. Burgun. in tit. des iustices. rubri. 1. §. 4. fol. 35. col. 4. num. 36.

2 **S**ecundò limita quando esset consuetudo qd pro sumptibus seu expensis prædictis sit contributio facienda per omnes subditos: vt tenet Hostien. Antonius de Butrio, Ancharra. Cardina. & Panormit. in d. c. vt prateritz. Calderi. in consil. 3. in titu. de censibus. per tex. in c. conquestus. 9. q. 3. vbi dicit tex. iuncta gl. in verbo, consuetudo. qd ratione consuetudinis potest aliquid peti. Facit tex. in c. fina. 18. q. 2. vbi tex. dicit qd monasteria debent exhibere episcopis consueta seruitia. & ibi gloss. 2. dicit qd consuetudo inducit annuas præstationes: & sic omnes Docto. supradicti dicunt qd si apparet de consuetudine, illa est seruanda, quæ est optima legum interpretis: vt in c. cum dilectus. de consuetu. quam limitationem sequitur Nicola. Boëri. in d. decisione. 134. num. 7. Remigius de Gonny in tracta. de charitati. subsidio. questio. 6. pagi. 39. cum duabus sequentibus.

Regula. xc.

Charitativum subsidium exigere non potest ultra taxam, nec valet consuetudo contraria. & hodie est taxatum charitativum

subsidium per Extrauagan. Vas electionis. in titu. de censibus. in Extrauagan. communibus, in §. præmissis quoq; de qua Extrauaganti facit mentionem Nicola. Boëri. in decisione. 134. nu. 10. Remigius de Gonny in tracta. de Charitati. subsidio. q. 16. Circa quam regulam vide Matthæ. de Afflictis in decisionibus. Neapoli. decisio. 136. Thom. Grammati. in decisione. 88.

Hanc regulam ponit Bartholomæus de Belencinis in tracta. de Charitati. subsidio. q. 62. Facit pro ea gloss. in d. §. præmissis. in verbo, vel consuetudine. vbi Papa videtur reicere & improbare talem consuetudinem. facit tex. cum glo. in verbo, consuetudinis. in c. dilecti. & ibi Hostien. & alij, de maiori. & obediens.

1 **F**allit primò nisi talis consuetudo esset antiqua & tanti temporis cuius initij memoria non sit in contrarium: quia talis consuetudo inueterata habet vim privilegij à principe celsi. vt in c. super quibusdam. in §. præterea. de verbo. signific. & in l. lex hoc iure. in §. ductus aquæ. ff. de aqua quotidiana & æstiva. & ita tenet Abb. in consil. 71. volu. 2. Et hanc limitationem quod consuetudo inueterata habeat vim privilegij intelligo veram in capaci: secus tamen in incapaci: vt declarat Hippoly. in singu. 80. Petrus Rebuffus in tracta. de decimis. q. 13. num. 68. Feli. in c. accedentes. num. 6. in secunda limitatione. & in c. causam quæ. num. 2. de præscriptio. & ibi Abb. idem Abb. in c. quanto. notabili. 1. de consuetu. Hieron. Gratus in consil. 61. num. 20. volu. 1. Francisc. Balbus in repetitione. 1. Celsus. in 3. parte, num. 10. ff. de vsucapio. & supradicta consuetudo nõ solum habet vim privilegij, sed habet vim legis: vt in l. 1. in §. fina. ibi, vetustatem legis obtinere. & in l. in summa. in princip. ibi, vetustas quæ semper pro lege habetur. ff. de aqua pluuiæ arcæd. Circa quam limitationem est notandũ quod dicatur spatium tantum temporis cuius initij memoria non stat in contrarium. Cinus in l. 2. C. de seruitut. & aqua. nu. 9. in 9. q. dicit qd spatium tantum temporis cuius initij memoria nõ extat dicitur spatium centum annorum: quam opinionem sequitur Cæpola in tracta. Seruitu. vrb. anorum prædio. c. 19. in princ. Rebuffus in tracta. de decimis. q. 13. num. 94. Bertachinus in suo Repertorio, in verbo, præscriptio. el. 2. col. 4. Chassanæus in consuetu. Burgun. in tit. des iustices. Rub. 1. §. 2. num. 8. fol. 26. col. 1. Curti. Iunior, vbi allegat alios Docto. in consil. 68. num. 1. licet contrarium teneat Felinus, & fortè malè, per supra-

Regulæ vtriusq; Iuris selectæ.

supradictas autoridades in c. ad audientiam. num. 27. de præscriptio.

2 **S**ecundò limita nisi esset consuetudo generalis quod prelati exigerent seu reciperent charitativum subsidium à subditis ultra taxam dictæ Extrauagantis. quod intelligo de consuetudine generali vniuersalis ecclesiæ, per tex. in c. contra morem. 100. distin. quam Papa scit & tolerat. vt per Oldrad. in consil. 254. nu. 8. & 26. ita etiam tenet Bartholomæus de Belencinis in d. q. 62. Remigi. de Gonny in allegato tracta. de charitativu subsidio. q. 16. in fin. & in q. 18. in fine.

Regula. xci.

Charitativum subsidium non possunt petere inferiores episcopis. Hanc regulam originaliter tenuit expressè Abb. antiquus in c. cum Apostolus. de censibus. per text. in d. c. cum Apostolus. in §. prohibemus. in fine: in versu. archidiaconi siue decani nullas exactioes siue talias in presbyteros exercere præsumant. reprobata gloss. ibi, in verbo, exactioes. Hanc opinionem tenet etiam Archidiacono. in c. iuxta functionem. 16. q. 1. nu. 1. Hostien. in d. §. prohibemus. Abb. in dict. c. cum Apostolus. num. 6. Belencinus in allegato tracta. de charitati. subsidio. q. 4. Hanc opinionem dicit esse communem Nicola. Boëri. in decisione. 133. num. 2. eandem dicit etiam communem Chassanæus in consuetud. Burgund. in titu. des iustices. Rubri. 1. §. 4. fol. 35. col. 2. num. 6. eandem opinionem tenet Io. Mauritius in repetitio. l. vnicæ. pagi. 100. C. quo loco mulieres munera subire soleant. lib. 10. quæ opinio approbatur hodie de iure regio in l. 3. in fin. titu. 23. parti. 1.

1 **F**allit primò in casu vbi laicus domino suo subuenire tenetur: secundum Collectarium in c. conquerente. num. 5. de offi. ordina. quem sequitur Remigi. de Gony in tracta. de charitati. subsidio. q. 28. pagi. 91.

2 **S**ecundò limita nisi in hoc sit privilegiatus, vel habeat consuetudo. ita tenet Hostien. in dicto. c. cum Apostolus. & ibi Henricus Bohic, num. 5. & Abb. num. 6. Boërius in dicta decisione. 133. num. 2. Ioan. Mauritius in dicta repetitione, pagi. 100.

3 **T**ertio fallit nisi isti essent superiores & capita alicuius ordinis, vt Priores generales totius ordinis. tenet id Calderi. in consil. 3. in titu. de censibus. quem sequitur Chassanæ. vbi su-

præ. num. 28. Boërius in dicta decisione. 133. num. 3. & sic si fecit magnas expensas in promotione pro communi vtilitate religionis, poterit exigere charitativum subsidium à tota religione, si non potest soluere de bonis prælaturæ.

4 **Q**uartò fallit in ecclesiis patronatis: nam debent subuenire dominis suis: & sic possunt petere charitativum subsidium. ita tenet Innocen. in c. cum & plantare. de privilegiis. num. 2. quod est verum interueniente episcopi consensu: quod etiam sequitur Anto. de Butrio ibi nu. 19. & ibi etiam Ancharra. num. 12.

Regula. xcii.

Citari debet qui prætendit interesse, & sic pars quæ ex actu potest præiudicari ad validitatem processus & pro ordine substantiali: aliàs actus non valet. Hanc regulam probat tex. in l. nam ita diuus. ff. de adoptio. in l. de vnoquoq; ff. de re iudi. in l. fina. C. de legitimi. heredi. in l. tres denuntiationes. C. quomodo & quando iudex. in l. si quando. C. de testibus. in c. 2. & in c. dilecti. eod. titu. in c. dilecti. de sententia excommuni. in c. Romana. de appellatio. libr. 6. in c. constitutionum. de sententia excommuni. eod. libro. in Clemen. sæpe. de verbo. signi. in Clemen. pastoralis. de re iudi. in c. porro. de diuortis. & ibi glo. in c. ecclesiæ sanctæ Mariæ. de constituto. & ibi gloss. in cap. 1. de causa possessio. & proprie. in cap. quoniam contra. de probatio. in cap. nos in quenquam. & in cap. Deus omnipotens. 2. q. 1. & sic ille qui vult litigare contra aliquem, ante omnia debet citare suum aduersarium, aliàs processus non valet: quia citatio est inuenta de iure naturali, & est species defensionis: & nullo modo potest omitti, etiam per principem, vt est text. in Clementina, Pastoralis. in §. ceterum. de re iudicata. ita tenet Bald. in l. cum fratrem. in fine. C. de his quibus vt indignis. Alexand. in consil. 5. volumine. 2. numero. 2. Iason in l. 2. quam legit cum. l. 1. C. quando libellus principi datus. & in l. rescriptum. in 2. notabil. ff. de pactis. pro quo facit quod dixi in Regula.

Circa hanc regulam vide Thomam Grammaticum in decisione. 65. Fran. Niconicum in repet. c. quoniam contra. in verbo, citationes. nu. 49. Paulum Parisium in consilio. 1. num. 32. volu. 1. & melius quam alibi Sebastia. Vantium in tracta. de nullitate sententiarum, in Rubri.

12. de nullitate ex defectu citationis. per totā. **C** Hanc regulam cum. n. limitationibus ponit Socin. in regu. 20. in posterioribus. Hanc etiam ponit Zasius cum vna ampliatione & 9. limitatio. in. l. de vnoquoq; num. 10. cum aliis. ff. de re iudi. quem refert Bernar. de Luco cum illis limitationibus in regu. 77. Hanc regulam cum. 12. ampliatio. & 60. limitatio. ponit Hippol. in. d. l. de vnoquoq; nume. 8. vsq; ad nu. 13. Hanc etiam regulam cum. 7. limitatio. ponit Catellianus Cotta in Memorialibus iuris, in verbo, citatio. Hanc etiam regulam cum. 47. ampliatio. & 35. limitatio. ponit Maria. Socin. in tracta. de citatione. artic. 7. per totum. Quam regulam in sententiis etiam habere lo cum ponit Bernar. de Luco in regu. 673. per tex. in. d. c. nos in quenquam. & in. d. c. Deus omnipotens. & in. d. c. de causa possessio. & proprie. quam limitat secundum eum ibi Iason. 19. modis. in. l. nec quicquam. in. §. vbi de cretum. num. 23. ff. de offi. procon. & legati. Eandem regulam limitat aliis. 19. modis Francis. Niconicius in repeti. c. quoniam contra. in glos. in verbo, citationes. nume. 54. vsq; ad nume. 97. Eandem regulam limitat. 15. modis Anto. Nicellus in concordantiis glossarum. concordantia. 52. nume. 224. vsq; ad nume. 371. & in receptione testium, vt in. c. 2. de probatio. Ponit regulā cū. 6. limitationibus Roma. in singu. 364. Soci. cum. 9. in reg. 406.

Regula. xciii.

Citatio regulariter in scriptis fieri non debet: quia est in arbitrio iudicis citare viua voce vel in scriptis, debet tamē in actis scribi vt ex eis appareat. Hanc regulam probat tex. in. c. cum dilecti. in versi. spectantibus. in verbo, viua voce. de dolo & contuma.

- 1 **L**imita primò non procedere in iudice delegato qui debet citare inserto tenore suæ commissionis: qui tenor non potest apparere nisi in scriptis: vt in. c. praterea. & ibi Abh. & Docto. de dilatio. Barto. in Authen. qui semel. C. quomodo & quando iudex. idem & Alexā. & Iason in. l. ex quacung; ff. si quis in ius voca. non ierit.
- 2 **S**ecundò fallit quando nuntius vellet citare realiter, faciendo capturā in bonis vel in personam: quia debet ostendere commissionem in scriptis, secundum Bart. in. l. palatinos. C. de collatione fundorum fiscalium. lib. 11. nu.

me. 1. & 2. Philip. Franc. in. c. cum parati. nu. 30. de appellatio. De iure regio est tex. in. l. 3. tit. 14. lib. 5. Ordina.

- 3 **T**ertio fallit quando citatur aliqua persona illustris vel clarissima: quia debet citari in scriptis: aliās citatio non valet. ita notabiliter tenet Bart. per tex. ibi, iuncta glo. in. l. quoties. C. de dignita. lib. 10. nume. 7. quem sequitur Iason in. §. quadrupli. nu. 24. Insti. de actio.
- 4 **Q**uartò fallit quando destinatur nuntius ad capiēda bona fisco delata: nam non creditur ei sine literis, vt in. l. prohibitum. in fin. C. de iure fisci. lib. 10. similiter quando aliquis mittitur ad exigendas pecunias fiscales: vt in. d. l. palatinos. tenent Doct. in. d. c. cum parati.
- 5 **Q**uintò fallit quando citatio fit in domo & non personaliter: nam non valet ad effectum reddendi citatum contumacem nisi fiat cum literis, secundum Bal. & Angel. in. l. vt perfectiūs. C. de annali exceptio. colū. 2. Alexan. in additio. ad Bart. in. d. l. palatinos. num. 3.
- 6 **S**extò limita in nuntio electo specialiter qui non est nuntius consuetus: nam sibi non creditur nec valet eius citatio sine literis. tenet Bald. in. d. l. vt perfectiūs. num. 18. & Bart. per illum text. in. l. cum qui. in. §. si epistola. ff. de furtis. & in. l. iuste possidet. ff. de acquirē. possessio. & ibi Alex. num. 30. idem Bart. in Extrauagan. ad reprimendū. in versi. per literas. facit tex. in. c. prudentiam. in princip. ibi, per certum nuntium. de offi. delegati. tenet Francus in. d. c. cum parati. num. 29.
- 7 **S**eptimò fallit quādo citatio fieret extra prouincias: quia non valet nisi fiat in scriptis, secundum Bart. in. d. Extrauagan. ad reprimendū. in glo. in verbo, per nuntium. in medio. qui sint rebelles. in V sibus feudo. per tex. in Authen. de collatoribus. §. eos. colla. 9. quod etiam tenet Francus in. d. c. cum parati. nu. 35.

Regula. xciiii.

Citatio partis requiritur in executione sententiar. vt in. l. 1. ibi, si coeperis ex sententia conueniri. C. de iuris & facti ignoran. & in. l. meminerint. C. vnde vi. Pro hac regula allegatur tex. licet parato faciat. in. l. deficiente. ff. de autho. tuto. vbi iudex debet interrogare partem an velit satisfacere. Hanc regulam ponit Barto. licet cum distinctione. in l. a diuo Pio. §. in venditione. nu. 2. ff. de re iudi. idem Bart. in. d. l. meminerint. & in Extrauagan. ad reprimendū. in verbo, executionem

tionem. qui sint rebelles. in V sibus feudorū. quem sequitur Alexan. in dicto. §. in venditione. num. 35. & ibi Iason num. 9. & ibi Vincen. de Hercula. num. 32.

Prima ratio huius regulæ est, quia aliter pars lædi poterit ppter multas exceptiones quas opponere poterit, scilicet, incompetentiā iudicis qui sententiā protulit, iuxta glo. in Clem. vnica de sequestratione possessio. & fructu. in glo. fina. & in. l. fina. C. si à non compe. iudi. & sic alias exceptiones quas scribit Petrus de Ferrara in practica, in forma executionis sententiar. glo. & Doct. in. d. l. 1. C. de iuris & facti igno. & Matth. de Affli. in cōsti. Neapoli. lib. 2. Rub. 17. num. 15.

- 1 **A**mplia primò siue executio fiat in actione personali siue in reali, cum sit eadē ratio secundū Cini. in. l. ab exequutiōe. C. quorū appella. non recipiā. quem sequit Io. de Imol. in. d. §. in venditione. & ibi Alex. vbi dicit q; hæc opinio est verior in iure: & ibi Iaf. nu. 9. licet Bar. teneat contrariū in. d. §. in venditione. & in aliis locis. §. allegatis: quæ opinio est cōmuniō secundū Iaf. ibi. Sed opinio Cini approbat de iure regio in. l. 2. tit. 14. li. 5. Ord.
- 2 **S**ecundò Amplia procedere etiā si in illa re in qua fuit condemnatus fieret executio, cum etiam pars in hoc lædi possit, fortè ppter hypothecam vel aliud ius qd' in illa re habet, & ideò ad hoc debet citari. vt in. l. de vnoquoq; ff. de re iudi. & ita tenet Io. de Imola in. d. §. in venditione. nu. 13. quæ vltra Iaf. vbi. §. & Alex. sequit sibi Vincen. de Hercula. nu. 33.
- 3 **A**mplia tertio, etiā si iudex qui eam protulit exqueretur, cum exceptiones possint allegari in executione: qd' fieri nō posset si pars nō citaretur, secundum Alexan. in. d. §. in venditione. Cardina. in Clem. sicut. q. 2. de appellatio. Philip. Franc. in. c. ex ratione. nu. 83. de appella. Philip. Deci. in conf. 97. nu. 2.
- 4 **A**mplia quarto, etiā si executio fieret contra eundem condemnatum, & sic in omni executione tutius est q; fiat citatio, secundum Socin. in tractat. de dilationibus. artic. 7. q. 19. Alexan. & Iaso. in. d. §. in venditione.
- 5 **A**mplia quinto, etiam post desertionem appellationis, scilicet, si pars intra tempus non fuit prosecuta appellatiōem, & sic remanet deserta, secundum Bart. in. l. 1. in fine. ff. nihil nouari appella. pendent. quem sequitur Decius in. d. confil. 97. nu. 2. Matthæus de Afflictis in consti. Neapoli. lib. 2. Rub. 17. nu. 20. Alex. in. d. §. in venditione. nu. 2.
- 6 **L**imita primò nisi constaret notoriè nullā

absenti competere defensionem. vt est glo. in. c. ad nostram. el. 3. & ibi Doct. de iureiurand. & in. c. cum sit. de appellatio. Facit tex. in. l. si cum seruum. in. §. si quis seruum. ibi, vt si p̄sens esset. & in. §. iusta. ibi, non est necesse vocare. ff. de fideicommissa. libertat. in. l. recusa. re. in princ. ff. ad Trebellia. in. c. cum olim. secundum vnam lecturam glo. de re iudi. Innocen. in. c. tua. de cohabita. cleri. & muli. quem sequitur Matthæ. de Afflictis in consti. Neapoli. in. d. Rub. 17. nu. 21. Nicola. Bellon in confil. 70. num. 16. Paulus Parisius in confil. 1. nume. 33. vol. 1. Vincen. de Hercula. in. d. §. in venditione. nume. 36. & Io. de Aima Vaioner. sis in procmio concordatorū. fo. 49. col. 4.

- 2 **L**imita secundò quando præcessisset cognitio super executione, & nō restaret nisi executio facti: tunc enim non est necessaria citatio: vnde tunc iudex potest committere ad petitionē partis nūtio vt exequatur, nulla facta partis citatione: & tunc exequator poterit manu militari exequi sententiā, per text. in. l. qui restituere. ff. de re vendi. ita elegatē tenet Matthæ. de Afflictis. in. d. Rub. 17. num. 17. Bart. in dict. §. in venditione. nu. 2.
- 3 **T**ertio fallit quando prius citato aduersario esset facta executio de parte, tunc si in alia parte fiat nō requiritur citatio, secundū Philip. Deci. in. c. ex ratione. nu. 72. de appell.
- 4 **L**imita quarto non procedere de iure regio: nam absq; citatione sententiā mandatur executioni. vt in. l. 5. tit. 8. lib. 3. Ord. vbi ponit tempus. 10. dierum, intra quem terminum debet reus comparere corā iudice ad opponendam executionē. & hanc practicam cōmuniter seruari tenet Roderi. Xuares in repet. l. post rem iudicatam. in duodecima limitatiōne. fol. 148. col. 3. nu. 2. & decē dies enumerant à die factę oppositionis, vt in. l. 9. in. ll. de Madrid. q. 1. et illumptiue habet in. l. 64. i. ll. Taur.

Regula. xcvi.

Citari quis non potest vt personaliter compareat: qm liberū esse videt citato cōparere per se vel per procuratorē. vt in. c. querelā. de procur. & in. l. 1. ff. eo. tit. & not. in. c. 1. de iudi. lib. 6. & in. l. fi. C. de procura. circa quā reg. vi. Bern. de Luco in pract. cum. Matt. de Affli. in constituto. Neap. lib. 1. Rub. 96. nu. 14. & 50. Paul. Par. vbi limitat. 3. modis, in cōf. 100. nu. 1. Hæc reg. amplia. 4. modis, & limita. 8. modis, vt per Maria. Soci. in tract. de citatio. arti. 20. num. 25.

nume. 25. vsq; ad numerum. 39.

Regula. xcvi.

Citatio ad hoc vt valeat requiritur requisitio partis. Hanc regulam ponit Abb. in. c. 1. num. 4. de iud. & in num. 3. Alexan. in l. si finita. §. Iulianus. ff. de dam. infec. facit tex. in. l. ad peremptorium. ff. de iud. & in. c. licet. de accusationib. & in. l. si. C. de bonis auctoritate iudi. possidendis. & in. l. propter adum. §. & si quidem. in verb. requirere parte. C. de iudi. gloss. in. l. sancimus. in verb. per contumaciam. C. ad Trebellianum. melior tex. de iure in. c. proposuisti. in verb. ad petitionem cuiusdam aduersarij. de foro cōpetēti. & ibi Abb. Feli. in dict. c. 1. num. 1. de iudi. Decius in. 1. lectu. num. 25. & in. 2. lectura. nu. 14. & ibi Franciscus de Aretio nu. 10. Sebastianus Vantius in tract. de Nullitatibus sententiarum, in Rubric. 2. de nullitate ex defectu citationis. nume. 44. pag. 156.

Hanc reg. limitat quinque modis Franciscus de Ripa in dicto. c. 1. num. 20. de iudiciis.

Regula. xcvi.

Citatio ad hoc vt valeat requiritur auctoritas iudicis & cōmissio. Hanc reg. probat tex. in. l. neminem. C. de exhibendis reis. & in. §. si verò quidam iurant. in Auth. de exhibendis reis. colla. 5. tex. in. c. ex parte. de rescriptis. Hanc regulam vltra Abb. ponit Feli. vbi ponit rationem eius. in. c. 1. num. 1. de iud. & ibi Decius in. 2. lectura. nume. 92. Areti. in num. 41. vbi dicit qd op. Bart. qui ita tenet in dict. l. neminem. cōmuniter à Doctoribus approbatur. Hanc etiam reg. ponit Franciscus Niconitius in rep. c. quoniam contra. in glo. in verb. citationes. nu. 5. eandem opinionem tenet etiam Ias. in. §. quadrupli. num. 12. Insti. de act. Chassa. in consuetud. Burg. in titu. de iustices. Rub. 1. §. 6. fol. 66. colla. 4. num. 61. Sebastianus Vantius in tracta. de nullitatibus sententiarum, Rubric. 2. de nullitate ex defectu citationis. nu. 32. pag. 153. Paulus Parisius in. c. quoniam contra. num. 43. de probationibus. Matthæus de Afflict. in const. Neapoli. lib. 1. Rubric. 90. num. 2.

Hanc Regulam cura tribus ampliacionibus, & duabus limitationibus ponit Franciscus de Ripa in dict. c. 1. nume. 85. de iudiciis.

1 Amplio hanc regulam vltra eam vt proce-

dat siue causa sit civilis siue criminalis: in ciuilibus probat tex. in dict. c. proposuisti. de foro competenti. & in. c. ex parte. el. 2. de rescriptis. cum aliis iuribus supra adductis. & in criminali probat tex. in. c. 1. de iud. secundū cōmunem intellectum. facit quod notat Bal. in dicta. l. neminem. nume. 4. facit etiam tex. in l. absentem. ff. de pœnis.

1 Limita primò vltra Ripam, vt nō procedat in citatione de nouo reiteranda propter nullitatē primæ: quia vbi prima citatio sit facta auctoritate iudicis, licet nulliter ex aliqua causa poterit per nuntium alia de nouo fieri sine alia auctoritate. ita tenet Roma. in. l. qui per salutem. ff. de iureiurand. per tex. ibi. facit tex. in. c. ex literis. de offi. deleg. quem sequitur Ias. in. d. 1. qui per salutem. num. 4.

2 Secundò limita quando aliqua causæ cognitio requiritur in citatione: aliàs secūs: vnde simplex citatio ad comparandū potest fieri per nuntium absq; alia speciali cōmissione iudicis. ita tenet Philippus Decius in dicto. c. 1. de iudiciis. in. 2. lect. nu. 95. vbi dicit qd ita Florentiæ practicitur. & ibi Aretinus nume. 41. Bald. in. l. si quando. nume. 12. C. de testibus. Philip. Francus in. c. cū parati. nume. 14. de appellatio. Ias. in. §. quadrupli. nume. 35. Insti. de actio. quod notabi. declarat Sebastianus Vantius, vbi tenet hanc opinionem, in tract. de nullitatibus sententiarū, Rubric. 2. de nullitate ex defectu citationis. num. 38. pagin. 154.

Regula. xcvi.

Clerici non habentes curam animarum, sed beneficia simplicia, non tenentur ire ad Synodum episcopi. Hanc regulam ponit glo. & ibi Cardina. per eam in. 3. notabili. nu. 2. & Abb. in. l. notabi. Felin. num. 1. in. c. quod super his. de maiori. & obediē. Hanc opinionem sequitur Henri. Botheus in tracta. de Synodo episcopi. in. 2. parte. num. 18.

1 Limita primò quādo episcopus aliquid vel iet statueret concernēs totum clerum, vel procedere ad reformationem morum. ita Abb. post Ioan. Andre. & Hostien. in dicto notab. 1. quos sequitur Henr. Botheus in dict. 2. parte. num. 17. & 20.

2 Secundò limita quando episcopus in sua Synodo notificaturus & publicaturus est statuta, & ita in Synodo prouinciali seu archiepiscopali. vt in. c. si. ibi. diaconos & clericos. 18. distinet. & ibi hoc tenet Huguius & vterq; Cardina.

Cardina. Pro quo facit, quia tunc etiam laici tenentur venire secundum Archidia. in. d. c. fina. & Abb. in. d. 1. notab. quos sequitur Henri. Botheus in. d. 2. parte. num. 33.

Regula. xcix.

Clericum percutiēs est excōmunicatus, & non nisi à Romano Pōtifice debet absolui. Hanc regulam probat tex. in. c. si quis suadete. 17. q. 4. & in. c. 1. & in. c. non dubiū. & in. c. ex tenore. de sentētia excōmu. & in. c. religiofo. eod. tit. lib. 6. De iure regio tex. in. l. 3. tit. 9. parti. 1. Hanc regu. ponit Nicol. Plotius in tracta. de excōmunicatione. in prin. nu. 23. vsq; ad finem: vbi eam limitat. 14. modis. eandem regulam etiam cum aliis. 14. limitat. ponit Io. de Ligniano in tract. de censura ecclesiastica. §. 6. nu. 1. Alias. 14. limita. ad hanc reg. ponit tex. in. l. 3. tit. 9. par. 1. & 10. limitatio. ponit glo. in. d. c. si quis suadente. in verbo, violentas. & 7. limitatiōes ponit Bernardus Laurentius in tracta. in quibus casibus iudex secularis possit imponere manus in personas ecclesiasticas. nu. 7. Hanc regul. cum. 20. ampliacion. in effectu, licet. 8. tantū videant, & 22. limitati. ponit Stepha. Aufred. in tract. de potestate seculari sup ecclesiasticas personas. in. 3. reg. per totā. vbi licet tantūmodò ponat 12. limitatio. sunt. 22. vt. 5. dixi in effectu.

1 Vltra quas ampliatiōes & limitationes amplio Primò hanc regulam, vt non solum percutiens sit excōmunicatus, verū etiam ipso iure sine aliqua denuntiatione. vt est text. in Extrauagan. Martini Quinti, quæ incipit, ia super ad euitanda. vbi probatur qd ad hoc vt quis sit excōmunicatus requiritur qd denuntietur. Sed Extrauagan. illa excipit. §. dictum casum nisi fuerit excommunicatus pro violenta manuum iniectioe in clericum: quia tunc non requiritur denuntiatio. & Extrauagantem illam ponit ad literam Archiepisco. Florentinus in tracta. de excommunicatione. nu. 16. & in Summa in. 3. parte titu. 26. cap. vltimo. vbi ponit etiam approbationē illius Extrauagantis: & illam etiam refert Felinus in cap. Rodolphus. num. 39. de rescrip. Angel. in Summa, in verbo, excommunicatio. el. 8. Philip. Deci. in. c. à nobis. nume. 20. & ibi Paul. Parisius nu. 13. de exceptio.

2 Amplia secundò habere locum etiam si percussus sit primæ tonsuræ. vt in. c. quisquis. 17. q. 4. in. c. de persona. 11. q. 1. in. c. clericos. 21. di-

stin. in. c. cum non ab homine. ibi, quocunq; ordine. de iudiciis. in. c. 1. de clericis coniugalib. 6. glo. in Clem. 2. in verbo, clericos. de vit. & hone. cleri. & in. c. 2. in verb. clericos. de preben. & ita expresse tenet Io. Lupus Segouienfis in tracta. de censu ecclesiast. q. 2. & 5. Tho. Gramaticus in decisione. 10. nu. 1. Matthæ. de Afflict. in constitutio. Neapo. lib. 1. Rubri. 19. nu. 21. Ioan. de Imol. in. c. ex literis. nu. 6. de vita, & honesta. cleri. Lambertinus in tracta. iuris patrona. in. 1. parte. 2. libri. in. 2. arti. in. 7. nume. 6. Hanc opinionem tenet etiam Ioan. Mauritius in repe. l. vnica, pagina. 75. C. quo loco mulieres munera subire soleant. libr. 10. eandem opinionem dicit esse cōmunem Albertus Trotius in tracta. de vero & perfecto clerico. in. 1. libro. dubio. 2.

3 Amplia tertio habere locum in personis que regulariter viuunt, licet non faciant professionem: nam isti gaudēt priuilegiis clericorū & manus iniiciētes i eos violētas incurrūt sententiā excōmunicationis. ita Anto. de Butri. quem sequunt alij Doct. in. c. 2. nu. 6. de foro cōpe. Quam opinionē dicit esse cōm. Nicol. Boërius in tracta. de vita & honesta. Eremitarum. nu. 14. Eandem opinionem tenet Lambertinus in tracta. iuris patrona. in. 1. parte. 2. libri. in. 7. q. arti. 4. nu. 2. Idem est in mulieribus quæ vt Deo seruiant se recludunt in vna domo ad ieiunandū & orandum, quæ tamen habent priuilegium monachorum, ita vt eas percutiētes incidant in pœnam huius regulæ, & sub iudice seculari cōueniri non possunt. ita probat text. in. c. indemnitatibus. in. §. supradicta. de electio. lib. 6. ita tenet Ange. in Authen. apud quos oporteat causas dicere monachos. in princ. nu. 4. colla. 6. Anto. de Butri. in. d. nu. 6. Cardina. de Turre Crema. in. c. qui verè. in vitima. q. 16. q. 1. Quam opinionem sequitur Nicol. Boërius in tracta. de statu & vita Eremitarum. nume. 15. licet contrarium teneant Domini de Rota in decisione 167. in antiquis, secundum veterem impressioem: & secundum nouam in titu. de regularibus, in decisio. 1. de qua decisione facit mentionē Cæsar Lambertinus in tracta. iuris patronatus, in. 1. parte. 2. libri. in. 7. q. principali, arti. 6. nume. 4.

4 Amplia quarto etiam si clericus sit degradatus, non tamen pōt percuti, & percutiēs eum incidit in. c. si quis suadente. tenet Bald. in. c. sedes apostolica. de rescrip. num. 4. & allegat Inno. ibi. Ratio est, quia priuilegiū dignitatis durat finita dignitate. gl. est expressa. in. c. accedens. in

- dens in glo. 1. 50. distin. & est gl. expressa quæ hoc probat in cap. dictum in glo. fina. 8. distin. Pro quibus glo. est tex. in l. vnus. in. 6. feruum. ff. de quæstionib. & in c. ostenditur. de consecratio. distin. 4. tex. notabi. in l. fina. in versi. non esse torquendum in memoriam pristinae dignitatis. ff. de decurio. Facit etiam glo. in c. cotingit. el. 1. de sententia excõ. & in c. ad abolendã. de hæret. in verbo, prærogatiua. & hanc opinionem tenet Hippol. in fin. gul. 107. & in l. Leiusdem. in prin. nu. 7. ff. ad l. Corn. de Sica. & in l. etiam si redhibitus. nu. 2. ff. de quæsti. And. Tiraq. in tracta. de causa cessante. in. 2. parte, limitatio. 15. num. 4.
- 5 Amplio quinto, etiã si percussus sit coniugatus, dum tamen contraxerit cū virgine semel & non bis, & deferat tonsurã & vestes honestas. vt in c. 1. de clericis coniuga. libr. 6. & est l. 49. tit. 6. par. 1. l. 13. tit. 3. lib. 1. Ordi. & est Pragmatica. 27. in vol. Pragmaticarum, vbi taxatur habitus clericalis. ita tenet Matthæ. de Afflictis in constitu. Neapo. libr. 1. Rub. 3. nu. 21. quod tamen intelligo verum in percussente ipsum clericū coniugatū, non tamen in persona vxoris eius: ita Io. An. & ibi Domi. in c. 1. de cleri. cõiuga. libr. 6. Io. de Imo. in c. 2. de foro cõpe. Tiraq. in gl. 1. post. il. cõnubia. nu. 59.
- 6 Amplia sexto, etiã si clericus percussus sit mortuus: durat enim priuilegium in caduere, vt percussus iniuriõsẽ, incidat in poenam huius regulæ. ita tenet Feli. in c. à nobis. el. 2. nu. 4. de sententia excõmu. Alber. Brunus in tracta. de augmento. nu. 95. Hippo. in l. vnica. nu. 53. C. de raptu virgi. & in l. fina. num. 56. ff. de quæstio. pro qua opiniõ est tex. in c. quod in te. de poenitẽ. & remissio. vbi clericus qui potest tempore interdicti ingredi ecclesiam viuus, potest in ea sepeliri mortuus. facit etiam tex. in l. 2. ff. de cadaueribus puni. glo. in c. licitẽ. 32. q. 7.
- 7 Amplia septimo, etiam si percussus sit clericus. vt in c. cum pro causa. & in c. porro. & in c. monachi. de sententia excõmu.
- 8 Amplia octauo, etiã si clericus percussus sit excõmunicatus. ita Inno. in nu. 3. & cõmunis opinio in c. si verẽ. nu. 1. de sententia excõm. & est tex. pro ista opinione in c. 1. & in c. de Monialibus. eod. tit. facit glo. in c. si quis deinceps. 17. q. 4. & in c. si quis vestrum. 23. q. 5. & in c. 2. nẽ clericus vel monachi. libr. 6. Feli. in c. 1. de senten. excõ. Ratio est, quia priuilegiũ hoc ordini, nõ clerico cõceditur: vt in c. contingit. el. 1. de senten. excõmu.
- 9 Amplia nono in percussente ingressum reli-

gionem nouitium, & si nullum ordinem habeat. vt in c. religioso. de sententia excõ. libr. 6. sunt enim de foro ecclesiæ & persone ecclesiastica: vt in c. duo sunt. 12. q. 1. ita concludit Ancharra. in consi. 68. Andr. Tiraquellus in tracta. de vtroq; retra. in tit. de retract. linagier. in. 5. in glo. 8. nu. 22. & nu. 30.

10 Decimo amplia, etiam si non sit verẽ clericus sed destinatus clericatui, & sic gerat se pro clerico: vt sunt pueri deseruientes in choro, de ferentes habitum & tonsuram: quia percussens eos est excõmunicatus. ita concludit Archidiano. in dicto. c. si quis suadete. nu. 8. Feli. in c. cum adeo. de rescrip. faciut cumulata per Iaso. in l. diuortio. §. interdum. ff. solu to matri. Pala. Ruuios in repe. Rubri. de donatio. §. 38.

11 Amplia vndecimo non solũ si percussus sit clericum, sed consanguineum clerici causa eiusdem clerici. vt in c. sciant cõsti. de electio. libr. 6. glo. in Clem. 2. in verbo, quomodolibet. de sentẽ. excõmuni. facit etiã tex. in c. quicũq; de senten. excõmu. libr. 6. tenet Matthæus de Afflictis in tracta. de iure protomiseos, in Rubri. nu. 27. quod intellige solũ in casibus specialibus in illis iuribus: secundũ Syluestrum in sua Sũma, in verb. excõmunicatio. el. 9. Caieta. in eo. verb. cap. 34. Ias. in l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. nu. 12. ff. de noui operis.

12 Limita primò non habere locum qñ quis insequit clericum, sed non percussit. vt est gl. in c. Foclicis. in verb. insequitione. de poenis. libr. 6. quam sequunt ibi Io. Andr. & cõmuniter Doct. Innoc. Abb. & Doct. in c. nuper. de sententia excõmu. licet contrariũ teneat glo. in c. si quis pulsatus. de poeniten. distin. 1.

2 Fallit secundò in eo qui capit clericum vt obuietur delicto committendo. tenet Abb. in c. si verò. el. 1. de senten. excõmuni. idem Abb. & Philip. Deci. nu. 36. in c. cum non ab homine. de iud. facit glo. notab. in c. 2. de hæreticis. vbi probatur qd quilibet teneat alium corrigere in delicto committendo. & ex hoc patet qd familia potestatis potest capere clericum incedentem de nocte cum armis, sine metu excõmunicatiõis. tenet Abb. in c. vt famæ. de sententia excõmu. in c. 1. nu. 7. de deposito. Bal. in l. si qua per caluniam. C. de episco. & cleri. Deci. in d. c. cū non ab homine. nu. 40. Montaluis in l. 51. tit. 6. part. 2. quæ opinio hodie approbatur per. l. 15. titu. 3. lib. 1. Ord. Et. 20. casus in quibus iudex secularis potest imponere manus in ecclesiasticas personas sine metu excõmunicatiõis, ponit Bernard. Lauren. in tracta.

tracta. quibus casibus iudex secularis possit imponere manus in ecclesiasticas personas. in. 14. volum. Tractatum.

3 Limita tertio qñ clericus primæ tonsuræ exercens officium carnificũ seu macellariorũ, aut tabernarij publici, & personaliter tertio monitus propriis nominibus expressis à diecesano nõ dimiserit illud officium: nam isti tales non gaudet priuilegio clericali. vt est tex. & ibi gl. in verb. publicẽ. & in verb. nominatim. in Clem. 1. de vit. & honest. cleri. sed hodie sufficit si in genere moneantur: vt in Extrauagan. Leonis. 10. quam refert Boerius, vbi eam ad literam ponit, in decisione. 69. nume. 36. & ideo si fuerit tertio monitus & non destiterit à tali officio, si est coniugatus perdit statim priuilegium, & percussens non incidit in Canonem: & si non est coniugatus, tantummodo perdit priuilegium clericale, scilicet, in rebus suis, vt ibi dicit prædicta Clem. quam declarat Bernar. de Luco in practica. c. 67. Cæsar Lambertinus in tracta. iuris patrona. in. 1. parte. 2. libri: in articu. 26. 9. q. principali. nume. 3. folio. 250. colum. prima. & circa hanc regulam vide tex. in l. 4. tit. 9. part. 1. quæ ponit casus in quibus percussens clericum possit absolui ab alio quam à Romano Põtifice.

Regula. c.

Clerici & persone ecclesiasticæ & ecclesiæ non debent subire munera psonalia, sed sunt immunes: & sic non tenent soluere collectas, neq; aliud tributũ. Hęc regula probatur primò de iure diuino, Numerorum cap. 3. & cap. 8. Probatur etiam & secundò de iure naturali, vt testatur Caius Cæsar in libro. 6. suorũ Commentariorum. Tertio probatur de iure Canonico, vt in c. non minus. & in c. aduersus. de immuni. ecclesi. & in c. peruenit. 86. distin. & in c. quanq; de censibus. libr. 6. Quarto probatur de iure ciuili, vt est tex. in l. placet. C. de sacrosan. eccle. canonizata in c. generaliter. in. §. placet. 16. q. 1. facit etiam tex. in Authen. item nulla communitas. C. de episco. & cleri. Probatur etiam de iure regio, in l. 1. tit. 3. libro. 1. Ordina. & in l. 3. in quaterno Gabelle rum. & in l. 51. tit. 6. part. 1. Hanc regulam ponit Barto. in l. vnica, num. 32. quo loco mulier munera subere debeat. libr. 10. idem Barto. in consi. 180. & in l. 1. in. §. fin. ff. de muner. & honorib. Panor. & alij. in c. non minus. nu. 1. & 17. 3. alleg. Ias. in l. placet. in. 2. lectura, nu. 10.

C. de sacrosanct. eccle. Ioan. de Platea in. l. fin. C. de exactoribus tributorum. libr. 10. Guido Papa. q. 372. Fran. Curtius Junior in consi. 61. nume. 2. Matthæus de Afflictis in cap. 1. nume. 32. quæ sint regaliq; in V sibus feudorũ. Thomas Grammaticus in decisione. 29. nume. 14. & in consi. 1. posito post decisiones nume. 32. & 33. Ioan. Mauritius in repe. dicta. l. vnica. pag. 51. cum sequentibus. C. quo loco mulier munera subire debeat. Ioan. Balsianus in cõsuetudi. Aluernia: cap. 25. arti. 8. Petrus Antiboldus in tracta. de muneribus. §. 4. nume. 26. cum sequentibus. Franci. de Platea in tracta. de excommunicatione. §. 36. Chassanz. in consue. Burgun. in tit. des iustices. Rubri. 1. §. 5. nu. 48. fol. 49. & in. §. 4. in dicto titu. des iustices. Rub. 1. num. 17. fo. 29. Cardi. in repe. c. perpendimus. nu. 9. de sent. excõmunic.

1 Amplia primò, etiam si clericus veller sponte soluere dictam collectam: nam non posset nec cõmunitas debet recipere. ita tenet Thomas Parpalia, in rep. d. l. placet. vers. & tertiu. C. de sacrosanct. eccle. Ratio est, quia hoc priuilegium est inductum in fauorem totius cleri prout in dubio præsumitur, & sic illi non potest renuntiare: vt in cap. si diligenti. cum aliis, de foro compe. Facit quod notat Iason in l. ad egregias. nu. 2. ff. de iure iuran. & in l. 1. in. §. & post operis. nu. 12. ff. de noui ope. nuntia. pro qua limitatione est tex. in cap. exigit. de censibus. libro. 6. licet contra eam velit tenere Ioan. Mauritius in repe. dicta. l. vnica, pag. 82.

2 Amplia secundò habere locum etiam in colonis, & vxoribus, & filiis clericorum: nam eis non possunt imponi collectæ propter bona quæ habent à clericis vel ecclesiis: vt in d. cap. generaliter. in. §. nouarũ. 16. q. 1. Bal. in l. 1. C. de episco. & cle. idem Bal. per illam text. in l. biponnes. C. de agrico. & censu. lib. 11. vbi tex. dicit quod domini, non coloni vel censiti pro eorum prædiis tributa soluere tenentur. Circa quam limitationem vide Mauritium in d. repe. l. vnica, pag. 46.

3 Amplia tertio in emphyteutis vel vassallis ecclesiæ seu ecclesiarũ: nam sunt exempti à muneribus fordidis. tenet Bart. in l. senatoribus. C. de dignita. lib. 12. vbi expressẽ dicit qd vassalus ecclesiæ est exemptus. & non dicit à quibus, sed de necessitate intelligendũ est à fordidis. & de emphyteuta idem tenet Bald. in l. quæro. ff. de usufructu legato. Bart. per illũ tex. in l. priuatq; de excusati. munerũ. C. nu. 2. quem sequitur Thomas Parpalia in repe. l. placet.

- placet. in princ. quod etiã sequitur Io. Mauri-
tius, vbi allēgat alios Doc. in. d. rep. pag. 287.
- 4 Amplia quartò in oblati qui se & sua ob-
tulit religioni: quia tunc tam persona ipsius
oblata quàm eius bona monasterio collecta
sunt libera & exempta ab omnibus oneri-
bus secularibus, sicut sunt reliqua bona ec-
clesiastica & personæ ecclesiasticæ. vt in cap.
primo, & ibi gloss. de decimis. tenet Abb. in
conf. 53. num. 2. volu. 1.
- 5 Amplia quintò in fratribus Hierosolymita-
nis, quos Rhodianos vulgus nominat: nam
ipsi sunt immunes & non tenent soluere col-
lectas, cum pro Christianæ fidei incolumita-
te eos passim videamus militantes: nam sunt
de ordine clericali, & separati à lege matrimo-
nij & obligati ad horas dicēdas, & habent cer-
tum & limitatum ordinem viuendi à Ponti-
ficibus institutum. vt in Clemen. 1. de religio.
domi. nam computatur inter personas eccle-
siasticas: vt in. c. duo sunt genera. & ibi gloss.
1. n. q. 1. Bart. in. l. semper. in. §. quibusdam. nu-
me. 1. ff. de iure immunita. tenet Ioan. Mauri-
tius in repe. d. l. vnica. pag. 96. in fine, cum se-
quentibus. Quod intelligo in fratribus quos
assidue pro diuini cultus augmento & salu-
te operam dare agnoscimus. vt per Alexā. in
l. nē quidam. C. de milita. testamen. Docto. in
Clemen. cum ex eo. de senten. excommun. &
in Clemen. 2. de foro compe. Quod hodie est
derogatum, quantum ad collectas, in omni-
bus Cōmēdatariis, tam sancti Ioannis quàm
sancti Iacobi. & alij in. l. tertia, in fine, in qua
terno Gabellarum.
- ¶ Fallit primò nisi aliud habeat consuetudo:
nam si consuetudo est q̄ clerici consueuerūt
soluere collectas certis bonis ad eos trās-
latis, valeret consuetudo. hoc voluit sentire Bart.
in. l. ad collationem. C. de auro coronario. li-
bro. 10. Alexan. in additio. ad Bart. in. l. referi-
ptum. in. §. sciendum. ff. de muner. & honor.
Bal. in conf. 12. nu. 4. volu. 2. Specula. in tit. de
clericis coniuga. nume. 5. Rochus de Curte in
tracta. de consuetudine. nu. 51. vbi tenet q̄ in
conflictu opinionum illa est tenenda quam
sequitur consuetudo, etiam si sit contra eccle-
siam. quod ante eum tenuit Abb. post Ioan.
Andre. in. c. at si clerici. de iudiciis. Hanc opi-
nionem sequitur Remigius de Gonny in tra-
cta. de charitatiuo subsidio. pag. 238. cum se-
quentibus. Paul. Parisius conf. 27. nume. 27.
volu. 1. & in nu. 3. licet contrariū teneat Abb.
in. c. non minus. num. 17. de immunit. eccle.
- ¶ Limita secundò quādo aliqua possessio est

- mata seu ascripta & appretiatā & registrata
in libr. cōmuni seu cōmunitatis, deueniat ad
clericū seu ecclesiā ex quocūq; tit. nam tunc
tenetur clericus vel ecclesia penes quā est di-
cta possessio ad collectas soluendas per ha-
cos imponendas, sicut sui antecessores debe-
bant. ita tenet Specula. in tit. de clericis coniu-
ga. nume. 11. versic. alij dicunt. Lucas de Pen-
na in. l. fina. C. de exacto. tributo. lib. 10. Gui-
do Papa in decisio. 79. Contra quam fallent-
tiam dicit esse cōmunem opinionem Remi-
gius de Gonny in tract. de charitatiuo sub-
sidio. pag. 246. vbi eam notabiliter examinat
vsq; ad pag. 253. Sed pro hac limi. est tex. in. l.
1. tit. 3. lib. 1. Ord. & videt etiā. l. 55. tit. 6. par. 1.
- 3 Fallit tertio quādo ex vetusta consuetudi-
ne seu antiqua præscriptione debetur domi-
no per vasallos terrarū suarum annis singu-
lis quādā præstatio vocata collecta, pro qua
soluenda omnia bona immobilia ipsius ter-
ræ sunt taxata & appretiatā in certa summa
præstanda pro ipsis collectis, si possessiones
illorū bonorū ex aliquo tit. inter viuos vel in
ultima voluntate transferatur in ecclesias vel
clericos, aut aliās ipsi clerici in eis legitimo iu-
re succedant, pro bonis eisdem tenentur cle-
rici vel ecclesiæ ad soluendam taxationem pro
rata illorum bonorum, prout prædecessores
laici pro illis bonis antea persoluebāt. Hanc
fallentiam in eisdem propriis terminis ponit
Lucas de Penna in. l. fina. in princip. C. de ex-
actoribus tributorum. libro. 10. quem sequi-
tur Remigius de Gonny, vbi batissimè eam
examinat, in tracta. de charita. subsidio: pag.
254. cum sequentibus.
- 4 Fallit quartò quādo clerici possiderent de
facto & non de iure: nam tunc non excusan-
tur ab istis muneribus: vt sunt fratres Mino-
res si possiderēt immobilia quæ sunt eis pro-
hibita. vt in Clemen. exiui. de verbo. signi. fa-
cit tex. in cap. recolentes. in fine, de statu mo-
nachorum. ita tenet Ancharr. in conf. 109. nu-
me. 2. quem sequitur Iason in. l. vbi pactum.
num. 30. C. de transacti. Thomas Parpalia in
repe. l. placet. C. de sacrosan. eccle. Ioan. Mau-
ritius in repe. l. vnica. pag. 92. C. de mulie. &
in quo loco munera subire debeant. lib. 10.
- 5 Limita quintò quādo fraudulēter fieret trās-
latio bonorū per laicū in clericū vel ecclesiā:
vt tenet Specula. in tit. de clericis coniugatis.
nume. 16. quem sequitur Tho. Parpalia in repe.
d. l. placet. versic. item limites. Io. Mauri. in. d. re-
pe. l. vnica. C. de mulierib. & in quo loco. pa-
gi. 78. De iure regio est tex. in. l. 59. tit. 5. par. 5.
- 6 Fallit

- 6 Fallit sextò quādo alienans vel donans seu
legans tempore contractus apponit cōditio-
nem q̄ ecclesia soluat onera seu collectas: tūc
si ecclesia vult acceptare, debet cū onere suo.
ita tenet Ancharra. in conf. 217. nu. 1. quem se-
quitur Feli. in. c. ecclesiæ sanctæ Mariæ. num.
77. de constitutio. quam opinionē sequitur
Thomas Parpalia in allegata. l. placet. in ver-
si. sextam limitationē. pro qua opinione allē-
gat tex. in. l. si ista stipulatio. in fin. ff. de ope-
ris liberto. vbi acceptans contractum debet
in totū illud ratificare. quem sequitur Bello-
nius in conf. 40. nu. 4. licet Mauritius contra
eam teneat in. d. l. vni. pag. 83.
- 7 Fallit septimò quādo cōmunitas imponeret col-
lectas p̄ certis annis successiuis, si intereā me-
dio tpe transeat ad ecclesiā, tenebit ecclesia
soluere. tenet Ange. in conf. 206. & in cōf. 24.
quem sequitur Feli. in. c. ecclesiæ sanctæ Mar-
ni. 77. de cōsti. Thomas Parpa. in. d. l. placet.
versic. aliam & septimam limitationem. Nico-
la. Bellon in. d. conf. 40. num. 4.
- 8 Fallit octauò quādo p̄ncipis indicit colle-
ctam vasallis suis: nam si ecclesia tenet feudū
ab eo siue mediātē siue immediātē, ecclesia te-
netur ad talem collectā soluendam. tenet Io.
Faber nu. 8. in. d. l. placet. C. de sacrosan. eccle.
Pro qua opinione facit tex. & ibi Doct. in. c.
nimis. de iure iur. de quo vide Caro. de Graf-
faiio in suo lib. Regalium Franciæ. lib. 2. ius. 11.
Fran. de Platea in trac. de excōica. §. 36. nu. 6.
- 9 Fallit nonò quādo esset statutū q̄ omnia prædia
alicuius territorij essent tributaria. s. q̄ soluāt
annuatim certū quid cōmunitati. tenet Bart.
in. l. rescriptum. in. §. fina. ff. de muneribus &
hono. nu. 5. & ibi Alexan. & in eius additioni-
bus. idem Bart. in. l. fina. C. de exactori. tribu-
torum. lib. 10. Ancharra. in. c. 1. de immunita.
ecclesiarū. lib. 6. idem tenet Bal. in. l. fina. C. si
ne censu vel reliquis. nu. 7. & hoc vult dicere
glo. in. l. munerum. in. §. patrimoniorū. in ver-
bo, Pontifex. ff. de muner. & honor. idem te-
net idem Bal. in conf. 280. volu. 2. vbi tenet q̄
opinio Bar. propter publicam vtilitatē & ne-
cessitatem est in vsu: aliās esset dānare totum
mundum. & hanc opinionē Bart. sequuntur
alij Docto. relati per Philip. Deci. in. c. eccle-
siæ sanctæ Mariæ. nu. 214. de constit. quam opi-
latissimè defendit Io. Mauri. in Rub. l. vnica,
pag. 57. C. de mulierib. & in quo loco. lib. 10.
Contrariam opinionem tenet Iacobus Butr.
in Auth. item nulla cōmunitas. C. de episc. &
cleri. quā opinione cōtra Bart. dicit esse cō-
munem Iason in. l. placet. §. allegata, in. 2. le-

- ctura: nume. 21. Eandem opinionem contra
Barto. dicit esse communem Feli. vbi latissi-
mè eam examinat, in. d. c. ecclesiæ sanctæ Ma-
riæ. nume. 76. & eam dicit esse falsam Bald. in
d. l. placet. & in. l. neminem. C. de sacrosanct.
ecclesi. & in. d. Authen. item nulla communi-
tas. & in. d. l. fin. C. sine cens. vel reliquis. & in
dict. consil. 280. vbi dicit quod hæc est tutior
opinio. Lud. Rom. in. l. si publicantus. §. 1. nu.
7. ff. de publi. & vectiga. Abb. nu. 13. & Ioā. de
Imol. nu. 16. versic. an autem. in. c. fi. de vi. & ho-
nesta. cleri. pro qua opi. contra Bart. est text.
in. l. 2. tit. 3. lib. 2. Ordi.
- 10 Decimò fallit in clericis coniugatis: vt in. c. 1.
de clericis coniuga. lib. 6. qd̄ tantum exceptit
eos in duobus casibus, de quibus ibi. & ibi
glo. in verb. ceteris. Hanc opi. tenuit Abbas
antiquus in. c. ex parte. in prin. de clericis cō-
iugatis. & ibi Panormitanus not. 1. Angel. in
Auth. de monachis. §. penult. colla. 1. nume. 15.
Bal. in sua Margarita, in verb. clericus. Guid.
Papa in decisio. 73. & 383. Bertachin. in tract.
de Gabellis, in. 7. par. prin. nu. 19. Ioan. Mau-
ritius in rep. l. vnica. C. de mulierib. & in quo
loco. lib. 10. q̄ opi. approbat de iure regio per
tex. 1. 1. 3. tit. 3. lib. 1. Ord. & l. 23. ti. 4. li. 4. Ord.
- 11 Fallit vndecimò in clericis negotiatorib. ita
tenet Feder. de Senis in conf. 207. facit tex. in
c. quanquam. à contrario sensu, de censibus.
lib. 6. & in Clemen. fina. eod. tit. & ibi glo. te-
net Panormit. in conf. 6. volu. 1. Bertachinus
in tracta. de Gabellis, in. 6. q. septimæ partis
principalis, nume. 10. idem in. 2. q. tertix par-
tis principalis. Specula. in titu. de immunita-
te ecclesiarum. nume. 3. text. in. l. 3. in quaterno
Gabellarum. Ratio est, quia est prohibita ne-
gotiatio in clericis, cum distrahat à diuinis:
vt in dicto cap. quanquam. & in cap. fina. &
ibi Doctor. de vita & honestate clerico. & in
summa. 14. q. 4. & in cap. 1. 88. distinct. Porrò
dicitur quis negotiari q̄ rem emit & inte-
gram lucrando reuēdit, non mutata forma:
non qui emit vt sibi sit materia operadi cum
ea, etiam si in venditione lucretur. vt in cap.
eiiciens. 88. distinct. ita firmat Domini. in di-
cto cap. quanquam. Cardina. in dicta Cle-
menti. præfenti. in. 3. notabi. Bertachin. in di-
cta. 7. parte. nume. 11. Quod tamen intelligo
verum quādo clericus portat res proprias
causa negotiandi: quia talis tenetur soluere
Gabellam: non si ex dicta causa portaret res
ecclesiæ. ita tenet Ancharra. Imola, & Panor-
mit. in dicto cap. fina. de vita & honesta. cle-
ri. Bertachi. vbi. 5.

13 Limita duodecimò ratione belli imminētis. vt in cap. peruenit. de immunita. ecclesi. in. c. non minus. in versi. nisi episcopus. eod. titu. & in. l. neminem. C. de sacrosan. ecclesi. De iure regio est tex in. l. 52. tit. 6. part. prima. facit etiam tex. in cap. aduersus. eodem titu. de immunita. ecclesi. Pro quo etiam facit quod habetur. 4. libro Regum. cap. 12. vbi Ioas Rex Israël pro necessitate tulit omne aurum & argentum. & vniuersa vasa quæ inuenta sunt in domo Domini. Facit etiam eodem libro 4. cap. 18. vbi similiter Ezechias Rex Israël dedit omne aurum & argentum quod repperum fuerat in domo Domini pro necessitate patriæ. & vt eis subueniretur. Facit pro hoc: nam bona ecclesiæ & facultates sunt deputatæ vt oppressos & captiuos redimant: vt in cap. sacrorum. & in cap. sicut. & in cap. aurum. & in. c. gloria episcopi. 12. q. 2. Hanc opinionem tenet Nicola. Bellon in consil. primo. num. 1. Ioan. Mauritius in dicta. l. vnica. pagi. 63. Chassanæ. in consil. 64. num. 2. Curtius Iunior in consil. 61. num. 14. vbi dicit hanc esse communem opinionem. Socinus & Doctores in. l. si ex toto. ff. de legatis. 1. Matheus de Afflictis in. c. primo. in. §. similiter. de Capitaneo qui curiam vendidit. in Vlibus feudorum. Paul. Parisius in consil. 78. num. 14. & 17. volumi. primo. Ioan. Iacobus de Leonardis in consil. 117. num. 26. inter consilia Alberti Brunii. Pro qua limitatione facit text. in. c. in omni timore. & in cap. si nulla necessitas. 23. quæstione. 8. tex. expressus de iure Ciuili in. l. nullus penitus. C. de cursu publico. li. 12. vbi probatur. quod tempore expeditionis nullus cuiuscunq; ordinis vel dignitatis. vel sacrosancta ecclesia. vel Domus regia excusationem angariarum seu paragariarum habeat: & sic non solum tenentur contribuere. verum etiam custodire muros ciuitatis & eam defendere. Sed contra supradictam limitationem est text. expressus in cap. reprehensibile. 23. quæstione. 8. vbi dicit text. quod clerici non tenentur ad custodiam ciuitatis. etiam contra piratas maris: quia cum sint milites Christi debent Christo in diuinis seruire. in quo est distinguendum. aut queritur vtrum clerici debeant ire ad belligerandum. ita vt velint alios impugnare: & dico quod non. etiam si ageretur pro recuperatione terrarum sanctarum: cum clericalis ordo reddat eos inhabiles ad pugnandum. etiam contra Saracenos. ita probatur in cap. ex multa. in. §. finali. de voto. aut queritur vtrum teneantur

ad custodiam ciuitatis seu opidi vbi morantur. vt in casu nostræ limitationis. & tunc si maxima necessitas non subest excusantur: quia non debent auocari ab officiis diuinis. vt in dicto cap. reprehensibile. facit etiam textus in cap. Cyprianus. 21. quæstione. 3. aut imminet magna necessitas. ita vt sine eis non possit commodè ciuitas ab oppressione & inuasionem custodiri. & tunc eos puto teneri: vt in dicto cap. peruenit. & in dicta. l. nullus. quæ debet intelligi propter necessitatem instantem nè aliis iuribus contradicant. Pro quo facit text. in cap. penultimo. de homicidi. Hanc opinionem tenet Abbas in dicto cap. peruenit. & in. c. sicut. & in nume. fina. de iureiuran. Angel. de Clauasio in Summa. in verbo. immunitas. §. 34. la. in. l. si ex toto. num. 15. ff. de legat. 1. Carolus Ruinus in consil. 219. volu. 1. num. 12. & Mauritius in repet. l. vnica. pagi. 55. C. de mulieribus. & in quo loco. libr. 10. Pro quo facit. nam quilibet tenetur defendere patriam suam præsertim cum ex ipsius defensione protegantur orphani & viduæ & miserabiles personæ. pro quibus episcopi & clerici debent summopere laborare: vt in capit. primo. 87. distinctio. facit etiam text. in cap. 1. & fina. de postulan.

13 Fallit decimotertiò quicunq; princeps imponit collectam pro redemptione sua: nam omnes etiam ecclesiastici debent contribuere. quia ecclesia est mater captiuorum: vt in præcedente limitatione dixi. & ita notabiliter concludit Nicola. Boerius in decisione. 126. num. 9.

14 Fallit decimoquartò in tributis seu collectis præteritis: nam si possessor non soluit tributum seu collectam. potest pro præterito anno exigi ab ecclesia. vt tenet Bar. in. l. incola. la. 2. nu. 5. ff. ad municipa. Iason in. d. l. placet. in. 2. lectura. nume. 21. & ibi Thomas Parpalia in versi. alia limitatione. Anto. de But. Panor. & Io. de Imo. in. d. c. fina. de vita & honest. clerici. facit text. in. l. Imperatores. ff. de publica.

15 Fallit decimoquintò quoties ecclesia transferret iteratò ad priuatù. ita tenet Dynus. quem sequitur ibi Bart. num. 3. in. l. Paulus. ff. de acqui. hære. vbi ponit regulam. quod licet statim ex quo res est apud ecclesiam sit priuilegiata. statim ex quo recidit ab ecclesia desinit esse priuilegiata: quem sequitur Thom. Parpalia in. d. l. placet. in versi. nonam limitationem.

16 Fallit decimosexto in oneribus in quibus est pietas. vel publica versatur utilitas: vt in viis & itineribus instruendis. vt in. l. ad instructionem. C. de sacrosan. eccle. & in. l. ad portus. C.

rus. C. de operibus pub. & in. l. absit. C. de priuile. domus Augustæ. lib. 12. & in. l. fina. C. de quibus muneribus nemini liceat se excusare. lib. 10. glo. in. c. non minus. in verbo. releuandas. de immuni. ecclesi. De iure regio rex. in. l. 54. tit. 6. par. 1. & l. 30. tit. 3. par. 3. & in. l. 1. tit. 3. lib. 1. Ordi. Hanc limitationem ponit Lucas de Penna in. l. fina. in fine. C. de exacto. tributo. lib. 10. Fran. de Ripa in lib. 2. responsor. c. 20. nu. 5. & 6. Hanc etiam opinionem tenent Bart. & Docto. in. d. l. ad instructiones. C. de sacro. ecclesi. de quo latissime & notabiliter per Aegidii de Bellamera in cõf. 45. incipiente. Cõsulis ciuitatis Aluiniz. Guido Papa in. q. 78. Contrariù tamen consuluit Abb. in cõf. 3. in 6. vol. pro qua opinio est gl. in. d. l. ad instructiones. & ideo pro concordia est distinguendum: aut moenia fiunt seu reparantur ad ornatum ciuitatis. & tunc procedit opinio illa quod ecclesia non tenet: aut vero propter necessitatem belli. & tunc secus: ita videtur sentire Cinus & Bal. in. d. l. ad instructiones. vbi dicunt quod tunc sunt compellendi clerici per episcopum: allegant. c. 1. de immunita. ecclesi. libr. 6. & ita notabi. concludit Carolus de Grassalis in suo Regal. Franciæ. libro. 2. ius. 6. pagina 255. in vertic. cogi.

17 Fallit decimosextimò in collecta imposta pro liberanda ciuitate à peste: quia talis collecta propter comunem clericorum & laicorum utilitatem videtur esse imposta. & quia pietatem respicit: nam nulla est maior pietas quam pauperes & debiles infirmosque tueri & patriam subleuare: vt in cap. fortitudo. & in cap. non inferenda. 23. quæstio. 3. Ratio est. quia ibi concurrunt pietas & communis utilitas: ita concludit Panormit. in dicto consil. 3. volum. 1. nume. 1. quem sequitur Ripa in dicto. 2. libr. responsorum. cap. 20. num. 8.

18 Limita decimo octauò non habere locum in fratribus tertij ordinis sancti Francisci: nam isti non excusantur à collectis. ita notabiliter tenet Petrus de Ancharrano in cap. 1. de immunita. ecclesi. libro. 6. vbi tenet quod isti non sunt personæ ecclesiasticæ. & ideo non sunt exempti à datis seu collectis: quia isti licet dicantur fratres. vt in Clem. cum ex eo. de sententia excommuni. tñ non sunt proprie atq; strictè religiosi. sed fratres de poenitentia: neque proprie dicuntur habere regulam. sed potius quendam modum viuendi. vt est gloss. notabilis in Clementi. prima. de religio. domi. & in dict. Clementi. cum ex eo. Bar. tamen in. l. semper. in. §. quibusdam. ff. de iure immu-

ni. dicit se vidisse cõsilia plurimorum Doctorum iuris Canonici & Ciuili. asserentiù quod isti à talibus exactionibus sunt exempti: nam sunt Deo deuoti: vt in cap. duo sunt genera. 12. q. 1. Pro qua opinione est text. in cap. 1. de immuni. ecclesi. lib. 6. dum dicit personis ecclesiasticis. nam non potest negari quod prædicti non sunt Personæ ecclesiasticæ licet non sint clerici. quam opinionem Barto. vltra alios Docto. sequitur Franc. de Platea in tracta. de excommunicatione. §. 36. nume. 3. & Abb. in cap. vnico. nume. 6. de obligatis ad ratiocinia. Est tamen verum quod Bart. notabi. in dicto. §. quibusdam. in fine: in versi. puto tamen. dicit. quod quodocunq; apparet prædictos assumpsisse habitum seu ordinem in fraudem onerum. quod eis non prodesset: & sic procedit nostra limitatio. quem sequitur Corneus in consil. 220. nume. 10. volumine. 3. idem Corneus in consil. 205. nume. 1. cum sequentibus. volumine. 1. Pro qua opinione est text. & ibi gloss. in. l. cura. in. §. qui obnoxius. ff. de muner. & honori. & in Extrauagan. Ioã. 22. quæ incipit: Sancta Romana & vniuersalis ecclesia. sub titu. de religio. domi. & hanc opinionem tenet Nicolaus Boerius in tractatu de vita & statu Eremitarum. nu. 15. pro qua opinione est text. in. l. 19. titu. 4. lib. 4. Ordina. ex quo confirmatur notabile dictum Federici de Senis in consilio. 97. nume. 4. in fine. Nam cum verum sit quod quodocunq; aliquis laicus commisit aliqd' delictum. si formata est contra eum inquisitio & sequuta condènatio efficitur quod clericus vel religiosus. per talem mutationem fori non excusat à potestate secularis iudicis quin possit eum punire. ita notabi. tenet Bar. in. l. cum quedam puella. ff. de iurisdic. om. iud. & in. l. 1. ff. de poenis. Abb. & Canonistæ in. c. vnico. de obligatis ad ratiocin. nu. 4. pro qua opinio est text. in. l. si quis decurio. C. de falsis. qd' tñ intelligo. facta prius degradatione à iudice ecclesiastico. sed in Doc. vbi dicit. quod indubitè procedere dicit Iason in. d. l. cum quedam puella. nu. 10. Quod tamen verum intelligo nisi ille qui commisit delictum antequam id commiserit fecisset votum clericale vel intrandi religionem: quia tunc non punitur per iudicem secularem. quasi votum trahatur retrò. hoc tenet notabi. Bal. in. l. in fine. C. an seruus ex suo facto post manumissionem teneatur. quem vltra multos Doctores antiquos sequitur Iacobinus in dicta. l. cum quedam puella. & in. l. si quis postea. nu. 10. ff. de iudi. Thomas Ferrarius in cautela. 23.

Gerar. de Petra sancta in sing. 51. Ioan de Ne-
uizanis in Sylua nuptia. lib. 1. num. 62. Chaf-
fana. in consue. Burg. in tit. des iustices. Rub.
2. 5. fo. 51. nu. 67. maximè quia in hoc casu sta-
tur iuramento suo, an votu emisit ante con-
missum delictum, sicut stari debet iuramen-
to in his quæ dependent à voluntate & con-
scientia nostra: vt est glo. notabi. quam ibi se-
quitur Iafon nu. 100. in §. sed istæ quidem. In-
stit. de actio. & in c. significasti. el. 2. de homi-
cidio. sed Federi. de Senis, vt. S. dixi, tenet hoc
esse verum nisi talis delinquens efficeretur de
fratribus tertij ordinis: nam si assumpsit ha-
bitum tertij ordinis, non obstantibus supra-
dictis, puniri poterit à seculari iudice. quam
opinionem Federi. de Senis in consil. 97. nu-
me. 4. in fine, sequuntur Docto. Canonista,
præcipuè Cardina. in repet. c. perpendimus.
num. 8. de sententia excommu. Iafon in. d. l.
cum quædam puella. nu. 13. Hippo. in fin. 534.

Regula. ci.

Clerici propter fornicationem aut concu-
binatum deponendi non sunt. Hanc re-
gul. probat tex. & ibi glo. in c. Maximianus.
81. distin. & in c. lator. a. q. 7. in verb. in corpo-
rali. est similis gl. sed in Cor. in sing. incipien-
ti: Fornicatio. vbi ponit hanc regul. in c. presby-
ter. 82. distin. pro quibus glo. est tex. in c. pres-
byter. Hanc etiam regul. ponit Io. de Imol.
& ibi Doct. in. c. vt clericorū mores. de vita &
honestate cleric. Hanc regulam ponit etiam, v-
bi dicit cum ea esse communem opinionem
post Docto. ibi, Feli. nume. 8. in c. at si clerici.
de iudi. eandem opinionem, vbi dicit eam esse
communem & allègat plures Doct. ponit
Bernard. de Luco in practica, cap. 72. circa
quam regulam vide notabiliter Casarem Lam-
berti: num in tracta. iuris patronat. in. 1. parte
2. libri: in arti. 20. q. 9. principali, num. 14. Ber-
mondum, vbi hanc dicit esse communem o-
pinionem, in tracta. de publicis concubina-
riis. pag. 151. num. 10. cum aliis.
Hanc regulam ponit, vbi eam limitat tribus
modis, Ioan. de Selua in tracta. de beneficio,
in. 3. parte. q. 3. nume. 16.

¶ Ultra quas limitationes limita primò non
habere locū si clericus fornicatus fuerit cum
Moniali: vt est glo. in c. virginibus. & in c. si
episcopus. & in cap. si quis rapuerit. & in c. si
qua monacharū. 27. q. 1. & ita per illas glo. te-
net Ber. de Luco in pract. c. 75. Paul. Grillan. in

tracta. de pœnis ob nefariā coitus. q. 1. nu. 17.
2 Limita secundò non procedere in virgine &
in nupta propter stuprum & adulteriū. vt in
c. si quis clericus. 81. distin. & in c. lator. 2. q. 7.
& ibi gl. 1. quam ibi sequuntur Archidiacon. &
Docto. & hanc esse communem opinionem
tenet Bernar. de Luco in practica criminali,
c. 79. vbi latissimè eam examinat. eam etiam
dicit eodem opinionem Paul. Grillan. in tracta.
de pœnis ob nefariā coitus. q. 7. nu. 2.
3 Limita tertio si cum soluta & virgine de fa-
cto contraxerit matrimonium. vt in cap. fra-
ternitatis. 34. distin. & in cap. si quis amo-
dò. 81. distin.
4 Limita quarto quādo fornicatio est notoria,
& scandalosa, & cōtinuata: quæ digna est de-
positione. vt in c. quā sit. de excessibus pre-
la. in. c. ex parte. de testi. glo. l. in. d. c. presby-
ter. 82. distin. Facit etiam tex. in c. fina. & ibi
Docto. de cohabita. cleric. & mulie. & ita ex-
pressè tenet Mart. Nauarrus in. c. consideret.
num. 21. de pœnit. distin. 5.
5 Limita quinto quācumque clericus cōmisit ince-
stum. s. cum consanguinea: quia tunc deponi-
tur, arg. tex. in. c. tu. de pœnis. gl. in. d. c. Ma-
ximianus. & in. d. c. lator. quas sequitur Ioā.
de Imo. in. d. c. vt clericorū. de vita & honest.
cleri. Abb. & ceteri scribentes in. c. at si clerici,
in. §. de adulteriis. de iudi. & ibi glo. Ratio est,
quæ grauior est crimine adulteri: vt in c. adul-
teri malum. 2. q. 7. sed pro adulterio imponi-
tur suspensio: vt in c. significauit. de adulte.
& etiam deponitur, vt. S. dixi. in. 2. limita. ergo
pro isto qui est maior à fortiori debet depo-
ni. ita concludit Paulus Grillandus in tracta.
de pœnis ob nefariam coitus. in. 3. q. nume. 3.
& in. 40. q. nume. 4.
6 Limita sexto in nouerca, socru, nuru, priui-
gna. vt in c. qualiter. & in c. hoc quoque. 35. q.
3. in. c. 1. in §. inquisita. de consangu. & affi. ita
tenet Paul. Grillan. in. d. tracta. q. 2. nu. 2.
7 Limita septimo quādo quicumque clericus contra
naturā fornicaretur. vt in c. vt clericorū.
de vita & honest. cleri. & ita probat tex. in. c.
clerici. de excessi. prela. & à cœtu fidelium o-
mninò debent expelli: vt in dicto cap. cleri-
ci. ita tenet Paulus Grilland. in dicto tracta.
de pœnis ob nefariam coitus. q. 8. num. 3.

Regula. cii.

Clericus in causa civili pot. recoueneri co-
ram iudice seculari. Hanc regul. probat gl.
in. c. 1.

in. c. 1. in verbo, super suis. de mutuis petiti-
& in. c. at si clerici. in verbo, non tenet. de iudi.
& in. c. multi. in verbo, seculari. 2. q. 1. & in sum-
ma. 2. q. 1. & in l. cum Papinianus. C. de sent.
& interlo. omni. iudi. de iure regia concordat
tex. in. l. 57. titu. 6. par. 1. Circa quam regulam
vide Philip. Deti. in. c. at si clerici. nume. 25. de
iudiciis. Hanc opinionem dicit esse cōmunem
Iacobi. de. S. Georg. in. l. 2. in. §. sed si agat. nu.
4. ff. de iudi. & in l. qui non cogitur. nume. 1.
eodem titulo.
Hanc regulam posuit Maria. Soei. in cap. 1. de
mutuis petiti. nume. 24. vbi in nume. 28. cum
sequentibus eam limitat. 10. modis.

Regula. ciij.

Clericus non succedit in feudum. Hanc re-
gulam probat tex. in. c. qui clericus. si de
feudo fuerit controuersia. in v. sibus feudorū.
vbi dicit tex. q. eo ipso q. quis est clericus, vel
verbum religionis affidat, priuatus sit feudo.
Facit etiā tex. in. c. 1. de milite Vasallo qui ar-
ma bellica deposuit. vbi miles assumens habi-
tum religionis priuatur feudo. Facit etiā tex.
in. c. 1. an mutus vel surdus. vbi probatur q.
Vasallus effectus clericus feudū retinere non
potest. Facit etiam tex. in. c. 1. de beneficio foe-
minæ. vbi ille qui efficitur clericus vel conuer-
sus, aut aliquo modo habitū religionis assu-
mit, in feudum paternum non succedit: & si
illud habeat, perdit ipsum. De iure regio est
tex. in. l. 6. titu. 26. parti. 4. Hanc regulam per
multas alias rationes posuit Præp. in. c. 1. in. §.
& quia vidimus. col. 3. qui feudum dare pos-
sunt. Barba. in rubri. de feudis. nu. 1. cū. sequen-
tibus. Alexan. in consil. 10. volu. 5. nu. 1. Abbas
& Canonist. in. c. in præsentia. de probatio.
vbi notabiliter Paulus Parisi^o nu. 192. Chassā-
naus in consue. Burgun. in titu. des fiedz. Ru-
bri. 3. §. 5. fo. 114. col. 3. num. 1. cum sequentibus.
Fran. Curtius Iunior in tracta. feudorum. in
3. parte. in. 10. q. nu. 13. vbi vtriq; ad nu. 19. nota-
biliter examinat quæstionem hanc pro vtraq;
parte: & finaliter cōcludit eum hac opinione,
allègans ibi quā plures alios docto. idem te-
nentes. eandem opinionem tenet Matthæus
de Afflict. in. c. 1. in. §. præterea si Vasallus. in
glo. 3. nu. 72. quæ fuit prima causa beneficiū
amittendi. & in. c. 1. nu. 9. de milite vasallo qui
arma bellica deposuit. & in. c. 1. nu. 32. an mu-
tus vel aliās imperfectus. in v. sibus feudorū.
idem Matthæ. de Afflic. in consil. Neapoli.
lib. 3. rubri. 3. nu. 5. Iafon in consil. 117. volum. 4.

nume. 1. & in consil. 13. nu. 2. volu. 1. Anto. Capi-
tius in decisio. Neapolita. decisio. 31. nu. 2.
1 Limita primò vt procedat in feudo vero &
proprio, pro quo debetur seruitium persona-
le: secus autem in eo in quo debetur seruitiū
reale. ita colligitur ex dictis Abb. in dict. c. in
præsentia. col. penult. de probatio. & ibi Feli.
nu. 46. Paulus Parisus ibi nu. 193. Hanc opi-
nionem tenet Carolus Ruinus in cōst. 42. nu-
mero. 9. volumine. 1.
2 Limita secundò quādo clericus non esset in
factis constitutus, sed esset primè tonsur. ita
Bal. quem sequuntur alij doct. in. d. c. qui cle-
ricus. si de feudo fuerit controuersia. Præp.
Alexandrinus in. d. §. & quia vidimus. Calderi;
in consil. 2. in titu. de feudis. Curtius Senior in
consil. 61. in. 2. col. versica. sextò me mouet. Al-
bertus Brunus in consil. 16. nu. 1. & in consil. 38.
nu. 10. Matthæ. de Afflictis in. d. c. qui clericus.
nume. 17. si de feudo fuerit cōtrouersia.
3 Limita tertio quādo pater vel alij agnati fa-
cerent aliquem in fraudem officii clericum, ad
hoc vt in feudo succedere non possit. ita ex-
pressè tenet Iacob^o de Bellouiso in. c. 2. de feu-
do foemina. in. 1. q. per illū tex. vbi dicit ita se-
pe vidisse in regno Sicilia: quæ sequitur Fræc.
Curtius Iuni. in tracta. feudo. in. d. q. 10. nu. 25.
4 Limita quarto nō procedere in foemina quæ
intraisset monasteriū: quia in casu in quo feu-
dum transfret in foeminas, transfret etiam ad
Moniales. ita cōcludit Feli. in. d. c. in præsen-
tia. nu. 47. post alios doct. Alexad. in. d. cōst.
10. numer. 6. in. 5. volumi. quos sequitur Fran.
Curtius in. d. tract. feudo. vbi notabiliter hoc
ponit in dict. q. 10. numero. 26.
Contra quā limitationē tenet Chassāna: licet
sub dubio ibi relinquat cogitādū, in consuetu.
Burg. ti. des fiedz. rubri. 3. §. 5. fo. 115. col. 2. nu. 15.
5 Limita quinto in monacho qui ex dispensa-
tione Papæ factus est Comes: quia succedit in
feudo aperto postquā est Comes. ita notabi.
tenet Bald. in consil. 275. numero. 7. volumi. 2.
quem sequitur Curti. Iunior in dict. tracta. li-
cet corruptè eum allèget, in. d. q. 10. nume. 28.
circa quam vide Chassāna. vbi supra, nu. 16.
6 Limita sexto non procedere in istis cruciferis
qui militant contra infideles, vt sunt Cōmen-
datarij sancti Ioannis. ita Bal. licet sub dubio,
in consil. 170. nu. 2. volu. 2. quæ sequitur Præp.
in. c. 1. de milite Vasallo q. arma bellica depo-
sui. in. v. sibus feudo. nu. 3. in fine. licet de Bal.
nullā mentionē faciat. & ibi hoc tenet idē Bal.
Contrarium tamen tenet Andre. Barba. in ru-
bri. de feudis. nu. 3. & in tracta. de præstantiis
f 5 Cardina-

- Cardinalium: in. i. parte. q. 5. nu. 7. quam opinionem dicit de rigore iuris veriorē esse Alber. Brunus in consi. 17. Catellia. Cotta in Memorialibus iuris, in verbo, clericus, in fine. Chaffa naxus in consue. Burgun. in. d. fo. 15. col. 3. nu. 18. Curtius Iunior in. d. tract. feudo. in. d. 10. q. nu. 29. est tamen notandum q̄ Bal. in. d. consi. non se bene firmat in hac opinione.
- 7 Limita septimò non procedere in feudo franco & libero: quia in eo succedit clericus & etiā monasterium. ita notabiliter tenet Bald. in. c. inter dilectos. nu. 5. & 6. de fide instrum. & in Authen. nisi rogati. C. ad Trebellia. nu. 15. vbi allegat tex. in. d. c. inter dilectos. idem Bal. in. l. si plures. nu. 7. C. de conditio. infer. quam opinionem sequitur Alexand. in. d. consi. 10. nu. 15. volu. 5. Felin. in. c. in presentia. num. 45. de probatio. Barba. in. d. rubr. de feudis. nu. 2.
- 8 Limita octauò nisi clericus de nouo inuestiatur à domino sciente ipsum clericū: quia possit feudum retinere. ita cōcludit Aluarotus in cap. 1. in. §. 1. de benefi. forminz. Aretinus in. d. cap. in presentia. nu. 84. de proba. Fran. Cur. in. d. tracta. feudorū: in. d. q. 10. nu. 30. Alexand. in. d. consi. 10. nu. 17. Matthæus de Afflictis in cap. 1. in. §. ex hoc illud. nu. 8. de benefi. feudi. & in. c. qui clericus. nu. 8. si de feudo fuerit cōtrouersia Quod tamen intelligo verū quādo post monachatum de nouo datur per dominum directum illo monacho sciente: si autem eueniret monacho per legatū vel alia de causa, puta successione vel simili: tunc distinguendum est quale sit feudum, & quod seruitium prestare tenetur. vt declarat Aretin. in. d. numero. 84. quem sequitur ibi Paulus Parisius numero. 193. in fine.
- 9 Limita nonò vbi esset consuetudo in contrarium in aliquo loco: quia illa consuetudo specialis derogaret generali cōsuetudini feudorum: quia generi per speciem derogatur. vt in cap. Robertus. cum similibus, de feudi cognitione. ita concludit Bald. in consi. 170. numero. 2. volumine. 2.
- 10 Limita decimò nō procedere in feudo acquisito pro se & suis successoribus quibuscunq;: per ea que notat Bal. in. l. 1. nu. 37. q. 34. ff. de rerū diuisio. vbi dicit q̄ quādo fuerūt opposita dicta verba, trāit feudum ad extraneos, imò etiam ad legatarios. quem sequitur Iaso. in. l. quidam. in. §. nihil interest. nu. 3. ff. de zedendo. Albertus Brunus in consi. 16. nu. 8. Alexā. in. l. si patroni. in col. penul. ff. ad Trebellia. & in. l. Gallus. in. §. etiam. ff. de libe. & posthu. idē tenet Bal. in. c. inter dilectos. de fide instru. &

- in. c. que in ecclesiā. nume. 39. de cōstitutio. Felin. in. c. in presentia. nu. 48. de probatio. Contrarium tamen tenet Barba. in rubri. de feudis. numero. 5. quam opinionem sequitur Chaffanz. sub dubio vbi supra, numero. 17. & Curtius Iuni. in. d. tracta. q. 10. nu. 31. vbi remittūt se ad Felin. in. d. c. in presentia. nu. 48. & 62.
- 11 Limita vndecimò in Canonicis regularibus: prout concludit Curtius Senior in consi. 61. & 62.
- 12 Limita duodecimò non habere locū in Cardinalibus. ita concludit Iason per plura fundamenta in cōsi. 117. nume. 2. volu. 4. quā opinionem tenet etiā Matthæus de Afflict. in. c. 2. numero. 10. de milite vasallo qui arma bellica deposuit. in vsibus feud. vbi dicit idem esse in Archiepiscopis & episcopis, cū sint persone illustres & possunt seruire per substitutum: vt in. c. 1. de re iudi. lib. 6. quod notat Bal. in. l. nullus. C. de decurio. lib. 10. Hanc opinionem tenet Barba. in. d. rubri. de feudis. nu. 2. in medio: & in tracta. de presentibus Cardinalium, in. i. parte. q. 5. Præpo. in. c. 1. §. & quia. nu. 47. qui feudum dare possunt.
- 13 Limita tertiodecimò non habere locū in fratribus tertij ordinis sancti Francisci. ita cōsultuit Roma. per ea que diximus in Regula. 100 in consi. 377. nume. 14. quem sequitur Barba. in. c. ex parte. nume. 11. de feudis. Curtius in. d. tracta. feudorum, in. 2. parte. q. 20. Anto. Capius Neapolitanus in decisione. 10. nu. 3. & 17. Præpo. Alexandrinus in. c. 1. in. §. & quia. nu. 53. qui feudum dare possunt. in vsibus feudo.

Regula. ciij.

Cognitio de suspectis tutoribus potest delegari. Hanc regulam ponit tex. in. l. cognitio. ff. de offi. eius cui mandata est iuris. & in. l. 1. in. §. damus. ff. de suspectis tuto.

Hanc regulam amplia tripliciter, & limita vno modo, vt per Fran. Purpuratum in. d. l. cognitio. per totam.

Regula. cv.

Cohæres tenetur de euictione cohæredi cui res euicta obuenerit ex diuisione facta ab ipsis cohæredibus. Hanc regulam probat tex. in. l. si fratres. C. communia vtriusq; iudi. Probatur de iure regio in. l. 9. tit. 16. par. 6. Ratio huius regulæ est: quia diuisio que fit à partibus vicem obtinet permutationis: vt in. l. cōmuni diuidūdo. in. §. si debitor. ff. cōi diuidū.

Hanc

Regula. cvij.

Hanc regulam amplia vno modo, & limita tribus modis, vt per Franc. de Ripa in. l. qui Romæ. in. §. duo fratres. nu. 97. ff. de verb. obliga.

Regula. cvj.

Collaterales succedunt in feudum vsq; ad septimum gradum. Hanc regulam probat tex. in. c. 1. in. §. quia vidimus. qui feudum dare possunt. in vsibus feudorum. Et ibi Andr. de Ileria. Bald. in Auth. defuncto. col. 1. C. ad Tertullia. Curti. Iunior in tracta. feudorum, in. 3. parte. quest. 17. numer. 48. Matthæus de Afflict. in. c. 1. in. §. hoc quoq; num. 41. de successio. feudi. Hierony. Gratus in consi. 9. numero. 46. volumine. 1. Quam regulam latissime examinat Martinus Laudensis in cōsi. 119. nume. 8. inter consilia Alberti Bruni.

- 1 Limita primò vt non procedat in successionebus regni: quia tunc admittuntur illi qui essent vltra millesimum gradum. ita singulariter dixit Bal. in. c. 1. de feudo Marchiæ. in vsibus feudo. in penulti. col. quem ibi sequitur Aluarotus. & Matthæ. de Afflict. in. d. §. hoc quoq; numero. 40. Curti. Iunior in. d. tracta. feudo. in. d. q. 17. numero. 49.
- 2 Limita secundò non procedere in feudo iurisdictionis, & castrorum, & terrarum: nam in ipsis succedunt collaterales vltra septimū gradum. quia feudum iurisdictionis videtur concedi vnicuiq; in solidum. Hanc limitationem ponit Fran. Areti. in cōsi. 164. nu. 2. in fine: maxime in feudo Marchiæ & Ducatus, Comitū & Baronum: nam in istis succedūt etiam vsq; ad centesimum gradum. ita notabiliter cōcūdit Bal. in. c. 1. in. §. capitale. versu. item apponitur. de feudo Marchiæ. Hieronymus gratus in consi. 9. nume. 46. volu. 1. Detius in cōsi. 85. nume. 3. Curtius Iunior in. d. q. 17. nume. 49.

Regula. cvij.

Comes sub dominio regis in dubio præsumitur habere Comitatum iure proprio: non autem tanquam feudale. Hanc regulam ponunt Hostien. & Ioan. Andre. in cap. fina. de iudiciis. & in cap. nimis. & ibi Anto. de Burtio, de iure iur. Cardina. Alexan. in præludiis feudorū. numero. 56. Alexand. in consi. 15. in principio. volumine. 5.

Hanc regulam ponit Andre. Alciat. in tracta. præsumptionum, in. 2. regula, præsumptio. 3. numero. 2. vbi eam limitat quinq; modis.

Regula. cvij.

Commissio facta iudici quòd debeat iudicare secundum consilium alterius, valet. Hanc regulam ponit Abb. & Ioā. de Imola in cap. si pro debilitate. de offi. delega. Bart. in. l. 1. in. §. si plures. nu. 18. ff. de exercito. actione. Bal. in Authen. ad hæc. in principi. C. de iudi. & in. l. nec quicquam. in. §. vbi decretum. num. 5. col. 3. versu. item quilibet ordinari. ff. de offic. proconsu. & lega. Ioā. de Imola in. l. illa institutio. nu. 14. in medio. ff. de heredib; institut. **H**anc regulam limita tribus modis, secundū Philip. Deti. in. c. si pro debilitate. nu. 69. de officio delega. vsq; ad numerū. 74.

Regula. cix.

Concessio vel obligatio nō perit mortua persona cui aliquid competit, vel fuit concessum, aut relictu, vel promissum: sed ius competens trāsit ad hæredes. Quam regulam probat tex. in. l. si pactum. ff. de probatio. in. l. 1. C. vt actiones & ab heredibus & contra hæredes. & in. l. veteris. C. de cōtrahenda vel cōmittenda stipula. Circa quam regulam vide Alexā. in. l. si quis filium. in. §. 1. ff. de acquiren. heredita. Philip. Deti. & docto. in. l. heredem. ff. de regu. iur. Iason in. §. actiones. numero. 1. cum aliis. Instituti. de actioni.

Hanc regulam ponit Albertus Brunus in tracta. de interitu & perēptione: in. 11. conclusione, num. 57. vbi eam ampliat. 8. modis vsq; ad nu. 65. & à nu. 65. vsq; ad nu. 82. limitat eā. 18. modis, in. 17. volumine. Tractatum.

Regula. cx.

Conditio ob causam competit ex capite causæ non sequitur in cōtractibus innominatis. Hanc regulam probat tex. in. l. si pecuniam. ff. de conditio. causa data.

1 Limita primò si causa nō est sequuta propter casum fortuitum contingentem in persona aduersarij, vt in dicta. l. si pecuniam. ibi, cōditio temporis & c. secus est in cōtractu nominato, per. l. qui operas. ff. locati. & in. l. item si vno. in. §. item cum quidam. ff. eodem titu. secundum Paul. de Casiro in dict. l. si pecuniā. & hec procedit si casus fortuitus imminet de presenti, & sic non cessabit: aliàs secus: vt patet in dict. l. si pecuniam. dum dicit, de conditio ob causam ex capite penitentiz. & c.

Limita

- 1 Limita secundò, nisi esset actum à principio q̄ non possit repeti datū ex capite causę non sequit̄, sed tantūm ex capite p̄nitentię. vt probatur ex his quę notat Raphaël Cuma. in. l. si alienam. in. §. Marcellus. in vers. item colligitur hic notabilis limitatio. ff. de donatio. causa mortis.
- 3 Limita tertio in contractu innominato factum ecclesia: nam non potest agi contra eam conditione ob causam, sed solum p̄scriptis verbis ad implementum contractus: vt in cap. verum. de conditio apposi. secundum intellectum traditum per Nicolaum de Matarrellis in. l. dicam. C. de conditio. ob causam. prout refert Bal. ibi. numero. 5.
- 4 Limita quartò si deficit causa quę fuit causa faciendi cōtractum, scilicet si causa fuit remota & nō proxima, & amplius nō superest. nā tunc cessat cōdictio ob causam ex quocunq; capite: vt in. l. i. & ibi Bal. C. de pactis.
- 5 Limita quintò in cōtractu, facio vt des: vel in contractu, facio vt facias: si factum sit non repetibile. Nam tunc datur actio de dolo si aduersarius nō vult implere vel p̄scriptis verbis seu in factum. de quo habetur in. l. naturalis. in. §. q̄ si faciā. ff. de p̄scriptis ver. & in. l. cū proponas. C. de dolo. per glos. in. d. l. si pecuniam. per Bart. & docto. in. l. fina. ff. de conditio. ob causam.
- 6 Limita sextò si causa vtriusq; est sequuta: vt in. d. l. si pecuniam. & ibi Bart. Ratio est, quia iam sumpsit suā perfectam vim & obligationem.
- 7 Limita septimò quādo expressè fuit dictum à principio q̄ recipiēs decē debeat restituere si Capuam nō ierit, vel si p̄nitebit dantem. per. l. si dominus. ff. de p̄scriptis ver. Nā tūc datur actio p̄scriptis verb. sed non cōdictio ob causam: vt in. d. l. si dominus. licet Bart. aliter dicat in. l. 2. C. de conditio. ob causam.
- 8 Limita octauò si actor non plenè impleuit pro parte sua: vt quia promisit amplius non petere vt reus daret decem. Nā tūc quia aliud nō amplius petere habet causam successiuā, cessat cōdictio ob causam, & habet locū actio de dolo: vt in. l. actiones. secundum vnā lecturam. C. de transactio. de qua per Raphaëlem Fulgo. in. d. l. si pecuniam. in princi.
- 9 Limita nonò in cōtractibus nominatis: nam in eis esset cōdictio ob causam. vt in. l. fina. ff. de conditio. ob cau.
- 10 Limita decimò si de tali cōtractu innominato est factum publicum instrumentum, in quo solet apponi stipulatio: nam tunc datur cōdictio ob causam. vt per Bart. in. l. si vt proponis. num. 2. C. de conditio. ob cau. de quo vide Iaso. in. l. i. num. 9. ff. de pactis.
- 11 Limita vndecimò in illo qui impleuit cōtractum pro parte sua ob causam impossibilem de iure vel de facto scienter: nam tunc cessat repetitio. vt in. d. l. dictam. C. de conditio. ob causam.
- 12 Limita duodecimò si repetens nō vult soluere interesse aduersarij quod ipse aduersarius p̄tendit. vt in. d. l. si pecuniam. in princi. sed certè hoc procedit in conditione ob causam ex capite p̄nitentię: secūs si ex capite causę non sequit̄, secundum Bal. in. d. l. si pecuniam. Quod ego intelligo verū nisi aduersari⁹ esset paratus adimplere cōtractum pro parte sua: seu si non fuisset in mora implendi, argu. tex. in. d. l. si pecuniam. quicquid Bal. ibi dicat.

Regula. cxj.

Conditio ob causam habet locum ex capite p̄nitentię in cōtractibus innominatis. vt in. d. l. si pecuniam. ff. de conditio. causa data.

Hanc regulam limita. 13. modis, vt per Iaso. in dict. l. si pecuniam. numero. 2.

1 **V**ltra eū autem limita primò si per stipulationem promisi tibi decem vt vadas pro me Romam: quia iste non est simplex cōtractus innominatus, sed mixtus: cū stipulatio sit cōtractus nominatus. vt in. l. i. in fine. ff. de pactis. in quo non habet locum p̄nitentię, vt in. l. sicut. C. de actio. & obligatio. iuncta. l. Aristo. ff. de donatio. secundum Pau. de Cast. in. d. l. si pecuniam. de quo per Bart. in. l. fina. ff. de conditio. ob causam.

2 Limita secundò in cōtractibus nominatis: nam in eis cessat p̄nitentię. vt in. d. l. sicut. C. de actio. & oblig. & in. l. in cōmodo. in. §. sicut. ff. commoda. & notant omnes docto. in dict. l. sicut. & in. d. l. si pecuniam. in princi.

3 Limita tertio si dixi dono tibi pecuniam hęc, puta decem vt vadas pro me Romam: nā tūc cessat p̄nitentię: quia donatio est hodie cōtractus nominatus, vt in. l. Aristo. ff. de donatio. ita tenet Paul. de Cast. in. d. l. si pecuniam. nu. 8.

4 Quartò fallit si cōtractus innominatus incipit à p̄cedente cōuentione: nam secuto impleto cōtingit liberatio ab obligatione saltē naturali qua tenebar. vnde vna & eadē solutio nō debet p̄rere liberationem & obligationem seu repetitionem: vt in. l. cū is. in §. 1. ff. de conditio. indebiti. secundum Raphaëlem

Raphaëlem Fulgo. in dict. l. si pecuniam. sed Paul. ibi tenet contrarium, de quo ibi per eum: pro quo allēgat qd' notat Cinus in. l. i. in. 2. col. C. de pactis.

5 Limita quintò in quolibet cōtractu innominato, excepto cōtractu illo innominato, donec facias: prout loquitur illa lex, si pecuniam. secundum Guiller. de Cugno ibi. communiter tamen docto. tenent contrariū: quia est eadem ratio in aliis cōtractibus innominatis quę est in illo de quo loquitur Guiller. de Cugno, prout tenet Paul. de Cast. in dict. l. si pecuniam. numero. 14.

6 Limita sextò quando in cōtractu innominato ex vtraq; parte est secutū implemētum: vt probatur in dict. l. si pecuniam. & ibi notabiliter per Paul. de Cast. in sua distinctione: & hoc nisi interueniat consensus vtriusq; partis, & datur retrò similis: vt in. l. ab emptio. ff. de pactis.

7 Limita septimò nisi in tractu innominato sit apposita illa clausula q̄ valeat omni meliori modo & c. vt in dicta. l. si pecuniam. iuncto tex. in. l. cū pater. in. §. filius matrem. ff. delegatis. 2.

8 Limita octauò si in obligatione & scriptura cōtractus innominati est apposita illa dictio, omni modo. argu. glos. in verbo, omni modo. in. l. fina. & quod ibi notat Ang. C. de fideicommissis.

9 Limita nonò si fuit actum inter cōtrahentes q̄ non reuocetur cōtractus innominatus ex capite p̄nitentię, sed tantūm ex capite causę non secutę: secundum Raphaëlem Cuma. per illum tex. in. l. si alienā. in. §. Marcellus. ff. de dona. causa mortis.

10 Limita decimò in eo quod datur causa conditionis implendę: vt est glos. magna in. l. inter mortis. ff. de dona. causa mortis. ita tenet Paul. de Cast. in. d. l. si pecuniam. numero. 5.

11 Limita vndecimò i pactis liberatoriis. de quo per Bart. & Bal. in. d. l. si pecuniam. per eundem Bar. in. l. dedi. in princi. ff. de cōdictio. ob causam. per eūdē Bal. in. l. quāuis. C. de transactio.

12 Limita duodecimò si talis cōtractus innominatus sit pars vel p̄ambulū cōtractus nominati. Nam tunc cessat cōdictio ob causam ex capite p̄nitentię, secundum Bald. in. d. l. quāuis. per tex. in. l. fundi partem. & in. l. La beo scribit. ff. de contrahen. emptio. iuncta. l. dedi. ff. de conditio. ob causam.

13 Limita decimotertio si semel contra actorem fuit iudicatū, v̄ super hoc transactū: argu. tex. in. l. actio. C. de transactio. & in. l. fratris. eodē

titu. & in. l. euidenter. ff. de exceptio. rei iudica. 14 Limita decimoquarto si causa implenda per aduersarium sit causa impulsiva & non finalis: per glos. in dicta. l. si pecuniam. per notata in simili per Barto. in. l. 2. in. §. fin. num. 2. ff. de donatio.

15 Limita decimoquinto in diuisione: secundum Bal. in. l. si diuisione. numero. 3. C. fami. herciscun. & ibi Salice.

16 Limita decimosexto in hęrede facientis cōtractum innominatum: secundum Salice. in dict. l. si pecuniam. in principio. nam facultas petendi non transit in hęredem. allēgat notata in. l. 3. ff. de seruis exportan. & in. l. fina. C. de reuocan. dona. in. l. omni modo. C. de inof. ficio. testamen. quod notatur in. l. Pomponius scribit, si frumentum. in. §. fina. ff. de rei vendi.

17 Limita decimosextimo si aduersarius in p̄paramenti tantū impendit quātum habuit, vel plus, ab actore. vt in dicta. l. si pecuniam. in fine principij.

Regula. cxij.

Conditio quę in se infert viduitatem non est seruanda: & ideo si testator dicat, relinquo Seię fundū si nupserit arbitratu Titij, si viuo Titio nupserit Seia sine eius arbitrio, nihilominus debet habere legatum. Hanc regulam probat tex. in. l. turpia. in. §. si Titij legatum. ff. de lega. 1. & in. l. filix. ff. de conditio. & demōstra. & in. l. cū tale legatum. in. §. re scriptum est. ff. eodē titulo.

Hęc regulam ponit Bernar. de Luco in regu. 114. cum duabus limitationibus.

1 **A**mplia duodecim modis, vt per Emanuēle à Costa Lusitanum, in. d. §. rescriptū est. à pagina. 1. vsq; ad pag. 58. & limitat aliis. 12. modis à pagina. 58. vsq; ad paginā. 116.

Regula. cxij.

Comburi in quibus casibus quis debeat. Cōponit quindē Albertus Gādinus in tracta. maleficiorum, in titu. de p̄nis reorū. nu. 57. quos casus ponit Salice. in. l. 1. C. de Nili aggeribus non rūpēdis. Et decem & sex casus ponit Chassanz. in consue. Burgun. in rubri. in titu. des iustices. §. 5. fol. 46. col. 3. nu. 3. & duodecim casus ponit Ioan. Paponis in cōmento ad consuetudines Borboniæ: in titu. 2. de iurisdictione. §. 2. pagina. 7. & 8.

1 **A**dde aliqua casum vltra omnes in crimine Sodomiz;

Vide. de test. firmat. in l. 30. Tauri in. 9. & Ant. Gomez. Variog. lib. 2. c. 12. v. 68. ad hanc Regulam.

Sodomiz: nam licet ij de iure mori debeant, vt in Authen. vt non luxurien. homi. contra natu. in. §. precipimus. colla. 6. & in. l. fœdissimi. & in. l. cum vir nubit in fœminam. C. de adulte. & in. l. eiufdem. in. §. qui hominem libi dinis causa castrauerit. ff. de ficiis. iuncta. l. l. C. de eunuchis. & in. c. adulterij. p. q. 7. & Leuitici. 20. cap. & in. l. 1. & 2. titu. 21. par. 7. & in. l. 1. titu. 9. lib. 4. fori. & ita tenet Chaffanzus in confue. Burgun. rubri. 1. in princi. nu. 56. fo. 17. col. 4. Et de detestatione huius criminis vide Matthæ. de Afflict. in constitutio. Neapolita. lib. 3. rubri. 42. nu. 3. Hippo. in confi. 28. nu. 4. & 5. hodie tamen non solum debent mori, vt rùm etiam comburi: vt in Pragmatica. 85. in volumine Pragmaticarum: de qua pragmatice facit mentionem Cæsar Lambertinus in tracta. iuris patrona. in. 1. parte. 2. libri: in articulo. 18. 9. quæst. principali. numero. 16. & 17. folio. 245. vbi per totum illum articulum tractat materiam illius Pragmaticæ.

Regula. cxiiij.

Conditio quæ solet dici perplexitas vitiat institutionem. Hæc regulam probat tex. in. l. si Titius. ff. de conditio. institutio. vbi ponitur exemplum.

1. Limita primò quædo perplexitas immediata non insurgit ex verbis testatoris, sed habito respectu ad aliud, scilicet ad patrimonium eius. Nam tunc non vitiat sed dissoluitur talis perplexitas, prout melius fieri poterit, considerata voluntate testatoris. vt patet exemplum in. l. qui quadringenta. ff. ad. l. falci.
2. Limita secundò quando perplexitas provenit ex verbis testantis, sed contingit inter res quarum vna est digna maiori fauore, & in illa valet dispositio: vt in. l. seruuum cõmunem habemus. in. §. Titius hæres esto. cum ibi notatis. ff. de vulga. & pupilla.
3. Limita tertio quando versat inter res dignas pari fauore, si talis perplexitas potest dissolui per implementum facti tendens ad cõmodum implentis, tunc non vitiat: sed potius per tale implementum dissoluitur. vt in. l. si quis ita. ff. de conditio. institutio. facit qd' notat glos. & Bart. in dicta. l. si Titius.

Regula. cxv.

Conditio impossibilis affirmatiua in contractu adiecta vitiat omnẽ contractum. vt in. l. impossibilis. ff. de verbo. obliga.

Hæc regulam amplia tripliciter, & limita. 9. modis, vt per Vdali. Zasium in dict. l. imposibilis. à numero. 4. vsq; ad nume. 16.

Regula. cxvj.

Condemnatis ad soluendũ nõ euitat executionẽ, dato quod velit fideiubere vel pignora dare: vt probat tex. in. l. si se non obtulit. in. §. ait prætor. ff. de re iudi.

Hanc regulã amplia duobus modis, & limita aliis duobus modis, vt per Francif. de Ripa in dicto. §. ait prætor. numero. 4.

Regula. cxvij.

Confessio facta in iudicio præiudicat. vt in. c. fina. & in. c. vestra. vbi glos. de cohabita. cleri. & mulie. & in. c. cum olim. in fine, de verbo. signi. & in. c. fina. de restitu. spolia. & in. c. 1. de accusatio. libr. 6. cum aliis. De iure regio tex. in. l. 4. titu. 3. parti. 3.

Hanc regulam amplia vno modo, & limita decem modis, vt per Philipp. Deti. in. c. at si clerici. nu. 17. vsq; ad num. 44. de iudiciis.

Regula. cxviij.

Confessio facta sine causa, scilicet si aliquis confiteatur se debere decem, & non exprimit an ex causa mutui, vel depositi, vel ex alia causa, talis confessio non valet neq; præiudicat. Hanc regulam probat tex. in. c. si cautio. & ibi omnes docto. de fide instrum. & in. l. cum de indebito. in. §. fin. ff. de probatio. glo. in. l. 1. in verb. apud. ff. de interroga. actio. & in. l. instrumenta. C. de probatio. in. l. generaliter. in verbo. eã. C. de non nume. pecunia. De iure regio est tex. in. l. 7. ti. 13. part. 3. & in. l. 2. titu. 7. lib. 2. fori.

Hanc regulã limitat quatuor modis Hippo. in. l. 1. in. §. prætereã. num. 59. ff. de quæstio. vbi etiam latissimè tractat materiam huius regulæ. & sedecim fallentias ponit Felin. in dict. c. si cautio. nume. 4. de fide instrumentorum.

Limita primò ultra eos quando in protocollo notarij instrumenta præcedentia contineant causam: nam licet sit vnũ instrumentum, sequens nõ habens causam plenè probat: eò quia causa præcedens censetur in sequenti repetita. ita tenet Ioann. Andre. in Additio. ad Specul. in tit. de deposito. in additione super rubri. quæ sequitur Iacobi. de sancto Georg. in dicta

in dicta. l. 1. numero. 27. ff. de interrogatorijs actionibus.

2. Secundò limita quando apponerentur hæc verba, sponte, & quia sibi sic fieri placuit confitetur dare vel debere decem: nam ista confessio etiam sine causa plenè præiudicat propter illa verba. ita cõsuluit notabiliter Alexã. in cõsi. 83. nume. 6. cum sequentibus, in. 1. volu. arg. tex. in. l. Campanus. ff. de operis liberto.
3. Tertio fallit in actione reali, puta si quis confiteatur talem rem meam esse: quo casu mihi acquiritur rei vendicatio ex tali confessione, etiam sine causa. Hanc limitationem ponit Ange. Areti. in. §. 1. Institu. de literarũ obliga. numero. 5. Quæ regu. hodie de iure regio locum non habere videtur. vt in. l. 3. titu. 8. lib. 3. ordinamenti. & dixi supra in regula. 11.

Regula. cxix.

Confessio extraiudicialis parte præsentẽ plenè probat. Hæc regulam probat tex. in. l. Publica Mæuia. in. ff. de positi. & in. l. cum de indebito. in. §. fin. ff. de probatio. & in. l. generaliter. in fine. & ibi docto. C. de non numero. pecuniæ. Et de iure regio probatur in. l. 7. in medio, tit. 3. part. 3. Hanc regulam ponit Bal. in. l. 1. nu. 4. C. nẽ ex delictis defuncto. & in. l. quoniam. nu. 7. in fine, in. l. iectura. ff. de infamibus. Ioã. Andre. in rubr. de probatio. Soci. in tonfi. 228. nume. 3. volumine. 2.

1. Limita primò non procedere si à parte non fuerit acceptata. quam opinionem tenet Cynus in. l. vnica. in. 6. q. C. de confessis. & ibi Salice. in oppositione. 15. Nam ad hoc vt prædicta confessio plenè probet non solum requiritur qd' fiat parte præsentẽ, sed qd' pars acceptet talem confessionem. idem tenet idem Salice. in. l. iubemus. C. de liberali cau. & in. l. generaliter. in. 6. q. C. de non nume. pecu. vbi refert se ita consuluisse. quem sequitur Alexand. in confi. 20. nume. 1. volu. 4. idẽ Alexan. in confi. 11. nume. 7. volu. 3. & in cõsi. 174. nu. 2. volu. 6. Curti. Senior in cõsi. 77. nume. 1. Hippoly. in repe. rubri. C. de probatio. num. 96. & in. l. de vnoquoq; nume. 124. ff. de re iudi. & in sing. 329. & in. l. si quis nẽ quæstio. nume. 128. ff. de quæstio. Ioã. Imola, quem sequitur ibi Felin. nume. 23. in. d. c. si cautio. de fide instrum. Felin. in. c. capitulum sancte crucis. nu. 12. de re scriptis. Iacobinus de sancto Georg. in. l. procuratore. nu. 2. ff. de interrogatorijs actionib; Petrus Rebuffus in gio. cõcordatarũ: in rub. de regia acceptatione, pagina. 405. Chaffa-
2. Limita secundò quando confessio fit per verba enuntiativa: quia tunc nõ probat. ita probat tex. in cap. fina. & ibi Abb. nu. 19. & doct. de successio. ab intesta. Quam opinionem tenet etiam Matthæ. de Afflict. in decisio. Neapolita. decisio. 105. numero. 3. Quod tamen intelligo verum nisi esset confessio iurata. tenet Anto. de Butrio in dict. c. fina. de successio. ab intesta. Felin. in dict. c. si cautio. nume. 24. Matthæ. de Afflict. in decisio. Neapo. decisio. 164. nume. 4. Panor. in. d. c. fina. nu. 19.
3. Limita tertio nisi confessio esset facta calore iracundiæ: quia nõ nocet nisi detur perseverãtia: vt

vid. Marant. de ord. iud. de confessione. c. p. in materia fol. 443.

- tiā: vt est glos. in. c. ex literis. in verbo, admoni-
ta. & ibi Abb. de diuortis. quā glos. sequitur
Philip. Deti. in. l. quicquid calore. nu. 5. & ibi
Hierony. Cagnolus. ff. de regu. iur. Pala. Ru.
in repeti. rubricā, de donatio. §. 17. numer. 14.
Hippoly. in. l. in. §. quæstionum. ff. de quæst.
idem Hippo. in rep. rub. C. de probat. nu. 102.
& ita per illā glos. tenet Felin. in. c. sicut. el. 1. de
iureiur. & ibi Abb. idem Abbas in cap. fina.
nume. 11. de confessis. idem Abb. & Philippus
Deti. in. c. at si clerici. de iudi. idem Abb. in. c.
cū venerabilis. col. 3. post glo. 2. de exceptio.
& in. c. cū olim. el. 2. de priuile. Anto. de Bu-
trio in. c. olim. de rescrip. Roma. in sing. 508.
- 4 Limita quartò nō procedere in dispositione
testis dicentis extra iudicium se falsum depo-
suisse in iudicio: quia per hoc nō tollitur eius
depositio. idem etiam est in iudice dicente se
vānalem sententiam tulisse & subductum. ita
tenet Ange. in consi. 309. nume. 5. pro quo est
tex. in. c. sicut. de testibus. notat Innocen. in. c.
cū dilectus de electio.
  - 5 Limita quintò in cōfessione ex causa mutui:
quia non probat infra biennium, nisi aliter
probetur vera numeratio. vt per totum titu-
lum. C. de nō nume. pecu. & per totum, Insti.
de literarum obliga.
  - 6 Fallit sextò quando testes producentur ad
probendam confessionem contra instrumē-
tum celebratum in scriptis continens debitū:
quia tunc non omnis probatio confessionis
parte præsentate facit plenā probationem: sed
est necesse q̄ probetur per quinq; testes roga-
tos, iuxta formam tex. in. l. testium. C. de testi-
bus. cum Authen. ibi posita. glo. in. c. testes. in
glo. magna in fine. 3. q. 9. & ita tenet Matthæ⁹
de Afflictis in. d. decisione. 105. nu. 4.
  - 7 Limita septimò quando confessio fuit facta
cum causa: vt si confiteor me debere ex causa
mutui: aliās non nocet, licet probetur. glos. in
dicto. c. testes. in glof. magna. & est tex. & ibi
docto. in. l. cū de indebito. in. §. fina. ff. de pro-
batio. & dixi in regu. 118.
  - 8 Limita octauò in confessione prælati: quia
non præiudicat ecclesiæ nisi aliter veritas pro-
betur. ita tenet Abb. in. c. fina. de præscrip. Io.
Andre. in additioni. ad Specul. in rubr. de re-
bus ecclesiæ nō alienan. Matthæ. de Afflictis
in decisione. Neapoli. decisio. 168. numero. 4.
de quo plenè per Felin. in. c. edoceri. de rescrip.
  - 9 Limita nonò quādo talis cōfessio fieret inter
personas prohibitas & suspectas: quia non
probat. vnde non creditur prælato dicenti se
donare seruitoribus propter merita & serui-

tia quæ ab eis recepit, nisi aliter probetur, vt
notat Ioann. Andre. in additio. ad Specul. in
titu. de rebus ecclesiæ non alienan. super ru-
brica. Bal. in. l. iubem⁹. la. 2. nu. 4. verus si ergo.
in. 3. colu. C. de sacrosanct. ecclesi. & similiter
quando maritus donaret vxori, vel pater filiæ
propter merita. & idem in similibus casibus
qui sunt in iure innumerabiles, de quib⁹ per
Bart. & docto. in. l. post contractum. ff. de do-
natio. & in. l. per diuersas. C. mandati. & in. l.
si donatio. C. de collationi. in. l. in. §. nec ca-
strense. ff. de collatio. bonorū. Ange. in consi. 5.
numero. 5. pro qua opinione est tex. in. l. qui
testamentum. & ibi notabi. Iacobi. de sancto
Georg. nu. 1. cum sequētib. ff. de probatio.

Regula. cxx.

Confessio extra iudicium facta parte ab-
sente facit semiplenam probationem.
Hanc regulam ponit docto. in. l. certum. per
tex. ibi. in. §. si quis absente. ff. de cōfessis. glo.
& ibi Panor. in. c. fina. de successio. ab intesta.
Matthæ. de Afflict. in decisio. Neapoli. decisio.
12. nume. 2. & in decisione. 337. nume. 6. Bart. &
docto. in. l. admonendi. ff. de iureiur. Paul. Pa-
risius in consi. 20. nu. 4. volumine. 1. Hippoly.
latissimè in repeti. rubri. C. de probatio. nu.
89. & in singu. 329. & Aymon in tract. de anti-
quitate temporis: parte. 1. in parte incipi. viso
de verbis. folio. 34. colu. 3. nume. 45. cum aliis.
De iure regio est tex. in. l. 7. tit. 13. part. 3.
¶ Hanc regulā amplia quatuor modis, & li-
mita tredecim modis, vt per Felin. in. c. si cau-
tio. numero. 21. cum aliis, de fide instrumen-
to. octo limitationes ponit Robertus Marrāta
in tract. de ordine iudiciorum. 6. part. rubric.
de confessione. nume. 12. cum aliis, folio. 203.

Regula. cxxj.

Confitens se mutuo recepisse pecuniam,
nihilominus potest intra biennium op-
ponere exceptionem nō numeratæ pecuniæ.
vt in. l. in contractibus. C. de nō nume. pecu.
& in. §. 1. Insti. de literarum obligatio. & de iu-
re regio est tex. in. l. 9. titu. 1. parti. 5. tex. in. l.
184. Styli. & circa hanc regulam vide Petrum
de Vnzola in practica Artis notariatus, in ru-
bri. de exceptione non numerata. pecuniæ.
¶ Hanc regulam cum. 7. limitatio. ponit Ber-
nard. de Luco in regu. 249. eam ponit Felin.
in. c. si cautio. cum sex ampliationibus, & 7. li-
mita. à nu. 45. vsq; ad nu. 57. de fide instru-
Reguia.

Regula. cxxii.

Confessoria & negatoria actio competit
pro seruitutibus rusticis & vrbis. Hanc
regulam probat tex. in. §. 2. quæ si agat. Insti.
de actioni.
¶ Hanc regulam, vbi eam examinat & limitat
quinq; modis, ponit Ludou. Gome. in. d. §.
2. quæ si agat. à nume. 12. vsq; ad nume. 15.

Regula. cxxiiij.

Coniunctus admittitur pro coniuncto si
sine mandato, dummodo caueat de rato,
q̄ is pro quo agit habebit hoc ratum. Hanc re-
gulam probat tex. in. l. sed & hæc. ff. de procu-
rato. & in. l. Pomponius. in. §. fina. eodem tit.
& in. l. exigendi. C. de procurato. in cap. non
nulli. de rescrip. De iure regio est tex. in. l. 10.
titu. 5. parti. 3. Circa quam regulam vide Ro-
manū in singu. 613. & 650. Ioan. Balsianum in
commento ad consuetu. Auerniz: cap. 4. ar-
ticulo. 1. Marcum Anto. Baueriam in. §. pater.
nu. 37. Insti. de testamē. Nicola. Belion in cō-
silio. 26. nume. 14. Chassanæ. in consuetu. Bur-
gun. in titu. des droitz. rubri. 4. §. 5. folio. 141.
colu. 2. numero. 1. cum sequen. & notabi. Au-
gustinum Beroum in quæstio. 132. per totam.
Matthæ. de Afflict. in tracta. de iure protomi-
seos, in rubri. nume. 13. cum sequentibus. Ca-
tellanū Cottam in Memorabiliibus iuris: in
verbo, coniuncta persona. Sebastianum Van-
tium in tracta. de nullitatibus sententiarum:
Rubr. 14. Qualiter & quibus modis sententia
& processus. pagina. 360. nume. 99. cum aliis.
Ripam in cap. cum. M. Ferrariensis. nume. 60.
de constitutio.

Hanc regulā cum. n. limitatio. ponit Alexan.
in. l. exigendi. nume. 4. C. de procura. Eadem
met regulam cum quinq; limitatio. ponit Fe-
linus in cap. coram. nume. 3. de officio delega.
eam etiam cū. 4. Ampliatio. & 17. limitatio.
ponit Iason in dict. l. exigendi. nume. 3. quos
refert Bernar. de Luco in regu. 129.

¶ Amplia primò procedere etiā vt cōiunctus
possit agere pro cōiuncto quādo agit de
libertate, etiam sine cautione de rato vel iudi-
cato soluendo. vt in. l. amplius. cum duabus
sequētib. ff. de liberali causa. glos. in. l. Pom-
ponius. in. §. fina. in verbo, offeram. ff. de pro-
curato.

¶ Ultra quas limitationes limitatio primò quan-
do cōiunctus est præsens: nam tunc non po-

test comparere sine mandato. ita concludit
Ioan. de Imola in cap. cum. M. Ferrariensis. nu-
mero. 40. de constituto. quem sequitur Alexan-
de Imola in. l. non solum. ff. solut. matrimo.
2 Limita secundò non habere locum in petiti-
one interpositionis decreti iudicis: Nam con-
iunctus pro cōiuncto non potest petere tale
decretum iudicis interponi super contractu
coniunctæ personæ. facit tex. in. l. minorum.
C. de prædiis minorum.
3 Limita tertio in protestatione: nam cōiun-
ctus pro cōiuncto protestari non potest sine
mandato. ita concludit Felin. in cap. cum
M. Ferrariensis. numero. 48. de constituto. facit
tex. quem ibi ad hoc expressè notat Bald. in
leg. tutor. ff. de minori. quod est verum nisi
esset protestatio quæ fieri possit à quocunq;
vt in. l. prohibere. ff. quod vi aut clam.
4 Limita quartò in causis spiritualibus & be-
neficialibus. vt est glos. in cap. cum pridem. in
glo. 1. de pactis. & in dicto cap. coram. de offi-
cio delega. Hanc limitationem ponunt Felin.
& Iason vbi supra: contra quam tenet expres-
sè domini de Rota in decisione. 68. nume. 2. in
titulo. de rescriptis. in antiquis, secundum no-
uam impressionem: & secundum antiquam
in decisione. 33. Specula. in titu. de cōiuncta
persona, in. §. 1. nume. 7. Collectarius in cap.
nonnulli. de rescriptis. numero. 15. Lopus in
allegatio. 70. Cardina. in Clementin. quæst. 6.
de rescriptis. Roma. in singu. 613. Abb. in cap.
cum pridem. numero. 7. de pactis. & in cap.
coram. nume. 7. de officio delega. in cap. non-
nulli. in. §. sunt & alii. de rescriptis. Et eadem
opinionem Rotæ sequitur Sebastianus Van-
tius in tracta. de nullitatibus sententiarum: in
rubri. 11. de nullitate ex defectu mandati: pa-
gina. 223. nume. 10. Ripa in cap. cum. M. Ferra-
riensis. numero. 60. in fine, de constituto.
Et ratio est propter grauitatem præiudicij: &
in his in quibus requiritur speciale mandatū
non admittitur cōiunctus pro cōiuncto sine
mandato: vt est tex. in. l. patri pro filio. ff. de
minori. notatur in cap. nonnulli. & in cap. ex
parte Decani. de rescrip. & in istis spirituali-
bus non potest sufficienter provideri per cau-
tionem, vt notat glos. in dict. cap. coram. Sed
de rigore iuris hæc limitatio est verior secū-
dum Iasonem in dicta. l. exigendi. nume. 9. &
Felinum in dicto cap. coram. numero. 6. pro
qua opinione est tex. in cap. accedens. de pro-
curatori. per quem tex. ita tenet Augustinus
Beroum in dicta decisione. 132. Iacobi. de san-
cto Georg. in dicta. l. exigendi. numero. 21. vbi
g dicit

dicit quod in practica durum esset tenere contra supradictam decisionem Dominorum de Rota. Porro coniunctorum appellatione qui veniant ponit Paulus Parisius consili. 23. numero. 19. & consilio. 49. numero. n. volumine secundo.

Et circa hanc regulam vide. 47. casus in quibus de iure requiritur speciale mandatum per Petrum Rebuffum in glos. concordatarum: in titulo de electionis derogatione. in glos. in verbo, speciale. pagina. 59. columna. 1. cum. 7. sequentibus.

Regula cxxiii.

Coniuncta persona non potest recipere solutionem pro coniuncta sine mandato: ut probat tex. in. l. non solum. ff. solu. matrimo. & in. l. 2. cum aliis. ff. ut in possessio. legatorum. & in. l. qui hominem. §. gener. ff. de solutionibus. tenet Alexand. in. l. exigendi. numer. 2. C. de procura. & Roman. in singula. 224. Rip. in. c. cum. M. Ferrariensis. nume. 60. de constitutionibus.

Hanc regulam ampliam duobus modis, & limita quatuor modis, ut per Iaso. in dicta. l. non solum, a numero. 1. vsq; ad numerum. 8.

Regula. cxxv.

Coniunctus, consanguineus, vel vicinus, presumitur scire facta coniuncti, consanguinei, vel vicini. Hanc regulam probat tex. in. l. octavi. ff. de cognati. & in. l. de tutela. ff. de in inte. restitu. minor. in. l. si vicinis. C. de nuptiis. in. l. si ita. in fine. ff. de fundo instructo. & in cap. quanto. & in cap. quosdam. de presumpt. & in cap. nulli. §. 4. distin. & in. c. qui & humanis. n. quest. 2. Circa quam regulam vide glos. in cap. paratus. in verbo, nescire. 23. q. 1. Docto. Legistas in. l. 1. ff. si cert. petat. & in. l. 2. cap. qui admitti. Canonistas, precipue Abb. in cap. nume. 2. de resti. spoliato. Alexand. in consilio. 13. nume. 2. volumine. 2. Soci. in consilio. 187. nume. 2. volumine. 2. Philip. Deti. in consilio. 19. nume. 8. volumine. 1. & in consilio. 206. volumine. 2. Hierony. Gratii in consilio. 25. nume. 7. & in consilio. 51. nume. 4. volumine. 2. Felin. in cap. literis. nume. 2. de presumptio. Iaso. in. l. 1. potest. nu. 63. ff. de acquiren. hared. & Purpura. in. l. 1. nume. 91. cu. aliis. ff. si cert. petat. ibi Marcum de Mantua in. 2. lectura. nu. 70. Quis autem proprie dicatur vicinus probat tex. in. l. 1. in. §. eo autem test. ff. ad Syllania. vbi dicitur

quod ille dicitur vicinus, cuius vox audiri potest. Hanc regulam ponit Soci. cum duabus limitationibus in regu. 71. & Felin. limitat eam quinque modis, in dicto. c. literis. numero. 5. vsq; ad finem, de presumptio.

1 Ultra quos amplia primo: nam vbi est maior consanguinitas vel vicinitas, ibi maior scientie presumptio sit. ita loquitur tex. in dist. l. octaui. ff. de cognati. & in dicto cap. quosdam. de presumptio.

2 Amplia secundo, etiam si materia sit poenalis: secundum Bart. in. l. dominus horreorum. in fine principij. ff. locati. Specula. in titulo de emptio. & venditio. in. §. nunc dicendum est. de rescindendis venditionibus, nume. 30. in fine. facit tex. in. l. si filium. C. de libera. causa.

3 Limita primo procedere tantummodo in his que concernunt iura sanguinis & processum nature. ita Ange. de Perusio in. l. quoniam. C. de iure delibe. quem sequitur ibi Iacobin. de sancto Georg. numero. 2.

4 Limita secundo dummodo vicinus seu consanguineus absens diu non fuisset: quonia tunc non presumitur scire facta vicinorum. ita tenet Bart. in. l. 1. potest. in. §. colum. ff. de acquiren. hared. quem sequitur ibi Iason. nu. 63. Alexand. in. l. Lucius. in. §. Titius. ff. de libe. & posthu. Marcus de Mantua in. l. 1. in. l. lectura. nume. 62. ff. si cert. petat. & ibi Purpuratus nume. 122. facit tex. in. c. cum in tua. & ibi Abbas in. 2. notabi. qui matrimo. accusa. possunt.

5 Limita tertio in affine vel vicino nouo. arguitur tex. in. l. qui cum vno. in. §. fin. ff. de re milita. & de vicino videtur tex. in dicto cap. paratus. in versic. nec Paulus. 23. q. 1. ita tenet Purpura. in dicta. l. 1. numero. 126.

6 Limita quarto procedere dumtaxat vsq; ad gradus iuris civilis: per tex. in. l. octavi gradus. ff. de cognati. Bal. Nouellus in tract. de dote, in. n. parte. 1. partis principalis: in tract. privilegij dotis putatiue. in privilegio. 1. nu. 8. versic. sed circa ignorantiam iuris. col. 14. que sequitur Marcus de Man. in. d. l. 1. in. l. lectura. nu. 63.

7 Limita quinto non habere locum in filiis qui sunt sui heredes & in quos dominium rerum paternarum continuatur. ita ut quodammodo domini etiam viuo patre censeantur: ut in. l. iu suis. ff. de liberis & posthu. tamen non presumuntur scire contenta in testamento patris. ut in. l. eius qui in provincia. in. ff. si cert. petat. & ita vult sentire Bart. in. l. sed si plures. in. §. ad substitutos. ff. de vulga. quem sequitur Iacobinus de sancto Georg. in dict. l. quoniam. in fine. C. de iure delibe.

Regula

Regula. cxxvi.

Comparere per procuratorem potest qui tenetur venire ad Synodum. Pro qua regula facit tex. in cap. fina. de his que fiunt a prela. & ita tenet ibi Imola. Facit etiam tex. in. c. episcopus ad Synodum. 18. distin. & licet illa iura loquantur in debentibus venire ad Synodum prouincialem, tamen idem videtur dicendum in Synodo episcopi: quia de vno ad aliud saepe arguunt docto. Pro qua opinione est pulcher tex. in. l. diui. circa medium. ff. de iure patrona. quam opinionem tenet Fracif. Curtius in repe. l. admonendi. col. 22. ff. de iure iurā. Panor. in. c. bonæ. el. 2. de postula. prelati. col. 2. Barba. in repe. c. Rainutius. col. 54. de testamen. Præposi. in cap. si vir. colum. 1. de cognatio. spiritua. Corset. in singu. in verbo, opinio. Henricus Botheus in tracta. de Synodo episcopi. in. 2. parte, numero. 43. Pro qua opinione facit: nam citatus simpliciter non tenetur comparere personaliter, sed potest per procuratorem comparere: ut in cap. penulti. & ibi Panor. in. 2. notabili, de iuramento calumniz. notatur in cap. 1. de iudi. libro. 6. sed nullibi reperitur quod supradicti teneantur comparere personaliter: ergo. &c.

1 Primo fallit quando essent citati ut personaliter veniant ad Synodum. probat glos. 2. in dicto cap. fina. & ibi Abb. in. l. colum. de his que fiunt a prela.

2 Fallit secundo in curatis qui rationem reddunt sunt in his que faciunt, ut habeant curam animarum: ut in cap. quod super his. de maiori. & obediē. & ibi Ioan. Andre. & Cardina. in 3. oppositio. Imola & Panormita. in. 1. notabili. probatur in cap. quando. & ibi docto. 38. distinctio. nam isti non possunt comparere per procuratorem: argumento tex. in cap. pastoralis. de iudiciis. glos. in cap. 1. de confessis. libro sexto.

Regula. cxxvij.

Compositio inter personas ecclesiasticas, ut decimæ vni curato debentur alteri soluatur, valet. ut in cap. 2. de transacti. & in cap. dilecti. in fine, eodem titulo: vbi Papa dicit, soluat vel cum ipsis amicaliter componatis. & sic compositio approbatur ibi a Papa, & hoc tenet ibi Abb. Ratio est, quia cum decimæ Clericis sint reseruatæ, non refert quis

ipforum habeat vel quæ ecclesia. tradunt docto. in cap. ex multiplici. de decimis. & ita tenet Carolus Ruinus in consilio. 142. nume. 13. volumine. 3. Circa quam regulam vide Barba. in cap. fina. nume. 4. de rerum permutatione.

1 Limita primo non procedere in decimis personalibus. Ratio est, ne detur occasio vacationi & audiendi diuina extra ecclesiam parochialem: contra tex. in cap. 2. de parochiis. ita tenet Collectarius in cap. Apostolicæ. de decimis.

2 Limita secundo, etiam si ageretur ut monachi haberent totam prædialem decimam vnius parochiæ, vel alius curatus: nam tunc si curatus victum sufficientem non habet, eo quod ei desint decimæ, aget ad congruam portionem: ut in cap. de monachis. de præben.

3 Limita tertio non procedere nisi causæ cognitio interueniat: debet enim superior examinare an talis compositio expediat ecclesiæ: aliàs compositio non valet: quia est alienatio in qua hæc inquisitio fieri debet. ut in cap. sine exceptione. 12. quest. 2. glos. in cap. 1. de rebus ecclesiæ. non alienand. facit tex. in. c. 2. de transactio.

4 Limita quarto non procedere nisi interueniat consensus episcopi vel superioris, ut supra dixi: & sic non valet cum consensu inferioris, videlicet Abbatis, Prioris, seu alterius. ut in cap. placuit. 12. questio. 2. & in dicto cap. sine exceptione. & in cap. Abbatibus. eadem causa & questione. & in cap. cum apostolica. de his que fiunt a prelati. vbi dicit non requiri capituli consensum, sed episcopi tantum: licet in vera alienatione contrarium sit. ut in cap. sine exceptione. 12. quest. 2. & cum decimæ sint cibibus clericorum, proinde sicut de alimentis futuris non potest transigi sine iudice, ut in. l. cum ij. ff. de transactio. ita nec de decimis: ut tenet Ancharra. in cap. cum homines. col. 2. eodem titu. & episcopi præsentia loco iudicis habetur. quod est verum nisi inferior haberet iurisdictionem quasi episcopalem: glos. in Clemen. 1. in verbo, proprii. de rebus eccle. non alienand. in cap. significasti. de foro competet. quia tunc cum autoritate illius valeret compositio. & si fuerit facta sine episcopi vel superioris consensu, mortuo eo qui eam fecit, successor non præiudicat. ut in cap. de cetero. & in cap. veniens. de transactio. in cap. ad hæc. de officio vicarij. & hoc super futuris decimis: secus de præteritis: glos. & doctores in cap. ut super. de rebus ecclesiæ non alienand. Detius in cap. v. g. 2. nerabilis.

nerabilis. in quarto notabili, de confirmatio-
ne vtili vel inuti.

Regula. cxxviiij.

Compromissum annullatur per mortem
alterius compromittentium: unde non
transit ad hæredes. Hanc regulam probat
tex. in cap. fina. de arbitris. & in l. diem pro-
ferre. in §. primo. & in l. si interpellatur. ff. de
arbi. Circa quam regulam vide Specula. in ti-
tulo de arbitris. in §. finitur. versicu. item mor-
te. numero. 2. Bart. in l. qui liberis. §. hæc ver-
ba. ff. de vulga. & in l. si quis arbitratu. ff. de
verbo. obliga. Baptista de sancto Blasio in tra-
ctatu. de arbitris. quæst. 2. Lanfrancus in tract.
de arbitris. in. 3. quæst. 4. quæstionis princi-
palis. Anto. de Butrio in cap. Quintauallis.
numero. 23. de iureiur. Maria. Socinus Iunior
in consi. 66. nume. 9. volumine. 1.

1 **A**mplia primò procedere etiam si in causa
conclusum sit: nam instantia compromissi ad
hæredem non transit. ita tenent Bart. Bald. &
Alberic. in dicta. l. diem proferre. post Innoc.
in cap. ex parte. de arbitris. Abb. in dicto cap.
fina. de arbitris. vbi post Anto. ponit ratio-
nem huius regulæ, quare compromissum ex-
tinguatur & non transeat ad hæredes: di-
cens quòd est, quia arbitrium est stricti iuris,
& non extendibile nisi exprimat: quod se-
cus est in iudicio. vt in cap. cum dilectus. de
arbitris. & ibi Abb. ponit alias rationes.

2 **A**mplia secundò, etiam si compromittentes
per stipulationem promiserint facere com-
promissum in vnum vel in plures vsquequò
causa expediatur: nam si alter mortuus fue-
rit, hæredes non possunt compelli ad com-
promittendum. nam si expirauit compro-
missum iam factum, ergo & promissio de cò-
promittendo: quia non debet esse maioris ef-
ficacie quo ad transmittendum in hæredem
spes compromissi faciendi resultans ex dicta
promissione, quam sit ipsum còpromissum
iam factum. ita per plura fundamenta con-
sultuit Paulus de Castro, in consilio. 31. nume-
ro. 4. volumine. 2.

3 **A**mplia tertio, etiam si alter ex compromit-
tentibus ingrediatur monasterium: quia tunc
etiam annullatur compromissum: argumen-
tex. in l. Deo nobis. C. de episcopis & clericis.
& in Authentica, ingressi. & in Authentica, si
qua mulier. C. de sacrosanctis ecclesiis. ita cò-
cludit Baptista de sancto Blasio in tractatu,
de arbitris. quæstio. 53.

4 **A**mplia quarto, etiam si alter ex compromit-
tentibus esset mortuus civiliter: nam tunc an-
nullatur compromissum, & non transit ad
hæredes. ita concludit Baptista de sancto Bla-
sio in dicto tractatu. de arbitris. in dicto. quæst. 53.
Aegidius de Bellamera in dicto cap. si. nume-
ro. 1. de arbitris. Quod tamè intelligo verum
si bona morientis civiliter sint publicata seu
confiscata, ita vt fiscus habeatur loco hære-
dis: per tex. & glòs. in l. inter eos. in §. fina. ff.
de fideiussor. & in l. quoties. ff. de nouatio.
quod habetur in §. relegati. Insti. quibus mo-
dis ius patris potesta. solui. ita tenet Ioan. de
Imola in dicto cap. fina. numero. 7. in fine. de
arbitris. Facit pro hoc quòd notat Bart. nume-
ro. 14. in d. l. si quis arbitratu. in fine. ff. de ver-
bo obligatio. vbi tenet & determinat in com-
promisso facto in arbitratorem, vt stante ban-
no, publicatione bonorum annullatur com-
promissum. quem sequuntur vbi Alexand. Ro-
manus, Iason, & Socin. asserentes hanc esse
còmunè opinionè. Quòd si hoc procedit in
arbitratore, quanto magis dicendum est in ar-
bitro cuius compromissum facilius annulla-
tur: vt notat docto. in dicto. l. si quis arbitratu.

5 **A**mplia quinto procedere quando utraq; pro
vna parte compromiserunt, si vnus ex illis
moriatur & reserat indiuidua, tunc finitur
còpromissum. ita còcludit Albertus Galeotus
in tracta. de arbitris. versicu. antepenulti. què
sequitur Ioan. Andre. in additio. ad Specul. in
titu. de arbitris. in §. finitur. nume. 2. eandem
opinionem sequitur Angel. de Perusio in cò-
silio. 248. numer. 1. in fine. pro qua opinione
est glòs. in l. diem proferre. in §. 1. in verbo,
morte. in fine. ff. de arbi. quam sequuntur ibi
Bart. Bal. & docto. & hanc esse communem
opinionè tenet expressè Maria. Soci. Iunior
in dicto consi. 66. nume. 13. volumine. 1.

6 **L**imita primò non procedere si in compro-
misso dictum sit per partes quòd compro-
mittunt pro se & hæredibus suis: quia tunc nò
finitur morte, sed transit ad hæredes. vt pro-
bat tex. in dicto cap. fina. de arbitris. & in di-
cta. l. diem proferre. in §. 1. ita tenet Specula. in
dicto titu. de arbitris. in §. finitur. numero. 2.
Abb. & alij docto. in dicto cap. fina. Bal. in cò-
silio. 102. volumi. 3. Bart. & alij in dicto. §. 1. Hip-
polytus in singu. 34. Maria. Socinus Iunior
in dicto consilio. 66. numero. 7. volumi. 1.
Quòd tamen intelligo verum quòd ab vtrà-
que parte ex compromittentibus compro-
missum sit pro hæredibus: secus tamen quan-
do vna pars tantum de hærede mentionem
fecit

fecit: nam tunc non comprehenduntur hæ-
redes. tex. est in l. sed interpellatur. in §. si ab
altero. ff. de arbitris. & ibi Bart. & Bald. Hen-
ricus Bohic in dicto cap. fina. nume. 1. de arbi.
Ratio est, quia non debet còpromissum clau-
dicare, secundum Bald. in cap. vno delegato-
rum. & ibi Barba. numero. 24. de offi. delega.
2 **L**imita secundò quòd post compromissum
est lata sententia: nam et si moriatur compro-
mittens, hæres eius succedit in emolumenta vel
dàna: quod ex sententia contingit. argumen-
tex. in dicto. l. diem proferre. in principio. ita te-
net Specula. in titu. de arbi. in dicto. §. finitur.
numero. 3. Henricus Bohic & Abb. in d. c. fi.
de arbi. idem. Abb. in c. ex parte de arbitris.

3 **L**imita tertio quando per capitulum vel vni-
uersitatem esset factum compromissum: nam
tunc si aliqui de capitulo vel de vniuersitate
deficiant, & alij subrogentur: at tamen còpro-
missum tenet. ita probat tex. & ibi hoc tenet
Ang. & Paul. & Iacobi. de sancto Georg. in l.
proponatur. ff. de iudiciis. & ita determinat
Dinus per illum tex. in l. si grege. ff. de lega. 1.
allègat etiam tex. in §. si grex. Insti. de legatis.
& ita etiam tenent Bal. Paul. & Imola in d. l.
si grege.

4 **L**imita quarto quando cunque prelatus sub
nomine dignitatis compromisit: quia tunc
transit ad successorem eo mortuo. tenet Are-
tinus per tex. ibi post Anto. & Abb. in capi.
presentata. numero. 6. de testi. in. 1. notabili.
Quòd tamen est verum quando cunque com-
promissum est factum de rebus ecclesiarum: nam
tunc presentatur factum nomine ecclesiarum, &
durat: secus si requireret vtilitatem canonico-
rum vel alicuius de vniuersitate: nã tunc mor-
tuo aliquo ex ipsis expirat compromissum.
ita tenet Areti. in dicto cap. presentata. Ange.
& Bal. in d. l. si grege. ff. delega. 1. & notatur in
cap. querelam. nẽ prela. vices suas.

Regula. cxxix.

Constitutio vel dispositio ignorantes nò
ligat. Hanc regulam probat tex. in cap.
in lectum. 34. quæst. 1. in cap. si verò. el. segun-
do, de sententia ex communi. bonus tex. in l.
si ignoras. iuncta glòs. ff. loca. Hanc regulam
ponit Panor. in consi. 35. numero. 1. volumi. 1.
Roma. in consi. 473. numero. 1. Signorolus de
Homodeis in consi. 134. numero. 1. Ioan. de
Anania, & ibi Ludou. Bologninus in additio.
in consilio. 72. Hieron. Gratus in consi. 151.
numero. 9. volumi. 2. Albertus Brunus in con-

silio. 20. numero. 2. Philippus Deti. in consi. 64.
nume. 5. Philip. Corne. in consi. 106. nume. 10.
volumine. 3. Paulus Parisius in consi. 49. nu-
mero. 2. volumine. 4.

1 **A**mplia primò vt procedat si lapsum fuerit
tempus duorum mensium à tempore promul-
gationis: quia nihilo minus probata ignorã-
tia excusatur. vt probat tex. in c. proposuisti
in fine. & distin. glòs. in cap. 2. in verbo, ante
prohibitionem. in fine. de constitutio. Facit
quòd notat Ancharra. in Clemen. 1. nume. 13.
de rebus eccle. non alienand. vbi concludit quòd
quando statutum est antiquum & inusitatu,
licet sit inclusum in volumine statutorum, quia
tamen iuste ignorari potest non ligat ignorã-
tes, & valet actus contra tale statutum fa-
ctus: quem sequitur Hippoly. in consilio. 49.
numero. 49.

2 **A**mplia secundò vt procedat etiam in senten-
tia generali quæ non ligat ignorantes: vt con-
cludit Philip. Francus in cap. 2. nume. 5. de con-
stit. lib. 6. per glòs. in cap. a nobis. el. 1. de sen-
tentia excommunicationis.

3 **A**mplia tertio, etiam si ignorans fuerit in leui
vel leuissima culpa. ita concludit Philippus
Deti. in c. 2. in 1. lectura, num. 34. de constitutio.
facit quòd ante eum notat Cinus in l. data o-
pera. C. qui accusa. non possunt.

1 **L**imita primò hanc regulam vt non proce-
dat in l. habete clausulam decreti: quia illa
ligat etiã ignorantes. vt in c. 1. in §. adiciebat.
de concessio. preben. lib. 6. & in c. si post quã.
de preben. eodem libro. glòs. in c. si eo tem-
pore. in verbo, ignoranter. de electio. libro. 6.
Contrariũ tamen tenet Cardina. in Clemen. 1.
quæst. 18. de elect. Ioan. Crotus in repe. l. oēs
populi. col. 26. in principio. ff. de iusti. & iu. &
in c. 2. in 1. limitatione, ad. 3. notabile: de cõsti-
tutio. libro. 6. Mouentur, quia sicut de natu-
ra legis est vt non liget ignorantes, & hæc cõ-
dictio tacitè inest in lege: ergo etiam tacitè in-
erit in clausula Decreti. facit glòs. in verbo, Fa-
uiana. in l. si patronus. in §. patronus. ff. si quid
in fraudẽ patro. & quòd per eam notat Curt.
Iunior in consi. 74. nume. 18. & tenendo hanc
opinionem ad iura supra allegata responde
vt per Cardinalem, & Ioannem Crotum vbi
suprà.

2 **L**imita secundò vt procedat quando agitur de
damno vitando: secus si statutum auferat lu-
crum alicui, quia tale statutum compræhen-
dit etiam ignorates. ita tenet Ioan. Crotus in
repe. l. omnes populi. col. 27. vers. secunda cõ-
clusio. ff. de iusti. & iure. Quæ limitatio vide-

tur directò contra doctrinam Bart.in.l.aun-
culo.in fine, numero.4. ff. de conditio. sine
cau.vbi tenet quòd habens iustam ignoran-
tiam excusatur à poena quæ consistit in amif-
sione lucri:& ideo credo quòd Ioan. Crottus
voluerit aliter loqui, scilicet in casu in quo sta-
tutum affert lucrum: quia tale statutum com-
prehendit etiam ignorantes in eorum com-
modum: vt est tex. in l. penult. C. de decurio.
libro.10. quem ad hoc notat Ancharra. in. c.
cognoscentes. numero.7. de constitu. allègat
notata per Innocen.& docto.in.c.cum in cun-
ctis. de concessio. prabe.

- 3 Limita tertio vt procedat quando ignorantia
esset iusta: secus si esset crassa, supina, & affe-
ctata. vt plenè declarat Ioan. Crottus in dicto
cap.2.in.4.& vltimo notabili, de constitu.
libro.6.
- 4 Limita quarto vt non procedat quando lex
imponeret nouam poenam super actu à lege
veteri prohibito: quia talis lex etiam compre-
henderet ignorantes. vt tenet Deti. in dicto. c.
2. in prima lectura, numero.35. de constitu. in
contrarium tamen facit tex. in l. item apud
Labeonem. in §. si quis virgines. ff. de iniuriis.
& in cap. si verò. el.2. de sententia excommu.
de cuius veritate vidi Ioan. Crottum in dicto. c.
2. super glos. in verbo, ignorantes. de constitu.
lib.6. Hierony. Gratum in consi. 49. num.39.
volumine.2.
- 5 Limita quinto vt procedat quando sumus in
casu dubio: secus vbi certum esset qd lex vo-
luit comprehendere ignorantes. vt est glos.
in Clemen.2. de hæreticis. ita tenet Detius in
dicta.2. lectura, numero.34.
- 6 Limita sexto vt licet ignorans excusetur à poe-
na ordinaria, tamen ignorantia ad cautelam
imponitur poena. vt probat tex. iuncta glos.
ibi, in cap. in lectum. 34. quæst.2. & ita per illū
tex. tenet Deti. in dicto. c. cognoscentes. in.2. le-
ctura, numero.3. de constitu.
- 7 Limita septimo vt procedat vbi lex procedit
imponendo poenā pro culpa: secus si lex pro-
cedat inferendo damnū ex causa sine culpa:
quia talis lex etiam ignorantes ligat. vt tenet
Angel. in l.2. in principio. ff. si quis omiffa cau-
sa testamenti. quem sequitur Detius in d. c.2.
in.2. lectura, numero.33. de consti.
- 8 Limita octavo vt nō procedat in sententia spe-
ciali quæ ligat etiā ignorantes. vt tenet Philip.
Fran. in cap. vt animarum. numero.5. de con-
stitu. lib.6. allègat tex. in cap. ad Apostolica.
de cleri. excommunicata.

Regula. cxxx.

Capitulum, quanuis pactum. de pactis, li-
bro.6. limitatur per Socin. in regu. 150.36.
modis. quem tex. limitat, vbi notabiliter tra-
ctat materiam, Matthæus de Afflictis in cap.
si quis inuestiterit. de feudo dato in vicem. l.
commisoriz. in Vrbibus feudo. à nu.20. vsq;
ad numerum.43. vbi limitat eum. 16. modis: &
ibi per totum tractat materiam. & istum tex.
limitat Paulus de Castr. in l. Paulus §. ff. de
acquiren. hæredi. idem Paul. in l. in §. inde
Neratus. & ibi Ripa. ff. ad Trebellia. Octo li-
mitationes ponit Romā. in l. qui superstitis.
numero.1. vsq; ad septimum. ff. de acqui. l. æ-
reditate. Et circa materiam huius tex. & eius
intellectum, & alias limitationes quæ in variis
locis ponuntur, vide vltra loca ordinaria, scilicet
docto. in l. pactum quod dotaic. & in l. ff.
C. de pactis. & in l. pactum quod dotale. C.
de collatio. vbi Romanus notabi. numero.10.
cū aliis: Bart. & doctores. in l. stipulatio hoc
modo concepta. ff. de verbo. obligatio. in Au-
thenti. sacramenta puerū. C. si aduersus ven-
di. & in cap. cum contingat. de iureiuran. vbi
Alciat nume.66. & vltra alia loca & remissio-
nes quæ ponit ipse Matthæ. de Afflictis, vbi
suprà, nume.42. vide docto. in l.22. Tauri. no-
tabiliter Corne. in consilio.291. numer.1. cum
aliis, in.4. volumi. Fortu. Garfia in tracta. de
vltimo fine. iuris cano. & civilis. numero.304.
cū sequen. Ioan. Crottus in repe. l. frater à fra-
tre. colu.16. fallentia. l. ff. de conditio. indebi.
Philip. Deti. in consi.180. nu.3. & in consi.181.
nu.1. cū aliis. & in consi.184. & consi.396. nu.3.
& in consi.475. nu.5. cū sequen. & in l. fraudis
interpretatio. nu.28.3. ff. de regu. iuris. & in
cap. causam matrimonij. nu.23. de offi. delega.
Felin. in c.1. nume.6. de iureiur. Fran. de Ripa
in l.1. nume.69. ff. de vulga. & notabiliter in l.
si vnquam. in principio. nu.9. cum sequen. C.
de reuocā. dona. vbi latissimè Tiraquellus, in
princi. nu.150. cum sequētibus. Pala. Ruui. in
repe. rubri. de dona. §.64. & latissimè Roderi.
Xuarez in repe. l. quoniā in prioribus. in.4.
limitatione, nume.1. cum aliis. folio.70. col.4.
C. de inofficio. testa. Montaluis in l. fina. tit.
11. libro.1. fori. in glos. fina. & in l.9. tit.6. lib.3.
fori. Matth. de Afflict. in decisionib. Neapo.
decisio.322. num.11. Gome. in §. item si quis in
fraudem. nu.2. Insti. de actio. Chassanç. in cō-
suetu. Burgun. in titu. des droitz. rubr. 4. §.7.
fo.165. col.3. nu.8. & in tit. des successiōs. rubr.
7. §.12. fo.273. col.2. nu.34. Guiller. Benedict. in
repe. c.

Regulæ vtriusq; iuris selectæ.

repe. c. Rainuntius. in verbo, duas habēs filias.
nume.190. cum aliis. Paulus Parisius in consi.
26. numero.77. volumi.3. Zasius in consilio.1.
volumine.2.

Regula. cxxxj.

Confirmata ea quæ sunt iuri contraria, nō
intelliguntur per simplicem confirma-
tionem. Hanc regulam per illum tex. ponit
Bal. in cap.1. in principio, numero.2. per quos
fiat inuestitura. in vfi. feudo. allègat notata in
leg.1. ff. de his qui sunt sui vel alieni iu. vbi no-
tatur qd illa regu. quæ dicit quòd quicquid ac-
quirit filius acquirit patri intelligitur de ac-
quisitione iusta & non iniusta. idem tenet
idem Bald. in dicta. l.1. allègat tex. in l. diuus.
in §. sed nec. ff. de falsis. facit tex. in l. quod ser-
uus. ff. de acquiren. possessio. notat idem Bal.
in l.1. ff. de constitu. princip. vbi allègat nota-
ta in l.2. C. de diuersis prædiis. libro.2. idem
Bald. in l. cum oporteat. colum.3. C. de bonis
quæ libe. vbi dicit ita tenere Cynum. Pro quo
facit: nam in confirmatione ea iura intelligū-
tur confirmari quæ valida erant tempore cō-
firmationis: vt in l. Aurelius §. testamento. ff.
de libera. lega. & in l. si quis priore. ff. ad Tre-
bellia. quæ iura allègat Alberi. in tracta. sta-
tuto. quæst.21. & hæc regula probatur in l.2.
C. de fundis & saltibus rei domini. libro.12.
De iure canonico probatur in cap. ad nostrā.
de confirma. vtili vel inuti.

1 Fallit primò nisi princeps ex certa scientia
confirmasset actum nullum vel infirmum:
nam tunc confirmatio supplet omnem defe-
ctum. ita tenet Innocen. in cap.1. de confirma.
vtili vel inuti. & ibi glos. Bald. in dicto cap. 1.
per quos fiat inuestitu. numero.2. allègat in
argumento tex. in dicto. l. Aurelius. in §. testa-
mento. idem tenet Imola in l. quidam consu-
lebant. ff. de re iudica. notatur in cap. si mo-
tu proprio. de præbendis. in.6. facit quod no-
tat Iaso. in l.1. numero.3. ff. de constitu. princi.
in l. fina. numero.12. ff. de pactis. tenet Curti⁹
Iunior in l. hæres absens. in principio, nume-
ro.16. ff. de iudi. Quam limitationem intel-
ligo veram si prædicta confirmatio facta su-
per re inualida ex certa scientia, sit facta cum
causa cognitione & citatione partis: aliās se-
cus. tenet Innocen. in dicto cap.1. numero.1.
de confirma. vtili vel inuti. Specula. in titulo
de legato. in §. nunc ostendendum. nume-
ro.14. Archidiaco. in cap. Cenomanensem.

numero.1. §6. distinctio. Ludouic⁹ Romanus
in singula.419. pro quo facit quod posui in
regu.43.

- 2 Fallit secundo nisi Papa confirmaret factum
propriū, secundum Bald. in dicto. cap.1. nu-
mero.2. per tex. in l. legata inutiliter. ff. dele-
gatis.3.
- 3 Limita tertio nisi in confirmatione esset clau-
sula, confirmamus, & de nouo concedimus:
de quo per Andre. de Isernia in cap.1. de Va-
fallo decrepitæ ætatis. in vfi feudorum. docto.
in cap. inter dilectos. de fide instrumē. sed an
& quando ille qui confirmat videatur de no-
uo dare, vide singularem distinctionem Cyni
in l.1. & quia. quæ refert & sequitur Bal. ibi. ff.
de iuris. omn. iudi.
- 4 Limita quarto quando peteretur confirma-
tio à domino qui teneret & possideret feu-
dū quod petitur confirmari, quo fuit spoliat⁹
pater petentis confirmationem: tunc talis
confirmatio per quam restituitur possessio
videtur noua traditio feudū. & hoc per tex. in
leg.3. in §. Nerua filius. in verbo, nancisci. ff.
de acquiren. possessi. secus quando possessio
esset vacans, tunc dicitur continuari, secun-
dum Abbat. in cap. cum venissent. de restitu.
in integrum.
- 5 Fallit quinto quando confirmatio fieret à
successore qui non tenebatur confirmare feu-
dum quod ipse dominus possidet: nam tunc
confirmatio dicitur noua concessio. argu-
mento. l. si ante. ff. ad Falcid. & in l. stipulatio
ista. in §. si quis ita. ff. de verbo. obligatio. &
in l. si cum vao. ff. de exceptio. rei iudi. ita te-
net Oldrad. in consilio.178. numer.1. Ioan. de
Imola in cap. inter dilectos. de fide instrumē.
numero.24. vbi tenet quòd quādo successor
potest primam inuestituram reuocare, tunc
confirmatio dicitur de nouo concedere: quæ
sequuntur ibi alij docto.
- 6 Sexto fallit, nisi priuilegium confirmationis
quædam confirmaret & quædam infirma-
ret: argumento tex. in l. tribunus. in §. vlti. ff.
de testamē. mili. ita tenet Bald. in dicto cap.1.
numero.2. per quos fiat inuesti.
Sed suprà dictæ limitationes in minore non
vendicant sibi locum: quia tunc talis confir-
matio dicitur potius noua concessio, quam
minor facere non potest: vt in dicto cap.1.
maior autem qui habet legitimam admini-
strationem bonorum suorum bene possit ex
certa scientia facere confirmationem iurium
inualidorum: vt in iuribus suprà allega.

Regula.

Regula. cxxxij.

Confors sine mandato potest agere & excipere pro conforte. Hanc regulam probat tex. in l. 2. C. de confortibus eiusdem litis. & circa hanc regulam vide Nicolaum Bellon in consi. 26. numero. 5. & 6.

Hanc regulam cum quatuor limitatio. ponit Bernar. de Luco i regu. 135. referendo se ad Feli. in c. cum. M. Ferrariensis. nu. 8. de constitu. Eandem regulam cum quinque limitatio. ponit Fran. de Ripa in dicto cap. cum. M. Ferrariensis. numero. 53. de constitu.

Regula. cxxxij.

Constitutiones, leges, vel canones facti per verba generalia, dicuntur generales. Hanc regulam ponit Philippus Detius in cap. 1. in prima lectu. numero. 28. de constitu. Ratio huius regulæ est: quia ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus. ut in l. de pretio. ff. de Publicia. & in l. 3. in §. si liber homo. iuncta glo. in verbo, accepisset. ff. de codicilio. ob cau. & lex edictalis appellatur generalis: ut in l. hac edictali. C. de secundis nuptiis. secundum Matthæ. de Afflic. in constitu. Neapo. libro. 1. rubri. 8. numero. 1.

- 1 Amplia primò ut procedat etiam si esset ali qualis ratio dubitandi an lex sit generalis, vel non: quia solemus dicere quòd lex simpliciter facta comprehendit omnem casum, dato quòd in vno sit maior ratio quàm in alio: ut in l. 2. in §. quod autem. ff. de aleato. in l. in fraudem. in §. fina. ff. de testamen. mili. & in l. 1. in §. generaliter. ff. de lega. præstan. bonus tex. quem ad hoc ponderat ibi Galiula in principio in l. 1. in §. fina. ff. de verbo. obliga.
- 2 Amplia secundò ut procedat etiam si talis lex ita generaliter intellecta contineret rigorem & esset dura: ut est tex. in l. prospexit. ff. qui & à qui.
- 3 Amplia tertio, etiam si lex sit solum generalis in fine, & specialis in principio: ut est glos. in rubri. C. etiam ob chirographariam pecuniã pignus retineri posse. & ibi Alberi.
- 4 Amplia quarto ut procedat etiam si lex sit solum generalis in sui præfatione & initio: quia licet loquatur postea per verba specialia, tamen tota lex erit generalis. ut probat tex. quæ ad hoc ibi ponderat Barto. in l. regula. in §. si na. ibi, nam initium constitutionis. ff. de iuris & facti ignorantia. ita tenet Philippus Detius

in cap. 1. in prima lectura, numero. 35. de constitu. Curtius Iunior in consilio. 185. numero. 1. facit quod notat Signorolus de Homodeis in consilio. 6. numero. 6.

Regula cxxxiiii.

Consuetudo Ecclesiæ, ut Canonici si non resideant percipiant fructus beneficiorum suorum, valet. Hanc regulam probat tex. & ibi Abb. in 1. notabili: in cap. cum omnes. de constitu. & per illum tex. tenet glos. in c. dudum. cl. 2. in verbo, retinere. de electio. Eadem opinionem tenet glos. in c. gratia. in verbo, de iure. de rescriptis. libro. 6. glos. in c. conquere. in verbo, deseruiat. de clericis non resi. & sic per supra dicta tenet Panor. in c. extirpanda. in §. quia verò. numero. 15. & 31. de præbend. & in consi. 96. numero. 2. volumine. 2. in medio. Federi. de Senis in consi. 246. nume. 7. Ioan. de Imola in cap. quia nonnulli. nume. 6. de cleri. non residen. & ita concludit Rochus de Curte in c. fina. nume. 500. de consue. Ioan. Selua in tracta. de beneficio in. 4. parte, nu. 1. quæstio. 2. & circa hanc regulam vide Paul. Parisium in consi. 32. volumine. 4.

- 1 Amplia primò habere locum in statuto de non residendo: quia valet statutum permit tens licentiã non residendi. ut est glos. in d. c. gratia. in verbo, retineri.
- 2 Amplia secundò, etiam si in fundatione sit expressum quòd fundator dotabat Capellan, & donabat presbytero eligendo pro missis ibidem celebrandis: ita tenet Lapsus in allegatione. 36. numero. 2. in titu. de præben. quem sequitur Ioan. Selua in dicta. 2. quæst. numero. 5. & sic procedit etiam si ex ordinatione testatoris ecclesiã deberet conferri vni, ut ibi quotidie celebraret: quia valet consuetudo ut per alium celebret.
- 3 Limita primò non habere locum in beneficio curato: ut tenent Archidiacono. Geminia. & Præpositus in cap. sacerdotibus. 31. distinctio. idem Dominicus in cap. fina. numero. 8. de rescriptis, libro. 6. Abb. in dicto cap. quia verò. numero. 32. Felin. in cap. cum olim. numer. 33. de constitu. & ibi Philippus Deti. in secunda lectura, numero. 6. Ioan. Selua in dict. 2. quæst. nume. 3. Fran. de Ripa in libro. 1. responsorum: cap. 14. nu. 33. facit tex. in c. licet Canon. de electio. lib. 6. sed iusta ex causa episcopus potest dispensare cum curatis ut deseruiant per substitutum: ut in dict. c. licet Canon. in fine. & in cap. cum ex eo. de electione. libro. 6. de quo vide

vide Fran. de Ripa in cap. cum. M. Ferrariensis. num. 39. de constitu.

Porro. 171. casus, in quibus episcopus potest dispensare cum clerico de non residendo in suo beneficio, ponit Io. Selua in tracta. de beneficio, in 4. parte. q. 7. per totam.

- 2 Limita secundò in ecclesiis cathedralibus seu canonicalibus, quando ecclesiã pateretur defectum in ministris. ita concludit Feli. in d. c. cum omnes. nume. 33. per notata in d. §. quia verò. & in c. peruenit. cl. 2. de appella. quem sequitur Io. Selua in d. 2. q. num. 8.
- 3 Limita tertio quando talis consuetudo præberet occasionem vagandi: ut quia permitteret quem sine causa se absentare à beneficio. ita Innocent. in cap. ex tur. nume. 3. de cleri. non residen. & ibi Ancharra. & Docto. Ioan. de Imola, & Philip. Deci. & Felin. nume. 33. in dicto cap. cum omnes. de constitu. Ioan. Selua in d. nume. 8. Abb. in d. §. quia verò. num. 32. & sic talis clericus potest reuocari ad residentiam: & si non redierit, priuari beneficio. facit tex. in c. fina. de regulari.
- 4 Limita quarto quòd consuetudo esset sine aliqua iusta & rationabili causa. ita Deci. in dicto. c. cum omnes. nume. 5. in 2. lectura. Syluester in verbo, residentia. 2. q. facit quod notat Bald. in dicto. c. cum omnes. num. 9. quòd consuetudo hæc debet intelligi de absentia ignominiosa vel dissoluta.
- 5 Limita quinto in beneficiis regularium etiam manualibus & sine cura. ut est tex. in Clenu. in agro. §. sanè. cl. 2. de statu monachorum. nisi dispensetur causa studij, ut ibi dicitur.
- 6 Limita sexto non procedere in distributionibus quotidianis: quia non valet consuetudo quod clericus non residens illas percipiat. ut est tex. & ibi glo. in c. 1. de clericis non resi. lib. 6. facit etiã tex. in c. de cætero. & ibi Doct. de cleri. non residen. ubi dicit quod illi qui fingunt residere, si non residet non percipiunt distributiones quotidianas. & ita notab. tenet Paul. Paris. in consi. 33. nu. 1. cum sequen. volu. 4. & in consi. 32. nu. 6. eo. vol. ponit quæ proprie dicantur distributiones quotidianæ. Et sic licet aliquis sit privilegiatus ut percipiat fructus sui beneficii non residendo, tamen non percipiet distributiones: & ita tenet Feli. in c. Iacobus. nume. 1. de Simonia.

Regula. cxxxv.

Consuetudo laicorum non ligat clericos. Hanc regu. ponit Cinus in l. 2. ad. fin. C.

quæ sit longa consuetudo. Abb. & Canonistæ in c. ecclesiã. S. Mariæ. de constit. Domini. in c. 1. de iureiur. lib. 6. Baptista de sancto Seueri. in repe. l. cunctos populos. col. 85. vers. tertia conclusio Bartoli est. C. de summ. Trin. & fide ca. Ant. de Butr. in Rubri. de consue. nu. 3. & 12. Ratio huius regulæ est: quia iurisdicctio spiritualis & temporalis distinctæ sunt & diuisæ. ut in c. celebritatem. de consecra. distin. 3. & in Auth. de instrumentorum cautela & fide. in §. quia igitur. colla. 6. vbi dicit text. quod Imperator habet potestatem à Deo. facit pro hac opinione tex. in c. fina. de vita & honest. cleric. in fine. vbi dicitur quod clerici non subiacent statutis nec consuetudinibus patriæ. facit tex. in c. fina. de rebus ecclesiæ non alien. tex. & ibi Abb. in c. peruenit. de arbitris. & ita tenet Remigius de Gonny in tract. de charitatio subsidio. pag. 266.

Hanc regulam cum decem ampliatio. & duodecim limitationi. ponit Rochus de Curte in tracta. de consuetudine. in. 1. quæstione, à nume. 653. vsque ad nume. 697.

Regula. cxxxvi.

Consuetudo contra ius non extendit. ut in Cl. quod non ratione. ff. de legibus. in c. quod translationem. de offi. lega. & ita communiter tenent Docto. excepto Fulgo. in l. de quibus. ff. de legibus. ad quem ibi respondent Docto. præmissam tamen regulam tenet idem Fulgo. sibi met contrarius in consi. 66. incipienti, Serguarnerius. vbi dicit quod consuetudo de qua in l. dos à patre. C. soluto matri. non extenditur.

Hanc regulam cum. 10. limitationib. ponit Rochus de Curte in c. fina. de consuetu. nu. 32. vsq; ad num. 351. Hanc etiam regulam ponit Aymon Crauetus in tracta. de antiquitate temporis in. 4. parte, in princ. folio. 110. & ibi in num. 48. vsq; ad nume. 151. limitat eam vno & viginti modis. Est tamen notandum quod decimam quartam limitationem, quæ est ibi in nume. 98. sublimitat. 10. modis, & eam declarat vsque ad nume. 136.

Regula. cxxxvii.

Consuetudo contra ius naturale non valet. ita probatur in cap. fina. & ibi Abbas & Docto. de consuetudin. & intelligitur ius naturale ibi cuius transgressio inducit peccatum: & illud ius naturale appellatur

g 5 ius diuini

ius diuinum, secundum Ioan. Andre. Anto. & alios Docto. in d. r. ap. fina. facit text. in c. 1. 1. distin. glo. in princ. Instit. de iure natura. & ita cōcludit Rochus de Cur. in tract. de cōsuetudi. nume. 78. & hanc esse communem opinionem tenet Laurentius Sylvanus in conf. ic. num. 39. & circa hanc regulam vide Albertum Brunum in confil. 43. nume. 20. Guiller. Mayne. in l. quoties. ff. de regu. iur. Paul. Parisium in conf. 68. nume. 193. volu. 4. Alexan. in conf. 196. num. 13. volu. 2. Sigismundum Lofredum in conf. 50. num. 52.

¶ Hanc regulam ponit Rochus de Curte in d. tracta. de consuetu. num. 78. vbi vsq; ad nume. 98. eā declarat: & à nu. 98. vsq; ad nu. 141. ampliatur eam. 8. modis: & limitat. 5. modis.

Regula. cxxxviii.

Consuetudo inducitur de iure ciuili spatio decem annorum. Hanc regulam ponit Panor. quem sequuntur ibi alij Docto. in c. fina. de consuetudine. num. 11. Barto. in l. de quibus. num. 14. & ibi Iafon num. 41. ff. de legibus. & prædicta conclusio est communis, siue consuetudo sit contra ius, siue præter ius: secundum prædictos Doct. facit id qd' habetur in l. diurna. ff. de legibus. & in Rubri. C. que sit longa consue. & opinionem huius regule dicit esse communem Syluester Aido brandinus in §. ex non scripto. num. 19. Institutio. de iure naturali. eandem opinionem dicit etiam communem. ibi Christophorus nume. 4. Et circa hanc regulam vide Thomam Grammaticum in decisione. 64. & notabiliter Aymōnem Crauetū in tracta. de antiquitate temporis. in. 4. parte. in princ. num. 9. folio. 105. col. 4.

1. Limita primò vt procedat in consuetudine propria & vera: secus in cōsuetudine ficta & intitulata: quæ momento induci potest. Exemplum: vt si populus vno momento dicat velle obseruari pro cōsuetudine q' maior natus succedat, vel si id ex populi consensu eligatur, & sic de similibus. ita concludit Anto. de Butrio post Petrum de Bella Per. & Guiller. de Cugno in repe. c. fina. nume. 17. de consuetu. Bart. in l. de quibus. num. 14. ff. de legi. quem sequitur ibi Iafon num. 41.
2. Limita secundò nisi consuetudo tendat contra ea quæ sunt reserua Principi: quia tunc requiritur tempus cuius initij memoria non extat. vt in cap. super quibusdam. in §. præter

ea. cum similibus, de verbo. signi. ita tenet Alexan. in conf. 6. volu. 1. Iacobinus in l. de quibus. num. 31. ff. de legi. Porro quæ sint ea quæ Principi reserua sunt, traditur per Bald. in l. rescripta. C. de precibus Impera. offerē. per gloss. & Docto. in c. quod translationem. de offic. legati. tex. in c. vnico. quæ sint regaliz. in Vfi. feudo. Paul. de Cast. & ibi Iafon num. 24. in l. 1. ff. de offi. eius. circa quam fallētiam vide quæ dixi in Regu. 90. fallētiam. 1.

3. Limita tertio quando consuetudo detrahit iura alicuius ecclesie: quia tunc requirentur 40. anni. ita tenet Innocent. in c. cum dilecti. de consuetu. quem sequitur Abb. in d. num. 11. Iacobinus in d. l. de quibus. & licet secundum Abb. Innocentius intelligat hoc quando consuetudo venit ad detrahendum iura alicuius ecclesie particularis: secus si veniret contra ecclesiam vniuersalem. sed Panor. dicit hanc rationem diuersitatis inter istos casus non esse bonam: quia non minus fauorabile debet esse totum corpus ecclesie, quam aliquod membrum ipsius ecclesie. & illud dicitum Abb. dicit. esse notandum Iacobinus vbi. 5. num. 30.

4. Limita quartò vt non procedat quando consuetudo cōtra ius est irrationabilis, & sumus in foro ciuili: quia eo casu requiritur tēpus 30. annorum. tenet Bald. in c. 1. qualiter feudum olim poterat aliena. idem Bald. in c. clerici. de iudiciis. nu. 3. per glo. in l. domini prædiorum. in verbo, consuetudo. C. de agrico. & censu. libro. 11. quem sequitur Areti. in confil. 44. num. 1. in fine.

5. Limita quinto quando consuetudo est contra legem quæ nunquam fuit recepta in obseruantia ignorante superiore: quia tunc requiritur præscriptio. 40. annorum. ita tenet Abb. in c. 1. num. 4. in medio: de treuga & pace. quā opinio: ē conatur defendere Rochus de Curte in tracta. de consuetu. nume. 303. sed in contrarium est communis opinio secundum eundem ibi: à qua opinione in practica durum esset recedere, vt ibi dicit.

Regula. cxxxix.

Consuetudo quæ est præter ius de iure Canonico, inducitur spatio decem annorum. Hanc regulam ponit Panor. in c. fina. num. 11. de consuetu. per gloss. in c. fina. eo. tit. lib. 6. in verbo, consuetudo quæ loquitur in consuetudine optandi, quæ solum decem annos requi-

nos requirit. & ita tenet Oldrad. in conf. 285. num. 3. facit etiam glo. in c. consuetudo. 2. distin. & in c. litigantes. in verbo, statuimus. de officio ordi. libro. 6. & ita tenent communiter Doctores in dicto cap. fina. Abb. & Felin. in c. statuimus. de maiori. & obediē. tenet etiam Areti. in conf. 23. num. 11.

1. Limita primò quando consuetudo tendit ad detrahendum iura alicuius ecclesie: quia tunc requiritur tempus. 40. annorum. vt in c. de quarta. de præscript. tenet Abb. post Innoen. in c. dilectus. de consuetu. Felin. in d. cap. statuimus. in l. limit. facit pro hoc quod dixi. 5. in præcedenti regula.

2. Secundò limita vt non procedat quando dispositio requirit consuetudinē legitimè præscriptam: quia tunc licet non esset contra ius requireret spatium. 40. annorum. facit tex. dicto cap. fina. de consuetudi. & in cap. Cumana. & ibi Abb. de electionib. & in c. non est putanda. de consuet. lib. 6. & in c. cum de benefici. de preben. eod. lib. ita concludit Roch. de Curte in tracta. de consue. num. 245.

Regula. cxl.

Consuetudo contra ius de iure Canonico requirit spatium. 40. annorum. Quam regulam ponunt Abb. Io. And. & Doct. in c. fina. de consue. nu. 11. vbi assignant rationem: quia clerici inducendo consuetudinē contra ius quasi præscribunt contra legem superioris: idē requiritur tempus. quod in præscriptione contra clericos vel ecclesia. requiritur. & quare talis consuetudo requirat maius tempus quàm consuetudo de iure ciuili, colligitur ex doctrina Inno. in c. cum dilectus. de consue. & ex Hosti. ibi: vbi referunt Rotā in decisione. 6. in tit. de consuetu. in nouis, secundum nouam impressionē: & secundū antiquam in decisio. 460. & præmissam conclusionē firmant Bar. & Doct. in l. de quibus. ff. de legi. Alex. in conf. 68. volu. 2. nume. 6. licet Barb. teneat contrarium in d. c. fi. de consuetud. sed pro opinione huius reg. facit text. in d. c. fina. de consuet. ibi, nō sufficit consuetudo longæua quo ad præiudicandum iuri positiuo: ergo probat quod non sufficit tempus decem annorum, vt præsupponit ibi Barba. & probatur. 5. dicta conclusio ex iis quæ tradit Iaco. de Bellouisi in c. 1. in princ. qui feudum dare possunt. vbi dicit quod ad hoc vt res ecclesie dicatur cōsuetu concedi in em-

phyteusim requiritur tēpus quadraginta annorum. quem sequitur Alexan. in conf. 9. nume. 6. volu. 3. probatur etiam ex tex. in argu. cum ibi notatis in cap. cum de beneficio. de præbend. lib. 6. circa quam regulam vide Aymōnem Crauetum in tracta. de antiquitate temporis. in. 4. parte principali, num. 7. & 8. folio. 105. vbi ponit. 2. limitationes.

¶ Hanc regulam cum vnica ampliacione, & septem limitation. ponit Socin. in regul. 29. in posterioribus. Hanc etiam regulam cum vna ampliacione, & 8. limitatio. ponit Rochus de Curte in tracta. de consuetudi. à nume. 293. vsque ad nume. 308.

Regula. cxli.

Consuetudo potest induci & valet etiam si non inducatur sciente Principe vel illo qui potest ius condere. Hanc regulam ponit Abb. in d. c. fina. num. 13. de consue. quem sequuntur ibi Docto. & ibi Barba. num. 71. dicit quod hæc est cōmunis opinio. Hanc opinionem tenet Alexan. in conf. 6. nu. 4. volu. 1. tenet etiam Corne. in conf. 155. nume. 7. volu. 4. & hæc fuit opinio gloss. in cap. in istis. in §. leges. in gloss. fina. 4. distin. & ibi Docto. quā opinionem tenet Gemina. in c. frustra. 8. distin. vbi dicit q' gloss. & similes contrarium tenentes cōmuniter reprobantur. eandem opinionem, vbi adducit alias auctoritates, tenet ibi Præposi. nu. 9. hanc opinionē tenet Abb. in conf. 7. volu. 2. licet contrarium teneat gloss. in c. fina. de consuetudi. & in dicto. cap. frustra. 8. distin. & Oldrad. in con. 237. nume. 3. & in conf. 44. nu. 7. Sed opinio. glossarum approbatur hodie per l. 5. tit. 2. part. 1. In quo est notandum quod licet non requiratur scientia Principis, vt supra dixi: requiritur tamen scientia populi vel maioris partis. scientia enim requiritur in consuetudine inducenda eorum qui possunt statuta condere: quia sicut requiritur eorum scientia & expressus consensus in condendis statutis, eadem ratione requiritur eorum scientia ex qua causatur tacitus consensus ad consuetudinem inducendam. & istud est quod voluit dicere gloss. in dicto cap. finali, de consuetudi. requirens scientiam illius qui potest ius condere. & q' talis sciētia requiratur, probatur in l. de quibus. ff. de legibus. & clarius in cap. cum consuetudinis. de consuet. ita tenent Ioan. Andr. Antoni. & Cardina. in d. c. fina. Cinus in l. 2. C. quæ

C. quæ sit longa consue. Corne. in consi. 293. nume. 4. & 18. volu. 3. ita tenent Docto. in d. l. de quibus. ff. de iegi. & hoc est tenendum quicquid teneat Gemina. in. c. fin. per illum tex. de consuetu. libr. 6. qui non probat. sentiunt tamen præfati Docto. quod non requiritur scientia populi congregati, seu quod actus deueniat ad notitiam populi congregati: quos refert & sequitur Corne. in consi. 296. nume. 5. volumi. 4. licet ibi referat alios tenere contrarium.

1 **¶** Limita primò quando consuetudo induceretur contra ius publicum vtilitate & austeritate: quia tunc requiritur scientia Principis secundum Ioan. And. in. c. fina. de censu. lib. 6. & ibi Gemina. Specula in Rubri. de feudis. vbi dicit non valere consuetudinem sine scientia Imperatoris quod feuda imperialia diuidantur. quod sequitur Feli. vbi refert alios Docto. idem tenentes in. c. cum ex officij. nume. 8. de præscriptio. licet Abb. ibi contrariū teneat. quam opinionem Abb. conatur defendere. Præposi. Alexandri. in. c. frustra. nume. 9. 8. distinctio.

2 **¶** Secundò limita quando lex reprobat consuetudinem: quia tunc consuetudo contraria nõ valet nisi Principe sciente. ita tenet Io. Andre. in additionib. ad Specula. in tit. de instrument. additione. in §. compendioso. nume. 13. Gemina. in gloss. Summa. u. distin. nume. 4. Feli. in. d. c. cum ex officij. num. 8. Abb. & ibi Feli. nume. 6. in. c. accedentes. de præscriptio. Anto. de Butrio in repe. c. fina. nume. 51. cum aliis. de consuetu.

3 **¶** Tertiò limita nisi consuetudo inducatur in sacramentalibus, puta in consuetudine benedicendi corruptas: quia tunc requiritur scientia Principis ad hoc vt talis consuetudo valeat. ista est gloss. quam ibi extollit Abb. in. c. vir aut. de secundis nup. quem sequitur Præpo. Alexandri. in. c. frustra. nume. 9. 8. dist. de qua limitatione dicit dubitare Rochus de Curte in. d. tracta. de consuetu. nume. 353. propter restrictionem generalitatis illius tex. in. d. c. fina. de consuetudi.

4 **¶** Quartò limita vt non procedat in consuetudine quæ sit contra reseruatã Principi, vt dixi. in. d. regu. 138 in. 2. limita. quia tunc ad consuetudinem inducendam requiritur Principis scientia. ita gloss. in. c. penult. de filiis presbytero. ita tenet Gemina. vbi allègat aliam gloss. in Summa. u. distin. Barto. in. l. si Publicanus. in. §. in omnibus. num. 2. ff. de publica. & vctiga. sed contra hanc limitationem tenet

ibi Ioan. de Imolin. d. §. in omnibus. per text. in. c. super quibusdam. de verbo. signi. vbi nõ requiritur scientia Principis quo ad hoc vt valeat acquisitio reseruatori Principi per tempus de quo ibi. Quam opinionem Ioan. de Imola contra. §. dictam limitationem tenent Docto. in variis locis, prout refert Feli. qui idem tenet in. c. cum nobis. num. 2. de præscriptio. Iason in. l. Imperium. num. 21. ff. de iurisdictio. om. iudi. Alexan. vbi dicit hanc esse cõmunem opinionem, in consi. 6. num. 6. volu. 1. eandem opi. tenet Alexand. in consi. 125. num. 1. volu. 2. & in consi. 14. nume. 16. volu. 3. Balb. in tract. præscript. in. 2. part. 3. part. prin. q. 6 num. 22. Curtius iunior consi. 158. num. 12. Iacobinus de sancto Georgio in tracta. feudo. in parte, cum mero & mixto imperio. num. 20. Anto. Rubeus Alexandrinus in consi. 21. num. 6. And. Alcia. in. l. minus. ff. de verb. sig.

Regula. cxlii.

Consuetudo tollitur si est præscripta per aliam contrariam consuetudinem præscriptam. Hanc regulam probat glo. in. l. nemo. in. §. temporalis. ff. de regu. iur. quam regulam per illum tex. ponit Abb. in. c. fina. de consuetudi. num. 19. & ibi Anto. de Butrio in repe. num. 63. Barba. in. dicto. c. fina. num. 76. de consue. extollens gloss. illam: vbi allègat pro ea casum singularem in. l. fina. C. de seruitu. & aqua. Areti. in consi. 23. num. 11. & 12. Roma. in singu. 42. Iason in. l. beneficium. nu. 58. ff. de consti. Princi. & Areti. vbi. §. dicit quod tantum tempus requiritur ad consuetudinem tollendam quantum ad inducendam. facit text. in. c. 1. de regul. iur. in antiquis. & hanc opinionem tenet Feli. in. c. cum accessissent. nume. 30. de constitut. in versu. septimò limita. & ibi Deci. nume. 93. Iason in. l. de quibus. num. 79. & 80. ff. de legi. Cardina. in consi. 131. nume. 6. Paul. Parisi. in consi. 21. num. 14. volu. 1. Hierony. Cagnolus in. l. nemo. in. §. temporalis. ff. de regu. iur. Alcia. in. l. moribus. nume. 3. ff. de vulga. & circa hanc regulam vide Pyrrhum Engleberzum in. d. §. temporalis.

¶ Hanc regulam cum duabus limitationibus ponit Bernar. de Luco in regu. 142. eandem regulam ponit Rochus de Curte in tracta. de consuetu. nu. 405. vbi in nu. 410. vsque ad num. 420. limitat eam 5. modis.

Regula. cxliii.

Consuetu

Consuetudo quæ est contra ecclesiasticam libertatem vel onerosam, non valet. Hanc regulam probat tex. in. c. 1. & ibi Abb. de consuetu. in. c. nouerit. & in. c. grauem. de sententia excommu. in. c. cum causam. de re iudic. ca. De iure regio est tex. in. l. 1. tit. 9. part. 1. & in. l. 2. tit. 3. lib. 1. Ord. & quæ dicantur esse contra libertatem ecclesiæ ponit tex. in. c. fin. de immunitate ecclesi. libro. 6. tex. in. l. 19. titu. 9. part. 1. & l. 8. & 10. titu. 3. libro. 1. Ord. Barto. & Docto. in. l. prima. C. de summa Trinita. & circa hanc regulam vide Paulum Parisi. in consi. 27. per totum. volumi. 1. Carolum Ruum in consi. 41. num. 45. volum. 1. & in consi. 156. num. 8. volu. 4.

¶ Hanc regulam ponit Bernar. de Luco in regu. 139. cum tribus limitationibus. eandem regulam ponit Rochus de Curte in tracta. de consuetudi. nume. 453. vbi in nume. 460. ampliat eam vno modo: ex qua ampliatione vsq; ad numerum. 489. ponit 20. illationes: & à numero. 489. vsque ad numerum. 515. limitat eam octo modis. ex qua prima limitatione ex supra dictis octo facit quindecim illationes à nume. 489. vsque ad nume. 506.

Regula. cxliiii.

Consuetudo non valet contra legem derogantem consuetudini. Hanc regulam ponit Abb. in. c. fina. de consuetu. num. 22. & ibi Anto. de Butrio in repe. nu. 53. idem Abb. & moder. in. c. 2. de probatio. Bart. cum quo transeunt alij Docto. in. l. de quibus. num. 4. in fine. ff. de legi. idem Barto. in. l. si mihi & tibi. §. fina. ff. de lega. 1. & ibi Docto. Alexand. vbi adducit alias authoritates, in. l. si non specialis. nume. 4. C. de testamen. facit tex. in cap. fina. de consuetu. lib. 6. & circa hanc regu. vide Petrum Rebuffum in glo. ad constitutiones Regias Gallia: in prima parte, in proemio: in gloss. 5. nume. 144. & notabi. Loazes in tracta. de matrimo. Regis Angliæ, in. l. fundamento pro parte affirmatiua, nu. 32.

1 **¶** Amplia primò vt procedat etiam in lege prohibitiua: quia licet expressè non deroget consuetudini, tamen consuetudo in contrarium non valet quando in ipsa lege prohibitiua est inserta clausula Decreti, vt tenet Gemina. & Philippus Francus in. c. cum de beneficio. de præbend. libro. 6. per adducta per eos. facit decisio. Abb. antiqui in dicto cap. fina. in fine, de consuetudi. dicentis quod non

valet consuetudo contra legem habentem perpetuam causam prohibitionis: allègat tex. in. c. sponsam. de sponsa.

2 **¶** Amplia secundò vt procedat si lex non faciat mentionem de consuetudine, sed solam improbet aliquid tanquam irrationabile: quia non valet consuetudo quæ induceretur vel esset inducta in contrarium: quia irrationabilis esset. ita Paul. de Loazes in Clement. 4. de elect. & patet exemplum ibi. idem Gemina. in. c. 1. in fine, nu. 30. de constitut. & in Summa. u. distin. & in consi. 132. num. 7. 3 **¶** Tertiò amplia vt procedat etiam si esset consuetudo tanti temporis cuius initij memoria in contrariū non existit: quia non valet quando lex improbat consuetudinem. ita tenet Anto. de Butrio per illum tex. & ibi Abb. in 3. notab. in. c. cum ex officij. de præscrip. Cardina. in Clement. 2. in princ. in. 8. q. & in. §. 1. in fine, de rebus ecclesiæ non alic. Feli. in. c. cum causa. num. 12. de re iudic. idem Feli. plenè, licet aliquos contrariū tenentes adducat, in. c. accedentes. de præscriptio. Imol. in. c. fi. de consue. idem Feli. in. c. cum ex officij. eod. tit. de præscrip. nu. 13. pro qua opini. facit ratio tex. in. l. Arriani. C. de hæreticis. vbi probatur quod lex semper loquitur: ergo lex reprobat consuetudinem censetur perpetuò illam reprobare. facit etiã tex. in. l. seruus. C. de poenis. vbi dicitur quod simpliciter condemnatus ad vincula perpetuò in vinculis stare debet: aliqui tamen, vt dixi, tenent contrariū: maxime Abb. sibi contrarius in consi. 26. volu. 2. Cardia. Alexandri. in. c. frustra. num. 9. volu. 2. Ancharra. in consi. 51. per gloss. in Clement. statutum. in verbo, consuetudine. de electio. & alij Docto. quos refert Feli. in. d. c. accedentes.

4 **¶** Quartò amplia vt procedat maxime in lege edita in concilio generali: quia censetur habere clausulam derogatoriam ad dispositiones contrarias quæ in futurum etiam fierent, & sic tacitè derogat consuetudini: ita tenet Bald. in titu. de pace Constantia. in. §. Imperiales. nume. 14. facit quod notat Iason in. l. de quibus. nume. 55. ff. de legib. Feli. in cap. nonnulli. de rescrip.

1 **¶** Limita primò nisi consuetudo inducatur ex noua causa, vel ratione, quæ non fuerat tempore legis dominantis consuetudine: quia tunc vacabit. ita tenet Abb. in dicto cap. fin. de consuetu. nume. 24. argu. tex. in. l. si hominè. ff. mada. & ita in effectu declarat ipse Abb. glo. in Clem. statutum. de electio. quæ prædictæ conclusioni repugnat. idem concludunt Abb.

- Abb. & Docto. alias auctoritates referentes, in. d. c. 2. de proba. & idem firmat Gemina. & vterq; Carcina. in. d. c. frustra. 8. distin.
3. Secundo limita quando lex non est recepta in obseruantia: quia licet deroget consuetudini, tamen contraria consuetudo valet, cum talis lex non attendatur. iuxta gl. in. c. 1. cum ibi per Abb. & Feli. traditis, de treuga & pace. & sic non debet attendi clausula ipsius legis per quam derogatur consuetudini: quia corrumpente aliqua dispositione corrumpunt clausula in ea inserta, vt inquit gloss. notabilis in l. si patronus. in. §. patronum. in verbo, Fauiana. ff. si quid in fraudem patr. quam gloss. sequitur Iason in. l. certi conditio. nume. 36. ff. si cert. peta. & in. l. testamento. col. 1. C. de si de commiss. Soci. in. l. 4. in. §. fina. ff. de verbo. obliga. pro quo est bonus tex. in. l. si. ff. de constitutu. pecu. cum similibus. quem ad hoc allegat Iason in. l. non dubium. nume. 56. C. de legi. & quando lex dicatur non recepta in obseruantia declarant Docto. in dicto cap. 1. de treuga & pace.
3. Tercio limita vt non procedat quando lex tolleretur simpliciter consuetudinem preteritam vel introductam: quia consuetudo inducitur post legem ipsam eidem legi derogaret. ita tenet Gemina. in. d. c. 1. num. 30. de constitutu. in. 6. alia adducens. idem videtur sentire Anto. de Butrio in. c. fina. num. 53. de consuetudine. aliter tamen tenet Bald. in. l. dudum. C. de contrahen. emptio. & in aliis locis relatis per Iason. in. d. l. de quibus. nu. 30. ff. de legi. circa quod distingue vt per Abb. in. d. c. fina. nu. 24.
4. Quarto limita nisi publica utilitas suadeat reuocationem legis quae derogabat consuetudini: quia tunc consuetudo valet. ita Ant. de Butrio in. d. c. fin. num. 53. Gemina. in. c. 1. nume. 30. de constitutu. lib. 6.
5. Quinto limita quando expressus consensus Principis interueniret in inducenda consuetudine: quia tunc valeret contra legem derogantem etiam consuetudini. ita tenet Gemina. in Summa. u. distin. Anto. de Butrio in. d. num. 53. Io. Andr. in Additio. ad Specul. in tit. de instrument. & dirione. nu. 14.

Regula. cxlv.

Consuetudo non ligat forenses. Hanc regulam ponit gloss. quam sequuntur ibi Docto. in. c. qui contra. in verbo, aut peregrini. 8. distin. pro qua facit tex. in. c. certificari.

de sepult. dicens q; quilibet patria abundat in sentu suo. facit in simili de statuto: text. in. c. vt animarum. de constitutu. lib. 5. in. l. fina. ff. de iurisdic. omni. iudi. consuetudo enim localis est, id est non ligat subditos, vt inquit Oldrad. in consi. 248. nu. 1. facit tex. in. l. 2. C. que sit longa consue. in. l. venditor. in. §. si constat. ff. communia prae. ita etiam tenet Roma. in consi. 163. quam opinionem tenet Bar. in. l. de quibus. nu. 26. quem ibi sequuntur Iason & Docto. ff. de legi. idem Barto. in. l. cunctos populos. num. 20. & ibi etiam Iason & Docto. C. de summa Trinita. & circa hanc regulam vide Corne. in consi. 83. nu. 15. volu. 4. Paul. Parisum in consi. 25. num. 24. volu. 1. Alber. Brunum in consi. 20. num. 7. Nicolaum Boerium in consuetudinibus Bituricensibus, in tit. de iurisdictione omnium iudicum. in. §. 3. in glo. 2. Abb. in. c. postulasti. de foro cope. eundem Abb. Barba. & Feli. in. c. fina. eod. tit. & Ioan. Igne. in. l. cum fisco. nu. 34. ff. ad Syllania.

Hanc regulam ponit Rochus de Curte in tracta. de consuetudine. nume. 699. vbi ampliat eam duobus modis, & limitat septem modis, cum aliquibus illationibus & declarationibus vsque ad nume. 729.

Regula. cxlvi.

Consuetudo non ligat subditos extra territorium. Hanc regulam probat text. in. c. vt animarum. in. §. 2. de constitutu. lib. 6. vbi probatur q; si episcopus excommunicat omnes furtum facientes, tale statutum non comprehendit subditos extra diocesim praefati episcopi furta committentes. & ita ibi hoc tenet Gemina. & Docto. per illum tex. probatur etiam in. l. fina. ff. de iurisdic. omni. iudi. tenet Bart. in. l. 1. num. 50. C. de summa Trinita. vbi dicit q; statuta quae respiciunt litem decisionem non comprehendunt ea quae extra territorium sunt commissa. & subiicit hoc procedere tam in contractibus quam in delictis: allegans tex. in. d. c. vt animarum. in. §. 1. de constitutu. lib. 6. pro qua opinione est tex. in. l. 7. titu. 2. part. 3. Hanc opinionem dicit esse communem Feli. in. c. a nobis. el. 1. nume. 6. de sententia excommunicata. Alexan. in consi. 111. nume. 2. volumi. 1.

Hanc regulam amplia vno modo, & limitat. 8. modis, vt per Rochum de Curte in tracta. de consuetudine. nume. 729. vsque ad nume. 746. & circa hanc regulam vide posita in praecedenti regula.

Regula.

Regula. cxlvii.

Consuetudo loci seruanda est in concorrentibus processum in quo proceditur, & sic illius tribunalis vel iudicis coram quo proceditur. Hanc regulam probat gloss. & ibi communiter Docto. in. c. quod clericis. de foro cope. cuius materia tractat Nicola. Euerardus in Locis legalibus, in loco 19.

Hanc regulam ponit Bernar. de Luco cum quatuor limitationibus in regu. 44. eandem regulam cum. 8. Ampliationibus & 4. limitationibus ponit Rochus de Curte in tracta. de consuetu. nu. 759. vsq; ad num. 768.

Regula. cxlviii.

Contraheantibus licitum est se inuicem decipere intra dimidiam, seu in valore rei super qua contrahitur. Quam regulam probat tex. in. l. in causa. la. 2. in. §. idem Pomponius. ff. de minoribus. & in. l. si haeres. la. 1. ff. ad legem Falci. & in. l. item si pretio. in. §. fin. ff. locati. & in. l. si voluntatem. C. de rescindē. vendi. in. c. cum dilecti. & in. c. ad nostram. de emptio. & vendi. gloss. in. c. cum causa. in verbo. deceptionis. de testibus. & in. c. in ciuitate. de vsuris. in verbo. compareant. Circa quam regulam vltra Feli. in. d. c. cum causa. nume. 2. vide Iaso. in. §. sed iste quidem. num. 104. In situ. de actio. & in. l. si quis cum aliter. nume. 17. ff. de verbo. obliga. Andre. Tiraquel. in Legibus connubia. in. 9. l. num. 8.

Hanc regulam ponit cum. 5. ampliationibus, & 18. limitationibus. Pantaleo Cremensis in repe. l. 2. col. 3. in fi. vers. ex praedicta solutione. vsq; ad col. 37. C. de rescinden. vendi.

Hanc etiam regulam limitat. 4. modis, vbi notabiliter tractat materia, Hispanus noster Anto. Burgenis in dicto. c. cum dilecti. num. 35. cum aliis. eandem regulam cum. 6. limitationibus, vbi notabiliter tractat materia, ponit Matth. Afflict. in. c. 1. num. 88. de feudo dato in vicem legis commissorie. in V sibus feudo.

Regula. cxlix.

Consulens & persuadens punitur sicut faciens: sed si erat alias facturus, mitius debet puniri. Quae regula probatur in. c. sicut dignum. in. §. qui vero. & in. c. de cetero. de ho-

micidio. & in. l. non solum. in. §. si mandato. versic. Attilicinus autem. ff. de iniuriis. in. l. qui occiderit. in. §. penult. ff. ad legem Aquili. gloss. in. §. ope. in verbo. certē. In situ. de obligatio. quae ex delicto nascuntur. in. l. 1. in. §. persuadere. in verbo. facturus. ff. de seruo corrupto. gloss. & Bart. in. l. saepe. in verbo. conditi potest. ff. de verbo. signi. & licet Barto. in dicto. §. si mandato. nume. 16. teneat indistincte teneri absque supradicta distinctione: tamen communis est opinio debere distingui, secundum gloss. in dicto. §. ope. Feli. in dicto. c. sicut dignum. in. §. qui vero. nu. 7. & in. c. 1. nume. 11. de offic. delega. Bal. in. l. 1. nume. 7. C. de seruis fugi. & in. l. data opera. num. 79. C. qui accusare non possunt. Ange. Areti. in tracta. maleficiorum. in verbo, & Sempronius mandatorē. nu. 43. Matthesellanus in notabili. 97. hanc etiam dicit comunem Io. de Imo. in. c. 1. de officio delega. Capola in consi. 65. in consiliis criminalibus. Hippo. in singu. 665. & circa hanc regulam vide Stephanum Aufredum in tracta. de potestate saeculari in ecclesiasticas personas: in regula. 3. Hanc regulam ponit Io. Bernar. cum. 6. limitationibus. in regu. 145.

Limita primo hanc regulam duobus modis, vt per Feli. in. d. c. sicut dignum. num. 7. Eandem regulam limitat. 5. modis idem Feli. in. c. 1. num. 9. de offic. delega. eandem regulam cum. 7. limitationibus, vbi latissime tractat eius materiam, ponit Ludovicus Carrerius in practica criminali, in titu. de homicidio. in §. circa. el. 2. nume. 163. cum sequentibus: folio 106. colum. 2. eandem regulam cum duodecim limitationibus ponit Philipp. Deci. in. c. 1. num. 43. vsq; ad num. 60. de offic. delega.

Regula. cl.

Contraheant matrimonium in gradu prohibito, ipso iure bona ipsorum debent publicari. Hanc regulam probat tex. in Authentici. incestus. C. de incestis & inutilibus nuptiis. & in Authentici. de incestis nuptiis. in. §. 1. colla. 2. in. c. cum secundum. de haereti. libr. 6. De iure regio est tex. in. l. 3. titu. 18. part. 7. circa quam regulam vide Didacura de Couarruias in. 4. libro Decreta. in. 2. parte, cap. 6. §. 8. nume. 5. Nicola. Boeri. in decisione. 264. numero. 13.

Amplia primo vt procedat etiam non solum si nuptias contrahant, verum etiam si accessum habuerint ad consanguineas vel ad Moniales.

vt in

vt in Clemen. i. de consanguini. & affini. & ultra amissionem bonorum sunt ipso iure excommunicati, vt ibi dicit: & ita notabiliter tenet egregius Doctor Iacobus de Simancas in lib. suo Institutionum catholicarum, cap. 40. maxime in nume. 5.

1 **Limita primo** nisi isti habuerint liberos ex alio matrimonio: nam tunc licet pater vel mater amittant bona, non acquiruntur fisco, sed aliis liberis: vt in d. Authen. de incestis nupt. & in dicta Authen. incestas. C. de incestis & inuti. nupt.

2 **Secundo limita** quando mulier vel maritus ignoranter contraxerunt, vel commiserunt incestum: ita notabiliter tenet glo. in d. Clemen. i. verbo, scilicet de consanguini. & affini. vbi probat qd ille qui in gradu prohibito matrimonium ignoranter contraxit, non incidit in poenam illius Clementinæ, licet postea sciuerit & cohabitauerit: cum ab initio nuptiarum illud sit referendum. quam glo. approbat Felin. in c. examinata. num. 7. de iud. Couarruias in d. §. 8. num. 19. similis est glo. in c. decreuit. in glo. fina. de hæreticis. libr. 6. quas glo. ultra Philip. Franc. ibi sequitur loã. Coralius in l. naturaliter. in §. nihil commune. in regu. 25. nume. 58. ff. de acquiren. possess. pro qua opinione est tex. in l. 3. tit. 18. part. 7. & ultra Docto, in dicta Clement. idem tenet Didacus del Castillo i. l. 8. Tauri: col. 2. Xuares in l. 1. titu. de las ganancias. lib. 3. Fori. Pro qua opinione allego tex. in c. si virgo. 34. q. 2. & in l. qui contra. C. de incestis & inuti. nupt. vbi probatur qd quando matrimonium illicitum est consummatum, tunc mulier que sciuit ius vel factum vel alterum tantum, prohibetur dotem datam repetere, & applicatur fisco: sed si mulier ignorauit ius vel factum, sine dubio potest repetere dotem. vt in l. si cum dotem. in §. fina. ff. solut. matrimo. Hanc opinionem tenet Bart. in l. fina. num. 4. ff. de conditio. sine causa. & in l. si adulterium cum incestu. num. 11. ff. de adulte. Iason in Additionib. ad Christophorum in §. si. num. 16. Instit. de nupt.

Circa quam limitationem est notandum, an filij nati ex tali matrimonio sint legitimi. glo. in d. l. qui contra. mouet hanc questionem, & determinat quod si vtrique ignorauerunt impedimentum, tunc essent legitimi: vt in l. qui in prouinciam. in §. diuus. ff. de ritu nuptiarum. sed vbi alter eorum sciuit impedimentum, filij non sunt legitimi: sed quo ad ignorantem, sic quam glo. sequitur ibi Bald. in 2. lectura, num. 2. Cinus num. 8. Salice. nume. 5.

Bart. in l. fina. num. 4. ff. de condi. sine causa. & ibi Iason col. fina. in fine. Alexan. in Additione. ad Bart. in d. l. si adulterium. in additione super num. 11. ff. de adulte. Odofredus in d. l. qui contra. num. 5.

Contrariam opinionem, imò quod si vnus eorum tantum ignorauit impedimentum, filij isti sint legitimi quo ad vtrique parentem, tenet glo. in c. cum inhibito. in §. 2. in verbo, si ambo. de clandest. despon. & in c. referente. in verbo, ignorantia. qui filij sint legitimi. glo. in c. cum in ciuitate. 34. q. 1. per tex. qui hoc probat, in c. 2. & in c. extenore. qui filij sint legitimi. ad idem est tex. in l. duobus. ff. de liberali cau. quia monstrum esset si aliquis esset partim legitimus & partim illegitimus: sicut qd aliquis esset partim seruus, & partim liber. vt in d. l. si duobus. & dictum illarum glo. sequitur Iacobus de Arenis in d. l. qui contra. nume. 3. & ibi Bald. sibi met contrarius, in 2. lectura. num. 4. vbi dicit hoc esse notatu dignum vt procederet de iure Canonico. & hoc etiam tenet ibi Alberi. nume. 2. Ancharra. in c. 1. col. 2. de constitu. & in consi. 183. Bart. titubanter & sibi met contrarius in Authen. de incestis nupt. in princip. collatio. 2. Abb. in d. c. 2. num. 2. Prepositus in d. c. cum inhibito. num. 7. vbi dicit non ob stare. l. qui contra. quia illa lex loquitur quo ad poenam irrogandam in personas ipsorum qui contraxerunt incestas nuptias: non autem irrogandam in personas filiorum, vt sint legitimi. In qua questione sic distinguendum puto, qd aut matrimonium est contractum in facie ecclesie, aut clandestine: si in facie ecclesie, & alter eorum habuit bonam fidem, tunc proles est legitima: & procedunt glo. iuris Canonici. ita tenet Ancharra. in d. c. 2. num. 6. & in d. c. extenore. num. 2. & ibi Abb. num. fina. idem Ancharra. in d. c. cum inhibito. num. 17. Anto. de Rosellis. in tracta. de legitimatione. in libro. 1. in §. de matrimonio putativo. nu. 3. Ludouic. de Sardis. in tracta. de naturalibus liberis. in 2. parte, in §. de legitimatione per putatiuum matrimonium. nu. 1. Ethec distinctio approbat de iure regio per tex. in l. 1. titu. 13. part. 4.

3 **Tertio limita** non procedere in sponsalibus: sed requiritur qd matrimonium sit carnali copula consummatum. vt in c. & si necesse. de donatio. inter virum & vxor. quem tex. ita intelligunt ibi Ant. Abb. & Prepo. Bal. Nouellus in tracta. de dote. in 1. parte, nu. 3. vers. secundus casus. & in nu. 7. vers. sextus casus. in fin. Couarruias in dict. §. 8. num. 20.

4 **Limita**

Regula. clii.

4 **Limita quarto** non procedere de iure Regio: nam de iure Regio medietatem bonorum tantummodo amittunt. vt in l. 5. titu. 16. & in l. 7. titu. 18. lib. 8. Ordina.

Et circa hanc regulam ultra supradictum casum in quo confiscatio bonorum fit ipso iure, vide decem casus per Matthæ. de Afflict. in constitutio. Neapoli. lib. 1. Rub. 2. nu. 25. & 49. casus ponit Franc. Lucas de Parma in tracta. de fisco & eius privilegio. in 2. parte principalis, per totam. & 62. casus ponit Chassanç. in consuetudi. Burgund. in titu. des confiscacions. §. 1. Rubri. 2. nume. 20. cum sequentibus foli. 89. colum. 1. Nouissimè & melius quam alibi in iure ponit 250. casus Ludouic. de Cressoles in tractatu. in quibus casibus iure Ciuili omnium bonorum vel partis publicatio fit indicta. à pagina. 3. vsque ad pag. finalem: vbi per paginas. 90. ponit supra dictos casus.

Regula. cli.

Contractus factus ab vxore sine licentia mariti, non valet. Hanc regulam probat tex. in l. 13. titu. 20. lib. 3. Fori. & in l. fina. in fine tit. 11. libr. 1. Fori. quæ leges declarantur & intelliguntur per l. 44. Styli. idem regulam disponitur in l. 55. Tauri. Circa quam regulam ultra Castilium & Docto. in d. l. 55. & Montaluū in glos. ad dictas. 11. Fori. vide Ioan. Bernar. in regul. 455. Pala. Rnui. in repe. Rubri. de donatio. §. 68. num. 6. Couarruias in Epitome. 4. libri. in 2. parte, cap. 7. §. 1. num. 1.

Hanc regulam limitat decem modis Rodericus Xuares in l. 13. titu. de las deudas. per totam, folio. 44. cum aliis. eandem regulam ampliat 5. modis, & limitat. 18. Chassanç. in consuetu. Burgund. in titu. des droiz. Rubri. 4. §. 1. nume. 1. cum aliis. folio. 27. colum. 4. vsque ad foliū. 30. & ibi notabiliter tractat materiam. Et circa hanc regulam vide And. Tiraquell. in legibus connubia. in glo. 2. nume. 2. vbi per totam gloss. tractat materiam: & in glo. 3. numero. 28. vsque ad finem ponit duas & viginti questiones circa hanc regulam: & in glo. 4. ponit, an maritus per alium consensum prestare possit: & in gloss. 5. ponit, an autoritas mariti debeat esse expressa vel tacita: & in glo. 6. ponit quinque & triginta questiones circa hanc regulam, per totam: & sic in effectu ex his omnibus possunt sumi quinquaginta limitationes ad hanc regulam.

Contumax regulariter non amittit causam principalem, sed condēnatur in expensis. Hanc regulam probat tex. in l. prope randum. in §. fin. autem. C. de iudi. vbi sæpenumerò contumax vincit in causa etiam absens, si actor de iure suo non probauit. facit etiã tex. in l. & post edictum. ff. de iudi. est elegans text. in l. diui fratres. in §. 1. ad fin. ff. de libera. causa. vbi sæpenumerò secundum feruum absentem qui patitur causam status fertur sententia. Hanc regulam probat gloss. in l. contumacia. in verbo, litis. ff. de re iudi.

1 **Primo fallit** quando contumax excluditur à facultate appellandi. vt in l. & post edictum. in §. fina. ff. de iudi. & in l. ex consensu. in §. si na. ff. de appel. & in l. 1. C. quotū appell. recipian. De iure Regio est tex. in l. 9. titu. 23. part. 3. & in l. 5. titu. 16. libro. 3. Ordin. cum iste proprie verus contumax dicatur, notat Decius in consi. 34. num. 1.

2 **Secundo limita** quando propter contumaciam parti contumaci, actio & audientia denegatur. ita glo. in l. contumacia. ff. de re iudi. al legat tex. in l. sed & si per prætorem. in §. sed & si dum. ff. ex quibus cau. maiō. vbi quando prætor vel iudex præstituit certa tempora agere volenti, si intra ista tempora non agat, causam perdidit, & denegabit amodo ei actio. & ibi gloss. in verbo, decreto. quam gloss. ultra Bald. ibi sequitur idem Bal. in Rubri. de mutuis petitiō. nu. 9. facit pro hoc tex. in l. diffamari. C. de ingenuis & manu. De iure Regio est. l. 46. tit. 2. part. 3. & circa hanc limitationem vide Iaso. in l. iusiurandum & ad pecunias. in §. ait prætor. in secundo notabi. ff. de iureiurand.

3 **Tertio fallit** in præparatoriis: nam si reus interrogatus à iudice quota parte hæres sit vel hæreditatem defendere pergat, is verò contumaciter tacet, perdit hoc commodum qd possit partem defendere. nam cogitur solidam hæreditatem defendere, etiam si ex parte hæres sit: quia contumaciter tacuit. vt in l. de ætate. in §. qui tacuit. ff. de interroga. actio. itaq; hic non perditur causa principalis, sed commodum principale quod hæres habere poterat.

4 **Quarto fallit** in iuramento calumnie: quia qui contumaciter non vult iurare de calunia requisitus ab altera parte, facit iacturam totius cause. vt in l. 2. in §. hoc etiam. C. de iureiur. propter calumniam. gl. in c. 1. in §. de iuramen.

- ramen. calum. & ibi Docto. probatur etiam de iure Regio in l. 2. tit. 2. part. 3.
- 5 Quinto limita in casu. c. 2. de confes. libr. 6. & ibi glo. vbi probatur qd si terminus positionibus actoris respondendi statuit, & reus sine rationabili causa nolit respondere, vel contumaciter se absentat, habetur pro confesso & perdit causam. & idem est in actore: vt ibi inquit gloss. in verbo, reus. idem disponitur in l. 11. & 12. de Madrid. Circa quam limitationem vide Bar. in l. 1. nu. 4. ff. de vulga. & ibi Ripam nu. 23. Curti. Seniorē in l. 2. in §. sed quia. C. de iureiur. quæ repetitio est posita per modum tractatus in 3. volu. tracta. diuerforū Doct. in fine. Alciat. in lib. 1. paradoxorum, cap. 7. Io. de Neuizanis in Sylua nuptia. lib. 3. num. 54. Iaso. in l. nec quicquā. in §. vbi decretum. num. 16. ff. de offic. proconsu. & lega. eundem in l. iusurandum. in §. ait prætor. nu. 4. ff. de iureiur. Quam limitationem sublimitat. 7. modis Bernar. de Luco in regul. 565. & circa eius ampliationem vltra supradictos Docto. vide Alex. in Additio. ad Barto. in l. si postulauerit. in §. quæstionis. ff. de adu. & in l. 1. numero. 4. ff. de vulga. & in l. si finita. in §. Iulianus. ff. de damno infecto. eandem limitationem sublimitat Francus. 5. modis in dist. c. 2. de confes. lib. 6.
- 6 Sexto fallit in casu. l. 1. in §. fina. C. de assertio ne tollenda. vbi si dominus vocat in ius Stichum quem dicit suum seruum, & pendente iudicio liberali dominus fatigat seruū coram alio iudice suspēsa priori lite: iam dominus dominio suo priuabitur.
- 7 Septimo fallit in casu. l. locorum. C. de omni agro deserto. libro. 11. vbi si coloni deserant prædia dominica, id est, tributaria, præstituitur eis certum tempus, intra quod veniant, & prædia colant, & tributa soluant: nam nisi venerint intra illud tempus, amittunt dominia prædiorum.
- 8 Octauo fallit in delatore contumace qui suā delationem non prosequitur. vt in l. senatus. in §. quod si tribus. ff. de iure fisci.
- 9 Nono limita in Vasallo: quia Vasallus contumax verus qui citatus dixit, nolo venire, perdit statim feudum. ita tenet Andr. de Isernia in c. 1. col. 2. in fine, de milite Vasallo qui contu. est. in V sibus feudo. & ibi Doct.
- 10 Decimo limita non habere locum quo ad acquisitionem fructuum: quia propter nimiam contumaciam, missus ex primo decreto lucratur fructus. ita probat tex. in l. Fulcinus. in §. diuus quoque Pius. ff. ex quibus causis

in possess. eatur. & hanc opinionem per illum tex. tenet idem Barto. in l. si finita. in §. Iulianus. ff. de damno infecto. Abb. in cap. contingit. de dolo & contumacia. Felin. in cap. consultationibus. numero. 8. ff. de officio de legat. Socin. in regula. 265. in 3. fallen. & in regula. 266. in prima fallen. quod tamen intelligo quando iudex hoc expressit, licet gloss. in d. §. Iulianus. & in d. l. Fulcinus. in §. fin. aliter sentiant: scilicet quod vbi constat de aperta contumacia missus ex primo decreto lucratur fructus ex dispositione legis absq; eo quod iudex aliquid dicat. Sed opinionem primam que fuit Barto. in d. §. fina. dicit contra supra dictas glo. veriorē Alexand. in dicto. §. Iulianus. nume. 107. & dicit aperte probari ex d. §. fina. ibi, in quo rescripto & fructum percipere iussit. eandem opinionem ante Barto. tenuit Iaco. de Arenis in d. §. fin. quem sequitur ibi Angel. eandem tenuit Io. Andre. in Additioni. ad Speculato. in titu. de primo & secundo decreto. i. §. restat. ver. hoc autem. Innocen. in cap. dilecto. num. 3. ad fin. de verbo. signi. Bal. in l. 2. nu. 7. ff. si ex noxa. cau. aga. & in l. consentaneum. nu. 31. C. quomodo & quando iudex. Abb. in c. quoniam frequenter. in §. in aliis. nu. 5. & 17. vt lite non contesta. Felin. in d. c. consultationibus. nume. 9. & ibi Deci. nu. 11. & istam esse comunem testatur expressē Michael. Vlcurrus in d. §. Iulianus. col. 138. licet ipse cōtra eam conatur tenere, seuibus tamen fundamentis.

11 Vndecimo fallit in casu. l. ad curatoris. in §. domum. ff. de damno infecto. vbi probatur quod quando domus est diruta, ita qd deformitas causatur in ciuitate, si dominus ad refectionem est potens potest compelli vt reficiat: sed si dominus non est potens, carator ciuitatis potest sumptu publico eam reficere: & si intra tempus a iudice assignatum sumptus cum vsuris non soluat, poterit eam re publica detrahere pro iure dicti sumptus & vsurarum: & sic ille propter contumaciam amittit rem principalem. illum tex. vltra Angel. ibi exaltat Bartholom. Czypola in tracta. seruitu. vrba. præci. cap. 59. nu. 4. Hippoly. in sing. 470. facit etiam similis tex. in l. si vt proponis. C. de ædificiis priua. vbi probatur quod si socius nomine comuni domum refecerit, ad sumptus pro rata agere poterit: vel per quatuor menses expectare, intra quos si sumptus pro rata non fuerint redditi, dñum totius si bi vdicare poterit. & est similis tex. in l. si fratres. §. idē respondit. el. 2. ff. pro socio. De iure

Regio

Regio est tex. in l. fina. tit. 3. part. 3. & ita per supra allegata tenet Angelus Aretinus in §. sequens. nume. 11. Instit. de act ionib. vbi Iason nume. 48. idem Iason in l. creditor. num. 7. ff. si certum petatur. & in repetitio. l. quominus. num. 109. ff. de flumini. Czypola in cautela. 23. Hippoly. in singu. 369.

Regula. cliii.

Contumax in non comparendo, vel respondendo, vel recedens ante tempus sine iudicis licentia, excommunicari potest.

Hanc regulam probat tex. in c. 1. de iudi. & ibi Abb. nume. 10. per illum tex. in c. certum. n. q. 3. glo. in c. duo. in verbo, videbatur. 96. distin. probatur etiam in c. constitutis. de procurato. in c. commissa. de electi. lib. 6. De iure Regio est tex. in l. 10. n. & 12. tit. 9. part. 1.

1 Amplia primò vt procedat. §. dicta conclusio in actore. ita tenet Innocen. in cap. calumniam. de pœnis. quem sequuntur Philip. Deci. & Docto. in d. c. 1. de iudi. quam opinionem sequitur etiam Alexan. in conf. 137. nu. 10. vol. 2. & in conf. 72. num. 8. volu. 3.

2 Securdo amplia, etiam si recedens licentia tus dimiserit procuratorem cum mandato, sed non sufficienti: vt est tex. in dicto. c. constitutus. de procurato.

3 Tertio amplia procedere etiã in minima contumacia, cum sit inobedientia quæ est digna excommunicatione. vt probat gloss. in d. c. duo sunt. quam sequitur Abb. in c. 1. nu. 10. de iudi. & in c. ex parte. el. 1. num. 3. de verbo. sign. Ludou. Gome. in §. ex maleficiis. nu. 4. Insti. de actio. Ludou. Montaltus in tracta. de reprobatione sententia Pilati. artic. 3. nume. 15. Andro. Barbat. in tracta. de testibus. in 3. parte. numero. 9.

4 Quarto amplia vt possit priuari beneficio si extiterit in excommunicatione per annum. probat tex. in c. rursus. & in cap. quicumq; 11. q. 3. Bernar. de Luco in practica. c. 142. Quod tamen intelligo verū quancūq; esset excommunicatus pro crimine: secus si pro causa ciuili. ita tenet Panor. in d. c. 1. num. 24. de iudi. & in c. contingit. nu. 7. de dolo & contu. Roma. in singu. 303. gloss. est in c. cum contumacia. in glo. fina. de dolo & contumacia. lib. 6. glo. in cap. contingit. in verbo, non potest. & ibi Anto. de Butrio, de dolo & contu. Aegidius de Bellamera in cap. cum bonæ. de ætate & quali. Chassanç. in consue. Burgun. tit. des iu

stices. Rubri. 1. §. 6. fol. 64. col. 1. nu. 21. Pala. Ruui. in rep. c. per vestras. §. 28. nu. 22. Steph. A. fredus in glo. ad decisiones Curia Tolosane: decisione. 265. Ripa in d. c. 1. de iudi. nu. 77.

1 Limita primò vt non procedat in citato ad vnum actum, qui illo expedito licentia tus recesserit: quia etsi non expressē, tacitè dicitur licentia tus a iudice. ita tenet Abb. in c. prout. in primo notabi. de dolo & contuma. Anto. de Butrio in cap. 1. nume. 28. de iudiciis. facit tex. in cap. certum. n. q. 3. ibi, aut si ante finitam causam examinationem.

2 Secundo limita quado citatus comparuit in termino, & vsq; ad extremum spatium citationis donec iudex dicefferit de tribunali extiterit: quia actore non comparete, potest eius contumacia accusata illicentia tus recedere. ita tenet Ioan. de Imola in c. 1. de iudi. nume. 18. per tex. iuncta gloss. 2. in c. 1. de dolo & contu. lib. 6. quem sequitur Felin. in dicto. c. 1. nume. 21. idem videtur tenere Abb. in c. consulu. nume. 7. de officio delega. Alexan. in l. si finita. in §. Iulianus. ff. de damno infecto. num. 25. pro qua limitatione facit quod notat Alexan. in conf. 92. num. 1. volu. 1. & quod notat Areti. in conf. 161. nu. 3. Quam limitationem intelligo vt per Imol. & Alexan. vbi §.

3 Tertio limita vt procedat aduersario accusante contumaciam recedentis ante terminum, vel non comparentis: alias fecus. vt in l. properandum. in §. & siquidem. C. de iudi. ibi, actoris absentiam inculante. quem ibi ad hoc notant Raphael. Paul. de Cast. & Iason & ante eos Bart. in l. consentaneum. C. quomodo & quando iudex. & in l. si finita. in §. Iulianus & ibi latē Alex. ff. de damno infecto. & in l. 2. in si. ff. si quis in ius voca. non ierit. & in l. arbitro certo die. vbi assignat rationē. ff. de arbit. 4 Quarto limita vt non procedat quando citatio fuisset inualida, secundum Barb. in c. 1. de iudi. nu. 40. quæ limitatio ante eum fuit Bal. in l. nam ita diuus. ff. de adoptio.

5 Quinto limita non procedere quando propter aliquod repentinum periculum illicentia tus recederet, secundū Anto. de Bu. in d. c. 1. nu. 28. de iudi. quem sequitur Feli. ibi num. 21. Pro qua opinione vltra. l. quæ situm. ff. de re iudi. addo tex. in c. tenor. de re iudi. iuncta gloss. 1. quam ponderat Abb. ibi.

Et circa Hanc regulam qua pœna contumax puniatur, vide Barthol. de Chassanç. in consue. Burgun. in titu. des iustices. Rubri. l. §. 7. fol. 73. colum. 4. nu. 1. cum aliis. & quinq; casus in quibus contumacia non punitur: &

h 2 24. in

24. in quibus punitur, ponit Robertus Mar-
ranta in tracta. de ordine iudiciorum. in. 6.
parte, in Rubri. de contumacia. per totam, fo-
lio. 176. cum aliis. Viginti etiam casus in qui-
bus contumax punitur, ac totidem in qui-
bus non punitur, ponit Ioan. Bafianus in
consuetudi. Aluerme. c. 9. in arti. 2. De iure re-
gio, casus in quibus contumax non punitur,
ponit. l. 5. tit. 3. lib. 2. fori. & l. 4. tit. 7. par. 3.

Regula. ciiii.

Conueniri coram alio potest quis, sicut
elegerit coram vno agere. Hanc regulam
ponit Maria. Soci. vbi eam notabiliter decla-
rat, in. c. prudentiam. num. 21. de mutuis peti-
tio. & in num. 22. vsq; ad num. 35. limitat eam
2. modis: & 2. fallentiam ibi positam subli-
mitat. 2. modis, à nu. 36. vsq; ad num. 47.

Regula. clv.

Conuictus simpliciter ad factum, non po-
test precise compelli, sed liberatur praes-
tando interesse. Hanc regulam probat tex.
in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de ver-
bo obliga. cum aliis allegatis per Bart. ibi nu-
me. 38. circa quam regulam vide Anto. de Bur-
gos in Rubri. de emptio. & vendi. nu. 3. Ludo-
ui. Roma. in singu. 619.

Regula. clvi.

Conuictus legitimis probationibus, ac
sponte proprio ore confessus condemnari
non auditur appellans. Hanc regulam pro-
bat tex. & ibi Doct. in. l. obseruare curabis.
Cuiusmodi appellatio non recipiatur, & in. l.
abstinendum. C. eod. tit. & in. l. ei qui appel-
latio. 6. sunt etiam quoru. 2. q. 6. glo. in. c. qui-
conque. 2. q. 6. in. c. cum speciali. in. §. porro. in
glo. 1. de appella. ibi hoc tenet Abb. nu. 5. Pre-
positi. nu. 7. Philip. Fran. nu. 5. Anto. de Butri
in tracta. de notorio. art. 4. tit. 56. notatur in. l. co-
stitutiones. ibi glo. 1. in. d. l. creditor in. §.
iustus. & ibi Bar. nu. 1. de appella. Roma. in
singu. 619. notatur in. l. qui sententiam. C. de

penis. & quis dicatur conuictus vide notab.
Fulgo. in consi. 13. num. 3.
1. Limita primò non habere locum quando
est conuictus per probationes non legitimas
& indubitatas, sed dubias: nam tunc non di-
cetur conuictus & admittitur appellatio, licet
fuerit confessus, ita Bal. in. d. l. obseruare cura-
bis. & in. l. si. C. de probat. & in. l. addictos. C.
de episcopa. audien. per glo. in. d. §. iustus. ita
tenet Philip. Fran. in. d. §. porro. num. 5.
2. Secundò limita habere locum in vera confes-
sione, non autè quando fuisset facta per pro-
curatorem etiam habentem speciale mandatum
ad confitendum: nam confessio facta proprio-
re plus operatur, cum iudex possit perpen-
dere: qua constantia & qua titubatione con-
fiteatur, vt ex iis perpendat an confessio fue-
rit vera, an non, ita tenet Bal. in. d. l. obserua-
re. nume. 14. per illum tex. ibi, voce propria,
quem sequitur ibi Paul. Castren. Roman. in
l. in. §. si procurator. ff. si quis ius dicenti non
obtempe. facit tex. in. l. clem. 2. de procura-
to. vbi procurator non potest confiteri deli-
ctum. facit etiam text. in. l. certè. ff. de preca.
Anto. de Butrio, Panos. & Canonista. in. c. 1.
vt lite non contest. Bart. & Doct. in. l. certum.
in. §. sed an. ff. de confess. & in. l. in. §. fina. ff.
quando appellan. sit. Alexan. in Additione.
ad Bart. in. d. §. iustus. in Additione. non habet
3. Tertiò limita quando est conuictus & spon-
te confessus: secus tamen si in tortura, vt in. d.
l. obseruare curabis. in verba aut formidinetor
mentorum. & ita per illum tex. tenet Bal. ibi
nu. 15. Abb. in. d. §. porro. nu. 5. & Philip. Fran.
ibi nu. 5. Bal. tamen in. d. in. fin. C. de iuramē-
tali. sentit contrarium: & in. l. fina. nume.
8. C. de probatio. imò per eum si in tortura con-
fiteatur, non appellat. Quòd intelligo quòd reus
perferat in confessione, secundò Curti. Se-
nio. d. l. 1. nu. 17. C. de iura. calumnia.
4. Quartò limita quando confessio fuisset facta
post sententiam: nam condemnatus ante con-
fessionem potest appellare, ita tenet Bart.
& ibi Alexan. in Additione. in. d. l. obseruare. &
ibi Paul. de Castre. & Bal. nam quicunque ante
sententiam erat conuictus tantum, si post sen-
tentiam confiteatur delictum, bene auditur
appellans. Hanc opinionem probat glo. in. l.
non tantum. in verbo, acquiescit. ff. de appella.
la. & ibi glo. 1. probat opinionem sed in vno
intellectu & sed in Bar. & Doct. ibi glo. in. d. l.
obseruare. in verbo, propriis. & ibi Bal. C. que-
runt appellans recit. Hanc opinionem tenet Bart.
in. l. constitutiones. nu. 1. ff. de appella. Bal.
& Doct.

& Doct. in. l. addictos. C. de episcop. audien.
& in. l. addictos. C. de appellationibus. & in. l.
vt debitum. in. fine. C. de heredita. actio. Ludo-
do. Roma. in dicto singu. 619. Philip. Fran. in
dicto §. porro. num. 6.

- 5 Quintò limita in casibus in quibus propter
inhumanitatem sceleris non admittitur appel-
latio: de quibus in. l. constitutiones. ff. de appel-
lato. Forro casus in quibus non admittit appellatio
ponit Alex. ibi, in additio. ad Bar. in. d. l. consti-
tutiones. & vltra dicta. §. in reg. 45. vide Soci.
in Reg. 24. Specul. in tit. de appell. §. in quibus.
Hippe. in rep. l. vnice. nu. 138. C. de raptu vir-
ginu. Lanfran. de Oriano in tract. de interlo-
quutionibus & appellationibus. nu. 96. Fede-
ricum Schem. in tract. de appell. nu. 37. Mon-
tal. in. l. 1. tit. 15. lib. 2. Fo. & l. Regia. 16. tit. 23. par-
ti. 3. & in. l. 1. tit. 16. lib. 3. ordina.
6 Sextò limita quòd verè esset confessus & conui-
ctus, non autè fictè per contumaciã: quia re-
quirit quòd ore proprio confiteatur: contumax
autè fictè dicitur confessus, & non fit extensio
de casu vero ad casum fictum. vt in. l. 3. in. §. hæc
verba. ff. de nego. gest. ita tenet Ange. Are. in
tracta. maleficio. in verbo. presente dicto Ca-
io & appellate. nu. 21. Nellus in tract. bannito-
rum. in. 4. part. 1. tēporis. q. 2. Philip. Fran. in. d. §.
porro. nu. 8. vbi tenet quòd quicunque contumax
ex forma statuti habet pro conuicto & confes-
so, non audit appellans. quod tñ declara vt per
Philip. Fran. vbi. §. q. contrariu tenet Bart. &
Alex. ibi, in. d. l. obseruare curabis.
7 Septimò limita nisi allegare probabilis cau-
sa in appellatione quæ offuscaret probatio-
nem aut confessionem: tunc appellatio admit-
titur. ita notatur in. c. Romana. in. §. in autè.
de appella. lib. 6. & tenet Ioan. de Imol. in. d. §.
iustus. ff. de appella. Philip. Deci. in. c. consu-
luis. nu. 5. de appella. & in. d. §. porro. nu. 16.
8 Octauò limita procedere tantummodo in cri-
minibus enumeratis in. d. l. obseruare. Hanc
opinionem contra glo. ibi tenet Petrus de Bel-
la Per. quam opinionem tanquam æquiorē
sequitur ibi Cinus in. 2. col. quam dicit magis
sibi placere Alberic. num. 2. in. d. l. obserua-
re. & ante eos tenuit Azo in Summa illius ti-
tuli: quam opinionem dicit esse veram de rigo-
re iuris Ioan. de Imol. in. d. §. iustus. num. 8.
Contrariam tamen opinionem tenet glof.
in. d. l. 2. quam sequitur ibi Bar. & Bal. eandē
opinionem tenet glo. in. d. §. iustus. & in. d. l.
non tantum. ff. de appella. quam opinionem
dicit comuniter teneri Io. de Imol. in. d. §. ius-
sus. eandem opinionem tenet Ant. in dict. §.

porro. de appella. eandem dicit esse commu-
nem opinionem idem Anto. de Butrio in tra-
cta. de notorio. arti. 4. num. 56.

Regula. clvii.

Chronicorum & Historiarum exemplum
probat. Hanc regulam ponit Bar. in. l. 1.
& ibi Alexan. ff. si cer. peta. per tex. c. in. cum
causam. de pbatio. probatur in. l. 1. ibi, à qui-
busdam scriptoribus traditum est. ff. de offi-
cio præfec. præto. & in. l. 1. ibi, Lunius & Tre-
batius & Fenestella scribunt. ff. de offi. qua-
sto. gl. in. Clem. 1. in verbo. urbano. de reliquiis
& venera. scilicet. & in. Clem. 1. in verbo. Bononia.
de magistris. & in. c. quauis. 2. distin. De Hi-
storiis est tex. in. l. 2. in. §. eodem tēpore. ff. de
origi. iur. & in. l. in. quæstionibus. ff. ad. l. Iul.
maie. vbi Salustij Historia referri videt. & in
§. 1. in. si. Inst. de donat. Et de Historiis Eccle-
siasticis est tex. in. c. fi. 9. distin. glo. in. c. vt ve-
teru. in verbo, Greci. ead. distin. Et de Legen-
dis scilicet est gl. in. §. hæc autē tria. in Proce-
mio florum. in verbo. Regis. & generaliter de li-
bris antiquorum tex. in. l. 1. ff. de offi. præf. præf.
& in. l. 1. ff. de offi. quæst. & in. l. septimo. m. fe-
ff. de statu homi. Circa quã regulã vide Phi-
lip. Deci. in. c. 135. Abb. in. c. 2. nu. 11. de feudis.
& in. c. cum causa. nu. 1. de proba. Capolã in
Auth. sed nouo iure. nu. 22. C. de seruis fugi.
& notab. Paul. Pari. in consi. nu. 50. vol. 1. Pla-
team. in. §. pen. notab. de testa. Institutio.

Hanc regulam amplia quatuor modis, &
limita vno modo, vt per Franc. Purpura. in. l.
1. nume. 156. ff. si cer. peta.

Regula. clviii.

Creditor partē debiti regulariter accipe-
re non cogitur. Hanc regu. probat tex.
in. l. quidam existimauerunt. ff. si cer. peta. &
in. l. tutor. in. §. Lucius. ff. de vsuris. & in. l. acce-
ptam. C. de vsuris. gl. & Doct. in. l. qui Romæ.
in prin. ff. de verbo. oblig. & in. l. si ita quis. in
§. Seia cauit. ff. eod. tit. De iure Regio est tex.
in. l. 9. tit. 20. lib. 3. Fori. & in. l. 8. tit. 14. part. 5. &
in. l. 199. Styli. Ratio est, quia particularis so-
lutio, non minima incommoda solet afferre:
vt in. l. planè. ff. familiz hercisc. Circa quam
regulam vide Antonium de Tremo. in Addi-
tionibus ad practicã Huberti de Bonaccur.
Rubr. secūda, incipiente, Quibus modis suo
h 3 nomine

nomine &c. folio. 35. colam. 1. in gloss. in verbo, non cogitur. Castil. in. l. 20. Tauri, in glo. fina. Bellon in conf. 44. num. 2. Ican. de Amicit in conf. 55. num. 18.

¶ Hanc regulam cum duabus limitationibus ponit Soci. in regu. 75.

Hanc etiam regulam ponit Iafon post Alexan. vbi eam ampliat duobus modis, & limitat. 9. modis in. l. quidam existimauerunt. nu. 5. cum aliis. quae duas ampliatio. laf. & 3. limitationes ex eis ponit Marti. Sancius Vascole rus in tracta. indiuiduorū. in. 7. cerula. nu. 79. Hanc etiā reg. cum quinq; ampliatio. & 12. limitatio. ponit Ant. Negusantius de Fano in tract. de pignorib. in. 2. parte. 3. mēbri quintae partis principalis. nu. 17. cum aliis.

Regula. clx.

Creditor inuitus non compellitur recipere vnum pro alio. Hanc reg. probat tex. in. l. si se non obtulit. §. ait prater. ff. de re iudi. & in. l. promissor. in. §. fina. ff. de constitu. pecunia. & in. l. item liberatur. in. §. qui paratus. ff. quibus modis pignus vel hypo. solui. tex. & ibi Docto. in. l. 2. in. §. mutui datio. ff. si cer. pet. & in Authen. hoc si debitum. & in. l. manifesta. C. de solutio.

Circa quam regulam vide notab. Carolus Ruinum in conf. 65. num. 10. volu. 2. Andre. Tiraquel. in tracta. de vtroq; retractu. in titu. de retractu Linagier. in. §. 1. in glo. 20. nu. 13. Marcum de Mantua in lib. 6. obseruationū, obseruatione. 59. Maria. Soci. Iunio. in conf. 85. nu. 7. vol. 2. & in. cōf. 147. nu. 8. vol. 1. Marc. de Mantua in conf. 18. num. 16.

¶ Hanc regulam cum duabus limitationibus ponit Soci. in regu. 377.

Hanc etiam regulam cum 3. ampliatio. & 5. limitationi. ponit Castillo in. l. 20. Tauri in glo. fina. Eandem regulam cum 10. limitatio. ponit Ioan. de Platea in. §. 1. num. 3. Insti. quibus mo. tollitur obliga. eandē regulam cum 15. limitatio. ponit Martinus Sancius Vascole rus in. d. tracta. indiuiduorum. in. 3. cerula. num. 38. eandem regulam cum 2. ampliatio. & 20. limitatio. ponit Iafon in. d. §. mutui datio. à num. 8. vsq; ad finem.

Regula. clx.

Creditor secundus potest offerre primo creditori suum creditum, & liberare pignus à primo creditore, & suam hypothecā confirmare. Hanc regulā probat tex. in. l. 1. C. qui potio. in pigno. habeat. De iure Regio est tex. in. l. 46. tit. 13. part. 5.

Circa quam regulam vide Andre. Tiraqu. in tract. de vtroq; retractu, in tit. de retractu Linagier. §. 8. glo. 7. num. 11.

¶ Hanc regulam, vbi eam notab. examinat cum 3. Ampliatio. & 3. limita. posuit Ant. Negusant. de Fano in tract. de pignori. in. 3. membro. 5. partis princip. nu. 1. vsq; ad finē. quam primam limitationem quae ponitur per eum ibi nu. 4. restringit. 7. modis: & vide eundem ibi nu. 10. vbi ponit alias. 9. Ampliationes.

Regula. clxi.

Creditor tenetur mittere ad domum debitoris quādo debitor non expresso loco aliquid dare tenet, & sic non tenet portare debitum ad domum creditoris. Hanc reg. ponit Alberi. de Rosate i. l. 2. nu. 22. C. de iure emphyteu. per tex. in. l. cū ij. in. §. in causa. ff. de transactio. vbi obligatus ad alimēta non tenetur ea deferre ad domū personae cui alimenta debentur. & in. l. item illa verba. in principi. & ibi glo. quae incipit. Non venit. ff. de constitu. pecu. quam glo. sequitur Abb. in. c. significate. nu. 9. de pignori. & ibi expressē hoc tenet Bar. nu. 8. eandem opinionē tenet Ange. in. l. spatiū. nu. 3. ff. de ædendo. Bal. in. l. acceptam. nu. 22. C. de vsuris. Innoc. in. d. c. significante. nu. 1. & ibi Doct. & Abb. in. c. licet. el. 1. nu. 13. de simonia. Bar. in. l. cū filius. in. §. si promissor. nu. 2. & ibi Ange. nu. 2. laf. nu. 3. & Alexā. & Doc. ff. de verb. obli. Ang. Are. in. §. pretereā quāsdā. nu. 35. Insti. de actio. Roma. in. l. de die. in. §. qui mulierē. ff. qui satisd. cog. nu. 14. laf. in. d. l. 2. nu. 92. C. de iure emphyteu.

¶ Limita primò hanc reg. non procedere nisi ambo, videlicet creditor & debitor, sint eiusdem fori, secundū Bar. in. d. l. item illa. per gl. ibi. Bal. in. d. l. acceptā. & in. l. fi. nu. 7. C. de cōditio. infer. Petr. de Vbaldis in tracta. de duobus fratrib. q. 14. nu. 15. laf. in. d. l. 2. nu. 92. C. de iure emph. & quā dicant eiusdem fori vltra Bar. in. d. l. item illa. ponit Iafon. in. d. l. 2. nu. 93.

¶ Secundò limita nisi debitum esset ita modicum, vt plus incommodi quā vtilitatis afferret domino. ita tenet Bald. in dicta. l. acceptam. num. 23. allēgat Innoc. in dicto. c. significante. de pignori. sed certē Inno. ibi hoc non tenet: sed illam opinionem Bal. sequitur Iafon

- 3 Tertiò fallit quando testator legatum vel fideicommissam expresse vel tacite solui destinauisset in loco creditoris, vel alibi, vt in. l. si fideicommissum a prin. ff. de iudiciis. & ibi Doc. De iure regio est tex. in. l. fi. tit. 9. part. 6.
- 4 Quartò limita quando debitor cepisset soluere in loco creditoris, vt in. d. l. fideicommissum. in. §. fina. cum. l. sequenti. per quem tex. Ang. in. l. 1. nu. 5. C. de fideicommiss. tenet quòd quando cunq; aliquis habet exceptionem nē teneretur soluere legata in certo loco, si vnū legatum in illo loco soluerit, sibi praiudicat quo ad alios vt etiam possit cogi alia legata in illo loco soluere. contra quam opinionem Angei. tenet expresse Iafon in. d. l. 2. nu. 9. C. de fideicommiss. & Guiller. Benedict. in repe. c. Rahnuntius. in verbo, si absq; liberis moreretur. el. 2. nu. 176. de testamen. sed pro opinione Angel. contra Iafon. & Guiller. Benedict. est tex. in dicta. l. fi. circa finem, tit. 9. part. 6.
- 5 Quintò limita quādo debetur certa species: quia est tradēda vbi res est. vt in. l. sed & si susceperit. in. §. si ea res. ff. de iudi.
- 6 Sextò limita quando petitur non res, sed cautio rei praestandae. ita tenet Paul. de Cast. in. l. si fideicommissum. in. §. 1. ff. de iudi. facit tex. in. l. quod legatur. ff. eod. tit.
- 7 Septimò limita si aliquis promisit facere conditionem vel renuntiationem sub poena: quia tunc tenetur ire ad domum creditoris. ita tenet Innoc. in. d. c. significante. nu. 1. de pignori. quem sequuntur ibi Docto. praecipue Barba. nume. 11. allēgat tex. in. c. pastoralis. in. §. fina. de offi. ordina.
- 8 Octauò limita secundum Innoc. quem sequitur ibi Anto. de Butrio nu. 2. in. d. c. significante. de pignori. quando est dies appositae tacite vel expresse. quia vt impediatur mora committi, debet debitor ire ad domum creditoris: sed vt dixit Bart. in. d. l. item illa. hoc nō est necesse cum possit in domo sua si creditor est absens protestari.
- 9 Nonò limita nisi consuetudo loci aliter se haberet, secundum glo. quam ibi sequitur Bar. in. d. l. item illa. eandem glof. sequitur Petrus de Vbaldis in. d. tracta. de duobus fratribus. in. d. 6. q. nu. 15. eandem opinionem tenet Bayto. in. l. suo victu. num. 1. ff. de operis liber.
- 10 Decimò fallit si debita velit soluere in loco creditoris: nam tunc etiam eo inuito potest. ita tenet Bald. in dicta. l. acceptam. nume. 23. C. de vsuris. quod dicit esse verum nisi locus ille esset destinatus fauore creditoris, vel vtriusq;

- allēgat notata in vsuris. C. de solutio. & in ratione sui textū. in. l. C. de seruis exportat. quam opinionem sequitur Iafon in. d. l. 2. nu. me. 96. C. de iure emphyteu.
- 11 Vndecimò fallit nisi gratia morae purganda: quia attēditur locus creditoris. vt in. d. l. item illa. in. §. proinde. ff. de constit. pecunia. notatur per Docto. in. d. c. significante. de pignori. quid autē si sit dies appositae tacite vel expresse. dixi. §. in. 8. limitatione.
- 12 Duodecimò fallit nisi esset debitum obsequium vel reuerentia personae: vt in. l. q. nisi. §. ex prouincia. ff. de operis liberti. vel causa propter quam debetur aliud. suaderet. vt in. l. sed & si susceperit. in. §. si libertis. ff. de iudi. & ibi Barto. vbi dicit quòd si relinquatur scholari certa quantitas pecuniae in auxilium studij, tale legatum seu fideicommissum debet praestari in studio. quem sequitur ibi Iacobi. de sancto Geor. nume. 2. & ibi Lancelo. Deci. vbi declarat illud dictum Bart. in. i. colidem etiam est in Vasallis cum renouatur fidelitas, secundum. §. de. os. Doct. idem in cōsuetuariis ac affectuariis quādo petunt renouationem: quia sunt quodam modo subditū vt in. l. pro locis. C. de annoniis & tribu. lib. 10.
- 13 Decimotertio limita nisi detur gratia conditionis implendae: quia tunc debet fieri obligatio in domū creditoris. vt in. l. fin. C. de conditionis. infer. Bart. in. l. tales. in. §. Priscus respondit. ff. de conditio. & demonstra. Bal. in. l. fusus quoq; in fina. verbis. & recte puto. in verb. potest. ff. de haer. di. instituen.
- 14 Decimoquarto limita non procedere in primitiis soluendis sacerdotibus: quia illas tenentur rustici in horrea clericorum deferre. vt inquit gl. notab. in. c. reuertimini. in glo. in verbo, in horrea. 16. q. 1. & in. c. decimas quas in vsum. in verbo, in horreum. 16. q. 7. & est tex. notabilis secundum glo. & Imol. & Roma. ibi, in. l. stipulatio ista. in. §. inter certam. ff. de verbo. obliga. ita tenet Iafon in. l. 2. nume. 92. C. de iure emphyteu.
- 15 Limita decimoquinto nisi subsistente impossibilitate creditoris: vt quia pater propter aliquod delictum missus esset in exilium, & filius illi ad alimēta teneretur: quia teneretur mittere alimenta ad locum patris. vt est tex. solennis in Authen. de incestis nuptiis. in. §. si verò contigerit. colla. 2. & ibi glo. in verbo, alia necessaria. vbi Nicola. de Neapoli, refert dominum suum habuisse hanc quaestionem de facto in ciuitate Foroliuij. & idem est in patre qui tenetur alere liberos: vt in. l. si quis

à liberis in §. si vel parens. ff. de libe. agnos. nã
 si filij nolint aut nõ possint stare cū patre de-
 beat eis alimēta extra domū patris præstari.
 ponunt Roma. & Imol. in l. si cū dotem. in §.
 transgrediamur. ff. sol. matri. pro quo facit
 quod. §. dixi in regu. 68. in. 10. limitatio.

16 Limita decimosexto quando aliquid est præ-
 standum in quo deferendū ad domum credi-
 toris non cadit expēsa, vt est deferre pecuni-
 am: quia tenetur deferre, puta pecunias pro
 alimentis. ita tenet Ange. in l. cum ij. in §. vult
 igitur. num. 5. ff. de transactio. & ita tenet Bar-
 to. in l. 1. nu. 4. ff. de aliene. & c. ba. lega. quem
 sequit Imola in c. indicante. num. 19. de testa-
 men. lason in dicta. h. nume. 92. in fine. C. de
 iure emphyteu.

17 Decimosextimo fallit si creditor velit sua in-
 pensā deferre legatum ad domum suam per
 debitorem. ita vt hæres solū poneret labo-
 rem suæ personæ: & licet glo. in l. quod lega-
 tur. in glo. in verbo. vbi est. teneat cōtrarium:
 tamen glo. magna ibi. in verbo. à legatario.
 in versi. vel nisi fortè. ff. de iudi. probat hanc
 limitationem. quam glo. reprobata glo. j.
 supra dicta sequitur ibi Bart. & Ange. & hæc
 opinionem esse communem & tenendam fir-
 mat ibi Iacobi. de sancto Georgi. numero. 4.
 idem Barto. & Docto. in l. cum res. ff. de le-
 ga. 1. pro qua opinione est tex. in l. prætor. in
 §. quod si in alio loco. ff. de ædendo. & in l. si
 in Asia. in §. depositum. ff. de positi. & illam
 glo. sequitur lason in l. cum ij. §. dum igitur.
 num. 9. ff. de ædendo.

18 Decimosextimo limita nisi esset determina-
 tus locus in quo debeat offerri: quia tunc ad
 illum locū debet accedere tam debitor, quā
 creditor. vt in l. 1. ff. de eo quod certo loco.

19 Decimonono limita non habere locum in
 bannito: nam si debitor promisit soluere Sal-
 manicæ, & postea ego sum bannitus de illa
 vrbe, tenebitur debitor soluere mihi alibi. &
 sic est speciale in bannito vt possit conueni-
 re debitores suos in quocunq; loco eos repe-
 riat: etiã si ibi nullo modo sortiatur forum.
 text. est & ibi gloss. quæ hoc expressè tenet
 in l. v. furas. C. de solutionib. & ita per illum
 tex. & glo. tenet Roma. in singula. 71. Bald. in
 dicta. l. v. furas. Felin. in cap. cum sit. in princi-
 de foro compe. Frao. Cremensis in singu. 23.
 Curtius Iunior in l. hæres absens. in §. si quis
 tutelam. num. 3. ff. de iudi. pro qua limitatio-
 ne videtur posita. §. in. 15. limitatione.

Regula. clxii.

1 Et

Creditorum privilegia: eiusdem tituli in
 personalibus actionibus concurrunt, nullo
 la habita ratione prioritatis nec posteriorita-
 tis. Hæc regulam probat tex. in l. privilegia.
 §. de privile. credito. & in l. si hominem. in §.
 quoties. ff. de positi.

Hanc regulam ponit Franc. de Ripa, vbi
 eam limitat sex modis, in d. l. privilegia. nu-
 me. 51. vsq; ad num. 58. ff. de privile. credito.

Regula. clxiii.

Creditor tenetur fideiussori solutionem ce-
 dere actionem personalem & hypothe-
 cariam. Quam regulam probat tex. secundū
 Salj. ibi in l. cum eorum. C. de sententiis. & in
 l. a. & ibi glo. in verb. transferendi. ff. de distra-
 ctio. pigno. tex. in l. creditori. C. de fideiusso.
 circa quam regulam videtur nota. Carol. Moli.
 in tracta. de vsuris. num. 680.

Hanc regulam cum tribus ampliacioni-
 bus & duabus limitationibus ponit Antoni.
 de Fano in tracta. de pignori. in. 3. membro. 5.
 partis principalis. nume. 33.

Regula. clxiiii.

Creditor qui nõ potest cedere actionem
 fideiussori, exceptione cedendarū actio-
 ne repellitur. Hanc regulam probat tex. in l.
 Stichum. in §. si creditori. el. 1. ff. de solutio. &
 in l. si pupillus alterum. & vtrobique Barto.
 ff. de administra. tuto.

Hanc regulam cum 5. limitationibus ponit
 Anto. Negusantius in tracta. de pignori.
 in. 3. membro. 3. partis principalis. num. 33.

Regula. clxv.

Creditor si vendit pignus & nondum re-
 cipit pretium ab emptore, non tenetur
 soluere debitori residuum, sed solū cedere
 eiactionem contra emptorem, periculo ta-
 men ipsius creditoris qui vendidit. Hanc re-
 gulam probat tex. in l. eleganter. in §. si vendi-
 derit. ff. de pignora. actio.

Hanc regulam limita: quinq; modis gloss.
 in l. penult. in verbo. delegare. ff. de pignora.
 actio. quæ. l. contrariatur nostræ regulæ. &
 glo. ibi ponit quinq; solutiones per quas li-
 mitatur hæc regula.

1 Et

1 Et sic limita primò secundum glo. quando
 cunq; ipse creditor totum pretiū recipit: tunc
 enim tenetur soluere illud residuū debitori.
 & hæc est prima solutio glo. Facit de iure re-
 gio tex. in l. 41. & 42. titu. 13. parti. 5.

2 Secundò limita quando creditor non curat
 recipere cessionem ab ipso creditore, sed vult
 expectare dilationem per eum datā emptori,
 & tunc accipere pretiū per manus credito-
 ris: nam isto casu non cogitur inuitus recipere
 cessionem. & hæc est 2. solutio glo.

3 Tertiò limita quando creditor velit cedere a-
 ctionem contra emptorem per modum dele-
 gationis: debitor autem non vult illam hoc
 modo, sed per viam simplicis cessionis tantū:
 quia non vult quòd creditor delegando peni-
 tus liberetur. iuxta tex. in l. C. de nouationi.
 nam in hoc creditor debet satisfacere ipsi de-
 bitori. & hæc est tertia solutio glo.

4 Quarto limita quando debitor fuisset in cul-
 pa dando dilationem emptori, & in habendo
 fidem de pretio: quia tunc debitor non cogi-
 tur recipere cessionem quæ est solutio quar-
 ta glo. supra.

5 Quintò limita quando creditor vellet cedere
 actionem periculo debitoris, & non periculo
 suo: quia debitor non cogitur illam recipere.
 & ista est quinta solutio glo. Quam regulam
 & limitatio. intelligo veram quando creditor
 potuit vendere præsentī pecunia absq; dila-
 tione: nam isto casu ipse creditor non debuit
 ficere gratiam de alieno: & ideò tenebitur ce-
 dere suo periculo. ita tenet Paul. de Castro in
 dicto. §. si vendiderit. per tex. in l. qui Romæ.
 in §. Callimachus. ff. de verbo. obliga. inducē
 do vt ibi per eum. sed si creditor non fuit in
 culpa, quia fortè non potuit aliter vendere,
 vel quia erat talis consuetudo: tunc non tene-
 tur non cedere suo periculo, ita tenet Paulus
 de Castro in dicto. §. si vendiderit. argumē. tex.
 in l. si pignore. in §. finali. ff. de pignoratitia
 Actio.

Regula. clxvj.

Creditor potest vendere pignus, seruatis
 tamen seruandis: & primò ad hoc vt cre-
 ditor possit vendere pignus requiritur quòd
 debitor sit in mora soluendi debitum. vt est
 tex. secundum Bart. & Salice. in l. cum soluen-
 da. ff. de distractio. pigno. & ideò vbi est ap-
 posita certa dies ad soluendum, illius lapsus
 sufficit ad constituendum debitorem in mo-
 ra.

ra: vt est tex. in l. magnam. C. de contrahen-
 vel committen. stipula. & ita proprie loqui-
 tur tex. in dicta. l. cum soluenda: vbi autem
 dies non esset appositus, requiritur interpella-
 tio ad constituendum debitorem in mora, iux-
 ta tex. in l. si ex legati causa. cum ibi notatis,
 ff. de verbo. obliga. De iure regio est tex. in l.
 41. & 42. titu. 13. part. 5. vbi ponuntur ea quæ
 seruari debent in venditione pignorum. Hæc
 regulam probat etiam tex. in l. si conuenerit.
 la primera. ff. de pignori. & in l. fina. C. de iu-
 re domini impetrado. tex. & ibi glo. in l. cre-
 ditor hypothecas. C. de distractio. pignori.
 De iure regio est tex. in dicta. l. 41. & 42. su-
 præ allegatis.

Hanc regulam ponit notabiliter Anto. de
 Fano in tracta. de pignori. in. 1. membro. 6. par-
 tis: numero. 1. vbi vsq; ad numero. 15. eam decla-
 rat. & à nume. 15. vsq; ad nume. 33. ampliat. 10.
 modis, & limita totidem modis.

Regula. clxvii.

Creditori datur retentio pignoris si non
 est satisfactus à debitore pro vtroq; debi-
 to, scilicet hypothecario & chirographario.
 Hanc regulam probat tex. in l. vnica. C. ob
 chirographariā pecuni. pignus retine. posse.
 & ibi docto. & regia. l. 22. titu. 13. parti. 5.

Hanc regulam amplia. 9. modis, & limita. 4.
 modis, vt per Anto. Negusantium in tracta.
 de pignori. in. 3. membro. 5. partis: numero. 46.
 vsq; ad numerum. 51.

Regula. clxviij.

Creditor prior præfertur posteriori. Hæc
 regulam probat tex. in l. qui balneū. &
 & in l. potior. ff. qui potio. in pigno. habeant.
 in l. quoties vtriusq;. ff. de regu. iur. & in regu-
 la, qui prior. de regu. iur. libro. 6. & ibi Dinus.
 Regia. l. 5. & l. 17. tit. 20. lib. 3. fori. & l. 27. & 29.
 titu. 13. parti. 5. Circa quam regulam vide Ca-
 tellia. Cottam in Memora. iuris, in verbo, cre-
 ditor. el. 7. Cepoiani in cautela. 12. 4. vbi eam li-
 mitat aliquibus modis.

Hanc regulam amplia. tredecim modis, & li-
 mita. viginti quinq; modis, vt per Frã. de Ripa
 in l. privilegia. à nu. 3. vsq; ad nu. 50. ff. de pri-
 uile. credito. Eandē regulam, vbi eā ampliat. 20.
 modis, atq; etiã limita totidem modis, ponit
 Anto. Negusanti in tracta. de pigno. in. 2. mē-
 bro. 5. partis: à nume. 1. vsq; ad nu. 31. Eandem
 h 5 regulæ

regula, vbi ea ampliat. 21. modis, & limitat. 25. modis, & notabiliter tractat materiam. & 14. effectus quos operatur prioritas temporis, ponit Chassanz. in Catalogo glorie mundi: in 2. parte, consideratione. 99. per totam.

Regula. clxix.

Creditor vendens pignus non tenetur de euietione. Hanc regulam probat tex. & ibi glos. & Bar. in l. periculum. ff. de pignori. & in l. i. & 2. C. creditor euietio. pign. no. debe.

1. Amplia primo non solum habere locum in creditore priuato, verum etiam in fisco: quia in hoc fisco vtitur iure priuati. vt in l. i. C. credito. euietio. pigno. non debe.

2. Amplia secundo, non solum si creditor vendat pignus consistens in corpore, sed etiam si vendat nomen creditoris hypothecatum. vt est tex. in dicta l. periculum.

1. Limita primo quando creditor vendidit pignus non iure creditoris, sed iure dominij & vt dominus: & idem si simpliciter vendidit: quia intelligitur vendidisse in dubio vt dominus, & non vt creditor: nam isto casu creditor tenetur de euietione, ita tenet Salice. in dict. l. i. in si. ver. si. nunc quia casus. vbi dicit ita tenere alios docto. mouet per tex. in l. i. §. i. ff. si ager vestiga. vel emphyteu. peta. idem tenet Salice. in l. rescriptum. in §. i. ff. de distractio. pigno.

2. Limita secundo quando creditor vendidit & promisit de euietione: quia tunc tenebitur creditor vt promisit. vt est tex. in dict. l. i. ibi, nisi nominatim hoc repromissum a priuato fuerit &c. & ibi glos. in verbo, creditor. qua sequuntur ibi docto. precipue Salice. in 3. notabili. idem probatur in l. 2. eodem titulo.

3. Limita tertio quando ille qui vendidit tanquam creditor no. doceret se esse creditorem, & rem venditam esse sibi obligatam: tunc enim non obstat quod vendiderit, tanquam creditor teneretur de euietione quae postea sequeretur. ita probat tex. in dict. l. i. in principio: ibi, praedium obligatum. & ibi glos. fina. vult qd creditor qui vendit pignus debeat quatuor praestare: & primum est illud qd continetur in hac limitatione. & cum glos. transeunt ibi Bart. Bal. Salice. & alii docto. idem Salice. in l. rescriptum. in §. i. ff. de distractione pigno.

4. Fallit quarto quando creditor qui vendidit doceret se creditorem & illam rem esse sibi obligatam: tamen no. doceret se in dicto pignore seu hypotheca esse potiore omnibus aliis creditoribus: tunc enim si alius creditor potior

eninceret ab emptore, ille creditor qui vendidit teneretur de euietione. tex. est in d. l. i. in fine. ibi, potiore se ceteris esse creditoribus. & ita notabiliter tenet glos. fina. ibi: quam sequuntur ibi docto. quod tamen declara vt per Salice. in dict. l. i.

5. Limita quinto quando creditor habens rem obligatam & illam vendens sciret illam non esse debitoris qui obligauit, sed esse alienam: tunc enim illam vendens cum sciat eam esse alienam, est in dolo: & ideo domino euincen te tenebitur de euietione. vt in dicta l. 2. C. credito. euietio. pigno. non debe. & notat glos. fi. in dicta l. i. quam sequuntur ibi Bal. & Salice.

6. Limita sexto quando creditor sciebat sibi no. licere vendere, neq; ex pacto, nec ex dispositione legis, & tamen vendidit: quia tunc creditor tanquam dolosus tenebitur de euietione. ita tenet glos. fi. in d. l. i. & ibi Salice. post Bal.

Regula. clxx.

Creditor consentiendo pignus vendi per debitorem, censetur remittere ius sui pignoris. Quam regulam probat tex. in l. si debitor. in §. i. ff. quib; modis pignus vel hypo. solui. & in l. sicut. in §. si voluntate. & in l. si probaueris. C. de remissio. pigno. & in l. cum te. eodem titulo. & in l. creditor. & ibi docto. ff. de regulis iuris.

Hanc regulam amplia. 2. modis, & limita. 2. modis, vt per Anto. de Fano in tracta. de pignori. in 3. membro. 6. partis. a. numer. 2. vsq; ad numerum. 33.

Regula. clxxj.

Compelli non debet quis ad faciendam quod alteri prodest & sibi no. nocet, quae do contractus non praecedit de cuius natura est vt faciat: & ille qui vult aliquem compellere, ex illo lucrum vel comodum sentit. Hanc regulam probat tex. in l. nec creditoris. C. de nouatio. in l. fina. ff. de vsu & habita. in §. praeterea. el. 2. Insti. de actio. Hanc regulam per supra dicta iura ponit Bart. cum. 3. limitatio. in l. soluto matrimonio. num. 13. ff. solu. matri. quem ibi sequitur Guiller. Poranus num. 4. & cum Bart. dicit esse communem ibi Iason, numero. 32. & 33.

Hanc regulam per supradictam doctrinam Bart. cum. 58. limitatio. ponit notabili. Ludo. Roma. in dicta l. soluto matrimonio. a. numero. 5. vsq; ad numerum. 21.

Regula.

Regula. clxxij.

Conuentio facta inter maritum & uxorem vt sibi inuicem succedat, valet. Hanc regulam ponit Cinos in l. si pater puellae. num. 2. C. de inofficioso testamento. quem sequuntur ibi Paul. Bal. Salice. & Iason nume. 2. vbi confirmat eam quatuor fundamentis. Quae opinio nem Cini sequitur Barba. in l. si diuortio. ff. de verbo. obliga. Hippo. in singu. 50. Iason in leg. ex hoc iure. numero. 55. ff. de iusti. & iure. Nicola. Boeri. in cofuetu. Bituricen. in rubri. de consuetudine matrimonij & doctri. §. 1. col. 7. & 8. fo. 58. col. 1. & notabiliter Pala. Ruui. in repe. rubri. de Donatio. §. 50. nume. 2. Hanc regulam probat tex. in c. i. in §. filij nati. & ibi Bal. & docto. si de feudo defuncti contentio sit inter dominum & agna. Vafalli. in fine: ibi, paetis dotalium instrumentorum in omni casu viro seruandis. C. de adulte. & regia. l. 9. titu. 6. lib. 3. fori. & in l. 23. & 24. titu. 11. part. 4.

Hanc regulam ampliat vno modo, & limita. ibi de vno Iason in d. l. pater puellae. nu. 6. eandem regulam cum 6. limitatio. ponit Chassanzus in consuetu. Burgu. in tit. des droitz. rubri. 4. §. 7. versicu. autrement. fo. 169. colu. 2. numero. 1. cum aliis.

Regula. clxxiii.

Limita morte extinguitur. Hanc regulam probat tex. in l. i. cum alijs. C. si reus vel accusator mortuus fuerit. in c. quorundam. 23. dist. in c. Peruenit. & in c. causam quae. el. 2. qui filij sint legi. De iure regio tex. in l. 28. tit. 21. part. 3. & in l. 9. titu. 20. lib. 4. fori. & in l. 7. & 8. titu. 1. parti. 7. Circa quam regulam, vltra Ange. in §. publica autem. nu. 3. & ibi docto. Insti. de publi. iudi. vide eundem Ange. in tractatu maleficiorum: in verbo, qui dominus iudex videns. nu. 41. Gome. in §. superest. nu. 19. Insti. de actio. Ioan. Igneum in l. i. in §. sibi manus. nu. 37. ff. ad Syllania. Roma. in singu. 431. Hippo. in consi. 1. nume. 36. volu. 1. & in l. fina. nume. 28. ff. de quartio.

Hanc regulam limita. 5. modis glos. in §. in terdum. Insti. de heredita. quae ab intesta. deserunt. & 9. modis limita. eam glo. in verbo maiestatis. in l. ex iudiciorum. ff. de accusatio. Quae 9. limita. ponit Speculator in titu. de accusatore: in §. l. nu. 3. Hanc etiam regulam limita. 2. modis Hippoly. in l. qui fallam. in §. accusatio. nu. 8. & 9. ff. de fallis. alia limitatio.

nes ponuntur in dict. ll. regni supra allegatis. Porro intra quantum tempus duret illud ius accusandi, dico quod in crimine haereticis intra quinquenium, iuxta. l. 2. & ibi doctores. C. de apostatis. quod extenditur etiam habere locum in crimine laesa maiestatis, glossa in l. Manichaeos. in verbo, subire. C. de haereti. qua glos. sequitur Roma. in singu. 431. in quo est notandum quod de iure canonico est glo. de hoc in summa. 24. q. 2. vbi tenet qd de iure Canonico non permittitur aliquem accusari post mortem, nisi in tribus casibus: scilicet in crimine haereticis, per cap. fina. de haereti. secundum quod quis haereticum instituit haereticum, vt in c. si quis episcopus. eodem titu. tertio si quis in notorio crimine decesserit, vt in cap. neq; 88. distin. & dicit ibi glos. quod de iure ciuili no. permittitur aliquem accusari post mortem nisi propter bona tantum, non vt alia illi poena imponatur: atq; addit ibi glos. qd hoc etiam statutum est in crimine laesa maiestatis: per tex. in l. fina. C. ad l. Iulianae maiestatis. Quod de iure regio non habet locum, per supra dictas leges: imo in crimine laesa maiestatis non solum propter bona, verum etiam in omnibus alijs poenis, quas si esset viuus deberet pati, poterit condemnari: & ibi glos. enumerat multos casus in quibus de iure ciuili permittitur accusatio. & est similis glos. iuncto tex. in c. accusatus. in §. in eo. in verbo, post mortem. de haereti. lib. 6. qua glos. dicit quoddam verbum notandum, quod licet accusatio post mortem non duret vltra quinquenium, vt supra dixi: tamen ad hoc vt bona ipsorum post condemnationem confiscentur & applicentur fisco debent peti intra quadraginta annos: alias non: & sic in effectu vult glos. quod in crimine laesa maiestatis confiscatio bonorum praescribatur quadraginta annorum spatio. qua glos. vltra doct. ibi sequitur Augustinus Arimirensis in additionibus ad Ang. in tracta. maleficiorum, in verb. & hai tradito. num. 17. qui sic eam intelligit. contra quem vltra glos. in dict. l. Manichaeos. tenet Abb. in c. cum nobis. numero. 8. de praescriptionibus. & ibi expressè Feli. nume. 2. quos vide, quia not. hoc declarant. Et circa hanc regulam notabiliter vide Matthae. de Afflict. vbi ponit. 21. specialia in hoc crimine laesa maiestatis: in cap. in versicu. & bona committentium crimen laesa maiestatis. a numero. vsque ad numerum. 53. & a numer. 53. vsq; ad numer. 11. ponit. 45. modos quibus committitur hoc crimen laesa maiestatis.

Incipit

Incipit litera. D.

Regula. clxxiiij.

Dans fundū, cōstruēs seu dotans ecclesiam cum cōsen-
su diocēsanī, quilibet ipsorum
erit patronus in solidum. Hanc
regulam probat tex. in. c. piz mentis, & in. c.
Frigentius, & in. c. quicunq; & in. c. filius. 16. q.
7. in. c. Abbatem. cl. 2. 18. q. 2. in. c. nobis. de iu-
re patro. hoc voluit glos. in. d. c. piz mentis. ita
tenet Archidia. in. c. 1. de iure patro. libro. 6. &
ita concludit Lamberti. in tracta. iuris patro-
na. in. 1. parte. 1. libri. in. 3. q. principa. num. 1. iun-
ctis his quz ponit Abb. & ibi Ioan. de Imola
in cap. nos quidem. de testamen. Rochus de
de Cur. in tracta. de iure patro. in verbo, con-
struxit. q. 13. nume. 21. idem Lamberti. in eodē
tracta. in. 1. parte. 1. libri. arti. 25. 3. q. principalis.
¶ Hanc regulam, vbi eam ampliat. 21. modis, &
limitat. 10. modis, ponit Cesar Lamberti. in
dict. 25. articulo. per totum.

Regula. clxxv.

Debitor fugitiuus potest propria auctori-
tate capi à creditore. Hanc regulā probat
tex. in. l. ait prator. in. §. si debitorē. ff. quz in
frau. credito. & in. l. gñali. C. de decurio. lib. 10.
glos. in. l. extat. in verbo, sine vllō iudice. ff. qd'
metus causa. & in. l. quz situm. in verbo, quia
interest. ff. de pignori. glos. in verbo, iudicio.
in principio, Institū. de actio. & in Authen. vt
iudices sine quoquo suffragio. in. §. necessita-
tem. in verbo, detinere. colla. 2. & in. c. 1. in ver-
bo, potestatem. de pace iuramento firman. in
vsi. feudo. De iure regio probatur in. l. 1. 2. 30.
lib. 3. fori. & in. l. 10. titu. 15. part. 5. & in. l. 2. 11. de
la hermandad.
Circa quam regulam vide Hippoly. in singu.
43. & in singu. 143. & in. l. si vt allēgas. num. 9.
C. de ficariis. Iaso. in. l. cum te proponas. nu. 3.
C. de transactio. & in. l. 1. num. 71. ff. de officio
eius. & in. l. vinum. nume. 3. ff. si cert. petā. & in
leg. pecuniam. nu. 9. ff. eod. titu. & in princip.
Institū. de actio. nume. 72. cū aliis. & ibi Gome.
nu. 59. Mar. de Mantus in consi. 41. numer. 9.
Segurā in. l. ab exheredato substituto. nu. 5.
ff. de lega. 1. Paul. Parisi. in consi. 107. nume. 52.
& in consi. 99. nume. 3. volu. 3. Castillo & Pala.
Ruu. in. l. 66. Tauri. Et quz requirant ad hoc.

vt debitor possit capi, ponit Ioann. Baptista
Caccialupus in tracta. de debitore suspecto &
fugitiuo. q. 3. & 4. Iason in. l. qui ab arbitro.
nume. 3. cum aliis. ff. qui satisfda. cogan. Paul.
Parisi. in consi. 107. nu. 6. volu. 3. & Ant. Rubens
Alexadrinus in repeti. l. non solum. §. morte.
nume. 241. ff. de noui operis nuntiatione.

Hanc regulam cum duabus limitatio. ponit
Soci. in. regu. 78.

Hanc regulam ampliat. 5. modis Gome. in di-
cto. §. superest. nume. 59. eadem regulam cum
aliis 5. ampliationi. ponit Petrus Rebuffus in
glos. ad constitutiones regias Gallie. in. 1. par-
te. in tracta. de literis obligato. art. 6. in. §. of. 3.
nume. 70. pagi. 149. & alias. 4. ampliatio. & 4.
limitatio. ad hanc Regulam ponit Rodericus
Xuarez in. l. 2. tit. de los emplazamientos. lib. 2.
fori. fo. 190. nu. 20. Hanc etiam regulā amplia-
ti. modis, & limita. 8. modis, vt per Franci. de
Ripa in. c. 1. nume. 88. de iudi.

¶ Ultra quos amplia primò, etiam si tempore
contractus debitor dilapidasset bona: non ta-
men in tantum quin adhuc esset idoneus si
postea illud fortius dilapidasset & conditio-
nem suā deteriorem fecisset, procedit nostra
regula & potest capi à debitore. ita Bal. in. l. si
pro ea. in principio, C. mandati. nume. 1. quē
sequitur Iason in. §. superest. num. 87. Institū. de
actio. idem Iason in. l. si ab arbitro. nume. 5. ff.
qui satisfda. cogan.

2. Amplia secundo non solum in debitore prin-
cipali, sed etiam in eius herede. ita tenet Bart.
in. l. postulante. in principio. ff. ad Trebellia.
quem sequitur Iason in. l. diuorcio. in. §. inter-
dum. nume. 6. ff. solu. matri. Petrus Rebuffus
in. 1. parte glos. ad constitu. Regias Gallie: vbi
allēgat alios doct. in glos. 2. 3. articuli, in tracta.
de literis obligatoris. pag. 105. nu. 10. & in eod.
tract. art. 5. glos. 3. pag. 149. nu. 74. Ioā. Crou-
in rep. l. nemo potest. col. 4. ff. de lega. 1. quod
tamen intellige vt per Rebuffum in. d. nu. 3.

3. Amplia tertio procedere vt creditor per solū
sacramentum probare possit suspicionem fu-
gæ. ita Ioan. de Imola in. l. 2. in fine principij. ff.
solu. matrimo. vbi tenet qd ad probandum de-
bitorem suspectū de fuga, ad hoc vt capi pos-
sit sufficit sacramentum creditoris. idem tenet
Angel. in repe. l. nemo carcerem. C. de exacto.
tributo lib. 10. Hanc opinionem ante eum te-
nuit notabili. Benedictus de Plumbino in di-
cto. l. nemo carcerem. in penul. col. in princip.
Ratio huius ampliationis est: quia in hoc casu
vertitur periculum in mora: & vbiq; peri-
culum est in mora, ad probationē suspicionis
sufficit

sufficit iuramentum, vt est glos. & ibi Innocē.
in. c. quoniam frequenter. vt lite non cōtesta.
& in. l. 2. vbi docto. C. vbi in re actio. Pro qua
opinionē est casus in. l. eorum. ff. de damno
infecto. vbi dicitur quod timenti damnum, de-
bet de dāno infecto cauere. & talis timor pro-
batur per iuramentum calumnia: vt in. l. qui
bona. in. §. si quis stipulaturus. ff. eodē titu. ita
ergo in casu nostræ ampliationis, quia mora
est periculum allaturā, & res est talis quæ ce-
leritatem desiderat: ideo talis suspitio per iu-
ramentum probatur: nē si alia probationes
exigerentur, debitor interim auferret. Hanc
opinionem tenuit Roma. in. l. si fideiussor. in
§. fina. ff. qui satisfda. cogan. facit quod voluit
Salice. in. l. vnica. C. de prohibita sequestra. pe-
cuniar. vbi tenet quod reum esse suspectum
vel non possidere immobilia, statur iuramen-
to actoris: quia tractatur de modico præiudi-
tio: argumento tex. in. l. si haurus. ff. ad exhiben.
Hanc opinionem dicit communiter pra-
cticari Ioan. Baptista Caccialupus in tractatu
de debitore suspecto & fugitiuo. in. 6. quæst.
numero. 18. Eandem obseruare totū mundum
testatur expressē Paul. Castren. in consilio
473. numero. 1. in. 2. colum. volumin. 6. Ean-
dem tenet Iason in. l. 2. numero. 29. ff. solut. ma-
trimo. & secundum hanc opinionem consu-
luit Alexand. in consilio. 19. nume. 2. volumi. 3.
& ita tenet Paulus Parisius in consilio. 107. nu-
mero. 54. volumine. 3. Contrariam tamen opinionē tenet Bald. in. l.
apertissimi. C. de iudi. nume. 9. in. Bal. in. cō-
silio. 285. nu. 3. & 4. in. 1. volumi. Ange. sibi con-
trarius in. l. si ab arbitro. §. qui ex causa. nume-
to. 2. ff. qui satisfda. cogan. & in Authen. de ex-
hiben. reis. in. §. si vero. colla. 5. Hanc opinio-
nem tenet Lanfrancus in tracta. recusationū
numero. 7. Alexand. sibi contrarius in. l. 2. nu-
mero. 22. ff. solut. matri. Eandem opinionem
tenet Iason sibi contrarius in principio, Institū.
de actio. numero. 91. & in. l. si ab arbitro. nu. 8.
ff. qui satisfda. cogan. Et hanc dicit communē
Thomas Parpalia in repeti. l. 2. columna. in
glos. in verbo, suspectum. ff. solu. matri. eam
tenet expressē Angel. Areth. in principio In-
stitū. de actio. numero. 8. quam opinio. dicit
etiam communem Detius in consi. 75. colū. 1.
& eam tenet Parisi sibi contrarius in consilio.
101. nume. 1. volu. 3. Eandem opinio. tenet Cate-
lianus Cotta in Memorabilibus iuris in verbi
debitor. cl. Pala. Ruu. in. 66. Tauri. nu. 48.
& ibi expressē Castillo in glos. in fortacione,
pro qua opinio est tex. in dict. 66. Tauri.

4. Amplia quarto habere locum in bannito: nā
eō quod quis est bannitus censetur esse in
fuga. vt in cap. 1. in. §. si quis hominem. de pa-
ce tenē. & eius viola. in Vrbibus seu. facit tex.
in. l. si cum Cornelius. & in. l. si quis. ff. de solu-
tio. quod notat Bald. & Moder. in. l. rogasti.
in. §. fina. ff. si cert. petā. & ita tenet Ioā. Bapti-
sta Caccialup. in tracta. de debitore suspecto
& fugi. quæst. 6. nume. 3.

5. Amplia quinto habere locū etiam in alieno
territorio: nam ibi potest propria authorita-
te capi. ita tenet Angel. in repe. l. nemo carcerem.
in vlti. charta. C. de exacto. tributo. libr.
10. quod ante eum expressē tenuit Benedictus
de Plumbi. in repe. dict. l. nemo carcerem. in
penulti. colum. in versu. item iuxta prædicta
quero. C. de exacto. tribu. lib. 10. qd' esse mēte
tenendū dicit Ioan. Baptista de Caccialup. in
dict. tracta. de debitore suspecto. in. 7. quæst.
nu. 2. quam tamē intellige vt per Xuarez vbi
supra. nume. 30. quem intellectu Xuarez ante
eum posuit idem Angel. in. l. 1. nume. 2. C. vbi
quis de curiali vel cohortalia.

6. Amplia sexto procedere etiam in pecunia: nā
creditor debitori fugienti licet capere pecu-
niam sibi debitā propria authoritate. ita pro-
bat tex. in dict. §. si debitorē. quem sic in-
terligit Dinus in principio Institū. de actio. in
2. colum. in fine. & hoc etiam tenet Rainerius
de Forolunio in dict. §. si debitorem. nume. 1.
& ibi Vdali. Zafu. nume. 2. Ioan. Baptista de
Caccialup. in dict. tract. de debitore suspecto.
in. 4. quæst. nume. 11. Iason in. §. superest. nu-
51. Institū. de actio. Eandem opinionem tenet
Bar. in dict. §. si debitorem. quando esset peri-
culum in mora expectare iudicis licetiam. &
ibi Zafius. numero. 2.

¶ Limita primò non procedere quando cre-
ditor habet pignus: nam in dubio præsumi-
tur idoneus: & tunc nō potest capi tanquam
suspectus de fuga. vt tenet Baldus in. l. credi-
tor qui non idoneum. ff. si cert. petā. pro qua
opinionē est glos. in verbo, redigere. in. l. 2.
C. de pignori. quem sequitur Ioann. Baptista
de Caccialup. in dict. tracta. quæst. 4. nume. 7.
Iason in dict. §. superest. nume. 54. Institū. de
actio. Cateilia. Cotta in Memoria. iuris. in ver-
bo, creditor. el. legūdo. & in verbo, debitor. cl. i.
Barba. in Rubri. de pignori. vbi exclamat de
illo dicto Bald. in. 2. colum. Quod tamen est
verūm quando pignus est idoneum: nam
alias captura locum habet, tenet Alexand. in
dicta. l. creditor. ff. si cert. petā. quem sequitur
Rode. Xuarez vbi supra. nume. 29.

Limita

2. Limita secundò nisi debitor militasset in armata militia: hoc enim casu nò est licita in eum manus iniectio. glos. est. 2. in verbo, armata. C. vbi quis de curiali vel cohortali. per tex. ibi. Ange. in. l. 1. nume. 2. in fine, & nume. 3. C. eod. ritu. eandem opinionem tenet Roderi. Xuares vbi supra, numero. 31.

3. Limita tertio nò pcedere in debitore fugiente ad ecclesiam: nam etiam si suspectus sit de fuga non potest ab ea extrahi. Pro qua opinio. facit gñalitas tex. in. l. presentis. C. de his qui ad eccle. confugi. & in. l. sanè enim. eiusdem. l. cum generaliter prohibeatur inuitum quem posse extrahi ab ecclesia. & etiam generaliter loquitur tex. in cap. si quis contumax. & in. c. miror. 17. q. 4. quam opinionem tenet Oldrad. in consi. 54. Abb. per tex. ibi in cap. inter alia. nume. 22. de immuni. eccle. sequitur etiã Ioan. de Visquis in repe. c. definit. nume. 55. 17. q. 4. & de consuetudine seruari testatur expressè Hippoly. in repe. l. vnica. num. 111. C. de raptu virgi. Stephanus Auzre. in additionibus ad decisioes capellz Tolosa. decisio. 422. Nicola. Boeri. in decisio. 215. nume. 6. Syluest. in Summa in verbo, immunitas. el. 3. in. l. 3. Francisc. de Ripa in dict. c. 1. numero. 88. de iudi. Cinus in dict. l. presentis. Ludouic. Gome. in. l. 4. superest. num. 66. In situ. de actio. egregius doctor Diacus de Couarruias in lib. 2. Variarum Resolu. cap. 20. nume. 14. Hanc opinionem dicit quotidie obseruari Philip. Det. in. l. vinum. in 2. notab. ff. si cert. peta. eam tenet Roderi. Xuares in. l. 2. titu. de los gouernos. lib. 3. fori. in. l. 7. nume. 2. folio. 197. eandem opinionem dicit esse veram & comunem & ita seruari Remigi. de Gonny in tracta. de immuni. eccle. fallen. 27. nu. 4. & 5. & 6. Pro qua opinione est tex. de iure regio in. l. 2. tit. 2. part. 1. & est Pragm. fina. incipiens, venerabiles prouisores. fol. 17. in volumine pragmaticarum. Licet contrariũ teneat Iason in. l. vinum. num. 3. ff. si cert. peta. per quatuor fundamenta de quo ibi. & principaliter mouetur per regulam. d. l. vinum. ff. si cert. peta. arguendo de tempore ad locum. idem tenet Iason in. l. plerique. nume. 26. ff. de iniur. vocan. & in. l. 2. in. l. 6. si decipiuntur. nu. 9. ff. de feriis. quam opinionem expressè reprobat Ripa vbi supra: & ad eius fundamenta respondet per Remigi. de Gonny, & Ludouic. Gomec. vbi supra.

Regula. clxxvj.

Debitor quantitatis, perempta quantitate etiam casu fortuito, nò liberatur. Quã regulam probat tex. in. l. incedium. C. si cert. peta. & in. l. 6. item his. Insti. quibus mo. re cõtra. obliga. glos. in. l. quod te mihi. ff. si cert. peta. Circa quam regulam vide Iason in. l. si à furioso. nume. 4. ff. si cert. peta. Carol. Rui. in consi. 218. nume. 10. vol. 1. & in consi. 171. nu. 10. volumine. 4.

Hãc regulam ponit Iason cum sex limitationibus in. l. quod te mihi. nume. 14. ff. si cert. petatur. Eisdem. 6. limitatio. ponit etiam Martinus Sancius Vascoletus in tractu. indiuiduorum: in. 7. cerula. nume. 80. & quia non ita facile inueniri poterunt, Prima est:

1. Limita primò nisi debitor obtulisset quantitatem & ipse creditor recusat accipere: nam si postea pereat quantitas, debitor liberatur. probatur in. l. si decem. ff. de solutio. & clarus in. l. si & per emptorem. ff. de actio. emp. & ita Bar. in dict. l. quod te mihi. nume. 4. quod est verum nisi illa quãtitas adhuc maneat: quia tunc tenetur. vt in. l. sed & si post. ff. de arbit. ita notabi. tenet Iason vltra in dict. l. quod te mihi. in. l. si à furioso. nume. 4. ff. si cert. peta. Carol. Ruius consi. 116. nume. 11. vol. 5.

2. Limita secundò in debitore quantitatis simpliciter: secus autem in debitore quantitatis respectu speciei. Nam tunc perempta specie liberatur à quantitate. ita tenet Bar. in dict. l. quod te mihi. nume. 9. per tex. in. l. Titiz testatores. in. l. 6. & in. l. filius familiã. in. l. fina. ff. de lega. 1. & alia iura quã ibi allègat. quam limitationem Barto. Sequitur Alberi. Paulus Castren. & Alexand. Moder. in. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obliga. Iason in. d. l. quod te mihi. nume. 15. vbi eam declarat.

3. Limita tertio quando pretium verè vel fictè superest penes debitore. vt in. l. si possessor. in. l. 5. ff. de petitio. hered.

4. Limita quarto quando inter partes esset conuentum qd periculum esset creditoris. vt in. l. periculum. C. de nautico foeno. Regia. l. 3. in fine. titulo. 2. part. 5.

5. Limita quinto non habere locum in causa. l. si Titius. versi. sed neq; ipsius. ff. de prescrip. verbis. vbi probatur qd si dedi pecuniam alicui & in eum transfuli dominium com hac conditione, qd si quid iucratus fuerit ex reditu eius solueret pro me tributum: nã cum tale pactum fiat gratia creditoris principaliter, & princeps lucrũ debet esse creditoris; ideo periculũ debet ad creditorem spectare, cuius gratia principaliter celebratus fuit contractus.

Hanc

Hanc limitationem per illum tex. ponit expressè Paulus de Cast. vbi dicit se nescire alibi, in dicta. l. quod te mihi. quem sequitur Iason numero. 15. Alexan. in. l. si ex legati causa. in fine. ff. de verbo. obliga. pro qua opinio videtur tex. de iure regio in. l. 4. ad medium. titu. 3. parti. 5.

6. Limita sextò quando respublica deberet certam quantitatem frumenti alicui & eam illi obtulit: & quia erat tempus fertilitatis creditor accipere recusauit, volens expectare tempus carestiz. nam isto casu res publica in totum liberatur, etiam si frumentum obiatum extaret. vt in. l. nulli. C. de erogatione militaris annonaz. libro. 12. & ibi Bart. quem tex. ad hoc ponderat Bald. in. l. non dubium. nu. 10. versi. sexto modo fit fraus. C. de legi. & in. l. accepta. numero. 24. C. de vsuris. Roma. in dicta. l. quod te mihi. nume. 6. in fine.

Regula. clxxvii.

Debitum vel onus diminuitur diminutis personis quibus aliquid relinquitur seu debetur. Hanc regulam probat tex. in. l. Seio amico. in principio. ff. de annuis lega. vbi si lego Titio decem annua si interueniet negotiis filiorum meorum qui erant tres, vno moriente legatum minuitur, ex quo onus etiam minuitur. facit tex. in. l. penul. ff. de conditio. & demor. tra. in. l. 1. in. l. 1. C. de caducis tollen. facit ad hoc: Nam si debeo alimenta pluribus quorum numerus sit diminutus, minuitur onus. vt in. l. domin. in. l. 5. fina. ff. de vsufruct. in. l. 3. i. 5. debeat. & in. l. pecunia. ff. de alimẽ. & ciba. lega. alimenta enim cum persona extinguuntur: vt in. l. cum ij. in. l. 5. constat. ff. de transactio. in. l. in singulos. ff. de annuis lega.

1. Fallit primò vbi obligatio est transitoria ad hæredes: quia diminutione personarum non minuitur actio vel obligatio, sed trãsit ad hæredes etiam si sint collegi in creditum. vt in. l. veteris. C. de contrahen. & comitten. stipula. & in. l. si pactum. ff. de probationi. cũ concordau. hæres enim personã defuncti repræsentat pro ea parte pro qua est heres: vt in. l. cum à matre. C. de rei vendi. in. l. si ab eo. C. de negotiis gest. in. l. 1. C. si cert. peta. & censetur eadem persona cum defuncto: vt in Authen. de iureiurand. à moriente præstito. in principio, colla. 5. ita tenet Detius in. l. hæredem. ff. de regu. iur.

2. Fallit secundo in indiuiduis: vt in. l. si commu-

nem. & in. l. nam satis. ff. quemadmodum feruitu. amittan. & in. l. 4. §. Cato. & in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verbo. obliga. cum ibi nota.

3. Fallit tertio in eo quod debetur pleribus personis, non vt singulis, sed vt vniuersis: quia diminutione personarum etiam si vnus tantum superfit non minuitur obligatio. vt in. l. sicut. in. l. 5. fina. ff. quod cuiusque vniuersi. no mine.

4. Limita quarto vbiunque habet locum ius accrescedi: quia portio personæ deficientis trãsit ad alium cum onere. vt in. l. vnica. in. l. 1. cũ pluribus sequentibus. C. de cadu. tollendis. & in. l. & si contra. ff. de vulga. & pupil. & latè habetur per Bart. & docto. præcipuè per Alciatum in. l. re coniuncti. ff. de lega. 3. quod est intelligendum quando persona deficiens perfectè excluditur: quia aliàs non habet locum ius accrescendi: vt in. l. si duo. in principio. & ibi nota. ff. de iureiuran. iuncta. l. communi liberto. ff. de bonis liberto. quæ materia cùm sit multum proluxa & ordinariè tractetur nò est transcribenda, cùm eam latissimè examinet Bald. in. l. vnica. C. quando non peten. part. vbi notabi. & nouissimè Hieronymus Cagaolus.

Regula. clxxviij.

Debitum vel onus non diminuitur nec perimit obligationem diminutis personis oneratis vei quæ aliquid debet. Hanc regulam probat tex. in. l. si pactum. ff. de probatio. in. l. veteris. cum concordantibus ibi signatis. C. de contrahen. & comitten. stipula. in. l. si debitori. C. de pactis. in. l. pro hæreditariis. C. de hæreditariis actio. & in. l. fina. eodem titu.

1. Amplia primò etiam si obligatio sit in dando, seu in faciendo, siue mixta. vt in dicta. l. veteris.

2. Amplia secundò etiam si diminutio causeatur ex inutili adiectione personæ ad obligationem: vt si fundus quem habebam communem cum Titio fuit à me venditus pro decem: nam licet ratione Titij non teneat venditio, nihilo minus ego sum in totum ad pretium obligatus, & in me firma manet totius fundi venditio: vt in. l. fundus ille. ff. de contrahen. emptio.

3. Amplia tertio in indiuiduis in quib⁹ quilibet in solidum tenetur. vt in. l. fideicomissa. in. l. 5. penulti. ff. de lega. 3. nam si vnus ex cohæredibus est

- bus est grauatius opus facere ciuitati, vel statum, vel aliud indiuiduum, potest in solidū astringi coherere nolente vel negligēte. vt habetur in. l. 2. in. §. 1. & 2. & in. l. 4. in. §. Cato. & in. l. stipulationes nō diuiduntur. ff. de verbo. obliga.
- 4 Amplia quartō non solum si diminutio causetur ex morte vnius personar, verū etiam ex alio defectu: vt quia sit incapax, vel inhabilis: vel si sit diminutio dispositionis, siue postea superueniat: vt habetur in. l. 1. in. §. 1. cum pluribus sequentibus. C. de caducis tollen. & in. l. si Titio. ff. de lega. 3.
- 5 Amplia quintō in pluribus qui aliquid debent vt vniuersi. vt in. l. sicut. in. §. fina. cū ibi notatis. ff. quod cuiusq; vniuers. nomi.
- 6 Fallit primō in onere vel debito coherenti personar: quia non trāsit ad hāredes cum extinguatur cum persona. vt in. l. ceteris. in. §. ff. de verbo. obliga. & in. l. si decesserit. & ibi Barto. & docto. ff. qui satisfā. cogā. & in. l. 1. in. §. nē autem. C. de cadu. tollen.
- 7 Limita secundō vbi cūq; est electa industria personar: quia cū obligatio non egrediatur personam perit & cessat. vt in. l. inter artifices. ff. de solutio. notatur in. l. nemo est qui ne sciat. ff. de duobus reis. ita dixit Bart. in. l. si sit stipulatus. in. fine. ff. de verbo. obliga. Bald. in dict. §. nē autem. & in. l. cōtinuus. in. §. si ab eo. ff. de verbo. obliga. Cinus & docto. in. l. veteris. C. de contrahen. & committen. stipula. Ludo. Roma. in. singu. 663. Felin. in. c. quoniam. in. §. is autem. nume. 5. de officio delega. Quod tamen est verum nisi hāredes essent eiusdem artificij: Nam tūc licet esset electa industria personar, obligatio trāsit ad hāredes. ita notabiliter concludit Alberi. vbi dicit ita communiter teneri. in. d. l. inter artifices. numer. 1.
- 3 Tertiō limita vbi ex pluribus creditoribus quis efficitur non soluendo: quia alii non tenentur pro eo etiam in causa alimētorum. vt in. l. solent. in. fine. ff. de alimen. & ciba. lega. facit tex. in. l. 1. & ibi nota. C. nē fili⁹ pro patre.
- 4 Limita quartō in persona accessoria, vt est fideiussor, qui liberatur liberato principali. vt in. l. & hāredi. in. §. in. his. cum. l. sequē. & in. l. quod dictum. ff. de pact. Iason notabili. in. l. si post moram. numero. 2. in. 6. col. vers. modō ego habeo regulā. ff. de eo quod certo loco.
- 5 Quintō fallit respectu prescriptionis: vt si debens decem annua decesserit relictis duobus hāredibus, quorum vnus soluerit & alius ceaserit tanto tempore ex quo possit causari prescriptio: nam tunc debitum minuitur. te-

net Bart. in. l. si prius. in. principio. nume. 4. ff. de aqua pluua arcenda.

6 Fallit sextō vbi onus est distributum pro numero personar: nam si minuatur personar minuentur operar: quia non debet vnus pro tributo alterius vel onere grauari. vt in. l. vnica. & ibi glof. C. vt nullus ex vicaneis pro alienis vicaneorum debitis teneatur. lib. 2. & in. l. hac definitio. cū ibi notatis. C. de omni agro deserto. libro. 2. not. Bart. in. l. munerum. in. §. mixta. ff. de muner. & honori. & hoc etiam est verum si sit de eadem domo: vt in. l. legato torum. in. principio. ff. de lega. 2. vbi Bart. hoc expresse notat. notatur in. l. 2. C. de apochis publicis. libro. 10. facit. l. 3. in. fine. ff. de alimen. & ciba. lega.

7 Septimō limita in casibus in quib⁹ ius disponit quod portio deficiens non transeat nec remaneat cum onere suo, & sic vbi cūq; cessat ius accrescendi: quia tunc ex quo non accrescit portio personar deficientis propter quam onus est impositum, pariter onus non accrescit: & quādo sit, patet in. l. 1. in. §. in. primo. cū sequentibus. C. de cadu. tollen. notat Bart. in. l. re coniuncti. numero. 54. ff. de lega. 3. habetur per Bald. & doctores in. l. vnica. C. quādo non peten. partes.

Regula. clxxix.

Debitor speciei ante moram re perempta liberatur: quia redacta est obligatio ad eum casum a quo incipere non potuit. Quam regulam probat tex. in. l. si homo mortuus. & in. l. si impossibilis. ff. de verbo. obliga. De iure regio. l. 18. titu. 2. part. 5. & l. 10. tit. 15. lib. 3. fori. & quia casus fortuitus ascribendus non est debitoris culpa, vt in. l. cum duobus. in. §. damna. ff. pro socio. Circa quam regulam vide Carolum Ruin. in. consi. 28. nume. 7. volumi. 1. & in. consi. 167. numero. 6. & 7. volu. 4. Nicolau Belloniū lib. 3. supputationum. cap. 2.

Hanc regulam ponit Soci. cum. 3. ampliatio nibus, & duabus limitationibus in regula. 32. in posterioribus. Bernar. de Luco cum. 7. ampliatio. & 3. limitatio. in. regu. 169. referendo se ad Iason. in. l. quod te mihi. numero. 12. ff. si cert. peta. Eandem regulam cum. 10. ampliatio. & 6. limitatio. ponit Frāsciscus de Ripa in dicta. l. quod te mihi. a numero. 4. vsque ad numerum. 12.

Regula. clxxx.

Debitos

Regula. clxxxiii.

Debitū in diem potest ante diem solui. Hanc regulam probat tex. in. l. eū qui. in. §. fina. ff. de verbo. oblig. & in. l. qd' in diē. ff. de solutio. & ibi glof. ponit cōcordātiās. Hanc regulam cum duabus ampliatio. & quinq; limitatio. ponit Vdalri. Zali⁹ in. l. stipulatio ista. in. §. incertam. numero. 3. ff. de verborum obligatio.

Regula. clxxxiiii.

Debitum regulariter non augetur, seu onus rei vel personar promissum vel debitum, auctis rebus vel personis quib⁹ onerosum debetur. Hanc regulam ponit glo. in. l. non modus. C. de seruitutib⁹. vbi dato quod augeatur fundus cui debetur seruitus aquar ductus, non ex eo augetur ipsa seruitus. quā regulam probat etiam tex. in. c. quanto. de censibus. vbi est expressum qd' si quis fundauerit monasterium, ita qd' ex redditibus ipsius monasterij detur procuratio monachis alterius monasterij, & cōtingat quod multū sit auctus numerus monachorum quibus procuratio debebat, sit reductio iudicis arbitrio ad antiquam mensuram seu numerum antiquum. Circa quem tex. vide Pala. Ruui. in. repeti. rubr. de donatio. §. 66.

Hanc regulam ponit Albertus Brunus in tracta. de augmento: vbi in. nu. 7. & 8. & 12. dicit hāc esse magis cōmunem opinio. in. 10. conclusionē principali: & dicit eam tenere pileum. q. 48. Bartholomæ. Brixien. in. q. 50. Imol. in. Clemen. literas. nume. 28. de rescrip. Iason in. l. quo minus. nu. 136. ff. de Flurini. Hanc regulam limitat quinq; modis & notabiliter eam declarat Albertus Brunus vbi supra a nu. 8. vsq; ad nu. fina. & vide eundem ibi; in. 12. conclusionē principali.

Regula. clxxxv.

Decretum ex falsa causa interpositū, est nullum. Hanc regulam probat tex. in. l. magis puto. in. §. si res alienum. ff. de rebus eorū. in. l. Scia. ff. de tutori. & curato. dat. ab iis. in. l. iusta. & ibi Benedictus de Plumbino nu. 3. ff. de manumif. vindict. in. l. cum verō. in. §. subuentum. ff. de fideicomissa. liber. & in. l. & si præses. C. de prædiis mino. Iacobi. de sancto Georg. in. l. hoc edicto. in. l. lectu. numero. 10. ff. quod quisq; iuris. vbi ponit hāc

Debitor constituitur in mora ex lapsu diēi a contrahētibus appositum. Hanc regulam probat tex. & ibi Bald. Alexā. & Iason in. 3. notabili. in. l. vinum. ff. si cert. peta. & in. l. magnam. C. de cōtrahen. & committen. stipula. De iure autem regio est tex. in. l. 18. titulo. 11. parti. 5.

Hanc regulam cum. 7. ampliatio. & totidem limitatio. ponit Frā. Purpura. in. dict. l. vinū. a num. 13. vsque ad num. 31. & vide quā dicam infra in sequenti Regula.

Regula. clxxxvi.

Debitor constituitur in mora per interpellationem extraiudicalem. Hanc regulam probat tex. in. l. mora. ff. de vsuris. & in. l. si ex legati causa. ff. de verbo. obliga. & in. l. quod te mihi. ff. si cert. peta. in. l. Tira. in. §. vsuras. ff. de lega. 2. glof. in. l. qui Romā. in. §. coheres. in. verbo. testato. ff. de verbo. obliga. circa quā regulam vide Bart. in. l. non solum. in. §. morte. ff. de noui ope. nun. & ibi Anto. Rube. num. 781. Ludou. Roma. in. singu. 424. Iason in. l. nam & postea. in. §. si is qui temporali. nu. 10. ff. de iure iur. & in. l. si mora. nu. 20. ff. solut. matri. Anto. Rube. Alexandrinus in. repe. l. vinum. nu. 103. cum sequentibus. ff. si cert. peta. vbi notabili. Alexan. in. l. si infulā. col. fina. ff. de verbo. obliga. Philip. Corne. in. consi. 101. numero. 15. volumi. 1. Iason in. dicta. l. quod te mihi. numero. 22.

Hanc regulam cum. 3. ampliatio. & 4. limitatio. ponit Ioan. Bernar. in. regu. 355. Eandem regulam cum. 4. ampliatio. & 6. limitatio. ponit Fran. Purpura. in. l. vinum. nu. 31. vsq; ad nu. 47. Eandem regulam, meliūs quā alibi, ponit Marcus Anto. Bauera in tracta. de morar vbi in. l. parte a nu. 1. vsque ad fina. ampliat eam decem modis: & in. 2. parte a nu. 1. vsq; ad fina. limitat eā tredecim modis.

Regula. clxxxvii.

Debitor absolutus eō quia non est debitor, non potest actor venire contra sententiam, & probare debitum. Hanc regulam ponit glof. in. verbo. absolutus. & ibi Bar. in. l. Iulianus verum debitorem. ff. de condict. indebiti. in. 3. par. prim. glof. quā sequuntur ibi Docto. excepto Fulgoso. Hanc regulam cum tribus limitationibus ponit Iason in dicta. l. Iulianus verum debitorem. numero. 22.

hanc regulam. **Corn.** in consi. 132. nume. 1. volumi. 2. & in consi. 132. num. 6. volumi. 4. & in consi. 185. numero. 2. eodem volu. **Alexan.** in consi. 69. numero. 1. volu. 3. & in consi. 147. nume. 1. & in consi. 207. nu. 7. volu. 7. **Andre.** **Alciat.** in tracta. præsumptio. in. 3. regula. præsump. 10. **Iafon** in. l. si is ad quem. nu. 15. ff. de acquiren. hæredi. **Carolus Ruinus** in consi. 160. numero. 27. volu. 2. & in consi. 46. num. 3. volumine. 5. **Paulus Parisius** in consi. 99. numero. 16. volumi. 1. & in consilio. 12. nume. 63. volumine. 2. **Syluester Aldobrandinus** in. 6. si quis autem. numero. 9. vbi dicit hanc esse communem opinionem, **Institū.** de excusatio. tutori.

- 1 **Amplia** primò siue causa esset falsa ipso iure, siue per exceptionem: ideò decretum interpositum propter debitū quod potest excludi per exceptionem non valet. ita **Innocen.** in cap. prætereā. nu. 4. de dilationi. quem sequitur **Ludou.** **Roma.** in cōsi. 454. nu. 9.
- 2 **Amplia** secūdò etiam si subeat vera causa ex qua interponi potuisset & valuisset: non tamen fuit allegata, sed falsa, & super ipsa fuit fundatum decretum. vt in. l. tutor si petitus. & in. l. Seiz. egressæ. ff. de tutori. & curatori. dat. ab ijs. ita expressè tenet **Paulus de Cast.** in consi. 201. numero. 1. volumi. 1.
- 3 **Amplia** tertio siue causa falsa sit expressa in Decreto, sine non: dummodò ex actis cōstet. vt est **glos.** in. l. 2. in verb. palam. in fin. C. quādo prouoca. non est necesse. **Bart.** in dicta. l. Seiz. ff. de tuto. & cura. dat. ab ijs. nu. 2. **Raphaël Cuma.** in consi. 115. nu. 6. **Alexā.** in cōsi. 207. nu. 7. volu. 7. vbi dicit hanc esse cōmunem opini. pro qua opiniōe allēgat **tex.** in. l. magis puto. in. 6. penul. ff. de rebus eorum.
- 4 **Amplia** quartò etiā si causa sit p parte falsa: quia tunc in totū vitatur decretū. tenet **Bar.** quem sequuntur ibi docto. in. l. si non fortē. in. 6. si centum. nu. 5. ff. de cōdictione indebi. **Bal.** in **Margarita.** in verbo, decretū. q. 2. **Roma.** in cōsi. 454. nu. 2. **Det.** in cōsi. 403. nu. 20. **Carolus Ruin.** in consi. 160. nu. 27. volu. 2. & **Paul. Parisius.** in consi. 100. num. 31. & 35. volu. 1. Ratio est, quia sentētia indiuidua est vnus capituli: vt in. l. in hoc iudicio. ff. fami. hercif. & in indiuiduis vtile per inutile vitiat: vt in. l. 1. in. 6. item quæritur. & in. 6. item **Trebatius.** ff. de aqua quotidiana. & æstiuā. in. l. græcē. in. 6. illud. ff. de fideiussor. & sic adiudicatio rei pro maiori debito quàm sit, non tenet in ali quo quando fit à iudice. vt in. l. 1. in. 6. hæc verba. ff. ne vis fiat ei. **Bal.** in. l. certi cōdictio.

in. 6. quoniam. numero. 3. ff. si cert. peta. secūs si à parte: vt in dicto. 6. si centum. ita tenet **Alexand.** in. l. iustē possidet. & ibi docto. ff. de acquiren. possessio. **Bald.** in consi. 223. numero. 1. & 2. volu. 2. & ita fuisse iudicatum testatur **Matthæus de Afflictis** in decisio. 218. numero. 3. & 4. Quod non procedit etiam quando res esset mihi adiudicata, tam ratione mei debiti quàm debiti fratris, cuius mandatum non habeo: quia tunc pro parte mea tenebit. ita cōcludit **Bal.** in. l. ordo. nume. 17. C. de executio. rei iudi. quē sequitur **Philip. Deti.** in. l. cū ampliūs. nume. 3. in versi. 3. limitatur. ff. de regu. iur.

- 1 **Limita** primò quando ius & iustitia deficerent ex parte conuenti, seu ratione rei in qua missio facta est. vt pote si verē sim creditor **Titij**, & missus sim in possessionem rei **Caij**, tanquam esset **Titij.** nam tunc si missio ex primo decreto facta sit, poterit **Caius** comparere & ostendere summam de iure suo, & reuocari facere missionem. vt in. l. à diuo **Pio.** in. 6. si super rebus. ff. de re iudi. si vero compareat post secundum decretum, nō poterit summariē reuocationē missionis petere: sed ordinariē sic, libellum offerendo & alia faciendo necessaria. vt in dicta. l. à diuo **Pio.** in. 6. si post addictum. **Bart.** in dicta. l. si is ad quem. nume. 2. ff. de acquiren. hære. Item si missio facta fuerit in qua tertio ius habet: quia intra annum summariē discutietur: postea verò ordinariē. ita **Bar.** quem sequuntur ibi docto. in. l. iustē possidet. numero. 1. ff. de possess. secūs si deficeret ius ex parte agentis. vt si peto centum quæ falso mihi dico esse debita. & quia nō comparo in possessionem bonorum tuorum missus sum, tunc non valet decretum interpositū: quia ex parte agentis ius defecit, cū nihil mihi debeatur. vt in. l. 1. in. 6. hæc verba. ff. ne vis fiat ei.
- 2 **Limita** secūdò quando fuisset cognitum de veritate aut falsitate causæ ante decreti depositionem. vt est **glos.** in. l. si putas. in verbo, ne garentur. & ibi **Bald.** C. de petitio. hæredi. argumen. **tex.** in. l. fina. C. de edicto diui **Adria.** tollen. **Bal.** in. l. 2. col. 2. C. quādo prouoca. nō est necesse. etiam si summariē cognitum fuerit, quia in decreto plena cognitio causæ nō requiritur: **glos.** in. l. cū proponas. in verbo, constat. C. de bonis autho. iudi. possi. & in. c. quoniam frequenter. in. 6. fina. in verbo, summam. vt lite nō contesta. **Tex.** de iure regio in. l. 2. titu. 8. part. 3. & hæc limitationem tenet **Ange.** in. l. ius pluribus. ff. de iusti. & iure.

Limita

- 3 **Limita** tertio quādo decretum interponere tur ex causa erronea: vt si iudex ignorans interposuerit decretum super contractu dolo vel metu inito: tunc enim decretum non est nullū, sed poterit peti restitutio. vt in. l. 2. C. de fideiussor. mino. & ibi **Bald.** nu. 1. & 2. **Iacobi.** de sancto **Georg.** ibi numero. 13.
- 4 **Limita** quartò quādo interpositum esset ad postulationem partis, & erant tales qui sibi præiudicare poterant: nam tunc falsitas causæ, decretum nullum non redderet. Hanc limitationē posuit **Bart.** in. l. tutor si petitus. ff. de tutori. & curato. dat. ab ijs. dū soluit contrarium. l. si vt proponis. C. de confirman. tuto. quem sequitur **Ange.** in. l. cū ij. in. 6. si prætor. & ibi **Iacobinus** in. 1. lectura. nu. 5. & in. 2. lectura. nu. 7. ff. de transactio.
- 5 **Quintò** limita quādo decretum inter consentientes interpositū esset. vt in. l. sed si hac. in. 6. patronum. ff. de in ius vocan. vbi si liber tus tãquam ingenuus esset adoptatus, & decretum adoptionis interpositum, illud decretum tenet. & ita per illum **tex.** tenet **Bal.** ibi. **Iacobinus** in. d. l. si prætor. in. 2. lectu. nu. 7.
- 6 **Sextò** fallit quādo veritas vel falsitas causæ ex iudicis declaratione pendebat: vt si iudex interdixit administrationem alicui tãquam prodigo qui non est. vt in. l. is cui bonis. & ibi **Bal.** ff. de verbo. obliga. & ita tenet idem **Bart.** vbi hoc notabiliter declarat, in. l. Seiz. nu. 4. & 5. ff. de tuto. & curato. dat. ab ijs.
- 7 **Fallit** septimò quādo decretum esset interpositum ex falsa causa pro executione iudicati: quoniam falsa causa illud non vitiat. ita notabi. tenet **Bal.** in. l. sunt & alia. in. 1. lectu. in. 6. fina. per **tex.** ibi. ff. de Publicia. quem sequitur **Iacobin.** in. d. 6. si prætor. in. 2. lectura. nume. 7. ff. de transactio. & quāuis **tex.** ille hoc non probet secundum **Alexand.** in. d. l. iustē possidet. tamē eius dictum comprobatur ratione: nã sententia etiam iniusta inter partes facit ius. vt in. l. 1. 6. item cū contraxeris. ff. quando appellan. sit. & facit debitum quod prius non erat. & ideo tale decretum licet interpositum sit ex falsa causa, non potest impugnari postquam trāsuit in rem iudicatam: per ea quæ habentur in. l. 1. C. de iuris & facti ignoran. pro qua ratione est **tex.** in. l. qui Romæ. in. 6. duo fratres. ff. de verbo. obliga. vbi probatur & expressè ex eo notat **Bart.** quòd iniusta sententia per quam quis cōtra diuisionem facere declaratur, facit poenam committi. quem ibi sequuntur docto. præcipuē **Valsi.** **Zafius** numero. 6. qui dicit

illum **tex.** esse notabilem ad hoc. & illud dictum **Bald.** sequitur **Carolus Ruin.** in consi. 12. numero. 4. volumine. 4.

Alia verò circa hanc regulam & eius materiam vide per docto. in dicto. 6. si prætor. & in. l. iustē possidet. ff. de acquiren. possessio.

Regula. clxxxvi.

Decretum interpositum sine causæ cognitione non valet, sed annullatur. Hanc regulam probat **tex.** in. l. magis puto. in. 6. non possim. ff. de rebus eorum. & in. l. fina. ff. de curato. furio. & in. l. cū ij. in. 6. si prætor. ff. de transactio.

Hanc regulam ponit **Bar.** in. l. probatam. C. de senten. & interlocu. om. iudi. & ibi declarat quādo dicatur fieri sine causæ cognitione. quia quādo iudex sine causæ cognitione procedit, censetur tanquam priuatus procedere: ideo non est ei obediendum. vt in cap. conquerente. de restitu. spolia. **Cardina.** in **Clemen.** 1. in. fine. de celebra. Missa. **Felin.** in cap. ecclesia sanctæ **Mariæ.** nume. 17. de constituto. & circa hæc **regu.** vide **Thomā Ferratiū** in cautela. 60. **Catellianū Cottam** in Memorialibus iuris, in ver. decretum. el. 4. & 5.

- 1 **Amplia** primò quādo de causa breuiter cognitum fuit, & omnia momento temporis facta fuerunt, & sic præcipitanter: nã præsumitur fraudulenter cognitum. sed requiritur temporis interuallum in cognitione causæ & interpositione decreti: quia ex breuitate temporis præsumitur causæ cognitionem non interuenisse. vt in. l. si finita. in. 6. si fortē. versi. festinare non debes. ff. de damno infecto. & in. c. 1. de rebus eccle. non alie. lib. 6. & ita in expressis terminis cōsuluit **Ancharra.** in consi. 83. nume. 3. vbi cōcludit, quòd licet in alienatione bonorum minoris decretum interuenire debeat, vt in. l. cū plures. 6. si. ff. de administr. tutorū. & in. l. lex quæ tutores. C. eodem titu. quibus incor. l. 28. titulo. 16. part. 6. tamen quādo iudex decretum interposuit eo temporis momento quo fuit petatum, tum decretum est nullum: cū propter temporis breuitatem dicantur omnia fuisse præcipitanter gesta, & re ac negotio nō mature discussio: vt in cap. ex literis. de rest. in integrum. idem **Ancharra.** in consi. 35. nume. 3. **Paul. Castren.** in dict. 6. si prætor. **Alexan.** in consi. 163. nu. 5. volu. 5. **Paul. de Cast.** in consi. 38. numero. 2. lib. 2. eandem opinionem tenet **Raphaël Cuma.** in consi. 180. nu. 3. **Barba.** in

i 2 cōsi.

confi. i. col. 33. n. 13. in versi. quin imò plus dico. & in confi. 40. nu. 19. & in confi. 6. col. 2. in versi. capio decisionem in indiuiduo. idè in confi. 41. col. 4. in versi. hoc decidit in indiuiduo. volu. 2. Iason in l. sciendū. nu. 14. ff. de verbo. obli. & in l. nec quicquam. in. §. vbi decretum. ff. de officio procōsu. & lega. nu. 69. & in l. 2. nu. 15. C. de xendo. & in l. sed si hac. in. §. prator ait. nu. 1. ff. de in ius vocā. Philip. Deti. in confi. 37. nu. 7. & in confi. 403. nu. 19. Hippoly. in l. statu liber. nu. 15. ff. de questio. & in l. qui cædem. nu. 8. ff. ad l. Corne. de ficiariis. & in confi. 48. nu. 32. & 37. Paul. Parisi. in confi. 85. nu. 43. lib. 3. & in confi. 89. nu. 49. volu. 1. idem Hippoly. in practica. in. §. nunc videndum. nu. 33. idem Ias. in l. iudices. C. de iudi. n. 3. Alciat. in tracta. p̄sumpt. in. 3. regu. p̄sumptio. 10. numero. 8.

1 Quam ampliacionem intelligo primò nisi esset talis causæ cognitio quæ in continenti adhiberi possit: quia tunc valeret decretum. ita tenet Alexan. in confi. 80. nu. 9. cū sequen. volu. 5. quæ sequitur Fran. Purpura. in rubri. ff. de officio assessorum. q. 4. n. 134.

2 Secundò intellige quādo iudex vel alius habuisset plenam cognitionem illius causæ ante decretum: quia tunc cessat ratio: ergo & iuris decisio. vt in l. illud. ff. ad l. Aquil. Hippo. in rubri. ff. de fideiussō. q. 5. nu. 86. & vide posita infra in finali ampliacione.

3 Amplia secundò vt procedat in missione in possessionem secundi decreti: nam missus in possessionem sine causæ cognitione non facit fructus suos. ita tenet Innocen. in c. consulationib⁹. nu. 2. de iure patro. quem sequitur Bal. in l. 2. nu. 80. C. de seruitu. & aqua. Ludouicus Roma. in confi. 454. nu. 17. Hippoly. in practica criminali. in. §. nunc videndū. nu. 35. imò fructus percepti virtute inutilis decreti debent in sortem computari. per l. 1. & vlti. C. de pigno. actio. notatur in l. si dominiū. ff. de pigno. & ita fuit expressè decisum vt testatur ibi Matthæ. de Afflict. in decisione Neapolitana. 218. & ita tenet Feli. in c. ecclesia sanctæ Mariæ. nu. 25. de constitutionibus.

4 Amplia tertio procedere etiam si notarius attestetur instrumento causæ cognitionem interuenisse: nam ei nō creditur. maximè vt supra dixi in. 1. Ampliacione. quando modicū interuallum tēporis interuenit ad causæ cognitionem. ita tenet Paul. de Cast. in cōfi. 38. numero. 2. volu. 2. Hippoly. in l. qui cædem. nu. 19. de ficiariis. Philip. Deti. in confi. 556. nu. 6. Ias. in l. nec quicquam. §. vbi decretum.

nume. 70. & 79. ff. de officio proconsul. & legati. & in l. sciendū. nu. 13. ff. de verbo. oblig.

4 Amplia quartò: nam licet res minorum debeant vendi seruatis iis quæ habentur in l. 1. 2. & 3. & 4. C. de auctori. p̄stati. & in l. ob est. & in l. 1. & 2. C. de p̄diis minorum. & in leg. lex quæ tutores. C. de administra. tutorū. vbi inter alia requisita ponitur quod debet vendi. scilicet ob æs alienum: tamen non creditur tutori vel curatori dicenti ob æs alienū vendidisse. nisi appareat de iudicis decreto & antè cognitio causæ interuenisse. ita tenet Specula. in titulo de emptio. & venditio. in. §. nunc dicendum. numero. 4. & 5. Archidia. & docto. in cap. 1. de rebus ecclesi. non alienan. lib. 6. Lucas de Penna in l. fina. C. de decretis decurio. lib. 10. Bal. & Salice. in l. C. si aduer. donatio. Philip. Corne. in confi. 71. numer. 4. volu. 3. Hippoly. de Marfi. in singu. 399.

5 Amplia quinto procedere etiam si iudex dicat se interposuisse causæ cognitionem in decreto: argumēto eorum quæ notat Bar. in l. si fortè. ff. de castren. pecu. ita tenet Paulus Castren. in l. cum ij. in. §. si prator. ff. de transf. actio. & in dict. confi. 32. volu. 2. Specula. in d. titulo de emptio. & vendi. in. §. nunc dicendum. n. 4. & 5. Corne. in confi. 71. nu. 3. volu. 3. Hippo. in dict. sing. 399. Thomas Ferratius in cautela. 60. num. 4. Ias. in l. nec quicquā. §. vbi decretum. nu. 71. ff. de officio proconsulis & legati. licet Alexan. quem refert Ias. in l. sciendū. ff. de verbo. obligat. contrarium teneat numero. 13.

6 Amplia sexto in tantum procedere quod scriptura separata fieri debet de causæ cognitione. & altera de decreto. ita firmat Specula. in titulo de procurato. in. §. 1. nu. 22. Paul. de Cast. in d. cōfi. 38. nu. 2. versi. debuit ergo. quem sequitur Tho. Ferratius in d. cautela. 60. nu. 13. Iason in d. l. nec quicquam. in. §. vbi decretū. n. 71. ff. de officio procōsu. & lega. & in l. sciendū. ff. de verbo. obligationibus. nu. 13.

7 Amplia septimò procedere in causis criminalibus: nam sicut in ciuilibus nō valet sine causæ cognitione. à fortiori in criminalibus. nam vbi maius periculum. & c. vt in c. vbi periculum. de electio. lib. 6. ita concludit Hippoly. in practica criminali. in. §. nunc videndum. n. 43. & in confi. 130. numero. 46.

8 Amplia octauò habere locum etiam in sententia. nam quandocumque est lata sine causæ cognitione. est ipso iure nulla: vt concludit Feli. in cap. ecclesia sanctæ Mariæ. nu. 17. de cōstitu. vbi hoc limitat sex modis. Eadem opinio

opinionem tenet Marcus de Matræa in repe. l. nec quicquam. in. §. vbi decretum. nu. 8. ff. de officio proconsul. & lega. Sebastianus Varius notabiliter in tracta. de nullitatibus sententiarum: rubri. 7. De nullitate ex defectu processus. numero. 30. cum sequen. pagina. 299. & 300. vbi allègat quā plures docto. idem tenet Anto. Capitius Neapolitanus in decisio. 69. numero. 35. Iason in l. iudices. C. de iudiciis. numero. 1. & 2.

9 Amplia nonò habere locum in compromisso. nam si factum sit compromissum in aliquem. & is immediatè post compromissum pronuntiet. non valet. ita tenet Bald. in c. 1. numero. 10. de inuestitura in maritum facta. in V sibus feud. & in l. prolatam. n. 15. C. de sententiis & interlo. om. iudi. quod notat contra rusticos Ias. qui immediatè post compromissum pronuntiant. in l. iudices. nu. 4. C. de iudi. Raphael Cuma. in confi. 50. nu. 4. Cardina. in confi. 140. nu. 7. Philip. Deti. in c. cum venerabilis. in glos. 2. in principio. numero. 43. cum sequen. Panor. in c. Quintauallis. numero. 45. de iureiur. Quod tamè intelligo nisi per arbitrum ante compromissum longo tempore causa esset ruminata & disputata coram eo. & ipse postea arbiter fuit elect⁹. ita tenet Soci. in confi. 121. nu. 3. volu. 3. Hippoly. in repe. rubri. ff. de fideiussō. n. 81. alia circa hanc regu. vide per Feli. in c. ecclesiæ sanctæ Mariæ. numero. 25. de constitutionibus.

Regula. clxxxvii.

Decretum in quibus casibus interponi debeat.

- 1 Primus est in venditione rerū ciuitatis. vt in l. fina. & ibi Iacobus Rebuffus. & docto. C. de vendendis rebus ciuitatis. lib. 11. & vide pragmaticā. 9. de Valladolid. anni Dñi. 1542.
- 2 Secundus est in venditione p̄diorum Decurionum & Curialium. vt in l. 1. & per totū. C. de p̄diis Decurionum sine decreto non alienan. libro. 10.
- 3 Tertius est in alienatione bonorū immobilium minoris. vt in l. lex quæ tutores. C. de administ. tuto. & in l. 1. & per totū. C. de p̄diis & aliis reb⁹ minorum. De iure regio est tex. in l. 18. titu. 16. part. 6. & in l. 4. tit. 5. par. 5. & vide Catellianum Cortā in Memorialibus iuris: in verb. decretum. el. 4.
- 4 Quartus est quādo decernuntur alimentapupillo. nā debet decerni pro modo facultatū. & sic debet interuenire decretū. vt in l. 1. 2. &

3. ff. vbi pupil. educa. debeat. de quo vide Ias. in l. 2. nu. 15. & ibi Deti. nu. 34. C. de xendo.

5 Quintus est in tutore vel curatore dādo pupillis illustrium personarum. vt in l. 1. versi. postea per pratorum interponatur decretū. C. de tutoribus vel cura. illustri. vel clarissi. perso. idem in aliis personis tenet Bart. in l. legitimos. ff. de legiti. tuto. nu. 3. idè est in actor dando tutoribus impeditis: vt in §. fina. In situ. de curatori. & ibi notabiliter Syluester Aldobrandinus n. 16. cum sequen.

6 Sextus. vbi iudicis officium imploratur. vt in l. nec quicquam. in. §. vbi decretum. ff. de officio. proconsul. & lega.

7 Septimus. in domini adiuudicatione faciēda contra contumacem. & vocatur secundū decretum. de quo in l. si finita. in. §. Iulianus. & in. §. si plures. ff. de dāno infecto. & ibi doct.

8 Octauus. in contractu filij familiæ cuius pater furiosus vel mēte captus est. ita tenet Bal. per tex. ibi. in l. si furiosus. nu. 1. C. de nuptiis.

9 Nonus casus in quo decretū interponitur. in remittēda parte debiti facta per maiorem partem dissentiente minore parte. vt in l. & suum hæredem. in. §. fina. ff. de pact. & l. 5. titulo. 15. part. 5.

10 Decimus casus in venditione facta per subhastationē. vt in l. 1. C. de instr. lib. 10. & in l. si quos. C. de rescind. venditione. in quo est notandum quod licet res sit vendita in publica subhastatione iudicis mādato. habet locum remediū. l. 2. C. de rescind. vend. ita probatur in dicta. l. si quos. pro qua opi. est tex. in l. 4. titu. 7. lib. 5. ord. Hanc opi. tenet Barto. in l. 1. nu. 1. C. de p̄script. 30. vel. 4. anno. quem sequitur Ioan. de Imo. in l. pretia rerum. nu. 3. in. 2. colu. ff. ad l. Falcidiam. idem Imo. in l. si quis cū aliter. nu. 7. ff. de verbo. obligat. Abb. in c. cum causa. nu. 6. de emptio. & vend. hanc opi. tenet etiam Pataleon de Crema in rep. l. 2. col. 24. & 25. in. 8. & 9. limita. C. de rescind. vend. eandem opinionem tenet Alexan. in dict. l. pretia rerum. nu. 8. & in dict. l. si quis cū aliter. nu. 15. vbi plura adducunt pro ista opinione. idem Alexan. in additionibus ad Bar. in l. 1. C. de p̄di. decurionum. lib. 10. Rom. in dict. l. si quis cū aliter. nu. 9. & 10. eadem opi. vbi eā latissimè examinat. tenet Vincentius de Herculani in dict. l. pretia rerum. in. §. corpora. co. 9. versi. circa quintū. ff. ad l. Falcidiam. contrarian opi. tenet Bart. p. r. tex. ibi. in l. 1. C. de p̄diis decurionū. lib. 10. ibi. nec immoderatus venditor. nec emptor iniustus inueniatur. idem sentit idè Bart. in l. si quos

spontaneos. C. de decurionibus. eod. lib. quā
opi. Bart. sequitur Ange. in dict. l. i. C. de præ
diis decurionum. nu. 1. & in repe. l. sciendum.
nu. 1. ff. de verb. obligat. idem Ange. in l. præ
tia rerum. §. corpora. nu. 3. ff. ad l. Falcidiam.
idem Ange. in confi. 142. nu. 2. pro qua opi.
est tex. in l. 22. styli. in fi. quæ facit cōtra su
prā dictam. l. ordinamenti.

In qua contrarietate sic distinguendū puto:
nam quādo aliqua res veditur propter debi
tū publicū: vt in casu. l. i. C. de prædiis decu
rionū. ibi. necessitate coactus. & emptor fuit
cōpulsus per iudicem ad emendū: in hoc ca
su licet venditor sit deceptus ultra dimidiā,
non habet locum rescisio, & procedit opi.
Bart. in dict. l. i. C. de prædiis decurionū. & l.
220. styli. Hanc opi. & cōcordiā videtur tene
re Ioā. de Imo. in d. l. pretia rerū. Ange. de Pe
rusio in dict. confi. 142. in finalibus verbis.
Ange. Aret. in §. sequens. nu. 3. Insti. de actio
nibus. Ant. de Burgos in dict. c. cum dilecti.
numero. 27. de emptio. & vend. pro qua opi.
expressè facit. l. 7. tit. 7. lib. 5. ordi. & l. 18. ti. 4.
lib. 6. ordinamēti: est etiā notādum quod su
prā dictæ leges regni in alio cōtrariantur: nā
lex ordinamēti in fine loquitur in quatuor
annis post venditionem: lex verò styli loqui
tur in vno anno. quæ lex styli debet intelli
gi quando res vedita est auctoritate iudicio,
vt ex ea lege constat.

11 Undecimus, olim in bonorum possessione
discernenda, & vocabatur bonorū possessio
decretalis, vt in l. 1. §. decretalia. ff. de successo
rio edicto. hodie tene quod traditur in l. fi.
C. qui admitti ad bonorū possessio. possunt.

12 Duodecimo super transactionibus alimen
torum solet decretum siue auctoritas prætoris
interponi. vt in l. cum ij. in principio. ff. de
transactio. & in l. de alimentis. & ibi docto,
C. eodem ritu.

13 Tertiodecimo in procuratore dādo furioso.
vt in l. de creationibus. C. de episcopa. audiē.

14 Decimoquarto propter famem confangu
ineorum pupilli potest tutor cū decreto ali
mēta eis ex bonis pupilli dare. vt in l. i. in §.
sed non nullus. ff. de tutelis & rationi. distra
hen. Porro casus in quibus quis in iure tene
tur aliquem alimentare, ultra Roma. in sin
gula. 138. vide Ioann. de Platea in rubri. C. de
decurionibus. lib. 10. Baptista de sancto Seueri
no in tracta. de feudi. cognitiōe. q. 15. Franc.
Purpura. in l. cū quid. nu. 17. ff. si cert. peta.
Ripa in l. cū filio familiæ. nu. 15. ff. de lega. 1.

15 Decimoquinto in inuentario tutoris: ita te

net Bald. expressè in l. si tutor tuus. nu. 1. C.
in quibus causis restitui. in integrum non est
necessa. vbi allegat tex. in l. fina. Carbitrium
tute. Et est tex. de iure regio in l. 15. tit. 16. par
ti. 6. & l. 2. tit. 7. lib. 3. fori. pro quo facit glof.
notabi. in l. tutor qui repertorium. in glof. 1.
ff. de administra. tuto. vbi probatur quod in
uentarium fieri debet in præsentia iudicis:
idem probat glof. in l. tutores. la. 2. in verbo,
publicarum. C. de administra. tuto. & in l.
Chirographis. in glof. 1. in fine. per tex. ibi. ff.
de administra. tuto. pro qua opinio est tex.
in d. l. tutores. ibi. in præsentia publicarū per
sonarum. & facit tex. in l. nonnulli. in §. cum
autē. C. de episco. & cleri. & in l. de creationi
bus. C. de episcopa. audiē. vbi episcopus qui
tenet locum hæredis, coram iudice tenetur
inuentarium facere. Et hanc opinionem te
net Ange. in tracta. de inuentario: numer. 11.
idem in dict. l. tutores. nu. 1. pro qua opinio
ne sunt leges regni supra allegatæ.

Contraria tamē opinio, vbi dicit qd cōmu
niter seruatur fieri tantum corā tabellione,
tenet Cinus in d. l. tutores. nu. 4. quæ sequit
ur ibi alij docto. Moder. Pro qua opinione
est tex. in l. fina. C. de iure delib. & in Authē.
de hæredi. & falcidia. colla. 1. vbi non fit men
tio de præsentia iudicis, sed solum testium,
tabellionum, & legatariorum: nec debemus
aliam solennitatem querere quam lex non
posuit. Hanc opinionem ita obseruari tenet
expressè Montaluis in d. l. 2. titu. 7. lib. 3. fo.
in glof. in verbo, el Alcalde. in fine.

In qua quæstio sic cōmuniter distinguitur:
aut queritur quantū ad tutorem obligādū,
& tunc sufficit fieri extra iudicium: aut que
ritur an faciat fidem cōtra debitores scriptos
in inuentario, & quantū ad eos debet fieri co
rā iudice. vt in d. l. chirographis. ita expressè
tenet Bar. in l. tutor qui repertoriū. nu. 9. ff.
de admini. tuto. qd ante eū tenuit Cinus in
dict. l. tutores. & hanc cōcordiā sequit Fran.
Porcellinus in tracta. de inuentario. c. 2. nu. 9.
Vitalis de Cābanis in tracta. clausula. in par
te, nihil nouari inuentarij confectioe pen
dente. folio. 195. nume. 75. cum sequen.

16 Decimosexto interponitur decretū iudicis
in diuisione bonorum minoris. vt est glof. &
ibi Bart. in l. inter pupillos. in glof. 2. ff. de au
thoritate tutorum & cura.

17 Decimoseptimo in manumissione seruorū
per minore ex causa faciēda. vt in l. etiam. ff.
de manumif. vindicta. & in §. eadē. & sequē.
Insti. quibus ex causis manumit. non licet.

Decimo

18 Decimo octavo in reuocādo tutore vel cura
tore, quia eadē solēntas requiritur in dissol
uēdo sicut & in faciēdo. vt in c. 1. de regu. iur.
in antiquis. & in Authē. Econtra. C. de repu
diis. in l. si vt proponis. la. 2. C. de nuptiis. in l.
nihil tam naturale. ff. de regu. iuris. vt in l. pro
ut quisque. ff. de solutioni. vbi in contractu
in quo requiritur decretum, ita etiam in di
stractu. ita notabiliter concludit Bal. in l. præ
ses. numero. 5. C. de transactio. de quo latissi
mè per Andre. Tiraquell. in Legibus conu
bia. in glof. 3. nume. 16. cum aliis.

19 Decimonono secundum quosdam requiritur
decretum in alienatione rerum ecclesiarum. vt in
Authē. Hoc ius porrectum. C. de sacrosanct.
ecclē. ibi. accedente consensu ordinatoris. ca
nonizata in c. casellas. in §. hoc ius porrectū.
10. q. 2. ita expressè tenet Innocen. in cap. 2. de
transactio. nu. 2. sed Abb. in d. c. 2. eum repræ
hendit, nume. 4. dicens in iure hoc non pro
bari Pro qua opinione Abb. est glof. in c. 1. in
verbo, tractatus. in fine, de rebus ecclē. nō alie
nand. lib. 6. & sic intelligere voluit Innocen.
decretum pro consensu & auctoritate episco
pi vel superioris. solet enim episcopus post in
quisitionem super commodum vel incōmo
dum factum, si ex re ecclesiarum sit & utilitate, de
cernere faciēdam compositionem, vel factam
ratam esse: & sic illi consentit. & hoc modo
debet intelligi dictum Innocen. Nam hæc au
thoritas aliquando vocatur consensus aucto
ricabilis: vt dicitur in d. Authē. hoc ius porre
ctum. Aliquando verò vocatur licentia: vt in
cap. fina. de rebus ecclē. non alienan. lib. 6. ibi.
consensu apostolicę sedis. & in c. Abbatibus.
12. q. 2. ibi, absq; permissu & subscriptione epi
scopi. & in c. de cetero. & in c. veniens. de trā
factio. Interdum simpliciter vocatur consen
sus: vt in c. in venditionibus. in §. etiam. 17. q.
4. & in Clemen. 1. de rebus ecclē. non alienan.
Non tamen requiritur decretū sicut in rebus
minorum, vt supra dixi: quia iura hoc non di
cunt in rebus ecclesiarum: sed auctoritas epi
scopi siue consensus requiritur loco illius de
creti: vt in c. 1. de rebus ecclē. non alienā. lib. 6.
Quam opinionem tenet expressè Petrus Re
buffus in tracta. de decimis. q. 13. num. 20. & in
Compēdio alienationum rerum ecclesiastica
rum, nu. 52. Andre. Barba. in consili. 40. nu. 11.
cum sequen. & vide notabi. Andre. Tiraquell.
in Legibus cōnubia. in glof. 5. nu. 4. cum aliis.
& ideo ad euitandas opiniones solent in in
strumentis notarij apponere, talis episcopus
dedit licentiam, auctoritatem, & consensum

super talis rei alienatione: vt tenet Specula. in
titu. de emptio. & vendi. in §. nunc dicendū.
nume. 8. Quæ autem differentia sit inter de
cretum, auctoritatem, licentiā, & consensum,
vide Iaso. in l. nec quicquā. in §. vbi decretū.
nume. 3. ff. de officio proconsu. & lega.

20 Vigesimo, in omni contractu debet interpo
ni decretum iudicis seu peti, vt contractus cō
firmetur. vt est rex. & Bart. doctrina, nume. 2.
in l. si quos. C. de decurio. lib. 10. Lucas de Pen
na in l. fina. C. de decretis decurio. eodē libr.
Anto. de Burgos in c. cum causa. numero. 27.
de emptio. & vendi. Pantaleon de Crema in
repe. l. 2. col. 16. C. de refcinden. vendi.

Regula. clxxxviii.

Decretum in quibus casibus annullatur.

1 Primus est quando ex falsa causa est
interpositum: vt supra dixi, in regu. 185.

2 Secundus quādo fuit interpositum sine cau
sa cognitione: vt dixi supra in regu. 186.

3 Tertius si iudex interponendo illud non se
deat: vt in l. naturali. in §. si queratur. ibi, &
pro tribunali decretū interpositum sit. ff. de
confirman. tutore. Specula. in titu. de feriis.
in §. sequitur. nu. 12. Lucas de Penna in l. vlti
ma. C. de decurio. lib. 10. Philip. Corne. in con
filio. 98. numero. 4. vel. 1.

4 Quartus quando interpositū est in die feria
to in honorem Dei. vt notatur in l. actus. &
in l. dies festos. C. de feriis. Ancharra. in confi.
16. nu. 6. vers. fuit enim decreti interpositio
nulla ipso iure. Iacobi. de f. Georg. in l. diuus.
nu. 7. ff. de feriis. Chaffanz. in consuetu. Bur
gundia. in titu. des iustices. rubri. 1. §. 6. fol. 68.
column. 2. numero. 96.

5 Quintus quādo per errorem est interpositū,
tenet Bar. in l. ius pluribus. nu. 2. ff. de iusti. &
iure. ita tenet Ludou. Bologninus in cōfi. 33.
incipiente, vt ea quæ iusta. col. 1. facit tex. in l.
si per errorem. ff. de iurisdic. omni. iudi.

6 Sextus quando interuenit dolus partis. vt in
l. & si præses. C. de prædiis minorū. Bar. in d. l.
ius pluribus. Bald. & ibi Iacobinus nu. 13. in l.
vnica. C. de fidei iusto. minorum. nam dolus
nemini debet patrocinari: vt in c. sedes. & in
cap. ex tenore. de rescrip.

7 Septimus quando non interuenit citatio per
emptoria, annullatur etiam primum decre
tum si antè fuerit interpositū. vt in l. præsen
ti. C. de his qui ad ecclesias confugiūt. & in l.
2. & ibi glo. C. vbi in rem actio. notant docto.
in l. si finita. in §. Iulianus. ff. de dāno infecto.

i 4 Bart.

Bar. in l. consentaneū. C. quomodò & quando iudex. Philip. Corne. in consili. 52. num. 4. & in consili. numero. 5. volumi. 4.
 8. Octauus, iudex ex officio suo potest annullare decretum interpositum in quo fuit pars decepta. ita firmat Ioan. Andre. in cap. consultationibus. de officio delega. Bald. in l. vnica, nu. 9. C. de confis. Hippo. in singu. 210.

Regula. clxxxix.

Decretum iudicis præsumitur interpositum ex iustis causis. Hanc regulam probat glos. in l. i. in verbo, omni ordine. ad finē. C. de fide instrumē. lib. 10. pro qua glos. est tex. in l. 2. in versu. quod non arbitramur. C. de officio ciuili. iudi. quem tex. allēgat Bal. in l. errore. in l. col. C. de testamen. facit etiam tex. in l. ab ea parte. in l. 2. responso. ff. de probatio. ita tenet Specula. in titu. de emptio. & vendi. in §. nunc dicendum. numero. 5. Hanc opinionem tenuit Iason in l. nec quicquam. in §. vbi decretum. nume. 79. ff. de officio procōsu. & lega. & in l. mādāta. nume. 6. ff. de officio eius. & in l. post dotem. nume. 8. ff. solut. matrimo. Petrus Loriotus in tracta. de pactis, axioma. 56. Philip. Corne. in consili. 98. nume. 1. volumi. 1. Alexan. in l. sciendū. ff. de verbo. obliga. Hippoly. vbi allēgat alios docto. in singu. 438. Abb. in cap. quoniam contrā. de proba. vbi Paulus Parisi. numero. 17. Franciscus Niconiti. not. in dict. cap. quoniam contrā. quæst. fina. post gloss. nu. 28. Quā opinionem dicit esse communem Andre. Alciat. in tracta. præsumptio. in 3. regula, præsumptione. 10. numero. 1.

1. Amplia primò procedere etiā si iudex esset Ribaldus, adhuc pro tali decreto præsumitur. ita tenet Bal. in c. sicut. per illum tex. nu. 3. in fine, de re iudi. & illud dicit Bald. sequit Iason in c. l. nu. 8. qui feudū dare possunt. & in l. pacta nouissima. nu. 7. C. de pactis. Fran. Nico. in repe. c. quoniam contrā. in q. fina. post gloss. fas. numero. 29. folio. 155. col. 4.

2. Amplia secundò: nam licet sit verū quòd spoliatus ante omnia restituendus sit, iuxta tex. in l. si quis ad se fundum. C. ad l. Iuliam de vi publica. tamen in tantum præsumitur pro iudice & pro eius decreto quòd spoliatus à iudice non potest petere restitutionem: & tunc non habet locū supra dicta regula. ita probat glos. in c. presentium. in gloss. fina. 7. q. 1. & in c. in nomine Domini. in verbo, audiētia. 23. distin. quas glos. approbat Abb. in cap. cum dilect. nu. 11. quod metus causa. & in c. dilectus fili.

de rescriptis. & in c. conquerēte. in vlti. notab. de restitū. spolia. Iason in l. iustē possidet. nu. 3. ff. de acquirē. posses. & in l. iusturandū. in §. ait prætor. nu. 2. ff. de. iureiuran. Philip. Deti. in l. qui authore. nu. 3. & vbi Guiller. Maine. nu. 10. ff. de regu. iur. Hierony. Cagno. in l. nō videtur. in §. si iussu. eodēt. Ioā. Gualdēsis in tracta. de arte testandi. titu. 11. cautela. 20. nu. 8. Matthē. de Afflict. in cōstitutio. Neapo. lib. 2. rubri. 7. nu. 59. Stepha. Aufre. in additionib. ad decisiōes Capellæ Tolosanę: in decisi. 490.

3. Limita primò procedere in maioribus iudicibus, veluti in præside, prætore, & similibus: quia lex præsumit quòd maioris iudicis factum sit ritē factū: secus tamen in minoribus, puta in magistratib. pedaneis, vel municipilib. ita tenet Bal. in l. iutores. ff. de confirmat. tutore. & dicit ita velle Azonē in Summa. C. de tutori. & curato. qui nō satisfiant. & quòd ita intelligitur. §. nos autem. Insti. de Authoritate tu. Quod dicit sequitur Iason in l. pacta nouissima. nu. 9. C. de pactis. & in d. c. l. nu. 10. qui feudū dare possunt. & in rubri. C. qui admitti. nu. 7. Fran. Niconi. in d. repe. c. quoniam contrā. in d. q. fi. nu. 3. Hippoly. in singu. 438.

4. Secundò limita quādoque decretum interpositū fuit præcipitanter. de quo dixi supra in regu. 186. & ampliatio.

5. Limita tertio quando iudex esset idiōta: quia non est verisimile quòd ipse fecerit seruari solennitates iuris quas ignorat: vel adhibuerit legitimā causę cognitionem. ita concludit Areti. in consili. 69. nu. 2. quem sequitur Andre. Alciat. in tract. præsumptio. in d. reg. 10. nu. 10.

6. Quarto fallit quā pars plenē nō edocuit iudicē de negotio. ita cōcludit Bal. in cōsi. 375. nu. 4. volu. 3. allēgat tex. in l. 1. C. de præd. iis decurio. lib. 10. quem sequitur Alciat. vbi supra, nu. 9.

7. Quintò fallit quando in tali decreto esset error manifestus seu vitium visibile, & sic per euentiam facti contrarium apparet. ita tenet Bald. in l. 2. in §. sed alio in l. lectura. numero. 13. in fina. quæst. ff. si ex noxali causa agatur. per notata in l. Imperatores. ff. de priuile. credi. quem sequitur Alciat. vbi supra, nu. 11. Hippoly. in d. singu. 438. in fine.

Regula. cxc.

Decuriones & constituti in dignitate non debent torqueri. Hanc regulam probat tex. in l. milites. & in l. decuriones. C. de quæstioni. De iure regio est tex. in l. 2. tit. 30. par. 7. & in l. 4. tit. 2. lib. 4. ordi. Circa quā regu. vide Andr.

Andre. Tiraquellū in tracta. de nobilitate. c. 10. numero. 133.

1. Hanc regulam cum sex limitationibus ponit Cifuentes in l. 79. Taurin. 2. colum. versu. sextò dubiratur.

2. Amplia primò vltra eum habere locum in eorum filiis, vsq; ad pronepotem. ita probatur in l. dno Marco. C. de quæstioni. & in l. si matrem. C. de pœnis. & in dicta. l. 2. titu. 30. part. 7.

3. Amplia secundò procedere etiam finito officio in memoriam pristinae dignitatis. vt in l. fina. ff. de decurioni. & in l. nihil. C. de quæstioni. glo. in l. omnes. C. de decurioni. lib. 10. & in c. concessum. de regul. iur. lib. 6. ita tenet Hippoly. de Marfi. in practica criminali. in §. expedita. num. 27. Et hanc quæstionem dicit Bart. se habuisse de facto in d. l. milites. sequitur idem Hippoly. in singu. 179. in 3. col. idem in l. edictum. num. 16. ff. de quæstio. Thomas Grammaticus in voto. l. nume. 17. & 18. & in voto. 3. nume. 19. & 22. idem Hippolytus in singu. 107.

4. Amplia tertio habere locum in Doctoribus & Aduocatis: nam sicut milites torqueri nō possunt: ita eodem modo neq; Doctores, ratione dignitatis. quia Doctor dicitur in dignitate constitutus. vt in c. quanto. de Magistris. Hanc opinionem tenet Ioan. Andre. in c. cum in contemplatione. de regu. iur. in anti. c. cum in eadem opinionem tenuit Alexan. de Imola in l. cetero. ff. de vulga. vbi per decem æquiparationes tenet quòd priuilegiū concessum militi, & Doctoribus concessum videatur. & ibi Lancelo. Galiaula num. 25. Hippoly. in d. l. edictum. num. 4. & in sing. 556. & in d. §. expedita. num. 30. Iason in l. 1. in 2. col. C. de iuris & facti ignorant. Thomas Grammaticus in voto. l. num. 4. & in voto. 25. num. 4. & Cinus expressē in d. l. milites. Matthesil. not. 59. facit quod dixi supra in regul. 55. in 5. & 7. limitatione.

5. Amplia quarto adeò procedere quòd consuetudo in contrariū non valet. ita probat text. in l. omnes iudices. & ibi expressē Bart. per illū tex. nu. 2. C. de decurio. lib. 10. quòd dicit Bart. sequitur Ludoui Roma. in singu. 488. Additioneior Bar. in l. 1. in additione ad num. 2. C. de dignitatibus. lib. 2. Iason in l. de quibus. num. 66. ff. de iusti. & iure. Chassanz. in consuetu. Burgun. in tit. des iustices. Rubri. 16. 4. foli. 34. col. 1. num. 8. Lancelo. Galiaula in repe. l. Centurio. num. 35. ff. de vulga. Hippoly. in d. l. edictum. num. 5. Thomas Gramma. in

d. voto. l. nu. 12. Ange. in tracta. maleficiorum, in verbo, fama publica. num. 102. eandem opinionem tenet idem Gramati. licet corruptus sit. in d. voto. 25. num. 4. & licet aliqui ex Docto. quos ipse allēgat contrarium teneant. ita commu. teneri vltra alios Docto. tenet Ludouicus Carrerius in pract. criminali, in princ. num. 180. Pau. Grillandus in tracta. de tortura. q. 6. num. 3. & Hippoly. in singu. 556.

6. Amplia quinto in tantum procedere quòd nec p debito carcerari possunt. ita tenet Bal. in l. 1. C. qui bonis cedere possunt. per tex. in l. miles. ff. de re iudi. facit etiam glo. in l. medicos. C. de p̄fesso. & medi. lib. 10. ita tenet Hippoly. in d. l. edictum. nu. 5. ff. de quæstio. Andreas Tiraquell. in tract. de nobilit. c. 20. nume. 136. Pro qua opinione est hodie tex. de iure Regio in l. 4. & 5. tit. 2. lib. 4. Ordi.

7. Amplia sexto adeò procedere quòd etiā furcæ subici non debent. & sic pro delicto non debent suspendi. ita probat text. in l. moris. in §. sed enim sciendū. in versu. nec furcæ subici. ff. de pœnis. quòd etiam probat text. de iure Regio in l. 8. tit. 3. par. 7. & quòd de consuetudine hæc opinio seruetur, tenet glos. in l. desertorem. in §. pœna. in glo. in verbo, torquentur. ff. de re militari. quam glo. sequitur Bald. in c. cum quidam. num. 3. de iure iur. Hippoly. in repe. l. vnica. nu. 107. C. de raptu virgin. Claudius Cortareus in tracta. de iure militum. lib. 3. cap. de pœnis. Andreas Tiraquell. in tracta. de nobilitate. c. 20. num. 107.

8. Amplia septimò, adeò quòd si tales torqueantur de facto, talis confessio non valeret. ita probat glo. in l. penult. ff. de quæstio. & ita per illum glo. tenet Hippoly. in d. l. edictum. num. 17. & in d. §. expedita. num. 46. & in d. singu. 189. Bal. in l. Imperator. la. 2. loquendo de muliere prægnate. ff. de statu horu. & idem Hippoly. in singu. 107. & Angel. Aretinus in tracta. maleficiorum, in verbo, fama publica. numero. 99.

9. Amplia octauò procedere quòd si officialis aliter facere velit, possit ei de iure resisti: vt habetur in dict. l. omnes. C. de decurionibus. lib. 10. & in Authen. quomodò oporteat episcopos. in §. fina. colla. 2. Hanc opinionem tenet Hippoly. in d. l. edictum. num. 3. quem sequitur Thom. Grammaticus in d. voto. l. num. 15. & in voto. 32. nu. 24. Pro qua opinione est glo. in c. ex literis. in verb. denūtiētis. de offi. aelega. vbi dicit quòd iudici malè exequenti, videnter resisti potest, etiam per tertium cuius nihil interest. vnde dicitur Proverbiorū. 24. i 5 & 81. Psal.

& .80. cap. q. quis potest eripere condemnatum ad mortem, etiam propria auctoritate & per vim quando est iniuste condemnatus. facit glo. notab. in c. non inferenda. in glo. ff. de i. q. 3. tex. l. c. contra precepta nostra. c. de exequuto. & exacto. lib. 2. Pro qua opinione etiam facit quod notat Bal. in l. addictos. C. de episcopa. audien. Specula. in tit. de citationibus. in §. sed nunquid. & hanc opinionem illarum glo. vbi notabiliter prosequitur hanc materiam, tenet vltra Felin. in d. c. ex literis. qui expresse illam glo. sequitur, Chassan. in consuetu. Burgun. in tit. des iustices. Rubric. 1. fol. 75. col. 3. num. 3. eandem opinionem tenet Thom. Grammaticus in consil. 36. num. 26. in consiliis criminalibus. Deci. in consil. 469. num. 3. Ioan. Bernar. in practica. cap. 95. Mathæus de Afflictis not. in consil. Neapolitanis lib. 1. Rubri. 8. num. 78.

9 Amplia nono, cum hodie non sint decuriones: id quod supra de decurionibus dictum est habere locum & extendi ad consiliarios civitatis. ut si civitas habeat consiliarios idem erit: nam consiliarij civitatum decurionum instar obtineant. ut est glo. in Rubri. C. de decurionibus. libro. 10. & ibi expresse Docto. præcipue Pyrrhus Englebermarus in d. Rubri. illa glo. sequitur etiam Bar. in l. non ambigitur. num. 4. in fine. ff. de legibus. Lucas de Penn. in l. nominationum. in 2. col. C. de decurionibus. lib. 10. & expresse lacabus Rebuffus in d. Rubri. subdit, q. cum eos tales civitatis sint loco ipsorum substituti, habet idem privilegium qd ipsi decuriones: argu. l. filiz. in §. fina. ff. de ed. di. & demonstra. & in l. si donatz. in §. Sportus. ff. de dona. inter virum & vxor. quod maxime intelligit ibi lacabus Rebuffus de consiliibus civitatum & maiorum locorum, & nobilium: non autem de consiliibus opidorum: argu. tex. in l. athletz. in §. gentium. iuncta. l. propter magistratum. ff. de administ. tuorum. & q. consules civitatum nostri temporis habeant idem privilegium quod decuriones ut non quaestionentur, tenet vltra Ioan. de Platea & Docto. in d. Rubri. Salice. vbi dicit ita tenere Docto. in d. l. diuc Marco. C. de quaestio. eandem opinionem tenet glo. in l. nulli. in verbo. ordo. ff. quod cuiusq; vniuer. nomi. & Thom. Grammaticus in d. voto. l. nu. 21. & in voto. 32. num. 20.

10 Amplia decimo procedere etiam in nobilibus: nam nobiles torqueri non possunt. iste est casus notabilis & non alibi, in l. nulli. in ver. si. ve. generis. C. ad. l. lul. maiest. Probatur de

iure Regio in d. l. 4. & 5. tit. 2. lib. 4. Ordin. & quis dicatur nobilis ponit. l. 2. & 3. tit. 21. par. 2. & l. 86. Styli. & de forma probandi nobilitatem vide in Pragmaticis antiquis: folio. 173. & vide. §. posita in reg. 69.

1 Vltra. §. dictas limitationes limita primo non habere locum consulo Principe: Nam si Princeps super hoc consulatur, bene potest torqueri. ita probat text. in d. l. nullus. & ibi Bal. C. ad. l. lul. Maiesta.

2 Limita secundo quandoque ante dignitatem gessit aliquod officium: scilicet si erat tabellio, & dubitatur de fide alicuius scripturæ: quia in tali casu torqueri potest ut aperiat veritatem. text. est notabilis qui hoc probat in l. si quis decurio. C. ad. l. Corne. de falsis. & de iure Regio in l. 2. titu. 30. part. 7. & ibi hoc expresse tenet Montal. Pro qua limitatione facit quod notanter tenet Iason in l. ex facto. nu. 30. ff. de vulga. & pupill. & in l. si seruus. num. 6. ff. si ex uxora. tau. aga. vbi hoc expresse firmat.

3 Tertio fallit: nam licet clerici in sacris constituti privilegia militum ad eos extendantur, ut prosequitur Alexan. in l. Centurio. ff. de vulgari. cum miles dicatur coelestis militæ: nam talis clericus hoc non obstante bene potest torqueri si contra eum sint indicia. ita notab. tenet Abb. in l. grauis. de deposito. nume. 6. & hanc opinionem sequitur Felin. in c. olim. num. 2. vers. tertius casus. de rescriptis. & in c. at si clerici. nu. 6. vers. 3. ex frange. de iudi. Hanc opini. vbi latissime eam examinat, tenet Alciat. in c. l. num. 43. de offi. ordinarij.

Contrariam tamen opinionem tenet expresse Abb. antiquus in d. c. grauis. de deposito. imò quod ad hoc vt clericus possit torqueri non sufficit quod ad sint indicia contra eum, nisi sit infamatus. Quam opinionem sequitur Ioan. Andr. in c. cum in contemplatione. & ibi Abb. sibi contrarius, de regulis: in antiquis. & illud dictum Abb. antiqui communiter approbati tenet Cardin. in d. c. l. num. 4. de deposito. & in d. c. cum in contemplatione. q. n. sequitur etiam Ioan. de Anania in c. 1. num. 7. de clerico percussore. Alexan. in Ad ditio. ad Bart. in l. l. in additione ad num. 5. ff. de poenis. idem in eiusdem Additionibus in l. milites. C. de quaestio. Anto. de Butrio in d. c. grauis. nu. 14. in fine. de deposi. Felin. in c. veniens. el. 1. nu. 4. de testibus. quam opinionem dicit omnes tenere idem Felin. in c. vniuersitati. num. 2. de sententia excommunicata. & in c. de hoc. de simonia. num. 2. hanc etiam tenet

tenet Ange. Areti. in tracta. maleficiorum: in verbo, fama publica. num. 102. Andr. Barba. in c. si cõstitit. in 3. col. de accusatio. Hippoly. in practica criminali, in §. nunc videndum. nume. 51. & in §. expedita. nu. 40. & in singu. 55. & in l. edictum. num. 9. ff. de quaestio. & in l. quaestio. habende. num. 76. ff. de quaestio. & in repe. rubri. ff. de fideiussor. num. 126. & in consil. 41. num. 7. quæ etiam sequitur Felin. in cap. cum oporteat. vers. vnum tamen singulariter nota. nu. 7. de accusatio. eandem opinionem sequitur expresse, vbi eam nimis exaltat, Ioan. Constantinus in gloss. ad constitutiones Regias Galliarum: artic. 163. fo. 294. col. 1. Philip. Deci. in c. at si clerici. num. 126. de iud. eandem opinionem tenet expresse Ioan. Bernar. in practica. c. 117. col. 1. & 2. & in reg. 125. in 3. sublimitatione. Stephanus Aufredus in tracta. de potestate seculari super ecclesiasticas personas. in regula. 3. num. 17. Bonus de Curtili in tracta. de nobilitate. in 5. parte. num. 7. Iason in l. magistratibus. num. 7. ff. de iurisdic. om. iud. Tho. Grammaticus in voto. 11. nu. 15. & in consil. 65. num. 3. in consiliis criminalibus. & hæc opi. videtur magis vera & comfau nis, vt ex supra dictis apparet.

4 Quarto limita nisi iste talis renūtiaverit iuri suo & privilegio: nam in hoc casu bene poterit torqueri: cum in causa criminali valeat renūtiatio. ut est glo. notabi. quæ ibi sequitur Ange. in l. l. in verbo, audiendi sunt. ff. de furi. & Balnea. idem Ange. Fulg. & Paul. de Castro in l. pactum inter hæredem. C. de pactis. vbi dicunt q. iudices maleficiorum quotidie faciunt inquisitos renūtiare defensionibus suis. Hanc quaestionem mouit Deci. vbi relia quit cogitandum, in l. nemo fraudare. nu. 9. ff. de regulis iur.

Contra quam limitationem, imò quod supra dicta renūtiatio non valeat cum causa criminalis sit, & ex eo veniat imponenda poena corporalis, est glo. notab. quæ hoc tenet in l. pactum inter hæredem. in verbo liceat. ff. de pactis. quæ gloss. communiter approbatur à doct. & eam sequitur expresse Ioan. de Imol. in l. custodias. num. 3. ff. de publi. iudi. Bal. in c. cum non ab homine. num. 8. de iud. & in c. cum venisset. nu. 7. de testibus. idem Bald. in l. vnica. nu. 24. C. de confessis. vbi dicit quod in tantum procedit quod etiam si in tali renūtiatione iuramentum interuenerit, non valet. & illam glo. sequitur Iason in l. si quis in conscribendo. nu. 18. C. de pactis. & in l. 4. in §. quaesitum. ff. si quis cautioni. Pro qua o-

pinione glo. est text. in l. non tantum. ff. de appella. & in l. liber homo. ff. ad. l. Aquil. quod notat Hippoly. in singu. 65. circa quam glo. vbi not. eam declarat, vi. Iason dic. l. pactum inter hæredem. num. 12.

5 Et circa hanc regulam vide Cifuentes in d. l. 79. Tauri. Pau. Grillandū in tracta. de quaestio nibus & tortura. in 6. q. Hippoly. in practica, in d. §. expedita. num. 26. & in dict. l. edictum. nu. 3. & Ang. Areti. in tracta. maleficiorum: in verb. fama publica. num. 102. vbi not. ponunt personæ quæ de iure torqueri non possunt.

Regula. cxcii.

Defensio licita est pro tuitione rerum, vt occidendo quis non teneatur. Hanc regulam probat gloss. & ibi Bar. nu. 6. in l. vt vim. ff. de iusti. & iure. idem Bar. in l. 1. num. 2. & 7. C. vnde vi. & in l. furem. nu. 2. ff. ad. l. Corne. de sicariis. eandem regulam ponit gloss. in l. itaque. in verbo, latrone. ff. ad. l. Aquil. Hanc etiam ponunt docto. in c. 2. & in c. significasti. el. 2. de homicidio. pro quo est tex. in dict. c. 2. ibi, te tuamq; liberando. De iure regio probatur in l. 4. tit. 13. lib. 8. ordi. & in l. 1. titu. 17. libro. 4. fori. & l. 3. tit. 3. part. 7. Hanc regulam probat tex. iuncta glo. ibi in verbo, vitam. quam ibi ad hoc expresse notat Bal. in l. aduocati. C. de aduocatis diuer. iudi. idem Bal. in l. si suis nummis. C. de operis liberti. & in l. 2. C. de constitu. pecunia. Ioan. ab Ana. in c. 2. & in c. perfodiens. de homicidio. Cardina. in Clem. 1. de homi. Aret. in consil. 80. num. 8. Hippoly. in consil. 4. nu. 8. & 22. & in l. furem. nu. 3. ff. de sicariis. Matth. de Afflictis in consil. Neapo. lib. 1. Rubri. 13. nume. 20. & 51. tenet Iason in prin. Insti. de actio. num. 69. Deci. in d. l. vt vim. num. 31. Chassan. in consue. Burgun. vbi notabiliter examinat hanc regulam, & alligat iura pro ea & fundamenta in titu. des iustices. Rubrica. §. 5. fol. 42. colum. 2. numero. 11.

Hanc regulam cum tribus ampliationibus & quatuor limitationibus ponit Iason in d. l. vt vim. nume. 23. quem refert Bernar. de Luceo in regula. 507.

Amplia primo vltra Iasonem si inferatur vis ædificatio: nam licet resistere. vt in l. si vitem. in §. ad ianuam. ff. quod vi aut clam. & in l. de pupillo. in §. meminisse. ff. de noui ope. nu. 1.

Amplia secundo si inferatur vis turbatiua. vt in l. 4. in §. cum generaliter. & in l. cum fundum. &

dum. & in. l. i. in §. vim. ff. de vi & vi arma. Bar-
to. in. l. i. in §. hoc interdicto. num. 3. ff. de itine
re actūq; priua.

- 3 Amplia tertio quod liceat pro defensione re-
rū congregare amicos: & amici & vicini mei
possunt eū q̄ vult expellere me de possessione
mea impunē percutere. ita notabiliter firmat
Barto. in. l. de voto. C. de metatis & epi-
demeticis. lib. 2. & in. l. prohibitum. C. de iu-
re fisci. lib. 10. quem sequitur Corset. in singu-
laribus suis. in verbo. defensio. ei. 2. Alexā. in
confi. 19. col. 2. vol. 7. Hippoly. in singu. 436.
Iason in. l. vt vim. num. 30. ff. de iusti. & iure.
- 4 Amplia quarto habere locum pro defensio-
ne dignitatis & officij. etiam ex interuallo. ita
tenet Bal. in repe. l. i. nume. 60. C. vnde vi. per
tex. in. l. item apud Labeonem. in §. adiucitur.
ff. de iniuriis.

Regula. cxcii.

Defensio cui libet permilla est. Hanc regu-
lam probat text. in. l. i. in §. cum arietes. ff.
si quadra. paupe. fecisse dica. & in. l. vt vim. ff.
de iusti. & iure. & in §. quod verō. Instit. de iu-
re natura. gen. & ciui. & in Clemē. 1. de homi-
cidio. circa quam regu. vide posita. s. in præ-
cedenti regula: & Hippoly. in sing. 100. & in
lis qui aggressorem. vbi est tex. pro hac reg.
C. de ficariis. Abb. in. c. olim. el. 1. num. 15. cum
aliis. de rest. spoliat. & ibi Docto. Ang. in tra-
cta. maleficiorum. in verb. & Titius se defen-
dendo. num. 7. Hippoly. in. l. 2. num. 34. ff. de
ficari. & in confi. 4. nu. 7. & Matthæus de Af-
flic. in confi. Neapoli. lib. 1. Rubri. 8. num. 72.
Catellia. Cotta in Memorabilibus iuris. in ver-
bo. defensio.

- 1 Prima amplia habere locū in Cardinalib?
nam pro defensione corporis licitū est offen-
dere etiam Cardinales. ista est glos. notabilis
in. c. fina. in verbo. percussit. de poenis. lib.
6. & ibi Ioan. Andre. quam glo. sequitur An-
ge. in. l. vt vim. ff. de iusti. & iure. & ibi Iason
num. 1. & Philip. Deci. num. 7. Franc. Curtius
Senior in confi. 20. num. 39.
- 2 Amplia secundo habere locum etiam in cle-
ricis. vt est glo. in summa. 23. q. 1. habetur in. c.
cum voluntate. de sententia excommu. ita te-
net Hippoly. in confi. 4. num. 5. pro qua opi-
nionē facit notabile dictum Ioan. de Ligna-
no in tracta. de iusto bello. vbi dicit q̄ si cleri-
cus ad altare celebrans inuaditur ab aliquo.
licet potest dimittere celebrationem & se de-
fendere: & si in illa rixa se defendendo occidit

aggressorem: potest in continenti redire ad
altare & Missam perficere. quod dictum re-
fert & sequitur Abb. in. c. clerici. el. 1. nume. 2.
de vita & honest. clerico. Maria. Soci. in repe.
c. ad audientiam. num. 40. de homicidio. Hip-
poly. in. l. his qui aggressorem. nume. 2. C. de
ficariis. Deci. in. l. vt vim. nu. 6. ff. de iust. & iu-
3 Amplia tertio non solum habere locū quan-
docunq; imminet periculum mortis. sed quā
docunq; imminet periculum alicuius iniurię
personalis. ita tenet Bart. in. l. 1. col. 2. C. vnde
vi. quem sequitur Anto. de Butrio in. c. olim.
el. 1. de resti. spolia. & Alexan. in confi. 109. co-
lum. 5. volu. 1. & hoc esse verum firmat Iason
in. d. l. vt vim. nu. 10. & 36. & not. Angel. in. d.
lis qui aggressorem. nume. 2. in fine. vbi dicit
q̄ istud dictū debet esse semper mente tenen-
dum: quia ex eo datur lucrari multas pecu-
nias: & ita dicit se consuluisse in ciuitate Ve-
netiarum. vbi liberauit quendam captum à
poena mortis. quod intelligit not. Paul. Pari.
in. c. dilecte fili. num. 36. de exceptio.

- 4 Amplia quarto habere locum etiam in mina-
tore: nā minator potest occidi à minato. pro
qua opinione est gl. in. c. cum dilectus. in ver-
bo. violentia. quod metus causa. quod tenet
Bal. in. l. metum. in fine. C. quod metus causa.
& in. l. fina. num. 4. ff. de heredi. insti. & ibi ex-
pressē Ioan. de Imola. & hanc opinionem te-
net Abb. in. c. 1. de offi. delega. & ibi Feli. nu.
2. idem Feli. in. c. afferte. nume. 2. de præsum-
ptio. & in. c. sicut dignum. num. 2. de homici-
dio. Maria. Soci. in. c. ad audientiam. num. 38.
eod. tit. Ioan. de Platea in. §. ius autem gentiū.
num. 43. Insti. de iure naturali. Panor. in. c. scri-
bam. de præsumptio. & in. c. quod dicitur. de
verbo. signo. Montal. in. l. 3. tit. 13. par. 2.

Quam ampliationem veram intelligo quan-
docunq; ille qui minas solitus est minas exe-
cutioni mandare ita cōcludit Ange. de Pe-
ru. vltra. s. dictos Doct. in confi. 215. Petrus de
Ancharra. in confi. 299. Chassanz. in consue.
Burgū. in tit. des fiedz. Rubri. 3. §. 1. fo. 102. col.
4. num. 14. pro qua opinione est glos. in. d. c.
cum dilectus.

Secundo intellige hanc Ampliationem se-
cundum Bal. qui melius loquutus fuit quam
alibi. in. l. 1. C. quando liceat vnicuiq; sine iu-
di. se vindi. quandocunq; minans est in actu
percutiendi: aliās non licet minatorem occi-
dere. quod tenet etiam idem Bald. in tracta.
statutorū. in verbo. pax. vers. 1. quod dictum
sequitur Iason in. l. vt vim. num. 13. ff. de iusti.
& iur. & in. l. 1. nu. 46. ff. de offi. eius cui man-
da. est

da. est iurisdicctio. Ang. de Perusio in. l. quem
admodum. C. de inofficio testā. Anto. Cor-
set. in singu. incipienti. metus. Hippoly. in sin-
gu. 640. & in practica criminali: in §. diligen-
ter. num. 87. & in. l. 1. in §. præterea. num. 21. ff.
de quæstio. Matthæ. de Afflic. in constitu.
Neapoli. lib. 1. Rubri. 8. num. 52. in quo notan-
dum est quod quādocunq; minator solitus
est minas executioni mandare. & est vir po-
tens. est præsumptio cōtra ipsum ad torquē-
dum eum. ita tenet Specula. in tit. de præsum-
ptio. in §. species. vers. sed pone. Alberic. in. l.
metum. C. quod metus causa. Bald. & Ioan.
de Imol. in. d. l. fina. ff. de heredi. insti. Iason in
l. 1. C. de seruis fugi. Felin. in. c. cum oporteat.
num. 9. de accusatio. & in. d. c. afferte. num. 12.
de præsumptio. Panor. in. d. c. scribam. num.
4. Albertus Brunus in tracta. de iudiciis. col.
3. vers. quæro vltius. Ange. & ibi Augusti-
nus Ariminensis in tracta. maleficiorū. in ver-
bo. fama publica. num. 39. Hippoly. in. d. §. di-
ligenter. nume. 85. & in confi. 3. nu. 13. Stepha.
Bertrandus in confi. 1. num. 7. volu. 1. & in con-
fi. 127. num. 12. volu. 2. & in confi. 293. nume. 17.
volu. 3. in tribus libris secundę impressiois.
Et hanc opinionē dicit esse cōmunem Mar-
cus Anton. Blancius in repe. l. fina. nume. 183.
ff. de quæstioni. & hæc opi. probatur in. l. 60.
in. 11. Styli. Pro quo facit: nam ex solis minis
inducitur capitalis inimicitia. vt in. l. licet. in
verbo. capitales. ff. de arbi. quam glos. sequi-
tur Chassanz. vbi. s. num. 11. & non solum ex
minoritur capitalis inimicitia. vt. s. dixi. sed
etiam ex iniuriis verbalibus. ita tenet Bald. in
c. veniens. in fine: per illum tex. ff. de iure iur.
quem sequitur Iason. in. l. procuratoribus. C. de
procurat. quod dictum dicit esse notandum
Chassanz. vbi. s. & illud dictū sequitur Hip-
poly. in confi. 3. nume. 12. & in. d. §. præterea.
numero. 23.

- 5 Amplia quinto in tantum procedere quod si
aliquis est percussus ab aliquo. & ille percus-
sus insequitur vulnerantem qui fugiebat. &
eum occidit. licet non sit se defendendo. non
debet puniri poena mortis. sed alia mitiori
poena. hoc fuit notabile verbū Iacobi de Arc-
nis in. l. 1. C. vnde vi. nume. 8. eandem opinio-
nem tenet Anto. de Butrio in. c. olim. el. 1. nu-
me. 37. de resti. spoli. & ibi Abb. nume. 15. quos
sequitur Fran. Aret. in confi. 80. num. 9. Ange.
in tracta. maleficio. in verb. & Titius se defen-
dendo. num. 36. & ibi Augu. Ariminensis: vbi
dicunt quod secundū hoc dictum consulu-
it Bald. in ciuitate Papiæ. sequitur etiam Hip-

poly. in singu. 100. & in. l. is qui aggressorem.
nume. 18. C. de ficariis. & l. 58. Styli. & quia in
contrarium videtur. l. 59. Styli. vide Couarru.
in. 4. 2. par. c. 7. §. 7. num. 11.

6 Amplia sexto habere locum quod si aliquis
se defendendo occidat suum inuasorem. non
incidat in irregularitatē. & licet in hoc olim
essent diuersæ opinioniones. de quibus per glo.
in. c. sicut dignum. in §. clericus. in gl. magna
in fine: & in. c. de his. el. 3. 5. distin. & in Clemē.
si furiosus. de homi. tamen hodie hoc est ex-
pressē determinatum per text. in. d. Clemē.
si furiosus. de homi. & sic dico quod occidēs
aliquem non voluntariē neq; ex proposito.
sed solum ad suam defensionem. quia aliter
non poterat à morte euadere. non incidit in
irregularitatem per illum text. & ibi omnes
Docto. idem voluit glo. in summa. 23. q. 1. glo.
& ibi Abb. in. c. sicut dignum. num. 14. de ho-
micidio. Quod tamen est verū quādocunq;
mortem propriam aliter euadere non pote-
rat. ita probat tex. in. d. Clemē. si furiosus. &
ita per illum text. tenet idem Abb. in. c. olim.
el. 1. de resti. spolia. num. 17. & in cap. clerici. el.
1. de vita & honesta. cleri. nume. 2. Feli. in. c. di-
lecti filij. nu. 14. de exceptio.

7 Limita primò quando inuasus est consti-
tutus in periculo vitæ: sed quando non esset
ita angustatus vel in periculo vitæ constitu-
tus. tunc nō licet ipsi inuasō occidere aggressorē
forem. ita probat tex. in. d. Clemē. si furiosus.
& in. l. is qui aggressorem. in vers. in discrimi-
ne vitæ constitutus. C. de ficariis. & in. l. 1. in
vers. cum moderamine. C. vnde vi. & ibi glo.
magistra. & in. l. sciētiam. in §. qui cum aliter.
ff. ad. l. Aquil. & in. l. 1. in §. vim vi. ff. de vi & vi
armata. & dicitur quis constitutus in discrimi-
ne vitæ. & licet illi occidere aggressorē eo
ipso quod terror armorū sibi infertur: vt ha-
betur in. l. licet. in §. armatę. ff. de vi & vi arm.
& in. l. sed & si quemcunq; in princip. ff. ad. l.
Aquil. vbi hoc voluit glos. & Docto. Floria.
de sancto Petro in. d. §. qui cum aliter. nume.
4. Carpola in confi. 29. num. 13. in consiliis cri-
minalibus. Ange. in tracta. maleficiorum: in
verbo. & Titius se defendendo. numer. 11. fa-
cit quod notat Bart. per illū tex. in. l. sed & si
quemcunq; nu. 2. ff. ad. l. Aquil. vbi firmat q̄
eo ipso q̄ probō aliquem venire contra me
gladio euaginato & ego eum occidi. quod
tūc probata est defensio mea. quem sequitur
Ioan. de Ana. in. c. si perfodiens. nume. 5. in fi.
& in nume. 6. de homici. vbi dicit q̄ visus ar-
morum affert iustum metum mortis. quod
etiam

etiam tenet Bal.in.d.l.fed & si quęcunq; vbi dicit hoc esse notandum. illud dictum sequitur etiam Iason in.d.l.vt vim.num.9. Cepola in.d.conf.29.num.14.facit quod notat glo.in l.1.C.vnde vi.vbi dicit q̄ sufficit terror armorum vel iactatio percussiois.

2 Limita secundò non procedere in bannito: quia is non potest se defendere: & si quem occidat se defendendo, punitur: ex quo vbi licita est offensio, reprobata est defensio. ita concludit Bart.in.l.vt vim.num.e. 4. ff.de iusti.& iure. quem sequitur Nellus de sancto Gemignano, vbi arguit ad vtranq; partem, in tract. bannitorum: in 2. parte. 2. temporis. q. 49. nu. 49. quem etiam sequitur Philip. Deci. in.d.l.vt vim.num.e. 3. Hippoly. in practica crimi. in §.aggredior. num. 75. & Nellus vbi. S. concludit q̄ bannitus occidens ad defensionem, punitur directa legis Corneliz & de dolo, cum sciebat se non posse defendere.

Contrariam tamen opinionem tenet Bald. in.l.1.nu.51.C.vnde vi. & in.d.l.vt vim.num.e. 3. Cardin. in Clemen. 1. num. 32. de homicidio. Ratio in qua se fundant est in. S. dicta regul. scilicet q̄ defensio est de iure naturali: vt in.d.l.vt vim. & in Clemen. pastoralis. de re iud. & non potest à Principe tolli: vt in §. sed naturalia quidem iura. Institutu. de iure natura. facit quod notat Bald. in.c. à nobis. num. 6. de exceptione. vbi dicit q̄ statutum tollens defensionem debet intelligi de civili: non autē de naturali. quem sequitur Feil. in.c. dilecti. nume. 6. eod. tit. in qua questione Paul. Castren. in d.l.vt vim. naturaliter distinguit authoritate Io. de Lignano, in tracta. de bello: cap. 88. q̄ aut statutum dicit bannitum posse offendere: & tunc non est licita defensio bannito: ex quo vbi offensio permittitur, reprobatur defensio. aut dicit q̄ occidens bannitū non punitur: & tunc licet se defendere, ex quo non est permissa offensio, sed est impunita. quem sequitur Hippoly. in.d. §. aggredior. nu. 78. qd̄ tamē intelligo verū ac habere locū quandoq; maxima subsistente causa tollitur hæc defensio naturalis: cum subsistēte maxima causa tolli possit, vt notat Ang. in.l. si sic. ff. de lega. 1. & ibi Alexan. idem Alexan. in.l. cum mulier. num. 2. ff. solut. matri. Alberti. in l. omnes qui. C. de episc. & cleri. vbi plura adducit in quibus defensio tollitur. facit tex. in laddictos. C. de episcopa. audien. & ita tenet expressē Philip. Deci. in.d.l.vt vim.num.e. 3. & 4. quod ante eum tenuit Florianus in.l. 1. in §. cum arietes. num. 3. verū quod tamen di-

xi. ff. si quadru. paupe. fecit. dica. per tex. in.l. milites agrum. in §. irruēs. ff. de re militari. & in.l. si seruus. C. de his qui ad ecclesi. confu. & in.l. itaq; ff. ad.l. Aquiliā. de quo etiam vide not. per Feil. in dicto. c. dilecti filij. num. 7. de exceptione.

3 Limita tertio in filio contra patrem, & in seruo contra dominum. ita tenet Bart. in.d.l.vt vim. secundum Hippoly. in practica, in.d. §. aggredior. nu. 79. vbi tenet q̄ si pater aut dominus verberet filium aut seruū, si filius aut seruus insistat, licet patri vel domino occidere filium vel seruū impunē, per. S. dictam rationem glof. in.d.l.vt vim. nam ex quo licita est offensio patri in personam filij, & domino in personam serui, vt latē concludit Alciat. in tract. præsumptio. in. 1. regula, præsumptio. 3. per totam. facit tex. in.l. 1. 2. 3. & 4. C. de patria potesta. & per totum. C. de emendatione seruorum & propinquorum. Non est licita defensio cōtra eos: idē pater & dominus occidere possunt: ita concludit Hippoly. vbi S. sed Bart. in.d.l.vt vim. hoc non dicit: sed ibi numer. 4. dicit q̄ non licet filio se defendere aduersus patrem verberatē: non tamen dicit q̄ si pater occidat, non teneat. imò expressē Feil. tenet contrarium in.d. c. dilecti filij. de exceptio. nu. 7. in.c. casu quo pater aut dñs nō verberaret animo corrigendi, sed potius occidendi: nam filio licet ei resistere, vt ibi.

4 Limita quartò in officiali: nam non licet aduersus officialem exequentem resistere & se defendere. vt in.l. si seruus. & ibi notat Barto. C. de his qui ad ecclesi. confu. & in.l. fina. C. quando liceat vnicuiq; sine iudi. se vindi. Ca taldu. in tract. Syndica. nu. 172. Ioan. de Imola in.l. ex consensu. in §. fina. ff. de appella. nu. me. 39. facit glo. in dicta. l. vt vim. ff. iust. & iu. quæ dicit q̄ officiali iniuriam facienti non licet resistere, nec se defendere contra eum. facit quod notat Aristoteles lib. 5. Ethicorum, cap. 5. vbi dicit q̄ si principatum habens percutiat, non debet reperi, ex quo violentia à superiore iuste inferitur. facit etiam text. in.c. noli. in fi. 23. q. 1. item etiam facit. c. bonæ. de ætate & qualitate. vbi imponit pœna ei qui manus intulit suo duci. & facit. c. patet. 9. q. 3. facit etiam Ecclesiast. c. 4. vbi dicitur, noli resistere contra faciem potentis. Et sic non sine causa princeps secularis portat gladium ante se, ad denotandum q̄ subditi eorum superioribus nō debent resistere: vt dicit Apostolus ad Roma. cap. 14. Ideo Lucas in Evangelio. 10. cap. dicit: qui nos, scilicet, iudices mundi spernit,

di spernit, me spernit. facit pro hoc text. in.l. addictos. C. de appella. vbi nullo modo via facti licet resistere iudici quando aliquid facit vt iudex. Pro quo facit quod not. in.c. si quādo. de officio delegat. & hanc opinio. tenet Hippoly. in.l. 1. nu. 78. ff. de ficiariis. quod tantum intellige vt dixi. S. in reg. 190. ampliati. 8.

Regula. cxcii.

Deiciens aliquid in via vel effundens, tenetur ad pœnam dupli. Hanc regulam probat tex. in.l. 1. ff. de his qui deiecerunt vel effuderunt.

- 1 Limita primò si effundēs aut deiciens ter proclamauerit ea quidē voce vt audiri & casus cuitari possit: tunc enim non tenetur. ita probat tex. in.l. si putator. ff. ad.l. Aquil. & in.l. inter. §. qui susceperit. ff. manda. & in.l. qui foueas vrsorum. ibi, si neq; denuntiatum est. ff. ad.l. Aquil. De iure Regio est text. in.l. 4. titu. 8. part. 7.
- 2 Limita secundò si via sit qua vulgò non comitur, & eiectum vel effusum sit: nam cum locus remotus sit, etiā si modò cœperit comitari, regula non habet locum: vt in.l. 1. in §. 2. ff. de his qui deiecerunt vel effude. diuinare enim non potuit an aliquis per eum locum transiturus esset: vt in.l. si fideiusor. in §. si cū debitor. ff. manda. & in.d.l. si putator. in fin.
- 3 Limita tertio quando interdiu deiectum est: non autem cum noctu. vt in.l. hoc edicto. in §. Labeo ait. ff. de his qui deiece. vel effuderunt. tamen in vrbe & noctu iter fieri solet: ideoq; siue diu siue noctu quid effusum est, teneri puto: vt videtur sentire glof. in.d. §. Labeo ait. in verbo, non nocte.
- 4 Limita quartò non habere locū in hærede. Ratio, quia pœnalis est: vt in.l. si plures. in §. hæc autem actio. & in §. fina. ff. eod. tit. & pro hoc facit q̄. S. dixi in regu. 13.
- 5 Limita quinto non habere locum in hospite qui diuertit, sed in eo qui hospitium dedit: vt in.l. 1. in §. hospes. ff. eod. tit.

Regula. cxciij.

Deiectum non præsumit. Hanc reg. probat tex. in.l. meritò. ff. pro socio. vbi habens rem communem cum aliquo & ea vtens non præsumitur velle interuertere ius alterius: sed simpliciter vt iure suo: & propterea contra

talem non possit agi furti actione, vt ibi dicitur. Circa quam regulam vltra Docto. ibi, vide Iaso. in.l. qui iurasse. in §. 1. nume. 8. ff. de iureiur. & in.l. ex hoc iure. num. 11. ff. de iusti. & iu. & in.l. rogasti. in §. si tibi. ff. si cert. peta. Paul. Parisi. notabiliter in.c. in præsentia. nu. me. 33. de probatio.

Hanc regulam cum quatuor limitationibus, vbi notabilius eam declarat, ponit Andre. Alcia. in tracta. præsumptio. in. 3. regula, præsumptione. 1. per totam.

Regula. cxcv.

Deterioratio seu diminutio superueniens in re de qua fuit dispositum, non extinguit dispositionem, actionem, vel obligationem: vt patet in vltimis voluntatibus. vt in.l. si ex toto. in princ. & in.l. si grege. cum sequēti. & in.l. quod in rerū. ff. de lega. 1. vbi minuto grege, vel fundo legato, casu vel facto testatoris, durat legatum. facit. l. peculium. in princip. ff. de lega. 2. vbi diminuto peculio vel familia legata, in reliquo durat relictum. facit l. tabernam. ff. de fundo instructo. & in.l. periculis. in §. penult. & fina. ff. de auro & argent. lega. & in.l. 4. in §. si reddita. ff. commoda. vbi durat obligatio & actio ex commodato, licet diminuta sit res, vel deterior facta. & ibi latē per Alber. & Salice. post glo. idem. patet in re deposita: vt in.l. 1. in §. si res. ff. de positi.

Amplia habere locum siue diminutio causata sit à testatore, vel disponēte: vt in.d.l. peculium. in princip. & in.d.l. tabernam. siue à casu: vt in dicta. l. si grege. & in.l. Seio. in princip. secundum vnum sententiam: iuncta. l. Marcia. ff. de annuis legat. vbi probatur quod si testator mihi legauerit duodecim, vt curam habeam trium filiorum suorum: & contingat mori duos, quo ad vnum pro tertia parte durabit legatum. faciunt posita. S. in reg. 177.

Amplia secundò procedere in actione ad exhibendum: quia esto q̄ res exhibeatur diminuta seu deteriorata, nihilo minus res dicitur exhibita: vt in.l. exhibitionis. & ibi Barto. C. ad exhibendum. ita vt actio ad exhibendum cesset, vt ibi dicitur: dummodò in diuersa forma nō exhibeat: vt in.l. Iulianus. in §. si quis. ff. eod. titu.

Amplia tertio procedere in tributo quod habet certam taxam: quia si prædium fiat sterile, aliud fertile magis grauatur, vt notatur in l. omne territorium. C. de centi. lib. 11. & in.l. 1. C. de omni agro defer. eod. lib.

4 Amplia

- 4 Amplia quartò procedere quodcumq; de bitum est in genere: quia nisi solvatur res in tegra & sine deterioratione, vel quæ perfectè fiat accipientis, debitor non liberatur ab obligatione: vt in. l. si seruum. §. sed & sic. ff. de verbo. obliga. & in. l. cum quis. in. §. qui hominem. ff. de solutio. & ibi Bart. idem Bart. in l. si rem. eod. titu.
- 1 Fallit primò si talis diminutio vel deterioratio extinguat formam rei. ita tenet Salic. in l. 3. in. §. si reddita. ff. commoda. num. 2. & ibi Alberi. idem Alberi. in. l. Iulianus. in. §. si quis deteriorem. ff. ad exhiben.
- 2 Limita secundò quando diminutio superueniens sit contra substantialia dispositionis: quia tunc vitiat dispositionem: vt in. l. per seruum. in. §. 1. & ibi Bar. & alij. ff. de vsu & habita.
- 3 Limita tertio in actione stricti iuris, quando quis non prosequitur rem suam, sed sibi debitam: quia non durat prior actio ad rem qua liberatur debitor: sed actio de dolo datur: vt in. l. eleganter. in. §. non solum. cum ibi notatis. ff. de dolo. & in. l. qui sibi aut Titio. in. §. Stichum. & ibi Bart. & alij. ff. de solutio. notant Cinus & Bald. in. d. l. exhibitionis. C. ad exhibendum.
- 4 Quartò fallit nisi diminutio sit causata ex causa quæ præcedit obligationem: vel aliàs si ne culpa vel mora debitoris: vel vbi cumq; periculum deteriorationis vel diminutionis non spectat ad debitorem: iuxta nota. per Bar. in l. Neratius. ff. de condi. indebi. & in. l. si rem. ff. de solutio. per Paul. Castren. in. l. etiam. ff. eod. titulo.
- 5 Quintò fallit si creditor simpliciter rem recipiat sine petitione vel protestatione interesse, diminutionis, vel deteriorationis: secundum Bart. post Cinum in. l. exhibitionis. nume. 7. C. ad exhiben. Alberi. in. d. §. si reddita. num. 4. & ibi Docto. idem Alberi. in. §. si quis deteriorem. num. 6. Bar. in. l. qui sibi aut Titio. in. §. 1. & ibi Paul. de Cast. & in. l. etiã. ff. de solut.

Regula. cxcvi.

Des termini nõ computatur in termino. Hanc regulam probat tex. in. l. 1. ff. si quis cautio. glo. in. l. vbi tex. ff. de regu. iur. & in. c. qui quis. in verbo. ex ea. 4. q. 5. glo. Innocen. & Hosti. in. c. super eo. el. 2. de appella. Barto. Alberi. Salice. Ange. Paul. Castren. & Roma. in. d. l. post glo. ibi. ff. si quis cautio. Specul. in titu. de citationibus. in. §. viso. num. 17. loã.

Andre. post Hostien. in. c. solet. de senten. ex commun. lib. 6. Philip. Fran. in. c. quàm sit. de electio. eod. lib. Bald. & Angel. in. l. 2. C. de an. nali exceptio. idem Bal. in. l. si ea. num. 16. C. qui accusa. non pos. loã. de Imo. in. l. Gallus. in princip. ff. de liber. & posthu. Ancharra. & Domini. in. c. frequens. de resti. spolia. loã. de Imo. in. Clem. sicut. nume. 11. de appella. idem Imola in. conf. u. num. 2. Paul. de Cast. in. conf. 398. num. 1. Chastanz. in. consue. Burgund. in titu. des iustices. Rubri. 1. §. 8. num. 10. fo. 82. col. 3. Feli. in. c. 1. nume. 4. de præscriptio. & in. c. quod ad consultationem. nume. 26. de re iudi. & hanc opinionem communiter obseruari de consuetudine tenet Bald. in. l. eos. in. §. si autem. num. 6. C. de appella. eandem opinionem tenet Guido Papa in. decisione. 270. & hanc opinionem tenet expressè Carol. Molinæus in. consuetu. Parisien. tit. 1. §. 44. num. 2. & Arnoldus Ferronius in. appendice quam fecit ad consuetu. Burdegalen. in titu. de retractu. §. 8. in princip. & Petrus Rat in. glo. ad consuetu. Pictauien. fol. 220. pag. 2. & expressè Alexan. in. l. 1. col. 1. ff. si quis cautio. & ibi Iacobus de sancto Geor. num. 6. & ibi etiam Iafon num. 20. vbi dicit hanc esse communem opinionem. & facit pro hac regula tex. in. d. c. frequens. & in. c. pia. verfi. si quis igitur. de exceptioni. libro. 6.

Hanc regulam cum duabus limitationibus ponit Soci. in. regu. 91. & Iaf. in. d. l. 1. ff. si quis cautio. nu. 20. vbi ponit alias duas limitatio. Hanc etiam regulam cum quindecim limitationibus, vbi notabiliter eam examinat, ponit Andre. Tiraquell. in. tracta. de vtroq; retractu. in. tit. de retractu Linagier. in. §. 1. in. gloss. 11. num. 17. & 21. vsq; ad num. 42.

Regula. cxcvii.

Des termini cõputatur in termino. Hanc regulam probat gl. in. l. Gallus. in princip. in verbo. proximis. & ibi Iacobus de Arenis. Bal. sibi contrarius. Alberi. Ang. sibi quoque contrarius. & Alexan. ff. de lib. & posth. glo. in. c. anteriorum. in verbo. dierum. & ibi Archidia. 2. q. 6. Hanc opinionem dicit de iure veriore Alexan. in. d. l. 1. ff. si quis cautio. Iacobus de Are. in. l. 1. in. §. sed si maritus. ff. de libe. agnos. Specula. sibi contrarius in. tit. de appella. in. §. restat. num. 3. Bald. Imol. Panor. & ibi Philip. Deci. in. d. c. super eo. el. 2. & ibi Philip. Franc. num. 20. per illum tex. lo. Andre. in.

dre. in. d. c. pia. & in. d. c. frequens. & ibi Paul. de Leazar. & Francus ad finem. idem Ioan. Andre. in. c. quàm sit. de electio. lib. 6. & ibi Domini. sibi contrarius. idem Ioan. Andre. in. c. cupientes. col. 1. eod. titu. & libro. Rota in. decisione. 208. in. acuis. secundum impressionem antiquã: & secundum nouam in. titu. de senten. excõmu. decisio. 4. Bal. in. leos. in. §. si autem. nu. 5. C. de appella. & in. l. si qñ. nu. 7. C. de testibus. & in. l. si duobus. in. §. sed & si quis. nu. me. 27. C. cõmu. de leg. & in. c. cum vicem. nu. 3. verfi. illud cõmune est. de off. delega. & in. conf. 246. nu. 1. volu. 5. & in. l. si ante nuptias. ff. soluc. matri. Anchar. in. c. si propter. col. 3. verfi. sed quæro. post glo. de rescript. lib. 6. Geminianus in. c. solet. nu. 14. & ibi Philipp. Franc. in. 2. col. post medium. de senten. excõmu. idem Geminia. in. conf. 91. num. 6. Ange. de Perusio in. conf. 404. nu. 2. Matth. de Afflictis in. conf. Neapoli. lib. 1. Rub. 90. num. 5. Carolus Molinæus in. cõsuetu. Parisien. §. 4. nu. 4. hanc opinionem dicit esse magis communem Philip. Corne. in. conf. 279. nu. 4. lib. 4.

Hanc regulam ponit Bernar. de Luco cum sex limitationibus in. regu. 190. referendo se ad Castill. in. l. 64. Tauri. in. glo. in verbo. desde el dia. quas. 6. limitationes ante eum posuit Præpo. Alexandri. in. c. super eo. el. 2. nume. 21. de appellatio. Hanc etiam regulam ponit Andr. Tiraquell. in. tracta. de vtroq; retractu. in. tit. de retractu Linagier. in. glo. nu. 19. & ibi in. num. 42. vsq; ad nu. 61. limitat eam decem modis. De iure Regio dies termini computatur in termino: in. casu. l. 1. titu. 16. lib. 3. ordi. ibi. fasta cinco dias desde el dia que fuere dada la sententia. & in. casu. l. 70. Tauri: ibi. se cuēten en este caso desde el dia del remate. & ibi Pala. Ruu. nu. 34. & Doct. & etiã in. casu. l. 64. Tauri: ibi. desde el dia q se opusiere a la tal execucion. qd' etiã erat antea dispositum in. l. 9. de Madrid. & sic cum. 5. dicti casus videantur excepti, firmant de iure cõmuni regulã in. contrariũ. maxime per dictam. l. 70. ibi. en este caso.

Regula. cxcviii.

Dictio fructus, prolata ab homine refertur ad fructus existentes in fundo seu præcedentes: & intelligit de fructibus integris deductione nõ facta. Hanc reg. ponit Bar. in. l. fructus. nu. 7. ff. solu. matr. per tex. i. l. pendentes. in. pri. & in. l. quoties. in. §. si sicolono. ff. de usufructu. & in. l. qui pendent. ff. de actio. emp. & in. l. si. in. §. pen. ff. de iis qui in fraud. credi-

to. licet aliter velit sentire glo. in. l. Iulianus. in. §. si fructibus. ff. de actio. empti. & in. l. si. §. fi. in. gl. in verbo. fructibus. ff. de iure fisci. hanc opi. Bar. tenet Roma. in. d. l. fructus. nu. 4. verfi. secundo q. ff. solu. matr. Circa quam reg. vide Vincẽ. de Herculaniis. vbi notabiliter eam declarat. in. d. l. fructus. nu. 10. in. fi. in. vers. quantum ad paimã conclusionẽ. & in. nu. 11.

Hanc reg. limitat tribus modis lo. Cãpeius in. tract. de exactione dotis. posito in. tracta. de dote & eius priuilegiis. q. 10. nu. 3. cum sequentibus.

Regula. cxcix.

Difficultas non excusat debitorem quantitatis à mora. Hanc regulam ponit Bar. in. l. quod te mihi. nu. 14. ff. si certũ petat. idem Bar. in. l. continuus. in. §. illud. nu. 5. & 6. ff. de verbo. oblig. per tex. in. d. §. illud. Et licet contra Bar. in. hoc vsq; ad tẽpora Alexandri esset cõmunis opinio secundum Areti. in. d. l. qd' te mihi. cum contrariam opinionem teneant ibi Salyc. Raphaël Cuma. & Ludoui. Roma. eandem opin. teneat Hiero. Gigas in. tract. de pensionibus. q. 75. nu. 3. & Philip. deci. in. d. l. quod te mihi. nu. 17. tamen post Alexã. qui hanc opinionem Bar. notabiliter defendit in. d. l. quod te mihi. nu. 9. magis communis opinio est cum Bart. secundum Ripam ibi num. 52. & Franc. Purpura. num. 63. in. fin. vbi dicit illam Bart. opinionem esse magis cõmunem. eandem opinionem notabiliter tenet Valtri. Zafius ibi nu. 38. & ibi etiam hoc sequitur Fran. Curti. Iunior nu. 37. licet se bene firmare non audeat. & illam opinionem Bart. sequitur ibi Iacobinus nu. 3. & eam dicit esse communem Lancelo. Decius ibi in. col. 5. verfi. in. debitorẽ autem quantitatis. eandem dicit communem Iafon ibi nu. 32. & ibi etiam Bartholomæ. Socin. nu. 32. Panor. in. c. breui. nume. 4. de iureiuri. & ibi Anto. de Butri. & hanc opinionem Barto. dicit esse communem Carol. Ruinus in. conf. 150. num. 3. volu. 1.

Hanc regulam limitat quatuor modis Carolus Ruinus vbi supra nume. 9. eandem regulam limitat aliis quatuor modis Iacobi. de Sancto Geor. in. dicta. l. quod te mihi. numero. 3. Hanc etiam regulam notabiliter ponit cum duodecim limitationibus Fran. Purpura. in. dicta. l. quod te mihi. num. 64.

Regula. cc.

k Dilatio

Dilatio peremptoria seu dilatoria non potest dari nisi semel. Hanc regulam probat tex. & ibi Bart. in l. 1. c. de dilatione. Tex. in l. 1. si. & ibi Alex. in l. 1. notab. & Doct. communiter ff. de feriis. Eandem regulam ponit idem Barto. in l. 1. mancipiorum. nu. 5. ff. de optione legata. idē Bart. i. cessante. nu. 6. C. quomodo & quā iudex. Panor. in c. licet. nu. 4. de probatio.

¶ Hanc regulam ponit notabiliter Iason eum decē limitationibus in d. l. 1. nu. 35. ff. de feriis. vsq; ad nu. 48. eandē regulam cum octo limitationi. ponit Robertus Marranta in tracta. de ordine iudiciorum. in 6. parte, in rubri. de dilatione. pag. 198. à nu. 5. vsq; ad nu. 15.

Regula. cci.

Dilatio quæ datur ad probandū, dicitur esse peremptoria. Hanc regulam ponit Barto. per tex. ibi in l. 1. c. de dilatio. idē Barto. in l. 1. si. etiam per illū tex. ff. de feriis. & in l. oratione. ff. eod. tit. idē Barto. in l. mancipiorum. per illum tex. ff. de optione legata. nu. 5. & in l. cessante. per tex. ibi. C. quō & quādo iudex. nu. 6. & in l. si finita. in §. Iulianus. & ibi Alex. num. 2. ff. de damno infecto. idem Barto. in l. 3. in §. vsu ras. nu. 3. ff. de lega. 2. & in Extrauagan. ad reprimendum. in glo. in verbo, super dicto crimine. in fine. qui sint rebelles. in Vlibus feudorum. Speculat. in titu. De dilationi. in §. 1. nu. 3. & in §. videndum. nu. 7. Barto. in l. 2. ff. de re iudi. & ibi Iason num. 36. idem Iason in l. qui Romæ. in §. duo fratres. nu. 51. ff. de verb. obli. & in l. Gallus. nu. 17. in l. lectura. & in l. lectura. nu. 16. ff. de libe. & posthu. Abb. in c. consuluit. nu. 31. de off. delega. Felin. in c. pastoralis. nu. 2. de exceptio. Abb. in c. licet causam. nu. 4. de probatio. Iacobinus in d. l. fin. nu. 1. & 2. ff. de feriis.

¶ Hanc regulam ampliat octo modis, & limitat septem modis, Iason in l. 1. fin. nu. 6. vsq; ad nu. 23. Eandem regulam cum 7. ampliatione. ex 5. dictis Iasonis, & 7. limitation. ponit Fran. Niconicus in repe. c. quoniam contra. in glo. in verbo, dilationes. à nu. 15. vsq; ad nu. me. 72. de probatio. fo. 101. col. 2.

Regula. ccii.

Dioecesani & non alienigenæ in beneficiis per patronos sunt presentandi. Hanc regulam probat tex. in c. hortamur. 71. distin. qui vult patronos in ecclesiis patronatis, non

posse presentare presbyteros aliunde venientes nisi sint de illa diecesi. idem probat tex. i. c. nullum. ead. causa & q. & in c. ad decorem. de institutioni. Hanc etiam probat tex. in c. nullus. & ibi glo. in verbo, ciuitatis. 61. distin. & tex. in c. sacrorum. 63. distin. facit etiam qd episcopus debet eligi de numero Canonorum, si in capitulo idoneus reperiatur: aliās extra capitulū eligi potest. vt in c. nē pro defectu. & cum inter Canonicos. & ibi Doct. de electio. Firmianus i. tracta. de episcopo: in 1. parte. 2. libri. q. 16. facit etiam tex. in c. fina. & ibi Ioan. Andre. in c. fina. de cleric. peregr. vbi clericus peregrinus non potest institui sine approbatione & literis dimissoriis sui ordinarij. tex. à contratio sensu in c. si quis episcoporum. 16. q. 5.

1. **A**mplia primò in tantum procedere quòd si reperiantur idonei in ciuitate vbi presentatio debet fieri, illi erunt presentandi. Ratio est, quia cōmodiū srefidere poterunt: vt in d. c. nullus. 61. distin. & in c. sacrorum. 61. distin.

2. **A**mplia secundò, qd si reperirentur de gremio vel capitulo, in quo est beneficium, aliqui idonei qui presentari possint, illi presentari debet. vt in d. c. nē pro defectu. & in d. c. cum inter Canonicos. & ibi Doct. de electio.

3. **A**mplia tertio quòd clerici peregrini nullo modo possunt presentari nec institui in illo beneficio. vt in cap. fina. & ibi Ioan. Andr. & Doct. de clericis peregr.

4. **L**imita primò procedere hanc regulam quando in illo gremio seu capitulo, in illa ciuitate vel diecesi, sunt clerici idonei qui poterint presentari: quia illi presentari debent. Sed si in diecesi, ciuitate, vel gremio, idonei clerici non reperiantur, recurredum est ad externos, facit tex. i. c. nē pro defectu. & in c. cum inter Canonicos. de electio. & ibi Doct. Hanc opinionem tenet Abb. in c. ad decorem. nu. 1. & 4. pro qua limitatione facit quod notat Frederi. de Senis in conf. 95. nu. 2. & 3.

2. **L**imita secundò non procedere in episcopis: nam episcopi possunt in ecclesiis in quibus habet ius patronatus in sua vel in aliena diecesi presentare quem velint. vt in cap. si quis episcoporum. 16. q. 5.

3. **L**imita tertio non procedere de consuetudine: nam de consuetudine non solum episcopus patronos, sed etiam laicos in quacunque diecesi possunt presentare quem velint, quāuis alienigenas, secundū Hosti. Anto. de Butri. & Doc. in c. significasti. de iure patro. qd est intelligendū dūmodo clericus presentandus

Albertum Brunum in tracta. de diminutione & deterioratione. in conclusione. 20. à nu. 128. vsq; ad nu. 163.

Regula. cciiii.

Diminutio quæ est i re de qua disponitur tempore dispositionis, non facit cessare dispositionē. tex. est in l. domum. ff. de cōtra. hen. emptio. vbi vendita domo quæ pro parte erat cōbusta tēpore cōtractus insciis cōtra hentibus, nihilo minùs tenet veditio, licet fiat pretij defalcatio: vt ibi & in l. Iulianus. in §. si venditor. vers. per cōtrariū. ff. de actio. empt. vbi vendita hereditate ex qua subtractæ erāt plures res, tenet nihilo minùs veditio, licet cōpetat actio ppter res subtractas. & facit tex. i. l. 2. in prin. & l. tenet. in prin. ff. de actio. emp. vbi si mēsurā dictā nō inueniā in fundo ven dito, tenet emptio, licet p parte deficite habeatur Ratio. idē tenet Bald. in l. 2. C. de cōtra hen. empt. per tex. in l. ex conducto. ff. locati. ad idē facit tex. in l. si post. ff. de peric. & com mo. rei vdi. vbi dicit qd si post inspectū fun dum quæ emere volebā, arbores vī vētorum fuerunt euulsæ, nihilo minùs veditio postea de fundo facta tenebit absq; eo qd arbores vē ditæ intelligatur, cū non sint pars fundi: licet si emptor ignorauerit, & venditor sciuerit & nō dixerit, debeat haberi ratio interesse arbo rū. facit l. sed si cōis. ff. eo. tit. vbi si emam rem in qua ignorās habeo vsum fructū, tenet em ptio, & pretium iudicis officio minuit. vt in l. suæ rei. in fine. cum l. sequenti. ff. eo. tit. De iure Regio est tex. in l. 14. & in l. 19. tit. 5. part. 5. & circa hanc regulam vide notabi. Ioā. Igneum in repe. l. contractus. nu. 82. ff. de reg. iur.

¶ Hanc regulam cum duabus ampliationi bus, & nouē limitationib; ponit Alber. Bru. in tract. de diminutione & deterioratione: in 14. cōclusionone. nu. 76. vsq; ad num. 90.

Regula. ccv.

Dispositio facta p verba presentis tpsis nō tribuit ad futura, siue dispositio sit inde finita, seu vniuersalis. De infinita est tex. i. l. si ita. ff. de auro & argē. leg. & in l. si seruitus. in prin. ff. de seruit. vrb. pdi. & in l. si stipulatus fuerim illud aut illud. i. §. 1. & in l. si à colono. ff. de vrb. obli. tradit Rom. i. cōf. 136. De vniuer sali est: tex. i. l. i lege. ff. de cōtra. hen. empt. & in l. si ita scripisset. & i. l. si. i. §. 1. ff. de le. 2. & i. l. Iu lian. i. si. ff. de le. 3. Rom. i. cōf. 503. nu. 11. F. Aret. vbi allēgat alia Iura, i cōf. 111. nu. 2. Ang. in cōf.

us sit idoneus & cognitus, secundum Anto. de Butrio in d. c. significasti. Paul. de Citadi nis in tracta. Iuris patrona. in 6. parte. artic. 3. q. 51. num. 30. & circa hanc regulam vide nota biliter, vbi alia quamplura adducit Cæsar Lamber. in tracta. Iuris patrona. in 1. parte. 2. libri. articu. 24. 7. quæstio. principali, nume. 1. cum aliis. fol. 237.

Hodie tamē de iure Regio hæc regula habet locum in omnibus alienigenis, non solum in beneficiis, verū etiam in canonicatu, & in pre stimonis, & in omnibus aliis dignitatibus ec clesiasticis: vt probatur in l. 18. 19. & 20. titu. 3. lib. 1. Ordi. & in Pragm. 3. i Curiis Toletanis Anni. 1525. & in Pragm. 2. & 9. & 66. de Ma drid, Anni. 1528. & in Pragm. 42. in Curiis Segouianis, Anni. 1532. & in Prag. 14. de Ma drid, Anni. 1534. & in Pragm. 17. de Vallado lid, Ann. 1537. qd etiam in pñione habere lo cū est Pragm. 4. Toletana, Anni. 1535. & Pra gma. 4. de Madrid, Anni. 1539.

Regula. cciii.

Diminutionis periculum vel dānum per tinet ad eum ad quē res pertinet, seu ad dominum rei, vel creditorem, aut cui res est peruentura. vt est tex. in l. 1. & in l. cum inter. C. de pericu. & commo. rei vendi. & in §. cum autē. Instit. de emptio. & vendi. & in l. id qd. ff. eod. tit. vbi damnū contingens in re vendi ta post perfectam venditionē spectat ad em ptorem. De iure Regio probatur in l. 17. titu. 10. lib. 3. Fori. & in l. 23. titu. 5. part. 5. & in l. 24. 25. 26. & 27. eodem titu. & part. & in diminu tione est tex. in l. Lucius. ff. de euictio. Sed an te perfectam spectat ad venditorem, vt ibi di citur, & in l. necessariō. ff. de pericu. vt cōmo do rei vendi. & in l. periculum. ff. de pignori. & quando dicatur perfecta, declarat text. & ibi gl. in verbo, periculū. in d. l. necessariō. & in d. l. 17. Fori. & circa hanc regulam vltra Bar to. in l. quod te mihi. ff. si cert. peta. & in l. cre ditor. ff. de solutio. vide Philip. Corne. in con si. 186. num. 9. vol. 1. & Carol. Ruin. in conf. 116. num. 8. & 16. vol. 5. Marian. Soci. Iuni. in con si. 26. nu. 11. vol. 1. Io. Corasi. in lib. 2. Miscella neor. cap. 9. nu. 3. Io. de Amicis in cōf. 130. nu. 9.

¶ Hanc regulam limita nouē modis glos. in §. cum autem. in verbo, statim. Instit. de emptio. & vendi. quam glos. vltra Doct. ibi declarat notabiliter Franc. Ozerius nu. 5.

¶ Quam regulam Amplia quindecim mo dis, & limita duobus & viginti modis, vt per

261. nu. 5. Alex. i. cōf. 178. nu. 16. vol. 2. & i. cōf. 25. vo. 7. & circa hāc reg. vide Rom. i. sing. 497
Hanc regulam ponit cum sex limitationibus Io. de Imola in Clem. literas. nu. 25. de rescript. eandem regulam cum decem limitationibus, vbi notabiliter tractat materiā, ponit Vincen. de Hercula. in sua disputatione, in. 1. quęstio. incipienti, In nomine Dñi nostri. fo. 7. col. 3. vers. redeūdo modò ad propositā materiā. fo. 8. per totū. quas limitationes Imo. & Vincen. de Hercula. ponit Alber. Brun. in tracta. de rebus seu dispositionibus dubiis: in 3. cap. incipienti, Venio ad dubiam dispositionem. nu. 39. fo. 118. in. 17. vol. trac. Hanc etiam regulam cum. 19. limitationibus ponit Haymon Crauetus in repeti. l. l. num. 26. cum sequen. ff. de lega. 1.

Regula. ccvi.

Distributiones quotidianas quis si non residet, habere non potest: nec valet cōsuetudo in cōtrarium. Hanc regulā probat tex. in. c. 1. & ibi glos. de clericis non resident. facit etiam: nam illi qui finguntur, si non resident non percipiunt distributiones quotidianas: vt in. c. de cetero. & ibi Docto. de cleri. non resident. & sic licet aliquis sit privilegiatus vt percipiat fructus beneficij non residendo: tamen non percipiet quotidianas distributiones. itā cōcludit Calder. in cōf. 21. Feli. in. c. Iacobus. nu. 1. de simo. & circa hanc regul. vbi ponit quāz propriē dicantur distributiones quotidianę, vide Paul. Parisi. in cōf. 33. nu. 1. vol. 4. & in cōf. 32. nu. 6. eod. lib. Steph. Bertrand. in cōf. 275. nu. 5. vol. 2. primę impressionis. Mar. de Mantua in cōf. 31. per totū. Oldrad. in cōf. 140. Didacū de Couarru. in lib. 3. Variarū resolu. cap. 13. num. 2. & per totum. & Boeri. in decisio. 17. Augusti. Berōum in. q. 114. per totam. & vide quę dixi suprà in regu. 134. in. 6. limitatione.

- 1 **Amplia primò** procedere vt etiam non valeat cōsuetudo q̄ Canonici residentes, qui infra annum non promouentur ad ordines quos beneficia per eos retēta requirunt, percipiāt integras distributiones: cum lex canonica quę subtrahit illis dimidiam partem, de roget cōsuetudini, vt in Clement. Vt ij qui. in vers. ipsiq̄. de etate & quali. Rochus de Curt. in tract. de cōsuet. num. 482.
- 2 **Amplia secundò** vt etiam non valeat cōsuetudo q̄ habēs plures canonicatus in diuersis ecclesijs percipiat distributiones quotidiana

nas in vtrāq; ecclesia, licet in vna tantum residet. ita tenet Cardina. in. d. Clemen. vt hic. in. §. illi verò. numero. 18. de etate & qualitate Circa quam ampliationē vide Didacum de. Couarru. vbi suprà num. 6.

3 **Amplia tertio** etiam si cōsuetudo fingeret eos residere in ecclesia. per tex. in. d. c. de cetero. glo. in. d. cap. vnico. in verbo. affuerint. de cleri. non resi. lib. 6. Et aliz tres ampliationes colligūtur ex tex. in. d. c. vnico. Prima, vt procedat si cōsuetudo disponat q̄ præsentes in loco nō percipiant distributiones quotidianas, licet non intersint diuinis. Secūda, idem habere locum in anniuersarijs mortuorum. Tertia, vt etiam virtute cōsuetudinis non acquiratur dominium.

1 **Limita primò** vt procedat in cōsuetudine generali: Secūs si esset cōsuetudo specialis priuilegiās aliquem ex aliqua iusta causa. ita tenent Deci. in. c. cum omnes. in. 2. lectura, in. 1. notab. in fin. de constitutio. que in sequitur Couarru. vbi suprà, num. 5. in fine, versic. 3. eadem ratione.

2 **Limita secundò** vt licet talis cōsuetudo non valeret, tamen valeret cōsuetudo q̄ distributiones quotidianę diuiderētur inter eos qui interessent certis horis, licet non interessent omnibus horis. ita tenet Card. in dict. Clem. vt hi qui. §. 1. post gl. ibi in verb. certis. q. 17. & ibi Ioann. de Imola. quam opinionem sequitur Rochus de Curte in repetitio. c. fina. num. 485. de cōsuetu.

3 **Limita tertio** vt non procedat qñ esset dubiū in iure An tales distributiones deberent aliquibus sic absentibus: q̄ tunc cōsuetudo valeret, & interpretaretur istud dubiū iuris. ita tenet Deci. in. d. c. cum omnes. i. 1. lectu. post Bal. ibi per eum allegatū, de constit. eandem opinionem tenet Rochus de Cur. in. d. c. fi. de cōsuetu. nu. 128. vbi plura ad hoc adducit. And. ab Exea in. d. c. cum oēs. nu. 50. in fine.

4 **Limita quarto** vt non procedat qñ cōsuetudo vellet q̄ habēs duo officia in eadē ecclesia percipiat distributiones quotidianas annexas illis officiis: & sic q̄ vnus percipiat duas distributiones quotidianas in eadē ecclesia. ita tenet Bald. inter consilia Cardin. in cōf. 53. num. 6. & ibi Card. Zabarella in subscriptione illius consilij. eandem opinionē tenuit ante eos Io. Andre. in. c. cum olim. de re iudi. & ibi Felin. dicit hanc esse communē opinionem & eam sequitur Couarru. vbi. §. nu. 6. quam opinionem relinquit cogitandam Andre. ab Exea in. d. c. cum omnes. num. 51.

5 Limita

5 **Limita quinto** nō procedere quādo talis cōsuetudo esset inducēta sciente & patiente Papa: quia talis cōsuetudo generaliter & indistincte valebit, etiā quo ad distributiones quotidianas: q̄ ex tali scientia & tolerantia Papa; inducitur dispensatio: per ea quę tradit Panor. in cōf. 94. in. 1. parte. Anto. de Butri. & Doct. in. c. accedentes. de Pręscriptio. eandem opinionem tenet Andre. ab Exea in dicto. c. cum omnes. nume. 52. de constit. Couarru. vbi. §. num. 5. in fine.

6 **Limita sexto** quādo cūq; aliquis est absens ab officiis diuinis propter aliquam vrgentē causam & necessitatem: vel ob euidētem ecclesię vtilitatem. itā probat tex. in dicto cap. vnico. in. §. qui verò. de cleri. non resi. lib. 6. & ibi gloss. & itā tenet Couarru. vbi suprà, num. 8. in vers. octauo non tantum.

7 **Limita septimò** quādo cūq; aliquis esset infirmus, qui morbo impediēte non potest personaliter interesse diuinis officiis. vt in. d. c. 1. de cleri. non resi. lib. 6. in. §. qui verò. & in c. 1. de clerico ægotante vel debilitato. facit etiam tex. in. l. arboribus. in. §. de illo. ff. de usufructu. & itā expressē concludit Couarru. vbi. §. num. 8. in princ. & facit quod. §. dixi in regul. 63. & alia circa hanc regulam vide per Docto. in. d. c. 1. de cleri. non resi. & in. d. Clemen. vt hic. & in. d. c. cum omnes. & in. c. cum non deceat. de electio. lib. 6. & per Couarru. vbi suprà.

Regula. ccvij.

Diturnitas temporis seu taciturnitas sola ad pręscriptionem non sufficiens in non petendo debitū, non inducit remissionē debiti seu donationē. Hanc reg. probat tex. in. l. libertis quos. §. manumis. ff. de alimentis & cibariis legatis. quā reg. per illum tex. ponit Lud. Roma. in cōf. 517. nu. 15. Iason in l. quę dotis. nu. 18. ff. solu. matri. & hanc opinionem dicit esse communem Guiller. Pontanus in. d. l. quę dotis. nu. 8.

1 **Limita primò** non habere locum in debito cedio seu in lucro pœnali, vt vsurarij. vt in. l. cum quidā. in. §. diuus. ff. de vsuris. & itā vltra Bal. ibi & Roma. vbi. §. tenet Alexā. per illum tex. in. l. quę dotis. & ibi Iason nu. 21. ff. solu. matr. Andre. Alciat. in tract. pręsumpt. in. 1. reg. pręsumpt. 32. nu. 6. quod etiam tenet Bal. in cōf. 474. in. 3. vol. Philip. Corne. i. cōf. 206. nu. 10. lib. 2. Alexā. in cōf. 74. nu. 8. lib. 5.

Guiller. Ponta. in. d. l. quę dotis. nu. 8. Floria. de S. Petro in. d. §. diuus Pius. in fi. verb. Iacobin. in. l. cum post. in prin. nu. 2. ff. de iure do. 2 **Limita secundò** in lucro dotis, quā vir lucratur propter dissolutionem matrimonij contingentem culpa mulieris. vt est tex. in. l. cum post. in princ. ff. de iure dotium. & ita per illum tex. tenet Roma. in. d. cōf. 417. nu. 15. ita tenet Iason in. d. l. quę dotis. num. 19.

3 **Tertio** fallit quādo concurrunt hęc tria, scilicet ius sanguinis, diturnitas tēporis, & multiplicata computatio rationis. vt probat tex. in. l. Procula. ff. de probatio. & ibi Docto. pręcipuē Floria. de sancto Petro, & Iacobinus de sancto Georg. Barto. & Docto. in. l. quę dotis. ff. solu. matri. & ibi Iason num. 18. & Guiller. Ponta. nu. 8. & ita expressē tenet Roma. in. d. cōf. 417. glo. in. d. l. libertis quos. in. §. 1. ff. de alimen. & ciba. lega. & in. d. l. quę dotis. ff. solut. matri. Hanc opinionem tenet Baldus in. l. si certis annis. C. de pactis. Alexā. in cōf. 46. nu. 12. volu. 1. & in cōf. 56. nu. 14. volu. 4. Matthæ. de Afflict. in decisio. Neapoli. decisione. 13. nume. 12. & 22. Andre. Alciat. in dicta pręsumptione. 32. nume. 5. vbi post Iaso. in dicta. l. quę dotis. & ibi Guiller. Ponta. qui dicunt hanc esse communem opinionem, dicunt quod hęc tria copulatiuē requiruntur ad hoc vt prędicta limitatio procedat.

4 **Quarto** limita non habere locum in casu. l. quicunq;. C. de apochis publi. lib. 10. vbi ille qui tribus annis proximis ostendit se soluisse tributum vel censum, pręsumitur vsque retrò postea semper soluisse: nisi p̄betur cōtrarium. & illum tex. ad hoc reputat ibi singular. Bart. Bald. in. c. literæ. nume. 7. de dilatio. ni. glos. magna in. l. 2. C. de iure emphyteutico. Francif. Balbus in tracta. pręscriptio. in. 3. parte principali, in. 10. quęstio. nume. 18. vbi ponit hanc limitationē: circa quam vide posita suprà in regu. 54.

Regula. ccviij.

Doctor antiquior Iuniori pręferri debet. vt est glos. in. l. cum quid. in verbo. nouem. ff. si certum petatur. facit etiam tex. in. l. 1. ff. de albo scribendo. in. c. primo, de maiori. & obediēti. notatur expressē in Authen. de defenso. ciuita. in. §. audient. in verbo, publicē colla. 3. in. l. 1. C. de consulibus. lib. 12. in. l. fina. de decurioni. eo. lib. facit. l. semper in ciuitate nra. ff. de iure immunita. l. fina. ff. de fide k 3 instrum.

instrum. c. episcopi. & ibi glo. vnica. 24. dist. c. statumimus. 61. dist. in. l. prouidēdū. in princ. ibi. aut vetustas. & ibi glo. 2. C. de potulan. vbi dicit q̄ seniores aduocati p̄ferūtur iuuenibus. facit glo. vnica in. c. sic viue. 16. q. 1. vbi dicit q̄ seniores magistri potius sunt audiendi quā iuuenes. & circa hanc regulam vide Bart. & docto. in. d. l. cum quid. ff. si cert. petatur. & Felinus in Ruibra de maioritat. & obediē. Lambertin. in tracta. iuris patrona. in. 3. parte. 2. libri. in. 11. 12. & 13. art. 5. q. principali. Bartholom. Cæpolam in tracta. de Imperat. milit. eligēdo. c. 1. Petrū Lesnanderium in tracta. de Doctrib. in. 3. par. q. 3. cū sequent.

¶ Hanc regulam cum duabus Ampliationibus, & sex Limitationibus ponit Philipp. Deci. in. d. l. cum quid. nu. 11. vsq; ad nume. 22. Eandem regulam cum duabus ampliationibus, & octo limitationibus. ponit idem Decius in c. clerici. num. 7. cum sequentibus, de iudiciis. Hanc etiam Regulā cum duabus ampliationibus, & septem limitationibus. ponit Francif. Purpuratus in dist. l. cum quid. nu. 54. cum aliis. Eandem Regu. ponit not. Bartholomæus Chassanzus in Catalogo gloriæ mundi: in. 10. par. consideratione. 29. & ibi in. 25. consideratione. & 26. & 27. & 28. eam limitat: & in 30. & 32. & 33. & 34. Eandem regulam ponit Andreas Alciatus in tract. p̄sumptionum: in prima Regula, p̄sumptione. 45. vbi eam limitat duobus modis.

Regula. ccix.

Dolo facit, qui petit quod restitutus est. Quam regulā probat tex. in. l. in condemnatione. in. §. dolo. ff. de reg. iur. & tex. in regula. dolo. de reg. iur. libr. 6. & in. l. dolo facit. ff. de doli exceptio. & i. l. si focer. §. Lucius. ff. solu. matri. & ibi Bart. & docto. Circa quā regulam vide Philip. Deci. in consil. 424. nume. 5. Ange. Areti. in. §. 1. num. 7. cum sequent. Instit. de exceptio.

¶ Hanc regulam limita vt per Deci. in. d. §. dolo. & ibi Guiller. Maineri. qui etiam ponit aliquas limitationes: & ibi Pyrrhus Engleberemus, qui eam limitat quinque modis. Eandem regulā, vbi eam ampliat duobus modis, & limitat quinque modis, ponit Vdalri. Zafius in. d. l. dolo. ff. de doli exceptio.

Regula. ccx.

Dominiū rei legatæ statim recta via transit in legatarium particularem à morte testatoris. Hanc regulam probat tex. in. l. à Titio. ff. de furtis. in. l. vnica. in. §. in nouissimo. C. de caducis tollē. in. l. si seruus legatus. ff. de noxalibus. in. l. legatum ita. ff. de lega. 2. cum aliis ibi in glo. allegatis. De iure Regio probatur in. l. 34. titu. 9. part. 6. circa quam regulam vide Bart. & Docto. in. l. 1. ff. de lega. 1. vbi la. nu. 59. & 81. & 115. Andreas Alciat. nume. 10. cum aliis: & ibi Guillelmus Pontanus num. 71. Ang. de Periglis in. 6. col. in. fi. Fran. Balbus in repetitio. l. Celsus. in. 2. parte, nume. 3. Stephan. Bertrandus in consil. 8. nume. 2. volum. primo primę impressio. Hieronym. Gratus in consil. 65. nume. 20. volum. 2. Marcus de Mantua in consil. 8. numero. 16. Carol. Ruin. in consil. 153. nume. 4. volum. 5. & in consil. 55. num. 3. volum. 1. secundo. Guiller. Benedict. in repe. c. Rainūtius. in verbo, si absq; liberis moreretur. el. 2. nume. 133. Andre. Tiraquel. in tracta. de morte. in. 4. declaratione p̄fationis. nu. 3. in. 6. par. declarat. 2. nu. 6. Marc. de Mātua Apophthegma. 169. Ant. Nicellū in cōcord. gl. cōcord. 92. nu. 4. 8.

Et circa hanc regulam quibus modis acquiratur nobis dominium de iure ciuili, vide Ioan. de Villamati in tracta. de acquisitione successione. nume. 2. cum aliis. & quibus modis acquiratur de iure naturali, vide per eundem ibi num. 43. cum aliis.

Hanc regulam limitat quinq; modis Vdalri. Zafius in. l. planē. in. §. si ita Titio legetur. num. 6. cum sequentibus. ff. de leg. 1. Eandem regulā ampliat duobus modis & limitat duodecim modis Franc. de Ripa in dicta. l. à nu. me. 48. vsq; ad nume. 62.

¶ Ultra quos amplia primò hanc regulam vt procedat, non solū in dominio, verū etiam in iure seruitutis realis: nam trāsit seruitus in legatarium recta via. vt in. l. si partē. in. §. 1. ff. quemadmodū serui. amittan. in. l. si. ff. de serui. lega. glo. in. l. corruptionē. C. de usufructu. Bart. in. d. l. 1. nu. 6. & ibi Iason nu. 124.

2 Amplia secundò vt procedat etiam in seruitute personali usufructus. vt i. l. si Titio fundus. ff. de usufructu legato. & ita tenet Iason in dicta. l. 1. nume. 52. ff. de lega. 1. & in dist. nume. 124. & ibi Soci. num. 9. facit etiam text. in l. 2. ff. qñ dies lega. cedant. licet contrarium teneat Areti. in. d. l. 1. num. 4. in versic. Tertiò videtur posse limitari. ff. de lega. 1. & hanc ampliationem tenet Ripa in. d. l. 1. num. 60.

3 Amplia tertiò vt procedat etiam in legato vniuersitatis

uerfitatis corporum: vt in. l. si grege. vers. vendicari. ff. de leg. 1. idem in vniuersitate mixta. vt in. l. si peculium. ff. de peculic legato. idem etiā in legato dotis quod æquiparatur legato peculij: ita tenet Iacobus de Nigris in repe. l. 1. col. 35. in prin. ff. de lega. 1.

4 Quarto ampliat vt procedat non solū quando legatur res particularis, sed etiā si legetur rei vendicatio re possessa per tertium. ita tenet Bal. in. l. si creditoris. nu. 5. C. de fideicom. mis. & in. l. 1. col. 2. C. cōmunia de lega. Iason in. d. l. 1. nu. 23. ff. de leg. 1. & ibi Iacobus de Nigris col. 38. vers. tertiò amplia. pro quo adducitur text. in. l. ex legato nominis. C. de legatis. & in. l. sicut. §. venditionis. ff. quibus mod. pignus vel hypoth. soluitur. iuncto tex. in. l. 2. §. per seruum corporaliter. ff. de acquirend. possessione. & ita no. tenet Guillelmus Pontanus in dicta. l. 1. num. 73. ff. de lega. 1.

5 Quintò amplia vt procedat etiam respectu domini directi, quod transit statim in legatarium: vt in. l. Papinianus. ff. de seruitu. & in l. à Titio. ff. de furtis. quæ iura ad hoc citat Salice. in. l. 1. in. §. 1. col. 2. circa medium. vers. nunc quæro. C. cōmunia de lega. Probant autem illa iura, hoc modo: Nam si directum dominium maneret apud heredem, & vtile tantum transiret, cōfusa esset actio noxalis, quæ domino non cōpetit. similiter in. d. l. Papinianus. iuncta declaratione glo. si fundus seruiens esset legatus pure, non induceretur confusio: quia nullum dominium mansisset apud heredem. Nam si maneret directum, induceretur confusio: & quod transeat dominium directum in legatarium, tradit Bar. in. l. in rem. ff. de rei vendi. Areti. in. l. 3. in. §. ex pluribus. nu. 25. ff. de acquirend. poss. & sicut transit directum dominium in legatarium, ita etiā transit directum actio: quia actio realis directum transit in legatarium singularem successorem ipso iure: vt in. l. sed neq; legatarius. ff. de conditio. furti. Ratio est: quia iura realia nō harent ossibus nostris, sed ipsis rebus: ideo cum rebus transeunt. ita tenet Bar. in. l. 4. col. 2. ff. de seruitu. idem Bart. & Bald. in. l. fin. C. de legatis. idem Bart. in. l. nemo potest. col. 3. ff. de lega. 1. Iason in. l. ex legato. C. de legatis.

6 Amplia sextò vt procedat etiā in quasidominio seu Publiciana: nam in casibus in quibus transit dominium sine traditione, transit etiam quasidominium: vt in. l. cum spōsus. in. §. 1. ff. de Publiciana. vbi restituta hereditate verbo tantum, cōpetit fideicommissario Publiciana. Ratio, quia restitutio verbalis, quemadmodum

operatur translationem domini, ita & quasi domini, ita tenet Bar. in. d. l. 1. nu. 12. ff. de leg. 1. & ibi Iason nu. 29. idem Bar. in. l. 1. in. §. 1. ff. de Publiciana. & in. l. in fideicommissaria. ff. ad Trebellia. Alex. in consil. 88. nu. 7. v. 2. Quod intelligo qñ res non fuit tradita heredi: nam ex persona ipsius heredis cōpetere non potest sine traditione: vt in. l. 1. & 2. vbi gl. & Bart. ff. de Publicia. idē Bar. in. d. l. cum spōsus. in. §. 1. Alex. in consil. 98. nu. 8. lib. 2. vbi notabiliter.

7 Amplia septimò vt procedat licet res legata esset in dominio testatoris reuocabiliter: quia adhuc transit dominium reuocabile: vt in. l. si fundum sub conditione. in. §. si Titius. ff. de lega. 1. vbi Bar. Paul. Castr. & Doct. & per illum tex. confunditur dictum Bal. in. l. fin. ff. de conditio. institui. vbi vult qd dominium reuocabile, alteri quæri non potest. Quam opinionem Bal. impugnat Areti. licet illū tex. nō alleget, in. l. qui in aliena. in. §. interdū. prope finem. ff. de acquirē. hære. quæ refert & sequit Iacobus de Nigris in repe. l. 1. nu. 65. ff. de leg. 1.

8 Amplia octauò procedere in dominio rei legatæ vsq; ad certū tempus: quia adhuc transit dominium quod durat pro illo tempore, & eo finito reuertitur ad heredem: vt in. l. si na. & ibi Docto. C. de legatis. in Autl. cui relictum. C. de indiēta vidui. tollen. ita tenet Iacobus de Nigris post Ioan. Crotum in. d. l. 1. nu. 66. vers. quartò ampliat.

9 Amplia nonò procedere licet dominium fuerit acquisitū mortuo testatore, completa p̄scriptione per heredem: vel hereditate iacente, ante traditionem: nam dominium transit in legatarium sine traditione heredis. gloss. & Bald. in. l. 1. in. §. fin. de eo per quem factum erit. Quod comprobatur Alexan. duobus modis in. d. l. 1. nu. 22. & ibi Iason nu. 107. & ibi etiam Iacobus de Nigris nu. 66.

¶ Contra quam Ampliationem arguit Iaf. in. l. qui in alienam. col. 3. in sexta limitatione. C. de legatis. sed argumentū Iaf. p̄cedit in re aliena in qua testator nullū ius habet: sed in casu huius ampliationis. habet quasidominium.

10 Amplia decimò vt procedat etiam de persona legatarij in ipsum heredem: nam si testator legat alicui ad certum tempus, finito illo tempore reuertitur res ipso iure ad legatariū: vt in. l. fina. C. communia de lega.

11 Amplia vndecimò vt procedat licet vnum sit in obligatiōe legati, & aliud in solutione aut facultate soluēdi: nam transit dominium rei legatæ ipso iure: nec talis facultas soluēdi aliud, impedit translationem domini: vt in. l.

k 4 si quan-

- si quando. in. §. hares. & ibi Bart. ff. de leg. 1.
- 2 Amplia duodecimò vt procedat etiam in legato nominis debitoris, aut actionis personalis: nam actio utilis statim transit in legatariū sine aliqua cessione: vt in. l. ex legato. C. de legatis. tamen actio personalis utilis regulariter non transit sine cessione: vt in. l. cum is. ff. de fideiusorib. in. l. Modestinus. ff. de solutio. in. l. si minoris. ff. de admini. tuto. in. l. alterius. in. §. fina. ff. de tutelis & rationibus distrahent. & in. l. si res obligata. in fine. ff. de lega. 1. in. l. 1. C. de actio. & obligatio. vbi Salice. in septima oppositione rationem duplicem assignat. & si dicatur quare non transit actio personalis directa in legatarium, sicut transit utilis: dico quòd eadem ratione qua nō transit dominium rei alienæ: quia testator directam trāsferre non potest in singularem successorem expressè, cum ab offibus auelli non possit: vt in. l. quis ergo casus. ff. de peculio. notatur in. l. 3. ff. pro socio. ob id absurdum fuisset si lex dispositum haberet perfectionem, quòd testator ad veritatem prestare nō poterat: ideò licet hæres mandet directas actiones legatario, illas tamen non exercet legatarius suo nomine, sed hæredis, vt notat Paul. Castr. in. l. si pecuniam. & in. l. sequenti. ff. de lega. 1.
- 3 Amplia decimotertiò vt procedat non solū quādo immediatè legatur res, sed etiā quādo testator mandat rem vendi certo pretio: vt facta venditione per hæredē, vel ea habita pro perfecta, statim transit dominium in legatarium: tenendo opinionem Barto. qui ita tenet in. l. vxorem. in. §. agri plagam. nume. 1. versic. ego sum cum digno. & eius opinio mihi placet. idem tenet idem Barto. in. l. si fideiusor. in. §. meminisse. ff. de legatis. 1. & ibi Iason nume. 6. vbi refert multos Docto. hoc tenentes. quam opinionem sequitur Fabianus de Monte in tracta. de emptio. & venditione. in. 3. q. principi. num. 47. Iacobus de Nigris in dicta. l. 1. colum. 4. versic. tertio fallit. ff. de lega. 1. Sed contra Barto. dicit in hoc esse communem idem Iason in. l. 1. num. 126. ff. de lega. 1. & Alexan. in. d. §. meminisse.
- 4 Limita primò vltra Fran. de Ripa & Zafiu, vbi. §. non procedere in legatis tacitis seu tacite veniunt: aut in consequentiam q̄ non transeunt ipso iure, sed traditione aut constitutione hæredis est opus: vt in. l. testatrix. vbi Paul. Castr. ff. si serui. vendice. & in. l. seruum filij. in. §. fina. ff. de lega. 1. in. l. damnas esto. in. §. 1. ff. de usufructu legato. in. l. emptor. in. §.
- ancilla. vbi Barto. ff. de rei vendi. idem Barto. in. l. 1. nume. 12. in fine. quam opinionem dicit esse communem Soci. ibi colum. 4. Fran. de Ripa nume. 33. eandem opinionem sequitur Iason ibi nume. 50. & ibi Alexan. nume. 17. Deci. in. l. traditionibus. colum. fina. C. de pactis. Socin. in consi. 41. in fin. vol. 4. nu. 25.
- 5 Limita secundò vt non procedat quādo conseruatur legatum de iure speciali: puta quando hæres repudiat ex testamento: cum non habeat locum actio personalis ex testamento, nec etiam hypothecaria actio, nec rei vendicatio: & sic non transit dominium recta via. ita tenent Bald. & Salicet. in. l. fina. C. si quis omissa cau. testa. quos refert Alexand. in dicta. l. 1. nume. 29. illud dictum Bald. & Salicet. sequitur Soci. in. l. si ex toto. in princip. colū. 1. in fine. ff. de legatis. 1. ad idem Alexand. allègat Angel. in. l. 1. in. §. lex falcidia. ff. ad. l. falc. vbi in casu. l. mulieri & Titio. ff. de condit. & demonstra. si fuerit legatum sub conditione, de qua ibi, non transit dominium ex quo conseruatur de iure speciali: sed illud dictū Bald. & Salice. reprobat Alex. in. d. nu. 29. per quatuor fundamenta.
- 6 Limita tertio quando mulier legat fundum dotale cuius dominium non trāsit statim in legatariū: quia dispositio. l. in rebus. C. de iure dotium. per quam solato matrimonio dominium fundi dotalis reuertitur ipso iure ad mulierem, non procedit in fauorem hæredis aut legatarij mulieris. ita tenet Bart. in. l. Nescennius. in. §. fundum. num. 1. in. 2. col. ff. de re iudi. quem sequitur Bald. Nouellus in tract. de dote, in. 12. parte. q. 5. licet de illo dicto dubitet Io. Niger in. d. l. 1. colū. 43. in decima falcidia. ff. de lega. 1.
- 7 Quarto fallit quatenus ascendit quarta falcidia: quia Falcidia rescatur ipso iure legata: vt in. l. in quantitate. in fine. & in. l. Plautius. & in. l. linea. ff. ad. l. falc. ita tenet Paul. Castr. in. l. fina. C. eod. tit.
- 8 Quintò fallit in legato optionis in quo non transit statim dominium ante factam electionem. vt in. l. apud Aufidium. ff. de optione legata. Ratio est: quia in legato optionis nihil est in obligatione antefactam electionem. ita tenet Bart. in. l. Iulianus. ff. de lega. 1. quam limitationem amplia & limita vt per Bernard. de Luc. in regula. 205.
- 9 Sextò limita vt non procedat secundum veritatem: quia dominium rei legatæ non transit à morte testatoris verè, sed fictè: verè autem ab adita hæreditate. vt in. l. si tibi homo.

in

in. §. secundo. vbi gloss. & in. l. seruum filij. in §. 1. vbi etiā glo. ff. de legatis. 1. tradititiā glof. in dict. l. à Titio. ff. de furtis. idē videtur probari in. l. si partem. in. §. 1. ff. quemadmodum serui. amittantur. vbi tempus præscriptionis contra seruitutem legatā solū incipit currere à die aditæ hæreditatis: ergo ante aditam hæreditatem legatum verè non cedit. ita tenet Marcus de Mantua in dicto consilio. 7. numero. 19.

7 Limita septimò quando à primò legatario legatur alij: quia non transit ius aut dominium in secundum legatarium ipso iure, nisi facta restitutione aut cessione à primo legatario. vt in. l. Imperator. in principio. ff. de lega. 2. & in. l. si legatarius. ff. de lega. 3. Barto. quē sequuntur ibi docto. in. l. 1. numero. 8. in tertia regula. ff. de lega. 1. & ibi Iason numero. 86. Bald. in. l. 2. in lectura antiqua. C. communia de lega. & ibi Corneus & Paulus de Castr. per. l. si quis vsum fructum. ff. de vfu fructu legato. Contra quam limitationem tenet Iacobus de Nigris in dict. l. 1. nu. 40. per tex. in. l. fina. C. de legatis. vbi est casus quòd dominium potest transferri de vno in alium: & dicit quòd non obstat tex. in dicta. l. Imperator. quia illa. l. procedit de iure Digestorum, quo iure dominium transferri non poterat de vno in alium. sed nihilo minus cum hac limitatione tenet Crotus in dicta. l. 1. col. 12. vbi respōdit ad omnia suprā dicta.

8 Limita octauò in legato cōditionali, in quo non transit dominium ipso iure: quia pendente conditione res dicitur hæredis. vt in. l. si fur. ff. de vfu fructu. hinc videmus quòd si ancilla relinquitur libertas sub conditione filij nati, ea pendente sunt serui, & pertinent ad heredem iure dominij. vt in. l. 3. C. de fideicommissa. liberta.

9 Limita nonò in casu. l. cum quidam. la. 2. ff. de legatis. 2. scilicet quando testator legat quid vni ex pluribus certis quem hæres elegerit: nam etiam post moram hæredis in eligendo, durante tamen tempore ad purgandam moram, dominium statim non transit: scilicet licet si testator legat libertis quibus hæres voluerit, tenetur hæres eligere quā primū potest: aliās dicitur in mora. & tamen antequā aliquis libertorum petat, potest hæres moram purgare & offerre cui voluerit: ergo nō transit dominium post moram: nam si tranfiret, iam facta esset exequutio à lege, neque purgare possit mora. & ita illum tex. vltra

Barto. ibi citat Iason in. l. si insulam. numero 32. ff. de verborum obligatio.

Regula. ccxi.

Dominium nisi ex vna causa contingere non potest. Hanc regulā ponit Valtricus Zafius in. l. 3. §. ex pluribus. nume. 23. ff. de acqu. possessio. per illum tex. Hanc regulam limitat idem Zafius septem modis in dicto. §. ex pluribus. à nume. 32. vsq; ad finem.

Regula. ccxii.

Dominium rerum dotalium soluto matrimonio illicò transit in vxorem, sine aliqua traditione vel noua apprehensione. vt est tex. in. l. in rebus. C. de iure dotiū. & in. l. dotis actio. C. solu. matrimo. Bald. in. l. si dotis. numero. 4. C. de iure dotium. idem tenet Bart. in. l. prima. in fine. ff. de fund. dotali. Circa quam regulam vide vltra docto. in dicta. l. in rebus. Ioan. de Amicis in consi. 69. numero. 2. Andre. Tiraquel. in. ll. Cōnubiali. in glof. 6. nume. 240. Iaso. in. l. 1. num. 17. ff. solut. matrimo. Carolus Ruin. in consi. 163. num. 2. libro. 4. Gomeciū in. §. sed ista quidem. numero. 26. Institu. de actio. Bald. & docto. in. l. traditionib. C. de pactis. Pala. Ruui. in repe. rubri. de dona. §. 66. numero. 24. Chassanæ. in consuetudi. Burgun. in titulo. des droitz. §. 2. folio. 134. col. 4. numero. 6. ad finem.

Hanc regulam limitat quindecim modis Bald. Nouellus in tracta. de dote in. 8. parte principali, in. 6. priuilegio: à numero. 1. vsq; ad finem.

Regula. ccxiii.

Dominus potest compelli ad locandum domū scholari. ita tenet Guiller. de Cugno. in. l. decernimus. C. de episcopis & cleri. Bald. in. l. 1. ff. solu. matri. in fine. & ibi Alex. & Iason nu. 48. & ibi etiam Ripa, nume. 142. Guiller. Pōtanus nu. 89. Petrus Rebuffus in tract. de priuilegiis scholarium in priuilegio. 7 nu. 1. Panor. in. c. 1. nu. 6. de empti. & veditio. Alex. in addi. ad Bar. i. l. 1. C. de digni. lib. 12. Amplia primò procedere quòd licet dominus possit expellere conductorem si indigeat domo locata pro se: vt in. l. ædem. C. locati. in. c. propter sterilitatē. in. §. fi. de locato. tamen scholaris nō poterit expelli de domo

k 5 condu-

- conduca à dño, etiam si dominus velit eam habere pro vsu suo. ita notabiliter concludit Bald. & Ludou. Bologninus in Authen. habita. C. nē filius pro patre. quos sequitur Ripa in l. 1. numero. 142. ff. solu. matr. Petrus Rebuffus in tracta. de priuilegijs schola. priuilegio. 8.
- 2 Amplia secundò quòd rector studij potest taxare pretium pro dictis domibus. ita tenet Panor. in cap. 1. de locato. quem sequitur Ripa in dicta. l. 1. nume. 142. Petrus Rebuffus in tracta. de priuilegijs scholarium in. 7. priuilegio. nu. 9. nisi essent aliqui officiales per Vniuersitatem deputati ad hoc, vt in hac nostra Vniuersitate cōstitutum est: vt patet in constitutione. 27. de domibus conducendis.
- 3 Amplia tertio vt valeat statutum q̄ finita locatione domus cōducta à scholari, non possit dominus alteri qui nō sit scholaris locare. ita concludunt Ioan. Andre. & docto. in. c. 1. de locato. & idem est de iure cōmuni. Nam si scholares velint pro locatione domus vel cubiculi praeferre quātm dominus inuenit ab alio, veniunt praeferendi. vt in. l. fina. C. de locatione praedio. ciui. lib. 11. & ibi glos. glos. in leg. nē cui. in verbo, locadi. C. locati. & ibi expressē Albericus & Salice. Iacobus Rebuffus in. l. congruit. C. de locatione praediorū ciui. lib. 11. Bal. in Margarita, in verbo, Scholaris. q. 2. Ioan. de Platea in. l. si tempora. C. de fide instrum. & iure hastra fiscalis. lib. 10. Alexā. in. l. 1. numero. 56. ff. solu. matr. & ibi Franci. de Ripa nume. 142. Petrus Rebuffus in tract. de priuile. schola. in. 9. priuilegio. nume. 1.
- 4 Quartò amplia habere locum in Doctōrib⁹: nam doctores bene possunt cōpellere dominos ad domos sibi locandas. nam cum supra dictum est permissum esse scholaribus, à fortiori debet esse permissum doctōrib⁹. ita tenet Alexand. in additionibus ad Bart. in. l. 1. C. de dignitatibus. lib. 10. Bal. & Ange. in. l. 1. ff. soluto matr. Petrus Lesnauder⁹ in tracta. de Doctōrib⁹: in. 2. parte in. §. 27.
- 5 Quintò amplia non solum habere locum in vna domo, verum etiam in vno cubiculo & camera, dum quis haberet plures cameras vacuas vt teneatur vnā vel duas locare: cum sit bonum argumentum de toto ad partem. vt in. l. quā de tota. ff. de rei vendi. in. c. pasto ralis. in. §. 1. de officio delega. & ita expressē vidisse seruari firmat Iacob⁹ Rebuffus in tracta. de priuilegijs schola. in. 7. priuilegio. nu. 8.
- 6 Amplia sexto non solum procedere in domo, sed etiā in equo: nā si scholasticus vellet

recedere de studio, potest cōpellere habentē equum, si illū cōsueuerat locare, ad sibi locādū. ita tenet Iacob⁹ Rebuffus in. l. cursum. C. de cursu publico. lib. 12. argumēto illius. l. nā hospes postquam signa hospitij erexit, cogitur hospites recipere: vt in. l. vna. in. §. 1. & ibi Barto. ff. furti aduersus nau. ita tenet Petrus Rebuffus in. d. tracta. de priuilegijs schola. in. 7. priuilegio, nume. 3. facit quod notabiliter tradit Deti. in regula, inuitus. de regu. iuris. libro. 6.

1 Limita primò quando scholaris esset ignotus: nam tunc nō terretur dominus domū vel equum locare, non datis sibi fideiussoribus: quia priuilegiū debet intelligi sine prauidicio alicuius. vt in. l. impuberi. ff. de administra. tutorū. & in. l. 2. in. §. meritò. ff. nē quid in loco publico. in. l. neq; auus. C. de emancipationibus liberorum. ita tenet Iacobus Rebuffus in. d. priuilegio. 7. nu. 6.

2 Limita secundò non habere locum in scholari qui nō studet nec intrat scholas. ita tenet Raphael Cuma. in. l. 1. ff. solu. matr. per tex. in. l. qui duas. in. §. penulti. ff. de excusa. tuto. facit etiam glo. in. c. porrectum. de regula. & in. c. 2. de statu monacho. glossa in verbo, cōmorantibus. in proemio. 6. & ibi docto. Pro qua opinione facit: nam scholaris quāuis sit scriptus in matricula, si nō studet nec intrat scholas nō gaudet priuilegijs scholarium. ita tenet Bart. in. l. qui sub prae-textu. C. de collegiatis & chartopratibus & numularijs. lib. 11. per tex. ibi. idem Bar. in. l. qui sub prae-textu. per illum tex. C. de sacrosanctis eccle. & in. l. semper. in. §. fina. ff. de iure immuni. Bald. in Authen. habita. in. 6. col. C. nē filius pro patre. & in proemio. Digestorum, penulti. col. Abb. in. c. 1. in fine, de iudi. Alexand. & Iason in. l. scriniarios. C. de testamen. mii. Alberi. in. l. necnon. ff. ex quibus causis maio. Felin. in. d. proemio Gregoriano, nu. 43. pro qua opinioe est tex. in. c. cauere. 22. q. 5. vbi probatur q̄ ille qui dicit se esse Christianum, & nō facit opera Christi, mentitur. hanc opinionē tenet Petrus Rebuffus in. d. tracta. de priuile. schola. in. 3. priuilegio, numero. 11.

Contra quam opinionem tenet idem Barto. in. l. 1. C. de tyronibus. lib. 11. nume. 1. vbi cōcludit quòd scholaris quāuis vagus gaudet priuilegio scholarium. facit glo. in. d. proemio. 6. in verbo, cōmorantib⁹. vbi tenet quòd scholaris existens in studio, quāuis parum studet, nihilo minus gaudet priuilegijs scholarium. idem tenet ibi Geminianus in vlti. col. vbi

vbi dicit quòd ita fuit aliàs iudicatum. Paul. de Leazar, & ibi Canonistae, praecipue Car. in num. 3. in prin. quā opinionem sequitur Ias. i. d. l. 1. nu. 50. ff. sol. matr. vbi dicit q̄ si scholaris honestē viuuit, licet non studeat, gaudet priuilegio scholarium. quam opinionē Ias. reprehendit ibi Fran. de Ripa nu. 138. sed ipsemet Ripa in cap. 1. nu. 94. de iudi. concordat has opiniones: scilicet quòd si non est omnino vagus, & aliq̄liter studet, licet parū, dumodò honestē viuuat, vt supra dicunt Car. & Iason, gaudet priuilegio scholarium.

Regula. ccxiiij.

Dominus potest cōpelli ad tradendā possessionem vacuā Vafallo: nec liberat praestando interesse, quādocunq; fecit inuestituram abusuam & impropriam. Quam regulam probat tex. in. cap. 1. in. §. si facta. si de feudo defuncti contentio sit inter dños & agnatos Vafalli. in V sibus feu. & in cap. 1. §. fina. & ibi communiter docto. de noua forma fidelitatis. & sic tenebitur praestare tradere possessionem vacuam: vt dicit glo. in dict. §. si facta. debet enim esse vacua, id est nō impedita per alium: sed vacua ab omni impedimento: vt notatur in. l. cum res. C. de probationi. & in l. improba. C. de aquiren. possess. in. l. 2. & 3. ff. de actio. empti. notatur in cap. 2. vt lite pend. libr. 6. & ita notabiliter concludit Matheus de Afflic. in dict. §. si facta. nu. 1. Maria. Soci. Junior in consi. 75. nu. 33. volu. 1.

1 Amplia primò etiam si dominus tradidisset possessionem semel, & Vafallus postea cecidisset, & adhuc possessio esset penes dominum. ita concludit Bal. in dic. §. si facta. per tex. in. l. corruptionem. C. de vsu fructu. facit etiam tex. in. l. sed si possessor. in prin. ff. de iureiur. & in. l. inter Castellianum. ff. de arbitris. & ita expressē tenet Matheus de Afflic. in dict. §. si facta. nu. 30. & sic dominus tenetur ad duo, scilicet ad tradendum & patiē tiam praestandam in futurum: argu. l. Plotiana. ff. de iure codicil. & in. l. verbū oportere. & qd' ibi notatur. ff. de verb. significatio. notabiliter limitat Iacobus Aluaro. in dict. §. si facta. num. 7. nisi de nouo esset exorta aliqua exceptio aduersus Vafallū, quē possit excludere ius ipsius, sicut praescriptio. vt in. l. corruptionē. circa medium, cum ibi notatis. C. de vsu fructu.

1 Limita primò nisi dominus prius fe-

cisset inuestituram abusuam: alteri verò fecisset veram inuestituram, ponendo eum in possessionē: quia tunc praefertur secundus. ita tenet glo. in dict. §. si facta. & est tex. notab. in. l. quoties. ff. de rei vendicat. & ita tenet omnes Docto. in dict. §. si facta. praecipue Matth. de Afflic. notabiliter nu. 13. & ibi Aluarotus nu. 8. vbi notabiliter declarat hanc limitationē.

2 Limita secundò quā dominus fecit inuestituram de re propria, cuius tradendae habet facultatem: secus autem si de re aliena vel alteri obligata quam tradere non potest: quia tunc non potest cogi praesicere ad tradendum, sed liberatur dando aliud feudum æquipollens. text. est & ibi docto. in cap. 1. in prin. de inuestitura de re aliena facta. in V sibus feudo.

3 Limita tertio quā dñs non fecit inuestituram, nec verē, nec abusuam: sed solum promissit feudum dare: quia ex tali promissione nō potest dominus praesicere compelli ad tradendam possessionem. ita tenet Andre. de Isernia in dict. §. si facta. quem sequitur Matheus de Afflic. ibi num. 8. Ratio est: quia nō est feudum: vt in. c. 1. quibus modis feudum constitui potest. Sed in hoc casu iste talis tenetur ad interesse, argumēto tex. in. l. 2. ff. de actionibus empti. facit etiam tex. in. l. si quis ab alio. ff. de rei iudi. & hanc opinionem sequitur Aluarotus in dict. §. si facta. num. 8. & in cap. 1. in §. fina. de noua forma fidelitatis.

4 Limita quartò quā primò inuestitus, fuit adeptus possessionem, & dominus inuestiuit secundum ignorantem, & illi tradidit possessionem sciente primo, qui primus tacuit per annum: nam tunc secundus praefertur: quia prima inuestitura pro nulla debet reputari. ita tenet Iacobus de Ardizone in rubr. quibus modis feudum acquiratur. & in rubrica de contentione feudi. in. §. fina. quam opinionem sequitur Aluarotus in. d. §. si facta. nu. 9. pro qua opinione adducit tex. in. dic. cap. 1. in §. Titius. el. 1. si de feudo fuerit controuer.

Regula. ccxv.

Dominus non potest alienare feudū Vafalli inuiti. Hanc regulam probat text. in. c. 1. in. §. ex eadem. de lege Corradi. & in cap. Imperial. in §. praeterea ducatus. de prohibita feudi alienat. per Fredericam. in V sibus feudo. glo. notab. & communiter approbata in. l. inuitus. ff. de fideicommissar. liberta. & est similis glos. in Authen. vt non fiat pignorationes

rationes in verbo, formam. c. lla. 5. Bald. in. c. generali, in fina. verbis: si de feudo fuerit con-
trouer. inter domi. & agna. & in cap. i. in. §. si
quis miles, quo tēpore miles. in V. libus feu-
do. & hauc opinionem tenet Hostiā. & Ioan.
Andre. in cap. dilecti. & ibi Canonistā, de ma-
iori. & obediē. docto. in. l. filius familiās. in
§. diui. ff. de lega. l. vbi Iason in. l. lectu. nu. 17.
& in. l. lectura, num. 32. & ibi Ferdināus Loa-
zes num. 265. Chassanā. in consuetu. Burgū.
in titu. des fiedz. rubrica. 3. §. 8. nu. 51. fol. 22.
col. 1. Franc. Curti. Iunior in tracta. feudorum
in. 6. parte. q. 2. num. 3. Felin. in capi. ex parte.
nu. 1. de accusatio. idem in dict. ca. dilecti. nu.
1. col. 2. vers. hominibus inuitis. Ioan. de Ne-
uizanis in cons. 12. num. 107. inter consilia Al-
berti B. i. Paul. Pari. in cons. 22. nu. 70. & in
cons. 23. num. 101. & 102. in. 1. volu. Anto. Rube.
in cons. 96. nu. 2. Curtius Iunior in cons. 174.
num. 32. Carol. Ruin. in cons. 1. num. 9. libr. 4.
Aymō Crauettus in cons. 54. num. 3. volum. 1.
Fran. de Ripa notabiliter in lib. 2. responsorū
cap. 25. nu. 3. Bald. in cons. 323. col. 2. & in cons.
326. col. 2. in. 1. volu. & in cons. 410. col. 3. volu. 5.
Alexan. in cons. 25. num. 21. volu. 5. Andr. Bar-
ba. in cons. 11. num. 16. & docto. in. l. 1. C. de
nouationibus. Io. Igne. in repe. l. donationes.
num. 29. cum aliis. C. de donatio. inter virum
& vxorem. Hanc regulam cum duabus limita-
tionibus ponit Soci. in reg. 37. in posteriori-
bus. Eandē ampliā vno modo, & limitat sex
modis Ludou. Gome. in. §. itē Seruiana. nu.
41. cum sequentibus. In situ. de actio.
1. Ultra Gometiū, autē Amplio primò q̄ pra-
dicti Vasalli domino resistere possunt. ita cō-
cludit Ioan. de Neuizanis post Bal. in di. cōf.
12. num. 13. facit tex. in cap. innotuit. de elec-
tio. vbi Papa non potest Abbātem inuitum
transferre de vno episcopatu ad alium. ita te-
net Petrus Rauennas in suo Alphabeto iuris
in verbo, quadriennij p̄scriptio. co. 5. Ioan.
de Imo. in Clemen. 1. ad finem, de foro com-
pe. Bal. in cons. vltimo, vol. 1. Ioan. de Selua
in tract. de iureiur. in. 4. parte. q. 1. nu. 10. facit
etiam pro ista ampliātionē tex. in. l. nec ma-
gistratibus. ff. de iniurijs. & capit. ex literis. &
cap. si quando. cum ibi notatis de offi. deleg.
& ita tenet Rip. in dict. cap. 25. num. 23.
2. Amplia secundò, quòd si vasalli alienentur in-
uiti, non possint cogi iurare fidelitatē. tenet
Iason num. 7. in. l. debitorū. C. de pactis. post
Cinū in. l. 1. C. de nouatio. Bal. & docto. in. l. 2.
in. §. fina. ff. solut. matri. idem Iason in. l. si nō
fortem. in. §. libertus. nu. 27. ff. de condit. in

debit. vbi se remittit ad ea quæ dixit in dict.
l. debitorū pactionibus. Carolus Molin. in
consuetudin. Parisiens. 8. l. in gloss. tertia,
numero. 25.

3. Amplia tertio, quòd si maior pars consenti-
ret sponte & sine aliquo metu, cum faciant
contra libertatem, non possunt p̄iudicare
nō consentientibus: & esset standum minori
parti nolenti consentire. ita notabi. tenet Iason
in. l. iuris gentium. in. §. hodie. num. 8. ver-
si. decimotertio limita. ff. de pactis. facit quod
notat Ancharra. in cons. 10. quod clariū te-
net idem Anchar. in regula, peccatum. q. 8. de
regu. iur. lib. 6. vbi dicit quòd tūc etiam licet
minori parti maiorem circūuenire: & in fo-
ro conscientie non tenetur sequi maiore par-
tem. facit etiam quod notat Philip. Deci. in
cons. 15. nu. 18. & istam opinionem tenet Ioā.
de Neuiza. in dict. cons. 12. nume. 116.
4. Amplia quartò vt etiam ipsis consentienti-
bus alienari, dominus eos alienare non pos-
sit, quando cunq; testator prohibuit filiū vel
hæredem nē possit eos alienare: cūm prohi-
bitio hominis iunctim cum legis prohibitio
ne concurrat. argumento text. in. §. sanctis-
simas. in Authen. de aliena. & emphiteu. col.
la. 9. ita tenet Ferdinandus Loazes in dict. §.
Diui. nu. 165. p̄ quo facit quod notat Bal. in
2. l. in. §. p̄terea. de capitulis Corradi.

1. Limita primò procedere quando vasalli
alienantur de per se cum vniuersitate territo-
rij. ita tenet Bald. in cap. fina. nu. 6. de officio
delegat. glo. & ibi Bal. in cap. Imperialem. in
§. p̄terea Ducatus. De prohibita feudi alie-
na. per Frederi. in vbi. feudo. facit tex. in cap.
2. in. §. ex eadem. de lege Corradi. ita conclu-
dit Alexan. in cons. 25. nu. 21. vol. 5. Panormit.
in. cap. auditis. num. 21. de p̄scriptio. Zafi.
in sua Epitome feudorum: in. 7. parte, in fi-
ne. Carol. Molinēus in consuetudi. Parisien.
in. §. 1. glo. 3. num. 25. Paulus Pari. in dict. cons.
23. nu. 103. vol. 1. De iure regio probatur in. l.
17. ti. 5. par. 5. qd' in tantū procedit vt in hoc ca-
su vasalli inuiti possint alienari in inferiorē
etiā rusticū. ita tenet Bal. in. d. c. 1. in. §. ex ea.
de lege Cor. quem sequitur Ias. in. l. si nō for-
tē. in. §. libertus. nu. 27. ff. de conditioe inde bi.

Regula. ccxvi.

Donator potest reuocare grauamen in
p̄iudicium tertii: & ideo si aliquis do-
nauit fundum alicui vt post eius mortē esset
talis

talis ecclesie, donator in p̄iudicium eccle-
sie posset remittere ipsi donatario tale pactū.
Quam regulam & opinionem tenet Bart. in
l. qui Romæ. in. §. Flavius Hermes. in nu. 1. ff.
de verbo. obligat. idem Bart. in. l. si quis. ff. de
seruis exportan. Ioā. de Ino. in. c. potuit. nu-
mero. 68. de locato. Alexand. in dicto. §. Fla-
uius. nume. 8. Roman. in. l. sed si hac. in. §. pro-
futura. num. 3. ff. de in ius vocādo. Hanc opi-
nionem Bar. dicit esse communem Bartholo-
mæus Soci. in cons. 115. num. 12. lib. 4. eandem
opinionem dicit etiam communem Iason in
l. fina. num. 5. ff. de pactis. idem Iason vbiuis
dicit eam communem & tenendam in dict. l.
qui Romæ. in. §. Flavius. num. 14. & 16. & ibi
Soci. num. 16.

Hanc regulam limitat tribus modis Iason
in dict. §. Flavius. num. 17. & 2. limitatio. Ias.
ibi comprobat plenē Corneus cons. 50. num.
14. vo. 1. Paul. Parisius cons. 77. num. 15. vol. 1.
Marianus Soci. Iunior in con. 118. nu. 13. vol. 2.
Hanc etiam regulam, vbi tenet opinionem
Bart. & eam notabiliter examinā. ponit An-
dre. ab Exea in libro pactorum nu. 141. cum
sequentibus: vbi vsque ad nume. 186. limitat
eā octo modis. Eandem regulam limitat sex
modis Zafius in dic. §. Flavius. num. 7. Hanc
regulam remittendo se ad Ias. in dict. §. Flau-
ius. ponit Bernard. de Luc. in regul. 212.

Est tamen notandum, quòd licet opi-
nio Barto. sit communis, vt ex supradictis
patet: contraria opinio magis communis &
verior mihi videtur, per text. in. l. quoties. C.
de dona. quæ sub modo. cū iam actio utilis
quæ sita esset ecclesie: & quia cū donatio
fuit iam p̄fecta, nō potest ex interuallo reci-
pere conditionem, vt in. l. p̄fecta donatio.
C. eo. titu. facit tex. in. l. id quod nostrum. ff.
de reg. iur. & hanc opinionem contra Bart.
per supradicta fundamenta tenet Paul. Cast.
in. l. si insulam. in. §. fina. ff. solu. matrimo. idē
Pau. in. l. si pecuniam. in prin. & ibi Roma. ff.
de conditio. ob causam. idem post doct. per
eum relatos in. l. si cūm videret. ff. de pigno.
actio. Eandem opinionem contra Bar. vbi
adducit plura fundamenta, & dicit esse com-
munem opinionem contra eum, tenet Rode-
ric. Xuares in repe. l. quoniam in prioribus.
in. 8. q. num. 1. cum sequentibus, fo. 102. col. 3.
vbi pro hac opinione contra Barto. allēgat
tex. in. l. 7. tit. 4. part. 5. idem Rodericus Xua-
res in allega. 19. col. 3. fol. 146. Didacus de Co-
uarruias in lib. 1. Variarum Reolut. ionum,
cap. 14. nu. 7. Pala. Ruu. in rep. rub. de dona.

§. 54. in fine. Guillelmus Benedictus in rep.
cap. Rainuntius. in verb. si absq; liberis. el. 2.
num. 23.

Regula. ccxvii.

Donatio causa mortis facta, si in ea appo-
natur pactum de nō reuocādo, facit do-
nationem transire in cōtractum inter viuos.
Hanc regulam probat tex. in. l. vbi ita dona-
tur. ff. de donatio. causa mortis. & ita tenet
Paul. de Castr. in cōf. 61. volu. 2. Thomas Fer-
ratus in cautela. 30. Abb. in. c. cōstitutus. de
religio. domin. Dinus in cons. 44. in princi-
pio, & in. 3. dubio, in. 1. col. Bal. in. l. 2. C. de iu-
re doti. & ita in expressis terminis consuluit
Alexan. in cons. 14. num. 2. vol. 1. eandem opi-
nionem tenet Iason in. l. quæ dotis. nu. 31. ff.
soluto matrimo. & in. l. non omnis. num. 2.
ff. si cert. petat. & ibi Deci. num. 10. Angel. de
Peru. in cons. 179. incipienti, Visis p̄dictis
instrumentis. eandem opinionem tenet Bar-
tholomæus Soci. in cons. 53. vol. 4. Bar. in. l. si.
num. 11. C. de pactis.

Licet contrariam opinionem teneat Bal.
in. l. cū quis. ff. de conditio. ob causam. vbi
arguit ad partes: quem sequitur Alexan. in
dic. l. quæ dotis. Corne. in cons. 128. nu. 8. vol.
1. & ad hoc glo. in. l. si alienam. in vers. accepe-
rit. ff. de dona. causa mortis. Et ratio illius. l.
esse potest, quia ad iudicandum qualitatem
contractus non attenditur sonus verborum
sed effectus rei. vt in. l. insulam. ff. de p̄scri-
verbis. & in. l. sed & si possessori. §. item si iu-
rauero. in. 2. responso. ff. de iureiu. & in. l. si v-
no. in princip. ff. locati.

1. Amplia primò vt non solum procedat
quando donator purē promisit non reuo-
care, hoc est promisit nullo casu reuocare:
sed etiam si in euentum alicuius conditionis
promisit non reuocare: & illa conditio eue-
niret. Hanc ampliātionē ponit Pau. de Cast.
in cons. 82. incipienti, in ista donatione. num.
1. vol. 2. facit pro hoc, quia licet conditio sus-
pendat actum, vt in. l. cedere diem. ff. de ver-
borum signi. tamen quando conditio est ve-
rificata, perinde est ac si ab initio is fuisset
purē factus: vt in. l. si pupillus. ff. de conditio.
institui. in. l. sed & si de sua. in. §. fir. a. ff. de ac-
quiren. heredi. l. fin. in. §. Titius. & ibi Ange.
& docto. ff. de vulgari & pupilla. Deci. in cō.
79. nu. 2. & in cons. 187. in princ.
2. Amplia secundò vt non solum procedat
quando

Conat. de testamen-
to. p. rub. n. 11 fol. 2
n. 13 fol. 7.

quando testator promisit dictam donationem non reuocare: sed etiam promiserit dictam donationem attendere obseruare, & in alio quo non cōtrauenire. ita tenet Thomas Ferratius in cautela. 30. in princ. nu. 1. post alios per eum allegatos. & ibi etiam allegat multos doctos. tenentes contra hanc Ampliationem in num. 2. contra quam ampliationem etiam tenet Claudius de Seyfello in di. l. que dotis. nu. 10. ff. solut. matri. vbi allegat plura ad hoc quod talis clausula restringitur secundum naturam dispositionis super qua opponitur. in qua controuersia docto. Deci. notabiliter in dict. l. non omnis. nu. 11. ff. si cert. peta. & in conf. 305. nu. 3. facit duo membra. Primum est quando talis clausula apponitur post illa verba, hanc autem donationem promiserunt dictæ partes. & sic in illis verbis principalibus in quibus substantia contractus consistit. & in hoc membro Deci. tenet quod per talem clausulam non dicatur esse donatio inter viuos, sed semper remaneat donatio causa mortis. Secundum membrum est quando talis clausula non apponitur circa verba executiua, sed circa verba dispositiua: & tunc dicit ipse quod talis donatio iudicabitur inter viuos: & ita procedit opinio Tho. Ferr. & docto. per eum allega. & dicit generaliter Thomas Ferratius quod hæc ampliatio multo fortius procederet si in tali contractu fuerit oppositum iuramentum, per duas rationes ibi positas. Sed contra hoc vltimum tenuit Philip. Corne. in dict. conf. 126. nu. 8. vol. 1. ex cuius dictis respōderi potest ad rationes Tho. Ferr. in quo vltimo dicendum est, quod si dicta clausula apponatur circa verba executiua, sicut verba executiua non alterant naturam principalis dispositionis, ut in Clementina prima de præbendis: ita nec iuramentum alterat naturam principalis dispositionis: ut in l. fina. ff. si quis cautio. & in l. fin. C. de non numerata pecunia. in c. quemadmodum. & ibi glo. in verbo, conditionis. de iure iur. si verò dicta clausula fuerit opposita circa verba dispositiua, tunc ratione iuramenti casus erit sine dubitatione, per rationes Tho. Ferr. quæ bene procedunt in casu isto quantumvis absque iuramento casus esset magis dubius, an talis donatio virtute clausulæ prædictæ, absque iuramento fuerit effecta irrevocabilis necne.

3 Amplia tertiò ut non solum procedat si actum fuit expresse quod talis donatio reuocari non possit: sed etiam si tacite actum sit: ut quia fuerit facta donatio alicui & hæredibus suis. Nam cum donatio causa mortis, mori-

te donatario ante donatorem non transmittatur ad hæredes donatarii, ut in l. si vir. in. §. vxor. & ibi Bar. ff. de donatio. inter virum & vxor. tamen si in donatione apponatur verbum, & hæredibus: censetur pactum quod talis donatio transeat ad hæredes donatarii. quod quidem patet cum magis sapiat naturam donationis inter viuos quam donationis causa mortis: transformauit ipsam donationem quæ absque illo pacto cadebat sub nomine donationis causa mortis, ut transeat in donationem inter viuos: & per consequens non possit reuocari. ita Ferratius in dict. cautela. 30. circa finem. vltra quem ita tenet Bal. in consil. 108. vol. 3. Claudius de Seyfello in dict. l. que dotis. nu. 10. in vers. aliam verò limitationem ponit Sali. ff. solut. matrimonio. eandem opinionem tenet Philip. Deci. in di. l. non omnis.

¶ Limita primò quando tale pactum de non reuocando se compatitur cum donatione inter viuos: quia tunc transformatur donatio causa mortis in donationem inter viuos. Secus si pactum se non compatitur cum donatione inter viuos: ut quia est donatio omnium bonorum quæ bene potest valere in vim donationis causa mortis, sed non in vim donationis inter viuos: ut in l. licet. C. de pactis. notant docto. in l. stipulatio hoc modo cōcepta. ff. de verbo. oblig. ideo si quis donet causa mortis omnia bona sua, & apponat pactum de non reuocando tale pactum, non retransformauit donationem causa mortis in donationem inter viuos. ita in expressis terminis consuluit Paul. de Castr. in con. 75. nu. 2. in fine. vbi generalius dicit quod quando donans asserit se donare causa mortis, ita demum per pactum de non reuocando etiam iuramento firmatur, videtur recedere à proposito donandi causa mortis, & transire in propositum donandi inter viuos, si tale pactum se compatitur cum donatione inter viuos: alia secus. & hanc limitationem sequitur Bartholomæus Socinus in conf. 235. nu. 3. vol. 2. & pro hac limitatione facit: quia non est verisimile quod donator in donando vellet assumere viam per quam dispositio sua subuertatur. ut in l. 3. cum simi. ff. de milita. testam. facit etiam quod notabi. consuluit Areti. in conf. 23. nu. 10. vbi dicit quod quando actus vno modo potest licite fieri, & alio modo illicite, in dubio videtur factus eo modo quo licite fieri potest: quem sequitur Curt. Iunior in conf. 20. nu. 7. colum. 3.

2 Limita secundò quando verba contractus aliquo

aliquo modo possunt adaptari ad aliam speciem contractus: secus est quando verba contractus non possunt adaptari ad aliam speciem contractus: ut tradit Iason notabiliter in l. qui Romæ. in princ. num. 27. ff. de verb. obli. vbi ponit exemplum, quod in contractu pignorum fuit appositum pactum de nunquam relucendo: tale enim pactum non facit quod contractus pignorum transeat in contractum venditionis: quia verba contractus pignoris nullo modo ad venditionem adaptari possunt: ut plenè vbi declarat Iason.

3 Limita tertiò ut per tale pactum iudicari debeat donatio inter viuos quo ad hoc ut non admittatur pœnitentia: tamen quo ad hoc ut donator interim faciat fructus suos, talis donatio habebit naturam donationis causa mortis. ita tenet Pau. de Cast. in dict. conf. 75. nu. 2. vol. 2. Quæ tamen limitatio videtur esse aliena à mente omnium doct. in dict. l. vbi ita donator. ad quos me remitto.

Regula. ccxviii.

Donatio causa mortis censetur, si in ea de morte mentio facta sit. Hanc regulam probat text. in. i. Scia in. §. fina. & ibi glo. in verbo, videri. & ibi Bart. ff. de donatio. causa mortis. glo. in. l. Scia. ff. de dona. prælegat. in glo. fin. & in. l. apud Celsum. in. §. Iulianus. in verb. spondidisset. ff. de doli exceptio. glo. in. l. fina. in glo. 1. C. de donatio. causa mortis. glo. & ibi docto. in. l. fina. C. de pactis. in verbo, accommodauerit. Hanc opinionem tenet Bart. & docto. in. l. que dotis. ff. solut. matri. & in. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verbo. obli. Bal. in. l. cum quis. ff. de condi. obcau. & in. l. & si mortis. C. ad. l. Falci. Alex. in. l. Stichum. col. fin. ff. de lega. 1. Iason in. l. 1. in. §. si quis ita. nu. 18. ff. de verbo. obligat. nota Guillelmus Pontanus in dicta. l. que dotis. nu. 7.

¶ Hanc regulam ponit Bar. in dict. l. fina. nu. 11. C. de pactis. vbi eam limitat duobus modis. Hanc etiam regulam limitat octo modis notabiliter Alexan. in dict. l. que dotis. à num. 6. vsque ad num. 14. Quas limitationes refert Franc. Purpuratus in dict. l. fina. nu. 27. C. de pactis. eandem regulam limitat etiam octo modis Iason in dict. l. que dotis. nu. 26. vsque ad num. 49.

Regula. ccxix.

Donatio omnium bonorum præsentium & futurorum, non valet. Hanc regulam probat text. in. l. si libertus. in. §. si quis plures. in versic. magis. ff. de iure patrona. tex. in. l. omnes. in. §. Lucius. ff. de his que in fraudem credito. in. l. 1. C. ut actiones ab hæredibus vel contra hæredes incipiant. Hanc reg. ponit Bart. in. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verbo. obligat. & ibi Alexan. & Iason num. 20. dicit hanc esse communem opinionem. Bart. in. l. si na. nu. 12. C. de pactis. eandem opinionem dicit communem Bald. in cap. in præsentia. nu. 36. de probatio. Roma. in con. 271. nu. 2. vbi subdit quod non est opus reuocatione cum sit talis donatio de iure nulla. ut in. l. nã si. versic. post defectum. ff. de iniusto, rupto. cuius opinionem regulæ vltra docto. per Iaso. supra allegatos tenet Felin. in cap. in præsentia. nu. 5. de proba. hanc dicit esse communem Ioan. Gualdenis in tracta. de arte testandi. tit. 10. cautela. 2. nu. 2. Abb. in conf. 48. vol. 2. Curtius Iunior in conf. 23. nu. 1. & hæc dicit esse communem Philip. Deci. in. l. fina. nu. 30. C. de pactis. Ratio est secundum supradictos docto. cum donatori auferatur testamenti factio. & ita tenet Soci. Iunior notabiliter in consil. 21. nu. 9. vol. 2. Nicolaus Bellon in conf. 5. nu. 4. hanc dicit communem Hierony. Gratus in conf. 70. nu. 1. vol. 1. circa quam regulam vide Fran. Niconitium in rep. c. quoniam contra. in. §. not. nu. 24. de probat. Ioan. Balsianum in consue. Aluerniæ, cap. 14. arti. 25. Haymo. Publicium in eisdem consue. Aluerniæ, tit. 14. arti. 21. Andre. Tiracquell. in tracta. de vtroque retractu: in tit. de retractu linagier. in. §. 1. gloss. 7. nu. 9. Boerium in decisione. 353. nu. 7. vbi omnes supradicti doctores adducunt alias rationes propter quas donatio non valet.

Hanc regulam ponit Soci. vbi eam limitat sex modis, in regul. 108.

¶ Amplia primò non solum habere locum in bonis præsentibus & futuris, verum etiam tantummodo de bonis præsentibus. ut probatur de iure regio in. l. 7. tit. 12. lib. 3. fori. & ibi Montal. text. in. l. 69. Tauri, & ibi docto. quæ leges corrigunt text. in dict. l. omnes. in. §. Lucius. ff. de his que in fraudem credito. & in d. l. 1. C. ut actiones ab hæredibus vel contra hæredes. & opinionem Bart. & ibi docto. in. l. stipulatio hoc modo concepta. nu. 5. ff. de verborum obli. & in dicta. l. fina. C. de pact. nu. 11. Quam opinionem sequutus fuit Philip. Decius in conf. 30. & in conf. 513. col. 2. Petrus Rebus,

buffus in glos. ad constitutiones Regias Gallic: in. 1. parte, articu. 3. in glos. 2. in tracta. de literis obligatoriis. nu. 29. Christ. Porcus in. §. liberis. nu. 4. Instit. de pupill. substitutio ne. Curtius Iunior in. l. pactum quod dotali. nu. 3. C. de pactis.

Amplia secundò adeò procedere quòd si talis donatio firmata sit iuramento, non valet. Cuius ratio est, quia prædicta donatio est contra bonos mores, cum liberam testandi auferat facultatem: argumento text. in. c. non est obligatorium. de regu. iur. libr. 6. in. l. si quis inquilinus. in. §. fina. ff. de legat. 1. ita tenet Bart. in dict. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verbor. quem sequitur Panor. in conf. 48. nu. 2. vol. 2. & hanc opinionem in specie tenet Paul. de Cast. in conf. 82. nu. 2. libr. 2. Philip. Corneus in conf. 60. nu. 3. & conf. 86. nu. 16. vol. 2. Fran. Purpura. in. l. si. nu. 240. C. de pactis. quam opinionem post Corne. vbi supra dicit esse communem Curtius Iunior in. l. fina. nu. 57. C. de pactis. & in conf. 25. nu. 6. Hiero. Cagno. in dict. l. fina. nu. 220. & ibi Iacobi. de sancto Geor. nu. 37. Claudius de Seyfello in. l. licet. C. de pactis. Castillo in. l. 69. Tauri: & ibi Pala. Ruui. nu. 10. Ioan. Paponis in glos. ad consuetudines Borbonia. §. 210. Franc. à Ripa lib. 3. Responsorum, ca. 14. eandem opinionem tenet Bal. in còf. 22. l. 1. Deci. in còf. 225. nu. 3. Paul. Parisi. in còf. 72. nu. 15. vol. 1. & còf. 26. nu. 59. & 60. vol. 2. Ratio etiã est: quia talis donatio est contra legem prohibitiuã: vt patet in. d. l. 69. Tauri. ibi, nunguno pueda hazer donatiõ. & quicquid sit contra legem prohibitiuã, est ipso iure nullum: vt notatur. in. l. non dubium. C. de legibus. & in cap. 1. de rescriptis lib. 6. tenet Bar. in. l. prætor ait. ff. de noui operis nuntiatio. Abb. in. c. in nomine Domin. de testibus. eãdem opinionem quòd iuramento non firmetur, tenet Zasius in di. l. stipulatio hoc modo concepta. nu. 52. & dicit esse magis veram & communem Aymon Crauettus in conf. 139. vol. 1. nu. 9. eandem opinionem, vbi respondit ad adducta pro contraria parte, tenet Marianus Soci. Iunior in conf. 44. nu. 35. vol. 2. Montal. in dict. l. 7. titu. 2. lib. 3. fori. versic. item quòd supra dico.

¶ Còtrariam tamen opinionem tenet Fortu. Garcia in tracta. de ultimo fine. illatione 20. nu. 349. vbi firmat non esse contra bonos mores naturales tolli testandi libertatẽ, & ideo valere donationem omnium bonorum: non solum præsentium, verum etiam futurorum, quandoquẽ firmata est iura-

mento. eandem opinionem tenet sibi met còtrarius Corne. in conf. 252. nu. 6. lib. 3. Deci. in confilio. 655. numero. 12. idem Decius in. l. pactum quod dotali. nu. 2. C. de pactis. vbi dicit hanc opinionem esse veriore. eandem opi. tenet Cepola in con. 8. nu. 6. in cò filiis ciuilibus. Maria. Soci. Iunior in còf. 65. nu. 49. eandem opinionem mouet idem Soci. Iunior, vbi non se audet firmare, in conf. 143. nu. 47. lib. 1.

Allegat docto. pro hac opinione dictũ Bal. in. l. cum Archimedoram. nu. 12. C. vt in possessionem legatorum. vbi tenet quòd per statutu potest tolli hæc libera testandi facultas: ergo per iuramentum. Sed illud dictum Bal. reprehendit Alexan. in dict. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verborũ obligat. nu. 7. & respondit ad dictum Bald. idem Alexan. in. l. pactu quod dotali. in. 2. oppositione. C. de collatio. quem sequitur Deci. in dict. con. 225. nu. 4. & sic prima opinio est magis vera & communis, quòd talis donatio iuramento non firmetur. Ratio est, cum tale iuramentu præsumatur factum in fraudem legis prohibentis donationem omnium bonorum fieri & cum tale iuramentum sit in fraudem, seruandum non est, pro quo facit ratio text. in. l. qui testamẽtum, & ibi Bar. ff. de probatio.

¶ Est tamen verum quòd Paul. de Cast. in conf. 75. volu. 2. tenet quòd donatio omnium bonorum præsentium & futurorũ post mortem facta cum iuramento de non reuocando, valet: quia per illud verbũ, post mortem, dicitur donatio causa mortis: secus si illa verba apposita non fuissent: nam tunc nõ valet prædicta donatio, vt supra dictum est, quòd dictũ Pau. Castre. sequitur Alexan. in. l. stipulatio hoc modo. nu. 19. ff. de verbor. obli. Maria. Soci. Iunior in conf. 44. nu. 35. vol. 2. vbi allegat Corne. in Authen. sacramenta puberum. col. 16. C. si aduersus venditio. vbi dicit quòd in practica seruatur quòd talis donatio non confirmetur iuramento. eandẽ opinionem sequitur Bartholomẽus Soci. in conf. 130. nu. 7. & in conf. 137. nu. 1. volu. 1. Mattheus de Afflict. in decisionibus Neapolita. decisione. 338. nu. 6. Ican. Crottus in repet. rubri. ff. de lega. 1. co. 7. Bal. in conf. 8. col. fina. in 5. volu. 3. Haymon Crauettus in còf. 139. nu. 10.

Secus tamen esset si nõ tolleretur facultas testandi, vt in casu nostre ampliationis: quia tũc bene firmaretur iuramento, prout in simili & notabiliter concludit Bart. in. l. si quis pro eo. nu. 17. ff. de fideiuss. vbi tenet quòd licet

licet donatio inter virum & vxorem de iure ciuili non valeat, vt in. l. prima. ff. de donatio nib. inter virum & vxorem. & in. l. 3. in. §. sciendum. eod. titu. & in. l. 1. C. de donat. ante nuptias. tamen bene firmatur iuramento & valet. ita tenet idem Bar. in. l. Seius Augerius. ff. ad. l. Faki. Guiller. de Cugno, & ibi Alberi. in. l. sed & si possessori. in. §. item si iurauero. ff. de iureiu. Federi. de Senis in conf. 140. nume. 3. Bald. in repe. l. 1. coi. 49. versu. venio ad secundum. ff. de iureiu. Panor. in. c. cum cõtingat. num. 30. eod. tit. & ibi latissimè Imol. nu. 85. & Docto. idem Panor. in. c. fina. nu. 9. de donatio. inter virum & vxor. & in conf. 95. nu. 1. volu. 2. vbi dicit hanc esse communem opinionem. eandem dicit etiam communem Deci. in. l. pacta quæ contra. nu. 6. C. de pactis. & in conf. 208. nu. 2. & in conf. 240. nume. 1. Alexan. in conf. 8. & in conf. 157. vol. 2. Roma. in conf. 44. Paul. Castren. in conf. 49. volu. 2. & in. d. l. pacta quæ contra. Franc. Areti. in conf. 3. & in conf. 74. Barba. in conf. 59. col. lum. fina. lib. 1. Corne. in conf. 41. nu. 6. libr. 3. vbi dicit ita cõmuniter teneri. & in conf. 108. nu. 1. volu. 1. & in conf. 104. nu. 13. vol. 2. Cepola in cautela. 122. Io. de Imol. in. l. si quis inquilinos. in. §. si. ff. de leg. 1. Ant. Corset. in rep. Rubri. de iureiuran. in. 25. priuilegio. Ange. in. l. pe. in. §. mulier. ff. solut. matri. Bal. in. l. in leatura antiqua. ff. de donat. inter virũ & vxor. Raphaël Fulgo. in conf. 199. per totum. Maria. Soci. Iunior in conf. 44. nume. 6. libr. 2. Anto. Rubeus Alexadrinus in conf. 25. nume. 5. & in conf. 130. nume. 6. Paul. Parisius in conf. 86. nume. 19. & 46. 47. & 48. volumi. 3. Pala. Ruui. in repe. Rubri. de donatio. §. 51. nume. 1. Hanc opinionem dicit esse communem Laurentius Syluanus in conf. 40. num. 20. Hieronymus Cagnolus in repetitio. l. fin. nu. 36. C. de pactis. Gome. in. §. quædam. nu. 19. Instit. de actio. Fran. à Ripa in lib. 3. interpretationum, cap. 6. nume. 3. & in cap. 17. nume. 1. Stephanus Aufredus in additionibus ad decisiones Capellæ Tholosanæ: decisio. 361. Castellianus Cotta in Memorialibus iuris: in verbo, donatio. el. 5. Marcus Ant. Baueria in tracta. de virtute & viribus iuramenti: nume. 38. Iason in. l. pacta quæ contra. nume. 5. C. de pactis. Carol. Ruinus in conf. 137. nu. 2. & 7. volu. 4. Nicola. Boërius in decisione. 92. num. 6. Roderi. Xuares in. l. 1. titu. de las arras. libr. 3. fori: in. 3. q. fol. 29. Guido Papa in conf. 204. nume. 3. Cepola in conf. 8. in ciuilib. Præpositus in. d. c. si. de dona. inter vir. & vx. Fortu-

nus Garcia in. d. tracta. de ultimo fine. illa. 20. nu. 349. Iacobi. de sancto Georgio in. l. profectitia. in. §. si pater. nu. 4. ff. de iure dotium. & in. l. iuris gentium. in. §. si paciscar. in. 2. lectura. nu. 4. ff. de pactis. Eandem dicit magis communem Bertrandus in conf. 215. nume. 4. & in conf. 301. nume. 2. idem, vbi dicit quòd in iudicando & consulendo ab ea non est recedendum, tanquã magis communem, in conf. 327. nume. 4. volu. 1. primæ impressionis. Eandem opin. tenet Bald. Nouellus in trac. de dote, priuilegio. 21. Claudius de Seyfello in. l. si diuortio. nu. 1. ff. de verbo. obliga. Hanc dicit communem Andre. Alciat. in. c. cum contingat. nu. 204. de iureiu. quanuis ipse in nu. 198. contrarium teneat.

¶ Pro qua opinione facit: nam donatio inter virum & vxorem constante matrimonio, & donatio inter patrem & filium qui est in potestate, equiparatur: vt in. l. donationes quas parentes. C. de donatio. inter virum & vxor. Sed donatio inter patrem & filium qui est in potestate, quanuis sit prohibita à lege ciuili, bene firmatur iuramento: secundũ Bald. in. l. fina. in fine. C. de vsucapione pro donato. Barto. in. l. Titia. la. 2. in. §. Imperotor. ff. de leg. 2. & ita communiter concludunt Docto. Canonistæ in dicto. c. cum contingat. de iure iuran. Legistæ in. l. frater à fratre. ff. de conditio. indebiti. & in. l. pacta quæ contra. C. de pactis. vbi Iason nume. 6. Paul. de Castro in conf. 345. colu. 2. volu. 1. Pala. Ruui. in dicto §. 51. nume. 6. & in. l. 17. Tauri: nu. 49. Ferdinandus Loazes in repe. l. filius familiars. in. §. diui. nu. 95. ff. de leg. primo. Rodericus Xuares in. l. 9. tit. 11. in. §. nota secundò. libr. 1. Fori. Aymon Crauettus in conf. 19. nu. 1. volu. 1. Marcus Ant. Baueria in dicto tracta. de virtute iuramenti. num. 39. Franci. à Ripa in tracta. interpretationum, libro. 3. cap. 6. num. 8. Andre. Alciat. in. c. cum contingat. nu. 207. de iureiu. Carol. Ruinus in conf. 96. nu. 5. volu. 5. Paul. Parisius in conf. 69. nu. 128. volu. 3. Ant. Capicius in decisione. 56. nu. 2. Eandem opinionem dicit esse communem Philip. Deci. in conf. 216. nu. 2. & in conf. 239. nu. 1. idem in conf. 688. & in. l. si donatione. n. m. 33. C. de collatio. eandem dicit etiam esse communem Hieronymus Gratus in conf. 63. nu. 23. vol. 2. Ioan. Durã in trac. de art. testadi. tit. 3. caut. 2. ¶ Sed pro hac opin. pondero text. in. d. l. 1. ff. de dona. inter vir. & vxor. vbi ille text. nõ dicit quia illa donatio est cõtra bonos mores: sed dicit quia moribus, & sic cõsuetudine, prohibita est: ergo

ergo contrariis moribus posset permitti generaliter: prout simili inductione vtuntur Bald. & Alexand. in l. moribus. ff. de vulgari & pupilla. Angel. & Imol. in l. captatorias. ff. de heredib. insti. & in l. more. ff. de acquir. hered. Alexand. in l. captatorias. C. de milita. testamen. si ergo per consuetudinem potest generaliter permitti, ita per casum iuratum in casu particulari, arguendo à patet iurato ad statutum: vt per Barto. in l. fina. col. 4. C. de pactis. Angel. in l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. Bald. in repe. l. 1. col. 15. C. de sacrosanct. ecclesi.

¶ Contrariam opinionem, imò quòd talis donatio non firmetur iuramento, tenet Bart. si bimet contrarius in l. 1. per illum text. ff. de donatio. in rer. virum & vxo. quem sequuntur ibi Bald. Salice. & Raphaël Fulgo. idem Barto. in l. cum quis decedens. in §. Titia. nume. 2. ff. de lega. 3. eandem opinionem tenet Bald. in l. si quis inquilinos. in §. 1. ff. de leg. primo. & in l. cum multæ. nume. 5. C. de donationib. ante nuptias. & in consil. 29. vol. primo. idem Bal. in repe. l. 2. C. de rescindenda venditione. & in l. 1. C. de inofficio. donatio. & in c. cum contingat. num. 28. de iure iuran. Ange. in l. i. quis pro eo. nume. 2. ff. de fideiussori. Henricus Bohic in c. fina. de donatio. inter virum & vxo. Cardina. in Clemen. 1. in §. porro. nu. 10. de iure iur. Curtius Senior in consil. 66. nu. 3. Philip. Corne. in consil. 224. nu. 4. vol. 3. Cinus in l. 1. nu. 14. C. de sacrosanct. eccle. Sali. in l. 2. in §. q. C. de rescinden. venditio. Io. Andre. in additio. ad Specul. in titu. de dote post diuortium: restituens. in fine. Bartholomæ. Soci. in col. 65. nu. 12. vol. 1. & dicit Capola in d. caute la. 12. q. Io. de Ferrara, & dominus Rainerius de Perusio, & Rainerius de Monte idem consulerunt: & Anto. de Canario in disputatio. ne sua incipienti, Maritus. Et hanc opinionem dicit magis sibi placere Andre. Alcia. in dicta. c. cum contingat. num. 98. & eam comunio. rem esse tenet Chassanç. in consuetu. Burgun. in tit. des droictz. Rubric. 4. §. 7. fol. 167. colum. 1. num. 27. vbi pro hac opinio. adducit plura fundamenta, & dicit q. Docto. tenentes istam partem sunt maioris authoritatis quàm qui tenent aliam. eandem opi. remittendo se ad locum. §. dictu. tenet idem Chassa. in consil. 2. nu. 5.

¶ Est tamen veru. quòd multi ex Docto. per Chassançum relati loquuntur in casu diuerso: nam Barto. in d. §. Titia. & Cinus in d. l. 1. C. de sacrosanct. eccle. & Io. Andre. in d. additio. ad Specula. & Socin. in d. consil. 65. & sic

serè omnes Docto. non proprie loquuntur in vera donatione, sed in confessione dotis receptæ: vt si maritus in testamento, vel in quocunque alio contractu confessus est se debere vxori suæ mille, quæ constitetur ab ea recepisse, & sic iurat: tunc talis donatio non firmatur iuramento. & ita proprie loquitur Barto. in d. §. Titia. & in d. l. Aurelius. in §. fina. ff. de liberatione legata. & sic ferè omnes Docto. per Cassana. & Alciat. allegati. Et ratio quare isto casu talis donatio non valeat, est: nam tale iuramentum interponatur super eo quod est de preterito: & talis confessio etiam iurata presumitur facta in fraudem legis prohibentis donationem inter virum & vxorem. quæ ratio sumitur ex l. qui testamentum. & ibi Barto. ff. de probatio. illud tamen quòd Barto. in dicta. l. si quis pro eo. & Canonistæ in d. c. cum contingat. voluit, habet locum quando iuramentum interponitur super eo quod est de futuro: quia maritus donat vxori, & iurat de non contrahendo in tempore futuro. quo casu habemus regulam, vt supra est probatum, q. iuramentum quod potest seruari sine interitu salutis æternæ, semper est seruandum: vt in dicta. c. cum contingat. & hanc distinctionem posuit Ioan. de Imola ibi in. 10. membro. Jacobi. de sancto Georgio in dicta. l. qui testamentum. num. 3. quam distinctionem tanquam veram & esse extra terminos contentio. nis quæ est inter scribentes in vera donatione, tenet Soci. in l. 1. nu. 98. ff. solut. matri. vbi testatur se ita pluries consuluisse & consultum vidisse per doctissimos viros. qd' esse verissimū testat Curt. Iuni. in col. 95. vol. 2. nu. 4. Deci. in d. consil. 202. num. 3.

Ad quod non obstat etiam quod Bart. in d. l. ff. de donatio. inter viru. & vxo. contrariu. teneat, vt refert Chassanç. in loco. §. allega. q. Bart. remittit se ad opinionem quam tenuit in dicta. l. si quis pro eo. vbi tenuit opinionem communem. Et ita etiam Barto. ponderauit Abb. in consil. 95. colum. 2. ex quo patet q. Barto. in d. l. 1. non est contrarius vt prima facie videbatur: & dato q. esset, satis est nobis q. opinio quam tenet in d. l. si quis pro eo. & in d. l. Seius Augerius. sit magis vera & communiter approbata, vt ex §. dictis patet.

3 Amplia tertio vt ex tali donatione cum censetur contractus à iure improbatos, dominium villo modo non transferatur. argumento eorum quæ tradit Bart. in l. 1. in §. si vir. ff. de acquirend. possessio. & ita in expressis terminis tenet Paul. de Cas. in col. 244. num. 4. verbi.

verbi. super quinto & sexto quæsito. volam. se cundo. & ibi subdit quòd possessio ex tali contractu quæ sita non censetur licita. quem sequitur Franc. Purpura. in l. fina. nume. 241. C. de pactis.

4 Amplia quarto procedere etiam si quis donare: hereditatem suam: quia idem esset dicere quod dono omnia bona mea presentia & futura. Nam hereditas est nomen iuris, & semper recipit augmentum: vt in litem veniunt. in §. fructus. ff. de petitione heredita. & ita tenet Bar. in d. l. fina. num. 4. C. de pactis. cum quo oes conuenerunt ibi transeunt, exceptis Iaso. & Lanceloto Decio ibi. Quia exponi debet, hereditatem, id est, bona: si de presentibus intelligitur: per notata per Bar. in l. quæ situm. per illum text. in §. si mihi seruus. ff. de legat. 1. quem sequitur ibi Deci. & Purpura. nu. 245. sed communis videtur esse cum Bart. imò q. non valeat. Ita enim tenent Cin. Bal. & Alex. in apostillis ad Bar. in d. §. si mihi seruus. Ias. in l. licet. nu. 15. C. de pact. & ibi Claud. de Seysselto l. 1. col. Nisi ex aliis coniecturis appareat de mente donantis hereditatem, vt intellexerit de bonis presentibus: vt dicit Ias. in d. l. licet. quam opinionem Bar. sequitur Hierony. Cagn. in repe. l. fin. nu. 224. C. de pact. Soc. Iuni. col. 143. nu. 22. vol. 1. maxime cum hereditas sit successio in vniuersum: q. & in dubio à proprietate verboru. recedere non debemus, vt in l. non aliter. ff. de lega. 3. quæ distinctio hodie necessaria non videtur: imò opinio Barto. in distincte procedit per l. 69. Tauri.

5 Quinto amplia vt. §. dicta donatio in totum vitietur, tam in presentibus quam in futuris: & ita ne in presentibus tantum vel futuris solum valeat. ita tenet Bal. d. l. si. col. pe. & quauis Bar. ibi nu. 16. relinquat indecisum, tñ eius opinio se inclinat in hanc partem. Eandem opinionem tenet Ange. Io. de Imol. & Alex. in d. l. stipulatio hoc modo concepta. nu. 21. Moder. ni in l. 1. §. sed mihi. ff. de verb. obli. & hac opinio. dicit esse comunem, & ab ea non esse recedendum, Fran. Purpu. in d. l. fina. numero 247. contra quam limitationem est text. in di. l. 69. Tauri.

6 Amplia sexto vt procedat etiã si donatio facta sit ob causam prestandoru. alimētorum donanti à donatario. ita concludit Aretin. in consil. 54. nu. 2. col. 3. quem sequit Fran. Purpu. in d. l. si. nu. 350. vbi illud dictum declarat.

7 Limita primo vltra Soci. vbi §. non habere locum quando donatio fit ob causam dotis:

quia tunc ob matrimonij fauorem firma & omnimodò valida dicitur. ita tenet Nicola. Boeri. in decisione. 353. numer. 10. & ante eum Oldrad. in consil. 5. Ioan. Paponis in gloss. ad consuetudi. Borbonia. in §. 20. Pro qua opinione facit: nam sicut donatio omnium bonorum valet quocumque sit ecclesie vel monasterio, vt tenet Barto. in dicta. l. fina. C. de pactis. quem sequuntur ibi Doctores precipue Deci. numero. 31. Hierony. Cagno. numero. 203. & eam dicit esse communem Francis. Purpura ibi numero. 242. eam dicit etiam communem Feli. in dicto. c. in presentia. numero. 5. de probationib. hanc opinionem tenet Pala. Ruui. in dicta. l. 69. Tauri: nume. 9. & ibi Didacus del Castillo: Socin. in dicta regula. 108. fallent. 4. quod etiam habet locum quado talis donatio facta est pio loco, secundum Bald. in l. iubemus. C. de sacrosanctis ecclesiis. quem sequitur Castillo in dicta. l. 69. Tauri: & cum dos dicatur causa pia, vt est text. in c. 1. in §. donare. qualiter feudum olim poterat alienari. in vrbibus feudo. quod laxissime tradit Euerardus in suis locis legalibus, loco. 37. idem dicendum erit in causa dotis.

2 Limita secundò quando dominiu. bonorum non sit translatum in donatarium: quia qui habet dominium potest testari, dato quòd bona alteri restituenda sint. vt est gloss. in Authent. si qua mulier. C. de sacrosanctis ecclesi. Hanc opinionem tenet Angel. in consil. 179. colum. 4. nume. 5. quem sequitur Alexan. in l. stipulatio hoc modo concepta. numero. 16. Andre. Tiraquell. vbi refert alios quam plures Docto. in tracta. de iure constituti. in l. 1. parte. numero. 74.

Quæ limitatio non videtur rata secundum Deci. in d. l. fina. num. 34. C. de pactis. quia ratio predicta non videtur effectualis: quia paria sunt q. quis non habeat bona: vel habeat, sed talia q. propter illa quis probabiliter nō sit eius hereditatem aditurus. quia parificatur non testari, & testari si ex testamento hereditas non adeatur: vt in l. prima. ff. de iniusto, rupto. modo ex tali dñio reru. q. nō inuitabitur ad adendum, si donatario restituendum est. Eandem opinionem iupugnat Abb. in consil. 102. lib. 2. colum. 1. idem Deci. in consil. 30. nume. 3. Francis. Purpura. in dicta l. fina. num. 256. Eandem opinionem etiam non esse tenendam firmat ibi Hiero. Cagn. nu. 217. Claudius de Seysselto in dict. l. stipulatio hoc modo. nume. 29. vbi licet sit verum q. quado cunque donator aliquid referuauit de quo

12 possit

possit disponere, valeat predicta donatio: vt concludunt Docto. in d. l. fin. C. de pactis. & in d. l. stipulatio hoc modo concepta. ff. de verborum oblig. sed quando illud quod sibi referuaret esset valde modicum, prout est in casu nostræ ampliacionis. predicta donatio non valeret. & concludit Claudi. de Seyfello in d. l. stipulatio hoc modo. nu. 29. ¶ Sex limitationes ad hanc regulam ponit Philip. Dec. in d. l. fin. nu. 30. C. de pactis. & ibi Hieron. Cagno. nu. 201. cum sequentibus ponit septē limitationes. Sed quæ in effectu sunt similes eisdē quas posuit Socinus in d. regu. 108. eas ob id omitto.

Regula. ccxx.

Donatio de re ecclesie facta, non valet. Quam reg. pbat tex. in c. sine exceptione. in versu. donare. 12. q. 2. & in c. 2. de donatio. nib. De iure Regio probat in l. 5. tit. 12. lib. 3. Fori. & in l. 4. tit. 14. par. 1. & circa hanc regulam vide notab. Paul. Parisi. in consi. 40. nu. 1. & 2. vol. 5. & in consi. 7. num. 5. vol. 1.

¶ Limita primò quando episcopus vellet donare bene meritis. vt in c. si quos. 12. q. 2. quia non videtur donare, sed soluere potius debitum nature: vt in l. Aquilius Regul. ff. de donatio. & in l. sed si lege. in §. cōsuluit. ff. de pe. ti. hær. in c. cum in officiis. de testamētis. Po. test enim prælati remunerare non concedendo dominiū alicuius rei, sed vsum fructū ad breue tempus. ita tenet Inn. in d. c. cum in officiis. de testam. Bal. in l. iubemus. col. 3. C. de sacrosanc. eccle. & hæc remuneratio si possit debet fieri de bonis mobilibus ecclesie: nō autem de immobilibus: vt tenent Docto. in d. l. iubemus. & in c. fina. de peculio cleric. & ita concludit Iason in consi. 116. volu. 4. & merita debent esse æquivalentia rebus donatis: vt in cap. reiatum. el. 2. ibi, iuxta seruitij meritum. de testamen. & ita concludit Deci. in consi. 174. col. 2. ita etiam tenet Chassanæus in consuetudi. Burgun. in tit. des droictz. Rubr. 4. §. 7. fo. 157. col. 4. nu. 9. facit quod notat Ias. in l. ex hoc iure. nu. 60. ff. de iusti. & iure.

¶ Limita secundò quando donans rem ecclesie tantundem donaret ecclesie cuius rem donat & iuxta rei collatz modum. vt in c. consensu. & in c. episcopi. de rebus eccle. non alienan. & in c. iniustum. in §. item si rectores. 2. q. 2. De iure regio. l. 5. tit. 14. par. 1.

¶ Tertiò fallit in Romano Pontifice qui boni vnius ecclesie alteri ex causa concedere potest. vt est gloss. in c. constitutus. in verbo à

quocunq; de religio. domibus. & in c. 12. distin. ita tenet Præpo. in c. non liceat Papæ. 12. q. 2. facit quod notat Iason in l. Barbarius. nu. me. 31. ff. de offi. præto.

¶ Quartò limita qñ episcopus vellet dare con sanguineis pauperibus, scilicet pro victu & vestitu tantum. vt in c. quisquis. 2. q. 2. & in c. non satis. 86. dist. facit tex. in c. si cupis. 16. q. 2.

Regula. ccxxi.

Donatio inter virum & vxorem regulariter prohibita est. Hanc reg. probat text. in l. 1. 2. & 3. ff. de don. inter vi. & vxor. & in l. 1. & p totū. C. eod. tit. De iure Regio pbat in l. 4. & 5. & 6. tit. 11. par. 4. & in l. 3. tit. 12. lib. 3. Fori. Circa quam reg. vide Chassa. in Consuetu. Burg. tit. des droictz. §. 6. 7. & 8. Ioan. Bassianum in Consuet. Aluerniz. c. 13. art. 39. Ias. in l. si nō fortem. §. libertus. nu. 8. ff. de condi. ctio. indebi. & in l. ex hoc iure. nu. 55. ff. de iusti. & iure. Carëllia. Cott. in Memorali. iuris: in verbo, donationes.

¶ Amplia primò habere locū non solum inter virum & vxorē, sed etiā inter sponsos de præsentī. ita tenent Cin. & Bal. in l. cum in te. C. de dona. ante nupt. & in l. cū sponsa. eod. tit. Alex. in cōf. 142. nu. 12. libr. 5. Bartholome. Soci. in consi. 123. volu. 1. pro qua opinione est tex. in l. pen. ff. de dona. inter virū. vbi dicit qd donatio inter vir. & vxor. nō valet, nisi fiat ante contractū matrimoniū: quod de consensu intelligitur. quem tex. ad hoc allegauit & induxit gloss. in l. 3. ff. de donatio. in verbo, concubine. tenet Bal. in l. vnica, in fi. C. de vsucapione pro dote. Io. de Imol. in l. Mxuvia. in fi ne principij. ff. solut. matrimo. Alex. in l. si so. cer. in finalibus verbis. ff. solu. matri. Frā. Are. ti. in l. si diuortio. in fi. ff. solu. matri. ad idem est tex. iuncta gl. in verb. concubine. in l. 3. ff. de dona. inter vir. & vxor. vbi dicitur qd matrimoniū dicitur, & maritus & vxor dicuntur, contractis duntaxat spōsalibus per verba de præsentī: licet non interueniat carnalis copula. & sic cōcludit ibi glo. qd sicut prohibet donatio inter coniuges constante matrimonio, seu inter virū & vxorē: ita & matrimoniū nō consummatū, ex quo interuenit cōsensus de presentī. Et quis glo. ibi dixerit hoc pcedere de iure canonico, tñ idē est de iure ciuili: vt p batur in Auth. de nuptiis. in §. nuptias. & ibi gloss. colla. 4. Quia ad validitatem matrimoniij nec de iure canonico nec ciuili est neces. saria

faria traductio ad domum, nec copula carnalis: vt voluit gloss. in d. l. cum in te. C. de donat. ante nup. facit tex. in l. mulierem. & in l. d. nique. ff. de ritu nuptiarum. & in l. nuptias. ff. de regulis iur. Hanc opinionem, vbi allegat alios Doct. tenentes contrariam partem, tenet notabili. Pala. Ruui. in repetitio. Rubr. de donatio. inter virum & vxorem. in §. 55. numero. 2. Didacus de Segura in repetitio. l. 1. in §. si vir vxori. nu. 11. ff. de acquiren. pos. sessio. Eandem opinionem firmat Chassanæ. in consue. Burgun. in tit. des droictz. Rubric. 4. §. 1. fol. 157. col. 1. num. 7.

¶ Amplia secundò vt non valeat donatio inter coniuges constante matrimonio, etiam si iudex eam cōfirmet seu decernat vt valeat. per text. ad hoc singularem in l. obligationes. ff. de actionibus & obligationibus, vbi litera dicit, obligationes vel actiones quæ non propriis viribus cōsistunt, nec officio iudicis, nec prætoris imperio, nec legi potestate confirmantur. & ita per illum tex. tenet Pala. Ruui. in d. repe. Rubri. §. 46. num. 1.

¶ Amplia tertio vt nedum prohibita sit donatio inter coniuges cōstante matrimonio, sed etiam inter eos qui aliquo modo coniuges contingunt per patriam potestatem. ita tenet Pala. Ruui. in d. repe. Rubri. §. 42. per. totum: vbi hoc notabi. declarat.

¶ Quartò amplia habere locum non solum in matrimonio vero, verum etiam in putatiuo. vnde si fiat donatio inter eos qui reputabantur coniuges, qui in veritate coniuges esse non poterant, non valet talis donatio: aliās sequeretur quod melioris conditionis essent qui delinquant, quam qui non delinquant. ita dicit tex. in l. 3. in §. videamus. ff. de donatio. inter virum. & in l. si ex voluntate. C. eodem titu. glossa & Docto. in cap. fina. eod. titu. quam opinionem tenet Pala. Ruui. in d. repe. Rub. §. 36. in princ.

¶ Quintò ampliatur vt non solum procedat inter coniuges Christianos, verum etiam si Iudæi fuerint. vnde si Iudæus constante matrimonio aliquid donauerit vxori, non valebit donatio. Cuius ratio est: quia inter Iudæos est matrimonium verum, quanuis non ratum: vt ia cap. de infidelibus. de consanguini. & affinita. & ibi gloss. & Docto. si ergo inter eos est matrimonium, per consequens donationes inter eos factæ non valent, per iura supra allegata: quæ generaliter disponunt & generaliter sunt intelligenda: vt in 2. si Romanorum. 19. distinc. & in c. solitz. de maiori &

obedient. cum similibus. quod etiā tenet Pala. Ruui. in d. repe. Rubri. §. 35. in princ.

¶ Amplia sexto, etiam si vxor & maritus diu seorsum habitauerint. vt late concludit Pala. Ruui. vbi supra in dicta repetitio. Rubric. §. 34. in princip.

¶ Amplia septimò etiam si vir passus est se condemnari ab vxore, & sic eam absolvi falsa exceptione opposita, cū vxor tenetur viro in aliqua quantitate: cū hoc videatur facere animo donandi: licet sententia valeat, vir potest condicere pecuniam ab vxore ac si non esset absoluta: & sic nō habet locū lex, iudex. cum aliis. ff. de condi. indebiti. iste est not. text. in l. si sponsus. in §. si vxor. l. 2. ff. de dona. inter vir. & vxor. & ita per illum tex. tenet Bal. in l. cū allegas. nu. 7. C. de vsuris. Rom. in sing. 308. Ias. in d. l. iudex. nu. 1. Moral. in l. 3. tit. 12. lib. 3. fori. in glo. in verb. pueda lo hazer. Hanc regulam limitat septē modis Pala. Ruui. in repe. Rubr. de donatio. in §. 47. & in §. 50. & in §. 51. 52. & 53. 54. & 55. & circa 3. limitationē ibi positā. C. talis donatio iuramento firmetur, vide posita supra in reg. 219. in 2. ampliatio. versu. pro qua opinione. Soci. d. i. o. b. u. s. modis in regu. 104.

¶ Ultra quem limita primò quando talis donatio esset reciproca, vt est gloss. in l. licet inter priuatos. C. de pactis. & ita tenet idē Pala. Ruui. in d. repe. Rub. §. 50. nu. 16. cum sequentibus.

¶ Limita secundò valere donationē vxori factā per maritū pro reparatione domus eius quæ corruit. vt in l. qd si vir. ff. de don. int. vir. & vxor.

¶ Limita tertio non habere locum qñ protraheretur in tempus finiti matrimonij: vt in l. Sed interim. ff. de donatio. inter vir. & vxor. & in l. si cū vxori. §. vlt. & in l. quia. eod. tit.

¶ Quartò limita quando expressè coniuges in contractu matrimonij referuauerūt sibi quædam ex quibus possunt se inuicem associare: vel vnus posset de his referuatis, donationem facere alteri. quia tunc propter illam animi conuentionem & promissionem de donando factam in tempore habili, valebit, saltem vt morte cōfirmetur. ita tenet Bald. in l. 1. C. de donatio. ante nuptias.

¶ Quintò limita qñ res modica quæ vsu consumitur donatur. arg. eorū quæ dicuntur in l. quod autem. in §. 1. ff. de dotatio. inter virū & vxorem.

¶ Limita sexto qñ maritus rem donatam dat in dotem filie amborū, vxore præsentē, & non cōtradictē, sed consentiēte. vt in l. siue vxor. & ibi Bar. ff. de donatio. inter vir. & vxorem.

l 3 quam

quam opionem sequitur Franc. Cremen-
 tis in singu. 4. Chassanz. in consue. Burgun.
 tit. des droictz. Rub. 4. §. 7. nu. 11. fo. 170. co. 1.
 7 Limita septimo quando maritus remittit vxori
 suæ fructus sua dotis. vt in. l. vir vsuras. ff.
 de donatio. inter virum & vxor. de cuius intel-
 lectu vide l. aso. in. l. de diuisione. in. 5. col. ff. so-
 lu. matri. & in. §. fuerat. Instit. de actio. Chassa-
 nz. vbi supra, num. 6. notabiliter Thomas
 Grammaticus in decisione. 70.
 8 Limita octauo quando mulier renuntiat ma-
 rito donatione per eam facta, nondum per eam
 acceptata. ita tenet Chassanz. vbi supra, num.
 10. De iure Regio probatur in. l. 5. tit. 7. par. 4.
 9 Limita nono non habere locum in Imperatore.
 Nam Imperator potest donare Augustæ. vt
 in. l. fina. C. de donatio. inter virum & vxor.
 & ita per illum text. vltra docto. ibi tenet Ia-
 son in. l. frater à fratre. in. l. lectura. nu. 44. ff.
 de conditio. indebi. versic. quinto fallit. & in
 l. ciuitas. nu. 4. ff. si cert. petatur. facit quod
 notat Catellia. Cotta in Memorialibus Iuris
 in verbo, donatio facta à Rege.
 10 Limita decimo non habere locum in iis que
 obveniunt eis ex forma statuti: quia possunt
 donare. ita tenet Chassanz. vbi supra, nume.
 9. vbi ponit exemplum.
 11 Limita vndecimo si rusticus vel plebeius ac-
 cipe: et nobilem in vxorem, & constante ma-
 trimonio facit instrumentum de receptione
 dotis quam non recepit: quanuis in effectu
 ista dicatur donatio inter virum & vxorem,
 tamen valet: quia fit in remunerationem ad
 recompensationem propter inæqualitatem
 eorum. ita notabiliter concludit Barto. per
 gloss. ibi, in. l. si voluntate. C. de dotis promif-
 sione. numero. 2. Eandem opinionem tenet
 idem Bartol. in. l. si diuortio. & ibi Iason nu-
 mero. 9. ff. de verborum obligationib. idem
 Iason in. l. ex hoc iure. numero. 55. ff. de iusti-
 tia & iure. & in. l. fina. colum. fina. C. de ver-
 borum significatione. & in. l. si non fortem.
 in. §. libertus. ff. de conditionib. indebi. nu-
 mero. 8. idem tenet Bald. in. l. secunda. §. fina.
 ff. si certum petatur. Segura in. l. coheredi. §.
 cum filia. ff. de vulgari & pupilla. numero
 102. Abb. in cap. primo, numero. 8. de adulte.
 Ioan. de Neuzanis in Sylua nupt. lib. secun-
 do, numero. 28. Pala. Ruui. in repeti. Rubric.
 de donatio. §. 10. & §. 31. numero. 1. & Andre.
 Tiraquell. in. l. con. rubricibus, in. 2. l. nume.
 7. & in. §. l. nu. 18. & in. ropel. si vnquã. in verb.
 donatione largitus. nu. 19. C. de reuocand. do-
 nat. & hanc dicit comunẽ Bald. Nouellus in

tract. dotis, in. 10. part. num. 7. Curt. Junior in
 cons. 6. num. 20. Couarru. in Epitome. 4. libri
 in secunda parte. c. 13. §. 3. num. 2.
 12 Limita. 12. qm̄ maritus donat annuũ vel men-
 struũ ad sui sustentatione, vsq; ad vires dotis,
 & nõ vltra. vt in. l. ex annuo. & in. l. de fructi-
 bus. ff. de donatio. inter virum & vxorem.
 & in. l. sicut. C. eod. tit.
 13 Limita. 13. si vnus ex coniugibus, seruis, vel a-
 nimalibus, vel vestibus alterius vsus fuerit:
 vel in domo sua gratis habitauerit donatio-
 nis causa: Nam valet donatio. vt in. l. si vir v-
 xoris. ff. de donatio. inter virum & vxor.
 14 Decimoquarto fallit si vir vestigal vel vectu-
 ras pro vxore vel ministris eius solueret. vt in
 l. si quis pro vxore. ff. eod. tit.
 15 Decimoquinto fallit si serui viri, vxori ope-
 ras p̄stiterunt vt in. l. si id quod donatũ est.
 in. §. si quas serui operas. ff. de donatio. inter
 virum & vxorem.
 16 Decimosexto fallit si vir soluit in presenti
 quod in die debet vxori: nam tunc potest. vt
 in. l. sed si vir ex lana. in. §. quod vir vxori. ff.
 de donatio. inter virum & vxor.
 17 Decimosextimo fallit de iure Regio. nam e-
 lapso anno à tempore contracti matrimonij
 valet donatio inter coniuges, si filios non ha-
 bẽt: si tamen filij postea nascantur, reuocatur
 donatio, nisi in quita parte. vt in. l. 3. tit. 12. lib.
 3. fori. Quod dicit esse menti tenendum & ali-
 bi non reperiri, Pala. Ruui. in repe. Rubric. de
 donat. §. 54. nu. 2. facit etiã. l. 9. tit. 6. lib. 3. fori.
 ¶ Et alias limitationes circa hanc regu. vide
 per Pala. Ruui. & Docto. in locis. §. allega.

Regula. ccxxii.

Donatio ob causam in filium à patre fa-
 cta, debet in legitima cõputari. Quam re-
 galam ponit Bar. quem sequuntur ibi Doct.
 in. l. in quartã. nu. 10. ff. ad. l. Falc. pro qua opi-
 nione est glo. in Auth. ex testamento. in glo.
 2. C. de collatio. De iure Regio probatur in. l.
 29. Tauri. Circa quam reg. vide Doct. in. l. 26.
 & 29. Tauri. Bernar. de Luc. in reg. 213. Rode-
 ricum Xvarez in. l. quoniam in prioribus. in
 5. q. fol. 95. C. de inofficioso testamento.
 ¶ Limita primo si res efficiatur peculij aduen-
 titij: vt in rebus donatis ob causam remunera-
 tionis: scilicet quando donantur propter bene-
 merita. has enim res peculij aduentij esse fir-
 mat gloss. cõter ab omnibus Doct. approba-
 ta in Authen. vnde si parens. in verbo, Falcidiz. C.

diz. C. de inofficioso testamen. Ea enim que
 aduentitia sunt, communicari non debent: vt
 in. l. fina. C. de collatio. De iure Regio est tex.
 in. l. 5. tit. 15. par. 6. Quod intellige quando be-
 nemerita rei donatæ respõderent: vt est gloss.
 notab. cõmuniter approbata in. l. si donatio-
 ne. C. de collatio. in verbo, postulas. & in. c. re-
 latum. el. 2. in verb. iuxta seruitij. de testa. Bar-
 to. in. l. si fortẽ. nu. 5. ff. de castrẽ. peculio. & in
 hoc nõn statur confessioni patris, scilicet me-
 rita præcessisse: sed oportet quod merita seu
 seruitia probentur: vt tenent gloss. & Bar. vbi
 supra. Iason in repeti. l. frater à fratre. nu. 44.
 ff. de conditio. indebi. Corne. in consil. 144.
 num. 10. volu. 2. Marcus à Mantua in. l. si do-
 natione. nu. 46. C. de collatio. & ibi Riminal-
 dus nu. 8. Castellus in. l. 29. Tauri in gl. in ver-
 bo, las otras donatiões. in si. limitation. Mat-
 thæ. de Afflict. in decisio. Neapoli. decisio. 370.
 nu. 15. Ioan. Bernar. in regu. 533. Chassan.
 in consuetu. Burgun. in titu. des droictz. Ru-
 bri. 4. in. §. 7. folio. 157. colum. 4. num. 7. Caro-
 lus Ruinus in cons. 96. nu. 2. volu. 5. Catellia
 nus Cotta in Memorialibus Iuris, in verb. do-
 natio inter fratrem & filium.
 2 Limita secundo quando res ob causam donatæ
 non sunt ad hæredes trãmissibiles. vt in. l. om-
 ni modo. in. §. imputari. C. de inofficioso
 testam. & sic primo alimenta per patrem fi-
 lio præstita, que vocant victum & vestitum,
 vt in. l. legatis. ff. de alimen. & ciba. lega. in le-
 gitimã non imputantur: vt in. l. que pater. ff.
 fami. hercis. tenet Bar. in. d. §. imputari. Doct.
 in. l. filia licet. C. de collatio. Secundo expen-
 sã que à patre fiunt in nuptiis aut in conse-
 quendis honoribus filiorũ, non imputantur
 in legitimã: vt est tex. & ibi gloss. in. l. 3. in. §. fi.
 in gloss. ff. de muner. & honori. Bald. An-
 gel. Iason & Docto. in dict. §. imputari. per il-
 lum text. & in. l. 1. in. §. sed an ipse. ff. de colla-
 tio. honorum. Nicola. Boeri. in decisio. 14.
 nu. 3. Franc. à Ripa in repe. l. in quartã. nu.
 163. cum aliis. ff. ad. l. Falc. Quod tamen limi-
 tat Alexan. in additio. ad Barto. in. d. l. 3. in. §.
 fina. ff. de mune. & hono. procedere quando
 filius non haberet bona propria & à patre se-
 parata: secus tñ si haberet: ga tunc censetur
 hæ expẽse factæ animo repetendi. vt in. l. si.
 ff. de pet. here. facit. l. Nefenni. ff. de neg. gest.
 3 Limita tertio qm̄ res donatæ efficerentur ca-
 strensis peculij vel quasi. vt in. l. si filius. C. fa-
 mi. hercis. ex quo sequitur quod arma que
 militi dantur & equi, non computantur in le-
 gitimã. Idem de libris qui dantur Doct. aut

Aduocato: vt tenet Barto. in. l. 1. in. §. neq; ca-
 stense. numero. 2. idem puta in pecunia que
 à patre datur pro habendo Breuiario, aut
 pro conseqũdis ordinibus, aut pro celeberran-
 da prima Missa: quia hæc debent dici pecu-
 lia castrensis. vt in. l. sacrosanctã. & in Au-
 then. presbyteros. C. de episco. & cleri. Ripa
 in dicta. l. in quartã. nume. 166. De iure Re-
 gio est text. in. l. 4. titu. 4. parti. 5. & in. l. 5. ti-
 tu. 15. part. 6. Quod etiam procedit in libris à
 patre emptis filio schoiari: omissa distinctio-
 ne Barto. in dicto. §. neque castrense. num. 2.
 & in. l. si donatione. C. de collatio. & ibi Ale-
 xand. & in. l. filia cuius. & ibi plenius Salice.
 nume. 13. C. familiz hercis. Ripa & Docto. in
 l. in quartã. numero. 168. ff. ad legem Falci.
 tenet gloss. in dict. l. filia cuius. in gloss. l. pro
 qua opinione est tex. in. l. que pater. ff. fami.
 hercis. De iure Regio probatur in dict. l. 4. ti-
 tu. 4. part. 5. in fin. & in. d. l. 5. titu. 15. par. 6. ita
 tenet Pala. Ruui. in. d. l. 17. Tauri: num. 16.
 4 Limita quarto quando pater sponte soluit e-
 mendam pro condemnatione filij, vt libere-
 tur filius. vt tenet Barto. in. l. Stichus. nume.
 2. in fine. ff. de peculio legato. vbi distinguit,
 quod si pater voluntariẽ soluit, soluta non
 sunt imputanda. Si autem ex necessitate for-
 tẽ per statutum aut consuetudinem: tunc im-
 putantur. quem sequitur Bald. in dicto. §. im-
 putari. Quam distinctionem Bart. reprobat
 Fabianus de Monte, in repetitio. Authen. no-
 uissima. q. 8. principali: in versi. octauo que-
 ritur. C. de inofficioso testamẽ. eandem repro-
 bat Franc. à Ripa, vbi dicit ita communiter te-
 neri, in. d. l. in quartã. nume. 185. quia in hoc
 casu motus paterna pietate nõ filius vexetur
 à fisco, soluisse creditur pater: & sic coactus
 soluisse. pro qua opinione facit text. in. l. rele-
 gatorum. in. §. fin. versi. neq; enim. ff. de inter-
 dictis & relega. vbi dicitur quod ex delicto
 quis non debet habere beneficium.
 5 Quinto limita non habere locum in donatio-
 ne simplici, attẽto iure huius regni: nam sim-
 plicem donationem hodie filius cõferre non
 debet cum aliis fratribus: nec debet in legiti-
 ma imputari. vt in. l. 26. Tauri. facit etiam tex.
 & ibi gloss. in dic. Authen. ex testamento. C.
 de collatio. & ita expressẽ tenet Cifuentes in
 dict. l. 26. Tauri: num. 6. & in. l. 29. nume. 1. in fi-
 ne. Rodericus Xvarez in repe. l. quoniam in
 prioribus. in. 5. q. num. 6. fo. 96. C. de inoffici.
 testa. Pala. Ruui. in. l. 26. Tauri: num. 25.
 Porro alias limitationes circa hanc regulam
 & eius materiã vide per Doct. in supradictis
 l. 4. locis:

locis: præcipue in d. l. in quartam.

Regula. ccxxiii.

Donatio facta à patre filio in potestate, regulariter non valet. Hanc regulam probat tex. in l. si pater. C. de inofficio. donatio. & in l. donationes quas parentes. C. de donatio. inter virum & vxor. & in l. secunda. in. §. si filii. ff. de donatio. & in l. §. si pater filio. & in l. si pater filia. ff. de usufructu pro donato. De iure Regio probat in l. 3. tit. 4. part. 5. & in l. 4. tit. 15. par. 6. & circa hanc reg. vide Plat. i. l. i. C. de castre. peculio. li. 12. Bar. & Decetio. i. l. frater à fratre. ff. de codicilio. indebiti. vbi Iaf. i. l. & 2. lec. nu. 44. Iacobi. de. S. Geor. nu. 33. Ioan. Crotus fol. 6. col. 3. in. 13. q. Marc. de Mant. in nu. 327. & 342. Ferdinad. Loaz. in repe. l. filius familiars. §. diui. nu. 77. & 85. cum aliis. Lud. Roma. in l. si donatione. nu. 8. C. de collationibus. Cifutes & Doc. in l. 17. Tauri. Segura i rep. l. licet Imperator. nu. 80. cum aliis. ff. ad Trebellia. & in repe. l. vnū ex familia. §. sed fundū. nu. 115. cum aliis. ff. de lega. 2. Stephanus Bertrandus in consi. 252. num. 2. vol. 1. primæ impressio. Chassanç. in consuetu. Burgun. in tit. des droictz. Rubri. 4. in princ. nume. 26. fol. 126. col. 2.

Hanc regulam cum vndecim limitationibus ponit Soci. in regu. 103.

- 1 Sed vltra eum limita primò non procedere in donatione facta à Rege vel à Principe non recognoscete superiore. ita tenet Bald. in c. 1. in. §. item sacramenta. de pace iuramen. firman. in V sibus feudo. pro qua limitatione facit tex. in l. penult. C. de donationib. inter virum & vxor. & ita per illum tex. tenet ibi Alexand. in additio. ad Barto. eandem opinionem tenet Ioan. Cottus vbi supra. Quam opinionem originaliter ante omnes tenuit Oldrad. in consil. 231. Iafon in dicta. l. frater à fratre. in. 1. lectura. numero. 44. in. 6. fallentia, in versu. & ita habes expeditas omnes fallentias Bartoli. & ibi Marcus de Mantua num. 348. Segura in dicta. l. Imperator. nu. 83. ff. ad Trebellia. Aret. in l. placet. num. 3. ff. de acquiren. hæredita. Lancelo. Galiaula in repe. l. Centurio. num. 115. ff. de vulgari.
- 2 Secundò fallit quando duo filij sunt in potestate, & vnus donat alteri de consensu patris bona profecticia vel bona ppria patris. nam talis donatio statim valet. ita notabiliter tenet Ioan. Andre. in additio. ad Specula. in titu. de instrument. & ditione. in. §. Porro in

additione super nume. 3. incipienti, Concipitur. Quam opinionem ante eum tenet Oldradus in consil. 26. Cuius ratio est: quia si pater consenserit quòd hæc bona donarentur alteri filio, consuetudo intelligitur filium tacite emancipare quo ad istum actum, vt valet donatio. vt in l. si permittente. C. ad Macedonia. Sicut em valet donatio si emanciparet in totum: vt in l. vt liberis. C. de collatio. ita valere debet quo ad istum actum. Quam decisionem Ioan. Andreæ exclamado extollit vsque ad sidera. Francif. Areti. in l. placet. numero. 4. ff. de acquiren. hæredita. & ibi eam impugnat duplici ratione. quam etiã reprobat Iafon in l. frater à fratre. in. 1. lect. numero. 44. in. 8. limitatione. & ibi contra eam adducit plura Marcus de Mantua numero 349. vbi in fine hoc relinquit cogitandum. Eandem opinionem expresse reprobat Didacus de Segura in dicta. l. Imperator. nu. 86.

3 Tertiò fallit quando pater remittit vsufructum filio quem habet in bonis aduentitijs filij: nam hæc donatio statim valet, non expectata morte parentis. ita Barto. in repeti. dict. l. frater à fratre. numero. 57. versu. si verò donaret. per text. in l. cum oportet. in. §. sin autem. C. de bonis que liberis. glo. & Barto. in l. secunda. C. de inofficio. donatio. cum qua doctrina Barto. transeunt ibi communiter scribentes. quam opinionem sequitur Iafon in dicta. l. frater à fratre. in. 5. limitatione, nume. 44. quam etiam sequitur Ioan. Crotus in dicta. l. frater à fratre. folio. 6. colu. 3. versu. fallit ergo conclusio præmissa.

4 Quartò fallit quando ista donatio esset facta filio naturali tantum: cum filius naturalis non sit in patris potestate. ita notabiliter tenet Barto. in l. omnes in. §. Lucius. ff. de his que in fraudem credi. quem sequitur Rom. in consilio. 43. numero secundo. & in l. si donatione. numero. 15. ff. de collationibus. Ioan. Crotus vbi supra, versu. quintò fallit. & ibi Marcus de Mantua numero. 353. quod tamen intelligo verum nisi donatio fiat in fraudem: vt in dicto. §. Lucius. ita notabiliter concludit idem Roma. in consil. 397. numero primo. quem sequitur Marcus de Mantua vbi supra. Pro quo facit quod tradit Carol. Molina in tracta. de inofficiosis testamentis, de rationibus & doti. numero. 49. cum aliis.

Quod hodie de iure Regio habet locum vsq; ad quintam partem bonorū extantibus alijs filiis legitimis. vt in l. 9. & 10. Tauri. quod etiam in spuris habere locum dicunt ibi supra.

prædict. iura.

5 Quintò fallit quando pater donat aliquid filio pro legitima: nam tunc valet donatio facta filio in potestate. Iste est notabilis casus secundū Ange. ibi, in l. si nō mortis. ff. de donatio. inter virum & vxor. quam opinionem vbi eam latissimè examinat, sequitur Iafon in dict. l. frater à fratre. in. 7. limita. num. 44. idem Iafon in repe. num. 23. eandem opinionem, vbi adducit pro ea plura fundamenta, tenet, vbi postea relinquit cogitandum, Mar. de Mantua in dict. l. frater à fratre. num. 356. Pau. Parisi. in consi. 16. nu. 35. vol. 2. eadē opinio. tenet Bal. in l. cum oportet. §. non autē. C. de bonis que liberis. eandem opinionem latissimè examinat, & eam tenet Rodericus Xarez in repeti. l. quoniã in prioribus. in prin. fol. 3. nu. 4. C. de inofficioso testamen.

Contrariam opinionem, reprobandò illud dictum Ang. tenet Aret. in l. placet. num. 4. ff. de acquiren. hære. eandem opinionem contra Ang. tenet Segura in l. vnum ex familia. in. §. sed si fundum. numero. 116. ff. de legat. 2. & in repeti. l. Imperator. numero. 84. ff. ad Trebellianum. Decius, vbi hoc notabiliter declarat, in consi. 86. num. 8. quam opinionem contra Ange. vbi eam latissimè examinat, tenet Ferdinan. Loazes in repe. l. filius familiars. in. §. diui. nu. 75. ff. de lega. 1. Mouentur oēs supradicti doc. tali fundamēto: quia alimenta debentur filio in vita patris: vt in l. si quis à liberis. in prin. ff. de lib. agnos. tamē donatio in causam alimentorum à patre filio in potestate facta, non valet. vt est gloss. notab. quam ibi approbat Bald. in l. 2. C. de in officio. dona. ita eodem modo non debet valere donatio facta filio pro legitima. Eadem opinionem contra Ange. tenet idem Areti. in consi. 17. nume. 4. cum sequenti. Est tamen verum quòd doct. supradicti assignant plures inteilectus ad illud dictum Ang. & additam. l. si non mortis. Nam Decius in dict. consi. dicit quòd procedit in filio emancipato. Segura in dict. l. Imperator. dicit quòd loquitur in filio emancipato, vel in matre. Iaf. in dict. l. frater à fratre. tenet etiã hoc in. 1. lectura. num. 44. scilicet quòd loquatur in matre vel in filio emancipato: postea tamen dicit quòd valet supradicta donatio facta filio in potestate pro sua legitima, sed reuocabiliter. quem sequitur Marcus de Mantua in dicta. l. Frater à fratre. num. 357. eadē opinionem contra Ange. tenet, vbi eam etiam latissimè examinat, Didacus dei Castillo in l. 17.

Tauri: col. 2. in principio, versu. sed doctor de Segura. vbi per illam. l. 17. approbatur opinio Iaso. supradicta: scilicet quòd iam quòd valet donatio facta per patrem filio pro sua legitima, valet reuocabiliter: & sic poterit à patre quandoq; reuocari: & ita procedit dictum Ange. vt expressè tenet ibi Castill. per dict. l. 17. in col. 4. in principio: quæ expressè hoc disponit, ibi, pueda la reuocar quando quisiere. Quod tamen est verum nisi pater postquam fecit supradictam donationem, non solū pro legitima, verū etiã in quocunque casu fecerit donationem filio suo de tertia parte bonorum suorum, si possessionē filio tradiderit prædicta donatio à patre reuocari nullo modo poterit, etiam si filius sit in potestate, per supradict. l. 17. & sic per illam. l. corriguntur omnia supradicta iura prohibentia donationem per patrem filio in potestate fieri posse.

6 Limita Sextò non procedere in matre quæ potest facere donationem filio suo in potestate. vt in d. l. 17. Tauri: ibi, o la madre. dum tamen tradat possessionem filio suo: aliàs autem bene poterit eam reuocare, secundum Pala. Ruui. ibi num. 12. & ibi Castill. in gl. in verbo, la madre. per quam. l. corrigitur tex. in dict. l. si non mortis. ff. de inofficio. testamen. & in l. si constante. C. de dona. inter vir. & vxor. vbi dicitur quòd mater non potest donationem à se factam filio reuocare: quia non habet filios in potestate sicut pater. vt in. §. foemine. Insti. de adoptio. & per totum Insti. de patria potesta. sed per supradictam. l. possessione non tradita, bene poterit reuocari.

Et circa tertiam limitationem quam ad hæc regulam ponit Soci. vbi supra, scilicet quòd talis donatio causa studij valet, vltra docto. qui ita tenet in d. l. 17. Tauri, tenet etiam Segura in dict. l. vnum ex familia. in. §. sed si fundum. num. 31. ff. de legat. 2. & Ferdinand. Loazes in rep. l. filius familiars. in. §. diui. nu. 85. ff. de legat. 1. & vide posita supra in regu. 87. Petrus Rebuffus in tracta. de priuilegijs scholarium, priuilegio. 60. num. 2. & vide supra in reg. 87.

Et circa octauam limitationem Soci. scilicet quòd quando interuenit iuramentum quòd valet talis donatio, vide posita supra in regu. 219. in. 2. ampliatione.

Regula. ccxxiiii.

I v Donatio

Donatio excedens quingentos solidos non valet, nisi fuerit inlinuata. ut est tex. in l. si quis pro redemptio. in §. ceteris. C. de donationibus. & in l. 9. in si. titu. 4. partit. 5. per quod iura corrigitur tex. in l. sancimus. C. eo. quod usque ad trecentos aureos tantummodo permittebat. tenet Bart. & doct. in l. Modestinus. ff. de donatio. Bald. & ibi docto. in l. illud. C. de sacrosanct. eccle. & in l. si. C. de iure dotium. Circa quam regulam vide Franc. Areti. in conf. 77. Paul. Pari. in conf. 25. num. 53. & i. col. 69. nu. 93. lib. 3. Maria. Soci. Iunior. in conf. 69. num. 37. & in conf. 77. nu. 55. libr. 1. & in conf. 67. num. 18. & in con. 118. nu. 2. vol. 2. Carol. Ruin. in conf. 159. num. 6. & 15. vol. 4. Ioan. Bartholomæ. de Scharampis in conf. 21. num. 6. inter consilia Alberti Bruni. Pala. Ruui. in repet. rubri. de donatio. inter virum. §. 17. num. 6. Andre. Tiraquell. in legibus conubia. in glof. 4. num. 10. & in glof. 5. num. 32. & 34. & in glof. 6. num. 177. & 272. Ioan. Bessinium in consuetu. Aluerniz. cap. 15. articu. 42. & notabiliter Anto. de Canario in tracta. de insinuatione. in 2. & 2. par. nu. 1. cum sequentibus. Ioann. Igne. in Authen. ex causa. num. 207. C. de libe. prate. Guid. Pap. in conf. 57. & in decis. 35. Aymon. Publicium in glo. ad dict. consuetud. Aluerniz. art. 42.

Rationes autem quæ donationes insinuari debeant sunt quatuor. Prima est ut inter insinuationem & donationem, donans deliberare possit an sibi expediat donationem perficere. ut in Authent. de appellatio. & intra quæ tempora. in principio versu. ut liceat homini intra id spatium plenissime deliberare. collat. 4.

Secunda ratio est, ut iteratio actus ostendat mortis perseverantiam. ut in l. vna. C. de plus petitio. sicut dicitur de actu geminato. ut l. Balista. ff. ad Trebellia.

Tertia ratio, ut tollatur deceptio suspicio. ut in l. si decipiendi. ff. ad Velleia. nam sicut presentia amicorum tollit suspensionem fraudis, ita & presentia iudicis. ut in l. transactione. & in l. siue apud acta. C. de transactio. ita tenet Guido Papa in conf. 57. col. 2. versu. secundum. Andre. Tiraquell. in legibus conubia. in glof. 6. num. 177. vbi dicit quod aperte iudex debet intelligere quod isti intenderat donationem conficere, ad hoc ut insinuatione valeat: alias licet interponat decretum, non valebit. ista est gl. notab. secundum eundem ibi. in l. tutor bonorum. versu. amici eius & iudices sciētibus. ff. de bonorum possessio.

4 Quarta ratio est, ut occurratur falsis probationum modis. ut in l. fina. C. de fideicomis. Quas rationes ponit Anto. de Canario in di. tracta. de insinuatione. q. 9. nu. 18. referendo se ad Specula. in tit. de instrumen. additione; in §. porro. Bar. tamen in dict. l. Modestinus. num. 3. addit duas alias rationes. Prima nē si clam fiat, homines fraudetur. ut in l. data. C. de donatio. & quia in magnis quantitatibus, magna exigitur observatio. ut in l. fina. & in Authent. ibi posita. C. si cert. petat. Anto. de Canario in dict. q. 9. dicit has rationes magistras, excepta illa quæ ponitur in di. l. data. Facit etiā alia ratio: quia reipublice interest nē quis re sua male utatur. ut in §. fina. Insti. de his qui sunt sui vel alie. iuris.

1 Amplia primò prædictā regulam habere etiam locum in creditore qui remisit domū sibi debitam: quia remissio donatio est. ut in l. si mulier. ff. de codictio. causa data. Et quod in remissione facta causa donationis requiratur insinuatio, tenet glo. 1. & ibi docto. in l. si quis obligatione. ff. de regu. iur. & ibi Hiero. Cagno. num. 5. dicit esse communem opinio. Eandem opinionem tenet Bart. in dict. l. Modestinus. num. 1. Bal. in l. pactum. nu. 2. C. de collatio. quam dicunt communē esse Alexā. & Deci. in l. creditori. nu. 2. C. de pactis. idē Alexan. & ibi Iason in l. si mulier. nu. 1. C. de condictio. causa data. Felin. num. 2. in cap. venies. el. 1. de testibus. & ibi docto. idem Alex. in conf. 137. num. 28. volu. 2. Andre. Barba. in conf. 41. num. 24. versu. item est etiam ponderandum. lib. 1. quod tamen declarat secundū Feli. vbi supra, & Roma. in di. l. Modestinus. numero. 41.

2 Amplia secundò, siue donatio fuerit facta extraneis siue coniunctis. ita tenet Bald. in l. data. in prin. C. de dona. quia eadem ratio & maior videtur inter coniunctos quam inter extraneos, ut concludit Barba. in conf. 23. num. 10. versu. modò in proposito. volu. 2. facit quod notat Marcus de Mantua in Apophthegma. 79.

1 Limita primò non procedere in dote. ut in l. fina. in §. 1. C. de iure dot. & in l. si. C. de donationi. ante nuptias. & hoc favore dotis statutum est, sicut multa alia: ut in l. 1. & ibi not. ff. soluto matrimo. Et hæc limita. probatur de iure regio in l. 9. in si. tit. 4. par. 5.

2 Limita secundò in donatione propter nuptias: quæ non est minoris favoris quam dos. ut in l. fina. C. de donatio. ante nuptias. imò dicitur quod in substantia nihil distat. ad hoc facit

facit text. in Authent. eo decursum. C. eo. tit. & in Authent. ut fatrum filij. in §. illud. colla. 9. & in Auten. ut sponsalitia largitas. in prin. colla. 9. ita Ange. in dic. §. illud nu. 1. Guid. Papa in decisione. 35. num. 2. Anto. de Canario in tra. de insinuationibus. in 2. part. q. 4. nu. 4. Bal. Nouellus in tra. de dote. in 6. par. pri. q. 47. nu. 2. Bal. in Authent. dos data. §. similiq; modo. C. de dona. ante nuptias. Bar. in l. cum multaz. in prin. C. de donatio. ante nuptias. Ioan. Balsianus in consuet. Aluerniz. in dict. articulo. 42. versu. 7. fol. 106. licet olim in insinuatione requirebatur. ut in dic. l. fin. C. de donat. ante nuptias. & in l. si. §. similiq; modo. C. de iure dotium. & in di. l. sancimus. in prin. C. de donat. quod est verū respectu mulierū & in earū favorem, secundum suprad. §. illud. & ibi Ange. & dict. Authent. eo decursum, Paul. Parisius, vbi hoc declarat, in consil. 6. num. 24. vol. 2.

3 Limita tertio non procedere in donatione feudali: ut si rex vel alius dat castrum aut aliam rem in feudum, valebit sine insinuatione. ita tenet Bald. in cap. peruenit. el. 2. num. 4. de iure iur. idem in alia donatione a principe facta: ut in l. illud. C. de sacrosanct. eccle. in l. sancimus. ver. exceptis. C. de donatio. & ibi docto. & in authen. ut non fiant pignora. in §. illud. colla. 5. Anto. de Canario in tractatu de insinuatione. in 2. parte num. 2. Matth. de Afflic. vbi hoc declarat, in cap. 1. in §. item sacramenta. glof. 4. num. 33. de pace iura. firman. in v. sibus feudorum.

4 Quarto fallit in donatione remuneratoria & mutua. ut in l. si pater. & in l. Aquilius Regulus. & ibi gloss. in verbo, non meram. ff. de donatio. & in l. fina. & ibi glo. in verbo, observatio. C. de iure doti. & ibi Ange. de Perusio. tenet Bald. in l. illud. nu. 8. C. de sacrosanct. eccle. Iason in l. si non fortem. in §. libertus. num. 8. ff. de codi. indebi. vbi dicit valere prædictam donationem dum modò facta sit propter seruitia præcedentia, & seruitia sint æquivalentia donationi, ita tenet idē Ias. vbi hoc not. declarat, in l. ex hoc iure. nu. 53. ff. de iust. & iure. Segura in repe. lab. ex hæredati substituto. num. 91. ff. de legat. 1. Bart. & ibi notab. Io. de Imo. in di. l. Aquilius Regulus. ff. de don. Anto. de Canario in dict. tracta. de insinuatione. in 2. parte. q. 12. num. 15. Ratio est: quia talis donatio non est propriè donatio: sed potius quedam permutatio seu compensatio. ut in l. sed & si lege. §. consuluit. in si. ibi, velut genus quoddam hoc esse permutationis. ff. de

petitione hereditatis. & in dict. l. Aquilius Regulus. versu. dixi posse defendi. ff. de dona. & talis donatio non reuocatur pretextu ingratitudinis, nec in ea habet locum tex. in l. si. C. de reuocand. donat. nec alia iura communia loquentia de donatione, ut est tex. iuncta gl. in l. si pater. §. ff. de donat. & ibi docto. & gl. & ibi docto. in dict. l. fin. in verb. inueniatur. quam etiam sequitur ibi Ripa. in repe. q. 44. Carolus Molinæ in consuet. Parisien. titu. 1. §. 30. num. 99. Boerius in decisione. 27. Et ultra istum effectū & alios effectus huius obligationis antidotalis, vide. 18. effectus per Iason in l. si non fortem. §. libertus. num. 5. ff. de condict. indebiti. 19. effectus ponit idem Ias. in l. ex hoc iure. num. 15. cum alis. ff. de iustitia & iure. alios ponit Fortunius Gartia in l. 1. §. ius naturale. nu. 37. ff. de iustitia & iure. quatuor & triginta ponit Andreas Tiraquellus in repetit. l. si vnquam. in verbo, donatione largitus. num. 11. cum sequentibus. C. de reuocand. donationibus.

5 Quinto fallit in donatione iurata. ut tenet Ioan. Andre. in additione ad Specul. in tit. de instrumen. additione. in §. porro. in additione incipienti, minus. Federi. de Senis in con. 28. nu. 1. Bal. in cap. cum contingat. num. 13. de iure iur. & ibi Ioan. de Imo. vbi latissime hoc examinat nu. 90. per quatuor col. & ibi Abb. num. 17. Ioan. Faber in §. & cum retrò. num. 3. Instit. de donatio. Alexan. in conf. 4. num. 10. & in conf. 12. num. 4. volu. 1. & in conf. 157. nu. 19. vol. 2. & in conf. 21. num. 11. vol. 3. & hanc opinionem, vbi plenè eam disputat & concludit, tenet Bartholomæ. Soci. in conf. 77. nu. 10. volu. 1. vbi dicit quod hæc opinio est verior, & quod semper pro ea iudicaret & consuleret. Hanc etiam opinionem dicit esse communem Iason in conf. 51. col. fin. vol. 1. eandem dicit esse magis communem Fran. Curti. Iunior in conf. 34. num. 1. Deci. in con. 239. num. 3. & in conf. 432. num. 11. & 15. Ripa in lib. 3. respon. forum. cap. 11. num. 11. Matthe. de Afflic. in c. 1. num. 36. de feudo dato in vicem. l. commissio. in v. sibus feudo. Hanc opinionem dicit etiam esse communem Maria. Soci. Iunior in conf. 67. nu. 20. vol. 2. Alex. vbi dicit ita fuisse cōsultum per multos doct. in l. nemo potest. ff. de legat. 1. Hanc etiam opinionem tenet plures docto. quos refert Andre. Tiraquell. quos propter prolixitatem non refero in repe. l. si vnquam. in præfatione. num. 143. C. de reuocand. donatio. Anto. Rubeus Alexandrinus in conf. 59. num. 2. Paulus Parisius, vbi eam dicit communē,

communem, in conf. 69. num. 95. vol. 3. Contrariam tamen opinionem, imò quòd prædicta regula & leges eam probantes non possint iuramento renuntiari, tenent Guilielmus de Cugno, Alberi, & Bal. sibi contrarius in l. illud. num. 9. C. de sacrosan. eccle. & dicit Ioan. de Intol. in dict. Modestinus. ff. de donat. quòd istud est de mente Bart. ibi, in n. si dum se remittit ad not. per eum in l. si quis pro eo. ff. de fideiuf. idem tenet Ant. de Canario in tractatu de insinuatione. 2. par. q. 33. num. 50. vbi per totam q. hoc examinat, & tenet hanc opinionem, maxime in num. 59. Angel. in conf. 179. num. 7. vbi dicit hoc esse verum, etiã in donatione facta inter coniunctos & inter fratres. Hanc opi. dicit communem Andreas Barb. in c. 16. nu. 16. v. & si quispiã dixerit. vol. 2. col. 10. in principio. Alex. sibi contrarij in additio. ad Bart. in l. post mortem. ff. de adoptio. Barb. in conf. 12. incipienti, viso celebri. in 2. col. in fine, vers. quod verò opponitur. vol. 4. Ange. Areti. in §. aliz. nu. 5. & 9. Instit. de donatio. idem Barba. & quàm plures docto. tenent hanc opinionem, quam ipse refert in conf. 66. num. 23. & in conf. 67. per totum: inter consilia Franc. Curtii Senioris. hanc etiã tenet Bartholomæus de Scarapis in conf. 1. num. 6. inter consilia Alberti Bruni. Rom. in dict. Modestinus. num. 18. Laurentius Calcanes. in conf. 25. num. 33. vers. nec obstat etiam quòd dicatur. Eandem opinionem tenet quàm plures doct. quos refert Carol. Ruinus in c. 159. num. 6. vol. 4. & ibi in num. 15. refert contrariam opinionem, in qua se non bene firmat propter ambiguitatem opinionum: & alij etiam docto. quos refert Maria. Soci. Junior in conf. 69. num. 39. & in con. 77. num. 58. vol. 1. vbi refert has duas opiniones & etiam se non bene firmat: & alij etiam docto. quos refert Andre. Tiraquell. in repe. l. si vnquam. in præfatione. num. 153. C. de reuocan. donatio. & hanc opini. vbi adducit pro ea plura fundamenta, & dicit quòd secundum eam si casus eueniret semper consuleret & iudicaret, tenet Ioan. Crotus in repe. l. nemo potest. col. 14. vers. fallit hæc conclusio. ff. de legat. 1. Sed hæc posterior opinio verior mihi videtur, quòd donatio etiam si sit iurata, si non sit insinuata non valet. Ratio prima facit: nam, vt supra dixi in rationibus huius regulæ, insinuatio fuit introducta fauore publico, ne quis effusa liberalitate patrimonium suum exhauria: ideo iuramentum nullum effectum operatur. vt in ca. si diligenti. de foro compe-

teni. not. in l. iuris gentium. §. si paciscar. ff. de pactis. Secunda ratio facit: nam donatio ommissa in insinuatione ideo est nulla, quia præsumitur facta esse in fraudem: & sic ad vitandas fraudes que committi possunt, maxime inter coniunctos, vt in dict. l. data. C. de donationibus. & sic etiam in odium recipientium clandestinas donationes. Si ergo iuramentum firmaret contractum donationis absq; insinuatione, præstaret occasionem delinquendi contra l. conuenire. ff. de pactis dotalibus. & sic videretur iuramentum contra bonos mores, & sic quòd non valeat: vt in capi. non est. de regul. iuris, libro. 6. & sic vbiq; . l. vel statutum præsumit fraudem in aliquo contractu iuramentum interpositum super illo contractu non firmat dictum contractum: ita Bald. Salic. Paulus de Castro in Authen. sacramenta puerum. C. si aduersus venditionem. Bar. in l. oēs populi. l. 2. q. 3. q. prin. ff. de inst. & iur. Roma. in conf. 12. pro qua opi. faciunt alia quàm plura fundamenta quæ traduntur à Docto. in locis supra allegatis, quæ propter prælixitatem non curo referre.

6 Sexto fallit in donatione facta ecclesie vel alicui pio loco. ita tenet Barto. & Alberic. in dict. l. illud. C. de sacrosanct. eccles. per illum tex. Ioan. Andre. in additioni. ad Specula. in tit. de instrumen. additione. in §. porro. in additione super verbo, sed illa lex. Ioan. Cal. in con. 3. sub rubri. de donationibus. tex. in l. si quis pro redemptione. C. de donatio. Roma. in d. l. Modestinus. nu. 11. Feli. post Ant. in c. ecclesie sancte Marie. num. 82. de constitu. vbi dicit hanc esse communem opinionem: & allegat quàm plures doctores eam tenentes. Eandem opinionem tenet Franci. à Ripa in libr. 3. respon. forum. cap. 11. num. 10. Abb. in cap. relatum. el. 1. de testamen. Paul. Parisius in conf. 70. num. 23. vo. 4. Petrus Rebassus in tractat. de priuilegijs scholarium, priuilegio 64. vbi dicit quòd idem est in donatione facta scholaribus tanquam pia: & dicit quòd est communis opinio.

7 Septimo fallit quando princeps ex certa scientia confirmat donationem non insinuatam. ita tenet Panor. in con. 84. num. 3. cum sequen. vol. 1. vbi consuluit rescriptum principis ex certa scientia, confirmans donationem non insinuatam valere etiam in præiudicium filiorum quibus erat ius quæ situm spe probabili: quia ista insinuatio est solennitas quædam de iure iure positio introducta: quam ob rem est in renuntio principis. ita Alexan. in l.

in l. quanquam. C. de militari testamento. Alciat. in tracta. de præsumptio. in 3. regula, præsumpt. 11. num. 8. doct. in regul. de confirmatione vtili vel inutili. facit quòd supra dixi in regul. 43.

8 Octauo limita in donatione facta coram iudice: quia eo ipso videtur insinuata. vt in l. omnium. & ibi docto. C. de testam. & in l. sancimus. C. de donationibus. Bar. & docto. in l. Modestinus. ff. de donatio. facit tex. & ibi docto. in l. fina. C. de prædij decurionum. libr. 10. Alexan. in conf. 20. num. 5. volum. 3. Quam opinionem tenuit Bar. in dict. l. Modestinus. nu. 3. la. vbi hoc not. declarat, in di. l. omnium. C. de testa. nu. 4. Andr. Tiraquell. in legibus conubialibus, in glo. 3. num. 32. Et an iudex si faciat donationem coram se possit insinuatio fieri, vide notab. Bart. in l. si consul. num. 3. ff. de Adoptioni. Anto. Capicium, vbi hoc notabiliter examinat, in decisione. 203. nu. 13.

9 Limita nonò in bonis donatis intestamentis: quia donationis nomine non venit testamentum. & in l. alienatum. in §. si. ff. de verb. signi. & sic instituti in testamento non tenentur insinuare, licet si testamenta facta sint coram curato & testibus, iuxta ca. relatum. Cle. 1. & in capit. cum esset. de testamen. oporteat quòd publicentur & in publicam reducatur formam ad hoc vt probent. vt in l. publicati. C. de testamen. tamen hic non agitur de illa publicatione, nec de illa quæ ad aperturam testamentorum fieri solebant: vt in l. 1. & 2. ff. quemadmo. testa. aperiant.

10 Limita decimo in lucro quòd quis acquirit ex legis vel consuetudinis dispositione. tenet Bal. in Authen. eo decursu. C. de donatio. ante nupt. num. 2.

11 Limita vndecimo in casu. l. vnice, in fine. C. de plus petitio. ibi, siue insinuatæ sint siue nõ.

12 Limita duodecimo in donatione causa mortis. vt in l. fina. C. de donatio. causa mort. vbi hæc donatio omnes effectus sortitur quos habent vitimæ voluntates. & ita expressè concludit Guido Papa in decisio. 610. & in decisio. 325. num. 3. notat glo. in l. si quis pro redemptione. in verbo, ad refectionem. C. de donatio. & ibi Bart. Salic. & Angelus: Specu. in tit. de instrum. additione, in §. porro. & hanc opinionem tenet expressè Anto. Rube. in conf. 59. num. 1. vbi post Bar. in dict. l. si. dicit quòd per illam. l. est correctus tex. in l. donatio. C. de donatio. eandem opinionem per dict. l. si. tenet Anto. de Canario in tracta. de insinuatione, in 2. parte. q. 7. num. 7.

13 Limita decimotertio non procedere in contractibus qui donationis nomine non continentur: & ideo venditio & alij contractus nõ insinuantur. vt in l. Labeo. in §. contractum, & ibi docto. de verbo. signi. maxime Cepola numero. 4.

14 Decimoquarto fallit si filia renuntiat futura successioni: Quia in hoc non requiritur insinuatio: secus si hereditas esset iam quæ sita, & filia remitteret: quia tunc donatio est. ita tenet Bald. in dict. l. illud. num. 17. vers. quid ergo dicemus. quem sequitur Anto. de Canario in tracta. de insinuatione, in 2. parte. q. 16. num. 21. idem est si fiat pactum inter fratres quòd vnus alteri succedat. vt in d. licet. C. de pact. Quia potius dicitur contractus quàm donatio: & ob id insinuatio non requiritur. ita Io. Andre. in additio. ad Speculum titu. de instrumentorum additione, in §. porro. quem sequitur Anto. de Canario, vbi hoc notabiliter examinat, in dict. tracta. in 2. parte. q. 19. num. 23.

15 Decimoquinto limita in confessione facta in iudicio animo donandi: quia insinuatio nõ requiritur. vt in l. quidã in iure. & ibi Bar. num. 1. ff. de donatio. Bald. in dict. l. illud. nu. 12. C. de sacrosanct. eccles. quia pro insinuata habetur postquam in iudicio facta est. & ita tenet Anto. de Canario in dict. tract. de insinuatione, in 2. parte. q. 15. num. 21.

16 Decimosexto fallit in donatione rei alienæ: cum non sit propriè donatio. vt in l. in adibus. §. fina. ff. de donatio. nam vsucapiendi conditio non est donatio: quia procedit à lege, & non iudicio donatoris: ita concludit Bald. in l. post mortem. num. 14. C. de fideicommissis. quem sequitur Roma. in dict. l. Modestinus. num. 16.

17 Decimosextimo limita in remissione vsurarum futuri temporis. vt in dict. l. Modestinus. & ibi Bart. & docto. ff. de donatio. glo. in §. aliq. in verbo, inueniri. Insti. eod. titu. Ratio nõ ponit Anto. de Canario in dict. tracta. in 2. parte. q. 13. num. 13.

18 Limita decimo octauo quando plures donationes sunt facte diuersis temporibus: quæ simul congregatæ eam summam excedunt: tunc enim non requiritur insinuatio. ita probat tex. in l. sancimus. in §. si quis autem per diuersa tempora. & ibi expressè Bald. & docto. C. de donatio. & ita tenet expressè per illum text. Ioan. Igneus in Authen. ex causa. num. 207. C. de libe. præteritis.

19 Decimonono fallit de iure antiquo, in quo 72. aurei faciebant libram auri. vt est glo. in Authen.

Authen. de defenfo. in. 4. & iudicare in glo. 2. colla. 2. & in. l. in eum. ff. de in ius voca. & in. l. quicumq. in glo. in verbo, vel viginti. & ibi Bald. & Salic. C. de seruis fugi. & in. l. quotiescumq. in verbo, haud. C. de fufcepto- ribus & arcais. lib. 10. & in rubr. C. de veteris numismatis potesta. lib. 11. & in. 6. omniu. rautem. Insti. de poena temere litigant. & in. l. fina. C. communia de legat. & in. lid est. ff. de edolo. sed cu hodie aurei quibus vtinur sunt minoris ponderis: & 96. faciunt libram auri: & sic hodie ducatus non est nisi octaua pars vncie: secundum Bart. in dict. Rubri. C. de ve- teris numismatis potesta. & in dic. l. quoties, Abb. in. c. conquerenti. num. 6. de officio ordi. & ibi Felin. diffusè num. 2. idem Abb. in. c. nulli. num. 1. de Iudicis. Paul. de Castr. in. l. si. & ibi docto. C. communia de lega. ideo dona- tio hodie valet vsq; ad octingentos aureos: quia aurei vel solidi de quo in illa. l. debet co- putari secundum tempus quo facta fuit illa lex. ita in expressis terminis tenet Angel. in. l. fancimus. nu. 4. C. de donatio. quem sequit- ur Iason. vbi dicit quod ita in expressis ter- minis obtrahit in. l. 2. in. 6. ex his. nu. 16. ff. de verb. obliga. & in. l. quæ extrinsecus. eod. tit. & in. l. in eum. num. 1. ff. de in ius vocari. Paul. Castren. in. l. fina. C. commun. de lega. Iason in. l. puniri. num. 2. C. si contra ius vel vtili. pu- bli. quam opinionem tenet Deci. in conf. 139. num. 3. Felin. in cap. conquerente. num. 2. de officio deleg. Bartholomæ. de Chaffanç. in confue. Burgun. in titu. des iustices: Rubri. 1. §. 7. folio. 76. col. 4. nu. 1. Alexan. in conf. 4. num. 9. in fine. vol. 1. Andre. Alciat. in. l. etiam aureos numos. & in. l. hzc nuntiatio. ff. de verbo. significa. Alber. Brunus in tracta. de augmento. in vltima conclusione. l. q. princi- pali. col. 2. vers. olim. Hodie tamen in nostris temporibus cum ad constituendam libram auri requiratur plus quam centum & vigin- ti aurei vel solidi, videtur quod donatio va- leat etiam post mille aureos sine insinuatio- ne: attenda supra dicta limitatione.

Regula. ccxxv.

Deo de necessitate debetur ecclesie vel pio loco sufficiens & perpetuo: & tradi- debet in limine foundationis: vei acquisitionis iuris patronatus. Hanc Regulam probat tex. in. c. placuit. & ibi glo. 1. q. 2. & in cap. ne- mo. de consecra. distin. 1. glo. in cap. pia men-

tis. in verbo, collata. 16. q. 7. & in cap. cum si- cut. & ibi Abb. de consecr. eccle. vel altaris. & ita expressè tenet Lambertinus in tracta. iu- ris patronatus. in. 1. parte. 1. lib. in. 10. articu- 5. q. principali. num. 1. cum sequentibus. & quod dos ecclesie debeat esse perpetua, pro- bat text. in capit. sine exceptione. 2. q. 2. & in cap. nulli. de rebus ecclesie non alienan. ita te- net Lambertinus in dict. tra. in. 1. parte. 2. lib. in. 2. arti. 5. q. principali. num. 3. & in articulo. 3. num. 1. & quod debeat tradi in limine funda- tionis, probat text. in dict. capit. nemo. & fir- mat Lamberti. in dict. articulo. 10. & per tota illam. 5. q. notabiliter tractat materiam huius regulæ.

Hanc regulam cum viginti ampliationibus, & sex limitationibus ponit Cesar Lamberti- nus in dict. tract. in. 1. part. 1. libri. in. 22. arti. 5. q. principali. folio. 46. colu. 4. num. 3. vsq; ad finem.

Regula. ccxxvi.

Donatio facta per criminofum post cri- men contractum ante sententiam con- demnatoriam valet. Hanc regulam probat tex. in. l. post contractum. ff. de donatio. De iure regio probatur in. l. 2. titu. 4. part. 5. & in. l. 5. titu. 12. libr. 3. fori. Circa quam regulam vi- de Bart. in. l. si is qui bonis. ff. de acquiren. hære. docto. in. l. ex iudiciorum. ff. de accusa- tio. Sali. in. l. si quis posthac. C. de bonis pro- scriptorum.

Limita primò quando delinquendi pro- positum ex poenæ suspitione fieret. vt in. l. si aliquis. in. 2. respon. ff. de donat. causa mor. & in. l. in fraudem. ff. de iure fisci. & in. l. sed & si maritus. ff. qui & a quibus. in fine: & in. l. que- situm. la. 1. eod. titu. Circa quam limitatione vide notab. vltra Bar. Ludoui. Roma. in dict. l. post contractum. numer. 2. vbi notabiliter eam examinat.

Limita secundò quando etiam post de- lictum ante accusationem donauit bona, que ipso iure publicata erant. vt in. l. commif- fa. ff. de publica. & vectiga. & in Authent. in- cestæ. C. de incestis nupt. Scribentes in. l. Im- peratores. ff. de iure fisci. & in cap. cum secun- dum. de Hereticis. lib. 6. facit quod supra di- xi in regal. 150. vbi in fine posui. 250. casus in quibus confiscatio bonorum fit ipso iure.

Limita tertio quando bonorum administra- tio ob delictum esset interdicta: vt in crimine

lex maiestatis, & repetundarum. vt in. l. ex iudiciorum. ff. de Accusatio. & in dict. l. que- situm. tradit Bart. in dict. l. post contractum. num. 2. Quod tamen non procedit in aliena- tione necessaria: vt in. l. reo. ff. de solutioni. & in. l. alienationes. ff. fami. herciscun. & in. l. pe- ro. in. 6. prædium. ff. de leg. 2. Quod intelligen- dum est pro suis alimentis, aduocatis, & scri- pturis ad eum pertinentibus. ita tenet Bar. in dict. l. post contractum. num. 2. quem sequit- ur Didacus à Couarrui. in Epitome de spõ sali. in. 2. parte. cap. 6. §. 8. num. 9. quem sequit- ur Ioan. Hannibal in repe. l. post contractu. num. 481. facit quod supra dixi in regu. 68. in 10. limitatione.

Quarto fallit quando alienatio esset irreuo- cabilis, vt actio libertatis facta seruo. vt in. l. qui poenæ. ff. de manumissio. ita tenet Bart. in dict. l. post contractum. nu. 2. & ibi Ioan. de Imol. num. 4.

Quinto fallit quando post accusationem non cõparet in iudicio. vt in. l. fin. ff. de requi- ren. reis. ita Bart. in dict. l. post contractum. num. 13. & ibi Roma. num. 11.

Sexto limita vt per glo. in dict. l. lex iudicio- rum. quando post litem contestatam fieret: quia videtur esse litigiosa. quæ sententia re- probatur à pluribus: quia non fit lites conte- statio criminalis ad rei petitionem, sed ad vin- dictam. vt in. l. quaquam. in. §. Iulianus. ff. de aqua pluvia accen. ita tenet Bart. in di. l. post contractum. num. 14.

Limita septimò quando post sententiam cõ- demnatoriam fit: vt in. l. si quis posthac. C. de bonis proscripito. Nisi appellatum fit: quic- quid dicat Bar. in dic. l. post contractum. nu. 15. nec obstat text. in. l. chirographis. in. §. 1. ff. de administra. tuto. quia illic fuit prima sen- tentia confirmata per secundam, secundum Ioan. de Imol. in dict. l. post cõtractum. nu. 4. hoc etiam sentit Roma. num. 14.

Limita octauò non procedere in testamen- tis. vt in. l. si quis filio exheredato. in. §. irritu. ff. de iniusto. rupto. Cuius ratio est: quia defi- cit confirmatio, eò quod ante aditionem sen- tentia sequuta est. Quod tamen hodie corre- ctum est per tex. in. l. 4. Tauri. vbi disponitur quod non solum ante condemnationem, ve- rum etiam post condemnationem potest quis testari. de quo vide ibi Castill. in prin. & doc.

Nonò limita in donatione causa mortis. vt in. l. si aliquis. ff. de donatio. caus. mor. Aliud tamen est in donatione coniugali: vt in. l. res vxoris. C. de donati. inter virum & vxor. & a-

lia circa hanc regulam vide per Bart. & doct. in locis supra allegatis.

¶ Sequitur litera. E.

Regula. ccxxvij.

Quæ in testamento adimun- tur, ipso iure adempta cõsentur. Quam regulam probat text. & ibi Bart. num. 2. in. l. si ita sit scri- ptum. & ibi gloss. in verbo, ipso iure. ff. de lega. 1.

Hanc regulam ampliat duobus modis, & li- mitat tripliciter Vdalric. Zasius in dicta. l. si ita sit scriptum. à num. 7. vsque ad num. 14.

Regula. ccxxviii.

Ecclesia habet priuilegium vt pro quocun- que crimine ab ea quis extrahi non pos- sit. Hanc regulam probat tex. in cap. defini- uit. cum aliis. 17. q. 4. in cap. reos. 23. q. 5. in cap. inter alia. de immuni. eccles. De iure regio est in. l. 2. titu. 11. part. 4. circa quam regulam vide Ioan. de Visquis in rep. dict. c. definiuit. quæ posita est per modum tractatus. in. 2. vo- tract. diuerforum docto. Didacum à Couar- ruius in lib. 2. Variarum resolutionum. cap. 20. Ioan. Igne. in. l. 1. nu. 4. cum aliis. ff. ad Syl- lania. Petrum Rebuffum in glo. ad constitu. Regias Gallie. in. 2. parte. in tract. de immuni. ecclesiarum. per totum. Nicola. Boeri. in deci- sione. 109. Giffille. Maine. in regula, Nemo de domo. ff. de regu. iur. laio. in. l. plerique. ff. de in ius vocan.

Hanc regulam ampliat quinque & viginti modis Remigius de Gonny in tracta. de im- muni. ecclesi. à pagina. 14. vsque ad pag. 100. & à pag. 101. vsque ad pag. 209. limitat eam. 39. modis.

Et circa hanc regulam vltra Aluarum Pe- largum in libro. 1. de planctu ecclesie. articu. 66. cum sequen. vide. 8. priuilegia ecclesiarum per Catel. Cottam in Memoriali. iuris, in ver- bo, ecclesia. Et viginti priuilegia ponit Guil- lier. Luueranus in Arbore iurisdictionum, num. 15. Et triginta septem priuilegia ecclesia- rum & dotium. cum. 30. illationibus, ponit no- tabiliter Cesar Lambertinus in tracta. iuris patrona. in articulo. 8. §. q. principalis, libri. 1. à num. 1. vsque ad num. fina. fol. 35. col. 3. Quæ

*aliter in duobus casibus
si sit publicus laico
Indicimus de populo
quod qui durit in re
frequencia de publicas
strachas ob idet aqesio
nus. 2. seruus fugiens
decclesiam timore domi
radendus & sig impunita
re iuranti restituendus
id est in c. inter alia
de in munitate ecclesiar*

37. privilegia ante eum posuit Paul. de Citadinis in tracta. iuris patrona. in. 3. parte. q. 11. secundæ causæ, per totam.

Regula. ccxxix.

Ecclēsia fundata, cōstructa, & dotata, post fundationem, cōstructionem, seu etiam post consecrationem, non potest acquiri in ea ius patronatus: quia cū sit libera nō potest recipere seruitutes. Hanc regulam ponit gloss. in cap. piz mentis. in gloss. i. circa medium, in vers. si quis autem post consecrationem. 16. q. 7. quam glo. sequitur ibi docto. & Inno. in rubrica, nu. 2. de iure patronatus. vbi dicit dantem aliquid ecclēsiæ, post consecrationem eius non dici patronum, sed benefactorē. quem sequitur Ioan. Andre. in. c. 1. de iure patronatus, lib. 6. Cardi. in rubrica de iure patronatus. q. 6. & conf. 82. Archid. in ca. filiis. 16. q. 7. Abb. in cap. quoniam. num. 9. de iure patronatus. idem Abb. in con. 28. num. 1. & in conf. 106. num. 2. & latissimē in conf. 59. num. 3. vol. 2. Angel. in summa, in verbo, ius patronatus. §. 4. Felin. in. c. cū venerabilis. num. 37. ad medium, de exceptioni. & ita expressē concludit Lamberti. per plura, in tracta. iuris patrona. in. 1. libr. q. 6. primæ partis principalis. num. 1. cum sequen. fo. 47. col. 4. Hanc regulam ampliat tripliciter, & limitat tribus modis, vbi has ampliationes & limitatio. sublimitat & declarat, Cęsar Lamberti. nus in tracta. iuris patrona. in. 1. parte. 1. libr. in. 8. arti. 6. q. principalis, num. 4. per totū, folio. 56. col. 4.

Regula. ccxxx.

Edere non cogitur inuitus rationes vel instrumenta, sed tertius apud quē reperiuntur. Hanc regulam probat glo. in. l. in fraudē. in. §. nec instrumenta. in verbo, edi. ff. de iure fisci. quam pro notabili allēgat Ange. de Perusio in. l. i. in. §. editiones. ff. de edendo. eandem gloss. sequitur Abb. in cap. 1. num. 22. de probatio. vbi reprehendit Anto. de Butrio qui contrarium tenuit per rationes quas ibi Abb. adducit. quam glo. sequitur Iason in. l. pxtor ait. in prin. num. 9. ff. de edendo. & secundum illam gloss. consuluit Alexan. in cōsilio. 58. num. 4. vol. 1. Felin. in dict. cap. 1. nu. 14. de probatio.

¶ Hanc regulā limitat septem modis Philip.

Deci. in dict. cap. 1. de probatio. à num. 273. vsque ad num. 281.

Regula. ccxxxi.

Edium iuris patronatus est prohibitum, vt omnes ex fundatione, cōstructione, & dotatione acquirere possint ius patronatus qui non sunt specificē à iure prohibiti. Quam regulam probat tex. & ibi. Io. Andre. Cardin. & docto. per eum in cap. nobis. de iure patrona. & ita concludit Lamberti. nus in tracta. iuris patrona. in. 1. parte. 1. libr. in. 7. q. principali, in prin. nu. 1. fo. 57. col. 3. & in eadem. q. 7. arti. 2. num. 33.

¶ Hanc regulam ampliat nouem modis, & limitat tripliciter, Lamberti. in dict. tracta. in. 1. parte. 1. libri, articulo. 15. 7. q. principalis: nu. 10. fol. 66. col. 2. vers. ex omnibus.

Regula. ccxxxii.

Edium de presentandis dicitur permissū vt quilibet admitti possit dummodò in ecclēsia vel locis piis sit clericus, in aliis locis iuxta qualitatem eorum. Probat hęc regula per totum, de iure patrona. & 16. q. 7. ita tenet Lamberti. in tracta. iuris patrona. in. 1. parte. 2. libr. in. 7. q. principali, fol. 214. col. 3. Hanc regulam ampliat vndecim modis, & limitat quinque modis, vbi multipliciter restrigit has ampliationes & limita. Lamber. in. d. tracta. in. 1. parte. 2. libr. articulo. 18. 7. q. principalis: num. 7. fol. 221. col. 3. vers. ex omnibus dictis.

Regula. ccxxxiii.

Eligens semel, non potest amplius eligere. Hanc regulam probat text. in. l. serui electione. in prin. ff. de leg. 1. in. l. apud Aufidiū. ff. de optione legata. in. l. si his qui. ff. de procurato. in regul. quod semel. de regul. iuris, lib. 6. cum aliis. Circa quā regulam vltra doc. in supradictis locis, vide Ioan. Paponis in gl. ad consuet. Borbonias. §. 480. Paul. Parisi. in conf. 81. num. 14. lib. 1.

¶ Hanc regulam cum 6. ampliationibus, & quatuor limitationibus ponit Franc. de Ripa in dicta. l. serui electione. à num. 1. vsque ad numerum. 17.

Regula. ccxxxiiii.

Electio

Electio sola non tribuit ius electo. Hanc regulā probat tex. in. l. Publius. ff. de conditio. & demōstratio. & in. l. benè à Zenone. C. de quadriē. prescrip. tex. not. in. l. ex eo tpe. & ibi gl. quæ allēgat plures cōcordantes in. l. verbo. electi. ff. de milira. testamen. Abb. & Docto. in. c. postquā. de electione. not. Paul. Parisi. in conf. 9. nu. 16. cum aliis, vol. 4.

1. ¶ Limita primò non pcedere in electione facta per Principē: quò casu statim administra re pōt. vt. i. l. in prin. ff. ad. l. lul. de arbitu. & i Auth. de collatori. i. §. ad hęc iubem. coll. 9. Secundò fallit qñ superior habet necesse confirmare. vt in. l. li quos spontaneos. C. de decurio. lib. 10. quia nihil videtur dare: vt in. l. vnum ex familia. in. §. si de Falcidia. ff. de lega. 2. alias secus: vt in. d. l. ex eo. & in. l. 1. C. de confirman. tuto. & in Authen. matri & auia. C. quando mulier off. tute. fun. potest.

3. Tertio fallit per inuestituram, vel proximam cinguliacceptionem: nam hęc est quedā confirmatio. vt in. l. si. ff. de milita. testamen.

4. Quarto limita pcedere in consulatu, vel maioribus dignitatibus: secus in minoribus. vt in. §. filius familiās. Insti. quibus modis ius patris potest. solui. & in. l. si. C. de decurio. lib. 10. in Authē. de armis. in. §. illud. colla. 6. & in Authē. Sed episcopalis dignitas. C. de episco. & cleri. notat in. l. si. C. de cōsulibus. lib. 12. Episcopus autē & spiritualis dignitas non potest confirmari ante consecrationē. vt in. c. qualiter post obitum. de electio. & in Extrauagati Bonifacij Octau. incipiēti. Iniuñctē. in. §. presenti itaq; sub tit. de electio. in Extrauag. cōi.

5. Quintò limita non procedere in casu. c. nihil. de electione. duobus. s. concurrentibus: concordia electionis, videlicet nemine discrepante: & quòd sint vltra Italiā, tñ Papæ subiectę.

6. Sextò fallit in electione Romani Pontificis. vt in. c. licet. in si. de electio. & in. c. in nomine Domini. 23. distin. quod etiam est in Imperatore. tenet Io. Andre. in. c. venerabilem. de electio. & ita cōiter teneri firmat Io. de Platea in proemio Insti. nu. 23. facit text. in. c. legimus. 93. distin. quem tex. allēgat glo. in. c. indēnitibus. in. §. si verò. in verbo, autoritate. de electio. lib. 6. & idem de consuetudine seruari tenet Panor. in. c. nihil. de electio. & eandē opi. dicit etiam communem, vbi allēgat quāplures Doct. Hieronym. Cagno. in proemio. ff. veteris. nu. 8. reprobata gl. in. l. benè à Zenone. in verb. iustias. C. de quadriēni prescrip.

7. Septimò fallit i electione Abbatissę. vt in. c. in dignitatibus. in. §. si verò. de electio. lib. 6.

& ibi gloss. verbo, autoritate.

8. Octauò fallit ex consuetudine tribuente ius plenum ex sola electione: vt in electione Rectoris Scholarium. secundum Bal. in Auth. habitata. num. 44. C. nē filius pro patre. quem sequitur Abb. in. c. postquā. nu. 2. de electio. Quod etiam disponitur in constitutionibus huius Vniuersitatis, Constitutione prima: quanuis de iure aliter habeatur: vt in. l. priuatorum. & ibi gloss. de iurisdictione. omni iud.

Regula. ccxxxv.

Electio debitoris est in alternatiuis. Hanc regulam probat text. in. l. plerunq; in. §. pen. ff. de iure dotium. & in. l. si ita relictum. ff. de lega. 2. & in. l. pen. C. de conditio. indebi. in. c. referente. de præben. in regul. in alternatiuis. de regul. iur. libr. 6. De iure Regio probatur in. l. 24. titu. 11. par. 5. Circa quam regulam & eius materiā vide Dinum in dicta regula In alternatiuis. & ibi Additionatorem eius, vbi congerit quā plures Docto. qui hanc materiā examinant.

¶ Hanc regulam limitat notabiliter Anto. Negusan. de Fano, vno modo in tracta. de pignoribus in. 1. membro. 5. partis principalis: nu. 5. & 6. Eandem regulam limitat duobus modis Iacobinus de sancto Geor. in. d. l. plerunq; in. §. si res. ff. de iure dotium. Aliis duobus modis limitat Catellia. Cotta in Menorali. iuris: in verbo, alternatiuarum electio. Hanc etiam regulam limitat quinque modis Felin. vbi notabiliter tractat eius materiā, in. c. inter ceteras. nume. 4. de rescriptis. Eandem regulam cum duabus ampliationibus, & quinque limitationibus, ponit Nicola. Euerar. iu suis locis legalibus, in loco. 49. Hanc item regulam cum sex limitationibus ponit Martinus Sanctius Vascoletus in tract. indiuiduorum: in. 3. cerula, numero. 50.

Regula. ccxxxvi.

Eligere habētes, debent idoneiorem eligere: nec sufficit idoneum eligere. Quam regulam probat text. in. c. licet ergo. in prin. 8. q. 1. cum concordantiis allegatis ibi in gloss. in verbo, qui præstantior.

¶ Hanc regulam cum vnica ampliatione, & vnica limitatione, & plures restrictiones ad illā ampliationē & limitationē, vbi eius materiā notabil'r tractat, ponit Cęsar Lāb. in suo tra-

m sta. iuris

Sta. iuris patrona. in. 1. parte. 2. libri. in. 3. artic. 10. q. principalis. nu. 23. fol. 255. col. 1.

Regula. ccxxxvii.

EMphyteuta emphyteusi finita non perdit seruitutes acquisitas, neq; impensas & meliorationes: sed eas seu earum estimationem retinere potest. Quae regula probatur primò naturali ratione, quae neminè patitur cum iactura aliena locupletiolem fieri. vt in. l. nam hoc natura. ff. de conditio. in debi. in regu. locupletari. de reg. iur. li. 6. cum simi. bon. tex. in. l. planè. i. §. sed benignius. ff. de petio. hære. Secundo probat per dispositionem iuris communis, qua cauetur, eum qui bona fide in re aliena edificauit, vel aliquid ad perpetuam utilitatem fecit, posse hmoi sumptus utilium vel necessariarum impensarum repetere. vt in. §. certè illud. Inst. de rerum diuisio. & in. l. qua ratione. in prin. ff. de acqui. rerum dom. in. l. domos. ff. de lega. 1. in. l. si quis scies. & in. l. si in arca. C. de rei vendi. cum similibus. Et in emphyteuta, ita tenent Doct. in. l. senatus. in. §. Marcellus. ff. de lega. 1. præcipue Lancelo. Deci. col. 2. Bal. i. c. 1. in. §. si Vassallus. nu. 1. hic finitur lex Federici. i. V. sibi. feud. & ita expressè ibi tenet Matt. de Aff. nu. 2. idem vult Bal. in Auth. ex cipitur. C. de bonis quæ libe. nu. 2. idè Bald. in l. 2. C. de rei vendi. nu. 2. & in. l. in rem. in. §. tignum. ad fi. ff. de rei vendi. Paul. Cast. in Authen. qui rem. C. de sacrosan. eccle. & in conf. 237. nu. 3. & 4. vol. 1. Raphaël Cuma. latè in cõ fi. 57. per. totum. Guido Papa in decisio. 169. & in decisio. 439. Deci. in cõ. 518. nu. 1. Ias. in. l. 2. in. 7. notab. nu. 27. Albertus Brunus in tract. de augmento. conclusio. 20. & hæc est veritas: quanuis Raphaël Fulgosius aliter consuluit in conf. 9. incipienti, Abbas.

Hanc reg. cū quatuor ampliationibus, & duabus limitationibus, vbi not. tractat hanc materiam, & declarat quæ plurima iura loquentia in casu huius reg. ponit Caro. Mo. in gl. ad. d. consuetudines Parisienses: in tit. 1. §. 1. gloss. 5. nu. 75. vsq; ad numerum. 99. fol. 38. col. 4.

Regula. ccxxxviii.

EMens à fisco rem alienam vt fisci, statim in illa re, debet mouere actionem contra fiscum: aliàs non auditur. Hanc regulam probat tex. in. l. bene à Zenone. & in. l. 2. C. de quadrien-

prescription. in. §. finali. Institu. de vsucapio. De iure Regio probatur in. l. 53. tit. 5. par. 5. Hanc reg. ponit Feli. cum quinque limitationibus in. c. quæ in ecclesiarum. de const. nume. 35. Ias. in Auth. quas actiones. nume. 4. C. de sacrosanct. eccle. & in aliis quam pluribus locis, j. in limitationibus relatis. Ex quibus omnibus limitatur sequentibus modis, præter quæ quod eandem reg. limitat nouem modis Corsetus in Repertorio ad Abbatem: in verbo. l. bene à Zenone.

1. Limita primò quoniam fiscus bona fide possidebat, credens quod res esset sua: quia tunc procedit illa lex: secus quoniam fiscus vendit rem istam mala fide: quia tunc non procedit. ita notab. tenet Bal. in. l. si. nu. 2. C. si contra ius vel vtili. publi. pro qua opi. est glo. in. l. 2. C. de comuni. rerum alienation. & in. l. 1. in verbo, distrahatur. C. de venditio. rerum fisca. lib. 10. ita tenet Abb. in. c. 2. prope finem, de rebus eccle. non alienan. Feli. in. c. quæ in ecclesiarum. nu. 32. de constitu. Marti. Lauden. in tracta. de Principibus. q. 11. & ista esse comunem opi. firmat Matth. de Affli. in. c. 1. in fin. in verbo, & bona committentium. nu. 168. quæ sint Rega. in V. sibi. feudo. eam etiã tenet Iacobi. de sancto Georgio in. l. 1. nu. 8. C. si aduersus fiscum. Rodericus Xuarez in allegat. n. Et in dubio præsumitur quod fiscus bona fide possideat: ita vt onus probandi principem non possedisse incumbat actori. ita nota. tenet Bal. in. l. multum. C. de comuni. rerum aliena. Roma. in conf. 310. num. 5. Ias. in Auth. quas actiones. nu. 6. in fine. C. de sacrosanct. eccle. vbi dicit quod hoc est multum tenendum cordi. Feli. in. d. nu. 35. Fran. Balb. in tract. prescriptio. in. 2. par. 5. partis principalis. q. 8. nu. 2. Nicola. Bellon in conf. 51. nume. 4. Curtius Iunior in. l. hæres absens. nume. 16. ff. de iudi. Carol. Ruin. in conf. 46. num. 13. vol. 1.

2. Limita secundò non habere locum in bonis ecclesiarum alienatis à Principe vel à fisco. vt est gloss. notabi. in cap. quicumque militum. in verbo, consensu. 12. quæstione. 2. vbi allègat bonum text. in cap. placuit. el. 1. & ibi gloss. in verbo, annos. 16. quæstione. 3. & hanc opinionem tenet Felinus in cap. quæ in ecclesiarum. numero. 36. de constitutio. Matthæ. de Afflictis in decisionibus. Neapoli. decisio. 361. numero. 42. idem in præludiis constitutio. Neapoli. quæstio. 14. idem in dict. c. 1. in verf. & bona committentium. nu. 171. quæ sint Rega. in V. sibi. feudo. Martinus Lauden. in tract. de Principibus. in. d. q. 11. Abb. in. c. 2. nu. 6. de rebus ecclesi. non alienan. Roma. in singul. 62.

Iason

Iason in Authen. quas actiones. num. 5. C. de sacrosanctis eccle. Franci. Balb. in tracta. prescriptio. in. 2. parte. 5. partis principalis: nume. 2. Guiller. Benedictus in repe. c. Rainuntius. in verbo, & uxorem nomine Adelsiam. nume. 384. Paulus Parisius in consil. 27. num. 88. vol. 1. Alexan. in conf. 52. num. 8. vol. 7.

3. Tertio limita vt indistinctè non procedat de iure canonico. vt est gloss. singu. in verbo, irrita. in. c. 2. de rebus eccle. non alienar. quod intelligunt ibi Doct. in præiudicium ecclesiarum, secundum Abb. ibi num. 6. quem sequitur Feli. in. d. c. quæ in ecclesiarum. nu. 38. Fran. Bal. vbi. §. num. 2. & illam etiam gloss. sequit. Matth. de Affli. in dict. q. 14. in præludiis const. Neapoli. Ias. in dict. Authen. quas actiones. nu. 5. & Paul. Parisi. in conf. 27. num. 88. vol. 1. Hieronymus Zanetinus in tract. differentiarum vtriusq; intris, num. 111.

4. Quarto limita vt procedat dummodò Princeps vendat vel donet rem alienam, dicendo se facere de plenitudine potestatis: aliàs secus. ita tenet Bal. in proemio Decreta. col. 2. Quæ sequitur Marti. Lauden. in tract. de Principibus. q. 11. Fran. Balb. vbi. §. Circa quam limitationem vide Feli. in. d. c. quæ in ecclesiarum. nu. 39. & Stepha. Bertrã. in cõ. 15. nu. 20. vol. 1. 2. impressio. & contra eam tenet Hieronymus Zanetinus in tracta. differentiarum vtriusq; iuris, nume. 115.

5. Quinto limita vt procedat tantummodò in Imperatore & fisco: non autem in Principibus inferioribus. ita Bal. in. c. ad apostolica. de re iudi. lib. 6. idem in. c. fina. nu. fin. de re iudi. vbi dicit hoc esse mentitenendum pro limitatione supradictæ regulæ. eandem opinionem tenet expressè Angel. de Perasio in repe. l. 1. C. de fide instrum. lib. 10. Soci. in conf. 46. vol. 4. Ias. in. d. Authen. quas actiones. nume. 6. Abb. in conf. 3. vol. 1. Curti. Iuni. in conf. 142. in fine, & in conf. vltimo in fine. Curti. Seni. in consil. 50. num. 32. Iaso. in conf. 167. vol. 1. Stepha. Bertrã. in cõ. 15. nu. 19. vol. 1. impressio. 2. Hieronymus Zanetinus in tra. differentiarum vtriusq; iuris, num. 110.

Quæ opinio licet communis videatur, vt ex supradictis Doct. patet, contrariam tamen opinionem de iure veriorem credo: imò quæ tex. i. d. l. bene à Zenone. & alie leges similes probantes hanc regulam habeant locum in inferioribus Principibus, qui habent iura Imperij vel ex privilegio vel ex prescriptione. ita expressè tenet Bal. in. d. c. ad apostolica. de re iudi. lib. 6. prout expressè refert Iacobi. de san-

cto Geor. in tracta. feudorum: in verbo, Princeps. nu. 10. in princ. Martius Lauden. in. d. tracta. de Principibus. q. 11. Frã. Balb. in tract. prescriptio. in. 2. part. 5. partis principalis, nu. 2. Bal. sibi met cõtrarius loquens de Duce Mediolani, in conf. 359. nu. 2. vol. 3. & in consil. 25. nu. 6. vol. 1. Roma. in conf. 59. & in cõ. 310. nu. 5. Raphaël Cuma. in cõ. 154. in fi. Bar. in. l. hoftes. nu. 5. ff. de captiuis. Matth. de Affli. in. c. 1. in verf. & bona committentium crimen. nu. 167. quæ sint Rega. in V. sibi. feudo. Philip. Corne. in conf. 127. nu. 7. vol. 2. Aymon Public. in gloss. ad consuetudines Aluernie, tit. 17. art. 14. nu. 2. Caro. Rui. in conf. 31. nu. 18. vol. 5. Paul. Parisi. in conf. 1. num. 12. vol. 1. Curtius Iunior sibi met cõtrarius in conf. 51. nu. 19. & in. l. hæres absens. ff. de iudi. nume. 17. Nicola. Bellon in conf. 51. & in conf. 59. nu. 8. Castaldus in tract. de Imperatore. q. 109. Alber. Brunus in conf. 3. num. 7. Andre. ab Exea in Rubri. de consti. num. 96. & ibi Feli. num. 33. idem Andreas ab Exea in libr. pactorum. nu. 343. in quibus locis omnes prædicti Doct. concludunt quod hæc regula procedit in locum tenentibus generalibus Principis, ex quibus omnibus hæc secunda opinio redditur plus quam communis: maximè quia Doct. in contrarium allegati vacillant: nam Bald. in. d. c. fina. de re iudica. nihil allègat, sed ex suo capite loquitur, & fuit sibi contrarius consulendo, vt supra dixi. idem Bald. in dicto cap. ad apostolica. statim se limitat. Abb. in dicto consilio transit ad alias solutiones, cum dictum suum sit valde absurdum iuxta nota. de Rege per Decium in Rubri. de constitutionibus. in prima lectura: numero. 4. idem facit Socin. quia non firmat se, sed dat diuersas solutiones, & vltimò dicens, si non singuli, at simul iuncti valeant. Iason in dicta Authent. quas actiones. mouetur ex solo dicto Bald. qui fuit sibi contrarius, vt supra dixi. etiam Francisc. Curti. fuit sibi contrarius, vt ex supra dictis apparet: ita que in effectu ois hi doctores mouentur ex solo dicto Bald. in dicto cap. fina. qui loquitur sine lege & ratione.

6. Sexto limita procedere quando fiscus rem quam alienauit possidebat tempore contractus vel traditionis: aliàs secus. ita illam legem intelligit Bartolus in dicta. l. finali, numero secundo. C. si contra ius vel utilitatem public. ita etiam tenet Baldus in. l. prima, columna 1. C. de hære. vel aetio. vendi. & in. l. 2. post Petrum & Cinum. C. de comuni. rerum aliena. Feli. in. d. c. q. in ecclesiarum. nu. 35. Marti. Lauden.

in. 2. in. d.

- in. d. tracta. d. Principibus. q. 11. Franci. Balb. in. d. tracta. præscript. in. 2. parte. 5. partis principibus. q. 8. num. 2. Jacobi. de sancto Geor. in tracta. feudo. in verbo, sed an Princeps. num. 10. Iason in. d. Auth. quas actiones. num. 6. in fine. Bartholomæus Soc. in. conf. 12. num. 25. volu. 4. Alex. in. conf. 52. num. 5. volu. 7.
- 7 Septimò limita vt procedat quãdo Princeps vendit rem alienam iure proprio: secus si iure creditoris. nam tum emptor nõ est statim securus. ita notabi. concludit Bald. in. proce. mio Decreta. num. 15. per tex. in. l. si fundum. ff. de rescinden. venditi. & in. l. fina. C. de iure dominij impetran. & in. l. eleganter. in prin. ff. de pignora. actio. & in. l. fina. C. si aduersus fiscum. quam sequitur Francisc. Balbus in dicta quæstio. 8. numero. 2. Marti. Lauden. in dicto tracta. de Principi. q. 11. Jacobi. de sancto Geor. in dicto tracta. de Principibus: in verbo, sed an princeps. nume. 10. not. Nicolaus Bellonus in. conf. 51. num. 5. facit glo. in. §. fin. in verb. emit. Instit. de vsucapionibus.
- 8 Octauò limita vt procedat demũ tribus currentibus. Primò quòd Princeps vendiderit rem quam possidebat. Secũdò quòd vendat bona fide, vt supra dixi in prima & sexta limitationibus. Tertio quòd præcesserint solennes subhastationes, iuxta tex. in. l. prima. & in. l. si tempora. & in. l. duplex ratio. C. de fide instrument. & iure hastæ fiscalis. libr. 10. ita notabili. concludit Bald. in. l. prima. C. de hæredi. vel actio. vendi. quem sequitur Matthæus de Afflictis in cap. 1. in verbo, & bona committentium crimen. nume. 168. quæ sint Rega. in V sibus feudo. Jacobi. de sancto Geor. in dicto tracta. feudo. in verbo, sed an princeps. nume. 10. in fine, vbi dicit quòd licet dictum Bal. semper sit menti tenendũ in quantum loquitur de subhastatione, cum nullus in iure ei contradicat: tamen ipse ibi dubitat de illo dicto, & dicit nunquam id vidisse feruari. Ratio Iacobini est: quia dicta A. benè à Zenone. non loquitur de subhastatione. Præterea dicit ipse quòd tex. in dicto. benè à Zenone. habet locum quancumque Princeps donat: tamen nemo dixerit quòd in donatione requiratur subhastatio. & illam opinionem Iacobini sequitur Tho. Grammaticus in decisione. 65. nume. 35. Eandem opinionem dubitando etiam de doctrina Bald. refert Fran. Balbus in tracta. præscriptio. in. 2. parte. 5. partis principalis. q. 8. num. 2. Sed pro dicto. Bald. vide glo. in. §. fin. in verbo, emit. Instit. de vsucapioni. declara vt per Nicolaum Bellonium in consilio. 51. numero. 5.
- 9 Nonò limita vt procedat interueniente traditione, & non aliter. tenet Bald. in cap. primo, in. §. fina. num. 3. de noua forma fidelita. quem sequitur Martin. Lauden. in. d. tracta. de Principibus. q. 11. Franci. Balbus in. d. q. 8. nume. 2. Iacobinus in. d. tracta. feudo. in verb. sed an Princeps. num. 10. Præpo. in. d. c. 1. in. §. fina. de noua forma fidelita. Matth. de Affl. in. c. 1. in verbo, & bona committentium. nu. 172. quæ sint regalia. in V sibus feudo.
- 10 Decimò limita vt non procedat in præiudicium minoris, & in rebus suis. vt est gloss. notabi. in. l. fina. in verbo, debiti. C. si aduersus fiscum. quam ibi sequitur expressè Iacobinus nume. 6. vbi eam notabiter declarat. illam etiam gloss. sequitur Franc. Balbus in. d. q. 8. nume. 2. in fine. eam etiam declarant ibi Cinus & Bald. cum qua declaratione eam sequitur Fran. Curti. Junior in. l. hæres absens. nume. 17. ff. de iudi. facit etiam glo. in dicto. §. si. in verb. emit. Instit. de vsucapio.
- 11 Vndecimò limita vt non procedat in præiudicium dotis seu iurium dotalium. ita tenet Bal. in. conf. 359. incipienti, Quemadmodum. nume. 3. volu. 3. quod dictum alibi non legisse, licet corruptè eum allèget, dicit Iason in. l. 1. nu. 9. in fin. ff. solu. matri. quem ibi sequitur Ripa nu. 15. Bartholomæus Soci. in. conf. 12. nu. 26. volu. 4. Franc. Balb. in tracta. præscript. in. 2. parte. 5. partis princ. q. 8. nu. 2. in fin. & hanc opi. tenet Curt. Iuni. in. l. hæres absens. nu. 18. ff. de iud. & de illo dicto Bald. facit mentionem And. Tiraq. in tra. de vtroq; retra. in tit. de retract. linagier. §. 1. gl. 14. nu. 91. in fi. fol. 114. Antonius Negufancius de Fano, in tract. de pignoribus. in. 8. par. principali. nu. 23. Pro qua opi. est gl. in. l. 2. C. de priuilegio fisci. vbi probatur quòd fiscus non vtitur priuilegio contra dotem.
- 12 Duodecimò limita non procedere quancumque Princeps venderet vel donaret rem vni: & ille emptor vel donatarius cecidisset à possessione: & Princeps concederet rem illam alteri. nam si secundus cõueniatur à primo, non haberet beneficium. d. l. ita tenet & expressè consuluit Roma. in. confil. 298. nume. 1. cum sequentibus. pro qua opinione allègat tex. à contrario sensu, in cap. Abbate sanè. in verbo, pro parte autem altera. & ibi gloss. de re iudica. libro. 6. quem rextum ibi inducit. Eandem opinionem tenet Lucas de Penna in. l. prima. C. de locatione prædiorum ciuiliu. libro vndecimo. Pro qua opinione

nione est etiam text. expressus in. l. prædia. C. de locatione prædiorum ciuili. libro. 11. vbi dicit text. quòd quando aliqua prædia iure perpetuo fuerunt alicui per principem concessa, transferri ad alium perpetuarium non oportet. & subdit text. ibi apertè, hoc edito definimus vt à perpetuario nunquam possessio transferatur, etiam si alteri sponte eam Imperator donauerit. & multa alia verba ibi exprimentur. Eandem opinionem tenet Matthæ. de Afflictis in dicto cap. primo in verbo, & bona committentium crimen. numero. 175. quæ sint Regalia. in V sibus feudo. Curtius Iunior in dicta. l. Hæres absens. numero. 19. & 20. ff. de iudi. Thom. Grammaticus in decisione. 65. numero. 43. idem Curtius Iunior in consilio. 143. nu. 5. 6. & 7.

- 13 Decimotertiò limita si Princeps in concessio ne vel in venditione rei apposuit clausulam, iuribus alienis semper saluis. ita expressè tenet Andre. de Isfernia in cap. primo, quæ sint Regalia. in V sibus feodorũ. quem sequitur Matthæ. de Afflictis in dicto versicu. & bona committentium crimen. numero. 178. facit quod notat idem Matth. de Afflictis in cap. primo, numero. 27. cum sequentibus, qui successores teneantur. in V sibus feodorũ. quod notat Felinus in cap. inter monasterium. de re iudicata. numero. 3.

Regula. ccxxxix.

Emptionis & venditionis appellatione cõprehenditur omnis cõtractus per quem dominium transfertur. Hanc regulam probat tex. in. l. statu liberi à cæteris. in. §. quintus. & ibi gloss. in verbo, emptionis. ff. de statu liberis. facit etiam tex. in. l. sicut. in. §. venditionis. & in. §. sed si promiserit. ff. quibus modis pignus vel hypotheca solui. text. in. l. sed quod ad eas. in. §. quod emptione. ff. de pignori. & in cap. primo, de contentione inter domi. & empto. in V sibus feodorũ. & in. l. sequitur. in. §. de illo. iuncta gloss. ff. de vsucapio. & in. l. secunda, in. §. eam rem. ff. quæ res pigno. obli. poss. text. in. l. finali. C. de rebus alienis non alienandis. & in. l. si vsufructum. in. §. in summa. ff. de libera. cau. & hoc tenet glossa, & ibi Cinus in. l. secunda. C. de vsucapione pro empto. & in dicto. §. venditionis. idem Cinus in. l. secunda. C. de iure emphyteu. vbi allègat tex. in. l. secunda. in secundo responso. ff. de dote prælega. & in. l. si ego.

in. §. interdum. ff. de Publiciana. Circa quam regulam vide Iaso. in. l. iuris gentium. in princip. num. 7. ff. de pactis. Pau. Parisium in consil. 82. nume. 8. cum aliis, vol. 3.

Hanc regulam limitat quatuor modis Bernard. de Luco in reg. 227. & in regula. 774. referendo se ad Antonium de Burgos in Rubric. numero. 19. vsque ad finem, de emptio. & vendition.

Hanc regulam cum quinque limitationibus ponit Fabianus de Monte in tracta. de emption. & vendition. in secunda quæst. principali: à numero. 1. vsque ad numerum. 11. & à nume. 11. vsque ad finem notabiliter tractat materiam huius regulæ.

Regula. ccxli.

Emptor non tenetur stare colono. Quam regulam probat tex. in. l. emptor. C. locati. De iure Regio est tex. in. l. 19. tit. 8. part. 5. Hanc regulam cum quinque limitationibus ponit Soci. in reg. 487.

- 1 Amplia primò, pcedere in legatario. vt in. l. qui fundum. & in. l. si merces. in. §. primo. ff. locati. & in. l. nihil. in. §. fructus. ff. de vsufructu. & quemadmodum. & ibi Docto. gloss. in dicta. l. qui fundum. in glo. 1. & in. d. l. empto rem. & ita tenet Montal. in glo. dicta. l. 19.
- 2 Amplia secundò in tantum procedere quòd emptor cum non teneatur stare colono, possit eum propria autoritate expellere. ita probat gloss. quam ibi sequuntur Docto. in dicta. l. emptorem. C. locati. quam opinionem tenet Matthæ. de Affl. in. c. 1. in princ. nu. 73. de pace iuramento firmanda. in V sibus feudo.
- 3 Amplia tertio habere locum in Prælato vel rectore ecclesiæ: nam si locauerint res ecclesiæ, nomine tamen proprio & ad propriam vtilitatem, huic locationi successor stare non tenetur: imò finitur locatio morte locantis. vt est gloss. notabilis communiter approbata, secundum Abb. & Ananiam ibi, in cap. querelam. in glossa, in verbo, terminum. in fine, nè Præla. vices suas. Hanc opinionem tenet Romanus in. l. cum filiofamiliis. in. §. si vir in quinquenium. numero. 22. ff. solut. matrimo. & ibi Alexan. numero. 22. & in consil. 160. volumi. 6. Angel. in. d. l. emptorem. num. 3. Ancharra. in. conf. 16. Paul. de Cast. in. conf. 2. num. 3. lib. 1. Rota in decisione. 232. in nouis, vers. sed iuxta præmissam conclusionem. sed in impressione antiqua: & sed in noua in decis. in 3. in situ.

1. in titu. de locato. Soci. in consil. 32. nume. 6. volu. 1. & hanc dicit esse communem opinionem. idem Soci. in consil. 34. nume. 4. libr. 3. Eandem opinionem tenet Didacus de Couarru. in libro. 2. Variarum resolutio. cap. 15. nume. 6. quæ opinio approbatur de iure Regio per tex. in. l. 9. tit. 17. parti. 1.

1. Limita primò non habere locum in successe vniuersali: qualis est hæres vniuersalis: nam iste tenetur stare colono & locationi sui prædecessoris. vt in. l. viam veritatis. C. lo cati. & in. l. hæredi. & in. l. ex qua persona. ff. de regulis iuris. De iure regio probatur in. l. 7. titu. 17. libro. 3. Fori. & in. l. secunda. titu. 8. part. 5. Ratio est: nam successor vniuersalis re præsentat personam defuncti, & ad eum transfereunt omnes obligationes actiue & passiuæ pro parte pro qua est hæres. vt in. l. cum à matre. C. de rei vindicatione. gloss. in. l. secunda. ff. de præto. stipula. & est text. in Authen. de iureiurand. à morien. præsti. in principio, collatio. 5. sed singularem successorem non sequitur obligatio personalis: vt in. l. prima, in §. si hæres percepto fundo. ff. ad Trebellia. & ita est de mente Bar. in. l. si tertius. in. §. si quis prius. ff. de aqua plu. arcen.

2. Limita secundò quodcumq; conductio facta fuerit ad longum tempus. vt in. l. 1. in. §. qd' autem. ff. de superficie. gloss. quam ibi Docto. sequuntur in dicta. l. emptorem. Guido Papa in decisione. 480. numer. 3. Stepha. Aufre. in decisione Tholosana. 420. Barto. dict. §. si vir in quinquennium. & ibi Roma. num. 31. & Alex. num. 2. & 24. & 25. Io. de Imol. nu. 8. Docto. de Couarru. in lib. 2. Varia. resol. c. 15. nu. 2. Ang. de Peru. in. d. l. emptorem. nu. 2. versi. item prædicta vera. C. loca. Pyrrhus Englebermus in Rub. l. contractus. fol. 11. pagina 1. versi. adde circa hunc contractum. ff. de reg. iur. Imo. & ibi Doctores in cap. propter sterilitatem. de locato. Rota in decisione. 861. in antiquis, secundum impressionem antiquam: & secundum nonam in titu. de locato, in decisio. prima. Ioan. de Imol. in. l. nihil. in. §. fructus. in principio. ff. de lega. 1. Montal. in glo. dict. l. 7. in fine. titu. 17. lib. 3. Fori. Andre. Tiraquell. in tracta. de utroque retractu, in titu. de retractu linagier. in gloss. 14. nume. 82. notabi. Angel. de Peru. in consil. 2. nume. 12. Pro qua opinione est text. de iure regio in. l. 19. in fine. titu. 8. part. 5. vbi probatur quod colonus seu inquilinus ad vitam vel in perpetuum, à successore expelli non potest. Quod etiam dicitur est in locatione facta ad non

modicum tempus, scilicet ad decem annos: argument. ex. in. l. vltima. C. de præscriptio. longitempo. & in. l. fina. ff. si ager vel emphyteul. petatur. vbi est gloss. quod locatio decem annorum dicitur ad longum tempus. ita tenet Alexand. in dicto. §. si vir in quinquennium. nume. 2. facit quod supra dixi in regu. 40. in. 12. ampliatione.

3. Tertio fallit in locatione facta à tutore: nam pupillus finita tutela tenetur stare colono. vt in. l. si tutela. ff. de administrati. tutorum. ita tenet Salice. in dicta. l. emptorem. C. locat. & ibi Alberi. in secunda colum. Soci. in consil. 32. numero. 8. volum. primo. Roma. in dicto. §. si vir in quinquennium. nume. 17. Alexand. in consil. 160. num. 3. lib. 6. Mar. de Mātua in consil. 115. num. 9. Stephanus Aufre. in additio. ad decisiones Capellæ Tholosanæ, decisio. 420.

4. Quarto fallit si conuentum esset inter singularem successorem & locatorem, vt ipse singularis successor teneatur stare colono. vt in l. emptori. in. §. locati. & in. l. si merces. in. §. primo. ff. locati. De iure regio probatur in dicta. l. 19. tit. 8. part. 5. ita tenet Guido Papa in decisio. 480. nume. 4. Roma. in dicto. §. si vir in quinquennium. nu. 13. & ibi Ioan. de Imol. nume. 8. in fin. De iure Regio est text. in. l. 2. in fine. titu. 8. part. 5.

5. Quinto limita in locatione facta à marito dū res dotales administrabat: nam soluto matrimonio vxor tenetur ei stare. Hanc opinionem tenet Angel. de Peru. in dict. l. emptorē. C. locati. nu. 2. Bal. & Ang. in. l. filiusfamilias. in. §. si vir in quinquennium. ff. solut. matri. idem in. l. 1. colum. penu. C. de iure fiscal. lib. 10. & in. l. iubemus nulli. col. fina. C. de sacrosanctis eccle. Pro qua opinione facit: nam cum transactio quæ sit in mulierem soluto matrimonio sit necessaria & non voluntaria, ergo tenetur stare colono præcisè. vt est gloss. notabilis in. l. diuortio. in principio. in gloss. magna, & ibi Alexand. ff. soluto matrimonio. Facit etiam pro hac opinione: nam sicut tutor qui locauit rem pupilli, finita tutela pupillus tenetur stare colono, vt supra dixi in tertia limitatione: ita eodē modo vxor cum maritus res dotales locauit vt legitimus administrator rerum & vxoris. Eandem opinionem tenet Ioan. de Imol. in dicto cap. si. nume. 9. nē præla. vices suas. facit etiam pro hac opinione quod notat Alexand. in dict. §. si vir in quinquennium. num. 1.

¶ Contrariā tamen opinionem per tex. in. d. §. si vir in quinquennium. tenet Bartol. ibi, nume. 1.

nume. 1. in fine. vbi dicit quod mulier præcisè non tenetur stare, sed causatiuè: quia tenetur de cautione quam præstat marito vel eius hæredi: ad quam præstandam tenetur ex eo, quia ea non præstita maritus vel eius hæres condemnatus, colono expulso nullam actionem haberet contra mulierem: & ideo ipsa, vt supra dixi, tenetur cauere marito vel hæredi de indemnitate: nē ipse damnum consequatur ex iis quæ matrimonio constante vt legitimus administrator gessit: colono tamē non datur exceptio nec retentio. & iste est proprius & verus intellectus illius text. vltra Barto. ibi, secundum Dinum & Iacob. de Arenis in dicto. §. si vir in quinquennium. quos refert Salice. in. l. qui fundum. nume. primo, ff. locati. Eandem opinionem tenet Cinus, & ibi Salice. in dicta. l. emptorem. & ibi Alberi. nume. 1. Ioan. de Imol. in dicto. §. si vir in quinquennium. nume. 8. & ibi Raphaël Cuma. & Paul. de Castro, & Ludo. Roma. numero. 5. Alberi. in. l. diuortio. in prin. num. 11. ff. solut. matrimo. Ioan. Campecius in tracta. de dote, q. 23. Stepha. Aufre. in decisione Tholosana 420. Eandem opinionem dicit communem esse Carol. Molinæ. in consue. Parisien. §. 30. q. 22. nume. 90. eandem dicit communem Docto. de Couarru. in lib. 2. Variarum resolutio. c. 15. nu. 5. pro qua opi. est glo. in. l. 2. §. si in glo. si. ff. de dote prælegata. Alex. tamen in. d. §. si vir in quinquennium. nu. 1. in si. primā opinionem intelligit quod vxor teneatur præcisè & possit præcisè cogi stare locationi mariti, vbi locatio facta fuerit per maritū ad modicum tempus, scilicet ad annum: cum talis locatio rectè & bona fide facta sit. Eandem opinionem licet de Alexan. mentionem non faciat, sequitur Carol. Molinæ. in dicta questione 22. nume. 92.

6. Sexto limita non procedere quodcumque successor vel emptor nō haberet plenum ius in re. vt in. l. in veditio. in. §. si quis fructus. ff. de bonis auctori. iudi. possi. vbi hoc expressè tenet Zasius numero. 4. eandem opinionem tenet Barto. in dicto. §. si vir in quinquennium. numero primo. Angel. in dicta. l. emptorem. numero. 2. idem Barto. in dicta. l. in veditio. in. §. primo. quam opinionem tenet Alexand. in dicto. §. si vir in quinquennium. numero. 6. & ibi Ioan. de Imol. nume. 8. Roma. nume. 10. vbi dicit quod licet ibi in casu illius textus in singularem successorem transferatur, non transferatur pleno iure. Eandem opinionem tenet Guido Papa in. d. deci

sione. 480. Montal. in. d. l. 7. titu. 17. lib. 3. Fori. Hanc opinionem dicit cōiter teneri Iaf. in. l. diuortio. in prin. nu. 3. ff. solu. matri. eandē opinio. tenet Pyrrhus in repe. l. contractus. fol. 11. pagina. 1. versi. adde circa hunc contractum. ff. de regu. iur.

7. Limita septimò quando omnia bona locantis sunt obligata & hypothecata pro obseruatione contractus. ita tenet Bar. in. d. l. emptorem. nu. 2. Quem sequuntur ibi Bald. & Salice. eandem opinionem tenet idem Bart. in. l. 1. in. §. quod autem. ff. de superficie. idem in. l. qui fundum. ff. loca. & ibi Paul. de Cast. & Salice. nu. 3. idem Bart. in. d. §. si vir in quinquennium. numero. 2. quem sequitur ibi Paul. de Ca. & Io. de Imol. num. 8. Roma. nu. 13. Alex. nu. 3. Rota in decisione. 861. in antiquis, secundum antiquam impressionem: & secundū nouam in decisione. 1. in tit. de loca. Guido Papa in decisione. 480. Stepha. Aufre. in decisione Capellæ Tholosanæ. 420. Abb. in. c. quere lam. & ibi Anania nu. 9. nē præla. vices suas. Imol. Areti. & Alexā. nu. 5. in. l. qui absenti. in §. 1. ff. de acqui. hære. quam opinionem sentit glo. in. l. nihil. in. §. si in glo. si. ff. de leg. 1. pro qua est tex. in. l. si creditor. in. §. vit. ff. de exactio. pigno. tex. in. l. 67. in si. tit. 5. par. 5. & in. l. 2. in si. tit. 8. par. 5. Hanc etiam opinionem tenet expressè Montal. in glo. 19. tit. 8. par. 5. & in glo. 1. 7. tit. 17. lib. 3. Fori. Ange. in consil. 2. nume. 12. & in consil. 245. nu. 6. Guido Papa in singu. 719. & in consil. 129. nume. 2. Hippoly. in singu. 321. Alex. in consil. 118. nu. 20. volu. 5. Corsetus in singu. in verbo, pactū si propter obseruantiam. Stepha. Bertrā. in consil. 143. nume. 12. volu. 1. primæ impressionis. Andre. Barba. in consil. 36. nu. 22. col. 9. vol. 2. Ferdinā. Loazes in repe. l. filiusfamilias. in. §. diui. nu. 441. ff. de le ga. 1. Fabianus de Monte in tracta. de emptio ne & veditio. in. 22. questio. 4. q. principalis: nume. 36. Iaf. in. l. quoties. nume. 29. C. de rei vindicatione.

In quo notandum est quod supradicta limitatio procedit non solum quando hypotheca est specialis, verum etiam quādo est generalis: licet Io. de Imol. teneat cōtrariū in. l. qui absenti. i. §. si quis possessio. nu. 3. & ibi Roma. nu. 3. ff. de acquiren. possess. Petrus Rebufus in glo. ad cōsti. Regias Gallie: in. 2. parte, in tract. de constituto. redituū. glo. 14. nu. 10. pa gi. 412. & expressiūs hoc tenet Alex. in. d. §. si vir in quinquennium. num. 4. in. si. Iaf. in repe. l. filiusfamilias. i. §. diui. in. l. lec. nu. 92. ff. de le ga. 1. Rode. Xuares in. l. post re. iudicatā. in. 1. m. 4. limitatione.

limitatione. fol. 138. nu. 8. ff. de re iudicata. Sed nihilo minus, vt. 5. dixi, non requiritur quod hypotheca sit specialis: sed sufficit generale esse. Hanc opinionem tenet Paul. Castren. in. l. nihil. in. §. vlti. ff. de lega. 1. Eandem tenent Barto. & Salice. in dicta. l. emptorem. vbi Bart. expressè loquitur dando consilium conductori de obligatione omnium bonorum: & sic de generali obligatione. ita expressè tenet idem Bart. in dicta. l. qui fundum. ff. locati. & in dicto. §. si vir in quinquennium. & in dicta. l. 1. in. §. q. autem. ff. de superficie. Paul. de Cast. in. l. merces. in. §. 1. ff. locati. & per eundem expressè in. l. si ita quis. in. §. ea lege. ff. de verbo. obli. vbi Ias. Angel. Areti. in. §. fina. nu. 5. Insti. de loca. Ang. de Peru. in. consil. 245. num. 6. Corneus in. consil. 6. num. 3. volu. 4. Soci. in. consil. 90. nume. 1. volu. 4. Hanc opinionem dicit esse communem Ferdinan. Loazes in. repe. l. filiusfamiliās. in. §. diui. nu. 441. ff. de lega. 1. eandem etiam dicit communem Anto. de Fano in. tracta. de pignoribus. in. 2. parte principa. in. princ. num. 6. Eandem etiam dicit esse communem opinionem, vbi notabiliter hoc declarat, Hieronymus Gratus, in. consil. 95. numero. 12. volu. 1. Doctor de Couarru. in. libr. 2. Variarum resolu. cap. 15. num. 13. quam opinionem tenet expressè Carol. Molin. in. consuetu. Parisien. §. 30. q. 23. nume. 93. Ludou. Gozadinus in. consil. 24. nu. 9. eam dicit comunem esse Io. de Amicis, vbi notabiliter hoc declarat, in. consil. 13. nu. 7. vbi multum miratur de Imola & Roma. qui tenuerunt contrariā opinionē, pro qua est text. in. l. si creditor. in. §. fina. ff. de distractio. pignorum. qui text. loquitur generaliter de hypotheca: nec distinguit an sit generalis vel specialis: ergo generaliter debet intelligi. vt in. l. de pretio. ff. de Publicia. cum similibus. & ita illum text. declarat Hieronymus Gratus, vbi adducit alia quāplura in. proposito, in. d. consil. 95. num. 13. & sic licet Io. de Imol. & S. dicti Doct. dicant requiri hypothecam specialem, vt supra dixi: idem dicendum est in generali hypotheca.

8 Octauo fallit in. fisco. vt in. l. fina. in. fine. ff. de iure fisci. Ratio est, ne aliās fisco ad interesse teneatur. ita tenet Guido Papa in. dicta. decisione. 480. quam opinionem tenet gloss. in. l. emptorem. in. verbo. colono. & ibi Bal. C. loca. Io. de Imo. in. d. §. si vir in quinquennium. nu. 8. l. si. & ibi Roma. nu. 2. Alex. nu. 5. Montal. in. gl. 1. 17. tit. 17. lib. 3. Fori. Barto. per text. ibi in. l. cognouimus. & ibi gl. nu. 1. C. de man-

cipiis & colonis patrimo. lib. n. eandē opinio nem tenet Iason in. l. diuortio. in. princ. num. 36. ff. solut. matrimo. Curtius Senior in. consil. 10. nu. 1. Ferdinan. Loazes in. repe. l. filiusfamiliās. in. §. diui. nu. 441. in. medio. Matthe. de Afflictis in. c. 1. nu. 31. de fratribus de nouo beneficio inuestitis. in. vltibus feudo.

9 Nono limita in fundo ecclesie vendito: Nam emptor tenetur stare colono, & non habet locum dicta. l. emptorē. etiam in casu quo venditio sit efficax. ita concludit Bartol. in. dicta. l. cognouimus. nu. 2. Quam opinionē sequitur Lud. Roma. in. d. §. si vir in quinquennium. num. 13. Cuius ratio est, quia valet argumentum de fisco ad ecclesiam, vt in. l. fina. C. de sacrosanctis ecclesiis. Hanc opinionem expressè tenet Hiero. Gratus in. dicto consil. 95. nume. 23. licet contrariū teneat Alexan. in. dicto §. si vir in quinquennium. nume. 5. quem sequitur Curtius Senior in. consil. 10. nume. 2. vbi tenent quod licet de ciuitate ad ecclesiam valeat argumentum, non tamen de fisco ad ecclesiam: quia. l. fina. tantum loquitur de ciuitate: in quo Alexan. errauit. nam licet. l. fina. loquatur in ciuitate tantum, tamen idem est in fisco: nam de fisco ad ecclesiam valet argumentum, secundū communem opinionē: de qua per gloss. in. l. si procurator. ff. de iure fisci. & ibi gloss. fina. gloss. in. c. quid ergo. 23. q. 4. glof. & ibi Abb. & alij Docto. in. cap. auditis. in. verbo, ecclesia. de in. integrum restit. Panor. in. cap. 2. de precario. Barto. in. l. à diuo Pio. in. §. sed si emptor. ff. de re iudi. Paul. in. l. velamēto. C. de postulan. Nicola. Euerardus in. locis legalibus, loco. 26.

10 Decimo limita & intellige hanc regulam, quā iam quod emptor nō teneatur stare colono, tamen locator tenetur conductori ad interesse. vt in. l. qui fundum. & in. l. si merces. in. §. primo. ff. loca. ita tenet Alexand. in. dicto. §. si vir in quinquennium. & ibi Io. de Imo. nu. 8. Augustinus Berous in. questione. 97. nume. 1. Paul. de Castro per textum ibi in. l. in lege. §. si colonus. & in. l. qui infulam. ff. loca. Hieronymus Gratus in. dicto consilio. 95. nume. 30. volumine. 1.

11 Vndecimo fallit in vsuario: nam non tenetur stare colono. vt in. l. si habitatio. in. §. si vsus fundi. ff. de vsu & habita. ita tenet Alexā. in. d. §. si vir in quinquennium. nume. 10. & Ludou. Roma. ibi numero. 13. vbi dicit illum textum esse singu. ad hoc. Et alia quamplura circa hanc regulam vide per Doctores in locis supra allegatis.

Emptor

Regula. ccxli.

Emptor in causa euictionis venditori denuntiare tenetur, vt liti assistat, ad hoc vt teneatur de euictione. Hanc regulam ponit Bar. in. l. denuntiasse. in. §. quid tamen. ff. de ad ulte. & in. l. non solum. ff. solut. matrim. & in. l. empti. C. de euictio. & in. l. nomen. C. que res pigno. obliga. possint. & in. l. non solum. in. §. morte. ff. de noui operis nuntiatio. & in. l. 2. in. §. voluntate. ff. solut. matri. Hanc etiam opinionem tenent Ioan. Andre. Anto. de Butrio, Petrus de Ancharra. Cardi. Abb. & Anto. de Burgos in. cap. fina. de emptio. & vendi. Roma. & docto. in. dict. l. 2. in. §. voluntate. ff. solu. matri. vbi Alexan. dicit hanc esse communem in. num. 1. idem Alexan. in. consil. 24. num. 5. volu. 4. Philip. Corne. in. consil. 255. nu. 4. vo. 3. vbi dicit hanc etiam esse communem opinionem. Hanc etiam opinionem dicit esse communem Felin. in. cap. cum. M. Ferrariē sis. num. 65. de const. eandem dicit comunē etiam Antonius Rubeus in. repet. l. non solū. in. §. morte. num. 682. ff. de noui operis nuntiatio. & ibi Claudius de Seyfello num. 95. Iason num. 39. eandem opinionem dicit etiā esse communem Iason in. dict. l. 2. in. §. voluntate. num. 26. ff. solut. matri. Anto. de Burgos in. dict. cap. fina. num. 4. pro qua opinione vltra iura allegata per Roma. in. dict. §. morte. & per Ant. de Burgos vbi supra, & per Barb. in. d. cap. fina. num. 4. de emptio & vendi. & hanc etiam dicit comunem Petrus de Rubeus in. Alphabeto aureo: in. verbo, vendere. Et pro ea est text. de iure regio in. l. 32. titu. 5. part. 5. vbi prædicta. l. dicit quod talis denuntiatio fieri debet ante testium publicationē. & in. l. 7. & ibi glo. in. verbo, se lo dixere. titu. 10. lib. 3. fori. Licet contrarium teneat glo. que comuniter reprobatur in. l. emptor. in. verb. vel fideiussorem. C. de euictionibus. quam gloss. sequitur ibi Cinus & Dinus in. regul. eum qui certus. de regul. iur. lib. 6. Imol. in. d. §. morte. col. 2. & in. c. cum. M. Ferrariensis. de constitutio. & in. cap. fina. num. 3. de emptio. & vendi. Quam opinionem veriore esse dicit Andre. Barba. ibi, num. 4.

Hanc regulam limitat. 6. modis Soci. in. regul. 17. Hanc etiam regulam cum sex limitationibus ponit Andre. Barba. in. dict. cap. fina. num. 4. de emptio. & vendi. eandem regulam cum aliis sex limitationibus ponit Franc. de Ripa in. dict. cap. cum. M. Ferrariensis. nu. 166

de constitutio. Eandem regulam cum octo limitationibus ponit idem Ripa in. l. 2. in. §. voluntate. à num. 17. vsque ad num. 28. ff. solu. matri. Hanc etiam regulam, vbi latissimè eam examinat & notabiliter ponit, tradit Anto. Rubeus cum nouem limitationibus in. repe. l. non solum. in. §. morte. à num. 682. vsque ad num. 736. ff. de noui operis nuntiatio. Hanc etiam reg. cum octo limitationibus ponit Anto. de Burgos in. dict. cap. fi. de empti. & vendi. à num. 6. vsque ad numerum. 13.

Regula. ccxlii.

Emptor regulariter agit de euictione contra venditorem, re euicta. vt in. l. emptor. fundi. C. de euictio. & in. c. fina. de emptio & vendi. & in. l. si in venditione. ff. de euictio. & in. l. non dubitatur. C. eod. titu. De iure regio text. in. l. 7. titu. 10. lib. 2. fori. & in. l. 32. tit. 5. part. 5. Circa hanc reg. vide Mat. de Affl. i. c. 1. nu. 1. cum aliis, si de reudo vasallus ab aliquo fuerit interpellatus. in. vltibus feud. & in. cap. 1. nu. 22. de controuersia inter vasallum & alium. etiam in. vltibus feudorum.

Hanc regulam cum quatuor limitatio. ponit Soc. in. reg. 438. Eandem regulam cum 3. limitatio. ponit tex. in. di. cap. fina. de empr. & vendi. Et. 7. casus in quibus hec regula nō habet locum ponit text. de iure regio in. l. 36. titu. 5. part. 5. & ibi Montal. ponit. n. casus in quibus fallit hec regula. Quindecim casus in quibus etiam hanc regula non habet locum ponit idem Montal. in. l. 7. titu. 10. lib. 3. fori, in. glo. fina. col. penul. Hanc etiam regulam cum 42. limita. ponit notabiliter Matthe. de Afflic. in. cap. 1. in. §. rursus si fideles. num. 15. cum sequen. vsque ad num. 63. quibus modis feudum amittatur. in. vltibus feudo.

Regula. ccxliii.

Emptori non sufficit denuntiare venditori in forma publica. Quam regulam ponit Bar. in. l. non solum. in. §. morte. nu. 51. ff. de noui operis nuntiatio. idem Bart. in. l. empti. C. de euictionibus. Ang. & Ioā. de Imo. in. l. in executione. in. §. in solidū. ff. de verborum obligationibus. Cardi. not. per text. ibi: quem ad hoc extollit vsque ad sydera, in. Clemen. cau. sam. in. ver. si. idem quoq; in. fi. de elect. Ean-

in 5 dem

dem opinionem tenent Bald. & Sali. in dict. l. emptio. C. de euctionibus. Ant. de Burgos in cap. si. de emptio. & ven. num. 2. in medio: & ibi Barba. num. 5. Felin. in cap. cum. M. Ferrariensis. num. 63. de constitutionibus. vbi Felin. & Mod. dicunt eam communem opinionem. Eandem opin. tenet Alexan. in l. non solùm. §. morte. penul. col. ff. de noui operis. eadem opi. dicit communem etiam Antonius Rubeus Alexandrinus in repe. dict. §. morte. num. 674. & ibi Claudius de Seyfello nu. 93. Iaf. num. 38. licet contrariam opinionem teneat Ludou. Romanus in dict. §. morte. num. 12. per gl. in dic. Cle. cam. in. fi. in. gl. fi. & per alia debilia fundamenta de quibus ibi per eum: sed de opinione Romani non est curandum, secū dum Antonium Rubeum & alios doctores supra allegat. quia est contra casum dict. Clementinæ, in dict. versi. fin.

1. Hanc regulam limita primò procedere quòd emptor tenetur dare copiam libelli ipsi venditori, vt procedat si illa petat venditor: aliàs secūs, vt est glo. not. in dict. Clem. cauam. in versi. si petita. de electio. quam glo. sequitur & not. ad hoc Felin. in dicto capitul. cum M. Ferrariensis. nu. 63. Claudius de Seyfello etiã allēgat ad hoc gloss. illam, in dict. §. morte. num. 94.

2. Secundò limita vt hęc opinio procedat de iure: secūs autē de cōsuetudine. ita not. tenet Ange. de Perusio in l. emptor. num. 2. & in l. empti. C. de euctionibus. Et veritas istius limitationis pendet ex eo quod Bart. notat in rep. l. de quibus. nu. 21. ff. de legibus. vbi tenet quòd creditur Doctōri asserenti aliquam esse consuetudinem. quam opi. dicit communem Decius in conf. 89. num. 12. Sed contra Bart. tenet ibi Iason nu. 89. in dict. l. de quibus. Hippoly. in conf. 82. num. 41.

3. Tertiò limita vbi vēditor esset literatus: sed vbi esset illiteratus, tunc nō sufficeret vt ei legeretur libellus nisi ei tenor declaratur. arg. eorum quæ scribentes communiter dicunt in l. ff. de verbo. obligat. in quo videtur quòd sufficiat dicere emptori, quòd sit sibi mota lis & oblatu libellus, vt constat in actis talis iudici. argu. tex. in l. Herēnius. §. 1. ibi, Autori laudauerat. ff. de euctionibus. Nam ex quo venditor tenetur ad defendendum, debet inuestigare: vt in cap. ab excommunicatione. de rescriptis. & sic vbi cunq. denunciatio facta fuerit iudicis autoritate: ita Anto. Rubeus in dict. §. morte. num. 676.

Regula. ccxliiii.

EMPTOR qui percepit fructus rei emptæ, tenetur ad vsuras pretii non soluti. Hanc regul. probat text. & ibi Bal. Salic. & doct. in l. curabit. C. de actionibus emp. & in l. fructus. eod. titulo. Facit etiam tex. in l. Iulianus. in §. ex vedito. ff. de actio. emptio. gl. magna in ca. conquestus. de vsur. Circ a quam regul. vide Socinum in con. 88. num. 7. vol. 4. Iason. in l. de diuisione. num. 12. & ibi doct. ff. solut. matrimonio. Fabianum de Monte in tracta. de emptioe & veditioe: in quinta. q. principali, num. 45.

Hanc regulam cum quinque ampliacionibus, & quinque limitationibus ponit Hiero. Cagnolus in repe. dict. l. curabit. à num. 33. vsque ad numerum. 53. C. de actionibus empti.

Regula. ccxlv.

EPISCOPUS in sua synodo potest facere statuta. Hanc regulam probat text. in capi. quod super his. de maiori. & obedientia. & in cap. ex ore. §. porro. de priuilegiis. & in capit. licet. de officio ordi. & in cap. 2. & ibi gloss. in verbo, statuto. & omnes doctores de constitutionibus. libr. 6. & in cap. nullus. 3. q. 4. & glo. fin. in summa. 18. dist. & glo. fin. in cap. 1. & Archidiaconus & doct. de consecratione, distinctione. 3. Host. in Summa, in titu. de cōstit. §. quis possit. col. 2. Henricus in cap. à nobis. el. l. num. 2. de sent. excommunicationis. idem Henricus in capit. si. de feriis. & ibi Abb. nu. 5. Bal. in cap. fin. col. de officio delegati. Host. & ibi omnes doctores in capi. fin. de officio Archipresbyteri. Richardus de Media villa in 4. sententiarum, dist. 38. arti. 9. q. 2. in fin. Sanctus Antonius in Summa. 1. parte, titu. 17. ca. vnico. §. 13. colu. 2. Bertachinus in tract. de episcopo, in 2. parte. 4. libri. q. 15. num. 28. Albericus in l. formam. num. 1. C. de officio praefect. pratorio Orientis. & in tracta. statu. in. 1. par. q. 3. Ioan. Fab. in §. sed quod principi. num. 2. Instit. de iure nat. & ibi Christophorus, Ange. Areti. in §. ius autem ciuile. num. 5. eod. titu. Bar. in rep. l. omnes populi. num. 8. ff. de iust. & iure. & in l. 1. in principio, nume. 1. ff. quod quisque iuris. Franc. de Ripa in lib. 1. responforum, capi. 2. num. 29. Laurentius Calcaneus, vbi allegat alias gloss. in con. 7. num. 29. Fran. Purpuratus in l. imperium. num. 30. ff. de iurisdictione

risdictione omnium iudicum. Iaf. in dict. l. oēs populi. in. 1. lect. nu. 30. & in. 2. lect. nu. 11. Hanc regul. vbi not. eam declarat cum septem ampliacionibus, vbi septimam ampliacione. limitat septem modis & limitat duobus modis: vbi primam illam limitatio. ampliat vno modo, & 2. limitatio. ampliat alio modo & sublimitat tribus modis, Henricus Botheus in tracta. de Synodo Episcopi, in. 3. parte à num. 103. vsque ad numerum finalem. Et circa hanc regulam vide plura de potestate episcopi per Aluarū Pelargū in suo libro de plātu ecclesie, libr. 2. arti. 21.

Regula. ccxlv.

EPISCOPUS potest dispensare cōtra statuta synodalia. Hanc regulam ponit Innocēt. in. c. cum ad monasterium. nu. 4. de statu monacho. & ibi Cardi. in. 5. q. Lapus & Ioan. Andre. quæ sequuntur Gemina. & Philip. Franc. in. c. licet canō. de electioe. lib. 6. idē Phil. Frā. in. c. vt animarum. in. §. statutū. de electi. li. 6. Ioan. Andre. Card. Zabarella in cap. dilectus. de tempo. ordi. idem Cardi. in repe. capit. per pendimus. de sententia excōmu. Ioan. Andr. in regul. cui licet. & in regu. qui tacer. de reg. iur. libr. 6. Collectarius in ca. cum omnes. nu. 3. de constit. Anto. de Butrio in capit. quæ in ecclesiarem. & ibi Ioan. de Imol. num. 25. de consti. Panor. in cap. at si clerici. in. §. de adulteriis. num. 10. de iudi. & ita dicit communiter tēri ibi Felin. num. 6. Philip. Deci. ibi num. 98. Iason in. l. 1. in. §. fuit quæsitum. num. 9. ff. ad Trebel. Nicola. Milleus in Repertorio, in verbo, dispensare. versi. dispensare potest contra propriam. Et hanc opinionem dicit esse communem Anto. de Rosellis, in tractat. de concilio: in dubitatione, an in simplici beneficio quod habet ecclesiam parochialē annexam, episcopus possit in eo dispensare. nu. 20. Mouentur supradicti doctō. quia dispensatio facilius permittitur quàm cōstitutio tollatur. nam legatus non potest contra canones statuere: tamē dispensare potest. ita notāter concludit Anto. de Butrio per gloss. fina. ibi in Clemē. 2. de rescrip. quem refert & sequitur ibi Ioan. de Imol. prout refert Philip. Deci. in dict. §. de adulteriis. num. 100. sed episcopus potest tollere statutū suum, secundū supradictos doctō. ergo à fortiori dispensare poterit. Hanc opinionem dicit communē Petrus Rauēnas in Compēdio Iuris canonici, in titu. de iudi. col. 17. versi. sed solet dubi

tari. eandem opinionem dicit etiam communem Philip. Franc. in regula, cui licet. num. 4. de regul. iur. lib. 6. Lancilotus Galiula in rep. l. Centurio. col. 31. versi. breuiter responde. ff. de vulgari. Licet contrariam opinionem teneat Archidiacono. in ca. licet canon. de electio. lib. 6. num. 2. & 3. Innocen. sibi cōtrarius in. c. dilectus filius. num. 5. de tempo. ordi. Cardi. Zabarella sibi etiam contrarius in consil. 130. num. 4. Mouentur prædicti doctō. per rubr. ff. qd quisq. iuris. & per ca. cū oēs. de consti.

Hanc regulam ponit Bernar. de Luco in regula. 242. vbi limitat eam duobus modis. Eadē regulam limitat dupliciter Phil. Deci. in dict. §. de adulteriis. nu. 103. & aliis duobus modis Roma. in consil. 35. nu. 10. Eandē item regulam cum sex ampliacione. & duobus limitationibus vbi notabi. eam examinat, ponit Henricus Botheus in tracta. de synodo episcopi: artic. 4. num. 1. cum sequentibus.

Regula. ccxlvii.

EPISCOPUS in quibus casibus dispensare potest. Vltra Inn. in ca. dilectus filius. de tempo. ordi. vide. 13. casus quos ponit Aluarus Pelargus in libr. 1. de planctu ecclesie, artic. 50. & ibi in fine in versi. prohibetur. ponit casus in quibus episcopus dispensare non potest. Et. 136. casus in quibus episcopus potest dispensare, ponit Bertachinus in tract. de episcopo, in. 2. parte. 4. libri, nu. 107. Et. 163. casus in quibus episcopus dispensare potest ponit notabiliter Specula. in titu. de dispensatione. in. §. nunc de episcoporum. à num. 1. vsque ad nu. 22. & ibi etiam vsque ad finem casus, à nu. 25. in quibus episcopus dispensare non potest.

Regula. ccxlviii.

EPISCOPUS vel legatus non possunt dispensare contra Concilium. Hanc regulam probat glo. in cap. dilectus. el. 1. de preben. in verbo, cum se facultas. glo. & ibi Doctō. in. c. cum dilectus. in verbo, in ætate. de electio. & in Clemē. 1. in verbo, eligatur. de electione. & in cap. dilectus. de tempo. ordi. & ibi Innocēt. & in cap. 1. & in cap. 1. de filiis presby. Ioan. de Ana. in cap. cum in diocesi. de vsuris. Archidia. in cap. sicut. 15. distinet. & in Summa. 56. distinet. & in cap. virgines. 27. q. 1. latē Ioan. Andre. in cap. 1. super gloss. in verbo, concessum. de supplen. negligē. præla. Specula. in titu. de dispen-

de dispensatione, in .§. nunc de episcoporum. num. 27. Ludo. Roma. in conf. 35. nu. 7. Ant. & docto. Canoniste in cap. at si clerici. in .§. de adulteriis. & ibi Felin. num. 5. de iudi. & Phil. Deci. num. 37. Henricus Botheus in tract. de synodo episcopi. articulo. 1. conclusi. 3. nu. 6.

1. **Limita primò nisi de mādato Papę exprefso & speciali: quia tunc valeret eius dispensatio vel constitutio, etiam si esset contra concilium. Pro quo facit quod notabiliter tradit Anto. de Butrio in cap. penu. de filiis presbyterorum. libr. 6. vbi dicit quòd illud quod legatus de latere ex speciali commissione Papę facit, non tam factum legati quàm Papę dicitur: secus si ex generali. Pro qua opinione est glo. in cap. literis. in gl. 2. in fine, de rescriptis. facit text. in cap. si apostolicę. de preben. libr. 6. quod ita tenent docto in cap. quod translationem. de offic. legati.**

2. **Limita secundò non habere locum quando cũq; adesset magna causa, scilicet necessitatis vel utilitatis. ita tenet Abb. in dict. §. de adulteriis. num. 9. Lambertinus in tract. iuris patro. in .1. part. 2. libri. in .19. art. 7. q. principalis. nu. 2. folio. 22. col. 3. idem Abb. in ca. cũ dilectus. de electio. allēgat ad hoc decisio. Rotz. 255. sed est. 262. in nouis, secundum impressionem antiquam: & secundum nouam decisio. 5. in titul. de iure patrona. allēgat etiā text. in cap. tali. & in cap. exigunt. l. q. 7. & in ca. exposui sti. de preben. idem tenet idem Abb. in capi. dilectus. & in cap. fin. de filiis presbyte. & ibi ceteri docto. qui dicunt quòd licet aliās episcopus non despenfer quòd filius sacerdotis succedat in ecclesia paterna, illud est verum nisi vbi subesset necessitas vel utilitas ecclesię. Eandē limitationem posuit Bald. in .l. omnes populi. ff. de iusti. & iure. vbi dicit qd episcopus ex magna causa potest dispensare cōtra canones. quam etiam limitationem ponit Nicola. Miles in Repertorio suo: in verbo, dispē fare potest episcopus. vbi allēgat supra dictā decisionem ad quam se remittit ad cognoscē dum quę sint magnę causę. Eandem limitationem ponit Specula. in titul. de dispensationibus. in .§. nunc de episcoporum. num. 30. in fin. Catellianus Cotta in Memor. in verb. episcopus. Roma. in dict. cōsi. 325. Felin. in ca. 1. in .7. fallentia. de consti. Hanc etiam limitationem ponit Rom. in singu. 486. vbi allēgant supradicti docto. Iaf. in .l. nemo potest. nu. 8. in .1. lect. ff. de legat. l. text. in .l. si hominem. ff. mandati. Quam limitationem intelligo verā vbi de facili superior consuli non possit: aliās secus, per .l. diui fratres. ff. de pœnis. & per .l.**

Diuus Pius Claudio. ff. de falsis. facit quod notat Innocen. in ca. venerabilem. de electio. Bal. in .l. non dubium. C. de legibus. pro qua opinione est text. in cap. 1. de clerico egrotante. lib. 6. vbi ratione distantie locorum conceditur episcopo indigenti coadiutore sibi assumere vnum vel duos de cōsensu & consilio sui capituli, vel maioris partis, absq; hoc quòd veniat ad sedem apostolicam: ad quā aliās venire tenetur: vt ibi dicit text. ad idem est etiam text. in cap. 1. nē sede vacante. libr. 6. vbi si episcopus esset in remotis, nno expectatur eius consilium: quod aliās requiritur & expectatur. Et hanc limitationem cum supra dicto intellectu sentit Areti. in dict. §. de adulteriis. num. 20. allēgat ad hoc text. in capit. nihil. de electio. quod notant docto. in ca. licet ex suspecto. de foro compe. Catellianus Cotta hoc tenet in Memor. iuris: in verbo, episcopus. el. 1.

Contra quam limitationem facit quod notant Ioan. Andre. & Petrus de Ancharra. in ca. 1. de etate & qualita. libr. 6. & ibi domini de sancto Gemina. qui impugnantes Archidia. ibi & in ca. licet canon. de electio. libr. 6. volūt quòd episcopus etiam ex magna necessaria & utili causa, & etiam cum causę cognitione non dispensat cum patente defectum etatis in dignitatibus curatis propter Conciliū generale. capit. cũ in cunctis. in .§. inferiora. de electio. cum qua opinione transit Phil. Frā. in dict. cap. 1. de etate & qualitate. & licet pro opinioe Archidiaconi multa possent adduci quę ipse ponit in dict. cap. licet canon. & cum eo sit Hostien. in cap. cũ dilectus. de electio. tamen contra Archidia. est communis opinio secundum Domini. de sancto Gemina. in dict. cap. licet canon. num. 7. in finalibus verbis. Eandem opinionem contra Archidia. co. tenet Ioan. Monachus in ca. cupientes. in num. 24. de electio. libr. 6. & hanc opinionem tenent communiter docto. in dict. capit. cũ dilectus. de electio. quę opinio apertè destruit hanc limitationem. In quo est notandū quod in casu Ioan. Andre. & aliorum docto. contra Archidia. non conceditur dispensatio, etiam ex magna, necessaria, & utili causa: quia conciliū generale prohibet episcopis & punit contrā facientes: vt patet in dict. capit. cũ in cunctis. in .§. clerici. de electio. & in .l. 26. titu. 5. part. 1. & ideo hęc opinio non conuenit huic limitationi, quę est quando cōcilium vel permittit dispensare, vel quando loquitur imper sonaliter, nec vetando, nec permittendo dispensationem, nec imponendo aliquam pœnam:

nam: quia vbi imponit pœnam, restringitur dicta limitatio.

3. **Tertiò limita nisi canon concilii esset canon pœnitentialis: quia cũ pœnitentię sint arbitrarie, vt in capi. deus qui. & in ca. quęsitum. de pœniten. & remissio. & in cap. mensurā. & ibi gl. de pœniten. distinct. 1. & in cap. tēpora. 26. q. 7. gl. in cap. sunt plures. de pœniten. dist. 3. poterit episcopus in tali canone dispē fare: vt in .c. quem pœnitet. de pœnitē. distinct. 1. gl. & doct. in .d. §. de adulteriis. ex quo notabiliter glo. in dic. c. tempora plenitudinis. in gl. 1. & in .d. c. latorē. in glo. fin. 3. q. 2. dicunt quòd episcopus ex causa potest diminuere pœnitentiā quam induxit Papa. Quam opinionem sequitur Roma. vbi dicit ita contingisse de facto in persona Cardinalis de Vrsinis qui erat summus pœnitentiarius, in singul. 454. Hippoly. in singu. 182. Iafon in .l. omnes populi. in .1. lectura. num. fina. & in .2. lectura. num. 3. ff. de iust. & iure. quod tamen intelligo verū nisi casus de se esset reseruatus Papę: per notata in cap. quod translationem. de offi. delegati. & in dict. §. de adulteriis, & qui sint isti casus pœnitentiales reseruati Papę, habetur in cap. 2. de pœniten. & remis. lib. 6. & per Hostien. in Summa, in titul. de pœniten. & remis. fio. in .§. 2.**

4. **Quartò limita non habere locum in casu posito per Felin. in capit. 1. num. 5. de sponsa. vbi adducit quàm plures rationes pro sua opinioe quę omnes videntur ridiculę, & sic ipse non firmat pedem, cũ illa limitatio nō videatur vera: & in contrarium allēgat gloss. in Clemen. 1. in verbo, eligatur. de electio.**

Restringe tamen has limitationes nisi canō concilii pœnam indiceret quę non possit imponi nisi per Papam. Exēplum in depositioe episcopi: vt in cap. quauis. & in capi. multū. & in cap. dudum. 3. q. 6. nam sicut solus Papa potest deponere: ita videtur conueniens qd solus Papa possit dispensare. ita tenet Hosti. & ibi Anto. de Butrio, vbi hoc declarat, in vltim. colum. in capit. 2. de bigamis. Aret. in di. §. de adulteriis. num. 14. Quod videtur verū quando quis non potest imponere pœnam ex defectu potestatis: secus si ex privilegio personę: quia tunc videtur quòd possit dispē fare ob cessantem rationem. ita Anto. de Butrio vbi supra. quia tali casu qui non potest condemnare potest absoluerē: vt est text. Bar. & Bald. in .l. fina. C. vbi senato. vel clarif. nē illud quod inductum est in fauorem, retorquetur in odium: ita tenet Deci. in .d. §. de a-

du l. teris. num. 39.

Restringe secundò nisi essemus in casibus tūm Papę reseruatis: iuxta notata in ca. quòd translationem. de offi. delegat. & in cap. sicut vnire. de excessibus prelata. ita tenet Specula. in tit. de dispensatione. in .§. nunc breuiter. quia in his se non intromittit alius inferior nisi ex speciali commissione Papę, vt in .d. ca. quod translationem.

Regula. ccxlix.

Episcopus non potest facere statuta in p̄e iudiciū aliorū inferiorū. Hęc reg. probat text. in cap. vestra. de locato. vbi probatur nō valere statutum episcopi per quod prohibet locationem decimarum fieri in sua diocesi. & ibi omnes docto. ponunt hanc conclusionem: p̄cipuē Abb. num. 2. & 6. post glo. idē Abb. in cap. 2. in .1. notab. de institutio. & in .c. fina. de feriis. num. 5. & in cap. cũ directus. de consuetu. num. 10. Archi. in cap. 1. de consecra. distinct. 3. num. 9. & ibi Cardina. de Turre Cremata. Henricus Bohic in capi. à nobis. el. 1. num. 3. de sentētia excommuni. Dominicus & ibi Cardi. Alexandrinus nu. 3. in Summa, 18. distinct. Roma. in confi. 428. nu. 3. Phil. Frā. in cap. fina. §. si. de appella. lib. 6. Ioā. de Imo. in cap. cũ ecclesiarum. num. 26. Felin. in capi. quod super his. nu. 7. in fine, de maiori. & obedien. Io. Faber in .§. sed quod princi. Instit. de iure naturali. Bartholomæus Soci. in cōf. 272. nu. 8. vers. confirmatur p̄missa. volu. 2.

Hanc regulam cum vnica ampliacione, & quatuor limitationibus, ponit, vbi etiam assignat rationē huius regulę, Henricus Botheus in tract. de synodo episcopi, in articulo. conclusi. fione. 5. num. 19.

Regula. ccl.

Episcopus non potest facere statuta contra eius canonicum. Quam regulam probat text. in cap. institutionis. 25. q. 2. & in ca. licet. ibi, quod regulare fui. de offi. ordi. & in capi. quod super his. de maiori. & obedien. in cap. cũ inferior. eod. titul. facit textus in .l. formam. C. de offic. p̄fecti p̄toris. & in .l. hęc necessaria. C. de nouo codice compo. in .l. ille à quo. in .§. tempestiuum. ff. ad Trebellia. in .l. nam & magistratus. ff. de arbitris. notat Hostien. in cap. fina. in fine, de offi. Archidia. quę ibi

ibi sequuntur Cardi. Ioan. Andr. & Anto. de Butrio. Henri. Bohic in cap. à nobis. el. 1. nu. 3. de senten. excommunic. Abb. in cap. cum dilectus. num. 10. de consue. & in cap. quod super his. de maiori. & obediens. & ibi Feli. num. 2. ad quem se remittit Christop. Iacoba. in lib. suo de concilio. arti. 2. lib. 2. pagi. 81. col. 1. in fine. Calde. in consi. 5. in titu. de constitutionibus. Cardi. in Clemen. 1. in §. fina. de rebus eccle. non alien. Alberi. in 1. parte statutorū. q. 6. & in 1. formam. C. de offi. prae. prae. Iaf. in 1. omnes populi. in 2. lectura. num. 11. ff. de iusti. & iure. Pau. Parisius in con. 27. num. 59. lib. 2. Barba. in cons. 21. col. 7. versi. sed istis nō obstantibus. volu. 3. Iacobi. de Sancto Geor. in 1. in 1. lectura. num. 5. ff. quod quisque iuris. Alexan. vbi dicit ita communiter teneri. in dict. l. 1. ff. quod quisque iuris. idem in cōf. 106. num. 2. lib. 2. Io. Faber in §. sed quod princip. Insti. de iure naturali. Ang. Arcu. in §. ius civile. col. 3. Insti. eod. titu.

¶ Hāc regulam cum 8. limitationibus. vbi notabiliter eam examinat. ponit Felin. in capit. quod super his. de maiori. & obediens. num. 2. cum sequentibus. Eandem regulam. vbi assignat. 8. rationes ad eam cum 6. ampliacionibus & 8. limitationibus. & cum 25. illationibus. & notabiliter eam examinat. ponit Henricus Botheus in tracta. de synodo episcopi. in 8. conclusione. 1. articuli: à num. 36. vsque ad num. 90.

Regula. ccli.

Episcopus statuendo potest adiuuare ius commune: scilicet apponendo poenam vbi ius non imponit: vel aggravando poenam à iure impostam. vt in ca. innotuit. & ibi Anto. de Butrio. & Panor. de eo qui furti. ordi. susce. & in c. 2. in §. statutum. de consti. lib. 6. glo. in Clemen. nē Romani. in verbo. tolli. de electio. quam omnes docto. ibi sequuntur. ita tenet Panor. in capi. cum dilectus. nu. 10. de cōsuetu. & in cap. cum consuetudinis. nu. 5. eod. titu. & in ca. nemine. num. 6. de officio legati. & in cap. licet. num. 2. de officio ordinari. & in cap. ex frequentibus. num. 5. de institutio. & in cap. à nobis. el. 1. in 1. notabi. vbi bonus tex. de sententi. exco. n. Hostien. Ioan. Andr. Cardi. & Anto. de Butrio in dict. cap. fina. de officio Archipresbyteri. Ancharra. in capi. 1. q. 11. de consti. in repe. & in cons. 425. incipienti. viso & diligenter. col. fin. Bald. in rubri. de

constitu. col. 2. vbi dicit hoc idē esse. quia episcopus habet merum imperium. idem Bal. in Lomnes pepuli. ff. de iust. & iure. & in 1. pro gramata. col. 1. C. que minatio. vel epill. Imo. in cap. ex parte. el. 3. de verborum signi. Pau. Castren. in 1. non est nouum. ff. de legi. Gemina. & Prepo. in Summa. 18. distict. & in capit. mancipia. in princip. 54. distict. Ioan. Faber in §. sed quod principi. Insti. de iure naturali. Ange. in §. ius civile. col. 3. Insti. eo. tit. Roma. in cons. 418. nu. 7. Alexan. in cons. 55. num. 15. col. 14. in fine. vol. 4. Feli. vbi plura allēgat. in cap. quod super his. num. 9. de maiori. & obediens. Rochus de Curte in tracta. de consuetudine. num. 278. Ratio huius regulæ est: quia poenam apponere statutis. dependet à iurisdictione. ita tenet Abb. in ca. que in ecclesiarū. num. 6. in fine. de constitu. & ibi Philo. Deci. num. 37. Felin. in cap. irrefragabili. in §. ceterum. col. 2. versi. limita tertiō. de officio ordi. sed episcopus habet iurisdictionem: imō merum imperium: vt in capi. si quis episcopus. 2. q. 7. & ibi glo. 1. text. in cap. de persona. 11. q. 1. notant docto. in cap. cum contingat. de foro compe. Bald. & docto. vbi Iason. num. 18. in 1. imperium. ff. de iurisdictione. om. iudi.

¶ Hanc regulam ponit Henricus Botheus in tracta. de synodo episcopi: in 1. articulo. conclusione. 13. à nu. 106. vsque ad num. 135. cum octo ampliacionibus. & 4. limitatio. & à num. 135. vsque ad num. 136. infert. 46. illationes ex supradicta regula.

Regula. cclii.

Episcopus aliquem excommunicans in statutis suis. si absolutionem sibi non reseruauit. alter quā ipse vel inferior absolvere potest. Hanc regulam ponunt Ioan. Andre. Imol. & Panor. in ca. graue. in fine. de preben. per tex. in cap. nuper. de sententia excommunicationis. vbi hoc tenet Henricus Bohic in vltima distinctione: & Abb. in 5. notabili. Felin. col. 2. versi. nota text. optimum. Panor. in cap. Pastoralis. in §. præterea. nu. 1. de officio ordi. & ibi Feli. num. 9. in 1. fallen. & in capit. prudenti. in §. fina. nu. 19. in 1. fallētia de offi. delega. Petrus de Palude in 4. sententiarum: distict. 18. q. 5. arti. 2. col. 1. Angel. de Clauasio in Summa. in verbo. absolutio. el. 1. in §. 3. Syluester in Summa. in verbo. absolutio. el. 1. col. 6. versi. absolutio ab excommunicatione statutorum.

torum. Facit quod scribit Archidiacon. in Summa. 17. distict. in finalibus verbis: & ibi Gemina. & Prepo. dicentes quod à sniis latis per cōcilia prouincialia possunt suffraganei absolueri. quod etiam tenet Collectarius in cap. graue. num. 12. de preben. & non solum absolueri possunt ipsi suffraganei. sed etiam sacerdotes sui. ita tenet Prepo. Alexadrinus per illum tex. in c. si quis autē. in 2. notabili. 18. distict. vbi ponit aliquos casus in quibus non procedit. Facit etiam pro hac conclusione text. in cap. suffraganeis. de institutio. & ibi Panor. in vltimo notabili. notat Ioan. de Imol. in dict. cap. graue. num. 16. Ratio huius regulæ est: quia statuta episcopi interpretantur secundum ius commune: vt tenet Abb. in cap. causam quæ. num. 6. de rescrip. post Bar. in 1. 1. ff. ad. l. Falci. idem Panor. in cap. ex parte. el. 3. nu. 3. de verbo. signi. Deci. notabiliter in dict. cap. causam quæ. num. 22. de rescri. Sed ius commune deseruit quod quando conditor sibi non reseruauit absolutionem. videtur aliis concedere. vt in dict. cap. nuper. & sic eā interpretationem debent pati statuta episcopi: cum predictum. c. nupe. non distinguat. Hanc rationem assignat Dominicus de Sancto Gem. in Summa. 17. distict. in finalibus verbis.

¶ Hanc regulam ampliat vno modo. & limitat sex modis. Henricus Botheus in tracta. de synodo episcopi: arti. 5. in vnica conclusione. quam ibi facit. à num. 1. vsque ad finem.

Regula. ccliii.

Episcopus non potest apponere generale interdictum in sua diocesi contra subditos suos denegantes ei charitatiuū subsidiū: dato quod possit eos excommunicare. Hāc regulam ponit Bartholomæus de Belēcinis in tractatu de charitatiuo subsidio. q. 25. nu. 1. pro quo est text. in Extrauaganti Bonifacii octauii: incipienti. prouidē attendentes. in tit. de sententia excommunic. in communibus. vbi dicit quod idem est in collectore Papæ exigente decimam beneficiorum: quia pro nullo pecuniario commodo potest apponi generale interdictum. ita tenet Ioan. Andre. Domini. Philip. Francus. & alii docto. in cap. presenti. de sententia excommunic. lib. 6. Ioā. Calderi. in tracta. de interdicto: in 1. parte. num. 17.

¶ Limita primò non habere locum in inter-

dicto speciali: scilicet in certa ecclesia. nam episcopus potest illud apponere propter denegatum subsidium: quia Extrauagans predicta non habet locum in speciali interdicto. sed in generali. ita Ioan. Andre. Domini. & alii docto. in cap. presenti. de sententia excommunic. lib. 6. Calderi. vbi supra: Felin. in capit. sanē. el. 2. num. 3. de officio delega. Stephanus Aufredus in tract. de potestate ecclesie super laicos. num. 8. versi. decimò potest episcopus. Brtholomæus de Belēcinis in dict. tracta. q. 35. num. 2.

¶ Limita secundò nisi subditi denegantes solvere subsidium. prius fuissent propter hoc ab episcopo excommunicati: quoniam si perseuerent in contumacia. non obstante excommunicatione. episcopus poterit apponere generale interdictum. nec obstat dicta Extrauagans quæ loquitur quando directè & immediatè apponitur generale interdictum pro commodo pecuniario: hoc autem casu apponitur potius propter contumaciam: & solutio subsidii nō est causa immediata. sed mediata & remota. ita notabiliter concludit Io. Calderinus in cons. 8. incipienti. episcopus interdicit eccle. in titu. de senten. excommunicationis. vbi dicit hoc esse verissimum. & ita debere intelligi dictam Extrauagantem. Quā opinionem sequitur Bartholomæus de Belēcinis in dict. q. 25. num. 4. Remigius de Gony in tractat. de charitatiuo subsidio. q. 12. pagi. 67.

Regula. ccliiii.

Episcopus non potest de ecclesiis patronatis & earū bonis disponere aliter quā se habet status ipsarum ecclesiarum. sine consensu patroni. Quæ regula probatur per glo. in cap. nobis. in §. ceterum. in verbo. in capella. versi. sed his non obstantibus. de iure patrona. allēgat ad hoc glo. tex. in cap. monasterium. & in cap. sequenti. 16. q. 7. vbi dicitur episcopum non posse auferre ecclesiam à dispositione patroni: & sic eo inuito collegiata non potest fieri. sicut eo inuito non potest ei auferri directè ius presentadi. vt in cap. decernimus. 16. q. 7. & in c. cum dilectus. de iure patrona. & ita expresse concludit Cæsar Lambertinus in tracta. iuris patro. in 6. q. principi. 3. libri. nu. 2. folio. 403. col. 4.

¶ Hanc regulam ampliat decem modis. & limitat vno modo Lambertinus in dict. tracta. in 10.

in. 10. art. 6. q. principalis. 3. libri: num. 1. folio. 406. col. 4. in fine.

Regula. cclv.

Error iuris non inducit bonam fidem, sed potius malam in vsu capione vel p̄scrip̄tione longi temporis. Hanc regulam probat text. in. l. nunquam in vsucapionibus. in princi. ff. de vsucap. vbi exp̄s̄it̄ illum tex. ad hoc notat Paul. de Cast. probatur etiam per text. in. l. si fur. in. 4. ff. eo. titu. & in. l. irritam. & ibi Bald. C. de vsucapione pro donato. ita tenet Panor. in cap. de quarta. de p̄scrip̄t. & in. c. dudum. in. 4. notabi. de decimis. Card. in Clemen. 1. in. 6. si quis. col. si. in. 11. q. de rebus eccl̄es. non alienan. idem Abb. in cap. cum dilectus. num. 7. de consue. Soci. in con. 33. num. 10. volu. 4. Quam regulam ponit etiam gloss. Bart. & docto. in. l. Celsus. ff. de vsucap. & circa hanc regulam vide notabiliter Paul. Parisium in consi. 66. nu. 20. cum sequen. volu. 3. Thomam Grammaticum in decisione. 79. nu. 4. cum sequen. Maineriū in. l. non est nouū. in. 6. quoties. num. 10. ff. de regul. iur. Hanc regulam ponit Bernar. de Luco in regul. 770. cum. 5. limitationibus, referendo se ad Felin. qui eam ponit in capit. de quarta. à num. 26. vsque ad nu. 38 de p̄scrip̄tionibus. Eandem regulam etiam cum eisdem. 5. limitationibus Felini, ponit Claudius de Seyfeilo in dict. l. Celsus. à num. 7. vsque ad num. 11. ff. de vsucap. Præterea hanc regulam limitat sex modis, vbi notabiliter eius materiam examinat, Franc. Balbus in repet. dic. l. Celsus. in. 1. par. in. 4. notab. nu. 17. cū sequē. ff. de vsucap.

Regula. cclvi.

Error in nomine proprio non vitiat, si de corpore constet. Hanc regulam probat text. in. l. si quis in fundi vocabulo. ff. de lega. 1. & in. l. quoties. in princip. ff. de hæredib. instituen. in. l. si forticianum. C. de legatis. in. 6. si quis in nomine. Institui. de legat. & in. l. si in nomine. C. de testamen. De iure regio probatur in. l. 9. & in. l. 28. in medio, titu. 9. parti. 6. Circa quam regulam vide Felin. in capi. significante. num. 5. de rescrip̄t. Deci. notabiliter in. l. si librarius. ff. de regu. iur. Carol. Ruinum in consi. 115. num. 14. volu. 5. Bart. in. l. qui extrinsecus. ff. de verb. oblig. Hippoly. in. l. 14. 4.

Hanc regulam limitat duobus modis Soci. in regul. 119. Eandem limitat vno modo Gerardus de Petra sancta, in. l. 90. Eandem itē regulam limitat tribus modis Guilielmus Pontanus in dict. l. si quis in fundi vocabulo. num. 1. Eandem regulam cum octo ampliationibus, & tribus limitationibus, ponit ibi Franc. à Ripa, num. 1. cum sequentibus. Eandem regulam limitat quinque modis Iason in. l. si in nomine. num. 1. cum sequentibus. C. de testamen. Eandem regulam limitat. 4. modis Christophorus Porcus in. 6. si quis in nomine. num. 10. Instit. de legatis. & vno modo vt per Iaso. ibi in additionibus.

Regula. cclvii.

Error impedit prorogationē iudicis. Hanc regulam probat text. in. l. 2. ff. de iudi. & in. l. si per errorem. ff. de iurisdic. om. iudi. text. & ibi docto. in capit. significantibus. de officio & potesta. iudi. delega. Hanc regulam limitat vno modo Iacobinus de Sancto Georgi. in. l. 2. num. 9. ff. de iudi. Eandem regulam cum. 4. ampliationibus & 6. limitationibus ponit Iason in. l. si per errorem. nu. 9. cum sequentibus. ff. de iur. om. iudi. Eandem regulam cum septem ampliationibus & quatuor limitationibus ponit Valericus Zalus in. d. l. si per errorem. à num. 6. vsque ad num. 20.

Regula. cclviii.

Aetas vbi est fundamentū int̄tionis alicui, siue sit actor siue reus, ille debet ap̄bare. Hanc regulam probat text. in. l. cum te. C. de probatio. & in. l. si minorē. C. de in integrū restit. mino. & in. l. cum de etate. ff. de probatio. & ibi Iacobinus de Sancto Georg. Circa quā regulam vide Bar. notabiliter in consi. 90. & in rep. l. de etate. num. 12. ff. de mino. Petrum de Ancharra. in cap. accessit. num. 1. cum sequen. de desponsatio. impube. Iacobi. de sancto Georg. in dict. l. si minorem. num. 2. Ioan. Oldendorpium in tracta. de probatio. capit. fina. in regula. 34. Andre. Alciat. in tracta. p̄sump̄t. in. 3. regula, p̄sumptione. 3. num. 2. Petrum de Vnzoia in Practica artis notariatus: in ca. An de contractibus suis teneatur pubes respondere. num. 22. & notabiliter Ioan. Mauritium in tractat. de restitutione in integrum. cap. 315. cum. 8. sequentibus. Quæ Regula probatur

Regulæ vtriusq; Iuris selecte.

89

batur de iure Regio in. l. 4. tit. 14. part. 3. Hanc regulam limitat quatuor modis, vbi notabiliter eam declarat, Andre. Alciat. in tracta. p̄sumptionū. in. 2. regula, p̄sumptione. 14. num. 1. cum sequen.

Regula. cclix.

Aetas, seu fragilitas ætatis, seu imprudētia excusat in p̄nalibus. Quam regulam probat text. in. l. 1. & 2. C. si aduersus delictum. & in. l. 1. C. de falsa moneta. & in. l. 2. ff. de termino motu. in. l. ferē. ff. de regu. iur. in Clemen. si furiofus. de homicidio. glo. que allēgat quamplures cōcordātes in. d. l. ferē. De iure Regio probatur in. l. 9. tit. 1. & in. l. 17. tit. 14. & in. l. 8. tit. 31. par. 7. & in. l. 15. tit. 1. par. 1. & in. l. 4. tit. 19. part. 6. Amplia primò ad eō procedere p̄dictam regulam vt talis minor nō possit pro debito incarcerari. ita tenet Bal. in. l. 1. nu. 20. C. qui bonis cedere pos. quem sequit Iacobi. de sancto Georg. in. l. nec impubes. nu. 3. ff. de ius vocari. Chassan. in consue. Burgun. in tit. des rētes. Rubr. 5. §. 2. nu. 14. fol. 206. col. 4. pro qua opi. est glo. in. l. 3. in. §. sed vtrum. ff. de mino. & ita tenet Ang. in rep. in nemo carcerē. C. de exacti. tribut. lib. 10. Rom. in consi. 120. num. 4. Contra quam gloss. tenet exp̄s̄it̄ Bart. in tract. de carceribus. nu. 6. vbi dicit q̄ supradicta glo. cōmuniter reprobat. idem Bart. in. l. si filio. la. 2. ff. solut. matrimo. Docto. in. l. si filius. ff. de procurato. Bal. post Cinū in. l. alio. C. quod cū eo. Hippoly. de Marf. in sua practica criminali. in. §. attingant. nu. 69. & ita cōmuniter teneri firmat Io. Baptista Caccialupus in tracta. de debitore suspecto & fugit. uo. q. 5. nu. 8. & ibi Io. Baptista in. d. nu. 8. dicit s̄. d. opinio. gloss. in. d. §. sed vtrum. habere locū cum & posse saluari, quādoq; minor est filius familiaris: nam tunc non potest pro debito carcerari. Quem sequitur Paul. Parisius in hoc. in consi. 94. nu. 41. volu. 1. Amplia secundò habere locū in infante: nam infans penitus excusat̄ a delicto, etiā si dolum cōmiserit. vt in. l. infans. ff. ad. l. Corne. de ficariis. in. d. l. 1. C. de falsa moneta. & in. d. Clemen. vnica. de homici. notatur per Doc. in. c. 2. de delictis puero. De iure Regio probatur in. l. 4. tit. 19. par. 6. & in. l. 9. tit. 1. part. 7. & in aliis iuribus. S. allegatis. Et quis p̄prie dicatur infans. glo. 3. in. d. Clemen. si furiosus. dicit q̄ ille qui est minor septēnio. probatur per text. in. l. si infanti. C. de iure deli. in. c. 1. de desponsa. impube. lib. 6. idem videtur tenere gloss. in

ca. in verbo, infanti. 31. q. 2. dicit tamen ibi q̄ potest capi pro maiori septēnio, secundū subiectam materiā ad quod etiam facit text. & ibi gloss. in. cap. 128. distinct. Et circa hanc ampliationē & regulam, que differentia sit inter inter infantem, puerum, adolescentem, puberem, iuuenem, & senem, & similes, vltra Docto. in. l. si infanti. C. de iure deli. & docto. in Rubri. de delictis puero. rum, est gloss. notabilis, que enumerat. 5. di. stas ætates, in proemio. 6. in verbo, p̄fectus: quam gloss. vltra Chassan. in consue. Burgun. tit. des infans. Rub. 6. §. 4. fol. 216. col. 4. num. 15. sequitur Ioā. Oldendorpius in tracta. de vsucapionibus, cap. de etate hominis, & earum temporib. nu. 1. cum sequen. vbi notabiliter hoc declarat fol. 8. col. 2. in. 8. volu. tracta. eandem glo. sequitur Thomas Grammaticus in decisione. 34. nu. 2. cum sequen. Io. Corasius in. l. precibus. nu. 19. C. de impuberum & aliis. Io. Motolonis in suo Promptuario iuris, in verbo, ætas. Nicola. Bellon. in Rubri. Inst. quibus modis re contrahitur obligatio. num. 25. & est simi. glo. in. l. in. §. pueritiam. ff. de postulan. Hippoly. in. l. infans. nu. 6. ff. de ficariis. sequitur eas. Amplia tertio habere locū in furioso. Ratio est: nam illud quod a furioso fit, perinde reputatur ac si casu contingeret sine facto hominis. vt in. l. fina. in. fine. ff. de administra. tu. to. & in. l. sed & si quæcunq; in. §. 2. ff. ad. l. Aquilia. vbi dicitur q̄ illud quod fit a furioso, perinde est ac si a quadrupede vel tegula per se cadente factum esset: om̄i facis furiosus dicitur puniri suo furore. vt in. l. diuus. ff. de offi. p̄s̄i. & in. l. penult. §. fina. ff. ad. l. Corne. de parricidis. Probatur de iure Regio in. l. 9. tit. 1. par. 7. & in. l. 15. tit. 1. par. 1. facit quod notat Bal. in. l. humanitatis. C. de impube. & ai. is. vbi tenet q̄ furiosus habetur pro mortuo: & mortuus non potest corporaliter puniri, vt tenet Cinus in. l. 2. C. qui testament. facere poss. Quod tamen intelligo verum quicunq; furiosus continuo furore laborat sed si habeat dilucida intervalla, requiritur quod delictum sit commissum tempore dementiæ, ad hoc vt. 5. dicta ampliatio locum habeat ita concludunt supra. d. ll. Regni. Quam ampli. intelligo nō habere locū in furioso qui comisit maximū & atrocissimū delictū. Na hoc casu credo posse puniri, non obstante furore. ad qd̄ dicendū moueor ex doctrina Innoc. in. c. 1. de conscri. vbi dixit q̄ propter atrocitatē delicti licitū est iura transgredi.

gredi. Quam doctrina sequitur ibi Doct. Canonice, & Doct. Legiste in pluribus locis quos cogerit Hippo. de Marfi. l. vnus. in. §. cognitorū. nu. 70. ff. de questio. la. in. l. cum seruus. nu. 7. ff. de cōdict. caus. data. caus. non sequuta. Pro qua opi. est text. in. c. mulier. 15. q. 1. vbi probatur qd si animal irrationale habet accessum ad mulierē, qd tale animal cum prædicta muliere comburi debet. Si ergo animal brutum, omni ratione & sensu carēs, punitur propter enormitatem criminis: à fortiori furiosus cum sit homo. & illum tex. dicunt esse notandum, vbi tractant eius materiā, Hippol. in. d. §. cognitorū. num. 71. & in Practica sua criminali, in. §. diligenter. nu. 176. Andre. Tiraquel. in. l. connubia. in. 9. leg. nu. 83. Ioā. Igneus in. l. 3. §. ignoscitur. nu. 78. ff. ad Sylla. ¶ Et circa hanc ampliatio. & eius intellectu videndum est, an si aliquis commisit aliquod delictum propter quod deberet decapitari vel suspendi, si postea iste efficiatur furiosus, nunquid debeat decapitari vel suspendi? Bal. notab. mouet hanc questionē in. l. furiosum. C. qui testam. & face. poss. vbi determinat non posse puniri in persona, sed bene in bonis: quia non debet dari afflictio, vt in. l. diuus. ff. de off. fici. præf. idem tenet idē Bal. in. l. 1. C. de cōfess. & in. l. humanitatis. nu. 46. C. de impube. & alijs. idem Bal. & ibi Altarotus in. c. 1. in fine principij: an ille qui interfecit patrem domini sui. in. V. sibus feudorū. Io. de Imol. vbi multa pro & contra adducit, & in fine relinquit indecisum, in. l. ex pacto. ff. de vulga. & pupil. nu. 2. idem Imol. sequitur illud dictū Bal. in. c. Rainuntius. num. 143. de testamen. per rationes quas ibi assignat. vbi plus tenet qd si iste qui commisit delictum dum esset sanæ mentis, & esset condemnatus, si postea efficiatur furiosus, sententia non debet exequi contra eum: sed Princeps est consulendus, al legat ad hoc text. in. l. Diuus. in. §. si verò. ff. de off. præf. qui parū aut nihil ad hoc facit. eadem opinionem Bal. tenet Alex. in. d. l. furiosum. C. qui testamen. facere poss. motus: quia furiosus mortuo æquiparatur, vt. §. dixi: & mortuus nō debet puniri in persona, iuxta nota. per Cin. in. d. l. furiosum. C. qui test. face. poss. & ab ista sententia Bal. nullus discrepet præter Rom. in. d. l. furiosum, vbi tenet qd licet opinio Bal. in practica seruet propter eius auctoritatem, tñ non videt vera: motus tali fundamento. Nam qualitas superueniens post delictum commissum, non mutat pœnam, vt in. l. in princ. vers. per contrariū. ff. de pœnis. fa-

cit etiā tex. in. l. si quis decurio. C. de falsis sed sustinendo dictū Bal. ad tale fundamentū respondent Doct. qd Bald. non vult qd mutetur pœna, sed qd impediatur processus, condēnatio, & executio, propter furorē, & sic ppter fictam absentiam vel mortē. Secundò & contra Bal. tenet idem Rom. in. l. penult. ff. si ex noxa li causa agatur. quem sequit Andr. Barb. in. c. in literis. col. pe. vers. & inquantū. de rescrip. Mouetur Roma. per doctrinā Bart. & Doct. per tex. ibi, in. l. 1. ff. de pœnis. vbi concludunt qd in publicis delictis in quibus pœna à iure determinata est, attendit tēpus commissi delicti: ad quod etiam respondent Doct. vt. §. dixi. & sic dico qd in actu practico, & sic in iudicādo & consulēdo ab opi. Bal. non est recedendū: præcipue cū in pœnis & delictis mitior pars tenenda sit: vt in. l. interpretatione. & in. l. sanctio legum. ff. de pœnis. & hanc opi. Bald. sequutus fuit Ias. in. d. l. furiosum. num. 7. idem in. l. ex facto. nu. 30. ff. de vulga. & pupil. & ibi Fran. à Ripa nu. 73. Guiller. Benedictus in repe. c. Rainuntius. in verbo, si absq; liberis moreretur. in tract. de exemplari substitutione: nu. 23. Decius, & ibi Hierony. Cagnolus nu. 1. in. l. in negotijs. ff. de regu. iur. Et hanc opi. firmat esse communem Ludou. Gome. in. §. item si quis in fraudem. num. 6. Inst. de actio. eandem etiam dicit comunem esse Hippoly. in. l. 1. nu. 58. ff. ad. l. Corne. de fidei. Hanc opi. dicit item comunē, licet contra eam teneat, Iason in. l. si seruum. nu. 7. ff. si ex noxa, caus. aga. eandem opi. Bal. sequitur Ange. Aretin. in tract. maleficiorum: in verbo, sciēter & dolose. nu. 7. Marcus Ant. Baueria in. §. item furiosi. num. 13. & 14. Inst. qui testamēta facere possunt.

¶ Sed licet hæc opinio sit communis, vt supra dixi, arbitror tamen contrariam opinionem attentari posse: imò quod non obstante furorē superueniente debeat corporaliter puniri. ad quod dicendum moueor per tex. qui hoc clarē probat in. d. l. Diuus. in vers. ne que morbo eius danda est venia. & in vers. etiam supplicio afficiendus. ff. de off. præf. & dico qd non obstat tex. ibi in princ. iuncta ratione, dum dicit qd satis furorē ipso punitur, quia text. ille loquitur quando in furorē commisit delictum. & certē tex. ille hanc differentiam ponit, quod si commisit delictum tempore furoris, non debet puniri: sed si commisit delictum dum esset sanæ mentis, dato qd furor superuenit, puniendus est. & qd tex. hoc probet, patet: quia tex. ibi dicit, nec morbo eius

eius dāda est venia. si morbo, ergo furorē: quia qualitas adiuncta verbo intelligit sedm tempus verbi cui adiicitur. vt in. l. in delictis. in. §. si damnū. ff. de noxali. Secundò ad hoc etiam moueor ex notabili decisione Bar. qui in fortioribus tenet in. l. nunquam. la. 2. §. si vi aut clam. ff. de vfucapio. per tex. ibi: vbi tenet posse decidi quæstionē Theologorū, qd si aliquis dū esset sanæ mētis commisit peccatū mortale, & postea efficiatur furiosus & moriatur in furorē, an dānabit apud Deū: & determinat ibi qd sic. quod dictū Bar. vltra Doc. §. allega. sequitur Ias. in. l. patre furioso. nu. 40. ff. de his qui sunt fui vel alie. iur. & hanc opi. contra Bald. tenet Fran. de Albergotis de Are. qui fuit discipulus Bartoli, in. d. l. furioso. Eandem opi. cōtra Bal. in puncto iuris firmat Ias. in. l. si seruum. nu. 7. ff. si ex noxa. causa ag. vbi dicit qd opinio Bal. est cōis. qd dictum Ias. sequit Io. Montolonius in Proptuarie Iuris: in verbo, furor. vers. ex delicto. tamen ante furorē commissum posset furiosus puniri. & hanc opi. contra Bal. vbi latissimē eam examinat, tenet Io. Igne. l. 1. §. ignoscat. nu. 79. ff. ad Syllania. ¶ Et non obstant fundamenta Io. de Imol. & Alexā. vbi. §. scilicet qd furiosus habetur pro absente: item qd æquiparetur mortuo, & mortuus non potest corporaliter puniri, vt tenet Cinus in. d. l. 2. quia dico qd Cinus loquitur in eo qui naturaliter est mortuus, vel absente qui naturaliter viuit. Facit p hoc: quia mors ciuiliis non æquiparatur naturali, nisi in casibus à iure expressis. glo. est notabi. in. c. placuit. cl. 2. 16. q. 1. quā pro singulari allēgat Bal. in Authen. si qua mulier. col. penult. C. de sacrosanct. eccle. Areti. vbi eam declarat in. l. ex ea parte. col. 2. ff. de verbo. obliga. Ias. in. l. si decefferit. nu. 10. ff. qui satisfacit. cogan. & est si milis glo. in. c. suscepimus. de rescrip. lib. 6. in verbo, non morte. aliās sequeretur euidētissimum absurdum, qd seruus si deliquerit non posset corporaliter puniri, eò quia censerebatur mortuus ciuilitate: vt in. l. quod attinet. ff. de regu. iur. qd est falsum, & contra tex. in. l. 1. ff. de pœnis.

¶ Sed non obstantibus. §. dictis fundamētis & alijs quā pluribus quæ pro hac parte possent adduci, dico quod in iudicādo & consulendo ab opinione Bal. non est recedendū: quia est communis, vt supra dixi.

4 Amplia quartò prædictam regulam habere locū in ebrio: nam si aliquis existens in ebrietate committat homicidium, non debet puniri homicidij pœna. probat text. in. c. sanē. cum

duobus sequentibus. 15. q. 1. gl. in. c. inebriauerunt Loth. ead. causa. & q. & in. l. 1. iuncta gl. in verbo, temulentia. C. si quis Impera. maledixit. De iure Regio pbat in. l. 5. tit. 8. part. 7. & hanc opin. tenet Bart. in. l. aut facta. ff. de pœnis. quem sequitur Hippoly. de Marfi. in. l. 1. nu. 63. ff. de sicariis. Quod tamen intelligūt §. dicti Doct. qd licet iste talis non debeat puniri pœna homicidij, tenetur tamē de pœna ebrietatis: & sic mitius debet puniri arbitrio iudicis. & ita hanc opi. intelligit Cardi. Alex. in. c. deniq; 4. dist. Fran. de Ripa in. l. si. nu. 79. C. de reuocan. donatio. Io. de Ana. in. c. de infantibus. nu. 2. de his qui filios occide. Roma. in. l. 1. in princ. nu. 9. ff. de verb. obl. & hanc opinionem approbant Doct. Theologi, prout refert Ioā. Gerson in regulis moralibus, lib. 1. col. 3. pro qua opinione facit. §. dicta. l. Regni. ¶ Contrariā tamen opinionem tenet idem Barto. sibi contrarius in. l. respiciendū. in. §. delinquit. nu. 3. ff. de pœnis. per tex. in. l. omne delictum. in. §. qui se vulnerauerit. ff. de re milita. & istam opinionem Bart. sequitur Florianus in. l. sed & si quacunq; in. §. sed si infans. ff. ad. l. Aquil. vbi dicit Florianus qd iste talis punitur tamen mitius quā si nō fuisset ebrius. Quam opinionem sequitur etiam Guiller. Maine. in. l. in totum. nu. 68. & in. l. ferē in omnibus. nu. 3. ff. de reg. iur. Salic. in. l. Diuus Traianus. C. de sicariis. Abb. in cap. 1. col. 2. de maledi. Bal. in. l. 1. nu. 45. C. vnde vi. & sic concludunt prædicti doct. qd licet ebrius debeat puniri ratione delicti, tamen quod leuius puniatur. In qua quæstione sic distinguo, quod aut ipse nō dedit operam vt inebriaretur: sed forte deceptus fuit ex aliqua causa iusta, & tunc non est aliqua pœna puniendus: aut enim dedit operam vt inebriaretur, & sciebat quod in ebrietate existens erat solitus quasi vt furiosus homines percutere & mutilare. & sic procedat secunda opinio. ita notabiliter concludit Maria. Socin. in repe. cap. ad audientiam. num. 15. de homici. Ange. Areti. in tracta. maleficiorum, in verbo, sciēter & dolose. numero. 17. Ludouicus Montaltus in tracta. de reprobatione sententiæ Pilati: in. l. dubio. num. 4.

5 Amplia quintò habere locum in confessione: nam minor nō punitur ex confessione facta in iudicio ratione delicti commissi: imò potest petere restitutionem aduersus talem confessionem. pro quo facit notabile verbum Ioannis Andreæ in cap. 2. de in integrum resti. libro. 6. quod dictum tanquā notabile &

quotidianū sequitur Ang. de Peru. in. l. certū. in. §. in pupillū. nu. 2. ff. de cōfess. & sic dicit de bere intelligi tex. in. l. si ex causa. in. §. nunc videndū. ff. de mino. quod sequit Abb. in. c. si. nu. 7. de confessis. Deci. in. l. semper. in. §. ius publicū. nu. 4. ff. de reg. iur. Hippol. in. l. i. nu. me. ff. de quæstio. & in singul. 4. 45. Iaf. in. l. nam & postea. i. §. si minor. nu. 7. ff. de iureiu. Matt. de Affl. in decisio. Neapo. decisio. 208. idē in consti. Neapo. lib. 2. Rubr. 38. nu. 10. Io. Mauritius not. in. tract. de restitutiōe in integrū. c. 150. Quod tñ non habet locū in delictis atrocissimis, secundū Bar. in. l. auxilium. versi. nota ex hac. l. ff. de mino. Hippoly. in. l. de minore. nu. 35. ff. de quæstio.

6 Amplia. 6. habere locū in senē. ita probat tex. in. l. 2. ff. de termino moto. tex. & ibi gl. in verb. miseratio. l. i. auxiliū. in. §. in delictis. ff. de mino. & ita expressē per. §. dicta iura concludit Barthol. Cæpol. in repe. l. si fugitiui. nu. 26. C. de ser. fug. facit tex. l. i. sacrilegij pœna. i. prin. ff. ad. l. iul. pecula. De iure regio pbat in. l. 16. tit. 8. par. 7. Hanc opi. tenet expressē Guiller. Maine. in. l. ferē i omnib. nu. 16. ff. de reg. iur. tex. & ibi Doc. i. c. pueris. de sentē. excōm. Io. Ign. notab. in. l. 3. in. §. ignoscit. ff. ad Syllania. nu. 1. cū seq. & in tantū hoc pcedit q non solum nō debēt puniri, verū etiam non possunt torqueri. vt. i. d. l. i. in. §. ignoscit. & in. l. i. in. §. impubes. ff. ad Syllan. & ita exp̄ssē tenet Hippol. in sua practi. in. §. expedita. nu. 41. vbi dicit hoc esse verū quicūq; senex esset decrepitæ ætatis: in quibus ego etiā. §. dictam ampli. intelligo. Porro quis propriē dicat senex decrepitæ ætatis, ponit Tancred. in cōpendiosa q. 21. vbi dicit q ille q est maior. 70. annorū: allēgat ad hoc tex. not. in. l. maiores. ff. de iure immuni. facit tex. i. l. si vltra. C. de decurio. libr. 10. & circa hanc ampli. vltra. §. dicta vide alia priuilegia senectutis, per Io. de Plat. in. §. item his qui. nu. 27. Insti. de excusa. tuto. per Syluestrū Aldobrandinū in. §. itē maior. nu. 5. Insti. eod. tit. not. per Christoph. Iacoba. in. tract. de cōcilio: lib. 1. pag. 60. cum seq. Ad hæc quinquaaginta priuilegia senectutis ponit Andre. Tiraq. in. tract. de primogenit. in præfatio 11: à nu. 75. vsq; ad finē. quæ ante eum posuit Barthol. Cæpol. in. tract. de Imperatore militū deligendo. in prin. à nu. 1. vsq; ad finem.

7 Amplia. 7. vt prædictus ex defectu ætatis torqueri nō possit. ita probat tex. l. i. in. §. impubes. ff. ad Sylla. & i. l. 3. i. §. impubes. c. tit. l. de minore. in. pri. & i. l. ex libero. i. §. de minore. ff. de quæsti. De iure Regio pbat in. l. 2. tit. 30.

par. 7. ita tenet Io. Ign. in. d. l. i. in. §. impubes: nu. 1. cū seq. Albert. Gandi. in. tract. de pœnis reorū. nu. 30. & in Rub. de quæstionib. & tormentis. nu. 9. Ang. Are. in. tract. malef. in. verb. fama publica. nu. 102. Quod tñ non habet locum in crimine læsæ maiestatis in psonā Principis cōmissio. vt. i. d. l. de minore. & vltra Hippol. ibi ita cōcludit Io. Ign. in. d. §. impubes. nu. 18. Secundò inte!lige hanc ampli. q licet prædicti minores nō possint torq̄ri, possunt tñ terri. ita pbat tex. in. l. i. §. impuberi. ff. ad Syllan. ex quo not. Bald. in. l. 2. C. quorum appella. non recipi. nu. 4. dicit quod omnes illæ psonæ q̄ de iure torq̄ri non possunt, possunt saltē terri. quæ sequunt. §. dicti Doct. & ita tenet Io. Ign. in. l. 3. nu. 49. ff. ad Syllania.

8 Amplia. 8. habere locum etiā si minor cōmiserit delictū in minori ætate: nā postea factus maior, nō poterit de illo delicto puniri. gl. est not. i. l. sciāt. C. de legit. hered. quā vltra doc. ibi sequit Hip. de Marfi. i. l. de minore. i. prin. nu. 40. ff. de quæstio. & i. l. infas. nu. 13. ff. de sicar. 9 Amplia. 9. §. dictam reg. habere locum etiam in mente capto. per rationē. l. tam demētis. C. de episcopa. audiē. facit tex. in. l. 2. ff. de testa. in. §. itē furiosus. iuncta gl. Insti. quibus nō est permis. face. testam. Pro qua opin. est tex. expressus in Authē. vt hi qui obligatas se habere perhibēt res minorū. in. §. cōsideremus. col. lat. 6. vbi probat q̄ mente captus & furiosus æquiparatur. quem tex. ad hoc notat Bald. in. l. sed & milites. in. §. iam autem. ff. de excusat. tuto. & in. l. amicissimos. in. §. 1. eo. tit. & in. l. 2. C. de curato. furio. & in. l. humanitatis. C. de impuberū & aliis. Iaf. in. l. patre furioso. nu. 3. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. Fran. Curt. Junior in. conf. 51. nu. 6. And. Alciat. in. l. 1. nu. 59. ff. de verb. oblig. Marcus Antonius Baue ria in. §. itē furiosi. nu. 28. Insti. qui testamēta facere possunt. Pro qua opinione etiam facit tex. in. l. si furiosi. C. de nuptiis. vbi cōstitutio nē de filio mēte capto qui p̄t vxorē ducere sine cōsensu patris, Imperator extendit ad furiosos & ecōtrā. & hanc opi. tenet Io. de Ana. in. c. ad audientiā. num. 9. de homici. Eandem opinionem, vbi dicit ita Parisiis fuisse iudicatum, firmit expressē Io. Ign. in. l. 3. i. §. ignoscitur. nu. 82. ff. ad Syllan. vbi hoc intelligit in ve ro demente, non autem in eo qui dementiam simulat. facit tex. in. l. obseruare. ff. de curato. furio. & in. l. diuus. in. r. respōso. ff. de offi. præ si. Differentiā autē inter furiosum & mente captum ponit Bal. in. locis. §. allegatis. f. q̄ il le dicitur furiosus, qui est cum rabie furoris euidenti

euidenti: mēte captus autē est ille, cui mēs & cōsiliū deficit: tñ nullū furorē ostēdit, quem sequit Iaf. i. l. furiosū. nu. 2. C. qui test. fa. pos.

1 Limita primò hanc reg. quādocūq; minor dolo cōmisit delictū. ita probat tex. in. l. si ex causa. in. §. si in commissum. & in. §. nunc videndum. ff. de minori. facit quod notat Thomas Gramma. in. decisio. 23. nu. 12. Guiller. Main. in. d. l. ferē. nu. 14. Iacobi. de sctō Geor. in. l. 1. nu. 2. & 3. C. si aduersus delictum.

2 Secundò limita in delictis atrocissimis. vt in. l. auxilium. in. §. in delictis. ff. de minori. glo. in dict. l. ferē. & quæ dicantur atrocissima delicta, ponit Guiller. Main. in. l. ferē. nu. 30. ff. de minori. facit quod. §. dixi in. 3. ampliatiōe.

3 Limita tertio. §. dictam reg. quādocūq; talis infans esset doli capax. ita cōcludit Abb. in. c. 1. de delictis puerorū. vbi tenet q̄ licet infans non possit puniri, tñ hoc intelligi debet nisi esset doli capax. Quam opin. Abb. sequit Io. de Ana. ibi nu. 3. Motal. in. gl. 8. tit. 31. par. 7. Hippol. de Mar. in. l. infans. nu. 5. de sicari. & in. l. 1. nu. 91. eod. tit. & in. l. si qs ille. nu. 3. C. eo. tit. Quod tñ intelligo verum ad hoc vt puniā ex delicto: secus tñ ad hoc vt incidat in irregularitatē. i. quo tñ dico q̄ licet infans sit doli capax, vsq; ad. 7. annū nullā incidit irregularitatē. ita tenet Maria. Soci. in. c. ad audientiam. nu. 13. de homici. & q̄ infans possit esse doli capax, firmit gl. in. c. si. de sentētia excō. quā sequit Io. de Ana. in. Rubr. de delictis puerorū. nu. f. p̄ qua facit tex. in. l. si alteri. C. si minor se maiorē dixerit. vbi dicit tex. q̄ malitia supplet ætatē. Et circa hanc limit. notandū est q̄s p̄prie dicat doli capax. Doct. in. Clemen. 1. de homici. & in. c. 1. de delict. puer. dicunt q̄ ille dicitur doli capax qui p̄ximus est pubertati: vt. i. l. apud Celsum. in. §. quæ in tutore. ff. de doli exceptiōe. Io. Igne. in. l. excipiunt. nu. 35. ff. ad Syllania. Et p̄ximus pubertati dicit qui annū decimū & dimidiū peregerit, si sit masculus: fœmina verò p̄xina est pubertati, si. 9. annū cum dimidiō cōpleuerit. gl. est notab. in. §. pupillus. i. verb. infantie. Insti. de inutilibus stipul. & in. l. pupillū. ff. de reg. iur. Quis esse cōiter approbatas asserit Iaf. in. l. p̄perandū. in. §. & siquidē. C. de iudi. Soci. in. l. 1. §. adipiscimur. ff. de acquire. poss. Ange. Aret. in. d. §. pupillus. Phil. Dec. in. d. l. pupillū. & ibi Hiero. Cag. nu. 2. ff. de reg. iur. De iure regio pbat in. l. 6. tit. 5. par. 6. & in. l. 9. tit. 1. par. 7. & in. l. 8. tit. 31. par. 7. sunt & alij Doct. qui quo ad delicta illū esse p̄ximū pubertati opinantur, cui ad ætatē perfectā. 6. tantū men-

ses deficiūt. ita notat Bal. per illū text. in. l. excipiuntur. ff. ad Syllania. quem vltra Io. Igne. ibi, sequit Iaf. in. Auth. sacra puerū. nu. 15. C. si aduer. ved. & i. d. §. & siquidē. alij verò Doc. hanc vltimā opi. sequunt, nō solū in delictis, sed in aliis quibuscūq; ætibus. Pro quibus est glo. in. l. non tantū. ff. de excusa. tuto. & in. c. continebat. & in. c. attestatiōes. de despons. impub. latē Io. Ign. i. d. l. i. in. §. impubes. & in. l. excipiunt. ff. ad Syllania. fed his omnis dico q̄ arbitrio iudicis est relinquendum quis dicatur proximus pubertati. hoc enim iudex debet arbitrari ex discretione pueri, & ex aliis circūstantiis contingentibus. ita tenet Io. Faber in. d. §. pupillus. Sali. in. l. impunitas. C. de pœnis. Io. de Ana. in. c. 1. num. 4. de delictis pue. Ant. de But. in. d. c. attestatiōes. in. fine. Abb. & Præpo. in. d. c. continebat. Phil. Dec. in. d. l. pupillū. & ibi Hier. Cag. nu. 3. pro qua opi. est tex. in. §. in summa. Inst. de oblig. quæ ex delicto. ibi, si p̄ximus pubertati sit & ob id intelligat se delinq̄re. facit etiā tex. i. d. l. impunitas. C. de pœnis. Quod tñ intelligit esse verū Doct. de Couarr. in. sua Epito. de spon. fa. in. 2. part. c. 5. nu. 5. q̄ iudex ante illā ætatē definitā cōi opinionem, non p̄t imponere arbitriū suū. s. nouē annos cū dimidiō in fœmina, & decē cū dimidiō in masculo: imò iudex qui ante illā ætatē arbitrari debet puerū esse p̄ximū pubertati, maximis adducēdus est cōiecturis, & rarō & cautissimē debet id agere. ¶ Est tñ notandum q̄ si infans doli capax cōmitteret homicidiū, mitius punitur q̄ maior. ita tenet Abb. in. d. c. 1. de delictis puer. quem sequitur Cæpola in. Authē. fed nouo iure. C. de seruis fugi. Pro qua opinione est tex. in. c. fin. de sententia excōmu. in. l. auxiliū. in. §. in delictis. ff. de mino. & in. l. regni. §. allega. facit quod notat Io. Igne. in. d. l. excipiunt. nu. 49. ff. ad Syllania. Dec. in. dict. l. ferē. nume. 3. ¶ Et circa hanc regu. alias limitationes vide per Doct. in. locis. §. dictis: & per Albertum Gandinū in. tract. maleficiorum: in. tit. de pœnis reorum. nu. 30.

Regula. cclx.

EXceptio non numerata pecuniæ potest opponi intra biennū, etiam si quis confiteatur se recepisse pecuniam quam non recepit. Hanc regulam posui in regu. n. cum. 6. ampliatiōibus, & 7. limitationibus: vltra quas in præfati addam aliquas ampliatiōnes & limitationes. & in primis Ratio huius

regulæ est: quia debitores necessitate obstri-
cti de facili consentiunt spe futuræ enumera-
tionis mutuæ: ideo huic facilitati succurritur
per non numeratæ pecuniæ exceptionem: ne
illicita fiat extorsio. vt in l. illicitas. ff. de offi.
præsi. & q̄a est cōtra ius gentium q̄ quis repe-
tat quod non dedit, & q̄ cum iactura aliena
quis locupletetur: vt in l. cum ampliū. in. §.
is natura debet. ff. de reg. iur. in. l. bona fides.
ff. de positi. Bal. in. l. i. C. de non nume. pecu.

¶ Verū vltra ampliaciones positas in. l. reg.
121. amplia primò siue confiteatur in scriptis,
siue sine scriptis. ita tenet Bart. quem sequun-
tur alij Docto. ita tenet Bart. in. l. si ex cautio-
ne. num. 3. de non num. pecu. C. facit tex. in. l.
non figura. ff. de actio. & obligati. ibi. placuit
non minus valere quod scriptura q̄ quod vo-
cibus lingua figuratis significaretur. facit etiā
tex. in. l. pactū quod bona fide. C. de pactis.

¶ Amplia. 2. siue confiteatur in instrumēto pu-
blico siue in scriptura priuata. glo. & Docto.
in. d. l. si ex cautione. contra Pet. de Bella Per-
tica qui tenuit ibi contrariam opinionem.

¶ Amplia. 3. tertiò habere locum etiam si debitor
dedisset pignus: quia pignus dedit vt pecu-
niam reciperet: quā si non recipit, non tenet
pignus. vt in. l. i. C. de non nu. pecu. ita Ias. vltra
Bal. ibi in. l. qui pecuniā. nu. 2. in. fin. vers.
quintò amplia. ff. si cert. peta.

¶ Quartò amplia procedere etiam si renuntia-
set exceptioni non numeratæ pecuniæ. vt est
glo. in. l. si ex cautione. C. de non num. pecu.
quā glo. sequuntur ibi Cin. Bart. Bal. & Salice.
Bal. in. Margacita in verbo, renuntiatio. Feli.
in. c. si diligenti. in. §. corollario. limita. 1. de fo-
ro cōp. eandem amplia. ponit Feli. in. c. si cau-
tio. nu. 48. hanc amplia. sequitur Stepha.
Aufre. in additio. ad decisiones Capeli. Tho-
lofanz. q. 374. Alex. in. cōf. 179. nu. 2. vo. 2. Phi-
lip. Corne. in. cōf. 52. nu. 4. lib. 1. Hippoly. in
sing. 222. Petrus de Vnzola in practica artis
notariatus: in titu. de exceptione non nume.
pecu. nu. 4. quam opinio. sequitur etiā Ias. in
in. §. fuerat. nu. 79. In. l. i. de actio. idem Ias. in
l. 4. in. §. quæsitū. nu. 22. ff. si quis cautio. Abb.
& Ioan. de Imol. in. d. c. si cautio. Ange. Aret.
in. §. 1. nu. 36. In. l. i. de exceptio. & ita tenere o-
mnes Doc. dicit idem Ias. in. l. qui pecuniam.
nu. 2. ff. si cer. peta.

¶ Contrariā tñ opi. tenet glo. in. d. l. si ex cau-
tione. C. de non nume. pecu. in verbo, p̄ba-
re. in. fin. vers. alij vt Azo. vbi dicit ibi gloss. q̄
prædicta renuntiatio præiudicat renuntiati.
Cuius opinionem sequitur Cardina. in. c. si. de

solutio. nu. 9. in. fi. quæ opinio Azonis quam
glo. ibi refert, approbatur hodie de iure Re-
gio per tex. in. l. 9. in. fi. tit. 1. par. 5. & ita per illā
l. sic praticari tenet Rode. Xarez in. l. post
rem iudicatam. folio. 152. colum. 4. nume. 26.
ff. de re iudicata.

¶ Quintò amplia etiā si confiteatur maiore sum-
mam pecuniæ recepisse q̄ receperit: nā in par-
te nō recepta exceptio ista cōpeteret. per tex.
in. l. minorē. & ibi gl. 2. quæ hoc declarat: & Sa-
lice. notabiliter. C. de non nume. pecu.

¶ Amplia sextò non solū in pecunia strictè ac-
cepta, vt est in nūmis: verū etiam in omni re
quam quis cōfiteretur recepisse & nō recepit.
pecuniæ enim verbū largissimè accipitur. per
tex. in. l. si. C. de cōstitu. pecu. & in. l. pecuniæ.
ff. de verb. signifi. & in. c. totū. l. q. 3. & hoc ex-
pressè tenet Azo in summa. C. de non nume.
pecu. in. prin. Alberi. & alij in. l. generaliter. in
prin. eo. tit. per tex. i. l. in cōtractibus. in. prin.
in. §. sed quoniam. C. de non nume. pecu. vbi
de deposito loquitur tex. Bart. & alij in. l. ta-
lis scriptura. ff. de lega. 1.

¶ Amplia. 7. habere locum etiā stante. l. 4. titu.
8. lib. 3. Ordi. quæ prohibet q̄ contra instru-
mentum publicum non possit opponi excep-
tio nisi solutionis, & simulationis, & aliæ de
quibus ibi. nam adhuc probè poterit oppo-
ni exceptio nō numeratæ pecuniæ: quia illa cō-
fessio facta in instrumēto dicitur esse quædā si-
mulatione. ita tenet Bart. in. l. 3. nu. 2. C. de postu-
lan. & ibi Bald. & alij Docto. idem Bal. in. l. pe-
cuniæ. C. de solutio. Ias. in. l. qui pecuniā. nu.
2. vers. quartò amplia. ff. si cert. pet.

¶ Octauò amplia etiam si is qui cōfiteretur de
disset fideiussorem. vt est tex. in. l. tam mada-
tori. C. de non nume. pecu. & ibi Docto. quia
quādo reus est tutus ratione obligationis nō
natæ, vel natæ inefficaciter, tum eodem modo
est tutus fideiussor sicut principalis: vt in. l. si
testamento. in. §. fina. & in. l. si quis pro eo. in
§. si munus. ff. de fideiussor.

¶ Nonò amplia habere locū in marito qui con-
fessus fuerit recepisse dotem ab vxore, vel à
socero, seu ab alio spe futuræ numerationis:
vt possit exceptionem non numeratæ do-
tis opponere. vt in. l. 1. & per totū. C. de dote
cauta nō nume. & in. d. l. 9. tit. 5. part. 5. Chassa-
nz. vbi hoc not. ponit in consue. Burgun. in
tit. des droictz. Rubr. 4. §. 7. fol. 158. col. 1. nu. 1.
Ludou. Gozadi. notab. in. cōf. 42. num. 1.

¶ Amplia. 10. procedere in herede qui intra bi-
enniū poterit hanc exceptio. opponere. vt in. l. si
intra. & ibi latè Doc. C. de nō num. pec. & idē
in omni-

in omnibus illis quorū interest quocunque
modo, siue conueniatur vt possessores bono-
rum, siue ipsi cōtra alios possidentes actionem
mouerint. vt in. l. si cui. C. de non nume. pecu.
Ange. notabiliter in. §. idē iuris. nu. 8. In. l. de
exceptio. Debet tñ ex persona rei opponere,
non ex persona p̄pria: quia debitori & non op-
ponenti debebat pecunia numerari, secundū
Ange. vbi supra.

¶ Amplia. 11. etiā si schedula facta fuerit per ver-
ba presentis tēporis: vt p̄mittit restituere vi-
ginti aureos ad annū quos recipio. ita p̄bat
gl. in. l. si ex cautione. in. gl. 1. C. de nō nu. pec.
Azo & Doct. in. prin. In. l. de literarū obliga-
tio. quam opinionem vidisse seruari testatur
Alberi. in. d. l. si ex cautione. num. 1.

¶ Amplia. 12. habere locum in casu. l. sub specie.
C. de postu. vt si p̄misi alicui dare cētū ex ali-
qua causa quā non adimpleuit, potero exci-
pere vel expedire ad cācellandū etiā si in instru-
mēto confessus fui me recepisse ex cā mutui.

¶ Et vltra limitationes positas in prædicta re-
gula. 12. limita primò quā in instrumēto inue-
ntarij hoc quis confiteretur: quia tunc nō posset
excipere nō esse numeratū qd' aliq̄ in inuen-
tario cōscribi passus est. vt in. l. fin. C. arbitriū
tutelæ. Nec poterit postea cōtra scriptū in in-
uentario p̄bare contrariū, scd' in. l. Matt. de Aff.
in. decisio. Neapo. decis. 324. nu. 14. cum aliis.

¶ Limita secundò non habere locum post bien-
nium. vt in. l. in cōtractibus. C. de non nu-
me. pecu. & in. prin. In. l. de literarū obliga-
tio. De quo dicam. j. in sequenti regula.

¶ Limita tertiò in tutore qui confitetur se habuisse
& recepisse pecuniā pupilli: nam tunc ante
bienniū nō pōt huiusmodi exceptio. ē non
numeratæ pecuniæ opponere. vt est gl. in. l. sin-
gularia. ff. si cert. pet. in. gl. 1. & ibi Ias. & Doc.
Ludo. Rom. in. l. sub specie. nu. 8. ff. de postu-
lā. Quod intelligo quā tutor caperet pecuniā
palam & bona fide. vt in. l. non existimo. ff.
de administra. tutorū. alioquin incideret in
pœnam: vt ibi dicit gloss. & in. l. actione. & in
l. l. si tutor. ff. de tutelis & ratio. dista.

¶ Quartò fallit quā quis p̄misi dare causa trās-
actionis pecuniā non debitā, tunc nō iuuatur
hac exceptio: quia subest causa, vt pote quā a li-
te discedit. vt in. l. si trāsactiois. C. de nō nu. pe.

¶ Quintò limita non habere locū in deposito.
vt in. l. in cōtractibus. in. §. sed quoniam. vers.
itaque sancimus. C. de non nume. pecu.

¶ Sextò fallit in administratoribus vestigialiū,
quos vulgò receptores appellant. vt in. l. secu-
ritatibus. C. de apochis publi. l. 10. & ibi doc.

7 Septimò limita quādo cūq; mulier confessa
fuit se recepisse pecuniā vt p̄ mutuo interce-
deret: & hoc quā illa cōfessio est facta in instru-
mēto publico, tribus testibus subsignato. vt
in. l. antiquæ. vers. sed siquidē. C. ad Velleian.

8 Octauò limita nō habere locū in quæstorib' &
ararij publici, quos thesaurarios vulgus vo-
cat: quoniam si tales confiteant se tributa regia
recepisse, non habent exceptionem non nume-
ratæ pecuniæ: nec pariter in pretio rerū sicuti vē-
ditarū. vt in. l. oēs. in. §. si. C. de quadrienn. p̄-
scrip. glo. in. l. in cōtractibus. in. §. sed quoniam.
in. verb. penitus. C. de non nume. pecu.

9 Nonò limita non habere locū in cāpsoribus
& mercatoribus, p̄pter publicā fidem. vt est
glo. notab. in. Authē. de fideiussor. in. §. agno-
scant. in. verb. argentariorū. coll. 1. & ita per il-
lam tenet expressè Ias. vbi dicit quā ita à præ-
toribus suis audiuit, in. l. qui pecuniā. nu. 6.
ff. si cert. peta. Quam limitationem intelligo ve-
ram quācūq; iste cāpsor vult opponere præ-
dictā exceptionem ex persona sua, quia tunc nō
potest: secus si vellet opponere exceptionem
pro eo pro quo intercesserit: quia tūc benè po-
terit. ita illam gl. intelligit Bal. in. l. frustra. C.
de non nu. pecu. & Ias. in. d. nu. 6. idem Ias. in
l. singularia. num. 39. ff. eod. tit. & in. l. cum qs.
nu. 18. C. de iuris & facti ignor. & in. l. prætor
ait. nu. 3. ff. de ædendo. & in. repe. l. si constan-
te. nu. 204. ff. solut. matris. Hippoly. de Marfi.
in. repe. Rubr. de fideiussor. nu. 8. Guiller. Mai-
ne. in. l. in omnibus. nu. 12. ff. de regu. iur. vbi
etiam per illam glo. limitant beneficium Au-
thē. præfente. C. de fideiussor. vt non procedat
in cāpsoribus & mercatoribus.

10 Decimò fallit quādo cūq; talis confessio
facta esset in iudicio: quia si quis in iudicio
confiteatur se recepisse mutuo, non haberet
prædictā exceptionem. vt est glo. iuncto tex. in
l. vnica. in. glo. 2. C. de cōfessis. & ibi per illam
glo. expressè tenet hoc Salice. in. 3. oppositio-
ne. Circa quam limitationem vide Iaso. in. d.
l. qui pecuniam. num. 7. ff. si cert. peta.

Regula. cclxi.

EXceptio non numeratæ pecuniæ non cō-
petit post bienniū. Hanc regulā probat
tex. in. l. in cōtractibus. in. prin. C. de non nu-
me. pecu. & in. §. 1. In. l. de literarū obliga. De
iure regio probatur in. l. 9. titu. 1. parti. 5. & cir-
ca hanc regulam vide Henricum Botheum
in tracta. de synodo episcopi: conclusione. 9.
numero. 93.

n 4 Hanc

Hanc regulam amplia tribus modis, & limita sex modis, vt per Felin. in. c. si cautio. a nu. 57. vsq; ad nu. 67. de fide instra.

1 Amplia primò procedere q̄ etiam si debitor vellet post bienniū assumere in se onus probandi pecuniam non fuisse numeratam, non auditur, ita notabiliter cōcludit Io. de Imol. in. cap. si cautio. nu. 24. de fide instra. & in. c. si. col. pe. de solutio. Hanc ampliationē ponit Felin. in. d. c. si cautio. nu. 60. pro qua opinione est tex. in. d. l. in contractibus. in verbo, nullo modo. & in. l. si intra. in verbo, omni modo. & in. l. asseueratio. in vers. penitus euanescat. eo. tit. & ita ante eum tenet Bal. i. l. sub specie. C. de postulan. idem Sali. in. l. si non fingali. C. si cer. pet. & in tantū est hoc verū qd' dicit ibi tex. in. d. l. in contractibus. in. §. de illo. qd' creditor post bienniū nō tenet respōdere positionibus debitoris: & sic videt sublata ois factas pbandi. per quem tex. ita tenet Felin. in. d. c. si cautio. nu. 61. nec etiā iusurandū deferre licet: quia cū ipse creditor habet fundatam intentionē suā, licet pōt iuramentū recufare. vt est tex. in. c. 2. de pbatio. & ita notabiliter tenet Rode. Xuares in. l. post rem iudicatam. in. §. sed pulchrum dubium est. num. 2. ff. de re iudi. fol. 156. colū. 4. Iason in. l. 3. in. §. 1. nu. 8. ff. de iure iur.

2 Limita primò non habere locū in clericis & in aliis ecclesiasticis psonis: quia perpetuò pos sunt huiusmodi exceptionē opponere, ita expressè tenet Hosti. in. c. si cautio. de fide instra. & in. c. si. de solutio. Ant. de Bu. & Io. de Imo. in. d. c. si cautio. quos sequit Bal. in Auth. hoc ius porrect. col. 4. C. de sacro. eccl. & in. l. si. in. §. si. ff. si cert. pet. Ang. de Peru. in. cōs. 244. Lud. Roma. in Auth. similiter. nu. 44. C. ad. l. Falci. & in. l. sub specie. nu. 8. C. de postulan. Contrariam tñ opi. tenet Ant. de But. Cardi. Abb. & Io. de Imo. in. d. c. si cautio. de fide instra. imò q̄. §. dicta reg. habeat locū etiam in clericis, qui etiā post bienniū. §. dictam exceptionē opponere non pōssint. Pro qua opinioe est tex. in. d. l. in cōtractibus. q̄ ibi text. non inducit p̄sumptionē biennalē in odiū debitoris: imò includit priuilegiū in fauorē ipsius: cū enim aliās non audiatur contra propriam cōfessionem. vt in. d. c. si cautio. & in. c. per tuas. de pbatio. & sic lex illz in cōtra cōtib' induxit vt debitor intra bienniū pōssit inducere p̄dictā exceptionē, ita q̄ onus pbandi pecuniā fuisse numeratā incumbat creditori: si ergo ecclesia vult vt beneficio illius loportet quòd vtatur cum p̄finitione tem

poris ibi p̄fixi. & hanc opi. tenet. Felin. tanquā veriore in. d. c. si cautio. nu. 57. eandem opinionem tenet Guiller. Maine. in. l. cuius per errorem. nu. 48. ff. de regu. iur. ex quibus ap patet quòd multò min⁹ clerico in patrimonialibus cōpeteret p̄dicta exceptio post bienniū. ita tenet Specu. in. tit. de restit. in integrū. in. §. quis autē. vers. sed nunquid. col. 4. vbi refert q̄ Clemēs Papa Quartus pronuntiauit contra Treuerēsem electū, q̄ post biennium non pōssit contra quosdā mercatores opponere hanc exceptionē: & illos mercatores nō debere cogi ad respondendū positio nibus electi, causam illā tangentibus. De qua sententia Clementis meminit Archidia. in. c. si q̄ episcoporu. col. vl. 3. q. 6. quos sequūtur Abb. & An. de Bu. i. d. c. si cautio. & i. d. c. si. de solutio. Bald. in. l. cū quis. col. vl. C. de iuris & fact. igno. & ibi Iason. nu. 17. idem Iason. l. qui pecuniā. nu. 8. ff. si cer. pet. & si dicatur q̄ sententia illa Clemē. nō pōssit p̄cedere in alio casu, quā in cāpforibus & mercatoribus, cū in Curia eorum non cōpetat exceptio non numeratæ pecuniz, propter publicam fidem: vt est gl. in Auth. de fideiussorib. in. §. agnoscat. in verb. argentariorum. coll. 1. Respōdeo ad illam gl. prout. §. declarauit reg. 160. in. 9. limit.

2 Limita secundò non procedere de iure Canonico: nam de æquitate canonica exceptio nō numeratæ pecuniz potest opponi post biennium. ita expressè tenet Din. in reg. locupletari. de reg. iur. lib. 6. quē sequit Lud. Ro. in. l. si diuortio. ff. de verb. oblig. nu. 6. col. 3. vers. aut sumus extra tēpora. Ang. de Peru. in. cōs. 156. incipienti, Domina Angelina. & istam dicit communem opinionē Io. de Imol. in. c. si. nu. 32. de solutio. Sali. in. d. l. in cōtractibus. in princ. eandem opi. dicit esse cōmunem Felin. in. d. c. si cautio. nu. 61. de fide instra. Hippoly. de Marfi. in. singu. 463. eandem opinionem tenet Lud. Roma. in. cōs. 44. nu. 2. Io. Oldendorpius in tract. de iure singulari. c. de priuilegiis piarum causarū: priuilegio. 18. nume. 14. eandem tenet Decius in reg. iure naturæ. nu. 4. & ibi Additionator. ff. de reg. iuris. Sed licet supra dicti Doct. dicant p̄dictam esse communem opinionē: contraria tamen sententia communior & magis vera mihi videtur: imò quòd non solum de iure ciuili, verū etiam de iure Canonico post biennium non competat illa exceptio. ita concludit Specula. in. titu. de restitutio. in integrum. §. 1. num. 25. Archidia. in. c. si quis episcoporu. 3. q. 6. Bal. in. l. cū quis. nu. 22. C. de iuris & facti

facti igno. & ibi Iason. nu. 18. idem Iason in. l. qui pecuniam. nume. 7. ff. si cert. petat. Quam opinionem Iaso. sequitur Hippoly. de Marfi. sibi met contrarius, in. singu. 277. in. finalibus verbis: vers. an autem. Ludouic. Bologn. in. l. 1. in. secundis interpretationibus. C. de conditioni. ob turpem caus. Sanctus Anto. Archiepisco. Floren. in. Summa, in. titu. de regul. iur. in. dict. regula, locupletari. Pro quo facit: quia quādo cūq; aliquid est clarè decifum de iure ciuili, nec reperitur inmutatum de iure canonico, statur iuri ciuili, etiam in foro Canonico. vt in. cap. 1. & 2. de Noui operis nuntiatio. gloss. in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. & in. c. licet ex suscepto. de foro compe. & ita concludit Abb. in. c. fina. num. 16. & ibi Anto. de Butrio num. 6. de solutio.

Regula. cclxij.

EXceptio peremptoria non potest opponi contra exequutorem post sententiam quæ tranfuit in rem iudicatam. Hanc regulā probat text. in. l. 2. C. sententiam rescin. non poss. & in. l. post rem iudicatam. ff. de re iudi. in. c. cū olim. el. 2. de priuile. in. l. si maritus. in. §. p̄scriptiones. ff. de adulte. & in. c. suscitata. de restit. in. integrū. & in. l. minor vigin tiquinq; annis si omiffa allegatione. ff. de minoribus. De iure Regio probatur in. l. 4. titu. 8. lib. 3. ordina. Circa quā regulam vide Paul. Parisi. in. c. exceptionem. num. 33. de exceptionibus. Francif. Niconicum in. repe. c. quoniā contrā. in. 3. notabili: nu. 102. & in. gloss. in. verbo, dilaciones. de probationibus. nu. 183. Maria. Soci. Iunio. in. cōs. 45. num. 8. & 17. vol. 1. Hiero. Zanetinum in. tract. differentiarum iuris Canonici & Ciuilis: differentia. 185. num. 262. Odofredum in. tracta. iudiciorum: nu. 52. Ioan. Bernar. in. regu. 250. Melchiorem Kling in. cap. intelligimus. num. 1. cum aliis: de ordi. cogni. Iafredum Balbum decisione. 13. Hanc regulam limita nouem modis, vt per Specula. in. titu. de exceptionibus. in. §. dicto. numero. 13.

Regula. cclxiii.

EXceptio dilatoria post litem cōtestatam opponi non potest. Hanc regulam probat text. in. c. inter monasterium. de re iudic. in. l. fina. C. de exceptio. in. l. ita demum. C. de procurat. De iure regio probatur in. l. 8. in. ll. de Madrid. Circa quam regulam vide Iason.

in. l. si arrogator. nu. 59. ff. de adoptio. Carol. Ruin. in. cōs. 71. num. 3. volu. 5. & in. cōsili. 98. nu. 4. volu. 5. & notabi. Matthæ. de Afflictis in. cōstit. Neapoli. in. 2. libro: Rubri. 18. nu. 1. cum aliis: vbi notabiliter Paul. Parisi. in. dict. ca. exceptionem. num. 4. cum sequen. de exceptio. Felin. in. c. insinuante. nume. 1. de officio delegati.

Hanc regulam ponit Socin. cum. 8. limitatio. in. regu. 126. Eandem regulam cum. 10. limitatio. ponit idem Soci. in. regu. 42. in. postorio. Eandem itidem ponit Bernardus de Luco in. regu. 256. cum. 13. limitatio. referendo se ad Felin. à nu. 11. vsq; ad nu. 34. in. c. exceptionem: de exceptio.

Hanc regulam limita nouem modis, vt per Alexand. in. lita demum. C. de procurat. vbi Iason. nume. 2. ampliat eam sex modis: & ibi vsq; ad nu. 6. limitat eam 16. modis. vbi etiam Iacobi. de sancto Georg. limitat hanc regulā octo modis, à nu. 1. vsq; ad nu. 12. Eadem regulam ponit cum. 14. limitatio. Anto. de Tremoliis in. additionibus ad practicam Huberti de Bonaccurfo, in. Rubri. de impedimentis siue exceptionibus quæ contra rescripta & iudices delegatos ponuntur. fol. 64. col. 3. in. additione incipienti, ante litem contestatam. vsq; ad finem. Hanc etiam regulam cum quinq; limitationibus ponit Ludouic. Roma. in. l. si mulier. à nu. 13. vsq; ad nu. 2. ff. solut. matri.

Regula. cclxiiii.

EXceptio falsi procuratoris semper opponi potest. Hanc regulam probat text. in. l. licet. c. de procurato. & ibi docto. p̄cipue Alexand. vbi assignat rationem, scilicet quia reddit iudicium retrò nullū. & ibi Iacobi. de sancto Georg. nu. 6. probatur etiam in. c. in nostra. de procurato. & in. c. ex parte. de rescript. gloss. in. c. exceptionem. in. gloss. in. fi. de exceptio. De iure regio probatur in. l. 7. ti. 10. lib. 2. fori: & ibi Montalius in. gloss. in. verbo, falsamente. Hanc etiam regulam ponit Abb. per supradicta in. cap. quoniā contrā. nu. 37. de probatio. & ibi Philip. Detius num. 227. & Paulus Parisius nume. 169. Circa quam regulam vide Franc. Areti. in. l. sciendū. ff. de verb. obliga. in. fine. Sebastianū Bantium notabili. in. tracta. de nullitalibus sententiā: in. Rubri. quibus modis sententia & processus refarciri possunt. in. Rubri. fina. nu. 57. pagina. 356.

1 Limita primò vt non procedat post conclusum in causa: tunc enim nō poterit impedire

115 scri.

sententiam. ita notabiliter concludit Bald. per tex. ibi in l. quanuis. nu. 2. ad. l. Iul. de adulte. Quam opinionem Bald. sequitur Alex. ad. in dict. l. licet. & ibi docto. moderni: precipue la cobin⁹ nu. 6. Mouetur Bal. vt supra dixi, per illum tex. vbi dicitur qd facta conclusio in causa criminaliter intentata no potest opponi hęc exceptio, Tu non potes esse procurator. imò deueniendum est ad sententiam. Eandem opinionem Bald. sequitur Catellianus Cotta in Memorialibus iuris: in verbo, falsi procuratoris. Eadem opinionem tenet Philip. Deti. in dict. c. quoniam cōtra. nu. 230. de probatio. vbi allegat pro hac opinione dictum Card. in Clemen. i. in. t. oppositione. de exceptio. vbi tenet qd exceptio excommunicationis non potest opponi post conclusum in causa. ita etiam tenet Felin. in. c. cum dilectus. num. 4. de fide instrum. allegat etiam Philip. Deti. pro ista opinione tex. in. c. cum dilectus. de fide instrum. vbi post conclusum in causa nihil opponi potest. & supradictam limitationem reperio qd ante Bal. licet nullus doctorum ex eis mentionem faciat, per tex. in dict. l. quanuis. C. de adulte. tenuerunt Domini de Rota in decisione. 151. in nouis, secundum impressionem antiquam: & secundum nouam in decisione. 10. in titulo de procuratoribus. Contrariā tamen opinionem tenet expressē Iason in dict. l. licet. nu. 2. C. de procu. Mouetur talis fundamentō: quia tali exceptio opposita post litem contestationem reddit eam nullam. vt est glos. in dict. l. licet. eodē modo reddit nullam conclusionem. Secundō & fortius mouetur: quia talis exceptio potest opponi post latam sententiam & reddit eam nullā: vt in. c. in nostra. de procurat. per Barr. & doct. in. l. i. C. de iuris & facti ignoran. si ergo potest opponi post sententiam, ita & post conclusionem in causa, & reddet nullam conclusionem, si post eam opponatur. Parificatur enim esse latam sententiam, vel cōclusum in causa. vt per Bar. in. l. si mater. in. §. eadem. in fine. ff. de exceptione rei iudi. Pro qua opinione faciunt ea quę adducit Ioan. de Imol. in cap. exceptionem. num. 8. versic. item fallit tertio. de exceptio. & ibi Felin. nu. 28. Eandem opinionem videtur tenere Barba. in Cle. 1. colu. 9. versic. tertio nisi superuenisset de nouo. de exceptio. & hanc opinionem Iaso. per supra dicta fundamenta tenet Paul. Parisius in. d. c. quoniam contra. num. 169. & in. c. exceptionem. nu. 45. de exceptio. Eandem opinionem tenet expressē Frac. Niconicus in repe.

cap. quoniam contra. in. q. finali. num. 43. vbi pro illo dicto Iasonis allegat quamplura fundamenta, & responder ad fundamenta Deti quę adducit contra Iaso. & pro opinione Iasonis est tex. de iure regio in. l. 7. titu. 10. lib. 2. fori: in vers. mas despues del iuyzio finado.

2 Limita secundō quādo nunquam fuit oppositum: secus si facta aliquando oppositione pronuntiatum fuit procuratorem vel mandatum legitimum esse: quia tunc ulterius opponi non potest. ita concludit Abb. post Innocent. in cap. quoniam cōtra. nu. 37. de probatio. argu. tex. in. l. fina. C. si ex falsis instrumē. facit glos. in. c. licet causam. in verbo, opponi. de probatio. Hanc limitationem sequitur Philip. Deti. vbi eam deciatat, in dict. c. quoniam cōtra. nu. 23. Fran. Niconicus ibi in. q. finali, nu. 47. Iason in. d. l. licet. nu. 8. C. de procurat.

3 Limita tertio, vt non procedat quādo procurator cauit de rato ad petitionem aduersarij: & non obstante tali cautione, aduersarius renuit iudicium, neq; vult persequi: tunc enim si agitur de re in cuius possessionem procurator mittatur, non poterit ei amplius opponi. & ita intelligitur tex. in. l. inter quos. in. §. qui alieno. aliās est. §. fina. ff. de damno infect. ita tenet Abb. per illum tex. qui bene eum intelligit, in. d. c. quoniam contra. num. 37. quem sequitur Iaso. in. l. licet. nu. 8. C. de procurato. Fran. Niconi. in. d. c. quoniam cōtra. q. fina. nu. 46. Non enim est verum quod per solam cautionem rati excludatur exceptio procuratoria: sed necesse est vt concurrat contumacia aduersarij: vt in dict. §. alieno.

4 Limita quarto, quādo instrumentum procuratoris fuisse in iudicium productum & tacite approbatum, secundum Bart. in. d. l. licet. & ideo Paul. de Castr. ibi dicit qd cauti aduocati quando producitur in iudicium instrumentum procuratoris debent illi contradicere. Circa quam limitationem vide Iaso. in. d. l. licet. nu. 8. versic. tertio fallit.

Et circa hanc regulam & eius rationem, scilicet qd exceptio falsi procuratoris reddit iudicium retrō nullum, est notandum, quia quotidie contingere potest, an iudex ex officio suo, ne in vanum labore & faciat iudicium frustratorium, possit cōpellere procuratorem ad exhibendum mandatum, vel ad cauendum de rato si dubitatur de mandato. glos. tenet qd sic, in cap. i. in verbo, absentia. in fine, de electio. lib. 6. aliās autem poterit eum repellere à limite iudicij, etiam si non opponatur. quā glos. sequitur Bal. in. d. l. licet. C. de procura. & in. l.

exce -

exceptionem. C. de probatio. & in Authen. offeratur. C. de litem contesta. & in. l. i. cap. quę defant aduoca. Ange. in. l. Pomponius. in. §. rati habitio. ff. de procurato. Panor. in. c. causam quę. el. i. de iudi. nu. 3. in. c. ecclesia. el. i. vt lite pēden. & in. c. i. & in. c. nulli. de appellatio. Anto. de Butrio & ibi Andre. Barba. in. c. cum M. de constitut. Paul. Castren. & ibi Ludou. Roma. in. d. §. alieno. Salicet. in. d. l. licet. de procurat. & ibi Alexand. Pro qua opinione est text. in dict. c. causam quę. de iudi. in fine ibi, ne litem sopitam valeat suscitare. illam etiam glos. sequitur Dominicus de sancto Gemini. ibi: vbi dicit quod in his quę redderent iudicium retrō nullum, iudex ex officio suo potest supplere. Pro qua opinione facit glos. in cap. cupētes. in. §. ceterum. versic. vel si personas. in glos. in verbo, contumacia. de electio. libro. 6.

Contra quam glos. est text. expressus secundum lecturam Bar. ibi, in dict. l. inter quos. in §. alien. versic. quod si ei non cauebitur. vbi tenet quod iudex ex officio non potest opponere contra inhabilitatem personę comparatis in iudicio. & ideo Ioan. de Imol. in. d. §. alieno. nu. 9. reprobatur illam glos. illam etiam glos. reprobatur idem Ioan. de Imol. in cap. cum in iure peritus. de officio delega. Ratio est: quia iudex non debet impartiri officium suum non postulat. vt in. l. 4. in. §. hoc autem iudiciū. ff. de damno infect. & quia in casu. d. glos. iudicium non erit frustratorium, cum exequutio possit fieri cōtra falsum procuratorem: vt in. l. Plautius. ff. de procurato. & in. l. si se no obtulit. ff. de rei iudi. glos. in. d. l. licet. in glos. fina. & in. l. si expressim. in verbo, præscriptio ne. ff. de appellatio. & illam glos. in verbo, absentia. in dicto cap. i. de appella. dicit communiter reprobari Felin. in dicto cap. causam quę. num. i. de iudi.

¶ Sed his non obstantibus & aliis quę contra illam glos. allegantur, dico quod illa glos. est vera & magis communiter approbata: & non obstat illa ratio qd iudicium non erit illusorium, ex quo procurator tenetur: quia nihilo minus militat ratio illius text. in. d. c. causam quę. scilicet ne lis sopita valeat suscitari. Nam hoc modo non imponitur finis litibus, sed potius occasio litigandi præstatur. Prætereā non est omnino verū qd quando litigatur exequutio habeat effectum contra procuratorem: quia poterit habere iustam causam litigandi, vt no teneatur: vt notatur in dict. l. Plautius. Vnde quia iudicium poterit esse illusorium, milita-

re videtur ratio illius glos. & vltra supra dicta doct. illā glo. sequitur expressē Philipp. Deti. in. d. c. Causam quę. nu. i. vbi in nu. 13. dicit illam glos. esse magis cōmuniter approbatam. Eam sequitur Roma. in consi. 67. nu. 5. Franc. à Ripa in. d. l. 4. in. §. hoc autem iudicium. nu. 49. ff. de damno infect. & in iudicando & consulendo dicit non esse recedendum ab opinione illius glos. cum sit magis communiter approbata. Iacobinus de sancto Georg. in. d. l. licet. num. 9. C. de procurato. Et circa hanc regulam exceptiones quę opponi possunt contra procuratorem vide per Specula. in tit. de procuratore. §. ratione. nu. 17. cum sequentibus.

Regula. cclxv.

EXceptio ex pacto nudo de iure ciuili oritur. Hanc regulam probat tex. in. l. iuris gentiū. in. §. sed cum nulla. versic. igitur nulla. ff. de pactis. & in. l. i. in. §. id quod natura. ff. ad. l. falci. & ita expressē tenet Bal. in. consi. 98. incipienti, mulier maritum dixit. ad finem. volumi. 2. Socii. in. l. 2. in princ. ff. solut. matri. Quę exceptio no dicitur præcisē cogere, sed causatiuē. vt est glos. in. l. 2. in verbo, suspectum. ff. solut. matri. & ibi Claudius de Seyfello nu. 35. & pro hac regula facit: quia multa possunt haberi per retentionem quę non possunt obtineri per actionem. glos. est notab. in. l. si cū filio. in princ. & ibi bonus tex. ff. de cōpensatio. Paul. de Leazar in. c. finem litibus. col. 8. versic. circa finem. de dolo & contu. & licet soleat dici quod cui dam⁹ actionem, multo fortius exceptionem: vt in. l. vendicantem. cm. l. sequenti. ff. de euctio. no tamen idem dici potest ē contrario, quod cui damus exceptionem, multo fortius actionem: quia dicta regula no procedit in casu contrario. vt in. l. si i area. in. §. fina. ff. de cōdictio. indebi. & in. l. sicut. in. §. l. ff. quib⁹ modis pig. vel hypothe. solui. iūcta. l. si hæres pecuniā. ff. ad Trebellia. & ita expressē tenet Ioan. Cror. in repeti. l. si constante. col. 34. in fine. ff. solut. matrimo. Pro hoc autem est glos. in. l. i. §. eum qui. in verb. non animo. ff. de const. pecunia.

1 Amplia primō vt non solum pactum nudū expressum producat exceptionem, sed etiam tacitū. vt in. l. 2. C. de pact. & ita tenet Philip. Corne. in consi. 33. num. 26. volu. 2.

2 Amplia secundō vt procedat etiam si sit pactum de vsuris soluendis. vt in. l. per retentionem. C. de vsuris. & in. l. 2. & ibi Odofredus, & Ioan. de Platea. C. de fiscalibus vsuris. lib. 10.

3 Amplia tertio vt procedat quantumcumque illud

- illud pactum sit nudissimum. ita tenet Angel. in. l. si cum te. ff. de pactis. quem sequitur ibi Iacobi. de sancto Georg. nu. 5.
- 4 Quarto amplia etiam si pactum fieret ad finem agendi, in casu posito per Ioan. Baptista de Caccialu. in tracta. de pactis. in. 6. q. nume. 39. versic. septimo scias.
- 5 Quinto amplia ut non solum tale pactum pariat exceptionem principali paciscenti, sed etiam singulari successori: quia ius excipiendi transit in singularem successorem. ut notat Bar. in. l. si tertius. in. §. si quis prius. num. 6. & 7. ff. de aqua pluuiarum arcen. bonus text. in. l. in hoc iudicio. in princip. ff. com. diuidun. Socin. in consil. 121. num. 16. volu. 1.
- 6 Amplia sextò ut procedat quòd etià ille qui detinet rem sibi naturaliter debitam, sit tutus in foro conscientie. ita tenet Abb. & ante eum Anto. de Butrio in. c. 1. num. 19. de integritate resti. Franc. de Ripa in. c. 1. nu. 89. versic. tertius casus. de iudi. facit quod supra dixi in reg. 88. in. 5. limitatione.
- 7 Limita primò ut non procedat in casu què ponit Philip. Deti. nu. 13. post glos. ibi, in. l. in bonæ fidei. C. de pactis. vbi dicit quod pactum factum ex interuallo ad agendum, si non producit actionem non valet etiam ad excipiendum. quam opinionem tenet Angel. in consil. 77. num. 2. in fine. in. 2. col. versic. secundò quia dicta petitio. Sed veritas est in contrariu secundum Alexā. post Salice. in. d. l. in bonæ fidei. per tex. alleg. l. d. gl. scilicet tex. in. l. pacta conuenta. ff. de contrahen. emptio. versic. sed conclusio quidem. quem tex. ibi expressè ad hoc notat Fulgo. Et quod veritas in contrarium sit tenet Deti. in. d. l. in bonæ fidei. num. 13. Eandem opinionem tenet ibi Iason. Soci. in. 3. notabili. Riminaldus, & Lancelotus, Deti. & Iacobi. de sancto Georg. nu. 23. vbi hoc notabiliter declarat. Eandem opinionem, vbi etiam declarat dictum Angel. in. d. consil. tenet ibi Fran. Purpura. nu. 21. Eandem etiam opinionem reprobandò supra. d. glos. in. d. l. in bonæ fidei. tenet Iason in. l. traditionibus. nu. 2. ff. de pactis.
- 2 Limita secundò ut non procedat hæc regula in casu. iuris gentium. in. §. si ut maleficium. ff. de pact. vbi glo. vnica ibi hoc expressè notat.
- 3 Limita tertio ut non procedat in pacto nudo compromissi, ex quo secundum communem opinionem Legistarum non oritur actio nec exceptio. ut notat Panor. in. c. per tuas. nu. 8. de arbitris.
- 4 Quarto limita ut non procedat in casu. iuris gentium. in. §. si ante aditam. ff. de pactis. vbi

Iacobi. de sancto Georg. in. l. lectura. nu. 2. & in. 2. lectura. num. 1. dicit esse casum in quo pactum non producit exceptionem pacti, sed bene producit exceptionem doli.

- 5 Quintò fallit quādo res esset habita cum viro: quia tunc recipiendi obstat replicatio doli: cum exceptio sit fundata super æquitate, contraria æquitate eliditur. argu. tex. in. l. qui æquitate. ff. de doli exceptio. & quæ sit ratio quare exceptio sit fundata super æquitate, ponit Lancelotus Gaiula in Rubric. ff. de verbo. obliga. conclusio. 18.
- 6 Limita sextò ut non procedat in contractu in nominato: nam licet contractus innominatus dicatur pactum nudum, tamen non producit exceptionem. ita tenet Socin. in Rubric. ff. de verbo. obliga. nume. 10.
- 7 Limita septimò in casu què ponit Angel. Areti. in. §. alteri. nu. 7. versic. sed mihi insurgit dubium. Instit. de inutili. stipula. scilicet id quod dicitur naturalem obligationem valere ad retentionem, intelligi quando debeat sibi solui. ut in. l. quod in diem. in. §. 1. ff. de compensatio.

Regula. cclxvi.

EXceptio taciti pacti de non petendo inducitur ex receptione partis debiti, facta ab vno ex pluribus in solidum obligatis. Hanc regulam probat tex. in. l. si creditores. C. de pactis. Ratione huius regulæ dubitandi & decidendi ponit glos. in. d. l. si creditores. & ibi Bal. & Salice. Hanc regulam Ampliat tribus modis, & immitat decem modis Francis. Purpura. in. d. l. si creditores. à num. 1. vsq; ad num. fina. & septem ampliatio. & quinq; limitatio. ad supradictam regulam, vbi notabiliter eam declarat & ponit etiam eius rationem, tradit Petrus Stella Aurelianensis in disputatione quam fecit super tex. in. d. l. si creditores. scilicet an & quando creditor ab vno ex correis partem eius recipiens, an videatur tacite debitum diuisisse, in. l. conclusio ne quam ibi facit per totam.

Regula. cclxvii.

EXceptio inuentarij non confecti impedit litem contestari. Hanc regulam probat tex. in. l. fina. in. §. donec. C. de iure delibe. & ibi Bart. Quam opinioem per illum tex. tenet vltra Bart. ibi Paul. Castren. Alexan. Iason & Philip. Corne. & alij qui ibi scripserunt. Alexan. in additio. ad Barto. in. l. vir bonus. ff. iudi. solui. De iure

iure regio probatur in. l. 7. titulo. 6. part. 6. & in. l. 13. titu. 9. part. 7.

- 1 Limita primò non procedere in hæredecò uento ut restituat vsuras, quādo defunctus in fit eas restitui, vel cavit, secundum formam tex. in cap. quāuis. de vsuris. lib. 6. nam tunc propter periculum animæ quæ cunctis rebus preferenda est non debet differri. ut in. l. sancimus. C. de sacrosan. eccle. in. c. cum infirmitas. de pœnitent. & remissio. & hanc limitationem ponunt doct. in. d. §. donec. præcipue Iacobi. de sancto Georg. nu. 2. Philip. Corne. nu. 1. X Suarez in. l. post re iudicatam. in. 1. extensione. nu. 6. fo. 13. col. 1. ff. de re iudicata.
- 2 Limita secundò ut non procedat quoties hæres inquietaret alios ex causa hereditatis: nam tunc potest recoueri à cōueto ab eo. arg. tex. in. l. 2. in. §. sed si agat. ff. de iudi. & in Authen. cōsequenter. C. de sententiis. nisi illos conueniret hæres necessitate cōpulsus: puta quia debitores hereditarij cū pecunia fugiebant vbi fecit eos capi: vel domus vicini minabatur ruinam super domum hereditariam, vñ petit cautionem dāni infecti: ut in. l. 2. in. §. sed si agat. ff. de iudi. ita expressè tenet Angel. in. d. §. sed si agat. nu. 3. idē Angel. vbi dicit ita vidisse de facto praticari & iudicari in. l. 1. in. §. hæc stipulatio. nu. 16. versic. tertio fallit. ff. si cui plus quam per. l. falci. què sequitur ibi Ioan. de Imol. nu. 10. Philip. Corne. in. d. §. donec. nu. 2. X Suarez vbi supra, num. 8.
- 3 Limita tertio ut non procedat quoties petitur aliquid ab hærede pro impensa funeris: tunc non opponit de inuentario. ita expressè tenet Ange. in. d. l. 1. in. §. hæc stipulatio. num. 16. què sequitur Philip. Corne. in. d. §. donec. nu. 2. & ibi Iacobi. de sancto Georg. nu. 1.
- 4 Quarto fallit quando cōueniretur hæres pro legatis pijs non requirentibus dilationem, scilicet alimentorum pauperum qui interim fame pereunt: ita expressè tenet Ange. in dict. §. hæc stipulatio. nu. 16. versic. secundò fallit. quod dictum sequitur ibi Ioan. de Imol. nu. 10. vbi dicit se ita vidisse praticari. Eandem opinionem tenet Philip. Corn. in. d. §. donec. nu. 2. Iacobi. de sancto Georg. nu. 1. Barthe. de Chassanxo in consuet. Burg. in tit. des successiōs. Regu. 7. §. 14. col. 1. num. 9. fol. 281.
- 5 Quintò limita quoties conuenitur hæres rei vendicatione: quia tunc cōuenitur ut quilibet possessor, non ut hæres. ut in. l. de eo. in. §. penult. ff. ad exhiben. ita expressè tenet Odofredus, Guiller. de Cugno, Bal. Salice. & Pau. de Cast. & ibi Philip. Corne. num. 1. Iacobi. de sancto Georg. nu. 1. Ange. in dict. §. hæc stipulatio.

numero. 16. & ibi Ioan. de Imol. num. 10. Rodricus X Suarez in loco supra allegato, nume. 7.

Regula. cclxviii.

EXcommunicatus non potest in iudicio principaliter agere. Hanc regulam probat text. in cap. intelligimus. de iudi. in. c. post cessionem. de probatio. in. c. decernimus. de sentent. excommu. lib. 6. De iure regio probatur in. l. 4. titulo. 10. libr. 2. fori: & in. l. 176. styli. Circa quam regulam vltra docto. in supra dictis locis vide Nepotem à Monte Albano in tracta. exceptionum: articulo. 6. per totum. Ioan. de Ligniano in tracta. de censura ecclesiastica. numero. 26. & 27. Paul. Parisiū in cap. cum inter. & in cap. fina. nume. 2. de exceptio. Hierony. Gigantem in tracta. de pensionibus. quæst. 14. Chassanx. in consuetudi. Burgund. titulo des iustices. Rubric. 1. §. 6. fol. 63. colum. 4. nume. 15. Ioan. de Selua in tracta. de beneficio. in. 3. parte, quæst. 4. Ludouic. Gome. in cap. 1. num. 16. de rescript. lib. 6.

Hanc regulam cū quatuor limitationibus ponit Soci. in regul. 132.

Hanc item cum quatuordecim limitationibus ponit Felin. in dict. cap. intelligimus, à numero. 7. vsq; ad finem. Eadem cum. 22. limitationibus ponit Montaluis in dict. l. 4. titulo. 10. lib. 2. fori. in glos. in verbo, demandar. ex quibus quindecim antecum posuit Dominicus de sancto Gemina. in. cap. 1. de rescript. libro. 6. Et circa hanc regulam vide. 61. pœnas excommunicationis per Petrum Rebuffum in glos. concordatarum: in Rubri. de excommunicatis non vitandis. pagi. 383. col. 2. cum. 8. sequentibus.

Regula. cclxix.

EXcommunicatus non potest esse arbiter. Quam regulam firmat Ioan. Andre. in regula, dolo. de regu. iur. lib. 6. & ante eum hoc tenuit Specula. in titu. de arbitris. in. §. differt. nu. 10. Hostien. in. c. cum dilectus. de arbitris. Hanc opinionem tenet glos. & ibi Odofredus. & doct. in. l. Pædius. in verbo, ignominiosus. vbi assignat rationem. ff. de receptis arbi. allegat tex. pro ista opinione in. c. ad probandū. de re iudi. Eandem opinionem tenet Panor. ibi nu. 2. & in. c. veritatis. num. 32. de dolo & contu. & in. c. Quintauallis. nu. 27. de iur. iu. Dñi. de. S. Gemina. in. c. decernim. nu. 7. de sentent. excō. Deti. in. c. intelleximus. in. 1. notab. de iudi. Hanc opinionem dicit esse veram Ang. Aret. in. §. penult. nu. 19. Inst. de excep. Lāfræcus de Oriano in tract. de arbi-

arbitris. in. 3. parte principali, nume. 20. Hanc opinionem dicit esse communem Ioan. Baptista de sancto Blasio in tracta. de arbitris. in. 6. parte. 4. libri. nu. 1. Eandem opinionem tenet Ioan. de Imol. in. l. ex factis. in. §. si quis rogatus. ff. ad Trebellia. Eandem opinionem dicit etiam esse comunem Alexand. in. l. si quis arbitratu. colu. penul. ff. de verbo. obliga. Ioan. de Imol. in. c. Quintauallis. num. 41. de iur. iur. Ioan. de Selua in tract. de bñficio. in. 3. parte. q. 4. nu. 3.

1. **Limita primò** quoties arbiter excommunicatus eligitur per alios excommunicatos: nam tunc inter excommunicatos potest esse arbiter: argu. tex. in. l. quonia. C. de hereti. c. pagani. §. in hoc. & c. sequenti. 2. q. 7. ita expressè tenet Specula. vbi supra: & ibi Ioan. Andr. in additio. quod tamen non puto procedere in arbitro iuris: vt in electo ex forma statuti, per rationem quam ponit Ange. in. q. incipiet, duo inuicè. vbi dicit q. quotiescunq; arbitro cohæret iurisdictione, vt est in arbitro iuris, & in arbitro q. eligitur ex forma statuti inter consortes: tum excommunicatus non est capax talis arbitrii ex quo non est capax iurisdictionis: & q. isti arbitrii statutarij habeant iurisdictionem quem admodum & iudices, vltra Ange. in. dict. disputatione ita tenet Frac. Areti. in. l. nemo potest. nume. 4. vers. dubitatur. ff. de lega. l. colu. 8. & ibi Ioan. Crotus col. 3. Ioan. de Imol. in. c. Quintauallis. nu. 40. de iur. iur.

2. **Limita secundò** quando communiter pro nõ excommunicato habebatur: nam comunis opinio preualet veritati: ita expressè tenet Specula. in. titu. de senten. in. §. quoniam. nu. 4. Baptista de sancto Blasio in tracta. de arbi. c. 6. 4. libri. nu. 1. facit tex. in. l. Barbarius Philippus. ff. de officio præto. & quod ibi notat Iason nu. 61. De iure regio facit tex. in. l. 4. in fine, titu. 4. part. 3. & in. l. 3. titu. 15. lib. 2. ordina. quod notat Tiraquel. in. ll. connubia. glo. 6. num. 141. cum sequen. & hanc opinionem tenet expressè Abb. in. c. veritatis. supra allega. Federicus de Senis in consil. 137. nu. 1. in fine. Felin. in. cap. ad probandum. num. 3. de re iudicata.

3. **Tertiò limita** vt non procedat in excommunicato non publicè: nã talis intra annum potest esse arbiter: post annu verò non. argu. text. in. authen. credentes. C. de hereti. vbi excommunicatus ob id quod fauorem præstiterit hæreticis, intra annum potest poenitere: post annum verò priuatur omni cõmodo officij, & nõ potest esse testis: ita tenet Ioan. Baptista de sancto Blasio in dict. tracta. de arbitris. lib. 4. c. 6. num. 1. Ioan. de Imol. vbi hoc notabiliter decla-

rat in dict. c. Quintauallis. numer. 41. Et circa hanc reg. exceptiones alias quæ contra arbitrum possunt opponi, ponit Speculator in titulo de arbitro & arbitratore. §. excipit. nu. 1.

Regula. cclxx.

EXcommunicatus non potest petere restitutionem in integrum. Hanc regulam ponit Abb. in. c. significauerunt. de exceptio. Quæ sequitur ibi Felin. num. 11. Ioan. de Imol. nu. 6. Petrus de Ancharra. num. 5. & ibi Paul. Parisi. notabiliter num. 44. idem Abb. quem sequuntur ibi docto. in. c. cum inter. num. 19. eod. titu. de exceptio. reiecta opinione Dominorũ de Rota in decisione. 453. in nouis, secundum impressionem antiquã: & secundum nouã, in decisione. 7. in tit. de exceptio. vbi Domini de Rota pro vtrãq; parte multa fundameta adducunt.

1. **Limita primò** vt non procedat quodcumque vertitur periculum animæ. ita expressè tenet Hostien. in. d. c. significauerunt. & ibi Petrus de Ancharra. nu. 5. Ioan. de Imol. nume. 6. Felin. num. 11. Abb. nu. 22. & sic omnes docto. Eandem opinionem tenet etiam Anto. de Butrio, & ibi Abb. in. c. cum inter. num. 19. de exceptio. & ibi Felin. num. 26. quam opinionem tenent Domini de Rota in dict. decisione. 7. vbi ponunt exemplũ in causis beneficialibus, & in causa matrimoniali cum non transeat in rem iudicatam. vt in. c. lator. & in. c. tenor. & in. cap. cõsanguinei. de re iudi. vt notatur in cap. iurauit. in. c. quoniam contra. in. glof. fina. de probatio. Pro qua opinione facit: nam licet allegando quis turpitudinem suam non audiatur: vt in. l. si creditoribus. in. fine. C. de seruo pigno. dato & manumif. cum aliis: notat Felin. latissimè in. d. c. lator. in. 1. col. Iason in. l. aliã. num. 17. ff. de iure iur. tamen vbi cunq; vertitur periculum animæ bene auditur. ista est glof. notabi. secundum Abb. ibi in. c. inter dilectos. in. verbo, turpitudinem. de donatio. & est similis glof. in. c. tertio loco. in. verb. præcognitã. de præsumpt. & Ioan. de Imol. notabiliter in. d. c. significauerunt. nu. 10. dicit q. quodcumq; vertitur periculum animæ, non solum conceditur restitutio vt in præsentu limitatione, verum etiam conceditur actio. quem sequitur Felin. in. d. c. cum inter. nu. 26. Paul. Parisi. vbi hoc notabiliter declarat, in dict. c. significauerunt. nume. 47. de exceptio.

2. **Limita secundo** procedere quodcumq; quis velit restitui ex capite tantum: quia excommunicatus & ratione fauoris personæ: secus si ex alio

alio capite esset impedimentum propter quod vellet restitui: quia tunc cõcedenda est. ita expressè tenet Abb. in. d. c. cum inter. nu. 19. de exceptio. quem sequitur ibi Felin. nu. 19. & ibi etiam Philip. Deti. faciunt quæ notat Abb. & Philip. Frã. in. c. ex ratione. de apppel. Eadẽ opinionem sequitur Paul. Parisi. in. d. c. significauerunt. nu. 44.

3. **Limita tertio** vt procedat quãdo restitutio in integrum peteretur principaliter: secus autem si incidet: quia tunc deberet concedi excommunicato, quando illam petit ad effectum appellationis interponendæ & prosequendæ. Nã cum excommunicato cõcedatur appellatio, etiam concedi debent antecedentia ad illam. argu. notatorum in. l. oratio. ff. de sponsa. & ita expressè tenent Domini de Rota in. d. decisione. 7. & est de mte glof. in. c. in nomine domini. in. verbo, audiẽtia. 13. distin. tamen cõmuniter docto. tenent cõtrariũ, volentes q. etiam incidenter peti non possit, ex quo est illi imputandũ quare non appellauit. ita tenet Abb. & Felin. in. d. c. significauerunt. idem Abb. & Felin. in. dict. c. cum inter. Eadẽ opinionem, vbi eam notabiliter declarat, tenet Paul. Parisi. in. d. c. significauerunt. nu. 45. vbi eam dicit cõmunẽ.

Regula. cclxxi.

EXcommunicari debent non venientes ad Synodum epi. Hanc regulam probat tex. in. c. fina. 18. distin. & in. c. quod super his. de maiori. & obediẽtia. ibi, per censurã posuit etiam suspẽdi vel interdicti: quia appellatione ecclesiasticæ censuræ comprehenditur excommunicatio, suspensio, & interdictum. vt in. cap. quarenti. de verborũ signi. quem tex. vltra Ioan. Bernard. in. practica. c. 12. notabiliter declarat Bermondus in tracta. de publicis concubinariis: pag. 172. num. 1. cum aliis.

1. **Amplia primò** hoc procedere etiam licet veniant, sed non in tempore competẽti: hoc est in termino assignato. per. text. in. c. placuit. & in. c. si episcopus. 18. dist. vbi vterq; Cardi. notant: si tamen veniat synodo iam coepta, non debent puniri: quia ex quo veniunt præsumitur fuisse impediti. arg. tex. in. l. diuus. ff. de in integrum restitui. ita tenet Gemina. in dict. c. si episcopus. colu. 1.

2. **Amplia secundò** procedere non solum si non veniant, sed etiam si veniant, & illicitiati recedant. vt in. c. si quis autem. 18. dist. & in. c. rursus. n. 43. in. c. 1. de iudi. ita tenent Innocent. & Panor. in. c. consuluit. col. 3. de officio delega. vbi dicit q. si canonicus sit vocatus ad electionem, & die præfixa nõ fiat electio sed differatur,

si postea recedat, præsentis eõ non citato ad electionem ulterius poterunt procedere. faciunt notata per Bart. num. 10. & ibi Alexad. nu. 244. in. l. si finita. in. §. Iulianus. ff. de dano infecto. vbi dicit q. veniens ad iudicium & non stans vsq; ad discessum iudicis, non dicitur venisse, nisi licet iatus abeat. Facit etiam: nam laici nõ debent exire cõmissa ante benedictionem. vt in. c. missas. de consecra. distin. 1. nec clerici exhoris ante Benedicamus Domino. vt notat Cardin. in. Clem. 1. notab. 8. de celebra. Missarũ. à simili ergo ad synodum venientes & recedentes ante generalem licentiam, quæ fit in benedictione episcopi, dum dicit, Vt possitis illi ad propria redire: non censentur venisse: & ideo possunt excommunicari, interdici, vel suspendi.

1. **Limita primò** quando debet venire essent contumaces, & ter citati seu moniti: alias non deberent excommunicari, interdici, vel suspendi. vt in. c. sacro. de senten. excõ. c. reprehensibilis. de appella. in. c. constitutione. de senten. excõ. lib. 6. ita tenet Cardi. & ibi Præpo. in. c. si quis episcoporum. 8. dist. Monitio tñ vna si fuerit facta in synodo, habet vim trinæ monitionis, vt est glof. notab. in. cap. si episcopus. in. verbo, præceptio. 18. dist. quam glof. sequitur Abb. in. c. ex literis. nu. 8. de constit. & in. c. cõ nobis. nu. 10. de electio. & in. c. cõ causa. num. 8. de officio delega. Felin. in. c. quoniam frequenter. in. §. porro. nu. 22. vers. aduerte tamen, vt lite non contesta. & in. c. cum sit Romana. nu. 20. de appella. Fran. à Ripa in. c. 1. num. 82. de iudi. Ratio est: quia in actibus extraiudicialibus regulariter nõ requiritur peremptoria citatio, sed sufficit vnica: vt notatur in. d. locis. & notat Bart. in. l. si tempora. C. de fide instrum. & iure hæstæ fisca. lib. 10. & in Extrauagan. ad reprimendum. in. verbo, in termino. quomodo in crimine! esse maiest. pcedatur. in. vltibus feudorum: & in. Clem. 1. in. §. propter. in. verbo, requisierit. de heret. late Felin. in. c. ex literis. nu. 8. de cõstit. Roma. in. sing. 424. Alexan. de Imol. in. l. cõtumacia. in. 8. fallè. ff. de re iud. doct. in. l. de pupillo. in. §. si quis ipsi prætori. ff. de noui ope. nũtiatio. Hippo. in. l. de vnoquoq; n. 168. ff. de re iudi.

Regula. cclxxii.

EXcommunicatus potest facere testamentum. Hanc opinionem tenuit Innocent. in. c. cõ voluntate. de senten. excõ. Archidia. in. c. pia. de exceptio. lib. 6. Cuius ratio est: quia omnes qui de iure expressè non prohibentur, possunt testari. vt in. l. si queramus. ff. de testamen. &

& in. §. fina. Insti. ouibus non est permis. face. testa. & in. l. n. C. de sacrosanct. eccle. sed excōmunicatus non reperitur prohibitus à iure: ergo potest testari. Hanc opinionem tenet Ioā. Andre. in. c. decernimus. de sentē. excō. Federi. de Senis in cōsi. 74. Bart. in. l. si quæramus. ff. de testamen. num. 3. Bal. in. l. fina. colu. 3. C. si à non competen. iudi. Abb. in. c. veritatis. de dolo & contu. num. 3. & in. c. pastoralis. in. §. verum. de appella. nu. 19. & in. Rubri. de testamē. num. 11. Ioan. de Imol. in. c. 2. de testamen. Ioā. de Selua in tract. de beneficio in. 3. parte. q. 4. num. 4. Andre. ab Exea in libro pastorū: nu. 26. Gailler. Benedictus in repeti. c. Rainūrius in verbo, mortuo itaq; testatore. el. 1. nu. 288. Ioan. Gatronis in. l. 1. nume. 3. C. de secundis nuptiis. Angel. de Gambellionibus in tracta. de testamen. in princ. num. 37. Jacobi. de sancto Georg. in. l. qui deportantur. num. 4. C. de hæ red. iustituen. & hanc opinionem dicit esse cōmunem Felin. in. c. ad probandum. num. 1. de re iudi. & in. c. cum volūtate. in fine. de sentē. excōmū. Phil. Fran. in Rubri. de testam. lib. 6. nu. 3. Barba. in. c. quia ingredientibus. nu. 17. de testamē. Areti. in. d. l. si quæramus. Ioā. Gualdensis in tracta. de arte testandi. titu. 1. cautela 10. pro quorum opinione est glos. fina. in cap. pastoralis. in. §. verū. de appella. vbi dicit quod excōmunicatus equiparatur relegato, ex quo retinet dominium & administrationem rerū suarum, & potest contrahere: vt notatur in. d. cap. veritatis. de dolo & contu. & in. d. c. cum volūtate. de senten. excō. sed relegatus potest facere testamētum vt in. l. relocatorum. §. 1. & sequenti. ff. de interdicitis & relega. Licet cōsarium teneat glos. in. c. decernimus. in verbo, & testificando. de senten. excōmū. lib. 6. cum equiparetur deportato ex genere poenarum aqua & igne interdicitur excōmunicatis, secundū glos. in. §. minor. in verbo, interdicitur. Insti. de capis diminu. Quam glos. in. d. §. minor. vltra docto. ibi, declarat Ludou. Gome. in princ. num. 40. Insti. de actio. Fortu. Garcia in. l. Gallus. in. §. & quid sit tantum. nume. 17. ff. de libe. & posthu. & quæ sit poena aquæ & ignis, & qua ratione fuit instituta, vide glos. in. l. Scia. in verbo, aqua. ff. de donatio. inter virum & vxorem. quam sequitur & declarat. Mar. Salmonius in dicta. l. Gallus. in. §. & quid sit tantum. numero 10. ff. de libe. & posthu. Ioan. Corasius in. l. natura liter. in. §. nihil cōmune. num. 8. ff. de acquirē. posses. & opinionem glos. in. d. c. decernimus. tenet quod excōmunicatus testari nō po-

test. tenet Hostien. in cap. pia. de exceptio. lit. 6. Ioan. Monachus in cap. quamquam. de vsuris. eod. lib. Archidia. in dict. cap. decernimus. & illam glos. dicit esse singularem Jacobi. de sancto Georg. vbi simpliciter cum ea transit, in. l. in pecuniariis. num. 3. c. de procurato. 1. Amplia primò etiam si sit notorie excōmunicatus. ita tenet Ioan. Andre. in dict. c. decernimus. in Nouella. Federicus de Senis in dict. cōsi. 71. Bart. in. d. l. si quæramus. ff. de testam. Philip. Fran. in. d. Rubric. de testam. lib. 6. num. 3. Felin. in. c. ad probandum. num. 1. de re iudi. Ioan. de Selua in. d. tract. de beneficio. in. 3. parte. q. 4. num. 4. Soci. in regu. 133. vbi alléat alios docto. 2. Amplia secundò, testari inter liberos, etiam si sit condemnatus de crimine hæresis. vt in. l. 4. titu. 26. part. 7. 3. Hanc regulam cum duabus limitationibus ponit Soci. in regu. 133. 4. Vltra eum autem limita primò, nisi quis fuisset anathematizatus seu solenniter excōmunicatus. vt in. c. debent. 11. q. 3. q. 3. talis testari non potest. ita tenet Bal. in. l. fina. num. 7. C. si à nō competēte iudice. Ratio est: quia talis anathematizatus videtur incidere in suspensionem hæresis. ita concludit Philip. Fran. in. d. Rubric. de testam. lib. 6. nu. 31. allegando Bald. & quid propriè dicatur anathēma, ponit tex. in cap. Engeltrudam. 3. q. 4. quem text. declarat notabiliter Marcus de Mantua in libro. 5. obseruationum, obseruatione. 50. vltra glos. ibi: & illa fit cum solennitate, de qua in. c. debent. & in. c. cum aliquis. 11. q. 3. & in. c. cum non ab homine. de iud. & vnde dicatur anathēma est glos. in Extrauagā. excōmunicamus. in verbo, anathematizamus. de sentē. excōmū. in cōmunibus. quam glos. sequitur Felin. in cap. à nobis. num. 7. de exceptio. & quid sit anathēma, vltra illam glos. ponit Hostien. in. c. fina. de clerico excōmū. nū. 18. & ibi Abb. idē. Abb. in. c. cum coniungat. de foro compr. Felin. in Rubric. num. 3. de senten. excōmū. 5. Limita secundò nisi quis esset excōmunicatus eo quia percussit Cardinalem, vel auxiliū, vel consiliū dedit. vt in. c. felicis. in princ. de poenis. libro. 6. 6. Executio sententiæ fieri non debet durante tēpore dato ad appellandum. Hanc regulam probat glos. in. l. vnica. in verbo, nouare. ff. de nouari appella. pendē. glos. in cap. non solum.

Regula cclxxiii.

solum. in verbo, innotata. in principio. de appella. lib. 6. De iure regio est tex. in. l. 5. titu. 27. part. 3. & in. l. 7. titu. 15. lib. 2. fori. 1. Hanc regulam cum vnica ampliacione & septem limitationibus ponit Philip. Fran. in. c. non solum. num. 7. de appella. in principio. Et circa ampliacionem vide Bernard. de Luco in regula. 10. Porro circa hanc regulam. vide. 17. calus in quibus impeditur executio sententiæ, per Speculatorē in titu. de executioe sententiæ. in. §. postremo: à num. 1. vsq; ad. nume. 7. alios ponit Petrus Rebuffus in glos. ad Constitutio nes Regias Galliarum in titu. de sententiis executoriis: articu. vlti. in glos. vltima. nu. 2. cū aliis.

Regula. cclxxiiii.

Executio quā fit super re super qua cognitio præcessit & sententiā est lata, nō impeditur à tertio se opponēte: sed illi cauetur de indēnitate. Hanc regulam probat tex. in. l. is à quo. & in. l. sequenti. ff. de rei vendica. in. l. cum idē. ff. de petitiō. hæred. & ita per illa iura concludit Barto. notabiliter in. l. à diuo Pio. in. §. si super rebus. num. 2. ff. de re iudica. & in dicta. l. cum idem. ff. de petitiō. hæred. idem Bart. in. l. si alie nam rem. ff. de solutio. & in. l. ita tamen. in. §. quoties. num. 2. ff. ad Trebellia. Innocent. in. c. cum super. de re iudi. num. 4. & ibi Felin. nu. 11. & in. c. veniens. el. 2. nume. 7. de testibus. Iason in. d. §. si super rebus. num. 17. & ibi Alexand. nume. 24. & ibi Vincent. de Herculaniis notabiliter numero. 32.

Hanc regulam ponit Ioan. Bernard. cū duabus limitationibus in regu. 266. 1. Amplia primò habere locum in beneficiis, vt videlicet tertius se opponens executioni sententiæ late super beneficio, non impediatur executionem, præstita cautione victo de eum defendendo contra tertium. ita tenet Innocent. in. d. c. cū super. de re iudi. idem Innocent. Ioā. And. & doct. in. c. 1. de cōcessio. præbē. lib. 6. Felin. in dicto cap. veniens. num. 7. versi. tertia cōclusio. de testi. Iason in dict. §. si super rebus. num. 17. Matthæ. de Afflict. in cap. si duo homines. num. 33. de pace tenenda & eius viola. in vsibus feudo. & in cap. imperialem. in. §. præterea inter duos. nu. 67. de prohibita feudi aliena. per Federi. in vsibus feudo. 2. Amplia secundò habere locum in feudis. ita concludit Andre. de Ifernia in. c. 1. in. 3. colum. de Vasallo qui contra constituit. Lotharij. in vsibus feudo. Quem sequitur Matthæ. de Afflict. in dicto cap. imperialem. nume. 67. & in

dicto cap. si duo homines. num. 33. 1. Limita primò vltra Bernard. vbi interuenisset scientia ipsius tertij: quoniam si sciuisset & pro suo interesse non comparuisset, non audiretur etiam data cautione. per tex. in capit. quauis. cum sua materia, de re iudicata. & in. l. sape. ff. eodem titu. ita tenet Antonius de Butrio, Panormita. & Felin. in dicto cap. veniens. el. segundo. de testi. nume. 10. versi. secundo fallit. ita tenet Alexand. vbi dicit quia cōmuniter tenēt docto. in dict. §. si super rebus. nume. 24. eandem opinionem tenet Ioan. de Imola in. l. à sententia. in principio. ff. de appellationibus.

2. Limita secundò quando victus possideret quia tūc impeditur tertius executionē prestita cautione: secus tamen si ille tertius se opponens possideret: quia audiendus esset & impediret executionem, per ea quæ habentur in. d. c. cū super. & in. d. §. si super rebus. & in. l. ob mitorū. C. ne vxor. p. mari. & in. l. fina. C. si per vim vel alio modo. & ita loquitur tex. in. d. l. is à quo. scilicet quando non tertius, sed victus possidebat. Hanc limitationem posuit Ioan. de Imol. in. l. à sententia. in principio, colum. 5. ff. de appella. quem sequitur Alexand. in dicto. §. si super rebus. nume. 26. versi. tamen potestis. Alia circa hanc regulam vide per docto. in locis supra allegatis.

Regula. cclxxv.

Executio cōtra omnes & in omnibus rebus potest regulariter fieri, nisi expressè reperitur prohibitum. Hanc regulam probat regula iuris quæ habet quod in iure omnia censentur permilla nisi reperiantur prohibita. vt in. l. nec nō. in. §. quod eis. & ibi glos. ff. ex quibus causis maio. tex. in. l. ab ea. ff. de probatio. & in. l. mutus. in. §. cum queritur. ff. de procurato. cum aliis similibus allegatis in glos. 1. Limita primò non procedere in vestibus, lecto, & aliis similibus ad vsum necessarium deputatis: nam in istis non fit executio: quia ista minimè transeunt in hypothecam. secundū Barto. Bald. & docto. in. l. prima. C. quæ res pignori obligari possunt. text. in. l. 5. titulo. 13. part. 5. Pro quo facit: quia vestes etiam cedenti bonis sunt relinquendæ: secundū Barto. & docto. in. l. penult. ff. de cessione bonorum. quia etiam damnatis ad mortem non auferuntur vestes: vt in. l. Diuus. ff. de bonis damna. ita tenet Ioannes Faber, & ibi Iason nume. 16. in. §. fina. Insti. de actio. Quod tamen intelli-

o go verum

go verum quando aliud debitor haberet: sed quando aliud non haberet debitor, possunt capi etiã supellestilia, & lectus, & vestes: debet tamẽ solùm relinquere vestes quibus cooperatur. pro qua opinione est glos. in verbo, oratorum. in. l. exequutores. C. quæ res pignori obliga. possunt. quam glos. sequitur Ludou. Gome. in. §. item Seruiana. nu. 37. de actio. Inst. faciunt quæ dicã in sequentibus limitationib⁹.

2 Limita secundò non procedere in bobus aratoris, & instrumentis ad agriculturam deputatis. vt est tex. in. l. exequutores. & in Auth. agricultores. C. quæ res pignori obliga. poss. ita tenet Iason in. l. 1. nu. 1. ff. de feriis. Ludou. Gome. in. §. item Seruiana. nu. 30. Institu. de actio. Pro qua est regia. l. 4. titu. 13. part. 5. & l. 5. tit. 19. lib. 3. fori. & l. 7. & 8. tit. 12. lib. 5. ordina. Quod etiam verũ intelligo, vt supra dixi & infra dicam, aliis bonis non existentibus.

3 Limita tertio non procedere in militibus: nam executio nõ potest fieri in armis, nec in equis ipsorum. vt est glo. in. l. Nepos Proculo. in verbo, dignitate. ff. de verbo. signifi. quam sequitur Iason in. §. item Seruiana. nu. 66. Institu. de actio. De iure regio probatur in. l. 5. titu. 13. part. 5. & in. l. 9. titu. 2. lib. 3. ordina. & in. l. 12. tit. 1. & in. l. 3. titu. 2. lib. 4. ordina. Quod etiam habet locũ etiã si iste talis non sit miles: si tamẽ militat & habet equum & arma, talia etiã nõ possunt capi. vt in. d. l. 2. titu. 1. lib. 4. ordi. & in pragmática. 57. versic. Otrosi defendemos. in vol. pragma. & in pragma. vltima, de Madrid, Anni Domini. 1534. Quod tamẽ locum habet etiã pro debitis fiscalibus: vt in dicta pragma. 154. vbi hoc intelligit quãdo cõq; miles habet alia bona: secũs si alia bona nõ habet. pro qua opinione est etiam tex. in. l. stipendia. C. de executio. rei iudi. & ibi Cinus.

4 Limita quartò nõ habere locum in stipendiis militum. vt in. l. stipendia. C. de executio. rei iudi. & ibi docto. & in. l. commodis. & ibi docto. ff. de re iudi.

5 Quintò fallit in scholaribus: nã in libris scholarium nõ potest fieri executio. vt est glos. notabilis in. l. Nepos Proculo. in verbo, dignitate. ff. de verbo. signifi. quã glos. sequitur Iason in. l. si non forte. in. §. si centu. ff. de cõdictio. in debiti. & istã opinionem tenet Montal. in. d. l. 5. tit. 13. part. 5. Eandem etiã glos. sequitur Iason in. §. fin. nu. 6. Insti. de actio. Rebuf. in tract. de priuile. schola. priuile. 19. Ratio illius glos. est: quia in generali obligatione nunquã comprehenduntur instrumenta & res per quas utilitati publicæ cõsultitur. pro qua opinioe est tex.

in. l. obligatione. cu. n. sequenti. ff. de pignori. quem tex. declarat notabiliter Anto. Negufantius de Fano, in tract. de pigno. in. 2. parte: membro. 2. nu. 36. cũ sequentibus. Quam limitationem intelligo veram, vt supra dixi, quando alia bona reperiuntur: secũs si alia bona nõ reperiuntur: & ita expressẽ tenet Gome. in. §. item Seruiana. nu. 30. Insti. de actio. per glos. in. d. l. exequutores. licet idem Petrus Rebuf. contrarium teneat in tracta. de priuilegiis scholarium, priuilegio. 113.

6 Sextò limita non procedere contra tertium non nominatum in iudicio: quia contra eum nou potest fieri executio. ita expressẽ tenet Bald. in consi. 149. volu. 3. facit etiam quod notat Bald. & ibi Ioan. de Imola in. l. si binç. ff. de iniusto rupto. idem Bald. in. l. si pro te. in fine. C. de dotis promissione. vbi tradunt quod is qui non reperitur in instrumento, non potest ex illo pretendere executionẽ, nec adiuẽ nec passiuẽ: quanuis ex eo interesse pretendat. facit etiam: ex. cum sua materia in. l. a diuo Pio. in. §. si super rebus. ff. de re iudi. facit quod tenet Iason in. l. iuris gentium. in. §. prator ait. nume. 9. ff. de pactis. vbi dicit quod stante statuto quod instrumẽta publica statim debeant executioni mandari, & contra ea nulla possit opponi exceptio, vt est tex. in. l. 4. titu. 8. lib. 3. ordina. debet intelligi quando agitur contra illum cum quo factum fuit instrumentum: secũs si tertium possessorem. quam opinionem ante eum tenuit Angel. in. l. si vnus. in. §. ante omnia. nu. 4. ff. de pactis. & in. l. Imperatores. in principio. nu. 2. ff. de tracta. In quo notandum est quod quãdo cunq; in instrumento est pactum de capiẽdo & cõstitutum precarij, potest fieri executio contra tertium possessorem, etiam non citatum, & etiam negotio non liquidato. ita notabiliter concludit Fran. Areti. in consi. 21. num. 4. versic. his tamen non obstantibus. Bartholomæus Soci. in consi. 82. num. 8. volumi. 3. Ludou. Gozadinus in cõsil. 18. num. 35. & in consi. 42. num. 3. & 11. & nu. 15. in fine. & in consi. 95. nume. 9. Guido Papa in decisione. 356. Albertus Brunus in consilio. 93. nume. 8. Alexand. in consi. 85. nume. 5. volu. 6. Bart. in repe. l. creditores. nu. 25. C. de pigno. & ibi Salice. colum. 8. versic. quẽro octauo. Bal. in consi. 58. volum. 5. Imol. in. c. potuit. colu. 13. versic. nota etiã quãdo emphyteuta. de locato. Paul.

Paul. Castren. in consil. 10. nume. 4. versicu. ex his etiam dico. lib. 1. Andre. Tiraquel. in tract. de iure constituti. in. 1. part. num. 42.

7 Limita septimò non procedere in peculio profectio filij: nam pro delicto vel debito patris nõ potest fieri executio in dicto peculio quãuis profectio. ita Bart. in. l. 3. in. §. sed vtrum. nume. 4. versic. venio ad quartam partem. ff. de minoribus. & ibi Bald. idem Bald. in. l. penul. C. qui bonis cedere possunt. similiter & pro delicto filij non potest fieri executio in peculio aduẽtitio, etiam super proprietate quæ est tota filij. ita expressẽ tenet Barto. in. l. si finita. in. §. si de vectigalibus. num. 12. ff. de damno infecto. quem sequitur ibi Ioann. de Imol. & ibi Alexand. nume. 44. dicit communiter docto. ita tenere. Ioan. Bernard. in practica, cap. 124. pagi. 274. Pro quo facit: nam pro delicto filij non potest fieri executio etiam in peculio castrensi. vt est tex. in. l. 3. C. de bonis proscrip. quod est liberum ipsius filij: ergo multò minus in aduẽtitio in quo minus habet iuris. Hanc opinionem tenet Bald. in. l. 3. in. §. si filius. ff. quod quisque iuris. & an ex delicto patris publicetur fructus aduẽtitiorum qui est patris, Barto. in dicto. §. sed vtrum. num. 5. hoc relinquit cogitandum. Quam quæstionem examinat Alexand. latissimẽ in dicto. §. si de vectigalibus. numero. 50. Circa quam quæstio. vide Nicolaum Boeriũ in decisione 7 Rodericũ Suarez in. l. post rem iudicatam. folio. 126. columna. 1. cum aliis. ff. de re iudicata. numero. 1.

8 Limita octauò non procedere in bonis tutoris in quibus non fit executio quando fuit cõdemnatus pro pupillo tutorio nomine: sed fit in bonis pupilli. text. est & ibi Bald. & docto. in. l. 1. C. quãdo fiscus vel priuatus. Bart. in. l. 2. ff. de administra. tutorum. Quod tamen non procedit quando executio fieret pro condemnatione expensarum: nam si tutor non habuit iustam causam litigãdi, & propterea fuit condemnatus in expensis, fit executio contra eum & non contra pupillum. text. est in. l. non est ignotum. ff. de administration. tutorum. Barto. in. l. edicta. colum. fina. C. de ædendo. & in. l. qui solidum. in. §. etiam. ff. de lega. 2. & in. l. 4. in principio. ff. de re iudi.

9 Nonò limita in bonis singulorũ ciuium pro debito vniuersitatis. ita tenet Bald. vbi hoc notabiliter declarat, in. l. etiam. numero. 25. C. de executione rei iudica. Circa quod vide etiam Bar. & docto. in. l. si se non obtulit. in. §. actor. ff. de re iudi. circa quã limitationem vide Ber-

nardum de Luco in regula. 167.

10 Decimò limita non procedere in bonis monasterij, vt in illis nõ fiat executio pro debito monachi. quod intellige nisi sint bona quæ sita monasterio per medium ipsius monachi: ipse autem monachus non debet pro debito carcerari. ita tenet Bal. in Authen. causa quæ. nume. 3. in fine. versic. Quartò considerandum est. C. de episcop. & cleri.

11 Limita vndecimò non procedere in fructibus præbendæ seu beneficij ecclesiastici: quia in eis non fit executio pro condemnatione cleri, dummodò habeat alia bona: sed si alia bona non habet, potest fieri executio in dictis bonis. ita tenet Barto. & ibi Alexand. nume. 24. in. l. commodis. ff. de re iudi. & ibi Vincent. de Herculanijs numero. 3. idem Barto. in. l. a Diuo Pio. in. §. in venditione. versic. exequuntur. in fine. ff. de re iudi. gloss. Bar. & docto. in. l. stipendia. C. de executio. rei iudi. Abb. & docto. in. c. peruenit. de fideiussor. & in. c. 1. de appella. De iure regio probatur in. l. 23. & 45. titulo. 6. partita. 1.

12 Duodecimò limita non habere locum in fructibus feudi, in quibus non fit executio nisi in subsidio: scilicet aliis bonis non existentibus. ita tenet Angel. in. l. pro hærede. in. §. si quis. ff. de acquiren. hære. Bart. & ibi Ioan. de Imol. in. l. si finita. in. §. si de vectigalibus. ff. de damno infecto. Alexand. in. l. commodis. nu. 2. ff. de re iudic. & ibi Vincent. de Herculanijs nume. 4. Matthæus de Afflict. notabiliter in decisione. 26.

13 Decimotertio limita vt pro debito vniuersitatis non possit fieri executio in viis publicis, & theatris, & similibus, quæ sunt ad vsum ciuiũ & ipsius vniuersitatis: sed compellitur potius vniuersitas imponere collectam. ita tenet Ioan. Andre. in additionib. ad Speculat. in titulo de executione sententiæ. in. §. sequitur. versic. quid si vniuersitas. Bart. in. l. si se non obtulit. in. §. actor. ff. de re iudicata. & in. l. 1. in. §. quibus. ff. quod cuiusq; vniuersita. nomi. Angel. in dicta. l. commodis. ff. de re iudi. & ibi Ioan. Imol. nume. 3. Alexand. nume. 4. Vincen. de Herculanijs nume. 4. in fine.

14 Decimoquarto limita vt non fiat executio in bonis mariti pro debito vxoris, & e contra. vt in. l. 1. & 2. C. nõ vxor pro marito. Quod tamen non habet locum quãdo cunq; mulier mortuo marito suscepit tutelam filiorũ, & transit ad secunda vota non redditis rationibus & non petito tutore, potest pro debito tutelari fieri executio, etiam in bonis se-

cundi mariti: quæ censentur ad hoc ipso iure obligata. *tex. est notabilis in l. si mater. C. in quibus casibus pignus vel hypotheca tacite contrahitur.*

Regula. cclxxvi.

EXecutio potest fieri contra fideiussorem pendente lite contra reum. Hanc regulam ponit Bal. in l. fina. num. 2. C. de fideiussoribus. per glossam quam dicit esse notabilem in l. creditor. in verbo, possem. ff. mandati. pro qua opinio ne facit notabile verbum eiusdem Bald. in c. contingit. num. 20. de dolo & contu. vbi dicit quod captura rei non liberat fideiussorem: sed nihilo minus fideiussor capi potest. allégit *tex. in l. hæredes à debitore. in §. quod si seruus. ff. de fideiussoribus. & ibi Barto. idem Bar. & docto. in l. creditor. la segunda. ff. si certum petat. & illud dictum Bal. sequitur Hippoly. de Mar. in l. vnus. in §. Custodiz. nume. 3. ff. de quæstio. & in repetitio. Rub. ff. de fideiussoribus. numer. 380. & in singula. 398. & Bald. in dicto capitu. contingit. allégit rationem sui dicti.*

- 1 **L**imita primò quando per primam executionem esset plenè satisfactum creditori. ita tenet Angel. in l. qui restituere. nume. 5. col. 2. versic. in glossa. in fine. ff. de rei vendi. quia aliàs simplex electio vnus executiui remedij non precludit viam aliis. facit *tex. in l. à quo fundus. ff. de damno infecto. & aliis allegatis per Angelum ibi.*
- 2 **S**ecundò fallit quando consuetudo vel stylus Curiz esset in contrarium: is enim tunc esset seruandus. vt in cap. ex literis. & in cap. fina. de consuetudi.
- 3 **L**imita tertio quando conuentio esset in contrarium: nam tunc pacta seu conuentiones seruari debent. vt in l. iuris gentium. in §. prætor ait. ff. de pactis.
- 4 **Q**uartò fallit quando quis ageret ad rescissionem contractus seu obligatorij instrumenti: tunc enim pendente cancellationis iudicio non fiet executio. ita expressè concludit Stephanus. Bertrandus in consi. 43. incipienti. etiam si verum sit. in 1. volumi. 2. impressio. quod dictum nõ videtur verum per *tex. in l. 2. C. ad leg. Cornel. de falsis. vbi si allegatur instrumentum falsum esse. condemnabitur debitor interrim pendente quæstione falsi: ita etiam pendente cancellatione. Hodie tamen de iure regio habet locum illud dictum Bertrandi vsq;*

ad decem dies: nam si contractus habens paratam executionem allegetur falsus esse, debet talis exceptio probari, vel aliqua iusta, intra decem dies. vt in l. 5. titulo. 8. libro. 3. ordinæ. qui decem dies enumerantur à die oppositionis. vt in l. 9. in ll. de Madrid. & in l. 64. Tauri.

Regula. cclxxvii.

EXecutio potest fieri in hæredem mortuo testatore. Hanc regulam probat *tex. in l. vnica. C. vt actiones ab hæredi. & contra hæredem. vbi probatur quod omnes actiones actiue & passiuæ incipiunt ab hærede & contra hæredem. facit etiam l. prima. & per totum. C. de hæredita. actio. facit etiam *tex. in l. si seruus. in §. qui margaritam. ff. de legat. 1. facit etiam *tex. in l. in principio. ff. ad Trebelliam. & in l. hæredem. ff. de regulis iuris. tex. in Authent. de iur. iurando à moriẽte præstito. colla. 4. & in l. hæres. ff. de vsucapio. vbi hæres & defunctus censentur esse vna & eadem persona. facit etiam ad hoc: nam hæres succedit defuncto cum sua causa suisq; vitis. vt in l. vitia. C. de acquirenda possessione. & in l. Pomponius. ff. eodem titu. item pro opinione huius Regulæ est *tex. in l. miles. in §. fina. ff. de re iudica. vbi executio sententiæ transit ad hæredem. tex. & ibi Bart. in l. ex contractu. ff. de re iudi. & hanc opinionem tenet Rode. Xuarez in repetitione. l. post rem iudicatam. in prima extensione. numero. 1. ff. de re iudi. fol. 13. columna. 1. per *tex. & ibi Barto. in l. postulante. ff. ad Trebelliam. vbi probatur quod ad id quod poterat compelli defunctus. potest etiam compelli eius hæres. Hanc etiam opinionem tenet Iason vltra docto. quos ibi Suarez allegat in §. fuerat. num. 60. Insti. de actio. & ibi Ladoui. Gome. nu. 35. Pro qua opinione est *tex. de iure regio. rectè intellectus in l. 13. titu. 9. part. 7.******

- 1 **A**mplia primò habere locum etiam si iste hæres fuisset minor: nõ nihilo minus potest fieri executio in bonis quæ peruenerunt ad eum ex defuncto. per *tex. in l. pupillus. iuxta glossam. in §. sed & si creditor. ff. de auctori tuto. & in l. 1. C. quando decre. opus non est.*
- 2 **A**mplia secundò habere locum etiam si statutum dicat quod debitor possit carcerari, vt etiam hæres eius tunc capi possit & etiam carcerari. ita expressè tenet Barto. in dict. l. postulante. in fine principij. ff. ad Trebelliam. quia debitor est: vt in l. debitor. ff. de verborum signifi.

significa. & illud dictum Barto. vltra Ioan. de Imol. & docto. ibi sequitur Iason in l. si cui legatur. in §. si. in 3. notab. & in l. diuortio. in §. interdum. nu. 6. ff. solut. matri. Gomecius in §. fuerat. num. 35. Insti. de actio. Iacobi. de sancto Georg. in l. 1. num. 18. ff. si cert. peta. Chassanæ. in consuetu. Burgun. in titu. des censés. Rubr. in §. 6. fol. 362. colu. 4. num. 1. cum sequentibus. Abb. in consi. 86. nume. 4. libro. 2. Philippus Deci. in consi. 536. num. 2. Quod tamen non habet locum quando debitor obligauit personam & bona sua: nõ ratione huius obligationis non poterit capi hæres, licet debitor potuisset. ita expressè tenet Bart. in l. si decesserit. num. 1. ff. qui satisda. cogantur. quem sequitur ibi Iason num. 13. & in nume. 4. assignat rationem in hoc.

3 **A**mplia tertio vt talis executio nõ solum possit fieri per creditorem, verum etiam per cessionarium: & hoc dum modò fiat ex persona creditis quod cessionarius dicere tenetur, licet fiat ad vtilitatem cessionarij. vt in l. seruo. in §. fina. ff. ad Trebelliam. Angel. & Imol. in l. illè à quo. in §. vtrum. eod. titu. Bart. in l. in provinciali. ff. de noui operis nuntiatio. & sic cum cessionarius dicatur creditor, illi executio fiet. ita tenet Bal. in l. in fine. C. de actioni. & obligatio. & in l. per diuersas. in 10. quæst. C. mandati. Iason in dict. §. fuerat. nume. 62. Hippoly. de Marsiliis, vbi plura allégit, in singu. 26. vbi dicit post Bald. in d. l. post diuersas. quod prius constare debet de cessione, & prius debet debitor citari. quæ sequitur Nicolaus Boërius, vbi plures docto. ad hoc allégit, in decisione. 10. nu. 1. Ioan. Imbertus, vbi allégit plures docto. pro hoc in Institutionibus Forensibus Galliz: libro. 1. cap. 4. pagina. 34. Rodericus Suarez in l. post rem iudicatam. in 7. ampliatione: fo. 136. col. 1. titu. de re iudi.

4 **A**mplia quartò vt etiam contra fiscum & fisci successorem fieri possit: vel in eum cui fiscus bona dedit. vt in l. 1. C. de hæredi. vel actione vendi. & in l. eum qui bona. ff. de iure fisci. & ita tenet Iason in consi. 88. in præsentij, volu. 3. quia fiscus non vult nec intèdit iuri tertij præiudicare: vt in l. 2. in §. si quis à principe. ff. ne quid in loco publi. & princeps concedendo bona, obligationes concedere videtur: vt in l. princeps bona. ff. de verbo. signi.

5 **A**mplia quintò procedere vt non solum executio possit fieri ad petitionem creditoris, verum etiam ad petitionem hæredis ipsius creditoris. Ratio est quæ supra dixi in principio regulæ: scilicet quod actiones actiue & passiuæ

transcunt in hæredem. vt in dicta. l. vnica. C. vt action. ab hæredi. & contra hæred. & in l. 1. in principio. ff. ad Trebelliam. *tex. & ibi Bald. in l. 1. C. quorum legat. & in dicta. l. seruus. in §. qui margaritam. ff. de legat. 1. & ita expressè tenet Bal. in l. vnica in §. videamus. ad finem. C. de rei vxor. actio. Ioan. Andreas in additio. ad Speculat. in titulo de cessione actionum. Quod tamen intelligo verum dum tamen petens executionem probet se hæredem. ita tenet Bald. in l. per diuersas. in 10. quæstio. C. manda. Angel. in l. Creditores. C. de pignoro. quos sequitur Rodericus Suarez in dict. l. rem iudicatam. in dict. 1. extensione: fo. 12. colu. 4. numero. 1. ff. de re iudi. Nicola. Boërius in decisione. 10. nume. 6. vbi dicit quod prædictus hæres potest procedere in executione, cum cõfeatur eadẽ persona cum defuncto: & postea tenebitur docere, an sit hæres vniuersalis vel particularis: aliàs diceretur male processum cum nullum haberet ius in ipso debito. & ita ibi dicit fuisse iudicatum per Arestum. quod ante eum consuluit expressè Paulus de Castro in consilio. 91. nume. 5. versic. tertio dicitur. libro primo. & ita expressè tenet ipse Suarez in hærede debitoris, in dict. extensione. 1. numero. 3. Quod puto verum quando cunque pars aduersa hoc peteret: aliàs nõ oportet probare se hæredem. vt in l. 4. in §. hoc autem iudicium. & ibi Bart. & Franc. de Ripa. ff. de damno infecto.*

1 **P**rimò fallit intra tempus conficiendi inuentarium, id est intra tres menses: nam tunc executio in hæredem fieri non potest. vt in l. fina. in §. donec. & in §. & si præfatam. C. de iure deliberã. & ibi docto. Bal. in l. ait prætor. in §. si quis. ff. de procurato. Rodericus Suarez in dict. extensione. 1. numero. 5. Iason in §. fuerat. nume. 61. Institut. de actionib. Nicolaus Boërius in dicta decisione. 10. nume. 3. Chassanæ in consuetudinib. Burgundiz, in titulo des successions. Rubric. 7. §. 14. fol. 280. colu. 4. numero. 9. De iure regio probatur in l. 7. titulo. 6. part. 6. & in l. 13. tit. 9. part. 7. facit quod supra dixi in regu. 267.

2 **L**imita secundo in successore singulari: id est in possidente aliqua bona contra quem non fiet executio. vt in l. si debitori. & ibi Bar. C. si aduersus creditorem præscriptio opponatur. glossa. in l. ca. lege. C. de condictio. ob causam. glossa. magna, in fine. Iason in l. quædam. in §. nihil interest. numero. 7. ff. de ædendo. & in l. ait prætor. la segunda, numero. 10. ff. de iure iurand. & in l. si vnus. in §. ante omnia. nume. 5. ff. de

- ff. de pactis. & in. l. i. §. si hæres. numero. 4. ff. ad Trebellianum.
- 3 Limita tertio non procedere contra tenentem bona. Ratio est: quia obligatio personalis non sequitur singularem, nec fundi possessionem, ut in dicta. l. ea lege. C. de conditione ob causam. ut in. l. vt pomum. de seruitu. & in. l. 4. in §. opus. ff. de aliena. iudi. mutan. causa fact. & in. l. venditor. in principio. ff. communia prædiorum. ita expressè cõsultuit Iason in consili. 88. in præfenti. volumi. 3. Socinus in regul. 135. Suarez, vbi hoc notabiliter declarat, in dict. l. post rem iudicatam. fol. 136. colum. 3. nume. 1. cum sequenti.
- ¶ Ex quo infero declarationem ad doctrinã Barto. in. l. controuersia. nume. 7. ff. de transactio. vbi tenet quod possessor bonorum hæreditatis potest cõueniri à creditoribus, pro qua opinione est tex. in. l. filius familiã. in. §. si seruus. ff. de petito. hæred. & gloss. in. l. i. in verbo, poterit. C. de fideicommissa. hæredi. petitione. ut non procedat quod via executiua cõueniri possint, per ea quæ dixit Roderic. Suarez vbi supra.
- 4 Quartò limita vt non habeat locum contra hæredes defuncti, nec contra eius uxorem, affines, vel coniunctas personas: vt instrumentum contra eos non possit executioni mandari intra nouem dies à tempore mortis defuncti: ita expressè probat tex. & ibi Bart. qui ibi eum expressè ad hoc summat, in Authen. vt cum de appellatione cognoscitur. in. §. hæc autem. colla. 8. quem sequitur Roderic. Suarez in dict. l. post rem iudicatam. in. 9. limitatione. fo. 148. colu. 1.
- 5 Quintò limita non habere locum contra tertium possessorem in quem non potest executio fieri, ita expressè concludit Iason in. l. si vaus. in. §. ante omnia. numer. 4. ff. de pact. argumento text. in. l. i. ff. si certu. peta. & in. l. iuris gentium. in. §. prætor ait. num. 9. ff. de pact. & in. l. certi conditio. in. §. quoniam. nume. 9. ff. si certu. peta. Roderic. Suarez vbi plura allègat in repetiti. dict. l. post rem iudicatam. fol. 137. colu. 1. nume. 3. & facit tex. in. l. si vnus. in. §. ante omnia. ff. de pact. gloss. in. l. si creditor. ff. manda. & vide notabiliter Chassanz. in consuetud. Burgund. in titulo des successions. Rubric. 7. §. 14. fol. 28. colum. 2. num. 15.
- 6 Limita sexto non habere locum in hærede cõventionali, qui fit in contractu matrimonij, seu societatis, seu pacti: in quem de iure non fiet executio: iuxta tex. in. l. licet. C. de pactis. quia talis institutio habet vim donationis: vt

est gloss. in dict. l. licet. & idè in eum non potest fieri executio: quia hæres propriè non est, nec iure hæreditario succedit, ita expressè tenet Masuerius in sua practica, in Rubrica de executione, in. §. item quæ dicta sunt. vbi dicit intelligendum de hærede ex testamento, non de conuentionali.

- 7 Limita septimò non habere locum in hærede sub beneficio inuentarij: nam tuc in illum executio fieri non potest vltra vires hæreditarias. vt in. l. fina. & ibi Saliceus in. §. sin verò. & in fine. C. de iure deliberã. Bartholomæus Socinus in. l. si decesserit. numer. 7. ff. qui satisfacere cogan.
- 8 Limita octauò hanc regulam procedere post aditam hæreditatem: vt in. l. 3. in. §. si quis ita. & ibi Ioan. de Imoi. ff. de hæredi. instituen. facit etiam tex. in. l. 3. in. §. si quis heredi. ff. de statu libe. & in. l. si in diem. & quod ibi notat Bart. ff. de conditioni. & demõstrationib. ita tenet Alexand. in consili. 36. nume. 11. volu. 4. Philippus Deti. in. l. hæredem. numer. 8. ff. de regulis iuris. Carolus Molinæus in consuetu. Parisiensibus in. §. 4. nume. 6. pro qua opinione est tex. quem ibi ad hoc ponderant docto. in cap. tua nos. de vsuris. in quantum tex. ibi dicit, succedunt. quasi vellet dicere quod ita demum dispositio illius tex. habeat locum & hæredes teneantur, si patri successerunt: secus si abstinerunt ab hæreditate paterna, nolentes se negotijs hæreditarijs implicari. vt in. l. si filius qui patri. ff. de vulgari. & pupilla. & hæres dicitur adire hæreditatem quando incipit soluere creditoribus hæreditarijs. ita probat textus quem ibi ad hoc notat Barto. vbi dicit de illo tex. iemper interrogasse rusticos, in. l. cum debitum. C. de iure delibe. & ibi hoc tenent docto. ita etiam per illum tex. tenet Matheslanus in notabili. 35. Iason in. l. frater à fratre. numero. 42. in prima lectura. ff. de conditione indebi. & ibi Barto. etiam vult quod filius recipiendo debitum quod patri debebatur etiam naturaliter, dicitur adire hæreditatem eò quia censetur actus qui non potest fieri citra ius & nomen hæredis.

Regula. cclxxviii.

Exhæredatio debet esse pura: & si sit sub cõditione, nihil valet. Hanc regulã probat tex. in. l. etsi pepercerit. in. §. pure. ff. de liberis & posthu. & in. l. si quis Sempronij. in fine. & in. l. iã dubitari. ff. de here. instit. & in. l. sub cõditione.

ditione. ff. de bonorum possessio. contra tabulas. De iure regio probatur in. l. 3. titu. 7. part. 6. Circa quam regulam vide Angel. de Gambellionibus in tracta. de testamentis. in gloss. 74. num. 4. Ioan. Gualdèssem in tracta. de arte testandi. titulo. 3. cautela. 4.

¶ Hanc regulam amplia duobus modis, & limita alijs duobus modis, vt per Iaso, in dict. §. pure. num. 9. vsq; ad finem.

Regula. cclxxix.

Existentes in quasi possessione presentandi, semper habent ius presentandi in habitu: in actu verò non, nisi ecclesia vel beneficium vacet. Hanc regulam probat gloss. in. c. pia mentis. 16. q. 7. vbi probatur quod ius presentandi semper est penes patronum in habitu, non tamen in actu. & ita expressè tenet Lambertinus in tracta. iuris patrona. in. 1. parte. 2. libri. in. 6. quæst. principali, arti. 1. nu. 2. fol. 190. colu. 2. tamen quod hoc ius presentandi non habeat in actu nisi à tempore vacationis, probat tex. in cap. illud. de iure patrona. & expressius probatur in. c. fina. de cõcessio. præben. & ibi Ioan. Andre. Cardia. & Abb. Ludouic. Roma. in consili. 465. Et quando ecclesia dicatur vacare, ponit idem Lamberti. in. 1. part. 2. libri. in. 2. articu. 6. q. principalis, fo. 160. & supra in reg. 71. fallent. quinta.

¶ Hanc regulam ampliat duodecim modis, & limita duobus modis, Lamberti. in tracta. iuris patro. in. 1. parte. 2. libri. in. 22. arti. 6. q. principalis, nu. 7. fo. 213. col. 4.

Regula. cclxxx.

Exemplum non facit plenam fidem. Hanc regulam probat tex. in. c. 1. & ibi docto. de fide instrument. tex. in Authen. si quis in aliquo. & ibi gloss. Bart. & doct. C. de ædendo. gloss. in. l. 2. C. de fide instru. & in. c. ex inquisitione. in gloss. 2. de rescript. Et circa hanc regulam & eius materiam notabi. & melius quã alibi vide, vbi eã declarat, Carolus Molinæ. in consuetu. Parisiensibus. §. 5. num. 1. cum alijs.

¶ Hanc regulam limita duobus modis Socini regul. 136. Eandem cum septem limitationibus ponit Ludouicus Roma. in Authen. si quis in aliquo. nume. 6. C. de ædendo. Eandem regulam limita octo modis Iacobi. de sancto Georg. in dicta Authen. si quis in aliquo. nu. 19. Eandem item limita decem modis Philip. Detius in dict. Authen. si quis in aliquo. nu. 14.

Et decem limitationes ad hanc regulam ponit Claudius de Seyfello in dict. Authen. si quis in aliquo. num. 5. Hanc etiam regulam cõduãbus ampliationibus, & vndecim limitationibus, ponit Iason in dict. Authen. num. 2. Eandem cum quinque rationibus, & tribus ampliationibus, & decem limitationibus ponit Fran. Purpuratus in dict. Authen. si quis in aliquo. à num. 6. vsq; ad num. 36.

Regula. cclxxxii.

Eximens aliquem de manibus familiæ condemnatum, vel in carcere existentem, debet puniri poena capitis, & criminis læsæ maiestatis. Hanc regulam probat tex. in. l. cuiusque. & ibi Bart. ff. ad. l. Iuli. maiesta. nume. 3. & in. l. addictos. C. de episcopa. audie. Hanc opinionem tenet Hippolyt. in singula. 273. col. 3. versic. quibus etiam addi potest. Iason in. l. 17. in. §. prætor. & ibi Alexand. ff. ne quis eum qui in ius vocatus est vi eximat. Hippolyt. in. l. i. in principio. ff. de questio. & in. l. i. in principio. ff. de sicarijs. & in repeti. Rubric. de fide iussorib. num. 16. Chassanz. in consuetud. Burgund. in titu. des iustices. Rubric. 1. in princip. fol. 19. colu. 1. nu. 68. & in dicto titu. §. 7. fo. 77. colu. 3. nu. 34. Ange. Areti. in tracta. maleficiorum: in verbo, fama publica. num. 55. Guiller. Benedictus in repe. cap. Rainuntius. in verbo, mortuo itaq; testator. el. 1. nu. 180. Cepola in tracta. cautelarum, cautela. 1. Iason in. §. poena les. nu. 102. & Gomec. nu. 48. Insti. de actio. De iure regio probatur in. l. 5. tit. 12. lib. 8. ordi. & in. l. 14. tit. 29. part. 7. & in. l. 11. tit. 13. lib. 4. fori.

¶ Hanc regulam cõ tribus limitationibus ponit Ioan. Bernar. in regu. 97. remittendo se ad Iaso. in dict. §. poenales. nu. 102. Insti. de actio. vbi vsq; ad num. 109. limita tribus modis hæc regulam.

1 ¶ Ultra quem limita primò non habere locum quodcumq; iniustæ ille fuisset condemnatus. vt est text. in. l. omnes. C. de decurio. lib. 10. & facit pro hoc quod supra dixi in reg. 190. in. 8. ampliatione.

2 Limita secundò non habere locum in eripiente seu eximente clericum à manibus familiæ iudicis secularis. ita tenet Felii. alegando Bal. in. c. 1. nu. fina. in finalibus verbis. de officio de lega. Guido Papa in quæst. 73. in fine. Quod dictum Felii. relinquit cogitandũ Chassanz. in consuetu. Burgund. in titu. des iustices. Rubric. 1. §. 7. nume. 34. licet apud eos dicat illud dictum non obseruari.

Regula. cclxxxii.

EXistentes in quasi possessione iuris patronatus seu presentandi, valide presentant: & eorum presentatio admittenda est, & institutio sequi debet. Quam regulam probat tex. in c. consulationibus. in 4. parte. de iure patronatus. ubi probat tex. quod ad validitatem presentationis sufficit presentantem esse in quasi possessione iuris presentandi: & ita illum tex. docto. communiter summant & ibi Abb. ponit rationem dubitandi & rationem decidendi ad illum tex. qui probat hanc conclusionem, quia presentatio pertinet ad patronum: ut per totum de iure patronatus. & in c. decernimus. & in c. filiis. cum similibus. 16. q. 7. Ex quo ergo compertum est, illum presentantem non fuisse patronum, videbatur institutum esse amouendum, & alium penendum ad presentationem veri patroni: prout est tex. in cap. ex insinuatione. de iure patronatus. ubi tenes ecclesiam sine presentatione, dicitur occupator & detentor: sed rationem decidendi in contrarium esse, quia presentare est quidam fructus iuris patronatus: ut ibi est tex. & notatur in c. cum Bertoldus. de re iudi. Vnde quemadmodum fructus rei naturalis pertinet ad possessorem bonae fidei, & non ad dominum: ut in §. si quis a non domino. Insti. de rerum diuisione. & notatur in c. grauis. de restit. spoliata & isti fructus iuris presentandi pertinet ad possessorem, & non ad dominum. Sed ex quo quis consumpsit fructum, non tenetur eum restituere: ita per presentationem & institutionem iste fructus videtur consumptus: & ideo institutus remoueri non debet. & alia de quibus ibi per eum. Hanc regulam conclusionem firmat Abb. & ibi Cardina. & omnes docto. in dict. c. consultationibus. & in c. ex literis. de iure patronatus. idem Abb. in c. querelam. de electio. & ibi omnes docto. Archidia. in c. si plures. 16. q. 7. & in cap. vnico. nu. 1. vers. ite nota. de iure patronatus. lib. 6. & ibi lo. Andre. col. 2. Dominicus nu. 7. Cardina. in Clem. 1. q. 8. de iure patronatus. & in consi. 69. nu. 7. Eandem conclusionem tenet Domini de Rota in decisione. 575. in antiquis, secundum antiquam impressionem: & secundum nouam in decisione. 14. in titu. de iure patronatus. & in decisione. 140. in nouis, secundum antiquam impressionem: & secundum nouam in decisione. 1. in titu. de iure patronatus. & in decisione. 268. in nouis, secundum antiquam impressionem: & secundum nouam in decisione. 7. in titu. de iure patronatus. Lapis in allega. 89. Petrus de Ancharrano in consi. 20. in titu. de iure patronatus.

inter consilia Calderini. & est consilium si. Abb. in consi. 54. vol. 1. nu. 2. & in consi. 106. nu. 3. vers. dico tamen. vol. 2. Federicus de Senis in consi. 11. nu. 3. versiculo, in casu nostro. Bal. in c. in literis. nu. 5. de rest. spoliatorum. & hanc opi. regulam sequitur Paul. de Monte Pico in rep. l. Titia cum testamento. §. Titia cum nuberet. q. 29. ff. de lega. 2. Alexan. in consi. 75. nu. 4. vol. 4. Oldradus in consi. 32. nu. 2. Rochus de Curte in tracta. iuris patronatus. in verb. competens. q. 14. nu. 28. Paul. de Citadinis, ubi hoc diffusum tractat in tracta. iuris patronatus. in 3. art. 6. part. q. 13. nu. 12. cum aliis. & in 8. part. q. 2. nu. 3. Lambertinus in tracta. iuris patronatus: in parte. 1. secundi libri: in 3. q. principa. nu. 1. cum aliis. Philippus Deti. in consi. 17. nu. 2. vers. sed his tamen non obstantibus. & in consi. 134. nu. 1. Andreas Tiraquellus, ubi quam plura similia in proposito adducit, in legibus conubialibus, in glo. 6. nu. 144. Guido papa in consi. 92. nu. 2. Stephanus Bertradius in consi. 373. nu. 1. vol. 2. primae impressionis. Carolus Molin. in consuetudinibus. Parisien. in §. 37. in glo. 10. nu. 3. & 19. Hanc regulam cum 27. ampliacionibus, & sex limitationibus ponit Cesar Lambertinus in tracta. iuris patronatus. in 1. part. 2. lib. in 24. artic. 3. q. principa. nu. 4. vsq; ad finem. fol. 187. col. 4.

Regula. cclxxxiii.

EXistes in quasi possessione presentandi, non solum potest per seipsum presentare, sed etiam per alia legitima media, sine ipsius presentia. Hanc regulam probat tex. & ibi gloss. & omnes docto. in c. ea noscitur. de his que fiunt a prela. ubi Abb. & Imol. post Cardin. & alios ex illo tex. colligunt in 2. notabili, ibi, aut per literas. habent ius presentandi, posse presentare clericum per literas, quia per eas constituitur procurator: & sic a maiori, si per literas: ergo & per procuratorem. sed clarior est tex. in c. si de coelesia. presentandi beneficii vacaturum, ratione voti captade mortis & fraudis: ergo contrarium in beneficio iam vacante, ut non militet illa ratio. & hoc ibi volunt omnes docto. saltem a contrario sensu: presentim Innoc. lo. Andr. Cardina. Abb. & Imol. ibi. idem Abb. tenet hanc opinio. in consi. 76. nu. 2. lib. 2. Lapis in allega. 8. Paul. de Citadinis in tracta. iuris patronatus. in 6. part. arti. 3. q. 2. nu. 56. Cesar Lambertini. in tracta. iuris patronatus. in 1. parte. 2. libri. 4. q. principa. nu. 2. & ibi nu. 5. dicit quod hoc in practica seruatur. Hanc regulam ampliat septem modis, & declarat

restrin-

restringitque pluribus modis, Lambertinus in tracta. iuris patronatus. in 1. parte. 2. lib. artic. 18. q. 2. principa. fo. 195. colum. 1. vers. concludere ex omnibus supradictis.

Regula. cclxxxiiii.

Expensarum condemnatio in quibus casibus fiat ante litem contestationem, ponit Speculator triginta casus in titu. de expensis. §. si ante litem contestationem. a nu. 9. vsq; ad numerum duodecimum.

Regula. cclxxxv.

Expressio eius que tacite inest per modum dispositionis, nihil operatur. Hanc regulam probat tex. in l. hac verba. ff. de lega. 1. in l. si arrogator. ff. de adoptio. in l. vnum ex familia. in §. 1. ff. de lega. 2. & in l. que fitura. in §. fin. ff. de distractio. pigno. in l. non recte. C. de fideiuss. in l. Titiam. ff. ad l. Falci. in l. si in diem. ff. de conditio. & demonstra.

Circa quam regulam ultra Docto. in §. dictis locis vide Paul. Parisien. consi. 30. nu. 13. vol. 4. Albertum Brunum in tracta. de augmento, in 4. q. principa. nu. 3. & 13. Maria. Soci. Iunior. in consi. 177. nume. 22. volumi. 2. & in consi. 118. nu. 24. vol. 1.

Hanc regulam limitat vno modo remittendo se ad Alexam. ibi Guiller. Pontanus in d. l. hac verba. nu. 3. Eandem regulam limitat quatuor modis Franc. de Ripa in d. l. hac verba. num. 35. Hanc itidem regulam cum quinque limitationibus ponit Pyrrhus Englebernius in regu. expressa. de regu. iur. ff.

Regula. cclxxxvi.

Extensio etiam a maiori parte rationis non est licita in legibus correctoriis. Hanc regulam probat tex. & ibi gloss. in Auth. quas actiones. C. de sacrosanct. eccle. & ibi habetur per Bart. Bal. & Docto. bonus tex. in l. illam. & ibi hoc notant Paul. Castren. Alexan. & Docto. C. de collatio. in l. precipimus. in fine. & ibi Bart. C. de appellatio. & in l. sancimus. C. de testamen. in c. cum expediat. de electio. libr. 6. tex. in l. si verum. in §. de viro. secundum communem intellectum. ff. soluto matrimo. tex. melior de iure in Auth. de administrantibus officia in sacris appeli. in §. illud tamen. & ibi gloss. in verbo, quoniam. colla. 3. Circa quam regulam vide Maria. Socin. Iunio. in

consi. 10. nu. 4. & in consi. 30. nu. 26. vol. 1. Laurentium Syluanum in consi. 42. nu. 12. Thom. Granaticum in decisione. 82. nu. 13. Paul. Parisien. in consi. 69. nu. 175. vol. 3. cum sequentibus. & in consi. 83. nu. 12. eod. vo. & notabiliter Aymonem Crauetum in tracta. de antiquitate temporis. in 4. parte. nu. 108. cum sequentibus. fo. 118. col. 4. Tiraq. in repe. l. si vnquam. in verb. libertis. nu. 37. C. de reuocand. donatio. Nicolaum Bellonium in lib. 4. supputationum. c. 19. nu. 8.

Hanc regulam cum sex limitationibus ponit Io. Bernar. in regul. 276. remittendo se ad l. fo. in d. Authen. quas actiones. nu. 21. Hanc eandem limitat duodecim modis Nicolaus Euerardus in locis legalibus, loco. 25. fo. 17. pagi. 1. vers. secundo casu, quando maioritas rationis. Eandem item ampliat vno modo & limitat decem modis Franc. de Ripa in l. si constante. nu. 57. ff. soluto matrimo.

Regula. cclxxxvii.

Extensio non fit in poenalibus ob identitatem rationis etiam si sit eadem ratio, & omnimoda similitudo. Hanc regulam probat tex. in regu. in poenis. & in regu. odia. cum ibi notatis per Docto. de regu. iur. libr. 6. in l. cum quida. ff. de liberis & posthu. in l. si preses. & interpretatio. ff. de poenis. in c. poeniz. de poeniten. distia. 1. quod notat gloss. in §. item mixta. Insti. de actio. Hanc reg. per §. dicta ponit Ang. Aretinus in §. ius civile. nu. 23. Insti. de actio. Philippus Decius in l. si quis id quod. r. u. 47. ff. de iurisdictione omnium iudicum. & circa hanc reg. vide Ioan. de Imo. nu. 24. in l. si verum. §. de viro. ff. solut. matrimo.

Hanc regulam amplia ut procedat quando constitutio poenalis contineret odium irrationabile. prout in l. quisquis. C. ad l. Jul. maiestat. quod filij puniantur ex parentum delictis, & ideo lex illa loquens in filiis non extenditur ad filias. ut in d. l. quisquis. in §. ad filias. & ita tenet Bart. in l. prima. ff. de verbo. signifi. Ange. in l. quicumque. C. de seruis fugi. lafon in l. si quis id quod. nume. 16. ff. de iurisdictione omnium iudic.

Hanc regulam limitat 8. modis Phil. Decii in regu. factum cuiusque. in §. in poenalibus. num. 10. ff. de regu. iur. Eandem regulam, ubi eam notabiliter examinat & respondet ad tex. qui huic regu. videtur contrariare in c. r. in §. porro. que fuit prima causa beneficium amittendi. in V. lib. feud. ponit Aymo Crauet.

in tract.

in tract. de Antiquitate temporis. in. 4. parte, fol. 125. col. 4. nume. 146. cum sequentibus. & ibi fol. 129. col. 2. n. versic. videamus modò de aliquibus limitationibus. à num. 1. vsq; ad nume. 17. limitat eam tredecim modis.

¶ Eandem item regulam, vbi etiam respondet ad. 5. dictum tex. ponit cum. 14. limitationibus Nicolaus Euerardus in locis legalibus: in loco. 35. fol. 129. col. 2. vers. secundo casu, quando agitur de mera poena vt quia est poena respectu recipientis. Eandem, vbi limitat eam sexdecim modis, ponit Dominicus in c. 1. nu. 9. de temporibus ordina. lib. 6. quem refert Iaf. vbi addit alias sex limitationes, & sic sunt. 22. in. l. cum quidam. numero. 24. ff. de liberis & posthumis.

Regula. cclxxxviii.

EXtrahi de domo sua inuitus quis non debet. Hanc regulam probat text. in. l. nemo de domo. ff. de regu. iur. in. l. pleriq; cum tribus sequentibus. ff. de in ius vocan. cum aliis. Circa quam regulam vltra Docto. in. 5. dictis locis vide Marcum de Mantua in obseruatione. 63. libr. 7. Parid. de Puteo in tracta. syndicus in verbo, captus illicitè. num. 4. Chaffan. in consue. Burgun. tit. des iustices. Rub. 1. §. 1. fol. 23. col. 2. nu. 7. Hippoly. de Marfi. in sing. 189. & in sing. 225. Iaf. in. l. vinum. nume. 4. ff. si cer. peta. in. l. 2. in. 6. sed excipiuntur. nume. 11. ff. de feriis. & quæ. 5. dixi in regu. 175. in. 3. limitatione.

¶ Hanc regulam cum nouem ampliationibus & decem limitationibus ponit Pyrrhus Englebermus in regu. nemo de domo. à principio vsq; ad finem. ff. de reg. iur. Eandem regulam ampliat duodecim modis, & limitat quatuordecim modis Iafon in. d. l. pleriq; à num. 3. vsq; ad nu. 30. ff. de in ius vocan.

Sequitur litera F.

Regula. cclxxxix.

Faber potest compelli nē malleet prope scholas publicas. Hanc regulam ponit Bart. in. l. 1. num. 30. ff. solut. matrimo. & ibi Iafon num. 45. Fran. de Ripa num. 127. Ludoui Roma. num. 31. Valricus Zasius num. 39. Guil-

ler. Pontanus nu. 87. & Thom. Parpalia nu. 44. & ceteri Doct. Pro qua opinione est text. in. l. ædificia. ff. de operibus publicis. facit etiã text. in. c. precipimus. 17. q. 2. ita expressè tenet Specula. in tit. de feriis. in. 9. sequitur. num. 4. Hanc opinionem tenet glo. si. in. l. vnica. C. de studiis liberalibus vrbis Romæ. lib. 11. & ibi Plat. nu. 5. & ibi Lucas de Penna & Bart. in. 6. ita vt. num. 2. & not. Pyrrhus Englebermus, vbi hoc not. examinat, & allègat alia iura quamplura ad hoc. idem Ioan. de Platea in. l. cum filios. nu. 1. vers. hinc est. C. qui ætate se excusant. lib. 10. Doctores, præcipuè Ioã. de Imo. in. c. vestra. de locato. Vincentius de Herculani in. l. in excusatione. nu. 168. ff. de verborum oblig. Bartholomæus Cæpola in tracta. de seruitutibus vrbano. prædiorū. c. 43. num. 3. Abb. in. c. 1. nume. 24. de iudiciis. & ibi Felin. nume. 16. idem Abb. in. c. bonæ. el. 1. num. 11. de postulatione prælatorum. Deci. in. l. 1. num. 72. ff. de offic. eius. & in. c. 1. nume. 86. de probationibus. Ioan. de Amicis in consil. 104. nu. 9. Io. Montolonius in Promptuario Iuris: in verb. faber. Iaf. in. l. 1. §. sed excipiuntur. nume. 2. ff. de feriis. & circa hanc reg. vide posita. 5. in regu. 213. in. 2. limitatione.

¶ Hanc regulam amplia quinq; modis, & limita vno modo, vt per Franc. de Ripa in. l. 1. à num. 131. vsq; ad numerū. 139. ff. solut. matrimo. Eandem regulam cum aliis quinque ampliationibus, & vnica limitatione ponit Petrus Rebuffus in tracta. de priuilegiis scholarium, priuilegio tertio. ex quibus ampliationibus duæ differunt ab ampliationibus Francisci de Ripa.

Regula. ccxc.

Facies hominis non debet signari. Hanc regulam probat text. in. l. si quis in metallum. C. de poenis. & ibi Doct. De iure Regio probatur in. l. 6. titu. 31. par. 7. Et quid veniat appellationē faciei, vltra Ange. in. d. l. si quis in metallum. vide Aretinum in tracta. maleficio. in verbo, in facie. num. 1. Barto. in. l. stigmata. C. de fabricensibus. lib. 11. Corsett. in singu. in verbo, testis. incipienti, dictum testis asserentis. & hanc opinionem tenet Paris de Puteo in tracta. de re militari. in. c. incipienti, Duo in singulari certamine. nu. 4. Placentinus in tracta. de accusatio. in tit. 7. num. 31.

¶ Limita primò non habere locum in clerico qui falsauit sigillum Principis aut alicuius Regis: nam talis clericus deponi debet & sibi character

character imprimi, & in exilium mitti: text. est notabilis & ibi glo. fina. & Docto. in. c. ad audientiam. de crimine falsi. quod etiam habetur de iure Regio in. l. 60. tit. 6. parti. 1. & in. l. 2. & in. l. 6. titu. 12. libro. 4. fori. & hanc opinionem per suprã dictum tex. tenet Francif. de Pauinis in tracta. de visitatione: in prima parte, quæstio. 6. nume. 30. Laici autem falsantes sigillum qua poena debeant puniri, ponit text. in dict. l. 6. titu. 12. libro. 4. Fori. & in. l. 6. titu. 7. parti. 7. vbi. ll. prædictæ dicunt quòd tales debent mori qui falsificauerunt literas, priuilegium, vel Bullam Papæ, vel Regis: licet de iure Canonico aliter erat dispositum per tex. in. c. at falsariorum. de crimine falsi. Circa quod vide notabiliter Ioan. Bernar. in Practica, cap. 108. Matthæ. de Afflic. notab. in de cisione. 21. & 404. Hodie tamen falsificans sigillum Principis, archiepiscopi, vel episcopi, seu aliorum prælatorum, punitur amissione medietatis bonorum. vt in. l. 3. titu. 6. lib. 8. ordi. De falsificante literas aliorum inferiorum est text. & ibi glo. in verbo, sigilla. in. c. cum olim. el. 2. de officio delega. & in. c. at falsariorum. in verbo, legitimas. de crimine falsi. Circa quas, vltra Ioã. Bernar. & Matthæ. de Afflic. vbi suprã, vide Ioan. Fabrum & ibi Docto. in. 6. item lex Cornelia. Instit. de publicis iudi. Iaso. in. §. poenales. nume. 32. Instit. de actio. Nicola. Boërium notabi. in decisioe. 82. Thomam Grammaticū in decisioe. 17. nume. 9. cum sequentibus. Matthæ. de Afflic. in consitu. Neapolita. libro. 3. Rubric. 39. nume. primo, cum aliis. Chaffan. in consue. Burgun. in titu. des iustices. Rubri. prima, in principio. fol. 17. colum. 2. numero. 52. Porro in foro conscientie qua poena debeat puniri, ponit Martinus Nauarrus in. c. sacerdos. nume. 10. cum aliis, de poeniten. distin. 6.

2 Limita secundò non habere locum in casu. l. 4. tit. 28. par. 7. vbi quandoquq; cuius vel rusticus Deo vel eius Genitrici maledixerit, si nihil habet in bonis, pro prima & secunda vice ferro candente ad signum Crucis signatur in labiis.

Et ibi suprã dicta. l. 4. cum tribus antecedentibus ponunt poenam blasphemantium: quæ ll. approbant per. l. 1. titu. 8. lib. 8. ordi. quæ omnes corriguntur hodie per tex. in. l. 2. tit. 8. lib. 8. ordi. quæ omnes etiã corriguntur per Pragmaticam. 1. in volu. Pragma. & per Pragmaticam. 72. Toletanam, Anni. 1525. & per Pragmaticam. 69. de Madrid, Anni. 1528. Et quis proprie dicatur blasphemare, vide Socin. in consil. 102.

nume. 5. volumini. Ioan. de Platea in. §. confectus. Instit. de suspectis tuto. & circa suprã dictas. ll. Regni quæ loquuntur de blasphemia, vide Gerar. de Petra sancta in singu. 83. Anto. de Burgos in cap. 2. num. 6. de emptio. & venditione. Iaso. in. l. 2. in. §. iurari. nume. 9. & in. l. si duo patroni. in. §. finali, nume. primo. ff. de iure iur. Ludoui. Montaltum in tracta. de reprobatione sententie Pilati: in primo dubio, nume. primo, cum aliis. Ioan. Bernar. in practica, cap. 103. Chaffan. in consuetudi. Burgun. in titu. des iustices. in principio. Rubrica prima, folio. 18. colum. 1. nume. 59. Nicola. Bello. in consil. 69. num. 5. Marcum de Mantua notabiliter in apophtheg. 106. & in obseruatione. 86. libro. 9. insignis ac egregius Doctor Iacobus Septimacensis in suo lib. Institutionum catholicarum. c. 8. quod facit ad declarationem text. in cap. statutus. de maledicis.

3 Limita tertio non procedere in illo qui viuent prima vxore cum alia cõtraxerit: nam iste talis debet signari in fronte. vt in. l. 3. titu. primo, libro. 5. ordina. & in. l. 6. titu. 13. libr. 8. ordinam. per quas. ll. corrigitur text. in. l. 16. titu. 17. parti. 7. De iure vero Ciuili ille qui matrimonium bis contraxit, poena infamie debebat puniri. vt in. l. eum qui duas. C. de adulte. & ille qui duas vxores accepit, quasi non rectè tentiat de sacramentis, est hæreticus censendus. ita concludunt Dominicus & Philippus Francus in cap. accusatus. in. §. sanè. de hæreticis, libro. 6. quos sequitur Pala. Ruuius in repetitio. cap. per vestras. §. 17. nu. 25. Gundifalvus de Villadiego in tracta. contra hæreticam prauitatem, quæstio. 9. & in foro conscientie iste talis debet graui poena puniri. De qua materia & quam poenã debeat pati qui binas nuptias contraxit, tam iure Canonico quam Ciuili, quia non est presentis speculationis remitto me ad ea quæ notabiliter tradit Angelus Aretinus in tracta. maleficiorum. in verbo, che me ay adulterato la mia dona. numero. 65. Palacios Ruuius in repetitio. Rubri. de donatio. §. 60. nume. 6. Alexand. in consili. 165. volumine. 7. Ioan. Montolonius in Promptuario iuris: in verbo, dulcis. Ioan. de Neuizanis in Sylua nuptiali: in libro. 4. numero. 44.

Et vltra suprã dictã poenam contrahens nuptias, incidit in crimen aleuosie. De iure Regio, vt in. l. 6. titu. 7. & in. l. 8. titu. 18. lib. 8. ordi. Quam limitationē intelligo veram secundū ea quæ dixi suprã in reg. 150. in. 2. limitatione.

¶ Est

¶ Est tamen notandum circa hanc limitationem quod in Pragmatica. 79. de Segovia, Anni 1532. fuit petitorium ut poena supradictarum legum ordinata. attendita qualitate delicti poena quae leuis erat augetur. & ibi simpliciter responsum fuit quod supradicta. II. exequantur: postea autem fuit idem petitorium in Curia de Valladolid, petitione. 105. Anni. 1548. in qua fuit statutum quod supradicta. II. ordinata. custodiantur. & ultra fuit declaratum quod poena. l. 16. Partita supra allegat. quae loquebatur de relegatione quinquennij contra illum qui bis contraxit, debeat intelligi ut per quinquennium ad triremes & galeras mittatur. & supra dicta. l. Partita quae antea, ut supra dixi, erat correctae per. S. dictas. II. ordinatio approbata & declarata est per. S. dicta Pragmatica. 105. de Valladolid. Et ita ultra. S. dictam poenam de qua in supra dictis legibus ordinata. illi qui binas nuptias contraxerunt, puniri debent poena de qua in. S. dicta Pragmatica. 105. de Valladolid: ut ibi clarè constat.

Regula. ccxci.

Facta simplicia postquam sunt deducta in obligationem, sunt individua obligatione, solutione, & petitione. Hanc regulam probat text. in. l. stipulationes non diuiduntur. ff. de verbo. obliga. & ibi Barto. nu. 25. & Paul. Castren. & Docto. praecipue Iaso. nume. 28. text. etiam & ibi Docto. in. l. 4. in. §. Cato. ff. de verbo. obliga. & ibi communiter Bar. & Docto. & in. l. in executione. in. §. 1. eod. tit. gloss. in. l. 2. in. §. & harum. ff. eod. tit. & in. d. §. Cato. in verbo, diuisionem.

¶ Hanc regulam limitat duobus modis Bernar. de Luco in regula. 279. remittendo se ad Iaso. in. d. l. stipulationes non diuiduntur. numero. 29.

Hanc item limitat sex modis Martinus Sanctius Vascoletus in tracta. indiuiduorum: in. 2. ceruia, à num. 19. vsq; ad num. 22.

Regula. ccxcii.

Factum vel dictum calore iracundiae, non obligat dicentem vel facientem. Hanc regulam probat in. l. quicquid calore. ff. de regul. iur. in. c. si quis iratus. 2. q. 3. in. l. 3. ff. de diuort. in. l. si filiam. ibi, si non incòsalto calore. C. de inofficio. testamen. & in. l. si non conuittij. C. de iniuriis. in. l. famosi. in. versu. lubricu

linguae. ff. ad. l. Iul. maiesta. in. c. quicumq; in §. diuortio. de poeniten. distin. 1. facit text. in argumentum, in. l. Gracchus. C. de adulte. & in. l. si adulterium cum incestu. in. §. Imperatores. ff. de adulte. in. c. illa praepositorum. n. q. 3. in. c. sicut. el. 1. de iureiu. in. l. 2. C. ad. l. Iul. maiesta. De iure Regio probatur in. l. 16. titu. fina. Part. 7.

¶ Circa quam regulam vide Philipp. Deciu, Guiller. Maynerium, & Hieron. Cagnolum in. d. l. quicquid calore. Iaso. in. l. si duo patroni. in. §. fina. nu. 1. ff. de iureiurā. & notabiliter in. l. si filiam tuam. nume. 5. C. de inofficio. testamen. Ludouic. Roma. in. singu. 508. Hippoly. in. singu. 626. & in. consi. 80. num. 56. volu. 2. Ioan. de Selua in tracta. de iureiur. in. 3. parte. num. 26. Thomam Grammaticum in voto. 19. nu. 15. Marcum Antonium Baueriam in tracta. de virtute & viribus iurament. priuilegio. 78. num. 1. 4. 4.

¶ Amplia primò habere locum in iuramento: nam iuramentum factum calore iracundiae non obligat. ut est text. in. c. sicut. el. 1. de iureiur. & ibi expressè Io. Andre. & Anto. de Butrio, & Panor. in. 3. notabili. idem Abb. in. c. si verò. num. 7. eod. tit. Ludouic. Roma. in. singu. 508. Feli. in. d. c. sicut. num. 3. Eandem opinionem tenet, vbi eam notabiliter declarat, Ioan. de Selua in dicto tracta. de iureiur. in. 3. parte numero. 26.

2 Amplia secundò in voto facto calore iracundiae: nam tale votum non obligat. ut est gloss. notab. in. c. dudum. in verbo, calore. & ibi Anto. de Butrio, & Panor. de conuersio. coniug. & est similis gloss. in. c. sunt qui opes. 17. q. 4. in verbo, non iudicio. quas gloss. sequitur Iaso. in. d. l. si filiam. num. 4. Ludouic. Roma. in. d. singu. 508. Corsettus in Repertorio ad Abba. in verbo, iracundia. Philip. Deci. in. d. regula, quicquid calore. nu. 2. vbi dicit quod hoc est verum quando iracundia esset talis quae alienationem mentis inducit: aliàs secus. eandem opinionem tenet ibi Hieronymus Cagnolus numero. 6.

3 Amplia tertio habere locum in confessione: nam confessio facta calore iracundiae, non obligat. ut est gloss. in. c. ex literis. in verbo, ad morita. & ibi Abb. & Docto. de diuor. quam gloss. vltra Docto. relatos. S. in. regu. 119. in. 3. limitatione, qui eam sequuntur, sequitur Ioan. de Selua in tracta. de iureiurā. in dicta tertia parte, numero. 30.

4 Amplia quarto habere locum etiam in exheredatione: nam exheredatio facta à patre calore

lore iracundiae, non valet. ita probat text. & ibi gloss. Bal. & Salice. in. d. l. si filiam. C. de inofficio. testamen. & Iaso. num. 4. Hieronym. Cagno. in. d. l. quicquid calore. nu. 5.

5 Amplia quinto procedere in accusatione: nam accusatio facta calore iracundiae debet per iudicem aboleri. ut in. l. 2. C. de abolitionibus. c. si quis iratus. 2. q. 3.

6 Amplia sexto in acceptance secundi beneficii: nam si facta est calore iracundiae, non vacat primum. iuxta text. in. c. de multa. de praeben. ita expressè tenet Panor. in. d. c. de multa. num. 13. arg. text. in. d. c. ex literis. de diuor. quem sequitur Iaso. in. d. l. si filiam tuam. nu. 4. Philip. Deci. in. d. l. quicquid calore. num. 5. Feli. in. c. sicut. el. 1. nu. 4. de iureiurando.

7 Amplia septimò in sententia calore iracundiae prolata: nam non debet statim executioni mandari, sed differri debet triginta dies etiam si sententia Principis sit, quodocumq; lata est calore iracundiae. ita probat text. in. c. cum apud Thessaloniam. n. q. 3. vbi assignatur ratio. similis est text. de iure ciuili in. l. si vendicari. C. de poenis. De iure regio probatur in. l. 29. & 30. titu. 18. parti. 3. & est gloss. & ibi Feli. numero. 4. in cap. iurgantium. nume. 4. de re iudica. & hanc opinionem tenet Anton. Corsettus in Reperto. ad Abb. in verbo, calore iracundiae. Ioan. Andre. & ibi Anania in. c. 3. nu. 2. de accusatio. Martinus Laudensis in tracta. de consiliariis Principum. q. 6. Paris de Puteo in tracta. syndica. in prin. in tit. de excessibus consiliariorū. nu. 11. & in eodem tract. in fine: in cap. incipienti, Mandauit Rex. nu. 2. Thomas Grammaticus in voto. 32. num. 13. Iaso. in l. puniri. in finalibus verbis. C. si contra ius, vel vtili. publi. & in. l. debitoribus. num. 15. ff. de re iudic. Abb. in cap. cum olim. nume. 23. de re iudica. Hippoly. in. l. prima, in. §. si quis vltro. num. 52. ff. de quaestio. Ioan. de Neuiza nis in sua Sylua nuptiali: lib. 1. num. 91. Hieron. Cagno. in. l. quicquid calore. num. 15. ff. de regul. iur. & ibi Guiller. Mayne. num. 8.

8 Amplia octauò habere locum in professione facta per iracundiam. ita tenet Anton. de Butrio in cap. sicut. el. 1. de iureiur. quem sequitur Feli. in. d. c. dilecti. nu. 16. de excepti. & in. d. c. Matthaeus. num. 2. de simonia.

9 Amplia nonò procedere in contractu: nam contractus celebratus calore iracundiae non valet. ut in. l. tertia. ff. de diuort. & in. l. licitatio. in princip. ff. de publicanis. ita tenet Roma. in dict. singu. 508. Corsettus in Repertorio ad Abb. in verbo, iracundia. Quod intel-

lige nisi contractus esset ad pias causas: ut infra dicam. quae ampliatio procedere non videtur: ut in. l. 62. tit. 6. par. 5.

¶ Limita primò non habere locum in delictis; in quibus quis calore iracundiae non excusatur. ita probat text. in. l. si non conuittij. C. de iniuriis. & i. cap. 1. & ibi Abb. de his qui filios occide. Ratio est: quia si aliter esset, rarò punitioni delictorum esset locus. contra text. in. c. ut fame. de sententia excom. cum similibus.

¶ In quo est notandum, quod licet sit vera praedicta limitatio, mitiganda est tamen poena quodocumq; iracundia ex iusto dolore prouenit. ut in. l. si adulterium cum incestu. in. §. Imperatores. ff. de adulte. & in. c. si quis irascitur. 13. q. 2. & i. l. 1. C. si quis Imperator. maledixit. De iure regio probatur in. d. l. 16. tit. fina. par. 7. ita expressè tenet Iaso. in. d. l. si filiam. nu. 6. & in. d. l. si duo patroni. §. si quis iurauerit. el. 2. Abb. & Feli. in. c. dilecti filij. nume. 12. de exceptio. Nicola. Boërius in consi. 1. colu. 5. posito post consuetudines Bituricenses. Philip. Deci. in regu. quicquid calore. nu. 8. Anto. Corsettus in Repertorio ad Abb. in verbo, calore iracundiae. & in verbo, iracundia. Ex quo notabiliter Deci. i. l. ut vim. ff. de iusti. & iure. dicit quod licet prohibitum sit occidere fugientem qui te percussit, quia id potius ad vindictam, q̄ ad defensionem tendit: tñ si id feceris, de homicidio poena ordinaria puniri non debes, propter iustum dolorem: ut in. d. §. Imperatores. quam opinionem sequitur Hiero. Cagno. in. d. l. quicquid calore. nu. 10. eandem opin. tenet Feli. in. c. significasti. el. 2. de homici. Fran. Areti. in consi. 80. nu. 8. Bartho. Cæpo. in consi. 43. in consiliis criminalibus. Hippol. de Marfi. in consi. 25. Marcus Anto. Baueria in tract. de virtute & viribus iuramenti. in priuilegio. 74. nu. 144. Tho. Grama. in voto. 19. nu. 14. cum aliis.

¶ Et circa hanc limitationem notandum etiam est notabile dictum Angeli in. d. l. si non conuittij. C. de iniuriis. nu. 6. dicens quod quicumq; alius quis dixit alicui aliquod verbum iniuriosum, si postea poeniteat, probata iracundia proderit sibi ne actione iniuriarum conueniri possit, quodocumq; iniuria possit reuocari: secus si iniuria reuocari non possit. & sic intelligit text. in. d. l. quicquid calore. qd' dictum tanq̄ notabile & semper meti tenendum sequit Lanfrancus ab Oriano in tracta. confessionum: in prin. nu. 2. Thom. Ferrarius in cautela. 39. in fine. Feli. in. c. dilecti filij. nu. 16. de except. Hiero. Cagno. in. d. l. quicquid calore. nu. 14. Hippo. de Marfi.

de Marfi. vbi illud dictum nimis exaltat, & dicit se habuisse in practica & obtinuisse, in singu. 626. & in. l. is qui cum telo. C. de sicari.

2 Limita secundò in donatione facta ecclesie vel pia cause calore iracundie: quia valet, ita tenet gloss. in. c. dudum. in verbo, calore. de conuersio. coniuga. per text. in. c. sunt qui opes. 17. q. 4. ita expressè tenet Roma. in. d. singu. 508. Iaso. in. d. l. si filia. num. 6. Alexan. in additio. ad Bart. in. d. l. quicquid. Feli. in. c. Mattheus. nu. 2. de simo. Quod tamè est verum in eo qui fuisset aliquantulum concitatus: secus si fuisset alienatus à mente propter iracundiam: quia talis contractus non deberet seruari. ita tenet Io. Andre. & Docto. in. c. dudum. de conuersio. coniuga. Feli. in. d. l. sicut. de iureiur. & in. d. c. dilecti. num. 15. in fine, de exceptio. Philipp. Deci. in. d. l. quicquid calore. nu. 1. & ibi Hierony. Cagno. nume. 24. Marcus Anto. Bauceria in tracta. de virtute & viribus iuramenti: in. d. priuilegio. 78. nu. 144.

3 Limita tertio procedere nisi iratus post iracundiam perseverasset in eadem voluntate. ut in. d. c. si quis iratus. 2. q. 3. & ita tenet Bart. per illum text. in. d. l. quicquid calore. facit in simili text. in. l. licitatio. in prin. ff. de publica. & vectiga. ita tenet Iaso. in. d. l. si filiam. num. 6. C. de inofficio. testamen. Hierony. Cagno. in. d. l. quicquid calore. num. 22. pro quo facit text. in. d. l. quicquid calore. ibi, si perseverantia apparuerit.

4 Quarto limita non procedere in sententia excommunicationis: quia licet lata sit per iracundiam, valet. ita probat text. in. c. si episcopus forte iracundus. 11. q. 3. & ita per illum text. tenet Philip. Deci. in. d. reg. quicquid calore.

5 Quintò fallit in blasphemante: nam etiam si per iracundiam blasphemet, non remittitur ei poena. ita expressè concludit Hostiensis in Summa, in titu. de maledicis. quem sequitur Ioan. de Selua in tracta. de beneficio: in. 3. parte, num. 27. quod dictum limitat Abb. in. c. 2. de maledicis. nisi esset tanta blasphemia quæ induceret mentis alienationem, sicut de ebrio: & hoc maxime quando procedit iracundia ex iusto furore: secus si dando operam rei illicitæ, puta post amissionem in ludo. Quam opinionem sequitur ibi Ioan. de Ana. num. 2. eandem opinionem Abb. sequitur Feli. in. c. sicut ex literis. el. 1. num. 2. de iureiur. Iaso. in. l. si filiam. num. 7. C. de inofficio. testamen. Io. de Selua in. d. tracta. de iureiur. in. 3. parte. nu. 27. facit text. in. c. inebriauerunt Loth. 15. q. 1. quam opinionem sequitur Iaso. in. l. si duo pa-

troni. in. §. si quis iurauerit. el. 2. num. primo. ff. de iureiurand.

Regula. ccxciii.

FActum per Principem laicum non potest eius successor irritare, imò tenetur ratum habere. Hanc regulam probat text. & ibi Bal. in. c. si quis inuestitus. qui successores teneantur. in Vlibus feudo. & in. c. decessorum. 25. q. 2. notat Archidiano. in. c. quia sancta. nume. 5. 63. distin. glo. in. c. literis. de rescript. in glo. in verbo, cum factum. facit text. in. l. si ab eo. C. de liberali cau. ibi, respectu tamen aditæ hæredi tatis voluntatem defuncti consensu confirmare debuit. & ibi gloss. allègat concordantes. facit etiam text. in. l. si ego. in. §. 1. ff. de iure dotium. & in. l. quidam cum filio. ff. de verbo. obliga. quem text. allègat Bald. in. d. c. si quis inuestitus. num. 6. eandem opinionem tenet idem Bald. in. c. 1. nu. 3. de natura feudi. in Vlibus feudo. quem ibi sequitur Præposi. Anania in. c. fina. num. 14. nò præla. vices suas. Ludou. Roma. in conf. 52. num. 3. & in conf. 116. num. 3. Feli. in. c. 1. vbi latè, de probatio. Ioan. de Neuzanis in conf. 12. num. 30. inter consilia Alberti Bruni. Abb. & ibi Decius in. c. 1. de probatio. num. 25. & 37. Ioan. Igneus in repetio. l. donationes quas diuus Imperator. nu. 5. & 16. C. de donatio. inter virum & vxor. not. Rodericus Xuares in allega. 10.

1 Limita primò nisi factum per Principem concernat factum in alterius præiudicium: ut quia simpliciter & purè fecit inuestituram mihi de feudo Titij viuentis: nam eius successor non tenetur ratam habere talem inuestituram. ita concludit Bald. in. d. c. 1. qui successores teneantur. quem sequitur ibi Matthæus de Afflict. num. 44. vbi plura allègat.

2 Limita secundò nisi successor laici qui facit inuestituram, esset fiscus qui successit propter delictum: tunc enim fiscus non tenetur ratam habere. ita tenet Bald. in. d. c. 1. qui successores teneant. allègat pro hoc text. in. l. quoties. in fine. C. de nouatio. fiscus enim æquiparatur prælato ecclesie & non hæredi, secundum Bal. vbi supra. Ratio est, quia succedit bonis & non personæ, secundum eundem Bald. in. l. si constante. in. §. si bona. ff. solut. matr. & in. l. ex facto. ff. de vulga. & pupil. notat gloss. in. l. 2. ff. solut. matr. Bal. tamen in. d. l. quoties. dat optimam regulam quando fiscus habeatur loco hæredis, & quando non. Dicit enim quod in obligationibus iam contractis habetur loco hære-

1 hæredis: sed in obligationibus contrahendis ex causa de præterito, non habetur loco hæredis.

3 Limita tertio nisi inuestitus sub aliqua conditione, pendente conditione commiserit aliquam culpam propter quam veniret feudo priuandus: tunc adueniente conditione non tenetur hæres ratam habere inuestituram factam per suum prædecessorem: quia inuestitura ipsa iam fuit extincta propter culpam. & sic sicut antecessor non tenetur habere ratam ipsam inuestituram: ita eodem modo eius successor, ut supra dixi. Patet: nam propter delictum censetur mutata persona inuestiti: ergo censetur mutata ipsa inuestitura: argument. text. in cap. veniens. & in. c. cum in tua. de testibus. & in cap. cum super. & in cap. fina. de re iudicata. Hanc limitationem ponit Matthæus de Afflict. in. d. c. 1. num. 49. qui successores teneantur. facit pro hoc. l. 8. tit. 12. lib. 3. Fori. & l. 9. tit. 9. lib. 5. ordi.

4 Quarto fallit nisi successor esset potius iure sanguinis, & sic ex pacto & prouidentia: tunc cum feudum veniat ad successorem ex prouidentia concedentis, prædecessor non potuit successorem obligare. ut in cap. 1. an agnatus vel filius. in Vlibus feudo. quam limitationem sentit gloss. 1. in. d. c. si quis inuestitus. qui successores teneantur. dum dicit quod idè successor tenetur confirmare: quia ex qua persona &c. & ita tenet ibi Matthæus de Afflict. num. 52.

5 Quintò limita non habere locum in donationibus factis à prædecessore enormiter regnum lædentibus: nam tunc Rex successor potest prædictas donationes reuocare. ita tenet Speculat. in titu. de instrument. additione. in. §. nunc autem. in fine, num. 11. & ibi Bal. in additionibus. Quos sequitur Bertachinus in tracta. de episcopo, in. 4. parte. 4. libri. q. 54. nu. 184. vbi dicit quod non solum successor, verum etiam ipse Rex donans potest hoc reuocare. Pro qua opinione de iure regio est text. in. l. 3. & 4. tit. 9. lib. 5. ordina.

Regula. ccxciiii.

FActum à maiori parte creditorum præiudicat aliis, fauore liberationis. Hanc regulam probat text. in. l. & suum hæredem. in. §. hodie tamen. ff. de pactis. cum. l. sequenti. & in. l. fina. C. qui bonis cede. possunt. De iure regio probatur in. §. tit. 15. part. 5. Circa quam

regulam vide Romanum in singula. 99. Feli. in cap. cum omnes. de constitutio. Matthæus de Afflictis in decisionibus Neapolita. in decisionibus. 288.

¶ Hanc regulam limitat septem modis Iason in. d. §. hodie tamen. à num. 1. vsq; ad nu. 7.

Regula. ccxcv.

FActum à maiori parte in his quæ sunt communia pluribus vt singulis, etiam si essent mille, non valet, nisi omnes consentiant. Hanc regulam probat text. in. l. per fundum. ff. de seruitu. rusti. prædio. & in. l. fina. ff. comu. prædi. glo. 1. in. c. cum omnes. & ibi Docto. de constituto. & in. c. si archiepiscopus. in verbo, ab omnibus. in fine, de tempori. ordinan. & in regu. quod omnes tangit. & ibi Dinus de regu. iur. lib. 6. Circa quam regu. vide Oldradum in consi. 34. Nico. Boeri. in decisionibus. 5. per totam. Lud. Romanum in Rub. ff. de arbitris. num. 46. Dominicum Iacobatum in suo lib. 5. de concilio: art. 7. pagina. 270. cum aliis. Pyrrhum & Docto. in. l. aliud est vendere. ff. de regu. iuris. Hanc regulam ponit Bernard. de Luc. in regu. 105. remittendo se ad Felinum in. c. cum omnes. nume. 15. de constituto. vbi eam limitat septem modis.

1 Amplia primò ultra eum vt procedat etiam in rebus piis. ita tenet Abb. in. c. fina. nume. 5. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. quæ sequitur Philip. Deci. in. c. cum omnes. 2. lect. nu. 33. de constituto. vbi plura allègat.

2 Limita primò quando minor pars vel etiam vnus ex sociis vellet vt re communi ad usum destinatum. ita concludit gloss. 1. in dicto cap. cum omnes. allegando text. in. §. religiosum. ibi, in commune sepulchrum. Instituo. de rerum diuisio. quam gloss. sequitur ibi Felin. vbi plura ad hoc allègat. in. d. c. cum omnes. nume. 15. versi. & prima fallentia. & ibi Bald. num. 20. Philipp. Deci. in. l. lectu. in. d. c. cum omnes. nu. 23. & in. 2. lectu. nu. 36. Iason in. l. & suum hæredem. in. §. hodie tamen. nume. 6. ff. de pactis. facit text. in. l. arboribus. in §. nauis. iuncta gloss. ff. de usufructu. & in. d. l. quod maior. ff. ad municipa. idem Bar. in. l. & hæc distinctio. in. §. fina. ff. locati. Alberi. in. l. in tantum. in. §. religiosum. ff. de rerum diuisio. Alexand. in. l. de pupillo. in. §. si plurium. num. 5. ff. de noui operis nunci. Soci. in. conf. 58. volu. 4. Ludou. Bologni. in conf. 52. Phil. Deci. in. l. si socius. in fine. ff. si certum petat.

¶ Pro

¶ Pro qua limitatione facit notabile dictum Salice. in l. iubemus. la. 2. C. de sacrosanct. eccle. vbi dicit quod si duo fratres vel duo socij habent fundum communem pro indiuiso, & vnus vult quod colatur & seminet prout fieri debet: alter vero dicit quod pars sua non seminetur: si alter socius facit totum colit & seminari, non tenetur alteri respondere de fructibus etiam pro parte ipsius vetantis, cum vtatur re communi, vt supra dixi. Quod dictum Salice. sequitur Soci. in d. conf. 58. Iason in l. 2. num. 26. C. qui testamen. face. pos. & ia. l. ferui electione. in §. Labeo. num. 19. ff. de leg. 1. & in repe. l. que minus. num. 109. ff. de flumini. ex quo apparet verum esse dictum Richardi Malumbri Doctoris Cremonensis, in l. si quis putans. in §. siue autem. ff. comuni diuidun. vbi dicit quod si duo fratres vel duo socij habent domum communem pro indiuiso, & vnus eorum totam domum habitat, non tenetur ad aliquam pensionem fratri vel socio pro parte ipsius fratris vel socij, cum vt supra dixi, vtatur re communi ad vsum destinatum. vt in l. Sabinus. ff. communi diuidun. quam opinionem sequuntur Bald. & Ange. in l. duo fratres. ff. de acquiren. hered. vbi Bald. refert ita in contingentia facti iudicatum fuisse. idem Bald. in c. 1. in §. praterea. num. 7. de prohibita feudi alienatione per Federicum Ludoui. Roma. in conf. 168. in fine. Iaso. in d. §. Labeo. num. 20. & in d. l. 1. num. 27. C. qui testament. facere poss. & ibi Paul. de Castro nu. 5. Deci. num. 28. Ias. in dict. §. hoc die. num. 7. ex quo datur limitatio notabilis ad tex. in l. ite quæritur. in §. qui impleto. ff. locati. vbi tex. probat quod quando aliquis conduxit domum ad certum tempus, finita locatione si ille qui eam conduxit tacente domino habitat in illa, videtur tacite eam reconduxisse: vt dicamus quod tex. ille non habeat locum in socio. quia socius non videtur tacite reconduxisse domum, & non tenetur socio quicquã soluere pro parte sua: quia vera ratio illius. §. est secundum Bart. ibi. quia si aliter esset, iste conductor censeretur habitare illicite in illa domo: iuxta tex. in l. merito. ff. pro socio. quæ ratio in socio non militat cum semper licite potest totam domum habitare, vt supra dictum est: ergo cessat dispositio illius. §. vt in l. adige. e. in §. quanuis. ff. de iure patrona. & hanc limitationem ad illum tex. ponit Soci. in d. §. Labeo. num. 3. quam limitationem sequitur Franci. de Ripa in repe. l. quo minus. nu. 14. ff. de fluminibus.

2 Limita secundò non procedere ratione separationis. vt in l. si plures. & in l. sunt personæ. ff. de religio. & sumpti. fune. gloss. in l. Sabinus. ff. communi diuidun. in verbo, constat. Philip. Deci. in c. Cum omnes. num. 35. de constituto.

3 Limita tertio vltra Felin. in d. c. cum omnes. non habere locum in casu. l. multum interest. C. de communi rerum aliena. nam Princeps vel fiscus qui rem comunem cum aliquo habet, inuito socio potest eã alienare. & ita per illum tex. tenet Abb. in c. ratio nulla. num. 2. de præben. Franciscus Lucanus de Parma in tracta. de fisco & eius priuilegijs. in 35. casu: & in 47. num. 35. & nu. 47. Martinus Landensis in tracta. de fisco. q. 53. Matthæ. de Afflict. in tracta. de iure protomiseos: in principio legis in 4. notabili: num. 16. & 17. Philip. Deci. in c. cum omnes. in 2. lectura. num. 38. de constituto. Iaso. in l. qui sine. num. 3. ff. de condictione sine cau. Hippoly. in l. 1. in §. cum quidam deponeret. num. 1. ff. de quæstioni. Bart. in l. fina. C. si contra ius vel vtili. publi. Felin. in c. quæ in ecclesiarum. num. 51. vers. sexta declaratio. de constituto. & est similis tex. in l. 1. C. de venditione rerum fisca. lib. 10. & ibi Bart. Eandem opinionem tenet Philip. Deci. in conf. 235. nume. 7. quam limitationem infra latius tractabimus in regu. incipiente, Fiscus.

Regula. ccxcvi.

FACTUM à maiori parte in rebus collegij, vniuersitatis, vel communitatis, valet: & sic regulariter in his quæ pertinent ad plures vt vniuersos. Hanc regulam probat text. in l. quod maior. ff. ad municipa. & ibi glo. & Barto. tex. in l. nulli. ff. quod cuiusq; vniuersitatis nomine. in l. aliud. in §. refertur. ff. de reg. iuris. & in c. 1. de his quæ fiunt à maiori parte capituli. & in c. quia propter. & in c. auditis. de electio. glo. & Docto. in c. cum omnes. de const. & in c. 1. in verb. tractatus. de rebus ecclesiarum non alienan. lib. 6. & in c. pastoralis. in princ. in verb. plures. de rescriptis. & in l. vbi absunt. ff. de tuto. & curat. dat. ab his. Circa quam regulam vide Matthæum de Afflictis in decisione prima: & in tracta. de iure protomiseos. vers. idem de ipso. num. 5. Cardinalem Iacobatum in tracta. de concilio: libr. 5. art. 7. pagi. 270. col. 1. cum alijs. & in lib. 3. arti. 1. pagi. 167. cum alijs. & in lib. 6. arti. 3. pagi. 353. Abb. in Concilio Basiliensi, in 1. dubio, num. 12. & circa hanc reg. vide l. 10. tit. 14. par. 1. Lambertinum

bertinum in tract. iuris patronat. in 2. parte, 2. lib. 8. arti. 2. q. princ. nu. 4. fol. 282. & in ead. 2. part. 16. art. 2. q. princ. nume. 3. fol. 286. Ludou. Bologninum in repe. Auth. habita. num. 85. C. ne filius pro patre.

¶ Hanc regulam cum vnica limitatione ponit Bartho. Soci. in regu. 6. in posterioribus. Eandem reg. cum vnica ampliatione, & quatuordecim limitationibus posuit Bernar. de Luc. in regu. 449. remittendo se ad Felinum. in c. cum omnes. à nu. 17. vsq; ad numerum 19. de constitutionibus.

¶ Hanc reg. cum quinq; limitationibus ponit Roma. in Rub. ff. de arbitris. nu. 41. eandem reg. cum quinq; ampliationibus & sex limitationibus ponit Pyrrhus Engleberma. in l. aliud est vendere. §. referi. ff. de regulis iuris. Eandem limitat Decius. 10. modis in c. cum omnes. in 1. lect. à nu. 27. vsq; ad numerum. 41. de const. Eandem cum vnica ampliatione & quinq; limitationibus ponit idem: Deci. in 2. lect. nu. 42. Hanc etiam regulam cum sedecim limitationibus ponit Ias. in l. & suum heredem. §. hoc die tamen. in nu. 8. ff. de pactis. Eandem reg. vbi not. eam declarat cum 3. ampliationibus, & vna & viginti limit. ponit Andr. ab Exea in c. cum omnes. à nume. 55. vsq; ad numerum. 204. de constitutionibus.

Regula. ccxcvii.

FACTUM à maiori parte collegij vel vniuersitatis in prædium singulorum, non tenet: nisi omnes cõsentiant. Hanc reg. probat glo. in l. 2. in verb. aut legem. in vers. hæc autem consuetudo. C. quæ sit longa consuetudo. & ita per illum glo. tenet Barto. in proemio. forum. nu. 5. Felin. in c. cum omnes. nu. 18. in 10. fallen. de cõstitutionibus. & ibi Andr. ab Exea nu. 279. Ias. in l. & suum heredem. §. hoc die tamen. num. 8. in 16. fallen. ff. de pactis. Iacobatus Cardinalis. S. Clemētis in suo lib. de cõcilio: lib. 6. art. 3. col. 9. vers. & ideo vbiq; pag. 352. vbi plura ex hoc infert. eandem opi. regulam tenet Ang. in conf. 271. num. 1. Corne. in conf. 177. nu. 6. volu. 2. Maria. Soci. in tract. de citatione: art. 5. nu. 20. vers. sexto fallit. Andre. Barba. in conf. 27. numero. 23. volumi. 2. Hanc opinionem expressè tenet Stephanus Bertrandus in conf. 16. nume. 1. volumi. 2. primæ impressio. Et circa hanc regulam vide posita supra in regula. 46.

¶ Amplia primò vt procedat etiam si illi de

quorum præiudicio agitur essent absentes: quia nihilo minus vocandi sunt. ita tenet Lucas de Penna in l. nominationum. C. de decurio. lib. 10. Quem sequitur Andre. ab Exea in cap. cum omnes. nume. 183. & nume. 214. de constitutionibus.

¶ Limita primò hanc regulam vt non procedat in seruo qui vult effici clericus: quia sufficit cõsensu vnus ex pluribus dominis. ita probat tex. in cap. nullus & ibi gloss. 1. & docto. 54. distinct.

¶ Limita secundò vt non procedat quando ciuitas vel maior pars statueret super victualibus. ita tenet Lucas de Penna in l. nominationum. col. fina. vers. ceterum sciendum est. C. de decurio. libro. 10. Matthæ. de Afflict. in Constituto. Neapoli. lib. 1. Rubri. 64. in vers. incipienti, ad officium baiulorum. nume. 1. Alberic. de Rosate in 1. parte statutorum. q. 69. Hinc est quod ciuitas vel cõmunitas habens frumentum superfluum, potest compellere ciues vt emant. ita tenet Felin. in c. 1. num. 2. de Iudæis. allègat tex. in l. vnica. C. vt nemini liceat in emptione specierum se excusare. libr. 10. Anto. de Burgos in cap. 1. nume. 19. de emptio. & vendi. & in nu. 22. allègat tex. in l. 2. ff. de nundinis. vbi probatur quod rustici compelluntur venire ad ciuitatem & ibi victualia vendere. Socin. in regul. 435. in 14. limitatione. & circa hoc vide Montal. in gloss. l. 3. tit. 5. partit. 5.

¶ Limita tertio vt non procedat in vniuersitate habente potestatem leges condendi. Pro quo facit quod notat Iason in l. si se non obtulit. num. 23. ff. de re iudi.

¶ Limita quarto non procedere quando factum à maiori parte concerneret publicam vtilitatem: ita vt omnes ex illo facto perciperent commodum. ita tenet Bald. in conf. 85. incipienti, Punctus super quo consilium petitur. & in conf. 462. volumi. 2. quem sequitur Andreas ab Exea in cap. cum omnes. nume. 185. de pactis.

Regula. ccxcviii.

¶ Ama seu infamia debet præcedere in inquisitione: aliàs inquisitio non procedit. Hanc regulam probat tex. in cap. cum oporteat. & in cap. qualiter & quando. el. 2. & in c. inquisitionis. de accusatio. & in cap. primo, eodem tit. lib. 7. & in cap. licet Hely. de simonia. in cap. Deus omnipotens. in princ. 2. q. 1. De iure

- De iure regio probatur in l. i. in fin. tit. 17. part. 3. Hanc regulam ponit Specula. in tit. de inquisitione. §. 1. nu. 5. Bar. in l. congruit. nu. 3. ff. de officio præiudis. Angelus in repe. l. si vacantia. C. de bonis vacan. lib. 10. Bal. & Salice. in l. ea quidem. C. de accusatio. Bart. in l. 2. in §. si publico. ff. de adult. Paris de Puteo in tracta. syndicat. in verbo, inquisitio. Philipp. De ci. in conf. 170. & in conf. 175. & in conf. 189. Ludouicus Carrerius in practi. criminali: in princ. nume. 82. Paul. Paris. in conf. 203. num. 2. volu. 4. Ioan. de Imola in cap. cum oporteat. nume. 21. cum sequentibus, de accusatio. Bald. in l. iubemus. C. de probationib. gloss. & ibi Barto. in l. 2. in §. si publico. ff. de adult.
- Ratio huius regulæ est: quia nemo sine accusatore condemnari debet, ut probatur in l. rescriptum. in §. si quis. ff. de mune. & honori. in cap. de manifesta. 2. quæstione. 1. & ideo requiritur accusator verus si proceditur per viam accusationis: si autem proceditur per viam inquisitionis, requiritur accusator saltem fictus: scilicet quod præcedat infamia, ut in suprâ dictis iuribus.
- Hanc regulam Ange. in dicta. l. si vacantia. limitat in aliquibus casibus: quos refert Angelus Aretinus in tracta. maleficiorum: in verbo, hæc est quædam inquisitio. numero. 51. & in verbo, quod fama publica. numer. 2. Hippolyt. de Marfi. in practica, in §. constante. numero. 12. Ex quibus omnibus & ex aliis quæ in variis locis traduntur,
- Amplia primò in tantum procedere quòd licet testes producti super tali inquisitione probent crimen contentum in ipsa inquisitione, de quo inquisitus nõ erat infamatus: tamen tales testes illi inquisito non præiudicant: nec ex eorum dictis condemnabitur. ita tenet Speculator in titu. de inquisitione. in §. nunc videndum. numero. 6. & ibi Bald. in additionibus. Pro qua opinione est text. in cap. inquisitionis. in §. tertie dubitationis. de accusatio.
- Amplia secundò in tantum procedere quòd non valet statutum superioris quòd possit inquiri de aliquo delicto contra non diffamatum, ita cõcludit Cardina. in Clemen. prima, numero. 23. de officio ordina. quem sequitur Hippolyt. de Marfi. in dicto. §. constante. numero. 13.
- Limita primò quando inquisitio fit parte præfente, & non opponete de præcedente infamia: nam tunc valet & tenet inquisitio. ita probat text. in c. 2. de accusati. lib. 6. & ita per

- illum tex. tenet Hippolyt. in d. §. constante. num. 20. Ange. Areti. in tracta. maleficiorum: in verbo, quod fama publica. num. 7. Ludouici. Roma. in conf. 110. nu. 1. idem Ange. Areti. in d. tracta. malef. in verbo, & hæc est quædam inquisitio. nu. 51. Iason in l. patre furioso. nu. 27. ff. de his qui sunt sui vel alieni iuris. Cæpola in conf. 66. nu. 3. in consiliis criminalibus.
- Limita secundò in inquisitione generali quæ fit ad inuestigandum facinorosos homines: de qua habetur in l. cõgruit. ff. de officio præf. l. c. 1. de officio ordina. in c. irrefragabile. eodem titu. in c. excommunicamus. de hæreticis. in c. placuit. 10. q. 2. ita Innocen. in cap. 1. de postula. præla. Abb. in c. ad nostram. el. 2. nu. 2. de iure iur. Hippolyt. in d. §. constante. nu. 20. Abb. in c. 1. num. 6. super gloss. 1. de officio ordina. Ange. Areti. vbi. S. in dict. verbo, hæc est quædam inquisitio. num. 51. Salic. in l. ea quidem. nu. 30. C. de accusationibus. quibus adde Caietanum. 2. 2. q. 69. art. 1.
- Limita tertio in inquisitione quæ fit ad publicam vtilitatem, in causa merè civili ex pecuniaria. ita tenet Ange. per text. ibi in dicta. l. si vacantia. facit tex. in l. si quis intra. C. de bonis proscripto. ita tenet Hippolyt. in dicto. §. constante. nume. 20.
- Quartò fallit quodocunq; per inquisitionem proceditur ad denuntiationem publici officialis. ita probatur in d. l. ea quidem. C. de accusatio. in c. 1. de offi. ordina. in c. 1. in §. fir. de offi. custodis. tex. & ibi Barto. in l. diuus Adrianus. ff. de custodia & exhibitio. reor. u. Montal. in gloss. l. 28. titu. 1. part. 7. Bald. & Salice. in d. l. ea quidem. aliàs iudex facit litem suam, secundum Bald. in l. iubemus. col. 2. ver. si. 2. C. de probatio.
- Quintò fallit quando iudex inquit ex necessitate officij. ita expressè tenet Ange. in d. tracta. maleficiorum: in verbo, hæc est quædam inquisitio. num. 51. Ang. de Pefasio ante eum in d. l. si vacantia. C. de bonis vacantibus. lib. 10. Hippolyt. in d. §. constante. num. 20. Quod tamen intelligo verum dummodò ex aliqua iusta causa iudex fuerit motus ad inquirendum: scilicet per famam vrgentem. ita Ange. in l. Athletas. in §. calumniator. num. 6. ff. de infamibus. allègat text. in c. cum oporteat. de accusatio. pro qua opinione facit quod notat Bart. in l. cum quidam. in §. quod dicitur. nu. 3. ff. de acquiren. heredi. vbi per illum tex. dicit quòd quæ esset publica fama, & aliquis accusauit vel denuntiauit aliquem de maleficio, non potest puniri poena proponentis falsas accusatio.

- accusationes: iuxta ea quæ suprâ dixi in reg. 27. quod dicit sepius fuisse de facto obtentu. Idem voluit Bal. in l. fin. C. si seruus aut liber tus. lib. 10. quem sequitur Iaso. in l. 1. in princip. nume. 27. ff. de eo per quem factum erit. ex quo dicto Bart. possumus limitare tex. in l. 3. Tauri: ut non habeat locum quando testis deposuit super delicto de quo erat publica vox & fama, quia tunc testis non debet puniri tanquam falsum deponens, cum fama excuset eum à dolo: quod expressius tenet idem Bart. in d. l. Athletas.
- Sextò fallit quodocunq; vertitur periculum animarum: & sic non ad effectum puniendi, sed ad effectum corrigendi pro salute animæ. ut quando episcopus visitat ecclesiam vel quando vult se informare de vita & moribus eligendi, vel consecrãdi, vel alicuius promouendi ad ordines, si est idoneus: quia tunc ex officio inquit nulla fama præcedente. ut in c. de clericis peregrini. & in cap. vnico, vt ecclesiastica benefic. in cap. graue. de præben. ita expressè tenet Hostien. in dicto cap. vnico. Abb. in cap. 1. nume. 35. de postula. præla. & in cap. postquam. nume. 4. de electio. & in c. 1. num. 6. de officio ordina. Specula. in titu. de inquisitione. in §. quando. num. 6. & in §. viso. num. 4. Bald. in conf. 220. volu. 3. Facit quod habetur in cap. ad nostram. el. 2. de iure iurã. in c. cum nobis. & ibi gloss. de electio. in cap. 1. in §. sanè. de censibus. libro. 6. & istam opinionem tenet Areti. in c. qualiter & quando. el. 2. nume. 12. de accusatio.
- Limita septimò quodocunq; inquisitio fiet de mandato principis: quia tunc potest fieri, etiam non præcedente fama. ita expressè tenet Bald. in l. nullus. per illum tex. num. 1. C. ad l. Iulii. maiesta. quod ante eum tenet Innocen. in c. cum oporteat. de accusatio. Ange. Areti. in tracta. maleficio. in d. verbo, quod fama publica. num. 5. Cæpola in conf. 17. num. 48. in consiliis criminalibus. Ludouic. Carrerius in practica sua criminali: in princ. super l. obseruare. cu. abis. num. 83. Quod tamen intelligo verum quando inquisitio format de mandato seu ex conscientia Principis, ex motu proprio ipsius Principis: nam tunc non requiritur diffamatio nec fama: secus si ad postulationem alterius Princeps hoc mandat, ita probat gloss. in cap. 2. in verbo, fuerat. de accusatio. lib. 6. & ita expressè per illum gloss. tenet Hippolyt. in singul. 14. idem Hippolyt. in d. §. constante. nu. 21. Augustinus Ariminensis in additionibus ad Ange. in tracta. maleficiorum: in d. verbo, quod fama publica. nu. 5. Catellianus Cotta in memorali. in verb. fama. Felin. in c. cum oporteat. in 4. notabili, de accusat. & ibi Ioã. de Anania nu. 2. vbi pro hac opi. allègat etiã glo. in c. ex tenore. de foro cõpe. idè tenet Phil. Deci. in d. conf. 170. & in cõf. 189. Et de iure regio est. l. 1. tit. 17. part. 3.
- Limita octauò non procedere quãdo aliquis denuntiaretur de crimine per aliquem probum virum: quia tunc prædicta denuntiatio est sufficiens, vt inquiratur contra eum super infamia tantum, & non super crimine: sed reperia infamia potest inquiri de crimine. ita tenet Abb. in c. licet. nu. 4. in vltimo notabili, de accusatio. & ibi Ancharra. & Felin. nu. 3.
- Limita nonò non habere locum in crimine hæresis: quia proceditur per inquisitionem nulla præcedente diffamatione. ita probat tex. & ibi Cardi. qui dicit alibi non legisse, in c. excommunicamus. l. §. adiicimus. de hæreti. & ita expressè tenet ibi Io. de Anania nu. 2. Eadem opi. tenet Bar. in Extrauaganti, Ad reprimendum. in verbo, inquisitionem. quomodo in crimine læsæ maiesta. in vltibus feudo. Cardin. in Clemen. 1. in §. penult. & in Clemen. 2. in 2. q. de hæreticis. Augustinus Ariminensis in additionibus ad Ange. in tracta. maleficiorum: in verbo, hæc est quædam inquisitio. nu. 58. Ludouicus Carrerius in practica criminali: in tracta. de hæreticis, num. 110.
- Limita decimò non procedere in inquisitione quæ fit contra officialem in syndicato: quia potest contra eum inquiri generaliter & specialiter indistinctè, etiam fama nõ præcedente: & potest inquiri contra eius familiam, officiales, & ministros. ita tenet Paris de Puteo in tracta. syndicatus, in verbo, proceditur autem in syndicato. Ange. in l. vacantia. col. 14. C. de bonis vacantibus. Bald. in l. obseruare. in §. proficisci. nu. 7. ff. de officio proconsulis & lega. De iure regio probatur in c. 59. de los Corregidores. cum sequentibus.
- Limita vndecimò non procedere in casibus in quibus præcessit inquisitio generalis: quia potest perueniri ad specialem hinc alia probatione fama. ita Bart. in d. Extrauaganti, Ad reprimendum. in verbo, inquisitionem. allègat text. in l. cõgruit. ff. de offi. præf. in Auth. de collatoribus. in §. iubemus. colla. 9. tex. in l. 43. in §. madatis. & ibi Bar. ff. ad l. Iuliam peculã. idem Bart. in l. 2. in §. si publico. nume. 9. ff. de adulteriis. Bald. in l. iubemus. nume. 4. C. de probatio. Montal. in gloss. l. 28. titu. part. 7. Et de iure regio probatur in l. 1. tit. 17. part. 3.

- 12 Duodecimò limita quādo starent contra inquisitum indicia sufficientia: nam licet non constet de fama, potest tamen inquiri ex illis iudiciis, ita Bart. in d. l. congruit. ff. de officio præs. vbi æquiparat pcessum inquisitionis cum iudiciis, & cum fama publica. Quem sequitur Paris de Puteo in d. tract. syndicus: in verb. inquisitio. Bal. in d. l. iubemus. nu. 4.
- 13 Decimotertio limita non habere locum vbi-
cunq; crimen habet in se maximam offensio-
nem: scilicet vbi-
cunq; crimen committitur
coram iudice, iudex potest super illo per in-
quisitionem procedere, vt in l. i. C. de calu-
mniatoribus. & in l. nullum. C. de testibus. &
in l. penult. C. de probatio. ita expressè tenet
Bart. in d. Extrauagan. Ad reprimendum. in
verbo, inquisitionem. Montal. in glos. l. 28. ti-
tu. 1. par. 7. Barto. in l. 2. in §. si publico. nu. 10.
ff. de adulte.
- 14 Decimoquarto fallit propter immunitatem
criminis, scilicet contra illum qui facit iniuriā
sacerdotibus vel ministris tempore cultus di-
uini, vt in l. si quis in hoc genus. & ibi expref-
sè Bal. C. de episc. & cleri. & ita per illum te-
xtum tenet Montal. in l. 28. tit. 1. par. 7. & ita
expressè tenet Bart. in l. 2. in §. si publica. nu-
me. 11. ff. de adulteriis.
- 15 Decimoquinto fallit in crimine læsæ maie-
statis, vt in d. Extrauagā. Ad reprimendum.
& ibi glo. in verbo, per inquisitionem.
- 16 Decimosexto fallit quādo-
cunq; delictum
est notorium & nescitur quis illud commisit:
nam tunc superior facit inquisitionem gene-
ralem, ita tenet Innocen. in c. bonæ. el. 1. num.
6. de electio. Bart. in l. fin. ff. de quæstio. Abb.
in c. 1. num. 6. de officio ordina. De iure regio
probat in l. 1. tit. 20. lib. 4. Fori. & in l. 1. tit.
1. lib. 8. ordina. & l. 28. tit. 1. par. 7.
- 17 Decimosextimo limita non habere locum
in archiepiscopis qui possunt visitare prouin-
ciam, & inquirere de criminibus, etiā si non
appareret de negligentia suffraganeorū. ita
probat text. in c. sicut olim. de accusatio. vbi
Abb. in 3. not. & in nu. 4. hoc expressè tenet.
- 18 Decimo octauo fallit in regularibus: nam cō-
tra regulares potest inquisitio fieri, etiā nū-
lla precedente infamia. ita expressè firmat Io.
Andr. in d. c. olim. col. 3. in prin. vers. vnde &
sine infamia pceditur ad inquisitionē. de ac-
cusationibus. allēgat text. i. c. in singulis. & in
c. sequenti. de statu monacho. quod sequitur
Anto. de But. ibi, & Cardin. & Ancharra. sed
Io. de Imo. in d. c. olim. nu. 20. dicit q̄ illa iura
loquuntur q̄n illa inquisitio fit per visitato-

res in c. generali. & sic non cōcludunt quōd
aliās possit procedere contra regulares fama
non precedente. & sic concludit Imol. q̄ ex-
tra casum. d. c. in singulis. cum sequenti rema-
neamus in reg. q̄ non debeat fieri inquisitio
non precedente infamia contra regulares, &
maximè prælatos: allēgat ea quæ dixit in c.
cum oporteat. & in c. qualiter & quando. de
accusatio. quod dicitur in l. de Imol. sequitur
Io. de Anania in d. c. olim. nu. 14. eandem opi-
nionem sentit ibi Abb. nu. 2. Corsetus in Re-
pertorio ad Abb. in verbo, inquisitio. col. 4.

Regula. ccxcix.

Fama regulariter nō facit plenā fidem. Hanc
reg. probat text. in l. 3. in §. eiusdē. & ibi glo.
in verbo, confirmat. ff. de testibus. eandē reg.
probat text. & ibi etiam glo. in c. si testis. in §.
sæpe etiam. & ibi glo. in verbo, fama. 4. q. 3.
& i. c. illud. i. verb. i. hoc. de clerico excō. min.
¶ Circa quam regu. vide Bart. not. in l. de mi-
nore. m. §. plurium. nu. 30. ff. de quæstio. & ibi
Hippo. nu. 36. ponit quotuplex & quid sit fa-
ma: & per quos testes probetur ponit ibi nu-
me. 93. Albertū Gandinū in tracta. maleficio-
rum: in Rub. à quo vel à quibus possit fama
incipere. vers. quid sit fama. per totū. Felin. &
Doct. in c. veniens. el. 1. nu. 7. de testibus. Iaso.
in l. admonendi. nu. 242. ff. de iureiur. Decius
in c. 1. nu. 36. de appellatio. vbi dicit hanc esse
communem opi. Corne. in cons. 51. nu. 1. vol.
1. & in cons. 46. nu. 16. vol. 3. Deciū in cōf. 427.
nu. 2. & in cons. 652. nu. 2. Marcū de Mantua
in cons. 62. num. 41. & in cons. 248. nu. 7. Ioan.
de Amicis in cons. 27. nu. 31. & in cons. 60. nu.
12. Chassanz. in consuetu. Burgun. in titu. des
fiedz. Rubr. 3. §. 4. fol. 106. col. 2. nu. 4. Maria.
Soci. Iuniorē in cons. 86. nu. 3. & in cons. 148.
vol. 2. & in cons. 69. nu. 18. & nu. 26. vol. 1. Paul.
Parisi. in cons. 65. nu. 17. & in cons. 104. num.
166. vol. 1. Io. Corasū in l. admonendi. num.
80. vbi dicit ita cōmuniter seruari. ff. de iure-
iur. eandem dicit communem Aretinus in dā
cto. c. veniens. num. 21. & hanc opi. regulā te-
net Caro. Rui. not. in cons. 158. vol. 5. nu. 27.

¶ Limita primò in casibus à iure expressis:
scilicet vbi communis hominum opinio ali-
quid potest inducere: vt in communi vsu lo-
quendi. vt in cap. ex literis. de sponsalibus. in
l. librorum. in §. quid tamen Cassius. ff. de le-
ga. 3. ita tenet Felin. in c. veniens. el. 1. num. 7. de
test. Hippolytus in l. de minore. §. plu-
rium. num. 82. ff. de quæstionibus.

Limita

- 2 Limita secundo vbi-
cunq; versatur fauor pu-
blicus præferens opinionem veritati. vt in ca-
su. l. Barbarius Philippus. ff. de officio præto.
& in l. si arbiter. C. de sent. & in §. tria. 3. q. 7.
ita tenet Abb. in d. c. veniens. nu. 8. vers. quædā
sunt in quib. & ibi Felin. nu. 8. Soci. i. reg. 144.
in. 6. salencia. Hippo. in d. §. plurimū. nu. 82.
- 3 Limita tertio quādo agitur de probanda no-
bilitate & virtute. ita expressè tenet Bart. in l.
providendum. per illum text. C. de postulan.
quem sequitur Felin. in d. c. veniens. nu. 9. de
testibus. Deci. in c. 1. num. 37. de appellatio. la-
rissimè Tiraq. in tract. de nobilitate. c. 37. nu.
84. & in c. 10. nu. 8. Iaso. in repe. l. admonen-
di. nu. 246. ff. de iureiur. Guido Papa i. decisio-
ne. 196. & 387. & in cons. 217. num. 1.
- 4 Limita quarto in his quæ de sui natura pro-
bare nequeunt: vt est in filiatione. vt in c. per
tuas. de pbatio. & in c. trāsmisse. qui filij sunt
legi. & in l. filium. de finimus. cum aliis. ff. de
his qui sunt sui vel alieni iuris. & ita expressè
tenet Anto. de Butrio in d. c. trāsmisse. nu. 10.
col. 3. vers. quandoq; ad est. idem Anto. in d. c.
veniens. el. 1. nu. 10. de testi. & ibi Felin. nu. 9. Phi-
lip. Deci. in d. c. 1. nu. 41. de appellatio. Quod
tamen intelligo verum quādo contra famā
non instat negatio parentum. ita tenet Abb.
& Præpo. in d. c. trāsmisse. Doct. Couarr.
vbi hoc declarat, in Epitome. 4. libri: in. 2. par-
te. c. 8. §. 3. nu. 9. Circa quā limitationē, quo-
modo filiatio probatur, vide per Paul. Paris.
in cons. 10. vol. 2. per totum.
- 5 Quinto limita in causis breuioribus, & modi-
ci præiudicij. ita tenet Bart. in d. l. de minore.
in §. si plurium. nu. 30. vers. si verò ista fama.
ff. de quæstio. quem sequitur ibi Hippoly.
nu. 50. & 54. Abb. in dicto. c. veniens. el. 1. nu.
8. circa finem. & ita dicit Bart. vbi supra intel-
ligi debere gloss. in l. vbi adhuc. C. de iure
dotium. in qua sufficit probare per famam q̄
maritus malè vitur substantia sua ad effectū
vt restituat dotem. remittit se idem Bar. ad ea
quæ dixit in repe. l. si constante. in. 2. & 3. q.
ff. solut. mati. eandem opinionē tenet Anto.
de Butrio nu. 10. & ibi Felin. num. 9. in dicto. c.
veniens. el. 1. & ibi Bili. Deci. num. 18. & 40.
& in c. 1. num. 37. de appellatio. Anto. Corset-
tus in Repertorio ad Abbatem, in verbo, fa-
ma. Iaso. in repe. l. admonendi. nu. 246. ff. de iure-
iur. Soci. in reg. 144. in. 4. fallētia. Præpo. Ale-
xan. in c. 1. nu. 11. de appella. Matth. de Afflic-
in c. 1. §. sed q̄. nu. 41. quæ sit prima caus. be-
nef. amittēdi. in V. sib. feudorū. Cepola in l. 1.
§. sed sciendū. nu. 132. ff. de ædilitio edicto.
- 6 Limita sexto in impedimento matrimonij:
quia probatur per solā famam. vt pbat text.
& ibi Abb. per eum in 3. notabili. in c. super
eo. de consangu. & affini. & ibi Doct. Roma:
in singu. 616. eandem opi. tenet Alex. in addi-
tionibus ad Bar. in d. §. plurium. nu. 30. in ad-
ditione incipienti, Vana vox. & Hippoly. in
d. §. plurium. nume. 56. Felin. in d. c. veniens:
num. 9. Philip. Decius in c. 1. nu. 40. de appe-
latio. Doct. de Couarru. in Epitome. 4. li-
bri: in. 2. parte, cap. 6. §. 10. nu. 20. De iure regio
probat in l. 2. tit. 3. par. 4. De iure cano. glo.
per illum text. in c. illud. in verb. in hoc. de cle-
rico excō. mu. vel deposito ministrāte.
- 7 Septimò fallit in factis antiquis excedētibus
memoriam hominū: quia tunc fama plenam
probationem facit. ita probat glo. in l. at qui
natura. §. cum me absente. ff. de negot. gestis.
Innocen. in c. quid per nouale. & in c. veniens.
de verborum significatio. Bal. in Auten. quās
actiones. in vltima colum. C. de sacrosanct. ec-
clesi. in l. cum super. C. de reuendica. in l. in
bonæ fidei. colum. fina. C. de rebus credi. Cæ-
sar Lambertinus in tracta. iuris patronatus:
in. 2. part. 2. libri: in. 9. articulo. 10. q. prim. fol.
35. col. 11. Andreas Tiraquellus in tract. de pri-
mogēitura; in præfatio. nume. 103. Ludouic.
Gozadinus in consil. 8. nume. 47. Matthæus
de Afflicis in decisionibus Neapolitanis, de
cisio. 277. nume. 1. Paulus Parisius in consilio
52. num. 50. volumi. 3. & in consil. 23. nume. 236.
volumi. 1. Gratus in consil. 95. nume. 15. volu. 2.
Matthæus de Afflicis. in c. 1. in. 4. notab. num.
28. de pace iuramento firmāda. Ioannes Sam-
son in consuetudinibus Turonenf. artic. 13.
colum. fina. idem Bald. in l. quarta. C. de pro-
batio. in l. nō ignorat. in. 6. col. C. qui accusa.
non poss. Anto. de Butrio in c. veniens. num.
10. de verborum significatio. Philip. Deci. vbi
dicit hanc esse communem opinionem, in c.
1. nume. 46. de appellatio. Felin. nume. 9. & 16.
in dicto. c. veniens. de testi. vbi allēgat text. in
c. cum causam. de probatio. Barto. in l. 2. in §.
Labeo. ff. de aqua pluuiā arden. Hippoly. de
Marli. in dicta. l. de minore. in §. plurium. nu-
me. 60. ff. de quæstio. & in singu. 505. Iaso. in l.
prætor ait. §. prætor ait. nume. 25. ff. de æden-
da. Carol. Ruinus in consil. 13. nume. 3. & in con-
sil. 92. nume. 2. & in consil. 51. nume. 12. & 3. & in
consil. 173. nume. 2. volumi. 4. & in consil. 103. nu-
me. 16. volu. 5. Et dicitur esse tempus de anti-
quo, quādo est tempus centum annorum,
vel vltra. ita tenet Innocen. in dicto. c. veniens.
Bartholomæ. Socin. in reg. 144. in. 7. limita-

p 3 tione.

tionem. Corsetus in Repertorio ad Abb. in verbo, fama. eandem opinionem dicit ita communiter teneri Alex. in l. cum alijs. C. de iure delibe. & in conf. 208. nu. 12. volu. 2. Specula. tenet eandem opinionem in titu. de probationibus in §. 1. versu. valet etiam. Alexan. vbi etiam loquitur de centum annis, in conf. 12. nu. me. 8. volu. 4. & in conf. 74. num. 6. eod. vol. hanc opinionem dicit etiam comunem Philio. Deci. in dicto cap. 1. nume. 46. de appellatio. eandem opinionem dicit etiam esse comunem, scilicet quod requiratur tempus centum annorum, quod est tempus longae vite hominis. vt in l. fina. C. de sacrosanct. eccles. & in l. an inutiles. ff. de usufructu lega. tenet Iaso. in repe. l. admonendi. nu. 246. ff. de iure iur. eandem opinionem tenet Io. de Imo. & ibi Abb. nume. 8. in d. c. veniens. el. 1. de testibus. Iacobi. de sancto Geor. in l. 3. in §. eiusdem. nume. 16. ff. de testibus. Fraciscus Curtius Senior in consil. 69. nume. 5. & in conf. 76. nume. 4. Roma. in consil. 109. nume. 1. versu. quo ad secundum. ad finem. Philippus Decius in consil. 428. num. 2. vbi hanc attestatur comunem. eandem opinionem videtur etiam tenere Andre. Alciat. in tracta. presumptionum: in 2. regula. presumptione. 3. num. 3. Eandem opinionem tenet Capola in tracta. seru. vrbano rem pre. di. c. 19. Iaso. in conf. 81. col. 2. volu. 1. & in conf. 24. col. penult. volu. 3. & in consil. 148. in fine, volumi. 4. eandem dicit comunem esse Bertrandus in conf. 41. num. 8. volu. 1. primae impressionis. Eandem opinionem dicit esse comunem, & ita secundum eam consuluisse Iaso. in l. cu aliquis. nu. 7. C. de iure delibe. eandem opi. tenet Praeposi. in c. 1. nu. 11. de appell. Caro. Rui. in c. 84. nu. 9. vol. 3. Io. Cora. in repe. l. admonendi. nume. 83. ff. de iure iurando. Carol. Molinaz. in consuetudi. Parisiensib. §. 5. num. 63. eandem opinionem, vbi dicit magis communiter teneri, firmat idem Stepha. Bertrandus in conf. 183. nume. 4. volum. 3. primae impressionis. Sigismundus Lofredus, vbi hoc not. examinat, in conf. 44. nume. 4. pro qua opinione facit quod supra dixi in regu. 90. in l. limitatione. Licet Anto. de Butrio in d. c. veniens. el. 1. de testibus. num. 10. dicat tempus longissimum esse spatium quadraginta annorum. Quem sequitur Alexan. sibi met contrarius, in conf. 4. num. 13. volu. 2. quam opinionem tenet etiam Dominicus de sancto Gemina. in c. 1. de rescriptis. libr. 6. eandem opinionem sibi met contrarius videtur tenere Stepha. Bertradius

in conf. 260. nu. 8. volu. 2. primae impressionis. Alij etiam dicunt septuaginta annorum, vt Franf. Areti. in conf. 36. num. 6. sed nihilo minus, vt supra dixi, praecedens opinio est vera & communis. Sed opinionem Anto. saluat Decius in d. c. 1. nu. 47. de appellationibus. 8 Octauo fallit quando esset materia in qua ipsa fama, seu opinio comunis tribuat ex eius verbis certum intellectum: tunc enim sufficit quod ipsa probetur. vt in l. Labeo. ff. de suppellectile lega. in l. cum de Ianionis. in §. asinam. ff. de fundo instructo instrumento; legato. ita tenet Ant. de Butrio in d. c. veniens. num. 10. quem refert Soci. in regu. 144. in §. limita. Abb. in dict. c. veniens. num. 8. 9 Limita non in probatione mortis. ita tenet Cinus in l. siquidem. C. soluto matrimonio. Anto. post alios in c. in praesentia. de sponsalibus. nu. 7. Bar. in l. 2. §. si dubitetur. ff. quem admodum testamenta aperiantur. & est bonus text. in l. non omnis. §. a barbaris. ff. de militari. & hanc opi. tenet Feli. per illum text. in d. c. veniens. nu. 8. Bar. in dict. l. siquidem. C. soluto matri. & ibi Salice. eandem opinionem tenet Ias. in l. cu ea que. nu. 7. C. de transact. additionat. Praepo. in d. c. 1. in nu. 11. de appell. Hippo. de Marf. in d. §. plurimum. nu. 79. Iacobi. de sancto Geor. in l. 3. §. eiusdem. nu. 9. ff. de testibus. quod tantum intelligo verum quoad quicquid; aliquis longe fuit absens, & tractat de eius hereditate: & sic in his que sunt leuis prauidicij; alia autem sola fama non sufficit, sed requiritur alia probatio vltra famam, secundum Abb. & Anto. in dicto. c. in praesentia. de sponsalibus. Stephanum Aufredum in additione. ad decisiones Capellae Tholosanae. 316. & in decisione. 312. gloss. & ibi Bart. & Salice. in dicta l. siquidem. C. soluto matrimonio. Corsetus in singul. in verbo, mors. Corneus in consil. 10. num. 7. vol. 1. Alexan. in consil. 4. nu. 15. vol. 2. & in conf. 115. vol. 4. Nicolaus Boerius not. vbi hoc examinat, in decisione. 288. per totam. Bartholomaeus de Chassa. in consuet. Burgundiz. in proemio: fol. 10. col. 2. nume. 9. Maria nus Socinus Iunior in consil. 26. volu. 2. per totum. vbi tractat qualiter mors probetur. De iure regio est text. in l. 14. tit. 14. part. 3. 10 Decimo limita non habere locum quando agitur remedio. c. reintegranda. 3. q. 1. ita tenet Anchara. in conf. 42. nu. 3. vbi dicit quod fama publica de possessione facit rem restitui: quam opinionem sequitur Philip. Deci. in d. c. 1. nu. 42. de appell. Ratio potest esse: quia causa videtur esse leuis prauidicij, cum agatur de sola possessione.

vt nota-

vt notatur in l. 1. C. si de momenta. possess. fue. appellat. notat idem Deci. in c. de appellationibus. de appella. & in d. c. veniens. el. 1. num. 43. de testibus. & ibi Feli. num. 16. in fine. 11 Undecimo fallit quando agitur de sufficientia ordinandi: ita tenet Dominicus de sancto Gemina. post glo. ibi. in c. nullus. in fin. 24. distin. quem sequitur Feli. in d. c. veniens. el. 1. num. 9. de testibus. Hippoly. in d. l. de minore. in d. §. plurimum. nu. 30. ff. de questio. 12 Duodecimo limita in collatione beneficij: nam pertinentia collationis sufficit probare per reputationem & famam. ita concludunt Domini de Rota in decisio. 123. secundum impressionem antiquam: & secundum nouam in decisio. 3. in tit. de probat. quam opi. tenet Philip. Deci. in d. c. 1. nu. 39. de appellati. 13 Decimo tertio fallit in possessione seruitutis, aut libertatis, aut similibus: vel in quasi possessione ingenuitatis: ita onus probandi transeat in aduersarium volentem dicere contrarium. vt in l. mater. C. ne de statu defunct. ita tenet Bart. in l. de minore. in d. §. plurimum. num. 30. in fine. Bald. in l. 1. per illum text. C. si seruus aut libertus. lib. 10. Iacobi. de sancto Geor. firmat etiam hanc opinionem in l. 3. in §. eiusdem. num. 7. ff. de testi. Andre. Tiraquel. in tracta. de nobilitate: cap. 10. nume. 8. Carol. Ruinus in conf. 128. vol. 4. num. 10. 14 Decimo quarto fallit quando a statuto hoc disponitur: vt quia dicat statutum quod delictum sola fama probetur. argu. text. in c. cum dilectus. de fide instr. ita tenet Bar. in d. §. plurimum. nu. 31. quem sequitur Philip. Deci. in d. c. 1. nu. 43. de appella. Abb. in d. c. veniens. el. 1. nu. 10. de testibus. vbi dicit quod tale statutum quod sit contra ius comune, debet stricte interpretari. quem sequitur ibi Philip. Deci. nu. 33. 15 Decimo quinto fallit in probanda excommunicatione: nam excommunicatio per famam probatur. ita tenet Bald. in c. 1. per illum text. col. 1. versu. nota quod excommunicatio. hic finitur lex, & incipiunt consuetudines regni. in Visibus feudo. pro qua opinione est text. in c. illud. & ibi gloss. in verbo, in hoc. de clerico excommunicato. ministran. & in c. ad hanc. in glo. in verbo, publice. de postula. praela. Quod tamen intelligo verum quando non agitur de prauidicio alterius, vel in foro animae: sed quantum ad hoc vt quis repellatur ad agendum tantum: excommunicatus, non sufficit fama, sed debet fieri apertissimis documentis. ita Anto. de But. in d. c. veniens. el. 1. nu. 10. allegat Specu. in tit. de notorio. in §. fama. Anto. de Butri. &

ibi Abb. nu. 11. in c. prudentiam. in §. sexta. de officio deleg. & ibi Philip. Deci. num. 36. idem Deci. in d. c. ad hanc. nu. 48. de postula. praela. Iacobi. in d. l. 3. in §. eiusdem. nu. 19. ff. de testi. pro qua opinione est text. in c. pia. in verbo, apertissimis documentis. de exceptio. lib. 6. 16 Decimo sexto limita quando cumque clericus fuerit infamatus a populo: nam tunc fama probat, & tenetur innocentiam suam purgare. probat text. in c. presbyter. 2. q. 5. in c. cum de fideres. in §. secunde. de senten. excomu. in c. 1. cum alijs, de purga. cano. ita tenet Alexan. in additio. ad Bart. in d. l. de minore. in §. plurimum. nu. 30. in additione incipienti, Vana vox. ff. de questio. Philip. Deci. in c. prudentiam. in §. sexta. nu. 42. de offic. delega. 17 Decimo septimo fallit in probando iudicem esse consuetum incarcerare vel torquere homines, vel similes violentias inferre appellatibus vel conquerentibus de eo. ita concludit Bart. in l. de pupillo. in §. si quis ipsi pratori. nu. 17. ff. de noui operis. quem sequitur Alexan. in additionibus ad Bart. in d. l. de minore. in §. plurimum. num. 30. in additione incipienti, Vana vox. Quam opinionem sequitur Feli. in d. c. veniens. el. 1. num. 9. in fine, de testibus. idem Feli. in c. afferte. nume. 11. de praesumptio. & in c. de quarta. nu. 24. de praescriptio. & de illo dicto Bart. facit etiam mentionem Alexan. in conf. 66. nu. 9. volu. 3. hanc opinionem tenet Iason in repe. l. admonendi. nu. 246. ff. de iure iur. Carolus Ruinus in conf. 105. num. 13. vol. 1. 18 Decimo octavo limita non habere locum in Principe attestate de fama seu infamia alicuius, quando loquitur assertiue: secus si loquatur narratiue. Porro dicitur loqui per verba assertiua, quando loquitur hoc modo: quia constat nobis talem esse infamatum &c. Per verba autem narratiua dicitur loqui, quando dicit: multorum clamor ad nos peruenit quod talis est infamatus. Hanc limitationem posuit Io. Andre. in additionibus ad Speculato. in tit. de inquisitione: in §. nunc tractemus. versu. hoc autem notandum, quem sequitur Abb. in c. cum oporteat. l. 3. notabili, de accusatio. Iacobinus de sancto Geor. in d. l. 3. in §. eiusdem. num. 2. ff. de testi. Iaso. in repe. l. admonendi. nu. 246. in fine. ff. de iure iur. 19 Decimo nono limita non habere locum vbi tractatur aliquid circa materiam peccati: nam ad euitandum peccatum, fama plene probat, ita tenet Abb. in c. 1. nu. 17. de postula. praela. quem sequitur Praeposi. in c. 1. nu. 10. de appel-

p 4 latio.

- latio. Fran. Aret. in conf. 13. col. 8. Hippo. in. d. l. de minore. i. §. plurimū. nu. 73. ff. de quæsti.
- 20 Vigefimò fallit quando agitur de informatione conficietiz alicuius: nam tunc fama plenè probat. ita concludit Anto. de Butri. in re pe. c. peruenit. col. 17. de cæfibus. allègat Com postellanū in. c. 1. de electio. lib. 6. quem sequitur Felin. in. d. c. veniens. nu. 9. de testibus. Hippo. de Marfi. in. d. §. plurimum. num. 82.
- 21 Vigefimoprímò limita non habere locum in consuetudine: nam consuetudo probatur per famam. ita tenet Cinus in. l. 2. in versic. secundò quæritur. C. quæ sit longa consuetu. quem refert & sequitur Alexan. in conf. 14. nume. 1. volu. 5. eandem opinionem sequitur etiam Hippoly. in. d. l. de minore. in. §. plurimum. num. 75. ff. de quæstio.
- 22 Vicefimosecundò limita non procedere in mala fide: nam mala fides benè probatur per famam. ita Bar. in. l. Celsus. nu. 18. ff. de vsucapio. Cardina. in conf. 28. Ange. in. l. eum qui. in. §. fina. ff. de Publicia. & in conf. 160. num. 5. Aret. in conf. 15. nu. 2. Hippoly. in. d. l. de minore. in. §. plurimum. nu. 76. ff. de quæstio. Ludou. Gozadinus in conf. 1. nu. 33. Mattheus de Afflictis in. c. 1. in. 4. notab. nume. 27. de pace iuramento firmada. in V sibus feudorum. Marianus Socinus Iunior in conf. 69. nume. 52. volumi. 1.
- 23 Vigefimotertiò limita non procedere in confinis: nam benè probantur per famam. ita tenet Archidia. in. c. inter memoratos. nu. 4. 16. q. 3. quem sequitur Io. de Imol. in. c. cum causam. nu. 5. de pbatio. & ibi Felin. nu. 9. Hippo. i. d. §. plurimū. nu. 78. pro quo facit quod. 5. dixi in. 7. limitatione. Eandem opi. tenet Gratus in conf. 95. nu. 15. vol. 2. facit tex. in dict. c. cum causam. de probationibus.
- 24 Vigefimoquartò limita non habere locum in ecclesiastico interdico: nam sola fama facit probationem sufficentem, vt interdico superioris obseruetur. ita probat glos. in. c. 1. in verbo. publicè. de postula. prælato. quam glos. sequitur ibi Abb. nu. 17. eandè glo. sequitur expressè Petrus Briaxius Navarrensis in Directorio electionū in. 1. par. c. 20. nu. 10. eandem etiam glo. sequitur Phil. Deci. vbi eam declarat. in. d. c. 1. nu. 48. de postula. prælato.

Regula. ecc.

Fama in criminalibus non facit semiplenam probationem. Hanc regulam pro-

- bat gloss. in. c. veniens. el. 1. in verbo. illorum. de testibus. & ita per illam gloss. tenet Bal. & Ioan. de Imo. ibi. Anto. de Butrio nume. 10. & Abb. nu. 8. Felin. num. 12. Phil. Deci. num. 25. & ibi cæteri Docto. Bald. & Docto. in. c. 1. de appellatio. Bar. in. l. de minore. in. §. plurimum. nu. 30. ff. de quæstio. & ibi Hippoly. num. 55. vbi allègat quàm plures Docto. eandem opinionem tenet Iaso. in repe. l. admonendi. nu. 250. ff. de iureiurā. Aymen Crauetta in conf. 541. nu. 6. Bartho. Capola in conf. 34. num. 5. in consiliis criminalibus. Iacobi. de. S. Geor. in. l. 3. in. §. eiusdem. nu. 10. ff. de testi. Salice. & Doct. in. l. ea quidem. C. de accusatio. & hanc dicit esse communem opinionem Marcus Antonius Blancus in tracta. de indicis & tortura. nume. 313.
- ¶ Ratio huius regulæ est: quia in criminalibus, probationes debent esse luce meridiana clariore. vt in. l. sciant cuncti. C. de probatio. canonicata in. c. sciant cuncti. 2. q. 8. quibus concordat regia. l. 2. tit. 14. part. 3. ita concludunt omnes supra dicti docto. & circa hanc regulam. vide Decium in conf. 429. nume. 9. & in conf. 189. nu. 3. Hierony. Gratium in conf. 136. nume. 2. vol. 1. Mattheum de Afflictis in cap. 1. notabili. 4. nume. 15. de pace iuramento firmada. in V sibus feudorum. Ioan. de Amicis in conf. 60. num. 2. Paulum Parisium in conf. 153. num. 12. cum aliis. volu. 4.
- ¶ Amplia primò, etiam si agatur de crimine ciuilitate: quia idè erit quod in criminalibus. ita concludit Antonius de Butrio in dicto cap. veniens. nume. 10. & ibi Abb. nume. 9. allègant tex. in cap. tam literis. de testibus. vbi dicunt probari quòd fama cum vno teste non probat. & ita illum textum expressè notat ibi Bald. nume. 1. in. 2. notabili. Ioā. de Anania in conf. 59. nume. 3. Felin. in dicto cap. veniens. num. 12. Iaso. in dicta. l. admonendi. num. 250. quam ampliationem reprehendit Decius in dicto. c. veniens. el. 1. num. 28. Eandem ampliationem ante Decium reprehendit ibi Ioā. de Imola nume. 8. quem sequitur Iacobi. de sancto Geor. in dicto. §. eiusdem. nume. 11. Ratio in qua se fundat Ioan. de Imol. est, quia quando agitur de crimine ciuilitate, non requiruntur ita strictè probationes sicut quando agitur criminaliter.
- ¶ Amplia secundò vt habeat locum in causa ciuili famosa & ardua: quia æquiparatur criminali. ita tenet Bald. in. d. c. veniens. el. 1. nu. 7. de testibus. allègat tex. in. l. propter litem. ff. de excusatione. tuto. quem sequitur Philip. Deci.

- Deci. num. 39. & ideò in matrimonio dissoluedo, quia gravis causa reputatur, nò sufficit fama cū vno teste. vt concludit Alexā. in confil. 143. nu. 4. volu. 2. què sequitur Hippo. in. d. §. plurimū. nu. 56. allègat notata per gloss. & docto. in. c. mulieri. de iur. iur. facit tex. & ibi notata per Anto. in. c. 1. de consang. & affini. Eandem opini. sequitur Iason in dict. l. admonendi. num. 251. ff. de iure iurand.
- 3 Amplia tertio habere locū in omnibus casib⁹ in quibus non defertur iuramentū in probationis defectū: nā in talibus fama cū vno teste non probat. ita tenet Bal. in. c. 1. nu. 3. de appel. què sequitur Philip. Deti. in. d. c. veniens. nu. 31. de testibus. Et casus in quibus iuramentū nò defertur in supplementum probationis, ponit Iason in repe. l. admonendi. num. 294. Hippo. de Marsiliis in. l. maritus. ff. de quæstionibus.
- 4 Amplia quartò, etiā si agatur de probada excommunicatione vt quis à iudicio repellatur. ita concludit Anto. de Butrio in dict. c. veniens. nu. 10. & ibi Felin. num. 12. facit quod supra dixi in regu. 299. in. 15. limitatione.
- 5 Amplia quintò, etiam si de hoc esset statutū episcopi, quòd per vnū testem de veritate, & tres de fama conuincatur quis de vsura. ita concludit Fredericus de Senis in conf. 17. per totum: què sequitur Petr⁹ de Ancharra. in repe. cap. 1. colu. 80. versi. accedat quòd supra. de constitutu. quos sequitur Felin. in. d. c. veniens. nu. 12.
- ¶ Limita primò quādo esset facta plusquā semiplena probatio. ita tenet Bal. in. l. si quis. in §. 1. ff. de x dēdo. nu. 4. quem sequitur Aret. in. d. c. veniens. num. 23. eandem opinionem tenet Ioan. Andr. in additionib. ad Specul. in tit. de probatio. in. §. fina. versi. decimotertiò. ad finē additionis. pro qua opinione ibi Aret. allègat tex. què dicit esse singularē secundū vltimū intellectū glo. in. c. præterea. de testibus. vbi si testes deponunt super adulterio de auditu, quia testes audiuerūt adulteros cōmisceri, tunc vna probatio iuncta cū fama & aliis legitimis adminiculis, probat crimen. Facit etiā tex. in. l. 1. in. §. idem Cornelio. in fine. & ibi Barto. ff. de quæstio. vbi ex vno teste de veritate cōiunctis argumentis fit plena probatio. facit etiā glos. & ibi Dominicus in. c. 1. in verbo. manifestos. de vsuris. lib. 6. Eandè opinionem sequitur Felin. in. d. c. veniens. nu. 13. de testibus. Iacobinus in dict. l. 3. in. §. eiusdem. nu. 13. ff. de testibus. Philip. Deti. in conf. 103. nu. 2. Thom. Grammaticus in decisione. 42. nu. 2. Deci. in. d. c. veniens. nu. 32. vbi dicit quòd hoc totum est in arbitrio iudicis, attenta qualitate famæ & præsumptione

- quæ esset vltra semiplenam probationem.
- 2 Limita secundò vt non procedat quantum ad inducendam purgationem. vt in. c. presbyter si à plebe. 2. quæst. 5. ita tenet Felin. in. d. c. veniens. num. 14. Iacobi. de sancto Georg. in. l. 3. in. §. eiusdem. num. 12. ff. de testibus.
- 3 Limita tertio vt non procedat quantum ad inquirendum. vt in. c. qualiter & quādo. el. segūdo. de accusatio. ita tenet Felin. per illum tex. in dict. c. veniens. num. 14. de testibus. Iacobinus in præallegato. §. eiusdem. num. 12.
- 4 Quarto fallit quo ad deueniendum ad torturā. ista est glos. nota. & cōmuniter approbata, què hoc clarè videtur probare. in. l. qui sine accusatorib⁹. in verbo. suspicionib⁹. ff. de quæst. ¶ Contrariam tamen opinionem, imò quòd fama non faciat indicium ad torturā contra aliquem, tenet Ioan. Andre. in additionibus ad Specul. in tit. de probationibus. in. §. videndū. in additione ad nu. 19. incipienti, sciāt. in fine. idem in tit. de notorio crimine. in. §. fama est. super versiculo. casus. ad finē additionis. Què refert & sequitur Anto. de Butrio in. c. tertio loco. nu. 19. de probatio. Ange. in tract. maleficiorū: in verbo. quòd fama publica. nume. 41. Panor. in. c. 1. num. fina. de purga. cano. & in. c. cum in contēplatione. de regu. iur. Alexan. in conf. 5. num. 3. volu. 1. & hanc opinionem dicit cōmunem esse Hippoly. de Marfi. in sing. 97. hanc etiam opinionem tenet Bart. in. l. milites. C. de quæst. & in. d. l. de minore. in. §. plurimū. num. 71. ff. eod. licet nò clarè. Hanc etiam dicit cōmunem Iason in repe. l. admonendi. num. 251. ff. de iure iur. vbi allègat quā plures docto. Eandem opinionem dicit esse cōmunem Hippoly. in. d. §. plurimū. num. 27. vbi dicit istam esse magis cōmunem opinionem & æquiore. Hanc etiā tenet Paul. Parisi. in conf. 153. nu. 21. vol. 4. idem Hippoly. in conf. 15. nu. 2. Eandem opinionem tenet Anto. Corsetus in Repertorio: in verbo. fama. Paris de Puteo in tracta. de syndica. in verbo. an fama. Marcus de Matua, vbi assignat rationē, in conf. 248. num. 7. Ioā. de Amicis in cōf. 85. nu. 4. Stephanus Bertradius in cōf. 31. nu. 2. vol. 3. secundæ impressionis. Et hanc opinionem dicit ita cōmuniter teneri Marcus Antonius Blancus in tract. de indicis & tortura: nu. 113. Iacobi. de. S. Geor. in. l. 3. in. §. eiusdem. ff. de testibus. Quam limitationē intellige vt dicam in regula infra proxima.
- 5 Quintò limita nò habere locū quando agitur tantū ad finem probadi iurisdictionem illius causæ: nā tūc fama publica in criminalibus facit plenam probationem. ita concludit Domi-

nicus de sancto Geminia. in. c. si iudex laicus. in. §. & si notoriū. nu. 2. in. l. notabili. de sententia. lib. 6. quem sequitur Hippoly. de Marfi. in dict. l. de minore. in. §. plurimum. nu. 74. ff. de quaestio.

- 6 Sexto limita non procedere quando cum fama esset dictum Syndici qui ita denūtiavit Titium. occidisse Caium: quia tunc fama facit semiplenam probationem. ita consuluit Barto. in consi. 191. in finalibus verbis. Quam opinio nē licet corrupte eā allēget, sequitur Augusti. Ariminen. in additio. ad Ange. in tracta. maleficiorum: in verbo, quod fama publica. nu. 43. Eandem opinionem sequitur Hierony. Gratus in consi. 136. nume. 17. volum. 1. Hiero. Zanetinus in tracta. differentiarum vtriusque iuris: differentia. 109. numero. 185.

Regula. cccii.

Fama in criminalibus nō facit indicium ad torturam. ita expressē tenet Barto. in. l. milites. C. de quaestio. & Anto. de Butrio. & ibi docto. in. c. veniens. el. primero. de testibus. Quā opinionem sequuntur docto. in regula praece denti. in. 4. limitatione relati. De iure regio probatur in. l. 3. titu. 30. part. 7.

Hanc regulam ponit Bernar. de Luco cū duabus limitationibus, remittēdo se ad Hippoly. in. l. de minore. in. §. plurimum. nu. 27. ff. de quaestio. in regula. 333.

- 1 **L**imita primò quodcumque fama est vehemens. ita expressē concludit Barto. in consi. 191. Eandem opinionem sequitur Bal. in cap. 1. in. §. iniuria. de pace iuramen. firmā. in v. sibus feudo. Felin. in dict. cap. veniens. nu. 15. de testibus. Augusti. Ariminen. in additio. ad Angel. in dict. tracta. maleficiorum: in verbo, quod fama publica. nume. 42. Thom. Grammaticus in consi. 57. num. 16. in criminalibus. opinione hanc sequitur Hippoly. de Marfi. in dicto. §. plurimum. nume. 28. & in. l. patre vel marito. nume. 59. ff. de quaestio. & in practica criminali. in. §. diligenter. num. 20. & in consi. 3. num. 6. & in consi. 49. num. 65. & in singu. 97. & ling. 205. Paul. Parisi. in consi. 153. nume. 22. volum. 4. Hierony. Gratus in consi. 57. nume. 2. lib. 2. Matthæ. de Afflict. in. c. 1. num. 17. de pace iuramen. firmā. in v. sibus feudo. Thomas Grammaticus in decisio. 34. num. 52. & ibi num. 53. dicit qd relinquitur arbitrio iudicis quādo fama dicatur vehemens. Hippoly. in dicto. §. plurimum. num. 10.

2 **L**imita secundò quando cum fama adesset dictum officialis denuntians cum iuramento. ut supā dixi in praece denti Regu. in finali limitatione. Eadem opinionem tenet Paris de Puteo in tracta. syndicatus: in verbo, an fama. nume. 3. pro qua opinione allēgat tex. in Authē. hodie. C. de repudiis. Matthæ. de Afflict. in. c. 1. in. 4. notab. num. 35. de pace iuramen. firmā. in v. sibus feud.

3 **L**imita tertio quando contra illum malefactorum contra quem vix & fama de delicto commisso est etiam probatum, illum hominem esse male famam, vitam, & conditionis. ita expressē tenet Albertus Gandinus in tracta. maleficiorum: in rubrica, a quo vel a quibus possit fama incipere. nume. 12. quem sequitur Augusti. Ariminen. in additionibus ad Angel. in verbo, quod fama publica. num. 44. Pro qua opinione est tex. de iure regio in. l. 3. tit. 30. part. 7. pro quo vide Matthæ. de Afflict. in dict. c. 1. in. 4. notabi. num. 41. de pace iuramen. firmā. Hieronymus Zanetinus in tracta. differentiarum vtriusque iuris: differentia. 109. numero. 185.

4 **Q**uarto fallit quodcumque fama adesset fuga: nam tunc talis infamatus potest torqueri: ut in Authē. de exhibēdis reis. in. §. si verò. colla. 5. & in Authē. de sanctissimis episcopis. in. §. si quis autem. colla. 9. nam tunc iste talis potest torqueri. ita expressē per illum tex. tenet Matthæ. de Afflictis in dict. 4. notabi. nu. 40. Eadem opinionem tenet Barto. in. l. fina. ff. de quaestio. Ioan. de Imo. & ibi Felin. nume. 6. in. c. nullus de prae sumptio. vbi hoc declarat. hanc etiam opinionem tenet Hierony. Gratus in consi. 48. num. 8. volu. 2. Circa quam limitationem vide tex. de iure regio in. l. 3. titu. 29. part. 7. doct. in. l. lege Cornelia. ff. ad Syllania. & vide infra in Regu. 307.

5 **Q**uinto fallit quando fama habuit originem ab honestis personis: nam tunc bene facit indicium ad torturam. ita sentit Bald. in. c. 1. in. §. item si Vasallus. colum. vltima. de controuersia inuestitu. Salice. in. l. ea quidē. C. de accusatio. facit tex. in. c. qualiter & quādo. el. segūdo. de accusatio. & in. l. miles. in. §. mulier. & qd ibi notat Barto. ff. de adu. Paris de Puteo in tracta. syndicatus: in verbo, an fama. numer. 1. Hanc opinionem tenet Hippoly. in dicto. §. plurimum. num. 30. & in singula. 97. & in consilio. 3. nume. 5. & in consi. 30. num. 5. Fran. Arctinus in dicto cap. veniens. nume. 35. & ibi Felinus nume. 17. Paulus Parisius in consilio. 153. nume. 12. volum. 2. facit etiam tex. in cap. cum in iuuentute. de purgatione canonica.

Regula. cccii.

Regula. cccii.

Famulo dicens, nē reuertaris domū nisi sentiam nouū de te, si famulus occidat aliquē, tenetur dominus de homicidio, quando dominus prius recipit aliquam iniuriam.

Hanc regulam ponit Bar. in. l. si quis mihi bona. in. §. pater Seio. num. 2. per illum tex. ff. de acquiren. hered. & illud dict. Bar. vltra docto. ibi sequitur Ancharra. in. c. ex literis. de excessibus pra. & ibi Abb. vbi pro hac opinione Bart. allēgat illū tex. Eandem opinionem Bart. sequitur Alexan. in consi. 117. nu. 4. & in consi. 118. num. 5. volu. 4. Eandem opinionem sequitur Ripa in. l. si ventri. §. si. num. 4. ff. de priu. cred. Felin. in. c. afferte. nu. 13. de prae sumptio. & in. c. sicut dignū. nu. 12. de homicidio. Iacobi. de sancto Georg. in. l. 1. nu. 6. C. de seruis fugi. Ange. Areti. in tracta. maleficiorum: in verbo, & Seproniu mandatorē. nu. 41. & ibi Augusti. Ariminen. in additionibus dicit hanc esse communem opinionem. Pro qua opinione Bart. facit notabile dictum eiusdem Barto. in. l. sed si vnus. in. §. seruis. nu. 2. ff. de iniuriis. vbi dicit quod quodcumque aliquis interfecit aliquem per alienum hominem, qui de necessitate debet ei obedire, dicitur proprie interficere. allēgat ad hoc tex. in. l. ita autem. in. §. gessisse. ff. de administra. tuto. Eadem opinionem tenet idem Barto. in. l. 3. in. §. si procurator. ff. quod cuiusque vniver. nomi. pro qua opinione facit etiam tex. & ibi Abb. num. 9. & Felin. num. 5. in. c. mulieres. de sentē. excōmu. quod dictum Barto. sequitur Hierony. Gratus consi. 5. nu. 11. volu. 1. Matthæ. de Afflict. in cōstitu. Neapoli. lib. 1. Rubri. 12. num. 17.

1 **A**mplia primò procedere etiam si dominus dixisset famulo in aurē certa verba, & ille statim iuit & occidit hominē: Nam praesumitur factum de mādato domini: ita expressē tenet idem Barto. in. l. si ventri. in. §. fina. nume. 1. ff. de priuilegiis credito. per glof. ibi: quē vltra Ang. ibi sequit Bal. in. l. multū. col. 2. C. si quis alteri vel sibi. & in. l. 1. col. 4. C. de seruis fugi. & in. c. veritatis. col. 3. de dolo & contu. Alexan. in. l. si cūm dotem. in. §. si mulier. in. 7. notabili. ff. solut. matrimo. Ioan. de Ana. in consi. 3. Felin. in. c. 1. nu. 12. de officio delega. Hippoly. in. l. 1. in. §. praeterea. nu. 27. ff. de quaestio. Hierony. Gratus in consi. 110. num. 11. vol. 1.

2 **A**mplia secundò etiam si famulus extitisset per multos dies qd nō comisset maleficiū: nam si postea comisit tale delictū videtur comisisse vigore mādati. ita concludit Inno. in. c. ad audie

tiā. de homi. quem sequitur Felin. in. c. sicut dignū. nu. 12. de homici. Hanc opinionem tenet Bar. in. l. non solum. in. §. si mādato. nu. 2. ff. de iniuriis. quem sequitur Ange. Areti. in. d. tract. malefi. in verb. & Seproniu mādatorē. nu. 15.

3 **A**mplia tertio habere locū etiā si dñs proferēs talia verba famulo expressē inhiuisset nē occideret: nā sequuto delicto tenetur dñs iuxta tex. c. fina. de homici. lib. 6. & ita per illū text. hoc tenet Bal. in. l. nō ideō minus. nu. 34. C. de accusatio. Eandem opinionem tenet Matthe. sylanus, licet de Bald. nullam mentionem faciat, in singu. 188. in fine. Maria. Soci. in cap. ad audientiam. num. 63. de homicidio.

Hanc regulā cū. 6. limitatio. ponit Bernar. de Luco in regu. 201. remittēdo se ad Iaso. in. l. 1. a nu. 28. vsq; ad num. 38. C. de seruis fugi.

Regula. ccciii.

Famulos vel cōsanguineos habēs in domo, qui essent hoēs improbi, dñs ex ipso delictis tenetur: quia praesumēdū est quod perseuerabūt in delictis suis. vt in regu. semel. de regu. iur. lib. 6. & dominus accipiens eos in domo, praesumitur informatus de eorum conditione. vt in. l. fina. in. §. seruis. ff. nau. caupo. & stabula.

Hanc regulā ponit Card. Zabarella in Cle. nē in agro. in. §. porro. i. 4. notab. de statu. monacho. quē sequit Felin. in. c. Petr. nu. 7. de homici. Philo. Det. in. l. 3. nu. 8. & ibi Curt. Iuni. num. 9. & docto. moder. in. c. de pactis. Alciat. in tract. praesumptio. in. 3. Regu. praesumpti. 40. Franc. Zoanett. Bononien. in cōsi. 27. nu. 6. pro qua opinioe est tex. in. c. nulli. de accusatio. & in. l. si. de abigeis. Et circa hanc regu. vi. las. in. l. age cū Gemini. nu. 7. C. de trāfact. Petru de Ferra. in practi. in forma inquisi. in verb. trāseat. n. 6. Limita & intellige istā regulā, vt nō procedat ad hoc vt praedicti dñi puniatur eadem poena qua ipsi delinquentes, sed mitius arbitrio iudicis, ex quo puniuntur per praesumptiones: secū dū doctrinā Inno. in. c. quia verisimile. de praesumptio. nu. 2. vbi tenet qd quoties cōdenatur quis ex praesumptionibus seu ex praesumptiuis probationibus, iudex debet multū tēperare sentētiā, & mitigare poenā. quē ibi sequitur docto. Canonistē, p̄cipuē Abb. & Felin. nu. 6. per tex. ibi. sequitur etiā Iaso. in. l. 1. nu. 28. C. de seruis fugi. & in. l. 1. nu. 21. ff. si certū pet. Philo. Det. in cap. tertio loco. nu. 6. de pbatio. Thom. Grammat. in decisio. 42. nu. 13. & cū illo dicto Inno. esse cōmu. opinio. testat expressē Pala. Ruui. in allega.

in allega. h̄zrefis. §. n. illud etiam dictum, vbi id notabiliter declarat; sequitur Iacobinus in Rubric. número. 7. ff. de probatio. Ratio est: quia in hoc casu videtur potius argui culpa domini quam dolus. vt in. l. culpa caret. ff. de regu. iur. Bald. in. c. veritatis. num. 5. de dolo & cōtu. quod tamen intelligo verum quando delictū non fuisse factum contemplatione domini: quia si eius contemplatione esset factum, eadē poena veniret puniendus qui ipse delinquit. Pro qua opinione facit notabile dictum. Andreas Barba. in. c. i. nume. 34. de officio delega. vbi concludit quod si famulus presente domino habente verba cum aliquo, percussit illum ense vel alio modo, si delictum famuli cedit ad cōmodum domini, imputatur ipsi domino. pro quo allegat dictū Bal. in. l. de pupillo. in. §. si quis ipsi pratori. ff. de noui ope. nūtia. vbi si famulus potestatis verberauit appellan- tem, presumitur de mandato potestatis. quod dictū Bart. sequitur ibi Alexan. & Bald. in. l. i. cap. de seruis fugi. Felin. in. c. mulieres. de senten. excom. num. 4. Hippoly. in. consi. 20. nu. 1. Matthiæ. de Afflict. in. constituti. Neapo. lib. 1. Rubri. 2. numero. 8.

Regula. ccciiii.

Famulus de mandato domini tenetur prestare operas alteri, quas sibi exhibere tenetur. Hanc regulam probat textus in. l. operæ in rerum. in. fine. ff. de operis liberto. & in. l. ho mines. & in. l. vxori. in. §. Scrupium. ff. de vsu fructu legato. Ratio est: quia is qui conduxit, alteri potest locare. vt in. l. cum plures. ff. locati. & illa pecunia per famulum acquisita acquiritur domino. vt in. l. patronus. & in. l. si liber tus. la. primera. & in. l. qui libertinus. ff. de operis liberto.

- 1 Primò fallit quando dominus vellet delegare operas turpes, quas ipse dominus non potest exigere. vt in. l. hac demum. ff. de operis liberto.
- 2 Secundò limita quando extra locum vellet vt famulus seruiret: quia famulus non tenetur si ad illas operas non esset obligatus. vt in. l. vsuras. & ibi docto. C. de solutio.
- 3 Tertio fallit quando dñs his quibus operas iubet exhiberi esset odiosus, vel onerosus, vel rixosus: nā tunc non tenebitur famulus eidē seruire. argumēto tex. in. l. 2. ff. vt in possessio. legato. & in. l. inuicis. ff. de fideicommissa. liberta. in. l. fina. C. de pactis inter empto. & vendi. quia non debet fieri deterior conditio fa-

muli. vt in. l. generaliter. in. fine. ff. de fideicommissa. liberta.

Regula. cccv.

Famuli scholarium & clericorum, gaudent priuilegio ipsorum. Hanc regulam probat tex. & ibi docto. in. Authen. habita. C. nē filius pro patre. & in. clericorū famulis probat tex. in. l. 1. & 2. C. de episco. & cleri. quam opinionem tenet Philip. Fran. in. proemio. 6. in. verbo, scholaribus. Iacobus Rebuffus in. l. vnica, in. §. fina. de collegiatis & nummulariis. lib. 1. Et circa hanc regulam vide Felin. vbi eam declarat, & plura adducit. in. c. 2. nume. 2. de foro compe. Iason, & ibi docto. vbi hoc etiā exami- nant, in. l. scriniarios. C. de milita. testamē. Bal. notabi. in. dict. l. 1. C. de episco. & cleri. vbi in su- prā dictis locis reperies hanc regulam ampliatam & limitatam. Et qui proprie dicantur de familia domini, ponit Felin. in. c. in sinuāte. de officio delega. Matthæ. de Afflict. in. Constitutio. Neapoli. lib. 1. Rubri. 15. num. 19.

Hanc regulam in famulis scholarium cum duabus ampliationibus & vnica limitatione, vbi plura congerit in proposito, ponit Petrus Rebuffus in. tract. de priuile. scholarium: priuilegio. 160. à nume. 1. vsq; ad finem.

Quæ regula in famulis scholarium est hodie correctæ de iure regio, per pragma. 25. in volumine pragmaticarum.

Regula. cccvi.

Famulus intra triennium salarium à domi- no petere debet: aliās post tres annos non auditur. Quæ regula probatur de iure Regio in. pragmatica. 157. de Madrid, Anni Domini. 1528. vbi dicitur quod seruitia famulorum per triennium prescribuntur. Circa quam regulam vide quæ dixi in. regu. 6. & Philippum Corneum in. consi. 269. & 28. volu. 1. item. D. Couarruias in. repetitio. rez. possessor. 2. parte. §. 11. nume. 2.

Limita primò non procedere quando impe- diuntur petere aliquo iusto impedimento. vt cap. cōmissa. de electio. libro. 6. in. l. fina. C. de adulte. in. l. si cum ipse. ff. de excusa. tuto. ita expresse tenet Bald. in. Authen. nisi tricēnali. in. princip. versi. sed quid dices. C. de bonis ma- ter. vbi dicit quod hæc limitatio est naturalis: quia vbi non est negligentia, non debet esse poena. Eadem opinionem tenet Iason in. cōfi.

35. col. 2.

35. col. 2. volu. 1. facit quod notat Alexan. in. cō- filio. 67. num. 7. libro. 6.

Secundò fallit quando dominus iurauit solue- re: quia iuramentum perpetuat actionem. vt in. l. nam & postea. in. §. si his qui temporali. ff. de iure iur. quam opinionem sequitur Iaso. in. additioni. ad Christophorum. in. §. sed aliquā do. in. additione ad nu. 5. Insti. de vsucapio. vbi dicit quod hoc sumitur ex notatis per Anto. de Butrio post Hostien. in. c. si diligenti. de præ- scriptio. ita etiam tenet idem Iaso. in. §. de consti- tuta. Insti. de actio. Hanc etiam opinionem per illum tex. tenet Bart. in. d. §. si his qui tem- porali. & ibi Iaso. nu. 4. Hippoly. vbi dicit ita obtinuisse in contingencia facti, in. singul. 141. vbi etiam quam plures docto. allegat. Felin. in. cap. fina. nu. 7. de præscriptio. Marcus Anto. Baueria in. tracta. de virtute & viribus iuramē- ti: priuilegio. 29. nu. 42. quæ opinionem tenet Corneus in. consi. 328. nu. 22. volu. 1. & Roderi. Suarez, vbi hoc notabiliter examinat, in. repe- ti. l. post rem iudicatam. fol. 116. col. 3. num. 2. in. §. considera vltimò. ff. de re iudica.

Tertio limita non habere locum quādocunq; famulus peteret debitum cōpetens sibi actione reali: ita Bald. in. l. penulti. C. quod cum eo. Iason in. princip. Insti. de actio. num. 101. post Bal. & Areti. ibi. quam limitationē latiùs examinaui in. d. regu. 6. in. l. limitatione. & ideo si famulus relinqueret vestes apud dominū de- positi nomine, eas repetere poterit, etiam post tres annos, non obstante supra dict. pragma.

Quartò limita si famulus deserat dominum, & statim redeat: tūc nō videtur recessisse: ideo annus cōputabitur à die quo nouissime disce- det cum effectu. vt in. l. 3. ff. de diuortis. & in. l. quod calore. vbi hoc notat docto. ff. de regu. iur.

Quintò limita quādocunq; talis præscriptio esset per litis contestationem interrupta: quia famulus intra tres annos cōuenit dominum, & lis fuit incepta, tunc perpetuatur actio. vt est tex. & ibi docto. in. dict. l. nā & postea. in. §. si is qui temporale. & in. l. fina. C. de præscri- ptio. 30. vel. 40. annorū. quod latè tradidi in. dicta regu. 6. in. fine.

Limita sextò non procedere in foro conscien- tiæ: nam si dominus sciat se hoc famulo debe- re, non est tuus quo ad Deum: cum sit malæ fidei possessor. vt in. c. vigilati. in. c. fina. de præ- scriptio. cum similibus. ita expresse cōcludit Philip. Corneus in. consi. 169. num. 35. & in. consi. 328. num. 14. & 32. Quam limitationem allegā- do fratrem Alfonso à Castro, qui ita eam tenet, posui in. d. regu. 6. in. l. limitatione. Hanc

etiam limitationem tenet Guillelmus Rouille in. glo. ad cōsuetudines Cenomanenses: art. 35. Limita septimò si rem aliquam domini famulus habeat: Nā si res ab eo petatur, poterit famulus excipere de salario, etiam post tem- pus: quia quando quis agere in ciuilibus pro- hibetur, excipere tamen poterit. ita Bart. in. l. 1. in. §. sublata. & ibi Iason in. 2. lectu. ff. ad Tre- bellia. Ratio: quia exceptiones sunt perpetuæ: vt in. l. purè in. §. fina. ff. de doli mali & metus exceptioe. glof. in. l. sicut. in. verbo, persecutio- ne. C. de præscriptio. 30. vel. 40. annorū. Barto. vbi hoc notabiliter declarat, in. l. societatem. in. §. arbitrarium. nume. 22. ff. pro socio.

Octauò limita non procedere quando debi- tor conuenitur coram conseruatore, vel alio iudice ecclesiastico: quia supra dict. ordinatio non astringit hos iudices. vt in. c. ecclesiæ fan- ctæ Mariæ. & quod ibi notatur, de constitua- notat Bald. in. consi. 184. col. 2. volu. 3. Corneus in. consi. 328. volu. 1. num. 25. facit tex. & quod ibi notant docto. in. c. fina. de rebus Eccle. nō alienan. & quod supra dixi in. regu. 135.

Nonò limita quando debitor confitetur se il- lam summam debere: nam tunc iudex debet dominum condemnare ratione confessionis, etiam si aliās fuisset absolutus: quia confessus pro iudicato habetur. vt in. l. 1. ff. de confessis. facit etiam text. in. c. 2. de purga. vulga. & in. e. quia pleriq; de immu. eccle. vbi dicit quæ au- diri post sententiā, si pars cōfiteatur eā iniquā:

Decimò limita quando dominus non excipe- ret: de supra dict. pragma. nam etiam post tres annos poterit condemnari. vt in. l. 4. in. §. hoc autem iudicium. ff. de damno infesto. & in. l. de pupillo. in. §. qui opus. ff. de noui ope. nūti. Cuius est ratio, cū iudex non teneatur impar- tiri officium nō postulatam. vt in. d. §. hoc au- tem iudicium. pro quo facit quod in proposi- to huius limitationis adducit Ripa. in. d. §. hoc autem iudicium. Phili. Deti. in. l. res iudicata. nu. 4. ff. de regu. iur. Iaso. in. l. patre furioso. nu- me. 11. cum aliis. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Pro qua limitatioe facit: nam præscriptio excludit actionem: vt in. c. ad aures. & ibi Felin. de præscriptio. probatur etiam in. supra dict. prag. notat Bal. in. l. si penè. ff. de conditio. in. debi. & in. l. C. si aduer. credi. & in. l. sicut. vbi glof. C. de præscriptio. 30. vel. 40. anno. & sic cū præscriptio pariat exceptionem, illam debuit pars opponere: aliās sibi imputet, si iudex eū condēnet post tres annos. quæ exceptio si fue- rit omissa in. i. instātia, in. causa appellatiōis al- legari pōt. vt in. l. per hāc. C. de tēpori. appella- Vndecimò

Undecimò limita non procedere à contrario sensu: nam si dominus accepit famulum vt eū doceret officium suum si erat artifex: & sic famulus volebat ab eo discere illud officium, & dabat domino decem vel quinque aureos singulo anno: nam si dominus intra tres annos nō petat salarium, poterit postea petere. Quia suprà dicta pragmati. debet strictè intelligi in casu in quo loquitur: & lex loquens in debitor, non comprehendit creditorem, & econtrà. ita Bart. & alij in l. i. ff. si certum peta. Bald. in Rubri. C. de rebus creditis.

Duodecimò limita vt etiam post tres annos si famulus non possit recuperare debitum, possit recuperare rem æquiualem à domino. ita tenet Panor. post Innocen. ibi nu. 8. in c. olim. el primero, de restit. spolia. & ita expressè tenet in regu. 88. in §. limitatione: vbi latè. Ratio huius limitationis est: nam calūnia per calumniam repelli potest. vt est gloss. in c. cupientes. in verbo, malignantiū. de electio. lib. 6. quam opinionem vltra docto. allegatos in dicta regu. 88. tenet Matthg. de Afflictis in c. 1. supcr gloss. num. 16. de pace iuramēto firmā.

Regula. cccvii.

Famulus si aufugit, eo ipso res amissas pet dominum præsumitur subtraxisse. Hanc regulam probat gloss. in Authen. de exhiben. reis. in §. si vero etiam quidam iurent. in gloss. in verbo, factū. Collatio. §. facit tex. in l. 2. in §. si autem reus. & in §. si actor. C. de iuramē. calum. Ratio est: quia fuga facit quē suspectū & haberi pro confesso. vt in d. §. si vero quidā. notat gloss. in l. impuberibus. in §. præterea. ff. de suspectis tuto. Circa quā regulā vide Bart. in l. consiliarios. C. de assessoribus. Lucan. de Pēna in l. coloni. C. de agricolis & cens. lib. 2. vbi plurā de materia fugæ. Ludou. Rom. in l. lege Cornelia. & ibi Ioan. Igneum. ff. ad Syllania. Felin. in cap. nullus. de præsumptio. Ioan. Bernard. in regu. 302. Iaso. in repe. l. admonēdi. nu. 167. ff. de iure iur. Hippoly. in repe. Rubri. C. de probatio. num. 259. Corset. in Repertorio ad Abbatem in verbo, fuga. Marcū Antonium Blancum in tract. de iudiciis & tortura. numero. 423.

Limita primò procedere quādo aufugit ante accusationem: secus si post: quia tūc licet fugiendo redimere sanguinem suum. ita expressè tenet Bart. in l. 1. num. 1. ff. de bonis eorū qui ante sententiam mortem sibi con. quem sequi

tur Matthe. Matthesella. in notabili. 146. Iaso. in repe. l. admonēdi. num. 169. ff. de iur. iur. & in l. si his qui. num. 5. C. qui testamē. face. poss. Ludou. Roma. vbi dicit se ita vidisse practica. ri. in d. l. lege Cornelia. nu. 2. & ibi Ioan. Igneus num. 17. ff. ad Syllania. Hippoly. in dict. repe. Rubri. C. de probatio. num. 259. Angel. Areti. in tracta. maleficiorum: in verbo, quod fama publica. numero. 46. Hippoly. in singula. 15. & in singula. 497. Montalius in gloss. l. 3. titu. 29. part. 7.

Limita secundò nisi ille qui aufugerit sua spontanea volūtate, reuersus est: nā propter ipsam fugam non grauatur eius opinio. ita Bar. in l. quis sit fugitiu. in §. 1. ff. de edilitio edicto. per tex. ibi: & ibi Cepola nu. 15. idem Cepola in l. bouem. in §. qui ad amicum. num. 1. ff. eod. tit. facit tex. in l. 3. ff. de re milita. vbi qui fugit animo reuertēdi non patitur pœnam ex fuga. & ita tenet Bald. in l. 1. C. de seruis fugitiuis. facit tex. in l. 3. ff. de diuor. & in l. quicquid calore. ff. de regu. iur. & dictū Bar. vbi suprà sequitur Anto. Corset. in Repertorio ad Abbatem: in verbo, fuga. pro qua limitatione videtur text. in l. 30. styli.

Tertiò limita procedere nisi prædictus famulus aufugit propter seueritatem iudicis vel domini: nam tunc non habet locum hæc regula. ita tenet Lucas de Penna in dict. l. si coloni. C. de agrico. & cens. lib. 2. pro qua opinione facit tex. in d. l. quis sit fugitiuus. in princi. versi. itē nē eum quidem qui à prætorē, cui in disciplina traditus erat fugisset. & in versi. sicuti nec eum quidem qui cum dominum animaduerteteret. ff. de edilitio edicto. & ibi Cepola nu. 6. Ludou. Roma. in d. l. lege Cornelia. nu. 55. ff. ad Syllania. Iason in repe. d. l. admonēdi. nu. 169. ff. de iur. iuran.

Quartò limita non habere locum quādo quis aufugeret & iret ad superiorem: quia non dicitur fugere: nam itineris arreptio ad superiorem loco appellationis habetur, secundū Hostien. in c. vt debitis. de appella. notat Bal. per illum tex. in l. sed & si per prætorē. in §. fina. ff. ex quibus cau. maio.

Quintò fallit quādo cum famulus aufugisset ex aliqua iuxta causa. ita probat tex. in l. quis sit fugitiuus. in §. apud Labronem. ff. de edilitio edicto. & ibi hoc tenet Cepola. Eadē opinionem tenet Bal. in l. in bonæ fidei. nu. 7. C. de rebus credi. Iaso. in dict. repe. l. admonēdi. numero. 69.

Regula. cccviii.

Fœminæ

Fœminæ regulariter deterioris cōditionis sunt quàm viri, quantum ad ciuilia & publica officia. Hanc regulā probat tex. in l. fœminæ. ff. de regu. iur. in l. 1. ff. ad Velleia. in l. fina. Carbi. tutele ibi, ab omni iudiciorū agmine. in l. fina. ff. de fide instru. tex. notab. in l. multis. ff. de statu homi. Circa quā regulā vltra docto. in l. 62. Tauri, vide Andre. Tiraquel. in ll. connubia. in gloss. 3. nu. 160. Casarem Lamberti. in tracta. iuris patrona. in 3. parte. 2. libri. in 19. arti. 5. q. principalis: fol. 361. col. 4. nu. 1. cum aliis. Ioan. Cirier, vbi ponit rationem huius regulæ, in tracta. de primogeni. in l. 1. lib. q. 20. per totam. q. Chassanæ. in consuetudi. Burgun. in titu. des iustices. Rubri. §. 6. fo. 65. col. 2. nu. 40. Guiller. Benedict. vbi ponit plures laudes fœminarū, in repe. c. Rainūtius. in verbo, duas habens filias. num. 4. cum sequentibus. Chassanæ. in Catalogo gloriæ mundi: in 2. parte, consideratione. 8. cum sequentibus considerationibus: vbi etiam ponit plures laudes mulierum. Pyrrhum Englebermæū, & docto. in l. fœminæ. ff. de regu. iur. Marcum de Mantua in tractatu legis Oppie, posito post. 500. apothemas quas fecit in magno volumine. Matthæ. de Afflict. in c. vnico. num. 46. de natura successions feudi. Nepotē à mōte Albano in tracta. de exceptionibus, articu. 7. Gome. in c. mulieres. de iud. lib. 6.

Hanc regulā ponit Specula. post gloss. in d. l. in multis. in tit. de procurato. in §. rōe. vbi ponit 37. casus in quibus fœminæ sunt deterioris cōditionis quàm viri. Alios casus etiam in quibus fœminæ sunt deterioris cōditionis quàm masculi, ponit Lāberti. in tract. iuris patro. in 1. parte. 1. libri. in 2. art. 7. q. principalis: fol. 58. nu. 1. cum sequentibus. Præterea. 39. casus ponit Philip. Deti. in dict. l. fœminæ. nu. 1. vsq; ad nu. 55. Casus autē in quibus fœminæ sunt melioris conditionis quàm viri, ponit Hippoly. de Mar. in singu. 248. Undecim casus ponit Specula. in d. titu. de procura. in d. §. ratione. nu. 3. Decē & octo casus ponit Philip. Deti. in d. l. fœminæ. à nu. 70. vsq; ad num. 83. Ad hæc ceterum casus in quibus cōditio fœminarum est melior quàm masculorū, ponit Ioā. Basianus in gloss. ad consue. Aluerniæ: in titulo des donacions. cap. 14. articu. n. per totū. fol. 85. col. 3. cū sequē. Postremò circa hanc regulam. 13. casus in quibus cōditio fœminarum & masculorum est æqualis, ponit Specula. in d. §. ratione: num. 3. versi. porrò. Philip. Deti. in d. l. fœminæ. nu. 86.

Regula. cccix.

Fœmina non succedit in feudum. Hanc regulam probat tex. in c. 1. in §. & hoc autem notandum est. de his qui feud. dare poss. in v. si bus feudo. & in c. 1. de successione feudi. De iure regio probatur in l. 6. titu. 26. part. 4. & ita expressè tenet Bal. in d. l. quoties. nu. 7. C. de suis & legi. here. Roma. in consi. 32. Iaso. in cōsi. 8. nu. 2. & in consi. 9. nu. 2. & in consi. 14. nu. 1. volu. 1. Paul. de Cast. in cōsi. 176. in 1. volu. Bart. in consi. 72. & 92. Ange. in cōsi. 262. & 321. Alex. in consi. 10. col. 2. volu. 5. Maria. Socii Junior in consi. 65. nu. 23. vol. 1. Paul. Parisi. in cōsi. 4. nu. 2. & 3. & in consi. 12. nu. 1. vol. 1. & in consi. 72. nu. 75. lib. 4. Ludou. Gozadinus in consi. 8. nu. 5. & in consi. 10. nu. 13. & in consi. 26. num. 31. & in consi. 56. nu. 16. Ripa in consi. 1. num. 69. volu. 1. Carol. Ruin. in consi. 167. nu. 6. volu. 5. & in cōsili. 18. nu. 1. cū aliis, lib. 1. Roma. in consi. 1. nu. 1. cum aliis. Andre. Barba. in tracta. de præstan. Cardina. in 5. q. 1. partis: nu. 15. Matthæ. de Afflict. in c. 1. in §. filia verò. nu. 1. de successi. feudi. Nicola. Boërius in consuetu. Bituricen. in título de feudis. §. 7. Paul. Parisi. in consi. 98. nu. 15. volu. 2. Et circa hanc regu. vide Paul. Parisi. in consi. 1. nu. 1. cū aliis, volu. 1. Vdalricū Zafitū in tract. feudorū: in 8. parte, num. 36. cum aliis. Laurentium Sylluanū in consi. 1. nu. 28. & 117. Corne. in consi. 239. num. 1. cum sequen. volu. 1. & quod suprà dixi in regu. 103.

Hanc regulā cū 7. limitationibus posuit Bernard. de Luco in regu. 282. remittēdo se ad Georgiū Natam. in repe. c. quāuis pactū. nu. 183. de pactis. lib. 6. quas limitationes ante Georgiū Natā posuit Bal. Nouellus in tract. de statutis loquentibus de dote, posito in tract. de dote. q. 42. nu. 2. Et quinq; rationes ad hanc regulam ponit Bal. in l. quoties. nu. 7. C. de suis & legi. heredi. quæ refert Iason in l. si quis id qd. nu. 12. ff. de iurisdic. omni. iud. eadē ratiōes ponit Chassanæ. in consue. Burg. in tit. des fiefz. Rubri. §. 5. fo. 112. col. 1. nu. 28. Eadē ponit Guillermus Benedict. in rep. c. Rainūtius. in verbo, duas habēs filias. nu. 31. eadē ponit Frā. Curti. Junior in tract. feudo. in 3. part. in princi. nu. 1. Ioan. Iacobus de Leonardis in consi. 114. nu. 28. inter consi. Alberti Bruni.

Porrò vltra suprà dictas limitationes primò fallit quā adesset consuetudo quæ fœmina succedat in feudū: vt est in regno Sicilia. quia stāte tali cōsuetudine licet mulieres succedūt in feudis. vt in c. 1. de feudi cognitioe. in v. si feud. & ita expressè tenet Ioā. Faber in Authē. ingressi. C. de sacr. feccl. Alvaro. in c. 1. in §. & quia vidē m. & ibi Andr. de Iser. qui feudū dare poss. Ias. in l.

- in. l. de quibus. nu. 64. ff. de legibus. Iacobinus de sancto Georg. in tracta. feudo. in verbo, & foeminis. num. 9. Chassanæ. in cōsuetu. Burgū. in titu. des. fiefz. Rubri. 43. §. 5. fol. 12. col. 1. nu. 29. Eandem opinionem tenet Ioā. Campecius in consil. 11. nu. 53. inter consilia Alberti Bruni. Philip. Deti. in consil. 39. num. 12. & in cōsi. 208. nume. 5. & in consil. 424. nu. 13. & in consil. 445. num. 20. & in consil. 488. num. 17. Ludou. Gozadinus in cōsi. 8. num. 10. & 41. Paul. Parisius in consil. 13. num. 21. volu. 1. Matthæ. de Afflict. in. c. 1. num. 25. de alienatione feudi paterni. & stante suprà dicta cōsuetudine, etiam si dignitas sit regia, potest foemina succedere: vt suprà dixi. ita expressè tenet Panor. in. c. dilecti. & in. c. significasti. de arbitris. & in. c. ex parte. de foro compe. Chassanæ. vbi suprà, nume. 32. vbi ponit omnes dignitates in quib⁹ in regno Franciæ foemine succedūt. & in quibus regnis foeminae succedunt & in quibus nō succedūt, ponit Andre. Tiraquel. in tracta. de primogenitu. q. 10. num. 2. cum sequentibus. Guiller. Benedictus in repe. c. Raynuntius. in verbo, duas habens filias. num. 67. de testamen.
- 2 Secundò fallit quando foemina esset consueta in armis: nam in hoc casu succedit in feudū: sicut legitur de vxore Mithridatis, vt testatur Valerius Maximus in titu. de amore coniugali. ita expressè tenet Andre. de Isernia in cap. 1. in. §. notandum. qui feudum dare poss. Quam fallentiam per suprà dictā rationem Bal. reprehēdit Iacobin⁹ de sancto Geor. in tract. feudo. in. d. verbo, & foeminis. num. 8. eandem reprehēdit etiam Fran. Curtius Iunior in tracta. feudo. in. 3. parte: in princi. num. 9. Matthæ. de Afflict. in. d. c. 1. in. §. & quia vidimus. num. 23. de his qui feud. dare poss.
- 3 Tertio fallit quando dominus propter seruitium patris dedit feudū filia. ita probat glos. in. c. 1. in. §. cū verò Corradus. in glos. sic ergo. qui feudū dare possunt. & ita expressè per illā glos. tenet Iacobi. in. d. verb. & foeminis. nu. 4. Eandē opi. tenet Ludo. Gozadinus in cōsi. 26. num. 17. Fran. Curti. Iunior in tracta. feudo. in. 3. parte principali: nu. 4. pro qua opini. est text. in. c. vnico. quemadmodum feudum ad filiā pertineat. in vsibus feudo. & ita tenet Pavius Parisius in consil. 4. num. 7. volu. 1.
- 4 Quarto limita in feudo ligio, in quo foemina ex consuetudine succedit. ita Specula. in titu. de feudis. in. §. quoniam. versicu. 21. & ibi Ioan. Andre. in additione incipienti, est sciendum qd Iacobus de Beluifo. Alexand. in consil. 30. vbi ponit quid sit feudum ligium: nume. 3. volu. 1.

- glos. quæ etiam hoc ponit in Clemen. pastora lis. in. §. verū. in verbo, homo quæ ligius. de re iudica. quam glos. sequitur Chassanæ. in consuetu. Burgund. in titu. des. fiefz. Rubri. 3. §. 3. fol. 106. col. 4. nu. 10. Eandē opinionem, scilicet in qd feudo ligio foemina succedat, tenet Iaso. in repe. l. de quibus. nu. 64. ff. de legibus. & in proemio feudorum, num. 11. Fran. Curtius Iunior in tracta. feudo. in dict. 3. parte, num. 13. Guiller. Benedict. in repe. c. Raynuntius. in verbo, duas habens filias. num. 68. Philip. Detius in consil. 424. Ludou. Gozadinus in consil. 56. num. 21. Ripa in consil. 1. num. 75. volu. 1. Soci. Iunior consil. 72. nu. 22. volu. 1.
- 5 Quintò limita non procedere quando sententia esset lata inter aliquas partes, & fiat mētio qualiter tale feudū spectat ad Titium & filios: quia tunc admittūtur ad successione foeminae sicut masculi. ita mirabiliter concludit Alexan. in consil. 1. nu. 22. volu. 5. Motus in effectu: quia in verbis sententiæ, Masculinum genus concipit foemininum. allēgat Archidia. in. c. si quis suadente. num. 417. q. 4. imò fortius dicit Alexan. quòd non solum hoc procedit in sententia iudicis, sed etiam in sententia arbitri: cū arbitria sint redacta ad instar iudiciorum. vt in. l. 1. ff. de arbitris. quæ opinio Alexand. per plura fundamenta reprehēditur à Fran. Curtio Iunio. in. d. tracta. feudo. in. 3. parte, num. 15.
- 6 Sextò limita non habere locum quando aliquis infeudaret allodiū suū, id est propriū patrimonium: & postea decesserit relictis masculis & foeminis. Nam in tali feudo ita succederent foemine sicut masculi: & tenebitur Vassalus ita recognoscere feudum à foeminis sicut à masculis. ita expressè cōcludit Iacobus Aluarotus in. c. 1. in textu, in fine. & in. 3. colu. nu. 5. versu. quidam tamen timore huius cōtrarij. de eo qui sibi & hæredibus suis masculis & foeminis in vsibus feudo. De qua limitatione & opinio ne Aluaroti dicit multū dubitare Fran. Curtius Iunior in tracta. feudo. in. 3. parte, num. 16. per rationes ibi per eum adductas.
- 7 Limita septimò: nam licet validū sit argumētū de feudo ad emphyteusim, vt probat gl. in. c. 1. an agnatus vel fili⁹. in vsibus feudo. de qua glos. suprà feci mentionē in regu. 40. in. 10. ampliatione: tamen foemina succedit in emphyteusi: ita pbat text. & ibi Bal. in. c. 2. si de feudo fuerit cōtrouer. & in Auth. de non alienandis. in. §. emphyteusim. colla. 2. & ita expressè tenet Ioā. Baptista Caccialupus in tracta. de feudi cognitione: in. 7. arti. in differentia inter feudum & emphyteusim. nu. 14. Angel. de Gambellionibus in

- bus in tract. de testamentis: in glos. 4. nu. 30. Marianus Soci. Iunior in cōsi. 71. nu. 25. vol. 1. & in consil. 104. nu. 13. volu. 2.
- 8 Octauò limita nō procedere quādoq; pater decedit relicta vnica filia, quæ petat se mitti in possessionem beneficio legis fina. C. de edicto diui Adria. tollen. nā filia debet mitti etiam si res sit feudalis: & agnati etiā quo ad impediam immisionem in possessionem in re feudali, nō erunt legitimicōtradictores, etiā si feudū sit eis debitū, & veniat illis restituendum. ita probat text. in cap. 1. in. §. inter filiam. & in. §. definito. ibi, Respondi filiam in possessioe feudi manere debere donec de eo iudicetur. & ibi Andr. de Iser. Bal. & ceteri doct. si de feud. defuncti cōten. sit glos. in. c. 1. in glos. 1. de cōtrouersia inter masculū & foeminā. & hāc opi. tenet Ioā. Andre. in additio. ad Specul. in titu. de testamē. in. §. sequi. col. penul. versu. sed pone. in additione incipienti, dubitatur etiā. idē Ioā. Andre. in ti. de feudis. in. §. quoniam. versu. 21. in additione incipienti, cessante. quæ refert & sequitur Alexā. in. l. si col. vlti. versu. aliud notabile dictū. & ibi etiā Iaso. nu. 26. Fran. Curt. Iunior num. 84. C. de edicto diui Adria. tollen. Eandem opi. tenet Philip. Deti. in consil. 424. nu. 10. idem Detius in consil. 467. nu. 9. & in consil. 498. nu. 2. & in consil. 588. nu. 9. Carol. Ruinus in consil. 8. nu. 20. vol. 1. Albertus Brunus in consil. 1. nu. 12. Io. Cāpecius in cōsi. 2. nu. 7. cū sequen. inter cōsi. lia Alberti Bruni. Ludou. Gozadin⁹ in cōsi. 6. nu. 87. & in consil. 7. nu. 10. & 11. Paul. Parisius in consil. 22. nu. 65. & in consil. 41. nu. 2. vol. 1. Nicolaus Bellō in consil. 10. Fran. Curti. Iunior in cōsi. 30. nu. 10. & in cōsi. 41. nu. 5. & in cōsi. 108. nu. 14. & in tract. feudorū in. 3. parte, num. 23. Quod tamen est verū nisi agnati offerant se in continenti probare esse feudū: nā tunc bene possunt impedire prædictā missionē. pro quo facit text. in argumentū, in. l. si his. in. §. 1. ff. vt in posse. lega. & ita per illū text. limitat hoc & declarat Andre. de Isernia in. d. §. si inter filia. quem sequuntur ibi Prapo. Aluarotus, & docto. Eandem opi. tenet Ludou. Gozadinus in consil. 7. nu. 2. & in consil. 50. nu. 20. De iure regio probatur in. l. 2. tit. 14. part. 6.
- 9 Nonò limita non habere locū quādoq; feudū est sub annua præstatione concessum, si non sit cōcessio ad masculos restricta: nam tunc non dicitur propriè feudum, sed merce narium: secundū Bal. in. l. si quam. C. de operis liberto. & in. l. qui se patris. C. vnde liberi. & magis participat de emphyteusi quā de

feudo: vt tenet Bal. in. c. quæ in ecclesiariū. col. 3. de consil. & ideo in tali feudo foemina admitti debet, cū succedat in emphyteu. vt. §. dixi in. 7. limitatione: & quòd in tali feudo foemina succedat, concludit expressè Soci. in consil. 277. nu. 4. voi. 2. Motus hac ratione: nā iura quæ excludunt foeminā à feudo, loquuntur in simplici & vero feudo: & cū sint contra ius cōmune, nō debent habere locum in feudo conditionato & improprio. & illā opinionem Soci. per. §. dicta sequitur Carol. Ruinus in cōsi. 24. num. 7. lib. 1. Paul. Parisius in consil. 4. nu. 22. vol. 1. in cōsi. 12. nu. 20. cod. vol. Alexan. in consil. 136. col. 2. vol. 1. Laurētius Sylvanus in consil. 42. nu. 6. & in consil. 3. num. 59. Albertus Brunus in cōsi. 41. nu. 4. Hierony. Gratus in cōsi. 9. nu. 154. lib. 1. Ludou. Gozadin. in consil. 8. nu. 16. & in consil. 56. nu. 17.

10 Decimò limita. §. d. regulā procedere de consuetudine feudorū, vt patet in iuribus in principio allegatis: secus tamē est de iure cōmuni: quo iure ita succedunt foeminae sicut masculus. vt in. l. maximū vitū. C. de liberis præte. vel ex hære. vbi adducitur ratio. & in Auth. de heredib⁹ ab intesta. venien per totā. colla. 9. vbi sublata est differentia sexus respectu successione. C. de suis & legi. hæredi. & in. §. sed hæc quidem. cum concordatibus. Instit. de ex hæreda. liberorum. ita tenet Paul. Parisius in cōsi. 4. nu. 1. vol. 1. & in cōsi. 21. nu. 1. eod. vol.

Regula. cccx.

FOEminæ regulariter non cōputantur in numero eorū qui possunt inducere consuetudinē. Hanc regulā ponit Bart. per text. ibi in. l. 1. nu. 7. ff. de legibus. idē Bart. vbi hoc notabiliter declarat, in. l. 2. C. quæ sit lōga cōsue. Abb. in. c. fi. nu. 8. & ibi Anto. de Butrio nu. 43. & Andre. Barba. nu. 174. de cōsuetudini. Roma. in sing. 42. Panor. in cōsi. 53. in principio: vol. 2. Cardin. Alexadrin⁹ in. c. frustra. in fi. 8. dist. Hāc etiā regulā ponit Roehus de Curte in tracta. de cōsuetu. nu. 386. vbi refert Innocen. tenere contrariā opinionē, in. c. 2. de noui operis nuntiatio. & ibi dicit quòd allegata per Innocen. non probat opinionē suā: & refert etiam Barba. qui sibi met cōtrarius videtur tenere contrariā opinionē, in rubric. nu. 10. de consue. per fundamenta de quibus ibi per eū: quibus respondit Rochus de Curte, vbi suprà. & hāc opi. regulā tenet Maria. Soci. in consil. 7. nu. 8. volu. 1. inter cōsilia Bartholomei Socini. Catellian⁹ Cotta in memorabilibus

salibus iuris: in verb. masculinū. Lambertini^o in tract. iuris patrona. in. 1. par. 1. libri in. 2. art. 7. q. princ. fol. 58. col. 2. nu. 11. Hāc reg. cū trib^o limitatiōibus posuit Bernar. de Luco in reg. 483. referendo las. in. d. l. 1. nu. 14. ff. de legib^o.

¶ Limita primò vltra eum vt nō procedat in mulieribus quæ sunt moniales, vel quæ collegium faciunt: quia possunt statuere, & cōsuetudines inducere. probatur argu. tex. in. c. dilecta. de maiori. & obedi. & ita per illū tex. tenet Anto. de Butrio in. d. c. fina. allegādo illū tex. num. 43. de consue. Pro qua opinione facit quod notat Specula. in titu. de syndico. versū. quid de mulieribus. quam opinionem tenet etiam Rochus de Curte, vbi. s. nu. 388.

¶ Limita secundò quādo consuetudo mulierū à populo saltem tacite approbata. ita sentit Bart. in repe. l. 2. nu. 13. C. quæ sit longa cōsue. expliando in cōsuetudine mulierū quod promogenita succedat. Certè si id deueniat in notitiā populi qui non cōtradicat, valebit cōsuetudo: vt ibi per eū. quē sequit^r Roch^o de Curte in. d. tract. de cōsue. nu. 388. Eandē opi. sequit^r Andre. Tiraq. in tract. de primogenitura. q. 15.

Regula. cccxi.

Fœmina nō potest esse procuratrix. Hāc regulam probat tex. in. l. qui absente. & in. l. alienam. C. de procurato. & in. l. nec fœminæ. ff. eodem titu. & in. l. fœminæ. ff. de regul. iur. & glos. in. c. cū dilecta in verbo, procuratricē. de cōfirmatione vtili vel inuti. & in. c. noua. in verbo, prædicare. de poeniten. & remissio. & in. l. in multis. ff. de statu homi. cū aliis. De iure regio. pbatur in. l. 4. tit. 4. lib. 2. fori. & in. l. 5. tit. 5. par. 3. & in. l. 2. eo. ti. & part. Circa quā regulā vide laso. & doct. in. d. l. alienā. C. de procurato. Specul. in tit. de procura. in. 4. in. princ. Nepos à monte Albano in tract. exceptionū: art. 8. nu. 13. Io. Monachū in defensorio iuris: in Rubri. cōtra procuratorē. nu. 3. Deti^o in. l. fœminæ. nu. 14. ff. de reg. iur. Abb. & Deti^o in. c. cū dilecta. de cōfirma. vtili vel inuti.

¶ Limita primò non procedere in extraiudicialibus: nā in extraiudicialibus procurator cōstitui potest. ita tenet Bar. in. d. l. fœminæ. in versū. si verò explicandū. allēgat pro hoc tex. in. l. 3. in. 4. ff. de nego. gestis. Quē sequitur ibi Phil. Deti^o nu. 14. Alexan. in. l. quāuis. in. 5. nihil. ff. ad Trebellia. Alberi. & doct. in. d. l. alienam. & ibi laso. nu. 2. in. fine. facit pro hoc tex. in. l. sed & si quis. in. 5. parti. ff. de institutoria. & in. l. idem. q. in. 5. si cui mādauero.

versū. si mater. ff. mādā. Eandē opi. tenet Abb. in. c. cū dilecta. nu. 17. & ibi Detius. de cōfirma. vtili vel inuti. Eandē opi. tenet Anto. Gorset. in. reperto. ad Abb. in verb. mulier. in. fine. Petr^o de Vnzola in practi. artis notaria. tus. in rub. de psonis. nu. 6. Andr. Tiraq. in. ll. cōnubialib. in. glos. 3. nu. 160. & ideo licet mulier ex forma statuti obligare se nō possit, vt in. l. 55. Taur. officiū tñ pcuratiōis ad negotia suscipere pōt. ita tenet Ang. in. l. quāuis. ff. de acqui. pos. quē vltra Tiraq. vbi. s. sequit^r Phil. Deti^o in. d. l. fœminæ. nu. 14. & in. d. c. cū dilecta. nu. 13.

¶ Secundò limita in iudicio voluntariæ iurisdictionis. ita tenet Bal. per illū tex. in. l. fina. §. id quoq. C. cōia de manumissio. quē sequitur las. in. l. aliena. n. 2. C. de pcur. Deti^o in. d. l. fœminæ. nu. 15. idē Phil. Deti^o in. c. cū dilecta. nu. 31. versū. secundò fallit. de cōfirma. vtili vel inuti. vbi dicit qd tex. ille hoc gñaliter probare non videt, cū in casu speciali loquat: vt notat ibi glos. p. tex. in. l. nec mulierē. ff. de nego. gestis.

¶ Tertio fallit i Abbatisia, quæ p suo monasterio pōt esse pcuratrix. vt i. c. cū dilecta. & ibi glos. in verbo, procuratricē. de cōfirmatione vtili vel inuti. & in. c. dilecti. in verbo, sint re motē. de arbitris. quib^o cōcordat. l. 5. ti. 5. par. 3. & ita hoc tenet Philip. Deti^o in. d. l. fœminæ. nu. 15. & in. d. c. cū dilecta. nu. 31. versū. sexto fallit. las. in. d. l. alienā. nu. 2. C. de procura. & ibi Iacobi. de. S. Geor. nu. 5. & circa hāc limitatio. vid. q. notat Feli. in. c. cū. Y. & A. nu. 11. de re iur.

¶ Quarto limita vbiq; agitur de periculo animæ: scilicet si agitur de repetitiōe vsurarū vel decimis: nā tūc mulier bene potest esse pcuratrix. Hoc fuit notabile dictū Archidia. in. c. scriptū. 6. q. 3. quod dictū sequitur & dicit esse mēti tenendū Iacobi. de sancto Geor. in. d. l. alienā. nu. 6. illū etiam sequitur Phil. Deti^o in. d. c. cū dilecta. nu. 31. versū. quinto fallit. & in. l. fœminæ. nu. 16. ff. de reg. iur. Roma. vbi dicit illud dictū Archidiaconi esse Legisistis incognitū, in. sing. 684. Mouet Archidia. per regulā generalem: nā vbi agitur de salutē animarū, de apicibus iuris nō est curandum. vt in. c. duo sunt. 19. q. 2. & hāc opi. tenet Paia. Ruuios in rep. cap. per vestras. §. 34. nu. 6.

¶ Quintò limita non procedere fauore minoris: nam quilibet admittitur ad proponendū & probandum exceptiones pro pupillo, etiam si fuerit fœmina. ita tenet Barto. per tex. ibi in. l. cōtra impuberes. nu. 6. in. l. lectura. & etiam in. 2. lectura. C. de nego. gestis. quod dictum declarat ibi Alexand. nume. 2. Philip. Deti^o in. d. l. fœminæ. nu. 16. & in. c. cū

cū dilecta. nu. 31. versū. quartò fallit. de cōfirma. vtili vel inuti. laso. in. l. ita demū. versū. tertio limita. nu. 2. C. de procura.

6 Sextò limita procedere si ei opponatur ante literam contestatā: aliās secūs. ista est glos. ordinaris in. l. ita demum. C. de procurato. quam glos. sequit^r ibi laso. nu. 2. versū. quartò limita.

7 Septimò limita non procedere quādo cūq; mater non possit per tutorem cōsuli: scilicet quia filius est maior quatuordecim annis, vñ maior viginti & quinq;: nam tunc mater admittitur ad defensionem eius. quia si admittitur ad defensionem parentis, vt in. l. fœminis. ff. de procurat. multò magis debet admitti ad defensionem filiar. argu. tex. in. l. nā & si parentibus. C. de inofficio. testamē. ita tenet Bart. in. d. l. alienam. nume. 2. in. 2. op. positione. & ibi Alexand. nume. 3. Iacobinus nu. 7. & ita communiter teneri dicit ibi laso. nu. 2. licet aliter ibi sentiat.

8 Octauò limita non procedere si talis mulier sit in rem suam constituta. vt in. l. qui absente. C. de procurato. in. fine. & ibi glos. fina. tenet Specula. in titu. de procuratore. in. §. ratione. nu. 1. Ioan. Monachus in. d. defensorio iuris: in Rubri. contra procuratorem. num. 3. versū. secundus casus. pro qua opinione est tex. in. l. 4. & ibi Montal. in. glos. tit. 10. lib. 1. fori. Eandē opinionem tenet laso. in. l. qui stipendia. num. 1. C. de procurato. Quod tamen intellige verum interueniente licentia mariti quādo cūq; nupta est: vt est tex. in. l. 55. Tauri. & ibi Castillo in. glos. in verbo, haziendo.

9 Nonò limita quādo mulier esset pcuratrix pro parentibus, morbo aut etate agere impeditis, nec alios procuratores inueniētibus. vt in. l. fœminis. ff. de procurato. glos. in. d. l. qui absente. C. eodē titu. De iure regio probatur in. l. 5. tit. 5. part. 3. ita Specula. in. d. tit. de procuratore. in. §. 1. Ioan. Monachus in. d. defensorio iuris: num. 3. in. d. Rubri. contra procuratorem. Nepos à monte Albano in tracta. exceptionum: art. 8. nu. 13. Montal. in. glos. 4. titu. 10. lib. 1. fori. Guiller. Mayne. in. l. fœminæ. nu. 24. ff. de regu. iur. quæ opinio mihi vera videtur: cū sit officium pietatis & naturale quod filius teneatur subuenire parētibus, maximè existētibus in necessitate: licet Castillo in. d. glo. in verbo, haziendo, dicat quod ista limitatio & sic tex. in. d. l. fœminis. est correctus per dict. l. 55. Tauri.

10 Decimò limita quā cessat vel mandat sunt si bi actiōes, vt in. l. qui absente. C. de pcurato. & ita per illū tex. tenet Ioā. Monachus in. d.

Rubri. cōtra procuratorem. nu. 3. versū. tertius casus. Nepos à Monte Albano in tract. exceptionū. articu. 8. nu. 13. versū. secundus casus.

11 Vndecimò limita quādo mulier gerit tutelā filiorū, vt in. l. fina. & in Authē. ibi posita. C. quādo mulier officio tutelę fungi possit. & in. c. ex parte. de appellatio. & in. c. ex tenore qui filij sint legi. ita tenet Specula. in tit. de pcuratore. §. 1. nu. 1. Motal. in. d. l. 4. tit. 10. lib. 1. fori. Nepos à Monte Albano in. d. arti. 8. nu. 13. versū. quartus casus. Philip. Francus in cap. mulieres. num. 3. de iudiciis. lib. 6.

12 Duodecimò limita quādo mater litigat in iudicio pro libertate filij sui. vt in. l. amplius. ff. de libera. causa. & probat de iure regio in. d. l. 5. ti. 5. par. 3. glos. in. d. l. q. absente. C. de pcur.

13 Decimotertio fallit in causa filij per sententiā condēnati: nam mater pōt pro eo appellare, & causam prosequi. ita probat tex. in. l. 1. in versū. sed & si cū mater. ff. de appella. recipiē. & ita per illum tex. tenet glos. 2. in. d. l. alienā. ita etiā probat text. in. c. non solent. 2. q. 6. & ita tenet Motal. in. glos. d. l. 4. tit. 10. lib. 1. fori.

14 Decimoquarto limita habere locū non solū pro filio, verū etiam pro quolibet consanguineo. ita tenet Specula. in. d. titu. de pcuratore. in. §. 1. nu. 1. versū. idē fortē. allēgat tex. in. c. cū finis. de regul. qui hoc nō probat. Quæ opinio pbat de iure regio in. d. l. 5. tit. 5. par. 3. ¶ Est tñ notandū circa declarationē huius regulæ, an in iuprà dictis casib^o in quibus mulier admittitur ad defendendū aliū, iuuetur beneficio senat. cōsul. Velleiani. Bart. in. d. l. alienā. nu. 4. C. de procura. cōcludit qd sic. & ideo dicit quod debet esse cautus aduersari^o, vt faciat eā renūtiare beneficio Velleiani: alioquin ipse reperiet se deceptū sua stultitia: nō autem legis autoritate. allēgat ad hoc text. in Authē. matri & auar. C. quā mulier officio tutelę fungi pōt. Eandē opinionē sentit ipse Bart. in. d. l. fœminis. ff. de pcurato. vbi dicit tutius esse quod ipsa renūtiat bñficio Velleiani: & sic sentit quod potest iuuari dicto beneficio. Hanc opinionem sequitur Bal. & ibi Salice. in. d. l. alienā. C. de procurato. allēgant ad hoc tex. in. l. 2. in. §. fina. ff. ad Velleianū. ¶ Contrariā tamen opinionē tenet Cinus in. d. l. alienā. C. de procurato. quē sequitur ibi Paul. de Cast. Eandē opinionem tenet Bart. sibi met cōtrarius, per tex. ibi in. d. l. ff. de appella. recipiē. quē ibi sequitur Raphael Cumanus, & ibi Matthæ. Mathefella. Ange. de Perus. in. d. l. fœminis. ff. de pcurato. pro qua opinione vltra tex. in. d. l. 1. est etiā glos. quā

ibi sequitur docto. in l. exigedi. in verbo, cōdemnatione. C. de procurato. vbi probatur quòd in casibus in quibus minor admittitur ad defendendum aliquem, nō iuuatur beneficio minoris ætatis: & sic nō restituitur. nec obstat tex. in d. Auth. matri & auia: quia ibi loquitur in casu speciali: scilicet qñ Imperator cōcessit nouū beneficium matri vt possit esse tutrix filij sui: quo casu debet renūtiare Velleiano. Nos autē loquimur in casu à iure anti quo permissio, in quo non est necesse seruare formam, de qua in d. Authen. matri & auia. quā opinionem tenet Alexan. in d. l. alienā. nu. 4. Iaso. nu. 3. & eam tāquā æquiore esse tenendam, tenet expressè Iacobinus de sancto Georg. in d. l. alienam. num. 9.

Regula. cccxii.

Fœmina p debito ciuili nō pōt capi nec carcerari in domo, nec extra domū. Hanc regulā probat tex. in l. i. C. de officio diuerso rū iudicū. & in Authen. ibi posita: & in Authen. hodie nouo iure. C. de custodia rorum. glos. in l. consentaneū. in verbo, ad cogendū. & ibi Bart. & docto. C. quomodò & quando iudex. & in l. ad egregias. in gloss. ff. de iur. iur. De iure regio pbat in l. 62. Tauri: & in l. 2. tit. 11. & in l. 3. tit. 13. lib. 5. ordi. Hæc opi. tenet Ias. in l. cū dubitatur. nu. 93. C. de iure emphyteu. & in l. pleriq;. nu. 34. ff. de in ius vocā. & in l. si ego. nu. 4. ff. si cert. petā. & in l. ad egregias. nu. 9. ff. de iur. iur. Cifuentes & doct. in d. l. 69. Tauri. Philip. Det. in regu. foemine. nu. 72. ff. de reg. iur. Palat. Ru. in repet. c. per vfas. §. 21. num. 22. Roderic. Suarez in l. 2. tit. de las iuras. lib. 2. fori. in §. q. nu. 6. Barb. in c. lator. nu. 1. de pignoris. Dñicus Fracus, Ludoui. Gomefi. & ceteri doct. in c. mulieres. de iud. lib. 6. Bal. in tract. de carcerib. c. 1. nu. 3. Io. Bapti. de S. Seueri. in tract. de debitore suspecto & fugituo. q. 5. n. 22. Marian. Soci. in tract. de citationib. art. 5. nu. 39. vers. decimosexto fallit. Bart. & doct. in l. nemo carcerē. C. de exactoribus tributorū. lib. 10. Nico. Boeri. in decis. 349. nu. 11. Hippoly. de Marsiliis in pract. criminali. §. attingā. nu. 64. & in sing. 248. Petr. Rebuff. in glos. ad cōstitutiones regias Galliz: in tract. de literis obli. glo. 3. art. 11. nu. 32. Soci. in reg. 259. ponit reg. 11. fallentis, q̄ mulier personaliter capi nō pōt vt ducat ad iudiciū. Per quā reg. ampliā primò hæc regula nra. Amplia secūdò procedere etiā si debitum sit fiscale: nā tūc mulier etiā incarcerari nō pōt. Ita tenet Bart. in l. nemo carcerem. C. de exacto-

tori. tribu. lib. 10. per text. in d. l. cū Authē. ibi posita. C. de officio diuerso. iudicū. & in dict. Authen. hoc die. C. de cust. reorū. ita expressè tenet Cifuentes in d. l. 62. Tauri: in prin. & ibi Pala. Ruui. in princip. quā opinionē tenet Io. de Platea in d. l. nemo carcerem. & ita expressè tenet Nicola. Boeri. in consuetudi. Bituricē. in tit. 1. in §. 4. glos. 3. fol. 5. col. 1. Ioā. Baptista Caccialupus in tract. de debitore suspecto & fugituo. in §. q. nu. 22. Pro qua opinione est tex. in d. l. 62. Tauri: ibi, por ningūa deuda. & in l. 2. tit. 11. & in l. 3. tit. 13. lib. 5. ordi. Eandem opi. tenet Matthæ. de Afflictis in c. vnico, vers. condemnatorum. nume. 62. quæ sint rega. in v. lib. feudo. Nicola. Boeri. in rep. l. cōsentaneū. nu. 139. C. quomò & qñ iudex. 3 Amplia tertio in tātū procedere vt iudici cōtrā faciēti imponitur poena capitalis. probat tex. in d. l. 1. & in Authē. ibi posita. C. de offi. diuerso. iudi. & ita per illū tex. tenet Castillo in d. l. 62. Tauri: in prin. Hæc opi. tenet Bald. in l. cōsentaneū. col. fina. C. quomodò & qñ iudex. Ludoui. Rom. in repe. l. 1. in §. 20. C. de hæredi. institu. & notabiliter Thomas Grammaticus in decisione. 33. numero. 9. 4 Amplia quartò etiā si debitū ex delicto descēdat. ita expressè probat tex. in Authē. hodie nouo iure. C. de custodia reorū. & istā opi. per illū tex. tenet Bal. in l. 3. C. de episco. audi. Ias. in d. l. si ego. nu. 4. in quo. Ioā. de Imol. in c. lator. nu. 15. in fi. & nu. 16. de pignoris. quæ tex. legit iunctè cū. c. 1. dicēs q̄ hodie de consuetudine nō seruatur: sed de consuetudine carceratur in carcere separato à masculis. quæ sequitur Soci. in tract. de citationib. art. 5. nu. 39. Eadem opi. sequitur Baptista de S. Seuerino in tract. de debitore suspecto & fugi. in §. q. nu. 24. Thomas Gram. in d. decis. 33. nu. 10. Quæ opinio & sic suprā dicta cōsuetudo approbatur hodie de iure nro regio in d. l. 62. Tauri. & in l. 79. in eisdem legibus. 1 Limita primò nō procedere in muliere meretrice seu luxuriose viuēte. ita Bal. in l. cōsentaneū. C. quomodò & qñ iudex. in vlti. col. Archidiacono. in c. definimus. 18. q. 2. Alexā. in addi. ad Bart. in Authen. matri & auia. C. qñ mulier officio tutelæ fungi possit. Io. de Platea. in l. 2. col. 6. ante finem. C. de exacto tributo. lib. 10. pro qua opinione est tex. in d. l. 62. Tauri. Porro quando mulier dicat meretrix, ponunt docto. in d. l. 62. Tauri: Pala. Ruui. in dict. repe. cap. per vestras. §. 21. Quod tamē est verum nisi prædicta mulier esset nupta, & sic haberet maritum. per tex. in l. si vxor. in §. 1. vers.

vers. qualecūq; matrimonium. ff. de adulte. ita Ioan. Andre. in additio. ad Specula. in Rubric. de iniuriis. in l. additione. quam opinio nem sequuntur docto. i. d. l. 62. Tauri. Alex. in d. l. pleriq;. ff. de in ius vocā. & ibi Iaso. nu. 35. Pala. Ruui. in d. §. 21. nu. 22. Bald. in tract. de carceribus. cap. 1. nu. 3. Ioan. Baptista Caccialupus in d. tracta. de debitore suspecto & fugituo. in §. q. nu. 23. Barba. in c. lator. nu. 1. de pigno. Roderic. Suarez in l. 2. tit. de las iuras. lib. 2. fori. in §. q. nu. 7. Nicola. Boeri. in de cisione. 349. nu. 11. Iaso. in l. ad egregias. nu. 9. ff. de iur. iurā. Hippoly. in practica. in §. attingat. nu. 56. & in singula. 248. Roma. in l. si vxor. in §. de viro. in secunda fallentia. ff. solut. matrimo. Pro qua opinione est tex. in l. quæ aduleriū. in fine. C. de adulte. vbi lex prohibēs accusationem illiciti coitus cū meretrice cōmissi, non extenditur ad meretricem coniugatam quæ accusari potest per maritum. Eandem opinionem tenet Soci. in Regu. 259. in 3. fallentia. Hanc etiam opinionē tenet Ludoui. Gome. in c. mulieres. nu. 18. de iudi. libro. 6. vbi dicit quòd non solum meretrix maritata, verum etiam non maritata non potest carcerari pro debito. allegat ad hoc tex. in Authen. sed hodie nouo iure. C. de officio diuersi. iudi. ibi, nulla mulier. & ponderat ibi dictionē, nulla. quæ ex sua natura vniuersali nihil excludit. vt in l. impossibile. ff. de regu. iur. de qua opinione Gomecij in hoc non est curādum, maximè cum hodie contrarium decisum sit per dict. l. 62. Tauri: ibi, si no fuere conocidamente. sed opinionem eius quo ad meretricem maritatā credo esse verissimā per suprā dict. fundamenta & alia quæ ipse ibi tradit. ¶ Est tamē verum in eo quod suprā dictum est de meretrice maritata: quòd Philipp. De tius tenet contrariam opinionem in c. pastoralis. num. 28. de iudi. vbi dicit quòd talis mulier non debet habere aliquod priuilegiū ex matrimonio quod violauit: & sic quòd si est meretrix, licet maritata sit, poterit carcerari. & dicit quòd nō obstat tex. in l. si vxor. in §. 1. quia tex. ibi loquitur vbi agitur de interesse mariti: tali casu consideratur matrimoniū etiā in meretrice: secus vbi solū tractatur de præiudicio mulieris, vt hic. quā opinionē ante eū tenuit Ioan. Baptista de S. Seuerino, in tract. de debitore suspecto & fugituo, in §. q. nu. 23. Eadem opinionē firmat expressè Ioā. Mōtolonius in præptuario iuris: in verbo, luxuriæ. Eandē opinionē tenet Alexā. in cōf.

99. nu. 9. lib. 6. Quā opinionē tenet Soci. sibi met cōtrarius, in l. pleriq;. nu. 41. ff. de in ius vocādo. vbi dicit procedere indubitātè quādo meretrix maritata meretricaretur cōsentiente viro. Eandē opinionem tenet expressè Hippoly. de Marfi. in singula. 279. allēgat ad hoc tex. in argumentū, & quòd ibi notatur in l. in arenā. C. de officio. testamen. Circa quod aduertendū est quòd eo casu quo vir consentit adulterio vxoris, vir debet puniri & nō vxor, per tex. in c. si tu abstines. 27. q. 2. in quo multū valet cōsuetudo patriæ & occasio: scilicet si mulier meretrix cōtraxit matrimoniū cū aliquo hoīe vili vel infami, & habito testimonio matrimonij, illicò recedit ab vxore, & sic matrimoniū nihil aliud operat nisi vt istud priuilegiū fraude. ita sentit Ludoui. Gome. in d. c. mulieres. n. 23. de iudi. li. 6. 2 Securò limita vbi cūq; mulier esset obligata ratione tutelæ quā administrat: & in assumptione tutelæ renuntiauit Velleiano & omni alij auxilio: nam pro debito cōtractu ratione malæ administrationis dictæ tutelæ, bene poterit capi & carcerari. Hoc fuit elegans dictum Barto. in Authē. matri & auia. num. 13. C. quādo mulier officio tutelæ fungi possit. fundat Bart. in hoc: quia per talē renuntiationē beneficia mulieribus concessa tolluntur: & mulier in hoc casu redigitur tanquam si esset tutor masculus: & per talem renuntiationem videtur mulieri sublatū beneficiū sibi competēs per dictam Authen. sed hodie. C. de officio diuerso. iudi. Eandem opinionē tenet idem Bart. in l. si quis sub conditione. nu. 17. ff. de testamēta. tute. hanc opinionem sequitur Salice. in d. Authen. matri & auia. nu. 14. Roma. Alexā. & Iaso. nu. 34. in d. l. pleriq;. ff. de in ius vocā. idem Roma. in l. si vxor. in §. de viro. & in l. alia. §. elegāter. nu. 11. ff. solut. matri. Philip. Det. in l. foemine. nu. 74. ff. de regu. iur. Alexā. in additionib. ad Bart. in l. nemo carcerē. nu. 4. C. de exacto. tribu. lib. 10. Eadē opi. tenet Matthæ. Matthesella. in sing. 109. Bal. in tract. de carceribus. c. 1. nu. 3. Bartolomæus Soci. in reg. 259. in 7. fallentia. & in regu. 229. in 2. fallē. & in consi. 180. nu. 2. vol. 2. Guiller. Mayne. in l. quō tutela. nu. 138. ff. de regu. iur. Marianus Soci. in tracta. de citationibus. arti. 5. num. 39. vers. decimosexto fallit. Nicola. Boeri. in decisione. 249. nu. 11. Petrus Rebuffus in glos. ad constitu. Regias Galliz: in 1. parte, in tracta. de literis obligatoris. articu. n. in. gloss. 3. num. 32. Iaso. in d. l. ad egregias. nu. 9. ff. de iur. iur. & in l. si ego. l. 2. num. 4.

nu. 4. ff. si cert. peta. Hippoly. in singula. 248. Gomecius in d. cap. mulieres. nu. 3. de iudic. lib. 6. Cifuentes in l. 52. Tauri. & ibi Pala. Ruuius nu. 3. & Castillo in pñci. Marcus de Mātua in dict. l. 1. C. de officio diuerforū iudicū. Bald. Nouellus in tract. de dote. in 7. parte. p. priuilegio quinto. Nico. Botrius in rep. l. cōsentaneū. nu. 141. C. quomodo & qñ iudex. Tamen Bartho. Soci. in d. l. pleriq. nu. 40. ff. de in ius vocā. dicit nō videri sibi verū quōd mulier per dictā renūtiationem possit carcerari. cum sit in pñdiciū sexus & ignominiam pudicitie: tñ dicit illud dictum sibi placere. cum introductū sit fauore pupillorum. Barba. etiā in d. c. lator. nu. 4. tenet expressē contra. s. dictā opinionem Bartoli: allēgat ad hoc tex. in c. 2. in §. fina. versi. etiā si ad hoc uolūtas accederet earundē. de iudi. lib. 6. iūcta. l. 2. §. si aut dignitas. C. de iuramēto calūni. & facit tex. in l. 1. C. de officio diuerforū iudicū. vbi ponderatur honestas sexus. & ideo succedit regula q̄ vbiq; aliquod priuilegiū est introductū propter honestatem personę seu sexus. non potest tolli per renūtiationē. ita dixit Bal. in l. 1. C. qui bonis cedere possunt. & alia de quib⁹ ibi per eū. quod dictū refert Roderic. Xuares in d. l. 2. ti. de los gouernos. lib. 2. fori. vbi in decisum relinqt in d. 5. q. n. 8. ¶ Dico tñ q̄ si mulier ista q̄ fuisset tutrix. esset m̄r vel auia illius cuius tutelā gessit. haberet bñficiū nē cōueniri possit vtrā quā facere possit. vt in l. sunt qui. in ff. de reg. iur. nō quia mulier. sed quia parēs: quia tūc nō videt renūtiatum. & sic nō possint incarcerationi. & hāc opi. tenet expressē Præpositus Alexadr. in c. ex parte enim. nu. 11. de appellatio. vbi refert ita tenere Alberic. in l. vbi adhuc. C. de iure dotiū. Eadē opi. tenet Hippoly. per. s. d. ratios: ad q̄s dicit se mirari q̄ Bart. & s. dict. doct. nō animaduertēt. in pract. criminali. §. attingā. nu. 65. Hanc etiā opi. licet Hippoly. eū nō referat. tenet Ioā. Baptista de S. Seueri no ī trac. de debitorē suspecto & fugitiu. q. 5. nu. 26. Quæ limitatio. s. d. hodie nō procedit per tex. in d. l. 62. Tau. cui⁹ verba sunt. ningu na muger por ninguna deuda. q̄ no descieda de delito. pueda ser presa ni detenida. & c. nā per ista verba. por ninguna deuda. videt non posse pcedere opinio Bar. s. dict. in d. Auth. matri & auiz. & sic. s. dict. limitatio. cū dicta verba sint gñalia. & mēs legislatoris sit q̄ pro nullo debito cuiuscūq; naturę & cōditionis sit. dum tñ nō descēdat ex delicto. posset mulier carcerari. & hāc opi. per. s. dict. l. Tauri

tenet Roderic. Xuares in d. l. 2. ti. de los gouernos. lib. 2. fori. in 5. q. nu. 11. fol. 197. col. 4. Tertiō limita qñ lex vel statutū disponit q̄ debitor fugitiuus possit capi & carcerari: nā tunc comprehenditur mulier fugitiua. nisi specialiter sit excepta ex idēitate rationis: & sic poterit carcerari. ita expressē tenet Barto. in l. 1. nu. 24. ff. de peculio. & in l. iura. nu. 2. ff. de legibus. Bald. in l. nē passim. C. de iuris & facti ignoran. & in l. quicunque. C. de seruis fugiti. nu. 10. & hanc limitationem expressē ponit Didacus del Castillo in d. l. 62. Tauri: in l. col. & ibi Pala. Ruui. nu. 4. pro qualimitatione facit quod dixi suprà in regu. 175.

Regula. cccxiii.

Fœmina de iure potest esse testis in causa ciuili. Hāc regulā pbat tex. in c. quoniā. & ibi glōf. & Abb. in verbo. mulieres. de testibus. facit etiam tex. in c. tam literis. eod. titu. & ita expressē per. s. d. iura tenet Robertus Marrātā in tracta. de ordine iudiciorū: in 4. parte principalī. nu. 33. Bar. in tract. differētia rū iuris canonici & ciuili: nu. 6. Speculator in tit. de teste. §. opponitur. nu. 83. Laberti. in tract. iuris patrona. in 2. part. 1. libri. art. 2. 7. q. princ. nu. 35. fo. 58. col. 2. Io. Igne⁹ in l. 1. §. iusta. nu. 54. ff. ad Syllanianū. Guillen. Benedictus in repe. c. Rainuntius. in verb. testamētū. el. 1. nu. 64. Stephanus Bertrandus in consil. 259. nu. 2. volu. 3. secundæ impressiois. Hierony. Zanetinus in tracta. differētiarū vtriusq; iuris: differētia. 26. nu. 38. Iacobinus de S. Geor. & ibi Florianus. in l. ex eo. ff. de testib⁹. glōf. & ibi doctō. in c. forū. in verbo. nō fœmina. de verb. significat. & in c. ex eo. 15. q. 3. facit etiam tex. & ibi glōf. in c. mulierem. 3. q. 5.

¶ Limita primò nō procedere in casu. c. i. in fine. quot testes sunt necessa. ad p̄bā. inuesti. in vltibus feudo. & ibi Iacob⁹ de Pelusio. Bal. & Aluarotus. & ceteri doctō. Ludou. Rom. in repet. l. admonendi. nu. 19. ff. de iur. iuran. Felin. in c. quoniā. nu. 2. & ibi Philip. Detius nu. 18. de testibus. Iacobinus de sancto Geor. in l. ex eo. nu. 2. ff. de testibus. Iaso. in l. si quis agere. nu. 19. C. de codicillis. & in l. hac cōsultissima. in prin. col. 2. C. de testam. Phil. Det. in l. fœmine. nu. 36. ff. de reg. iur. Io. Baptista Caccialupus in tract. de feudi cognitio: articulo. 6. nume. 2. Andre. Tiraquel. in ll. connubialibus: in 9. l. nume. 51. Guillen. Benedictus in repe. c. Raynuntius. in verbo. duas habēs filias. nu. 30. Cato Sacchus in rep. l. admonendi.

nendi. num. 108. & 109. ff. de iure iur. Hippoly. in singu. 611. Stephanus Aufre. in tracta. de reprobatione testiu. nu. 69. Matthæ. de Afflict. in c. 1. nu. 104. de controuer. inuestitura. & in cap. 1. nu. 35. quot testes sunt necessarij ad proban. inuestitu. in vltibus feudo. vbi dicit hoc non procedere quādo mulier esset illustris & haberet feudū: allēgat ea quæ notat Cinus & Bal. in l. si. C. de arbitris. facit etiā quod notat Angel. in l. cū prætor. in §. fina. ff. de iudi. facit quod notat ipse Matthæ. de Afflictis in cap. 1. de natura successiois feudi. in vltibus feudo. 2. Secundò limita non habere locum in testamētis: nam mulier in testamētis testis esse nō potest. ita probat tex. in l. qui testamento. in §. mulier. ff. de testamē. & in §. testes. Instit. eod. tit. De iure regio probatur in l. 17. tit. 16. par. 6. & ita expressē tenet Felin. & ibi doctō. in dict. c. quoniā. nu. 2. de testibus. Deti⁹ in dict. l. fœminæ. nu. 28. ff. de regu. iur. Didacus del Castillo. & ibi ceteri doctō. in l. 3. Tauri. Specula. in titu. de teste: in §. 1. num. 82. Abb. & doctō. in c. relatum. el. 1. de testamen. Hāc limitationem. vbi eā limitat quatuor modis. ponit Bernard. de Luco in regu. 482. Hanc etiam limitationē sublimitat quatuor modis Socin⁹ in reg. 419. Hanc item opinionem tenet Lanfrancus de Oriano in tracta. de depositionibus testium: nu. 10. Iacobinus de sancto Georg. in l. ex eo. nu. 2. ff. de testibus. Iaso. in l. si quis aggerere. nu. 19. C. de codicillis. Andre. Tiraquel. in ll. connubialibus: in 9. l. nu. 44. Thomas Gramatic⁹ in decisione. 62. nu. 16. Carol. Ruinus in consil. 192. nu. 3. volu. 2. Chassanæ. in Cōsuetu. Burgūdiæ. in titu. des successions. in §. 4. rubri. 7. fol. 239. col. 4. num. 10. Eandem opinionem tenet Marcus Anto. Baueri⁹ in d. §. testes. num. 1. & ibi Fran. Oforius nu. 14. Instit. de testamē. vbi sequitur glōf. in d. §. mulier. in verbo. non poterit. quæ ponit rationem. scilicet propter fragilitatem sexus. Quam rationē sequitur ipse Marcus Antonius in numero. 10. Eandem opinionem per suprà dictam rationem tenet Nicolaus Bellon in consil. 14. numero. 8. Hanc etiam opinionem. vbi eam notabiliter declarat. tenet Marcus Antonius Astensis in repe. l. hac cōsultissima. in §. ex imperfecto. nu. 168. cum aliis. C. de testamen. Circa quam limitationem vide quæ dicam in regu. sequenti. 3. Tertiō limita non procedere in scriptura priuata. tribus testibus subscribenda. vt in casu. l. scripturas. C. qui potiores in pignore habeant. ita expressē tenet Bald. in dict. l. scripturas. in verbo. trium virorum. quod dictum tanquam

notabile sequitur Fran. Cremenfis in singu. a. 144. facit pro hac opinione quod notat Bart. in l. 1. per illum tex. in verbo. virorum. ff. de testibus. Eandem opinionē tenet Socinus in d. regu. 419. in prin. las. in l. si quis id quod. col. 4. in. 10. limitatione. ff. de iurisdic. om. iudi. Curtius Senior in repe. l. si quis maior. num. 9. C. de transactio. Phil. Detius in c. quoniam contra. in 8. notabili: de probatio. & in c. quoniam. de testibus. nu. 18. & in l. fœminæ. nu. 32. vbi additionator eius dicit hanc esse communem opinionem. ff. de regulis iur. Hippoly. in singula. 611. Catellianus Cotta in Memoraliibus iuris: in verbo. mulier regulariter potest esse testis. vbi dicit quod ratio illius dicti Bal. est quod cum in his scripturis priuatis desint aliz solennitates quæ in publicis solent facere fidem. ideo in hoc casu lex magis confidit de masculis quàm de fœminis: iuxta tex. in cap. forum. de verborum signific. Hanc etiam opinionem tenet Felin. in cap. ita quorundam. numero. 1. de Iudæis. Hieronymus Zanetinus in tracta. differētiarum iuris cano. & ciuili: differētia. 26. nume. 38. quæ opinio per suprà dictam rationem videtur mihi vera. licet multi doctō. teneant contrariam opinionem: quos refert Andre. Tiraquel. vbi etiam eam tenet. in ll. connubia. in 9. l. nume. 54. & 56. Eandem opinionem tenet Chassanæ. allegando Iaso. qui sibi met contrarius tenuit opinionem cōtrariam. in consuetu. Burgund. in titu. des successions. Rubric. 7. §. 4. fol. 239. col. 4. nume. 11. Eandem opinionem sibi contrarius tenuit Felinus in cap. quoniam. nu. 4. de testibus. Fundant se suprà dicti doctō. per aliud dictū eiusdem Bald. in cap. licet. el. 1. nume. 3. de testibus: vbi super illo tex. in verbo. trium virorum. dicit q̄ masculinū concipit fœmininū: quia mulier poterit esse testis: per tex. in l. 1. ff. de verb. signifi. sed nihilo minus. vt suprà dixi. opinio Bald. in dict. l. scripturas. est magis vera & cōmunis. vt tenet vltra doctō. suprà relar. Aymō Crauetta in tract. de antiquitate tēporis: in 1. part. versi. quæritur etiam. fol. 43. col. 3. nu. 34. 4. Quartò limita quo ad probandum tenorem instrumenti deperditi. ita tenet Bart. in l. 1. numero. 27. ff. si certum petatur. Cōtra quā limitationem tenet expressē ibi Fran. de Ripa. nu. 82. vbi dicit quod si mulier est perita. bene debet admitti: per tex. in l. ex eo. ff. de testibus. allēgat etiam ea quæ scribit Iaso. in l. 1. ff. de legibus. Deti. in d. l. fœminæ. de regul. iur. Hanc opinionem contra Bart. tenet expressē Andr. Tiraquel. in suis. ll. connubialibus: in 9. l. nu. 53.

Circa quā regulam est notandum quòd in ca-
sibus in quibus mulier admittitur ad testimo-
nium, debet ei minor fides adhiberi quā vi-
ro. ita probat tex. in l. in quæstionib⁹. ff. ad l.
Iuliam maiesta. & ita expressè tenet Specula.
in titu. de teste. in §. postquā. nu. 4. Hippoly.
in singu. 611. Gerard⁹ de Petra sancta in singu.
11. Andre. Tiraq^l. vbi allēgat quā plures doct.
eandem opinionem tenentes, in suis. ll. conu-
bualibus. in. 9. l. nu. 57. Det. in. l. foemina. num.
35. ff. de regu. iur. Quod tamen est verum nisi
masculi deponant pro actore, & mulieres pro
reo: argu. glos. notabilis in. c. clerici. 81. distin.
in glos. fina. quæ dicit quòd si duo testes clerici
dicunt se cōmississe fornicationem vel aliud de-
lictum certa die, & duo laici dicunt oppositum
quòd tota die illa fuit cum eis, ita quòd nō po-
tuisset cōmittere quin ipsi vidissent: et nō re-
absolui debet. Quam opinionē per illā gloss.
tenet Felin. in. c. quoniam. nu. fina. de testibus.
Anto. Corsetus in singulari, in verbo, testis. el.
9. Hippoly. in. l. vnus facinoris. in. §. in ea cau-
sa. nu. 8. ff. de quæstio. And. Tiraquel. in legi-
bus cōnubialibus. in. 9. l. nu. 57. quod non pro-
cedit quando testes deponerent verba verifi-
cilliora. ita expressè tenet Felin. in. c. licet cau-
sam. nu. 8. de probatio. & in. c. auditis. de præ-
scriptio. Hippoly. in repet. rubri. C. de proba-
tio. nu. 108. Marcus Antonius Blæus in tract.
de iudiciis & tortura. nu. 37. Eandem opinio-
nem, vbi notabiliter eā declarat, sequitur Ge-
rardus de Petra sancta in singula. 11.

¶ Quod dictum etiam intellige quādoque;
masculi etiam deponentes per verba verifimi-
liora, essent bonæ fame: aliās si essent malæ fa-
mæ, & mulieres essent honestæ, bonæ famæ, &
matronæ: tūc dictū mulieris præferri debet dic-
tō masculi: vt expressè tenet Matth. de Affli-
ctis in. c. 1. nu. 36. qui testes sunt necessarij ad p-
bandā inuestiturā. in vsib⁹ feudo. allēgat Bart.
qui hoc dicit tenere, in. l. in multis. ff. de statu
homi. sed licet Bart. ibi hoc nō dicat, tenet hoc
Albericus ibi numero. 3. quod verissimum &
notabile mihi videtur.

Regula. cccxiii.

Foemina in testamētis testis esse nō potest.
Hāc regulā probat tex. in. l. qui testamēto.
in. §. mulier. ff. de testamen. & in. §. Testes. Insti-
tu. codē titu. & ibi omnes docto. vbi assignant
rationē: præcipuē Marcus Anto. Baueria nu. 1.
& 10. Frā. Oforius nu. 14. Hieronymus Cāpus
nu. 3. De iure regio probat in. l. 17. ti. 16. part. 6.

& hāc opinionē sequuntur oēs docto. allēgati
suprà in regula præcedēti, in. 2. limitatione: &
vltia. §. d. doct. vid. doct. de Couarruias in. c.
relatū. el. 1. nu. 4. de testa. Andeā de Beletis in
repe. l. 1. nu. 214. C. de sacrosanct. eccl. ¶ Hāc re-
gulā limitat quatuor modis Soci. in regu. 419.
Eādē cū aliis quatuor limitationibus ponit
Bernar. de Luco in regu. 483. remittendo se ad
Phi. Det. in. l. foemina. nu. 16. ff. de reg. iur. vbi
refert quòd tres limitationes ex. §. dictis ponit
Didacus del Castillo in. l. 3. in gloss. siete testi-
gos. col. 7. versic. quæro insuper an septem te-
stes testamenti.

¶ Vltra quos limita primò non procedere in
testamēto militis. Pro qua opinione facit: nā
vbi remissa est soiēnitas iuris positui, ibi suffi-
ciūt duo testes etiā foemina. ita tenet Bar. in. l.
hac consultissima. in. §. ex imperfecto. C. de te-
stamen. glos. in Authen. quæ sine. C. eod. tit. sed
in testamēto militis remissa est solēnitas iuris
positui. vt in. l. 2. de militari testamen. ergo in
tali testamento mulier poterit esse testis. Ean-
dem opinionē tenet Ange. Areti. per glos. ibi
in. §. testes. Insti. de testamen. Fran. à Ripa in
tracta. de peste: in Rubri. de priuilegijs vltima-
rum voluntatum causa pestis. nu. 24. quem se-
quitur Anto. Caius in additionibus ad Ange.
in. d. §. testes. nu. 6. eandem opinionem, vbi eā
notabiliter declarat, tenet Marcus Ant. Bau-
eria in. d. §. testes. nu. 26. Insti. de testamen. pro
qua opi. est tex. in. l. Diuus. ibi, conuocatis ho-
minibus. ff. de milit. testa. nā appellatione ho-
minis continetur tam masculinū quā foemini-
nū. vt in. l. hominis. ff. de verbo. significa.

2. Secundò limita in testamento factō tēpore pe-
stis. Hanc opinionē tenet Iaso. in. l. fina. nu. 19.
C. de codicillis. vbi determinat quā in subsidiū
mulier admittitur ad testimonium, in casibus
in quibus aliās non admittitur. allēgat Ioann.
Andre. in additio. ad Specu. in titu. de teste. in
§. 1. Eandem opinionem tenet Alexand. in cō-
silio. 24. num. 11. volum. 2. Stephanus Bertran-
dus in consi. 22. nu. 6. libro. 1. secundæ impres-
sionis. Pro qua opinione dicit facere tex. in. c.
fina. de testibus cogen. iuncto tex. in. l. quoniā
liberi. C. de testibus.

¶ Contrariā opinionem, imò quòd mulier tē-
pore pestis nō possit esse testis in testamento,
consuluit Alexan. in consilio. 70. nu. 16. vol. 2.
vbi dicit quòd licet de iure canonico sit dimi-
nutus numerus testium per tex. in capit. cum
esses. de testamen. tamen requiritur quòd sint
idonei: sic etiam in testamento factō ruri fuit
diminutus numerus propter inopiam testium,
vt in. l.

vt in. l. fina. C. de codicillis. tamen requiritur
quòd testes necessarij aliās sint idonei: vt ibi
omnes concludunt, & per alia de quibus ibi
per eum. Hanc etiam opinionē sequitur Phi-
lip. Deti. in consi. 284. Thomas Gramaticus
in decisione. 62. nu. 16. Franc. à Ripa in tracta.
de peste: in Rubri. de priuilegijs vltimarum
voluntatum causa pestis. nu. 19. quam opinio-
nem dicit non procedere ibi in nu. 22. in testa-
mento eius qui in ciuitate permanerat vt la-
benti rei publicæ subueniret: quā in tali testa-
mento mulier benè admittitur. quæ sequitur
Anto. Caius in additionibus ad Ange. Areti.
in. d. §. testes. num. 7. Insti. de testamen.

3. Tertio fallit in testamento condito in terris
ecclesiæ. Ratio est, quia ius canonicū non cu-
rat in testamentis solēnitate iuris ciuilibus. ita
tenuit Abb. in. c. cum esses. col. 2. de testamē.
quem sequitur Iaso. in. l. hac cōsultissima. nu.
9. vbi hanc dicit communē opinionem: de tes-
tamen. C. hanc etiam opinionē sequitur ex-
pressè Marcus Antonius Astensis in repe. d.
l. hac consultissima. in. §. ex imperfecto. num.
175. Petrus de Ancharra. in. d. c. cum esses. in
4. notabili: nu. 6. vbi dicit quæ personæ dicā-
tur idoneæ. idem Panor. in. c. relatum. el. 1. nu.
3. de testamen. Imol. in dict. c. cum esses. nu. 13.
Hanc opinionem dicit esse communem Ioā.
de Imolz in. l. nemo potest. nu. 4. ff. de lega. 1.
& Carol. Rui. in cōf. 192. nu. 7. vol. 2. & illud di-
ctum Abb. sequitur Hieronymus Zanetinus
in tracta. differentiarū vtriusque iuris: diffe-
rentia. 26. nu. 38. eandem opinionē sentit Ni-
colaus Boërius in decisione. 93. nu. 4. hanc eti-
am dicit cōem Io. Crottus in tracta. de testi-
bus: in. 1. parte, num. 10. quem allēgat Doctor
de Couarruias, vbi dicit hanc etiā esse com-
munem opinionem, in. d. c. cum esses. nu. 14.
de testamen. quāuis ipse ibi contrariū teneat.

4. Quarto limita non pcedere vbi agitur de de-
claranda ambigua voluntate testatoris: quia
ibi respicitur tantūmodò probatio, & non so-
lennitas. ita consuluit Oldradus in consi. 297.
nu. 7. quæ sequitur Marc. Anto. Astensis in re-
pe. l. hac consultissima. in. d. §. ex imperfecto.
num. 173.

5. Quintò limita non pcedere quo ad proban-
dam voluntatem contrariam testatoris, prio-
ris reuocatoriam: nam in hoc casu mulier be-
nè admittitur. ita concludit Bal. in consi. 39. in-
cipienti, Factū super quo consiliū petitur. vo-
lu. 2. quem sequitur idem Marcus An. Asten.
in repe. d. §. ex imperfecto. num. 174. licet con-
trarium teneat Alberi. dicens alicubi non ef-

se tactum, in. l. qui testamento. in. §. mulier. ff.
de testamen. Eandem opi. contra Alber. tenet
idem Bal. & Imol. in. d. §. mulier. Marc. Ant.
Baueria in. §. testes. num. 11. Insti. de testa.

Regula. cccxv.

Foemina de iure canonico in causa crimi-
nali testis esse nō potest. Hanc reg. pbat tex.
in. c. mulierem. 33. q. 5. in. c. forum. & ibi glo. de
verborum signi. glo. in. c. quoniam. in verbo,
mulieres. de testibus. & in. c. tam literis. in ver-
bo, foemineis. eo. tit. & in. c. ex eo. 15. q. 3. ita te-
net Hostien. in Summa, in tit. de testibus: in
§. quis testis esse possit. Specula. in tit. de pro-
curato. in. §. 1. vers. septimò in criminali testi-
ficatione. Alberi. de Rosate in. l. qui testamen-
to. §. mulier. col. 1. ff. de testamen. Florianus
de. S. Petro in. l. ex eo. nu. fin. & ibi Iacobinus
de. S. Geor. nu. 4. ff. de testibus. Ioā. Faber, &
ibi Ang. Aret. & ceteri Doct. in. §. testes. Insti.
de testamen. Roma. in repe. l. ad monendi. nu.
19. ff. de iureiu. Abb. in. d. c. forū. de verb. sig.
Hanc opi. dicit esse cōmunē idem Abb. in. c.
quoniā. nu. 2. de testibus. & ibi Feli. nu. 1. hāc
eandē opi. tenet expressè And. Tiraq. in suis
legibus cōnubialibus: in. 9. l. nu. 49. eandem
opinionem tenet Io. Ign. in. l. in. §. iusta. nu.
54. ff. ad Syllania. Marcus Ant. Baueria in. §.
testes. nu. 17. Insti. de testam. Iacobus Butri. in
tracta. de testibus: in Rub. de interrogationi-
bus testium. nu. 30. Frederi. Schenck in tract. de
testibus: nu. 38. Alex. in cōf. 19. nu. 1. vol. 1. & in
cōf. 64. nu. 5. eo. vol. & in cōf. 24. nu. 4. lib. 2. Iac-
cob. Vagarotus in tract. de reprobationibus
testium. nu. 13. Hippo. in cōf. 22. & in consi. 18. nu.
34. & in cōf. 130. nu. 34. And. Alcia. in tract. præ-
sumptio. in. 1. reg. præsump. 47. Cepol. in cōf.
32. nu. 2. & 3. in consiliis criminalibus. Sepha-
nus Bertran. in cōf. 137. nu. 3. volu. 2. primæ im-
pressionis. Marcus de Mantua in cōf. 56. nu.
23. & in consi. 152. nu. 17. & in consi. 238. nu. 6. hāc
opi. tenet expressè Cato Sacchus in repe. l. ad
monendi. nu. 10. ff. de iureiu. Ratio autē hu-
ius reg. assignatur per. §. d. docto. & opinio
huius reg. semper fuit vera, vt ex. §. dictis pa-
tet: & nemo auersatus est eam ante Phili. De-
ci. qui in. l. foemina. nu. 27. ff. de regu. iur. & in
c. quoniā. nu. 20. de testibus. sentit contrariū:
& dicit quod etiam de iure canonico fit in cau-
sis criminalib⁹ testis idonea. Rationes autem
propter quas motus fuit ad hęc tenendum,
ibi videri possunt.

¶ Amplia primò hanc reg. habere locū etiam
in causa matrimoniali quæ criminali æquipa-
ratur.

D. Petri Dueñas

ratur. vt in. c. mulieri. de iureiurâ. Specula. in titu. de rescriptis. in. §. ratiõne formę. col. 10. versu. nunc igitur ad instructionem. Bald. in conf. 122. vol. 2. Abb. in. c. si pro debilitate. nu. 4. de officio delegati. pro qua opinione faciunt etiam alia quę congerit Marianus Socinus Iunior in conf. 31. num. 10. volu. 2.

¶ Sed his non obstantibus in contrarium est communis opinio: imò quòd mulier in causa matrimoniali potest esse testis, pbat tex. in. c. super eo. el. 2. de testibus. & hanc esse magis communẽ opinionem tenet expressẽ Alexand. in. d. conf. 11. vol. 1. Eandem opinionem dicit etiam esse communem Iacobi. de sancto Geor. in. d. lex eo. num. 5. de testibus. Philip. Deci. in conf. 133. hanc opinionem tenet Andre. Tiraque. in suis. ll. conubialibus. in. 9. l. nume. 51. hanc dicit communem & quotidie obseruari. Marianus Socinus Iunior in conf. 31. num. 13. volu. 2. & pro hac opinione est etiã text. in. c. videtur. 35. q. 6. vbi dicitur qd etiam coniuncti vtriusq; sexus in testificationem causę matrimonialis admittantur.

2. Secundò amplia procedere etiam si civiliter agatur, si poena est applicanda fisco ratione delicti: mulieres de iure canonico, quod est seruandum in terris ecclesię, non sunt testes idonei: ita expressẽ concludit Alexand. post doc. quos ipse ibi allęgat, in cõs. 19. nu. 1. vol. 1. quem sequitur Paul. Parisi. in conf. 165. num. 12. volu. 4. Pro qua opinione facit: nam quando docunq; poena quantuncunq; sit pecuniaria est applicanda fisco, dicitur actio criminalis. vt est gloss. notabilis in. l. 3. in princ. in verbo, aureorum centũ. ff. de sepulchro viola. quam gloss. sequitur ibi Bart. eandem glo. sequitur Cinus & Bald. in. l. si qua per calamitiam. C. de episcopis & clericis. & tradit Alexand. in Rubr. C. de iud. & in conf. 132. nume. 5. volu. 1. Ioan. de Imol. in. c. qualiter & quãdo. el. 2. nume. 64. de accusat. & idem Imol. in Rub. ff. de publi. iud. Philippus Decius in Rub. de iud. nume. 52. & ibi Franciscus de Rip. nume. 102. las. in princ. Instit. de actio. nume. 15. idem las. in. l. 1. nume. 7. C. de ædendo. eandem opinionem tenet Barto. in. l. agraria. ff. de termino mcto. & hanc opinionem dicit esse communem Ludou. Gomecius in. d. princ. Instit. de actioni. nume. 18. licet gloss. alia quã plures aliter dixerint: quas omnes allęgat & impugnat Bar. in. d. l. 3. ff. de sepulchro viola. & Ludou. Gome. vbi. S. & hanc dicit communem Francisc. Curtius Iunior in Rubric. ff. de iudi. numero. 18.

¶ Quod tamen est verum quando poena est applicanda fisco ex accusatione: quia tunc dicitur causa criminalis: secus si aliqua actio intentetur nomine fisci, puta petitio hereditatis: quia tunc dicitur causa civilis. ita tenet Bart. in. d. l. 3. in fine. ff. de sepulchro viola. per iura de quibus ibi per eum. quem sequuntur Docto. S. allega. vbi hoc notabiliter declarat.

1. Limita primò quando causa criminalis est civiliter intentata. ita probatur in. d. c. quoniam. & ibi gloss. & Felin. de testibus. & in. c. tam literis. eod. tit. & ita expressẽ tenet Chassanz. in consuetu. Burgun. in tit. des iustices. Rub. 1. §. 6. fol. 65. col. 2. nu. 41. Quam limitationem intelligo veram, nisi poena sit applicanda fisco, vt. S. dixi in. 2. ampliatione.

2. Secundò limita quando veritas aliter haberi non potest. ita tenet Ioan. Andre. in additionibus ad Specula. in titu. de teste. in. §. in additione ad nu. 83. incipienti. §. testes. Iacobus de Arenis, quem refert Alexand. in conf. 24. nume. 11. volu. 1. laso. in repe. l. 1. num. 49. C. de summa Trini. & fide catholica. Andre. Alcia. in tracta. præsumptio. in. 1. regula. præsumpt. 47. num. 3. idem Alexan. in conf. 64. nume. 1. vol. 1. & in conf. 102. num. 7. volu. 7. Philip. Decius notabiliter in conf. 363. num. 5. Anto. Rub. in conf. 165. num. 2. Stephanus Bertrandus in conf. 212. num. 6. volu. 1. secundæ impressio nis. Hippoly. in practica. in. §. diligenter. nu. 81. & in. l. infans. nu. 45. ff. de ficiariis. pro qua opi. facit quod. S. dixi in reg. 314. limitatione 2. quam limitationem intellige vt per Andr. Alciatum in dicta præsumptione. 47. nu. 5.

3. Tertiò fallit in crimine hæresis, læsæ maiestatis, & simonię. probat gloss. in. c. cum. P. Manconella. de accusatio. & in summa. 2. q. 7. facit tex. in. c. tanta. & in. c. per tuas. de simonia. & ibi Docto. præcipuẽ Io. de Anania nu. 1. cum sequen. facit quod notat Bernar. de Luco in practica. cap. 85. Alexan. in consil. 11. nume. 6. volumi. 1. Maximè quando mulier est bonę famę & opinionis. Quam limitationem declara & intellige vt per Pala. Ruu. in allegatione hæresis. §. 12. cum sequen. & per Arnaldum Lambertinum in repe. c. 1. de hæreticis. libr. 6. q. 16. num. 13. cum aliis: & per Iacobum Septimacensem in Institutionibus catholicis, capit. 62.

4. Quartò limita quando proceditur per viam inquisitionis, vel denuntiationis. ita tenet Innocen. in. c. quoniam. num. 1. de testibus. facit tex. in. c. tam literis. eod. tit. ita tenet Lanfrancus de Oriano in tracta. de depositionibus testimonium.

stium. nume. 10. Stephanus Aufredus in tracta. de reprobationibus testimonium. nu. 69. facit glo. in. c. quoniã. in verbo, mulierẽ. de testib.

5. Quintò limita non procedere de iure civili. vt est tex. in. l. ex eo. ff. de testibus. & ibi Florianus de sancto Petro, & Iacobin. de sancto Geor. nu. 4. qui dicit hanc esse communem opinionẽ. gloss. in. c. forum. in verbo, non femina. de verbo. signi. cum aliis. & hanc opin. dicit esse communem Abb. in. d. c. quoniam. num. 2. de testibus. & ibi Felin. nu. 1. facit etiam text. in. l. 3. in. §. lex Iulia. ff. de testibus. Hanc etiam opinionem tenet Specula. in tit. de teste. in. §. 1. nu. 83. eandem opinionem. tenet Alex. in conf. 11. num. 6. volu. 1. Felin. in conf. 36. nu. 4. Docto. in. §. testes. Instit. de testamen. Stephanus Bertrandus in conf. 137. nume. 3. volu. 2. & in conf. 139. nu. 1. volu. 3. primæ impressio nis. eandem opinionem tenet Andre. Tiraque. in. ll. conubialibus. in. 9. l. num. 50. Quę opinio approbatur de iure regio per. l. 17. titu. 16. part. 3. vbi dicit quòd mulier bonę famę & opinionis potest esse testis in omni causa, excepto in testamento. ¶ Contra quam. l. Partitæ est tex. de iure fori. in. l. 8. tit. 8. lib. 2. fori. quę approbatur per. l. 96. Stryli. de quibus. ll. meminit Pala. Ruuios in allegatione hæresis: §. 13. quæ. l. Partitæ procedit vbiunq; l. fori non esset recepta nec visitata: nam tunc recurrendum est ad. l. Partitæ: vt in. l. 1. Tauri. facit quod notat Rodericus Xuarez in proœmio Fori.

Regula. cccxvi.

Feuda dignitatum, vt Marchionatus, Comitatus, Ducatus, vel Regni, sunt indiuidua. Quam reg. probat tex. in. c. Imperialem. in. §. prætereã. de probibita feudi alienatione per Frederi. & ibi Bal. & Doct. & in. c. licet. & ibi glo. fina. & Abb. de voto. glo. in. c. si hæredes. in glo. fina. de testamen. Circa quam reg. vltra Matth. de Affli. vbi. S. vide Carol. Molinæ. in consue. Parisien. tit. 1. de materia feuda. §. 35. nu. 1. cum aliis. Carol. Rui. in conf. 34. nu. 9. vol. 1. Paal. Parisiũ in conf. 71. nu. 3. volu. 1. & in cõs. 23. nu. 12. 4. eod. vol. & in conf. 10. nu. 10. & 11. eodẽ vol. Carol. Rui. in conf. 39. nu. 16. lib. 5. & in conf. 9. nu. 18. vol. 1. Philip. Deci. in conf. 389. nu. 3. Maria. Soc. Iunior. in conf. 77. nume. 94. vol. 1. Io. Baptista de S. Blasio in conf. 66. nu. 1. cum sequentibus: inter consilia Alberti Bruni. Ludouicũ Gozadinũ in cõs. 84. nu. 16. Iacobũ Aluarotũ in conf. 60. nu. 1. cum

seq. inter cõsilia Alberti Bruni. Andre. Tiraque. in tract. primogenit. in. 4. q. nu. 22. cum seq. Hieronymũ Gratũ in conf. 4. nu. 29. volu. 1.

¶ Hanc regulam ponit Bartholo. Soci. cum tribus limitationibus in reg. 44. in postero. Hanc item regulam cum eisdemmet limitationibus ponit Bernar. de Luco in regu. 285. remittendo se ad laso. in. l. stipulationes non diuiduntur. nu. 31. ff. de verborum obliga. Eandem cum vnica ampliatione & quatuordecim limitationibus ponit Chassanz. in consuetu. Burgũ. in tit. des fiefz. Rub. 3. §. 6. à nu. 7. vsq; ad nu. 22. fol. 116. col. 1. Quam regu. cum prædicta ampliatione & limitationibus antecum posuit Francisc. Curtius Iunior in tracta. feudo. in. 4. parte. in. 30. q. nu. 12. per totum. Eandem regulam limitat sedecim modis Andre. Tiraque. in tracta. de primogenitu. in. 4. q. à nu. 37. vsq; ad finem. Eandem limitat sex modis Baptista de sancto Blasio in. d. cõs. 66.

Regula. cccxvii.

Feudũ nec generaliter nec specialiter, nec tacitè nec expressẽ, obligari potest. Hanc regulæ opin. tenet Specu. in tit. de pignorib. §. 1. nu. 30. eandem opi. tenet Sali. in. l. ti. C. de iure emphyteutico. Bal. i. l. 3. C. vt in possessio ne legatorũ & in. c. 1. §. aut si libellario. quib; mod. feud. amitt. Eandem opi. tenet Alex. in. l. si constãte. in prin. in. 3. q. 3. q. princ. ff. solut. ma. & ibi Doct. idẽ Alex. in cõs. 21. nu. 1. & 2. vol. 6. Hanc etiã opi. tenet las. in. d. l. si. nu. 54. C. de iure emphyteu. Eandem opi. tenet Matth. de Affli. in consti. Neapolitanis, lib. 3. Rubri. 5. nu. 85. Eandem dicit cõmunẽ Franc. de Ripa in. l. obligatione. nu. 36. ff. de pignorib. Palatios Ruu. in repe. c. per vestras. §. 30. in septima ampliatione, de donat. inter vi. & vxor. Andre. Tiraque. vbi refert alios Docto. in tract. de vtroq; retractu. in tit. de retractu linagier. §. 1. gl. 3. nu. 5. licet contrariũ teneat Barto. qui communiter in hoc reprobatur, in repet. l. si constante. num. 73. ff. solu. matrimonio. & circa hanc reg. vide. S. in regu. 40.

¶ Hanc regulam cum quinq; limitationibus ponit Antonius Negulantius de Fano in tracta. de pignoribus. vbi dicit hanc esse cõmunem opinionem, in secundo membro secundæ parũ princ. palis: a numero. 43. vsque ad numerum. 50.

Regula. cccxviii.

Feudum

Fendum quibus casibus amittatur vltra posita in regula. 40. vide Hieronymum Gratum in cons. 9. num. 53. cum sequen. volu. 1. Carol. Molinæ. in consuetudi. Parisien. in titu. 1. de materia feuda. §. 30. nume. 13. cum seq. ¶ **Q**uadragesima casus ponit Martinus de Silimanis in tracta. de feudis in Rubri. quibus modis feudum amittatur. à num. 11. vsq; ad num. 186. in. 13. volu. tractatum diuersorum Doctorum. Præterea. 72. casus ponit notabiliter Matthæus de Afflict. in. c. 1. in. §. item si quis feudum. quibus modis feudum amittatur. in vsibus feudorum. à nu. 22. vsq; finem. Ad hæc. 41. casus. in quibus feudum amittatur. ponit Fran. Curtius Iunior in tracta. feudorum. in. 4. parte. à num. 1. vsq; ad nu. 82. Et videt de iure regio text. in. l. 7. 8. & 9. titu. 26. part. 4.

Regula. cccxix.

Fendum concessum alicui ad vsum fructum. finitur morte feudatarij. Hanc regulam ponit Bald. in præludijs feudorum. nume. 51. per text. in. l. habitatio. ff. de vsu & habitati. sicut si diceretur. Concedo tibi talem fundum in feudum ad alimenta. Nam quod in proprios vsus relinquatur. morte finitur. secundum Bald. qui hoc firmat in. l. cum ij. in. §. si vni. ff. de transactio. Bart. in. l. libertis. ff. de alimen. & ciba. lega. in sua distinctione. vbi dicit idem. si concedatur fundus ad alimenta: nam talis clausula minuit legatum: id est. quod finitur cum persona. sicut finiuntur alimenta & vsus fructus. vt in. §. finitur. Institu. de vsu fructu. in. l. cum pater. in. §. dulcissimis. ff. de lega. 2. in. l. epistola. ff. ad Trebelli. Hanc opinionem sequendo Bald. tenet Matthæus de Afflict. in præludijs feudorum. num. 126.

¶ **P**rimò fallit nisi in dicta inuestitura feudi ad vsu fructum fuisset dictum expressè. ita vt non possit dictus fundus vendi vel alienari: tunc enim videtur concessum vtile dominium sibi & heredibus. ita tenet Bald. in. l. Proculus. ff. de vsu fructu. versi. & est argumentum. quem sequitur ibi Ange. in versi. ex prædictis. Marcus de Mantua in apophthegma. 152. quia vt dicit Bald. in. d. l. Proculus. dicta clausula quod non possit alienari. non cadit in vsu fructu formali.

¶ **L**imita secundò nisi detur res mobilis ad vsu fructum: nam tunc videtur donata proprietate. ita tenet Bald. in dict. præludijs feudorum. num. 51. per text. in. l. donationes. in. §. species.

ff. de donatio.

3 Tertiò fallit nisi ex verbis præcedentibus posita apparere quod concessione feudi ad vsu fructum inuestiens voluit concedere vtilem proprietatem. & sic quod transcant ad hæredes. vt patet in. d. §. species. vbi dicitur quod extra dotem datâ donabat puellæ ad vsu fructum: tunc videtur donata proprietate. vt essent bona paraphernalia. ita concludit Raphaël Cumanus in. d. §. species. num. 3.

4 Quartò fallit si inuestitura feudi diceretur vt inuestitus percipiat dictum vsu fructu vel alimenta: tunc illa dictio. vt. non restringit ipsam inuestituram. ita tenet Bald. in. l. Titia. in. §. Titia cum nuberet. ff. de leg. 2. idem Bald. & alij Doct. in. l. cum ij. in. §. si vni. ff. de transactio. Barto. in. l. libertis. num. 2. ff. de alimen. & cibariis lega.

5 Quintò fallit quando feudum ad vsu fructum concessum fuisset extraneo. & non filio. ita tenet Bald. in. l. si pater. nume. 10. C. de inofficiosis donatio.

6 Sextò fallit nisi in inuestitura prædicta fuisset apposta hæc clausula. pleno iure. ita concludit Bald. in. l. 1. nume. 2. C. de fructibus & litium expen.

7 Septimò fallit nisi feudum venderetur ad vsu fructum: tunc videtur venditum vtile dominium. ita Bald. in Rubri. C. de iure emphyteu. num. 9. in fine: allègat text. in. d. l. donatio nes in concubinam. in. §. species. ff. de donat.

8 Octauò fallit si fuerit dictum in inuestitura feudi. ad vsu fructu tibi & heredibus: tunc in persona hæredis esset nouus vsu fructus. ita tenet Bald. in. d. præludijs feudorum. quem sequitur ibi Matthæus de Afflict. ibi. nu. 135.

9 Nonò fallit nisi inuestitura ad vsu fructum facta esset ecclesie vel religiosis personis: tunc videtur concessum vtile dominium in perpetuam. tenet glof. quam ibi sequuntur Cinus & Bald. in. l. si mulier. C. de iure dotium. in verbo. mulier. in versi. item ad hanc dedi prædium. eandem glof. sequitur ibi Alberic. idem Alberi. in. d. §. species. Bald. in. l. & in epistola. num. 5. C. de fideicommissis. pro qua opinio ne est text. in. d. l. Titia. in. §. Titia cum nuberet. ff. de lega. 2.

Regula. cccxx.

Fendum non potest pignori dari sine consensu directi domini. Hanc regulam probat text. in. c. 1. in. §. item si quis. quibus modis feudum amittatur. & in. c. 1. ibi. feudum totu. vel

vel partem aliquam vendere. vel pignori dare. de prohibita feudi aliena. per Federi. ita expressè tenet Bartholomæus Socinus in cons. 19. num. 12. volu. 1. Marianus Socinus eius nepos in cons. 77. nu. 73. volu. 1. Carol. Ruinus in cons. 143. nu. 19. vol. 3. Augustinus Berous in. q. 94. nu. 11. Ioan. Igneus in. l. 1. §. ferasus pignori datus. nu. 7. ff. ad Syllania. Martinus de Silimanis in tracta. feudorum in rubri. quibus modis feudum alienetur. nu. 99. & facit quod dixi. §. in reg. 40. in. 3. ampliatione. De iure regio. pbat in. l. 10. ti. 26. par. 4. & in. l. 68. part. 3. ¶ **H**anc regulam limitat quatuor modis Chassanæ. in consuetu. Burgu. in titu. des fiefz. Rubri. 3. §. 8. nu. 11. fol. 118. col. 4. vsq; ad num. 21. Quarum limitationum tres ante eum posuit Fran. Curt. Iunior. vbi hæc reg. limitat aliis quatuor modis in tract. feudorum in. 4. par. nu. 95. Eandem regulam cum quinque limitationibus ponit Matthæus de Afflict. in cap. imperialem. nu. 4. de prohibita feudi aliena. per Federi. Hanc regulam cum tribus ampliationibus & tribus limitationibus ponit Fran. de Ripa in. l. obligatione. nume. 35. ff. de pignoriibus.

Regula. cccxxi.

Feudi dñs est iudex inter ipsosmet Vasallos. Hanc regulam probat text. in. c. Imperialem. in. §. penul. de prohibita feudi aliena. per Federi. & in. c. 1. de controuersia feudi apud pares terminada. & in. c. ceteru. de iudiciis. & ibi glof. & in. c. ex transmissa. & in. c. veru. de foro cõpe. De iure regio probatur in. l. vlti. titu. 26. part. 4. & vltra docto. in. §. dictis locis tenet Bartholomæus Soci. in cõf. 2. nu. 20. vol. 1. Marti. de Silimanis in tract. feudorum: Rubri. quis sit iudex feudi. & vbi agatur causa feudi. per totam. Vldaricus Zasius in sua Epitome feudorum: in. 11. parte. nu. 6. Io. Igneus in rep. l. necessari. in. §. nõ aliàs. nu. 610. ff. ad Syllania. Io. de Ayma in procemio cõcordatoru: fo. 113. col. 3. Et circa hæc regulam vide Soci. in tracta. fallètiarum: in reg. 52. & 53. in posterioribus. Nilus Boeri. in decisio. 114. nu. 5. Steph. Aufre. in repe. Clemen. 1. de officio ordina. in reg. 2. in. 1. fallè. Iaso. in. l. 1. §. & post operis. nu. 12. ff. de noui operis. Carol. de Grassaliis in suo regalium Francie. lib. 2. iure. 11. Alexan. in cõf. 1. vol. 5. Bartholomæus Soci. in cõf. 284. vol. 2. & in cons. 87. vol. 3. Ioan. de Amicis in cõf. 2. nu. 1. Bald. in cons. 37. vol. 1. & in cons. 183. & in cons. 188. vol. 1. Alexã. de Imol. in cõf. 79. per totu. vol. 1. Chassanæ. in cõf. 41. nu. 1. & 16. Al

bertus Brunus in cons. 20. nu. 7. Matthæus de Afflictis notabiliter in. d. c. 1. nu. 2. de controuersia feudi apud pares terminada. & in. d. §. præterea inter duos. nu. 1. cum aliis.

¶ **H**anc regulam limitat sex modis Maria. Soci. in. c. ex transmissa. à nu. 27. vsq; ad nu. 34. de foro cõpe. Eandem regulam limitat duodecim modis Fran. Curt. Iunior in tract. feudorum: in 7. part. à nu. 3. vsq; ad nu. 15. & à nu. 15. vsq; ad nu. 34. ponit. 13. quæstiones circa materiam huius regulæ. Hanc etiã reg. limitat tredecim modis Feli. l. c. ceteru. à nu. 5. vsq; ad nu. 14. de iudic.

Regula. cccxxii.

Feuda in inferiorè quæ non habent dignitatem annexam. diuidi possunt. Hanc regulam probat text. in. c. 1. in. §. omnes. si de feudo fuerit controuersia inter dominu & agnatum vasalli. in vsibus feudorum. in. c. Imperialè. in. §. præterea ducatus. & ibi omnes docto. de prohibita feudi alienatione per Fredericu. Circa quã regulam vide posita. §. in regu. 316. ¶ **H**anc regulam cum vnica ampliatione & vnica limitatione ponit Chassanæ. in consue. Burgu. in titu. des fiefz. Rubric. 3. §. 6. fol. 117. col. 4. nu. 22. Quam ampliationem & limitationem ad hanc regulam ante eum posuit Frã. Curtius Iunior. vbi eã declarat. in tracta. feudorum: in. 4. parte. q. 30. num. 24.

Regula. cccxxiii.

Fendum antiquum si renouatur. Vasallo non definit esse antiquu. Hanc regulam probat text. in. c. 1. de Vasallo decrepitæ etatis. in vsibus feudo. hanc opinionem tenent Bart. & doct. in. l. si mihi & Titio. ff. de verbo. obligati. & ibi Iason nu. 12. col. fina. & in. l. quod dicitur. la. 1. ff. de impensis in rebus dotalibus factis. Roma. in cõf. 35. nu. 1. Alexã. in cõf. 30. nu. 6. volu. 1. Bartholomæus Soci. in cons. 100. nu. 11. versi. ex quib. infero in pposito. vol. 3. Philid. Det. in cõf. 53. n. 3. Albert. Bru. in cõf. 79. n. 4. ¶ **L**imita primò quando feudum erat omnino extinctu: quia Vasallus priuatus esset feudo ipso iure. ita quod alia sententia priuationis necessaria nõ esset. nã tunc ex tali renouatiõe efficitur nouu feudum. ita concludit Bald. in. c. 1. in. §. in super. in fine. de prohibita feudi alienatione per Fredericum. Alexã. in cons. 34. colum. 2. volumi. 5. & pro hoc quod res extincta si renouetur dicatur noua & alia res. est text. in. l. inter stipulatè. in. §. homo liber. versi. & nauis.

& nauis. ff. de verb. obliga. & in l. i. in §. opus. ff. de noui operis nun. Iaso. in l. ius autem ciuile. nu. 15. & 18. ff. de iusti. & iur. Detius in l. i. in princip. nu. 28. ff. quod quisq; iuris. Matthæ de Afflictis in dict. c. i. nu. 12. de Vasallo decrepitæ ætatis.

2 Limita secundò quando in renouatione feudi adiceretur noua forma: quia tunc ex tali adiectione nouæ formæ diceretur nouum feudum. ita tenet Bal. in c. i. in §. in super. in fine, de prohibita feudi aliena. per Federicum. ex mutatione enim formæ inuestituræ, efficitur nouum feudum. ita cõcludit Bartholomæus Cœpola in cons. 31. nu. 7. in consiliis ciuilibus. Iaso. in d. l. si mihi & Titio. col. fina. nu. 12. idẽ voluit Oldradus in cons. 178. incipienti, quidam nobilis. vbi dicit quod feudum dicitur nouum ratione nouarum conuentionũ. quæ sequitur Fran. Curtius Senior in cõsi. 50. nu. 50. nu. 29. Matthæ. de Afflict. in decisionibus Neapoli. decisio. 12. nu. 5. & in decisio. 248. nu. 8. Albertus Brunus in cons. 78. nu. 5. pro quo est bono tex. in l. ius autem ciuile. & ibi docto. moder. ff. de iusti. & iure. Quam limitationẽ Calderinus in cons. 11. in titu. de feudis. vers. ad cuius declarationẽ. intelligit veram quãdo mutatur aut alteratur forma circa substantia feudi: secus si circa accidentalia.

3 Tertiò limita, nisi feudũ amissum per vasallum sisco principis fuisset incorporatũ, aut possessio eius per dominũ apprehensa: quia tunc si renouetur vasallo, dicitur nouum feudum. ita concludit Bald. in l. i. q. 15. nu. 11. ff. de rerum diuisione. Alexand. in d. cons. 34. col. 2. Iaso. in cons. 152. nu. 1. in fine. in 2. col. vol. 2. & in cons. 64. col. 3. nu. 1. vers. secundò possunt limitari. Ludouicus Gozadinus in cons. 84. num. 10. & 21.

¶ Quæ tres limitationes nõ procederent quãdo feudum renouaretur sub cõmemoratiõe antiquarum inuestiturarum: & sub eis dẽ patris & qualitibus. ita Fran. Aretinus in d. l. si mihi & Titio. Alexan. in d. cons. 30. nu. 6. vers. & ita etiam colligitur ex verbis dictõrum priuilegiõrum. vol. 1. Albertus Brunus in cõsilio. 79. numero. 5.

Secundò non procedũt prædictæ limitationes quando in renouatione feudi superiori, verbũ. restitimus aut reddimus apponitur, etiam si sint verba, & de nouo cõcedimus. ita tenent Martinus Lauden. & Præpo. in cap. de Vasallo decrepitæ ætatis. & ibi Matthæ. de Afflictis num. 15. per quem vide alia circa hanc regulam.

Regula. cccxxiii.

Feudi contẽtio vbi est inter dominum & Vasallum, pares Curia sunt iudices. Hanc regulã probat tex. in c. imperialem. in §. prætereã si inter duos. de prohibita feudi alienatione per Frederi. & ibi Matthæ. de Afflict. nu. 38. & in c. i. de cõtrouersia feudi apud pares terminãda. & ibi etiã Matthæ. de Afflict. num. 1. facit etiam tex. in c. i. de lege Corradi. notatur in c. ceterũ. de iudi. De iure regio est tex. in l. i. titu. 26. part. 4.

¶ Hanc regulam cum vnica ampliatiõe & sex limitationibus ponit Bernar. de Luco in regu. 286. renittendo se ad Marianum Soci. in c. ex transmissa. nu. 9. de foro compe. Eãdem cum quatuor ampliatiõibus & sex limitationibus ponit Frac. Curtius Iunior in tractat. feudorũ. in 7. parte, vers. tertia principalis regula daturã nu. 34. vsq; ad finem.

Regula. cccxxv.

Feudum negans, rem feudalem perdit. Hanc regulam ponit Abb. in c. ceterũ. nu. 21. post Innocẽ. ibi, de iudiciis. allẽgat ad hoc tex. in c. quo iure. 8. distin. Eandem regulam ponit Bald. in 2. col. C. quomodo & quando iudex. probatur per tex. in l. fina. ff. de rei vẽ di. vbi probatur qd negans se possidere si cõuincatur, perdit possessionem. Cui consonat tex. de iure regio in l. 3. part. 3. & l. 40. titu. 2. eadẽ part. Circa quam regulam vide Roma. in cons. 70. nu. 4. Arnoldum Ferronium in consuetudinibus Burdegalenibus, in tit. de feudis. §. quinto. Abb. in c. si de solutiõibus. nu. 2. Iaso. in l. quod te mihi. nu. 29. ff. si certũ peta. & in §. omnium. nu. 86. In situ. de actio. Hippoly. in repe. rubri. ff. de fideiussori. nu. 19. & nu. 322. & in sing. 242. Matthæ. de Afflict. in decisio. Neapo. decisio. 18. nu. 1. Ludou. Gome. in §. ex maleficiis. num. 16. In situ. de actio. Antonium Capitiũ in decisio. 19. num. 6. Hierony. Gratium in cons. 37. num. 1. vol. 2. Guido. Papam in sing. 609. & in cõsi. 3. num. 2. & in decisio. 236. in fine. Ripã in l. qui cum se. nu. 1. cum aliis. ff. de re iudi. & vid. infra in regul. 329.

Et plures casus in quibus negans punitur, vide per Bald. in Authen. cõtra qui propriam. C. de nõ numerã. pecu. quem refert Catellianus Cotta in Memoraliibus iuris, in verbo, negans.

¶ Hanc regulam ampliãt vno modo & limitat

Regulæ vtriusque iuris selectæ.

et quinq; modis Feli. in d. c. ceterũ. à nu. 18. vsq; ad nu. 20. de iudiciis.

Regula. cccxxvj.

Feudi noui inuestitura ad hoc vt p̄betur, necessarium est qd adhibeantur pares curia. Hanc regulã probat tex. in c. i. quid sit inuestitura. in V sibus feudorũ. Ratio autẽ quare extranei nõ admittant, ponit in tex. in c. i. in §. i. & in §. idcirco. de notis feudorũ. Circa quam reg. vide Alex. in cõs. 10. vol. 3. & in cõs. 79. vol. 1. Martin. de Silimanis in tract. de feudis: i Rub. de inuestitura qualiter fiat. nu. 225. ¶ Hanc regulam ampliãt vno modo & limitat tredecim modis Francisc. Curtius Iunior in tract. feudorũ. in 7. parte, in 4. q. à num. 16. vsq; ad num. 30.

Regula. cccxxvii.

Feudũ pro anima vasallus relinquere non potest. Hanc reg. probat tex. i. c. imperialem. ibi, vel pro anima iudicare. de prohibita feudi aliena. per Freder. & in c. i. in §. donare. qualiter olim feudum alienari poterat. & ibi Bal. & Aluarotus. Ratio est: quia magnũ præiudiciũ fieret domino superiori: quia postq̄ feudum esset semel incorporatũ ecclesie quæ nunquã moritur, nunquã esset spes qd feudũ possit ad dominũ reuerti: & ideo ecclesia quæ debet esse cultrix iustitiæ nihil sinistri debet pati fieri, neque in se, nec in aliam: ita probat tex. in c. i. in §. Mediolanenses. vers. inde potest præsumi. de alienatione feudi. in v sibus feudorũ. Hanc etiam opi. sequitur Bal. in l. 1. C. de sacrosanct. eccle. Feli. i. c. inter dilectos. nu. 10. de fide instru. Ludou. Gozadi. in cõs. 8. nu. 21. & in cons. 4. nu. 8. Et hanc opin. tenet Alex. in cõs. 30. nu. 3. vol. 1. Bartholomæ. Soci. in cõs. 19. nu. 10. vol. 1. Maria. Soci. Iunior in cons. 76. nu. 46. vol. 1. Roma. in sing. 527. Hanc etiã opi. tenet Abb. i. c. quæ in ecclesiã. nu. 18. de constitutio. & hanc opin. vbi latissimẽ eam examinãt, & refert Doc. contrariã partẽ tenentes, tenet Fran. Curt. Iunior in tract. feudorũ. in 4. parte. q. penult. nu. 125. & circa hanc reg. vide. S. in regu. 40. in 6. Ampliatiõe.

¶ Hanc regulã ampliãt vno modo Ludou. Roma. in d. singula. 527. eandem regulã limitat quatuor modis, & ampliãt vnico modo, Feli. in c. quæ in ecclesiã. nu. 69. vers. ceterũ in quantum dictum est. de consitu. vsq; ad nu. 75. Hanc etiam regulam limitat quin-

q; modis, vbi notabiliter eas examinãt, Fran. Curtius Iunior in tract. feudo. in 4. parte, in dict. penult. q. num. 26.

Regula. cccxxviii.

Fideiussor non possidens immobilia, potest recusari tanquã non idoneus. Hanc regulam probat tex. in l. 2. & in l. sciendum. ff. qui satisfare cogan. glo. in Auth. de exhibẽ. reis. in §. suscepto. in verbo, personali. colla. 5. & l. si quis stipulatus sit Stichũ. in §. si quis stipulatus fuerit. ff. de verb. oblig. Hanc opi. tenet Bal. in c. coram. nu. 8. de officio delega. Specula. in tit. de satisfationibus. in §. dictos vers. sed si scholaris. Alex. in cõs. 160. nu. 5. vob. 5. & hanc dicit esse cõem opi. Ias. post Bar. ibi in l. sciendũ. in prin. nu. 30. ff. qui satisfare cog. ¶ Hanc regulam ampliãt vnico modo, & limitat quatuor modis Hippo. in repe. Rubr. ff. de fideiussor. à nu. 227. vsq; ad nu. 241.

Regula. cccxxix.

Fideiussor negans se fideiussisse, si conuincitur de mendacio, sibi præiudicat. vt in l. sed hoc ita. in §. 1. ff. de re iud. vbi dicitur qd negans se socium, perdit beneficiũ nõ cõueniatur vitrà qd facere potest: qd cõpetit socio. vt in l. sunt qui. ff. de re iudi. ad quod etiam est tex. in l. si vnus. i. §. si. ff. pro socio. & facit etiam pro hac regu. tex. in l. sed si ex parte. in §. interdũ. ff. quod cum eo. vbi ponit, vbi punitur filius familiã negãdo se filiũ familiã, & mentido dixit se patrẽ familiã. Tertiò facit tex. in l. hereditatẽ. in §. si. ff. ad l. falcid. vbi dicit qd hæres negans rem hereditariã, si conuincatur de mendacio, sibi præiudicat. quẽ tex. pro singul. allẽgat Bal. in Reper. suo in verb. negatiua. vbi dicit qd negãt similis est subtrahenti: per illum tex. & idem dicit Bald. in c. dudũ. el. 2. nu. 8. de electi. Ias. in §. itẽ si quis in fraudẽ. ex quibus videt cõfirmata. S. d. nra reg. Pro qua opi. est tex. in l. si. ff. de rei vẽdi. vbi habetur qd si quis in veritate possidet aliquã rem, & contra eum agat rei vendicatione ad illam rem, si ipse negat illam possidere & conuincatur de mendacio, quia actor probat ipsum illam possidere: tunc debet talis possessio in continenti ab eo auferri & in actorem transferri, etiam nihil de suo iure probantẽ. Circa quam regulam vide. S. in regula. 325. & præiudicat sibi iste fideiussor in hoc, qd perdit beneficiũ excusationis, & beneficiũ cedendarũ. ita tenet Bal. in Auth. cõtra qui propriam.

in.3.col.C.de non numerat.pecun.vbi allegat bonum tex.in.l.si dubitetur.in.6.ita demum ff.de fideiussori.vbi hoc tenet Ange.de Perusio,Alexan.& Iaso.in.l.1.num.11.C.de transactio.Bart.in.l.1. etiam.6. ff. solut. matri.& vlt. & opinionem huius regulæ tenet Hieronymus Gratus in conf.63.num.44.& in consil.119.num.21.vol.2. Fran. Purpuratus in.l.nec patio.num.79.C.de transactio. Nicolaus Bellonius in.6.si plures.num.12. In situ. de fideiussoribus.

¶ Hanc regulam, vbi eam pluribus fundamentis confirmat, ponit Hippoly. de Marfi. in repe. Rubric. ff. de fideiussore. nume. 322. & a nume. 336. vsque ad numerum. 345. limitat eam quatuor modis.

Regula. cccxxx.

Fideiussori minoris non prodest restitutio minori concessa. Hanc regulam probat tex.in.l.1.&2.C.de fideiussore.minorum.& ibi Bart.& in.l.Marcellus. ff. de fideiussore. & in.l. in causa. la. l. vbi assignatur ratio huius regulæ. ff. de minoribus. & in.l.3. §. sed vtram. vers. sed an hoc auxilium. eo. titu. De iure regio est tex.in.l.25.titu.4. par.3.& in.l.4. tit.12. par.5.& hanc opinionem vltra. S. d. Docto. tenet Franc. Curtius Iunior in.l. post aditam. nu.5.C.de impube.& aliis.& circa hanc regulam vide Io. Mauritium in tracta. de restitutione in integrum: cap. 14. Hippoly. in repe. Rubric. ff. de fideiussore. nume. 267. Vincen. de Herculanis, & ibi Docto. in.l. & si fideiussor. ff. de re iudica. Ant. Caimum in Summa. C. de restitutione in integrum. pagi. 4.

¶ Fallit primò quando dolus aduersarij interuenit. ita probat tex.in.l.2. in fine. C. de fideiussore. minorum. Et est ratio: quia æquius est aduersarium qui dolum commisit pati damnum, quam quòd fideiussor qui bona fide fideiussit soluat de suo proprio: nec poterit solutū repetere à minore: quia minor aduersus fideiussorem poterit petere restitutionem in integrum. vt in.l.1. C. de fideiussore. minorum. & ita expressè tenet glo. in.d.l.2. Iacobi. de. S. Geor. in.l.1. nu.7. C. de fideiussore. minorum. Montaluis in glos. 4. titu. 12. par. 5. Io. Mauritius in.d. tracta. de restitu. in integrum. in.d. cap. 14. pagina fina. Petrus Rebuffus in glos. ad constitutiones Regias Galliarum: in. 2. parte, in tracta. de restitutionibus. artic. 2. in glos. 3. num. 8. pagina. 143. glos. in.l. minor. 25. annis. in verbo, succurritur. ff. de procurat. Barto. in

l. Stichum. §. quòd vulgo. nr. 2. ff. de solutio. Limita secundò quando creditor potest habere regressum contra alium: quia tunc beneficium restitutionis in integrum concessum minori proderit etiā fideiussori. probat tex. in.l. minor. 25. annis. ff. de procurat. & ita per illum tex. tenet Iacobi. de sancto Geor. in. d. l. 1. num. 6. C. de fideiussore. minorum. Petrus Rebuffus vbi. §. nume. 9. facit etiam text. in.l. 2. ff. de administra. tuto.

¶ Tertiò limita quando restitutio nullum esset ablatura commodum ipsi minori, nisi etiam prodesset ipsi fideiussori: puta quia essemus in casu in quo minor non possit petere restitutionem aduersus fideiussorem. nam hoc casu restitutio concessa minori trāfret ad eius fideiussorem: per notata per Barto. in.l. cum filius. in. §. 1. ff. de verborum oblig. faciunt notata per Cinum, & Bal. in.l. quoties. C. de precibus Impera. offeren. per Salice. in.l. fina. C. de vsuris rei iudi. ita expressè tenet Iacobi. de sancto Geor. in.d.l.1. nume. 7. C. de fideiussore. minorum. Petrus Rebuffus vbi. §. nu. 9.

¶ Quartò limita quādo fideiussore conuenio qui esset habiturus regressum cōtra minorem debitorem principalem, ipse minor: compereret vt defensor necessarius pro ipso fideiussore, & peteret restitutionem in integrum: tunc restitutio etiam fideiussori proderit. ita expressè tenet Barto. per illum tex. cum glo. in.d.l. Stichū aut Pamphilū. in. §. quod vulgo. ff. de solutio. & ibi expressè Io. de Imo. sed Paul. de Castro in.d.l.1. C. de fideiussore. minorum. & Raphaël Cumanus in.d. §. quod vulgo. damnaat hanc opinionem: dicētes, quòd hoc casu minor nō est defensor necessarius: quia ista non est necessaria defensio spectans ad minorem: cum nullo casu habiturus esset regressum contra eum, cum semper minor ipse poterit petiisse restitui aduersus fideiussorē. vt in.l.1. C. de fideiussore. mino. ergo ipsius minoris non interest capere defensionem pro ipso fideiussore: nec ipse minor hoc casu est dicendus defensor necessarius. & ibi Alexā. in.d.l.1. dicit quòd licet illud dictum Bart. sit valde singulare, tamen Barto. non considerauit dictum fundamentum in contrarium factum: & quòd eius opinio malè potest sustineri. Quem sequitur Iaso. in.l. si cum procuratore. num. 5. ff. de re iudi. Est quidem verum quòd quādo minor esset defensor necessarius, posset comparere pro fideiussore, & assumere defensionem pro eo: & tunc exceptiones competentes principali, prodesse etiam fideiussori. tex.

fori. text. est notabilis in. l. idem quæ. in. §. generaliter. ff. mandati. & ita tenet Iacobi. in dict. l. 1. nu. 7. C. de fideiussore. minorum.

¶ Quintò limita quando fideiussor successit minori principali. Nam tunc ex persona defuncti posset petere restitutionem in integrum. iste est tex. & ibi Bart. secundum vnā lecturā, in.l. Stichum. in. §. quod vulgo. ff. de solutio. notant docto. in. l. debitori. C. de pactis. ita expressè tenet Iacobinus de sancto Geor. vbi notabi. declarat illum tex. in. d. §. quod vulgo. in. d. l. 1. nu. 7. C. de fideiussore. minorum.

¶ Limita sextò quādo fideiussor pro re minoris stipularetur & fideiuberet: vt pote si minor rem vedat in qua est deceptus: si aliquis fideiussor pro eo, illi fideiussori succurret post minoris restitutionem. vt in.l. 2. ff. de administra. tuto. l. exceptione quæ personæ. in fine. ff. de exceptio. quia in hoc potest etiam maior decipi, videlicet in rei valore. vt in.l. quisquis. C. de rescinden. vendi. & ita tenet Petrus Rebuffus vbi supra, num. 5.

Regula. cccxxxi.

Fideiussor de iudicio sisti habet beneficiū excusationis. Hanc opinionem tenet Guiller. de Cugno in. l. 2. in. §. si quis ex his. ff. qui satisfidare cogan. vbi tenuit quòd iste fideiussor habebit beneficia omnia quæ fideiussoribus conceduntur, & per consequens gaudebit priuilegio seu beneficio excusationis: de quo in Authen. presente. C. de fideiussore. Hanc opinionem sequitur Romanus in. d. §. si quis ex his. nu. 6. & hoc videtur etiam tenere Ioan. Faber in. §. sed hoc die. Instit. de satisfidatio. col. 2. vbi dicit quòd quando principalis est presens & soluendo, tunc non potest agi contra fideiussorem de iudicio sisti: secus in casu quo esset absens, vel non haberet bona. Eandē opinionem tenet Bal. in. d. §. si quis ex his. & ibi Paul. de Castro, Alexan. & Iaso. nu. 7. Iacobi nus de sancto Geor. nu. 5. & hanc opinionem dicit esse cōmuniorem Roder. X Suarez in. d. l. 2. titu. de los emplazamientos. libro. 2. fori. in. §. quæritur vterius. nu. 1. 2. & 3. fol. 187.

¶ Limita primò nisi fideiussisset pro eo quòd nō erat obligatus sistere in iudicio. vt tenet Bal. Ang. & Alexan. vbi supra. Et est ratio: quia tunc non est propriè fideiussor ex quo intercedit pro eo qui nō erat obligatus. & ad hoc iuuat glos. notabilis in Authen. de fideiussore. in princ. colla. 1. vbi dicit gl. quòd in expromissore nō habet locum beneficiū excusationis: & expromissor qui promittit alium in iudicio sisti. vt in. l. 2. in glos. magna. ff. qui satisfidare cogan. & sic debet intelligi glo. in. d. l. 2. in §. si quis ijs. in glos. magna, ad finē: vbi glos. dicit quòd fideiussor de iudicio sisti, non est propriè fideiussor, cū principaliter obligationem in se suscipiat. & idē sentit glo. in. l. in eo. in. §. nemo. ff. de reg. iur. & hoc tenet Suarez, vbi. §. 2. Secundò fallit vbi cunq; agitur contra fideiussorem vt sistat reum: nā ad hoc potest cogi officio iudicis, nec habebit beneficiū excusationis: secus quādo cōuenitur ad interesse, cō quia nō sistit. ita Bal. & Alexā. in. d. §. si quis ijs. per tex. in. l. eū pro quo. ff. de in ius vocā. & satis videtur etiam de mente eiusdem Bal. in. l. 1. C. de cōuen. fisci debi. lib. 10. col. 4. vbi eleganter loquitur: & hoc etiam tenuit Suarez vbi supra.

¶ Tertiò fallit in causis criminalibus, in quibus fideiussor non habet beneficiū excusationis: sed officio iudicis proceditur contra eū executiuè. probatur in. l. si quis reū. ff. de custodia reorū. Bal. in. d. §. si quis ijs. & ibi Roma. & Iacobinus nu. 5. & Alexā. facit tex. & glos. in. c. cum homo. 23. q. 5. vbi dicit glos. quòd fideiussor in causa criminali nō potest interuenire: & sic licet fideiussor promittat presentare aliquem reū mortis, si non presentat, non punitur pœna mortis qua ille veniebat puniendus. vt in dict. l. si quis reū. sed debet puniri pecuniariter, arbitrio iudicis executiuè: vt supra dixi: & sic nō habet beneficiū excusationis. Et quia intellectus supra. d. glos. in d. c. cum homo. traditur in variis locis, ideò vbi crimen non est magnum, ita vt nō veniret imponenda pœna corporalis, fideiussor potest interuenire. & sic debet intelligi text. in. c. si clericos. de sent. ex cōmunicatio. lib. 6. & tex. in. l. Diuus. iuncta. d. l. si quis reū. ff. de custodia & exhibitione reorū. sed in Abb. in Rub. de fideiussoribus. nu. 1. Sed vbi veniret imponenda pœna corporalis vel mortis, nō admittitur fideiussor, nec poterit interuenire. iste est tex. notab. & ibi glos. in verbo, supplicium. in. c. cum homo. 23. q. 5. quā glos. ad hoc dixit notab. Bal. in. l. 1. C. nē filius pro patre. Felin. in. c. cōtingit. el. 1. de senten. excō. & in c. pastoralis. §. quia verò. nu. 15. de offic. deleg. & in. c. cum venisset. nu. 4. de testibus. Iaso. in. l. 1. nu. 9. ff. de in litem iuran. & in. l. nō impossibile. nu. 2. ff. de pactis. Hippoly. in repe. rub. ff. de fideiussore. nu. 206. & in. l. infans. nu. 15. ff. ad. l. Corne. de sica. & in practica. §. examinanda. nu. 12. & in consil. 16. num. 27. & in sing. 651.

r Nicola.

Nicola Bellon in §. in omnibus. nu. 6. Instit. de fideiussor. Roderi. Suarez in tract. de fideiussore in causa criminali: versic. quo ad alia particulā. pagina. 5. fol. 107. De iure regio est tex. in l. 16. tit. 1. par. 7. & in l. 10. tit. 29. par. 7. & in l. 3. tit. 8. lib. 2. fori. per quā. l. fori intelligitur supra. d. l. parti. & l. 106. styli. Sed supra d. glos. in d. c. cū homo. seipsam limitat nisi esset consuetudo q̄ quis pro alio puniretur poena corporali: quia tunc valeret prædicta consuetudo. quā glos. in hoc sequit Roma. in singu. 28. Roderi. Suarez vbi supra. pag. 7. vers. tertio limita. fo. 108. Chassanæ. in consue. Burgū. in tit. des iustices. rubr. 1. §. 5. fo. 59. col. 2. nu. 169. Cepola in rep. l. si fugitui. nu. 61. C. de seruifugi. Petrus de Vbaldis de Perusio in tract. de pace Constantiæ. nu. 75. Augustin⁹ Ariminensis in additio. ad Ange. in tract. malefactorū: in verbo, pro quibus & quolibet. nu. 1. Phil. Deti. in c. 2. nu. 8. in l. lectu. & in 2. lectu. nu. 26. de conslit. & in c. 2. nu. 58. de probatio. Ioan. Montolonius in Propriario iuris: in verbo, fideiussor. quæ opinio eōs esse videtur, licet contrariū velit tenere Felin. in c. 2. nu. 2. de conslitu. & in d. c. nu. 8. de proba. & in additionib. ad Abb. in c. ius gnale. col. fina. 1. dist. quibus motiuis per eū ibi traditis potest responderi prout respondit Deti. in locis supra allegatis. & alia circa illā glos. vide per Roderic. Suarez in dicto tracta. de fideiussore in causa criminali: per totum.

Regula. cccxxxii.

Fideiussor nno potest obligari nisi verbis: & sic requiritur stipulatio. Hanc reg. probat tex. in l. Bladitius. C. de fideiussor. & in l. sciendū. & ibi glos. & Iaf. nu. 2. C. de verb. obli. De iure regio videtur tex. in l. 1. tit. 1. par. 5. & ita tenet Hippo. de Marfi. in repe. Rubri. de fideiussor. nu. 356. & circa hanc regulam vide Andr. ab Exea in libr. pactorū. nu. 450. nota bi. Catellia. Cottā in Memora. iuris: in verb. fideiussor. el. 1. Fortu. Garcia i. l. legitima. nu. 45. & in l. iuris gentium. nu. 41. ff. de pactis. Hiero. Butigellā in rep. rubri. nu. 9. ff. de verb. obli. & Hierony. Berū in repe. rubri. nu. 214. & 216. eod. tit. Rationē huius regulæ ponit I. ancelorus Galiula in repe. d. Rubri. nu. 70. quem vide etiā ibi. nu. 144. item Iacobum de Nigris in repe. l. 1. nu. 55. ff. de verbo. obli. Ioan. Crottum in repe. d. l. 1. nu. 4. Hanc regulam cum quatuor illationibus & quatuor limitationibus ponit Iafon per

tex. ibi, qui hanc regulam probat in l. stipulationum. in §. satis acceptio. num. 2. ff. de verborum obli. Hanc etiam regulam limitat octo modis Ioannes Crottus in repe. l. sciendū. nu. 7. ff. de verb. obli. Hodie tamen de iure regio corrigitur hæc regula per l. 3. tit. 8. lib. 3. ordi. vbi fideiussor per illam. l. hodie potest obligari pacto nudo. Facit quod dixi supra in regu. 11.

Regula. cccxxxiii.

Fideiussor de iudicio sisti tenetur successiue vsq; ad sententiā. Hanc regulā probat tex. in l. Græcē. in §. & post litem. ff. de fideiussor. quæ. l. nō reperitur alibi secūdū Barto. ibi: & secūdū Ange. in l. fideiussor. in §. in fideiussorem. ff. qui satisfda. cogant. secundū Matthesellanum in singu. 178. sed est similis glos. in l. 1. in princ. iuncta glos. parua. in verbo, iudicium. ff. si ex noxali causa agatur. Hanc regulam limitat duobus modis Iafon. in dict. l. fideiussor. in §. in fideiussorem. nu. 7. & 8. ff. qui satisfdare cogantur.

Regula. cccxxxiiii.

Fideiussores habent beneficiū diui Adriani. Hanc regulam probat tex. in §. si plures. Instit. de fideiussori. & in l. inter fideiussores. & in l. si plures. ff. de fideiussor. & in l. fin. C. de conslitu. pecunia. De iure regio probatur in l. 4. tit. 8. lib. 3. fori. & in l. 10. tit. 12. part. 5. Circa quam regulam vltra docto. in supra dictis locis, vide Anto. Nicellum in concordant. glossarum: cōcordantia. 19. nu. 177. Marcum de Mantua in lib. 9. obseruationum: obseruatione. 85. eundem Marc. de Mantua in apophthegmate. 88. in apophthegmatis nois. Hippoly. in Rubri. ff. de fideiussor. nu. 27. 28. & 34. Purpuratum in l. si creditores. nu. 38. C. de pactis. Hanc regu. cū quinq; limitationibus ponit glos. in d. §. si plures. in verbo, partes. Instit. de fideiussor. quas limitationes glossæ ponit Nicola. Bellon in §. si plures. nu. 9. cum aliis: vbi addit aliam & sextam limitationem, & ampliori stylo eas prosecutus est.

Regula. cccxxxv.

Fideiussor regulariter ante principalē conueniri nō pot. Hanc regulā probat tex. in Authē. presente. C. de fideiussor. & in Authē. de fideiussor. in §. si quis igit. & in §. nō solū. col. 1. in Aut. hoc si debitor. C. de pigno. De iure regio

regio tex. in l. 9. ti. 2. par. 5. & l. 229. Circa quā regulā vltra Bart. & doct. in supra dict. locis, vide Abb. & doct. in c. peruenit. de fideiussor. Iafon. in §. item si quis. el. 1. nume. 67. Instit. de actio. Stephā. Aufred. in additionibus ad decisiones Capellæ Tolofanz: decisione. 196. Andre. Barba. in l. stipulationum. la. 2. in §. satisf acceptio. col. 4. vers. item glos. ff. de verborum obli. Claudium de Seyfello in l. decē. nu. 4. ff. de verborum obligatio. Petrum de Vnzola in practica artis notariat⁹: in Rubr. de beneficio cōpetenti fideiussoribus. Ioan. Oldendorpium in tracta. de iure singulari: in Rubri. de priuilegiis fideiussorum. Benedictum de Piubino, in tracta. de discussione bus. nu. 4. Petrum de Rauēna in suo Alpha beto aureo: in verbo, fideiussor. fol. 42. Curtium Seniorē in confi. 6. nu. 3. Hierony. Gratium in confi. 87. nu. 23. vol. 1. & in cōfi. 63. nu. 43. vol. 2. Vitalem de Cābanis in tracta. claufularū: in clausula finali. Hippoly. in repe. Rubri. ff. de fideiussor. nu. 7. cū aliis. & in sing. 2. & singu. 220. Paul. Parisi. in confi. 48. nu. 5. lib. 1. & in confi. 110. eod. volu. Catellia. Cottā in Memorialibus iuris: in verbo, fideiussor. Phil. Corne. in cōfi. 106. nu. 7. vol. 1. Felin. in c. accepim⁹. nu. 5. vers. adde quod notat. Bart. de fide instru. Andre. Tiraquel. in tracta. iuris cōstituti. in 1. parte: nu. 53. Bart. & ceteri docto. in l. si ego. ff. si cert. peta. Bald. & Ioā. de Platea in l. 1. C. de cōueniendis fisci debitoribus. lib. 10. Anto. Rube. in rep. l. nō solū. §. morte. nu. 507. cum aliis. ff. de noui operis. Nicolaum Boeriū in decisio. 221. Guid. Pam in decisio. 94. & in decisio. 570. Hanc regulam cū duodecim limitationibus ponit Socin⁹ in regu. 134. vltra quem amplia & limita sequentibus modis.

1 **A**mplia primò in tantū procedere vt in excusione quæ fit contra principale vt deueniatur contra fideiussores, citari debent ipsi fideiussores. ita tenet Bart. in l. decē. ff. de verborū obli. nu. 4. quæ sequuntur ibi docto. & in l. nā ita Diuus. ff. de adoptio. & in l. nequicquā. in §. vbi decretū. ff. de officio proconsulis. Alexā. in l. de vnoquoq; in fine. & ibi Hippoly. de Marfi. nu. 73. ff. de re iudi. & licet Bart. ibi teneat q̄ sufficiat generalis citatio, tamē in hoc contrariū tenent Bal. Ange. & Paul. Castren. per ea quæ habentur in l. de vnoq; ff. de re iudi. & in l. nā ita Diu⁹. ff. de adoptio. quia vbi agitur de præiudicio certæ personæ, illa nominatim citanda est. Alexand. de Imol. in confi. 86. nu. 3. & in confi. 156. nu. 4.

vol. 2. & istam esse verissimā opinionē firmat expressē Claudi⁹ de Seyfello in d. l. decē. nu. 16. de verb. obli. Iafon. in d. §. vbi decretū. n. 36.

2 **A**mplia secūdò pcedere in fideiussore indēnitatis: nā fideiussor indēnitatis etiā si renuntiet beneficio de fideiussoribus, potest petere prius excuti principale. ita expressē tenet Bart. in l. 1. nu. 2. C. de cōueniendis fisci debitoribus. lib. 10. quem sequitur ibi Alexan. in Additionib. vbi ad hoc allēgat quā plures docto. idem tenentes. idē Alexā. in cōfi. 29. nu. 34. vol. 7. Eandem opin. tenet Ange. & idem Alexan. & docto. præcipuē Curtius Iunior nu. 4. in l. si ego. ff. si certum peta. Anto. Rubeus in repe. l. non solū. §. morte. nu. 508. ff. de noui operis nuntiatio. Chassanæ. in consue. Burgū. in tit. des censēs. rubri. 1. §. 6. fol. 361. col. 3. nu. 26. Corneus in confi. 109. nu. 7. vol. 1. Catellia. Cotta in Memorialib. iuris: in verbo, fideiussor. Hippoly. de Marfi. in rep. rubricæ, num. 23. ff. de fideiussor.

3 **A**mplia tertio procedere in fideiussore de iudicio soluēdo: Nā si conueniatur & petatur executio cōtra eū sententiæ latæ cōtra debitorem principale, poterit opponere beneficiū excusionis, dicēdo q̄ primò debeat excuti debitor principalis. per illū tex. C. de vsuris rei iudi. quæ sequitur Iacobi. de S. Geor. in l. fideiussor. in §. si quis his. nu. 6. & in §. in fideiussorē. nu. 3. ff. qui satisfda. cogā. & in l. & post rē. in §. fideiussor. in 2. lectu. nu. 4. ff. de tract.

4 **A**mplia quarto habere locū in fideiussore de iudicio sisti. vt dixi supra in regula. 33.

5 **A**mplia quinto etiā si creditor habeat pign⁹: nā prius debet vendi pignus quā fideiussor conueniatur, licet gloss. contrarium teneat in Authē. de fideiussoribus. in §. si quis igitur. in verbo, summat. colla. 1. vbi dicit quod creditor potest agere cōtra fideiussorem, nō obstante quod habeat pignus. Quam glos. sequitur Diuus, quādo in continentū & de facili vendi non potest: aliās dicit quod prius debet vendi. sequitur etiā Bald. in l. inter eos. §. creditor. ff. de fideiussor. Ancharra. in d. c. peruenit. eodē titu. Cinus in d. Authē. præsentē. sed cōtra illā glos. tenet expressē Cardina. in d. c. peruenit. de fideiussor. per tex. in dict. Authē. præsentē. & in corpore vnde sumitur, vbi non potest deueniri ad fideiussorem quando debitor est presens nisi prius discussis bonis debitoris. & sic dicit quod indistincte debet vendi pignus: & si non reperitur emptor, debet pignus estimari & adjudicari creditori in solutū iuxta estimationem faciē-

dam arbitrio iudicis: per tex. in l. fina. c. de iure dominij impetrado. Quā opini. Cardina. dicit ibi Ioā. de Imol. veriorē esse. Eandē opi. tenet Vitalis de Cābanis in tract. clausularū. clausula fin. n. 2. in si. Barb. in. d. c. puenit. n. 9.

1 Limita primò hāc regulā non habere locū quādo cūq; principalis celsit bonis. ita tenet Raphaēl Cuma. in l. decem. ff. de verb. oblig. hoc etiā tenet Cinus, licet ipsum non allēget, in Authen. hoc si debitor. C. de pignori. Stepha. Aufredus in additiōibus ad decisiones Capellæ Tolosane: decisione. 196. Hāc etiam opinionem tenet expressē Claudius de Seyfello in. d. l. decem. nu. 10. ff. de verborum.

2 Secundo limita non procedere in debitore specie. vt si aliquis deberet puta librū in specie, & illū alienaret in fraudem creditorū: nā posset creditor agere ad reuocandū cōtra eū in quē alienauit, nulla peritus excussione facta: quia quā debetur est species, & in ipsa nō est opus excussione. Hoc fuit notabile dictū Bal. in Rubri. nu. 2. C. de reuocan. his quæ in fraudē credito. alienata sunt. quod dictū sequitur Ias. vbi dicit alibi scriptū in iure nō reperi, in. §. itē si quis. el. 1. n. 76. Insti. de actio. Limita tertio in cāpsoribus & mercatorib; nam in curia eorum debet procedi & iudicari de bona æquitate non inspectis iuris apicibus. ita probat tex. & ibi glos. & Ange. de Perusio in Authen. de fideiussoribus. in. §. fina. colla. 1. & ita in pprijs terminis tenet Bar. in l. frustra. C. de nō numerā. pecu. vbi dicit rationem huius esse propter publicā fidem quam homines habent in promissione camptorum. Quam opinionem tenet idem Bal. in l. fina. C. ad l. falcid. Detius in l. fin. nu. 23. ff. si cert. petat. Additionator Abb. in. c. puenit. in additiōe magna. vers. tu dicas. de fideiussoribus. Iaso. in. §. item si quis. el. 1. nu. 68. Insti. de actio. Hippoly. in repe. Rubric. ff. de fideiussori. num. 8. & num. 38. Fran. Curtius Senior in consi. 6. nu. 1. Stepha. Aufredus in additiōe ad decisiones Capellæ Tolosane. 196. facit quod dixi supra in regu. 160. in. 9. limitatione. & ita seruari tenet Boerius in decisi. 221. nu. 15. Guid. Papa in consi. 103. nu. 2.

4 Quarto limita nō procedere de iure canonico, quia de iure canonico nō est curandum de apicib; iuris civilis. vt est glos. in. c. cū dilecti. in verbo. subtiliter. ad finē. de iudi. Quā limitationē ponit Iaso. vbi firmat nunq; in scriptis meminisse se legisse. i. d. §. itē si quis. el. 1. nu. 78. Insti. de actio. vbi dicit quod si supra dicta limitatio vera esset, est multū notanda

& signada: attamen ipse nō audet eā affirmare. De qua limitatione Iasonis facit mentionem Hierony. Gratus in consi. 87. nu. 25. vol. 1. Sed contra hanc limitationem videtur tex. in. c. puenit. & ibi glos. de fideiussoribus.

5 Quinto limita quādo cūq; fideiussor intercedit animo nouandi: nam tunc non habet beneficium excussionis. glos. est notabilis in Authen. de fideiussoribus. in. §. si quis igitur. in verbo. fideiussorem. colla. 1. & ita expressē tenet Bald. in l. antiquar. in. §. 1. C. ad Velleia. & in l. in personam. in. §. 1. ff. de pactis. Alex. in consi. 29. nu. 34. libro. 7. Stepha. Aufred. in dict. decisione. 196. Curtius Senior in. d. consi. 6. nu. 3. Barba. in. l. 5. in. §. satis acceptio. col. 5. vers. item fallit. ff. de verbo. oblig. Philippus Detius in l. fin. nu. 27. ff. si cert. petatur. Paul. Pari. in consi. 110. nu. 13. vol. 1. & nu. 69. cū alijs.

6 Limita sexto quando fideiussor renuntiauit supra dicto beneficio: cū quilibet possit suo fauori renuntiare. vt in l. penul. C. de pactis. & in l. pactum inter hæredem. ff. eod. titu. & hoc in expressis terminis tenet glo. in verbo. accedat. in. d. Authen. de fideiussoribus. in. §. si quis igit. colla. 1. & ita expressē tenet Bald. in. d. Authē. præsentē. nu. 6. Specula. in tit. de renuntiatione. & in. §. 1. vers. viso de beneficio. Eandem opin. tenet Hippoly. in. d. repe. Rubri. ff. de fideiussoribus. nu. 1. Barba. in. c. puenit. nu. 5. & nu. 6. vers. tertio nisi renuntiasset. de fideiussori. & ibi glos. 1. Eandem opinionē tenet Corneus in consi. 109. nu. 5. vol. 1. & hāc opinionem tenet, vbi dicit ita cōmuniter seruari, Amedeus de Castello in tracta. de syndi. catu: num. 208. Curtius Senior consi. 6. nu. 1. Hierony. Gratus in consi. 136. volu. 4. num. 1. Stephanus Bertrandus in consi. 244. nu. 2. libro. 2. primæ impressionis. Philippus Detius in l. si. nu. 20. ff. si cert. petatur.

Est tamen notandum quod sunt aliqui casus in quibus non obstante prædicta renuntiatione habet locum supra dicta regula quos ponit Roderi. Suarez in. l. 2. tit. de los emplazamientos. lib. 2. fori. in. §. querit vlti. nu. 7.

7 Limita septimo nō procedere in fideiussore fisci. ita tenet Bal. in. l. 1. C. de conuenien. fisci debito. libr. 10. nu. 17. quē sequitur Petrus de Rauēna in Aphabe. suos in verb. fideiussor. col. 2. Alexā. in l. fina. col. 2. vers. accedit. & ibi Iaso. nu. 6. ff. si cert. petat. idē Iason in l. decē. nu. 33. ff. de verbo. oblig. & ibi Claudi. de Seyfello nu. 12. & Zafus nu. 13. Catellia. Cott. in Memoria. iuris: in verb. fideiussor. el. 3. in cōtrariū tñ est glos. in l. sentētia. in verb. intercessores. C. de fideiussoribus.

fideiussor. quæ glos. debet intelligi de principe iusto: secus tamē esset in principe iniusto & tyranno: quia tunc procedit supra dicta limitatio, secūdu supra dict. docto. & illā glos. sequitur Roma. in singula. 635. Fran. Cremen. sis in singula. 43.

8 Octauo limita quando persona principalis potest se defendere aliqua exceptione notoria: vt quia principalis esset clericus, secūdu Bart. in l. Marcellus. ff. de fideiussori. & in l. 3. in. §. si is pio quo. ff. quod quisq; iuris. Stepha. Aufredus in additiō. capellæ Tolosane: decisi. 196. Additionator Abb. vbi hoc multū cōmendat, in. d. c. puenit. de fideiussoribus.

9 Limita nono quando causa esset determinanda secūdu æquitatem. ita tenet Barba. vbi dicit se ita Bononiæ consuluisse, per singulare dictū Bal. in l. si mancipiū. ff. de euitio. in apostillis: vbi exceptio excussiois est de apicib; iuris: sed vbi cūq; causa decidit secūdu æquitatem, non attenduntur ea quæ sunt de apicibus iuris. vt in l. fideiussor. in. §. quædā. ff. mandati. & hoc est quod voluit glos. in. c. dilecti. de iudi. Barb. in. c. puenit. de fideiussoribus. nu. 7. vers. quarto fallit. Decius in l. si. nu. 22. ff. si cert. petat. Stepha. Aufredus in additiōibus ad decisiones Capellæ Tolosane. 196. quæ limitatio in effectu videtur esse quod supra dixi in. 3. limita.

10 Decimo limita quando cūq; debitor esset naturaliter obligatus, & sic nō potest excuti de iure: vt quia fideiussit pro pupillo, furioso, v. prodigo, naturaliter obligatis. vt in. d. l. Marcellus. & ibi Barto. ff. de fideiussoribus. ita tenet Guiltier. de Cugno, & ibi Cinus nu. 3. in. d. Authen. præsentē. Montal. in glo. l. 9. tit. 12. par. 5. Bal. in. l. 1. nu. 14. C. de cōuenien. fisci debito. lib. 10. Barba. in. d. c. puenit. num. 7. de fideiussoribus. Stepha. Aufre. in dicta decisione. 196. Iaso. in l. si. nu. 1. ff. si cert. petat.

11 Undecimo limita quādo bona principalis essent apud fideiussorem. vt in l. si procuratorē. in. §. sed ignorātes. ff. mandati. ita tenet Barba. per illum tex. in dict. c. puenit. nu. 6. Stepha. Aufredus vbi. 5.

12 Duodecimo limita quando principalis postquam constitutus est in mora, decessit, etiam non facta excussione de hæredibus debitoris, secūdu Petrum de Bella pertica. & glos. Bal. in l. si plures. n. 24. C. de cōditio. insertis. secus si principalis nō fuit in mora: quia tūc hæres prius debet interpellari, scdm Bald. ibi. Quē sequitur Stepha. Aufredus in dicta decisione. 196. in fine.

13 Decimotertio limita quando pater interuenit p filio. vt est tex. singularis in l. 3. in. §. sed vtrū. vers. proinde. & ibi Bal. ff. de minorib;. & ita per illū tex. tenet Barba. in. d. c. puenit. nu. 7. de fideiussoribus. idē Barba. in l. stipulationū. la. 2. in. §. satis acceptio. colu. 5. vers. itē nisi pater fideiussisset. ff. de verbo. oblig. Stepha. Aufre. in. d. decisi. 196. Nicola. Boerius in decisione. 221. nu. 6. & 14. & hanc esse cōmunem opinionē firmat Pyrrhus Englehermaus. in l. 1. C. de decurionibus. lib. 10.

14 Decimoquarto limita quā fideiussor negat fideiussisset quia tūc beneficium excussionis perdit. tex. est notabilis in l. si dubitē. in. §. 1. ff. de fideiussoribus. & ibi Bal. & Ang. Salicet. in. d. Authen. præsentē. Bal. in Authē. contra qui propriā. C. de non nume. pecu. Hāc opin. tenet Barba. in. d. c. puenit. nu. 7. idē in. d. l. stipulationū. la. 2. in. §. satis acceptio. colu. 4. vers. itē est verū. ff. de verbo. oblig. Stepha. Aufred. in. d. decisi. 196. Ias. vbi allēgat alia quā plura iura, in. §. item si quis. el. 1. nu. 79. Insti. de actio. Hierony. Grat. in consi. 63. nu. 44. & in consi. 119. nu. 21. volu. 2. Fran. Ozerius in. §. si plures. num. 12. Insti. de fideiussoribus. & vide latē supra in regu. 325. & 329.

15 Decimoquinto limita quā oīa bona debitoris sunt publicata: nā tunc fideiussor potest conueniri, nō facta excussione: ita tenet Barba. in l. si ego. in. d. c. in finalib; verbis. ff. si cert. petat. quē sequitur ibi Iacobin. nu. 3. vers. tertio fallit. sed contra hāc limitationē tenet expressē Raphaēl Cuma. in dict. l. fina. ff. si cert. petat. per tex. in l. si debitori deportato. ff. de fideiussoribus. scilicet quia prius debet conueniri fiscus: quia semper præsumitur idoneus ad soluendum. vt in l. 1. in. §. si ad fiscum. ff. vt le ga. seu fideicommissi. nomi. caue. & in l. 3. §. idem sciendū. ff. si cui plus quā per. l. falcid. Quā opin. Raphaēlis Fulgosi sequitur Roma. vbi notabiliter eam declarat, in. d. l. fina. nu. 5. ff. si cert. petat. vbi dicit se ita consuluisse cōtra Bart. & ita cōsultuit in cōs. 93. nu. 4. Eandem opin. cōtra Bart. tenet Andreas Barba. n. c. puenit. nu. 7. de fideiussoribus. quā opin. Bart. dicit cōmuniter reprobari Fran. Curti. Junior in. d. l. fina. nu. 8. vbi ipse vult defendere Bart. & cōtra Bart. tenet Claudi. de Seyfello. vbi dicit magis verā esse, in. d. l. decem. nu. 7. ff. de verbo. oblig. & Philip. Deti. in dict. l. si. nu. 15. ff. si cert. petatur. & ibi Iaso. nu. 11.

16 Decimosexto limita vt non procedat quādo debitor cōstituisset se possidere bona sua nomine creditorū: iuxta tex. in l. q. meo. in. d. c. in prin. r 3 cipio.

et ag. in l. fin. n. 1. de n. 39. ff. de n. 1069. nu. si cert. petat.

cipio. ff. de acquirenda possess. vel constituit
 le precario possidere nomine creditorum: iux-
 ta tex. in l. interdu. ff. eod. tit. nã tũc si ipse de-
 bitor bona illa alteri viderit & tradiderit,
 poterit creditor nulla bonorum discussione fa-
 cta, tãquã sua possessione priuatus agere cõ-
 tra hunc tertium ad reuocandã illam suã pos-
 sessionem, nulla facta excusioe. per tex. in l.
 fina. C. de acquiren. posses. in ver. vel quispiã
 alius. & ibi glos. in verbo, cuiuscũq; rei. & in
 verbo, generetur. hoc fuit notabile verbũ la-
 cõbi Butricarij in d. l. fina. & ibi Bal. in prin-
 qui dicit perpetuõ menti tenendum. Ange. in
 lectura Paduana: col. 1. q. dicit obseruari Bo-
 noniz. idem Iacobus Butri. in l. exitus. & ibi
 quoq; Bal. Ange. Imol. Raphaël Cuma. Ro-
 ma. & Alexan. ff. de acqui. posses. idẽ Iacobus
 Butri. in d. Authen. hoc si debitor. ad finẽ. &
 ibi quoq; Florianus. Bart. in l. nomẽ. C. quã
 res pigno. obliga. poss. Eandem opinionem
 tenet Iaso. in s. item si quis. el. 1. nu. 77. Insti-
 de actio. Hãc etiã limitationẽ posuit Socin^o
 in d. regu. 134. in 4. limitatione. & hanc limi-
 tationem, vbi allõgat quã plures docto. eam
 tenetes & cã notabili. declarat, posuit Andre.
 Tiraquel. in tract. de iure constituti. in 1. par-
 ter: ad nu. 53. vsq; ad nu. 67. Eãdem limitationẽ
 posuit Detus in l. fina. nu. 28. ff. si cert. peta.
 Alexã. in cõf. 86. nu. 2. & in cõf. 88. nu. 2. vol. 6.

17 Decimo septimõ limita quãdocunq; noto-
 rium est principalem debitorem nõ esse sol-
 uendo: quia tunc potest cõueniri fideiussor
 nulla excusioe facta in debitorem principalem.
 ita Barto. in l. fina. in fine. ff. si cert. peta.
 quod dictũ sequitur Bald. in l. 1. circa mediũ.
 C. de his quã in fraudem credito. alie. sunt.
 & hoc ante Bart. tenuit glos. in l. decem. in
 glos. fina. ff. de verborũ obliga. & in l. fina. in
 verbo, sed si cum Seio. ff. si cert. peta. glos. &
 ibi Angel. de Perusio expressẽ in l. nisi hoc
 actum. ff. de pactis. Hanc opinionem tenet
 Alexã. in d. l. si ego. ff. si cert. peta. & ibi Iaso.
 nu. 11. Claudii. de Seyfello num. 4. Curtius Se-
 nior in cõf. 6. nu. 3. Petrus de Rauena in Al-
 phabeto suo: in verbo, fideiussor. Felin. in c.
 cum olim. nu. 11. versic. sicut etiam dicunt. de
 re iudi. Andre. Barba. in c. peruenit. nu. 5. de
 fideiussor. & in l. 5. in s. satis acceptio. colu. 4.
 versic. & de ista excusioe. ff. de verbo. oblig.
 Hormanotus Detus in rep. l. hoc edicto. in s.
 nuntiatio. nu. 130. ff. de noui operis. Iaso. in d.
 s. item si quis. el. 1. nu. 68. Institu. de actio. Cor-
 nous in cõf. 46. nu. 13. lib. 2. & in cõf. 151. nu. 5.
 volu. 4. vbi dicit ita communiter teneri. dicit

Hippoly. in repe. rubr. ff. de fideiussor. nu. 10.
 Anto. Capitijs in decisio. 54. Hierony. Gra-
 tus in cõf. 87. nu. 23. vol. 1. & in cõf. 63. nu. 43.
 vol. 2. Socinus in d. regu. 134. in 5. limita.
 ¶ Quod tamen intelligo verũ quãdocunq;
 super illo facto notorio fertur sententia. ita te-
 net Ioã. de Imol. in d. l. decem. col. 4. vbi dicit
 qd si fideiussor cõuentus in iudicio dicat prin-
 cipalem non esse excussum, & reiplicetur qd
 principalis est notoriẽ impotẽs: tñ fideiussor
 grauari nõ potest nisi super hoc feratur senten-
 tia. qd dictũ tanquã notabile sequitur Felin.
 in c. euidentia. de accusatio. ita etiã sentit Abb.
 in c. porro. in 1. notabili. de diuortijs. Claudi.
 de Seyfello in d. l. decem. nu. 5. ff. de verb. oblig.
 Pro qua opinione est tex. notabilis in c. cum
 dilectis. in versic. his igitur. in fine: ibi, cum ni-
 mirũ si crimen notoriũ existebat, nõ erat illi
 indicenda purgatio, sed in eũ cõdẽnationis
 sententia promulganda. de purga. cano. &
 ibi expressẽ glos. ¶ Quod tamẽ intelligendũ
 est qd iam quod requiratur sententia, non tñ
 requiritur qd tunc in scriptis feratur. glos. est
 notabilis in Authen. vt iudices sine quoquo
 suffragio. in s. necessitatem. in verbo, ex non
 scripto. colla. 2. & ita per illã glos. tenet Bald.
 in l. presbyteri. la. 1. C. de episc. & cleric. Ar-
 chidia. in cap. quã Lotharius. num. 2. 2. quẽst.
 1. Dominicus in cap. fina. de re iudi. lib. 6. &
 ibi Philip. Fran. nu. 6. Felin. in d. c. euidentia.
 in fine: de accusatio.

18 Decimo octauõ limita quãdocunq; esset cõ-
 suctudo in aliquo loco, huic nostrã regulã
 contraria. ita probat tex. in l. 3. tit. 18. lib. 3. fo-
 ri. per quã. l. corrigitur hãc nã regula: secun-
 dũm Pala. Ruuios in repe. c. per vestras. s. 18.
 nu. 10. & secũdũ Roder. Suarez in l. 2. ti. de los
 emplazamientos. lib. 2. fori. in s. quãritur vite-
 rius. nu. 12. fol. 188. sed. 5. d. l. fori. debet intelli-
 gi, vt. 5. dixi, quãdocunq; de cõsuetudine fer-
 uatur: & sic vbi cunq; esset vsitata: iuxta tex.
 in l. 1. in ll. Tauri. facit quod notat ipsemet
 Roderic. Suarez in proemio fori. & sic vide-
 tur debere intelligi suprà dict. l. fori. & Pala.
 Ruui. & Roderic. Suarez, vbi suprà.

¶ Vel alio & secundo modo intelligo suprà
 dictã. l. fori. quãdocunq; fideiussor & principa-
 lis simul essent obligati: quod Hispanẽ dicitur,
 de man. comũ. & sic fideiussor esset obli-
 gatus tanquã principalis. pro quo est tex. in
 l. 5. in fine. tit. 2. part. 3. & quod notat Hippo-
 ly. in repe. rubr. ff. de fideiussor. nu. 62. cum alijs.

19 Decimo nonõ limita non habere iocum in
 duobus reis: nã licet in solidũ conueniri non
 possit

possit vnus eorum, nisi hoc sit renũtium,
 in parte tamẽ possunt. vt in Authen. hoc ita.
 C. de duobus reis. ita tenet glos. 1. in dict. Au-
 then. presente. De iure regio probatur in l.
 4. ti. 18. lib. 3. fori: & in l. 10. tit. 2. par. 5. & in l. 2.
 tit. 13. lib. 3. ordi. Circa quã limitationẽ est no-
 tandũ quod si plures rei debendi constituerẽ-
 tur, & vnus ex eis habuit totã vtilitatem con-
 tractus. f. quod ad eum peruenit tota pecu-
 nia, alij habentur loco fideiussorum, & gau-
 dent beneficio fideiussorum: & possunt exci-
 pere quod ille qui vtilitatem totam habuit,
 prius cõueniatur: & sic nõ habet locum. s. d.
 limitatio. ita tenet Guiller. de Cugno, i. l. sed
 Iulianus. in s. idem ait si duos. per illum tex.
 cum glos. ff. ad Macedoni. glos. in Authen. de
 fideiussoribus. in s. colla. 1. Eandem opinio-
 nem tenet Barto. in l. in duobus. in s. vbi duo rei.
 nu. 15. ff. de duobus reis. Cremenfis in singu.
 38. Eandem opinionem tenet Alexan. in ad-
 ditio. ad Bart. in l. Marcellus. in additione ad
 nu. 7. ff. de fideiussor. Florian^o in l. nullus. per
 glos. ibi. ff. de testibus. Roma. in cõf. 114. nu. 1.
 Io. de Anania in cõf. 33. nu. 7. vbi hoc decla-
 rat. Paul. Castrẽ. vbi hoc etiã notabiliter de-
 clarat, in d. vnde quãritur. ff. de peculio. Hip-
 poly. in singu. 2. & in repe. Rubri. ff. de fideiuf-
 so. nu. 65. & 371. Ias. in l. huiusmodi. ff. de lega.
 1. nu. 2. col. 2. Pala. Ruui. vbi dicit se ita multo-
 ties practicasse, in repe. c. per vestras. in s. no-
 tabili: num. 10. ad finem. versic. hinc est etiam.
 Quod est verum secundũ suprà dict. docto.
 dum tamen periculo & sumptibus istius
 conueniatur: quod non solum in duobus
 reis, verũ etiam in fideiussore & principali
 locum habet. Nam in casibus in quibus fi-
 deiussor potest conueniri ante principalem,
 potest ipse fideiussor petere vt suis sumptib⁹
 principalis prius conueniatur. ita tenet Bar.
 in l. cum in plures. in s. vestimenta. ff. loca. &
 ibi Bal. idem Bart. in l. vnde quãritur. nu. 12.
 ff. commodati. Ioan. de Platea in s. legatarijs.
 Institu. de testamẽ. Additionator Abb. in c.
 peruenit. de fideiussor. ita tenet Pala. Ruui.
 vbi suprà: & Hippoly. etiam vbi suprà.

20 Vigesimo limita quãdo fideiussor fideiussit
 cum iuramento: nam tunc non procedit. s. d.
 regula. ita tenet Bald. in c. ex rescripto. nu. 2.
 versic. item quia iurauerunt. ff. de iureiur. quẽ
 sequitur Bartholomæus Soci. in dicta regul.
 134. in l. limitatione. Hanc opinionem tenet
 Ancharra. in d. c. ex rescripto. licet de Bald.
 nullam mentionem faciat. & ibi Abb. per il-
 lum tex. Alexã. in additio. ad Bart. in l. Mar-

cellus. in additioe ad nu. 7. ff. de fideiussor. idẽ
 Alexan. in cõf. 29. nu. 38. lib. 7. Additionator
 Abb. in c. peruenit. de fideiussor. in additione
 magna. & ibi etiã in additioe ad nu. 6. in alia
 parua additione. Eandem opinio. vbi dicit se
 ita cõsuluisse, tenet Anto. Corset. in tracta. de
 iureiur. in 8. q. nu. 36. Marcus Anto. Baueria
 in tract. de virtute iuramenti: in princip. n. 23.
 Roma. in l. 1. in s. si quis ita. nu. 24. ff. de verb.
 oblig. Ludou. Gozadinus in cõf. 32. nu. 4.
 Hierony. Gratus in cõf. 28. nu. 16. vol. 1. Ca-
 tellianus Cetta in Memorabilibus iuris: in ver-
 bo, fideiussor indẽnitatis. Hippoly. in d. rep.
 Rubri. ff. de fideiussor. num. 9. Ioã. Baptista de
 sancto Blasio in tract. de arbitris. q. 79. col. 4.
 versic. quinta conclusio. Hanc etiã, vbi notabi-
 liter eã examinat, tenet Pala. Ruuios in repe.
 cap. per vestras. in s. 12. nu. 27. cũ alijs. fundat
 se per tex. in d. c. ex rescripto. vbi mulier fide-
 iussit & non expressẽ renuntiauit beneficio
 Velliani: sed quia iurauit, visa fuit illi benefi-
 cio renuntiasse. ita eodẽ modo fideiussor vir-
 tute iuramenti videtur renuntiasse beneficio
 excusioe non facta: secundũ Bald. ibi &
 alios docto. s. allega. & hanc opinionem, vbi
 dicit ita cõmuniter omes docto. tenere, tenet
 Ioan. Hãnibal in repe. l. si insulam. nu. 162. ff.
 de verborum oblig. Hanc eandem opinionẽ
 tenet Cinus in l. si ex cautione. nu. 6. C. de nõ
 numerat. pecunia. & ita fuit decisum in Cu-
 ria Tholofana, decisio. 130.

¶ Contrariam tamen opinionem, imò quod
 fideiussor non obstante iuramento habeat be-
 neficium excusioe, tenet Bal. sibi met
 contrarius, in c. cum cõtingat. nu. 20. versic. ex hoc
 sequitur quod fideiussor. Quam opinionem
 Bal. sequitur Barba. licet de eõ mentionẽ nõ
 faciat, in cõf. 43. nu. 10. vol. 2. Alexan. sibi met
 cõtrarius, & ibi Iaso. nu. 2. Philip. Deti. nu. 10.
 & 18. & Iacobinus de sancto Geor. nu. 3. in l.
 fina. ff. si cert. peta. Thomas Grama. in cõf.
 170. num. 4. in consilijs civilibus. Guiller. Be-
 nedict. in repe. cap. Raynuntius. in verbo, te-
 stamẽtum. el. 3. nu. 26. versic. quartõ inducitur.
 Andre. Alciat. in c. cum cõtingat. nu. 174. de
 iureiur. Felin. in c. ex rescripto. nu. 19. eod. tit.
 Hanc opinio. tenet etiã. D. de Couarruias
 in rep. c. quãuis pactũ. in 1. parte. s. 4. nu. 4. &
 secũdũ hãc opinio. fuit decisum in decisio-
 ne Tolosa. 139. Eãdem opinio. tenet expressẽ
 Antonius Franciscus in additionib. ad Abb.
 in d. c. peruenit. in additione ad nu. 6. de fide-
 iussor. Fundant se. s. d. docto. in hoc: quia iura-
 mentum licet, vãdet & corroborat cõtra-
 r 4 ctum

Etum & actum super quo interponitur, non tamen tollitur privilegium ut non conveniatur non excusso principali. de quo in Authen. presente. quia cum lex concedat fideiussori hoc beneficium de quo in Authen. presente. C. de fideiussor. iuramentum debet intelligi secundum naturam huius obligationis: argumēto tex. in l. fina. C. de non nume. pecu. & in c. ex parte tua. de clericis non residen. & per alia fundamenta quae ipsi docto. vbi supra tradunt. Eandem opinionem tenet Carol. Molinæus in additionibus ad consilia Alexā. in cons. 29. in additōe ad nu. 7. lib. 7. Sed nihilo minus prima opinio videtur mihi magis vera, per s. d. tex. in d. c. ex rescripto. & per glo. ibi, in verbo, & vxorē. & hanc opinionem tenet expressē Steph. Aufredus in additōe ad decisōes Capelle Tolosanae: in decis. 139. vbi dicit qd̄ semp̄ vidit seruari hanc opinionem. & quod litera illius decisōis. 139. quae contrarium tenent, sit corrupta. Hanc etiā opinionem tenet Andre. Tiraquel. in repe. l. si vnquā. in præfatione: nu. 17. & nu. 15. licet pro contraria citetur à D. Couarru. vbi supra. Pro qua opinio. facit etiā: nā iuramentū quādocūq; in aliquo actu interponitur, habet vim expressi. ita tenet Bald. in l. in. 2. q. & ibi Salice. colu. vlti. C. comodati. per tex. in l. cum pater. in §. filius matrem. ff. de lega. 2. Tiraquel. vbi quā plura ad hoc allēgat, in ll. connubialibus: in glo. 5. nu. 148. & sic quāuis requiratur expressa denuntiatio Velleiani per mulierem quādo illi renuntiat, vt in l. fin. in §. penult. ff. ad Velleia. tamen mulier quae fideiussit, obligatur propter iuramentū licet expressē non renuntiauerit beneficio Velleiani. vt in d. c. ex rescripto. & ibi glo. ita eodem modo videtur in casu nostro fideiussor per iuramentum renuntiasse beneficio excussionis: & sic qd̄ possit cōueniri nō excusso principali, sicut si expressē renuntiasset, vt. s. cixi in c. limitatione. Est tamen notandū quod. s. d. iuramentum hodie non potest per tabelliones in contractibus opponi: aliās contractus non valet & tabellio punitur, vt in l. 6. titu. 1. lib. 3. ordina. Quae lex procedit quādo contractus aliās de se sine iuramento esset validus: secus autē si de se contractus esset inualidus sine iuramento. nā tunc bene potest apponi: vt in cōtractu facto per mulierem: vel per minorē. vt in Authē. sacramēta puberū. C. si aduersus vendi. & regia. l. 16. titu. 1. part. 3. & ita. s. d. l. intelligit Doctor de Segura, vbi notabiliter eā declarat, in repe. l. in. §. si vir vxori. nu. 138. cū

aliis. ff. de acquiren. posses. Pala. Ruuios in repetitione. cap. per vestras. §. 12. qui est. §. fin. nu. 30. de dona. inter virum & vxorem.

21 Vigesimo primò fallit in causa appellatiōis: nam exceptio excussionis non potest opponi. ita tenet Alexand. in cons. 83. incipienti, in causa. in princip. lib. 6. quem sequitur Philideti. qui hoc expressē tenet, in dicta. l. si ego num. 29. ff. si cert. peta.

22 Vigesimo secundo limita quā creditor aliās esset debitor fideiussoris, & vellet vti cōpensatione: quia hoc casu fideiussor non potest dicere, excutias primò debitorem principale: sed potest cogi per creditorem ad faciendum secū cōpensationē absq; alia excussione facta cōtra principale. ita singulariter dixit Bal. in l. exceptione. in vers. dicēdū est. C. de euictio. quae sequitur Andr. Barb. in c. peruenit. de fideiussor. Hippo. in repe. rubr. ff. de fideiussor. nu. 11.

23 Vigesimo tertio limita non habere locū quādocūq; fideiussor succedit debitori tanquā hæres: quia tūc extincta est obligatio fideiussoria, & tenetur ipse fideiussor vt principalis, & nō habet locum beneficium excussionis. ita probat text. in l. fideiussores. & ibi Ange. & docto. C. de fideiussor. & ita tenet Hippo. in dicta Rubri. de fideiussor. num. 20.

Regula. cccxxxvi.

Fideiussor non potest agere contra principalem debitorem vt eum liberet ante quā soluat. Hanc regulā probat tex. in l. si pro ea. C. manda. & in l. Lucius Titius. ff. eodē tit. & in c. fin. de fideiussor. De iure regio probatur in l. 8. tit. 18. lib. 3. fori: & in l. 14. titu. 12. part. 5. & circa hanc regulā. vltra docto. in supra dictis locis, vide Nicolaum Bellonium in §. si quid autem. num. 3. Instit. de fideiussor.

Hanc regulā cū quator limitationibus ponit Soci. in reg. 148. Hanc etiā regulā limitat quatuor modis tex. in d. l. si pro ea. & tribus modis limitat tex. in d. c. fi. & ibi glo. in verbo, si diu. addit alium casum. Quatuor etiam casus ponit glo. in §. si quid antē. in verbo, soluerit. Instit. de fideiussor. Quinq; casus ponit glo. in d. l. Lucius Titius. in verbo, condemnatur. Alios quatuor casus ponit tex. in d. l. 8. fori: & ibi Motal. in glo. addit alios quatuor casus. Quinq; casus ponit tex. in d. l. 14. titu. 12. part. 5. & ibi Motal. in glo. addit alios tres casus. Octo limitationes ad hanc regulam ponit Mathe. de Afflict. in cōstitu. Neapoli. lib. 3. rubri. 2. nu. 11. Hanc etiā regulā limitat tredecim

tredecim modis Hippoly. in rep. Rubri. ff. de fideiussor. num. 216. & quinq; modis limitat Ioan. Corasius in repetitio. l. frater à fratre. §. quazicum est. num. 38. ff. de cond. indebi.

Regula. cccxxxvii.

Fideiussor solues pro reo, habet cōtra eum mādātū actionē. Hanc reg. probat tex. in §. si quid aut. Instit. de fideiussor. & in l. si fideiussor. C. mādātū. & in l. ex mādātū. §. 1. & in l. inter causas. §. si qui. ff. mādātū. & in c. 2. & 3. de fideiussor. De iure regio probatur in l. 8. tit. 18. lib. 3. fori: & in l. 11. & 12. tit. 12. part. 5. Circa quā reg. vltra docto. in s. d. locis. docto. in l. semper. ff. de regu. iur. Ludouicū Bologninum in repe. rubric. nu. 21. ff. si cert. petat. & Antoniu de Petruca in repe. l. 1. nu. 187. ff. de iureiurā. Ratio istius regulæ est: quia fideiussor videtur habere mādātū à reo de soluendo. vt in l. indebita. ff. de cōd. indebi. cū enim reus mandauerit sibi vel passus est vt fideiubeat, videtur & alia mādātū q̄ sequitur. vt in l. qui procuratorē. ff. de procurat. & glo. in d. l. indebita.

Amplia priò hanc regulā. siue fideiussor sponte soluerit, siue coactus per iudicē. vt in l. idē. §. 3. fideiussores. ff. mandati etiā si talis solutio coacta esset indebitē facta. ita tenet Bal. in l. veditor. §. solet. per illū tex. ff. de hered. v fact. vedita. vbi dicit qd̄ fideiussor iniuste cōdēnat⁹ qui fecit quiddā potuit nē cōdēnare, habet actionē cōtra principale debitore p̄ quo fideiussor. Nā satis est ei qd̄ fuit cōdēnatus sine dolo suo: & totū istud negotiū principaliter pertinet ad debitore. idē firmat Abb. in cōsi. 60. incipienti, quoniā satis abūdē. col. 1. vol. 1. Vbi dicit qd̄ hoc probatur in l. exceptiones. ff. de exceptio. & hanc opi. tenet ibi Bart. adducit etiā tex. iuncta glo. in verb. iudiciū. in l. nā & Serui. ff. de nego. gestis facit qd̄ not. Hippo. qui hoc tenet, in rep. rubric. de fideiussor. n. 186.

Amplia secūdō vt nō solū talis fideiussor habeat actionē cōtra principale ad recuperandū debitū principale, verū etiā ad recuperandū dāna & interesse. ita expressē tenet Abb. in d. cōsi. 60. col. 1. vbi dicit qd̄ fideiussor potest agere cōtra mādatorē seu fideiussorē: nedū pro sorte principali quā pro eo soluit, sed etiā ad dāna & interesse. Pro qua opin. est text. in c. peruenit. in vers. alioquin. de fideiussor. & facit quod habetur in l. inter causas. in §. impendia. & in l. quæ mutuū. in fine. ff. mādātū. & ita tenet Bal. in l. constitutionibus. C. de vsuris. Hippoly. vbi hoc declarat, in repe. Rubr.

ff. de fideiussor. nu. 193. De iure regio est tex. pro ista opinione in l. 1. titu. 18. lib. 3. fori.

3 Amplia tertio in tantū procedere. s. d. regulā, quod si principalis negauerit fideiussorem fideiussisse pro eo de mādātū suo, & fideiussor cōtrarium probauerit, poterit recuperare à principali debitum duplicatum. ita probat tex. in dicta. l. 1. titu. 18. lib. 3. fori.

4 Amplia quarto adeo pcedere quod sufficit confessio creditoris, dicentis sibi satisfactum esse à fideiussore ad hoc vt ipse fideiussor possit agere contra principalem. ita expressē tenet Bart. per quatuor fundamenta de quibus ibi per eum, in cons. 160. incipienti, Titius promisit Sempronio eum indēnem conseruare. & ibi Additionator eius. Eadem opinionem tenet Salice. & ibi Paul. de Cast. & Ludouic⁹ Roma. nu. 1. Alexā. & Iaso. nu. 9. in l. duobus reis. in §. 1. ff. de duobus reis. & ibi Paul. de Cast. dicit qd̄ ita consuluit in ciuitate Florentia: motus ex fundamentis Bart. in d. suo cōsilio: & motus etiam ex eo quod voluit Bart. in l. asiduis. C. qui potiores in pigno. habeā. vbi dicit quod mulier quæ solū habet instrumentū confessionis dotis, potest agere cōtra tertios possessores bonorū, sicut si instrumentum contineret verā numerationem: quāuis glo. ibi teneat contrarium. Et pro hac parte consuluit Fran. Tigrinus, vt referunt Alexā. & Iaso. in d. l. duobus. & refert etiam Alexā. ibi, se pro hac parte bis consuluisse. & ita consuluit in cons. 90. num. 3. volumi. 3. & in cons. 123. volu. 6. Cepola in cons. 12. tenet hanc opinionem, in consiliis ciuilibus. Detius in l. 12. §. fina. ff. si cert. petat. & in cons. 493. nu. 6. Mathe. de Afflict. in decisōibus Neapoli. decisōne. 91. nu. 3. & in decisōne. 94. nu. 3. dicit qd̄ ita cōmuniter tenetur: & in decisō. 150. nu. 35. & hanc opi. veriorē & cōmuniorem esse firmat Hippoly. in repeti. Rubric. ff. de fideiussor. num. 265. Eandem opin. tenet Felix in cap. si cautio. nume. 89. de fideiussor. instrument.

Andreas Tiraquel. in tracta. de vtroque retractu: in titu. de retractu linagier: glo. 16. num. 84. & in titu. de retractu conuentionali, glo. 6. num. 17. Andre. Alciat. in l. solutionis verbo. in fine. ff. de verbo. signifi. & in l. 1. in fine. C. de transactio. & hæc est vera & cōmunis opinio, vt supra dixi: licet aliter teneat glo. quā ibi sequitur Bart. sibi met contrarius, in d. l. duob⁹ reis. in §. in fideiussore. in verbo, solutionis. ff. de iureiur. idem Bart. per illam glo. in l. & per iusiurandum. in §. ante penultimo. ff. de acceptilatio. & in l. cum

cum filius in fine principii. ff. de verb. obliga. & in l. reos. in. 7. q. ff. de duobus reis. Roma. in l. prædia. ff. de acquir. possess. Raphaël Fulgo. in dict. l. duobus reis. Carol. Molinæ. in additionibus ad Alexand. in dicto consil. 90. in additione ad nu. 3. ubi refert Alexand. in aliquibus consiliis tenere hanc secundam opinionem.

5 Amplia quinto q si prædictus fideiussor est de iudicato soluendo postquam executio facta est contra eum & soluit pro principali, ipse etiam viam executionis habet contra principalem: & potest contra eum agere via executionis. & impetrare executionem sine processu ordinario. Casus est valde singularis. in l. fina. in fine. C. de usuris rei iudic. ibi, qui per medium fideiussorem statim pecunias persolvere compellebatur. & ibi, & ipse eum coarcebat ad inuitam solutionem. ita tenent Barto. Bald. & Angel. ibi. Bart. & Ange. in l. 1. in fine. ff. iudic. solui. Hippoly. in repe. Rubric. ff. de fideiussor. nu. 362. Roderic. Suarez, ubi hoc notabiliter declarat, in l. 2. titulo de los emplazamientos: lib. 2. fori. §. sed pone quæstionem. nu. 22. fo. 185. col. 2.

6 Amplia sexto ut fideiussor possit solvere de bonis & substantia ipsius rei pro quo fideiussit. ita probat tex. notabi. in l. si procuratorem. in. §. si ignorantes. ff. mada. ibi, ex substantia debitoris solvere. & ibi Bart. illud tex. ad hoc notat: & in Auth. qua in provincia. in fine. C. ubi de crimine agi oportet. facit etiam tex. in Athen. si captivi. C. de episco. & cleri. ubi eleganter dicit tex. quille qui alium redimit, si habeat de suo, ponat de suo: aliàs potest vendere bona redimendi causa istius captivi. per quem tex. ibi Bal. num. 6. dicit & limitat supra dictam ampliationem esse veram, quando fideiussor non habet unde soluat: & timet ne ponatur in carcere. Nam tunc potest vendere bona principalis & satisfacere. ut in d. §. si ignorantes. sed si fideiussor esset soluendo, non potest vendere bona principalis. quod dicit esse notandum ad limitationem tex. in dict. §. si ignorantes. & ita hanc ampliationem intelligit Roderic. Suarez in d. l. 2. titulo de los emplazamientos: lib. 2. fori. in. §. sed pone quæstionem. nu. 25. Hippoly. in d. repe. Rubric. ff. de fideiussor. num. 364.

7 Limita primo hanc regulam, quando cum fideiussor pro invito fideiussit. ut in l. si remunerandi. in. §. si passus. & in l. si pro te. ff. manda. De iure regio probatur in l. 2. tit. 12. part. 5.

2 Limita secundo quando quis fideiussit animo donandi. ut in d. §. si passus. ff. manda. Et probatur de iure regio in d. l. 12. tit. 12. part. 5. & tunc licet exceptiones & nonnulla comoda competat fideiussori ex persona rei, ut in l. ex persona. ff. de fideiussor. & in l. tam madori. C. eod. titu. hoc tamen casu non procedunt nisi specialiter aliud esset actum. ut probat tex. qui etiam probat hanc limitationem, & ibi gloss. in l. quod dictum. ff. de pactis. & ita per supra dict. tex. hanc limitationem posuit Ludou. Bologninus in repe. Rubric. ff. si cert. peti. nu. 21.

3 Limita tertio quando cum fideiussor fideiussit in rem suam. ut probat tex. in d. l. si remunerandi. in. §. si passus. ibi, aut suum negotium gerens. Exemplum: quando quis fideiuberet pro suo procuratore in iudicio, qui postea fuit condemnatus, & pro eo soluit. ut per gloss. ibi. Et ratio quare tunc non repetat est, quia sua non interest: nam ipse principalis tenebatur procuratori, si ipse procurator soluisset de suo: ideo non potest habere regressum contra procuratorem. argu. eius quod dicitur in l. vendicantem. C. de euctio. De iure regio probatur in l. 2. tit. 12. part. 5.

4 Quarto limita si hoc actum sit ut non agatur puta quia periculo suo fideiussit. ut in l. si remunerandi. in. §. Maurus. vers. si Marcellus. ff. manda.

5 Quinto limita si quis fideiussit ad instantiam eius qui promiserat aliquid contra bonos mores: puta facere furtum, aut aliud damnum dare. Nam tunc licet fideiussio non teneat, ut in l. si a reo. in. §. fina. ff. de fideiussor. tamen si soluat non potest repetere. ut in §. illud. Insti. manda. & in l. si remunerandi. in. §. rei turpis. ff. eod. titu. De iure regio tex. in l. 25. titu. 12. part. 5.

6 Sexto limita si fideiussor non opposuit exceptionem, quam potuisset opponere. ut in l. si fideiussor. ff. manda. solet tamen fieri distinctio an exceptio sit peremptoria, an dilatoria. ut in d. l. si fideiussor. in. §. quædam. & latius distinguunt docto. in d. l. si fideiussor. Salice. in l. si pro ea. C. manda. Angel. Aretin. in. §. si quid autem. Insti. de fideiussori. De iure regio est tex. qui probat hanc limitationem, in l. 15. titu. 12. part. 5.

7 Limita septimo si fideiussor non ostendat rem esse liberatam ex sua solutione, vel caueat de eo defendendo si conveniatur. ita probat tex. in l. si ex duobus. in. §. quoties. ff. iudic. solui. ubi Bart. dicit illum tex. esse notandum ad hoc.

Lasos

Lasos. in additionibus ad Christophorum, in §. si quid autem. Insti. de fideiussori.

8 Octavo limita quando cum fideiussor soluit ante diem: nam tunc fideiussor non potest agere contra principalem nisi adueniente die. ita probat tex. & ibi Bart. per eum in l. si madori tibi. in prin. ff. manda. & ita per illum tenet gloss. in l. si pro ea. in fi. C. eo. tit. De iure regio probatur in l. 16. in fi. tit. 12. part. 5.

9 Nono limita ubi cum fideiussor fideiussit pro aliquo de mandato testatoris: & sic gravat heredem, ut pro aliquo fideiubeat. nam tunc intelligitur voluisse, quod si heres solvat tanquam fideiussor, non possit repetere ab eo pro quo fideiussit. & ita per illum tex. tenet Bal. in l. si pro ea. C. mandat. & in l. in. §. ne autem. C. de caducis tollen. Angel. in l. si quis mandato. ff. de nego. gestis. Ludou. Bologninus in repe. Rubric. num. 21. ff. si cert. peti. lasos. in l. quod dictum. nu. 10. ff. de pactis. & in l. indebitam. nu. 1. in l. notab. ff. de condi. indebi. & in l. si res obligata. nu. 21. ff. de lega. 1. Fran. de Ripa in l. cum filiofamilias. num. 14. ff. de lega. 1. Roma. in sing. 798. Didacus de Segura in l. si ex legati causa. nu. 75. ff. de verborum obliga. lasos. ubi sublimitat hanc limitationem, in l. si fideiussor. nu. 6. ff. de lega. 1. scilicet ut non procedat quando fideiussio affert magnum damnum ipsi heredi: per d. Bald. qui hoc tenet limitando illum tex. in l. vnica. in. §. ne autem. C. de caducis tollen. & illud dictum Bald. sequitur etiam Anto. de Trenoliis in additio. ad practicam Bonaccursij: in Rub. quibus modis suo nomine. in prin. nu. 30. fol. 21. vers. aduerte etiam. col. 2.

Regula. cccxxxviii.

Fideicommissi conditionalis remissio seu renuntiatio simplex, ipsum non tollit, nec extinguit fideicommissum. Hanc regulam probat tex. in l. si ita scriptum. in. §. si sub conditione. ff. de legat. 2. & ita per illum tex. tenet Guillelm. Benedictus in repe. c. Rainuntius. in verbo, si absque liberis moreretur. el. 2. nu. 107. & 106. de testamen.

Hanc regulam limitat sex modis, ubi ponit rationem huius regulæ & eam notat. examinat, Guillelm. Benedictus in d. cap. Rainuntius. in d. verbo, si absque liberis moreretur. el. 2. num. 106. cum aliis.

Regula. cccxxxix.

Fideicommissum ex futuro eventu pendens potest per pactum remitti. Hanc regulam probat tex. & ibi Barto. & Docto. in l. 1. C. de pactis. gloss. in l. si ita scriptum. in. §. si sub conditione. ff. de lega. 2. & in c. Rainuntius. de testamen. Circa quam regulam vide Guillelm. Benedictum in repe. d. c. Rainuntius. in verbo, si absque liberis moreretur. el. 2. num. 105. cum aliis, de testamen. ubi assignat rationem huius regulæ.

Hanc regulam ampliat quinque modis & limitat aliis quinque modis Franciscus Purpuratus in l. 1. à num. 9. vsq; ad num. 49. C. de pactis.

Regula. cccxli.

Filia per statutum à paterna successione exclusam, non retinet iura fuitatis. Hanc regulam ponit Barto. in l. 1. in. §. sciendum. ff. de iuris & legi. hære. nu. 2. & in l. 1. §. si pater. ff. de con. iungen. emancipa. libe. eius. Bald. in l. maximum vitium. in fine. C. de libe. præte. vel ex hære. Roma. in l. apud Iulianum. in. §. idem Iulianus. nu. 52. ff. ad Trebellia. & in l. ventre. ff. de acquir. hæredi. nu. 10. Alex. in conf. 33. lib. 1. lasos. in l. si emancipati. nu. 34. C. de collatio. & in l. si arrogator. nu. 20. ff. de adoptio. Philip. Deci. in l. iura sanguinis. ff. de reg. iur. Maturinus Montanus in Authen. de hæredi. ab intesta. venien. pagina. 34. in fine. vers. ceterum dubitari potest. colla. 9.

Hanc regulam limitat quinque modis, ubi notabiliter eam examinat, Albertus Brunus in tracta. statutorum. in. 10. arti. principalis. in 3. q. num. 1. cum sequentibus.

Regula. cccxlii.

Filiatio ex sola nominatione non probatur in extraneis. Hanc regulam probat tex. in l. non nudis. & in l. non epistolis. C. de probatio. glo. in c. Michaël. de filiis presby. & in in. c. per tuas. de probat. & in c. illud. de præsumptio. & in c. transmissæ. & in cap. per tuas. qui filij sunt legitimi. Circa quam regulam vide quæ dicam in regula sequenti.

Amplia. 1. procedere quod nec in præiudicium tertij præsumptionem faciat. ita concludit lasos. in cõ. si. 81. nu. 2. vol. 1. & in conf. 102. col. 1. vol. 4.

Limita. 1. quando ex antiquo sic nominatus esset. ut est gloss. & ibi Doc. in c. cum causam. de pba. And. Barb. in cõ. 6. nu. 14. lib. 2. Deci. in conf.

conf. 35. ad iustificationem. Petrus Rebuffus in tracta. nominationum in prin. nu. 4.

2 Limita securidò quo ad legitimat'ionem. vt in Authent. si quis liberos. C. de natura. liberis. Albericus in. l. non idcirco. C. de iuris & facti igno. Alexan. in conf. 150. lib. 5. Guiller. Bene dictus in repe. c. Rainuntius. in verbo, & vxorem. num. 204. Petrus Rebuffus in. d. tractat. nominatio. in. d. q. 5. nume. 5. vbi hanc limitationem declarat Marcus de Mantua notabiliter in Apophthegma. 100. Iaso. in. l. neq; profectio. num. 4. C. de testamen.

3 Tertiò limita fauore libertatis: vtpote si dominus scienter nominauerit seruum suum filium, tunc efficitur liber. vt in. §. fina. Institu. de adoptio.

Regula. cccxlii.

Filiatio non probatur ex sola nominatione parentum, nisi alia adminicula concurrant. Hanc regulam probat tex. & ibi gloss. in. c. ex transmissa. qui filij sunt legi. & in. c. per tuas. de probatio. & gloss. etiam comuniter approbata in. l. non epistolis. C. de probatio. & hanc opinionem dicit esse communem Philip. Deci. in. d. c. per tuas. num. 28. licet gloss. in. d. c. Michael. de filiis presby. teneat quòd stetur nominationi, donec probetur contrarium. quam gloss. sequitur Bald. in. d. l. non epistolis. in. 2. notabi. & in. l. neq; profectio. C. de testamen. & in. c. tuam. de ordi. cog. sed glo. in. d. cap. per tuas. ad hoc allegat. s. d. tex. in. d. cap. per tuas. & debet intelligi secundum illum: scilicet quancunq; alia concurrunt, vt supra dixi.

1 Limita primò nisi talis nominatio magis esset conueniens filio quam extraneo. vt est datio alimentorum, & traditio alicuius rei ad alimenta: ex hoc erit cõstitutus in quasi possessione filiationis. ita Barto. in. l. 1. in. §. idem per cõtrarium. ff. de liberis agnos. quem sequuntur Antonius de Butrio, Philip. Deci. & Fran. Aretj. in. d. c. per tuas. Ias. in. cõf. 102. vol. 4. Iacob. de sancto Georg. in. l. quidam quasi. nu. 3. ff. de proba. Andre. Tiraquel. in tracta. de vtroque retract. in. titu. 1. §. 1. glof. 16. num. 7. Paul. Parisi. vbi allegat quam plures Docto. in. conf. 10. num. 50. vol. 1. licet contrarium teneat Abb. in. d. c. per tuas. nume. 7. de probatio. per tex. in. Clemen. si summus Pontifex. in. 2. responso. de senten. excommu. cui respondent Docto. s. allega.

2 Secundò limita nisi nominatio facta sit dire-

ctè in iudicio. vt in. l. 1. in. §. Julianus. ff. de libe. agnos. ita Panor. in. d. c. per tuas. nu. 8. de probatio. quem ibi sequitur Philip. Deci. nume. 32. Paul. Parisi. in. d. conf. 10. nu. 47. lib. 1. idem dicit si nominatio facta fuit extra iudicium directè nominato presente: secundum. s. d. Docto. argum. tex. in. l. certo. in. §. si quis absente. ff. de confesio.

3 Tertiò limita quando nominatio facta est inciderit, filio nominato presente: quia tunc filiatio probatur. ita tenet Aretin. in. d. c. per tuas. quem sequitur ibi Feli. num. 12. pro quo facit tex. in. d. l. quidam quasi. ff. de probatio. Decius, vbi hoc notabiliter declarat, in dict. c. per tuas. num. 34.

Regula. cccxliii.

Filiatio probatur ex solo tractu de aliquo tãquam de filio, etiam si non nominetur. Hanc regulam ponunt Docto. in. l. quidam quasi. ff. de probatio. glo. penult. & ibi Anto. & Docto. in. c. ex transmissa. qui filij sunt legi. Bart. in. l. 2. ff. de liberis agnos. & in. l. 1. in. §. ad quæstionem. per illum tex. ff. de quæstio. Ange. de Peru. in. l. vxorem. ff. de manumif. testamen. Abb. & Doct. in. c. per tuas. de probatio. & ibi Feli. num. 13. circa quam regulam vide Bart. in. l. filium definimus. ff. de his qui sunt sui vel alic. iur. vbi ponit practicam quò modo filiatio probetur. Ludou. de Sardis in tract. de natura. liberis. in. §. de filiationis probatione. Iaso. in. l. nec profectio. C. de testam. & in. conf. 102. lib. 4. & in. conf. 81. lib. 1. Alexan. in. conf. 150. lib. 5. Paul. Parisi. notabil. in. conf. 10. lib. 2. Iacobinus de sancto Georg. notab. in. d. l. quidam quasi. vbi etiã ponit quò modo filiatio probetur.

Hanc regulam ampliat duobus modis Feli. in dicto cap. per tuas. num. 13. & 14. de probationib.

Regula. cccxliiii.

Filius natus in domo, præsumitur esse mariti. Hanc regulam probat tex. in. d. c. per tuas. de probatio. & in. l. filium definimus. ff. de his qui sunt sui vel alic. iur. in. l. si vicinis. C. de nuptiis. in. l. miles. i. §. defuncto. ff. de adul. te. De iure regio probatur in. l. 9. titu. 14. part. 3. & in. l. 7. in. fin. titu. 2. part. 4. Circa quam regulam vltra Docto. in. dict. c. per tuas. vide Docto. in. c. transmissa. qui filij sunt legi. & in. c. officij. de pœnitent. & remissio. Pala. Ruui. in. repe.

in repe. Rubri. de dona. inter virū. §. 60. nu. 12. Ioan. de Neuiza. in Sylua nuptia. lib. 1. nu. 85. Andre. Alciat. in tract. de præsumptio. reg. 3. præsumptio. 37. Nicola. Boëri. in decisio. 299. Paul. Parisi. in. conf. 10. nu. 1. Marcū de Mantua in repe. l. transfigere. num. 24. C. de trãfatio. Albert. Brunum in. conf. 15. in. conf. seu dalibus.

1 Amplia primò etiam si talis mulier soleat aliis comiseri. ita pbat tex. in. d. l. miles. in. §. defuncto. ff. de adul. te. & ita per illum tex. tenent Abb. & docto. in. d. c. per tuas. Bal. in rubric. c. de probatio. & in. l. si matre. C. de suis & legi. & in. l. fin. C. de comuni seruo manu. Ange. de Peru. in. l. septimo mēse. ff. de statu ho. Paul. Cast. in. l. 3. ff. de libe. & posthu. Frã. Cremē. in. sing. 126. Pala. Ruui. in. d. repe. rubr. in. d. §. 60. nu. 12. Marcus de Mátua in. d. l. trãfigere. nu. 24. Ioã. de Neuiza. in. d. Sylua nuptial: lib. 1. nu. 85. Curt. Iunior in. cõf. 31. col. 7. Hippo. in. l. 1. in. §. ad quæstionē. nu. 84. ff. de quæstio. Ange. de Claua. in. Sūma: in verbo, adulteriū. §. 5. Nicola. Boëri. in. d. decisio. 299. nu. 3. & sic supra. d. regu. & ampliatio procedit quocunq; modo filius concipi potuerit ex marito. vt in. d. l. 9. tit. 14. part. 3. & sic non refert vtrū mulier fuerit publica meretrix vñ recesserit à viro, si probetur aliquo tempore maritus cū ea habitare. Ratio est: quia semp in dubio interpretat' fauore filiorū. ita tenet Abb. in. d. c. per tuas. nu. 1. & in. c. transmissa. nu. 9. qui filij sunt legi. & in. c. i. r. tellexim'. nu. 7. de adul. te. Paul. Parisi. notab. in. d. cõf. 10. nu. 5.

2 Amplia secundò vt procedat, necdum per viã simplicis præsumptionis, verum etiã per præsumptionē iuris & de iure, vnde non poterit probari cõtrariū. ita Paul. de Cast. in. cõf. 275. vol. 1. Andre. Barba. in. cõf. 50. nu. 2. vol. 2. vbi referunt se ita consuluisse. Hippo. de Mar. in. d. §. ad quæstionem. nu. 36. Quã ampliatiōnem Andre. Alciat. in. d. tracta. præsumptio. dicit nō esse simpliciter veram. in. d. regu. 37. nu. 2. & contra eã expresse tenet Paul. Parisi. in. d. conf. 10. nu. 42. vbi dicit q' ex cõiecturis, indicij, & præsumptionibus potest probari contrarium.

3 Amplia tertiò vt procedat, etiã in cõcubina retenta in domo: quia præsumitur filius eius qui eam concubinam retinet: non autem alterius. gloss. est notabi. in. c. Michael. de filiis presby. in verbo, constiterit. Quam gloss. sequitur Abb. & ceteri docto. in. d. c. per tuas. idem Abb. in. c. transmissa. qui filij sunt legi. Pala. Ruui. in. d. repe. rubri. §. 60. nu. 13. Nico.

Boëri. in. d. decisio. 299. nu. 2. quã ampliatiōnem quadrupliciter declarat Andre. Alciat. in dicta regula. 37. num. 3.

4 Amplia quartò etiã si tam mater quam maritus negarent, & dicerent natum ex adulterio. vt est gloss. in. l. si posthumus. in. §. fina. & ibi gloss. & docto. ff. de libe. & posthu. & in. c. trãmissa. in verbo, indicij. qui filij sunt legi. Pro qua opin. est tex. in. d. l. filium definimus. & in. l. fina. in. fine: iuncta gloss. ff. de Carbo. edicto. & in. c. per tuas. & ibi Abb. num. 4. & docto. de probatio. Alexā. in. l. nec possessio. C. de testamen. Andre. Alciat. in. d. præsumptioe. 37. nu. 6. Nicola. Boëri. in. d. decisio. 299. nu. 6. Marcus de Mantua in apophthegma. 100. ex quo reprehenditur quidam filius regis qui credens dicto matris renuntiauit regno. de quo per docto. in. l. si vicinis. C. de nup. per Bart. & Iacob. de Arenis in. d. l. filium definimus. de quo per Iason. in. l. Gallus. nu. 66. ff. de libe. & posthu. per Io. de Neuiza. in. d. Sylua nuptial: lib. 1. nu. 86. & hanc ampliatiōnem sequitur Paul. Parisi. in. d. conf. 10. nu. 24. lib. 2. Quẽ ampliatiō. pcedit quãdocunq; filius non habet conscientia læsam ex dictis matris: quia nullo modo vult credere matri. secus autē si filius habet conscientia læsam ex dictis matris: quia tunc debet credere matri & oia bona restituere: aliã faceret cõtra conscientia & edificaret ad Gehēnã: vt in. c. lras. de restitu. spolia. ita tenet Hostien. quem sequitur ibi Abb. nu. 4. in. c. officij. de pœnitē. & remissio. idem Abb. & Prapo. in. c. venies. q' penul. de eo q' duxit in manu. Andre. Alci. in. d. reg. 37. nu. 6. Nicola. Boëri. in. d. decisio. 299. nu. 6. Iacobinus in. l. Imperatores. nu. 9. ff. de probatio. Quod tamen intelligo verum nisi aliter iste filius vitæ non possit: quia tunc posset capere vitæ necessitatē: maxime aliis quibus debetur non existētibus in tanta necessitate. ita tenet Syluest. in Summar. in verbo, adulterium. nume. 4. in. fine. & tunc talis filius debet proponere satisfacere si ad pinguiorem peruenerit fortunam. Verū tamen est q' talis filius de bonis consumptis bona fide durante, non tenetur secundū Hostien. Ratio est: quia tunc erat bona fidei possessor. vt in. l. eertū. C. de rei vëdica. sed tūc dicit Hostien. q' mulier ista teneat restituere cõsumpta per filium putatiuū. Sed est dubiū an dict' filius post cõpletã præscriptionē debeat facere conscientia de successione in bonis: si probetur vel sibi cõstet non esse legitime conceptū. Angel. in Sūma: in verbo, adulterium. §. 6. & ibi

& ibi Syluest. nu. 4. in fine, tenet q non. Pro qua opi. est glos. in c. vigilati. i. verb. nouerit. & in c. fina. in glos. fi. de p̄scriptio. vbi probant q si post completam p̄scriptioem superueniat scientia rei alienæ, qui est tutus p̄scriptioem, non tenetur ad restitutionem in foro conscientie. similis est glos. in c. si virgo. in verbo, possidere. 34. q. 2. & in regu. possessor. in glo. 1. de regu. iur. lib. 6. & in c. si res. in glos. 1. 14. q. 6. & in c. 1. in glos. verbo, repellendi. de concessione p̄ben. hanc opinionem tenet Bal. in d. c. vigilanti. num. 3. & ibi Abb. nu. 6. Felin. nu. 11. idem Abb. in c. fina. nu. 37. de p̄scrip. & in c. quia pleriq;. nu. 25. de immunita. eccle. pro qua opinione est tex. in l. 1. in §. fina. cum l. sequenti. ff. de itinere actûq; priua. vbi dicit tex. q nec corrûpi nec cõmutari potest quod rectè transactum est superueniente delicto. Et hanc opinionem sequitur Angel. Areti. in §. fina. nu. 1. Insti. de vsucapio. Petrus Rebuffus in tracta. de pacificis possessio. pagi. 2. nu. 8. Alciat. in Rubri. de p̄scriptio. nu. 13. & in c. nouit. nu. 39. de iudi. & ibi Philip. Deti. nu. 11. Ioan. Oldendorpius in tracta. de vsucapio. in 3. parte. nu. 4. Ange. de Peru. in rep. l. 1. nu. 56. C. de iudi. vbi in nu. 65. dicit hanc esse cõmunem. Pala. Ruuios in repe. Rubri. de donatio. §. 65. nu. 28. Chassanz. in consue. Burgun. in tit. des forestz. rubri. 13. §. 8. fol. 377. col. 2. nu. 24. & hanc opinionem dicit esse cõmunem Ioã. de Imol. in c. fina. nu. 30. de p̄scriptio. tam Legistarum quã Canonistarũ. Quæ opinio est etiam communis Theologorũ vt tenet Syluest. in Summa: in verbo, p̄scriptio. el. 1. nu. 13. Ange. de Clauasio in summa: in verbo, p̄scriptio. §. 46. vbi dicit ita tenent Scotum in 4. Sententiarum: distin. 15. Ioan. de Medina in tracta. de restitutione. q. 18. Conradus in tracta. de cõtractibus. q. 11. Sanctus Anto. Archiepiscopus Floren. in Summa: in 2. parte. tit. 1. cap. 15. licet cõtrarium teneat Anto. de Butrio & alij docto. Quos ipse allègat in cap. fina. de p̄scriptio. Quam opinionem sibi met contrarius conatur defendere Andre. Alciat. in rep. l. quinq; pedum. nu. 15. C. finium regun.

5 Amplia quinto etiam si filius natus non assimilaretur marito, sed alicui adultero. argu. tex. in l. fina. in §. penul. ff. ad municipa. facit tex. in l. quod si nolit. in §. si m̄cipia. ff. de ḡditio edicto. & quia istud potuit contingere propter cogitationem mulieris tẽpore cõceptionis: vt per glos. in l. quærat aliquis. in glos. fina. ff. de verbo. signi. ita cõsultit Paul.

de Cast. in dict. conf. 275. Facit quod notant Iaso. & docto. in l. Gallus. in fine principij. ff. de libe. & posthu.

6 Amplia sexto etiam si p̄dicta mulier fuisset per longum tempus sterilis cum tali marito. ita tenet Abb. in d. c. per tuas. in principi. quem sequitur Andre. Alciat. in d. p̄sumptione. 37. nu. 8. Felin. in d. c. per tuas. nu. 1.

1 Limita primò non procedere quando maritus tempore conceptionis nõ esset habilis vel potens ad cõundum propter aliquam infirmitatem, vel aliquod impedimentũ. ita probat tex. in d. l. filiũ definimus. in fine. & ita tenet Abb. in d. c. per tuas. nu. 3. Nicola. Boeri. in d. decisione. 299. nu. 3. Felin. & docto. in d. c. per tuas. & in d. l. filiũ definimus. & in l. Gall. in prin. ff. deliberis & posthu. Prepo. in c. trãsmiffa. col. 1. qui filij sine legi. Alexan. in consi. 88. nu. 7. & 9. volu. 7. Paul. Parisi. in d. consi. 10. nu. 36. & num. 78. libro 2.

2 Limita secundò quodocũq; mater adulterabat cum alio, & filius claudus vel cæcus natus fuerit: nam tunc p̄sumitur potius ex adulterio quã ex coniugio conceptus. ita expresse tenet Andre. Barba. in c. in p̄sentia. nu. 98. de probatio. Quem sequitur Hippoly. in singula. 530.

¶ Quæ limitatio meritò reprobatur per. D. Couarra. in 4. Decreta. in 2. par. c. 8. §. 3. nu. 8.

3 Limita tertio quodocũq; maritus esset tãto tempore absens vt verisimiliter potuisset credi attẽta natura, filium ex alio genitum. vt in d. l. filium definimus. & in d. l. 9. tit. 14. part. 3. ¶ Alias limitationes circa hanc regulã vide per docto. in locis supra allegatis.

Regula. ccc xlv.

Filius regulariter puniri non debet pro delicto patris. Hanc regulã probat tex. in l. 2. in §. nullum patris delictum innocenti filio pœnæ est. ff. de decurio. & in l. crimen. ff. de pœnis. & in l. sancimus. C. eod. tit. glos. quæ allègat plures cõcordantias in d. §. nullũ. probatur etiã per totã. 56. distin. facit glos. in l. si quis suo testamento. C. de in officio. testam. De iure regio probat in l. 9. ti. 5. lib. 4. fori. & in l. 9. ti. 31. par. 7. & circa hanc reg. vid. Felin. in additio. ad Abb. in c. ius gñale. col. 5. in fi. 1. disti. Archidiacon. in c. qui bona. nu. 15. 17. q. 1. D. de Couarru. in lib. 2. variarũ resolutionũ, c. 8. Ioan. Igneũ in l. si de pluribus. nu. 23. ff. ad Syllania. Matthæ. de Afflict. in cõsti. Neapoli. lib. 1. rubri. 2. ampliatio. 1.

¶ Amplia

¶ Amplia hanc reg. idem esse econtrã: nam pater etiã pro delicto filij puniri non debet, vt in d. l. 9. tit. 5. lib. 4. fori. & in d. l. 9. tit. 31. par. 7. & ibi gl. vbi etiã alie persone enumeratur.

1 Limita primò hanc reg. non procedere in crimine læsæ maiestatis. vt est tex. expressus in l. quisquis. C. ad l. Iulianã maiest. in §. filij verõ. & in l. 2. tit. 2. & in d. l. 9. tit. 31. par. 7. glos. in dicta. l. 2. §. nullum. ff. de decurionibus. tex. in c. si quis. §. filij verõ. 6. q. 1.

2 Limita 2. non pcedere in crimine hæresis. vt in c. quicunq;. de hæret. lib. 6. §. hæretici autẽ. & in c. vergentis. eo. tit. & in Auth. Gazaros. C. de hæret. gl. in c. cũ secundũ leges. in verbo. ipso iure. de hære. lib. 6. & ibi Doc. licet de iure regio aliter sit dispositũ. vt in l. 7. tit. 7. par. 6. & in l. 6. tit. 24. & in l. 2. & 3. tit. 26. par. 7. scilicet q filij hereticorum poterãt succedere in bonis parentũ, etiã post cõdenationẽ. sed. §. d. leges Partitæ hodie sunt correctæ per. §. d. iura Canonica: quibus standũ est cum sit crimen ecclesiasticũ. vt in c. vt officium. §. statui mus. de hæret. lib. 6. notat Abb. in c. 1. de officio ordinarij. & ita expresse tenet Pala. Ruui. i rep. c. per vestras. §. 4. incipiẽti, sed pulchrum est videre. de donat. inter vir. & vxo. eandem opi. vbi notabiliter eam examinat, ponit. D. Iacobus Septimacensis in suo elegantitrac. Catholicarũ in l. i. c. 9. nu. 2. cũ aliis. & quantum ad officia & dignitates q filij puniuntur in crimine hæresis pro parẽibus, est tex. in pragma. 8. & 9. in pragma. antiquis.

3 Tertio fallit in filio nato ex nõ iustis nuptiis, vel ex fornicatione, vel ex dãnato coitu: nam ppter delictũ patris, ipse nõ succedit patri, & est incapax bonorũ patris. vt in Auth. ex cõplexu. C. de incestis nupt. & in Auth. quibus modis natu. effici. su. §. vl. coll. 7. & ita expresse tenet Paul. Grillã. in tracta. de hæretic. q. 3. nu. 5. facit qd. §. dixi in reg. 150. & j. in reg. 366.

4 Fallit. 4. qñ libertus fuit manumissus, & fuit ingrat⁹ patrono: qã fecit ei aliquã offensam: nã ppter hoc reuocari pot̄ i seruitutẽ, & etiã filij qui post renouationẽ nati & cõcepti fuerint. ita pbat tex. in l. si manumissus ingrat⁹. C. de libert. & eorũ libe. Quæ tex. ad hoc dicit esse mirab. Ias. in l. naturalis. in prin. nu. 1. ff. de p̄scri. verbis. facit gl. in l. diu. ff. de iure patri. Bar. i. l. ff. de interdictis & relega. & ibi Alex. in additio. glo. & Doct. in l. adoptiuum. in fine. ff. de in ius vocan. Matthæ. de Affli. in Constitu. Neapo. lib. 1. Rub. 2. nu. 76.

6 Sexto fallit in filiis primipilaris qui cõueniri possunt p debito paterno, etiã si hæres patri nõ extiterit. pbat tex. in l. cũ ex sola. C. de primipilo. li. 2. & ibi Bar. per illũ tex. Archid. in d. c. qui bona. nu. 15. 17. q. 1. & quis dicat primipilus, vltra tex. de iure regio. l. 1. 16. tit. 9. part. 2. vide Alcia. in d. Rub. C. de primipilo. lib. 12. Barth. de Chassa. in catalogo gloriae mundi. in 9. par. cõsidera. 20. & in Consuet. Burgũ. in tit. des cõfiscaciõs. Rub. 2. §. 2. fol. 97. col. 1. nu. 27. Claud. Cottareũ in tract. de iure militũ. li. 1. c. 22. Alex. i. l. a diuo Pio. i. §. i. veditiõ. nu. 27. ff. de re iud. Abb. i. c. ex parte. nu. fi. de cõfue.

7 Septimò fallit de iure canonico: nã filius tenet ex delicto p̄ris. vt i. c. tua nos. de vsuris. facit qd. dixi. §. i. reg. 13. in. 11. & 12. limita.

8 Octauò limita nõ procedere in occidente, capite, vel banniente episcopũ: vel qui contra ecclesiam delinquant: nam ipsi & eorũ posteri perdunt quidquid habet ab ecclesia vsq; ad quartã generationẽ. vt in c. ad aures. & i. c. in quibusdã. de pœnis. & ibi gl. in verbo, ad hæredes. tex. in Clemen. si quis uadere. de pœnis.

9 Nonò fallit in priuilegijs concessis patri & filiis, vt si pater cõmittat crimen ppter quod debet priuilegiũ amittere: talis enim macula patris afficit filios post maculã conceptos. vt in l. emãcipatũ. in §. si qs. ff. de senato. & in l. eum qui ciuitatẽ amisit. ff. de interdi. & releg.

10 Decimò fallit in infamia: vt si pater infamis sit, erit etiam filius eius infamis. vt in §. verũ. 6. q. 1. & in c. cum multæ. 15. q. 8. glo. in verbo, de quarta. in princip. 1. q. 4.

11 Undecimò fallit in pœna diuina: vbi ex delictis parentũ sunt puniti filij. vt est text. & ibi glo. in Auth. vt oēs obediãt iudicib. prouin. in §. plurimorũ. in gl. i. verb. sequuta. colla. 5. tex. & ibi gl. in c. ecclesia. i. §. itẽ peccato. 1. q. 4. tex. in c. vergẽtis. in fi. de hæret. facit quod notat beatus Thom. in 1. 2. q. 81. arg. 1. & 2.

12 Duodecimò fallit in filiis sacerdotum: nam sunt serui ecclesie. vt in d. c. cum multæ. 15. q. 8. circa quem tex. vide notab. Marc. de Martua in li. 8. obseruationũ: obseruat. 74. Quod de consuetudine non seruari dicit glos. in d. c. cum multæ. in verbo, connubio. & in c. dominus. in verbo, repellit. 56. distin. quas glos. sequitur Guiller. Benedi. in repe. c. Rainuntius. in verbo, Rainuntius de Clera. nu. 21.

13 Decimoterio fallit i filiis psbyterorũ. q promoueri nõ possunt ad sacros ordines, nec platiã habere possunt. vt i. c. 1. & p totũ, de filiis presby. & i. c. psbyterorũ filiis. 56. disti. Pet. Rebuff. i cõcordatis: i forma de mādatis Aposto. pag. 32. col. 2. & i trac. de pacificis poss. nu. 225.

14 Deci-

- 14 Decimoquarto fallit si vigore statuti filius puniatur pro patre. ut est glo. notab. in Rub. C. de decretis decurio. lib. 10. pro qua glo. est tex. in cap. 2. de delict. puero. in versic. secundum consuetudinem illius terræ. & ita tenet Matthæ. de Afflict. in constitu. Neapoli. lib. 1. Rubri. 2. nu. 82. facit quod ipse notat in præludis constitutionum. q. 9. nu. 2. & ita posui in reg. 356. ampliatione. 2.
- 15 Decimoquinto limita in feudis: nam propter delictum patris filius amittit feudum. ut dicam in regula sequenti.
- 16 Decimosexto limita non habere locum in iure patronatus: nam propter delictum patris, priuatur filius iure patronatus: nam cum confiscatur bona ipsius patris patroni, transit cum illis bonis in fiscum etiam ius patronatus. ita tenet Cardina. ubi mouet hanc questionem: & tam latissime examinat in Clem. plures. in. 8. q. nume. 8. de iure patronatus. Quam opinionem sequitur Lambertinus in tracta. de iure patro. in. 2. parte. 1. libri. in. 13. articu. 2. q. principalis. fol. 125. col. 3. nu. 1. & in. 3. lib. in. 8. arti. q. 8. nu. 2. fol. 411.

Regula. cccxvi.

Filius priuatur feudo propter delictum patris. Hanc regulam probat tex. in. c. vnico, si vassallus feudo priue. & notatur in. c. 1. in. §. vassallus. si de feudo defun. fuerit controuer. ita tenet Barto. in. l. cum qui. num. 1. & 2. ff. de interdic. & relega. Ancharra. & Imol. in. c. 2. de feudis. Bald. in. conf. 149. nume. 6. vol. 3. Bal. Ange. & Docto. in. l. adoptiuum. in. §. fina. ff. de in ius vocan. Matthæ. de Afflict. in. c. 1. in. §. porro si dominum. num. 48. quæ fuit prima causa beneficium amittent. in vñibus feudo. Bartholomæus Soci. in. conf. 4. nume. 27. volu. 3. Decius in. conf. 445. nume. 68. Alexan. in. conf. 30. num. 17. volu. 1. Andre. ab Exca in libro pactorum: nume. 229. Hieronym. Gratus. ubi allēgat alios Docto. hanc opinionem tenentes. in. conf. 79. nume. 26. volu. 1. Alber. Brunus in. conf. 108. nu. 33. Zazius in tracta. feudo. in. 10. part. Alexan. in. conf. 60. nu. 9. volu. 2. Curtius Iunior in tracta. feudo. nu. 13. in. 5. parte. Lancelotus Galiaula in repe. l. Gallus. §. & quid si tantum. num. 6. ff. de libe. & posthu. idem Matthæ. de Afflict. in. §. hoc quoq;. num. 53. cum aliis. in vñibus feudo.

1 Limita primò non habere locum in transferalibus. ut est glo. in. d. c. vnico. in. glo. fin.

- si vassallus feudo priue. & ibi Andre. de Isernia. Hostien. in Summa. in. titu. de feudis. Iacobus Aluaro. in. c. 1. in. §. deniq;. colu. 2. quæ fuit prima causa benefic. amittent. in vñibus feudo. Soci. in. d. conf. 4. num. 27. volu. 3. Alexan. in. dicto conf. 30. num. 17. lib. 1. Hieronym. Gratus in. d. conf. 79. num. 27. lib. 1.
- 2 Limita secundò quando pater deliquerit circa ipsum contractum: secus si alia ratione deliquerit. tenet Iaso. post alios per eos allegatos. in. l. 2. nume. 192. C. de iure emphyteu. Francif. Curtius Iunior in dicto tracta. feud. in. dicta. 5. parte. nume. 13.
- 3 Limita tertio ut procedat quando pater deliquisset in dominum: secus si in extraneum. ita tenet Alexan. in. conf. 1. nume. 42. volu. 5. quem sequitur Andre. ab Exca in libro pactorum: num. 229. Hanc opinionem expresse tenuit Bart. in. d. l. cura qui. num. 1. ff. de interd. & relega. Curtius Iunior in dicta. 5. parte. nume. 13.
- 4 Quarto fallit quòdo dominus in vita sua exposuisset querimoniam pro feloniam commissa: aliàs secus: quia eius hæres nò possit illam exponere. ita tenet Ange. per illum tex. in. l. cum apertissimi. in. prin. C. de secundis nup. quem sequitur Andre. ab Exca in. d. lib. pac. num. 219. pro qua opinione est glo. in. c. 1. §. porro. quæ fuit prima causa benefi. amittent. in verbo. assalierit. pro qua opinione allēgat tex. in. argumentum. in. l. fina. C. de reuocan. donatio. & in. l. omnimodò. C. de inoffi. testamen. & in. l. non tantum. in. §. si emancipatū. ff. de bonorum posses. contra tabu. & ita tenent Io. Andre. & alij Docto. in. c. fina. de donatio. Hanc etiam opinionem tenet glo. in. d. l. omnimodò. in. verbo. non licebit. C. de in officio. testamē. ubi allēgat etiam alia tria iura in argumentum: videlicet tex. in. l. Procula. ff. de probatio. & in. l. 1. in. §. fina. ff. ad Sylvania. & in. l. si pater. C. de inoffi. testamen. Alia est etiam glo. quæ hanc opinionem tenet. in. l. fina. in. verbo. instituere. C. de reuocan. donatio. & in. c. 1. in. prin. in. verbo. concubuerit. quibus modis feud. amitta. & in. c. imperialē. in. §. insuper. de prohibita feud. alienatione per Frederi. Circa quam limitationem vide notabiliter Matthæ. de Afflict. qui eam examinat. in. c. 1. in. §. porro qui dominum. à nume. 38. vsq; ad nume. 65. quæ sit prima cau. bene. amittent. in vñ. feudo.
- 5 Quintò limita quando feudum patri pro se, liberis, & descendentes concessum fuisset: nam tunc quia liberi iure proprio nò ex patris per-

tris persona veniunt, delictum patris nò nocet. ita tenet Barto. in. d. l. eum qui. ff. de interd. & relega. Bald. in. l. lege. C. de legi. hæredi. Paul. Castren. in. l. si finita. in. §. si de veteralibus. ff. de damno infect. Ioan. de Imol. in. c. fin. de feudis. eandem opinionem tenet Iacobi. de sancto Geor. ubi latissime eam examinat & allēgat quàm plures Docto. in tracta. feudorum: in. parte. dictiq; vassalli. nume. 60. Zazius in tracta. feudorum: in. 10. parte. nume. 98.

- 6 Limita sexto quando patre delinquente, feudum apud auum adhuc erat: quia tunc si pater in vita aui de medio sublatus fuerit, vel per sententiã super offensa declaratus, & futuro succededi iure priuatur, a quo postea mortuo, patris delictum nepoti qui in locum ipso patre secluso successerat, non nocet. ita tenet Bart. in. d. l. eum qui. ff. de interd. & releg. nu. 2. Bald. in. d. c. 1. si vassallus feu. priue. & in. l. emancipatum. ff. de senato. Vdalri. Zazius in. d. tracta. feudo. in. 10. parte. nume. 98. Hanc etiam opinionem tenet Lancelo. Galiaula in repe. l. Gallus. in. §. & quid si tantum. nume. 6. ff. de libe. & posthu.
- 7 Limita septimò non procedere in feudo antiquo. ita Cinus in. l. 2. C. de liber. & eorum libe. & in. l. 2. C. de operis liber. Bart. in. l. eum qui. ff. de inter. & relega. Bald. in. c. 1. in. prin. de successio. feu. Hanc etiam opinionem tenet Iacobi. de. S. Geor. in. d. tracta. feu. nu. 15. in. verbo. & cum pacto. Ratio est: quia in feudo antiquo liberi non habent feudum à patre: sed dicuntur illud habere ex prouidentia antiquorum progenitorum. unde illud quod lex dedit eis, non debet pater posse eis auferre. pro qua opinione est tex. notab. in. l. si arrogator. in. §. sed an impuberi. in. versic. ceterum si fidei eius. ff. de adoptio.

Regula. cccxvii.

Filius vsq; ad triennium re integra potest reuocare abstentionem seu repudiationem paternam hereditatis per ipsum factam. Hanc regulam probat tex. in. l. si quis suus. C. de repudiã. hære. De iure regio probatur in. l. si. tit. 6. part. 6. circa quam reg. vltra Docto. in. d. l. si quis suus. vide Alex. in. l. qui se patris. nu. 18. & ibi Iason. nu. 44. C. vnde libe. Ripam in. l. 1. nu. 22. & num. 142. ff. de vulgari. Iacobin. de sancto Geor. in. d. l. si quis suus. ubi ponit rationem huius regulæ. nume. 5.

Hanc regulam ampliat duobus modis, & limitat decem modis Ias. in. d. l. si quis suus. à nume. 2. vsque ad num. 4. Eandem regulam ampliat quatuor modis, & limitat nouem modis, Guiller. Benedictus in repe. cap. Raimuntius. in. verbo; mortuo itaq; testatore. el. 2. à nu. 127. vsq; ad nu. 144.

Regula. cccxviii.

Filius naturalis efficit legitimus ex appellatione patris, si interuenit instrumentum publicum vel scriptura manu propria scripta, habes subscriptionem trium testium fide dignorum. Hanc regulam probat tex. in. Auth. si quis liberos habens. C. de naturalib; liberis. & tex. in. Auth. ut liceat matri & aui. §. ad hoc autē. colla. 8. gl. de iure cano. in. c. per tuas. in. verb. filium appellauit. i. versic. si pater filium. qui filij sunt legitimi. circa quã reg. vltra Docto. in. locis. §. allega. vide Marc. de Matua in apophthegm. 100. secundum impressionem parua. Maturinum Montaluū. ubi assignat rationem huius regulæ. in. Auth. de hæredib. ab intestato venientib. pagi. 37. versic. secundò naturales efficiuntur legitimi. colla. 9. Catellia. Cott. in. verb. legitimare. & Syluest. Aldobrandin. in. §. apud Catonem. nu. 11. Insti. de adoptionib. & in. §. aliquando. Inst. de nuptiis. & quis dicat filius naturalis; vide. l. 1. Tauri. Alciat. in. tracta. Præsumpt. in. reg. 2. præsumptio. 5. nu. 3. Ludo. de Sardis. ubi not. tractat materiã huius regulæ. in. tracta. de naturalib. liberis. c. de legitimatiõe per pris nominationem. nu. 1. cū aliis. Couar. i. 4. 2. par. c. 8. §. 7.

1 Limita primò si illa mulier ex qua natus est ille naturalis filius nò erat & est libera mulier, quæ ipsius patris vxor esse poterat. ita probat tex. in. d. §. at hoc. & ita tenet Bal. in. l. res inter alios. nu. 3. C. quib. res iudicata nò nocet. Iacobi. de. S. Geor. i. l. Imperatores. nu. 9. ff. de probationib. Maturin. Monta. in. d. Auth. in. d. pagi. 37. Marcus de Mantua in. d. apophtheg. 100. & vide in reg. 350. in. 18. ampli.

2 Limita 2. nò procedere quò pater sine dedecore nò possit contrahere matrimonium cum muliere ex qua filius natus est. ita tenet Bal. in. d. l. res inter alios. nu. 4. quæ sequit Iacobus. in. d. l. Imperatores. nu. 9. Mar. de Matua i. d. apophthegm. 100. & hanc dicit eodem opi. Maria. Soci. Iunior i. col. 52. lib. 1. Sylu. Aldobr. i. §. aliquando. nu. 12. Inst. de nupt. vide. j. in. reg. 350. limit. 8.

3 Tertiò limita non procedere quòduncq; mulier ex qua filius natus est, esset mortua. ita tenet

ita tenet Bal. d. l. res inter alios. nu. 4. quem sequitur Iacobi. de S. Geor. in. d. l. Imperatores. nu. 9. ff. de probatio. Guiller. Maine. in. l. quoties. idem nu. 93. ff. de reg. iur.

4 Quartò limita non pcedere de iure canonici secundū Ludo. de Sardis in. d. tracta. & part. nu. 14.

Regula. cccxlix.

Filius qualiter cūq; consentiat in testamento patris, siue tacite siue expresse, excluditur à querela. Hanc reg. probat tex. in. l. parētibus. C. de inoffi. testa. & in. l. si pponas. in. §. si hæreditatē. ff. eod. tit. De iure regio p. batur in. l. 6. tit. 8. part. 6. & circa hanc regulā vide Paul. Parisium in conf. 9. nu. 1. volu. 3.

- 1 **L**imita primò quādo filius approbavit testamentum patris post aditam hereditatem, vt tunc nascatur querela, & ante illud tēpus non possit repudiare quod non est delatū. vt in. l. 1. cū alijs. C. de pactis. glo. in. l. si quis filium. in verb. hæreditatē. C. de inoffi. testa. & ita tenet Dida. del Castillo in. l. 24. Tauri: nu. 3. vers. decima quarta cōclusio est. licet aliter teneat Sali. quē ipse ibi refert i. d. l. parētibus.
- 2 **L**imita secundò non habere locum in querela de inofficio donationibus. tex. est i. Authen. vnde si parens. C. de inoffi. testamē. & ibi Ias. post principium. Bart. in. l. circa. in. §. Imperator. ff. de lega. 2. Ias. in. d. l. parentibus. Doc. in. l. cū donationibus. C. de inoffi. don. Castillo, vbi assignat rationē. i. d. l. 24. nu. 24.
- 3 **T**ertio limita procedere in ipso qui approbavit iudicium patris: secus est in filio ipsius & sic in nepote testatoris, qui venit ad querelā post successorium edictum: nam iste nepos potest illam intentare, licet filius ex hæreditate approbaret testamentū. ita Alexā. in. l. si quis posthumos. in. §. 1. ff. de liber. & posthu. quem sequitur Ias. in. Rub. nu. 6. vers. secūdo limitat. C. de successorio edicto. reprobat Bald. qui contrarium tenuit in. l. in suis. in. §. oppositione. ff. de libe. & posthu.
- 4 **Q**uartò limita non habere locum in iure agendi ad supplementum: nam talis filius potest agere ad supplementū, licet approbauerit iudicium patris. ita probat tex. in. l. si quādo. in. §. & generaliter. & ibi Bal. & Salice. C. de inofficio. testam. Hanc opi. per illum tex. tenet Bar. in. l. Papinianus. in. §. si conditione. in. ff. eod. tit. Bald. in. l. omnimodò. C. eod. licet olim approbans testamentum excludatur à iure agendi ad supplementum, vt est

glo. in. d. l. Papinianus. in. §. si conditione. in. verbo, excludi. vbi dicit gloss. quod in hoc iura antiqua remanēt correctā. similis est gloss. in. d. l. si quādo. in. §. & generaliter. in. verbo, præiudicium.

Et circa hanc regulam nouem casus in quibus quis dicitur approbare iudiciū vel testamentum patris, & propter quod excludatur à querela, ponit Castillo in. d. l. 24. Tauri: nu. me. 33.

Regula. cccl.

Filius naturalis legitimatur per subsequens matrimonium. Hanc regulam probat tex. in. c. tanta. qui filij sint legi. & in. §. fina. Insti. de nuptiis. & in. §. quibus. vers. nec non. Insti. de hæredi. quæ ab intesta. deferuntur. in. Authen. quibus modis naturales efficiā. legit. in. prin. colla. 5. & in. Auth. quibus modis naturales efficiantur. in. §. si quis igitur dotalia. colla. 7. & i. l. nuper. C. de natu. libe. De iure regio probatur in. l. 2. tit. 6. lib. 3. fori. & in. l. 2. tit. 6. & in. l. 1. titu. 13. & in. l. 2. tit. 15. part. 4. & in. l. 12. Tauri. Circa quā reg. vltra Doct. in. §. d. locis, vide Ant. de But. & Abb. in. c. innotuit. de electio. & in. c. cum in cūctis. vbi Phil. Deci. nu. 23. cum alijs. eo. tit. Ias. in. l. generaliter. §. cum autē. & ibi Doct. C. de institu. & substi. & in. l. Gallus. in. §. & quid si tantū. ff. de liberis & posthu. Doct. i. §. si precipue Syluest. Aldob. Insti. de nuptiis. Matthæ. de Affli. in. c. 1. in. §. naturales. in. §. notab. si de feudo fuerit cōtrover. inter dñm & agna. vafall. in. V sibus feudo. Cifuentes & Doct. in. l. 1. & 12. Tauri. Pet. Briax. i. Directorio electionū. c. 12. partis. Andre. Barb. in. repe. l. cū acutissimi. nu. 241. cum alijs. C. de fideicomis. D. Couarr. in. Epitome desponsalib. in. 2. parte. c. 8. §. 2. Guiller. Mayne. in. l. quoties idem. nu. 9. cū alijs. ff. de reg. iur. Io. Brunell. in. tract. de sponsalib. conclusionē. 2. Chaffanç. in. Consue. Burgun. in. tit. des successions. Rub. 8. §. 3. fol. 287. col. 2. nu. 2. Lauren. Sylua. in. conf. 3. nu. 20. cū alijs. Deci. in. cō. si. 155. Ludou. Gozadinū in. cō. si. 25. nu. 1. & 2. cum alijs. Boëriū in. decisione. 159. Guiller. Benedict. in. repe. cap. Rainuntius. in. verbo, & vxorem nomine Adelasiam. in. principio. nu. me. 181. Tiraquel. in. repe. l. si vnquam. in. verbo, suscepit liberos. nu. 71. cum alijs. C. de reuocan. donatio. & in. tracta. de primogenitu. q. 34. Io. Andre. in. reg. sine culpa. de regu. iuris. lib. 6. Maria. Socinum Iuniorē in. cō. si. 11. nume. 1. cum alijs. volumi. 2. Rodericum

Xuarez

Xuarez in. glo. l. 1. tit. 6. lib. 3. fori. Franc. de Ripa in. repe. l. si vnquam. C. de reuocan. donationi. q. 32. Fran. Curtiū Iuniorē in. conf. 136. Ludou. de Sardis in. tracta. de naturalibus liberis. cap. de legitimatione per verum matrimonium: cum tribus sequen. Anto. de Rossellis in. tracta. de legitimatione: libr. 1. cap. de causa materiali legitimationis. Paul. Parisi. in. conf. 13. nu. 33. volu. 2. Marcum de Mantua in. conf. 45. Maturinum Montanum in. Authen. de heredibus ab intestato venientibus. colla. 9. pagina. 36.

- 1 **A**mplia primò vt filij hoc modo legitimati dicantur verè & proprie legitimi. tex. est in. d. Auth. quibus modis natura. efficiantur. legi. colla. 6. ita tenet Ias. in. l. generaliter. §. cum autē. C. de institu. & substitu. nu. 9. facit etiam tex. in. Auth. de incestis nuptiis. in. §. dubitatum. colla. 2. Hanc opinionem tenet Anto. de Butrio in. c. innotuit. de electio. Paul. de Ca. in. l. fin. C. de his qui veniā ætatis impetrauerunt. Fran. de Ripa in. l. si vnquam. in. Rub. nu. 86. C. de reuocand. dona. Chaffanç. in. Consue. Burgun. in. tit. des successions. Rub. 7. §. 1. fol. 228. col. 4. nu. 7. glo. in. d. c. tanta. tex. in. Authen. quibus modis natu. efficiantur. sui. ibi. nihil à legitimis differentes. & in. §. liceat. ibi. nihil à legitimis differentes. colla. 6. tex. in. l. 12. Tauri: licet contrariū teneat Barbatius in. repe. l. cum acutissimi. nu. 241. C. de fideicomis. Paul. Parisi. in. conf. 13. nu. 37. volu. 2.
- 2 **A**mplia. 2. vt tales filij comprehendantur in instituto faciēte mentionē de legitimis. ita concludit Præposi. in. c. per venerabilē. in. §. quod autē. nu. 63. qui filij sint leg. etiā si statum loqueretur de legitimè natis. eandē opi. tenet Anto. de But. in. c. innotuit. col. 2. in. fi. in. versi. nota. de electio. & Philip. Deci. in. c. cum in cūctis. nu. 29. eo. tit. Paul. de Cast. in. l. fi. C. de his qui veniā ætatis impetraue. Deci. in. cō. 155. col. pen. & fi. Io. Cāpecius in. tract. de dote. in. 1. part. 5. partis principalis. q. 59. in. fi. Paul. Parisi. in. cō. 13. nu. 40. vol. 2. Io. Crott. in. repe. l. Gallus. §. & quid si tantum. nu. 82. & 169. ff. de lib. & posthumis. licet contrariū teneat Anto. de But. in. d. c. tanta.
- 3 **A**mplia tertio q; per talem legitimationē finitur à principio oīs coitus licitus & matrimonialis: vt in. d. c. tanta. & ibi Doct. per quē tex. ita tenet Soci. in. l. Gallus. in. §. si eius. nu. me. 4. ff. de liberis & posthu.
- 4 **A**mplia quartò vt non solum legitimentur quo ad patrem & matrem, verum etiam quo ad alios agnatos & cognatos. ita tenent Abb. &

Docto. in. c. 1. & in. d. c. tanta. qui filij sint legi. facit tex. in. §. proxima itaq; in. Auth. quibus modis natura. efficiantur sui. colla. 6.

5 **A**mplia quintò vt filij prædicto modo legitimati possint promoueri abiq; dispensatione ad ordines, beneficia, honores, & etiā ad episcopatū. vt est glo. cōiter approbata in. c. tanta. & in. c. innotuit. in. verbo, coniugata. de electio. quā gl. sequitur ibi Abb. idem Abb. in. d. c. tanta. Io. Calderinus in. conf. 2. sub Rubrica, qui filij sint legitimi. Aegidius de Bella mera in. c. 2. nu. 336. distin. & in. c. cum in. curtis. nu. 18. de electio. & ibi Philip. Deci. nu. 24. Chaffan. in. Consue. Burgun. in. tit. des successions. Rub. 8. §. 3. fol. 287. col. 2. nu. 6. Ias. in. l. generaliter. in. §. cum autē. nu. 10. C. de institu. & substitu. Nicola. Boërius in. decisione 159. nu. 4. And. Tiraq. in. tract. de primoge. q. 34. nu. 55. Frā. à Ripa in. d. repe. l. si vnquam. nu. 87. C. de reuocan. donatio. Paul. Parisi. in. conf. 13. nu. 45. lib. 2. Laurentius Syluanus in. cō. si. 3. nu. 23. Guiller. Mayne. in. l. quoties idem. nu. 14. ff. de regu. iur. Ludou. de Sardis in. tracta. de naturalibus liberis. in. cap. de legitimationis effectu. nu. 5. Io. Corasius in. l. pro parte. nu. 14. ff. de seruitutibus. Petr. Briaxius in. Directorio electionū. c. 12. partis. nu. 6.

6 **A**mplia sextò adeò procedere q; licet filij naturales legitimati non admittantur ad successione feudi, vt i. c. 1. in. §. naturales. si de feudo defun. conten. fit inter domi. & agna. vafalli. in. V sibus feudo. tñ si legitimati sunt per subsequens matrimonium, succedunt in feudis. ita tenet Iacobus de Bellouiso in. d. §. naturales. Hostien. & Io. Andre. in. c. lator. qui filij sint legi. & ibi Doct. Hanc opi. dicit esse cōmunē Iaso. in. l. generaliter. in. §. cum autē. nu. 10. C. de institu. & substitu. Alexā. in. l. ex facto. in. §. si quis rogatus. nu. 18. ff. ad Trebellia. & ibi Fran. à Ripa nu. 48. eandē opi. dicit etiā cōmunem idem Ripa in. repe. l. si vnquam. C. de reuocan. donatio. nu. 88. Decius in. c. cum in cunētis. nu. 26. de electio. Chaffanç. in. Consue. Burgun. in. tit. des successions. Rub. 8. §. 3. fol. 287. col. 2. nu. 6. Marcus de Mātua in. conf. 45. nu. 15. Iaso. in. conf. 148. nu. 6. volu. 4. Panor. in. d. c. innotuit. de electio. & in. d. c. tanta. nu. 7. Decius in. cō. 155. Nicola. Boërius in. decisione. 123. nu. 4. Bartho. Soci. in. conf. 3. nume. 11. volu. 3. vbi etiam dicit hanc esse cōmunem. & Io. Crottus in. d. l. Gallus. in. §. & quid si tantū. nu. 82. Præpo. Alexandrinus in. d. c. tanta. nu. 10. Laurē. Sylua. in. conf. 3. num. 49. Hanc etiā dicit cōm. vbi notab. eam exami

f 2 nat. Matth.

nat. Matthæ. de Afflict. in. d. §. naturales. in 5. notab. nu. 6. Petrus Briaxius in Directorio electionum: cap. 1. 2. partis. nu. 6. Io. Anto. Rubeus in repe. l. Titia Scio. §. Imperator. nu. 46. ff. de lega. 2. Bartho. Fumeus in sua aurea summa Armilla: in verbo, filius. §. 11. Io. Corafius in. l. pro parte. nu. 14. ff. de feruitu. Andr. Tiraquel. in tracta. de primogenitura. q. 34. num. 53. eandem opinionem dicit esse communem Bal. in conf. 129. in princ. volu. 3. Curtius Iunior in conf. 136. nu. 1. Guiller. Mayne. in. l. quoties. nu. 14. ff. de reg. iur. Alciatus in. l. ex facto. nu. 7. vers. nam & si furiosus. ff. de vulgari. Bernar. de Luco in regu. 23. in. l. limitatione. licet de hoc dubitet Bald. in conf. 367. nu. 2. lib. 5. Andre. Barba. in. d. repe. l. cum acutissimi. nu. 241. C. de fideicommissis. & contrarium consuluit Ange. in conf. 29. col. fina. vers. item non obstat dictum. & licet idem Bal. in. d. §. naturales. distinguat, an in concessione feudi fuerit dictum de descendibus legitime vel de natis legitime, vt tunc non succedant legitime per subsequens matrimonium: sed indistincte tenenda est prædicta limitatio. quam etiã ultra. S. d. Doct. dicit esse communem Fran. Curtius Iunior in tracta. feudorũ: in. 3. parte. q. 17. nu. 41. & hanc opi. tenet Zazius in tracta. feudorũ: in. 8. parte. nu. 87. Paul. Parisi. in conf. 13. nu. 44. vol. 2.

7 Amplia septimò procedere in emphyteusi ecclesiastica: nã filij legitime per subsequens matrimonium succedunt in emphyteusi ecclesiastica. ita tenet Pet. de Anchar. i. cõf. 241. nu. 5. quem sequit Io. de Imol. in. l. quod dicitur. ff. de verb. obli. nu. 10. in fina. verbis. vers. & per hanc ratione. Deci. in. c. cum in cunctis. nu. 26. de electio. Alex. & Doct. in. l. ex facto. in. §. si quis rogatus. ff. ad Trebellian. idẽ Deci. in conf. 155. in fine. Ripa in rep. l. si vnquam. nu. 89. C. de reuoc. dona. & in Rub. de iudicis. nu. 85. Tiraq. in tract. de primogenit. q. 34. nu. 54. Paul. Parisi. in conf. 13. nu. 43. volu. 2. Iaf. in. d. l. generaliter. nu. 10. C. de instit. & substi. Chassanç. in cõfue. Burgun. in tit. des successions. Rub. 8. §. 3. fol. 287. col. 2. nu. 7. Lauren. Sylua. in cõf. 3. nu. 24. Bonus de Curtili in tracta. de nobilitate. in. 4. parte. nu. 20. Io. Crott. in rep. l. Gallus. in. §. & qd si tantũ. nu. 169. ff. de libe. & posthu. Pala. Ruuios in repe. Rub. de donatio. §. 60. nu. 8. Io. Coraf. in. l. pro parte. nu. 14. ff. de feruit. licet ad hanc emphyt. ecclesiasticã non admittat filius rescripto principis legitime: secundũ Bald. quẽ sequunt Doc. S. alleg. i. l. generaliter. in. §. cum autẽ. C.

de instit. & substi. Ratio huius ampli. est: quã filij legitime per subsequens matrimonium dicuntur verè legitime, & perinde censentur ac si ab initio matrimonium contractũ fuisset. vt in. §. dubitatũ. i. Auth. de incestis nup. colla. 2.

8 Amplia. 8. q. talis filius legitime per subsequens matrimonium, excludat substitutũ: vt si pater in testamẽto instituit Titium filium suum heredẽ, & substituit Sempronium: si filius eius decesserit sine filiis legitimis, si filius decedat cum filio legitime per subsequens matrimonium, q. tunc substitutus excludit. ita tenet Anto. de But. in. c. innotuit. de electio. Deci. in cõf. 155. nu. 7. & in cõf. 284. nu. 9. vbi dicit hanc esse cõmunẽ opi. hoc etiã tenet Phil. Deci. in. c. cum in cunctis. nu. 28. de electio. Catellia. Cotta in Memora. iuris in verbo, legitime. el. 2. Lauren. Sylua. in cõf. 3. nu. 22. Nicola. Bœrius in decisio. 159. nu. 20. Ripa i. Rub. ff. si certum petat. nu. 3. & in rep. l. si vnquam. C. de reuocan. donatio. nu. 86. Io. Anto. Rube. in repe. l. Titia Scio. in. §. Imperator. nu. 46. ff. de lega. 2. & hanc dicit esse cõmunem opi. Caro. Ruin. in conf. 163. nu. 6. & 7. vol. 3. licet Bal. in conf. 357. nu. 2. vol. 5. teneat quod legitime per subsequens matrimonium non excludit substitutũ, vbi facta fuit substitutio descendenti sine filiis de legitimo matrimonio præcatis: nam hoc videt cõtra tex. in. c. cum in cunctis. de electio. qui loquitur per talia verba: De legitimo matrimonio, & tñ verificatur in legitime per subsequens matrimonium. facit etiam glo. & Doct. in. c. innotuit. de electio.

9 Amplia nonò procedere etiã si matrimonium sit putatiuum: nam tunc legitime proles per subsequens matrimonium. vt quia pater erat sacerdos qui cum muliere cõtraxerat, vel mulier monialis que nupsit, aut vir aliã vxorem habuit, vel vxor aliũ maritũ: tñ si alter hoc ignorasset, licet alter sciuerat, legitime filiorũ non impedit. ita tenet Aluarotus in. c. 1. §. naturales. col. 5. vers. quid si nascatur. si de feudo controuer. fuc. inter domi. & agna. vafal. in vñibus feud. quem sequitur Vdalricus Zazius in tract. feudorum: in. 8. parte. nu. 88. Pala. Ru. in repe. Rub. de donatio. §. 35. nu. 2. Roderi. Xarez in. l. 1. tit. 6. lib. 3. fori. fol. 85. pag. 1. §. ad prædicta vt de naturalibus. Caisio dõr. i. decisio. vnica, in tit. de spõsal. facit tex. i. c. ex tenore. & i. c. referẽte. q. filij sint legi. & ita expressẽ dixi. §. in reg. 150. in. 2. limitat. & ultra ibi allegata p. ista opi. est gl. in. d. c. tãta. in verb. alia. & i. c. nõ ois. i. verb. cõstituet. 32. q. 2. quas allegat Xarez vbi. §. facit etiã text. de iure

de iure regio. in. l. 4. tit. 6. lib. 3. fori. quã lex videtur approbare. S. d. limitatione. & l. 1. tit. 13. & l. 2. tit. 15. part. 4. Ratione huius ampliacionis ponit Abb. in. d. c. tãta. nu. 8. Dida. del Castillo in. l. 1. Tauri: nu. 10. & 11. Syluester Aldobrandinus in. §. fi. num. 11. Insti. de nupt. & vide infra in. 3. limitatione.

10 Amplia decimò procedere etiam si matrimonium sit intermediũ: scilicet si vir solutus habet filios ex muliere soluta, & cõtrahat cum alia muliere, qua mortua cõtrahat cum illa ex qua filios naturales suscepit: filij legitime per hoc matrimonium, non obstantẽ matrimonio intermedio. ita tenet Io. Andre. in regu. sine culpa. de reg. iur. lib. 6. Ange. i. conf. 18. in. 2. q. pro quo allegat tex. in Auth. qui bus mod. natu. efficiant. sui. in. §. si verò plurimis. vers. omnino enim. colla. 7. quẽ tex. dicit esse notab. ad hoc Ange. vbi. §. eandẽ opi. tenet Prapo. in. d. c. tanta. q. 7. nu. 14. Iaso. in. l. Pomponius. in. §. quẽ sitũ. ff. de acquiren. pos. fef. Mayneri. in. l. quoties idem. ff. de reg. iur. Hanc opi. tenet, vbi eam nota. examinat per plura fundamẽta, Io. Brunell. in tract. de sponsalibus. cõfusione. 2. nu. 22. & hanc opi. dicit esse cõmunem Anto. de Rosellis in tracta. de legitimatione: lib. 1. cap. de causa materialis legitimationis. nu. 44. cum sequen. Ferdinan. Loazes i. tracta. de matrimonio: in. 2. dubio. nu. 18. Caro. Molinẽ. in cõfue. Parisi. in tit. 1. §. 8. gl. 1. q. 7. nu. 34. Bartho. Fumeus in sua Summa Armilla: in verbo, filius. §. 11. Abb. in. d. c. tanta. nu. 3. Iaso. in. l. eum qui ita. in. §. qui hominem. nu. 7. ff. de verbo. obli. Montal. in glo. l. 2. tit. 6. lib. 3. fori: & hanc dicit cõm esse Ludou. de Sardis in tracta. de naturalibus liberis: i. c. de legitimatione per verũ matrimonium. nu. 9. vers. est autẽ necessariũ. licet ipse ibi post longam disputationem quam a nu. 5. vsq; ad nu. 15. facit, contrarium teneat.

11 Amplia vndecimò vt talis filius legitime per subsequens matrimonium admittatur ad retractũ: scilicet vt possit retrahere rem venditam a quocũque sanguineis iure proximitatis intra nonagidies. de quo in. l. 70. cum quatuor sequentibus. in. l. 1. Tauri: & in. l. 13. titu. de las vendidas. lib. 3. Fori: & in. l. 6. tit. 7. lib. 5. ordina. ita expressẽ tenet Guiller. Benedictus in repe. cap. Rainutius. in verbo, & vxorem nomine Adelasiam. in prin. nu. 181. Quem sequitur D. Couarruã in Epitome de sponsali. in. 2. parte: cap. 8. §. 2. num. 22. eandem opinionem sequitur expressẽ Ioan. Paponis in glo. ad consuetu. Borbonia. §. 437.

12 Amplia duodecimò vt talis legitime non reuocetur per superuenientia filiorum legitime & naturalium. vt in. l. cum quis. & in. l. nuper. C. de natura. libe. & in Auth. quibus modis natu. effici. legitime. colla. 6. circa principium. tex. in. §. 1. in vers. nec non. Insti. de hæredi. quã ab intesta. deferuntur. & in. §. fina. Insti. de nuptiis. & sic succedunt vnã cum aliiis filiis postea legitime natis. Hanc opinionem tenet Barto. & ibi ceteri Doctõ. in. l. ex facto. ff. de vulgari. vbi Hierony. Verius in repe. nu. 175. dicit hanc esse communem opinionem eandem opinionem tenet Andre. Tiraquel. in tracta. de primogenitu. q. 34. nu. 52.

13 Amplia decimotertio q. filij hoc modo legitime infringunt donationem omnium vel maioris partis bonorũ, remedio. l. si vnquam. C. de reuocan. donatio. ita tenet Bald. in. c. innotuit. de electio. quam opinionem Bald. dicit alibi nõ legisse Iaf. in Rub. nu. 4. ff. de libe. & posthu. & in. l. Gallus. in. §. & quid si tantũ. in. 2. lectu. nu. 42. Ange. & Sali. i. l. si totas. C. de inofficio. donatio. & hanc opi. dicit cõm Syluester in. §. fi. nu. 8. Insti. de nupt. etiã si nati foret ante donationem. quod saltem pcedit ad reuocandã donationem in ea parte quã legitime attinet. ita tenet Bal. in. l. 1. C. de reuocan. donatio. quem sequitur Nicola. Bœri. in decisio. 159. nu. 12. sed q. donatio in totum reuocetur, quando filij antea sunt nati, licet legitime post donationem, negat Fran. de Ripa in repe. l. si vnquam. C. de reuocan. donatio. q. 32. num. 89. Andre. Tiraq. in repe. l. si vnquam. in verbo, suscepit liberos. nu. 71. secundum nouam impressionem Maria. Soci. Iunior in conf. 54. col. 2. vol. 1. Laurent. Sylua. in conf. 3. num. 16. eandem opinionem tenet D. Couarruã in. 4. libr. Decreta. in 2. parte: cap. 8. §. 2. num. 29. vbi se remittit ad Matthæ. de Afflict. in cap. 1. §. naturales. in. 5. notabi. nume. 44. cum aliis. si de feudo feud. controuer. inter domi. & agna. vafal. in vñibus feudo. qui in veritate eandem opinionem Ripæ vbi supra tenet.

14 Amplia decimoquarto q. talis legitime per subsequens matrimonium habeat querelã inofficiose donationis. ita tenet Bald. in. l. 1. vers. ex his sequit. nu. 33. C. de iure fisci. lib. 10. quem sequit Andr. Tiraq. in repe. l. si vnquam. in verbo, suscepit liberos. nu. 71. C. de reuocan. dona. & in tracta. de primogenitu. q. 34. nu. 55. Syluester Aldobrandinus in. §. fi. nu. 8. Insti. de nuptiis. Anto. Rubeus in repe. l. Titia Scio. in. §. Imperator. nu. 46. ff. de lega. 2.

- 15 **Amplia** decimoquinto q filij huiusmodi legitimati repellunt foeminas exclusas ab statuto per masculos. ita Bal. l. l. eam quam. nu. 26. & in l. cum acutissimi. nu. 7. C. de fideicommissis. & ibi Iaso. nu. 2. postquam examinavit. S. d. q. refert plures Doctos. tenentes contra Bal. dicens secundum opinionem Bal. se bis consuluisse. Hanc etiam opinionem Bal. sequitur Andre. Tiraqu. in tracta. de primogenitu. q. 34. nu. 56. & in repe. l. si vnquam. vbi refert plures Doctos. tam tenentes, in verbo, susceperit liberos. num. 82. Decius in. c. cum in cunctis. nu. 28. de electio. & in conf. 365. nu. 7. eandem opinionem tenet Carol. Molin. in consuetu. Parisi. tit. 1. §. 8. glof. 1. nu. 45. Ludou. Gozadin. in conf. 6. nu. 38. D. Couarru. in Epitome de sponsa. in. 2. parte. cap. 8. §. 2. nu. 25.
- 16 **Amplia** decimo sexto adeo procedere q si mulier est talis conditionis cum qua pater posset matrimonium contrahere: tunc pater non potest facere legitimari filios, nisi matrimonium contraheret cum tali muliere: & sic quoties filius naturalis potest legitimari per subsequens matrimonium, nunquam potest legitimari per rescriptum Principis. ita probat text. & ibi glo. expressa in Auth. quib. mod. nat. efficiant. leg. §. sitigitur. in verb. permittim. coll. 6. & ita expressè tenet ibi Bar. nu. 5. & Ange. qui expressè not. ibi illa gl. nu. 10. eandem opi. tenet Bal. l. c. per tuas. nu. 3. de maiori. & obediens. & in. c. illud. vbi dicit alibi non reperiri, nu. 3. de praesumptio. Hippo. in sing. 130. Hac etiam opi. vbi dicit esse eodem & semper menti tenendam, tenet Ias. in. l. Gallus. in. §. & quid sit tantum. in. l. lectur. nu. 107. ff. de libe. & posthu. Gerard. de Petra sancta in singu. 60. Chassa. in Consue. Burgun. in tit. des successions. Rubri. 7. §. 3. fol. 286. col. 3. in prin. nu. 9.
- 17 **Amplia** 17. vt tali filio facienda sit prouiso de alimentis, siue agatur contra eum, siue ipse agat super successione bonorum patris: cum nihil à legitimis differat, vt. S. dixi. in. 1. ampliatione. ita expressè tenet Petr. Rebuf. in gl. ad constitutiones regias Gallie. in. 1. parte. tract. de sententiis: art. 1. in. glo. 2. pag. 250. nu. 13.
- 18 **Amplia** 18. procedere etiam si praedicti filij nati essent ex concubina quae esset ancilla. Cuius ratio est, cum inter ipsum & ancillam validum sit matrimonium, nec dispar conditio impediatur matrimonium de iure canonico. in. c. 2. de coniugio seruorum. licet aliter de iure civili dispositum sit in. l. cum ancillis. C. de incestis & inuti. nup. sed in materia matrimoniali iuri canonico standum est. vt in. c. pe. & fi. de secun.

nup. De iure nouo civili est tex. pro hac opi. i Auth. vt liberti de cetero aureo non ind. &c. in. §. si quis autem libertatem ducere voluerit. vers. si cui. colla. 6. & ibi gl. in verb. conscriptione. & hanc opi. tenet Io. Brunell. in tracta. de nuptiis: conclusionem. 2. nu. 17. Roder. Xuares in. l. 1. tit. 6. lib. 3. for. in. §. hoc praesupposito deueniendum est. in. si. vers. hodie vero. fol. 84. pag. 2. Syluest. Aldobradin. in. d. §. fi. nu. 10. In. l. de nuptiis. Casiodorus in decisi. vnica. in tit. de sposa. Ludo. de Sardis in tract. de natu. liber. c. de legitimatiōe per verum matrimonium: nu. 18. De iure regio probat. l. 1. tit. 13. part. 4.

19 **Amplia** 19. procedere q ad hoc vt filius legitimetur sufficit patres posse contrahere tam tempore conceptionis quam natiuitatis. ita probat glo. quae ibi sequuntur Doct. in. c. 2. qui filij sint legi. eandem opi. tenet Hosti. Io. Andre. & Anto. & ibi Praepo. nu. 17. in. d. c. tanta. hanc opi. tenet Sali. sibi contrarius, qui aliter tenuit in. l. filium. C. de suis & legi. in. l. nuper. C. de natura. libe. vbi pro hac opi. est text. ibi in. §. & generaliter. Henricus in. c. 2. qui filij sint legi. & pro ista opi. est etiam text. in. l. in seruorum. in. §. ff. de statu homi. & in. §. sufficit. In. l. de inge. & manu. vbi probat q quo ad filiorum libertatem, status matris tempore conceptionis vel natiuitatis attenditur. facit etiam text. in. l. qui in vtero. ff. de statu homi. Et hanc opin. probat text. de iure regio in. l. 1. Tauri: & ibi Pala. Ruui. nu. 9. licet text. in. l. 8. titu. 13. part. 6. in prin. ibe. que fuisse el hijo engendrado en tie po. teneat q tempore conceptionis & non natiuitatis debeat attendi: sed. l. illa alternatiue est intelligenda: scilicet tempore conceptionis vel natiuitatis. & sic debet suppleri, ex text. in dict. l. nuper. C. de natura. libe. cum qua concordat. per quam. l. Tauri cessat maxima contentio doctorum in hac opinione.

20 **Amplia** 20. q dicti filij hoc modo legitimiti rumpunt testamentum patris ac si nati forent post testamentum. ita tenet Bald. in. l. si filius a patre. l. §. 1. ff. de libe. & posthu. idem Bal. & Imol. in. l. certum. ff. de iniusto rupto. Ange. i. col. 77. Anchar. in col. 290. Bartho. Soci. in conf. 226. nu. 5. volu. 2. & in conf. 63. volu. 3. nu. 19. Ias. in. l. qui se patris. nu. 15. C. vnde libe. & in Rubri. C. de posthu. hare. nu. 1. Chassa. na. in consuet. Burgun. in tit. des successions. Rubri. 7. §. 3. fol. 287. col. 2. nu. 8. Hanc opin. tenet Lauren. Syluanus in conf. 3. nu. 25. Anto. de Rosellis in tracta. de legitimatione. libr. 1. cap. de matrimonio praesumptiuo: nume. 13. Andreas Tiraquellus in repe. l. si vnquam. in verb.

verb. susceperit liberos. nume. 80. & 81. C. de renouand. donatio.

1 **¶ Limita** primo non procedere in legitimatione facta in mortis articulo, vel à sene decrepito cum concubina contrahens. Hanc opi. tenet Bald. in. l. nuper. C. de natura. libe. & in. l. eam quam. nu. 27. C. de fideicommissis. pro qua opi. est text. in. d. l. nuper. vbi matrimonium susceptam prolem reddit legitimam, quando contrahitur spe proles. Facit etiam text. in. c. 2. de frigi. & malefi. vbi probatur q matrimonium contrahi non potest ab eo qui generare minime valet: & ita sicut puer qui non potest de bitu reddere est incapax ad contrahendum matrimonium, vt. i. c. à nobis. & i. c. puberes. de despos. impub. ita & taliter impediti sunt inhabiles: cum ille q est in mortis articulo, vel senex decrepitus, sint inhabiles ad debitum reddendum. Sed nihil minus contraria opi. est vera & communis: imò q filij legitimitur per matrimonium in mortis articulo, vel à sene decrepito contractum. Hanc opi. tenent Io. Andr. post longam disputationem, in reg. sine culpa. in. 1. q. nu. 1. de reg. iur. lib. 6. Abb. in. c. 2. de frigi. & male. idem Io. Andre. Anto. de But. & Praepo. fitus nu. 7. in. d. c. tanta. Alberi. in. l. quisquis. C. de natura. libe. & ibi ante eum Cyn. Ludou. de Sard. in tract. de natura. libe. c. de legitimatione per verum matrimonium. nu. 1. 2. 3. & 4. Ange. in. §. fin. num. fina. In. l. de nuptiis. Hanc opi. dicit esse communem Alex. in. l. si quis posthumos. col. 1. ff. de libe. & posthu. Iaso. in. l. sed & quae sit. col. 3. ff. eod. tit. D. Couarru. in Epitome de sposa. in. 2. part. c. 8. §. 2. nu. 10. Paul. Paris. in col. 13. nu. 68. lib. 1. Anto. de Rosellis in tract. de legitimatione. vbi eam latissime examinat, in prin. c. de causa materiali legitimationis. à nu. 23. vsq; ad nu. 43. licet dubius sit in ea. Hanc etiam opi. vbi eam latissime examinat, tenet Io. Brunell. in tract. de sponsalibus. in. 2. conclusionem. nu. 16. Didacus del Castillo in. l. 2. Tauri: nu. 25. & ibi Cisuent. nu. 13. Guiller. Mayne. in. l. quoties idem. nu. 22. ff. de reg. iur. Abb. in. c. commissum. de sponsa. Lauren. Syluan. in. col. 3. nu. 29. Caro. Rui. in conf. 163. nu. 6. vol. 3. Andr. Tiraqu. in repe. l. si vnquam. in verbo, susceperit. nu. 73. C. de reuo. dona. Montal. in gl. 1. 2. tit. 6. lib. 3. for. vbi. S. Doctos. respondent ad contrariam opinionem & ad iura pro ea allegata. Nicolaus de Vbaldis in tracta. de successione ab intestato: in prin. nu. 63. Io. Gualdensis in tracta. de arte testandi. tit. 1. cautela. 14. nu. 2.

¶ **¶ Quam** limitatio. intelligo veram, nisi talis

legitimatio in mortis articulo facta esset in fraudem legatariorum & fideicommissorum: ita tenet Ange. de Peru. in. l. sed & quae sit. ff. de libe. & posthu. que sequitur Anto. de Rosellis. vbi. S. nu. 41. Caro. Rui. vbi not. i. d. col. 163. nu. 7. vol. 3. vbi dicit q ita debet intelligi ampliatio. 8. S. posita: scilicet q legitimatus excludat substitutum quando legitimatio non est facta in mortis articulo. idem tenet Carol. Rui. in conf. 21. nu. 7. lib. 1. & in conf. 46. nu. 7. lib. 2. idem Ange. in. d. l. nuper. C. de natura. libe. facit pro hoc text. in. l. filiae. & ibi Bald. Imol. & Alex. ff. solu. matri. & in. c. 2. & ibi Doct. de renuntiatio. lib. 6. Tiraqu. in repe. l. si vnquam. & in verbo, susceperit liberos. nu. 74. C. de reuo. can. dona. vbi refert alios Doct. eandem opi. tenentes: & refert Valerium Maximu lib. 7. cap. 7. vbi dicit q Septimia mater Trachalorum Ariminensum irata filiis, in contumeliarum, cum iam parere non posset, Publico seni admodum nupsit, & in testamento preterit filios: à quibus aditus Augustus, nuptias mulieris & testamentum improbavit. Nam & hereditatem maternam filios habere iussit: dotem, quia non creandorum liberorum causa coniugium intercesserat, virum retinere vetuit. Pro qua opi. facit q notant Domini de Rota in decisione. 340. in antiquis, secundum antiquam impressionem: & secundum nouam in decisione. 2. in titu. de praesumptio. Hanc opi. tenet Albert. Brunus in conf. 15. nu. 17. eandem opi. Ange. tenet Roderi. Xuares, vbi dicit q est mirabile dictum, in lectura. l. 9. titu. titu. 1. lib. 1. for. fol. 74. pag. 2. vers. adde etiam & perpetuo tene meti.

2 **¶ Limita** secundo quando cum q filius naturalis decessit antequam pater contrahat matrimonium cum matre sua: nam per ipsum matrimonium nepos ex tali filio naturali natus, non legitimitur, nec transit in potestatem aui. Quam opi. tenuit expressè Bal. post Guiller. de Cugno in. l. benignius. ff. de legibus. sequitur Praepo. in. c. pet venerabile. nu. 24. qui filij sint legi. Fran. Cremenensis in singu. 32. Hippo. in sing. 121. Chassa. in consue. Burg. i. tit. des successions. Rub. 7. §. 3. fol. 286. col. 2. nu. 8. Hanc opi. vbi eam latissime examinat, tenet Ias. in. l. si is qui pro emptore. nu. 121. ff. de vsucapio. Paul. de Caf. in. l. in ambigua. ff. de legit. Anto. in. c. per venerabile. qui filij sint legi. Pro qua opi. est text. in. l. qui libertinus. in. §. posthumus. ff. de operis libertorum. Eandem opi. tenet Alex. in. l. Gallus. in. §. si eius. col. pe. ff. de libe. & posthu. vbi dicit q non reperit istam decisionem Guiller. de Cugno per aliquem re

prehensam. Hanc etiam opinio tenet Alberi. in d. l. benignius. Ludou. de Sardis in tracta. de naturalibus liberis. cap. de legitimatore per verum matrimonium. q. 5. nu. 19. Cællianus Cotta in Memorialibus iuris in verbo legitimitio. Quæ opinio tenenda est, licet contra eam teneat Andre. Alciat. in tracta. præsumptio in prin. nu. 10. per tex. in l. si filium. ff. de gradibus affini. vbi pbat. tex. q. si filio meo mortuo Titum adoptauero, fingit adoptatus esse iater defuncti, licet extremum sit in habile, quia defunctus.

- 3 Limita tertio non habere locum in filiis adulterinis: quia non legitimatur ex subsequenti matrimonio. ita probat tex. & ibi Doct. per eum. præcipue Cardi. in. 3. notab. nu. 2. in d. c. tãta. ibi nihilominus spurius erit filius & ab hæreditate repellendus. Hanc etiã opin. tenet Richar. Malib. Guiller. de Cugno, & Bal. in l. Paulus. ff. de statu homi. idẽ Bal. i. lex libera. C. de suis & legit. nam ad hoc vt filius legitimet, requiritur qd sit natus ex soluta & soluta. vt in d. c. tanta. Hanc opi. tenet Cifuentes in. 1. 2. Tauri. num. 12. & ibi Pala. Ruui. nu. 31. Guiller. Mayne. in. d. l. quoties idem. nu. 9. ff. de regu. iur. Syluest. Aldobradinus in. d. 4. fina. nu. 11. In sti. de nuptiis. Maria. Soci. Junior in conf. 3. num. 44. vol. 2. De iure regio probatur in. l. 1. tit. 15. part. 4.

¶ Quæ limitatio non procedit quãdo cunq; vnus coniugũ ignorabat impedimentũ qd aliter fuisset coniugatus: nã si quis ignorãt: contraxit matrimonium cum coniugata, filij inde geniti sunt legitimi. vt. S. dixi in. 9. ampliatio. ne. secus vbi non interuenit contractũ matrimonij, sed à principio aliq; habuit filiũ sine matrimonio ex muliere coniugata: nam tunc etiã si pater ignoret mulierem illam coniugatam esse, filius non legitimatur ex subsequente matrimonio. Ratio est secundu Io. Andre. in d. c. tanta. & ibi Abb. nu. 8. quia cõtrahens matrimonium dat operam relicitã, ideo excusatur ex ignorantia: sed admittens iurũ sine matrimonio, dat operã rei illicitã, ideo ignorantia sua non est probabilis, nec eam excusat. Quam opi. tenet Anto. de Butrio in d. c. tanta. & cita debet intelligi glo. ibi in verbo, alia. & S. d. 9. ampliatio. & ita expressẽ vltra Syluestrum vbi supra tenet Castillo in. l. 1. Tauri. num. 10. & 11.

- 4 Quãto fallit in filio vulgõ cõcepto: nam talis filius non legitimatur per subsequens matrimonium: quia spurius est. vt in. l. vulgõ. ff. de statu homi. vbi dicit qd vulgõ concepti, pa-

trem demonstrare non possunt. Hanc opin. non solum de iure civili pcedere, sed etiam de iure canonico, tenet expressẽ Ludou. de Sardis in tract. de naturalibus liberis: in cap. de legitimatione per verum matrimonium. q. 7. nu. 21. Hanc etiam opinionem, qd isti filij non legitimetur, tenet Guiller. Mayne. in. d. l. quoties idem. num. 16. ff. de regu. iur. Iaso. in conf. 234. col. 2. vol. 2. Bald. in. l. eam quam. nu. 24. C. de fideicommissis.

5 Quinto fallit in filio furioso: nam filius natus ex furioso patre, non legitimatur per subsequens matrimonium. Quam quæstionem mouet Ludou. de Sardis in tracta. de naturalibus liberis. c. de legitimatione per verũ matrimonium. q. 6. nu. 29. vbi nõ se determinat in S. d. limitatione: sed pro ea est tex. expressus in. c. dilectus filius. de spõsa. vbi furiosus matrimonium contrahere non potest. si ergo non potest cõtrahere, nec poterunt filij legitimari. Quæ limitatio procedit in perpetuo furioso: nam si furiosus haberet dilucida interualla, tunc matrimonium contrahere pot in dilucidis interuallis, & sic legitimarent filij: vt est glo. & ibi Doct. in. d. c. dilectus. sed in dubio matrimonium præsumitur contractum tempore furoris aliis coniecturis cessantibus: & sic matrimonium est nullũ, & filij non legitimantur. & allegati matrimonium contractũ fuisse in dilucido interuallo, incubito onus probandi: vt est glo. cõmuniter approbata in. c. si in verb. cum potest. de successio. ab intesta. & in. c. indicas Hermannũ. 3. q. 9. & hanc opinionem dicit esse cõmunem Iaso. in. l. patre furioso. nu. 5. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris. pro quo facit notabile dictum Anchar. in Clemen. si furiosus. num. 6. de homicidio. vbi tenet quod si probatum est per vnã partẽ aliquo tempore quem esse furiosum, & ex aduerso probatur eum fuisse sanæ mentis, & habuisse dilucida interualla, hoc vltimum non sufficit ad validandum actum gestum, nisi specialiter pbetur eum fuisse sanæ mentis tempore actus gesti. & dicit ibi Anchar. se ita obtinuisse. Quam opinionem sequitur Iaso. in. d. l. patre furioso. num. 6.

6 Limita. 6. non habere locum in filio incestuoso qui natõ est ex cõsanguineo & cõsanguinea. ita tenet Abb. in. d. c. tãta. nu. 12. Bar. in. l. in cõcubinato. ff. de cõcubinis. Io. Fab. i. 5. ff. In sti. de nupt. eandẽ opi. tenet Cifuentes in. d. l. 2. Tauri. nu. 13. Hippo. de Marli. in sing. nu. & ita quẽcunq; parẽtes, ppter aliquod impedimentũ iuris diuini vel canonici nõ poterant contrahere

contrahere matrimonium tempore cõceptionis & natiuitatis, tunc filij nati nõ legitimantur per subsequens matrimonium. ita tenet Abb. in. d. c. tanta. Bal. in. l. & si contra. C. de nup. Ioan. Faber in. d. 5. fina. Bart. in dict. l. in cõcubinato. & hanc opinionem tenet Cifuentes in. d. l. 2. Tauri. nu. 13. Maria. Soci. Junior in conf. 31. nu. 43. vol. 2. facit tex. in. d. 5. fina. In sti. de nup. & in. l. cum quis. C. de natura. libe. & in. d. c. tanta. Eadem opinionem tenet Ioan. Crottus in repe. l. Gallus. in. 5. & quid si tantum. nu. 170. ff. de libe. & posthu. & hoc latissimẽ prosequitur Franci. Curtius Senior in conf. 73. in. 3. dubitatione. nu. 18.

- 7 Limita septimõ quãdo cunq; clericus in minoribus constitutus haberet beneficium tempore quo habuit filium: nam tunc ille filius nõ dicitur naturalis, nec potest legitimari per subsequens matrimonium. ita concludit Bart. in. l. in cõcubinato. nu. 5. ff. de concubi. quã opinionẽ sequit Ludou. de Sardis in tracta. de legitimatione. in. 2. parte. q. 3. cap. de legitimatione per verũ matrimonium. nu. 17. Anto. de Rosellis in tracta. de legitimatione. libr. 1. cap. de causa materiali legitimationis. nu. 3. Hanc etiam opinionem tenet Pala. Ruuios in. l. n. nu. 15. in. ll. Tauri. & in. l. 9. nu. 39. & in repe. c. per vestras. in. 3. notabili. §. 21. nu. 21. Cifuentes in. l. 2. Tauri. nu. 16. Præpo. in. c. per venerabilem. in. 5. quod autem. nu. 12. qui filij sint legi. sed si clericus iste non haberet beneficium, licet esset in minoribus cõstitutus, filius esset legitimatõ per subsequens matrimonium.

¶ Contrariam tamen opinionem, imõ qd etiã si clericus in minoribus ordinibus constitutus habeat beneficium, filius legitimatur per subsequens matrimonium. Hanc opinionem post longam disputationem concludit Ioã. Andre. in regula. sine culpa. nu. 3. vers. primõ ego probabo. de regu. iur. lib. 6. quem sequit Bal. in. c. 1. in. 5. naturales. si de feudo sue. contro. inter domi. & agna. in vrbõ feudo. & ibi expressẽ Matthe. de Afflic. in. 5. notabili. nu. 38. hoc tenet. Hãc etiã opinionẽ tenet Anto. de Butrio in. d. c. tanta. & ibi expressẽ Præpositus post longam disputationẽ, in. 6. q. nu. 12. & 13. idem Præpo. in. c. per venerabilem. in. 5. quod autem. nume. 12. eodẽ titu. vbi remittit se ad ea quæ dixit in dicto cap. tanta. glo. in pragma. sanctionibõ in. d. de cõcubinar. iis. §. ipsas. in verb. arcere. Nicolaus de Vbaldis in tracta. de successio. ab intestato. nu. 60. Hanc etiã opinionẽ tenet expressẽ Ioã. Brunellus, vbi eã latissimẽ examinãt, in tract. de spõsali

bus. in. 2. cõclatione. nu. 26. Et pro hac opinio vltra plura fundamẽta adducta à supra dicto docto. facit nã matrimonium contractũ à clerico beneficiato in minoribus cõstituto cum cõcubina, valet & tenet: licet amittat beneficium. vt in. c. 1. & in. c. quod à te. de cleri. coniuga. si ergo matrimonium valet, & tempore conceptionis vel natiuitatis poterat contrahere cum concubina, filij dicuntur naturales: & sic legitimantur ex subsequenti matrimonio. facit tex. in. l. n. in. ll. Tauri.

- 8 Octauõ fallit quãdo cunq; nobilis matrimonium cõtraxit cum vili & rustica, vel cõ meretrice: nam ex tali matrimonio filij nõ legitimantur. ita tenet Ange. in Authen. quibus modis natura. effici. legi. in prin. nu. 1. & in. 5. sed illud. nu. 4. vbi dicit habuisse istam quæstionem de facto, quod quãdo mulier est vilissimæ conditionis, & maritus nobilis & diues, inter quos honestẽ matrimonium esse nõ potest: filij nõ legitimantur per subsequens matrimonium. Hanc opinionem tenet Bald. in Authen. item si quis. C. de natu. liber. & in. l. 2. C. quibus res iudicata nõ nocet. Præposit. in. d. c. tanta. nu. 27. Martinus Laudensis in tract. de legitimatione. nu. 58. Cepola in cautela. 250. incipienti, debes scire. Fran. Curtius Junior in cõf. 136. nu. 10. Hanc opin. dicit esse cõmẽ, & ab ea nõ recedendũ in iudicãdo & cõsulendo, cũ nõ habeat contradictorẽ, Maria. Soc. Junior in cõf. 52. nu. 2. vol. 1. eam etiã cõmunẽ dicit Syluester Aldobradinus in. d. 5. fi. nu. 11. In sti. de nuptiis. Pro qua opinio est tex. in. d. Authen. quibõ mod. natu. efficiã. legi. in. 5. sed aliud. in vers. nec dignam eam existimauit legitimo quodã nomine. & ibi expressẽ Ange. vt supra dixi. Hanc etiã opinionem tenet Carol. Ruin. in conf. 11. nu. 5. & 6. lib. 1. Gerardõ de Petra sancta in sing. 60.

¶ Contrariã tñ opi. tenet expressẽ Nicola. de Vbaldis in tract. de successio. ab intesta. n. 61. & 62. quã opin. reprobãdo. S. d. tenet Iaso. in cõf. 234. vol. 2. col. 1. in vers. sed præmissis non obstãtibõ. vsq; ad finẽ. Erã. à Ripa in repe. l. si vnquã. C. de reuocan. donatio. nu. 55. Pala. Ruui. in. l. 1. nu. 32. Tauri. p quã opin. facit: nã aut Angelõ præsupponit matrimonium tenere cũ tali muliere, prout ipse videtur præsupponere tunc per rationem tex. in. d. c. tanta. cõsiderantis an tempore coitus potuerit esse matrimonium, & nihil aliud: certẽ filij antea nati legitimantur per subsequens matrimonium, & per regulã traditã per Io. Andr. in. d. reg. sine culpa. in Mercurialibus: prout refert Anto.

de Butrio in dict. cap. tãta. vbi dicit quod ex quocunq; coitu natus, legitimatur per subsequens matrimonium, dummodo tempore coitus potuisset esse matrimonium inter virum & mulierẽ, eo casu quo legitimus cõsensu interuenisset. Vnde de iure canonico talis filius legitimatur, quicquid forte aliud disponatur per ius civile. Aut Angelus presupponit matrimonium cum tali muliere non tenere: & tunc licet de iure civili illud possit procedere, quia prohibitũ est matrimoniũ inter tales, vt in l. Imperialis. C. de nuptiis. & in l. humilem. C. de incestis & inutili. nup. tamen de iure canonico, quod sequendum, vt in c. penulti. & in c. fina. tale matrimoniũ tenet. Pro qua opinione facit quod supra dixi in. 8. amplia. Facit etiam inã matrimoniũ etiam cum meretrice, & persona ignominiosa contrahi potest, vt in c. integritas. in. §. fin. & in c. non est culpandus. 32. q. 1. in cap. inter opera. de sponsa. in c. quemadmodum. vers. alioquin. de iur. iur. in. l. 3. in. §. si emancipatus. ff. de contra tabu. in. l. si vxor. in. §. sed si ea. & in. §. fina. ff. de adulte. & in. l. cum ita. & ibi Bart. ff. de conditio. & demonstra. & pro ista opinio dicit Nicola. de Vbaldis, vbi supra, facere quod notat Ange. in Authẽ. vt liceat matri & quize. in. §. quia verò legem dũ protulimus. colla. 8. vbi expressẽ dicit hæc verba in nu. 10. & inter alios casus nota de eo qui vult legitimare filios ex eo natos, & ex muliere vili aut meretrice: quia nõ potest, nisi instrumenta dotalia sequantur. Sentit ergo Ange. à cõtrario sensu, quod si sint instrumenta dotalia, possit cum huiusmodi muliere vili aut meretrice contrahi matrimoniũ, per quod filij antea suscepti legitimetur. Vnde de concludendum est qd matrimonium contractum cum personis vilibus teneat, & proles antea suscepta legitimetur. Pro hac opinione facit etiam quod notat Bald. in l. eam quam. num. 24. C. de fideicommissis, vbi dicit quod per matrimonium cõsequens, omnes possunt legitimari, præter vulgò conceptos: eo quia pater est incertus. Et hanc etiam opinionem tenet Philip. Deti. in consi. 155. nu. 1. in. l. col. Lauren. Sylvanus in consi. 3. nu. 44. & non obstat tex. in. d. §. sed & aliud. in quo se fundat Ange. vbi. §. & ceteri docto. quia tex. ille loquitur in vulgò concepto: qui vt supra dixi in. 4. limitatione, non legitimatur ex matrimonio subsequenti. Et pro ista opinione est tex. de iure regio in. l. 1. titu. 13. part. 4. supra allegato in. n. ampliatione: & tex. in

l. 7. tit. 2. ead. part. vbi tex. dicit, y aun ha otra fuerça el casamiẽto segun las leyes antiguas, que maguer la muger fuere de vil linage si casare con Rey, deuenla de llamar Reyna. Et sic presupponit tex. ille quod mulier ignobilis potest contrahere matrimonium cum nobili, & etiam cum rege: & matrimonium valet. Si ergo matrimonium valet, filij antea habiti, bene legitimantur. Et hanc opinionẽ cõtra Ange. vbi supra tenet Pala. Ruuios in in repe. c. per vestras. in. 3. notabi. §. 20. nu. 17. vers. ex his etiã resultat. & Guillerm. Calsiadõrus in decisi. vnica, nu. 6. in tit. de spõsalib. Nonõ fallit quocunq; filius non consentit in legitimatione: quia inuiti non legitimantur, vt est tex. in. §. generaliter. in Authẽ. quibus mod. natura. effi. sui. colla. 7. ibi, dum & filij hoc ratũ habuerint. & ibi expressẽ Iacobus de Bellouiso, & Ange. nu. 7. Guillerm. de Cugno, Alberi. Fulgo. & Paul. de Cast. in. l. benignius. & ibi Bal. ff. de legib. Marti. Laudensis in tracta. de legitimatione: nume. 160. Ludoui. de Sardis in tracta. de naturalibus liberis: cap. de requisitis in legitimatione. nu. 2. Nicola. de Vbaldis in tracta. de successio. ab intestato. libro. 1. num. 64. Anto. de Rosellis in tracta. de legitimatione. cap. de causa formalis legitimationis. num. 11. Angel. in. §. fina. nu. 9. Insti. de nup. Guillermus Mayne. in. d. l. quoties idem. nu. 97. ff. de regu. iur. Laurẽ. Sylvanus in consi. 3. nu. 37. Ange. per tex. ibi, in Authen. quibus mod. natu. effi. legi. in. §. 1. & pro ista opinione est tex. in. l. inuiti. ff. de his qui sunt sui vel alic. iur. Eandem opinio tenet expressẽ Nicola. Boerius in decisi. 160. nu. 2. & 3. Matthæus de Afflictis in. c. 1. §. naturales. in quinto notabili: nu. 26. si de feudo fuerit controuersia inter domi. & agnat. Va fallã. Franc. Aretinus in. l. Gallus. §. forsitan. num. 46. ff. de lib. & posthu. & ibi Bartholomæus Socinus nu. 5. 10ã. Brunellus in tracta. de sponsalibus. conclusionẽ. 2. nu. 16. Andre. Barba. in repe. l. cum acutissimi. nu. 251. C. de fideicommissis. Contrariã tamen opinionem tenet Ange. in consi. 17. nu. 5. col. 2. vers. hodie autem. vbi tenet qd in legitimatione quæ fit per subsequens matrimonium, non requiritur liberorum consensus. fundat se per tex. in. §. sit igitur licentia. & ibi glof. in verbo, fraudare. in Authen. quibus mod. natu. effi. legi. colla. 6. quam opinionem tenet etiam Salice. in disputatione incipienti: Mediolanensis quidã. in. 2. dubio: arti. 3. Eandem opinionem tenet

Præpo.

Præpo. in. d. c. tanta. q. 13. nu. 23. & in cap. per venerabilem. in. §. quod autem. nu. 17. vers. octauus modus. Quam opinionem sequit fuit D. de Couarru. in Epitome de Sponsalibus. in. 2. parte. cap. 8. §. 2. nu. 13. Eadem tenet Pala. Ruuios i repe. c. per vestras. in. 3. notab. §. 20. nu. 17. in fine: vers. itẽ infertur Motalus in glof. l. 2. tit. 6. lib. 3. fori. & eã videtur tenere Paul. Parisius in consi. 13. nu. 36. vol. 1.

¶ Sed nihilo minus prima opinio videt mihi magis vera: imò quod nõ solum in legitimatione quæ fit per rescriptum, sed etiam in legitimatione quæ fit per subsequens matrimonium, requiritur filiorum consensus. vt patet ex tex. in. d. §. generaliter. iuncto tex. in. §. reliqui igitur. & in. §. si quis igitur. d. in Authẽ. quibus mod. nat. effi. legi. colla. 6. nam supra Imperator posuit plures modos legitimandi, inter quos est iste per subsequens matrimonium: postea autem per modũ regulæ dicit, & generaliter in omnibus qui per prædictos modos deducuntur ad legitimum ius, tunc hoc volumus obtinere dum & filij hoc ratũ habuerint. Nam ponderando illud verbum, prædictos modos, apparet quod refert se ad modum legitimandi per subsequens matrimonium: quem modũ supra retulerat in. d. §. retulit. & in. d. §. si quis igitur dotalia. relatu enim censetur esse in referente cum omnib. qualitibus, vt in l. alle toto. ff. de hære. inst. & in Authen. si quis in aliquo documento. C. de ardendo. cum aliis.

¶ Nec obstat tex. in quo se fundant supra dicti Docto. in. d. §. sit igitur licentia. in verbo, fraudare. quia licet tex. ille innuat quod pater possit contrahere matrimonium & legitimare filios, si filij non occularẽt matrem, & per consequens facere eos legitimos ipso iure: non tamen per hoc tollitur quin ius legitimationis quæ situm filiis, non possit extinguì si filij expressẽ nolint esse legitimi.

10 Decimò limita qd ad hoc vt talis legitimatio procedat per sequens matrimonium, requiruntur instrumenta dotalia de iure civili: aliã illis non confectis, filij non legitimantur. ita probat tex. in. §. fina. & ibi glof. in verbo, instrumentis. Insti. de nup. vbi glof. allẽgat alia quàm plura iura quæ hoc probãt. Hanc opinionem tenet Bal. in. l. cum multã. col. 1. C. de donatio. ante nup. & in. l. nec. C. de nup. & in. l. eam quam. num. 27. C. de fideicommissis. Ange. in. l. contrahitur. ff. de pigno. Ioan. Brunellus in tract. de spõsa. conclusionẽ. 2. n. 14.

¶ Quæ opinio de iure canonico non proce-

dit: quia de iure canonico valet matrimonium, & filij legitimantur sine dotalibus instrumentis. vt est glof. in. c. aliter. in verbo, cõtubernia. 30. q. 5. Abb. in. d. c. tãta. in. 1. notab. & ibi doct. vbi dicit qd ita cõiter tenet. fundat se docto. per text. in. d. c. tãta. scilicet propter vim & potẽtiã matrimonij. Matrimonium autem nõ requirit nisi cõsensum ad eius perfectionẽ: ad cuius esse non requirit instrumentũ dotale. Eãdẽ opin. tenet Ange. in. §. fina. nu. 8. Insti. de nup. laso. in consi. 168. num. 7. lib. 4. Detius in consi. 155. num. 2. vbi dicit hanc esse cõmunem opinionem. idem Detius in. l. iura sanguinis. ff. de regu. iur. Hippoly. in singul. 250. Matthæ. de Afflict. in. c. 1. in. §. naturales. in. 5. notabili. nu. 27. si de feud. fue. cõtrouer. inter domi. & agna. in vsibus feud. Anto. de Rosellis in tract. de legitimatione. cap. de formalis causa legitimationis: nu. 5. Quam opinionẽ dicit Abb. vbi supra cõmunitet Legislas tenere. Ange. in consi. 29. num. 6. tenet supra dict. opinionem Abb. esse veram quo ad hoc vt filij legitimentur, quia in hoc attenditur ius canonicũ: sed ad successiõnẽ in quo attenditur ius civile, talis legitimatio sine instrumentorum dotalium confectiõne, non operatur quo ad bona existẽtia in terris Imperij. Quam opinionem tenet Bal. in. l. neq; la. 1. C. de nuptiis. & in. l. si qua illustis. vers. itẽ. C. ad Orphicia. Aluaro. in. c. 1. in. §. naturales. si de feud. fue. controuer. inter domi. & agna. col. 5. vers. quæro quid si filius. Cynus post Iacobum de Arenis in. l. & si contra. C. de nup. & in. l. fina. C. de interd. matrimo. Ange. in Authẽ. de incestis nup. in. §. dubitatum. post glof. ibi, in verbo, confectiõne. colla. 2. in. l. nuper. C. de natura. libe. eandem opinionem tenet Præpo. in. d. c. tãta. q. 10. nume. 20. vers. descendendo ad tertium. Hanc etiã opinionem tenet Syluest. Aldobrandinus in. §. fina. nu. 15. Insti. de nup. Maria. Soc. Junior in consi. 52. nu. 4. volu. 1. & hanc dicit esse cõmunem Franci. Curtius Junior in consi. 136. num. 7. & ab ea iniudicando & consulendo recedendum non esse.

¶ Contrarium tamen opinionem: imò qd nõ solum in terris ecclesiã, verum etiam in terris Imperij, quo ad successiõnem filij legitimantur ex subsequenti matrimonio, tenet expressẽ Alexand. in. l. lex facta. in. §. si quis rogatus. numero. 19. ff. ad Trebellianum. vbi reprobat opinionem Ange. in dicto consili. Ratio est vt supra dixi: quia in materia matrimoniali standum est iuri canonico, etiam in terris

in terris imperij: vt dicit glos. in §. i. Instit. de nup. & in §. i. in glos. i. Instit. de gradi. latē docto. morderni in l. priuilegia. C. de sacrosanctis eccle. & in c. per venerabile. qui filij sint legi. tex. & ibi Archidiano. in c. Eupheniū. in §. hinc colligitur. 2. q. 3. Felin. in Rubric. de sponfa. nu. 6. vers. octauo in causa matrimoniali. & ideo cōmuis opinio est, q̄ nullis cōfectis instrumentis dotalibus, per subsequens matrimonium filij antea nati legitimantur. vt in d. c. tanta. vbi non requiruntur aliqua dotalia vel nuptialia instrumenta. & generaliter & indistincte loquitur. Hanc opinionē tenet Cynus in d. l. nuper. C. de natura. libe. Ioan. Andre. in regu. sine culpa. in Mercuria libus: de regu. iur. lib. 6. Salice. in l. cū quis. & in Authen. si quis habens. C. de natura. libe. Ioā. Faber in §. fina. Instit. de nup. nu. 2. Felin. in c. i. nu. 2. de sponfa. Eandem opinionem tenet Ange. in §. fin. nu. 8. Instit. de nup. vbi dicit quod cū in tali casu attendatur ius canonicum, hoc debet etiam seruari in terris Imperij. Iaso. in l. fed & quæsitum. col. penul. ff. de libe. & posthu. & in l. generaliter. §. cū autem. col. penul. C. de insti. & substitu. Hanc etiam dicit cōmunem & ab ea in iudicando & consulendo recedendum non esse. Detius in consi. 155. nu. 2. Carol. Ruin. in consi. 211. nu. 5. libro. i. hanc etiam opinionem tenet. D. de Couarru. in Epitome de sponfa. in 2. parte: cap. 8. §. 2. nu. 8. hanc etiam dicit esse cōmunē Paul. Parisi. in consi. 15. nu. 46. cum aliis, lib. 2. Hanc etiam dicit communem, vbi latissime eam examinat, Lauren. Sylvanus in consi. 3. nu. 30. cum sequen. Hanc etiam dicit esse cōmunem & tenendam Guiller. Mayne. in d. l. quoties idem. a. nu. 17. vsq; ad nu. 22. ff. de reg. iur. eandem opinionem, vbi dicit q̄ ita cōmuniter practicatur, tenet Bartholomæus Fumeus in sua Summa Armilla: in verbo, filius. §. 11.

11 Limita vnde dicitur si mulier illa nō sit in schemate concubinæ domi retentæ. vt in Authen. quibus mod. natu. effi. sui. in §. si quis autem defunctus. in Authen. de triente & semisse. in §. consideremus. vers. & hoc dicim⁹ si concubinæ. colla. 7. & ita illa iura ad hoc vltra docto. ibi allēgat Anto. de Rosellis in tracta. de legitimatione: lib. 1. c. de causa materiali legitimationis: nu. 45. quā opinio. dicit cōmunē Fran. Curt. Iunior in cōf. 136. n. 9. Quæ opinio de iure canonico non procedit: inō etiam si mulier non sit retenta in schemate concubinæ, filij antea nati legitimantur

per subsequens matrimonium, de iure canonico contra ius civile. ita expressē glos. in c. innotuit. de electione. & ibi Compostellan⁹, Io. Andre. Imol. Panor. & cōmuniter docto. Goffredus in Summa, de filijs presby. vers. quid si quis. glos. in cap. qualis. 30. q. 5. Abb. in d. c. tanta. nu. 12. & in c. per venerabilem. nu. 31. qui filij sint legi. pro qua opinione est tex. in d. c. tanta. vbi ad hoc vt filius dicatur naturalis & legitimetur per subsequens matrimonium, non se fundat super concubina tu: sed indistincte propter potentiam matrimonij legitimat ante genitos. Nec debemus attendere ad concubinatum: quia expressē dānatus est de iure canonico. vt in c. nemo. 32. q. 4. imō de iure civili, per tex. in c. i. de filiis natis ex matrimo. ad Morganicam contract. in vsibus feud. & dicit Hostien. in d. c. tanta. quod hodie de iure civili omnis coitus est reprobatus præter vxorium: per text. in Authen. de lenonibus. colla. 3. & in Authen. scenicas mulieres. colla. 5. & in Authen. de incest. nup. colla. 3. & in similibus: in quibus Imperator dicit quod est amator castitatis: & quod in istis spiritualibus vult sequi canonū dispositionem. vt in Authen. de ecclesiasti. titu. colla. 9. aliās ex opinione contraria sequeretur, quod magis faueretur peccato diutino & continuo, quam momentaneo: quod non est dicendum: vt in c. fina. de consuetu. & in c. cū haberet. de eo qui duxit in matrimo. quam polluit per adul. & in cap. cū ecclesia. de simo. cum similibus. Et hanc opinionem tenet Bald. in consi. 129. volu. 2. & in consi. 206. col. fin. lib. 3. Ioan. Brunellus in tracta. de sponfa. cōclusionē. 2. nu. 27. D. de Couarruias in Epitome de sponfa. in 2. parte. c. 8. §. 4. nu. 2. Eandem opinionem tenet Guillermus Mayne. in d. l. quoties idem. nu. 12. ff. de regu. iur. Prepo. in d. c. tanta. nu. 6. Aymō Crauettus in consi. 166. nu. 8. vol. 1. Nicola. de Vbaldis in tract. de successio. ab intesta. in 1. parte: nu. 58. Hanc etiam opinionem tenet expressē Syluest. Aldobrandinus in §. fina. nu. 11. Instit. de nup. Iaso. in consi. 51. col. 3. vers. extat ergo ex prædictis vera cōclusio. vol. 3. Fran. à Ripa in repe. l. si vnquam. C. de reuocad. donatio. nu. 55. Rodericus Suarez in l. 1. titu. 6. lib. 3. fori: fol. 83. pagi. 2. Pro qua opinione est tex. de iure regio in d. l. 11. Tauri.

12 Duodecimo limita non procedere quando cunq; matrimonium non est cōtractum in facie ecclesiæ: nā ad hoc vt filij legitimetur, requiritur q̄ matrimonium in facie ecclesiæ

contra.

contractum sit. vt est tex. in Authen. quibus modis natu. efficiantur. legi. in §. si verò etiā. & in §. sequenti. colla. 6. & in c. cū inhibito. de clandest. desponfa. facit tex. & ibi docto. in c. ex tenore. qui filij sint legi. & ita expressē tenet per supra. d. iura Matthæ. de Affli. & in c. i. in §. naturales. in §. notab. nu. 32. si de feudo sue. cōtrouer. inter domi. & agna. Maria. Soci. Iunior in consi. 31. nu. 46. lib. 2. & ibi S. d. Docto. ponunt quādo matrimoniū dicatur contrahi in facie ecclesiæ. Eandem opinionē tenet Hostiē. in Summa, de clandest. desponfa. §. fina. colla. 3. vers. secus puto. & in Summa, qui filij sint legi. §. 2. Ioā. Faber in §. fin. Instit. de nuptiis. Augusti. Berous in q. 107. nu. 1. cū sequen. vbi ponit rationem.

13 Decimotertio fallit quando concubina ex qua filius genitus fuit erat Sarracena, Iudæa, vel aliās infidelis: nam tunc filius non legitimatur ex subsequenti matrimonio. Ratio est: quia nec tempore cōceptionis nec natiuitatis poterat inter parentes legitime contrahi coniugium. vt in c. caue. 28. q. 1. & in c. ius gētium. l. dist. tradit hoc Couarruias in Epitome de sponfa. in 2. parte, cap. 6. §. 11. Iacobus Septimancensis in libro Catholicarum institutionum: cap. 40. nu. 7. & sic cū inter eos non possit contrahi matrimonium, filij non legitimantur. tenet Hostien. Ioan. Andreas Anto. & Abb. nu. fina. Prepositus nu. 11. in d. c. tanta. vbi reprobāt opinionem Calderini, qui contrariam tenuit. Hanc etiam opinionem tenet Cifuentes in l. 12. Tauri: nume. 15. Guiller. Mayne. in d. l. quoties idē. nu. 10. ff. de regu. iur. Ioan. Brunellus in tracta. de sponfalibus: cōclusionē. 2. num. 28. vbi reprobat Anto. de Rosellis qui cōtrarium tenuit in d. tract. de legitimatione: lib. 1. cap. de causa materiali legitimationis. nu. 28.

14 Decimoquarto limita q̄ talis legitimatus ex subsequenti matrimonio, non tollat ius primogenituræ iam nati: stante cōsuetudine q̄ primogenitus succedat in maioratu. vi si aliquis habuit ex aliqua concubina filium naturalem, & postea duxit vxorē, ex qua suscepit filium legitimum & naturalem: postea mortua vxore accepit concubinam in vxorem, & sic filius est legitimatus ex subsequenti matrimonio: iste filius sic legitimatus non excludit à successione maioratus secūdō natum legitimū. Hanc opinionem tenet Ioan. Andre. vbi eam examinat post Richard. Malum. in regula, sine culpa. De regu. iur. lib. 6. Quem sequitur Henricus, Cardina. & An-

charra. nume. 12. in dict. cap. tanta. Iaso. in l. quoties. nu. 40. C. de rei vēdi. & in l. Gallu. in §. & quid sit tantum. in l. lectu. nu. 89. ff. de libe. & posthu. & ibi Alexand. col. fina. & ibi Lancelo. Galiaula num. 80. Alberi. in l. cū quis. C. de natura. libe. Hanc opinionem dicit communem Cifuentes in l. 40. Tauri: in principio. Eandem dicit esse communem Castillo in l. 12. Tauri: numero. 20. & ibi Patius Ruuios nume. 28. Hanc opinionem, vbi eā latissime examinat, tenet Carol. Molinæus in Consuetu. Parisi. in titu. 1. §. 8. gloss. 1. q. 7. num. 34. cum sequentibus. Ioan. Crier in tracta. primogenitu. q. 14. vbi eam per totam. q. examinat. Eandem opinionem, licet dubitanter, tenet Nicoia. Boërius in decisione. 159. nu. fina. Maria. Soci. Iunior in consi. 52. nu. 7. libr. 1. Albericus in l. cū quis. C. de natura. libe. Fran. Curtius Senior in cōf. 73. nu. 29. vers. sexto ex capite. Hanc etiam opinionem, vbi adducit octo fundamenta, & ad omnia quæ pro contraria parte adducuntur respondet, tenet Ioan. Brunellus in tracta. de sponfalibus. in 2. cōclusionē: nu. 32. cū aliis. Alexan. in consi. 25. num. 2. libr. 1. Andre. Tiraquel. in rep. l. si vnquam. in verbo, suscepit liberos. nu. 64. idem Tiraquel. vbi refert plures alios docto. eam tenentes, & quā plures tenentes contrariam partem, in tracta. de primogenitura. q. 34. per totam. Et pro ista opinione vltra ea quæ ipse tradit, est tex. expressus in d. c. tanta. vbi dicit tex. q̄ filius est legitimus post matrimonium contractum: ergo præsupponit quod antea verè legitimus nō erat: & sic primogenitus ex matrimonio, est primogenitus censendus: eum eo tempore quo ipse natus fuit, nullus erat primogenitus. & ita illum textum ad hoc notat Andre. Alciatus libro. 3. Paradoxorum: capitu. 13. quem sequitur Syluest. Aldobrandinus in §. fina. numero. 14. Instit. de nup. Item pro ista opinione facit: nam legitimatio non trahitur retrò in præiudicium alicuius. vt est text. in Authenti. quibus modis naturales efficiantur legitimi. in §. liceat. & in §. & hoc licet. colla. 6. & in l. si mulier diuerterit. ff. solut. matrimo. & ita concludunt Docto. in dicto. §. & quid sit tantum. & isti secūdō legitime nato statim ius quæsitum probabili spe. vt videre est in capitu. quantuis. de rescriptis. libro. 6. igitur in tanto præiudicio non debet fictione iuris legitimatio ista ad natalia deduci. Quæ opinio est tenenda per ista & alia fundamenta quæ adducunt docto.

docto. supra relati: licet multi quem ipsi referunt contrarium teneant: per text. in l. cum quis. C. de nat. liberis. ibi, gratias agere fratri bus suis posteriores debeant, quorum beneficio ipsi sunt iusti filij. sed text. ille loquitur quando filij sunt ex vna & eadem matre: supra dict. q. quando sunt ex diuersis matribus: & sic non obstat.

Regula. cccli.

- F**ilius non potest vocare patrem in ius sine venia. Hanc regulam probat text. in l. fina. C. de in ius vocan. & in l. parentes. ff. eod. tit. gloss. in §. poenales. in verbo, vel parentem. Insti. de actio. De iure regio probatur in l. 3. titu. 2. part. 3. Circa quam regu. vide Catellia. Cottam in Memora. iuris: in verbo, filius. Hanc regulam limitat duobus modis Bernar. de Luco in regu. 293. remittendo se ad Iaso. in §. poenales. num. 60. Insti. de actio.
- 1 **A**mplia primo procedere in filio naturali. ita probat text. in d. l. parentes. ff. de in ius vocan. & in d. l. 3. tit. 2. part. 3.
  - 2 **A**mplia secundo procedere etiam in patres siue matres spirituales, scilicet qui eos leuant de sacro fonte. ita tenuit Guiller. de Cugno, Paul. Bal. Ange. & Roma. Alex. & Iaso. in l. generaliter. ff. de in ius voca. Ange. & Fulgo. in l. adoptiuum. per illum tex. ff. eod. tit. Philip. Fran. in c. postremo, col. penul. de appel. Ange. & ibi Iaso. & Gome. nu. 24. in dict. §. poenales. Insti. de act. Guiller. Benedictus in repe. c. Rainuntius. in verbo, & vxorem nomine Adelasiam. num. 765. Eandem opinionem tenet Andre. Tiraquell. in repe. l. si vnquam. in verbo, susceperit liberos. nu. 28.
  - 3 **A**mplia tertio habere locum in filiis adoptiuis: nam patres in ius non possunt sine venia vocare. vt probat text. in l. adoptiuum. & ibi doct. ff. de in ius vocan. Ratio est: quia appellatione patris & filij, comprehenduntur etiam adoptiuu. Hanc etiam opinionem tenent docto. contra gloss. ibi, in §. sed ea omnia. Insti. de heredi. qua ab intestato. Guillermus Benedictus in repe. cap. Rainuntius. in verbo, & vxorem nomine Adelasia. nu. 742. Ludou. Gome. in §. poenales. nu. 24. Insti. de actio. Andr. Tiraquell. in d. repe. l. si vnquam. in verbo, susceperit liberos. nu. 21. Syluest. Aldobrandin. in §. sed hodie. nu. 3. Insti. de adoptio.
  - 4 **A**mplia quarto habere locum in matre. vt in l. 3. in fine. ff. de in ius voca. & in l. fina. C. eod. tit. & in d. l. 3. titu. 2. part. 3. quod vide per

Detium in l. fina. num. 3. C. de in ius vocan. 5 **A**mplia quinto habere locum etiam si filius sit in dignitate constitutus, vt miles: nam non potest vocare patrem in ius sine venia. ita probat gloss. in l. cogi. in verbo, contra obsequium. ff. ad Trebellia. Ange. in princi. Insti. de patria potestate. & in §. item inutilis. colu. fina. Insti. de inutili. stipula. Syluest. Aldobrandi. in §. ius autem. nu. 21. Insti. de patria potesta. Iacobi. de sancto Geor. in l. adoptiuu. nu. 8. de in ius vocan. Fran. Purpura. in l. fina. nu. 24. in tract. quem fecit post lecturam illius. l. C. de adendo.

6 **A**mplia sexto habere locum si filius implorat officium iudicis. ita probat glo. in d. l. cogi. in §. si pater. in verbo, contra obsequium. ff. ab Trebellia. & in §. poenales. in gloss. fina. Insti. de actio. ita tenet Philip. Deti. in l. fina. in 2. notab. & ibi Areti. C. de adedo. & Iaso. & Purpura. nu. 35. idem Iason in §. poenales. nu. 87. Insti. de actio. & in l. 1. num. 8. ff. de iurisdic. omni. iud. Syluest. Aldobrandi. in §. libertinorum. nu. 20. Insti. de liberti. quauis idem Iaso. dubitet de hoc in l. nec quicquam. in §. vbi decretum. nu. 78. ff. de officio proco. fulis. & lega.

7 **A**mplia septimo vt non sufficiat petere veniam nisi impetretur. ita probat gloss. in l. venia edicti. in gloss. l. C. de in ius vocan. quam gloss. sequitur ibi Lancelotus Detius. pro qua opinione est text. in §. fina. Insti. de poena temere litiga. in versi. postulauerit & impetrauerit. & ideo si iudex denegauerit erit superior ad eundem: per tex. cum gloss. in c. si religiosus. de electio. lib. 6. non tamen precise exigitur expressa, sed tacita impetratio sufficit, secundum lo. Fabrum in d. §. poenales. argu. tex. in l. libertus. la. 2. ff. de in ius voca. Ludo. Gomecius in dict. §. poenales. nu. 7.

8 **A**mplia octauo in tantum procedere supra dict. conclusionem vt in hoc rusticitati non parcat. ita tenet Salice. Areti. & docto. in l. 2. C. de in ius vocan. pro qua facit dictu. Bal. in l. quicumque. col. penul. C. de feruis fugi. vers. & nota. vbi dicit q. in his qua sunt contra spem honestatis, non parcat rustico. ita etiam tenet Iaso. in l. si quis id quod. ff. de iurisdic. omni. iudi. Quam opinionem sequitur Purpuratus in dict. tract. posito post. d. l. fina. C. de adendo. num. 29.

9 **A**mplia nono vt huic tali iuri honorifico personae praedictae renuntiare non possint. ita concludit Alexan. in l. alia. in §. eleganter. col. 1. ff. solut. matrimo. vbi respondit ad tex. in l.

in l. quauis. ff. de in ius vocan. qui ob stare videtur. Purpura. in supra dict. tracta. nu. 34. 10 **A**mplia decimo vt poena sit exigibilis & processus annullatur. ita concludit Cinus, Alex. & docto. in d. l. 2. C. de in ius vocan. qua opinionem dicit esse communem Fran. Purpura. in dict. tracta. num. 36. quauis ibi Purpuratus ipse contrarium teneat.

11 **A**mplia vndecimo habere locum in patrono: nam libertus non potest cum vocare in ius sine venia. vt in l. 1. & 2. ff. de in ius vocan. cum aliis. Purpura. vbi hoc notabiliter declarat, in dict. tracta. per totum. & Iaso. in d. §. poenales. num. 60. Insti. de actionibus. De iure regio est tex. in l. 3. titu. 2. part. 3.

1 **L**imita primo non habere locum in filio in potestate: nam talis filius etiam cum venia non potest patrem conuenire. vt est casus in l. fina. C. de in ius vocando. & in l. 3. tit. 2. part. 3.

2 **L**imita secundo quodcumque filius agit tutorio nomine, & sic in causa pupilli: nam tunc potest vocare patrem in ius sine venia. Pro quo facit: nam libertus non potest vocare patronum sine venia. vt in l. adoptiuum. in §. patronum. ff. de in ius vocan. tamen sit sit tutor alicuius pupilli, poterit in causa pupilli vocare patronum in ius sine venia. vt in l. quaesitum. ff. de in ius vocan. quia tunc non facit hoc vt filius, sed vt tutor. Et hanc limitationem posuit Syluest. Aldobrandinus in §. dari autem. nu. 6. Insti. qui testa. tuto. dari poss. & ibi probatur q. filius familiae possit esse tutor. probatur etiam in l. filius familiae. ff. de his qui sunt sui vel alie. iuris.

3 **L**imita tertio non procedere quando filius vult intentare actionem criminalem contra patrem: quia etiam impetrata venia non potest ita determinat gloss. in §. poenales. in verbo, patronum. qua ibi sequitur Gome. nu. 25. Insti. de actio. De iure regio probatur in l. 3. titu. 2. part. 3.

4 **Q**uarto limita quando filius esset natus ex patre qui habebat duas vel plures concubinas: tunc filius natus ab vna de illis concubinis bene potest vocare patrem suum in ius sine venia. ita tenet Odofredus in l. quiq. §. pretor ait. nu. 3. ff. de in ius vocan. Motus: quia tunc non dicitur filius naturalis, sed spurius: vt in Authen. licet. in verb. solo. C. de natu. liberis. quem refert Iaso. in dict. §. poenales. num. 62. vbi reprehendit, & bene, supra dictam limitationem. Pro qua opinio. contra Odofredum est tex. in l. 1. Tauri. Facit quod supra dixi in regu. 350. in u. limitatione.

5 **Q**uinto limita in casibus in quibus pater cogitur emancipare filium. de quibus in l. si lenones. C. de episcopa. audien. ita expressè tenet Petrus de Bellapertica in l. fin. in princ. C. de in ius vocan. quem sequitur ibi Lancelotus Detius. Quam opinionem ante eostenit gloss. fina. & ibi Cinus in d. l. fin. C. de in ius voca. Contra quam limitationem tenet expressè Nicola. de Neapo. in §. poenales. col. 7. Insti. de actio. que sequitur Purpur. in §. d. tracta. nu. 39. Eandem opin. tenet expressè Bartho. Cepola in cautela. 15. nu. 3. Claudius de Seyfello in d. l. fina. nu. 1. C. de in ius voca. & ibi Fra. Curt. iunior nu. 5. Pro qua opi. est tex. in l. sed si hac. in §. pretor ait. ff. de in ius vocan. vbi licet ex graui iniuria permittatur filio agere contra patrem etiam actione famosa, tamen hoc debet causa cognita impetrari a pretore.

Regula. ccclii.

Filij naturales faciunt deficere conditionem fideicommissi. Hanc regulam probat text. & ibi Bart. in l. ex facto. in §. si quis rogatus. ff. ad Trebellia. & ibi gloss. fina. vbi allegat text. in l. generaliter. in §. cum autem. C. de institu. & substitu. gloss. in c. in praesentia. de probatio. & in c. Rainaldus. de testamen. & ita concludunt docto. in dict. l. ex facto. in §. si quis rogatus. & Canonistae in d. c. in praesentia. prater Philip. Deti. qui in hoc reprobat a Fra. de Ripa in d. §. si quis rogatus. nu. 15. qui dicit hanc esse communem opin. Circa quam regulam vide Paulum Parisium in repe. c. in praesentia. nu. 50. cum alijs. de probatio. Hierony. Gratium in consi. 29. nu. 43. volu. 2. Hanc regulam, vbi notabiliter ea declarat, limitat octo modis Fra. a Ripa in d. l. ex facto. in §. si quis rogatus. a nu. 15. vsq. ad nu. 31. ff. ad Trebellia.

Regula. cccliii.

Filius familiae quauis habeat liberam administrationem, non potest donare. tex. est & ibi glo. vbi allegat concordantes in l. contra iuris. in §. si filius. ff. de pactis. De iure regio probatur in l. 3. tit. 4. part. 5. Circa quam regu. vide Iaso. in l. nemo ex lege. nu. 4. C. qui testam. face. poss. & in l. iusiurandum. la. 2. in §. procura. nu. 4. ff. de iur. iur. Anto. Corsettu in rep. c. gradi. de suppleta neglig. prela. lib. 6. Andre. Tiraquell. in tract. de nobilitate. c. 37. nu. 35. Hanc regulam limitat sex modis Iaso. in d. l. contra iuris. in §. si filius. nu. 7. ff. de pactis.

Regula.

Regula. cccli.iii.

Filius institutus in primo gradu, in totum vel in partem, licet sit præteritus in secundo, testamentum non rumpitur. Hanc regulam probat tex. & ibi docto. tenent per eum in. l. si posthumos. in. §. quod vulgò. ff. de libe. & posthu.

¶ Hanc regulam, vbi assignat rationem & limitat eam tribus modis, ponit Iaso. in. d. §. quod vulgò. à num. 1. vsq; ad. 6.

Regula. ccclv.

Filius legitimatus in vita patris aufert hæreditatem venientibus ab intestato. Hanc regulam ponit Bart. in. l. Gallus. in. §. & quid si tantum. nu. 14. ff. de libe. & posthu. quem sequuntur ibi docto. De iure regio est text. in. l. 2. Tauri

¶ Hanc regulam limitat quatuor modis Iaso. in. l. Gallus. in. §. & quid si tantum. in. 2. lectura: nu. 36. ff. de libe. & posthu. & in. l. lectura à nu. 91. vsq; ad nu. 12. limitat eam. 8. modis.

Regula. ccclvi.

Filio in vita patris nõ debetur legitima. vt est tex. in. l. 1. §. si impuberi. ff. de collatio. bonorũ. & in. l. 2. in. §. interdum. ff. de vulga. & pupil. & in. l. lex Cornelia. & ibi Bal. eod. tit. in. l. fina. & ibi Bart. & Bal. ff. de libe. agno. scen. idem Bal. in. l. quãquam. ad. l. falcid. C. vbi dicit qd legitima non debetur viuo patre. glos. & ibi docto. in. l. cum à matre. C. de rei vendi. Bart. in Authen. si qua mulier. circa finem. C. de sacrosanct. eccle. Bald. in consil. 257. nu. 1. & 2. volu. 3. licet contrarium teneat glo. in Authen. de hæredi. & falcid. §. si verò non implens. in verbo, auferr. colla. 1.

Circa hanc regulam vide Alexan. & docto. in. d. l. lex Cornelia. ff. de vulga. Ias. & Docto. in Authen. si qua mulier. C. de sacrosanct. eccle. & in. l. in suis. nu. 8. ff. de libe. & posthu. & in. l. his potest. num. 17. cum sequen. ff. de acquiren. hære. Maria. Soci. Iuniorum in col. 51. nu. 4. vol. 1. Carol. Ruin. in consil. 149. nu. 13. vol. 3. Paul. de Cast. in consil. 80. sum. 3. volu. 1. Catellia. Cottam in Memora. iuris: in verbo, legitima. Philip. Deti. in consil. 438. nu. 13. Pyrrhum Englebermazum in tracta. de fuitate. nu. 8. Rolandinum Bonor. isem in sua Summa testamentorum: Rubri. 16. nu. 19. Syluest. Aldobrandinum: in. §. præterea. nu. 33. Insti.

quibus mod. ius patriæ potest. solui. Fabianum de Monte in repe. Authen. nouissima. nu. 78. C. de inofficio. testam. Albertũ Brunum in consil. 80. nu. 15. Chassan. in consue. Burgun. in titu. des successions. Rubri. 7. §. 2. fol. 230. colu. 2. nu. 2. cum alijs. Abb. & Docto. in. c. Rainuntius. de testamen. Mar. de Mantua in repe. Authen. nouissima. pagi. 23. versi. secundò dubitare contingit. C. de inofficio. testam. Guillermu Benedictũ in repe. c. Rainuntius. in verb. in eodem testamento. el. 1. num. 215. de testamentis. Bertrandũ in consil. 184. nu. 2. volu. 1. secundæ impressiois: & in consil. 95. num. 4. volu. 2. primæ impressiois. Thom. Grãma. in decisione. 101. nu. 61. & 65.

¶ Amplia primò procedere quòd si pater vè dat dissipando bona, non possunt petere filij vt iudex cogat patrem assignare legitimam vel aliquem fundum. ita tenet Bald. notabiliter in. l. nõ potest. in. l. lectura. ff. de adoptio. quam opinionem ante Bal. tenuit Specula. in titu. de executione sententia. §. sequitur. nu. 11. in fine. Quam opinionem de rigore iuris dicit esse veram Iaso. in. l. nam & postea. in. §. sed & si quis. num. 4. ff. de iur. iur. idem Iaso. in. §. item si quis in fraudem. nu. 3. Insti. de actio. & in. l. lex Cornelia. nu. 6. ff. de vulga. & pupil. Chassan. vbi in hoc remittit se ad Iaso. in supra dictis locis, in consuetudi. Burgun. in titu. des successions. Rubri. 7. §. 2. nu. 4. fol. 230. col. 2. Eandẽ opinionem sequitur Syluest. Aldobrandinus in. §. præterea. in nu. 54. Insti. quibus mod. ius patriæ potest. solui.

¶ Contrariam tamen opinionem, imò quòd quandoq; pater dissipat bona tenetur assignare legitimam filio, tenet Bald. sibi contrarius in. l. defuncto. nu. 3. ff. si quid in fraud. patro. quã opinionẽ sequitur Paul. de Cast. ibi: idem Paul. de Cast. in Authen. si qua mulier. nu. 8. C. de sacrosanct. eccle. Alexan. in. l. Imperator. vbi dicit illam opinionem Bald. esse menti tenendam in. 5. coln. & ibi Claud. de Seyfello nu. 6. ff. ad Trebellia. Eãdem opinionem sequitur etiam Hierony. Cagno. in repe. l. fina. num. 232. C. de pactis. Didacus de Segura in repe. l. Imperator. nu. 118. ff. ad Trebellia. Fabianus de Monte in repe. Authen. nouissima. num. 83. C. de inofficio. testam. Eandẽ opinionem tenet Iaso. vbi dicit procedere de æquitate, in. d. l. nã & postea. in. §. sed & si quis. nu. 4. ff. de iur. iur. Eandẽ opinionem tanquam æquiorẽ tenendam esse testatur idem Iaso. in. l. si cõstante. nu. 199. ff. solut.

Regulæ vtriusq; iuris selectæ.

solu. matrimo. & secundũ hanc opinionem consuluit Roderi. Suarez in allega. 4.

2 Amplia secundò vt legitima viuo patre pro delicto filij non veniat in confiscatione bonorum suorum. ita tenent Guiller. de Cugno, Bart. Alberi. & Bal. in. l. si qua pœna. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. Eandẽ opinionem tenet Specula. in titu. de executione sententia. nu. 11. Cuius ratio est: quia viuere patre, filij nullam habet legitimam. Eandẽ opinionẽ tenet Bal. in consil. 277. per totum, vol. 3. Fran. Lucas de Parma in tracta. de fisco & eius priuilegijs. cap. de publicatione bonorũ: nu. 2. Hanc opinionẽ tenet docto. cõmuniter in. l. in suis. ff. de libe. & posthu. Hãc etiã opini. dicit cõmuniter teneri Maria. Soc. Iunior in consil. 51. nu. 5. lib. 1. Syluester Aldobrandinus in. §. præterea. num. 55. Insti. quibus mod. ius patriæ potest. solui. Carol. Ruin. in consil. 149. num. 13. volumi. 3.

¶ Quæ ampliatio procedit & est vera nisi esset statutum quòd pater teneatur soluere ex legitima pro delicto filij. vt est tex. per quem hoc ibi Io. de Anania & Ancharra. tenent in c. 2. de delictis puero. & hanc opinionem expressẽ tenet glo. in Rubrica. C. de decretis de curio. lib. 10. & quod supra dict. statutum valeat, tenet expressẽ Iaso. in. d. Authen. nouissima. nu. 8. & 12. C. de inofficio. testam. Bald. in. l. 1. C. nõ filius pro pa. Carol. Ruin. in dict. consil. 149. num. 13. vol. 3. Hanc opinionem dicit esse communem & ita in practica obseruari Alexan. post alios docto. in. d. l. lex Cornelia. col. 2. ff. de vulga. & pupil. eã etiã dicit cõmunem Syluest. Aldobrandinus in. d. §. præterea. nu. 56. Insti. quibus mod. ius pa. potest. solui. Chassan. in consuetu. Burgun. in titu. des successions. rubri. 7. §. 2. fol. 320. col. 3. nu. 5. in fine. Hanc opinionẽ, vbi eam notabiliter examinat, tenet Marcus de Mantua in repe. Authen. nouissima. pagi. 25. versi. tertio dubitare contingit. quam opinionem etiã supra posui in regu. 345. in. 14. limitatione.

¶ In quo Iaso. in. d. Authen. nouissima. dicit quòd Bal. in. l. si qua pœna. in. 2. lectura ad finem. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. dicit qd nisi statutũ dicat, difficile erit definire quãta debeat esse legitima. Iason verò referendo alios docto. tenet quòd attẽdatur tempus cõdemnationis filij: per tex. in. l. eius qui. in. §. 1. versi. quæ tunc habuit cum damnaretur. ff. de testamen. & ideo dicit ibi Iaso. quòd sunt ponderanda verba statuti an se referant ad delictum vel ad condemnationem. Reperio

tamen qd Lancelotus Politus in repe. l. filium quem habentem. nu. 163. hoc mouet & determinat quòd supra dict. statutum per istam regulam quæ vult legitimam tempore mortis considerari, estimandã & soluendã tempore mortis, non autem in vita: alioquin sequeretur quòd delictum filij patri & fratribus nocere possit: quòd ibi dicit esse iniquũ. Quia si pater procreauerit alios filios si legitima esset æstimanda tẽpore delicti vel condemnationis, filiis postea natis noceret: & sic sequeretur quòd plus habebit filius delinquẽs quã alius: quòd esset maximẽ iniquum, & cõtra regulas iuris. vt in. l. in omnibus quidem. ff. de regu. iuris. quã opinio. dicit Lancelotus ibi verissimam esse. quæ etiam mihi æqua & iuridica videtur, dum tamen pater in vita bona nõ alienet vel dissipet: nec tempore mortis, alios filios melioret in fraudem cõdemnationis filij & supra dicti statuti. Et pro opinione Lanceloti Politi videtur text. in. l. 19. & 23. & ibi Cifuentes. & 29. in. fi. ibi, pero las otras donationes. vbi probatur qd in meliorationẽ quæ fit per patrem filio, attenditur valor patrimonij patris tempore mortis: in. ll. Tauri.

¶ Limita primò hanc regulam non procedere in Iudæo effecto Christiano: nam statim patre viuente legitimam petere potest. ita cõcludit Ioan. de Ana. in cap. Iudæi. el. 2. nu. 5. de Iudæis. per text. in. l. cognouimus. & ibi Sali. & docto. C. de hæreticis. vbi pater & mater infideles tenentur præstare dotem filia orthodoxæ, & filio Christiano præstare donationem propter nuptias, & vtrunq; alimẽtare secundũ facultatem patrimonij. Facit etiam quòd habetur in. l. nec mater pro filia. C. de iure dotium. vbi glos. dicit qd mater hæretica tenetur dotem dare filia orthodoxæ. & ibi Bal. dicit idẽ esse in matre Iudæa: quia si filia efficitur Christiana, tenetur mater eã dotare & alimẽtare. & est similis glos. in. l. si in verb. paternum. C. de iure dotium. De iure regio tex. in. l. 9. tit. 11. part. 4. & ibi Ioan. de Anania adduxit p hoc alia quãplura. Quã opinionem Anan. sequitur Hieronymus Cagnolus in repe. l. si. nume. 232. C. de pactis. Guillermus Benedictus in rep. c. Rainuntius. in verb. in eodem testamento. el. 1. nu. 215. & 216. licet cõtrariũ teneat Fel. in dict. c. Iudæi. nu. 2. quia ipsemet Fel. tenet opinionẽ Ioã. de Ana. in. c. in presentia. num. 56. de probatio. & ibi Paul. Parisius nu. 166. in fine.

¶ Limita secundò nisi pater velit aliquid filio p legitima largiri: argu. tex. in. l. cũ quo. in. §. si. ff. ad. l.

ff. ad. l. falcid. nam cum hoc sit introducta fauore patris, poterit pater hoc renuntiare. vt in. l. penulti. C. de pactis. & in. l. si iudex. ff. de minori. & in hoc casu quando filius dicta legitimam assignata dissipauerit, non tenetur pater rursus legitimam assignare. ita tenet Bart. & ibi Paul. de Cast. & docto. in. l. si cu dotē. in. §. si post. ff. solut. matri. idē Paul. de Cast. in. conf. 80. num. 3. volu. 1.

3 Tertiò limita non procedere in dote: nā quā docūq; filia esset coniugio matara, pater officio iudicis cōpellitur filiē legitimā siue dotem, constituere. ita probat tex. in. l. Pompōnius. ff. fami. hercis. & in. l. qui liberos. ff. de ritu nup. in. l. fina. C. de dotis promissio. qui bus concordat. l. 8. titu. 2. part. 4.

4 Quartò fallit in alimentis: nam pater in vita tenetur filium alimētare. ita probat tex. in. l. cum oportet. in. §. cum autē. C. de bonis quæ liberis. facit etiam tex. in. l. si quis à liberis. in. principi. & in. l. non quāmodum. ff. de libe. agnosce. ita tenet Isason in. l. in suis. nu. 18. ff. de libe. & posthu. De iure regio est tex. in. l. 3. titu. 4. lib. 3. fori. & in. l. 1. & 2. titu. 19. part. 4.

5 Quintò fallit etiā si nullū esset statutū quod pater teneatur pro delicto filij, vt supra dixi in. 2. ampliatione: tamen si filius propter delictum detineatur in carceribus, cogi potest officio iudicis pater vt assignet legitimam pro filio redimendo: nam si pro dote dāda & alimentis potest cogi, vt. S. dixi, à fortiori potest cogi pro vita filij conseruāda & libertate. carcer enim perpetuus & seruitus, morti æqui parantur. vt in. l. interdic. ff. de conditio. & demonstra. & in. l. seruitutem. ff. de regu. iur. in. Authen. si captiui. C. de episco. & cleri. ita expressē tenet Guiller. Benedic. vbi dicit hūc casum se audiuisse à Cancellario Francie, in. repe. c. Rainuntius. in. verbo, in. eodem testamēto. el. 1. nu. 215. quem sequitur Eguinarius Ferdinandus in. repe. l. in quartam. nu. 136. ff. ad. l. falcid. quæ opinio si vera esset, sequeretur supra dict. statutum de nihilo seruire.

6 Sextò limita quando cūq; pater ingreditur monasteriū: quia tunc viuo patre adhuc naturaliter debet legitimam filijs. ita probat tex. in. c. cum simus. de regula. per quē tex. ita tenet glos. in. c. transmissa. in. verbo, mota. qui filij sint legi. Hanc opinionē tenet Abb. ibi. Eandem opini. probat tex. in. Authen. si qua mulier. C. de sacrosanct. eccle. & ibi Bald. idē Abb. in. c. in presentia. de probatio. nu. 59. & in. c. Rainuntius. de testamen. Areti. in. l. 2. nu. 6. ff. de testamen. & in. l. ex ea parte. in. §. in su

lam. col. 2. ff. de verb. obliga. Marcus de Mā. in. repe. Authen. nouissima. pag. 29. ver. quar to dubitare. Catellia. Cotta in. Memorabilibus iuris: in. verbo, legitima. Corsetus late in. singula. incipienti, legitima. Fabianus de Mēte in. repeti. Authen. nouissima. nu. 80. C. de in. officio. testam. Maria. Soci. Junior in. conf. 51. nu. 7. vol. 1. Pyrrhus Engleberemus in. tracta. de suitate. nu. 3. Rolandinus Bononiensis in. tracta. vltimarum voluntatum: Rubri. 15. nu. 19. & hanc dicit cōmuen opinionem Iaso. in. Authen. si qua mulier. nu. 50. C. de sacrosanct. eccle. in. Authen. nouissima. nu. 8. C. de in. officio. testamen. Felin. in. d. c. in presentia. nu. 55. Circa quam limitationem, vbi eam tenet & allēgat alios docto. tenentes contrariā partem, vide D. Couarruias in. cap. 2. nu. 7. de testamen. vltra quos vide Paul. Parisi. in. rep. c. in presentia. n. 165. de pbatio. vbi contrariā partem tenet, & ibi latissimē hoc examinat.

Regula. ccclvii.

Filius contra patrem in integrum restitui non potest. Hanc regulā probat tex. in. l. cum apud veteres. C. qui & aduersus quos. & ibi doct. præcipuē Iacobi. de sancto Geor. & in. l. sed si hac lege. in. §. penult. ff. de in. ius vocan. & in. l. 1. & in. l. parētes. & in. l. licet. ff. de obsequiis à libe. & liber. paren. & patro. præstan. & circa hanc regulam vltra docto. in. locis supra dictis vid. Ioannem Mauritiū in. tract. de restitutione in. integrum. c. 224.

1 Limita primò procedere quādo peteretur restitutio ratiōe ætatis: secus si ex alia causa, puta legitime absentie: quia tunc bene restitueretur cum non reperiatur iure denegatū. vt in. l. nec nō. in. §. quoties. ff. ex quib' causis maio. & ita expressē tenet Bar. Bal. & Iacobi. nu. 1. & ceteri docto. in. d. l. cū apud veteres.

2 Secūdo limita pcedere vbi fili' peteret restitutionē officio iudicis nobili: sec' si via actio nis, quia est efficacior: & tunc cōceditur ei restitutio contra patrē. ita probat tex. in. l. si sup. perstite. C. de dolo. & ita tenēt docto. in. d. l. cū apud veteres. & ibi Iacobinus, nu. 1. Petrus Rebus. in. gl. ad cōstitutiones regias Gallie. in. 2. parte: trac. de restitutionib'. art. 2. glo. 6. n. 2.

3 Tertiò limita pcedere vbi peteret minor restitui cōtra prēm, & cōtra factum prīs simul: quo casu denegat ei restitutio: secus si tantūmodò peteret restitutionē aduersus prēm, & nō contra factū prīs: quia tunc ei nō denegatur. vt in. l. 2. C. si aduersus rem iudi. ita tenet Iacobin' in. dict. l. cum apud veteres. nume. 1. scilicet

scilicet si petit restitui aduersus sententiam in fauore patris latam: quia tūc non impugnat factū patris, sed iudicis: licet aduersus patrē. 4 Quartò limita procedere si peteret restitutio nem contra factum patris, sed non aduersus patrem de directo: quia tunc non esset deneganda restitutio filio. vt in. l. si in te. C. si aduersus donatio. & ibi Iacobinus de sancto Georg. 1. nu. 2. & in. d. l. cū apud veteres. nu. 1.

Regula. ccclviii.

Filius spurio in supplementū probationis nō defertur iuramētū. Ratio est: quia spurius censetur infamis, & eius fides non facit semiplenam probationē. ita expressē tenet Ludo. Roma. in. repe. l. admonendi. nu. 84. ff. de iur. iur. vbi allēgat Azonem in. Summa: in. titu. de infamibus. Eandē opinionem sequitur Ioan. Baptista de Caccialup. in. d. repe. l. admonendi. num. 156. & ibi Lanfrancus de Oriano nu. 51. Bal. in. l. in bonæ fidei. C. de rebus credi. Hippoly. de Marsilijs in. singula. 273. Circa quam regulam vide Guillermm Benedic. in. repe. cap. Rainuntius. in. verbo, Rainuntius de Clera. nu. 30. Andre. Tiraquel. in. tracta. de nobilitate: cap. 15. nu. 14. & 15. & quod supra dixi in. regula. 69.

Hanc regulam ampliāt vno modo, & limitat quatuor modis, Hippoly. in. singula. 273.

Regula. ccclix.

Filius comprehenditur appellatione hæredis in materia feudali, & non extraneus. Hanc regulam probat glos. in. l. etiam filij. ff. solut. matrimo. & in. l. ex facto. in. §. fin. ff. ad Trebellia. Quā opinionem sequuntur cōmuniter docto. secūdu Ludou. Roma. in. d. l. etiam filij. nu. 2. idem Roma. in. l. pro herede. in. §. si quis tamen. ff. de acquirē. heredi. quā opinionem tenet Matthæ. de Afflic. in. c. 1. nu. 40. de Vasailo decrepitæ ætatis. in. vñibus feud. pro qua opinione est text. in. c. 1. in. §. si clientulus. de aliena: feudi. hanc opinionem tenet Iacobinus de sancto Geor. in. tract. feudorum: in. verbo, presentes. num. 3.

Hac regulā limitat quinque modis Ludou. Roma. in. dicta. l. etiam filij. à nu. 1. vsq; ad nu. 8. ff. solu. matri.

Regula. ccclx.

Filius naturalis legitimatus nō succedit in feudū. Hanc regu. probat tex. in. c. 1. in. §. naturales. si de feudo fuerit cōtro. iter domi.

& agna. Vasal. in. vñibus feud. Quā opinio. tenet Bald. in. l. eam quam. C. de iudicō mis. Fran. Curtius Junior, vbi allēgat quā plures docto. eā tenētes, in. tract. feudorum: in. 3. parte. q. 17. nu. 39. Ioā. de Imol. in. l. ex facto. col. 6. ff. de vulgā. Pala. Ruui. in. l. 2. Tauri. nu. 21. Marcus de Mātua in. conf. 45. num. 2. Valricus Zasius in. tracta. feudorum: in. 8. parte, num. 83. Ioan. Andre. in. regula, sine culpa. de reg. iur. lib. 6. Paris de Puteo in. tract. de redintegratiōe feudi. fol. 79. nu. 8. Andre. Tiraquel. in. tracta. de vtroq; retractu. tit. 1. §. 1. glo. 3. nu. 6. Carol. Molinē. in. cōsue. Pari. tit. 1. §. 8. glo. 1. q. 8. nu. 38. Raphael Cumanus in. conf. 168.

1 Amplia primò vt nō solum pcedat in feudo paterno, verū etiā in materno: quia in eo nō succedit fili' naturalis. ita tenēt Iacob' de Arzidone, Andr. de Iser. & ceteri doct. in. d. c. naturales. Moti, quia tex. ille nō distinguit feudum paternū à materno: & ideò nec nos distinguere debemus. vt in. l. de prio. ff. de publiciana. & in. l. nō distinguemus. ff. de arbit.

2 Amplia secūdo vt pcedat siue sint soli, siue cum alijs filijs legitimis & naturalibus. ita probat tex. in. d. c. 1. in. §. naturales. ibi, nec soli neq; cum alijs. & ibi expressē tenēt docto. 3 Amplia tertiò in filijs adoptiuis. vt est tex. in. dict. c. 1. in. §. adoptiuis. & ibi etiam doctores: & dicam infra in. sequenti regula.

4 Amplia quartò vt nō solum pcedat in successione ab intestato, verū etiam in successione ex testamento. ita expressē tenet Martinus Laudeñ. in. d. §. naturales. quē sequitur Frā. Curt. Iu. in. trac. feud. in. 3. par. q. 17. n. 40.

1 Limita primò nō procedere quādo dñs cōcessit feudū Vasallo pro se & suis filijs natis & nascituris: & dñs tunc sciebat quod Vasallus solum habebat filiū naturalem: quia tūc talis naturalis succedit in feudo. ita in specie tenet Aluarot' in. d. §. naturales. Mot': quia scientia dñi concedētis hoc importat: argu. text. in. l. si quis ita. ff. de testamē. tutela. quē sequitur Curt. Junior in. d. tract. q. 17. nu. 40.

2 Limita secūdo nisi esset legitimatus cū hac clausula expressa, q' succedere possit etiā ad feudamā tūc propter legitimam principis potestatem legitimatus succedit in feudo. ita probat glos. in. d. §. naturales. in. verbo, legitimi. quā glos. sequuntur ibi docto. & est cōmuniter approbata secūdu Matthæ. de Afflic. ibi in. 2. notabili, nu. 1. Eādē opin. tenet Anto. Rubeus in. cōf. 33. nu. 3. Paris de Puteo in. trac. de redintegratiōe feudi: fol. 79. col. 3. nu. 3. Stephan' Bertrā. in. cōf. 12. nu. 25. vol. 2. primē im

pressionis. Andre. Tiraql. in tracta. de vtroq; retractu. libro. i. tit. i. de retractu linagier. §. i. glo. 3. numero. 6.

¶ Contra quam limitationem facit: nam deficientibus legitimis, feudum reuerti debet ad dominum cui competit istud ius, tanquam ius formatu & causatu e contractu: & in feuda tione cui non potest Imperator aut summus Pontifex derogare, etiam cum clausula, non obstante. per notata. in. l. quoties. C. de precib; Impera. offeren. nisi fuerit legitimatus de consensu dñi, vel nisi ipse legitimus sit dñs directus feudi. ita tenet Salice. in cons. incipienti, Comes Palatinus. & in quadam disputatione incipienti, Mediolanensis. que sequitur Alexam. in cons. 60. nu. 2. vol. 2. Cardina. Alexandrin; in rep. c. per venerabilem. in. §. quod autem. nu. 61. qui filij sint legitimi. Anto. de Rosellis in tracta. de legitimatione. lib. 2. c. de effectu legitimationis. nu. 24. vers. sed vltimus. & eadem ratione videtur dicendum non sufficere consensum solius domini, nisi quando agitur de ipsius tantum preiudicio, ut in feudo nouo: secus si feudum esset antiquum, quia tunc requireretur consensus & filioru & agnatoru legitimoru quorum interest: quia ad eos feudum esset reuersuru: alioquin eis non preiudicaret legitimatio. ita tenet Ludou. de Sardis in tracta. de natura. liberis. in. §. de legitimatione per rescriptu. q. 9. num. 15. Zasius in tracta. feudoru: in. 8. parte. nu. 84. nisi aliqua iusta causa esset vel reipublice necessaria, ex qua princeps possit auferre ius alienu. & hac opinionem in terminis iuris feudalis dicit esse vera Carol. Molin; in consuetu. Parisien. tit. 1. §. 8. glo. 1. q. 8. nu. 39. & in additionib; ad Alexan. in. d. consi. 60. Quae opinio non habet locum in feudis hereditarijs, & sic quandoquid; feuda sunt redacta ad instar patrimonialium: quia tunc sufficit legitimatio generalis ad hoc vt naturalis in feudo succedat. ita tenet Carol. Molin; vbi supra, nu. 39. vbi allegat ad hoc alios docto. Hanc etiam opinionem tenet Chaslanz. in consuetu. Burgu. in tit. des fiefz. rubri. 3. §. 3. fol. m. col. 4. nu. 24. vbi dicit qd in Ducatu Burgundiae vixit consuetudo qd feuda sunt redacta ad instar patrimonialium. idem tenet Guido Papa in decisioe. 59. & pro ista opin. est tex. in. l. 2. Tauri.

3 Limita tertio non habere locu in filio legitimo ex subsequenti matrimonio. vt supra dixi in regu. 35. in. 6. ampliatione.

Regula. ccclxi.

Filius adoptiuus non succedit in feudis. Hanc regulam probat tex. in. c. 1. in. §. adoptiuus. si de feudo defuncti contentio sit inter domi. & agna. Vafalli. & sic patet quod appellatione filioru in materia feudali non veniunt filij adoptiu. facit tex. in. §. adoptiuus. Instit. de excusatio. tutoru. & in. l. si quis ita. in. §. 1. ff. de lega. 2. & in. l. 2. in. princi. ff. ad Syl. lania. & in. l. 2. §. adoptiu. ff. de excusatio. mune. Nam appellatione filij, in dubio intelligitur de filio legitimo & naturali, secundu Bart. in. l. filiu defuimus. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. & ideo si habens feudum decederet, superstiti sibi tantu filio adoptiuo, talis filius non potest succedere in feudo nec in emphyteusi. vt in. l. filio que pater. ff. de liberis prateri. tex. & ibi Bald. in. l. fideicomisso. & ibi Bal. ff. de conditio. & demonstra. Circa quam regulam vide Alexan. in consi. 10. vol. 5. Philip. Deti. in consi. 399. nu. 3. Bartholomae. Soci. in consi. 10. nu. 30. inter consilia Alberti Brunii. Ioan. Oldendorpiu in tracta. de successio. ab intesta. nu. 34. Rochum de Curte in tracta. iuris patrona. c. 12. incipienti, ipse vel is a quo causam habuit. q. 34. nu. 79. Zasius in tracta. feud. in. 5. part. n. 48. & in. 2. part. nu. 25. & 90.

¶ Hac regulam limitat duob; modis Matthae. de Afflictis in. c. 1. in. §. adoptiuus. nu. 3. si de feudo defuncti contentio sit inter domi. & agna. Vafal. in vsibus feud.

Regula. ccclxii.

Filius repudiata hereditate non potest retinere feudum hereditariu. Hac regulam probat text. in. c. 1. in. fine, Anagnatus vel filius defuncti possit retinere feudum in vsibus feudo. & ibi docto. precipue Matthae. de Afflic. vbi hoc notabiliter declarat, & tradit materiam huius regulae, nu. 1. facit etiam text. in. c. 1. in. §. filius. de capitaneo qui curiam vendidit. in vsibus feud.

¶ Hac regulam limitat quinq; modis Matthe. de Afflictis in. d. c. 1. a nu. 32. vsq; ad nu. 38. Anagnat; vel filius defuncti. in vlib; feud. Eadem regu. limitat decem modis Vldaricus Zasius in tracta. feudo. in. 8. parte. a nu. 9. vsq; ad nu. 26.

Regula. ccclxiii.

Filio viuente pater in bonis feudalibus habet vsu fructum. Hac regulam, vbi plura peccata adducit, ponit Fra. Curt. Iunior in tracta. feudorum. in. 3. parte. q. 4. nu. 46. per text. in

c. 2.

c. 2. de fratribus de nouo inuestitis. & ibi docto. in vsibus feudo. & alia de quib; ibi per eu.

1 Limita primo nisi feudum esset concessum a principe: quia tunc patri nihil acquiritur, quemadmodum in omnibus alijs bonis acquisitis a principe. iuxta. l. cum multa. C. de bonis quae liberis. & ita hac limitationem tenet Fran. Curtius Iunior in. d. tracta. nu. 47.

2 Limita secundo nisi esset feudum dignitatis cohaerens personae feudatarij: quia nihil acquiritur dno. vt in. l. 3. in. §. si quid. ff. de minori. & ita etiam tenet Curt. Iunior in. s. d. loco.

3 Tertio limita nisi feudum esset acquisitum in castris, virtute armorum: puta quia Vafallus fuisset cum domino in castris, & illo respectu acquisiuisset: quia tunc non magis acquiritur vsus fructus, quemadmodum in alijs castris. ita formaliter limitat Bal. in. l. cum oporteat. num. 8. C. de bonis quae liberis. ex cuius verbis inferuntur etiam aliae duae praecedentes limitationes.

Regula. ccclxiiii.

Filio intestato ac sine liberis vel fratribus defuncto, succedunt parentes. Hanc regulam probat tex. in. l. in successione. & in Authen. defuncto. C. ad Tertullia. & in Authen. de hereditibus ad intestato venientibus. in. §. consequens. & in. §. sequenti, colla. 9. De iure regio est tex. in. l. 4. tit. 13. part. 6. Circa quam regulam vtra docto. in. l. 6. & 7. Tauri, vide D. de Couarru. in rubri. de successio. ab intesta. Iaso. in. l. post dotem. nume. 105. ff. solut. matri. Arnoldu Ferroniam in consue. Burdegalen. in titu. de testamentis. §. 11. Montal. in glof. l. 1. titu. 6. lib. 3. fori. Ioan. Corasium in. l. haeres instituta. nu. 43. C. de impu. & alijs. Maturinum Montanum in Authen. de hereditibus ab intestato venientibus. pagin. 45. vers. si igitur defunctus. colla. 9.

¶ Hac regulam cum quinq; limitationibus posuit Nicola. de Vbaldis in tracta. de successio. ab intestato. nu. 8. cum sequen.

¶ Quae regula hodie corrigit per tex. in. l. 7. Tauri: quae lex probat qd ad hoc qd frater admittatur ad successione fratris, requiritur qd non habeat parentes: quia parentibus extantibus filij non succedunt cum eis. Quae opinio probatur etiam per tex. in. l. 1. titu. 6. lib. 3. fori: & licet ibi tex. loquatur quandoque filius decessit ab intestato, idem est dicendum quando sit condito testamento. vt in. l. 6. Tauri. vbi filius non potest grauare patrem vel matrem

in testamento quando non habent descendentes, nisi in tertia parte bonorum: praeterquam in ciuitatibus & locis vbi statuta dicunt qd bona deuolantur radici.

Regula. ccclxv.

Filio durante lite super hereditate paterna, facienda est tibi prouisio de alimentis. Hanc regulam probat tex. in. l. qui de inofficioso. ibi, vt interim possideat & alatur. ff. de inofficioso. testam. & in. l. si instituta. in. §. de inofficioso. ff. eod. titu. De iure regio probatur in. l. 8. titu. 13. part. 6. circa quam regulam vide Barto. & Docto. in. l. si neget. C. de libe. agnoscen. idem Bart. in tracta. de alimentis. per totum. Matthaeu de Afflictis in decisio. Neapoli. decisioe. 10. & 11. Pala. Ruuios in repe. cap. per vestras. in. 1. notab. ampliatione 8. §. 39. Petrum Rebuffum in glof. ad Constitutiones regias Galliae in. 1. parte, in tract. de sententijs. per totum. vbi in articulo. 1. glof. 2. eam limitat aliquibus modis.

1 Amplia primo siue ipse filius agat super successione bonoru patris, siue contra ipsum agatur. vt in. l. si instituta. in. §. de inofficioso. ff. de inofficioso. testam. & in. l. 1. & ibi docto. C. de Carboniano edicto.

2 Amplia secundo siue filius sit in potestate, siue sit emancipatus: quia hodie quo ad successione & alimenta nulla est emancipationis & patriae potestatis differentia. vt in Authen. de hereditibus ab intestato venientibus. in. §. si vero neq; fratres. in verbo, nulla. colla. 9. ita tenet Ange. in. l. nihil. C. de vsucapio. p. hære. Alexan. in. l. cum quidam. in. §. suu haeredem. col. fina. ff. de acquir. hære. Iaso. in. l. si emancipati. nu. 36. C. de collatio. facit quod supra dixi in regu. 87. in. 3. ampliatione.

3 Amplia tertio procedere etiam pendente tempore dato heredi ad deliberandum: nam filius alii de hereditate debet, ne deliberationis dilatione pendente fame pereat. vt in. l. filius. ff. de iure deliberan.

4 Amplia quarto faciendam prouisionem filio siue in prima instatia siue in secunda: licet tex. i. l. si instituta. in. §. de inofficioso. ff. de inoffic. testamen. loquatur in secunda instatia, & quando filius obtinuit in prima: tamen idem iuris est in prima ex aequitate ne fame pereat & ne cogatur ob defectu pecuniarium deferere processum, & litibus renuntiare. & ita expresse tenet Matthe. de Afflic. in decisioe. 10. & 11. vbi dicit bis sic fuisse decisum in

c 3 Curia

Curia Neapolitana. & ita expresse tenent Domini de Rota in decisione. 2. in titu. de iudicijs. incipenti, vtrum filius agens petitione hereditatis. in nouissimis decisionibus. Aegidius de Bellamera in decisione. 88. & hanc opinionem seruari. etiam in Francia tenet expresse Petrus Rebuffus in glos. ad constitutiones regias Gallie. in. 1. parte. tracta. de sententijs. articulo. 1. glos. 2. num. 5. licet glos. & ibi doctores in. d. §. de inofficio. in verbo. decerni. contrarium teneant.

- 5 Amplia quintò habere locum nõ solum in filio. verum etiam in nepote. pronepote. & abnepote: in recta tamẽ linea. cum in eis sit eadem ratio. ita tenet Masuerus in practica: in tracta. de possessorio. §. item & re credita. facit quod supra dixi in regula. 87. in. 4. ampliatione. & pro ista opinione est tex. in. d. §. de inofficio. qui loquitur de nepote: quam uis Paul. de Cast. intelligat illũ in filio.
- 6 Amplia sextò habere locum in patre: nam si pater litigat cum filio suo. vel petit successio nem filij. debet illi fieri etiam prouisio de alimentis. quia non minus parentibus quam liberis pie relinqui debet hereditas. & ex ea ali. vt in. l. nam & si parentibus. ff. de inofficio. testamen. glos. in. c. pradicator. 16. q. 1. & in cap. cum Apostolus. de censu. in. l. scripto hærede. in fine. & ibi glos. ff. unde liberi. facit quod supra dixi in reg. 87. in. 7. ampliatione: & in reg. 61. & l. 8. titu. 13. par. 6.
- 7 Amplia septimò procedere in filiis legitimatis per subsequens matrimonium. cum nihil vel parum à legitimis differant. vt in. c. tanta. qui filij sint legi. & in. l. cum quis. C. de natura. liberis. & in. §. fina. Instit. de nuptijs. facit quod supra dixi in regu. 350.
- 8 Amplia octauò procedere siue agatur possessio siue petitorio: cum utrobique uerfetur eadem ratio. vt in. l. illud. ff. ad. l. Aquil. unde si filius minor à primogenito partem hereditatis petat. per actionem familie heriscunda poterit etiam ad prouisionem durate iudicio. vt frater bona possidens teneatur illi aliquid assignare lite pendente.
- 9 Amplia nonò etiam si filius esset in utero: quia ventri fiet prouisio & in possessionem admitti debet. vt in. l. & per totum. ff. de ventre in possessio. mitten. nam in fauorabilib⁹ qui in utero sunt pro natis habentur. vt in. l. qui in utero. ff. de statu homi. & ita expresse tenet Masuerus in practica: in titu. de possessorio. nume. 26.
- 10 Amplia decimò habere locum in qualibet

partelitis. etiam post litem contestatam. ita concludit Ioã. Gallus in decisione Parisiensis Parlamenti. q. 128. Ratio est: quia semper oneratur filius cui non fit prouisio: ideo semper poterit fieri ante sententiam definitiuam. & ante conclusionem causæ: iuxta notata in. c. cum dilectus. de fide instru. ita tenet Petrus Rebuffus in supra dicta tracta. de sententijs. in principio. nu. 25. & in. d. glos. 2. num. 14.

- 11 Amplia undecimò etiam si filius longo tempore captus esset ab hostibus: tunc illi reuerso faciẽda erit prouisio. vt in. l. apud hostes. & in l. sequenti. ff. de captiuis & postlimi. reuertis.
- 12 Amplia duodecimò siue fuerit vir. siue mulier: quia eadem ratio uerfatur in utroque: ergo & argumẽ. tex. in. l. maximum vitu. C. de libe. prateritis.
- 1 Primò fallit quando filius non esset in possessione filiationis. nec habitus pro filio vel consanguineo illius cui uult succedere: tunc non fiet sine causæ cognitione illi prouisio. ita tenet Bart. in. l. si neget. num. 2. ff. de libe. agnos. per tex. in. l. 1. in. §. si ea. ff. de ventre in possessionem mittẽdo. & in. l. 3. in. §. causæ. ff. de Carboniano edicto. & in. l. si quis à liberis. in. §. si vel parens. ff. de liberis agnoscen. ibi. si constiterit. & in cap. per tuas. de probatio. Stephanus Aufredus in decisioe capelle Tolosana. decisioe. 77. & quæ causæ cognitio requiratur. ponit tex. in. l. 7. tit. 19. part. 4.
- 2 Secundò fallit quãdo filius mouens questionem successiois esset diues. & posset se aliã de alere. vt in. l. extraneus. & in. l. sequenti. & ibi Bart. ff. de ventre in possessio. mitten. & in. l. fina. C. de ordine cognitio. Iaso. in Authent. res quæ. C. communia de iega. Panor. & alij in. c. cum haberet. de eo qui duxit in matris. quam polluit per adulte. De iure regio est tex. in. l. 6. titu. 19. part. 4.
- 3 Tertio fallit quando filius esset ingratus. vel aliã constaret saltem summarie eũ esse hereditate & bonis priuatum: quia tunc sicut nõ est alendus. ita nec prouisio faciẽda: quæ maximè ob alimẽta fieri debent. vt est glo. in. l. si quis à liberis. in. §. idem iudex. in verbo. de rulerat. ff. de liberis agnoscen. similis est glo. in. l. fina. in verbo. promerueris. C. de alendis liberis. & ibi Barto. quas glos. sequitur Alexand. in. l. 1. colu. 3. ff. solut. matrimo. Stephanus Aufredus in decisio. Capelle Tolosana: decisio. 77. Philip. Detius in. l. iura sanguinis. ff. de regu. iuris. Franc. de Aretio in. l. 3. in §. filius. nume. 9. ff. de liberis & posthumis. Romanus in singulari. 222. Fran. Cremenfis in sing.

in singu. 19. Gerardus de Petra sancta in regula. 1. Pala. Ruuios in. l. 49. Tauri: nu. 8. Iaso. in. l. ius autem ciuile. nu. 28. ff. de iust. & iure. Chassanæus in Consuetu. Burgun. in tit. des iustices. Rubric. 1. §. 4. fol. 33. col. 1. nu. 19.

- 4 Quartò fallit quãdo filius uel is qui petit hereditate vendiderit eam. uel renũtiauert illi: nam etsi contractum dicat non ualere. & eius petat rescissionem. prouisio fieri interim ei non debet. ita tenet Ioan. Gallus. ubi dicit quod ita Parisijs fuit iudicatum. in. q. 122. incipienti. Primò fuit dictum contra uxorem. quem sequitur Petrus Rebuffus in dicto tracta. de sententijs. art. 1. glos. 2. nu. 26. nam qui pretio fruitur. non minus habere intelligitur quàm qui principaliter reuertitur. vt in. l. quia. ff. de usufructu. & remittentibus iura sua non est amplius dādus regressus. vt in. l. quaritur. §. si uenditor. ff. de edilitio edicto. & in. c. quàm periculosum. 7. q. 1. & pretium succedit loco rei. vt in. l. Labeo. la. 1. ff. de verb. significatioe.
- 5 Quintò limita non procedere in adoptiuis filijs petentibus successioem: quia appellatione filiorum in hac materia non ueniunt filij adoptiui. vt in cap. in presentia. & ibi not. Docto. de probat. & in. l. fideicommissum. ff. de cond. & demonstrat. facit quod supra dixi in regu. 87. in. 2. limitatione. & ita etiam tenet Petrus Rebuffus in dicta glos. 2. numero. 27.
- 6 Sextò limita in spurij & in alijs naturalibus quibus non debetur bona paterna. nec legitima in illis: & sic eis non debet fieri prouisio. vt in. l. & per totũ. C. de naturalibus liberis. Bart. in. l. fina. C. de aler. d. liberis. quod de æquitate canonica non procedit. vt in. c. cum haberet. de eo qui duxit in matrimo. quam polluit per adulte. Et pro ista opinione est tex. de iure regio in. l. 8. titu. 13. part. 6. Circa quam limitationem uid. l. 9. & 10. Tauri. & ibi docto. D. de Couarru. in Epitome de sponfalibus: in. 2. parte. cap. 8. §. 6. per totum.
- 7 Septimò fallit in alimentis prateritis: quia in illis non competit alimentorum priuilegium. vt in. l. de alimentis. C. de transactio. & sic in illis appellari potest. & appellatio recipitur. ita tenet Specula. in tit. de appellatio. §. in quibus. nume. 11. Quam limitationem intellige vt per Felin. in. c. cum dilecta. nu. 16. de rescriptis.
- 8 Octauò limita quando collateralis peteret hereditatem fratris aut consobrini: tunc nõ fit prouisio: quia fratri non censetur hereditas quasi debita sicut hereditas p̄is. vt in. l.

in suis. C. de libe. & posthu. quod est uerum quancocunq; collateralis peteret hereditatem consanguinei ab intestato: secus si eam peteret ex testamento. ita concludit Petrus Rebuffus in dict. glos. 3. num. 32.

Regula. ccclxvi.

Filius spurius de iure ciuili nec inter uiuos neq; in ultima uoluntate potest aliquid capere de bonis parentis. Hanc regulam probat tex. in Authen. quibus mod. natu. effici. sui. in. §. finali. colla. 7. tex. in. l. 1. & in Authen. licet. C. de natura. libe. & in Authen. ex complexu. C. de incestis nupt. De iure regio est tex. in. l. 10. titu. 5. lib. 3. fori. & in. l. 10. titu. 13. par. 6. Circa quam regulam uide Bart. in. l. fin. ff. de his quib⁹ vt indig. & in. l. si quis ex bonis. & ibi Docto. ff. de vulga. & pupilla. Abb. & Docto. in cap. cum haberet. de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulte. Phil. Deti. in cap. in presentia. nu. 105. cum sequen. de probatio. Cifuentes & docto. in. l. 9. & 10. Tauri. Pala. Ruuios in repe. cap. per uestras. in. §. 10. Roderi. Suarez in lectura. l. 1. titu. 6. lib. 3. fori. fol. 86. pag. 2. uers. qui autem dicantur filij spurij. usq; ad finem lecture. D. de Couarru. in Epitome de sponfalibus: in. 2. parte. c. 8. §. 5. & 6. Guiller. Benedict. in reper. cap. Rainuntius. in verbo. & uxorem nomine Adelasiam. decisioe. 5. nume. 22. cum sequen. D. de Segura in repe. l. cohæredi. in. §. cum filij. nu. 122. ff. de vulgari. Ange. de Gambellionibus in tracta. de testamen. in glo. 85. Ioan. Bessaniam in consuetudi. Aluernie. c. 12. de successioibus & testamentis. articu. 11. Matthæ. de Afflict. in decisio. Neapoli. decisioe. 96. Chassanæum in consuetu. Burgun. in titu. des successiois. Rubri. 8. §. 3. fol. 284. col. 2. nu. 1. cum alijs. Bermondum in tracta. de publicis concubinarijs. pag. 310. uers. improprie Papa. à nu. 1. usq; ad nu. fina. Nicola. Boëri. in decisioe. 227. Nicola. de Vbaldis in tracta. de successio. ab intestato: in. 1. parte. nu. 44. cum alijs. Martinũ Laudem. in tracta. de legitimatione. nu. 72. cum alijs. Ioã. Gualdensem in tracta. de arte testandi: titu. 1. cautela. 14. per totã. Io. de Garronibus in repe. l. 1. nu. 101. cum alijs. C. de secundis nup. Paul. Parisi. in confi. n. nume. 10. lib. 2. Iacobi. de. S. Georg. in. l. qui testamẽtum. nu. 5. cū alijs. ff. de probatio. Ioã. Baptistã de Caccialupis in repe. l. si qua illustris. nu. 69. cū alijs. C. ad Orphicia. Io. Corasiũ in. l. hères in. l. 1. nu. 5. C.

- de impuberū & alijs. Bartholo. Soci. in conf. 69. vol. 1. Philip. Corne. in conf. 25. & in conf. 310. vol. 1. & in conf. 217. lib. 3. Alexan. in conf. 74. lib. 3. & in conf. 150. lib. 2. idem Corne. in conf. 236. lib. 2. Lauren. Calcaneum in conf. 62. Rolandinum Bononiensem in tracta. de testa. Rubri. 18. Ex quibus omnibus amplia & limita sequentibus modis.
- 1 Amplia primò in tantum procedere quòd non valeat statutum disponens spurios ex testamento vel alia vltima voluntate posse succedere patri suo: quia statutum preberet occasionem fornicandi. vt in l. conuenire. ff. de pactis dotali. in. c. quemadmodum. de iur. reiran. ita tenet Federicus de Senis in conf. 265. num. 1. & in conf. 277. Areti. in l. cunctos populos. nu. 15. & Bald. num. 13. C. de summa Trini. idem Areti. in l. testamēti factio. ff. de testamēti. Iaso. in l. ait pretor. in princ. nu. 2. ff. de iur. iurā. Bartholomeus Socin. in conf. 95. num. 9. lib. 4. Deius in cap. 2. in. 2. lectura: in. 2. notabili, de constitutio. & hanc dicit communem opinionem Ioan. Baptista de Caccialupis in repe. l. cunctos populos. nu. 170. C. de summa Trinita. Hanc opinionem dicit esse comunem Philip. Dei. in. c. in presentia. nu. 124. de probatio. Eandem dicit comunem esse Ioan. Gualdensis in tracta. de arte testandi. in titulo. 1. cautela. 14. nu. 1. Eandem dicit esse comunem Ferdinandus Loazes in tract. de matrimonio. in. 2. dubio. in. 2. fundamento pro parte negatiua. num. 7. vbi adducit alios quādam plures docto. dicentes eam comunem. idem Loazes in tracta. de conuersione Paganorum. col. 22. nu. 7. versic. ex hac ratione. Nicola. Boerius in decisione. 127. nu. 9. Guiller. Benedictus in rep. cap. Rainūtius. in princip. nu. 39. & hanc opinionem tenet Bermondus in tracta. de publicis concubinarijs: pagina. 314. à nu. 63. vsq; ad nu. 65. Pala. Ruuios in l. 9. num. 6. in. 11. Tauri.
- 2 Amplia secundò vt hæc nostra conclusio nõ solum procedat de iure ciuili, verum etiã de iure diuino. vt habetur Genesis. 21. capit. vbi dictū est Abrahæ, Eice ancillam & filium: quia non erit hæres filius ancillæ cum filio liberæ. quod idem attestatur Apostolus ad Galatas. 4. cap. Quod dictum etiam obseruatur de iure canonico: vt in cap. nõ omnis. 2. quæstio. 2. & in cap. dicat aliquis. 32. q. 4. & refert Augustin. in cap. quid est. 35. q. 7. vbi dicit quòd ex lege Dei statutum est quòd illi qui ex incestuoso coitu nascuntur, nullo iure parentibus succedant.
- 3 Amplia tertio qd si spurio aliquid relinquatur, id à lege legitimis liberis vel cognatis proximioribus defertur, ita tenet Bald. & ibi Salice. in l. 1. per text. ibi. C. de naturalibus. Barto. in l. fina. ff. de his quibus vt in dig. Iaso. nu. 9. in l. 2. C. de hæredi. instituen. Eandem opinionem dicit communem Alexand. in l. hæreditas. C. de his quibus vt in dignis. & in consilio. 74. numero. 6. volu. 3. Eandem opinionem, vbi notabiliter eam examinat, tenet Bermondus in tracta. de publicis concubinarijs: pagina. 318. numero. 21. versic. ego autem puto contrarium. sed si venientes ab intestato agere noluerint, vel disimulauerint, vel tacerint intra duos menses, inuadit fiscus tales res. ita probat text. in l. 1. in. §. quibus tacentibus. C. de natura. liberis. & ita expresse per illum text. tenet. Bald. in l. certum. nume. 17. versic. sed pone bastardus. C. vnde legi. Bermondus in dicto tracta. de publicis concubinarijs: pagina. 311. nume. 7. Rolandinus Bononiensis in tracta. de testamentis: Rubrica. 18. nume. 1. Ludou. de Sardis in tracta. de naturalibus liberis: in fine, in versicu. secundò videndum est. num. 1. Ioan. Garronis in repe. l. 1. num. 101. cum alijs. C. de secund. nup. & pro ista opinione est tex. in l. 10. titu. 13. part. 6.
- 4 Amplia quartò qd si instituat spurius, talis institutio est ipso iure nulla: cum ipso iure sint incapaces. vt in Authent. quibus modis naturales efficiant. sui. in. §. fina. colla. 7. & in Authent. ex complexu. C. de incestis nuptijs. & in l. si spurius. ff. vnde cognati. & in l. si pater. & ibi gloss. & in l. nec apud. C. de hæredi. instituen.
- 5 Amplia quintò vt tales filij non possint prescribere sibi relictum à patre. ita tenet Bald. in l. id quod pauperibus. colum. fina. C. de Episcopis & clericis. & in l. nulla. versicu. secundò quarto. C. de rei vendica. pro qua opinione allègat gloss. notabile in l. nemo. ff. de vsucapione pro legato. vbi probatur quòd spurius vel aliàs incapax non potest prescribere tali prescriptione in qua requiritur titulus, prout in vsucapione & prescriptione longi temporis, si voluerit prescribere tanquam sibi relictum ab eo à quo capere non potuit. Eandem opinionem tenet Salicetus in dicta. l. nullum. dicens istud procedere etiam si iusto errore putasset se esse legitimum: & ita intelligit supra dictā gloss. idem tenet ipse Salice. in l. 1. C. pro hærede. eandem opinionem

tenet Alex. vbi hoc duobus fundamentis comprobatur, in consil. 74. nume. 7. volu. 3. Bermondus in tracta. de publicis concubinarijs: pagina. 315. nume. 16. Philip. Corneus in conf. 236. num. 4. volu. 2. eandem opinionem tenet Franciscus Balbus in tract. prescriptio nū. in. 4. parte. 4. partis principalis. q. 18. p. to ram. & in rep. l. Celsus. in prima parte, nu. 9. ff. de vsucapionibus.

- 6 Amplia sextò quòd si pater in testamento mandaret bona sua vel partē distribui inter pauperes vel conuictos, vel illis executor viderit distribuenda, non poterit executor eligere spurium. ita tenet Bal. in l. id quod pauperibus. C. de episco. & clericis. nu. 34. q. 12. Ratio est: quia spurius non venit appellatione conuictorū. nec executor poterit illa bona distribuere contra prohibitionē iuris in personā prohibitā, nè concedatur per indirectū quod prohibet directē: & si distribueret spurio, videtur esse relictū à patre, quia factum executoris exequentis voluntatem, iudicatur idem cum facto testatoris. vt in l. vnum ex familia. in. §. si de falcidia queratur. ff. de leg. 2. vbi dicit text. quòd electus non dicitur capere ab illo qui eum elegit, sed ab illo cuius iussu electus fuit. Eandem opinionem tenet idem Bald. in l. ab eo. C. de fideicommissis. & pro ista opinione est tex. in l. si his qui. ff. de vulgari. vbi qui non potest capere per se, nec alio mediante: nec etiam videtur datum arbitriū executoris, vt disponat contra ius. vt in l. quanquam. ff. de ritu nupti. & in l. Lucius. ff. ad municipa. & pro ista opinione est text. in dicta. l. prima. C. de natura. liberis. eandem opinionem tenet Philip. Corneus in consilio. 236. nume. 10. volu. 2. Bermondus in tracta. de publicis concubinarijs. pagina. 311. nume. 8. Ioan. Gualdensis in tracta. de arte testandi: titulo. 1. cautela. 14. nume. 9. Guiller. Benedict. in repe. cap. Rainuntius. in verb. & vxorem nomine Adelafiam. in. 5. decisione, nume. 22. de testamen. Pala. Ruuios in l. 9. num. 16. Tauri. Alexan. in conf. 54. nume. 1. volumi. 7. Laurentius Calcaneus conf. 62. num. 7.
- 7 Amplia septimò habere locum econuersò: nam ita eodem modo pater non succedit filio. ita concludit Bald. in Auth. licet. C. de natura. liberis. quia inter eos nullum ius agnationis vel cognationis reperitur. vt notatur in l. hac parte. & in l. si spurius. ff. vnde cognati. Hanc opinionem tenet idem Bald. in l. 1. C. de episcop. & cleric. & ante eum tenuit Azo in Summa. C. de hæredib. instituen. & C. de legiti. hæredib. Barto. in l. fina. nume. 5. ff. de his quibus vt indignis. Guiller. Benedictus in repe. cap. Rainūtius. in verbo, & vxorem nomine Adelafiam. decisione. 5. nume. 13. Iaso. in. §. poenales. nu. 61. Institui. de actio. vbi pro hoc allègat tex. in dicta. l. licet. C. de naturalibus liberis. Hanc etiam opinionem tenet Matthesellanus in tracta. de successio. nib. ab intestato. in. 2. membro. 2. articu. principalis. nume. 6. Bermondus in tracta. de publicis concubinarijs: pag. 317. nume. 77. versic. & econuersò notate. vbi hoc notabiliter declarat Alexand. vbi allègat Barto. in alijs locis idem tenentem, in consil. 150. nume. 6. lib. 2. Chassanæus in consuetu. Burgun. in titu. des successions. Rubri. 7. §. primo: nume. primo & secundo: fol. 283. colum. 2. Ioan. Baptista de Caccialupis in repe. l. si qua illustis. nu. 77. C. ad Orphicianum.
- 8 Amplia octauò qd tales filij spurij non succedunt parētibus ex parte patris ab intestato: ita probat tex. in d. l. 1. in fine. C. de natura. libe. & in l. si spurius. ff. vnde cognati. & ita expresse tenet Cinus in Auth. itaq; C. communia de successio. & in l. si qua illustis. C. ad Orphicia. Io. Faber in. §. nouissimè. Insti. co. titu. Io. Baptista de Caccial. in rep. d. l. si qua illustis. nu. 79. & hanc opi. tenet Ludou. de Sardis in tract. de natu. libe. in. §. de successio. ne spuriorū. in. 7. q. num. 12. Cifuentes in l. 9. Tauri, nu. 4. De iure regio probatur in l. 12. titu. 13. part. 6. Quod in filiis clericorum locum non habet: quia nec ab intestato nec ex testamento succedunt parentibus ex parte patris. vt in l. 22. titu. 3. lib. 1. ordina. & in l. 24. titu. 3. libro. 5. ordina. quæ. 11. approbantur etiam per l. 9. Tauri: & ibi hoc tenet Cifuentes numero. 12.
- 9 Amplia nonò habere locum in filio incestuoso: nam filius incestuosus scilicet natus ex cō sanguineo & consanguinea, non succedit parentibus. ita tenet gl. & ibi comuniter Doct. in d. l. si qua illustis. C. ad Orphicia. in gl. in verbo, cum legitimis. & in. §. nouissimè. Insti. ad Orphicia. tex. i. l. u. tit. 17. par. 7. & pro ista opi. est text. quem ibi notat & intelligit Cifuentes in nu. 11. in d. l. 9. Tauri. Roderi. Xarez in glo. l. 1. titu. 6. lib. 3. Fori: fol. 93. pagina. versic. hæc in successio. ne parentum. & hanc esse comunē opinionem tenet Baptista de

- Caccialupis in rep. d. l. si qua illustris. nu. 96.
- 10 Amplia decimò habere locum in filiis adulterinis. vt est tex. quem ibi ad hoc notat Cifuentes, nu. 2. in. d. l. 9. Tauri.
- 11 Amplia vndecimò adeò procedere q̄ talis filius non poterit aliquid à patre capere ex lucratiuo contractu aut oneroso, per se neque per interpositam personam. vt in. l. 1. & ibi glo. Cinus, Barto. Bald. & Salic. in. d. l. 1. C. de natura. libe. licet contrarium teneat glo. in. l. qui testamentum. in glo. 2. ff. de probatio. quæ in contractu oneroso contrarium dixit. quam sequitur Bal. in. l. si is qui. ff. de vulgari & pupilla. sed illam gl. reprehendunt ibi Iacobus Butri. Salice. & Florianus, nè per hunc modum faciliter fraus fieri possit de contractu ad contractum. Hanc etiam opinionem tenet Io. Gualdensis in tract. de arte testandi: titu. 1. cautela. 14. num. 3. Guiller. Benedictus in re. cap. Rainuntius. in verbo, & vxorem nomine Adelasiam. in decisione. 5. nu. 129. Aret. in. l. si is qui ex bonis. num. 6. in fin. ff. de vulgari. & pupillari. Eandem opinionem tenet Bermondus, vbi eam notabiliter intelligit, in tracta. de publicis concubinariis: pag. 35. num. 32. versic. & prædicta conclusio. Iacobi. de. S. Geor. vbi eam notabiliter declarat: & gl. ibi, quæ communiter vt. 5. dixi reprobatur, in. d. l. qui testamentum. nume. 8. cum sequent. ff. de probatio.
- 12 Amplia duodecimò procedere vt neq; substitui possit per patrem. quod procedit in substitutione vulgari: quia virtute talis substitutionis non potest succedere. Ratio est: quia directe & non per interpositam personam per vulgarem succeditur patri, cum sit eius testamentum. vt in prin. Institu. de vulgari. & istud procedit etiam quando pater grauasset filium naturalem & legitimum restituere hereditatem spurio. quia per istam fideicommissariam succedere non possit: cum per illam succedat in bonis testatoris per mediam personam instituti. vt in. l. coheredi. in §. cum filiz. ff. de vulgari. in quibus bonis spurio est incapax. si vero spurio fuerit legitimo filio substitutus pupillariter, tunc eueniente casu substitutionis admittet, tunc expressa pupillari ad bona impuberis tantum: ad quæ bona spurio est capax, etiam ex dispositione patris. quia licet sit prohibitus succedere patri, non tamen prohibetur succedere fratri. vt est tex. in. l. si his qui ex bonis. ff. de vulgari & pupilla. & hanc distinctionem posuit glo. singul. in Authen. quibus modis na-

- tura. effici. sui. in. §. fina. in verbo, participium. colla. 7. Hanc opinionem sequitur. D. Couarruias in. 4. Decret. in. 2. parte: cap. 8. §. 5. nu. 4. Guiller. Benedict. in re. cap. Rainuntius. in verbo, & vxorem nomine Adelasiam. de decisione. 5. num. 128. Eandem opinionem, vbi eam notabiliter examinat, tenet Bermódus in tracta. de publicis concubina. pagina. 316. nu. 17. versic. sed an spurio.
- 13 Amplia decimotertio quod si pater cum non possit aliquid relinquere filio spurio, donauit bona sua ecclesie: & ecclesia postea donauit spurio, non valet donatio: quia secunda donatio præsumitur remuneratio: quæ non potest fieri in persona spurij. ita tenet Bald. in. l. eam quam. nu. 40. C. de fideicommissis. quem sequitur Pala. Ruuios in re. Rubri. de donationibus. §. 30. nume. 14. vbi dicit esse valde notandum, & vidisse in practica. Facit etiam quod notat idem Pala. Ruui. in dict. rep. Rubri. §. 68. num. 19. sed Bald. vbi. 5. concludit, q̄ si ecclesia instituta vel cui donatum est à patre, postea donaret spurio intuitu pietatis & paupertatis: vel expressa causa remuneratio nis: talis donatio posset sustineri de iure. & ita expressè tenet Alexand. in conf. 54. nu. 1. volu. 7. Bermondus in tract. de publicis concubinariis. pag. 32. num. 10.
- 14 Amplia decimoquarto vt talis filius non succedat in feudum. ita tenet Bald. in conf. 207. num. 1. volu. 2. pro qua opinione est tex. in. c. 1. in. §. naturales. si de feudo defuncti contentio sit inter dominum & agnam vassalli. Eandem opinionem tenet Ioan. Andre. in. c. lator. & in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. eandem opinionem tenet Pala. Ruuios in re. cap. per vestras. in. §. 10. nume. 4. Aegidius de Belamera in decisione. 742. substitui. de donationibus. Bermondus in tracta. de publicis concubinariis: pag. 31. num. 6. facit quod supra dixi in regul. 360.
- 15 **¶** Limita primò non procedere quando filius spurio instituitur sub conditione: scilicet si legitimabitur: quia tunc bene valet talis institutio, ita tenet Bald. Imol. & Alexand. in. l. Gallus. in. §. instituens. ff. de libe. & posthu. idem tenet Alberi. de Rosate in. l. libertas testamento. per illum text. ff. de manumissis testamento. & in. l. quod conditionis. ff. de donatio. causa mortis. pro qua opinione est gl. in. l. fin. in. 6. intellectu. ff. de regula Catoniana. quam ad hoc allegat Bal. in. seruus. C. de legatis. facit etiam text. in. l. in tempus. ff. de heredi. institu. & in. l. sicut. & ibi glo. in prin. ff. quibus

- ff. quibus modis usufructus amittatur. & hanc opinionem dicit esse communem Lancelotus Decius in. d. §. instituens. & ibi Iaso. nu. 5. hanc etiam opinionem dicit esse communem Ioan. Gualdensis in tracta. de arte testandi. titu. 1. cautela. 14. num. 15. Eandem opinionem dicit etiam esse communem Caelianus Cotta in verbo, spurio. el. 3. eandem opinionem dicit etiam communem Franci. Curtius Iunior in conf. 84. nu. 3. Lancelotus Galiula in re. l. Gallus. in. §. & quid si tantum. num. 4. ff. de libe. & posthu. & pendente conditione legitimationis spurio potest petere bonorum possessionem, ex qua obtinebit administrationem hereditatis, antequam legitimetur. vt in. l. si quis instituatur hæres. & ibi Bart. & alij Docto. ff. de heredi. institu. idem tenet Bald. in. l. fin. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. D. Couarruias in Epitome de sponsalibus: in. 2. parte, cap. 8. §. 5. nume. 12. Pala. Ruuios in re. Rubric. de donationibus. §. 29. nume. 4. Franciscus Curtius Iunior in dicto consil. 84. nume. 4. Ioan. Gualdensis, vbi refert alios Docto. contrarium tenentes, in tract. de arte testandi: in dicta cautela. 14. nume. 15.
- 2 Limita secundò non procedere in nepote: nam nepos legitimus & naturalis ex filio spurio, deficiente prole legitima, potest ab auo hæres institui. ita tenet Barto. nu. 3. Imol. & Alex. Aretinus, & Iaso. in. l. Gallus. in. §. quid si his. ff. de libe. & posthumis. idem Barto. in consil. 118. incipienti, Odo sius habens filium. vbi dicit quod ita fuit iudicatum pro opinione sua. Panormita. in. c. cum haberet. de eo qui duxit in matrimon. quam polluit per adult. vbi concludit quod licet pater non possit instituere filium spurium, non tamen prohibetur ab auo. Hanc opinionem dicit esse communem Iaso. in. l. hereditas. nume. 8. C. de his quibus vt indignis. Alexand. in consil. 74. nume. 2. libro. 3. vbi Carol. Molina. in eius additionibus dicit hanc esse communem opinionem. & Philippus Decius in consil. 462. numero. 17. & 18. Philippus Corneus in consil. 25. nume. 10. volu. 1. Ioan. Gualdensis in tracta. de arte testandi: titu. 1. cautela. 14. nu. 12. eandem opinionem, vbi latissime eam examinat, tenet Bermondus in tractatu de publicis concubinariis. pagin. 34. nu. 65. versic. apud Legistas difficilior oritur dubitatio. vbi eam ibi mouet: & in pag. 350. nu. 70. eam determinat. Nicol. Boë. in decisio. 127. nu. 16. per glo. quam ibi Doct. sequuntur, in. d. l. si

C. de natura. liberis. Didacus del Castillo in l. 9. in glo. in verbo, ex testamento. in. ll. Tauri. Guiller. Benedictus in re. cap. Rainuntius. in verbo, & vxorem nomine Adelasiam. de decisione. 5. nu. 131. Hanc etiam dicit communem Roderic. Xuarez in lectura. l. 9. titu. 11. libro. 1. fori. fol. 73. pagina. 2. versic. consideratum. & in lectura. l. 1. titu. 6. lib. 3. fori. fol. 88. pagina. 2. versic. circa hoc queritur de pulchra questione. licet contrarium videatur tenere Chassançus in consuetudin. Burgun. in titu. des siez. Rubric. 3. §. 5. fol. 13. colum. 4. nume. 70. sed in effectu ibi tenet communem opinionem: quia debet intelligi opinio eius stante prole legitima: prout in effectu concludit Iaso. ad quem se remittit, in dicta hereditas.

¶ Quæ limitatio in nepote nato ex filio incestuoso non procedit, secundum Bald. per tex. ibi in. l. si quis incesti. nume. 2. C. de incestis nupt. quem tex. dixit esse vnicum idem Bald. in cap. in presentia. nume. 35. de probatio. Hanc opinionem tenet Anto. Corlettus in singula. incipienti, hæres. el. 4. Hippolyt. in singula. 143. Alexand. in dicto. §. quod si his. Quam opinionem dicit esse comunem Salicetus in dict. l. si quis incesti. hanc etiam tenet Cifuentes in. l. 9. nume. 7. Tauri. Doct. Couarrui. in Epitome de sponsalibus: in secunda parte, cap. 8. §. 5. nume. 13. Bermondus in tracta. de publicis concubinariis: pagina 351. numero. 70. versic. ista conclusio indubitanter procedit. Guillelm. Benedictus in re. cap. Rainuntius. in verbo, & vxorem nomine Adelasiam. de decisione. 5. nume. 131. Corneus in consil. 25. nume. 15. volumi. 1. Castillo in dicta. l. 9. Tauri. in verbo, ex testamento. Roderic. Xuarez in lectura. l. primæ: titu. 6. libro. 3. fori. fol. 89. pagina. 1. licet contrarium teneat Paul. de Cait. in filio incestuoso: in. d. §. quod si his. nume. 6. ad quem respondit Roderic. Xuarez, vbi. 5. & ab opinione Bald. velit recedere Iaso. in. d. §. quod si his. nume. 25. eandem opinionem Bald. in dicta. l. si quis incesti. dicit esse communem. Martinus Laudensis in tracta. de legitimatione: num. 73.

¶ Quod in nepote ex filio clerico locum non habet: sed possunt ab auo institui. ita tenet Bald. in. d. l. si quis incesti. nume. 2. versic. quæro nūquid hæc lex. C. de incestis nupt. Ratio in qua se fundat est, quia. §. d. filij clerici non sunt incestuosi, sed spurij & ex stupro nati. Quam opinionem tenet Petrus Cinus, & Salice. in. l. 2. C. de episc. & cleri. Hanc opi. tenet

Abb.

Abb.in.c. ex tenore. & in.c. causam quæ. & in.c. lator. qui filij sint legitimi. Alexan.in.d. §. quod si his.num.9. Roderi. Xuares in lectu ra. l.9. titu. n. lib. 1. fori: fol. 73. pagi. 2. eandem opinionem dicit esse communem Corfettus in singulari, in verbo, fornicatio. & Cifuentes in. l. 9. nu. 7. Tauri. pro qua opinione est gloss. in. c. per venerabilem. qui filij sint legi. in verbo, adulterinis. vbi filios clericorū vocat adulterinos.

3 Tertiò limita quancocunq; pater aliquid relinquit spurio si ingrediatur monasterium: nam tale legatum bene valet. ita tenet Guillel. de Cugno, & ibi Bald. in num. 3. vers. iuxta hoc quæro. in. l. 1. C. de sacrosanct. eccies. quem sequitur ibi Andre. de Besetis in repe. nu. 11. Ratio est secundū Bald. quia sicut per oblationem curiæ, filij legitimatur. vt in Authen. quibus modis natura. efficiant. sui. in. §. si quis igitur. colla. 7. ita per oblationem monasterio factam. & illud dictum Bald. sequitur Alexan. in additio. ad Bar. in. l. cum quis. C. de natura. libe. & in. l. necessariis. nume. 13. ff. de acquiren. hæredi. & ibi Fran. de Aretio. Cifuentes in. l. 10. nume. 13. Tauri. Hippoly. in singu. 273. Iacobi. de. S. Geor. in Authen. non licet. nu. 11. C. de liberis præteritis.

4 Quartò limita non procedere de iure canonico: nam de iure canonico filio spurio, adulterino, vel incestuoso, debentur alimenta. vt est tex. in. c. cum haberet. de eo qui duxit in matrimo. quam polluit per adult. Ratio est, ne filius fame pereat. De iure regio est text. in. l. 8. titu. 13. part. 6. & Abb. in. d. c. cum haberet. in vltimo notab. dicit illum tex. non esse alibi ad hoc. & huic iuri canonico statuer hodie, etiam de iure ciuili, secundum gloss. in. d. c. cum haberet. in fine. quam glo. sequitur ibi Abb. Cardina. & alij. eandem opinionem tenet Anto. Corfettus in singulari incipienti, Spurius. & hanc dicit communem opinionem Iaso. in conf. 26. nume. 4. libr. 1. Io. Gualdenfis in tracta. de arte testandi. titu. 1. cautela. 14. nume. 13. & circa hanc limitationem vide quæ dicam in sequenti regula.

5 Quintò limita vt pater teneatur filiam spuriam dotare: cum dos succedat loco alimentorum. ita tenet Bart. in. d. Authen. ex complexu. vbi dicit se ira dixisse & consuluisse, quod vsq; ad quantitatem sufficientem pro alimentis, pater potest filio spurio relinquere: & eodem modo filia spuria pro dote sua: cum sine aliqua dote neq; potest ali neq; nubere. Quod dictum dicit esse menti tenendū

Panor. in. d. c. cum haberet. nu. 5. idem tenet ipse Bart. in. l. si fraudator. in. §. qui à socero. ff. de reuocand. his quæ in fraud. credi. dicēs quod si clericus dotasset filiam suam spuriam, valeret donatio, neque ab ea posset auferre quatenus ipsa de iure canonico posset capere pro alimentis. idem tenet idem Bart. in. l. fina. nume. 7. ff. de his quibus vt indig. Hanc opinionem tenet Rodericus Xuares in lectu ra. l. 1. titu. 6. lib. 3. fori: fol. 91. pagi. 1. vers. & per dictum. c. cum haberet. Circa quam limitationem vide quæ dicam in regu. sequenti.

6 Sextò fallit quancocunq; filius esset legitimatus: nam tunc potest institui à patre. ita probat tex. & ibi Ioan. Faber in. l. cum quis. in fine. C. de natura. libe. tex. in Authen. quibus modis natura. efficiant. sui. in. §. nullum. colla. 7. & ita tenet Bald. in. c. de causis. num. 34. de officio deleg. quem sequitur Ias. in Authen. si qua mulier. num. 47. C. de sacrosanct. ecclesiis. & in. l. hac cōsultissima. §. ex imperfecto. colla. 1. C. de testam. Catellianus Cotta in Memorialibus iuris: in verbo, spurius. cl. 3. Philippus Deci. in conf. 28. num. 5. eandem opinionem tenet Bermōdus in tracta. de publicis concubinariis: pagi. 327. nume. 39. & in pag. 359. num. 81. Cifuentes in. l. 2. nume. 2. in ll. Tauri. pro qua opinio. est tex. ibi: in quantum dicit quod extantibus filiis legitimis & naturalibus, non succedat legitimatus: ergo à contrario, si non extant, succedit. Facit qd' supra dixi in reg. 69. & vltra ibi dicta notandum est quod iam quod filius legitimatus succedat i bonis patris & possit institui à patre, tamen non gaudent nobilitate parentū, sed tenentur contribuere, sicut si legitimati non essent. vt i pragmatica. 9. Anni. 1544. per quam pragmaticam corrigitur. l. 9. in fine: titu. 15. part. 4. & d. l. 2. in fine, Tauri.

7 Septimò limita in filiis spuris principum: nam princeps potest eis donare, & filias dotare. ita notab. concludit Bald. in confil. 456. num. 9. volu. 5. facit etiam quod notat idem Bald. in conf. 267. num. 11. volu. 1. Quem sequitur Nicola. Boërius in decisione. 17. num. 17. Hanc etiam opinionem tenet idem Bal. in. c. 1. nume. 30. de cōstitutio. vbi dicit quod princeps de plenitudine potestatis hoc facere potest licet Barbat. teneat contrariam opinionem in. d. c. 1. nume. 192. de constitu. vbi dicit quod princeps potest dotare filias suas spurias eatenus quatenus sufficiat ad alimenta: per glos. in dicto. c. cum haberet. & per alias: de quo ibi per eum. & hoc modo dicit qd' procedit

cedit dictum Bal. ibi. & illud dictum Barba. sequitur Chassanæus in consuet. Burgun. in tit. des successions. in. §. 3. fol. 285. col. 2. nu. 14. sed si hoc esset verum, nullum priuilegiū esset in Principe: cū quilibet priuatus hoc possit facere, etiam si sit clericus. vt. §. dixi in. §. limitatione. Præterea pro doctrina Bald. facit quod. §. dixi in regu. 43. in. §. limitatione.

8 Octauò fallit in matre: nam non extantibus descendentibus legitimis & naturalibus, filius naturalis vel spurius succedit matri tam ab intestato quam ex testamēto. ita probat text. in. l. hac parte. & in. l. si spurius. ff. vnde cognata. & in. l. 1. in. §. sed si vulgò. ff. ad Tertul. lia. & in. §. nouissimè. Inst. eo. ti. Probatur etiam de iure regio in. l. 9. Tauri: vbi inquit. l. quod extantibus filiis legitimis & naturalibus, tales filij naturales tantū vel spurij ex dispositione matris sunt capaces quintæ partis bonorū. & ita expressè tenet ibi Cifuentes nu. 1. Quod tñ est verū nisi talis filius esset natus ex dānato & punibili coitu ex parte matris: quia tunc etiā non extantibus filiis legitimis, filius non succedit matri præterq; in quinta bonorū parte dūtaxat, si sibi relinquat: non aliās. Scita expressè pbat. §. d. l. 9. Tauri: & ibi expressè hoc tenet Cifuentes & Doct. & tex. ibi ponit in fine quando filius dicatur natus ex damnato & punibili coitu. Quod etiam ponit. D. Couarruias in Epitome de sponfalibus: in. 2. parte, cap. 8. §. 5. nu. 15. cū sequen.

¶ Quod tñ procedit præterq; si talis mater esset per vim stuprata, quo casu talis filius adulterinus non extantibus legitimis succederet matri. ita tenet Bal. in. l. eam quā. nu. 25. C. de fideicommissis. vbi tenet qd' si tyrānus habuit accessum ad aliquam mulierem per vim, quod filius inde natus non dicitur spurius. Quam opi. tenet idem Bald. in. l. si qua illustis. nu. 1. C. ad Orphicia. quem sequitur Cifuentes in d. l. 9. nu. 2. & ibi Pala. Ruui. nu. 15. Nicola. de Vbaldis in tracta. de successio. ab intestato. in. 1. parte, nu. 45. Pro qua opinione est text. in. c. 1. 2. & 3. & in. c. ita ne. 3. q. 5. & in. c. presbyteros. 50. distin. & in. c. 1. 15. q. 6. vbi probant illa iura qd' ea quæ fiunt contra voluntatē facientis, non imputantur ipsi facienti. Probatur etiā per tex. in. l. cura. in vers. neq; si per vim. ff. de munerib. & honori. facit etiam pro hoc illud quod notat Ange. de Peru. in. l. 1. in. §. remouet. ff. de postulādo. vbi tenet quod sponsa violenter cognita ab sponso, potest ingredi monasterium eo inuito, sicut antea poterat. Quem sequitur Hippoly. in. l. 1. in. §. præ-

tereā. nu. 12. ff. de quæstio.

9 Nonò limita vt possit institui hæres per viam fideicommissi: nam spurius fraude cessante potest institui hæres à patre dūmodo grauetur purè alteri restituere. §. d. hæreditatem. Ratio est: quia cū pater possit, imò debeat hodie spurio relinquere alimenta: vt in. 4. limitatione dixi: & hoc debeat seruari in vtroque foro. Est ergo regula qd' qui aliquid capere potest, licet solidū capere non possit, potest institui hæres, & grauari alteri restituere purè. ita pbat tex. i. l. cogi. in. §. hi qui solidū. ff. ad Trebellia. vbi gl. 1. ponit exemplū in filio naturali. sed cū spurius hodie possit aliquid à parētibus capere, & æquipare in hoc filio naturali: vt in. d. c. cū haberet. ergo idē est dicendū in filio spurio qd' in naturali. ita i specie determinat Ange. & ibi Io. de Imo. in. l. in tēpus. ff. de hæred. instituen. idem Ange. in. l. 2. C. eo. tit. Alex. in. d. §. hi qui solidū. eandem opin. tenet Bermondus in tracta. de publicis concubinariis. pagin. 317. nu. 20. Pala. Ruuios in repe. c. per vestras. §. 10. nu. 12. qd' etiā videtur tenere Rode. Xuares, licet non se bene firmer, in allegatione. 27. fol. 196. pag. 2. vers. prætereā imò. ex quo apparet qd' licet decisio gl. in. l. eam quam. in verbo, cogitur. C. de fideicommissis. sit iuridica: tñ Doc. ponentes exemplum ibidem de incapace in totum, scilicet de spurio, errant per inaduertentiam, habentes respectum solum ad ius ciuile, vetans spurios à parētibus alimenta relinquere. de quo in d. Authen. ex complexu. C. de incestis nupt. cum similibus. & non respicientes seu considerantes ius canonicum: de quo in. d. c. cū haberet. corrigens in hoc ius ciuile cui standum est. & hanc limitationem. §. d. intelligo veram, vt. §. dixi, quancocunq; constaret in se nullam fraudem continere: aliās non procederet. secundum Io. de Imol. in. d. l. in tempus. Alexan. in. d. §. hi qui solidum. & in. d. l. 2. C. de hæredi. insti. Phili. Corneus in conf. 217. num. 3. vol. 3. Ioā. Gualdenfis in tracta. de arte testandi. titu. 1. cautela. 14. nu. 10.

10 Decimò limita in fratre: nam frater spurius natus ex eadem matre succedit fratri suo spurio. ita probat tex. in. l. si spurius. & in. l. hac parte. ff. vnde cognati. & ita expressè tenet Ludou. de Sardis in tract. de legitimatione. in. 3. parte: cap. de spuriorū successione. q. fi. Matth. de Affl. in decis. 96. Bermōd. in tract. de publicis concubinariis. pag. 358. nu. 78. Catellianus Cotta in Memorialibus iuris: in verbo, bastardus. cl. 1. Circa quam limitationem vide

vide. D. Couarrui. in Epitome de sponsalibus. in. 2. parte. cap. 8. §. 5. nume. 19.

¶ Undecimò fallit quando filius spurius institutus est ab hærede patris. ita concludit Barto. in. l. si his qui ex bonis. num. 3. in. 2. q. ff. de vulgari & pupil. vbi dicit quòd dicta institutio facta in fauorem spurij, est valida: quia ex tali actu testadi non debet presumi fraus. argu. tex. in. l. edicto. in. §. sed hæredem. ff. de aliena. iud. mutan. cau. fact. quem sequuntur ibi omnes Docto. secundum Iaso. nume. 10. Hanc opinionem ante Barto. tenuit Specula. & ibi Io. Andre. in titu. de successione ab intestato. in. §. quid si pater instituit. nu. 30. Bald. in. l. eam quam. num. 54. C. de fideicommissi vbi pro ista opinione adducit glo. in Auth. quibus modis natu. effici. sui. in. §. si na. in verbo. participium. colla. 7. hanc opinionem tenet Alexan. in conf. 51. nume. 3. lib. 2. vbi pro ista opinione adducit tex. in. l. Titij qui testamentum. ff. de his quibus vt indig. in verb. principaliter. vbi dicitur quòd principaliter consideratur institutio quæ fit per hæredem: non autem consideratur institutio remota facta per patrem naturalem in fauorem hæredis. Et hanc opinionem tenet Bermondus in tract. de publicis concubinariis: pagina. 314. nu. 14.

¶ Porro circa hanc regulam cadit quæstio notabilis, An clericus: iam quòd non possit instituere filium vel donare, an possit instituere vel donare nurui. Hanc quæstionem reperio in iure nostro tangi per Hostien. in cap. in. 2. col. de testam. vbi concludit quòd cum talis donatio censetur fraudulenta, quòd nullo modo valeat: per iura quæ ibi allegat, & per. §. d. in hac nostra regul. quam opinionem Hostien. sequitur Io. Andre. ibi & Card. a. colum. nume. 3.

¶ Contra quam opinionem, quia nullus in iure eam post. §. d. tangit, videtur mihi magis verum per sequentia fundamenta: & in primis facit, nam clericus de bonis patrimonialibus potest testari. vt in. c. 1. & in. c. quia nos. de testamentis. & potest etiam testari de bonis acquisitis intuitu ecclesie, ex quadam generali consuetudine nostræ Hispaniæ. vt in. c. ceterum. de donatio. & ibi gloss. in verbo. ratum. ita tenet Syluester in Summa: in verbo. clericus. in. 4. versu. 2. Guido Papa in decisione. 15. Ioan. Bernar. in practica. cap. 124. & ita expresse concludit. D. Couarrui. in. cum in officiis. nu. 9. Quod hodie decisum est per quandam Extravagatam Iulij Tertij nostri

Romani Põtificis. vbi permittitur omnibus clericis tam episcopis quam presbyteris vt possint testari de quibuscumq; bonis acquisitis, siue intuitu patrimonij siue intuitu ecclesie: & sic dico quòd clericus non solum de propriis bonis, verum etiam de acquisitis intuitu ecclesie potest nurui donare. Et quòd talis donatio in se non contineat fraudem, vt presupponunt. §. d. Doct. patet ex sequentibus fundamentis. nam ex tali donatione filio spurio nihil queritur præter alimenta quæ habet ex illis bonis donatis vxori constantè matrimonio. vt in. l. doce ancillam. C. de rei vendic. & in. l. 7. titu. 11. part. 4. traditur per Docto. in. l. in rebus. C. de iure doti. vbi probatur quòd maritus constantè matrimonio est dominus rei dotalis. quòd intelligendum est improprie: vt in. l. 1. §. si vir. ff. ad Syllania. quia maritus tantummodò debet recipere fructus dotis vt alat familiam. vt in. §. d. iuribus. Et patet hoc: quia soluto matrimonio dos reuertitur ad ipsam vxorem, vel ad hæredes eius. & sic talis donatio nõ videtur fraudulenta, cum clericus possit filio suo alimenta relinquere, ne fame pereat. vt in. d. c. cum haberet. de eo qui duxit in matrimo. quam polluit per adult. & in. l. 8. titu. 13. part. 6. & ita dixi. §. in. 4. limita. & dic. j. in regul. sequen. & pater clericus tenetur dotare filiam, cum dos succedat loco alimentorum: vt §. dixi in §. limitatione. Quod non solum habet locum ex bonis patrimonialibus, verum etiam ex bonis intuitu ecclesie acquisitis. vt est gloss. in. c. omnino. 31. distinct. facit quòd. j. dicam in regula sequenti, in. 3. Ampliatione. Et si dicat quòd talis donatio facta nurui esset fraudulenta, quia excederet quantitatem: vt in. d. regula sequenti, in. 3. amplia. hoc esset verum in persona filiorum: sed in persona nurus, hoc non est fraus, ne donatio dicitur excedere quantitatem: cum, vt §. dixi, maritus ex bonis datis vxori suæ à patre clerico præter alimenta, & sic sibi necessaria alia habere nõ potest. Nec obstant dicta in regula sequenti, in. 1. limitatione. Quòd si filius possit alias habere vnde se alat, quòd pater non tenet eum alimentare: hoc est verum quòd pater non tenetur: sed licet non teneat ita vt possit compelli, si vult bene potest. & sic nubere filium cum vxore cui fecit donationem: licet filius, vt §. dixi, habeat dominium. Et si opponatur etiam quòd talis maritus potest institui ab vxore, hoc etiam non obstat cum spurius possit institui ab hærede patris, & valeat institutio:

stitutio: vt supra dixi in. 11. limitatione. Præterea quia est in potestate vxoris instituere maritum vel non: nec etiam obstat quòd isti habeant inter se filios, & post mortem matris hæreditas clerici ad eos deueniat: quia tunc donatio non censetur fraudulenter facta, cum clericus possit instituere nepotes ex filio spurio natos: vt supra dixi in secunda limitatione, in fine. & sic non est fraus quòd post mortem aui clerici, vel matris, hæreditas vel donatio perueniat ad nepotes filij spurij clerici. Et sic concludo valere talem donationem per supradicta fundamenta, & per alia quæ ex supra dicta regula & sequenti possunt colligi. verum etiam si post mortem nurus cui clericus fecit donationem, illud quod ex donatione peruenit ad nurum, & sic ad vxorem filij spurij, veniat ad hæredes vxoris soluto matrimonio: isti hæredes tenerentur maritum, & sic filium spurium alimentare ex hæreditate clerici, si filius alias non habet vnde se alat. non per text. in Authenti. præterea. C. vnde vir & vxor. sed per dicta in sequenti regula, in quarta ampliatione. vbi non solum parentes, verum etiam hæredes ipsorum tenentur alere filium spurium. Quæ opinio supra dicta maxime procedit si talis donatio esset nurui à clerico facta antè quàm cum filio contrahat matrimonium: licet postea contrahat: cum post donationem sit in arbitrio vxoris contrahere matrimonium cum filio eiusdem clerici vel non.

Regula. cccclxvii.

Filius spurius de iure canonico, debet habere alimenta à parentibus. Hanc regulam probat tex. in cap. cum haberet. in fine: de eo qui duxit in matrimonium quam polluit per adulterium. Circa quam regulam vide Docto. supra positos in præcedenti regula: & Lambertinum: vbi circa alimenta plura adducit, in tracta. iuris patronatus: in tertia quæstione principali. 3. libri. à primo articulo vsque ad finalem: folio. 392. cum lex sequentibus.

¶ Amplia. 1. vt dispositio huius regulæ feruetur in vtroque foro: quia ius ciuile in hoc corrigitur per supra dictum tex. in dict. cap. cum haberet. ita probat glo. in dict. cap. cum haberet. in gloss. fina. in fina. verbis. vbi hoc tenent Docto. sequendo dict. gloss. præcipue

Abb. nume. 5. & hanc opinionem dicit esse communem Philip. Deci. in cap. clerici. nume. 4. de iudi. & in cap. in presentia. num. 115. de probatio. Hanc etiam opinionem dicit esse communem Franci. de Ripa in repe. l. si vnquam. q. 27. nume. 68. C. de reuocand. donatio. & in Rubri. ff. de verborum obligatio. num. 58. Eandem dicit communem Anto. Corsetus in singulari incipienti, Filij spurij. & in Reperitorio ad Abb. in verbo, alimenta. eandem opinionem dicit etiam communem Io. de Neuzanis in sua Sylua nuptiali: libr. 3. nume. 25. Bermondus in tracta. de publicis concubinariis: pagina. 347. nume. 62. Calcaneus in conf. 62. nume. 12.

2. Amplia secundo non solum procedere in vita, verum etiam in morte: nam parentes in morte possunt relinquere alimenta filiis spuris. ita tenet Barto. in. l. fina. num. 7. ff. de his qui bus vt indignis. vbi dicit quòd filio potest aliquid relinqui à patre tempore mortis: tantum vt sufficiat illi ad alimenta. quem sequitur Roderi. Xarez in lectura. l. 1. titu. 6. lib. 3. fori. fol. 91. pagi. 1.

3. Amplia tertio habere etiam locum in dote: nam pater tenetur dotare filiam spuriam, & potest aliquam rem ei assignare in morte, pro dote. Ratio est: quia dos succedit loco alimentorum: & bonum est argumentum de alimentis ad dotem. vt in. l. cum post. in. §. gener. ff. de iure dotium. & in. l. prima. ff. solut. matrimo. ita tenet Barto. in dicta. l. fina. nume. 7. ff. de his quibus vt indignis. Abb. in dict. cap. cum haberet. num. 5. Roderi. Xarez in dict. l. 1. titu. 6. libro. 3. fori. fol. 91. pagi. 1. & vide quod supra dixi in regu. præcedenti, in. 5. limitatione. Quòd nõ solum habet locum in laicis, verum etiam in clericis: quia clerici tenentur dotare filiam ratione alimentorum, tam de iure canonico quàm ciuili. ita tenet Barto. in dict. l. fina. ff. de his quibus vt indignis. & in vxorem. in. §. pater. ff. de lega. 3. quem sequitur Guillel. Benedict. in repet. c. Rainuntius. in verbo, dotem quam ei dederat. nume. 43. Ioan. Baptista Caccialupus in repe. l. si qua illustis. num. 92. C. ad Orphicia. Cifuentes in l. 9. Tauri. nume. 9. Quòd non solum habet locum in bonis patrimonialibus, verum etiam ex bonis intuitu ecclesie acquisitis, ita probat gloss. in cap. omnino. 31. distinctio. & ita tenet per eam, vbi eam notabiliter declarat. Papias Ruuios in repetitio. cap. per veras. §. 23. nume. 13. Bermondus in dicto tracta. pagi. 337. num. 53. & 54.

¶ Quod

¶ Quod est verū nisi dos excederet magnā quantitatem: quia tunc præsumeretur fraus: se cundū Bar. in. l. i. C. de nat. liberis. eandem opi. tenet Abb. in consil. vol. 2. facit tex. in. l. filia. ff. de lega. 3. & in. l. quarto. ff. de iure dotium. Ioā. Gualdensis in tract. de arte testandi: titu. 1. cautela. 14. nu. 13. Rodericus Xuares in. 5. dict. loco. Nicolaus de Vbaldis in tract. de successio. ab intestato: in. l. parte, num. 50. Nicolaus Boerius in decisio. 127. num. 7. Guillemus Benedictus in repe. c. Rainuntius. in verb. & uxorem nomine Adelasiam. decisio ne. 5. num. 126. de testamentis. Matthesellanus in tracta. de successio. ab intestato: in. 3. membro primi articuli, num. 18. Cifuentes in. l. 9. Tauri. num. 10. Chassan. in consuetudinibus Burgundia: in tit. des successions. Rubr. 8. §. 3. num. 11. fol. 285. col. 2. Caccialupus in repe. l. si qua illustris. num. 91.

¶ Quod tamen hodie de iure regio est taxatum vsq; ad quintam partem bonorum patris quam potest relinquere filiis spuris pater vel mater in vita vel in morte: de qua filij possunt ad libitum disponere in vita vel in articulo mortis, etiam quantum ad proprietatem. vt probatur in. l. 9. & 10. in legibus Tauri: & ibi Cifuentes & Docto. Pala. Ruuios in repe. c. per vestras. §. 24. nume. 10. Xuares in lectura. l. 1. tit. 6. lib. 3. fori, fol. 91. pagi. 2.

4 Amplia quartò procedere vt non solum pater & mater teneantur eis alimentare, verum etiam successores ipsorum. ita tenet Bald. in Authent. licet. C. de naturali. libe. & notatur in. d. c. cum haberet. Chassan. in consuetu. Burgun. in titu. des successions. Rubri. 8. §. 3. fol. 284. col. 3. num. 3. Eandem opinionem tenet Bermondus in tracta. de publicis concubinariis: pagi. 336. nume. 52. Laurentius Calcanus in consil. 62. num. 17. Matthesellanus in singu. 148. Abb. in consil. 115. in. 2. volu. Et pro ista opinione est tex. de iure regio in. l. 8. titu. 13. part. 6. Quod etiam procedit si fiscus sit heres. ita tenet Pala. Ruuios in repe. cap. per vestras. §. 24. nume. 8. & 9. & sic quòd quando curq; bona sunt confiscata, fiscus teneatur alimentare filios, etiam spurios.

5 Quintò amplia habere locum in filiis incestuosis. ita notabiliter per. S. d. text. in. d. c. cum haberet. tenet expressè Nicol. de Vbaldis in tract. de successio. ab intestato. in. l. parte, nu. 46. Quod ante eum tenuit Io. de Imol. in. l. ex facto. in. §. si quis rogatus. el. i. in. 5. col. nu. 7. ff. ad Trebellia. D. de Segura in. l. cohære di. in. §. cum filij. num. 123. ff. de vulgari & pu

illa. Hanc opinionem tenet D. Couarrui. in Epitome de sponsalibus: in. 2. parte, cap. 8. §. 6. nume. 6. in fine. Quæ opinio comprobatur per tex. in. l. 9. Tauri: vbi permittitur matri vel patri relinquere filiis incestuosis quin tam partem bonorum suorum ratione alimentorum: licet contrarium teneat Bald. in Authen. ex complexu. nume. 1. C. de incestis & inuti. nupt. & Pala. Ruuios in. d. l. 9. nu. 50. Tauri. & Ludoui. de Sardis in tracta. de naturali. liberis: in. §. de obligatione inter patrem & filium. num. 4. in fine. & primam opinionem contra Bald. tenet Roderi. Xuares in. l. 1. titu. 6. lib. 3. fori, fol. 91. pagi. 2.

6 Amplia sextò procedere vt pater vel mater pro anima filij spurij præmortui possit in vita sua donare, vel in morte relinquere: quia licet post mortem cibo non indigeat corporali, tamen necessarius ei est cibus spiritualis pro anima: & cui debetur cibus corporalis, fortius debetur ei spiritualis pro redemptione anime. ita tenet Io. Faber in. §. poenales. In situ. de perpetuis & temporalibus actio. nu. 8. in fine. quem sequitur Guillel. Benedictus in repe. cap. Rainuntius. in verbo, & uxorem nomine Adelasiam. decisio. 5. nume. 125. de testament.

7 Amplia septimò habere locum etiam in nepote vel pronepote: nam auus & proauus de hinciente patre vel matre tenentur alere nepotes & pronepotes. ita per tex. in. d. c. cum haberet. in fine, tenet Nicola. de Vbaldis in tracta. de successio. ab intestato. in. l. parte, nu. 47. quem sequitur Bartholome. Soci. in consil. 161. nu. 1. lib. 2. col. 2. vers. quartò & vltimò præmitto. eandem opinionem tenet D. Couarrui. in. d. Epitome, in. 2. parte: cap. 8. §. 6. nu. 16. vbi dicit quòd non obstat tex. in. l. 5. titu. 19. part. 4. vbi probat tex. filios spurios alendos esse à matre, auo, & proauo materni generis. quia tex. ille loquitur secundum rigorem iuris ciuili: non autem attendit æquitatem iuris canonici, de qua in. d. c. cum haberet.

¶ Limita primò hanc regulam non procedere quòd curq; filius habet vnde se alar: nam tunc pater nō tenetur eum alere. ita probat tex. in. l. si quis à liberis. in. §. sed si filius. ff. de libe. agnoscen. eandem opinionem tenet Anto. de Butrio, & ibi Abb. in. d. c. cum haberet. num. 10. Baptista Caccialupus in rep. l. si qua illustris. nu. 93. C. ad Orphicia. Bartholome. Soci. in consil. 121. num. 47. lib. 4. Lauren. Calcanus in consil. 62. num. 14. Nicola. de Vbaldis in tracta. de successio. ab intestato. in. l. parte,

parte, nu. 49. Philip. Deci. in consil. 576. Alex. in consil. 74. num. 4. lib. 2. Hanc etiam opinionem tenet Bermondus in tracta. de publicis concubinariis: pagi. 339. nume. 58. vers. sed aduerte. Cifuentes in. l. 9. num. 1. Tauri. vbi concludunt quòd quòd curq; tales filij habent vnde se alant, vel possunt se aliis suis laboribus alimentare, patres ad hoc non tenentur. Quæ limitatio in se maximam æquitatem de iure videtur continere: quia ratio finalis supra dictæ regulæ est, nè filij spurij priuati alimētis, pereant fame. quæ ratio cessat quòd spurius habet bona vel artem ex quibus potest se alimentare: nam tunc cessat dispositio huius regulæ: & cessante ratiōe, cessare debet dispositio legis. vt in. l. adigere. in. §. quauis. ff. de iure patronat. De iure regio probatur in. l. 6. titu. 19. part. 4. Quod tamen intellige procedere nisi dedecus sit filiis artem quam sciunt exercere. ita concludit Barto. in tracta. de alimentis. quem sequuntur supra dicti Doctores. & ita tenet Pala. Ruui. in rep. c. per vestras. i. §. 23. nu. 7. D. Couarrui. in. d. Epitome de spōsa. i. 2. part. c. 8. §. 6. nu. 9.

2 Limita. 2. quòd curq; pater eget & non habet vnde possit prædictos filios alere: nā tunc non tenet vltra q̄ facere potest. ita probat gl. in. d. c. cum haberet. & ibi Abb. per eum, nu. 10. De iure regio probatur in. l. 5. titu. 19. part. 4.

3 Limita. 3. quòd talis filius cōmisit aliquam ingratitude. contra patrem: nam omnes causæ sufficientes ad exheredandum filium de quibus in Authen. vt cum de appellatione cognoscitur. in. §. causas. colla. 8. glo. in cap. Quintauallis. de iure iuran. sufficiunt ad priuandū eum alimentis. ita probat gloss. in. l. si quis à liberis. in. §. idem iudex. in verb. detulerat. ff. de libe. agnoscen. & in. l. fina. in verbo, promerueris. C. de alendis libe. & ita expressè tenet Abb. in. d. c. cum haberet. nu. 10. & facit quòd. S. dixi in regu. 368. in. 3. limitatione.

Regula. ccclxviii.

Filius non potest institui à patre sub conditione casuali vel mixta, nisi sub contraria exheredetur: alioquin testamentum est nullum. Hanc regulam probat tex. in. l. si pater. C. de institutio. & substitutio. ibi, iure testatus non videretur. Facit etiam text. in. l. 1. ff. de iniusto rupto. tex. in. l. Lucius. in verbo, nullus esse momenti. ff. de conditio. & demonstrationib.

¶ Hanc regulam limitat quatuor modis Bernard. de Luco in Regu. 727. remittendo se ad Iaso. in dicta. l. si pater.

Eandem etiam ampliat quinque modis, & limitat vno & viginti modis, Gerardus Albertinus in repe. d. l. si pater. à nu. 62. vsq; ad nume. 131. C. de institutio. & substitutio.

¶ Circa quam regulam notandum est quòd hodie corrigitur. S. d. l. si pater. & talis conditio reiicitur de medio vsque ad legitimam filij, & valet testamentum. ita tenet gloss. in dicta. l. si pater. in verbo, erat. & in. l. suus quòque. in verbo, constat. ff. de hæredib. instiguen. Quam opinionem tenet Barto. in. d. l. si pater. num. 2. vbi dicit q̄ vsq; ad suam tempus omnes Docto. tenuerunt contra. S. d. gl. in. d. l. si pater. pro qua opinione adducit textum in. l. scimus. in. §. cum autem. C. de inofficio testamen. quam opinionem gloss. & Barto. dicit esse communem Iaso. in dicta. l. si pater. nu. 19. & ibi Alexand. & Docto. præcipue Jacobi. de S. Geor. nu. 13. vbi dicit q̄ in quæstione facti obtinuit secundū opin. illius gloss. & q̄ ita fuit iudicatum per tres sententias. Eandem opinionem vbi latissime eam examinat, & dicit. S. dictam regulam esse correctam per tex. in. d. l. quoniam in prioribus. C. de inofficio testamen. tenuit Roderi. Xuares. vbi plura in hoc adducit, in repeti. dict. l. quoniam in prioribus. fol. 6. col. 3. vers. sed ad pleniorum intellectum huius legis. à num. 1. vsq; ad finem. & idem Xuares in ead. repet. foli. 14. in. 5. ampliatione, per totam. eandem opinionem tenet Fran. de Ripa in Rubri. ff. de vulgari. num. 157. Bernard. de Luco in dic. regul. 727. Montaluis in glo. l. 9. titu. 4. part. 6. eandem opinionem tenet Guillel. Benedictus. in repeti. cap. Rainuntius. in verbo, deliquit. nu. 28. de testamē. Pro qua opinione videtur tex. de iure regio in. l. 9. & 11. titu. 4. part. 6. & in. l. 17. titu. 1. part. 6. in fine. ibi, deuen la auer libre y quita sin embargo y sin agrauamiento y sin ninguna condicion. Licet aliqui Docto. quos refert Roderi. Xuares in. d. fol. 6. teneant contrariam opinionem gloss. & Barto. & licet opinionem contrariam dicat esse veriorum Philip. Deci. in. d. l. si pater. nu. 14. in penult. col. in medio. vers. in fine glossæ. sed ibi etiam dicit opinionem. S. d. Barto. & glossæ esse communem. quam opinionem Decij sequitur Io. Corasius in Rubri. nume. 9. C. de impuberum & aliis substitui.

Regula. ccclxix.

v Filius

Filius familiās nō tenetur de mutuo. Hanc regu. pbat tex. in. l. 1. & ibi Doc. ff. ad Macedonia. De iure regio est tex. in. l. 4. tit. 1. par. 5. circa quam regulam vide Docto. in. l. 4. §. 1. ff. q. cū eo. Iaso. l. qui cū se. ff. de re iud. Bal. in. l. Macedoniani. C. ad Maced. Iaso. in. l. si filiū familiās. ff. si cert. petatur. Gome. in prin. ci. In situ. de actio. num. 47. Alciatum in tracta. p̄sumptionū. in. 1. reg. p̄sumptio. 42.

- H**anc regulam limitat quinq; modis text. in. l. 2. C. ad Macedonia. eandem regulam limitat vñdecim modis Petrus de Vuzola. in practica artis notariatus. in. §. de filiofamiliās & vñ de dicatur. a numero. 25. vsque ad finem. & ibi a num. 2. vsq; ad nu. 25. tractat materiam huius regulæ. quas. 11. limitationes ante cum posuit glos. in. §. illud. in verbo. senatus In. l. quod cum eo.
- 1 **V**itra quas limitationes limitat. a. 1. quando cunque filiū familiās recipit pecuniā mutuo ab altero fratre qui etiā erat in potestate patris. ita probat gl. in. l. frater a fratre. in gl. magna. verfi. item quarto. ff. de conditio. inde. quæ vult q̄ alter frater obligetur naturaliter & ciuilitur. & cum effectu. & sic glo. non vult q̄ habeat locum senatus consultum Macedonianum. Quam glo. ad hoc ponderat Salicetus ibi. Bald. in. l. si. col. 3. circa finem. C. quod cum eo. eandem glos. dicit esse veram & non habere contradicētem in hoc. vbi assignat rationem huius similitudinis. Iaso. in. l. frater a fratre. in. 1. lectura. nu. 36.
  - 2 **L**imita secundò non procedere in foro conscientie: nam filiū familiās qui utitur exceptioe Macedoniani. vbi verè fuit sibi mutuum. peccat. ita concludit Innocen. in. c. quia plerique. num. 5. de immunita. ecclesi. quem sequitur ibi Abb. num. 26. Alexand. in additio. ad Barto. in. l. 1. in. 1. additione. ff. ad Macedonia. Iaso. in. l. si filiusfamiliās. num. 1. ff. si certum petat.

Regula. cccclxx.

Filio studēti mutuum factum. potest repeti a patre. Hanc regulam probat tex. in. l. sed Iulianus. in. §. p̄inde. & ibi glo. ff. ad Macedonia. & ibi Barto. gloss. in. l. Macedoniani. in verbo. non reculeret. C. eod. titu. Hanc opinionem tenet Bald. in. l. omnī modo. in §. imputari. colum. fina. C. de inofficio. testamen. Alexan. in. l. fina. C. de nego. gestis. Socinus in regula. 137. in. 1. limitatione. De iure regio probatur in. l. 6. titu. 1. part. 5.

Amplia primò habere locum si receperit libros comodatos. & postea moriatur: nam tenetur pater eos restituere sicut mutuum. ita tenet Ioā. de Anania in. c. 1. de Magistris. Petrus Rauennas in Alphabeto suo. in verbo. scholaris. quos sequitur Petrus Rebuffus in tract. de priuilegiis scholarium: priuilegio 58. numero. 2.

Amplia secundò etiam si contravoluntatem patris filius esset in studio: nam tunc pro ea parte quam domi expensurus erat pater. indistinctè tenetur. vt in. l. 3. in. §. proinde. ff. de in rem verso. & ita expressè per illum tenet Petrus de Vuzola. vbi hoc declarat. in practica artis notariatus. §. de filiofamiliās. & vñ de dicatur. num. 30.

Amplia tertio habere locū in monacho: nā si abbas mittit monachum ad studium. in dubio videtur se obligare ad expensas factas per monachum in studio. ita expressè concludunt Doct. p̄cipue Francisc. Aretit. vbi hoc notabiliter declarat. in. c. ex parte. num. 13. & 14. de accusatio.

Amplia quarto non solum habere locum in filio studente. verum etiam in alio quocunq; filio quandocunq; fecisset se debitorem vt se aleret: quia tunc teneretur pater soluere illud debitum contractum pro alimentis. vt notat in. l. libertis quos. in. §. 1. ff. de alimen. & ciba. lega. & ita expressè tenet Matth. de Afflict. in decisio. Neapoli. decisione. 10. num. 4. Fran. Areti. in. d. c. ex parte. num. 13.

Limita primò quando filius erat aptus ad studium. & studebat: alioquin pater non tenet. vt in. l. Stichus. ff. de lega. 3. Quod tamen est verum quando filius erat in studio contravoluntatē patris: si verò esset in studio de voluntate patris. tunc siue filius bene studeat siue non. pater tenetur: nisi pater crederet filium bene studere. & creditor sciebat eum non dare operam literis: tunc patri daretur exceptio contra mercatorem petentem pecuniam mutuam. argum. text. in. l. si quis cū sciret. ff. de vfucapio. pro empto. & in. l. cū quis. ff. de solutio. & ita expressè tenet Petrus Rebuffus in. d. tra. de priuilegiis scholarium: priuilegio. 58. nu. 6. & 9.

Limita secundò procedere tantummodò vsque ad eam quātitatē quā pater solebat subministrare filio: nō vltra. ita pbat tex. in. d. l. sed Iulianus. in. §. qd̄ dicit. ff. ad Macedonia. & ita expressè tenet ibi Salic. & Alberi. nu. 10.

Tertio limita habere locū considerata patris facultate & alia familia: & secundū hoc debet

hoc debet iudex arbitrari vt pater teneatur. & non vltra. ita tenet Alberi. in. d. l. sed Iulianus. in. §. quanquam. num. 11. ff. ad Macedonia. quem sequitur Petrus Rebuffus in dicto tracta. de priuilegiis scholarium: priuilegio 58. num. 7. nam saltem tenebitur pater ad illam quantitatem quam domi studens erat impensurus. & non vltra: quia ibi non vivebat vento. vt lupus. vt dicit gloss. in. l. fina. C. de alimen. pupil. p̄stan. facit quod. §. dixi in. 4. ampliatioe. Quam limitationem intellige quādo filius erat in studio contravoluntatem patris: vt etiam dixi. §.

Quartò limita quandocunq; constaret q̄ pater providebat filio suo de rebus necessariis: nā tūc pater nō tenet de mutuo facto per filium etiam studentem. ita probatur de iure regio in. l. 2. titu. 19. part. 4. Quod tamen est verum quandocunq; is qui mutuauit filio. sciebat quod pater providebat ei de rebus necessariis: secus tamen si hoc ignorabat: nam tunc bene potest agere cōtra patrem. vt in. l. sed & si pupillus. in. §. pro scribere. ff. de institoria. & in. l. fina. ff. pro suo. & ita expressè tenet Salicetus in. d. l. sed Iulianus. in. §. quod dicitur. in finalibus verbis. ff. ad Macedonia.

Quintò limita non procedere hodie de iure regio. vt in pragmati. 6. de Valladolid. Anni Domini. 1542. vbi fuit statutum quod si aliquis mutuaerit vel viderit aliquam rem filio scholari. non possit mutuum vel debitum a patre vel a matre petere. nisi ab ipso met filio. Quam pragmaticam intelligo veram nisi clarissimè constitisset quod pater non providebat filio suo de alimentis necessariis in studio: quia tunc illud quod appareat esse mutuatum filio. bene posset a patre peti. non obstante supra dict. pragma. vt supra dictum est.

Regula. cccclxxi.

Filius scholaris nō tenet libros a patre datos. post eius mortem conferre. licet cum fratribus succedat: sed eos habebit p̄cipuos. tex. est & ibi glo. in. l. quæ pater. ff. familie herciscum. & in. l. filie cuius. C. eod. titu. & ibi Cinus & Salic. Bart. in. l. 1. §. nec castrense. ff. de collatione bonorum. gloss. in pragmatica functione: in titu. de collationibus: in. §. vt liberius. & hæc opinio est communis secundū Iaso. in. l. filia licet. in fin. C. de collatio. Alberi. & Alexand. in. l. si donatione. in fine. eod. titu. Fabianus de Monte. in repe. Auth.

nouissimè. q. 26. in prin. C. de inofficio. testamen. Alexan. in conf. 50. num. 17. lib. 6. & in conf. 149. in fine: lib. 7. Io. Samson in Consuetu. Turonē. in titu. de succession de gens roturiers. fo. 309. col. 4. Pala. Ruuios in. l. 17. Tauri: nu. 16. & ita expressè tenui in regula. 222. in 3. limitatione. De iure regio probatur hæc regula in. l. 4. titu. 4. part. 5. in fine. & in. l. 5. titu. 15. part. 6. Et circa hanc regulam vide vltra Docto. in. l. si donatione. & in. l. filia licet. C. de collatio. Vitalem Nemausensem in tract. de collatio. q. 5. num. 10.

Hanc regulam ampliat quatuor modis. & limitat quinque modis. Petrus Rebuffus in tracta. de priuilegiis scholarium: in priuilegio. 55. a num. 1. vsque ad finem.

Regula. cccclxxii.

Filius potest compellere patrem vt sibi ministret sumptus & expensas in studio. Hanc reg. probat tex. in. l. de bonis. in. §. non solū. ff. de Carboniano edicto. Cuius verba sunt: Non solum alimenta p̄stari debet pupillo. sed etiā in studia. & ceteras necessarias impensas debet impendere pro modo facultatum. Et licet non loquatur de patre. tamen tex. & ibi expressè Doc. in patre loquuntur. in l. Macedoniani. C. ad Macedonia. & ita tenet Vitalis Nemausensis in tract. de collationibus. q. 5. nu. 1. in finalibus verbis. Bartholomæus Bologninus in rep. Auth. habita. C. ne filius pro patre. num. 267. Circa quam regulam vide. §. posita in regu. 270.

Hanc regulam ponit cum quatuor limitationibus Petrus Rebuffus in tracta. de priuilegiis scholarium: priuilegio. 53. a nu. 1. vsq; ad finem.

Regula. cccclxxiii.

Filia clam contrahens matrimonium. potest a patre exheredari. Hanc regulam probat tex. in. l. 49. Tauri. Circa quam regulam vltra Docto. ibi. vide Pala. Ruui. in repe. cap. per vestras. in. 3. notab. §. 6. cum sequenti. D. Couarruu. in Epitome de sponsalibus: in. 2. parte. c. 3. §. 8. nu. 5. & in ead. 2. parte. cap. 6. in prin. nu. 7. Chassanæ. in consuetud. Burgun. in titu. de iustices. Rubric. 1. §. 4. fol. 32. col. 4. num. 16. cum sequen. Paul. Parisi. notabiliter in conf. 29. per totum. lib. 3. Matthæ. de Affli. in constitutionibus Neapolita. lib. 3. Rub. 19. num. 1. cum aliis.

v 2 **H**anc

¶ Hanc regulam limitat quinque modis. D. del Castillo in dicta. l. 49. Tauri. nume. 3. in glo. in verbo, a sus hijas.

Regula. ccclxxiiii.

Fisci priuilegia quot sint, vide. 31. quos ponit Paul. de Ca. l. l. si in te. nu. 3. C. de priuilegiis fisci. & trigintaduo priuilegia ponit Io. Gallus in quæstio. per Arresta Parlamenti Parisiensis decis. q. 156. fo. 180. col. 2. cū seq. ¶ 66. priuilegia ponit Iacobi. de. S. Geor. in tracta. feudorum: in verbo, sed an Princeps. à nume. 2. vsque ad finem. ¶ Præterea. 91. priuilegia ponit Matth. de Affli. in. c. si duo fratres. à nu. 15. vsq; ad nu. 106. de fratribus de nouo inuestitis. in v. sibus seu. ¶ Ad hæc vide. 140. priuilegia fisci que ponit Fran. Luca. de Parma in tract. de fisco & eius priuilegiis: in. 1. parte, à nu. 7. vsque ad finem.

Regula. ccclxxv.

Fiscus ratione partis hereditatis quam habet cum socio, potest vendere totam hereditatem. Hanc reg. probat tex. in. i. multum interest. C. de comuni. rerū aliena. & in. l. vnica. C. de venditione rerū fiscalium. lib. 10. & ibi Bar. & Doct. & hanc regul. per. S. d. iura vltra Docto. vbi. S. ponit Abb. in. c. ratio nulla. nu. 2. de præben. Phil. Decius in. c. cum omnes. in. 2. lectura: nu. 38. & de constitutio. & in. confi. 23. nu. 7. Io. Gallus in quæstio. per Arresta Parlamenti decis. qu. 156. in. 19. priuilegio. Matthæ. de Afflictis in. c. si duo fratres. nu. 14. de fratribus de nouo beneficio inuestitis. in v. sibus. feudo. & in tract. de iure ptomi feos. in prin. nu. 16. & alios quāplures Docto. quos. S. allegauit in regu. 295. in. 3. limitatione. ¶ Amplia primò etiam si fiscus in tali re comuni haberet minimā partē. ita probat tex. in. d. l. 1. C. de venditione rerū fiscalium. lib. 10. ¶ Amplia secundò idem esse in ecclesia. ita tenet Pyrrhus Engleber. in. d. l. vnica. quā op. dicit se consulendo tenuisse, & comparando fiscum & ecclesiam, Andreas ab Exea in cap. cum omnes. nu. 154. de constituto. Io. de Platea in. d. l. vnica, nu. 1. C. de venditione rerū fiscalium. lib. 10. vbi hanc opin. ante omnes tenuit. ¶ Amplia tertio habere locum in re obligata fisco, & alteri priuato, vt etiam fiscus possit totam vendere. vt in. l. res quæ. in. §. 1. ff. de iure

fisci. & ita tenet Bal. in. d. l. vnica, nu. 7. & ibi Bart. nu. 3. Io. de Platea ibi nu. 3. Salice. in. d. l. multum. nu. 2. C. de comuni. rerū aliena.

4 Amplia quartò vt etiam fiscus possit totam rem comunem pignorarē. vt est glo. in. l. vnica. C. si comunis res pignori data sit. in glo. fina. & ibi Petrus de Bellapertica. Salice. in. d. l. multum. nume. 2. in fina. verbis. & Bald. Ioan. de Platea in dicta. l. vnica, de venditione rerū fiscalium. lib. 10. num. 1.

5 Amplia quintò etiā si res sit diuidua. ita probat glo. in. d. l. vnica, in verbo, distrahatur. quā ibi sequitur Odofredus. C. de venditione rerū fiscalium. li. 10. & ibi Bar. nu. 2. vbi dicit qd si est utilitas fisci, quia maiori pretio venditur tota domus quam pars: vt in. l. Mæuius. in fine. ff. familia herciscundę. in distincte totum potest vendere fiscus: cum hæc regula sit permissa in utilitatem fisci. vt in. d. l. 2. & ibi gl. C. de comuni. rerū alienatarum. aliās esset secus: cū nulla tūc fisci verteretur utilitas. quem sequitur Salice. in. d. l. 2. num. 1. in fine. Ioan. de Platea: vbi per illud dictum Bart. limitat. S. d. regulam in. d. l. vnica, nu. 1. col. 1.

6 Amplia sextò vt in tantum procedat qd totū pretium rei comunis debet emptor soluere fisco: & soluendo emptor fisco, liberatur ipse emptor: licet fiscus teneat socio partē suam pretij tradere. ita tenet Bald. in. d. l. 2. C. de comuni. rerū aliena. facit tex. in. l. fenatus. & in. l. res quæ. in. §. 1. ff. de iure fisci. Barto. in. d. l. vnica, nu. 4. quos sequitur Fran. Lucanus de Parma in tract. de priuilegiis fisci. in. 1. parte, nu. 36. quam opinionem tenet Salice. in. d. l. multum. nu. 2. glo. in. d. l. vnica: in verbo, redigatur. & ibi Ioan. de Platea. C. de venditione rerū fiscalium.

1 Limita primò non procedere quādoq; fiscus haberet tantemmodò vsufructum: nam tunc ratione vsufructus, non potest vendere proprietatē. ita concludit Bald. in. d. l. multum interest. nu. 4. C. de comuni. rerū aliena.

2 Limita secundò non procedere quando fiscus non interpellauit primò socium, an vellet emere partem suam: nam ad hoc vt procedat hæc regula, debet fiscus prius interpellare socium. ita tenet Bald. in dicta. l. secunda. C. de comuni. rerū aliena. quem sequitur Fran. de Ripa in. l. serui electione. in. §. Labeo. nu. 15. ff. de lega. 1. Iaso. in. l. fina. nume. 11. C. de iure emphyteu.

Regula. ccclxxvi.

Forma

glo. 6. num. 238.

Regula. ccclxxviii.

Forma rei preempta, si aliquid ex materia remaneat, potest durare circa illud qd remanet prior dispositio ac ius, actio, & obligatio. Hanc regulam probat tex. in. l. domo pignori data. ff. de pignoriati. actio. & in. l. Paulus. in. §. domus. ff. de pigno. vbi combusta domo pignorata, vel diruta, ita quòd ad aream sit redacta, durat pignus in ea. Facit tex. in. l. seruum filij. in. §. si pocula. ff. de lega. 1. vbi legatum poculorum debetur, licet defierint esse pocula, & fuerint ad massam redacta. facit etiam tex. in. l. si seruus. in. §. bove. ff. de conditione furti. vbi mortuo bove mihi subtracto, possum vendicare carnes, corium, & cornua. Eandem regulam probat etiam tex. in. l. si ego. in. §. idem ait. ff. de Publicia. in rem actio. vbi diruta domo com petit habenti Publicianam actio ad aream & cæmenta.

¶ Hanc regulam ampliat decem modis, & limitat nouem modis, Albertus Brunus in tracta. de interitu & preemptione. in. 6. conclusionē: à nu. 23. vsq; ad nu. 49. in. 17. volu. tracta. diuerforum doctorum: fol. 91. col. 4.

Regula. ccclxxvii.

Forum sui originis mutat mulier nubendo viro alterius fori. Hanc reg. probat tex. in. l. cum quædam puella. ff. de iurisdic. omni. iudi. & in. l. exigere dotē. ff. de iud. & in. c. 1. de sponsa. & in. l. fin. in. §. idem rescripserunt. ff. ad municipa. Circa quam regulam vltra Docto. in. S. d. locis, vide Chassanę. in. Consuetu. Burgun. in. titu. des droictz. Rubri. 4. §. 2. fol. 134. col. 3. num. 12. in versi. aduerte quòd si vir. Fran. Curti. Junio. & ibi Iacobinum in dict. l. cum: quædā puella. & in. d. l. exigere dotem. Felin. in. dict. c. 1. nume. 24. de sponsa. Iaso. in. l. si arrogator. num. 42. de adoptio. Augustinum Beroum in. q. 108. Tiraquell. in. ll. connubia. in. glo. l. nu. 50. Hieronymū Gratum in. cons. 13. lib. 2. & ea quæ. j. dicam in regula incipienti, Statutum.

¶ Hanc regulam ampliat tribus modis Iaso. in. d. l. cum quædam puella. à nu. 1. vsq; ad. 4.

1 Limita primò non procedere in vxore putatiua. vt in. l. de iure. in. §. fina. ff. ad municipa. glo. in. cap. eos. 32. distinct. & in. cap. 3. in glo. ad finem. 11. q. 1. & in. l. vitima. in. §. item rescripserunt. el. 2. in. 3. q. ff. ad municipa. Bal. in. cap. iurauit. in. prima colum. & ibi Felin. in. vltima colum. de probatio. Andre. Tiraquel. vbi refert alios Doct. in. ll. connubialibus: in

Forum sortitur quis ratione delicti. Hanc regulam probat tex. in. cap. postulasti. & in. c. final. de foro compe. & in. l. prima, & in. Authen. qua in prouincia. C. vbi de crimini bus agi oportet. in. l. prima. C. vbi senato. vel clari. in. c. si peccauerit. 2. q. 1. & in. c. placuit. 6. q. 3. cum aliis. De iure regio est tex. in. l. 32. titu. 2. part. 3. ibi, la dozena es por razon de hierro o de mal faltria que huuielseecho en la tierra. & in. l. 15. titu. primo, part. 7. Circa quam regulam vide Abb. & Docto. in. cap. primo: de rapto. Hippoly. in. l. vnica. nume. 123. C. de raptorib. virginum. eundem Abb. & ibi Docto. in. cap. fina. nume. 6. de foro competen. Marian. Soci. vbi ponit. 27. quæstiones circa hanc regulam in. cap. postulasti. à numero 5. vsque ad numerū. 12. de foro competen. Nicola. Boëri. in. decisione. 29. Chassanę. in. consuet. Burgun. in. tit. des adueuz. Rub. 12. §. vni col. fol. 364. col. 2. à nu. 1. vsq; ad finem. Alciat. in. c. perniciosam. à nu. 66. vsq; ad nu. 73. de officio ordina.

¶ Hanc regulam limitat sex modis Socinus in. regu. 335.

1 Amplia primò pcedere in Imperatore vel Rege: qui si delinquat in territorio episcopi, poterit per eum puniri. vt est gl. in. c. duo. 96. distinct. & in. c. quoniam. 18. distinct. facit tex. in. c. cum apud Thessalonica. 11. q. 3. qd' intellige præmissa tñ monitione canonica: iuxta tex. in. c. nouit. de iudi. ita tenet Hostiē. Anto. & Io. de Imo. in. c. perniciosam. de officio ordi. Quod ipsi restringunt nisi Princeps delinquens esset nimis seuerus vel iniurius: quia tunc delinquens, episcopus non debet eum punire, sed relinquere iudicio Papæ. Quod dictum videtur potius esse de consilio quàm de iure: secundum Alciatum ibi num. 71.

2 Amplia secundò vt si iste delinquens euaserit & alibi carceretur, debeat iudex remittere puniendum ad iudicem delicti. vt est tex. in. Authen. si verò crimen. & ibi Salice. C. de adulte. & in. Auth. Vt nulli iudicū. in. §. si qs verò cōprehenforū. coll. 9. glo. in. Clemen. Pastoralis. in. verbo, de more. de re iudic. vbi dicit quòd de necessitate iudex debet hoc face re. Eandem opinionem tenet Cinus, sequendo Petrum de Bellapertica. in. d. Authen. qua in prouincia. Hanc etiam opinionem putat veram Bart. in. l. si cui. in. §. cum sacrilegium.

v 3 nume. 1.

nume. i. ff. de accusatio. Hanc opinionem tenet Guido Papa in decision. 102. Salicetus in dicta Authent. si verò criminis. C. de adulte. Nicola. Boerius in decisione. 29. num. 2. licet dicat quod Bart. in d. l. si cui. in §. cum facile gium. teneat contrariam opinionem: scilicet quod de verbanitate hoc iudex debet facere, & nō de necessitate. Quā opi. Bart. non tenet: inō contrariam. & ibi post glos. d. hoc notabiliter declarat. & pro ista opinione est tex. in l. 2. tit. 17. lib. 8. ordinamenti.

- 3 Amplia tertiō habere locum non solum ratione delicti, verum etiā ratione mandati: vt si aliquis existēs in ciuitate Salmantina, mandauit fieri delictum in ciuitate Toletana, ille mandans fieri delictum fortitur forum Toleti: & ita poterit puniri Toleti sicut principalis occisor. ita tenet Paul. Castrenf. in l. si vt proponitur. ff. de fideiussor. Quod dictum dicens se alibi non legisse, sequitur Hippol. in singula. 404. incipienti, Forū. sed ante Paul. de Castro istam opinionem per tex. ibi tenuit Alberic. de Rosate in l. hares absens. in §. apud Labeonem. ff. de iudi. Quem sequitur ibi Iacobinus de sancto Geor. nume. primo. & hanc opinionem, licet Hippol. referat Paul. de Castro tenet Bart. post Iacobum de Arenis in dicta. l. si vt proponitur. nume. 2. ff. de fideiussor. Eandem opinionem tenet Franci. Curtius Iunior in dicto. §. apud Labeonem. nume. 2. & 3. vbi refert quod Paul. de Castro in l. prima. C. vbi de possessione agi oportet. dicat quod vtrōq; possit ille mandans conueniri: sed nihilo minus primā opinionem esse veram & communem, & ab ea non recedendum, tenet expressē Lancelotus Decius in dicto. §. apud Labeonem. eandem opinionem dicit esse communem Marianus Socius in c. postulasti. nu. 5. de foro competenti. & Abb. in d. c. fin. num. 27. de foro compe.

4 Limita primō non procedere in foro pœnitentia. ita probat glos. in c. placuit. cl. i. in verb. sepeliat. 16. q. 1. vbi dicit quod si aliquis delinquit in aliena parochia, non potest confiteri peccata sua sacerdoti illius parochie, nec ab eo recipere pœnitentiam. Quam opinionem glos. dicit esse comunem Abb. in c. 1. nu. 4. & ibi Io. de Ana. nu. 4. de raptō. eandem opinionem glo. sequitur Andre. Alciat. in c. perniciosam. nu. 70. de officio ordina. Andr. Barba. in c. fin. nu. 5. de foro cōpe. & in Rub. nu. 53. Roma. in singul. 453. Ratio potest esse: quia in foro contentioso & iudiciali imponitur pœna vt delinquens satisfaciat rei publi-

cæ læsæ quam scādalizauit: & ideo talis pœna debet imponi vbi delictum fuit perpetratum. & ob hoc delinquens quo ad istam pœnam fortitur illius iudicis forum: sed in foro pœnitentia imponitur vt satisfaciat Deo quem læsit. vnde cum in hoc foro habeat delinquens sacerdotem proprium loco Dei, vt in c. omnis vtriusq; sexus. de pœnitentiis & remissionibus. ideo à proprio sacerdote non ab alio debet iudicari in foro animæ: quia quo ad pœnam spiritualem quilibet dicitur iudex extraneus, nisi iudex domicilij: dato quod alibi deliquerit.

2 Limita secundo vt non procedat quando delictum commissum non esset communiter, sed in illo loco tantum: tunc succurreret delinquenti: qui cum esset forensis verisimiliter ignorauit illud esse delictum. vnde si talis cōduceret triticum extra territorium cōtra formam statuti quod verisimiliter ignorauisset debet restitui in integrum ex clausula, si qua mihi iusta causa videbitur. de qua in l. prima. ff. ex quibus causis maiores. & ita tenet Innocen. Antoni. de Butrio & Imol. in Rubr. de cōsuetudine. Cardi. & moder. in c. fina. q. 12. cod. titu. Doctores in l. eunctos populos. C. de Summa Trinita. & fide catholica. & hanc limitationem ponit Andreas Alciatus in cap. perniciosam. nume. 63. de officio ordinarij.

3 Limita tertiō non procedere in delictis leuibus. ita probat tex. in l. desertorem. in princ. sumpto argu. à contrario sensu. ff. de re milita. & ita expressē tenet per illum tex. Melchior Kling in cap. fina. nume. 10. de foro compe. quam opinionem probat tex. in Authen. vt nulli iudicium. §. si quis verò comprehensorum. collatio. 9. & ita expressē tenet Chassanzus in consuetudi. Burgū. in titu. des adueuz. Rubric. 12 §. vnico, fol. 364. nume. 7. colum. 3. & ita communiter teneri dicit Abb. in dicto. c. fin. num. 15.

4 Quartō limita non habere locum in vagabundis. ita probat tex. in l. 1. C. vbi de crim. agi oport. que habet secundum verum intellectum ibi, quod vagabundus delinquens habeat iudicem vbiq; inuenitur. per quam glos. dicit Barto. in d. l. hares absens. in §. proinde. nu. 4. ff. de iudi. quod multi ribaldi suspendantur in ciuitatibus vel castris vbi que inueniuntur: cum non habeant alicubi forum. & ibi Francisc. Curt. Iunior numero 10. Hanc opinionem tenet Ioan. Calderinus in cap. 1. de raptō.

¶ Contra

¶ Contrariam tamen opinionem tenet Innocen. in d. c. 1. de raptō. vbi concludit quod vagabundus debet remitti ad locum vbi deliquit. quem sequuntur Anto. de Butrio & Panor. in dicto. c. fina. de foro compet. quia eadem ratio remissionis est in vagabundo quæ in non vagabundo: vt scilicet fiat remissio propter exemplum & ad tollendum scandalum. imò addit Panormita. in dicto. c. fina. de foro competenti. nume. 21. se putare quod in vagabundo magis debeat fieri remissio, quam in non vagabundo: cum talis remissio fiat siue iniuria alicuius iudicis. pro hoc facit tex. in dicto. §. si quis verò comprehensorum. & in dicto cap. 1. de raptō. & in dicto. l. desertorem. ff. de re milita. & in l. solent. ff. de custodia & exhibitio. reorum. quæ iura indistinctè loquantur, nec faciunt distinctionem inter vagabundum & non vagabundum. & hanc opinionem tenet expressē Bonifacius de Vitalinis in tracta. maleficiorum. in Rubric. de inquisitionibus & earum formis. num. 56. eandem opinionem tenet Montaluis in gloss. l. 32. titulo secundo, part. tertia. in gloss. in verbo, la onzena. & non obstat tex. in dicta. l. 1. C. vbi de crim. agi oportet. Nam licet ibi caueatur quod delinquens vagabundus possit conueniri in loco vbi reperitur, tamen in de non sequitur quod remissio sit sublata. quam opinionem dicit esse veram Ioan. de Anania in c. 1. num. 2. de raptō.

¶ Circa quam limitationem sic distinguo quod aut delinquens non est omninō vagabundus, quia habet aliquam habitationem, & tunc debet remitti. ita sentit Abb. in d. c. fin. nu. 13. de raptō. quem sequitur Chassanz. in Consuetu. Burgū. in titu. des iustices. Rubr. 1. §. 5. fol. 41. col. 1. nu. 14. & in titu. des adueuz. §. vnico, fol. 364. colum. 3. nume. 12. Melchior Kling in dicto cap. fina. num. 9. & 10. de foro competenti. aut delinquens est omninō vagabundus, ita quod certam habitationem nulloquam habet, & tunc non debet remitti: & ita debet intelligi tex. in dicta. l. 1. C. vbi de crim. agi oportet. pro qua vide tex. in l. 15. titu. 1. part. 7.

Porrō quis propriè dicatur vagabundus, ponit Bar. post gi. in l. 4. in §. prætor. ff. de dāno infecto. gl. in l. eius qui. in §. fina. ff. ad municipa. vbi dicit quod ille dicitur vagabundus qui non habet domicilium certum vel habitationem. quā glo. sequitur Panor. in d. c. fin. nu. 13. de foro cōpe. De iure regio est tex. qui hoc probat, in l. 4. tit. 2. lib. 8. ordina.

5 Quintō limita non procedere in crimine furti. Nam si fur reperiatur in alio loco cum re furtiua, in quocunque loco cum ea reperiatur, puniri potest. ita tenet Bart. per text. ibi, in l. si dominium rei. numero. 2. ff. de furtis. post Dinum. Quam opinionem tenet Paulus de Castro in consil. 458. nume. 2. libro. 2. plures alij Doc. tenent hanc opinionem Barto. quos refert Alexan. in additione. ad eum, in dicta. l. si dominium. eandem opinionem tenet Ange. in tract. maleficiorum: in verbo, & vestem coelestem. nume. 15. & ibi Augusti. Ariminenfis in additione notabiliter eam declarat, & adducit quam plures Docto. pro vtrāque parte.

6 Limita sextō non procedere in crimine raptus: quia raptores fugiētes possunt vbiq; capi & puniri. ita pbat tex. in l. vnica, in fi. principij: ibi, sine fori præscriptione. C. de raptu virgi. & ibi expressē hoc tenet Bald. per illum tex. nu. 8. vbi dicit quod tanq̄ vagabundus non habet priuilegiū fori. eandem opi. per illum tex. tenet Chassanz. in consue. Burgū. in titu. des adueuz. Rubr. 12 §. vnico, fo. 364. col. 3. nu. 11. pro qua limitatione facit etiā tex. in l. raptores. C. de episco. & cleri.

¶ Sed hæc limitatio non videt vera nec probat in §. d. iuribus: quia ibi tantummodo loquitur quod aliquis est priuilegiatus vt non possit conueniri nisi sub certo iudice: nam dicunt. §. d. iura quod si iste priuilegiatus est raptor, illud priuilegiū sibi non pdest. & ita expressē tenet gl. in d. l. vnica, in verb. sine fori præscriptione. & ibi Ange. per eam num. 3. & Salice. nu. 10. Raphaël Fulgo. in d. l. raptores. nu. 5. facit tex. & ibi Odo. & idem Fulgo. in l. 1. C. vbi senato. vel clarissimi.

7 Limita septimō non habere locum in crimine hæresis: quia de tali crimine potest vbiq; puniri, nec fiet remissio. vt in l. Arriani. C. de hæresis. ita tenet Paul. de Leazar. in Clem. Pastoralis. de re iudi. Chassanz. in consuetu. Burgū. in titu. des adueuz. Rubr. 12 §. vnico. fol. 365. col. 1. nu. 17. Io. de Imol. in d. Clem. num. 64. & alia circa hanc regulam vide per Doctores supra allegatos.

Regula. cccclxxix.

¶ Ori incompetentia semper allegari potest. Hanc reg. probat tex. & ibi gloss. in l. non erit. in §. dato. & ibi gloss. & Ange. de Perusio. ff. de iureiurand. & in l. fideiussor. in §.

¶ 4 prætor

prator ait. & ibi Bald. ff. qui satisda. cogan. text. etiam & ibi Bald. in l. qui testamento. C. de testament. text. in l. secunda, in §. fina. ff. de pœnis. & in l. scire oportet. & ibi Bald. ff. de excusatio. tutorum. & in l. si quis. ff. de iniusto rupto. gloss. fina. in Clemen. vnica: & ibi Cardina. & Docto. de sequestratione possessio. & fruct.

Circa quam regulam vide Hippoly. in singula. 10. vbi allēgat quamplures Docto.

¶ Hanc regulam cum duabus ampliacionibus, & quatuor limitationibus, ponit Ioan. Bernar. in regu. 25. remittendo se ad Felin. in Rubri. de foro compe. num. 2.

¶ Quam regulam limita trigintaquinque modis, vt per Antoni. Corsett. in Repertorio ad Abba. in verbo, fori incompetencia. vbi per quatuor columnas congerit. §. d. casus.

¶ Quas limitationes ad literam posuit Andre. Barba. ante eum in Rub. de foro compe. à nu. 10. vsq; ad finem.

¶ Hodie tamen de iure regio fori incompetencia debet intra 9. dies allegari: vt in l. 8. in ll. de Madrid. per quā. i. corrigi text. in l. i. tit. 8. lib. 3. ordina.

Regula. ccclxxx.

Fortuiti casus non continetur appellatio-
ne periculi in dubio. Hanc regulam probat gloss. in l. sed & si quis. in §. quæsitum. in gloss. magna, in fine. ff. si quis cautio. & ibi Barto. & Docto. præcipue Jacobi. de sancto Geor. nu. 13. Iaso. nu. 30. pro qua opinione allēgat text. in l. i. in §. sepe. ff. depositi. text. in l. quæ fortuitis. C. de pignora. actio. & istam esse comunem opi. dicit Fran. de Ripa in tracta. de peste: in prin. in c. de priuilegiis cōtractuū causa pestis. fol. 48. col. 4. nu. 70. cū seq.

¶ Hanc regulam ampliat vnico modo, & limitat quatuor modis, vbi etiam adducit alia quamplura circa eius materiam, Fran. de Ripa vbi supra. Aliam limitationem ponit Iacob. de S. Geor. in d. §. quæsitum. num. 14.

¶ Qui autem sint casus fortuiti, vltra text. de iure regio qui eos ponit in l. 3. titu. 2. part. 5. vi de quamplures quos ponit Ioa. Igneus in repe. l. contractus. nume. 77. cum aliis. ff. de regu. iuris.

Regula. ccclxxxi.

Fratres Minores sunt incapaces bonorū.
Hanc regulam probat text. in Clementi.

Exiui de Paradiso. de verborum signif. in §. proinde. & in c. vnico, de religio. domi. lib. 6. & ibi gloss. in verbo, domam. & in cap. vnico de excessibus præla. eod. lib. & in cap. exiit. de verb. signi. lib. 6.

Circa quam regulam vide Abb. & Docto. in cap. in præsentia. de pbatio. præcipue Paul. Parisi. nume. 170. cum aliis. Bald. nume. 15. & Docto. in Authen. ingressi. C. de sacrosanct. eccle. Bart. in tracta. Minoricarum. lib. 1. cap. 3. Philip. Deci. in consil. 499. per totum. Federi. de Senis in consil. 12. nume. 3. & in consil. 26. nume. 1. Stepha. Bertrand. in consil. 178. nume.

volu. 2. primæ impressiois: & in consil. 152. num. 1. volu. 1. 2. impressiois: & in consil. 206. nume. 4. vol. 3. primæ impressiois. Paul. Parisi. in consil. 21. nume. 1. cum aliis, lib. 3. Guiller. Pontanum in l. per omnia. nume. 47. ff. de lega. 1. Iaso. in l. ex facto. in §. Iulianus. nume. 10. ff. de vulgari. Alexan. de Imol. in consil. 88. nume. 1. cum aliis, lib. 2. Robertum Mar-

ranta in repe. l. his potest. nu. 173. ff. de acquir. hered. Petrum Bellugam in suo Speculo Principū. Rub. 16. §. vnico, nu. 1. Aluarum Pelargū in lib. 2. de planctu ecclesie: art. 55. & 56. & in articulo. 64. 65. 66. & 67. Nicola. Boëri. in tracta. de vita & statu Eremitarum: nume. 9. Andre. de Beletis in repeti. l. i. nume. 11.

cum aliis. C. de sacrosanct. eccle. Nicol. de Vbaldis in tracta. de successio. ab intestato: in prin. nu. 1. cum aliis. Domini. de S. Gemina. in consil. 40. per totum. Io. Gualdensem in tracta. de arte testandi, titu. 1. cautela. 11.

¶ Amplia primò procedere in fideicommissio vniversali: nam relinqui non potest fratribus minoribus, eò quia succedit loco hereditatis. vt in l. si filius. in §. primo. ff. quod cum eo. & in l. prima. in §. de illo. & ibi Bart. ff. ad Trebellia. Barto. in tracta. Minoricarū. in libro. 1. in secunda distinctio. cap. 1. nume. 11. quam opinionem tenet Iaso. in l. i. nume. 99. ff. de legatis. 1. & ibi Guiller. Ponta. num. 47. Andre. de Beletis in repeti. l. i. nume. 11. C. de sacrosanct. eccle. Bald. in Authen. ingressi. num. 15. C. de sacrosanct. eccle.

¶ Amplia secundò vt non possit eis relinqui locus in quo debeat constitui noua ecclesia, vt ibi fratres commorentur, & relinquatur pecunia ad constructionem: nam tale relictum omninò est inutile: quia prohibitū est dictis fratribus nouum locum acquirere. vt in dicto. c. vnico, de excessi. præla. lib. 6. & in Clemen. cupietes. de pœnis. & ita tenet Pet. Bell. per. §. d. iura. in d. Rub. 16. de religiosi. mendicantibus.

¶ Amplia tertio habere locum etiam in hereditate parentum: nam parentibus non succedunt: cum hæc regula habeat locum in successione quaruncūq; & quorūcūq; bonorum sunt incapaces. ita tenet Bald. in l. 1. C. de sacrosanct. eccle. quæ ibi sequitur Andre. de Beletis in repe. nu. 14. vbi dicit quòd si pater cum non instituerit, non ideo testamentum viciabitur. Quam opinionem sequitur Guiller. Benedict. in repe. c. Rainūrius. in verbo, & vxorem nomine Adela. præludio 4. num. 215. & in verbo, in eodem testamēto relinquens. el. 1. nu. 22. de testamen. Barto. in tracta. Minoricarum. lib. 1. in. 1. distinctio, cap. 1. facit generalitas text. in d. Clemen. exiui. de verborum signif. Nicola. Boëri. in deci. fione. 354. nume. 10. Felin. in cap. in præsentia. nu. 52. de probat. & ibi Detius. nu. 266.

¶ Amplia quartò vt nec beneficia habere possint. Facit text. in Clemē. vt professores. de regula. vbi dicit quod nec aliquā curam, nec quodcūq; animarū regimen tales possunt obtinere nec exercere. ita tenet Frederi. de Senis in consil. 161. facit etiam text. in Clemen. exiui. de verborū signi. & in cap. cum ad monasterium. de statu regula. & ita expressè tenet Guiller. Benedict. in dict. repe. cap. Rainantius. in verbo, & vxorem nomine Adela. præludio. 4. num. 218. Eadem opinionem tenet Petrus Rebuffus in tract. de pacificis possesso. nu. 258. facit etiam quod notat ipse Rebuffus in practica beneficiorum. in tit. de vicarijs episcoporum. nume. 32. Ioan. de Imol. in c. cum dilectus. nu. 8. de cleri. non residen.

¶ Amplia quintò quod neque naturaliter eis debetur, & heredes in foro conscientie licet possunt retinere eis relictū. ita tenet Bart. in tracta. Minoricarum. lib. 1. dist. 1. cap. 3. per totum, maxime nu. 8. quæ sequitur Ioan. Guaidensis in tracta. de arte testandi. tit. 1. cautela 11. nu. 1. Bal. in Authē. ingressi. C. de sacrosanct. eccle. vbi allēgat. S. Thomā. quem sequitur Andre. de Beletis in repe. l. i. nu. 11. C. eod. tit.

¶ Sextò amplia quod non possunt esse executores testamētorum. vt in dict. Clementina, exiui. §. proinde. & §. verū. de verb. signif. ita tenet Bal. in dict. Authē. ingressi. C. de sacrosanct. eccle. & in Authen. si qua mulier. eodem tit. in quo Bar. distinguit in tract. suo Minoricarum: in tertio libro, cap. 4. & 5. nume. 5. & 6. Quòd si quis relinquit decem Fiorenos

dicantibus. num. 1. Ioan. Gualdensis in tract. de arte testandi. titu. 1. cautela. 11. num. 3. Bald. in dict. Authen. ingressi. nume. 19.

¶ Amplia tertio habere locum etiam in hereditate parentum: nam parentibus non succedunt: cum hæc regula habeat locum in successione quaruncūq; & quorūcūq; bonorum sunt incapaces. ita tenet Bald. in l. 1. C. de sacrosanct. eccle. quæ ibi sequitur Andre. de Beletis in repe. nu. 14. vbi dicit quòd si pater cum non instituerit, non ideo testamentum viciabitur. Quam opinionem sequitur Guiller. Benedict. in repe. c. Rainūrius. in verbo, & vxorem nomine Adela. præludio 4. num. 215. & in verbo, in eodem testamēto relinquens. el. 1. nu. 22. de testamen. Barto. in tracta. Minoricarum. lib. 1. in. 1. distinctio, cap. 1. facit generalitas text. in d. Clemen. exiui. de verborum signif. Nicola. Boëri. in deci. fione. 354. nume. 10. Felin. in cap. in præsentia. nu. 52. de probat. & ibi Detius. nu. 266.

¶ Amplia quartò vt nec beneficia habere possint. Facit text. in Clemē. vt professores. de regula. vbi dicit quod nec aliquā curam, nec quodcūq; animarū regimen tales possunt obtinere nec exercere. ita tenet Frederi. de Senis in consil. 161. facit etiam text. in Clemen. exiui. de verborū signi. & in cap. cum ad monasterium. de statu regula. & ita expressè tenet Guiller. Benedict. in dict. repe. cap. Rainantius. in verbo, & vxorem nomine Adela. præludio. 4. num. 218. Eadem opinionem tenet Petrus Rebuffus in tract. de pacificis possesso. nu. 258. facit etiam quod notat ipse Rebuffus in practica beneficiorum. in tit. de vicarijs episcoporum. nume. 32. Ioan. de Imol. in c. cum dilectus. nu. 8. de cleri. non residen.

¶ Amplia quintò quod neque naturaliter eis debetur, & heredes in foro conscientie licet possunt retinere eis relictū. ita tenet Bart. in tracta. Minoricarum. lib. 1. dist. 1. cap. 3. per totum, maxime nu. 8. quæ sequitur Ioan. Guaidensis in tracta. de arte testandi. tit. 1. cautela 11. nu. 1. Bal. in Authē. ingressi. C. de sacrosanct. eccle. vbi allēgat. S. Thomā. quem sequitur Andre. de Beletis in repe. l. i. nu. 11. C. eod. tit.

¶ Sextò amplia quod non possunt esse executores testamētorum. vt in dict. Clementina, exiui. §. proinde. & §. verū. de verb. signif. ita tenet Bal. in dict. Authē. ingressi. C. de sacrosanct. eccle. & in Authen. si qua mulier. eodem tit. in quo Bar. distinguit in tract. suo Minoricarum: in tertio libro, cap. 4. & 5. nume. 5. & 6. Quòd si quis relinquit decem Fiorenos

vt expendantur inter decem pauperes qui eligantur per talem fratrem Minorem: quia tunc nullum litigium fiet per talem fratrem, nec distributio pecunie: nam testator ipse distribuit: sed per fratrem fiet sola electio personarum. & in hoc casu putat ipse quod possit fieri: quia cessant omnes rationes prohibentes fratribus minoribus proprium habere. Præterea ex hoc fratribus nullum ius queritur: em nominatio est mere facti. Quod patet: quia cadit in deportatum, qui non est capax eorum quæ sunt iuris ciuilibus. vt in §. l. cū pater. in §. hereditate. ff. de legatis. 2. & in l. ex facto. in §. si quis rogatus. ff. ad Trebellia. & hanc opinionem tenet idem Barto. in dicta. l. cū pater. in §. hereditate, quem sequuntur ibi Paul. & Ioan. de smol. Petrus de Ancharra. in consil. 41. numero. 3. Iaso. in l. 1. §. item acquirimus. nume. 52. ff. de acquir. possess. Alexan. in consil. 57. num. 8. volu. 2. Couarr. vbi citat Bal. pro opin. Bar. & cōtrarium expressè tenet in cap. tua. num. 1. de testamentis.

¶ Contra quam opinionem tenet expressè Bald. in dict. Authen. ingressi. num. 20. vbi dicit quod nullo modo cadit in fratrem Minorem officium executoris: ideo quia de facili hoc officium possit trahit ad quæstum pecuniarium. Quam opinionem Bal. sequitur Cardina. in dicta Clemen. exiui. in §. verum. nu. 14. & ibi Petrus de Ancharra. nume. 23. & in consil. 202. nu. 2. Iacobus de Canibus in tract. de executione vltimarū voluntatum. in prima particula, num. 23. Dominicus de sancto Geminiano in cap. 1. col. 2. de testamen. in. 6. & ibi Francus. Quam opinionem tenet etiam Felin. in c. ex parte. num. 6. de const. Barb. in consil. 2. colu. 2. volu. 1. nu. 3. versic. ex illis infert. Eadem opinionem contra Bart. tenet Fran. à Ripa in dict. §. si quis rogatus. num. 5. vbi dicit quod verior & salubrior est supra dict. opinio Bal. per text. in dict. Clemen. exiui. in §. dubitauerunt. ibi, in ea quomodo oculos habere ad bona videantur. Quæ ratio militat etiam in casu Bartoli: cum possint eligere aliquos pauperes cum quibus participarent de lucro: & ibi respōdit ad fundamenta Bartoli. ¶ Opinione tamē Bartoli dicit ibi posse procedere, quæ comunis videtur nemine se opponente: quia tunc valet electio, secundū Frederi. de Senis in consil. 292. ad finem. & in illis terminis loquit Roma. in cōf. 409. nu. 5. & in sing. 242. & cō. 235. n. 4. & vltra doct. §. d. opi. Bald. cōtra Bar. dicit esse purā veritatē Barb. in dicto

in dict. cap. tua nobis. num. 9. & 10. & dicit qd
comunis ea sequitur: & latissime examinatur
& allegat qua plures docto. Eandem opini.
Bal. dicit de iure veriore, licet opinio Bart.
videatur comunior, Ioan. Gualdensis in tract.
de art. testandi. tit. 7. caut. 7. nu. 3. sed ex. S. di-
ctis patet qd verior & color est opinio Bald.

7 Amplia fecimò qd etiã antui reditus acqui-
rere nõ possunt, ita probat text. in. d. Clem.
exiui de paradiso. in. §. cũq; annui. & ibi Car-
dina. nu. 2. quam opinionem tenet Philip.
Deti. in. c. in presentia. nu. 272. de probatio.
Petrus de Ancharra. in. d. Clem. exiui. nu.
14. Abb. in. d. c. in presentia. nu. 63. Barba. nu.
155. Bart. in tracta. Minor. caru. in. 2. lib. distin.
6. cap. 1. nu. 32. Quam ampliacionem declara-
vit Philip. Deti. vbi supra: & per Ioan. Gual-
desem in tracta. de arte testadi. tit. cautela. II.
nu. 2. Nicola. Bellon in consi. 23. nu. 9.

8 Amplia octauò procedere non solum res-
pectu proprietatis & dominij, sed etiam res-
pectu æstimationis: vt bona non possint ven-
di, & capi æstimatio ipsorum. per text. in. d.
Clem. exiui. in. §. cupientes. in verbo, necli-
ceat eis. de verbo. signi. & ita tenet Bal. in. d.
Authen. ingressi. nu. 19. in. c. vnico, in verbo,
domu. de religiosis domibus. lib. 6. Cardina.
in dicta Clem. exiui. in. §. proinde. nu. 11. &
in consi. 102. in. 2. dubio. Deti. in. d. c. in præ-
sentia. nu. 279. Nec obstat si dicatur hoc de-
bere intelligi quando æstimatio esset magna
& tanta que induceret fraudis suspicionem:
secus autem si esset modica, taliter qd cessaret
fraudis suspicio: quia tunc liceret illam mo-
dicam æstimationem habere. per text. in. d.
Clem. exiui. in. §. cupientes. & in. d. versic.
ne liceat eis. Nam procederet obiectio quan-
do per viam legati esset relictum modicum,
vt illa litera dicit: secus autem quando sum-
mum in causa intestati: quia tunc etiam modicum
non potest capi, siue illud modicum consistat
in proprietate siue in æstimatione. & ita con-
cludit Paul. Parisius, vbi hoc notabiliter de-
clarat & limitat, in. d. c. in presentia. nu. 175.
Quam ampliacionem tantummodo dico pro-
cedere in fratribus Minoribus: nõ autem in
fratribus Predicatoribus. & aliis mendican-
tibus: quia possunt capere bona immobilia:
non vt retineant, sed vt vendant, & pretium
in eorũ vsum in necessitatibus conuertatur.
ita prebat glos. in cap. vnico, in. §. confirma-
tos. in verbo, domum. de religio. domibus. li-
bro. 6. & ita expressè tenet Specula. in tit. de
statu monacho. §. 1. vers. tertio queritur. Bal.

in. l. cum queritur. C. de lega. Alexan. vbi re-
fert alios quã plures docto. in. l. apud Iulia-
num. in. §. constat. col. 3. ff. de lega. 1. Eandem
opinionem tenet Deti. in. c. post celsionem.
nu. 68. de probatio. & eam dicit esse commu-
nem opinionem in cap. in presentia. nu. 270.
cod. titu. Eandem opinionem dicit esse com-
munem Alexan. in consi. 88. nu. 1. lib. 2. Abb.
in. d. c. in presentia. nu. 63. & ibi Felin. nu. 52.
vbi tenent hanc opinionem. Hippoly. in fin-
gula. 132. & in repe. l. fin. nu. 165. ff. de iurisdic-
t. omni. iud. Bertrandus in consi. 152. nu. 1. & 2.
vol. 1. secundæ impressiois. Hanc opinionem
dicit esse comunem Nicola. de Vbaldis in
tracta. de successio. ab intestato: in. 1. parte,
nu. 6. Matthesellanus in tract. de successio.
ab intestato: in. 3. arti. nu. 41. Paul. Parisi. vbi
hoc notabiliter declarat, in. d. c. in presentia.
nu. 177. & 180. Cardina. in. d. §. proinde. nu. 11.
& ibi docto. Pro hac opinione allegat quam
plura Maturinus Montanus in Authen. de
heredibus ab intestato venientibus: pag. 63.
vers. quartus casus. colla. 9.

9 Amplia nonò procedere etiã si monachus
promouetur ad episcopalem dignitatem,
prout de iure possunt: vt in. c. quorundam. de
electio. lib. 6. nam propter hoc non efficiun-
tur capaces, secundum glos. notab. in dict. c.
quorundam. in verbo, mendicantium. Ratio
est: quia licet efficiatur episcopus, adhuc est
de ordine mendicantium, secundum supra. d.
glos. quam sequitur Iason in Authentic. in-
gressi. nu. 16. C. de sacrosanct. eccle. & in. l. ex
facto. in. §. Iulianus. nu. 10. ff. de vulgari. Nico-
laus de Vbaldis in tracta. de successio. ab in-
testato. in. 1. parte, num. 3. Matthesellanus in
tracta. de successio. ab intesta. in. 3. arti. princi-
pali: nu. 41. Maturinus Montanus in Authen.
de heredi. ab intesta. venien. pagina. 63. vers.
quartus casus. Ratio etiã est: quia illa digni-
tas superueniens nõ liberat fratres Minores à
cõtinẽtia seu voto paupertatis, secundum glos.
in. c. de monachis. in verbo, discedere. 16. q. 1.
nec etiam liberat ab habitu: vt est glo. in. c. in
noua. 16. q. 7. & in. c. sanctimonialis. 23. distin.
& in. d. c. de monachis. & bona proueniẽtia
eis post dignitatem assumptã essent illius ec-
clesiæ ad quam assumpti fuerunt: ita probat
text. in cap. statutum. & ibi glos. 18. q. 1. glos. 1.
in cap. quia in tua. 2. quest. 1. plus etiam dicit
Bal. in Authen. licentiam. C. de episcopis &
cleri. nu. 3. quem sequitur supra dict. docto.
habere locum etiam si talis monachus esset
Cardinalis: nam nulla dignitas liberat mo-
nachum

nachum à substantialibus regulæ: bene tamẽ
eximuntur tales assumpti ad dignitates præ-
dictas ab obediẽtia suorum prælatorũ. vt in. d.
c. de monachis. 16. q. 1. & in. d. c. statutũ. 18. q. 1.

1 Limita primò hanc regulã non procedere
quãdocunq; aliquid est eis relictum pro ali-
mẽtis. ita tenent Bart. & Bal. in. l. legatam. ff.
de capitis diminutio. & in. l. cum pater. in. §.
hereditatẽ. ff. de lega. 2. & in. l. si in metallũ. ff.
de his qui pro nõ scriptis habentur. & in. l. ser-
uos. ff. de alimẽ. & ciba. leg. 2. Ioan. de Imo. in. l.
interdicit. in fine. ff. de cõditio. & demõstra.
Angel. in. l. si Stichum. in. §. si stipulatio. ff. de
verb. oblig. Rolandinus Bononiensis in tract.
de testamentis. rubri. 20. nu. 5. Quod est verũ
nisi esset annuũ: quia habet aliquid p-
pria: nam tunc capere non possint, secundum
supra dict. docto. pro quo facit quod. S. dixi
in. 7. ampliacione. Hanc etiam opinionem te-
net Troilus Maluezius in tracta. oblationũ.
in. 3. parte, nu. 4. Paul. Parisius in. d. c. in præ-
sentia. nu. 178. & videtur pro hoc text. in dict.
Clem. exiui de Paradiso. in. §. rursus. & ita
concludit Dominicus de. S. Geminiano, in
consi. 40. num. 8. & 9.

2 Limita secundò nõ procedere quãdocunq;
monachus euiceretur capax ex priuilegio
apostolico: cuius tenor & verba sunt attẽde-
da. vt in. c. porrò. & in. c. præcipimus. de pri-
uileg. nõ tũc talis monachus liberatus ab or-
dine auctoritate summi Pontificis, ius succe-
dendi recuperat: eò quia censetur cõstitutus
in statu in quo erat ante ingressum. ita con-
cludit Barto. post longam disputationem in
tract. Minoricarũ. lib. 4. distin. 3. cap. 3. nu. 10.
allegat ad hoc text. in cap. statuimus. 19. q. 3. &
in. l. 1. de senten. passis. & in. l. 1. in. §. filio qui
mortis. ff. ad Tertullia. quem sequitur Iason
in. l. ex facto. in. §. Iulianus. nu. 10. ff. de vulga-
ri. facit quod notat Paul. Parisi. in consi. 22.
nu. 2. vol. 3. Steph. Bertrandus in consi. 172.
nu. 3. vol. 2. secundæ impressiois. Felin. in. c.
in presentia. nu. 52. in fine, de probatio.

3 Tertio limita non procedere quando isti fra-
tres Minores recipiunt & retinent heredita-
tes nomine Romanæ ecclesiæ. ita tenet Ber-
trandus per quandam Bullam Clementis &
Sixti Pape. 4. in consi. 166. nu. 2. in. 2. volumi.
primæ impressiois. Quæ limitatio olim p-
cedebat per text. in. d. Clem. exiui. in. §. pro-
inde. ita tenet per illũ text. Petrus de Vbaldis
in tracta. de canonica, episcopali, & paro-
chiali. qua. 14. num. 46.

4 Quarto limita quã aliquid recipiunt ab ingre-

diẽtibuseorũ religionẽ: quia ab eis possunt
recipere per modũ elemosinarum: tã quã
titas bonorũ nõ sit talis qd possit præsumi cõ-
tra eos qd in fraudẽ fiat. ita probat text. in. d.
Clem. exiui. in. §. ceterũ. quã limitationẽ in-
telligo verã & S. d. text. de receptione rerum
quæ fit propter necessitatẽ instantẽ. vt quia
tẽpore ingressus, monasterium eget. pane, vi-
no, ornamentis ecclesiæ, & alijs necessarijs:
quia illud nõ repugnat medicitati: nõ tamẽ
permittit ibi text. qd annuũ reditũ possunt su-
per illis bonis recipere: cũ hoc repugnet eorũ
statui, & expressè prohibitũ sit in. d. Clem.
& ita expressè illum text. intelligit Domini.
de. S. Geminia. in. d. consi. 40. nu. 10.

Regula. cccclxxxii.

Frater pro fratre testificari potest. Hãc re-
gulã pbat text. in. l. 1. §. 1. ff. de testi. vbi ha-
betur qd edictũ de testibus est prohibitoriu:
qui ergo prohibitus non est testificari, est in-
testẽ admittẽdus: sed frater non prohibetur,
ergo debet admitti. & ita expressè tenet glo.
in. l. parẽtes. C. de testibus. in. glos. ff. & in cap.
cõsanguinei. in glos. in verb. parẽtes. 3. q. 5. &
in. c. in sinuãte. in verb. familiarem. & in. c. cũ
R. canonicus. in verb. cum sint eius socij. de
officio delegati. & in. c. literas. in verb. de fra-
tre. de præsumpt. De iure regio probat in. l.
15. tit. 16. par. 3. & hãc regulã vltra docto. in lo-
cis supra dictis, ponit Specula. in tit. de teste.
§. 1. nu. 8. Abb. in. c. cum oporteat. nu. 3. de ac-
cusationibus. & ibi Ioan. de Imol. num. 10. &
docto. Bart. in. l. qui testamento. in. princi. ff.
de testamẽ. & qd in causa ciuili admittatur, di-
cit vidisse seruari Albericus in. d. l. parentes.
nu. 2. hanc eandem opinionem tenet Stepha-
nus Bertrãdus, vbi allegat quã plures docto.
hanc opinionem tenentes, in consi. 22. nu. 9. vol. 1.
secundæ impressiois. Marcus Anto. Bauria
in. §. pater. nu. 23. Itẽ. de testamẽtis. Marian.
Soci. Iuni. in consi. 38. nu. 8. vol. 2. Albericus
de Rosate in tract. de testibus. in. 2. par. prin-
cip. nu. 5. Andreas Alciatus in tract. præsumptio.
in. 1. regula, præsumptio. 23. nu. 1. Hanc etiam
opin. dicit cõiter teneri idẽ Maria. Soci. Iuni.
in consi. 29. nu. 12. vol. 2. Antonius Corsetus
in sing. in verb. testis. & circa hãc reg. vi. Soci.
in regu. 427. Bernard. de Luc. in regu. 746.
Hãc regulã cũ sex limitationib; ponit Feli-
ni. in. c. cũ oporteat. nu. 3. de accusat. eadẽ limi-
tationes ponit idẽ Felin. in. can. literis. nu. 11.
de testib;. Quas limitationes Feli. ponit etiã
Hippo.

Hippoly. in. l. i. §. ad quæstionem. nu. 7. ff. de quæst. quas sex limitationes sublimitat aliis sex modis idem Feli. in dict. c. cum oporteat. in dict. num. 3. Eandem regulam cum eisdem met limitationibus & sublimitationibus posuit idem Feli. in. c. literas. à nu. 4. vsq; ad. 17. de præsumptionibus. Easdem met limitationes & sublimitationes posuit Stephanus Aufredus in tract. de reprobationibus testium: in nu. 25.

Regula. cccxxxviii.

Frater pro fratre in criminalibus testificari non potest. Hanc regu. probat tex. in. l. lege Julia. ff. de testibus. canonizata in. c. si testes. §. lege Julia. 4. q. 3. text. & ibi gloss. in. d. l. parentes. C. de testibus. probatur etiã hæc regula in glossis adductis in regu. præcedenti: & ultra ibi dicta ita tenet Albertus Gandin⁹ in tract. maleficio. in regu. de testibus, & qui repellantur. nu. 7. Ratio est: quia in criminalibus testes debent esse omni exceptione maiores. Hæc etiam opinionem tenet Specula. in titu. de teste. §. i. nu. 8. Abb. in. c. cum oporteat. nu. 3. de accusa. & in. c. literas. nu. 8. de præsumpt. Alexan. in consi. 70. nu. 6. volu. 1. Albericus in dict. l. parentes. nu. 2. & Bald. & docto. Iacobus de Bellouiso in pract. c. de causis criminalibus. nu. 70.

Amplia primò procedere in causa iniuriarum. ita tenet Bart. in. l. lex Cornelia. in principi. ff. de iniurijs. quem sequuntur Bart. de Sali. & Ange. de Perusio in. l. vnica. C. de raptu virg. Hippoly. de Marf. in. l. §. ad quæstionem. nu. 7. ff. de quæst. Felin. in. c. literas. nu. 8. de præsumptio. & in dict. c. cum oporteat. nu. 3. & ibi Anania nu. 4. Stephanus Aufredus in tract. de reprob. testium. nu. 25. Eadem opinionem tenet idem Bar. in. l. quia testamento. §. quæcunq; nu. 7. ff. de testa. & tunc quilibet de generatione & casata venit vsq; ad quartum gradum repellendus. Ratio est: quia iniuria que fit defuncto, dicitur fieri omnibus de casata. vt in. l. i. ff. de liberali causa. & in. l. lege Julia. & in. l. lex Cornelia. ff. de iniurijs. facit tex. in. l. qui iurisdictioni præst. ff. de iurisdic. oim iudic. & ita etiam tenet Bart. in. l. tutor. §. si tutor inimicus. ff. de suspect. tuto. Idem Feli. in. c. ecclesie sancte Marie. nu. 99. de const. Iason in. l. de pupillo. §. si quis ipsi prætori. nu. 12. ff. de noui operis nuntiatio. Marcus Antonius Blancus in. d. l. si. nu. 172. ff. de quæstio. & ideo quando tractatur de propria iniuria testificatis, non est idoneus testis. vt in. l.

nullus idoneus. & in. l. omnib⁹. C. de testib⁹. & hoc etiam tenet Abb. in dict. c. cum oporteat. nu. 3. & ibi Aret. nu. 8. Florianus in. l. testis idoneus. nu. 7. ff. de testibus. & Marcus Antonius Baueria in. §. pater. nu. 23. Insti. de testa. Andreas Alciatus in tracta. præsumpt. in. l. regula: præsumptio. 23. nu. 3. Et hæc ampliatio probatur de iure regio per tex. in. l. i. titu. 16. par. 3. & in. l. 9. titu. 30. part. 7.

Amplia secundo habere locum in causa civili omnium bonorum, vel maioris partis: nam frater non potest esse testis pro fratre. Ratio est: quia causa omnium bonorum vt maioris partis æquiparatur criminali. vt in. l. propter litē. §. 1. ff. de excusat. tut. & in. c. 1. de restitutio. spolia. & ita tenet Bal. in. l. parentes. nu. 1. col. 1. & 2. C. de test. & ibi Sali. nu. 2. Fran. Aret. in. d. c. cum oporteat. nu. 10. Marcus Antonius Baueria in. §. pater. nu. 23. Insti. de testa. Hippo. de Marfilij in. l. i. §. seruus municipium. nu. 9. ff. de quæst. Lanfrancus de Oriano in tract. de testib⁹. nu. 80. Iacob⁹ de Bellouiso in pract. in. 2. parte. c. de causis criminalibus: nu. 70. Bartholo. Soci. in consi. 17. nu. 6. & 7. vol. 1. & in consi. 235. nu. 7. vol. 2.

Limita primò procedere in causa matrimoniali pro illa parte quæ stat p matrimonio, nisi inter illam partem & aliam sit disparitas in diuitiis, vel in honore, vel nobilitate. vt in cap. super eo. el. 2. de testibus. & ibi docto. Iacobinus de sancto Georgio in. l. ex eo. nu. 6. ff. de testibus. Marianus Socinus Junior in consi. 29. nu. 11. cum alijs, volu. 2. Vbi iuror hoc procedere etiam si simul habitent & sint de eadem familia: licet causa matrimonialis dicatur grauis & ardua. vt in. c. 1. de consangu. & affinita. & notat Abb. in. c. si pro debilitate. de officio delega. & videatur æquiparare causam criminali: vt videtur concludere Alexā. in consi. 143. nu. 4. vol. 2. & Detius in consi. 133. col. 2. nu. 2. vers. sed in his non obstantib⁹. facit quod supra dixi in regu. 315. amplia. 1.

Limita secundo habere locum in crimine hæresis. vt est tex. in dict. c. literas. de præsumptionibus. vbi frater purgat fratrem a crimine hæresis. & ibi Abb. num. 1. & nu. 8. & cæteri docto. Bal. in dict. l. parentes. nu. 1. & ibi Sali. nu. 2. Florianus de sancto Petro in. l. testis idoneus. nu. 6. ff. de testibus. Iacobinus de sancto Georgio in. l. pater & filius. nu. 2. ff. eodem tit. de testi. Marcus Antonius Baueria in. §. pater. nu. 23. Insti. de testa. Guiller⁹ Benedictus in repet. c. Rainuntius. in verbo. qui cum alia matrimonia cõtrahens. nu. 236.

Hippoly.

Hippolytus in singu. 508. Iacobus Septimācentis in suo libro Catholicarum institutionum. c. 62. num. 14.

Tertio limita non procedere ad purgandam innocentiam fratris: nam in causa criminali frater bene admittitur: scilicet quod frater comisit delictum ad suam defensionem ita tenet Bald. in dict. l. parentes. nu. 1. colu. 1. & 2. & ibi Sali. nu. 2. Iaf. in. l. sed & si quis. nu. 5. ff. si quis caut. & in. l. vt vim. nu. 5. ff. de iust. & iure. Florian⁹ in. l. testis idoneus. nu. 6. ff. de test. Fran. de Ripa in. l. dānū. nu. 12. ff. de dāno infecto. Marcus Antonius Baueria in. §. pater. nu. 23. Inst. de testa. Guiller⁹ Benedictus in repe. c. Rainuntius. in verb. qui cum alia cõtrahens. nu. 257. de testa. Alexan. in consi. 4. nu. 10. vol. 6. & in consi. 5. nu. 8. vol. 1. & in consi. 22. nu. 9. & in consi. 24. nu. 39. volu. 2. Hippoly. de Marfilij in. l. vnus. §. cognitum. nu. 52. ff. de quæst. & in sing. 508. Andreas Alciatus in tracta. præsumptionum: in regu. 1. præsumptio. 23. num. 2. Feli. in. c. cum oporteat. nu. 3. de accusa. & in cap. literas. nu. 15. de præsumptionibus. & in hoc casu non attenditur an simul habitent vel non, secundu Sali. in dict. l. parētes. quem sequitur Alexand. in consi. 119. nu. 6. volu. 7.

Limita quarto si frater est adeo bonæ opinionis vt non præsumatur deicere a veritate: nam tunc tãquam bonus vir admittitur. ita tenet Abb. in. c. cum oporteat. nu. 3. de accusa. vel aliquis religiosus. Eandem opi. tenet Ioā. de Imo. in. c. cu. R. canonicus. nu. 8. de officio delega. quem ibi sequit Barbat. nu. 16. Felin. in. c. literas. nu. 11. de præsumptio. Hippoly. de Marfilij in practi. criminali: in. §. principu. nu. 11. & in rep. Rubricæ nu. 24. ff. de fideiusoribus. Stephanus Aufredus in tract. de reprobationibus testium. nu. 25. Iaf. in rep. l. ad monendi. nu. 180. ff. de iureiurando. Hanc eadem opi. tenet Ioā. de Anania in dict. c. cum oporteat. nu. 4. & Aretinus nu. 13. allēgat pro hoc glos. in Summa. 3. q. 5. vbi hoc Alanus tenet. quæ opinio reprobatur ibi à glo. sed opinio Alani potest saluari in nostro casu. & pro hoc est tex. in. c. in. literis. in fi. de testib⁹. & l. 9. titu. 8. lib. 2. fori.

Limita quinto quando frater testificaretur inter duos fratres: nam tunc erit idoneus testis in causa criminali. Ratio est: quia paritas consanguinitatis tollit suspensionem. vt in. l. non solum. §. 1. ff. de ritu nuptiarum. & in. l. extraneos. §. 1. & in. l. in hoc. C. de quæstionibus. vbi licet alius seruus non possit torqueri contra dñm: vt in. l. 5. diuus. cum alijs. ff.

de quæstio. tamen si feruus torquetur inter duos dominos, bene potest. Nam tunc ratio ne æqualitatis dominij valebit tortura. facit text. in. l. sed & milites. versu. coæqualitas enim. ff. de excusatio. tuto. & hanc opin. tenet Specula. in tit. de teste. §. 1. nu. 9. Barto. in. l. qui testamento. §. quæcunq; nume. 8. ff. de testamentis. Hippolytus. in. l. i. §. seruum. nu. 6. ff. de quæstio. Florian⁹ de sancto Petro in. l. testis idoneus. nu. 8. ff. de testibus. Eadem opinionem tenet Antoni⁹ Baueria, vbi pro hoc adducit alia quam plura in. §. pater. numero. 23. Insti. de testamentis. Stephanus Aufredus in tracta. de reprobatio. testium. nume. 25. Felin. in dict. c. literas. nume. 13. & in dict. cap. cum oporteat. num. 3. De iure regio probatur in. l. 9. titu. 8. lib. 2. fori.

Limita sexto quando causa criminalis civiliter est mota: nam tunc frater admittitur pro fratre, sicut in mera civili. ita tenet Abbas in dicto cap. cum oporteat. nume. 3. per tex. in dicto cap. literas. de præsumpt. & ibi Ioannes de Imola post Guiller⁹ num. 10. Ioānes Andre. & Ioan. de Ana. in dicto. c. cum oporteat. & ibi Additionator Aretini: in additione ad numerum. 8. vbi dicit quod ibi Aret. hoc non bene intellexit. Facit quod supra dixi in regul. 315. limita. 1.

Septimò limita non procedere quoad a parte contraria non fuit oppositum: nam tunc bene admittuntur fratres, etiam in causa criminali. ita concludit Bal. in. l. si quis testibus. nume. 7. C. de testibus. quem sequitur Felin. in dicto cap. literas. nume. 14. & in dicto cap. cum oporteat. nume. 3. Stephanus Aufredus in dicto tracta. de reprob. testium. num. 25. Iaso. in. l. certi cõdictio. §. quoniam. nu. 13. ff. si cert. pet. & Bal. vbi. §. loquitur in exceptionibus fauore partis introductis: secus dicit in inductis odio testis: vt in excõicationi. vel bānis. vt in. l. tametsi. ff. ad Macedonia. & ita dicit intelligendū tex. in. c. presentium. & in. c. ex parte. de testi. & in Auth. si dicat. C. eod. tit. & dicit ibi quod cauti aduocati semp debent protestari exceptiones sibi saluas esse in personis, & dicta testium in principi. productionis: nam per talem protestationem reseruat ius opponendi, cum excludatur tacitus cõsensu. arg. l. si filius. ff. ad Macedo. que procedunt in testibus productis contra presentes: sed quoniam productur contra absentes non est necessaria protestatio, quia absens non intelligitur cõsentire cum non habeat causam cõtradiciendi. vt notat Cinus in Authen. si dicatur. C. de testib⁹.

¶ Circa

¶ Circa quam regulā est notandum q̄ in supra dictis casib⁹ in quibus frater admittitur pro fratre, de quib⁹ in hac regula & in supra proxima, detrahatur fidei eius: & sic nō erit omnino integer testis, nec facit tātam fidem sicut alius. ita tenet Specula. in tit. de teste. §. 1. vers. sed nunquid frater. nu. 8. Bart. in. l. qui testamento. §. 1. nu. 6. ff. de testamētis. Imola in dict. c. cum oporteat. nu. 10. Guido Papa, vbi hoc declarat, in. c. cum regula canonica nu. 2. de offi. delegat. And. Alciar. in tract. p̄sumpt. in. 1. reg. p̄sumptio. 23. nu. 5. Marcus Anto. Baueria in. §. p̄. nu. 23. Insti. de testam. Bartho. Soci. in cōsil. 20. nu. 18. & in cōsil. 30. nu. 10. vol. 1. Ioā. de Amicis in cōsil. 61. nu. 19. Aretinus in dict. c. cum oporteat. nu. 11. las. in repe. l. admonendi. nu. 180. ff. de iure iurādo. pro qua opinio. est glos. in. l. etiā matris. ff. de probationibus, & lason vbi. §. intelligit hoc duob⁹ modis: & alio modo intelligitur quādo est testis instrumentarius, & sic rogatus ab vtrāq; parte: nam tūc est integer testis, & plenē probat. ita Bald. in. d. l. parentes. nu. 1.

Regula. ccclxxxiii.

¶ Rater contra fratrem non cogitur testificari. Hanc regulam probat text. in. l. lege Iulia. §. de testibus. canonizata in. c. si testes. §. lege Iulia. 4. q. 3. & text. in. l. parentes. C. de testibus. De iure regio probatur in. l. n. tit. 16. part. 3. & in. l. si. tit. 30. par. 7. & vltra docto. in locis supra dictis ita tenet Abb. in. c. literas. nu. 8. de p̄sumpt. & ibi Feli. nu. 16. idē Feli. in. c. cum oporteat. num. 3. & ibi Ioā. de Imo. nu. 2. de accusat. Bart. in. l. qui testamento. §. quecūq; nu. 6. ff. de testamētis. Stephan⁹ Auredus in tract. de reprobationibus testium. nu. 25. in fine. Albericus in tract. de testibus. nu. 1. in. 2. parte.

1. ¶ Amplia primò habere locum in omnibus trāsuerfalibus, vsq; ad quartum gradum. vt in dict. l. n. tit. 16. par. 3. & in. d. l. si. tit. 30. par. 7.
2. ¶ Amplia secundò habere locum tam in causa ciuili quā in causa criminali: ita probat glos. in dict. l. lege Iulia. ff. de testibus. cū qua glos. in hoc dicit ibi Iacobin⁹ de sancto Georgio nume. 2. in fine, q̄ transeunt docto. communiter. Eādem opinionem glos. sequitur Montanus in glos. l. n. tit. 16. part. 3. Abb. in. c. literas. nu. 8. de p̄sumptionibus.
3. ¶ Limita primò non procedere quando veritas alibi haberi non possit: nam tunc frater potest cogi. ita tenet Speculator in tit. de te

ste. §. de testium. num. 1. quem sequitur Albericus in dict. l. parentes. nu. 2. Eandem opinionem tenet Hofst. Ioan. And. Panormitan⁹, & Imo. in. c. 1. de testibus cogendis. Iacobin⁹ de sancto Georgio in dict. l. lege Iulia. num. 1. & ibi in nu. 2. ponit cui incumbat onus probādi, quòd veritas aliter haberi non potest. Eādem opinionem tenet Federicus Schenck in tract. de testibus. nu. 31. Ludouicus Romanus in sing. 383. vbi additionator eius addit quā plures docto. idem tenētes. Eandem opinionem tenet Motaluus in glos. l. 9. titu. 8. lib. 2. fori. in glos. 1. in princ. & in glos. in parte, hermanos. in fine. idem Iacobinus contra glos. ibi, qui contrarium tenet, in. l. inuiti. la. 1. ff. de testibus. facit quod supra dixi in regu. 315. in. 2. limit.

2. ¶ Limita secundò quando est testis instrumentarius rogatus ab vtrāq; parte: nam tunc cogitur inuitus testificari. ita tenet Bald. in. d. l. parētes. nu. 1. col. 1. vers. vel diclatius. Facit gl. in. l. inuiti. la. 1. in glos. magna, in fi. ff. de testibus. & in Auth. de testibus. §. & licet. in verb. & supplicijs. colla. 7. vel etiā testis testamentarius, quia est rogatus à testatore. idē tenet Sali. in dict. l. parētes. nu. 2. Alberic⁹ in tract. de testibus. in. 2. part. num. 2.
3. ¶ Limita tertio non procedere quando frater producit ad defensionem fratris, & sic ad purgandam eius innocentiam: nam tūc potest compelli, etiā in causa criminali: scilicet quando prodest fratri, & nemini nocet. ita tenet Bal. in dict. l. parentes. quia dicta l. lege Iulia. cessat quando agitur de ipsius fauore: arg. tex. i. l. qd' fauore. C. de legib. & in. c. & si necesse. de donat. inter virum & vxor. & ita tenet Abb. in dict. c. literas. nu. 8.
4. ¶ Limita quartò quādo frater producit pro fratre: nā tunc potest cogi etiā cōtra fratrem dicere. ita probat glos. in. c. cū nūtius. & in. c. fraternitatis. de testibus. & est text. optimus in. c. quanto. de iud. & in. l. 3. in princ. & ibi Bar. ff. de legi. tutoribus. & ita tenet expresse Stephanus de Federicis in tract. de interpretatione iuris. in. 1. par. num. 85.
5. ¶ Limita quintò quando vtrāq; pars ex litigantibus consentiret vt frater produceretur contra fratrem: tunc etiam inuitus compellitur. ita tenet Albericus post Iacob. de Arenis in tract. de testibus. in. 2. part. glos. & quod ibi notant doct. in. l. 2. C. de testibus. quā limitationem intelligo veram quādo vnus ex ipsis litigatoribus esset frater: nam si essent extranei, etiam de consensu ipsorum non credo posse

posse cogi, maximè in causa criminali, vel in causa ciuili si est de maiori parte bonorū. per rationes. §. dict. l. quæ hanc regulam probāt.

Regula. ccclxxxv.

¶ Rater in feudis nouis nō succedit fratri: sed Vafallo sine sobole mortuo, feudum ad dñm reuertitur. Hanc regulā probat tex. in. c. 1. §. filia verò. in fine, de feudi successioe. & in. c. 1. in. §. si duo fratres. de feud. Marchiē. & in. c. 1. & 2. de duob⁹ fratribus à capitaneo inuestitis. & in. c. 1. qualiter frater fratri succedat. in vñibus feudo. De iure regio probatur in. l. 7. titu. 26. part. 4. & hāc opi. vltra docto. in locis supra allega. tenet Cald. in tit. de feudis. conf. 9. Abb. in conf. 81. vol. 1. & in conf. 3. vol. 2. Iacobinus de sancto Georgio, in tract. feud. in verb. nobiles. nu. 1. Albertus Brunus in confi. 63. nu. 2. & in confi. 73. nu. 5. & Iacobus de Leonardis inter consilia eiusdem Alberti Bruni, in confi. 114. nu. 143. Alexand. in confi. 30. nu. 8. vol. 1. Carolus Ruinus in cōsi. 12. num. 2. & 8. volu. 1. & circa hanc regulam vid. Matthæū de Afflict. in. d. c. 1. §. in alio vero feudo. nu. 2. cū aliis, de successio. feudi. & in dict. c. 1. §. si duo fratres. de feud. Marchiæ. nu. 1. cū aliis. & in. c. 1. §. & quia. nu. 14. de his qui feud. dare possunt. & in. c. 1. nu. 1. de fratribus de nouo beneficio inuestitis. & in cap. 1. nu. 1. cum aliis, de duobus fratribus à capitaneo inuestitis. & in cōsti. Neapoli. lib. 3. Rub. 24. nu. 1. Bartho. Soci. in confi. 19. nume. 10. volu. 1. Paul. Parisi. in confi. 16. nu. 4. vol. 4. ¶ Hanc regulam, vbi eam limitat tribus modis, ponit Franciscus Curtius Senior in cōsi. 49. num. 69. Eandem regulam cum quatuor limitationibus ponit Matthæus de Afflictis in. c. 1. nu. 8. de beneficio fratris. in vñibus feudorum. Eandem regulam cū vnica ampliatione, & sex limitationibus ponit Valericus Zasius in tracta. feudorum: in octaua parte, à num. 34. vsq; ad numerum. 44.

Regula. ccclxxxvi.

¶ Ructus beneficiorum percipiunt scholares dū sunt in studio, ac si residerent. Hāc regulam probat tex. & ibi Panormitanus in cap. super specula. de magistris. tex. in. c. 2. de priuilegijs. lib. 6. Eandem opinionem tenet idem Abb. per tex. ibi in cap. tuæ. & in. c. relationum. de clericis non residētibus. idem Abb. etiam per illum tex. in. c. licet. de p̄bendis.

Eādē opin. tenet idē Abb. in cōf. 388. in fin. a. col. vers. tertio quia his cessantibus. vol. 1. eandem probat tex. in Clem. 1. §. ceterum. de statu monachorū. glos. in pragm. sanctio. §. verū tamen. in verb. libertus. Lucas de Pēna tenet hanc opinionē in. l. hac. l. C. de proximis factorū seriniorū. lib. 2. Iacobus Rebuffus in. l. in sacris. l. 2. cod. tit. & in. l. 1. C. qui etate. lib. 10. Ioan. de Platea in. l. 2. C. de incolis. lib. 10. Ioan. de Imo. in Clem. 1. in fine, de magistris. Federicus de Senis in cōsi. 246. Nicolaus Boerius in decisio. 17. Eādem opinionem probat tex. in. c. olim. de verb. signi. & in. c. cū ex eo. de elect. lib. 6. & ita expresse tenet Ioan. Copus Parisiensis in tract. de fructibus. titulo. 3. cap. 4. num. 5. Ratio est: quia ab ecclesia non censetur absens qui causa studiorum abest. vt in. l. quesitum. in princ. ff. de lega. 3. ibi, si studendi causa misisset, nō q̄ de fundo eum aliorum trāsferret. & in. l. Seix. §. Pamphile. ff. de fund. instru. Eandem opinionem tenet Blasius Ariolus in cap. eam te. nume. 137. de rescriptis.

¶ Hanc regulam, vbi eam limitat duodecim modis, ponit Petrus Rebuffus in tracta. de priuilegijs scholariorū: in priuilegio trigesimo primo, à num. 1. vsq; ad finem.

Regula. ccclxxxvii.

¶ Ructus restitui debent deductis impēsis. Hanc regu. ponit docto. per illū tex. in. l. fructus. ff. solut. matrimo. glos. & ibi Bart. & Ange. in. l. in fundo. ff. de rei vēdi. in verb. de ducto. & in. l. ex diuerso. vers. sic. certè illud. & ibi docto. Inst. de rerum diuisio. & glos. in. c. cum contra. in verb. fructus. & ibi Barba. col. 2. de pigno. Facit etiam glos. in. c. grauis. in verb. fructus. de rest. spolia. tex. in. l. si à patre vel à domino. ff. de petitione hereditatis. in. §. fructus. De iure regio probatur in. l. 6. tit. 8. & in. l. 38. & 40. & 43. tit. 28. part. 3. & in. l. 11. tit. 15. partita quinta. & in. l. 4. tit. 14. part. 6. & circa hāc regulam vl. docto. in locis supra allēgat. vi. Andr. Tiraquel. in tract. de vtroq; retract. in ti. de retractu linagier. gl. 1. §. 15. fol. 192. pag. 2. nu. 1. cū aliis. & in tract. de primogenitura. q. 74. nu. 7. cū alijs. Catellianū Cottā in Memorialib. iuris: in verb. fructus. Felin. in c. ad nostrā. nu. 3. de iur. iurād. Paulū Parisiū in conf. 94. nu. 25. & in cōf. 96. nu. 25. vol. 2. las. in. l. cū quādā puella. §. quoties. nu. 6. ff. de iurisd. om. iud. Vincētū de Herculanis in. d. l. fruct⁹. nu. 8. & in. l. diuortio. n. 5. ff. solut. mat. & laso.

& Iaso. in dicta. l. fructus. num. 7. Didacum Couar. in. lib. 1. Variarum resolutionū. cap. 3. numero. 3.

¶ Hanc regul. vbi in princip. eam not. examinat. & adducit aliquas extēfiones ad eam. & postea à nu. 10. vsq; ad numerum. 24. eam limitat. 8. modis. ponit Andreas Tiraquellus in. d. tract. de vtrōq; retract. in dict. titu. de retract. linagier. §. 15. glosa. fol. 192. in dict. pagi. 2. & ibi à nume. 24. vsq; ad finem ponit alias octo quæstiones in proposito.

Regula. ccclxxxviii.

Fructus percepti per creditore ex pignore. cōputantur in sortem. Hanc regul. probat tex. in. l. si dominium. & ibi docto. C. de pignoribus. & in cap. cum contra. de pig. 10. & in. l. creditor. la. 1. & in. l. si. C. de pignora. actione. De iure regio probatur in. l. 2. & in. l. 21. titu. 3. part. 5.

¶ Hanc regulam cum sex ampliationibus & sex limitationibus ponit Antonius Negusantius de Fano. in tract. de pignoribus: in quinto membro quintæ partis principalis. à numero primo vsq; ad finem.

Regula. ccclxxxix.

Fuga non probat delictum. Hanc regulā probat tex. in. l. lege Cornelia. ff. ad Syllania. & in. l. 1. in. §. si autem post commissum. C. de raptu virgi. in. l. raptores. C. de episco. & cleri. in Authen. de exhibēdis reis. colla. 5. Hanc regulam limitat sex modis Felin. in. c. nullus. de præsumptio. à nu. 1. vsq; ad finem. quas limitationes ponit Hippoly. in repeti. Rubri. C. de probatio. nu. 259. cum alijs. & in practica criminali. in. §. diligenter. nume. 41. Eadem limitationes posuit Bernardus de Luca in regu. 303. & quia ibi confusè loquunt. ideo ex eis quæ ibi tradunt. & ex alijs quàm pluribus quæ docto. tradunt in diuersis locis. facio sequentes regulas.

¶ Amplia primò vt non valeat statutū quod fuga probet delictum: quia esset contra ius cōmune. vbi habetur quem ex præsumptionibus dānari non posse: vt in. l. absentem. ff. de pœnis. & in. l. 1. in. §. diuis. & in. l. si. ff. de quæstio. & in. l. milites. in. §. oportet. ff. eodem titu. ita concludit Ludou. Roma. vbi p ista opinione allēgat quàm plura fundamenta. in. l. lege Cornelia. numero. 3. ff. de sicarijs. Quam opinionem sequitur Ange. Areti. &

ibi Augusti. Ariminenfis in additionibus in tract. maleficiorum: in verbo. quod fama publica. nu. 47. & 48. Eandem opinionem Romani per eadem fundamenta. licet de eo mentionem non faciat. tenet Cato Sacchus in repeti. l. admonendi. nu. 61. ff. de iureiur. Quam ampliationem intelligo verā nisi essent manifesta delicta contra fugientem. & qualitas delicti pœnam mortis postulare: quia tunc valet supra dict. statutum: ita cōcludit Phil. Deti. post Felin. & alios docto. qui tenent cōtra supra dict. opinionem Roma. in. c. sicut. nu. 56. cū sequen. de probatio. vbi pro vtrāq; parte adducit quàm plura fundamenta.

2 Amplia secundò quod talis fuga purgatur iuramento ipsius fugientis. dicentis ob aliquam fugisse causam. ita voluit expressè Cinus in. l. si. C. de requiren. reis. quem sequitur Philip. Corne. in confi. 58. volu. 2. Hippo. in singula. 15. & in. l. qui falsam. nume. 93. ff. de falsis. & in Rubric. C. de probatio. nu. 121. & in practica criminali. in. §. diligenter. nu. 43. Nicola. Boërius in decisione. 215. num. 26. Frā. à Ripa in repe. l. admonēdi. nu. 168. ff. de iur. iur. Contra quam ampliationem per plura fundamenta tenet Marcus Antonius Blancus in tracta. de indicijs & tortura. num. 283. cum alijs.

3 Limita primò nō habere locum in officiali notato de barataria. & pendente causa fugit: quia habetur pro cōfesso. ita probat tex. in. l. cōfiliarios. C. de assessoribus. quem tex. tenet Felin. in cap. nullus. nu. 2. de præsumpti. vbi allēgat alios docto. Eandem opinionem tenet Hippoly. in. d. §. diligenter. nu. 45. & in rubri. C. de probatio. nu. 260. Roma. in repe. l. admonendi. nu. 58. ff. de iur. iur. & ibi Fran. Curtius num. 161. & ibi etiam Petrus de Prolois num. 81. & Fran. à Ripa nu. 173. Cato Sacchus num. 57. Ioan. Igneus in. l. lex Cornelia. num. 15. ff. ad Syllania. & Roma. vbi supra in hoc concludit qd aut aufugit ante finitum officium. & tunc illa fuga hoc inducit qd punitur tanquam cōmittēs crimen læsæ maiestatis. ita probat tex. in Authen. de administratoribus. in. §. si quis autem. colla. 7. aut aufugit post finitum officium. & intra quinquaginta dies per quos debet stare ad syndicatū ex forma iuris cōmunis. vt in. l. 2. C. vt omēs iudices tam ciuiles quàm criminales. & in Authen. vt iudices sine quoquo suffragio. in. §. necessitatem. colla. 2.

¶ Quod de iure regio hodie correctū est: nā sufficiunt triginta dies. vt in. l. 6. titu. 16. lib. 2. ordina.

ordina. & tunc aut est reductus. licet inuitus ad locum ex quo aufugerat: & tunc fuga cōtra cum nullam facit probationem. sed vt cōdēnetur debet legitimè probari. ita probat tex. in Authen. vt iudices sine quoquo suffragio. in. §. necessitatem. colla. 2. aut non est reductus ad locum à quo aufugit: & tunc fuga cōtra eum tantam facit probationem quod iuramentum illi additum sufficit ad eum condemnandum. vt in Authen. de collatoribus. in. §. nulli. vers. super hoc. colla. 9. & hanc distinctionem Ludou. Roma. sequuntur. S. d. docto. & Iaso. in. d. l. admonendi. nu. 177. & ibi Ioā. Baptista Caccialupus num. 85. idem Iason in lectura. d. l. admonendi. nu. 90.

2 Limita secundò quādocunq; effractis carceribus. ita probat glos. & ibi Bart. per illū tex. in. l. in eos. ff. de custodia reorū. quem sequitur Felin. in. d. c. nullus. nu. 3. de præsumpt. Hippo. in practi. in. d. §. diligenter. nu. 46. & in Rubri. C. de probatio. nu. 161. Iaso. in lectu. l. admonendi. nu. 90. & in rep. nu. 172. ff. de iur. iur. & Roma. nu. 57. idē Roma. in. l. lege Cornelia. nu. 7. ff. ad Syllania. Lāfrancus de Oriano in repe. d. l. admonēdi. nu. 56. & hoc cōiter teneri dicit ibi Cato Sacchus nu. 56. Paul. Grillādus in tract. de relaxatione carceratorū. c. de fuga carcerati. nu. 12. quā limitationē infra latius explicabimus. in reg. 399. in. l. limitatione.

3 Tertio limita quā famulus aufugit à dño. & si bi aliquid erat furatū: nā tunc per fugā præsumitur subtraxisse res dñi. ita probat gloss. in Authen. de exhibēdis reis. in. §. si verò etiam quidā iurēt. colla. 5. & ita expressè dixim⁹. S. in regu. 307. in princ. & vltra docto. quos ibi allegauit. ita tenet Iaso. in lectu. d. l. admonendi. nu. 91. Hippoly. in practica. in. d. §. diligenter. nu. 47. Paul. Grillādus in tract. de relaxatione carceratorū. c. de fuga incarcerati. nu. 17. Fran. Curtius in repe. l. admonēdi. nu. 171. Nicolaus Boërius in decisione. 215. nu. 29.

4 Quarto limita quācūq; cū fuga adesset fama publica. ita probat tex. in Authen. de exhibēdis reis. in. §. si verò. colla. 5. & in Authen. de sanctissimis episcopis. in. §. si quis autem. colla. 9. facit quod supra dixi in reg. 301. in. 4. limita. & ita tenet Ioan. de Amicis in confi. 85. num. 1. nam tunc talis fuga facit indicium ad torturā: vt in supra dicta limitatione dixi.

5 Quinto fallit in milite fugiente: nā tunc probat delictū. vt in. l. 1. & 2. C. de desertorib⁹. & in. l. desertore. & in. l. qui cū vno. in. §. qui post desertionem. ff. de re milita. ita tenet Oidrad⁹: quem sequitur Ioā. Andre. in additio. Specu. in

tit. de præsumpt. in. §. præsumit. vers. violēta. in additioe magna. Eadē opin. tenet Hippo. in rep. rubri. C. de pbatio. nu. 263. & in practi. in. §. diligenter. nu. 47. Frā. à Ripa in repe. l. admonendi. nu. 165. & ibi Frā. Curt. nu. 163. Ioā. Corasius nume. 83. ff. de iureiurando.

6 Limita sexto in casibus in quibus sola suspicio sufficit ad probationē ipsius criminis. vt in. l. impuberib⁹. in fine. ff. de suspectis tuto. ita tenet Felin. in. d. c. nullus. nu. 9. Hippoly. in practica criminali. in. §. diligenter. nu. 47. & in repe. rubri. de probatio. nu. 263. Fran. à Ripa in dict. l. admonendi. num. 167.

7 Septimò fallit quo ad tollendam incertitudinem & dubitationē. quando dubitatur quis cōmiserit delictū. ita concludit Hippo. in. d. rep. rubri. nu. 264. C. de pbatio. & in practi. in. d. §. diligenter. nu. 47. allēgat Bal. in. l. voluntatis. nu. 11. ff. de fideicommissis. qui hoc tenet.

8 Octauò limita non habere locum in istis mercatoribus fallitis. seu cābjs cessantibus solvere & fugitiuis: nā ipsi habentur pro confessis ex sola fuga. & possunt torqueri vt indicent pecunias eis datas vel depositas. quas habere denegāt. & illas perdidisse. & subtractas per institores esse dicūt. ita tenet Paris de Puteo in tract. syndicus. c. an in causa pecuniaria & ciuili. nu. 2. quem sequitur Hippoly. in. l. diuus. nu. 7. ff. de quæstio. & in. d. practi. in. §. expedita. nu. 62. Fran. Purpuratus in. l. singularia. num. 94. ff. si certum petatur. Nicolaus Boërius. vbi hoc latissimè prosequitur. in dicta decisione. 215. nume. 5.

¶ Et isti mercatores non habent beneficium immunitatis ecclesiasticæ. arg. tex. in Authē. de mādatis principum. in. §. publicorū verò tributorū. ibi. quoniā fiscalium ratio. & militibus. & priuatis. ipsiq; templis. & cūctis rei publicæ vtilis & necessaria. colla. 3. & in. l. penē. C. de exactoribus tributorū. libr. 10. & ita expressè tenet Nicola. Boërius in dict. decisione. 215. nu. 7. quem sequitur Remigijs de Gōny in tracta. de immunitate ecclesiarū. fallentia. 38. De iure regio probatur in pragma. 80. in antiquis. fol. 76. vbi etiam ponitur pœna qua puniri debēt. & in. l. 8. tit. 8. lib. 5. ordina. & non solum quādocunq; iste talis absentasset personam. verū etiam quādo bona cessasset. debet puniri eadē pœna cōtenta in. S. dict. ll. vt in pragm. 24. de Madrid. anni. 1528. Cōtra quos fuit etiam dispositū in pragma. III. Segouianis. Anni. 1532. qd debeant puniri etiā si sint nobiles. Quæ. ll. regni cōfirmatur per pragma. 122. de Valladolid. Anni. 1537.

x Regula.

Regula. cccxc.

FVga in criminalibus facit iudiciū ad torturam. Hanc regulā ponit Bar. in l. fina. ff. de quaestio. Bald. in l. voluntatis. nu. n. C. de fideicommissis. Ioā. de Imola, & ibi Felin. nu. 3. in. c. nullus. de praesumptio. Hippoly. in practica criminali. in §. diligenter. nu. 41. Iacobus de Bellouiso in practica iudiciaria. in titu. de quaestio. nu. 1. Hanc opinionem tenet Marcus Antonius Blancus in tracta. de iudiciis & tortura. nu. 278. Ange. Areti. in tracta. Maleficiorū. in verbo, quod fama publica. nu. 46. Romanus in rep. l. admonendi. nu. 57. ff. de iur. iur. & ibi Iaso. in lectura. nu. 88. dicit hoc cōmuniter teneri: & in repe. nu. 169.

1 **L**imita primò quando fugiens, prius reputabatur bonae vitae & famae. ita tenet Archidiacono. in c. decernimus. 3. q. 9. quem sequitur Cataldus de Bocompagnis, in tracta. de syndicatu. nu. 76. Quam opinionem tenet Hippoly. in consi. 49. nu. 38. vbi dicit quod hoc fuit de mente Bald. in l. in bonae fidei. C. de iur. iur. vbi dicit quod absentia alicuius semper praesumitur in bonam partem.

2 **S**ecundò limita quando constat quod quis debet capi de facto: nam tunc ad euitandam violentiam facti licet aufugere, & tunc fuga ipsa non operabitur aliquid contra ipsum. ita concludit Andre. de Iernia in glossa ad constitutiones Neapolitanae. Rubri. 29. de iniurijs Curialibus illatis. incipienti, vt participatio. nume. 10. quem sequitur Paris de Puteo in tracta. de syndicatu. in cap. an iudex. nu. 3. Paul. Grillandus in dict. tracta. de relaxatione incarceratorum. cap. de fuga incarcerati. nu. 9. Thomas Grammaticus in voto. 19. nu. 7.

3 **L**imita tertio habere locum solum contra illum qui aufugit, sed non contra cōdicio de eodem crimine culpato. ita concludit Ioā. Andre. in additio. ad Specula. in titu. de praesumptio. in §. species. in additione magna. ad num. 4. vbi per tex. in l. 2. C. de fide instru. & per tex. in l. fina. C. de falsis. concludit, quod si quis accusat de falso eum qui produxit falsum instrumentum, & etiam notarium qui eum conficit, quāuis notarius aufugiat, eius fuga non facit iudiciū ad torturam contra producentem quāuis simul accusatū. Quem sequitur Iaso. in lectura. l. admonendi. nu. 89. & in repe. num. 176. ff. de iur. iur. Bernardus de Lucio in regu. 303. in 4. sublimitatione. Boerius in decisione. 25. nu. 25. Ripa in repe. l. admonendi. nu. 174. ff. de iur. iur.

4 **L**imita quarto quādo quis aufugit à familia potestatis, & citatus postea venit ad potestatem: quia per talem cōparationem fuga purgatur. ita tenet Bart. in l. quis sit fugitiuus. in §. 1. per illū tex. ff. de adilitio edicto. & ibi Cepola nu. 6. & 15. idem Bart. in l. aut facta. in §. tēpus. col. 1. ff. de poenis. Hanc opinionem sequitur Iaso. in l. admonendi. in lectura. nu. 89. & ibi Fran. Curt. nu. 158. Roma. nu. 156. Fran. à Ripa num. 168. ff. de iur. iur. Marcus Antonio. Blacus in tract. de iudiciis & tortura. nu. 278. Felin. in d. c. nullus. nu. 7. de praesumpt. Tho. Grammaticus in cōf. 42. nu. 21. in criminalibus. Bertrandus in consi. 61. nu. 7. vol. 2. primè in praesensionis. Boerius in d. decisione. 25. nu. 27. pro qua opinio. est tex. in l. 130. styli.

5 **Q**uintò limita quādo quis aufugisset ex loco ob aliquā causam rationabilem. ratione partialitatis seu inimicitiae: quia si inculpatus de homicidio, non praesumitur contra eum: quia non est locus ei tutus. facit tex. in c. accedes. el. vt lite non cōtestata. & ita deciditur per Bald. in l. in bonae fidei. C. de iur. iur. allegat tex. in Clem. pastoralis. de re iudica. glof. in c. sta tutū. in §. 1. de rescrip. lib. 6. Felin. in d. c. nullus. nu. 7. Iaso. in l. admonendi. in lectura. nu. 89. & in rep. nu. 169. ff. de iur. iur. & ibi Fran. Curt. nu. 157. Romanus nu. 56. Petrus de Ptolomeis nu. 76. Cato Sacchus nu. 35. Marcus Antonio. Blacus in tracta. de iudiciis & tortura. num. 285. Bartholo. Soci. in regu. 163. in 2. fallen. Eandem opi. tenet Stepha. Bertrandus in cōf. 115. nu. 32. vol. 2. secundè in praesensionis. Deti. in cōf. 410. nu. 30. Io. de Amicis in cōf. 7. n. 12. & in cōf. 86. nu. 5.

6 **S**extò limita nisi iste talis aufugit propter sententiam iudicis. ita tenet Lucas de Penna in l. si coloni. C. de agricolis & censitis. lib. 11. pro qua opinione facit tex. in l. quis sit fugitiuus. in principi. vers. item ne eum quidem qui à praetore cui in disciplinam traditus esset fugisset. & in vers. sicuti ne eum quidem qui in dominū animaduerteret. ff. de adilitio edicto. & ibi Cepola nu. 6. Ioan. Igneus in l. lege Cornelia. nu. 55. ff. ad Syllania. Ioan. de Amicis in consi. 7. num. 19. facit quod supra dixi in regu. 303. in limita. 3. Paulus Grillandus in tracta. de relaxatione carceratorū. in Rubri. de fuga incarcerati. nume. 10.

7 **L**imita septimò habere locum quādocumque; alicuius aufugit ante accusationem vel inquisitionem contra eum factam: secus tū est si fugit post accusationem: nam tunc haec regula non habet locum: quia cui libet est licitum redimere sanguinem suū. ita tenet Bart. in l. 1. ff. de bonis

de bonis eorum. nu. 1. vbi dicit, quod quando aliquis est accusatus de crimine capitali, si aufugit, non est praesumptio contra eum. Quod dictum sequitur Felin. in d. c. nullus. num. 6. Ange. Areti. in tracta. maleficiorum: in verbo, quod fama publica. nu. 46. Mathesfellanus in singu. 146. Bartholomae. Soci. in regu. 163. in 3. limitati de. & ita expressè dixi supra in regu. 307. in 1. limitatione. & ultra ibi allegata hanc opinionem tenet Hippoly. in practica, in d. §. diligenter. nu. 41. & in consi. 49. nu. 37. & in singula. 109. & 497. Iaso. in lectura. l. admonendi. nu. 89. & ibi Fran. Curtius in repe. nu. 160. & 170. Marcus Antonius Blacus in tract. de iudiciis & tortura. nu. 281. Ioā. Corasius in repe. l. admonendi. num. 79. pro qua opinione est tex. in c. si iudex. de pace tenenda & eius violatoribus. ibi, qui si de sua diffusus sit innocentia. in vltibus feud. & in l. fina. in §. fraudis. ibi, metu imminentis accusatoris. ff. de bonis damnatorū. & in Authē. de exhibendis reis. in §. si verò etiam. in vers. penes sui accusatorem per fugam factū. colla. 5. Montal. in glof. l. 13. titu. 29. part. 7. pro qua opinio est tex. in l. 130. in ll. styli. quae limitatio latius declaratur in regula sequenti.

Regula. cccxci.

FVga post accusationem non facit iudiciū ad torturam. Hanc regulam ponit Bart. in l. 1. nu. 1. ff. de bonis eorum. quod expressè & plenè comprobauit in praecedenti regula, in finali limitatione.

1 **A**mplia primò habere locum etiam si post libellum, vel accusationem, seu inquisitionem, cōminatam, licet nōdum factam, aufugisset: quia tū iustus fuisset timor fugiendi, & iuste debuit timere comminationem. per tex. in l. miles. in §. focer. ff. de adulteriis. ibi, sed accusationem parante, & probationibus insistente ac imminente. & ita expressè per illum tex. tenet Ludouicus Romanus in l. lege Cornelia. nume. 2. ff. ad Syllania. & ibi Ioan. Igneus nu. 15. facit etiam tex. in l. edicto. in §. stat. ff. de iure fisci. Hanc opinionem sequitur Ange. Areti. in tract. maleficiorum. in verbo, quod fama publica. nu. 46. Detius in consi. 334. nu. 3. Ioan. de Amicis in consi. 131. num. 3. Ioan. Corasius in l. admonendi. nu. 89. & ibi Fran. Curt. nu. 160. Petrus de Ptolomeis nu. 80. Cato Sacchus nu. 58. Marcus Antonio. Blacus in tract. de iudiciis & tortura. nu. 282. doct. §. allegati in reg. 390. in 6. limita.

1 **L**imita primò quā alia iudicia seu suspiciones laborarent contra fugientem: quia tunc, etiā fuga facta post accusationem, facit contra eum maximū iudiciū & suspensionem. arg. tex. in l. fin. C. qui numero tutelarū se excusant. & ita expressè per illum tex. tenet Roma. in dict. l. lege Cornelia. in fine. Eandem opin. tenet Soci. in regula. 162. in 2. limitatione. Ioan. de Amicis in consi. 37. nu. 7. Ioan. Corasius in d. l. admonendi. nu. 79. & ibi Petrus de Ptolomeis nu. 77. Fran. Curtius in dict. nu. 160. Ioā. Igneus in d. l. lege Cornelia. nu. 13. in fine.

2 **L**imita secundò quādocumque; delictū erat capitale ex quo aut debebat occidi, aut mēbris mutilari: secus si esset imponenda poena pecuniaria. ita expressè sentit Bart. in d. l. 1. ff. de bonis eorum. & doct. §. allegati. & ita expressè tenet Soci. in d. regula. 133. in 3. limitatiōe, Io. de Amicis in cōf. 7. nu. 11. & in cōf. 86. n. 4.

3 **T**ertio limita nisi post accusationem de eo inflituta fractis carceribus aufugiat: quia tunc contra eum vt de crimine confessum proceditur. vt notatur in l. in eos. & in l. si. ff. de custodia reorum. & ita expressè tenet Socin. in regu. 162. in 3. limitatione. Philip. Detius in consi. 234. nu. 3. Petrus de Ptolomeis in repe. l. admonendi. nume. 77.

4 **Q**uartò limita nisi post accusationem quis esset relaxatus à carcere sub fideiussoribus, & pedēte accusatione aufugisset: nam tūc talis fuga etiam post accusationem facit eum haberi pro confesso. ita probat tex. in l. 3. in fine, titu. 8. lib. 2. fori. & in l. 9. titu. 11. 3. ordina.

Regula. cccxcii.

FVga quae fit ex carceribus, facit fugientem haberi pro confesso. Hanc regulā probat tex. in l. in eos. ff. de custodia & exhibitio. reorū. & ibi glof. & Bart. & in l. milites agrū. in §. penul. ff. de re milita. ita tenet Specul. in tit. de praesumptio. in §. 2. nu. 3. & ibi Io. And. in additione magna. Ange. in tracta. maleficiorū: in verbo, quod fama publica. nu. 46. & ibi August. Ariminensis in additio. Hippo. in practica. §. diligenter. nu. 46. & in §. attinagam. nu. 44. & in rep. Rubri. C. de probatio. nu. 261. Iaso. in lectura. l. admonendi. nu. 90. & in repe. nu. 172. ff. de iur. iur. Bartholomae. Soci. in regu. 162. in 3. limitatione. Felin. in d. cap. nullus. nu. 3. de praesumptio. Chassana. in consue. Burgun. in tit. des iustices. rubri. 1. §. 5. fol. 54. col. 4. nu. 116. Eandem opinionem tenet Fran. Curtius in repe. l. admonendi. nu. mero. 169. & ibi Petrus de Ptolomeis nu. 77.

x 2 De iure

- De iure regio probatur in l. 13. titu. 29. part. 3 & in l. 34. titu. 18. lib. 8. ordina.
- 1 **Amplia primò** q̄ si re vera nõ comisit delictu pro quo erat carceratus, tunc habetur pro confesso, & punit ac si re vera crimen comisset. ita probat in d. l. in eos. & ibi gloss. in verbo, puniendi. ff. de custodia reorũ. & ibi Bart. & Ange. nu. 3. Iacobus de Bellouiso in practica iudiciaria. in titu. de questionibus & qualitatibus tormentorũ. nu. 103. Hierony. Zanetinus in tract. differentiarũ iuris canonici & civilis: differentia. 91. nu. 159. Abb. in d. c. a nobis. nu. 3. & ibi docto. de apostatis. Hanc opinionem tenuit Feli. in d. c. nullus. nu. 3. de presump. vbi dicit q̄ in hoc casu plus operat ficta confessio quã vera: & cũ hoc nõ inueniat ab alio tactum, trãsit cũ opinione Bar. in d. l. in eos.
  - 2 **Alberic⁹** tñ in d. l. in eos. determinat, quòd licet per. s. d. tex. in d. l. in eos. innocetes sint puniendi, tñ quia illa. l. nõ determinat poenã, credit eã arbitrariam, & arbitrio iudicis puniendam & determinãdam, per tex. in l. 1. in §. expilatores. ff. de effraCTORIB⁹. licet gloss. s. d. aliter teneat. Eãdem opinionem tenet Raphael Cuma. in dict. consi. 106. nu. 2. & 3. Boerius in dicta decisione. 215. num. 22. Thomas Grammaticus in dict. voto. 37. nu. 5.
  - 3 **Amplia secundo** quando cunq; aliquis post accusationẽ fuit carceratus, & relaxatus a carcere sub fideiussoribus, & pendẽte accusatione aufugisset: nam tunc talis fuga facit eum haberi pro confesso. vt in l. 2. in fine. titu. 8. lib. 2. fori. & in l. 9. titu. 1. lib. 3. ordina. & dixi in regu. supra proxima in. 4. limita.
  - 4 **Amplia tertio** habere locum si fuisset aliquis repertus cũ vellet exire carceres: nam habetur pro confesso. ita cõcludit Nicolaus Boerius in decisione. 215. nu. 12. facit tex. in l. quid sit fugitiuus. in §. idem Celsus. cũ alijs per eũ allegatis. ff. de edictio edicto. Hanc opinionem tenet Hippoly. per alia fundamenta quæ ibi allegat, in Rubri. de probationi. nu. 265. & in practica in §. diligẽter. nu. 49. & quod notat Soci. in consi. 99. nu. 2. lib. 4. vbi dicit q̄ ille dicitur fugitiuus qui est in actu fugæ. Frã. Purpuratus in l. rogasti. in §. si fugitiu⁹. nu. 32. ff. si cert. pet. & hanc opi. tenet Iacobus de Bellouiso, in pract. iudiciaria: titu. de questionibus & qualitatibus tormentorũ: num. 103.
  - 5 **Amplia quarto** habere locũ etiam in fugiente ex aliqua camera, vñ ex palatio potestatis, in quo detinebatur sub custodibus. argumẽ. tex. in dict. l. in eos. ff. de custo. & exhibitio. reorũ. quia loca ipsa siue palatiũ dicitur esse

carcer, quãdo quis detinetur in eo, mandato iudicis. vt est tex. & ibi notant docto. in l. 1. ff. de custodia reorum. Hanc opinionem tenet Hippoly. in practica, in §. diligẽter. nu. 46. Paul. Grillandus in tract. de relaxatione carceratorum. cap. de fuga incarcerati. num. 13. Quod tamen est verũ quãdo cunq; recessit ianua scissa & fracta, vel muros transcederit. vt in l. si. ff. de rerũ diuisione. secũs si retentus in palatio fugiat per portã: quia tunc nõ dicitur frangere carcerem: quia licet carcer largo modo possit appellari, tñ proprie nõ est carcer: nec dicitur in carcere inclusus qui retinetur in palatio. ita tenet Bart. & ibi Roma. nu. 57. in repe. l. admonendi. ff. de iur. iur. quem sequitur Fran. Curt. in repe. nu. 164. & ibi Petrus de Ptolomeis nu. 78. & hanc opi. tenet Innocen. in c. nupt. de senten. ex cõmu. facit etiã tex. in l. nemo carcerẽ. in verbo, aperta & libera. C. de exactoribus tribu. lib. 10. per quẽ tex. dicit Bal. in d. l. admonendi. in lectura antiqua, quòd nõ dicitur frangere carcerẽ, qui retentus in palatio fugit per portã. Nicola. Boerius in decisio. 215. nu. 15. & hanc opinionẽ expressẽ tenet Sal. post Guiller. de Cugno in l. succurritur. in l. 1. & 2. lectura. ff. ex quib⁹ causis maio. Soci. in reg. 162. in 3. limitatioe. licet cõtrariũ teneat Albericus in d. l. succurritur. ff. ex quibus causis maio. n. 3. quem sequitur Iaso. in repe. l. admonendi. nu. 174. ff. de iur. iur. vbi dicit quòd detentus in palatio vel camera, & non in publico carcere, si inde aufugiat fracto ostio, nõ inde habetur pro confesso. idem in lectura. d. l. nu. 90. & licet alleget Bald. in d. l. succurritur. dicens hoc tenere, firmit tamen contrarium, vt supra dixi.

- 1 **Limita primò** habere locũ qñ quis aufugit effraCTORIB⁹ carcere: sec⁹ aut si aufugit de carcere aperto: q̄a tunc nõ habet pro confesso. ita cõcludit Iacobus Butri. Guiller. de Cugno, Bal. & Alberi. in d. l. succurritur. ff. ex quib⁹ causis maio. Ang. in l. vinũ. la. 2. per illũ tex. ff. de furtis. & in l. 1. ff. de effraCTORIB⁹. vbi dicit q̄ ille qui exijt de carcere quia inuenit ostium apertũ, nõ tenet poenã effraCTORIB⁹ carceris, & sic nec poenã illius tituli. ff. de effraCTORIB⁹. quos sequit Ias. in d. l. admonendi. lectu. n. 90. & in rep. n. 174. & q̄a p̄sens limita. plus attinet ad regu. sequẽtẽ, ideo ad ibi dicẽda me remitto.
- 2 **Limita secundo** in eo qui aufugit animo reuertẽdi,

- 3 **Tertio limita** quando quis post fugam esset incarceratus, licet inuitus. ita cõcludit Iaso. in dicta. l. admonendi. in lectura, nu. 90. ff. de iur. iuran. vbi dicit q̄ ita tenet Bar. per illum tex. in l. raptores. C. de episcopis & cleri. in quo casu isti arbitrio iudicis puniendi sunt. vt in l. 13. in fine. tit. 29. part. 7. & ita tenet Boerius in decisio. 215. num. 20.
- 4 **Quarto limita** nisi quis esset incarceratus p̄ generali inquisitione: scũs si pro speciali. ita tenet Feli. in d. c. nullus. nu. 4. de presump. Hippoly. in repe. Rubric. C. de probatio. nu. 262. & in practica, in §. diligẽter. nu. 46. Paulus Grillandus in tract. de relaxatione incarceratorũ. cap. de fuga incarcerati. nu. 1. Ioan. Andre. in additio. ad Specul. in titu. de presumpcio. in §. 2. in additioe magna, ad nu. 3. Bal. in d. l. in eos. ff. de custo. reorum.
- 5 **Quinto fallit** quando cunq; mulier aufugit de carcere causa euitandæ libidinis: nam tunc talis mulier non habetur pro confessa. vt probat tex. in Authen. nouo iure. ibi, nẽ castitate iniurietur. C. de custodia reorum. ita tenet Bal. in l. 1. nume. 1. C. de edictiõis actio. Paul. Grillan. in tract. de relaxatione carceratorũ. cap. de fuga incarcerati. num. 17. Boerius in dict. decisione. 215. num. 18.
- 6 **Sexto limita** nõ habere locum nisi fuga fuerit habita cum cõspiratione prius habita in carceribus cum socijs: nam hoc modo habetur pro confesso: aliã non. ita expressẽ tenet Bald. vbi dicit quòd ita debet intelligi tex. in dicta. l. in eos. in consi. 32. num. 1. volumi. 3. vbi dicit quòd ita tenet Guiller. de Cugno in l. succurritur. ff. ex quibus causis maio: dicit tamen ibi Bal. quòd in hoc casu punitur iste arbitrio iudicis. & illã opinionem Bal. sequitur Paul. Grillandus in dict. tracta. de relaxatione carceratorum. cap. de fuga incarcerati. nume. 13. in fine. Thomas Grammaticus in voto. 37. nume. 8.

Regula. cccxciii.

Fugiens fractis carceribus punitur poena capitis. Hanc regulam probat tex. in l. 1. in principio. ff. de effraCTORIB⁹. & in l. milites agrũ. in §. eum tñ. ff. de re milita. ita tenet Bart. in tracta. de carceribus. in 3. coi. Hippoly. in practica, in §. attingã. nu. 36. Thomas Grammaticus in voto. 37. nu. 1. Petrus de Ancharra. Io. de Ana. & Abb. in e. a nobis. de apostatis.

- 1 **Amplia primò** in eos qui huiusmodi fugitiuos celant vel occultant. vt in l. cõsiliarios. in §. pro confesso. in verbo, subtraxit. C. de assessoribus. ita tenet Ioan. Igneus in l. lege Cornelia. nu. 16. ff. ad Syllaniam. pro qua opinioe facit tex. in l. 2. ff. de receptato. & in l. 1. & 2. C. de his qui latronib⁹ occulta. vbi probatur q̄ si aliquis receptauerit in domo sua malefactorem, debet eadem poena puniri sicut ille qui comisit delictum. Quam ampliationem verã intelligo nisi isti receptatores essent consanguinei. ista est gloss. notabilis & semper menti tenenda in cap. felicis in verbo. receptauerit. de poenis. lib. 6. quã gloss. sequitur ibi Io. Monachus nu. 3. & alij docto. Eãdem gloss. sequitur Feli. in c. literas. nu. 20. de presumpcio. & in cap. cum quidam. nu. 11. de iur. iur. Marcus Antonius Blancus tenet hanc opinionem, licet de supra dict. gloss. mentionem non faciat, in tracta. de iudicijs & tortura. nu. 202. Hanc opinionem, vbi dicit ita vidisse seruari, tenet Chastanet in consue. Burgund. in titu. de iustices. Rubric. 1. §. 5. fol. 39. col. 4. in principio. nu. 2. in fine. & num. 13. & pro ista opinioe est tex. in l. 2. ff. de receptatoribus.
- 2 **Amplia secundo habere locum** nõ solum in ipso fugiente, verũ etiam in personas ipsorũ qui per vim carceratos a carcere relaxant sine licentia custodis. ita probatur in l. 24. tit. 29. part. 7. & in l. n. tit. 13. libro. 4. fori.
- 3 **Amplia tertio** ad eõ procedere quòd ille qui accusat volentem frangere carcerem, debet cõsequi liberationem. ita probat tex. in d. l. in eos. in verb. eos verò. & ibi gloss. ff. de custo. & exhibitio. reorum. & ita per illum tex. tenet Hippoly. in practica criminali in §. attingã. nu. 50. Nicola. Boerius in decisio. 215. nu. 22.
- 4 **Limita primò habere locum** quando quis aufugit effraCTORIB⁹ carcere: secũs si aufugit de carcere aperto: quia tunc non debet puniri poena effraCTORIB⁹ carceris. ita cõcludit Guiller. de Cugno, Alberi. & Bal. in d. l. succurritur. ff. ex quibus causis maio. Ange. per illum tex. in l. vinũ. la. 2. ff. de furtis. & in l. 1. ff. de effraCTORIB⁹. vbi dicit quòd ille qui exijt de carcere

edò quia inuenit ostium apertum, nò tenetur poena effracti carceris: & sic nec poena illius tituli. ff. de effracto. quod dictū vltra docto, allegatos supra in regu. 389. in. 2. limitatione, & in regula. 392. in. 1. limitatione, vbi etiā hoc dixi tenet Chassanx. in consuetu. Burgun. in titu. des iustices. Rubric. 1. §. 5. fol. 54. col. 4. nu. 16. Raphaël Fulgo. in consi. 41. nume. 1. Fran. Curtius Junior in repe. l. admonendi. nu. 164. & ibi Lanfrancus de Oriano. nu. 56. & Fran. à Ripa nu. 170. ff. de iur. iur. Ioan. Igneus in. l. lege Cornelia. nu. 52. & 53. ff. ad Syllania. Soci nus in regula. 262. in. 3. limitatione. Hippoly. in. d. practica. in. §. attingam. nu. 37. vbi dicit quòd mitius debent puniri: scilicet arbitrio iudicis. quod etiā tenet Nicola. Boërius in de cisiõe. 25. nu. 15. & 23. facit tex. in. d. l. in versi. quòd si per negligentiam custodum euaserint, mitius puniendos. ff. de effracto. Tho. Grammaticus in voto. 37. nu. 9.

2 Limita secūdò in eum qui aufugit animo reuertendi, & deinde sua sponte reuersus est: quia ille non incurrit in supra dict. poenā de qua in. d. l. cū similibus. ff. de effractoribus. facit pro hoc tex. in cap. vulgaris. in. §. diuortium. de poeniten. dist. 1. & in. c. presenti. lib. 6. glos. in. c. post quā. de electio. lib. 6. quiz nò dicitur aufugisse qui recessit animo redeundi. vt in. l. retrocedit. ff. de captiuis & post limi. reuer. & hanc opinionem vltra. S. dict. in regu. 392. in. 2. limitatione, tenet Paul. Grillāndus in tract. de relaxatione carceratorum. c. de fuga in carceratū. nu. 14. Curtius in repe. l. admonendi. nu. 159. ff. de iur. iur. & ibi Franc. à Ripa nu. 169. Marcus Anto. Blācus in tract. de indicij & tortura. nu. 287. Andre. Tiraql. in repe. l. si vnquam. in verbo, susceperit liberos. nu. 179. Nicola. Boëri. in. d. decisione. 25. nu. 18. Ratio est: quia propter spontaneā cōparationē purgatur omnis suspicio. vt in. l. 1. ff. de requiren. reis. & in. c. cum contumacia. de hereti. lib. 6. eandem opinionem tenet expressè Petrus de Ptolomeis in dict. repe. l. admonendi. nu. 79. Stephanus Bertrandus in consi. 61. nu. 7. & 8. volu. 2. primæ impressio nis. Iacob. de Bellouiso in pract. iudiciaria: titulo, de questionibus & qualitate tormentorum. num. 106.

3 Tertiò limita non habere locū quando quis frangit carcerem vt iret ad superiorē: quia iste talis non punitur poena effracti carceris, quia non dicitur fugere. ita tenet Hostiens. in capitu. vt debitus. de appellationib. facit etiā, quia itineris arreptio ad iudicem ad

quem, habetur loco appellationis: vt est tex. quem ibi ad hoc notat Bald. in. l. sed & si per prætozem. in. §. fina. ff. ex quibus causis maiores. facit etiā textus in. l. capitalium. in. §. ad statuas. ff. de poenis. & in. l. quis sit fugitiuus. in. §. apud Labeonem. ff. de ædilitio edicto. in. l. milites agrum. in. §. desertorem. ff. de re milita. & hanc opinionem tenet expressè Cepola, vbi dicit ita fuisse decisum, in. l. quis sit fugitiuus. in principio, numero 21. de ædilitio edicto. Eandem opinionem tenet Iacobinus de sancto Georgio in. l. 1. numero nono. C. de seruis fugitiuis. Nicolaus Boërius in decisione. 25. numero. 28. Thomas Grammaticus in voto. 39. nume. 12. Ioā. de Amicis in cōsili. 7. numero. 20. facit quod supra dixi in regula. 307. in. 4. limitatione.

4 Quarto limita quando cunq; in carceratus erat iuste detentus in carcere: nam si iniuste erat detentus, frangens non punitur poena mortis. ita concludit Bartolus in. l. vis eius. quem ibi sequitur Salicetus. C. de probatio. Alexand. in. l. sed eximendi. in. §. si quis. circa finem. & ibi Iacobinus de sancto Georgio numero tertio. ff. nē quis eum qui in ius vocatus est, vi eximat. idem Iacobinus in. l. prima. numero. 1. de seruis fugi. Hippoly. de Marsilijs in dicta practica. in. §. diligenter. nume. 50. & in. §. attingam. numero. 38. Nicolaus Boërius in dicta decisione. 25. nu. 30. Ripa in dicta repeti. l. admonendi. nume. 71. ff. de iureiurando. vbi ponunt quando dicatur quis esse in carceratus. facit etiā glossa in Clementina, Pastoralis. in verbo, per violentiam. de re iudicata. vbi dicit quòd quando aliquis est iniuste in carceratus & est relaxatus sub iuramento de redeundo ad carcerem, quòd iste talis si est iniuste in carceratus non tenetur redire. Quam glossam sequitur Iaso. in. l. si duo patroni. in. §. fina. numero. 4. ff. de iureiurando. quod putat Abb. verum in cap. inter alia. in fine, de immunitate ecclesia. quando cunq; imminet periculum mortis: aliās secus. Quem sequitur Hippolytus in singula. 177. Franciscus Curtius in dicta repeti. l. admonendi. nume. 168. Iason in repetitione. l. admonendi. numero. 169. ff. de iureiurando. Ioānes Igneus in. l. lege Cornelia. numero. 19. & in. l. 3. in. §. subuenitur. numero. 123. ff. ad Syllania. Andreas ab Exea in capitu. 1. nume. 246. de constitu. Boërius in decisione. 25. numero. 19. & hanc opinionem dicit communiter teneri. D. Co uarru. in. lib. 1. variarum resolutionū. cap. 2. num. 11.

nu. n. Felin. in dict. cap. 1. nu. 43. de constitu. 5 Quintò fallit quādo aufugit, de licen. i. custo. dis: quia hoc casu tenebitur custos, & nò ipse fugiēs. ita tenuit Guiller. de Cugno in. l. quoties. C. de exacto. tributo. libro. 10. Bald. in. l. ad cōmentariē sem. eod. titu. Ioan. Andr. in additio. ad Specul. in titu. de præsumptionibus. in. §. 2. in additione magna ad num. 3. Paul. Grillāndus in tract. de relaxatione carceratorum: cap. de fuga in carceratū. nu. 15. facit tex. in. l. cōsiliarios. C. de assessoribus. De iure regio probat in. l. 12. tit. 14. libr. 2. ordina. vbi probatur quòd quādo cunq; carceratus aufugit culpa custodis vel de licentia ipsius, debet puniri eadem poena qua ipse carceratus puniri debebat. per quam. l. declaratur. l. 9. & 12. titu. 29. part. 7.

6 Sextò fallit quando cunq; mulier aufugit de carcere causa euitandæ libidinis: nā tunc ista mulier excusatur. ita probat tex. in Authen. nouo iure. ibi, nē castitate iuiturietur. C. de custo. reorum. & ita dixi supra in regula. 382. in. §. fallentia.

7 Limita septimò quando aufugit de carcere timore ignis & aquæ: nam isto casu etiam si fregit carcerem, nò debet puniri: cū iustus timor ipsum excuset. ita probat tex. in. l. habitatores. in. §. fina. ff. locati. Hanc opinionē, vbi allēgat alia iura, tenet Iacobus de Bellouiso in practica iudiciaria: in titu. de questionibus & qualitate tormentorū. nu. 104. Quod dicit esse verū: dum tamen ille qui frangit carcerem nò aufugiat. quam opinionem sequitur Nicola. Boërius in. d. decisione. 25. nu. 22. in fine: & in nu. 30. licet ibi teneat quòd etiā si aufugiat. Sed opinio Iacobi de Bellouiso procedit ad hoc vt habeatur pro cōfesso, vel arbitrio iudicis puniatur: sed ad hoc vt capite puniatur, etiam si aufugiat, procedit opinio Nicolai Boërij, quòd quando aufugit de carcere timore ignis vel aquæ, etiam si aufugiat non puniatur poena capitis.

8 Octauò fallit quando carcerem fregerunt, sed non perfecerunt fracturā: nam tunc non poena capitis, sed arbitrio iudicis puniendi sunt. ita concludit Thomas Grammaticus in dicto voto. 37. per totum. licet contrarium teneat Raphaël Cuma. in consi. 106. nume. 3. & hanc opi. per tex. in dict. l. in eos. tenet ibi Albericus: scilicet qd arbitrio iudicis puniatur. nu. 2. Boërius in supra dict. decisio. 25. nu. 28.

9 Nonò limita & intellige supra dict. regulam: quia cū supra dict. iura loquatur tantum in poena capitali, & non in poena vltimi suppli

cij, nò debet puniri poena mortis, sed alia mitiori poena: ista est gloss. notabilis quæ pro singulari solet allegari in. l. 1. C. nē christianū mancipiū. in verbo, capitali. sed est alia similis in. l. nē frumentum. & ibi Bal. & Salice. C. quæ res vendi non possunt. & in. l. transigere. C. de transactio. gloss. de iure canonico & ibi Ioan. Andreas per eam in. c. quāto. in verbo, defraudatam. de iur. iur. pro qua opinione est tex. in. l. hos accusare. in. §. omnibus. in verbo, capitis. ff. de accusatio. & in. l. cū patronum. ff. de iure patrona. & in. l. presenti. in princip. C. de his qui ad ecclesi. confu. vbi Imperator videns nò sufficere esse factā meritionem seu expressio nem de poena capitali, quia ex hoc nò inferebat poena mortis, ideo ibi dixit capitali & vltimi supplicij. idē probat tex. in. l. eos. in. §. super his. C. de appella. & in. l. qui cū maior. in. §. his demum. ff. de bonis libertorum. & in. l. edicto. in. §. 1. ff. de bonorum possess. & in. l. capitalium. in principio. ff. de poenis. & in. l. 2. ff. de publicis iudicijs. & hanc opinionem sequitur Felin. in cap. qualiter & quando. el segundo. vbi eam quadrupliciter limitat in. §. fina. nume. 52. de accusatio. & ibi Franci. Aretinus num. 144. Abbas in dicto cap. quanto. de iureiurand. Iaso. in. l. diuortio. num. 15. ff. soluto matti. & in. l. 3. in. §. poena. ff. quod quisq; iuris. & in. l. transigere. colu. fina. C. de transactio. & ibi Riminaldus Maria num. 4. Augusti. Ariminenfis in additionibus ad Ange. in tract. maleficiorum. in verbo, & caput a spatulis. nu. 32. Andre. Alciat. in. l. licet capitalis. ff. de verborum signifi. ca. Ioan. de Villamati in repe. l. diuus. colu. 7. num. 40. ff. ad. l. Cornelia de ficarijs. Ioann. de Imola, vbi hoc notabiliter declarat. in. l. 2. numero. 3. in fine. ff. de publi. iudi. Philip. Detius in cap. ex literis. nu. 48. de constitu. Chassanxū in consuetu. Burgund. in titu. des iustices. Rubric. 1. §. 5. fol. 43. colu. 4. num. 3. & in eodem tit. Rubric. & §. fol. 54. colu. 4. numero. 116. & hanc opinionē communiter teneri testatur Hippoly. vbi allēgat alios docto. in dicta practica. in. §. oportune. nume. 40. vbi dicit quòd assessores ita practicant quòd in sententijs capitalibus & vltimi supplicij apponunt illa verba: vide licet quòd talis moriatur, & anima a corpore separetur. Facit etiā pro hoc quod notat Cynus in. l. 1. C. de falsis. vbi dicit quòd poena capitalis interpretanda est in mitiorem partem, vt comprehendat deportationem & non mortem naturalem. allēgat ad hoc

x 4 tex.

text. in. l. si de interpretatione. ff. de poenis. cum delicta semper debeant interpretari in illam partem in qua poena venit euitanda. vt in. l. proximè. ff. de his qui in testamen. de lentur. cum alijs. facit etiam pro hoc glo. in Authen. sed nouo iure. in verbo, vna. C. de seruis fugiti. vbi dicit quòd si quis est condemnatus in amputatione manus, intelligitur de debilliori: & si reus haberet vnam aridam, illa esset amputanda. quam gloss. sequitur ibi Iacobus Butri. Albericus, Salicetus, & Paul. de Castr. & Cepola num. 34. idem Albericus in tracta. statutorū. in. 3. parte, quæst. 60. & hanc dicit communem opinionem Ioan. Andre. in additio. ad Specul. in Rubri. de poenis. in additione. i. in fine: versu. secunda quæstio. Eandem opinionem sequitur Angel. in tracta. maleficiorum: in verbo, qua si non soluerit. colu. i. Angei. de Perusio per text. ibi in. l. 3. in. §. Labeo. ff. arborum furtim caesarum. Maria. Socin. in repe. cap. ad audientiam. num. 42. de homicidio. vbi allègat pro illa gloss. text. in cap. sicut vrgeri. i. quæstio. i. Eandem opinionem tenet Feli. in cap. inter cæteras. nume. 8. de rescriptis. Iaso. in. l. fina. nume. 3. ff. de officio eius. & in. l. de quibus. nume. 37. ff. de legibus. reprobato Cyno, Bal. & Barto. qui contrarium tenuerunt in dicta Authen. sed nouo iure.

Regula. cccxciii.

FVndare & cõstruere eccliam pro iure patronatus acquirèdo nõ sufficit: sed requiritur ei perfectio. Hanc regu. ponit Paul. de Citadinis, vbi adducit quàm plura pro ea, in tracta. iuris patrona. in. 3. parte, quæst. 14. nu. 22. Eandem regulam, vbi eam examinat & quàm plura etiam pro ea allègat, ponit Cæsar Labertinus in tracta. de iure patronatus. in. 1. parte primi libri: artic. 2. q. 4. principali, num. 1. cum alijs, fol. 28. colu. 4. Hanc regulam ampliatur duodecim modis, vbi eas latissimè examinat & limitat quatuor modis, idem Lambertinus in dict. tract. iuris patronatus: in. 1. parte primi libri. in. 14. articulo. 4. quæstio. principalis, fol. 32. colu. 1. num. 2. vsq; ad finem.

Regula. cccxcv.

FVndi parte apprehensa censetur possessio totius fundi apprehensa. Hanc regulam

probat tex. in. l. possideri. ff. de acquirend. possessio. & in. l. vulgaris quæstio. ff. de furtis. & rationem huius regulæ ponit Soci. ibi numero. 37.

Hanc regulam ampliatur quatuor modis, & limitatur vno modo, Vdalricus Zasius in dicta. l. possideri. numero. 20.

Regula. cccxcvi.

FVndus datus filie spurie in dotem vel pro alimentis, post eius mortem reuertitur ad patrem, vel ad hæredes eius. Hanc regulam ponit Bald. in. l. eam quam. nu. 41. C. de fideicommissis. vbi dicit quòd legatum factum filie spurie pro alimentis, non transit ad hæredes spurie: quia nõ ratione proprietatis, in qua non valet legatum: nec ratione alimentorum, quia cum vita extinguuntur. vt in. l. cum ij. in. §. si vni. ff. de transactio. & in. l. dominus. in. §. fina. ff. de usufructu. Quam opinionem sequitur Philip. Detius in cõsi. 311. num. 4. vbi dicit quòd pro ista conclusione est tex. in. l. l. & ibi Bart. C. de natura. libe. Eadem opinionem sentit idè Bald. in. d. §. si vni. & in rep. l. fina. ff. de his quib. vt indig. quæ sequitur Ioan. Baptista Caccialupus in repe. l. si qua illustis. nu. 91. C. ad Orphicia. Pala. Ruuios in repe. cap. per vestras. §. 24. incipienti, in constituenda tamen dote. vbi plura pro hoc adducit in num. 4. cum alijs.

Hanc regulam limitatur quatuor modis Bermondus in tract. de publicis concubinarijs. pagina. 341. à nu. 60. vsq; ad nu. 62. quas limitationes autem cum declarando supra dict. regulam posuit Pala. Ruuios vbi supra.

Et ibi Pala. Ruuios addit aliam & quintam limitationem: scilicet quòd non procedat de iure regio: quia cum hodie sit taxatū quòd parètes possunt relinquere filijs spurijs, quin tam partem bonorum, vt in. l. 9. & 10. Tauri: ipsi filij spurij tã in vita quàm in morte possunt ad libitum disponere, etiam quantum ad proprietatē. ita tenet Pala. Ruuios vbi supra num. 10. docto. in dicta. l. 9. & 10. Tauri. Rodericus Suarez in lectura. l. 1. tit. 6. libr. 3. fori. fol. 91. pagina. 2. & ita expressè dixi in regu. 357. in. 3. amplia, in fine.

Regula. cccxcvii.

FVneraria actio, in multis priuilegiata est. Ratio est propter utilitatem publicam, nõ

nè sine sepultura cadauera iaceant. vt in l. sunt persone. & in. l. nec corpora. ff. de religiosis & sumptibus funerum. quia expedit reipublice non minus mortuos humari, quàm viuentes conseruari. ita tenet Bald. in. l. fina. colu. 2. C. de nego. gestis. & ob id si hæredes nolint expensas pro funere præstare, iudex per modum provisionis solet eos condemnare, salua repetitione si opus sit. Quæ repetitio fieri poterit actione funeraria. vt in. l. si quis sepulchrum. & in. l. at si quis. in. §. hæc actio. ff. de religio. & sumpti. fune. & quæ requirantur antea quàm hæc actio funeraria competat, ponit Specula. in Rubri. de sepulturis. & ibi Ioan. Andre. in additionibus ad eum, tradit octo requisita in versu. porrò. in nume. 13. quæ habuit à Rosfredo in tracta. libellorum: in. 3. parte, in Rubric. de actione in factum funeraria. in versu. quia multoties. nume. 1. & quia ibi satis obscure procedunt, Petrus Rebuffus in glos. ad constitutiones Regias Gallicæ, in. 1. parte, in tracta. de sententijs præiudicialibus: numero. 43. pagina. 230. ponit. 5. dicta requisita.

1 Et primò requiritur quòd aliquis sit mortuus: quia viuens non sepelitur. vt in cap. fraternitatem. de sepulturis:

2 Secundò quòd sumptus fiant in funus mortui: nam si ad aliam causam fierent, hæc actio non competeret. vt in. l. at si quis. in. §. hæc actio. & in. l. si quis sepulchrum. ff. de religio. & sumpti. fune.

3 Tertiò quòd sumptus facti sint animo recuperandi. vt in dicta. l. si quis sepulchrum. in §. prætor. nam si quis pietatis causa faceret, non repeteret. vt in dicta. l. at si quis. in. §. interdum. eodem titulo. l. 2. titu. 13. partita. 1. & in dubio non præsumitur factum causa donationis. vt in. l. cum de indebito. ff. de probationibus. nisi aliud suaderent persona & causa: vt in. l. quod in vxorem. ff. de negoti. gestis.

4 Quartò quòd funerales fiant sumptus pro qualitate personæ & dignitate eius qui funeratus est, & pro modo facultatum. vt in dicta. l. at si quis. in. §. hæc actio. in versu. equum autem. per quem textum Alexand. in. l. ex facto. in. §. si quis rogatus. in prima colu. in fine. ff. ad Trebellia. dicit, quòd maior pompa funeris debet esse in nobili quàm in ignobili. quem sequitur Bonus de Curtili in tractatu, de nobilitate: in quinta parte, numero. 82. & ideo si quis fecerit impensam funeris tam modicam quæ potius in com-

tuneliam cedat mortui quàm honore, nõ potest illam repetere. vt in. l. at si quis. in. §. iudex. & ibi Ludouic. Bologninus in secundis interpretationibus. ff. de religio. & sumpti. fune. & ita expressè tenet Vincentius de Herculanijs in. l. prima, in. §. de impensa. in quinta colu. in versu. dicit tamen Imola hic. ff. ad legem Falcidiam. quòd dicit esse notandum contra auaros, Petrus Rebuffus vbi supra, nume. 52.

5 Quintò quòd habeatur ratio temporis: plus enim expenditur in hyeme quàm in æstate. vt in dicto. §. hæc actio. versu. æquum autem. & ibi gloss. expressè tenet in verbo, ex tempore. & ita tenet Rosfredus, vbi supra.

6 Sextò requiritur quòd alia actio non competat: quia si fuerit promissa impensa funeris reddi per stipulationem, hæc non ageretur. vt in dicta. l. at si quis. in. §. si quis dum. & in. §. Labeo. & ibi gloss. hoc dicit. ff. de religio. & sumpti. fune.

7 Septimò requiritur quòd fiat protestatio, maxime à cor. sanguineis, quòd animo repetendi tales sumptus faciunt. vt in dicta. l. at si quis. in. §. sed interdum. in versu. oportebit igitur. & in. §. sequenti. & in. l. quod in vxorem. C. de nego. gestis.

8 Octauò hæc actio datur contra hæredem, bonorumve possessorem, ceterosque successores. vt in dicta. l. at si quis. in. §. datur autem hæc actio. quòd est. §. fina. ff. de religio. & sumptibus funerum. & ita per illum text. ponit Ioan. Hannibal in repe. Rubri. ff. solut. matrimo. nume. 426. & 427.

An autem hæc actio detur contra successores in beneficijs, Panormitan. in disputatione sua incipienti, Sempronius clericus. quem sequitur Philippus Decius in consil. 157. incipienti, Quæritur de expensis funeralium. vbi concludit quòd consanguinei qui succedunt clerico in suis bonis, tenentur ad funeris impensas: secus si nihil habeat: quia tunc successor in beneficio tenebitur ad illas, secundum eundem Abb. in cap. ex presentium. & ibi Barbat. & alij Doctores de pigtio. hæc tamen actio non datur contra illum qui non succedit defuncto ex sua dispositione, sed alterius: argumento text. in. l. cohæredi. in. §. cum filia. ff. de vulgari. ita consuluit Stephanus Bertrandus in consilio. 309. numero secundo, libro primo primæ impressionis. nisi in subsidio, vt supra de beneficiato dixi, secundum Rebuffum vbi supra, nume. 57.

x 5 His

- ¶ **H**is sic prahabitis hæc actio in multis est privilegiata.
- 1 ¶ **E**t primò quia interdicta est appellatio in ea, nè cadauer sepeliatur. vt in l. fina. ff. de appellatio. recipien. in. c. ex parte. el. 1. & ibi gio. in verbo, post appellationem. de sepult. Specula. in titu. de appellatio. in. §. in quibus. ver. si. 8. De iure regio probatur in. l. 8. tit. 15. lib. 2. fori. & in. l. 1. titu. 16. lib. 3. ordina. & in. l. 13. titu. 9. part. 7. & in. l. 15. titu. 13. part. 1. & in. l. 5. titu. 18. lib. 4. fori. Quod etiam procedit, etiam si contra defunctum pro debito habetur instrumentum Guarentigium: secundum Felin. in. c. sicut Iudæi. in. 2. col. de Iudæis. in ver. si. item nota. Roderic. Xuarex in repet. l. post rem iudicatum. in. §. extensione. ff. de re iudica. D. del Castillo in. l. 30. Tauri: num. 15. ver. extra nota. Guillerm. Benedictus in repeti. c. Rainuntius. in verbo, mortuo itaque testatore. el. 1. nume. 56. de testamen.
- ¶ **L**icet contrarium teneat Ange. in Authē. vt defuncti seu funera eorum non iniuriuntur a creditoribus. in principio. num. 1. in ver. si. nota hic casum. collatio. §. vbi tenet quod quando cūq; debitor obligatus est vigore instrumenti Guarentigij, potest impediri a creditore nè cadauer eius sepeliat. Quem sequitur in hoc. D. de Segura in repe. l. si ex legati causa. nu. 73. ff. de verborum obliga.
- 2 ¶ **S**ecundò quia nuntiatio noui operis non habet locum contra facientem fossam vt mortuus sepeliatur. arg. tex. in. l. de pupillo. in. §. si quis riuos. ff. de noui oper. nuntiatio. & ita per illum tex. tenet Francisc. à Ripa in tracta. de peste. cap. de præseruatiuis remedijs contra pestem. num. 138. versic. & hac ratione attendit. & ibi in. num. 70.
- 3 ¶ **T**ertio qui funus ducit non potest in ius vocari. vt in. l. 2. ff. de in ius vocand. nec ante nouem dies vel quadraginta pro more regionum. vt in. c. quia alij. 13. q. 2. & in Authen. sed nec ante nouem dies. C. de sepulchro viola. Sed de iure nostro regio vsq; ad nouem dies non possunt hæredes conueniri. vt in. l. 15. titu. 13. part. 1. & in. l. 13. titu. 9. part. 7. & ita tenet Iacobinus de. S. Georg. post Bald. in. l. interdum. num. 8. ff. de iudi.
- 4 ¶ **Q**uartò si quis funere domestico impeditus non venit ad iudicium, debet ei exceptio dari. vt in. l. sed & si quis. in. §. prætereà. ff. si quis cautio.
- 5 ¶ **Q**uintò qui exequias prohibet excommunicando infirmum, aut alio modo, priuatur suo debito, & aliàs punitur. vt in Authē.
- ¶ **I**tem qui domum. C. de sepulchro violat. ita tenet Fran. de Ripa in. c. cum. M. Ferrariensis. num. 147. de constitutio. probatur etiam per tex. in Authen. vt defunctus seu funera. in. §. sancimus. el. 1. & in. §. si verò. colla. 5.
- 6 ¶ **S**extò competit hæc actio funeraria contra hæredem prohibentem expensas fieri, licet regulariter aliæ non competant. vt in. l. at si quis. in. §. item Labeo. ff. de religio. & sumpt. fune. quem tex. ad hoc dixit esse notabi. Ludou. Roma. in. conf. 428. nume. 10. Francisc. de Ripa in tracta. de peste: in Rubric. de remedijs præseruatiuis contra pestem. nu. 132. Anto. Corfettus in singula. incipienti. Expensa. el. 1. vbi scribit quinq; casus in quibus impensa contra voluntatem facta repetitur. quod est verum quando expensisset iuxta patriæ consuetudinem in causis pijs: secus si in conuiujs, vel in alijs rebus non necessarijs. vt notant Docto. in. l. quod in vxorem. ff. de negotijs gestis.
- 7 ¶ **S**eptimò creditor funeris præferitur omnib⁹ alijs creditoribus licet sit posterior. vt in. l. in pensã funeris. ff. de religio. & sumpti. fune. & sic præferatur doti, & expressis hypotheccis. vt est glo. in. d. l. impensa. Bart. & alij Docto. in. l. 1. ff. solu. matrimo. Ant. Negusantius de Fano in tracta. de pignoribus. in. 2. membro. 5. partis principalis. nu. 28. fallē. 13. & hoc propter vtilitatem publicam: vt in. l. 2. ff. de priuile. credito. & ita tenet Francisc. à Ripa in tract. de peste. cap. de remedijs præseruatiuis contra pestem. num. 133. Chassanæ. in consuetu. Burgun. in titu. des mains mortes. Rubri. 9. §. 15. fol. 319. colum. 3. versic. licet hic nihil dicatur. De iure regio probatur in. l. 12. tit. 13. part. 1. & in. l. 9. tit. 3. part. 5. & in. l. 30. tit. 13. ead. par. & in. l. 2. titu. 11. par. 6. Et licet exceptio inuentarij non confecti impediatur litem contestari, vt in. l. fina. in. §. donec. C. de iure delibe. vt dixi. §. in regul. 267. hoc non habet locum quoties petitur aliquid ab hærede pro impensa funeris. vt dixi in. §. d. regula. in. 3. limitatio.
- 8 ¶ **O**ctauò hæc actio datur marito contra hæredes vxoris vel contra illos ad quos dos reuertitur soluto matrimonio. vt in. l. in eum. & in. l. sed si nondum. ff. de religio. & sumpti. funerum. etiam si maritus promississet totam & integram dotem reddere, adhuc poterit retinere ex dote impensas funeris. ita tenet Ludou. Roma. & Ange. in. l. qui bona. in. §. qui parietem. ff. de dano infecto. quos sequitur Franci. Curtius Senior in conf. 13. incipienti, statuto ianuz cauetur. nu. 26. facit quod notat Bald.

rat Bald. in. l. fina. ff. ad legem Falcidia. Hanc opinionem tenet Francisc. de Ripa in tracta. de peste. cap. de remedijs præseruatiuis contra pestem: numero. 135. & sic maritus de suo non tenetur vxorem funerari nisi lucretur dotem. vt in dicta. l. in eum. & notant Doct. in. l. quod in vxorem. ff. de negotijs gestis. & idem quando lucratus est portionem dotis, pro portione tenetur. vt in. l. Celsus. cum. l. sequenti. ff. de religio. & sumpti. fune. ita tenet Guido Papa in consilio. 127. numero primo, in secunda colum.

¶ **S**ed si mulier nihil habet, maritus tenetur eam sepelire: & ita eodem modo econuerso, si maritus nihil habet tenetur mulier eum sepelire. cum causa funeraria sit pia, & commiseratione plena: nec honestas conjugalis id ferre potest, cum sit alterius iniuria vt alter eorum in sepultus iaceat. facit etiam tex. in. l. quod si nulla. ff. de religio. & sumpti. fune. & ita tenet Ludou. Roma. in. conf. 517. nume. 2. quem sequitur Chassanæ. in consuetudi. Burgun. in titu. des droietz. Rubric. 4. §. 9. fol. 174. col. 1. nu. 4. Io. Bassianus in g. ad consuetu. Aluerniæ. cap. 14. arti. 44. Ioan. Paponis in gloss. ad consuetudi. Borboniæ. §. 241. in fine. Valericus Zasius in Summa. ff. de religio. & sumpti. funerum. num. 8.

9 ¶ **N**onò qui per vim cadauer rapuit, & sic impediuit quo minus sepeliret, tenetur poena legis de vi publica. vt in. l. qui cœtu. ff. ad. l. Iuliam de vi publica. cuius poena est deportatio: vt in. l. qui dolo. in. §. fina. eodem titu. & bonorum confiscatio: vt in. §. penultim. Instit. de publi. iudi. & ad hæc tenetur poena sepulchri violati: cuius poena describitur in. l. si quis sepulchrum. C. de sepulchro viola. imò si sacerdos parochialis corpus eius qui alibi elegit sepulturam violenter rapuerit, & funus spoliauerit, tenetur restituere totum quod accepit, & perdit quartam canonicam. ita tenet Hostiensis in cap. cum liberum. de sepulturis. quem sequitur Ioan. Samson in gloss. ad consuetud. Turonenses: in Rubric. de successions. articulo vndecimo, colum. quarta, folio. 30. Petrus Rebufus in gloss. ad constitutiones Regias Gallia: in prima parte, in tractatu de sententijs: numero. 67.

10 ¶ **D**ecimò expensas funeris non tenetur hæres scribere in inuentatio: sed probat eas per testes vel proprio iuramento: vt in. l. fina. in. §. in computatione. C. de iure deliberandi. De iure regio probatur in. l. 8. titu. 6. part. 6.

¶ **E**t circa hanc regulam vltra Docto. in supra dictis locis vide Chassanæ in Catalo go gloria mundi: in secunda parte, consideratione quinta & sexta. Et est notandum quod hodie de iure regio expensã funerum detrahuntur de quinta parte bonorū, non de corpore hæreditatis: vt in. l. 30. Tauri.

Regula. cccxcviii.

¶ **F**urtum commissum a familia vnius domini, dominus soluendo pro vno liberatur quo ad alios. Hanc regulam probat tex. in. l. si familia. ff. de iurisdictione omnium iudicum. & in. l. prima. ff. si familia furtum fecisse dicatur.

¶ **H**anc regulam limitat tribus modis Bart. in dicta. l. si familia. nume. 4. in quadam distinctione quam ibi facit, quam distinctionem sequitur ibi Francisc. Curtius Junior, vbi ponit quinque limitationes ad hanc regulam, in numero. 19. cum alijs. Eandem regulam limitat sex modis Iaso. in dicta. l. si familia. numero. 6.

Regula. cccxcix.

¶ **F**urtum pro furto regulariter nõ punitur poena mortis. Hanc regulam probat textus in Authenti. sed nouo iure. C. de seruis fugit. & in Authenti. vt nulli iudicum. in. §. pro furto autem. collatio. 9. & in. l. fina. ff. de furtis. De iure regio probatur in. l. 18. titulo. 14. part. 7. Circa quam regulam vide Doctores in dicta Authenti. sed nouo iure. vbi eam notabiliter declarant. Iason in. §. ex maleficijs. a numero primo vsque ad numerum. 17. & ibi Ludouicus Gomecius numero. 4. cum alijs, Instit. de actionib. Hippolytus in consilio. 53. numero. 35. & in. l. vnus. in. §. cogniturum. numero. 79. ff. de quæstion. & in. l. prima, in. §. Diuus Adrianus. numero. 12. ff. de si carijs. Iason in. l. prima, numero. 4. C. de precibus Imperat. offeren. & in. l. cum seruus. numero. 7. ff. de condictio. causa data. Bald. & ceteri Doctores in cap. vnico, in. §. si quis quinque solidos. de pace tenenda & eius viola. in vñibus feudo. & ibi Matthæ. de Afflicto. idem Matthæ. de Afflicto. in dicto. c. 1. in. §. publici latrones. numero primo, cum alijs. Docto. Covarru. in libro secundo Variarum resolutionū: cap. 9. nu. 7. Ludo. Carre. in practica crimin. sup. l. obseruare curabis. C. quorū appella.

appella. non recipi. nume. 96. Ioan. Igneum in l. prima. in §. si sibi manus. nume. 109. ff. ad Syllaniam. Ioan. Montolonium in Promptuario iuris. in verbo. furari. Nicolaum Boerium in decisione. 173. num. 2. cum aliis. Ange. Areti. in tract. maleficiorum. in verbo. & vestem celestem abstulit. num. 12. cum aliis. Chassanaz. in consuetu. Burgun. in titu. des iustices. Rubri. 1. §. folio. 46. colum. 3. nume. 3. Aymo nem Publicum in gloss. ad consuetudi. Aluernaz. titu. 8. artic. 5. nume. 5. per totum. vbi ponit plures casus in quibus furibus poena est alicuianda post Chassanaz. quem ibi allegat in consuetudi. Burgun. titu. des iustices. Rubri. prima. §. 5. folio. 47. colum. 2. nume. 10. cum aliis. Iacobum Boulenc in repe. l. capitulum. in §. famosos. nume. 7. cum aliis. ff. de poenis. Matthez. de Afflict. in constitut. Neapolita. lib. 4. Rub. 42. num. 7.

me. i. vsq; ad nume. 18. Et circa hanc regulam vide octo casus in quibus quis furca suspenditur, quos ponit Albertus Gandinus in tracta. maleficiorum; in titu. de poenis reorum. num. 58. versi. item suspenditur.

Regula. cccc.

Furiosus non potest facere testamentum. Hanc regulam probat tex. in l. furiosum. C. qui testamen. facere possunt. & in §. item furiosi. Insti. quibus non est permillum facere testamen. & in l. filiusfamilias. in §. Marcellus. ff. de testamē. De iure regio probatur in l. 13. titu. primo. part. 6. Circa quam regulam vide Roderi. Xarez in allegatio. 1. Hanc regulam cum duabus ampliacionibus & quatuor limitationibus ponit Iason in d. l. furiosum. num. 1. cum aliis. Hanc regulam in hac prima parte latissime intendebam examinare: sed quia pendet in casu proprio, relinquo eam examinandam in principio secunde partis huius Operis.

AD LAUDEM ET GLORIAM OMNIPOTENTIS

Dei, eiusq; Genitricis Deiparę Virginis Marię: in usum ac gratiam

Studioforum sortitur finem Prima Pars Regularum cum suis

Ampliacionibus ac Limitationibus, Doctoris Petri &

Dueñas: elucubrata Salmantica, Anno Christi

Millesimo Quingentesimo Quinquagesimoquarto.

Compara, vtere, fruere foelix, Amice Lector.

Primi Tomi Finis.

Index, seu Repertorium huius primę partis Regularum.

A

Bbas & conuētus possunt cedere debitū monacho scholastico. in regu. 87. in. 8. amplia.

Abbas mittit monachum ad studiū, in dubio videtur se obligare ad expensas factas per monachū in studio. in regu. 370. in. 3. ampliacione.

Abbatis opinio in c. parochiano. de sepulturis. reprehendit in reg. 13. in. 2. ampliatio.

Abbatissa pro suo monasterio potest esse procuratrix. in regu. 311. in. 2. limita.

Absentes in actibus collegij vel Vniuersitatis non sunt vocandi. in regu. 1.

Absens ab officiis diuinis propter aliquam vrgentem causam, vel necessitatē, vel ob euidentem ecclesię vtilitatem, percipit distributiones quotidianas. in regu. 306. in. 6. limitat.

Acceptatio secundis beneficij facta calore iracundię non facit vacare primum. in regula 292. in. 6. Ampliatio.

Accessum habentes ad consanguineam vel ad monialem, publicatur eorum bona ipso iure. in regu. 150. in. 1. ampliatio.

Acceptilatio facta tutori vel curatori per pupillum, an valeat. in reg. 31. in. 2. ampliatio.

Acquisita seu emptę constate matrimonio, inter virū & vxorē sunt cōmunia. in regu. 2.

Acquisita per vnum ex fratribus, simul post mortem patris habitantibus, presuntur acquisita de cōmuni. in regu. 3.

Acta criminalia vel instrumenta in causa criminali non debent produci fisco, ab eo de cuius crimine agitur. in regula. 4.

Acta criminalia seu instrumēta produci debent ab eo de cuius crimine agitur, quando probationes aliunde haberi non possunt. in regula. 4. in. 2. limita.

Acta omnia iudicialia, siue ciuilia sine criminalia, debent ædi litigantibus: aliās poterit pars appellare. in regu. 5.

Acta nolens ædere iudice mandante, presuntur esse in dolo. in regu. 5.

Actio personalis extinguitur si debitor per decennium non petierit debitum, stante statuto. in regula. 6.

Actio perpetua per litis contestationē. in re

gu. 6. post secundam limita. vers. plures alias.

Actio ex pacto nudo non oritur. in regu. 11.

Actio pignoratitia directa soluto debito creditori, competit debitori ad repetendum pignus. in regu. 11.

Actio pœnalis non tollit rei persequutoriã. in regula. 7.

Actio quando non esset pœnalis à sua origine, sed ex postfacto efficeret pœnalis, tollit rei persequutoriã. in reg. 7. in. 3. limita.

Actio pœnalis quando intetatur contra diuersas personas, tollit rei persequutoriã. in regu. 7. in. 4. limitatio.

Actio personalis non datur contra singularem rei successorem. in regu. 8.

Actio pignoratitia non nascitur nisi prius soluto debito. in regu. 9.

Actio ex pacto nudo oritur de iure canonico & regio. in regu. 11. vers. amplia. ad finem.

Actio non datur soluto matrimonio haredi mariti ex pacto facto per mulierē in contractu dotis, quod satisfaciatur creditoribus habentibus hypothecata prædia data in dotem. in reg. 12. in principio, & in. 1. ampliatio.

Actio pœnalis non transit in haredem. in regula. 13.

Actio pœnalis transit in haredē quando descendit ex contractu. in reg. 13. in. 5. limita.

Actio pœnalis transit in haredem de iure canonico. in regu. 13. in. 12. limita.

Actio personalis ex testamento regulariter competit pro legatis, etiam de iure Digestorum. in regu. 15.

Actio ex pacto nudo in legis & treugis bene oritur. in regu. 16.

Actio pœnali sublata durat hypothecaria. in regula. 17.

Actio pœnali sublata durat hypothecaria. in regu. 17. in. 3. amplia.

Actio principalis seu obligatio quando tollit per pactū seu cōventionē, intelligit etiam sublata hypothecaria. in regu. 17. in. 3. limita.

Actio extinguitur si creditor succedat debitori. in reg. 18. quod etiam habet locum in fisco haredē. vt ibi in. 2. amplia.

Actio & obligatio extinguit si creditor succedat debitori, nedum ope exceptionis, verum etiã ipso iure. in regu. 18. in. 4. amplia.

Actio

INDEX.

- Actio non extinguatur** quando creditor fuit hæres debitoris pro parte. in regula. 18. in prima limitatione.
- Actio realis non confunditur** si creditor succedat debitori quando hæres fecisset inuentarium. in regu. 8. in 2. limita.
- Actio oritur ex pacto nudo donationis.** in regula. 19.
- Actio oritur ex pacto nudo donationis propter nuptias.** in regu. 19. in 5. amplia.
- Actiones contrariæ quæ electione tolluntur,** nec in eodem, nec in diuersis libellis admittuntur. in regu. 14.
- Actio funeraria datur contra hæredem, bonorumve possessorem, ceterosq; successores.** in regu. 397. in 8. requisito.
- Actorum editio est species defensionis.** in regula. 5.
- Actorum editio fit ad effectum veritatis inuestigandæ.** in regu. 5.
- Actorum editio fieri debet iudice mandante.** in regu. 5. in 1. limita.
- Actor tenetur ædere reo instrumenta ad exceptionem fundandam.** in regu. 20.
- Actor tenetur sequi forum rei.** in regu. 21.
- Actore non probante reus debet absolui.** in regula. 22.
- Actus iudicialis eo ipso quod est factus, censetur communis alteri parti.** in regu. 5.
- Actus & dispositio verificantur in prima vice.** in regula. 24.
- Actus intermedius vitiat stipulationem.** in regula. 25.
- Actus qui est de substantialibus iudicij, non potest tolli consensu partium.** in regul. 23. in prima limitatione.
- Actus nullus executioni mandatur, licet nullus remaneat.** in regu. 26.
- Actus vel processus factus à Principe sine citatione, an valeat.** in regu. 43. in 5. fallen. versi. & facit etiam. prope medium.
- Accusans aliquæ tenetur se inscribere ad poenam talionis.** in reg. 27.
- Accusatio facta de crimine, vel inquisitio, tanquam commissio certo tempore vel loco, si probetur de alio tempore vel loco, debet se qui absolutio.** in regu. 28.
- Accusatus non potest reaccusare accusatorem suum post nomen rei receptum inter reos.** in regu. 29.
- Accusatus vel inquisitus si conuictus sit per indicia sufficientia ad torturam, compellitur producere acta seu instrumenta contra se.** in regu. 4. in 1. limitat.
- Accusandi ius, intra quod tempus duret.** in regula. 173.
- Accusatio quando duret post mortem.** in regu. 173. col. 2. in versi. porro.
- Accusans volentem frangere carceres, debet consequi libertatem.** in regula. 393. in 3. ampliatione.
- Accusatio facta calore iracundiæ, debet per iudicem aboleri.** in reg. 292. in 5. ampliat.
- Adempta in testamento, censentur ipso iure adempta.** in regu. 227.
- Adiudicatio rei pro maiori debito quam sit, non tenet in aliquo quando fit à iudice.** in regu. 185. in 4. ampliatio.
- Advocati seniores præferuntur iuuenibus.** in regu. 208.
- Advocatus non debet habere salarium vsq; ad finem litis.** in regu. 63. in 2. ampliatio.
- Administratores non possunt emere res illorum quorum administrant.** in regu. 31.
- Administrator alicuius loci pij si condēnatus fuit vt rationem reddat & appellauit, poterit interim iudex à quo ipsum constringere, non obstante appellatione.** in regula. 42. in 21. limitatione.
- Afflictio non petitur, nec eius ratione condēnatio augetur.** in regu. 34.
- Affectus, licet non sequatur effectus, puniuntur.** in regula. 35.
- Affinis non præsumitur scire facta affinis.** in regu. 125. in 3. limita.
- Affines cogi possunt ad compromittendum delictibus quandoque cauetur per statutum.** in regul. 36.
- Allegationes iuris licet sint in actis productæ, non debent ædi alteri parti, ex quo fiunt ad meram instructionem iuris.** in regula. 5. in 6. limitatione.
- Alleganti pro se aliquam legem fori, incumbit onus probandi, illam esse vsitatam & obseruatam.** in regu. 38.
- Alguacelus vel nuntius quando vult citare realiter faciendo capturam in bonis vel in personam, debet ostendere comissionem in scriptis.** in regu. 93. in 2. limita.
- Alienationis prohibitio facta hæredi, intelligitur facta hæredi hærenis.** in regu. 39.
- Alienationis prohibitio facta per testatorem dicendo infra scriptos seu supra scriptos hæredes meos, non comprehendit heredem hæredis.** in regu. 39. penult. limita.
- Alienationis prohibitio licet comprehendat hæredem hæredis, non extenditur ultra quartam generationem.** in reg. 39. in 4. limitat.

Alienatio

INDEX.

- Alienatio feudi sine cōsensu domini, nõ præscribitur etiam longissimo tempore.** in regu. 40. in 2. amplia.
- Alienatio feudi phibita est in omnibus casibus in quibus dominium transfertur.** in regu. 40. in 11. amplia.
- Alienatio rei petiti, pendente lite, valet & tenet.** in regula. 42. in 3. limitatio. & ibi qualiter intelligatur.
- Alienare potest ille cui bonis interdictum est, in augmentum & utilitatem suam.** in regu. 40. in 8. limita.
- Alienigenæ non possunt habere beneficia, de iure regio.** in regu. 202. in fine. versi. hodie tamen.
- Alimenta debent præstari filio durante lite etiam pendente tempore dato ad deliberandum.** in regu. 365. in 3. amplia.
- Alimentorum privilegium non cõpetit in alimentis præteritis.** in reg. 365. in 7. limita.
- Alimenta in quibus casibus de iure debeantur.** in regu. 187. in 14. casu.
- Alimenta per patrem filio præstata, scilicet victus & vestitus, non computantur in legitima.** in regu. 222. in 2. limita.
- Alimenta tenetur filius mittere patri in suo loco, etiam si missus sit in exiliu propter delictum.** in regu. 61. in 15. limitatione.
- Alimenta quomodo decerni debeant pupillo.** in regu. 187. in 4. casu.
- Alimenta non debentur filio, quando ipse habet unde se alat.** in regu. 367. in 1. limita.
- Alimenta debentur filio spurio de iure canonico.** in regu. 366. in 4. limita.
- Animal irrationale habes accessum ad mulierem, debet cum prædicta muliere comburi.** in regula. 259. in 3. ampliation. versi. quam ampliationem.
- Amicos licet congregare pro defensione rerum.** in regu. 191. in 3. ampliatio.
- Appellatio si interposita est de mandato vt aliquis veniat ad residendum in loco beneficii sui, potest iudex à quo pendente appellatione ponere substitutu in beneficio, qui interim de eius fructibus nutriatur.** in regu. 42. in 10. fallen.
- Appellatio interdicta est ne cadauer sepeliatur.** in regu. 397. in 1. privilegio.
- Appellari potest ab exequutore quando ipse exequutor sententiam male interpretatus esset.** in regu. 41. in 4. limitatio.
- Appellari potest ab exequutore quando sententia lata fuerit contra absentem ex iusta causa.** in regu. 41. in 5. limita.
- Appellari potest ab exequutore quando pendet restitutio in integrum post sententiam, vel literis super supplicatione ciuili impetratis.** in regu. 41. in 6. limitatio.
- Appellatione pendente suspenditur iurisdictio iudicis à quo.** in regu. 42.
- Appellatio licet interponatur, à sententia excommunicationis potest iudex à quo publicare & denunciare excommunicatum.** in regu. 42. in 8. limitatio.
- Appellatio non suspendit effectum sententiæ in omnibus casibus in quibus de iure appellare non libet.** in regu. 42. in 10. fallen.
- Appellatio non suspendit executionem sententiæ in factis notoriis.** in reg. 42. in 12. fallē.
- Appellans si aliquid attentaret in præiudicium appellationis, potest iudex à quo se intromittere, non obstante appellatione.** in regu. 42. in 16. fallen.
- Appellatio iusta & licita non tollitur à principio sine causa.** in regu. 43.
- Appellatio permissa est de iure diuino.** in regula. 43.
- Appellatio iusta est defensio innocentis.** in regu. 43. in versi. secundò probatur.
- Appellatio in casibus in quibus nõ admittitur ab aliqua sententia, poterit pars querelari.** in regu. 43. in 2. limita.
- Appellatio an admittatur à sententia regis, vel eius magni Consilij.** in regula. 43. in 3. limitatione.
- Appellare à sententia lata super possessorio, non permittitur.** in reg. 44.
- Appellari potest à sententia sequestri faciendi.** in regu. 44. in 2. limita.
- Appellari potest ab omni interlocutoria lata super possessorio.** in reg. 44. in 3. limita.
- Appellari ab omnibus iudicibus tã ordinariis q̄ delegatis regulariter potest.** in reg. 45.
- Appellatio est quedã defensio quæ datur oppressis contra iniuriam iudicis.** in reg. 45.
- Appellari potest ab statuto facto in odium vel præiudicium particularis persone.** in reg. 46.
- Appellatio non est recipienda post decem dies.** in regu. 46. in 5. fallen.
- Appellatio ab interlocutoria nõ potest iustificari ex nouis actis, nisi ex primis.** in reg. 47.
- Appellatio an possit probari per testes coram iudice appellationis.** in reg. 47. in 7. limit.
- Appellatio à definitiua potest iustificari ex nouis causis, & ex nouis probationibus.** in reg. 48.
- Appellans potest renutiare appellationi, & reuerti ad iudicem à quo.** in regu. 49.
- Appellare tertio non licet.** in regu. 50.

Appella-

INDEX.

- Appellationi renūtiare videtur qui post ap-
pellationem coram iudice à quo aliquid agi
tauerit. in regu. 51.
Appellari à sententia interlocutoria de iu-
re ciuili non potest. in regu. 52.
Appellatio benè admittitur à sententia lata
super carcere vel tortura. in regula. 52. in pri-
ma limitatione.
Appellari potest quando iudex per senten-
tiam denegat copiam actorum. in regula. 52.
in. 4. fallen.
Appellatio in quibus casibus non admitta-
tur, tam de iure communi quàm regio. in re-
gu. 56. in. 5. limitatio.
Appellari ab exequutore non est permis-
sum. in regula. 41.
Aquam ducere de flumine publico, cuiuslibet
licitum est. in regu. 43. in. 5. limita. verfi. facit
etiam. prope medium.
Arbitere electus ad pronuntiandū secundum
iura, potest & debet iudicare secundum sta-
tuta & consuetudines. in regu. 56.
Arbitri sententię, etiam si sit iniqua, stan-
dum est. in regu. 57.
Arbitri potestas dependet à compromisso.
in regu. 57. in. 1. limitatio.
Arbitrere non potest ferre sententiam de no-
cte. in regula. 58.
Arbitrere postquam tulit sententiam, non po-
test eam retractare. in regula. 59.
Arbitrere si pronuntiavit contra formā com-
promissi, potest sententiam retractare. in re-
gu. 59. in. 1. limita.
Arbitrere potest arbitrium suum ferre parti-
bus citatis. in regu. 60.
Arbitrere si immediatè post compromissum
pronuntiat, non valet eius sententia. in regu.
86. in. 1. limita.
Arbitrium est stricti iuris, & non est exten-
dibile nisi exprimat. in reg. 128. in. 1. amplia.
Arbitrere excommunicatus potest eligi per ali-
os excommunicatos. in regula. 269. in prima
limitatione.
Archiepiscopus potest visitare provinciam
& inquirere de criminibus, etiam si non ap-
pareat de suffraganeorum negligentia. in re-
gu. 298. in. 17. limita.
Area in qua fructus triturantur, & paleę à fru-
ctibus discernuntur, quando non potest ha-
bere ventum nisi ab vna parte, ipso iure præ-
dio vicini seruitus imposita est, ne possit al-
tius tollere. in regu. 33. in. 6. fallen.
Argumentum de toto ad partem, validū est.
in regu. 23. in. 5. amplia.
- Argumentū an valeat de fisco ad ecclesiam.
in regu. 240. in. 9. limita.
Arma portare regulariter prohibitum est. in
regu. 55.
Arma non solum prohibentur offensibilia,
verum etiā defensibilia. in reg. 55. in. 1. amplia.
Arma portare potest quis causa venationis.
in regu. 55. in. 1. limitatio.
Arma portare potest quis ad suā defensio-
nem. in regu. 55. in. 8. limitatio.
Arma possunt portare hodie de iure regio
omnes, præter nouiter cōuersos in regno Gra-
nateni. in regu. 55. in. 1. limita.
Arma potest quis portare totam noctem, si
lumen secum portauerit. in regu. 55. in. 1. limita.
Arma possunt portare qui de mane vadūt
ad laborandum. in regu. 55. in. 1. limita.
Armorum visus affert iustum metum mor-
tis. in regu. 192. in. 1. limita.
Arma quę filio militi dantur, non compu-
tantur in legitima. in reg. 222. in. 3. limita.
Assessori ante finem officij salarium non de-
bet solui. in regu. 63.
Ascendentes non succedunt descendenti-
bus in feudilibus. in regu. 62.
Ascendentes succedunt descendenti-
bus. in regula. 61.
Attestationes non debent dari ante publica-
tionem. in regu. 7. in. 2. limitatio.
Attestationes nullę, eò quia receptę per iu-
dicem incompetentem, possunt convalida-
ri consensu partium. in regu. 23. in. 3. limita.
Auctoritas vbi requiritur nõ sufficit simpli-
citer consentire: sed sicut verbum sonat de-
bet auctoritas præstari. in regu. 65.
Auctoritate propria nulli subdito Regi cõ-
petit ius sibi dicere. in regu. 67.
Aurei quot requirantur ad faciendā libram.
in regu. 224. in. 19. limita. vbi benè.
Auis & proavis deficiente patre & matre te-
netur alere nepotes & pronepotes. in regula
367. in. 7. ampliatio.
Auis potest cedere & donare debitum ne-
poti scholastico. in regu. 87. in. 4. ampliatio.
Aui appellatione auis continetur. in regu.
87. in. 5. limitatio.
- B**
- Bannitus ex forma statuti potest impunè
occidi. in regu. 68.
Bannitus qui ducitur ad vltimū iupplicium,
non potest impunè offendere. in regula. 68. in
5. limita.

INDEX.

5. limitatione.
Bannitus occidens peccat mortaliter. in re-
gu. 68. in. 2. limitatio.
Bannitus an possit petere alimenta. in regu.
68. in. 10. limitatione.
Bannitus occidens qui est incarceratus, an
impunè hoc faciat. in regu. 68. in. 6. limita.
Bannitus an possit se defendere. in regu. 192.
in. 2. limitatio.
Bannitus potest conuenire debitores in quo-
cunque loco eos repererit. in regula. 161. in. 1.
limitatio.
Bannitus eo ipso quòd quis efficitur, cense-
tur esse in fuga: & potest à creditore capi. in
regu. 175. in. 4. amplia.
Bartoli doctrina in. l. sequitur. in. §. si viam.
numc. 4. ff. de vfucapio. & in. l. cum notifi-
mi. in prin. C. de præscriptio. 30. vel. 40. anno
rum. cum pluribus aliis locis relatis in regu.
6. reprobatur in. d. regu. 6.
Bartoli doctrina in. l. Titio. in. §. altero. ff. de
administ. tutorum. limitatur & intelligitur
in regu. 3. in. 5. limitatio.
Bartoli doctrina in. l. controuersia. nu. 7. ff.
de transactionib. declaratur in regu. 277. in
3. limitatione.
Bastardi non dicuntur nobiles, nec nobilitas
patris in eos descendit. in regu. 69.
Bastardus legitimatus per Principē, an gau-
deat nobilitate parentum. in regu. 69. verfic.
hanc regulam.
Beneficium ecclesiasticum possidens pacifi-
cè per triennium non debet molestari in pos-
fessorio nec in petitorio. in regu. 70.
Beneficium vacat ipso iure per ademptio-
nem secundi. in regu. 71. in. 1. amplia.
Beneficia plura quis non potest habere. in
regula. 71.
Beneficia duo etiam simplicia non potest
quis habere quando requirunt continuam
residentiam de iure vel de consuetudine. in
regu. 71. in. 6. ampliatio.
Beneficia plura potest quis habere quando
vnum beneficium non sufficit. in regu. 71. in
1. limitatio.
Beneficium quādo dicitur sufficere habenti.
in regula. 71. in. 1. limitatio.
Beneficia plura potest quis habere ex di-
spensatione. in regu. 71. in. 2. limita.
Beneficium in quibus casibus vacat ipso iu-
re. in regu. 71. in. 1. limita.
Beneficium institutum fuit à iure positiuo,
non autem à iure diuino. in regu. 72.
Beneficia regularia habuerunt ortum à iu-
re positiuo. in regu. 72. in. 1. amplia.
Beneficium concessum principali trahitur
ad augmentum: vt in decimis ecclesiis con-
cessis, & in aliis multis. in regu. 73.
Beneficium non potest haberi sine canoni-
ca institutione. in regu. 76.
Bona immobilia minoris qualiter vèdi pos-
sint. in regu. 287. in. 3. casu.
Bona quę ipso iure sunt publicata propter
delictum, non possunt alienari, etiam ante ac-
cusationem. in regu. 226. in. 1. limita.
Bona omnia defunctis sunt obligata pro sa-
tisfactione. in regu. 13. in. 12. limita.
Bona possidens in alieno territorio & non
sub eadem iurisdictione sub qua cõuenitur,
non liberatur à satisfactione. in regu. 74.
Bonus præsumitur quilibet. in regu. 75.
Bonus non præsumitur quis quando agitur
de eo promouendo, sed requiritur aliqualis
informatio. in reg. 75. in. 1. limita.
Blasphemans per iracundiam, punitur. in re-
gu. 292. in. 5. limitatio.
Blasphemantiū poenę. in reg. 290. in. 2. limi-
tatione.
- C**
- Adauer ne sepeliatur an possit impediri
à creditoribus habentibus instrumentū
Guarentigium. in reg. 397. in. 1. priuilegio.
Calumniator quis dicatur. in reg. 27.
Calumnia per calumniam repelli potest. in
regu. 306. in. 1. limita.
Canonici residentes qui intra annum non
promouentur ad ordines quos beneficia re-
tenta per eos requirunt, non percipiunt di-
stributiones integras: nec valet cõtraria con-
suetudo. in regu. 206. in. 1. amplia.
Canonicus habens plures canonicatus in di-
uersis ecclesiis, non potest percipere quoti-
dianas distributiones in vtrāque ecclesia: ne-
que valet contraria consuetudo. in regu. 206.
in. 2. ampliatio.
Canonicus regularis non potest esse delega-
tus Papę. in regu. 78.
Canonici ecclesiarum cathedralium non te-
nentur venire ad Synodū episcopi. in reg. 80.
Canonicatus dicitur beneficium simplex.
in regula. 80.
Canones arrogati obseruandi nõ sunt. in re-
gu. 70.
Canonicus regularis succedit in feudis. in
regula. 103. in. 1. limitatio.
Canonicus regularis non potest beneficiū
suum etiā sine cura seruire per substitutum.
y in re-

INDEX.

- in regu. 134. in. 5. limitatio.
- Carceratus pro crimine de quo fuit condēnatus, licet appellet à sentētia, tamen adhuc detentus potest. in regu. 42. in. 11. fallen.
- Carceratus condemnatus de crimine, si appellat remittendus est ad iudicem appellationis cum custodibus & expensis ipsius carcerati. in regu. 42. in. 12. fallen.
- Carceratus iniuste detentus si frangit carcerem, non punitur poena mortis. in regu. 393. in. 4. limitatio.
- Carcerari pro debito, milites, decuriones, & doctores non possunt. in reg. 190. in. 5. ampl.
- Cardinalis licet offendere, pro defensione corporis. in regu. 192. in. 1. amplia.
- Cardinalatus vacat per ademptionē secundū cardinalatus. in regu. 71. in. 3. ampliatio.
- Cardinalatus dignitas instituta fuit à iure diuino. in regu. 72. in. 3. limita.
- Cardinales ex consuetudine habent priuilegium vt possint liberare damnatū ad mortem, dum ducitur ad supplicium. in regu. 81.
- Cardinalis succedit in feudo. in regula. 103. in. 12. fallen.
- Casus fortuiti non continentur appellatione periculi. in regu. 380.
- Casus fortuiti qui sint. in regu. 380. versicu. qui autem.
- Causa omnium bonorum vel maioris partis æquiparatur criminali. in regul. 383. in secunda ampliatione.
- Causa ciuiliis famosa æquiparatur criminali. in regu. 300. in. 2. ampliatio.
- Causa cessante, cessat effectus. in regu. 82.
- Causæ à sede apostolica debent committi personis existentibus in dignitate. in reg. 83.
- Causæ de partibus in quibus extitit appellatum ad Papam, non dicuntur ad curiam deuolutæ, nec in ea necessariò tractandæ sunt, sed in partibus remittendæ. in regula. 85.
- Causæ beneficiales ac spirituales, de sui natura tractandæ sunt in Romana Curia. in reg. 85.
- Causa quæ terminatur per testimonium vnius, est nulla. in regu. 84.
- Cautio prolata à lege, intelligit de nuda cautione. in regu. 86.
- Cautio plata à testatore intelligitur de nuda. in regu. 86. in. 1. ampliatio.
- Cedere in potentiorē potest, qui rem suam aliter recuperare non potest. in regula. 88. in. 5. limitatio.
- Cessio vel donatio facta filio spurio scholastico, non debet excedere quintam partem bonorum patris. in reg. 223. in. 4. limita.
- Cessio in potentiorē facta, regulariter est nulla. in regu. 88.
- Cessio in potentiorē prohibetur etiā post sententiam durante appellatione. in reg. 88.
- Cessio facta in clericum dicitur facta in potentiorē. in regu. 88. in. 4. ampliat.
- Cessio facta tutori contra personam pupilli, est nulla. in reg. 88. in. 6. ampliatio.
- Cessio quæ fit bona fide & non malitiosè, an valeat. in regu. 88. in. 9. limita.
- Cessio debiti potest à patre in filio scholastico fieri. in regu. 87. in. 1. principi.
- Cessio facta per pupillum tutori, non valet. in regu. 31. in. 4. ampliatio.
- Charitativum subsidiū potest episcopus exigere à subditis pro expeditione Bullarū suarū promotionis, quādo fructus prælaturæ non sufficerent pro dictis expensis. in regula. 89. in. 1. fallentia.
- Charitativum subsidium exigi non potest ultra taxam, nec valet consuetudo contraria. in regula. 90.
- Charitativum subsidium non possunt petere inferiores episcopi. in regu. 91.
- Chronicorum & historiarum exemplum probat. in regu. 157.
- Citatio regulariter in scriptis fieri non debet. in regula. 93.
- Citari debet qui pretēdit interesse. in reg. 92.
- Citatio quando fit ad domum & non personaliter, debet fieri in scriptis: aliās non valet. in regu. 93. in. 5. fallen.
- Citatio quæ fit extra prouinciā, non valet, nisi fiat in scriptis. in regu. 93. in. 1. limita.
- Citatio partis requiritur in exequutiōe sententiæ. in regu. 94.
- Citatio non requiritur quādo notoriè constat nullā absenti competere defensionem. in regu. 94. in. 1. limita.
- Citari non potest quis vt personaliter compareat. in regu. 95.
- Citatio ad hoc vt valeat requiritur requisitio partis. in regu. 96.
- Citatio ad hoc vt valeat requiritur auctoritas iudicis, & commissio. in regu. 97.
- Citatus vt personaliter compareat, in synodo non potest per procuratorem comparere. in reg. 126. in. 1. fallen.
- Citatio quando est inualida non operatur vt eius virtute citatus possit excommunicari. in regu. 153. in. 4. limita.
- Citatus recedens ante terminū propter aliquod repentinum periculum, excommunicari non debet. in reg. 153. in. 5. limita.

Citatio

INDEX.

- Citatio est de iure diuino. in regula. 43. in. 5. fallen. versic. & facit etiam.
- Citatio an possit per Principem tolli. in regula. 43. in. 5. fallen. versic. & facit etiam. prope medium.
- Clerici & ecclesiasticæ personæ an possint perpetuò opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ. in regu. 251. in. 1. limita.
- Clericus qui falsauit sigillum Principis, aut aulicus regis, deponi debet. in reg. 290. in. 11. li.
- Clericus infamatus à populo, tenetur innocentiam suam purgare. in reg. 299. in. 16. limita.
- Clericus an possit nurum instituire vel illi donare. latè in reg. 366. post. in. 1. limita.
- Clericus tenetur dotare filiā ratione alimentorum: & qualiter hoc intelligatur. in regula. 367. in. 3. amplia.
- Clericum percutiens est excommunicatus, & non debet absolui ab alio quàm à Romano Pontifice. in regu. 99.
- Clericus ad altare celebrans si inuaditur ab aliquo, licet potest dimittere celebrationem & se defendere. in regu. 192. in. 2. ampliat.
- Clerici peregrini nullo mō possunt presentari nec institui in bñficiis. in reg. 202. in. 3. amplia.
- Clerici non habentes curam animarū, non tenentur venire ad synodū epi. in regula. 98.
- Clericus coniugatus an habeat priuilegiū. cap. si quis suadente. in regu. 99. in. 5. limita.
- Clericus mortuus habet priuilegium Canonis, si quis suadente in cadauere. in regu. 99. in. 6. ampliatio.
- Clericus percutiens clericum incidit in poenam Canonis, si quis suadente. in regul. 99. in. 7. ampliatione.
- Clericus excommunicatus an gaudeat priuilegio Canonis. in regu. 99. in. 8. amplia.
- Clerici an possint torqueri. latè tractatur in regu. 190. in. 3. limitatio.
- Clericum capiens vt delicto obuietur, nō incidit in poenā Canonis. in. reg. 99. in. 2. limita.
- Clericus primæ tonsuræ exereens officium carnificum, seu macelliariorum, aut tabernariorum publici, non gaudet priuilegio Canonis. in regu. 99. in. 1. limita.
- Clericum percutiens in quibus casibus possit absolui ab alio quàm à Romano Pontifice. in regu. 99. in. 3. limita. in. fine.
- Clerici, & personæ ecclesiasticæ, & ecclesiæ, non debent subire munera personalia, sed sunt immunes. in regu. 100.
- Clericus etiam si sponte velit soluere collectam vel tributum, non potest. in regu. 100. in. 1. ampliatio.
- Clericus vel ecclesia quando teneatur soluere collectam. in reg. 100. in. 2. limita.
- Clerici quando possiderent bona de facto & non de iure, non excusantur à muneribus seu tributis. in regu. 100. in. 4. fallen.
- Clericus tenetur soluere collectā ratione bonorū, si laicus fraudulenter facit translationem bonorū in clericum. in reg. 100. in. 5. limita.
- Clericus coniugatus an teneatur soluere collectas. in regu. 100. in. 10. limitatio.
- Clerici negotiatores tenentur soluere Gabelam. in regu. 100. in. 11. limitatio.
- Clerici an ratione belli imminentis teneantur soluere collectam. in reg. 100. in. 12. limita.
- Clerici an teneantur subire munera in quibus pietas vel publica vtilitas versatur. in regu. 100. in. 16. fallen.
- Clerici propter fornicationem aut concubinatum non sunt deponendi. in regu. 101.
- Clericus si rem habuerit cum moniali, aut cum virgine, aut cum nupta, deponi debet. in regu. 101. in. 1. & 2. limitatio.
- Clericus si cū soluta & virgine de facto contraxit matrimonium, debet deponi. in regu. 101. in. 3. limitatio.
- Clericus habens rem cum consanguinea debet deponi. in regu. 101. in. 5. limitatio.
- Item si cum nouerca, nuru, socru, vel priuigna. ibi in. 6. limita.
- Clericus qui contra naturam fornicatur, debet deponi. in regula. 191. in. 1. limita.
- Clericus in causa ciuili potest reconueniri coram iudice seculari. in regu. 102.
- Clericus non succedit in feudum. in reg. 103.
- Clericus non amittit feudū in quo debetur seruitium reale. in reg. 103. in. 1. limitatio.
- Clericus primæ tonsuræ non amittit feudū. in regu. 103. in. 2. limitatio.
- Clericus succedit in feudo franco & libero. in regu. 103. in. 7. limitatio.
- Clerici non subiacent consuetudinibus patriæ. in regu. 135.
- Cognitio quādo præcedit de veritate aut falsitate causæ, ante decreti interpositionē, non vitiatur decretum. in regu. 185. in. 2. limita.
- Cohæres tenetur de euictione cohæredi cui res euicta obtinet ex diuisione facta ab ipsis cohæredibus. in regu. 105.
- Collaterales succedunt in feudis vsq; ad septimum gradum. in regu. 106.
- Colonus simplex vel conductor probando se soluisse tribus annis proximis præteritis, præsumitur semper retro soluisse. in regu. 54. in. 1. ampliatio.

y 2 Colonus

INDEX.

- Colonus clerici an debeat soluere collectā vel tributum. in regu. 100. in 2. amplia.
- Comburii in quibus casibus quis debeat. in regula. 113.
- Comes sub dominio Regis, in dubio presumitur habere Comitatum iure proprio: non autem tanquam feudalem. in regu. 107.
- Commendararij sancti Ioannis an succedant in feudis. in regu. 103. in 6. limita.
- Commendararij sancti Ioanis possunt portare arma. in regu. 55. in 4. limitatio.
- Commendararij Hierosolymitani, quos vulgò Rhodianos appellat, sunt immunes à collectis. & quæ sit ratio. in reg. 100. in 5. amplia.
- Comissio facta iudici q̄ debeat iudicare secundum consilium alterius, valet. in reg. 108.
- Comparsens post missionem primi decreti, potest summam ostendere de iure suo: & reuocari facere missionem. in regu. 185. in 1. limit.
- Comparere per procuratorem possunt, qui tenentur venire ad synodum. in regu. 126.
- Compelli nō potest quis ad faciendū quod alteri prodest, & sibi non nocet. in regu. 171.
- Cōpositio inter personas ecclesiasticas vt de cimē vni curato aliter soluant, valet. in reg. 127.
- Compromissum non fit in causis criminalibus. in regu. 36. in 9. limitatio.
- Cōpromissū nō fit in articulo iuris vbi vertitur dubium quod in mero iure consistit. in reg. 36. in 10. limita.
- Compromissum non fit in causis mixti imperij. in regu. 36. in 13. limita.
- Compromissum non petitū in causa principali inter affines, non potest peti in causa appellationis. in regu. 36. in 14. limita.
- Compromitti non potest in causa dandi tutelam. in regu. 36. in 15. limita.
- Compromissum annullatur morte alterius compromittentium. in reg. 128.
- Compromissum annullatur si alter ex compromittentibus ingrediatur monasterium. in regu. 128. in 3. amplia.
- Compromissum annullatur si alter cōpromittentium ciuilitate moriatur. in regula. 128. in 4. ampliatio.
- Compromissum factum pro se & heredibus, non annullatur morte compromittentium. in regu. 128. in 1. limitatio.
- Compromissum factum per capitulum vel Vniuersitatem non annullatur si aliquis de capitulo vel de Vniuersitate moriatur. in regu. 128. in 3. limita.
- Compromissum factum per prælatum sub nomine dignitatis transit ad successorem eius. in regu. 128. in 4. limita.
- Condemnatum iniuste ad mortē, potest quis propria autoritate eripere, & per vim. in regu. 190. in 8. amplia.
- Condemnatus ad mortem pro aliquo crimine, si postea efficiatur furiosus, non debet sententia exequi contra eum. in reg. 259. in 3. amplia. versi. & circa hanc ampliationem.
- Condemnatus ad soluendū non euitat executionē, dato quod velit fideiubere vel pignora dare. in regu. 116.
- Condemnatus simpliciter ad vincula, perpetuō in vinculis stare debet. in regu. 144. in 3. amplia. in fine.
- Condemnatus ante confessionē, an possit appellare. in reg. 156. in 4. limit.
- Condemnari nemo debet sine accusatore. in reg. 298. in versi. ratio huius regulæ.
- Condemnatus in crimine hæresis potest testari inter liberos. in reg. 272. in 2. ampliati. & in regu. 345. in 2. limita.
- Conditio quando habetur pro impleta de iure speciali, fauore libertatis non competit actio ex testamento, sed actio in factum vel officium iudicis. in reg. 15. in 3. amplia.
- Conditio vbi habetur pro impleta de iure cōmuni, quia stat per hæredem quo minus impleatur, tunc actio competit ex testamento. in regu. 15. in 3. amplia. in fine.
- Cōditio ob causam cōpetit ex capite causæ nō secute, in cōtractibus innōtiatis. in reg. 110.
- Cōditio ob causā habet locū ex capite pœnitentiæ in cōtractib⁹ innōtiatis. in reg. 111.
- Conditio quæ in se infert viduitatem, non est seruanda. in regu. 112.
- Conditio quæ solet dici perplexitas vitiat institutionem. in regu. 114.
- Conditio impossibilis affirmatiua in cōtractu adiecta, vitiat omnē contractū. in reg. 115.
- Conditio quando est verificata perinde est ac si ab initio fuisset pure facta. in regul. 217. in 1. ampliatio.
- Conductor ad longum tempus dicitur naturaliter possidere. in reg. 40. in 12. ampliatio.
- Conductor ad longum tempus habet vtile dominium in re conducta. in regu. 40. in 12. ampliatio.
- Confessio facta in iudicio animo donandi, non requirit insinuationem. in regul. 124. in 15. fallentia.
- Confessio calore iracundiæ non obligat. in regula. 292. in 3. ampliatione. & in regula. 119. in 3. limitotione.
- Cōfessio facta i iudicio p̄iudicat. in reg. 117.
- Confessio

INDEX.

- Confessio facta sine causa, non valet. in regula. 118.
- Cōfessio extraiudicialis parte præsente plenè probat. in regu. 119.
- Confessio extraiudicialis parte præsente, an ad hoc vt probet requiratur acceptatio partis. in regu. 119. in 1. limita.
- Confessio facta per verba enuntiativa, non probat. in regu. 119. in 2. limitatio.
- Confessio ex causa mutui non probat intra biennium, nisi aliter probetur. in regu. 119. in 5. limitatio.
- Confessio extraiudicialis facta cū causa parte præsente, probat. in reg. 119. in 7. limita.
- Confessio prælati non præiudicat ecclesiæ, nisi aliter probetur. in regu. 119. in 8. limita.
- Confessio extra iudicium facta parte absente facit semiplenam probationē. in regu. 120.
- Confessoria & negatoria actio cōpetit pro feruitutibus rusticis & vrbis. in regu. 122.
- Confessio facta per procuratorem, etiam habentem speciale mandatum, non præiudicat domino, ad hoc vt non possit appellare. in regu. 156. in 2. limita.
- Confessio facta in tortura non tollit appellationem. in regu. 156. in 3. limitatio.
- Confessio facta post sententiam, non tollit appellationem. in regu. 156. in 4. limitatio.
- Confessio facta per contumaciam, an idem operetur quod confessio vera. in regula. 156. in 6. limitatio.
- Confiscatio bonorum in quibus casibus fit ipso iure. in reg. 150. in 4. limita. versi. & circa.
- Confiscatio bonorum in crimine læsæ maiestatis præscribitur spatio. 40. annorum. in regu. 173. versi. porro.
- Confines probantur per famam. in regu. 299. in 23. fallen.
- Confitens se mutuo recepisse pecuniam, nihilo minus potest intra biennium opponere exceptionē nō numeratæ pecuniæ. in reg. 121.
- Confitens in iudicio se mutuo aliquid recepisse, nō potest opponere exceptionē nō numeratæ pecuniæ. in regu. 260. in 10. limita.
- Confirmata ea quæ sunt iuri contraria, non intelliguntur per simplicem confirmationē. in regula. 131.
- Confirmatio per quam restituitur possessio feudi, videtur noua traditio feudi. in regula. 131. in 4. & 5. limita.
- Cōiuges succedunt inter se deficientibus agnatis vel cognatis, excluso fisco. in regu. 37.
- Coniunctus admittit pro coniuncto sine mandato: dum tamen caueat de rato. in regu. 123.
- Coniunctus potest agere pro coniuncto sine cautione de rato, quando agitur de libertate. in regu. 123. in 1. amplia.
- Coniunctus nō potest comparere sine mandato pro coniuncto quādo ipse coniunctus est præsens. in regu. 123. in 1. limitatio.
- Coniunctus pro coniuncto non potest petere interponi decretum iudicis super contractu coniunctæ personæ sine mandato. in regu. 123. in 2. limita.
- Coniunctus an in causis spiritualib⁹ possit agere pro coniuncto sine mandato. in regu. 123. in 4. limitatio.
- Coniunctus non admittitur pro coniuncto sine mandato, in casibus in quibus requiritur speciale mandatum. in regula. 123. in 4. limitatio. versi. & ratio est.
- Coniunctus præsumitur scire facta coniuncti. in regu. 125.
- Coniuncta persona nō potest recipere solutionem pro coniuncta sine mandato. in regula. 124.
- Consanguinei legitimi nō possunt cogi ad cōpromittendum. in reg. 36. in 17. limita.
- Consanguineus præsumitur scire facta consanguinei. in reg. 125. limita. 1.
- Consanguinei vsq; ad quartū gradum non possunt cogi testificari contra consanguineos. in regu. 384. in 1. amplia.
- Consors sine mandato potest agere & excipere pro consorte. in regu. 132.
- Consiliarij ciuitatum dicuntur hodie decuriones, & gaudent eorum priuilegiis. in regula. 190. in 9. ampliatione.
- Consuetudo vt q̄s nō possit ædificare castrū vel fortaliciū, valet. in regu. 32. in 6. limita.
- Consuetudo antiqua tanti temporis cuius initij memoria non fit in contrarium, habet vim priuilegij à principe concessi. in regula. 90. in 1. limitatio. e.
- Consuetudo q̄ clerici de certis bonis soluāt collectas, an valeat. in regu. 100. in 1. fallen.
- Consuetudo ecclesiæ vt canonici si non resideant percipiant fructus beneficiorum suorum, valet. in regu. 134.
- Consuetudo quæ præbet occasionē vagandi, non valet. in regu. 134. in 3. limita.
- Cōsuetudo laicoru nō ligat clericos. in reg. 135.
- Consuetudo contra ius non extenditur. in regula. 136.
- Consuetudo contra ius naturale non valet. in regula. 137.
- Consuetudo inducitur de iure ciuili spatio decem annorum. in regu. 138.

INDEX.

- Consuetudo quæ tendit contra ea quæ sunt referuata Principi, quod tempus requirat. in regu. 138. in. 2. limitatio.
- Consuetudo quæ detrahit iura alicuius ecclesie, inducitur spatio. 40. annorum. in reg. 138. in. 3. limitatio. & in reg. 130. in. 2. limita.
- Consuetudo irrationabilis contra ius civile inducitur spatio. 30. annorum. in regu. 138. in. 4. limitatio.
- Consuetudo quæ est præter ius, de iure canonico inducit spatio decem annorum. in reg. 139.
- Consuetudo contra ius de iure canonico requirit spatium. 40. annorum. in regu. 140.
- Consuetudo potest induci, & valet etiam si non inducatur sciente Principe. in regu. 141.
- Consuetudo in sacramentalibus, puta in consuetudine benedicendi corruptas, requirit scientiam Principis. in regu. 141. in. 2. limita.
- Consuetudo tollitur si est præscripta per aliam contrariam consuetudinem præscriptam. in regu. 142.
- Consuetudo quæ est contra ecclesiasticam libertatem, vel onerosa, non valet. in regu. 143.
- Consuetudo non valet contra legem derogantem consuetudini. quod procedit etiam si consuetudo sit longissimi temporis. in regu. 144. in. 3. amplia.
- Consuetudo inducta post legem quæ simpliciter tollit consuetudinem præteritam vel introductam, valet. in regu. 144. in. 3. amplia.
- Consuetudo non ligat forenses. in reg. 145.
- Consuetudo non ligat subditos extra territorium. in regu. 146.
- Consuetudo loci seruanda est in concernentibus processum in quo proceditur, & illius tribunalis vel iudicis coram quo agitur. in regu. 147.
- Consuetudo probatur per famam. in regu. 299. in. 21. fallen.
- Constitutio vel dispositio non ligat ign. oranes. in regu. 129.
- Constitutiones, leges, vel canones facti per verba generalia, dicuntur generales. in reg. 133.
- Consulens & persuadens punitur licet & faciens: sed si erat aliàs facturus, mitius debet puniri. in regu. 149.
- Contractus factus à minore in fauorem curatoris, non valet: etiam si factus sit in præsentia amicorum. in regu. 31. in. 8. amplia.
- Contractus factus per minorem in fauorem curatoris, etiam si in præsentia iudicis factus sit, non valet. in regu. 31. in. 9. ampliatio.
- Contractus minoris in fauorem curatoris an valeat, quando pupillus factus maior approbavit illum contractum. in regu. 31. in. 4. limitatio.
- Contractus factus à minore in fauorem curatoris valet si ex tali contractu resultaret eodem modum pupillo. in reg. 31. in. 5. limita.
- Contractus innominatus factus cum ecclesia, non potest agi contra eam conditione ob causam: sed solum præscriptis verbis ad implementum contractus. in reg. 110. in. 3. limita.
- Contractus celebratus calore iracundie, non valet. in reg. 292. in. 9. ampliatio.
- Contrahentibus licitum est ad inuicem se decipere. in regu. 148.
- Contumax regulariter non amittit causam principalem, sed condemnatur in expensis. in regu. 152.
- Contumax quando excluditur à facultate appellandi amittit causam principalem. in regu. 152. in. 1. fallen.
- Contumax in non comparendo vel respondendo, vel recedens ante tempus sine licentia iudicis, excommunicari potest. in reg. 153.
- Contumax qua poena puniatur. Et casus in quibus contumacia non punitur: & in quibus punitur tam iure communi quam regio. vide in regu. 153. in. 5. limita. in vertic. & circa hanc regulam.
- Contumacia nimia cum sit inobedientia, digna est excommunicatione. in regu. 153. in. 3. ampliatio.
- Conuentus simpliciter ad factum, non potest præcise compelli: sed liberatur præstando interesse. in regu. 155.
- Conueniri coram alio potest quis, licet elegerit coram vno agere. in regu. 154.
- Conuictus legitimis probationibus, ac sponse proprio ore confessus, condemnatus, non auditur appellans. in regu. 156.
- Conuictus & confessus bene auditur appellans, quando in appellatione allegaret probabilem causam. in regu. 156. in. 7. limitatio.
- Copia libelli debet dari sumptibus actoris. in regu. 5. in. 3. limitatio.
- Creditor si deferat iuramentum debitori, & debitor iurat se non esse debitorem, non solum tollitur actio principalis, verum etiam hypothecaria. in regu. 17. in. 2. limita.
- Creditor partem debiti regulariter accipere non cogitur. in regu. 158.
- Creditor inuitus non compellitur vnum pro alio recipere. in regu. 159.
- Creditor secundus potest offerre primo creditori suum creditum, & liberare pignus à primo creditore, & suam hypothecam confirmare.

INDEX.

- mare. in regu. 160.
- Creditor tenetur mittere ad domum debitoris quando debitum non expresso loco debetur. in regu. 161.
- Creditor tenetur fideiussori soluenti cedere actionem personalem & hypothecariam. in regu. 163.
- Creditor qui non potest cedere actionem fideiussori, exceptione cedendarum actione repellitur. in regu. 164.
- Creditor si vendit pignus & nondum recipit pretium ab emptore, non tenetur soluere debitori residuum: sed solum cedere ei actionem contra emptorem. in regu. 165.
- Creditor potest vendere pignus, seruatis tamen seruandis. in regu. 166.
- Creditori datur retentio pignoris si non est satisfactus à debitore. in regu. 167.
- Creditor prior præferret posteriori. in reg. 168.
- Creditor vendens pignus non tenet de euictione. in regu. 169.
- Creditor si vendit pignus, non iure creditoris, sed iure domini, tenetur de euictione. in regu. 169. in. 1. limitatio.
- Creditor habens rem obligatam si eam vendit sciens non esse debitoris, sed alienam, tenetur de euictione. in regu. 169. in. 5. limita.
- Creditor sciens non licere sibi pignoratam rem vendere & illam vendit, tenetur de euictione. in regu. 169. in. fin. limita.
- Creditor consentiens pignus vendi per creditorem, censetur remisisse ius pignoris. in reg. 170.
- Creditori debitore fugiente licet capere pecuniam sibi debitam propria autoritate. in regu. 175. in. 6. ampliat.
- Creditor habens pignus non potest capere debitorem fugitiuum propria autoritate. in regu. 175. in. 1. limita.
- Creditor non potest propria autoritate capere militem debitorem fugientem. in regu. 175. in. 2. limita.
- Creditores priuilegiati eiusdem tituli, in personalibus actionibus concurrunt, nulla habitatione prioritatis seu posterioritatis. in regu. 162.
- Creditor si habet pignus, prius debet pignus vendi quam fideiussor conueniatur. in regu. 335. in. 5. amplia.
- Creditor funeris præferretur omnibus aliis creditoribus, licet sit posterior. in regu. 397. in. 7. priuilegio.
- Crimina morte extinguuntur. in regu. 173.
- Crimen si committitur coram iudice, potest iudex per inquisitionem in eo procedere. in regu. 298. in. 13. limitatione.
- Crimen læsæ maiestatis quibus modis committatur: & multa specialia circa hoc crimine. in regu. 163. in. fine.
- Curam animarum habentes tenentur venire ad synodum personaliter. in regu. 126. in. 2. limitatione.
- Curiales filij Regis primogeniti, possunt portare arma. in regu. 55. in. 10. limita.
- Curiales commorantes in curia Regis, & eorum seruitores possunt portare arma. in regu. 55. in. 6. limitatio.
- Curiales qui dicantur. in regu. 55. in. 6. limitatione.

D

- Debitor si succedit creditori, actio extinguitur. in regu. 18. in. 5. amplia.
- Debitor qui appellauit si ex noua causa efficiatur suspectus de fuga, an possit capi per creditorem appellatione pendente. in regu. 42. in. 9. fallen.
- Debitor quando cepit soluere in domo creditoris, ibi tenetur reliquum soluere. in regu. 161. in. 4. limita.
- Debitor debet ire ad domum creditoris quando est dies appositae tacite vel expresse, vt impediatur mora committi. in reg. 161. in. 8. fallen.
- Debitor fugitiuus potest propria autoritate capi à creditore. in regu. 175.
- Debitor fugitiuus ad hoc vt possit capi à creditore, quæ requirantur. in reg. 175. versi. circa quam.
- Debitor dilapidans bona, conditionem suam faciens deteriorem post contractum, capi potest à creditore. in reg. 175. in. 1. ampliatio.
- Debitor fugitiuus an possit capi à creditore in alieno territorio. in reg. 175. in. 5. amplia.
- Debitor suspectus de fuga, an possit extrahi ab ecclesia, in reg. 175. in. fin. limit. late discussi.
- Debitor quantitates, perempta quantitate casu fortuito, non liberatur. in regu. 176.
- Debitor offerens quantitatem creditori, ea postea perempta casu fortuito, liberatur. in regu. 176. in. 1. limita.
- Debitor speciei, re perempta ante moram, liberatur. in regu. 179.
- Debitor constituitur in mora per interpellationem ex lapsu diei in contractibus appositam. in regu. 181.
- Debitor absolutus eo quia non est debitor, non potest actor venire contra sententiam, & probare debitum. in regu. 182.

INDEX.

- Debitor speciei si debitum alienet in fraudem creditorum, potest creditor agere ad reuocandū contra eum in quē alienauit, nulla penitus excusione facta. in reg. 335. in. 2. limita.
- Debitor qui dedit pignus potest opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, intra biennium. in regu. 260. in. 3. ampliatio.
- Debitor qui dedit fideiussorem potest opponere exceptionē non numeratæ pecuniæ intra bienniu. in regu. 260. in. 8. ampliatio.
- Debitor si post bienniu vult opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ, non auditur. in regu. 261. in. 1. ampliatio.
- Debitor generis non liberatur ab obligatione, nisi soluatur res integra & sine deterioratione. in regu. 195. in. 4. ampliatio.
- Debitor siue confiteatur in scriptis siue sine scriptis se mutuo pecuniam recepisse, potest opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ intra bienniu. in reg. 260. in. 1. ampliatio.
- Debitor quādo est modicum tenetur debitor illud mittere ad domum creditoris. in regu. 161. in. 2. limita.
- Debitor vel onus dimiuit, diminutis personis quibus aliquid relinquitur seu debetur. in regu. 177.
- Debitor seu onus diminutis personis, non minuit obligationem. in regu. 178.
- Debitor vel relictū alicui, causa industriae personæ, extinguitur morte. in regula. 178. in. 2. limitatione.
- Debitor minuit diminutis personis ratione præscriptionis. in regu. 178. in. 5. limitatio.
- Debitor in diem potest ante diem solui. in regula. 183.
- Debitor regulariter non augetur, seu onus rei vel personæ promissum, auctis rebus vel personis quibus aliquid onerosum debetur. in regula. 184.
- Debitor quādo fuit solutum creditori, vel creditori creditoris, vel alio modo satisfactū devoluntate creditoris: tunc sicut tollitur actio principalis, ita & hypothecaria. in regula. 17. in. 4. fallen.
- Decimas debitas sacerdotibus tenentur rustici deferre in horrea clericorū. in regula. 161. in. 14. limitatio.
- Decretum ex falsa causa interpositū, est nullum. in regula. 185.
- Decretum annullatur si causa sit pro parte falsa. in regu. 185. in. 4. ampliatio.
- Decretum non requirit plenam causæ cognitionem. in regu. 185. in. 3. limita.
- Decretum interpositum ex causa erronea, an sit nullum. in regu. 185. in. 3. limita.
- Decretum licet sit interpositū ex falsa causa non potest impurari postquā transit in rem iudicatam. in regu. 185. in. 7. limitatio.
- Decretum interpositū sine causæ cognitione, non valet: sed annullatur. in regu. 186.
- Decretum in quibus casibus interponi debeat. in regu. 187.
- Decretum in quibus casibus annullatur. in regula. 188.
- Decretum non debet interponi die feriato. in regula. 188. in. 4. casu.
- Decretum interpositū per errorem, annullatur. in regula. 188. in. 5. casu.
- Decretū iudicis præsumitur interpositum ex iustis causis. in regu. 189.
- Decurionum prædia & curialium non possunt vèdi sine interpositione decreti iudicis. in regu. 187. in. 2. casu.
- Defensio licita est pro tuitione rerū, adeo vt occidendo quis non teneatur. in regu. 191.
- Defensio cuiuslibet est permilla. in regu. 192.
- Deiciens aliquid in via vel effundens, tenetur ad pœnam dupli. in regu. 193.
- Delegari potest cognitio de suspectis tutoribus. in regula. 104.
- Delinquens in foro poenitentiali, ratione delicti non fortitur forū. in reg. 378. in. 1. limita.
- Delictum non præsumitur. in regula. 194.
- Denuntiatio facta de aliquo crimine per aliquem probum virum, est sufficiens ad hoc vt inquiratur contra denunciatum super infamia. in regula. 298. in. 8. limita.
- Depositarius non potest opponere exceptionē non numeratæ pecuniæ. in reg. 260. in. 5. limita.
- Detinēs rem sibi naturaliter debitā, est tutus in foro conscientiae. in regu. 265. in. 6. ampliatio.
- Deterioratio seu diminutio superueniens in re de qua fuit dispositū, non extinguit actionem, dispositionē, seu obligationē. in reg. 195.
- Dictio fructus, prolata ab homine, deferretur ad fructus existentes in fundo seu præcedentes: & intelligitur de fructibus integris deductione non facta. in regu. 198.
- Dies termini an computetur in termino. in regula. 196. & 197.
- Difficultas non excusat debitorem quantitatis à raora. in regu. 199.
- Differentia inter iudicem ordinarium, arbitrum, & delegatum. in regu. 58.
- Dilatio peremptoria seu dilatoria non potest dari nisi semel. in regu. 200.
- Dilatio quæ datur ad probandum, dicitur esse peremptoria. in regu. 201.

◻ Diminutio

INDEX.

- Diminutio superueniens quando fit contra substantialia dispositionis, viciat dispositionem. in regu. 195. in. 2. limita.
- Diminutio quæ est in re de qua disponitur tempore dispositionis, nō facit cessare dispositionem. in regu. 204.
- Diminutionis periculum vel damnum, pertinet ad eum ad quem res pertinet. in regula. 203.
- Dioecesani & non alienigenæ in beneficiis per patronos sunt presentandi. in regu. 202.
- Dispensatio episcopi vel legati contra concilium valet, quādo fit de speciali mandato Papæ. in regu. 248. in. 1. limita.
- Dispositio facta per verbum præsentis temporis, non trahitur ad futura. in regula. 205.
- Distributiones quotidianas quis si non residet habere nō potest. in regu. 206. & in regu. 134. in. 6. limita.
- Diuisio bonorum minoris requirit iudicis decretum. in regu. 187. in. 16. casu.
- Diuturnitas tēporis seu taciturnitas sola ad præscriptionem non sufficiens in nō petendo debitum, nō inducit remissionem debiti seu donationem. in regu. 207.
- Doctor antiquior præferi iuniori. in reg. 208.
- Doctores & aduocati nō debent torqueri: nec valet consuetudo in cōtrarium. in regu. 190. in. 3. & 4. ampliatio.
- Doctores possunt compellere dominos ad domos sibi locādas. in regu. 213. in. 4. ampliatio.
- Doctores possunt portare arma & non debent scrutari à familia potestatis. in regu. 55. in. 7. limita.
- Doctoris auctoritas solum est probabilis & non necessaria. in regu. 66.
- Dolo facit qui petit quod aliās restitutus est. in regu. 209.
- Dolus & fraus nemini debet patrocinari. in regu. 188. in. 6. casu.
- Dolus partis si interueniat in decreti dispositione, annullatur decretum. in regu. 188. in. 6. casu.
- Doli capax dicitur ille qui est proximus pubertati. in regu. 259. in. 1. limita.
- Dominium rei legatæ, statim recta via transit in legatarium. in regu. 210.
- Dominium quib⁹ modis acquiratur nobis de iure naturali & ciuili. in regula. 210.
- Dominium in casibus in quibus transit sine traditione, transit etiam quasi dominium. in regu. 210. in. 6. ampliatio.
- Dominu legati taciti seu quod tacite venit, aut in consequentia, non transit ipso iure: sed traditione aut cōstitutione heredis est opus. in regu. 210. in. 1. limita.
- Dominium nisi ex vna causa contingere non potest. in regu. 211.
- Dominium rerum dotalium soluto matrimonio illico transit in vxorem, sine aliqua traditione vel noua apprehensione. in reg. 212.
- Dominu non transfertur ex donatione omnium bonorū, cum censetur contractus à iure prohibitus. in reg. 219. in. 3. ampliatio.
- Dominium habens an possit testari, dato quod bona alteri restituenda sint. in regu. 219. in. 2. limita.
- Dominus feudi est iudex inter ipsosmet Vasallos. in regu. 321.
- Dominus si concessit feudum Vasallo pro se & suis filijs natis & nascituris, & sciebat quod Vasallus habebat solum filium naturalem, talis filius naturalis succedit in feudū. in regu. 360. in. 1. limita.
- Dominus si certa verba dixit famulo in aurem, & ille statim iuit & occidit hominem, præsumitur factum de mandato domini. in regu. 302. in. 1. ampliatio.
- Dominus non potest exigere operas turpes à famulo. in regu. 304. in. 1. limita.
- Dominus non potest præscribere salariū debitum famulo in foro conscientiae. in reg. 306. in. 6. limita.
- Dominus si confiteatur se debere certam summā famulo, debet iudex eū cōdenare ratione suæ confessionis, etiā si aliās fuisset absolutus. in regu. 306. in. 9. limita.
- Dominus conuentus à famulo post triennium, si non excipit de præscriptione triennali, debet iudex eum cōdenare. in reg. 306. in. 10. limita.
- Dominus potest compelli ad locādā domum scholari. in regu. 213.
- Dominus non potest expellere scholarem à domo conductā, etiā si eam vellet habere pro vsu suo. in regu. 213. in. 1. ampliatio.
- Dominus potest compelli ad tradendam possessionem vacuam Vasallo. in regu. 214.
- Dominus nō potest alienare Vasallos etiā ipsos consentientes. in regu. 215. in. 4. ampliatio.
- Dominus si vocat in ius Stichum quem dicit seruum suum, & pendente iudicio liberali dominus fatigat seruum coram alio iudice: iam dominus domino suo priuabitur. in regu. 152. in. 6. limita.
- Domus si est diruta ita, vt causet deformitatē in ciuitate, dominus potest compelli vt eam reficiat. in regu. 152. in. 1. limita.

I N D E X.

Domus mea etiam si per mille annos steterit iuxta domum tuam non edificata, probè potèro eam edificare. in Regula. 33. in. 1. ampliatio.

Domus plures si quis habet, legando vsum vnius alicuius, tunc hæres non potest obsequiare domum vsufructuariam in totum. in regula. 33. in. 3. limita.

Domus si habet lumen ex publico, vicinus edificando non potest nocere talibus luminibus. in regu. 33. in. 2. limita.

Donatio hodie est contractus nominatus. in regula. 19. in. 6. ampliatio.

Donatio facta à minore in fauore curatoris, valet si minor esset ditissimus, & donatio esset modicæ quãtittatis. in reg. 31. in. 9. limita.

Donatio causa mortis si in ea apponatur pactum de non reuocando, facit donationem transire in contractu inter viuos. in reg. 218.

Donatio non potest fieri tutori, per pupillum. in regu. 31. in. 3. ampliatio.

Donatio causa mortis moriente donatario ante donationem, non transmittitur ad hæredes donatarij. in regu. 217. in. 3. ampliatio.

Donatio omnium bonorum bene potest valere in vim donationis inter viuos. in reg. 217. in. 1. limita.

Donatio causa mortis censetur si in ea de morte mentio facta sit. in regu. 218.

Donatio omnium bonorum presentium & futurorum, non valet. in regu. 219.

Donatio omnium bonorum presentium tantum, non valet. in regu. 219. in. 1. ampliatio.

Donatio omnium bonorum iuramento firmata, an valeat. in regula. 219. in. 2. ampliatio.

Donatio omnium bonorum est contra bonos mores, cum auferat liberam testandi facultatem. in regu. 219. in. 2. ampliatio.

Donatio inter virum & uxorem constante matrimonio, & donatio inter patrem & filium in potestate, æquiparantur. in regu. 219. in. 2. ampliatio.

Donatio omnium bonorum in totum vitiarur, tam in presentibus quam in futuris. in regu. 219. in. 5. ampliatio.

Donatio omnium bonorum facta ob causam prestandorum alimentorum donanti à donatario, nõ valet. in reg. 219. in. 6. ampliatio.

Donatio omnium bonorum quæ fit ob causam dotis, valet fauore matrimonij. in regula. 219. in. 1. ampliatio.

Donatio de re ecclesiæ facta, valet. in reg. 220.

Donatio inter virum & uxorem regulariter prohibita est. in regu. 221.

Donatio inter sponfos de presenti, non valet. in regu. 221. in. 1. ampliatio.

Donatio inter coniuges constante matrimonio, etiam si iudex eam confirmet vt valeat, non valet. in regu. 221. in. 2. ampliatio.

Donatio inter coniuges non valet, etiam si matrimonium sit putatiuum. in regu. 221. in. 4. ampliatio.

Donatio reciproca inter coniuges valet. in regu. 221. in. 1. limitatio.

Donatio inter coniuges valet quando facta est de re modica. in regu. 221. in. 5. limita.

Donatio inter virum & uxorem valet quando maritus rem donatam dat in dotem filiarum amborum, uxore presente & consentiente. in regu. 221. in. 6. limita.

Donatio inter virum & uxorem hodie de iure regio si elapso anno à tempore contracti matrimonij filios non habeat, valet. in regu. 221. in. fina. limita.

Donatio ob causam in filium à patre facta, debet in legitima computari. in regu. 222.

Donatio in filium à patre facta ob causam remunerationis, dicitur peculiũ aduentitiũ: & non tenetur filius eam in legitima computare. in reg. 222. in. 1. limitatio.

Donatio facta à patre filio in potestate, regulariter non valet. in regu. 223.

Donatio facta à principe non recognoscere superiorem in fauorem filij in potestate, valet. in regu. 223. in. 1. limitatio.

Donatio inter fratres in potestate, de consensu patris, valet statim. in regu. 223. in. 2. limita.

Donatio in qua pater remisit vsufructũ filio quem habet in potestate de bonis aduentitijs filij, statim valet. in regu. 223. in. 3. limita.

Donatio facta per patrem filio naturali tantum, valet. in regula. 223. in. 4. limita.

Donatio facta per patrem filio pro legitima, an valeat. in regu. 223. in. 5. limita.

Donatio facta filio in potestate in causa alimentorum, non valet. in reg. 223. in. 5. limita. versi. contrariam opinionem.

Donatio facta per matrem filio in potestate, valet. in regu. 223. in. 6. limitatio.

Donatio facta per patrem filio in potestate causa studij, valet. in regu. 223. in. 6. limita. versi. & circa tertiam.

Donatio per patrem facta filio in potestate cum iuramento, an valeat. in regu. 223. in. 6. limita. versi. & circa octauam.

Donatio excedens quingentos solidos nõ valet, nisi fuerit insinuata. in regu. 224.

Donatio facta pro dote, non requirit insinuationem.

I N D E X.

Insinuationem, etiam si excedat quingentos solidos. in regu. 224. in. 1. limitatio.

Donatio propter nuptias valet sine insinuatione: quia non est minoris fauoris quã dos. in regu. 224. in. 2. limita.

Donatio feudalis valet sine insinuatione. in regu. 224. in. 3. limitatio.

Donatio remuneratoria valet sine insinuatione. in regu. 224. in. 4. limitatio.

Donatio remuneratoria nõ est proprie donatio, sed potius quãdã permutatio seu compensatio. in regu. 224. in. 4. limita.

Donatio remuneratoria nõ reuocatur præ textu ingratitude. in reg. 224. in. 4. limita.

Donatio iurata an valeat sine insinuatione. in regu. 224. in. 5. limita.

Donatio facta ecclesiæ vel alio pio loco, etiam si nõ sit insinuata, valet. in regula. 224. in. 6. limitatio.

Donatio facta corã iudice, eo ipso videtur insinuata. in regu. 224. in. 8. limita.

Donatio causa mortis valet sine insinuatione. in regu. 224. in. 12. limita.

Donatio rei alienæ, cum nõ sit proprie donatio, valet sine insinuatione. in regu. 224. in. 16. limita.

Donatio facta per criminofum post crimine commissum ante sententiam condemnatoriam, valet. in regu. 226.

Donatio facta per criminofum non valet quando bonorum administratio ob delictũ esset interdicta. in regu. 226. in. 3. limitatio.

Donatio facta per criminofum post litem contestatam, an valeat. in regu. 226. in. 6. limita.

Donatio facta ecclesiæ vel piæ causæ calore iracundiæ valet. in regula. 226. in. 2. limita.

Donatio facta per patrem alicui ecclesiæ, si ecclesia postea donat filio spurio, an valeat. in regu. 226. in. 13. ampliatio.

Donatio facta à clerico sũc nuri, an valeat late discutitur in regu. 366. in. fine.

Donationes factæ à rege enormiter regnũ lædente, potest successor eas reuocare. in reg. 229. in. fina. limita.

Donationes plures factæ diuersis temporibus quæ simul congregatæ excedunt summam quingentorum solidorum, an valeant sine insinuatione. in regu. 224. in. 18. limita.

Donationes quare debeant insinuari. in regula. 224. versi. rationes.

Donans fundum alicui vt post eius mortem esset talis ecclesiæ, an donator in præiudiciũ ecclesiæ possit ipsi donatario remittere talẽ donationem. in regu. 229.

Donator potest reuocare grauamen in præiudiciũ tertij. in regu. 216.

Dos de necessitate debetur ecclesiæ vel pio loco sufficiens & perpetua: & tradi debet in limine fundationis vel acquisitionis iuris patronatus. in regu. 225.

Dos succedit loco alimentorum. in regu. 366. in. 5. limita.

Duo rei si sunt obligati, an possit vnus eorũ in solidum cõueniri. in regu. 335. in. 19. fallen.

E.

Ebrius si commisit delictum existens in ebrietate, an debeat puniri. in regu. 259. in. 4. ampliatio.

Ecclesia patronata debet subuenire dominis suis. in regu. 91. in. 4. fallen.

Ecclesia si habet feudum à principe media tẽ siue immediatẽ, & princeps indicit collectã Vasallis suis, an teneatur ecclesia ad collectam soluendam. in regu. 100. in. 8. fallen.

Ecclesia cathedralis seu canonialis nõ potest seruari per substitutum: maximè quãdo ecclesia pateretur defectum in ministris. in regu. 134. in. 2. limita.

Ecclesia habet priuilegium vt pro quocunque crimine ab ea quis extrahi non possit. in regu. 228.

Ecclesiarum priuilegia vide in regula. 228. in. versi. & circa hanc regulam.

Ecclesia fundata, constructa, & dotata, post fundationem, constructionem, seu etiam post consecrationem, non potest in ea acquiri ius patronatus. in regu. 229.

Ecclesia ratione partis hereditatis quã habet cum socio, potest vendere totam hereditatem. in regu. 375. in. 2. ampliatio.

Ecclesia nõ cogitur inuitis rationes vel instrumenta actoris: sed tertius apud quem reperitur. in reg. 230.

Edictum iuris patronatus est prohibitorium, vt omnes ex fundatione, dotatione, & constructione acquirere possint ius patronatus qui non sunt à iure prohibiti. in regu. 231.

Edictũ de presentando dicitur permissum, vt quilibet admitti possit, dum modò in ecclesia vel locis pijs sit clericus. in regu. 232.

Ecclesia potest quis aut reficere fortalitia, vel castra, seu ciuitates in suo. in regu. 32.

Ecclesia potest quis in limitibus imperij castrũ seu fortalitiũ. in reg. 32. in. 2. limita.

Ecclesia potest quis non potest quando edificia præberent materiam seditionis & scandalij. in regu. 32. in. 3. limita.

Aedificari

INDEX.

- Aedificari non potest locus ad hoc vt habeat iurisdictionem, vel ias ciuitatis seu municipij, sine licetia regis. in reg. 32. in. 4. limita.
- Aedificare aut reficere Castella, hodie de iure regio nemo potest sine principis licentia. in regu. 32. in. 7. limita.
- Aedificare & eleuare potest quis vsq; ad celum domum suam. in regu. 33.
- Aedificare & eleuare potest quis domum suam, etiam si eleuando officiat luminibus vicini. in regu. 33. in. 2. ampliatione.
- Aedificare & eleuare potest quis domum suam etiam si lumina vicini in totum obscurantur. in regu. 33. in. 3. amplia.
- Aedificare non potest eleuando domū quādo aedificat animo nocēdi vicino, & sibi nō prodest. in regu. 33. in. 7. fallen.
- Aedificare non potest quis iuxta scalas, ita vt luminibus earum officietur. in regu. 33. in. 8. fallentia.
- Aedificans super re communi ipsius laborantis, & eius cuius luminibus officit, nō potest obscurare lumina alterius domus quae est propria dicti sui consocij. in regula. 33. in. 5. fallentia.
- Effundens vel eiciens aliquid in via, ter proclamans ea quidem voce vt audiri & casus euitari possit, nō tenet. in reg. 193. in. 1. limita.
- Effundens vel eiciens aliquid in via quā vulgo non committatur, non tenetur. in regu. 193. in. 2. limita.
- Electio sola nō tribuit ius electo. in regu. 234.
- Electio Romani Pōtificis statim tribuit ius electo. in regu. 234. in. 6. limita.
- Electio abbatissae statim tribuit ius. in reg. 234. in. 7. limita.
- Electio Rectoris facta ab scholarib⁹ statim tribuit ius ipsi rectori. in regu. 234. in. 8. limita.
- Electio debitoris est in alternatiuis. in regu. la. 235.
- Electus per principem statim administrare potest. in regu. 234. in. 1. limita.
- Eligere habentes, debent idoneiorem eligere. in regu. 236.
- Eligens semel, non potest amplius eligere. in regu. 233.
- Emens à fisco rem alienam vt fisci, statim est securus. in regu. 238.
- Emens à fisco ad hoc vt sit securus, quarequirantur. in regu. 238. in. 8. & 9. limita.
- Emens à fisco rem minoris, non est statim securus. in regu. 238. in. 10. limit.
- Emēs rem à principe si cadat à possessione & princeps concedit rem illam alteri, si secū
- Emptor conueniatur à primo, nō habet beneficium. l. bene à Zenōne. in regula. 238. in. 12. limita.
- Emens fundum ecclesiae, tenetur stare colono: & quae sit ratio. in regu. 240. in. 9. limita.
- Emphyteuta non potest alienare emphyteusim sine cōsensu dñi. in reg. 40. in. 10. amplia.
- Emphyteuta emphyteusi finita non perdit seruitutes acquisitas, nec impenfas, & meliorationes: sed eas seu earum aetimationem retinere potest. in regu. 237.
- Emptionis & venditionis appellatione continetur omnis contractus per quem dominiū transfertur. in regu. 239.
- Emptor fundi non tenetur stare colono. in regu. 240.
- Emptor potest propria autoritate expellere colonū à fundo. in reg. 240. in. 2. amplia.
- Emptor non potest expellere conductore, si rem habet conductam ad longum tempus. in regu. 240. in. 2. limita.
- Emptor fundi quando cunq; nō habet plenum ius in re, tenetur stare colono. in regu. 240. in. 6. limita.
- Emptor tenetur stare colono quādo omnia bona locantis sunt obligata & hypothecata pro obseruatione contractus. in regula. 240. in. 7. limita.
- Emptor rei fiscalis tenetur stare colono. in regu. 240. in. 8. limitatione.
- Emptor licet non teneatur stare colono, tamen venditor tenetur conductori ad interes se. in regu. 240. in. 10. limita.
- Emptor in causa euictionis tenetur denuntiare veditori, vt liti assistat, ad hoc vt de euictione teneatur. in regu. 241.
- Emptor regulariter agit de euictione cōtra venditorem re euicta. in regu. 242.
- Emptor qui percipit fructus rei emptae tenetur ad vsuras pretij nō soluti. in reg. 244.
- Emptori non sufficit denuntiare venditori litem fuisse motam, nisi ostendat libellum in forma publica. in regu. 246.
- Episcopalis dignitas instituta & ordinata fuit de iure diuino. in regu. 72. in. 1. limita.
- Episcopatus vacat ipso iure per ademptionem secundi. in regu. 71. in. 2. amplia.
- Episcopi successerunt in locum Apostolorū. in regu. 72. in. 1. fallen.
- Episcopi possunt in ecclesijs in quibus habent ius patronatus, in sua vel in aliena diocēsi praesentare quem velint. in reg. 202. in. 2. limitatione.
- Episcopus an possit dispensare quod quis possit

INDEX.

- possit habere duo beneficia simplicia. in regula. 71. in. 5. amplia.
- Episcopus non potest exigere charitatiuū subsidium à subditis pro expeditione bullarum suae promotionis. in regu. 89.
- Episcopus ex iusta causa potest dispensare cum curatis vt deseruiant per substitutum. in regu. 134. in. 1. limita.
- Episcopus in quibus casibus possit dispensare cum clerico de non residendo in suo beneficio. in regu. 134. in. 1. limita.
- Episcopus potest donare bene meritis de bonis ecclesiae. in regu. 220. in. 1. limita.
- Episcopus potest dare de bonis ecclesiae cō sanguineis pauperibus. in reg. 220. in. 4. limit.
- Episcopus & spiritualis dignitas non potest confirmari ante cōsecrationem. in regu. 234. in. 4. limita.
- Episcopus in sua synodo potest facere statuta. in regu. 245.
- Episcopus potest dispensare contra statuta synodalia. in regu. 246.
- Episcopus in quibus casibus dispensare potest. in regu. 247.
- Episcopus non potest dispēfere contra cōcilium. in regu. 248.
- Episcopus vel legatus an possint dispēfere cōtra cōciliū qñ adesset magna causa. svtilitatis vel necessitatis. in reg. 248. in. 2. limita.
- Episcopus nō potest facere statuta in prauidicium aliorum inferiorum. in regu. 249.
- Episcopus non potest facere statuta contra ius canonicum. in regu. 250.
- Episcopus statuēdo potest adiuuare ius cōmune, scilicet apponēdo poenam vbi ius nō imponitur vel aggrauando poenam à iure impositam. in regu. 251.
- Episcopus excōmunicās aliquem in statutis suis, si absolutionem sibi non reseruauit, alter quā ipse vel inferior absoluere potest. in regu. 252.
- Episcopus nō potest apponere generale interdicitum in sua diocēsi cōtra subditos suos denegātes ei charitatiuū subsidiū. in reg. 253.
- Episcopus nō potest disponere de ecclesijs patronatis & earū bonis aliter quā se habeat status ipsarum ecclesiarum sine cōsensu patroni. in regu. 254.
- Eripiens seu eximens clericum à manibus familiae iudicis saecularis, an debeat puniri. in regula. 281. in. 2. limita.
- Error iuris nō inducit bonā fidem, sed potius malā in vsucapione vel p̄scriptiōe. in reg. 255.
- Error in nomine proprio non vitiat, si de corpore constat. in regu. 256.
- Error impedit prorogationem iudicis. in regu. 257.
- Aetas non excusat in delictis atrocissimis. in regula. 259. in. 2. limita.
- Aetas vbi est fundamentum intentionis alicuius, siue sit actor siue reus, debet eam probare. in regu. 258.
- Aetas, seu fragilitas aetatis, seu imprudētia, excusat in poenalis. in regu. 259.
- Aetatum differentias, vide in regu. 259. in. 2. amplia. versi. & circa.
- Euictionis remediū in quibus casibus locū non habeat. in regu. 242. versi. hanc regulā.
- Exceptio nō numerata pecuniae potest opponi intra biennium, etiā si debitū confiteatur in instrumento publico. in regu. 260. in principio, & in. 2. amplia.
- Exceptio nō numerata pecuniae an possit opponi ab eo qui eam renuntiauit. in regu. 260. in. 4. amplia.
- Exceptio non numerata pecuniae cōpetit in parte nō recepta. in reg. 260. in. 5. amplia.
- Exceptio non numerata pecuniae non solum cōpetit in pecunia strictē accepta, vt est in nūmis, verum in omni re. in regu. 260. in. 6. amplia.
- Exceptio licet nō possit opponi contra instrumentū Guarentigiū nisi solutionis & simulationis & aliorū de quib⁹ in l. 4. tit. 8. lib. 3. ordi. adhuc tñ pōt opponi exceptio nō numerata pecuniae. in regu. 260. in. 7. amplia.
- Exceptio nō numerata pecuniae nō pōt opponi qñ quis cōfiteatur in instrumento inuentarij aliquid recepisse. in regu. 260. in. 1. limita.
- Exceptio nō numerata pecuniae non cōpetit post biennium. in regu. 261.
- Exceptio non numerata pecuniae, de aequitate canonica potest opponi post biennium. in regu. 261. in. limita. 2.
- Exceptio peremptoria nō potest opponi contra exequutorem post sententiam quae transiit in rem iudicatam. in regu. 262.
- Exceptio dilatoria nō potest opponi post litem contestatam. in regu. 263.
- Exceptio falsi procuratoris semper opponi potest. in regu. 264.
- Exceptio ex pacto nudo de iure ciuili oritur. in regu. 265.
- Exceptio taciti pacti de non petendo, inducitur ex receptione partis debiti, facta ab vno ex plurib⁹ i solidū obligatis. in reg. 266.
- Exceptio inuentarij non confecti impedit litem contestari. in regu. 267.
- Exceptio

Exceptio omiffa in prima instantia potest opponi in causa appellationis. in regu. 306. in. 10. limita.

Exceptio excusationis non potest opponi in causa appellationis. in regu. 335. in. 21. fallē.

Exceptio dilatoria si non fuit appofita in tēpore, in causa principali, non potest postea apponi in causa appellationis. in regu. 48. in. 3. limitatione.

Excommunicatus non potest esse in iudicio principaliter ad agendum. in regu. 268.

Excommunicatus non potest esse arbiter. in regu. 269.

Excommunicatus potest intra annum poenitere: post annum verò priuatur omni commodo. in regu. 269. in. 3. limita.

Excommunicatus non potest petere restitutionem in integrum. in regu. 270.

Excommunicatus non potest petere restitutionem in integrum, quando cunque vertitur periculū anime. in reg. 27. in. 1. limita.

Excommunicatus an possit facere testamentum. in regula. 272.

Excommunicatus eò quia percussit Cardinalem, aut auxilium vel consilium dedit, nō potest facere testamentum. in regu. 272. in. 2. limita.

Excommunicatus est percussor clericum primæ tonsuræ. in regu. 99. in. 2. amplia.

Excommunicatus qui extiterit in excommunicatione per annum, potest priuari beneficio. in regu. 153. in. 4. ampliatio.

Excommunicatio probatur per famam. in regu. 299. in. 15. fallen.

Excommunicari debent non venientes ab ad synodum episcopi. in regu. 271.

Excommunicatio comprehenditur appellatione ecclesiæ censuræ. in regu. 271.

Excommunicatio lata post appellationem a futuro grauamine vel censura, est ipso iure nulla. in regu. 42. in. 8. limita.

Excommunicationis sententia dicitur continere irreparabile grauamen. in regu. 52. in. 2. limita.

Executio corporalis pendente appellatione, de iure regio fieri potest. in reg. 42. in. 11. limita.

Executio siue fiat in actione personali siue in reali, debet eam precedere citatio. in regula. 94. in. 1. amplia.

Executio hodie de iure regio fit sine citatione. in regu. 94. in. 11. limita.

Executio sententiæ non debet fieri durante tempore dato ad appellandum. in regu. 273.

Executio quando fit super re super qua cognitio præcessit, & sententiæ est lata, nō im-

peditur à tertio se opponente. in regu. 274.

Executio contra omnes & in omnibus rebus regulariter potest fieri. in regu. 275.

Executio an possit fieri in lecto, vestibus, & alijs similibus. in regu. 275. in. 1. limita.

Executio non potest fieri in bobus aratorijs, & instrumentis ad agriculturam deputatis. in regu. 275. in. 2. limita.

Executio non potest fieri in stipendijs militum. in regu. 275. in. 4. limita.

Executio nō potest fieri in libris scholarium. in regu. 275. in. 5. limita.

Executio non potest fieri contra tertium non nominatum in iudicio. in regula. 275. in. 6. limitatione.

Executio non potest fieri in peculio profectio filij, pro delicto patris. in regu. 275. in. 7. limita.

Executio non fit in bonis tutoris quando fuit condemnatus tutoris nomine. in regula. 275. in. 8. limita.

Executio non debet fieri in bonis singulorum ciuium pro debito vniuersitatis. in regu. 275. in. 9. limita.

Executio an possit fieri in bonis monasterij pro debito monachi. in regula. 275. in. 10. limitatione.

Executio an possit fieri in fructibus præbendæ seu beneficij Ecclesiastici, pro condemnatione clerici. in regu. 275. in. 12. limita.

Executio non potest fieri in bonis mariti pro debito vxoris. in regu. 275. in. 14. fallen.

Executio potest fieri contra fideiussorem, pendente lite contra reum. in regu. 276.

Executio non fit pendente iudicio cancellationis. in regu. 276. in. 4. limita.

Executio potest fieri in heredem mortuo testatore. in regu. 277.

Executio potest fieri contra fiscum & fisci successorem. in regu. 277. in. 4. amplia.

Executio non solum potest fieri ad petitionem creditoris, verū etiā ad petitionem hæredis ipsi⁹ creditoris. in reg. 277. in. 5. amplia.

Executio nō potest fieri in heredem intra tempus conficiendi inuentarium: & sic intra tres menses. in regu. 277. in. 1. limita.

Executio non fit contra singularem successorem. in regu. 277. in. 2. limita.

Executio non potest fieri contra tertium possessorem. in regu. 277. in. 5. limita.

Executio non fit in heredem cōventionalem. in regu. 277. in. 6. limitatio.

Executor testamenti an possit eligere filium testatoris, quādo per testatorem fuit relictū aliquid distribui inter pauperes, & coniunctos.

ctos. in regu. 366. in. 6. amplia.

Executor testamenti potest sibi legata in testamento soluere. in regu. 31. in. 3. limita.

Executor si modum excedat, poterit ab eo appellari. in regu. 41. in. 1. limita.

Executor quando dicatur excedere modum. in regu. 41. in. 1. limita.

Executor si quicquam dolo egerit, poterit ab eo appellari. in regu. 41. in. 2. limita.

Executor non potest sententiam exequi quando pars allegaret transactionem factā post sententiam, & illam statim probaret. in regu. 41. in. 3. limita.

Executor si aliquid iniuriōse egerit, poterit ab eo appellari. in regu. 41. in. 7. limita.

Exhæredatio debet esse pura: & si sit sub conditione, nihil valet. in regu. 278.

Exhæredatio facta calore iracundiæ, non valet. in regu. 292. in. 4. amplia.

Exemplū nō facit plenā fidem. in reg. 280.

Exequias prohibens excommunicando in firmū, vel alio modo, priuatur suo debito. in regu. 397. in. 5. priuilegio.

Eximēs aliquem de manibus familiae condemnatum, vel in carcere existentem, debet puniri poena capitis. in regu. 281.

Existens in quasi possessione præsentandi, semper habet ius præsentandi in habitu: in actu verò non, nisi ecclesia vel beneficium valet. in regu. 279.

Existentes in quasi possessione iuris patronatus seu præsentandi, validè præsentant: & eorū præsentatio est admittenda. in reg. 282.

Existens in quasi possessione præsentandi, nō solum potest per seipsum præsentare: sed etiam per alia legitima media sine ipsius præsentia. in regu. 283.

Expensæ quæ fiunt à patre in nuptijs aut in consequendis honoribus filiorum, nō computantur in legitima. in regu. 222. in. 2. limita.

Expensarum condemnatio in quibus casibus fiat ante litis cōtestationem. in reg. 284.

Expensæ funerum hodie de iure regio detrahuntur de quinta parte bonorum, nō de corpore hæreditatis. in regu. 397. in. versu. & circa hanc regulam.

Expressio eius qui tacitè inest per modū dispositionis, nihil operatur. in regu. 285.

Extrahi de domo inuitus quis non debet. in regu. 288.

Extensio etiam à maiori parte rationis non est licita. in regu. 286.

Extensio non fit in poenalibus ob identitatem rationis. in regu. 287.

F.

Faber potest cōpelli nē mallet prope scholas publicas. in regu. 289.

Facies hoīs nō debet signari. in regu. 290.

Faciei appellatione quid veniat? in reg. 290.

Facta simplicia postquam sunt deducta in obligationem, sunt indiuida, obligatione, solutione, & petitione. in regu. 291.

Factum vel dictum calore iracundiæ, nō obligat. in regu. 292.

Factum à principe laico non potest per eius successorem irritari. in regula. 293.

Factum à maiori parte creditorum præiudicat alijs. in regu. 294.

Factum à maiori parte in his quæ sunt communia pluribus vt singulis, non valet nisi omnes consentiant. in regu. 295.

Factum à maiori parte, in rebus collegij vel Vniuersitatis seu cōmunitatis, valet: & sic regulariter in his quæ pertinet ad plures vt vniuersos. in regu. 296.

Factū à maiori parte collegij vel Vniuersitatis in præiudiciū singulorum, non tenet, nisi omnes cōsentiant. in regu. 296. in. 1. amplia.

Factū antiquū excedēs memoriā hominū, probatur per famam. in reg. 299. in. 7. limita.

Falcidia refecat ipso iure legata. in regu. 210. in. 4. limitatione.

Falsa causa, siue ipso iure siue per exceptionē, annullat decretum. in regu. 185. in. 1. amplia.

Fama seu infamia debet precedere in inquisitione: aliās inquisitio nō procedit. in reg. 298.

Fama regulariter non facit plenam fidem. in regu. 299.

Fama facit plenam fidem in casibus à iure expressis. in regu. 99. in. 1. limita.

Fama plenè probat quā agitur de probanda nobilitate seu virtute. in reg. 299. in. 3. limita.

Fama facit plenā probationem in his quæ de sui natura probare nequeūt: vt est in filiatione. in regu. 299. in. 4. limita.

Fama in casibus breuiorib⁹ & modici præiudicij, facit plenam probationem. in regula. 299. in. 5. limita.

Fama sufficit quando agitur de sufficiētia ordinādi. in regu. 299. in. 11. limita.

Fama sufficit ad probādū iudicē esse cōsuetum in carcerare, vel torquere hoies, vel similes iniurias inferre appellatibus vel cōquerētibus de eo. in regu. 299. in. 18. limita.

Fama plenè probat vbi tractatur aliquid circa materiā peccati. in reg. 299. in. 10. limita.

Fama sola probat quando agitur de informatione cōscientiæ. in regu. 299. in. 20. limita.

Fama

INDEX

Fama sola facit sufficientem probationē, vt interdīctum ecclesiasticum seruetur. in regu. 299. in fina. limita.

Fama in criminalibus non facit semiplenā probationem. in regu. 300. etiam si agatur de crimine ciuilit. ibi in. 1. amplia.

Fama an sufficiat quo ad deueniēdum ad torturam. in regu. 300. in. 4. fallen. & in regu. 301. in principio.

Fama vehemens facit indicium ad torturā. in regu. 301. in. 1. limita.

Fama quando habet initium ab honestis personis, sufficiens est ad torturam. in regu. 301. in. 5. limita.

Fama publica de possessione facit rem restitui. in regu. 299. in. 10. fallen.

¶ Familiars & seruitores inquisitorum hæreticæ prauitatis, possunt portare arma. in regu. 55. in. 3. limita.

¶ Famuli clericorū & scholasticorū gaudēt priuilegijs ipsorum. in regu. 305.

Famuli qui impediuntur petere salarium in fra trienniū aliquo iusto impedimento, possunt postea petere. in regu. 306. 1. limita.

Famulo dicens nē reuertaris domū nisi sentiam nouum de te, si famulus occidit aliquē tenebitur dominus de homicidio, quādo dominus prius recepit aliquam iniuriam. in regu. 303.

Famulos vel consanguineos habens qui essent homines improbi, dominus ex eorū delectis tenetur. in regu. 303.

Famulus si præfente domino habente verba cum aliquo, percussit illū, si delictum famuli tendit ad commodum domini, imputatur ipsi domino. in regu. 303. in. 1. limita. post medium.

Famulus de mandato domini tenetur præstare operas alteri quas sibi exhibere tenet. in regu. 304. in. 2. limita.

Famulus intra triennium salarium à domino petere potest: aliās post tres annos nō auditur. in regu. 306.

Famulus potest petere salarium à domino, quando dominus iurauit soluere. in regu. 306. in. 2. limita.

Famulus potest petere salariū actione reali. in regu. 306. in. 3. limita.

Famulus si deserat dominum & statim redeat, tunc non videtur recessisse: ideo annus computabitur à die quo nouissimè discedit cum effectu. in regu. 306. in. 6. limita.

Famulus si habeat aliquam rem domini, & res ab eo petatur, poterit excipere de salario

sibi debito, etiam post triennium. in regula 306. in. 7. limita.

Famulus quando conuenit dominum coram conseruatore, vel alio iudice ecclesiastico, tenetur soluere salarium, etiam post tres annos, in regu. 306. in. 8. limita.

Famulus si non potest recuperare debitum à domino post tres annos, potest à domino furari rem æquivalentem. in regu. 306. in. 12. limita.

Famulus si aufugit, eo ipso res amissas per dñm præsumitur subtraxisse. in regu. 307.

Famulus si aufugit à domino cui aliquid erat furatum, propter fugā habetur pro confesso. in regu. 389. in. 3. limita. & in regu. 307.

¶ Favor publicus vbi versatur, fama facit plenā fidem. in regu. 299. in. 2. limita.

¶ Fœmina quæ intrat monasteriū, an amittat feudum. in regu. 103. in. 4. limita.

Fœmina proxima est pubertati si nouum annum cum dimidio compleuerit. in regu. 259. in. 3. limita.

Fœminę regulariter deterioris conditionis sunt quā viri. in regu. 308.

¶ Fœminæ in quibus casibus sint deterioris cōditionis quā viri. in regu. 308. vers. hęc regu.

¶ Fœminę in quibus casibus sint melioris cōditionis quā masculi. in regu. 308. in versic. casus autem.

¶ Fœminarum conditio & masculorū, in quibus casibus sit æqualis. in regu. 308. in versic. casus autem. in fine.

Fœmina non succedit in feudū. in regu. 309.

Fœmina stante cōsuetudine succedit in feudum. in regu. 309. in. 1. fallen.

Fœmina assueta in armis an succedat in feudū. in regu. 309. in. 2. fallen.

Fœmina succedit in feudo Ligio. in regula 309. in. 4. limita.

Fœmina succedit in feudum quando sententia lata est inter aliquas partes, & fiat mētio qualiter tale feudū spectat ad Titium & filios. in regu. 309. in. 5. limita.

Fœmina bene succedit in emphyteusim. in regu. 309. in. 7. limitat.

Fœminę regulariter nō cōputantur in numero eorum qui possant inducere cōsuetudinem. in regu. 310.

Fœmina non potest esse procuratrix. in regu. 311.

Fœmina pro debito ciuili non potest capi neque carcerari. in regu. 312.

Fœmina in testamētis testis esse nō potest. in regu. 314.

Fœmina

INDEX

Fœmina de iure canonico in causa crimina li testis esse non potest. in regu. 315.

¶ Feuda dignitatum, sunt indiuidua. in regu. 316.

Feuda inferiora quæ non habent dignitatē annexam, diuidi possunt. in regu. 312.

Feudi contentio vbi est inter dominum & vasallum, pares curiæ sunt iudices. in regu. 314.

Feudi alienatio non valet sine cōsensu domini. in regu. 40.

Feudalis res an possit compromitti. in regu. 36. in. 4. limitatio.

Feudatarius amittit feudum ob alienationē sine consensu dñi. in regu. 40. in. 4. amplia.

Feudatarius nō potest dare feudum in emphyteusi perpetua, nec in ea cōstitui vsusfructus. in regu. 40. in. 9. amplia.

Feudatarius non potest rem feudalem locare ad longum tempus sine consensu domini. in regu. 40. in. 2. amplia.

Feudum non potest pignori nec hypothecari sine cōsensu domini. in regu. 40. in. 3. amplia. & in regu. 320.

Feudum pro anima an possit alienari sine consensu domini. in regu. 40. in. 6. amplia.

Feudum potest capi in causa iudicati, sine licentia domini. in regu. 40. in. 6. limita.

Feudū quādo alienatur in augmentū ipsi feudi & ad vtilitatem domini, potest alienari sine consensu domini. in regu. 40. in. 8. limita.

Feudum acquisitum pro se & suis successoribus quibuscunq; , an possit clericus retinere. in regu. 103. in. 10. limitatione.

Feudum iurisdictionis videtur concessum vnicuiq; in solidum, & in ipso succedūt collaterales vitra septimum gradum. in regu. 106. in. 2. limitatione.

Feudum neq; generaliter, neq; specialiter, neq; tacitè neque expressè alienari potest. in regu. 317.

¶ Feudū in quib⁹ casibus amittatur. in regu. 318.

Feudum cōcessum alicui ad vti fruendum, finitur morte feudatarij. in regu. 319.

Feudum antiquū si renouatur Vasallo, non desinit esse antiquum. in regu. 323.

Feudum negans, rem feudalem perdit. in regula. 325.

¶ Fides non est seruāda inter cōtrahentes, quando alter eorum efficeretur bannitus. in regu. 16. in. 1. limit.

Fides rumpi potest ex noua causa. in regu. 16. in. 2. limita.

Fides data hosti per priuatum, nō est seruāda: secus si data sit per capitaneos & duces belli. in regu. 16. in limitatione. 4.

¶ Fideicommissum ex futuro euentu pēdens, potest per pactum remitti. in regu. 339.

Fideicommissum vniuersale non potest relin qui fratrib⁹ Minorib⁹. in regu. 38. in. 1. amplia.

¶ Fideiubens animo donandi, non habet mandati actionem contra principalem. in regu. 337. in. 2. limita.

Fideiubens pro aliquo de mandato testatoris, non habet actionem contra principalem. in regu. 337. in. 9. fallen.

¶ Fideiusfor liberatur liberato principali. in regula. 178. in. 4. limita.

Fideiusfor eodem modo tutus est sicut principalis, quando tutus est reus ratione obligationis nō nata, vel nata inefficaciter. in regu. 260. in. 8. amplia.

Fideiusfor nō possidens immobilia, potest recusari tanquam non idoneus. in regu. 328.

Fideiusfor negans se fideiusfisse, si conuincatur de mendacio, sibi præiudicat. in regu. 329. & in regu. 335. in. 14. fallen.

Fideiusfori minoris non prodest restitutio minori concessa. in regu. 330.

Fideiusfor minoris conuentus, quando habiturus esset regressum cōtra minorem principalem, restitutio tunc concessa minori, prodest fideiusfori. in regu. 330. in. 4. limitatione.

Fideiusfor minoris si succedit minori principali, tunc ex persona defuncti potest petere restitutionē in integrū. in regu. 330. in. 5. limita.

Fideiusfor minoris quando stipulatur & si deiubet pro re minoris, post restitutionē minoris succurratur fideiusfori. in regu. 330. in. 6. limita.

Fideiusfor de iudicio fisci habet beneficium excusationis. in regu. 331.

Fideiusfor in causis criminalibus non habet beneficium excusationis. in regu. 331. in. 3. limitatione.

Fideiusfor non potest obligari nisi verbis: & sic requiritur stipulatio. in regu. 332.

Fideiusfor de iudicio fisci tenetur successiue vsq; ad sententiam. in regu. 333.

Fideiusfor regulariter ante principalem cōueniri non potest. in regu. 335.

Fideiusfor indemnitas etiam si renuntiet beneficio de fideiusforibus, potest petere prius excuti principalem. in regu. 335. in. 2. amplia.

Fideiusfor de iudicato soluēdo potest opponere beneficiū excusationis. in regu. in. 3. amplia.

Fideiusfor nō potest opponere beneficium excusationis, quando principalis cessit bonis. in regu. 335. in. 1. limita.

Fideiusfor quocunq; intercedit animo

z nouādi

INDEX.

nouandi, nō habet beneficium excuscionis. in regu. 335. in. 5. limita.

Fideiussor si renuntiauit beneficio excuscionis, non potest postea id opponere. in regu. 337. in. 6. limita. quod tamen intellige vt ibi.

Fideiussor in quibus casibus nō obstante renuntiatione beneficij excuscionis, potest postea id opponere. in reg. 335. in. 6. limita. versi. est tamen notandum.

Fideiussor fisci non habet beneficium excuscionis. in regu. 335. in. 7. limitatio.

Fideiussor non potest opponere beneficiū excuscionis quando persona principalis potest se defendere aliqua exceptione notoria: vt quia est clericus. in regu. 335. in. 8. fallen.

Fideiussor nō potest opponere beneficium excuscionis quando bona principalis essent apud fideiussorem. in regu. 335. in. 11. limita.

Fideiussor potest conueniri nō facta excuscionis quando omnia bona principalis sunt publicata. in regu. 335. in. 15. limita.

Fideiussor potest conueniri ante principalem, quodocunq; notorium est principalem debitorem non esse soluendo. in regu. 335. in. 17. fallē. qd̄ tamen intellige vt ibi in versi. qd̄ tñ.

Fideiussor qui fideiussit cum iuramento, an habeat beneficium excuscionis, late tractatur. in regu. 335. in. 20. limita.

Fideiussor quando succedit principali tāquam heres, tenetur tanquam principalis. in regu. 335. in. 21. limita.

Fideiussor non potest agere cōtra principalem debitorem, vt eum liberet antequam soluat. in regu. 336.

Fideiussor soluens pro reo, habet contra eū mandati actionem. in regu. 337. etiam si sponte soluerit. ibi in. 1. amplia.

Fideiussor non solum habet actionem contra principalem ad recuperandum debitum principale: verum etiam ad recuperandū damna & interesse. in regu. 337. in. 2. amplia.

Fideiussor ad hoc vt possit agere cōtra principalem, sufficit confessio creditoris, dicentis sibi satisfactum esse à fideiussore. in regu. 337. in. 4. amplia.

Fideiussor de iudicato soluendo, postquam executio facta est contra eum, & soluit pro principali, ipse etiā viam executiuam habet contra principalem. in reg. 337. in. 5. amplia.

Fideiussor potest soluere de bonis & substātijs ipsius rei pro quo fideiussit. in regu. 337. in. 6. amplia.

Fideiussor quandoocunq; fideiussit pro inuito, non habet contra eum mādātī actionē.

in regu. 337. in. 1. limita.

Fideiussor qui fideiussit ad instantiam eius qui fideiussit cōtra bonos mores, puta facere furtum aut aliud damnum dare, non habet mandati actionem contra principalem. in regula. 337. in. 5. limita.

Fideiussor si non opposuit exceptionem quam opponere potuerat, non habet actionem mandati contra principalem. in reg. 337. in. 6. limita.

Fideiussor ad hoc vt habeat actionem mandati contra principalem, debet ostendere reū esse liberatum ex sua solutione: vel cauere de eo defendendo, si conueniatur. in regu. 337. in. 7. limitatio.

Fideiussor soluens ante diem, non potest agere contra principalem, nisi adueniente die. in regu. 337. in. 8. limita.

Fideiussores habent beneficium diui Adriani. in regu. 334.

Fideiussores citari debēt in excuscionis quæ fit contra principalem, vt deueniatur contra eos. in regu. 335. in. 1. amplia.

Fideiussores de iure canonico an habeāt beneficium excuscionis. in regu. 335. in. 3. limita.

Filiatio ex sola nominatione nō probatur in extraneis. in regu. 341.

Filiatio non probatur ex sola nominatione parentum, nisi alia adminicula concurrant. in regu. 342.

Filiatio probatur ex solo tractu de aliquo tanquam de filio, etiam si non nominetur. in regu. 343.

Filia per statutū à paterna successione exclusa, non retinet iura suitatis. in regu. 340.

Filia que petit se mitti in possessionē beneficio. l. fina. C. de edicto diui Adriani. mitti debet etiā si res sit feudalis. in reg. 309. in. 8. limita.

Filia clam contrahens, potest à patre exheredari. in regu. 373.

Filius primogenitus Regis, dicitur rex in vita patris. in regu. 55. in. 10. limita.

Filius bastardus legitimatus, an gaudeat nobilitate parentū. in reg. 69. versi. hanc regulā.

Filij licet quodam modo censeantur domini in vita parentum, non tamen presumuntur scire contenta in testamento patris. in regula. 125. in. 4. limita.

Filij nati ex matrimonio cōtracto inter cōsanguineos, altero eorum ignorante, an sint legitimi. in reg. 150. in. 2. limita. versi. circa quā limitationem.

Filius an possit se defendere cōtra patrem. in regu. 192. in. 3. limitatione.

Filius

INDEX.

Filius an teneatur computare in legitima quod pater soluit pro eius condemnatione. in reg. 221. in. 4. limitat.

Filius non tenetur conferre cum alijs fratribus donationem simplicem sibi factam à patre. in regu. 222. in. 5. limita.

Filius naturalis non est in potestate patris. in regu. 223. in. 4. limita.

Filius natus in domo patris presumitur esse mariti. in regu. 344.

Filius concubinae retentæ in domo, presumitur filius eius qui eam retinet. in reg. 344. in. 3. amplia.

Filius natus in domo patris non presumitur legitimus quodocunq; maritus esset tanto tempore absens vt veritiliter potuisset credi attempta natura, filium ex alio genitum. in regu. 344. in. 3. limita.

Filius an teneatur credere matri dicenti se nō esse filium legitimum. in Regula. 344. in. 4. ampliatione.

Filius an post completam prescriptionem debeat facere conscientiam de successione in bonis: si probetur vel sibi constet non esse legitime conceptum. in regula. 344. in. 4. amplia. versi. sed est dubium.

Filius regulariter puniri non debet pro delicto patris. in regu. 345.

Filius potest puniri pro patre, in crimine læ Maiestatis. in regu. 345. in. 1. limita.

Filius punitur pro delicto patris in crimine hæresis. in regu. 345. in. 2. limita.

Filij primipilarij conueniri possunt pro debito paterno, etiam si hæreses patris non extiterint. in regu. 345. in. 6. fallen.

Filius de iure canonico tenetur ex delicto patris. in regu. 345. in. 7. fallen.

Filij presbyterorū promoueri non possunt ad sacro ordines. in regu. 345. in. 13. fallen.

Filius potest puniri pro patre, vigore statuti. in regu. 345. in. 14. limita.

Filius priuatur iure patronatus propter delictum patris. in regu. 346. in. 16. limita.

Filius priuatur feudo propter delictum patris. in regu. 346.

Filius vtiq; ad triēnium re integra potest reuocare abstentionem seu repudiationem paternæ hæreditatis per ipsum factam. in regu. 347.

Filius naturalis efficitur legitimus appellatione parentis si interuenit instrumentum publicum, vel scriptura manu propria scripta, habens subscriptionem trium testium fide dignorum. in regu. 348.

Filius qualitercunq; consentiat in testamento patris, siue tacite siue expresse, excluditur quereja. in regu. 349.

Filius potest agere ad supplementum, licet approbauerit iudicium patris. in regu. 349. in. 4. limita.

Filius in quibus casibus dicitur approbare iudicium patris. in regu. 349. post. 4. limita.

Filius naturalis legitimatur per subsequens matrimonium. in regu. 350. & vide late infra in verbo, legitimatus.

Filij legitimi per subsequens matrimonium cōprehenduntur in instrumento faciente mentionem de legitimis. in regu. 350. in. 2. amplia.

Filij legitimi per subsequens matrimonium, succedunt in feudis. in reg. 350. in. 6. amplia.

Filij legitimi per subsequens matrimonium, succedunt in emphyteusim ecclesiasticam. in regu. 350. in. 7. amplia.

Filius legitimatus per subsequens matrimonium, excludit substitutum. in regu. 350. in. 8. amplia.

Filius legitimatur per subsequens matrimonium, etiam si matrimonium sit putatiuum. in regu. 350. in. 9. amplia.

Filij legitimantur per subsequens matrimonium, etiam si matrimonium sit intermedium. in regu. 350. in. 10. amplia.

Filij legitimi per subsequens matrimonium excludunt fœminas exclusas ab statuto. in regu. 350. in. 5. amplia.

Filio legitimo per subsequens matrimonium facienda est prouisio de alimentis, siue ipse agat siue agatur contra eū super successione bonorū patris. in reg. 350. in. 17. amplia.

Filij nati ex ancilla, legitimantur per subsequens matrimonium. in regu. 350. in. 18. amplia.

Filij ad hoc vt legitimantur, sufficit parētes posse contrahere tam tempore conceptionis quam natiuitatis. in regu. 350. in. 19. amplia.

Filij legitimi per subsequens matrimonium rumpunt testamentum patris. in regu. 350. in. 20. amplia.

Filius naturalis si decessit antequam pater contrahat matrimonium cum matre sua, per tale matrimonium nepos natus ex tali filio naturali, non legitimatur. in regula. 350. in. 2. limitatione.

Filij adulterini non legitimantur ex subsequenti matrimonio. in regu. 350. in. 3. limita.

Filius furiosus, an legitimetur ex subsequenti matrimonio. in regu. 350. in. 5. limita.

Filius clerici in minoribus constituti, habetis beneficium, an legitimetur per subsequens

2 2   matri-

I N D E X.

matrimonium. in regu. 350. in. 7. limita.
 Filius naturalis alicuius nobilis qui matrimonium contraxit cum concubina vili & rustica, vel cum meretrice, an legitimetur ex subsequenti matrimonio. in regula. 350. in. 8. limitatione.
 Filius natus ex infideli, non legitimatur ex subsequenti matrimonio. in regula. 350. in. 13. limitatione.
 Filius non potest vocare patrem in ius sine venia. in regu. 351.
 Filius non potest vocare in iudicium patres spirituales. in regu. 351. in. 2. amplia.
 Filius adoptiuus non potest vocare patrem in ius sine venia. in regu. 351. in. 3. amplia.
 Filius etiam constitutus indignitate, non potest vocare patrem in ius sine venia. in regu. 351. in. 5. ampliatione.
 Filius in potestate non potest conuenire patrem, etiam cum venia. in regula. 351. in. 1. limita.
 Filius quando agit tutorio nomine, potest vocare patrem in ius sine venia. in regu. 351. in. 2. limita.
 Filius non potest intentare actionem criminalem contra patrem, etiam venia impetrata. in regu. 351. in. 3. limita.
 Filij naturales faciunt deficere conditionem fideicommissi. in regu. 352.
 Filius familiaris quantum habeat liberam administrationem, non potest donare. in regula. 353.
 Filius institutus in primo gradu in totum vel in partem, licet sit prateritus in secundo, testamentum non rumpit. in regu. 354.
 Filius legitimatus in vita patris aufert hereditatem venientibus ab intestato. in regu. 355.
 Filio in vita patris non debetur legitima. in regu. 356.
 Filio propter delictum detento in carceribus, an possit cogi pater ut assignet legitimam pro eo redimendo. in regula. 356. in. 5. limita.
 Filio durante lite facienda est prouisio de alimentis. in regu. 365.
 Filius siue sit emancipatus siue in potestate, debet habere alimenta. in regula. 365. in. 2. ampliatione.
 Filius si non est in possessione filiationis, nec habitus pro filio vel contingit illi cui vult succedere, tunc non fit illi prouisio de alimentis, sine causa cognoscione. in regula. 365. in. 1. limita.
 Filius mouens questionem successionis, si

est diues & potest se alium de alere, non debet illi alimenta prastari. in regu. 365. in. 2. limita.
 Filius si est ingratus, vel alias constat, saltem summarie, eum esse hereditate vel bonis priuatum, tunc sicut non est aiendus, ita nec facienda est illi prouisio de alimentis. in regu. 365. in. 3. fallen.
 Filius vel is qui petit hereditatem si eam vendiderit vel renuntiauerit, & postea dicat contractum non valere & petat rescissionem, prouisio non debet ei interim fieri. in regu. 365. in. 4. fallen.
 Filiorum appellatione in materia alimentorum non veniunt adoptiuus. in regu. 365. in. 5. limitatione.
 Filius spurius de iure ciuili nec inter viuos nec in vltima voluntate potest aliquid capere de bonis parentis. in regu. 366.
 Filij spurij non succedunt parentibus ex parte patris ab intestato. in reg. 366. in. 8. amplia.
 Filius incestuosus quis fit: & an succedat parentibus. in regu. 366. in. 9. amplia.
 Filius spurius non potest aliquid a patre capere ex titulo lucratiuo, aut oneroso, per se nec per interpositam personam. in regu. 366. in. 11. amplia.
 Filius spurius an possit substitui per patrem. in regu. 366. in. 12. amplia.
 Filius contra patrem in integram restitui non potest. in regu. 357.
 Filius naturalis legitimatus non succedit in feudo. in regu. 360.
 Filius adoptiuus non succedit in feudo. in regu. 361.
 Filius repudiata hereditate non potest retinere feudum hereditarium. in regu. 362.
 Filius spurius si est legitimatus potest institui a patre. in regu. 366. in. 6. fallen.
 Filij spurij legitimi licet possint institui a patre, tamen non gaudent nobilitate parentum. in regu. 366. in. 6. fallen.
 Filius spurius an possit institui ab herede patris. in regu. 366. in. 11. limita.
 Filius spurius de iure canonico debet habere alimenta a patre. in regu. 367.
 Filij incestuosi debent habere alimenta. in regu. 367. in. 5. amplia.
 Filius si commisit aliquam ingratitudinem contra patrem, non debet ab eo alimentari. in regula. 367. in. 3. limita.
 Filius priuatur alimentis ex omnibus causis quibus priuatur successione. in regu. 367. in. 1. limita.
 Filius non potest institui a patre sub conditione

I N D E X.

ditione casuali vel mixta, nisi sub contraria exheredetur: alioquin testamentum est nullum. in regula. 368.
 Filius familiaris non tenetur de mutuo. in regula. 369.
 Filius familiaris quando recepit pecuniam mutuo ab altero fratre, qui erat in potestate, tenetur de mutuo. in regu. 369. in. 1. limita.
 Filius familiaris in foro conscientie de mutuo tenetur. in regu. 369. in. 2. limita.
 Filio studentis mutuum factum potest a patre repeti. in regu. 370.
 Filius si erat in studio contra voluntatem patris, an teneatur pater de mutuo. in regu. 370. in. 2. amplia.
 Filij & nepotes decurionum, non possunt torqueri. in regu. 390. in. 1. amplia.
 Filius scholaris, non tenetur libros a patre sibi datos post eius mortem conferre. in reg. 371.
 Filius potest compellere patrem ut sibi ministret sumptus & expensas in studio. in regula. 372.
 Filius an possit cedere patri scholastico debitum. in regu. 87. in. 7. amplia.
 Filij adoptiuus non sunt sui, nec inter suos computantur. in regu. 87. in. 2. limita.
 Filius qui habet patrem furiosum vel mente captum, quomodo possit contrahere. in regula. 187. in. 8. casu.
 Filij priuilegia, vide in regu. 374.
 Fiscus ratione partis hereditatis quam habet cum socio, potest vendere totam hereditatem. in regu. 375.
 Fiscus potest pignori rem communem. in regu. 375. in. 4. ampliatione.
 Fiscus potest recipere totum pretium rei communis venditæ, & emptor liberatur soluendo totum pretium fisco. in regu. 375. in. 6. amplia.
 Fiscus ratione vsusfructus non potest vendere proprietatem rei. in regu. 375. in. 1. limita.
 Fiscus ad hoc ut possit vendere rem communem, debet prius interpellare socium: an velit emere partem suam. in regula. 375. in. 2. limita.
 Fiscus quando vendit rem maiora fide, an habeat locum. l. bene a Zenone. C. de quadrienn. prescript. in regu. 238. in. 1. limita.
 Fiscus vendens pignus, non tenetur de euitatione. in regu. 169. in. 1. amplia.
 Fiscus non acquirit bona parentum contrahentium incestas nuptias, si parentes habent filios ex alio matrimonio. in regu. 150. in. 1. limita.

¶ Forma rei precepte, si aliquid ex materia remaneat, potest durare circa illud quod remanet prior dispositio, ac ius, actio, & obligatio. in regu. 376.
 ¶ Fornicatio notoria, & scandalosa, & continua in clerico, digna est depositione. in regu. 101. in. 4. limita.
 ¶ Forum fortitur quis ratione delicti. in regula. 378.
 Forum fortitur quis ratione mandati. in regula. 378. in. 3. amplia.
 Forum non fortitur quis ratione delicti in delictis leuibus. in regu. 378. in. 3. limita.
 Fori incompetencia semper allegari potest. in regu. 379.
 ¶ Frangens carcerem ut iret ad superiorem, non debet paniri. in regu. 393. in. 3. limitat.
 ¶ Frater licet simul post mortem patris cum fratribus habitauerit, si emerit aliquem fundum palam & scientibus aliis fratribus, talis fundus pertinet ad ipsum solum. in regula. 3. in. 5. limitatione.
 Fratres si simul cum hereditate patris post eius mortem vixerint, & lucra comunicauerint, presumitur inter eos societas contracta. in regu. 3.
 Fratres tertij ordinis sancti Francisci an succedant in feudis. in regu. 103. in. 1. limita.
 Fratres habentes fundum comunem pro indiuiso, si vnus vult quod colatur & seminetur prout fieri debet: alter vero dicit quod pars sua non seminetur: si alter socius facit totum colit & seminari, non tenetur alteri respondere de fructibus, etiam pro parte ipsius vetantis. in regu. 295. in. 1. limita. versi. pro qua.
 Frater spurius natus ex eadem matre, succedit fratri spurio. in regu. 366. in. 10. limita.
 Fratres Minores sunt incapaces bonorum. in regu. 381.
 Fratribus Minoribus non potest relinquere locus in quo construere possint nouam ecclesiam, in qua fratres commorentur. in reg. 381. in. 1. amplia.
 Fratres Minores non succedunt parentibus. in regu. 381. in. 3. ampliatio.
 Fratres Minores non possunt habere beneficia. in regu. 381. in. 4. amplia.
 Fratres Minores, an possint esse executores testamentorum, late persequitur. in regula. 381. in. 6. amplia.
 Fratres Minores non possunt acquirere annuos redditus. in regu. 381. in. 7. amplia.
 Fratres Minores sunt incapaces bonorum, non solum respectu proprietatis & domi-

nil, verum etiam respectu aminationis, ut bona non possint vendi & capere aminationem eorum. in regu. 38. in 2. amplia.

Fratribus Minoribus proest aliquod relinquitur pro alimentis. in regu. 38. in 4. limita.

Frater Minor possunt recipere de retine hereditate, nomine Romane ecclesie. in regu. 38. in 4. limita.

Frater Minor possunt recipere aliquid per viam decemofim ab ingredientibus eorum religionem, dum tamen quatuor bonorum non sitalis & possit perire contra eos quod in fraudem fiat. in regula. 38. in 4. limitatione.

Frater pro fratre testificari potest. in regula. 38.

Frater pro fratre non potest esse testis in criminalibus. in regu. 38.

Frater in causa inieriarum, testis esse non potest. in regu. 38. in 2. amplia.

Frater non potest esse testis pro fratre in causa civili omnium bonorum vel ratione patris & que sit ratio. in regula. 38. in 2. amplia.

Frater in causa matrimoniali non potest esse testis pro fratre pro illa parte que sit pro matrimonio, nisi inter illam partem & illam sit disparitas in diuitijs, vel honore, vel nobilitate. in regu. 38. in 1. limita.

Frater admittitur in teste pro fratre in causa criminali, saltem ad purgandam innocentiam fratris. in reg. 38. in 3. limita.

Frater quando est adeo bonæ opinionis ut non potest clamari deicere a veritate, potest testificari pro fratre, etiam in criminalibus. in regu. 38. in 4. limita.

Frater admittitur in teste in causa criminali quando civiliter mota est. in regu. 38. in 6. limita.

Frater admittitur in teste in causa criminali quando a parte contraria non fuit oppositum. in regu. 38. in 7. limita.

Frater in casibus in quibus admittitur pro fratre, non est omnino integer testis, nec factus in eadem sicut alius. in regu. 38. post. 7. in 2. amplia circa quatuor.

Frater contra fratrem non cogitur testificari. in regu. 38.

Frater non potest ad testificandum contra fratrem compelli, nisi aliter haberi non potest. in regu. 38.

Frater non potest ad testificandum compelli, nisi aliter haberi non potest. in regu. 38.

Frater non potest ad testificandum compelli, nisi aliter haberi non potest. in regu. 38.

Frater non potest ad testificandum compelli, nisi aliter haberi non potest. in regu. 38.

Frater potest compelli testificari contra fratrem testificari. in reg. 38. in 4. limita.

Frater potest compelli testificari contra fratrem quando utraque pars consentit ut frater produceretur contra fratrem. in regula. 38. in 5. limitatione.

Frater in feudis novis non succedit fratri sed Vasallo sine sobole mortuo, feudum ad deum rem reuertitur. in regu. 38.

Frater tertij ordinis sancti Francisci, an sint immunes a collectis, & muneribus, seu tributis, late enucleatur. in reg. 100. in 18. fallen.

Frater non censetur hereditas quasi debita, sicut hereditas patris. in regula. 36. in 8. limitatione.

Fructus percepti per creditorem ex pignore, comoutantur in sortem. in regu. 388.

Fructus restitui debent deductis expensis. in regu. 387.

Fructus percepti virtute inutilis decreti, debent in sortem computari. in regula. 386. in 2. ampliatione.

Fructus beneficii curati non possunt percipi si beneficiatus non residet, & an valeat consuetudo contrarium. in regu. 384. in 1. limitatione.

Fuga an possit probari per iuramentum creditoris. in Regu. 173. in 3. amplia.

Fuga non probat delictum. in regu. 389.

Fuga purgatur iuramento ipsius fugientis, dicentis se aliquam fugisse causam. in regu. 389. in 1. amplia.

Fuga effraactis carceribus probat delictum. in regu. 389. in 2. limita. & in regu. 392.

Fuga vna cum fama publica probat delictum. in regu. 389. in 4. limita.

Fuga probat delictum in casibus in quibus sola suspicio sufficit ad probationem criminis. in regu. 389. in 6. limita.

Fuga in mercatoribus seu cambijs cessantibus solvere & fugitiuis, probat delictum, & habeatur pro confessis ex sola fuga: & possunt torqueri ut indicent pecunias sibi dadas vel depolitas quas habere denegant. in regu. 389. in 8. limita.

Fuga in criminalibus fecit indicium ad torturam. in regu. 390.

Fuga eius qui aufugit propter seruitiam iudicis, non probat delictum. in regu. 390. in 6. limita.

Fuga illius qui aufugit ante accusationem vel inquisitionem contra eum factam, non probat delictum, secus tamen si aufugit post accusationem. in regu. 390. in 7. limita.

Fuga

Fuga post accusationem non facit indicium ad torturam. in regu. 391.

Fuga post accusationem quando alia indicia seu suspensiones laborant contra fugientem, facit indicium ad torturam. in regu. 391. in 1. limita.

Fuga post accusationem quando delictum erat capitale, facit indicium ad torturam. in regu. 291. in 2. limita.

Fuga que fit ex carceribus facit fugientem haberi pro confessio. in regu. 392.

Fuga illius qui prius reputabatur bonæ vitæ & famæ, non facit indicium ad torturam. in regu. 390. in 1. limita.

Fugiens a familia potestatis si citatus venit ad potestatem, per talem comparitionem purgatur fuga. in regu. 399. in 4. limita.

Fugies ex aliqua camera vel ex palatio potestatis vbi detinebatur sub custodibus, facit eum haberi pro confessio. in reg. 392. in 4. amplia.

Fugiens de carcere aperto, non habetur pro confessio. in regu. 392. in 1. limita. & in reg. 393. in 1. limita.

Fugies fractis carceribus punitur poena capitis. in regu. 393.

Fugiens de carcere animo reuertendi, si de inde sponte reuersus sit non habetur pro confessio. in regula. 392. in 2. limita. & in regu. 393. in 2. limita.

Fugiens de carcere de licentia custodis non punitur, sed ipse custos. in reg. 393. in 5. fallen.

Fugiens de carcere timore ignis aut aquæ, etiam si fregit carcerem, non debet puniri. in regu. 393. in 7. fallen.

Fundare & construere ecclesiam pro iure patronatus acquirendo, non sufficit, sed requiritur eius perfectio. in regu. 394.

Fundi parte apprehensa, censetur totius fundi possessio apprehensa. in regu. 395.

Fundus datus in dotem filie spurie, vel pro alimētis, post eius mortem reuertitur ad partem vel ad hæredes eius. in regu. 396.

Fundus cui debetur seruitus aquæ ductus, si augetur, non ex eo augetur ipsa seruitus. in regu. 184.

Funeraria actio in multis priuilegiata est. in regu. 397.

Funeraria actio non competit nisi sumptus fuerint in funere mortui. in regu. 397. in 2. requisito.

Funeraria actio an detur contra successores in beneficijs. in regu. 397. in 8. requisito. versi. an autem.

Funeraria actio datur marito contra hæredes vxoris. in reg. 397. in 8. priuilegio.

Funus ducens non potest in ius vocari. in regu. 397. in 3. priuilegio.

Furca suspendi non debent constituti in dignitate. in regu. 190. in 6. amplia.

Furca in quibus casibus quis suspendi debeat. in regu. 399. versi. & circa hanc regulam.

Furans rem suam quam aliter habere non potest, an sit tutus in foro conscientie. in reg. 88. in 5. limita.

Fur non sortitur forum ratione delicti. in regula. 378. in 5. limita.

Furtiua conditio que ex varijs figuris causarum oritur, datur contra hæredem, etiam in id quod ad eum non peruenit. in regula. 13. in 9. limita.

Furtum commissum a familia vnus dñi, dñs soluedo pro vno liberat quo ad alios. in reg. 398.

Fur profurto regulariter non punitur poena mortis. in regu. 399.

Furioso qualiter procurator detur. in reg. 187. in 13. casu.

Furiosus excusatur in delictis. in regu. 259. in 3. amplia.

Furiosus habetur pro mortuo. in regu. 259. in 3. amplia.

Furiosus qui commisit maximum & atrocissimum delictum, punitur, non obstante furore. in regu. 259. in 3. amplia. versi. quam ampliationem.

Furiosus si quis efficiatur post commissum delictum, an debeat puniri. in regu. 259. in 3. amplia. versi. & circa hanc ampliationem.

Furiosus non potest facere testamentum. in regu. 400.

G.

Genus quod in vna tantum specie verificari potest, habetur pro specie & non pro genere. in regu. 46. in 1. amplia.

Grauaamen illatum per interlocutoriam, potest reparari quando appellatur a definitiua. in regu. 47. in 4. limita.

Grauaamen irreparabile quod dicatur. in regula. 52. in 1. limita.

Grauari non debet quis pro onere vel tributo alterius. in regu. 178. in 6. limita.

Grauaamen licet possit reparari in definitiua, sed cum maxima difficultate, tunc poterit ab eo appellari. in regu. 52. in 13. limita.

H.

Hæreditas est nomen iuris, & semper recipit augmentum. in regu. 219. in 4. amplia.

Hæredes in foro conscientie possunt retinere relictum fratribus Minoribus. in regula. 381. in 5. amplia.

INDEX.

Hæredes tenentur actione pœnali ex delicto defuncti, quatenus locupletiores facti sunt. in regu. 13. in. 1. limita.

Hæredes tenentur ex delicto defuncti quâdo à lege imponitur pœna. in regu. 13. in. 2. limitatione.

Hæredes vsurarij, vsuras extortas per defunctum restituere compelluntur. in regula. 13. in. 1. limita.

Hæres non tenetur seruare factum defuncti nisi pro ea parte pro qua est hæres. in reg. 18. in. 1. limita.

Hæres hæredis, testatoris est hæres. in regu. 39. in principio.

Hæres si appellat conuictus super legato, non obstante appellatione, debet cauere de deo restituendo. in regu. 42. in. 2. limita.

Hæres debitoris dilapidans bona obligata, potest capi à creditore propria autoritate. in regu. 175. in. 2. ampliatione.

Hæres vniuersalis tenetur stare colono. in regu. 240. in. 1. limita.

Hæres potest opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ intra biennium. in regu. 260. in. 10. amplia.

Hæres cõuentus vt restituat vsuras quas de functus iussit restitui, non habet exceptionem inuentarij nõ cõfecti. in regu. 267. in. 1. limita.

Hæres si inquietauerit debitores ex causa hæreditatis, potest reconueniri à conuento: nec habet exceptionem inuentarij non cõfecti. in regu. 267. in. 1. limitatione. 2.

Hæres pro legatis pijs potest conueniri ante cõfectionem inuentarij, & in legatis non requirantibus dilationem. in regu. 267. in. 4. limita.

Hæres quando conuenitur rei vendicatione, non habet exceptionem inuentarij nõ cõfecti. in regu. 267. in. 5. limita.

Hæres qui conficit inuentarium non tenetur vltra vires hæreditarias. in regu. 277. in. 7. limita.

Hæres dicitur adire hæreditatem quando incipit soluere creditoribus hæreditarijs. in regula. 277. in. 1. limita.

Hæredis appellatione in materia feudali cõprehenditur filius, & non extraneus. in regula. 359.

Hæres non tenetur scribere in inuentario impensas funeris, sed eas probare potest per testes. in regu. 397. in. 10. priuilegio.

Hæres licet non possit agere aduersus mulierem post matrimonium solutum ad obseruantiam pacti profuturo tempore, potest ta-

men agere pro præterito si quid est solutum. in regu. 12. in. 1. limita.

Hæres potest retinere dotem propter adulterium quod maritus viuens ignorauit, vel morte præuentus nõ potuit accusare. in regu. 12. in. 3. limita.

Hæres cogitur totam hæreditatem defendere, etiam si pro parte hæres sit. in regu. 152. in. 3. limita.

Hæresis crimen intra quod tempus accusari debeat. in regu. 173. versi. porro.

Hæreticus non sortitur forum ratione delicti. in regu. 378. in. 7. limita.

Hosti publica fides seruanda est, licet priuata secus. in regu. 16. in. 4. limita.

Hostis ciuitatis impunè potest occidi. in regula. 68.

Hospes si deiiciat aliquid in via, non tenetur ipse, sed qui ei hospitium dedit. in regu. 193. in. 1. limita.

Hypotheca generalis an sufficiat ad hoc vt colonus non possit expelli ab emptore de re cõducta, late tractatur. in regu. 240. in. 7. limita. versi. in quo notandum est.

I.

Ignorantia criminis, neminem excusat. in regula. 13. in. 1. limitatione. 12.

Ignorantia probata excusatur quis à pœna cõstitutionis vel dispositionis, etiã si lapsum fuerit tempus duorum mensium à tempore promulgationis. in regu. 129. in. 1. ampliatioe.

Ignorantia iusta excusat: secus si esset crassa. in regu. 129. in. 3. limita.

Ignorantia licet excuset à pœna ordinaria, tamen ignoranti imponitur pœna ad cautelam. in regu. 129. in. 6. limita.

Ignorans excusatur, etiam si fuerit in leui vel leuissima culpa. in regu. 129. in. 3. amplia.

Illustris debet citari in scriptis: aliàs citatio nõ valet. in regu. 93. in. 3. fallentia.

Illustres personæ possunt seruire per substitutum. in regu. 103. in. 12. limitatione.

Impensa funeris debet fieri animo repetendi, ad hoc vt competat actio funeraria. in regu. 397. in. 3. requisito.

Imperator vel Rex si delinquit in territorio episcopi, poterit per episcopum puniri. in regula. 378. in. 1. ampliatione.

Imperator potest donare Augustæ. in regu. 221. in. 9. limitatione.

Incestuosus non legitimatur per subsequens matrimonium. in regu. 350. in. 6. limita.

Infamatus

INDEX.

Infamatus de delicto si aufugit, potest torqueri. in regu. 301. in. 4. limitat.

Infamatus non præsumitur bonus, & debet infamiam purgare. in regu. 75. in. 3. fallen.

Infans penitus excusatur à delicto, etiã si dolo cõmiserit. in reg. 259. in. 2. ampliat.

Infans si est doli capax, nõ excusatur in delictis. in regula. 259. in. 3. limitatione.

Infans doli capax si cõmittat homicidium, mitius puniri debet quàm maior. in regula. 259. post. 3. limita. versi. est notandum.

Infirmus qui morbo impediente non potest interesse diuinis officiis, lucratur distributiones quotidianas. in regu. 206. in. 7. limita.

Inimicitia capitalis oritur ex solis minis & verbis iniuriosis. in regula. 192. in. 4. amplia. versi. secundò intelligo.

Iniuria quæ fit defuncto, minor est quàm illa quæ fit viuenti. in regula. 12. in. 3. limita. versi. contrariam partem.

Iniuriam non facit iudici qui ab eius sententia appellat. in regu. 45.

Iniuste condemnatus potest impunè eripi à manibus familiæ. in regu. 281. in. 1. limita.

Inquisitio facta parte præsentè & non contradicente, valet etiam si nulla infamia præcessisset. in regu. 298. in. 1. limita.

Inquisitio generalis quæ fit ad inuestigandos facinorosos homines, valet, nulla præcedente infamia. in regu. 298. in. 2. limita.

Inquisitio quæ fit ad publicam vtilitatem, in causa merè ciuili & pecuniaria, valet, etiã nulla præcedente infamia. in regula. 298. in. 3. limitatione.

Inquisitio contra officialem publicum, valet. in regu. 298. in. 4. & 10. limita.

Inquisitio potest fieri nulla præcedente infamia, quandoquq; vertitur periculum animarum. in regu. 298. in. 6. fallen.

Inquisitio de mandato Principis potest fieri nulla præcedente infamia. in reg. 298. in. 7. fallentia.

Inquisitio generalis vbi præcessit, potest perueniri ad speciale nulla præcedente infamia. in regula. 298. in. 11. limita.

Inquisitio potest fieri propter inhumanitatem criminis. in regu. 298. in. 14. limita.

Inquisitio debet fieri in crimine læsæ maiestatis, etiam nulla præcedente infamia. in regula. 298. in. 15. limita.

Inquisitio potest fieri contra regulares, etiã nulla præcedente infamia. in reg. 298. in. 18. limi.

Inquisitores in crimine hæresis præcedunt per inquisitionem, nulla præcedente infamia. in

regula. 298. in. 9. limitatio.

Instantia compromissi non transit ad hæredem. in regu. 128. in. 1. amplia.

Institutio canonica in beneficalibus vnusquisque probare tenetur. in regu. 77.

Institutio facta filio spurio est ipso iure nulla. in reg. 366. in. 4. limita.

Institutio facta filio spurio sub conditione si legitimabitur, valet. in regu. 366. in. 1. limita.

Instrumenta in causa criminali nõ debent produci fisco ab eo de cuius crimine agit. in reg. 4.

Instrumenta in causa criminali debent produci fisco ab eo de cuius crimine agitur in casibus in quibus serui torquentur contra dominos. in regu. 4. in. 1. limita.

Interrogatorium testium licet sit de actis, tamen non debet ædi alteri parti, ad euitadã subornationem testium. in reg. 5. limita. 5.

Inuentarium qualiter fieri debeat per tutorem. in regu. 187. in. 15. casu.

Inuentario facto per creditorem hæredem debitoris, durat actio & non confunditur. in reg. 18. in. 2. limita.

Inuestitura feudi noui ad hoc vt probetur, necessarium est quod adhibeantur pares Curia. in regula. 326.

Iracundiæ calor an excuset in delictis. in regula. 292. in. 1. limitatione.

Iudæus effectus Christianus, viuo patre, statim potest petere legitimam patre viuente. in regula. 356. in. 1. limitatione.

Iudex potest cogere fideiussorem vt sistat reum in iudicio, nec habebit beneficiũ excusationis. in regula. 331. in. 2. limitatione.

Iudex non potest cogere partes ad compromittendum. in regula. 30.

Iudex ordinarius à quo appellatum est, potest suam iurisdictionem exercere, si ignorat fuisse appellatum. in reg. 42. in. 4. limitat.

Iudex post appellationem potest tempus legis moderari. in regula. 42. in. 5. limitatione.

Iudex post appellationem potest cogere appellantem ad prosequendã appellationem, intra certum tempus. in regu. 42. in. 6. limita.

Iudex à quo appellatũ est potest innouare, non obstante appellatione, absoluẽdo ab excommunicatione. in regu. 42. in. 8. limita.

Iudex post appellationem an possit innouare, in fauorem appellantis. in regula. 42. in. 13. limitatione.

Iudex à quo, generaliter potest intentare omnia illa quæ tendunt in faciliorem exitum causæ appellationis. in regu. 42. in. 17. limita.

Iudex à quo, pot durate appellatione taxare

expensas in quibus condemnauit. in regula 42. in. 18. limita.

Iudex quando præstituit certa tempora agere volenti, si intra illud tempus non agat, causam perdit. in reg. 152. in. 2. limita.

Iudex qui facit donationem, an possit in sinuatio coram se fieri. in regula. 224. in. 8. limita.

Iudex à quo, elapso termino dato ad, psequendam appellationem, potest sententiam exequi, & in causa ipsa procedere. in regula. 42. in. 22. limitatione.

Iudex appellationis non cognoscit, nisi de eodem quo cognouit iudex causam principalis. in regula. 48. in. 2. limita.

Iudex an possit dare licentiam ferendi arma. in reg. 55. in. 9. limitatio.

Iudex facilius poterit de veritate causam iudicare, & ipsam veritatem inquirere, visis allegationibus vtriusque partis. in regu. 5.

Iudex delegatus debet citare in seruo tenore sue commissionis. in regu. 93. in. 1. limita.

Iudex ecclesiasticus in quibus casibus possit imponere manus in personas ecclesiasticas sine metu excommunicationis. in regula 99. in. 2. limita.

Iudex quando sine causam cognitionem procedit, censetur tanquam priuatus procedere. in regu. 88. versi. hanc regulam.

Iudex quando interposuit decretum temporis momento quo fuit petitum, tunc decretum est nullum: cum propter temporis breuitatem, dicantur omnia fuisse precipitanter gesta. in regu. 186. in. 1. ampliatio.

Iudex debet sedere quando interponit decretum. in regu. 188. in. 3. casu.

Iudex ex officio suo potest annullare decretum interpositum, in quo fuit pars decepta. in regu. 188. in. 8. casu.

Iudex si est idiota, non est verisimile quod ipse fecerit seruare solennitates iuris quas ignorat. in regu. 189. in. 3. limita.

Iudici male exequenti, violenter resisti potest, etiam per tertium cuius nihil interest. in reg. 190. in. 8. ampliatio.

Iudex an possit ex officio suo compellere procuratorem ad exhibendum mandatum, vel ad cauendum de rato, si dubitatur de mandato. in regula. 262. in. 4. limita. versi. & circa.

Iudex potest inquirere ex necessitate officij, in regu. 298. in. 5. limitatio.

Iudex potest procedere per inquisitionem, quando delictum est notorium. in regu. 198. in. 16. limitatione.

Iudex debet mittere delinquentem ad iudicem

in cuius loco commissum fuit delictum. in regula. 378. in. 2. ampliatio.

Iudicis arbitrio relinquendum est quis sit proximus pubertati. in regu. 259. in. 3. limita.

Iudici in carcerati mulierem pro debito pecuniario, imponitur poena capitalis. in reg. 32. in. 3. ampliatio.

Iuramentum & transactio æquiparantur. in regu. 40. in. 7. limita.

Iurans obseruare statutum, si postea abrogetur non tenetur iuramentum obseruare. in reg. 79. in. 3. ampliatio.

Iuramento ipsius partis statuitur in his que ab animo dependent. in regu. 18. in. 10. fallen. in fin.

Iuramentum de calumnia contumaciter nolens prestare, amittit causam. in regula. 152. in. 4. limitatione.

Iuramentum sufficit ad probationem suspicinis fugam ubi periculum est in mora. in regu. 175. in. 3. ampliatio.

Iuramentum factum calore iracundiam non obligat. in regu. 292. in. 1. ampliatio.

Iuramentum in quibus casibus non deferretur in supplementum probationis. in regu. 300. in. 3. ampliatio.

Iuramentum perpetuat actionem. in reg. 306. in. 2. limitatione.

Iuramentum, hodie de iure regio non potest apponi per tabelliones in contractibus: alias contractus non valet, & tabellio punitur. in reg. 335. in. 20. fallen. versi. est tamen notandum.

Iuramentum filio spurio in supplementum probationis non deferretur. in regu. 358.

Iura mandant iudicare secundum statuta & consuetudines locorum. in regula. 56.

Iurisdicatio spiritualis & temporalis distincte sunt. in regu. 135.

Ius accrescendi ubi locum habet portio personam deficientis, transit ad alium successorum. in regu. 177. in. 4. limita.

Ius seruitutis realis transit in legatarium recta via. in regu. 210. in. 1. ampliatio.

Ius illius qui habet sententiam contra se, per appellationem reparatur. in regula. 43. versi. tertio probatur.

L

Laiicus si postquam commisit delictum efficitur clericus vel religiosus, an per talem mutationem fori excusetur a potestate iudicis secularis. in regu. 100. in. 18. limita. in versi. nam cum verum sit.

Legatarius an teneatur stare colono. in regu.

240. in.

in. 1. ampliatio.

Legatus non potest dispensare contra Concilium. in regula. 118.

Legatum factum per patrem filio spurio si in mediatur monasterium, an valeat. in regula. 166. in. 1. limitatione.

Legatum factum scholari in auxilium studij, solo legatum vel fideicommissum præstitum debet in studio. in regu. 61. in. 1. limita.

Pro legato relicto in testamento competit hodie via executionis. in regu. 17. in. 1. limita.

Leges que præmittuntur viciantur, non valent nec tenent, sed attenditur dispositio canonum. in regu. 68. in. 2. limita. ad medium.

Legos permittentes prescriptionem cum mala fide, an vendicant sibi locum in foro conscientiarum. in regu. 6. in. 2. limita.

Legitima an debeatur filio viuo patre quando pater dissipat bona. in reg. 356. in. 1. ampliatio.

Legitima viuo patre non venit in confiscationem pro delicto filij. in regu. 356. in. 2. ampliatio.

Legitimare an possit princeps filium naturalem post mortem patris, non requisitis his de quorum præiudicio agitur. in regula. 43. in. 5. fallen. versi. & facit etiam.

Legitimatus per subsequens matrimonium admittitur ad retractum. in reg. 350. in. 1. ampliatio.

Legitimatus cum clausula expressa ut possit succedere etiam ad feuda, an hoc sufficit ut succedat in feudis. in regula. 360. in. 1. limitatione.

Legitimati per subsequens matrimonium, dicuntur verè & proprie legitimi. in regula 350. in. 1. ampliatio.

Legitimati per subsequens matrimonium, non solum legitimantur quo ad patrem & matrem, verum etiam quo ad alios agnatos & cognatos. in regu. 350. in. 4. ampliatio.

Legitimati per subsequens matrimonium possunt promoueri absque dispensatione ad ordines, beneficia, & honores: & etiam ad episcopatum. in regu. 350. in. 5. ampliatio.

Legitimati per subsequens matrimonium infringunt donationem omnium vel maioris partis bonorum. in reg. 350. in. 11. ampliatio.

Legitimati per subsequens matrimonium, an tollant ius primogenituræ iam nati, stante consuetudine quod primogenitus succedat in maioratu. in regu. 350. in. 14. limita.

Legitimatio per subsequens matrimonium, non reuocat per superuenientiam filiorum legitimorum. in regu. 350. in. 12. ampliatio.

Legitimatio per subsequens matrimonium

facta in mortis articulo vel à bene decepto, an valeat. in regu. 350. in. 1. limita.

Legitimatio per subsequens matrimonium facta in mortis articulo, in fraudem legatariorum & fideicommissorum, non valet. in regula. 350. in. 3. limitatione. versi. quam limitationem.

Legitimatio que fit per subsequens matrimonium, an requiratur liberorum consensus. in regula. 350. in. 2. limitatio.

Legitimatio per subsequens matrimonium ad hoc ut procedat an requiratur instrumenta dotalia. in regu. 350. in. 10. limitatio.

Lex. 2. C. de rescindenda venditione, an habeat locum in venditione facta per subhastationem. in regu. 187. in. 10. casu.

Lex fina. C. de prescriptio. 30. vel. 40. annorum. habet locum tam in actione reali quam in aliis que minori tempore durant. in regula. 60.

Lex correctoria strictè interpretanda est. in regula. 19. in. 1. ampliatio.

Lex vel canon si non est recepta à subditis, non debet seruari. in regu. 79. in. 5. ampliatio.

Lex vel cano, antiquata per defuetudinem, non debet seruari. in regu. 79. in. 6. ampliatio.

Lex habens clausulam decreti, an liget ignorantes. in regu. 29. in. 1. limita.

Lex imponens nouam poenam super actu à lege vetere prohibito, an liget ignorantes. in regu. 29. in. 4. limita.

Lex quando procedit inferendo damnum ex causa sine culpa, ligat ignorantes. in regula. 29. in. 7. limita.

Lex ubi non distinguit nec nos distinguere debemus. in regu. 133.

Lex simpliciter facta comprehendit omnem casum, dato quod in vno sit maior ratio quam in alio. in regu. 133. in. 1. ampliatio.

Lex dicitur generalis, etiam si solum sit generalis in sua præfatione & in initio: licet postea loquatur per verba specialia. in regula. 133. in. 4. ampliatio.

Lex quando reprobatur consuetudinem, tunc non valet contraria consuetudo, nisi Principis sciente. in regu. 141. in. 2. limita.

Lex semper loquitur. in reg. 144. in. 3. ampliatio.

Lex edita in Concilio generali, censetur habere clausulam derogatoriam, ad dispositiones contrarias. in regu. 144. in. 4. ampliatio.

Lex quando non est recepta in obseruatione, licet deroget consuetudini, tamen contraria consuetudo valet, cum talis lex non attendatur. in regu. 144. in. 1. limita.

Lex lo-

INDEX.

- Lex loquens in creditore non comprehendit debitorem in regula. 306. in. 1. limitatio.
- Libelli oblati sola absque litis contestatione facit transmissionem actionis poenalis. in regula. 11. in. 7. limitatione.
- Libertas directa dari non potest in codicillis testamento confirmatis, licet secus ab intestato. in regu. 15. in. 1. ampliatio.
- Libertus qui fuit manumissus, si fuit ingratus patrono, potest in seruitutem reuocari ipse & filij qui post reuocationem nati & concepti fuerint. in regu. 345. in. 4. fallen.
- Libertus non potest vocare patronum in ius sine venia. in regu. 351. in. 1. ampliatio.
- Libri qui dantur doctori, aut aduocato per patrem, non computantur in legitima. in regula. 22. in. 3. limita.
- Libri à patre empti filio scholari, an computentur in legitima. in regu. 22. in. 3. limitat.
- Locatio facta per prælatum nomine proprio, finitur eius morte. in regu. 240. in. 3. ampliatio.
- Locatio decem annorum dicitur ad longum tempus. in regu. 240. in. 2. limita. ad finem.
- Locatio ad longum tempus parum distat ab alienatione. in regula. 40. in. 2. ampliatio.
- Locatio ad longum tempus quando dicitur. in regu. 40. in. 2. ampliatio.

M

- M**ala fides probatur per famam. in regula. 299. in. 2. fallentia.
- Malitia supplet ætatem. in reg. 259. in. 3. limit.
- Maior pars consentiens cum sit in causa contra libertatem, non præiudicat minori parti non consentienti. in regula. 215. in. 3. ampliatio.
- Mandatū speciale in quibus casibus requiratur. vide. 47. casus in regula. 23. in. 4. limitatione. ad finem.
- Manumissio seruorum per minorem facienda ex causa requirit decretum iudicis. in regula. 187. in. 17. casu.
- Maritus & vxor litigantes an possint cogi ad compromittendum, si caueatur statuto quod afines cogantur compromittere. in regula. 36. in. 1. ampliatio. & an habeat locum in sponfos. ibi in. 2. ampliatio.
- Maritus quando in matrimonio quod iure non valebat, habet possessionem copulæ carnalis, pendente lite potest prohiberi ne ad inuicem rem agat. in regu. 41. in. 1. limitatio.
- Maritus licet defendatur à poena homicidij propter adulterium mulieris, non tamen excusatur à poena æterna. in regu. 68. in. 2. limitatio.
- Maritus donans vxori, dicens donare propter seruitia & benemerita, non creditur nisi aliter probetur. in regu. 119. in. 9. limita.
- Maritus si passus est se condemnari ab vxore ex falsa exceptione opposita, licet sententia valeat, adhuc tamen vir potest condicere pecuniam ab vxore, ac si non esset absoluta. in regu. 221. in. 7. ampliatio.
- Maritus potest donare annuum vel menstruum ad sui sustentationem, vsque ad vires dotis. in regu. 221. in. 11. limit.
- Maritus qui confessus est se recepisse dotem ab vxore, vel à sorore, vel ab alio, potest opponere exceptionem non numeratæ pecuniæ intra biennium. in regu. 260. in. 9. ampliatio.
- Maritus quando tempore conceptionis filij non esset habilis vel potes ad coeundum, talis filius etiã si natus sit in domo, non præsumitur legitimus. in regu. 344. in. 1. ampliatio.
- Maritus tenetur sepelire vxorẽ, si vxor non habet bona. in regu. 397. in. 8. priuilegio. ver sicu. sed si mulier.
- Mater secundò nubens quæ intra annũ non petit tutorem filiis, excluditur ab eorum hæreditate. in regu. 61. versu. secundam verò.
- Mater excluditur à successione filij per substitutionem pupillarem, ei per patrem factã. in regu. 61. in. 7. limita.
- Mater potest cedere vel donare debitum filio scholastico. in regu. 87. in. 6. ampliatio.
- Mater potest facere donationem filio suo in potestate. in regula. 223. in. 6. limitatione. & qualiter fieri debeat, ibi.
- Mater nõ habet filios in potestate sicut pater. in regu. 223. in. 6. limitatio.
- Mater quando admittatur ad defensionem filij. in regu. 311. in. 7. limita.
- Mater potest agere in iudicio pro libertate filij. in regu. 311. in. 12. limita.
- Mater potest appellare pro filio condemnato. in regu. 311. in. 13. limita.
- Mater non debet vocari in ius sine venia. in regu. 351. in. 4. ampliatio.
- Matrimonium contrahens in gradu prohibito, ipso iure bona eorum confiscantur. in regula. 150.
- Matrimonium contrahens ignoranter in gradu prohibito, an debeat puniri. in regula. 150. in. 2. limitatio.
- Matrimonium illicitum quãdo est consummatum, tunc mulier quæ sciuit ius vel factũ, vel alterũ tantũ, prohibetur dotem dazam recipere, & applicat fisco. in reg. 150. in. 2. limit.

Matrimo-

INDEX.

- Matrimonium contrahentes incestũ, hodie de iure regio amittunt medietatẽ bonorum. in regula. 150. in. 4. limita.
- Matrimonium contrahens viuente prima vxore, qua poena puniatur. in regula. 290. in. 3. limitatione.
- Matrimonij impedimentum probatur per famã. in regu. 299. in. 6. limita.
- Matrimonium contrahi non potest ab eo qui generare minimẽ valet. in regula. 350. in. 1. limitatio.
- Matrimonium contractum à clerico beneficiato in minoribus constituto cum concubina, valet & tenet. in regula. 350. in. 7. limitatio.
- Matrimonium requiritur quòd sit contractum in facie ecclesiæ, ad hoc vt ex matrimonio subsequenti filij legitimentur. in reg. 350. in. 2. limitatio.
- Matrimonium dicitur, & maritus & vxor dicuntur duntaxat sponsi per verba de presenti, licet non interueniat carnalis copula. in regu. 221. in. 1. ampliatio.
- Matrimonium inter Iudæos verũ est, quantum non ratum. in reg. 221. in. 5. ampliatio.
- Medicus non debet habere salarium ab in firmo nisi cum sanus fuerit. in regula. 63. in. 1. ampliatio.
- Mente captus non punitur ratione delicti. in regu. 259. in. 9. ampliatio.
- Mente captus & furiosus æquiparantur. in regu. 259. in. 9. ampliatio.
- Mente captus & furiosus in quo differant. in reg. 259. in. 9. ampliatio.
- Mercatores & campsores non habent beneficium excusationis. in regu. 335. in. 5. limita. & in regu. 260. in. 9. limita.
- Mercatores & campsores fugiẽtes & cessantes soluere, an habeant beneficium immunitatis. in regula. 389. in. 8. limita. versu. & illi mercatores.
- Meretrix maritata an possit p debito incarcerari. in regu. 32. in. 1. limita.
- Miles & constitutus in dignitate non debent torqueri. in reg. 190. in. 2. ampliatio.
- Miles ad hoc vt quis dicatur, sex sunt necessaria. in reg. 55. in. 5. limita.
- Milites possunt arma portare. in regula. 55. in. 5. limitat.
- Militum priuilegia. in regula. 55. in. 5. limita.
- Militis fuga probat delictum. in regu. 389. in. 5. limitatio.
- Militi nec in armis nec in equis potest fieri executio. in regu. 275. in. 3. limita.
- Minator potest occidi à minato. in regu. 192. in. 4. ampliatio.
- Minator quãdocunq; solitus est minas executioni mandare, & est vir potens, est præsumptio contra ipsum ad torturam. in regula. 192. in. 4. ampliatio. in versiculo, secundo intellige.
- Minor pars vel vnus ex sociis potest vti re communi ad vsum destinatum. in regu. 295. in. 1. limitatio.
- Minor potest alienare aliquam rem pro loco, dum ibi custoditur professionis voluntaria faciendæ causa. in regula. 31. in. 9. limita.
- Minor non potest videri rem immobilem, sine iudicis decreto. in regula. 88. in quinta ampliatio.
- Minor aduersus confessionẽ factam de delicto, potest petere restitutionem. in regula. 259. in. 5. ampliatio.
- Minor an possit pro debito carcerari. in regula. 259. in. 1. ampliatio.
- Minores licet nõ possint torqueri, possunt tamen terri. in regu. 259. in. 7. ampliatio.
- Minor si commisit delictum in minori ætate, an postea factus maior possit de eo puniri. in regu. 259. in. 8. ampliatio.
- Minor si dolo comisit delictum, puniri debet. in regu. 259. in. 1. limita.
- Minorũ fauore quilibet admittitur ad proponendum & probandum pro pupillo, etiam si fuerit foemina. in regula. 311. in quinta limitatio.
- Minor non solum non potest donare seu vendere rem suam curatori vel tutori, verum etiam nec consanguineo tutoris vel curatoris. in regu. 31. in. 5. ampliatio.
- Missio facta in re in quartusius habet, intra annum summarie discutitur: postea vero ordinariẽ. in regu. 185. in. 1. limita.
- Missus in possessionem sine causæ cognitione ex secundo decreto, non facit fructus suos. in regu. 186. in. 2. ampliatio.
- Missus in possessionem ex primo decreto, an propter nimiam contumaciam vel faciat fructus suos. in regu. 152. in. 10. limita.
- Monachus æquiparatur filio familiã & seruo. in regu. 87. in. 8. ampliatio.
- Monachus qui ex dispensatione Papæ factus est Comes, an succedat in feudũ. in regula. 103. in. 5. limita.
- Monachi si promoueantur ad episcopales dignitates, non efficiuntur capaces bonorũ. in regu. 381. in. 8. ampliatio.
- Monachus efficit capax bonorum ex priuilegio

INDEX

legio Apostolico in regul. 38. in. 2. limitatio.
 ¶ Monasteria debent exhibere episcopis seruitia consueta. in regu. 89. in. 2. fallen.
 ¶ Moniales vel mulieres quæ collegium faciunt, possunt statuerē & consuetudine inducere. in regu. 90. in. 1. limita.
 ¶ Mors qualiter probetur. in reg. 299. in. 9. limit.
 ¶ Mulier quæ posita est in domum alicuius ut ibi custodiat quādo agitur de fœdere matrimonij, non potest contrahere cum custode & quæ sit ratio. in regu. 31. in. 7. limita.
 ¶ Mulier quæ prohibetur contrahere sine licentia mariti, an possit facere contractum fauore ecclesie vel pice cause. in reg. 31. i. 9. limi.
 ¶ Mulier prægnans etiam si sit bannita, non potest impune occidi. in regul. 68. in. 7. limit.
 ¶ Mulier sicut perdit dotem propter adulterium constante matrimonio, an ita propter stuprum viduitate durante, latè discutitur. in regu. 2. in. 3. limita. versi. circa quam.
 ¶ Mulier intra annum luctus secundò nubès solum amittit ea quæ habuit à marito titulo lucratio. in regu. 12. in. 3. limi. versi. contraria.
 ¶ Mulier quādo legat fundum dotalem, non transit dominium statim in legatarium. in reg. 20. in. 3. limita.
 ¶ Mulier præcisè non tenetur stare locationi factæ per maritum, sed causariuè. in reg. 240. in. 5. limita. versi. contrariam tamen.
 ¶ Mulier quando confessa est se recepisse pecuniam ut pro mutuo intercederet, an possit opponere exceptionem non numeratæ pecunie. in regu. 260. in. 6. fallen.
 ¶ Mulier potest esse procuratrix quando agitur de periculo animæ. in reg. 31. in. 4. limit.
 ¶ Mulier potest esse procuratrix, si ei non opponatur ante litem contestatam. in regul. 31. in. 6. limitatione.
 ¶ Mulier potest esse procuratrix pro parentibus, morbo, aut ætate impeditis. in regul. 31. in. 9. limitatione.
 ¶ Mulier gerens tutelam filiorum, potest esse procuratrix. in regu. 31. in. 11. limita.
 ¶ Mulier non solum potest litigare pro filio, verum etiam pro quolibet alio consanguineo. in regu. 31. in. 13. limitatione.
 ¶ Mulier in casibus in quibus admittitur ad defendendum aliquem, an admittatur beneficio V. in regu. 31. in. 14. limitatio. versi. et tamen notandum.
 ¶ Mulier non potest carcerari, etiam pro debito fiscalis. in regu. 31. in. 15. ampliatio.
 ¶ Mulier potest carcerari pro debito pecunie non fiscalis. in regu. 31. in. 16. ampliatio.

ampliatio.
 ¶ Mulier meretrix seu luxuriose viuens potest carcerari pro debito pecuniario, nisi talis mulier esset nupta. in regu. 31. in. 17. limita.
 ¶ Mulier vbiq; obligata esset ratione tutelæ quam administravit, potest pro debito carcerari. in reg. 31. in. 2. limitatio.
 ¶ Mulier in causa ciuili potest esse testis. in regula. 33.
 ¶ Mulier in testamētis non potest esse testis. in regula. 33. in. 2. limita.
 ¶ Mulier quo ad probandum tenorem instrumenti deperditi, non potest esse testis. in regula. 33. in. 4. limita.
 ¶ Mulier in casibus in quibus admittitur ad testimonium, debet ei minor fides adhiberi quàm viro. in regu. 33. in. 4. limita. versi. circa quam regulam.
 ¶ Mulier an possit esse testis in testamento factò tempore pestis. in regu. 34. in. 2. limit.
 ¶ Mulier potest esse testis in testamento militis. in regu. 34. in. 1. limita.
 ¶ Mulier potest esse testis in testamentis conditis in terris ecclesie: & quæ sit ratio. in regula. 34. in. 3. limita.
 ¶ Mulier admittitur in testem quo ad probandam voluntatem contrariam testatoris, prioris reuocatoriam. in reg. 34. in. 5. limit.
 ¶ Mulier in causa matrimoniali an possit esse testis. in regu. 35. in. 1. ampliatio.
 ¶ Mulier non potest esse testis etiam si ciuili ter de delicto agatur, si pœna est applicanda fisco. in regu. 35. in. 2. ampliatio.
 ¶ Mulier potest esse testis de iure canonico in causa criminali ciuili intentata. in regula. 35. in. 1. limita.
 ¶ Mulier potest esse testis in causa criminali, quando veritas aliter haberi nō potest. in regula. 35. in. 2. limitatio.
 ¶ Mulier potest esse testis in crimine hæresis, læsæ maiestatis, & simoniæ. in regula. 35. in. 3. limitatione.
 ¶ Mulier potest esse testis quādo proceditur per viam inquisitionis vel denuntiationis. in regu. 35. in. 4. limitatione.
 ¶ Mulier de iure ciuili potest esse testis in causis criminalibus. in regula. 35. in. fina. limita.
 ¶ Mulier quæ solum habet instrumentū confessionis dotis potest agere cōtra tertios possessores bonorum, sicut si instrumentum contineret veram enumerationem. in reg. 37. in. 4. ampliatio.
 ¶ Mulier fugiens de carcere causa euicandæ libidinis, non habetur pro confessâ. in regula. 392. in.

INDEX

392. in. 5. limita.
 ¶ Mulier nubēdo viro alterius fori, mutat forum suæ originis. in regula. 377.
 ¶ Muri per sententiam destructi refici non possunt. in regu. 32. in. 5. limitatio.

N

Naturales filij ad hoc vt legitimetur per subsequens matrimonium, an requiratur quod mulier sit in schemate concubinæ retenta. in regu. 350. in. 11. limita.
 ¶ Naturalis filius non potest vocare parentes in ius sine venia. in regu. 351. in. 1. limita.
 ¶ Naturales filij an legitimetur inuiti ex subsequenti matrimonio. in reg. 350. in. 9. limita.
 ¶ Nauigatores possunt portare arma. in regu. 55. in. 2. limitatione.
 ¶ Negans in quibus casibus puniatur. in reg. 355. versi. & plures casus.
 ¶ Negans se esse socium, perdit beneficium societatis. in regu. 359.
 ¶ Nepos potest intentare querelam, licet filius ex hæredatus approbet testamentum. in regu. 349. in. 3. limita.
 ¶ Nepos legitimus & naturalis ex filio spurio deficiente prole legitima potest ab auo hæres institui. in regu. 366. in. 2. limita.
 ¶ Nepos ex filio incestuoso potest institui ab auo. in reg. 366. in. 2. limit. versi. quæ opinio.
 ¶ Nepos ex filio clerici potest ab auo institui. in regu. 366. in. 2. limita. versi. quod in nepote.
 ¶ Nepotes & pronepotes alimēta debēt habere durate lite, sicut & filij. in reg. 365. i. 5. ampl.
 ¶ Nobilis si de facto torqueatur & confessus fuerit delictum, talis confessio nō valet. in regula. 190. in. 7. ampliatio.
 ¶ Nobiles non possunt torqueri. in regul. 190. in. 10. ampliatio.
 ¶ Nominatio filiationis si magis cōuenit filio quàm extraneo, probat filiationem. in reg. 342. i. 1. limi.
 ¶ Nominatio filiationis facta directè in iudicio, probat filiationem. in reg. 342. in. 2. limit.
 ¶ Nominatio filiationis facta incidenter, filio nominato præsentè, probat filiationem. in regu. 342. in. 3. limita.
 ¶ Notario asserenti in instrumento causæ cognitionem interuenisse, non creditur. in regula. 186. in. 3. ampliatio.
 ¶ Notorie criminofus non auditur appellans. in regu. 42. in. 12. limita.
 ¶ Nouatio sententiæ impedit exequutionem. in regu. 41. in. 3. limitatio.
 ¶ Nouitius qui nullum ordinem habet, an gau

deat priuilegio canonis, Si quis suadente. in regu. 99. in. 9. ampliatio.
 ¶ Nuntiatio noui operis non habet locum contra facientem fossam vt mortuus sepeliatur. in regu. 397. in. 2. priuilegio.

O

Obtulit qui se & sua monasterio, inmunis est à collectis. in reg. 100. in. 4. ampli.
 ¶ Obligatio extinguitur si creditor succedat debitori. in reg. 18. in. 3. ampliatio.
 ¶ Obligatio generalis & hypotheca continet in se bona præsentia & futura. in reg. 76.
 ¶ Obligatio vel concessio non perit mortua persona cui aliquid competit, vel fuit concessum, aut relictu, vel promissum: sed ius competens transit ad hæredes. in regu. 109.
 ¶ Obligatio transitoria ad hæredes non dimittitur diminutis personis quibus debetur. in regu. 177. in. 1. limita.
 ¶ Obligatio facta alicui ratione industriæ personæ, transit ad hæredes ipsius artificis, si hæredes sunt eiusdem artificij. in regu. 178. in. 2. limita. versi. quod tamen.
 ¶ Obligatio antidotalis quos effectus habeat. in regu. 224. in. 4. limita. in fine.
 ¶ Obligatio personalis sequitur singularem nec fundi possessorem. in reg. 277. in. 3. limit.
 ¶ Occidentes, capientes, vel bannientes episcopum, vel qui contra ecclesiam delinquant, ipsi & eorum posterij perdunt quicquid habent ab ecclesia, vsq; ad quartam generationem. in regu. 345. in. 8. limita.
 ¶ Occidens aggressorem se defendendo, non incidit in irregularitatem. in reg. 196. in. 6. ampli.
 ¶ Occidere non licet cuiquam aggressorem, quando non esset in periculo vitæ constitutus. in regu. 192. in. 1. limita.
 ¶ Occidere aliquem an liceat quàm imminet periculum iniuriæ personalis. in reg. 192. in. 3. ampli.
 ¶ Occultans fugientes à carceribus punitur pœna capitis. in regu. 393. in. 1. ampliatio.
 ¶ Offendere potest quis clericum pro defensione sua. in regu. 192. in. 2. ampliatio.
 ¶ Officiali exequenti an possit ei resisti. in regula. 192. in. 4. limita.
 ¶ Officialis notatus de barataria, si pendente causa aufugit, habetur pro confesso. in regu. 389. in. 1. limita.
 ¶ Officialis ex forma iuris cōmunis debet stare in syndicato post finitum officium quinquaginta dies. Hodie verò de iure regio sufficit triginta dies. in reg. 389. in. 1. limita.
 ¶ Omissum

INDEX.

- Ⓞ Omissum in prima instatia specialiter & per negligentiam, potest in secunda produci. in regu. 48. in fina. limita.
- Ⓞ Onus vel debitum coherens personæ, extinguitur cum persona. in regu. 178. in. 1. limita.
- Ⓞ Opinio communis præualet veritati. in regu. la. 269. in. 2. limita.

P

- Ⓞ Pactum nudum de donando non producit actionem. in regu. 19. in. 1. limita.
- Ⓞ Pactum nudum donationis præsumptæ non producit actionem. in regu. 19. in. 2. limita.
- Ⓞ Pactum in ligis & treugis non potest reuocari per succelsorem. in regu. 16. in. 1. amplia.
- Ⓞ Pactum quod liceat alteri foedera pacis rumpere, non valet. in regu. 16. in. 3. limita.
- Ⓞ Pacta publica non egent fomento verborum. in regu. 16.
- Ⓞ Pactum de succedendo inter maritum & vxorem, valet. in regu. 172.
- Ⓞ Pactum nudum tacitum pducit exceptionem de iure ciuili. in reg. 265. in. 1. ampliat.
- Ⓞ Pactum nudum de vsuris soluendis producit actionem. in reg. 265. in. 2. ampliat.
- Ⓞ Pactum nudum compromissi non producit exceptionem. in regu. 265. in. 3. limita.
- Ⓞ Pacta seu conuentiones seruari debent. in reg. 276. in. 3. limita.
- Ⓞ Papa habet plenariam potestatem in beneficiis. in regu. 72.
- Ⓞ Papa potest donare rem vniuersæ ecclesiæ alteri ecclesiæ ex causa. in regu. 220. in. 3. limita.
- Ⓞ Papa solus potest deponere episcopum. in regu. 248. in. 4. limita. versi. restringe.
- Ⓞ Papa potest compellere Principes ad seruandam pacem inter eos contractam. in regula 16. in. 2. ampliatione.
- Ⓞ Paparus fuit institutus à iure diuino. in regu. la. 72. in. 4. limitatio.
- Ⓞ Pa. entest tempore mortis possunt relinquere alimenta filiis spuris. in reg. 367. in. 2. amp.
- Ⓞ Parentes succedunt filio ab intestato ac sine liberis vel fratribus defuncto. in reg. 364.
- Ⓞ Paritas consanguinitatis tollit suspicionem. in regu. 383. in. 6. limitatio.
- Ⓞ Pater idoneus testis est inter duos fratres, etiam in causa criminali. in regu. 383. in. 5. limit.
- Ⓞ Pater an possit impunè occidere filiū bannitum, & econtra. in reg. 68. in. 8. ampliat.
- Ⓞ Pater non potest reuocare cessionem debiti factam filio scholastico. in reg. 87.
- Ⓞ Pater & filius sunt nomina naturalia. in regula. 87. in. 1. ampliat.

- Ⓞ Pater an possit donare filio spurio scholastico. in regu. 87. in. 2. amplia.
- Ⓞ Pater an filio scholastico emancipato possit donare. in reg. 87. in. 3. amplia.
- Ⓞ Pater spiritualis an possit cedere debitum filio studenti, quem de sacro fonte leuauit. in reg. 87. in. 1. limitat.
- Ⓞ Pater qui ex vsuraria prauitate multa acquiuit, si assignauit dotem filix de bonis suis, cum hæc bona transeant cum onere suo, poterūt hi à quibus fuerunt extorta per hypothecariam auocare. in reg. 13. in. 12. limit. in fi.
- Ⓞ Pater donans filix dicens donare propter seruitia & benemerita, non creditur ei nisi aliter probetur. in reg. 119. in fina. limi.
- Ⓞ Pater si interuenit pro filio, non habet beneficium excusationis. in reg. 335. in. 13. limita.
- Ⓞ Pater pro delicto filij puniri non debet. in regu. 345. in. 1. ampliat.
- Ⓞ Pater si infamis sit, erit etiam filius eius infamis. in regu. 345. in. 10. limita.
- Ⓞ Pater non potest renūtiare iuri suo ad hoc vt filius possit eum vocare in ius sine venia. in regu. 351. in. 9. ampliat.
- Ⓞ Pater non potest in ius sine venia vocari à filio, in casibus etiā in quibus cogitur emancipare filium. in regu. 351. in. 5. limita.
- Ⓞ Pater in vita potest pro legitima aliquid filio largiri. in regu. 356. in. 2. limita.
- Ⓞ Pater officio iudicis compellitur filio legitimam siue dotem constituere. in regula. 356. in. 3. limitatione.
- Ⓞ Patre ingrediente monasterium adhuc naturaliter debetur legitima filiis. in regul. 356. in. 6. limitatione.
- Ⓞ Pater dissipando bona, potest cogi per iudicem vt assignet legitimam filio. in reg. 356. in. 1. ampliatione.
- Ⓞ Pater in bonis feudalibus habet vsumfructum vt uente filio. in regu. 363.
- Ⓞ Pater in feudo concesso à principe filio, non habet vsumfructum. in regu. 363. in. 1. limitat.
- Ⓞ Pater si litigat cum filio suo, vel petit successionem filij, debet illi fieri pquisio de alimentis. in regu. 365. in. 6. ampliat.
- Ⓞ Pater non succedit filio spurio sicut econuerso. in reg. 366. in. 7. amplia.
- Ⓞ Pater tenetur dotare filiam spuriam. in reg. 367. in. 3. ampliat.
- Ⓞ Pater vel mater pro anima filij spurij præmortui potest in vita donare. in regula. 367. in. 6. ampliat.
- Ⓞ Pater nō tenetur ultra quam facere potest. in regu. 367. in. 2. limita.

Pater

INDEX.

- Ⓞ Pater tenetur soluere debitum factum per filium vt se aleret. in regu. 370. in. 4. amplia.
- Ⓞ Pater tenetur soluere debitum filij scholastici quando est aptus ad studendum. in reg. 370. in. 1. limita.
- Ⓞ Pater tenetur soluere debitum pro filio studente vsque ad eam quantitatem quam pater solebat filio ministrare, & non ultra. in reg. 370. in. 2. limit.
- Ⓞ Pater qualiter teneatur soluere debita filij scholastici. in reg. 370. in. 3. & 4. & 5. limita.
- Ⓞ Pater hodie de iure regio non tenetur soluere debita facta per filium scholasticum. in regul. 370. in. 5. limit.
- Ⓞ Pater nō potest legitimare filios nisi matrimonium contrahendo, si mulier est talis conditionis cum qua pater possit matrimonium contrahere. in regu. 350. in. 16. amplia.
- Ⓞ Patris appellatione continetur auus. in regu. 87. in. 4. ampliat.
- Ⓞ Patris appellatione non venit vitricus. in regula. 87. in. 3. limita.
- Ⓞ Patrie potius quam parētibus tenemur obedire. in reg. 68. in. 10. limita.
- Ⓞ Patronus ecclesiæ efficitur qui eam cōstruit vel dotat. in regu. 174.
- Ⓞ Patronus qui duos præsentat ad beneficiū, si ille q prius præsentat appellauit nē psetetur, alius potest nihilo minus patronus aliū pntare pendente appellatione: & iudex à quo admittit talē pntationē. in reg. 42. in. 7. lim.
- Ⓞ Patroni in ecclesiis patronatis non possunt præsentare presbyteros aliunde venientes, nisi si sint de illa diocesi. in regu. 202.
- Ⓞ Peculium aduentitium filij non debet communicari post mortem patris. in regu. 222. in. 1. limitatione.
- Ⓞ Pecunia data à patre filio pro consequendis ordinibus, aut pro celebranda prima Missa, non computatur in legitima. in regula. 222. in. 3. limitatione.
- Ⓞ Pecuniæ verbū largissimè accipitur. in reg. 260. in. 6. ampliatione.
- Ⓞ Poena conuentionalis tollit rei psequutoriam. in regu. 7. limita. 1.
- Ⓞ Poena extraordinaria tollit rei psequutoriam. in regu. 7. limit. 2.
- Ⓞ Poena apposta in pacto nudo i ligis & treugis est efficax ad agendū. in regu. 16.
- Ⓞ Poena non debet esse, vbi non est negligentia. in reg. 306. in. 1. limita.
- Ⓞ Poena capitalis an sit poena vltimi supplicij. in regu. 393. in. 9. limita.
- Ⓞ Poena iudicis qui litem suam facit, licet non transeat in heredem, transit in id quod ad eum peruenit. in regu. 13. limita. 8.
- Ⓞ Poenitentia cessat in cōtractibus nominatis. in regu. m. in. 2. fallen.
- Ⓞ Poenitentia sunt arbitraria. in reg. 248. in. 3. limitatione.
- Ⓞ Periculum vel damnū non pertinet ad eum ad quem res pertinet. in reg. 203.
- Ⓞ Percussus ab aliquo, si insequitur vulnerantem qui fugiebat & eum occidit, licet non sit se defendēdo, nō debet puniri poena mortis. in reg. 192. in. 5. ampliat.
- Ⓞ Percutiēs personas quæ regulariter viuunt, licet non faciant professionem, incidit in poenam Canonis, Si quis suadente. in regula. 99. in. 3. ampliat.
- Ⓞ Percutiens clericum etiam degradatum, est excommunicatus. in reg. 99. in. 4. limita.
- Ⓞ Percutiens consanguineū clericum causa ipsius clericum, est excommunicatus. in regula. 99. in. 11. ampliatione.
- Ⓞ Pignus ad hoc vt possit vēdi per creditorem, quæ requirantur. in regu. 166.
- Ⓞ Plebeius vel rusticus si accipiat nobilem in vxorem, & constate matrimonio facit instrumentū de receptione dotis quā non recepit, valet: & ratio ponitur. in regu. 221. in. 11. limita.
- Ⓞ Prolapsio quando iniuste & sine causa auferatur alicui, potest appellare. in regu. 44. in. 5. fallentia.
- Ⓞ Possessorium quando tractatur per viam contractus, & non per momentaneum iudicium, potest appellari ab eo. in regula. 44. in. 4. fallentia.
- Ⓞ Possessio seruitutis aut libertatis, vel quasi possessio, probatur per famam. in regul. 299. in. 13. limitatio.
- Ⓞ Positionibus non respondens intra terminū sibi à iudice præfixum, habetur pro confesso. in reg. 152. in. 5. limita.
- Ⓞ Potestas si ante terminum decepsit, an integrum salarium ei debeatur. in regula. 63. versi. hanc regulam.
- Ⓞ Preiatus cuius prædecessor deliquit, non suo nomine priuato sed dignitatis tenetur actione poenali. in regu. 13. in. 8. limitatio.
- Ⓞ Prælo dicenti se donare seruatoribus propter benemerita, non creditur. in regula. 119. in. 9. limita.
- Ⓞ Præscriptio decem annorū an habeat locum in actionibus realibus. in reg. 6. limita. 1.
- Ⓞ Præscriptio si interrumpatur per litem contestationem, actio quæ erat decennalis, perpetuatur in quadraginta annos. in regu. 6. post & 2. limita.

INDEX.

limita. *vers.* plures alias.
 Præscriptionis interruptio facta per citationem vel litis contestationem cum reo principali, non interrumpit nec perpetuat quoad fideiussorem. in reg. 6. in fine.
 Præscriptio contra legem per contrarium vsu quantum tempus requirit. in regu. 79. in. 6. ampliatio.
 Præsentatio pertinet ad patronū. in reg. 282.
 Principalis quando decessit postquam constitutus est in mora, potest executio fieri in eius fideiussorem. in regula. 335. in. 12. limit.
 Principalis si negauerit fideiussorem fideiussisse pro eo de mandato suo, & fideiussor contrarium probauerit, poterit recuperare à principali debitum duplicatum. in regula. 337. in. 3. ampliatio.
 Princeps sine causa non potest tollere defensionem. in regula. 43. *vers.* *secundò* probatur. in fine.
 Princeps sine causa non tollitur alterius. in reg. 43. *vers.* *tertiò* probatur.
 Princeps fatetur viuere secundum leges. in regu. 43. *vers.* *tertiò* probatur.
 Princeps cum causa an potest dominium rei alienæ tollere. in regu. 43. in. 1. fallen.
 Princeps de plenitudine potestatis an possit tollere appellationem, in regula. 43. in. 5. limitatione.
 Princeps ex certa scientia, super ius, & contra ius, & extraius, omnia potest. in regu. 43. in. 5. limitatione.
 Princeps licet non possit aliquid concedere in præiudicium iuris alterius, tamen si concesserit, valet. in regu. 43. in. 5. fallen. *vers.* & facit etiam.
 Princeps an possit tollere citationē. in reg. 43. in. 5. fallen. *vers.* & facit etiā. prope mediū.
 Princeps si mandat alicui vt aliquē suspendat sine causæ cognitione, potest ille sine peccato exequi. in regu. 43. in. 5. fallen. *vers.* & facit etiam.
 Princeps si facit actum qui non potest valere nisi fiat de plenitudine potestatis, semper intelligitur fieri de plenitudine potestatis, vt actus magis valeat quam pereat. in regu. 43. in. 5. fallen. *vers.* *secundatio*.
 Princeps si imponit collectam pro redemptione sua, omnes clerici & ecclesiasticæ personæ tenentur contribuere. in regula. 100. in. 13. fallentia.
 Princeps si ex certa scientia confirmat actum nullum vel infirmum, an talis confirmatio suppleat omnem defectum. in regula. 131. in

prima fallentia.
 Principis scientia requiritur in consuetudine quæ inducitur contra ius publicum, vtilitate & austeritate. in reg. 141. in. 1. limita.
 Principis consensus si interueniat in inducenda consuetudine, valet talis consuetudo. in regu. 144. in. 5. limitatio.
 Princeps si ex certa scientia confirmat donationem non insinuatam, valet. in reg. 224. in. 7. limitatione.
 Principes inferiores an gaudeat privilegio legis, Bene à Zenone. in reg. 238. in. 5. limita.
 Princeps si vendit rem alienam iure creditoris, emptor non est statim securus. in regula. 238. in. 7. limitat.
 Princeps in præiudicium dotis seu iurium dotialium, non habet privilegium legis, Bene à Zenone. in regu. 238. in. 11. limita.
 Principe attestante de fama seu infamia alicuius, an sufficiat ad veram probationem. in regu. 299. in. 18. limita.
 Princeps potest donare filiis suis spuriiis, & filias dotare. in reg. 366. in. 7. limit.
 Privilegiat⁹ vt percipiat fructus beneficij sui non relidendo, non potest percipere cotidianas distributiones. in reg. 206.
 Privilegium immunitatis clericorum quo ad tributa & collectas, non potest renuntiari per ipsum clericum. in reg. 100. in. 1. ampli.
 Probationes non possunt produci in secunda instantia super eisdem articulis, vel directo contrariis, propter timorem subornationis. in reg. 48. in. 1. limita.
 Probationes non debent recipi in causa appellationis super noua re, sed super re petita & deducta in causa principali. in regul. 48. in. 2. limita.
 Processus in quo filius vocat patrem in ius sine venia, annullatur. in regula. 351. in. 1. ampliatio.
 Procurator non potest confiteri delictum. in regu. 156. in. 2. limita.
 Procurator constitui potest in extraiudicialibus. in reg. 31. in. 1. limita.
 Professio facta per iracundiam, non valet. in regu. 292. in. 8. ampli.
 Prohibitus agere, non prohibetur excipere. in regu. 306. in. 7. limita.
 Prohibitio alienationis nominatim facta in persona hæredis, non comprehendit hæredem hæredis. in reg. 39. in. 1. limita.
 Prohibitio alienationis feudi fuit inducta në feuda dimittantur. in reg. 40. in. 8. limita.
 Promittens dare pecuniā non debitam causa transa-

INDEX.

transactionis, nõ iuuatur exceptione nõ numeratæ pecuniæ. in regu. 260. in. 4. limita.
 Promissio de compromittēdo expirat morte compromittentis. in reg. 128. in. 2. ampli.
 Promittens facere cessionem vel renuntiationem, sub pœna tenetur ire ad domum creditoris. in regu. 161. in. 7. limita.
 Protestari non potest coniunctus pro coniuncto sine mandato. in regu. 123. in. 3. limita.
 Pubertati proximus dicitur qui annū decimū & dimidiū peregerit, si sit masculus. in regu. 259. in. 3. limita.
 Pubertati proximus quo ad delicta dicitur, cui ad ætatem perfectam sex tantum menses deficiunt. in regu. 259. in. 3. limita. in medio.
 Pueri deseruientes in choro ecclesiæ, deserentes habitum & tonsuram, gaudet privilegio canonis, Si qs suadete. in reg. 99. in. 10. ampli.
 Pugionem vel sicam cū ense potest quis portare per totam idem, & noctem vsq; ad certā horam. in regu. 55. in. 1. limita.
 Pupillus si sit hæres institutus, & grauatus restituere hereditatem tutori, non potest ipsi tutori restituere hereditatē sine iudicis auctoritate. in regu. 31. in. 1. ampli.
 Pupillus illustrium personarum quomodo detur tutor vel curator. in reg. 187. in. 5. casu.
 Pupillus finita tutela an teneatur stare locationi factæ per tutorem. in re. 240. in. 3. fallen.
 Remissio seu renuntiatio simplex fideicommissi conditionalis, ipsum non tollit nec extinguit. in regu. 338.
 Remissio est donatio. in reg. 224. in. 1. ampli.
 Renutiare nõ videtur quis ius quod sibi ignorat cõpetere. in regu. 42. in. 2. fallen.
 Renutiare an possit quis privilegio quod habet nõ possit torqueri. in reg. 190. in. 4. limi.
 Renuntiatio futuræ successiois facta filiz, an valeat sine insinuatione. in regu. 224. in. 14. limita.
 Repertus cū velit exire carceres, habetur pro confessio. in regu. 392. in. 5. ampli.
 Res ciuitatis non possunt vendi sine interpositione decreti iudicis. in regu. 187. in. 1. casu.
 Res ecclesiæ qualiter alienari possunt. in regula. 187. in. 19. casu.
 Res mobilis data ad vsu fructum, videtur donata proprietate. in regu. 319. in. 2. limita.
 Rescriptū concessum alicui per principem nõ intra annum possit molestari à suis creditoribus, intelligitur dumodo ille satisfecerit de soluēdo post terminum. in regu. 86. in. 1. limita.
 Rescriptum à principe datum committēdo causam appellatione remota, solum videtur tollere frivolum appellationem. in reg. 43. in. 4. limitatione.
 Restitutio in integrum quæ petitur incidēter debet concedi ex cõmunicato. in regu. 270. in. 3. limitatione.
 Restitutio minori concessa prodest eius fideiussori quādo dolus aduersarij interuenit. in regu. 330. in. 1. fallen.
 Restitutionem in integrum officio iudicis nobili filius aduersus patrem petere potest. in reg. 337. in. 2. limita.
 Rutilitati non parcitur quando filius vocat patrem in ius sine venia. in reg. 351. in. 8. ampli.
 S.
 Salariū vbi debetur pro mercede laboris, tūc in fine debet solui. in regu. 63.
 Scholaris qui vult recedere de studio, potest cõpellere habentem equū si illū contueuerat locari, ad sibi locandū. in reg. 213. in. 6. ampli.
 Scholaris qui est ignotus, an possit cõpelle- re dominum ad locandam sibi domum vel equum. in regu. 213. in. 1. limita.
 Scholaris qui non studet nec intrat scholas, an gaudeat privilegijs scholasticorū. in regu. 213. in. 2. limita.
 Scholaris si receperit libros cõmodatos, & postea moriatur, tenetur pater restituere. in reg. 370. in. 1. ampli.
 Scholares percipiūt fructus beneficiorū dū

& a sunt

INDEX.

- funt in studio ac si residerent. in reg. 386.
- Senex presumitur citius mori quam iuuenis. in reg. 40. in. 8. limita.
- Senes ratione delicti non debent torqueri. in reg. 259. in. 6. amplia.
- Senectutis privilegia. in reg. 259. in. 6. ampli.
- Senex decrepita etatis dicitur q est maior septuaginta annorum. in reg. 259. in. 6. amp.
- Senectus excusat in delictis. in regul. 259. in. 6. ampliatione.
- Sententia absolutoria lata in fauorem debitoris contra creditorem, tollit obligationem principalem & hypothecariam. in reg. 17. in. 1. limitatione.
- Sententia non potest ferri parte non citata. in regu. 92. in versi. quam regulam.
- Sententia indiuidua est vnus capituli. in regu. 185. in. 4. amplia.
- Sententia etiam iniusta facit ius inter partes. in reg. 185. in. 7. limita.
- Sententia lata sine causae cognitione, est ipso iure nulla. in reg. 186. in. 8. ampliatio.
- Sententia lata a principe irato non debet statim executioni mandari, sed differri debet triginta dies. in reg. 292. in. 7. ampliat.
- Sententia excommunicationis, licet lata sit calore iracundiae, valet. in reg. 292. in. 4. limit.
- Sententia lata contra aliquem famosum artificem, non madatur illico executioni; sed populus poterit suspendere donec princeps consulatur. in regu. 41. in. 3. limita.
- Sententia matrimonialis non potest renuntari a parte in cuius fauorem lata est. in reg. 41. in. 3. limita.
- Sententia lata contra possessorē beneficij in curia Romana, si fuerit ab ea appellatum, in terim beneficium sequestratur per ordinarium loci. in reg. 42. in. 15. limita.
- Sententia lata contra officialem in syndicato, non suspenditur per appellationem. in regul. 42. in. 20. limitatio.
- Sententia in qua iudex pronuntiat actorem non esse mittendum in possessionem, a tali sententia potest appellari. in reg. 44. in. 1. limit.
- Sententia iudicis fortior est quam statutum. in regu. 46. in. 3. amplia.
- Sententia interlocutoria q habet vim definitiua, potest iustificari ex nouis actis. in regu. 47. in. 3. fallen.
- Sententia interlocutoria quando tangit factum principale vel substantia, dicit continere irreparabile grauamen. in reg. 52. in. 3. limita.
- Sententia lata super declinatoria, licet interlocutoria sit, poterit tamen ab ea appellari. in reg. 52. in. 11. limitat.
- Sententia arbitri lata secundum voluntate & contra compromissum, est nulla. in regula 57. in. 1. limita.
- Sententia arbitri lata pretio vel dolo aduersarij, est nulla. in regu. 57. in. 2. limita.
- Sententia arbitri si continet errorem expressum, non valet. in regu. 57. in. 3. limita.
- Sententia arbitri lata contra consuetudine, non valet. in regu. 57. in. 3. limita.
- Sententia arbitri interlocutoria lata de nocte, valet. in reg. 58. in. 1. limita.
- Sententia lata de nocte de consensu partiu, valet. in reg. 58. in. 2. limita.
- Sententia potest in continenti mutari. in regula. 59. in. 2. limita.
- Sententia lata post compromissum factum, et si moriatur compromittens, heres eius succedit in emolumentum vel damnum quod ex sententia contingit. in reg. 128. in. 2. limita.
- Sententia generalis non ligat ignorantes. in regu. 129. in. 2. ampliatio.
- Sententia specialis ligat etiam ignorantes. in regu. 129. in. 8. limita.
- Seruus si vult effici clericus, sufficit consensus vnus ex pluribus dominis. in regula. 297. in. 1. limitatione.
- Seruus an possit se defendere contra dominum. in reg. 192. in. 3. limita.
- Seruus etsi prohibeatur distrahi, talis prohibitio non extenditur ad alienationem que expediens est communi utilitati. in regu. 40. in. 8. limitatione.
- Seruitus quando est imposta per pactum in aliqua domo, dominus non potest edificare. in regu. 33. in. 1. limita.
- Seruitia famulorum prescribuntur triennio. in regu. 6. versi. sed posito. in fi. & in reg. 206.
- Sigilla principis falsantes, qua poena debent puniri. in reg. 290. in. 1. limita.
- Socius si nomine comuni domum refecerit, ad sumptus pro rata agere poterit, vel per quatuor menses expectare, intra quos si sumptus pro rata non fuerint redditi, dominus totius sibi vedicare poterit. in reg. 152. in. 11. limi.
- Sodomiticus de iure regio debet comburi. in reg. 113. versi. adde alium casum.
- Soluisse retro presumitur qui apocham ostendit, in qua constat soluisse tribus annis proximis praeteritis. in reg. 54.
- Solutio particularis non minima incommoda solet afferre. in regu. 158.
- Succesor vniuersalis representat personam defuncti. in reg. 240. in. 1. limita.

Succes-

INDEX.

- Succesores tenentur alimentare filios spurios. in reg. 367. in. 4. ampliatio.
- Sumptus funerales debent fieri secundum qualitatem personae quae funerata est. in regula 397. in. 4. requisito.
- Supplicatio admittitur de gratia a sententia Regis vel eius magni consilij. in regula. 43. in. 3. limitatione.
- Species certa quando debetur, tradenda est vbi res est. in regu. 161. in. 5. limita.
- Spoliatus a iudice non potest petere restitutionem. in reg. 189. in. 2. amplia.
- Sponsalia inter consanguineos an puniantur. in reg. 150. in. 3. limita.
- Spurius litigans cum consanguineo suo, an possit petere quod res compromittatur, stante statuto quod affines cogatur ad compromittendum. in reg. 36. in. 6. limita.
- Spurius an succedat in feudo. in regu. 366. in. 14. ampliatio.
- Spurius fraude cessante per viam fideicommissi, potest institui haeres a patre. in regula 366. in. 9. limita.
- Spurij an possint prescribere sibi relictum a patre. in regula. 366. in. 5. ampliat.
- Spurij de iure diuino non succedunt parentibus. in regu. 366. in. 2. ampliatio.
- Spuriis non debet fieri prouisio de alimentis, durante lite. in reg. 365. in. 6. limitatio.
- Statutum disponens quod actio personalis extinguatur si debitor per decennium non petierit debitum, an valeat. in reg. 6.
- Statutum odiosum debet strictè intelligi. in regu. 6. in. 1. limita.
- Statutum disponens quod actio personalis extinguatur si debitor per decennium non petierit debitum, an habeat locum in foro conscientiae. in reg. 6. limita. 2.
- Statutum quod finita locatione domus conductæ a scholari non possit dominus alteri qui non sit scholaris locare, valet. in regu. 213. in. 3. ampliatione.
- Statutum disponens quod delictum probeatur per solam famam, valet. in reg. 299. in. 14. limitatione.
- Statutum episcopi quod per vnum testem de veritate, & tres de fama probeatur delictum, valet. in regu. 300. in. 5. ampliatio.
- Statutum disponens spurios ex testamento vel alia vltima voluntate posse succedere patri suo, an valeat. in reg. 366. in. 1. amplia.
- Statutum quod fuga probeat delictum, an valeat. in reg. 389.
- Statutum vel consuetudo quod quis teneatur edificare vsque ad certam mensuram, valet. in reg. 33. in. 4. limita.
- Statutum principis secularis non ligat clericos. in regu. 36. in. 18. limita.
- Statutum quod feudum possit alienari sine consensu domini, valet. in reg. 40. in. 5. limit.
- Statutum licet factum sit per verba generalia, si est factum in odium vel prauidicium particularis personae, potest ab eo appellari. in reg. 46. in. 1. amplia.
- Statutum factum in odium vel prauidicium particularis personae, an possit dici nullum. in reg. 46. in. 4. amplia.
- Statutum factum in odium delinquentis, valet quando delictum erat notorium. in regu. 46. in. 4. fallen.
- Statuta & consuetudines sunt iura. in reg. 46.
- Statutum quod bannitus possit impunè occidi, non valet de iure canonico. in regul. 68. in. 1. limitatione.
- Statutum correctum non est obseruandum. in regu. 79. in. 1. amplia.
- Statutum quod omnia praedia alicuius territorij essent tributaria, an valeat. in reg. 100. in. 9. limitatio.
- Statutum quando est antiquum & iniustum, licet sit inclusum in volumine Statutorum, non ligat ignorantes. in reg. 129. in. 1. ampli.
- Statutum si aufert lucrum alicui, ligat etiam ignorantes. in reg. 129. in. 2. limita.
- Statutum permittens licentiam non residendi, an valeat. in reg. 134. in. 1. amplia.
- Statutum superioris quod possit inquiri de crimine contra non defamatum. in reg. 298. in. 2. ampliatio.
- Stylus Curiae seruandus est. in regula. 276. in. 2. limitatio.
- Stupri crimen leuius est quam adulterij, quia leuius punitur. in regu. 12. in. 3. limitat. versic. contrariam tamen.

T

- Tabellio non tenetur adere instrumenta seu acta iudicij sine salario. in regula. 5. limitatione. 3.
- Tabellio non tenetur adere instrumenta sine mandato iudicis. in regu. 5. limita. 1.
- Tabellio nihil recipere debet a pauperibus. in regu. 5. limita. 3.
- Tabellio torqueri potest vt aperiat veritatem quando dubitatur de fide alicuius scripturae. in reg. 190. in. 2. limita.
- Talionis poena quo iure fuit introducta. in regula. 27.

& 3 Talionis

INDEX.

- Talionis poena de consuetudine non seruat. in regu. 27. vers. est tamen notandum.
- Talionis poena habet locum in testibus. in regu. 27. vers. quid tamen.
- ¶ Theaurarii non habent exceptionem non numeratae pecuniae. in regu. 260. in. 8. limita.
- ¶ Tempus centum annorum dicitur esse antiquum. in reg. 299. in. 7. fallen. vers. & dicitur.
- Tempus centum annorum est tempus longae uitae hois. in reg. 299. in. 7. limita. post mediū.
- ¶ Tertius se opponens executioni sententiae latae super beneficio, non impedit executionem praestata cautione victo de eum defendendo. in regu. 274. in. 1. amplia.
- ¶ Testamentum potest facere notorie excommunicatus. in regu. 227. i. amplia.
- Testamentum anathematizatus seu solenniter excommunicatus non potest facere. in regu. 272. in. 1. limita.
- Testamentum factum a minore in fauorem curatoris, an valeat. in regu. 31. in. 6. amplia.
- Testamentum non venit nomine donationis. in reg. 224. in. 9. limita.
- ¶ Testator quando adiecit quod volebat talem rem in familia remanere, vel de nomine vsu genere suo non exire, tunc quauis prohibitio noia tim facta sit, nihilo minus ad haereditatem haereditatis est extendenda. in regu. 39. in. 2. limitat.
- Testator quando prohibuit haereditatem nominatim, & sic nomine proprio expresso non potest alienare domum quae erat maiorum suorum, ex tali prohibitione apparet testator affectionem ad dictam rem habuisse. in regu. 39. in. 3. limita.
- Testator quando prohibuit bona extra familiam alienari sub poena priuationis haereditatis, cum sit appolita poena in personam haereditatis, non afficit haereditatem haereditatis. in regu. 39. in. 2. limitatione.
- Testator si deceisit sine confessione, haereditas non tenentur nisi prout de iure ciuili statutum est. in regu. 13. limita. 12.
- ¶ Testes qui corrupti deponunt, non possunt convalidari consensu partium in reg. 23. in. 2. limita.
- Testes senes & valetudinarii possunt examinari a iudice a quo, etiam pendente appellatione ad perpetuam rei memoriam. in regu. 42. in. 1. limita.
- ¶ Testes in quibus casibus plus quam duos requirantur. in regu. 84. in. fine.
- Testes quando producuntur ad probandam confessionem contra instrumentum celebratum in scriptis continens debitum, tunc non omnis probatio confessionis facit plenam probationem, sed requiritur quod probet per quin-
- que testes rogatos. in regu. 19. in. 6. limita.
- Testes in criminalibus debent esse omni exceptione maiores. in reg. 383. in. prin. vers. non est.
- Testes producti in inquisitione, etiam si probent delictum contentum in inquisitione de quo inquisitus non erat infamatus, ei non praestudicant. in regu. 298. in. 1. amplia.
- Testes ubi deponunt super adulterio de auditu, tunc probatio iuncta cum fama & alijs legitimis adminiculis probat crimen. in reg. 300. in. 1. limita.
- ¶ Testi singulari in quibus casibus credatur. in regu. 84. in. fine.
- ¶ Testificari non coguntur fratres & consanguinei contra fratres & consanguineos, tam in causa ciuili quam criminali. in reg. 384. in. 2. amplia.
- ¶ Testis instrumentarius rogatus ab utraque parte, cogitur testificari, etiam si sit consanguineus alterius partis. in regu. 384. in. 2. limita.
- Testis dicens extra iudicium se falsum deponuisse in iudicio, propter hoc non tollitur eius depositio. in reg. 19. in. 4. limit.
- ¶ Tertium nomina in iudicio productorum & examinandorum non tenentur pars edere alteri parti, sed soli iudici nominare. in regu. 5. limita. 4.
- Testium depositiones licet sint inualide, de consensu tamen partium possunt convalidari. in reg. 23.
- Testium depositiones antequam lis fuisset contestata, non possunt convalidari de consensu partium. in regu. 23. in. 1. limita.
- ¶ Timor damni infecti probatur per iuramentum. in regu. 175. in. 3. ampliat.
- ¶ Torqueri non debent decuriones & constituti in dignitate. in regu. 190.
- Torqueri possunt nobiles consulto principe. in regu. 190. in. 1. limita.
- Torqueri non debent senes ex defectu aetatis. in reg. 259. in. 7. ampliat.
- ¶ Transactio ad domum, nec carnalis copula, non est necessaria ad validitatem matrimonij. in regu. 221. in. 1. ampliat.
- ¶ Transactio super decimis non potest fieri sine causae cognitione, & interueniente consensu episcopi vel superioris. in regu. 127. in. 3. & 4. limitatione.
- Transigi non potest de alimentis futuris, sine iudice. in regu. 127. in. 4. limita.
- ¶ Transuersales non priuantur feudo propter delictum transuersalium. in reg. 345. in. 1. limita.
- ¶ Tributum quod habet certam taxam, si praediu fiat sterile, aliud fertile magis gravatur. in regu. 195. in. 3. ampliat.
- ¶ Tutor qualiter potest prestare alimenta consanguineis

INDEX.

- fanguineis pupilli ex bonis ipsius pupilli. in regu. 187. in. 14. casu.
- Tutor vel curator qualiter reuocari possit. in regu. 187. in. 18. casu.
- Tutor qui constituitur se habuisse & recepisse pecuniam pupilli, non potest opponere exceptionem non numeratae pecuniae. in regu. 260. in. 3. limita.
- Tutores & curatores non possunt emere res minorum. in regu. 31.
- Tutor vel curator potest emere rem pupilli altero autorizante. in regu. 31. in. 1. limit.
- Tutor vel curator potest accipere possessionem rei minoris sibi antea debita. in regu. 31. in. 2. limita.
- Tutor vel curator potest sibi soluere ex bonis pupilli debitoris quando debitum erat pecuniarium. in regu. 31. in. 3. limita.
- V.
- ¶ Vagabundus in quo loco puniri debeat. in regu. 378. in. 4. limita.
- ¶ Vasalli inuiti non possunt a domino alienari. in regu. 215.
- Vasalli possunt resistere domino volenti alienare feudum. in regu. 215. in. 1. ampliat.
- Vasalli si inuiti alienentur, non possunt cogi iurare fidelitatem. in regu. 215. in. 2. amplia.
- Vasalli bene possunt alienari a domino quando alienantur de per se cum vniuersitate territorij. in regu. 215. in. 1. limita.
- Vasallus vel emphyteuta ecclesiae inamunus est a muneribus fordidis. in reg. 100. in. 3. ampli.
- Vasallus effectus clericus, feudum retinere non potest. in regu. 103.
- Vasallus contumax qui citatus dixit nolo venire, perdit statim feudum. in reg. 152. 9. limit.
- Vasallus non potest feudum donare sine consensu domini. in regu. 40. in. 7. amplia.
- Vasallus filiae suae non potest feudum in dote dare sine consensu domini. in reg. 40. in. 8. amplia.
- Vasallus si post alienationem feudi sine licentia domini illud recuperet, nihilo minus non euitat poenam. in regu. 40. in. 13. ampliat.
- Vasallus si alienet feudum, etiam propter aliquam necessitatem sine consensu domini, nihilo minus feudum amittit. in reg. 40. in. 14. amplia.
- Vasallus si infeodat alium vasallum de feudo quod ipse habet, ob hoc non amittit feudum. in regu. 40. in. 1. limita.
- Vasallus bene potest super feudis transigere sine licentia domini. in regu. 40. in. 2. limita.
- Vasallus si vendit feudum sine licentia domini, non amittit illud vsque dum feudum tra-
- dat. in regu. 40. in. 3. limita.
- Vasallus potest renuntiare feudo inuito domino. in regu. 40. in. 4. limita.
- Vasallus litigans super re feudali, potest de ferre iuramentum aduersario sine consensu domini. in regu. 40. in. 7. limita.
- Vasallus potest compromittere in arbitrum de re feudali sine licentia domini. in regu. 40. in. 9. limita.
- Vasallus sine licentia domini potest constitutere in feudo seruitutem realem. in regu. 40. in. 10. limit.
- ¶ Vasallus in quibus casibus priuetur feudo. in regu. 40. in. 11. limita.
- Vasallus non potest relinquere feudum pro anima. in regu. 327.
- ¶ Vectigalium administratores, quos vulgo receptores appellant, non possunt opponere exceptionem non numeratae pecuniae. in regu. 260. in. 6. fallen.
- ¶ Venditio facta per subhastationem, requirit iudicis decretum. in regu. 187. in. 10. casu.
- Venditio quando est facta per subhastationem & iudicis mandato, an habeat locum remedium. l. 2. C. de rescind. venditione. in reg. 187. in. 10. casu.
- ¶ Ventri durante lite facienda est promissio de alimtis. in regu. 365. in. 9. ampliat.
- ¶ Verba enarratiua quae dicantur. in regu. 299. in. 18. limita.
- Verba contractus pignoris nullo modo ad venditionem adaptari possunt. in regu. 217. in. 2. limita. in. fine.
- Verba ubi non conueniunt, nec dispositio. in regu. 31. in. 6. amplia.
- Verbum alienare, comprehendit donationem. in regu. 40. in. 7. ampliat.
- Verbum de iure refertur ad priuilegia. in regu. 56.
- ¶ Vicinus non licet aliquid in publico facere quin liceat alteri prohibere. in regu. 33. in. 2. limita.
- Vicinus praesumitur scire facta vicini. in regu. 125.
- Vicinus vel consanguineus non praesumitur scire facta vicini vel consanguinei, si diu fuisset absens. in regu. 125. in. 2. limita.
- Vicinus nouus non praesumitur scire facta vicini. in regu. 125. in. 3. limit.
- ¶ Vidua luxuriose viuens patitur easdem poenas quas mulier secundum nubens intra annum luctus de iure ciuili. in regu. 12. limit. 3. versicu. contrariam tamen.
- ¶ Vis si inferatur aedificando, cuiuslibet licet resistere. in reg. 191. in. 1. amplia.
- ¶ Voluntas

I N D E X.

- ¶ Voluntas sola principis dicitur iusta causa in regu. 41. in 4. fallent. veri. & facit etiam.
- ¶ Votum factum ex amore iracundia, nō obligat. in regu. 29. in 2. ampliat.
- ¶ Votum renūcio futuri tēporis, valet sine infirmatione in regu. 214. in 17. limita.
- ¶ Votum factum ex amore iracundia, nō obligat. in regu. 29. in 2. ampliat.
- ¶ Viritas publica praefertur priuata. in reg. 32. in 4. limita.
- ¶ Vulgo conceptus non legitimatur per subsequens matrimonium. in reg. 350. in 4. fallent.
- ¶ Vxor licet marito absenti teneatur mittere alimenta, non tamen tenetur si sit bannitus. in regu. 68. in fina. limi. prope finem.
- ¶ Vxor non potest contrahere sine licentia viri: alia contractus non valet. in regu. 157.
- ¶ Vxor soluto matrimonio an teneatur stare locationi factae per maritum. in regu. 240. in 5. limita.
- ¶ Vxor putatiua nō mutat forum suae originis, etiā si nubat viro alterius iurisdictionis. in regu. 377. in 1. limita.

✻ Finis Repertorij Regularum
Tomi Primi.